2451. V. C. 9.

6. XX. f. B. n. 4.

7204, 4,-a-6

Conventus
Neostadiensis
P. P. Franciscanorum

Hain *10490.

non extinguitur neq; defiat est enim ignis applicatus non consumptus et ideo materia eius semper durabit nec habet contrarium a quo corumpi possit · Vñ Beda sicut aũt vermis est doloz interius accusans sit ignis pena exterius seuiens et est sensus premissorum in summa: Societas amicorum vel necessariorum quantumcunq; videatur vtilis esse tamen precidenda est et remouenda si sit occasio ruine anime tue Melius est enim sine huiusmodi amicis vel necessariis esse in paradiso q̃ habere tales et postmodum esse in inferno. Nichil enim est quod contra salutez anime debeamus diligere Vnde Cassio. Iustiam non patrem non matrem nouit psonam non accipit solam deum considerat et attendit rumpe ergo omnem affectũ carnalem et separa eum a te si maior et potencior es si minor separare ab eo et inquantum potes deuita societatẽ eius quem castigare nequis. Nichil enim tam nocuũ vt permanens societas et ideo emendabiles quamlibet amici nobis vitandi sunt ne sic cum perditis in hac vita partem habere voluimus simul in futura cum illis pereamus. Vnde Iero. Melius est vt propinquitatẽ et emolumentis carnalibus careas q̃ dum vis tuos lucrifacere cognatos et necessarios causas habeas ruinarum Itaq; non frater non vxor non filij nõ amici nõ omnis affectus qui nos expellere potest a regno celorum amori domini proponatur Nouit vnusquisq; credendum quid sibi noceat vel in quo solliciteur animus ac sepe temptetur · melius est vitam solitariam ducere q̃ ob vite presentis necessariam eternam vitã perdere · melius est solum saluum fieri q̃ perire cũ pluribus hec · Iero. Et nota q̃ sm Aug⁹. q̃ eciam hoc ipso separantur a quibus separãtur q̃ eis mala suadentibus hoc est scandalizantibꝫ non consentiẽ · Sed queritur quid dimittendum est pro scandalo et dicendũ q̃ illud de quo queritur aut est malum in se siue mortale siue veniale et de tali non est dubiũ quin dimitti debeant Aut ẽ indifferens et hoc similiter debet dimitti · Aut est bonum nunc aut est bonum precepti et hoc homo non debet dimittere quia pro vitando peccato alterius nullus debet peccare Aut bonum superogationis et hoc quamuis possit dimittere pro scandalo alterius non tamen totaliter sed aliquando ad tempꝰ intermittere quia est de vite perfectione et veritate et si non necessitate · vnde veritas vite iustitie et doctrine non est simpliciter propter scandala dimittenda · Vnde ẽ versus iustitie vite doctrine scandala oriũt de hoc vide plurima in capitulo precedenti · Et notandũ q̃ multas humilitatis excellencias legimus in hoc loco habet enim humilitas excellenciã · primo in sanctorum collegio quia est exemplar populi sancti. Vnde aduocans paruulum statuit in medio eoz · Secundo in officio quia est hostiaria paradisi Vnde nisi conuersi fueritis et efficiamini sicut paruuli non intrabitis in celorum regnum Tercio in pmio q̃ ẽ de maioribus regni vñ quisq; humiliauerit se sicut paruul⁹ iste ꝟ maior ẽ in regno celoz Quarto in primatu siue vestigio q̃ est vicaria xpi · vnde qui suscepit vnum paruulum talem in nomine meo me suscipit Quinto in iudicio q̃ est precipua virtus obprobrij · vnde qui scandalizauerit vnum de pusillis istis expedit ei nõ · Sexto in hexilio quia eius ministri comites et aduocati fũt angeli beati · vnde sequitur videte ne cõtemnetis vnum ex hijs pusillis quia angeli eorum nõ · Postq̃ ergo docuit vitare scandalum consequenter docet vitare contemptum qui est quasi radix ipsius scandali quamuis enim pro vitando scandalo dommus omnes carnales affectus precauerit respuere non tamen vsq;quaq; vt dispiciamus illos de quorum salute possumus spem habere de qua solliciti debemus ee vñ dat specialẽ causam non contemnendi pusillos et paruulos sed honorandi et salutem eorum querendi quia ipsi sunt deo multum cari quod ostendit ex duobus dicit ergo · videte ne contemnetis vnũ ex hijs pusillis ac si dicat sm Iero. Quantum in vobis est nolite contemnere sed post vestram salutem eciam eorum queritur sanitatem Si aũt perseuerantes in peccatis videritis melius est vos saluos fieri q̃ perire cũ multis et primo ostendit hoc ex honorabili angelorum custodia dicens dico enim vobis quia angeli eorum id est eis assignati in celis semper vident faciem patris mei qui in celis ẽ id est visione manifestacionis dei perfruuntur · facies enim dei sm Aug⁹ Manifestacio eius intelligenda est et ideo possunt renunciare iniurias illatas eius quos custodiũt · Et est racio a maiori q̃ paruuli non contemnuntur a maioribus sez deo patri celesti et angelis beatis ergo nec a minoribus sez hominibus miseris debent contemni Ac si dicat vos illos non debetis cõtemnere sed honorare quos deus pater celestis sic honorat et dignificat q̃ ad ipsorum ministerium et custodiam angelos beatos deputat Non est enim spernendum ab homine qđ apud deum tante est cure si ergo contempseritis angeli annunciabunt et pater meus vlciscet de vobis Vnde Iero. Magna dignitas animarum vt vna quęq; habeat ab ortu natiuitatis in custodiã sui angelum delegatum. Sic itaq; angeli existẽtes circa ministerium nostrum quia ibi sunt vbi operant vident deum in celo facie ad faciem quamuis emittantur tamen vident patrem quia semper deo inhereant per apertam visionem et quia vbiq; deus presens est ideo et in terra eum cernunt Missi ergo ante dominum fũt quia quocunq; veniunt intra ipsum q̃ vbiq; est curunt. Et cũ ad nos venũt sic exterius implẽt ministerium vt tamen numquam interius desint per contemplacionem licet enim mittantur in ministeriũ pro salute hominum tamen non recedunt a contemplacione diuina sed astant deo per contemplacionem iugem et continuam Et bene dixit qui est in celis quia licet deus sit vbiq; per essenciam presenciam et potenciam tamen specialiter dicitur esse in celis vbi adest beatis per apertã visionem Non ergo debent contemni

Sed honorari quos deus sic honorat quia contemptus ipsorum ascendit ad contemptum dei cuius ymaginem habent in eis quoq; contemptis contemnuntur angeli eorum ministri ⁊ custodes. Demde subungit alia racio sumpta ex redempcione xpi vnde Crisos. Ne dicas illi fabri est ille sartor ille agricola ab angelis qui eis inssi sunt venerabiles sunt sed quod maius ē racione redempcionem dominice. Secundo ergo pusilli non sunt contemnendi sed honorandi quos sic deus dilexit q̄ pro eis qui in adam omnes peccauerūt et perierant saluandis misit filium suum in similitudinem carnis peccati Vnde ait Venit enim ⁊ de celo descendit filius hominis saluator hominum saluare qō perierat sez genus humanum non tantum magnos sed eciam pusillos ac si dicat. Vos non debetis contemnere ⁊ perturbando perdere quos ego veni saluare quia ego homo pro hominibus fieri dignatus sum Vnde et apostolus. Noli contristare ⁊ perdere fratrem tuum pro quo xps mortuus est Non sunt ergo contemnēdi pusilli qui tanti sunt apud filium dei q̄ pro eis venit mori Nec debet seruus contemnere quos dominus tantum dilexit sed exemplo eius omnem curaz vt saluentur adhibere pro quibus saluādis dominus venit Et hec racio seu cogitacio sm Criso. maior est priore Graue enim est contemnere quem deus honorat angelo custode sed grauius ꝓpter cuius salutem dei filius voluit in mundum venire. de predicto angelorum ministerio sicut dicit Hern. Fidelis paraniphus qui mutui amoris conscius sed nō mundus non fuā querit sed domini gloriaz. discurrit medius inter dilectū et dilectam vota offerens ⁊ referens dona exorat istā placat illum Interdum quoq; licet raro representat eos pariter sibi siue hanc rapiens siue illum adducēs Si quidem domesticus est et notus in palacio nec veretur repulsaz et cottidie videt faciem patris. Vnde et inssū. Ecce ego mittam angelum meum ad complenda patris misteria alacri discursu ingiter meant inter celum et terram q̄si apes negociose inter alueraria et flores suauiter disponentes omnia populus acanctus nesciens labem vel in obediencie morem hec Anssū. Videas q̄ fideliter angeli nostri nobis seruiunt et q̄ solliciti circa nos sūt Vnde magnā eis reuerenciaz debemus et cottidie eos laudare et honorare ac eis graciarum actiones referre mobilq; illiarum vel turpe in eorum presencia qui nobiscum sunt cogitari loqui aut operari Ad hoc nos moneat Hern. dicens Angelis suis mandauit de te vt custodiant te in ommibus vijs tuis quantam tibi debet hoc verbum reuerenciam inferre afferre deuocionem conferre fiduciam reuerenciam pro presencia deuocionem pro benenolencia fiduciam pro custodia. Caute ambula vbi assunt angeli sicut eis mandatum est in ommibus vijs tuis In quorum diuersorio et quo angulo reuerenciam angelo tuo exhibe ne audeas illo presente qō vidente meno auderes quid retribues domino pro ommibus que retribuit tibi si quidem ei soli honor ⁊ gl'a ꝯre ei soli q̄ ipse mādauit et omne datū optimuz non nisi ab illo est verumtamen et si ille mandauit ipsis quoq; qui et ei ex tanta caritate obediunt ⁊ nobis subuenium in tanta necessitate ingratos esse non licet. Simus ergo deuoti simus grati tantis custodibus reddamemus eos quantum possumus quantum debemus hec Hern. Et ideo cum omni attencione et deuocione distincte et alacriter officiuz diuinum exoluas et in ommibus sez cogitando et verba proferenda videndo et audiendo stando et sedendo supplicādo et vemias fumendo necnō ⁊ in alijs singulis ad interiorem et exteriorem hominem in hoc officio spectantibus sic reuerenter et humiliter te habeas quasi deum et beatam virginem ac omnes angelos et sanctos carnalibus oculis coram te videas recogitans q̄ sine dubio presentes sunt angeli sancti in quorum conspectu psallis deo ibi et vbiq; presenti Vnde qualiter quis in oracioni possit intencionem suam recolligere docet. Basi. dicens quomodo non obtinebit quis vt in oracioni sensus eius nō vagetur si certus sit assistere añ oculos dñi cogitet ergo hō se stare seu ꝓsistere añ conspectum dei et secum loqui et tunabitur a vagacione mentis Vnde Iere. Recordare q̄ steterim in conspectu tuo vt loquerer pro eis bonum ymo recordare tu met stare añ conspectū dei Hec Basi. Et quia homines beatis spiritibus sociandi sunt Idcirco hic nota q̄ quicumq; in ecclesia est et maxime in religione deo fideliter humiliter et deuote ministrent et propter deum infirmis et peregrinis seu pauperibus et sibimuicem caritate fraterna subueniunt in primo gradu consistit angelicas spiritibus coequati Qui vero oracione et deuocione familiarius deo intendunt et proximis suam doctrinam consilium auxiliumq; impendunt in secundo gradu archangelicas spiritibus miseruntur Et qui se exercent in paciencia obediencia et voluntaria paupertate ⁊ humilitate omnesq; virtutes fortiter exercēt et peragunt terciam gradum cum virtutibus conscendunt Qui aūt vicijs ⁊ concupiscencijs reluctātis dyabolum cum eius suggestionibz contemnunt in q̄rto gradu cum potestatibus triumphum glorie obtinebunt Qui vero in ecclesia animarum curas ⁊ prelaturas sibi commissas bene regunt ⁊ ministrant animaz lucris die nocteq; in vigilantes et talenta sibi tradita sumo conamine duplicantes hij cum principatibus in quinto gradu gloriam regni pro labore suo possidebunt Qui aūt diuine maiestati reuerenter cum omni humilitate ⁊ subiectione se inmāt ⁊ pro eius gloria omnem hominem reuerentur ⁊ diligunt ⁊ siquidē se ipsos qui ad ymaginem dei facti sunt deo eciam q̄ parum se cōformant carnem suam spiritui subiacentes ⁊ incessanter mortificantes animo suo dominantes et ad celestia transferentes hij cū dominacionibus in sexto gradu exultabunt Qui vero sedule meditacioni et contemplacioni inseruiunt ac cordis mundiciam et mentis tranquilitatem amplectendo quietissimum

in se deo exhibēt habitaculuz qui merito paradisus dei appellari dicuntur uxta illud delicie mee esse cuz filijs hominum de quibus eadē ipse dicit ambulabo in eis et habitabo cum eis in septimo ꝺn̄o cui thronis sociant Qui aūt sciencia et cognicione ceteris p̄emmēt qui singulari beatitudine deum facie ad faciem mente illustrata conspiciunt et ea que ex ipso fonte omnis sapiēcie hauriunt per doctrinam et illuminacionem alios in ipsum refundunt in octauo ascensionis gradu cuz cherubicis spiritibus collocabuntur. Et qui deum toto corde et mente diligunt et ignem eternum qui deus est se totos immergunt eiq; similimi facti ita non suo sed domino amore sicut dilecti ab ipso sunt diligunt omnia in deo et tam inimicos q̄ amicos diligunt propter deum quos quidem ab amore nichil potest distungere seu impedire quia quo magis inimica in eos insurgūt eo validius in amore vnitiuo cōualescunt nichil eaq̄ cōsolacionis et comodi temporalis requirunt nisi quod ad laudem et gloriam dei spectat Amore eiusdem tam ferventi accensi et inebriati ad deum p̄ mille mortes trāsire exemplo sanctorum et apostolorum non formidant Omnibus enim penis et tribulacionibus spretis propter feruorem dilectionis in carne mortali et vita presenti omnem tollerant gaudenter molestiam fealiter quidem in semetipsis ardentes et alios accendentes ita vt si possent omnes homines in deifico amore inflammarent et perfectos facerent vt cum ipsis arderēt hij eadem aliorum vicia et peccata tamquam propria lugent nec que sua sunt querunt sed solius dei patris faciem desiderabilem hyanti semper animo super omnia diligunt et exquirunt. Isti merito in nono gradu cum seraphim cōputabuntur Inter quos et deum nulli intersunt spiritus qui ipsum viatus contemplentur et ipsi immediatius appropinquare videantur

Sequitur Oracio

O Omine ihu xpe magister et rector bone omnia exteriora et interiora mea guberna propiaus et rege ne vnquam alijs de me vel michi de alijs scandalum prouenat sed omnium occasionem scandali tua gracia a me abscidat, peninus et exludat. da eiam michi vt nullum de pusillis seu paruulis p̄esumam contemnere sed potius omnes studeam honorare quos tu sic honorare dignatus es q̄ ad eorum ministerium et custodiam angelos beatos deputasti et tuipse pro eis saluandis de celo in mundum venire et mori voluisti Amen

De tribus parabolis scz ouis et dragme et filij prodigi. Capitulum septimum

Ideo ne quis scandalizet et contemnat pusillos et ad ostendendum quanti sint pusilli apud patrem subdit tres parabolas per ordinem. Sed ſm Lucaz duplex fuit occasio siue causa harum trium parabolarum scz appropinquacio publicanorum et peccatorū ac murmuracio scribarum et phariseorum Erant enim appropinquantes ad ihm saluatorem publicani et peccatores qui salutem indigebant vt audirent illum quia rationabiliter peccata reprehenderat quia non cum austeritate sed benigne eos admonuit et spem venie promisit eis libenter debent omnes ad xp̄m accedere et appropinquare quia omnia remedia in eo poterunt inuenire de quibus sic dicit Ambro. Omnis anima accedat ad xp̄m q̄ oia xps est nob. si vulnere carere desideras medicus ē si febribus estuas fons ē si tuaris imitatores iustitia ē si auxilio indiges virtus ē si mortē times vita ē si celum desideras via est si tenebris fugis lux est si abuq; queris alimentum est. Et murmurabant pharisei simulata sanctitate ab alijs diuisi et scripte legis notaria doctores populi dicentes quia hic peccatores recipit et manducat cum illis quasi dicerēt hic creditur bonus et sanctus et tamen ad suam conuersacionem et gracia recipit peccatores et quod amplius est manducat cum illis tamquam amicus Si cognouissent scripture et pharisei q̄ venit in hunc mundum peccatores saluos facere nequaquam murmurassent. Nam eos recepit et conuersando cum eis a peccatis conuerteret et illuminaret ac saluaret Xps ergo peccatores penitēcie reatandos esse ostendit et super hoc tres parabolas adducit Tria enim sunt que hominem ad miserandum adducere consueuerunt sez simpliciatas appropinquitas et necessitas. Ista tria similiter deum inducunt ad miserendum. primo nostra simpliciatas et ad hoc pertinet prima parabola de oue errante Homo enim est simplex respectu hostis id est dyaboli tam astuti. vnde dauid propheta Erraui sicut ouis que perijt require seruum tuum domine quia mandata tua non sum oblitus Secundo nostra propinquitas quam nobiscum contraxit et ad hoc pertinet secunda parabola de dragma amissa in qua est ymago regis et superscripcio nominis sic et hō est ad ymaginem dei formatus et habet superscripcionem xp̄i quia a xp̄o dicitur xp̄ianus et ideo debet nostri miserari Juxta illud apostoli Nemo carnem suam odio habet. Tercio nostra necessitas et paupertas et ad hoc pertinet tercia parabola de filio prodigo reuertente qui dixit quāti mercenarij in domo patris mei sunt qui habundant panibus. ego aūt hic fame pereo Quando enim homo cognoscit suam miseriam et infirmitatem tunc deus exhibet sibi suam pietatem vñ dicitur ibidez q̄ pater videns eum misericordia motus est super eum. Respondendo ergo scribis et phariseis murmurantibus subdit dominus primo parabolā vnius ouis ex centum errantis quaz quesitam et tandem inuentam quia propter infirmitatem ambulare non potest pastor bonus in humeris suis ad gregem reliquam reportat Et veniens domum conuocat amicos et vicinos ad congratulandum sibi super inuencione ouis que perierat Sentencia itaq; huius prime parabole ſm lucam talis est in summa Si quis ouem perditam postea inuentam libenter recipit non debet mirari vel indignari si peccatores recipio ad penitenciaz qui

ptus amissi erant per culpam Vel referendo ad pusillos de quibus dictū est supra huius parabole sententia est sicut non est voluntas pastoris vt pereat vna de oubus suis sic nō est voluntas patris celestis vt pereat vnus nec eam multi de pusillis nec eam de alijs et ergo pusillus non est contemnendus · si autē perit non voluntate eius perit qua nec voluntate approbationis vel consilij seu precepto eius peccat eo tamen auctore damnatur qua omnis pena ab ipso est · In hac tamen parabola ſm sensum misticum tanguntur septem in speciali · quorum primum est hominis et angelorum creatio ibi quis ex vobis homo qui habet centum oues Secundus hominis creati preuaricatio ibi · si perdiderit vnam ex illis Terciū filij dei ad querendā ouē perditā scz hominē incarnatio ibi nonne dimittit · xcix · in deserto Quartum ipsius per xpi passionem inuentio ibi · cum inuenerit eam imponit in humeros suos gaudens · Quintum eius in celum ascensio ibi · veniens domum · Sextum angelorum ad congratulandus mutatio ibi convocat amicos dicēs eis congratulamini michi · Septimum sensus mistica expressio ibi dico vobis qua gaudium erit angelis ꝛc · Vnde ſm Grego · qua centenarius perfectus est numerus ipse deus centum oues habuit cum angelorum · humanum naturam creauit · possedit Sed vna ouis tunc erravit · periit cū homo peccando pascua vite reliquit Et intelligitur per vnam ouem homo et sub vno homine vniuersitas omnium hominuz a principio vsq; in finem mundi facienda est qua vnus creatus est homo vnde omnes perirent · in vnius hominis errore omne hominum genus obeerauit Nonaginta aūt nouem id est nouem ordines angelorum Idem enim significat numerus simplex · compositus dimisit ratione humanitatis assūpte in deserto siue in montibus · excelsis id est in celo quod · diabolus et homo deseruit quem peccauit Celum quippe dicitur desertum id est derelictum tum quia fuit derelictum ab angelo qui in eo fuerant creati cū qua fuit derelictū ab homine q̄ ipsius fuerat habiturus · Intz q̄ ad mistar deserti in eo sunt dulces cantus auium id est angelorum ibiq; sunt rose martirum · viole confessorū et lilia virginum · vt perfecta summa omnium remitteretur in celo hominem perditum que sunt in terra et inueniens ouem humeris suis imposuit · ad gregē reportauit Cum ergo prius pastor ouem perditam reperisset non punivit non verberauit non vrgendo ad gregem duxit sed supponēs humiliter humeris · portans dementer gregi ānumerauit Tunc vero humeris reportans ouem imposuit quando naturam humanam suscipiens peccata nostra ipse portauit qua pro homine redimendo humanam naturam suscepit · in brachijs suis in cruce extensis peccata hominis id est penam peccatorum nostroz portauit · et ſm Ambro · humeri xpi cruces brachia sunt illic mea peccata deposui in illa patibula nobilis cruce quem Et attendendum ē q̄ xps gaudēs imposuit ouē humeris suis q̄ licet magnus fuerit dolor passionis · mortis quo genus humanum requisiuit et humeris imposuit hunc tamen laborem · dolorem letanter sustinuit vt perditam ouem recuperaret · Inuenta autez oue ad dominum venit qua reparato homine ad celestem regnū redijt ad quod cum oue reuersus est cum celum ascendit · captiuam captiuitatem secum duxit · Et conuocat amicos · vicinos scz angelorum choros qui amici eius sunt qua voluntatem eius continue custodiunt et viam qua dantur visionis eius assidue perfruunt dicens illis Congratulamini michi · simul mecum q̄ inueni ouem meam que perierat ſm greg⁹ · Non dicit congratulamini mueneōe oui sed michi qua videlicet eius gaudium est vita nostra et cum nos ad celum reducamur solempnitatē letitie illius implemus Et ideo congratulandus est sibi qua non frustra laborauit nec frustra mortuus ex quo ouem perditam inuenit Oui vero non est gratulandus qua nullis suis meritis inuenta est Et subiungit concludendo Dico vobis q̄ita gaudium erit in celo super vno peccatore penitentiam agente q̄ sup · xcix · iustis q̄ nō indigent penitentia ſnō dicit penitentiam cogitante que est penitentia p̄ cogitationem ſnec dicit penitentiā docentem que ē penitentia ad verbum p̄dicatorum · ſnec dicit penitentiam ostendente que est ypocritarum et simulatorum sed dicit penitentiam agente que est penitentia deuotoz · ſnō est gaudium ergo solum de redemptione generis humani sed quotiēq; hora conuertitur vnus peccator sit gaudium angelis dei eo q̄ numerus eorum suppleatur ex conuersione peccatorum Vnde Aug⁹ · qui per penitentiam peccatum diluit angelice felicitatis eterne consors erit hinc est q̄ super conuersionem peccatoris velud de suo consorte angeli in celo gaudere dicūtur ſNam vt dicit Orige · Nos angelis in celis occasionez gaudij prebemus cum super terram ambulantes conuersationez in celis habem⁹ · ſm Ambro · angeli quoniam rationales sunt non immerito hominuz redemptione letantur quamquam hoc quoq; proficiat ad incentiua probitatis si vnusquisq; conuersionem suam gratam fore credit cetibus angelorum quorum aut affectare patrocinium aut vereri debet offensa Et tamē igitur angelis esto occasio letitie gaudeant de reditu tuo Vnde Beda Quem ergo dominus inuenit quādo hominez restauravit et super eam inuenta magis gaudium est in celo quaz super · xcix · quia maior materia diuine laudis est in restauratione hominū quā in creatione angelorum Mirabiliter enim angelos creauit ſ mirabilius homines restauravit hec Beda · Quamuis ergo pastor multoplus diligat · xcix · oues q̄ solam centesimā tacitis tamen alijs de restaurata multis modis se gaudere ostendit Sic quoq; saluator de reparatione hominis magis gaudet ℔ est magis et pluribus argumentis ostendit se gaudere q̄ de angelorum stabilitate Visitatissimum enim est q̄ quamuis cum plus non

diligam⁹ maiorem tamen letitiaz de illo habemus quã de maiori periculo liberati videmus· Sicut ergo pastor gaudet spirituali gaudio de mutatione vnius ouis non quia magis illam solam quam omnes alias diligat sed quia in ea habet specialẽ rationẽ quã in alijs nõ haberet sic de⁹ de reuersione peccatoris habz specialẽ rationẽ gaudij quã nõ habet de ceteris iustis pmanẽtibꝫ ceteris tñ paribꝫ permanentes in iustitia sunt deo magis dilecti Per hominem centum oues habentem significat p̃sidens monasterio vl ecclesie habẽs subditos in quocumq; numero quia sepe in scriptura ponitur numerus determinatus pro indeterminato et si perdiderit vnam per apostasim et occasionem aliam nonne dimittit alias in deserto id est in obseruatione disciplinaꝝ vl ecclesiastica q̃ desertũ dicitur eo q̃ asperitas ibi videtur et a multis deseritur et vadit ad illam que perierat vt ad bonũ reducat et gaudet de illius reductione plusq̃ super alijs non errantibus non quia plus diligat illam ceteris sed quia specialem rationem gaudendi habet de reductione eius quam non habet de alijs tamen non errantes semp sunt plus diligendi ceteris paribus Et nota sm Dyo· q̃ dominus numerum electorum determinauit in decemnouem quidem ordinibus angelorum propter trinitatem in nouenario enim numero trinarius fit terno repetitus et vno hominum propter vnitatem vt vnitas in trinitate ab angelis et hominibꝫ laudaretur coleretur adoraretur, volunt aũt numerum electorum constare ex angelis et hominibus quia voluit a creatura spirituali et carnali laudari hec Dyo· Ad idem subdit parabolam vnius dragme ex decem perditis pro qua mulier accendit lucernam et euertit domum et querit diligenter donec inueniat et super inuenta cum amicas et vicinas gaudet Dragma in hoc loco est nummus certe quantitatis valens decem denarios vsuales habens in se regis ymaginem et superscriptionem quem nos debemus offerre scz nosmetipsos in quibus est ymago regis Vnde sm Dyo· Homo microcosmus id est minor mundus dicitur habet enim ex terra carnem ex aqua sanguinem ex aere flatum ex igne calorem· In cuius substantia spirituali ymago et similitudo dei exprimitur ymago in forma accipit similitudo in qualitate consideratur· Trinitas enim consistit in trinitate cuius ymaginem tenet anima que habet memoriam intellectum et voluntatem in deo consistunt omnes virtutes cuius similitudinem tenet anima q̃ capax est omnium virtutum hec dyo· Igitur dragma scz homo ad ymaginem dei factus pro cuius requisitione sollicitatur diuina sapientia ac sponsa eius scz mater nostra ecclesia pro cuius quoq; inuentione letatur tota celestis curia quamuis pusillus non est contemnendus quia non vult pater celestis vt pereat vnus de pusillis Sententia aũt huius parabole sm lucam talis est in summa· Si mulier cum tanta diligentia dragmaz perditam querit et de inuenta gaudet et ad congratulandum amicas et vicinas conuocat multo fortius deus hominem perditum debet cum magna diligentia querere et de eius inuentione gaudere et sicut nullus debet murmurare contra mulierem querentem dragmam perditam sic nullus debet murmurare contra dominum q̃rentem peccatores siue eos alloquendo siue cum eis cõmedendo· vbi tamen sm sensum misticum notantur sex in speciali primum angelorum et hominum creatio ibi que mulier habens dragmas decem· secundum hominis creati preuaricatio ibi et si perdiderit vnam· tertiũ filij dei ad querendum dragmam perditam incarnatio ibi nonne accendit lucernam· quartum ipsius per certi passionem inuentio ibi et querit diligenter donec inueniat· quintum ad congratulandum mutatio ibi et cũ inuenerit cõuocat et cõ· sextum mutationis ratio ibi q̃ inuenit dragmam quam perdiderat· Vnde sm Gre· qui significatur per pastorem ipse eadem significatur per mulierem ipse enim deus ipse et dei sapientia· Dicitur aũt mulier quia cum dolore nos parit Angelorum vero et hominum naturam ad cognoscendum se dominus condidit et ad similitudinem suam creauit Decem ergo dragmas habuit quia nouem sunt ordines angelorum sed vt compleretur electorum numerus hõ deam⁹ est creatus Et q̃ ymago exprimitur in dragma mulier dragmaz perdidit quando q̃ homo qui ad ymaginem dei conditus fuerat peccando a similitudine sui cõditoris recessit Cottidie adhuc ista dragma perditur vel in puluere diuitiarum vel in luto luxurie vel in diuerticulo erroris cuiuscumq; Accendit aũt mulier lucernam quia dei sapientia apparens in carne lumen deitatis accendit in tecta nostre mortalitis ad querendum hominem perditum et reducendum eum ad beatitudinem· Ista vero lucerna accensa refulsit miraculis inflammauit dictis illuminauit exemplis Collocatus enim erat homo in obscuris et vmbra mortis Vnde istam oportuit accendere lucernam et euertit domum conscientie quia mox vt eius diuinitas per carnem claruit omnis sensus nostra conscientia concussit et querit diligenter· Diligenter enim querit quod nimis diligitur Sic vero ostendit ipse dilectõ nem suam ad nos vt animam suam p nostra inuentione poneret Vnde subditur donec inueniat qz nõ desistit quare donec inueniret· quesiuit enim vsq; ad contumelias vsq; ad minas vsq; ad flagella vsq; ad mortem vsq; eam ad inferna Nec mirum si eam inuenit quam vbiq; eam vsq; ad inferna cum diuinitatis lucerna ardenti quesiuit Euersa ergo domo inuenitur dragma quia cum perturbatur hominis conscientia reparatur in homine similitudo creatoris· Tunc enim cõsueta relinquuntur viria vt reluceat ymago conditoris Et cum inuenerit conuocat amicas et vicinas scz supernas virtutes que amice sunt vt exequentes voluntatem ipsius et viane quia ei per gratiam cõtinue visionis appropinquant quas ad congratulandum inuitat et gaudij participes fiat quia congaudet

de peccatoribus ad deum conuersis cum deus de ipso habeat gaudium et angeli gaudeant in eo gaudent tñ eciam de conuersione penitencium quando illud quod predestinauit impletur Nec illud gaudiū est deo nouum aūt temporale sed eternum Angeli vero quibus effectus predestinacionis innotescit de nostra conuersacione temporaliter gaudent xp̄s eciam gaudet super conuersionem peccatoris propter duo. primo quia p penitenciam ira sua placatur. secundo quia preciosus sanguis in eo non frustratur Est aūt tantum gaudiū xp̄o de conuersione peccatorum q̄ si non sufficeret sua passio rursus pati et mori esset paratus. Vnde beatus Oro. in epistola quadam scribit q̄ cum quidam infidelis hominem fidelem a fide auertisset Carpus quidam vir magne sanctitatis a deo moleste hoc tulit vt vtrumq; igne comburi deus rogaret Cui circa noctis medium apparuit xp̄s in aere cum multitudine angelorum In terra vero apparuit fornax cum serpentibus accensus ad quem trahebantur illi duo homines Carpo ergo petenti ardenti desiderio vt mitterentur in fornacem et molestie ferenti dilacionem. ecce xp̄s misericordie descendit de solio in terram et extensis manibus homines illos eripuit eleuataq; manu dixit Carpo iterū percute me lancea paratus sum rursus pati et mori pro hominibus saluandis Et subiungit dominus cōsolando ita dico vobis gaudium erit eis qui sunt vie mei et amici xp̄i super vno peccatore penitenciam agente Nam anima viatorum laqueis capta et stricta diu se corrigit et peccata priora relinquit tam celicolas q̄ xp̄icolas hylares facit Vnde Ber. Demiq; gaudent in conuersione et penitencia peccatorum saluatorem hominum facientes lacrime penitencium vinum eorum hoc certe vinum letificat cor hominis hoc constat et angelis bibere cum letitia hec Ber. Et si angelis tantum gaudium est pro peccatore qui ppria peccata dampnat quātum est eis gaudium pro iusto qui aliorum peccata plangit Considera hic quanta debet esse penitencia vt per eam accendaris nec tepeas et totam domum id ē mentem et cōscienciam euertas vt dragma vsq; ad nouissimum pulverem inquiras diligenter non pigre non hoziarie donec inuenias Moraliter mulier potest dici presidens tum propter fecunditatem tum propter parendi difficultatem huius mulieris dragme sunt anime ymagine dei insignite quarum si vnam perdiderit debet accendere lucernam sc̄z ozando meditando sancte viuendo et euertere domum cōscience peccatoris feruore predicacionis terrore comminacionis et quere diligenter donec inueniat quod fit quando ad penitenciā reducit Terao quoq; de eodem et expressius addit parabolā sc̄z de filio prodigo qui facultatibus consumptis et peditis ad patrem reuersus susceptus est ab eo et honorabilis quia homo non solum est ouis cara pastori non solum dragma preciosa mulieri sed viscerosa caritatis filius carissimus patri. Deus enim pater hominem ad ymaginem et similitudinem suam creauit vt post angelos expressiori similitudine pre ceteris creaturis filius dei dicatur. ideo nullus quantumcūq; pusillus est contemnendus cum sit summi regis filius presertim illi cui dedit fidē et graciā p quā ē filius ad opcōnis et si post susceptā fidem et graciam que ipsum ex dono dei cōtingebāt viuerit luxuriose p culpā grāz amittendo seu perdendo vel spiritualiter fornicatus fuerit fidem deserendo adhuc non est contemnendus adhuc a xp̄o et ecclesie membro et gremio non est eiciendus quia si penituerit et humiliter redierit adest deus pater misericors et misericors qui non letatur in perdicione filiorum et occurrit penitenti et dat osculum pietatis et amoris In cuius recepcione gaudet tota celestis curia Qui enim mortuus fuerat infidelitate et cui paciuntur fide et gracia et qui perierat errore inuentus est xp̄o pastore omnia requirente Per hanc ergo parabolam datur intelligi benigna peccatorum a deo recepcio ex quo ℈m lucam vult habere q̄ nullus debet ei indignari si benigne recipit peccatores In hac parabola sex tanguntur. primo status nature et vtriusq; filij cōmunis propagacio ibi homo quidam habuit duos filios. secundo lapsus culpe et adolescencioris a patre recessio ibi et dixit adolescēcior patri. tercio locus penitencie et eiusdem postmodum reuersio ibi in se autem reuersus. quarto minus gracie et reuertentis a patre benigna suscepcio ibi cum aūt adhuc longe esset. quinto stimulus inuidie et eius iocunda suscepcione senioris indignacio ibi erat aūt filius eius senior. sexto virtus doctrine et indignacionis eius racionabilis sedacio ibi pater vero illius Potest aūt hec parabola exponi de populo iudayco et gentili vel de innocente seu iusto tepido et de peccatore penitēte deuoto iudaico in quā vel iusto conquerente de domino dante maiorez graciam vel deuocionis feruorem gentili vel penitenti q̄ sibi homo ergo iste de quo hic dicitur. xp̄s ē qui habuit duos filios id est duos populos sc̄z iudaicum et gentilem qui sunt filij dei quantum ad eius ymaginē vel eius filij sunt omnes xp̄iani per eius baptismum regnati quorum tamen aliqui sunt iusti et aliqui peccatores Et dixit adolescencior id est gentilis populus Vnde et populus iudaicus vocatur in exodo filius dei primo genitus vel adolescencior id est peccator qui ē inuenis moribus et peciit a patre suo porcionem substancie vt recederet a dei patris lege et ageret pro libito voluntatis sue ac se regeret propria voluntate. Et diuisit illi substanciaz quia dona sua omnibus largitur licet diuersimode et dimittit quemlibet agere ℈m arbitrij libertatem adolescencior vero filius perfectus est in regionem longinquam non localiter a deo patre celesti q̄ vbiq; est recedens sed per multiplicacionē peccati se a patri et pria celesti se elōgās et ibi sc̄z i regione peccati dissipauit substanciam suam per peccatum bona gracie perdendo et bona nature peiorando viuendo luxuriose luxuria interiori que ē fornicacio spiritualis et maxime ydolatria et luxuria exteriori q̄ est fornicacō

corporalis et manifesta peccator ergo a patre suo celesti recedit quando mortaliter peccat et tunc in regione longinqua est quia longe est a peccatoribus sal⁹ et talis luxuriose consumit suam substantiam quando sensus suos ⁊ vires conuertit ad malicias. Et postquā consūmasset id est consumsisset omnia ornamenta nature tam naturalia q̄ gratuita facta est fames valida in regione illa qua in regione peccati fit magnus defectus pabuli domini ⁊ fames bonorū operum atq; virtutū ⁊ ipse cepit egere scz spiritualibus bonis et virtutibus eorum forte relicto. Nam existens in mortali peccato sit egēs omni spirituali bono Et abiit scz profectu erroris ⁊ de malo in peius ruendo ⁊ adhesit vni ciuium regionis illius scz diabolo qui est actus in regione vmbre mortis et misit illum in villā suam id est in cupiditatem mundanam vel in peccatorum societatez in qua dominantur sicut in propria villa vt pasceret porcos id est vicia que fetida sunt ⁊ immunda et cupiebat ventrem anime scz affectum de siliquis id est cibo porcorum qui est carnalitas et nemo illi dabat scz ad sacietatem qua venter impiorum est insaciabilis Demones enim ad hoc student ne vmq̄ saturitas malorum prouenias In se aūt reuersus id ē ad propriam conscientiam per rationis dictamen a q̄ recesserat sequendo sensualitatem homo enī in peccando extra se egreditur quia limites recte rationis trāsgreditur et ideo penitendo ad se reuertitur. Debet autez penitens ēm Gre. recognoscere vbi fuit qua in peccato et ideo debet dolere vbi erit in iudicio et ideo debet timere vbi ē qua in miseria ideo debet gemere vbi nō est quia in gloria et ideo debet suspirare et dixit penitendo de peccatis et dolendo quanti mercēnarij id est deo seruientes p̄ mercede eterna in domo patris mei id est in ecclesia seu congregatione iustorum habundāt panibus spiritualibus scz verbi domini et eukaristie sacramenti et pluribus virtutibus et donis Ego autem hic fame pereo id est penuria omnis boni quo priuatum me sencio Surgam de luto culpe per infidelitatis vel peccatorum derelictionem qua iacebat et ibo per conatum operandi bene et melioracionem vite qui lōge aberat ad patrem meum a quo recesseram quia sub pmape porcorum erat et dicaz ei recognoscendo culpam et petendo veniam pater scz ex natura quam dedisti michi peccaui scz male viuendo in celum et coram celesti curia scz angelis et sanctis ⁊ ideo multum debeo dolere ⁊ flere qua eos contristaui. Et specialiter peccator peccat in angelum custodem suum qui spernit eius consilium vel in celum quod scz per culpam meam amisi ⁊ per meam negligenciam non quesiui Et coram te scz videnti et scienti id est in ipso cōscientie mee conclaui vbi tui solus qui iudex meus es penetrant oculi et ideo multum debeo erubescere et timere q̄ peccaui ante oculos iudicis cuncta cernentis. et hic docetur modus confitendi qui est q̄ omne bonum attribuamus deo quod notatur ibi pater a quo scz omne bonum habemus et omne malum quod facimus attribuamus nobisipsis quod notatur ibi peccaui in celum ⁊ coram te iam non sum dignus vocari filius tuus primo q̄a te recedens te contristaui. secundo q̄a ymaginem patris non honorau. tercio quia substantie mee prodigus extra disciplinam viri. quarto quia seruum alterius scz diaboli me feci. quinto quia degener in moribus pascendo porcos extiti. sexto quia ingratus te contempsi fac me per dignam satisfactionem sicut vnum de mercenarijs tuis scz bonum qui seruit pro eternis non malum qui seruit pro temporalibus quasi diceret paratus sum āmodo tibi satisfacere ⁊ seruire spe mercedis eterne Mercenarius enim laborat pro mercede Ecce ergo post contricionem et confessionem satisfactionem oblacionum. hec est penitencia meditatis in confessione peccati non dum tamen agentis postq̄ itaq; ad necessitatem famis peruenerat in se reuersus penitenciam agere incipiebat quia necessitas ipsum compellebat In quo notare possumus dei demēciam qui eciam peccatores connisit In tantum enim nostram salutem diligit et querit q̄ omnibus modis quibus potest nos attrahit quosdam per predicacionem quosdam per inspiracionem quosdam per beneficiorum largicionem quosdam per flagellacionez vt dicit Beda prodigus iste postq̄ inciperet reuersus dire famis supplicia formidabat velud iā seruus effectus eciam mercenarij statuz de mercede iam cogitans concupiscit filij affectum qui omnia que patris sunt sua esse non ambigit aspirare nequaq̄ presumit sed mercēnarij statum iam pro mercede seruiturus desiderat hec Beda Distat aūt inter mercenarium seruum ⁊ filium Seruus enim est qui supplicia metuens solo timore pene presentis vel future temporat se a vicijs et dedinat a malo Mercēnarius aūt qui eā mercedis et desiderio regni celestis obedit mandato et cauet offēsas. filius vero qui seruat tus heredis nō pro lucro seruit mercedis et desiderio regni celestis sed gracia ipsius boni ⁊ dilectionis qui amore virtutuz succensus quic quid est illi contrarium toto detestatur desiderio Et surgens implendo desideraverat venit id est venire cepit se ad penitenciam pro bona opera disponendo ad patrem suum eius graciam requirendo Est aūt pater redeuntibus demens Nam sequitur cū aūt adhuc lōge esset id est attritus et motus ad penitendum non tamen perfecte contritus ad quod requiritur gracia dei preueniens. ideo subditur Vidit illū pater ipsius oculo demencie vt dicat Criso. sensit pater penitenciaz nō expectauit reapere confessionis verba sed preuenit petitionem misericorditer agens Vnde subditur Et misericordia motus est misericorditer ei ⁊ inspirādo motum penitencie Et velociter occurrens ipsum preueniendo per misericordiam michoantem cecidit super collū eius cum amoris amplexibus constringēdo per misericordiam cōmutantem et osculatus est cum dulciter ipsum sibi perfecte reconciliando per graciā subsequēte

Occurrit quippe deus penitenti per gratiam preuenientem ⁊ recipit eum per clementiam omnia stellam dimittentem Vnde Gre. Nissenus confessionis medicamento placatur et patrem vt obuiam ei iret et oscula conferret Vnde et Crisos. Quid est enim aliud quod occurrit nisi quia nos peccatis impedientibus nostra virtute ad eum peruenire non poteramus. ipse autem potens ad nostra peruenire descendit. Osculatur aut os eius per quod emissa de corde confessio penitentis exierat quam pater lenis excepit. Incipit aut iam peccata confiteri. Vnde sequitur dixitq; ei filius pater peccaui in celum ⁊ coram te iam non sum dignus vocari filius tuus quod intellige vt supra. Sed hic iam non erat mentionez de statu mercenarij quia postq; suauissimum osculum suscepit ex tunc statum mercenarij dedignatur. Sed vt dicit Beda postq; occurrens non contentus munera concedere vtroq; gradu sine dilatione transcurso prestitit filio restituit dignitatis nec iam de mercede conditoris sed de hereditate fecit cogitare parentis Dixit aut pater scz deus ad seruos suos id est ad apostolos ⁊ ecclesie ministros quibus xps precepit benigne recipere confitentes ⁊ penitentes. Cito pferte stolam primam id est ato proferendam ⁊ restituendam vere penitentibus innocentiam nunciate ⁊ promittite ⁊ induite illum id est ostendite illum induendum ⁊ date anulum id est fidei signaculum docete dandum in manu id est in opere eius vt per opera fides clarescat ⁊ p fidem opera confirmentur Anulus enim rotundus cuius non habet principium neq; finem significat fidez eterne trinitatis quo fidelis anima deo desponsatur hunc anulum debent ministri ecclesie in manu dare docendo ipsum habendum in opere fides enim sine operibus mortua est ⁊ similiter opus sine fide non sufficiat Et calciamenta id est sanctorum exempla in pedes eius scz in intellectu ⁊ affectu. Sm Crisos. ad non tangendum terrena ⁊ ad corrigendū vitam vt p iudicium mundi iustus interfixus ⁊ inma exaltatus meretur. Et adducite vitulum saginatum id e xpm quem sm Crisos. vituli nominat propter hostiaz corporis immaculati ⁊ immolationem. saginatum aut dicit propter gratiarum pinguedinem ⁊ plenitudinem quia pinguis ⁊ opimus omni spirituali virtute. in tantum est vt pro totius mundi salute sufficiat ⁊ occidite hoc est sm Aug⁹. mortez eius insinuate nunc enim cuiq; occiditur cum credit occisum. hic ergo vitulus filio reuertenti adducitur ⁊ occiditur quādo xpi passio gentili populo aut cuilibet peccatori predicatur aut quādo in sacramēto eukaristie ministratur hic vitulus semel occisus est in re. sed multotiens in sacramētali representatione cottidie vero ymolatur credentium fide ⁊ p dicentiaz recordatione Et manducemus ⁊ epulemur quia peccator vere penitens ad mensam xpi cum alijs xpianis recipitur ⁊ non solum filius reuersus reficitur sed eciam pater ⁊ serui eius quia refectio dei ⁊ sanctorum est salus peccatorum. et ideo bene dicit pluraliter manducemus ⁊ epulemur Vnde Ambro. Epulantem aut mduat cum dicit epulemur vt ostenderet quomiaz paternus est abus salus nostra ⁊ patris est gaudium nostrorum redempcio peccatorum Quia hic filius meus mortuus erat spiritualiter per infidelitatem ⁊ morte culpe ⁊ reuixit per fidem ⁊ vita gratie. vel mortuus erat per separationez a deo tamq; a patre et reuixit reuertendo ad deum tamq; ad patrem suum. Quia sm Aug⁹. Vera mors quam homines non timent est separacio anime a deo qui est vera vita animarum peri erat scz recedendo a consorcio sanctorum quasi a fratre. ⁊ inuentus est. quia matri ecclesie restitutus per baptismum vel penitenciam Et nota hic arca recepacionem peccatoris q pater de celo recipit penitentez vocatur quod notatur cum dicitur occurrens cecidit super collum eius quia deus pronus est ad miserandum et tardus ad puniendum cuius natura ⁊ proprietas e misereri ⁊ parcere Secundo recipit dulciter reconciliando sibi per gratiaz eum ideo dicitur cecidit super collum eius Tercio recipit cum honorabiliter dando stolam primam id est restituendo innocenciam quam in baptismo induerat per peccatum perdiderat ⁊ anulum in manu eius id est graciam bene operandi quia non sufficiat habere innocenciam nisi fiant opera bona. sed quia in operando sepe aduersa occurrunt. Ideo subdit et calciamenta in pedibus eius id est constanciam contra aduersa Quarto recipit letanter io dicit manducemus ⁊ epulemur Deus enim in penitenti consolaciones ⁊ dulcedines infundit ⁊ in conuersione peccatoris ipse deus ⁊ angeli ⁊ omnes sancti gaudent Erat aut filius eius senior in agro id est in vita populus in cultu vitus dei occupatus erat lege obseruando vel xpian⁹ in iustitia perseuerans remisse tamen operando Et cuz veniret ⁊ approximaret domui scz ecclesie audiuit symphoniam ⁊ chorum scz penitentes deum laudantes ⁊ in domino gaudendo epulātes interrogauit vnū de seruis q hec essent scz festa ecclesie ⁊ gaudia Ipse dixit illi frater tuus id est gentilis populus vel peccator venit scz ad fidem ⁊ penitenciam ⁊ occidit pater tuus id est deus qui est pater omnium per creaciones vitulum saginatuz id est xpm quod intellige vt supra dictum est quia saluum ipse recepit scz gentilem populum ⁊ peccatorum Indignatus est aut frater senior talis enim aliquando miratur q deus respiat magis peccatorem conuersū dando ei virtutē fortius operandi et talis admiracio potest dici quedaz indignacio largo loquendo inquantum talis non videtur dignus tanto bono. ⁊ nolebat introire scz ad comunionē id e ecclesiam vel in peccatorum communionem propter indignacionem. pater ergo illius scz deus volens pacificare et animouere hanc admiracionem seu indignacionem et cupiens hunc saluare vult enim omnes homines saluos fieri egressus scz de domo synagoge in ecclesiam vel de rigore iustitie ad misericordiam cepit rogare illum per se scilicet intrinsa inspiracione et p suos

vicarios sez apostolica ꝓdicacone ⁊ aliorū eradica
ne ostendens iusto q̄ hoc non prouenit ex parte vete
ris peccatoris penitentis sed ex infinita bonitate dei con
ferentis sed sua vera iudicia facultatem omnium trans
scēdentia ⁊ q̄ quecquid operatur iuste fit licet homini
bus aliq̄n aliter videat at illi respōdens dicat patri suo
indignacionem sue causam exprimendo seu exponen
do dicē tot ānis seruio tibi sez legis iustificaz sectando
vl̄ ꝓ te mala sustinēdo ⁊ bōa faciēdo ⁊ nūquā mādatū
tuum preterii quod sez est de vno deo colendo vel a
iustificaz mcepta reddendo et numquā dedisti michi he
dum qui a omnia beneficia veteris legis modica sunt
et q̄si nullius reputacionis respectu beneficiorum noue
legis vt cum amicis meis epularer sez cum prophe
tis patriarchis et angelis vel hedum id est tantam
peccatorum exprobracionem vel abhominacionem
vt epularer per deuocionum feruorez Sed postquā
hic filius tuus venit qui deuorauit substanciam suam
sez temporalez ⁊ spiritualē cū meretricibus id est cum
carnalibus vicijs ⁊ spiritualibus occidisti ei vitulum
sagmatum sez x̄pm vel dedisti ei magne deuocionum
pignedinem quasi diceret fm ordinacionem tuam
hoc fuit At ille sez pater dixit illi sez filio seniori tamq̄
pius pater ipsum placare volens fili tu semper mecuz
es sez per legis obseruanciam vel per iustice custodi
am et omnia mea tua sūt sez bona gracie m recte bona
glorie m spe quasi diceret tamq̄ iure hereditario p
debituz remuneracionū tibi omnia mea debentur Epu
lari aūt et gaudere oportebat quia frater tuus hic scili
cet unde congaudere deberes non dedignari mortuus
fuerat sez per priuacionem fidei que est vita anime vel
per amissionem innocencie et iustice et reuixit per su
sceptionem fidei et recuperacionem innocencie perierat
propter mortum amissionem et inuentus est quia red
ditur? matri ecclesie propter emendacionem· Monet
eum gaudere qua in hoc apparet optime bonitas ho
minis quando sez libenter videt emendacionem et cor
rectionem fratris Unde Aug⁹· Nichil ita probat spi
ritalem virum sicut peccati alieni curacio cum liberacio
nem poenas q̄ insultacionem poenas auxilia q̄ conui
cia medicatur et quantum facultas tribuit suscipit·
Unde Crisо· hec ergo parabola ad hoc est composita q̄
peccatores non diffidant reuerti scientes q̄ magna
conse quantur Unde introducat alios turbatos in eoꝝ
bonis non vt iudicet eos iuuore tabescentes sed tanto
decore honoratos redeuntes vt eciam inuidiose possint
alijs fieri· hec Crisо· Unde et Dyo· Vere optimus et
super optimus ihs x̄ps qui ⁊ redeuntibus amabilem
se exhibet accedentibus quoq; occurrit et obuiat et totus
toros amplectens salutat et in humeros tollit quos
vix ab errore conuertit nec de prioribus eos accusat
sed diem festum agit et amicos conuocat et vt sit om
nium letanciam beatitudo· optimos quoq; angelos in
letanciam suscitat hec Dyo· Cottidie deus filium recipit
reuertentem dum quemlibet peccatorem recipit penitē
tem ⁊ alia supra dictaꝛca ipsum fiat dum gracia
quam in baptismo susceperat ⁊ per culpam perdiderat
iterum illi reddit Igitur non debemus fratrē nostrum
peccatorem contemnere vel derelinquere sed reuertē
tem dulciter recipere ac caritatem arca eum ostendere
et benigne tractare ne saluator noster iratus nos pec
catores merito contemnat et iuste derelinquat Consi
dera nūc quantū operatur penitencia ⁊ quanta sit arca pe
nitentes dei misericordia Unde Bern· O felix penitencia
um humilitas o bona spes confitendum q̄ fiducie
as mutabilez q̄ ato tremebundum iudicem cōuertis
in pijssimum patrem ⁊ itez O que ⁊ qualis ⁊ quanta
est misericordia dei que peccatorem conuersum nō mi
nus diligit q̄ eum qui nullam peccati maculam con
traxit hec Bern· Tres igitur parabole vno fine misē
ricordie dicuntur de quibus Ambro· sic loquitur nō
casu sanctus lucas ex ordine tres parabolas posuit
ouis que perierat inuenta est dragma que perierat et
inuenta est filij qui erat mortuus et reuixit vt triplici
remedio prouocati vulnera nostra curemus· Sparsus
enim triplex nō corrumpetur qui sunt isti· pater· pa
stor mulier· Nonne deus pater· x̄ps pastor· mulier
ecclesia x̄ps te m suo corpore reuehit qui tua in se pec
cata suscepit querit ecclesia recipit pater quasi pastor
reuehit· quasi mulier inquirit· quasi pater vescit· pri
ma misericordia· secunda suffragium· tercia reconcilia
cio· singula singulis quadrāt Redemptor subuenit ec
clesia suffragatur auctor reconciliatur· Eadem diuini
operis misericordia ⁊ diuersa pro meritis nostris gra
cia Ouis a pastore lassa reuocatur Dragma que peri
erat inuenitur ad patrem filius suis vestigijs redit et
plena condemnati erroris regreditur penitencia Oues
sumus oremus vt super aquam refectionis nos col lo
care dignetur Oues inquam sumus pascua petam?
Dragma sumus precū habeamus· filij sumus ad pa
trem venire festinemus Nec veretis ne te non recē
piat· non enim delectatur deus imperdicione viuorum
Jam occurrens venienti tibi cadet super collum domi
nus erigit elisos osculum dabit quod est pignus amo
ris stolam anulum calciamenta proferri iubebit· Tu
adhuc muriam metuis ille restituit dignitatem· Tu
supplicium vereris ille osculum defert Tu conuiuium ti
mes adornat ille conuiuium facile reconciliatur quādo
impensero rogat· Ideo discamus q̄li pater obsecracionem
sit ambiendus Pater inquit q̄ misericors q̄ pius q̄
nec offensus patrium dedignatur nomen audire Pater
inquit peccaui in celum ⁊ coram te· hec est prima con
fessio apud auctorem nature apud solem misericor
die arbitrum culpe Sed et si deus nouit omnia voces
tamen tue confessionis expectat· Ore enim confessio
fit ad salutem Confiteri magis vt interueniat p te x̄ps
quem aduocatum habemus apud patrez roget ecclesia
illacrimet populus nec petare ne nō impetres Aduo
catus spondet veniam patronus promittit gracias re
conciliacionem tibi paterne pietatis pollicetur assertor

Crede qz veritas est acquiesce quia virtus est habet causam vt p te misereatur ne p te gratis mortuus sit habet 7 causam ignoscendi pater quia quod vult filiꝰ vult pater Occurrit tibi quia audit te intra mentis secreta tractantem Et cuꝫ adhuc longe sis vidit 7 occurrit videt in pectore tuo 7 occurrit ne ꝗs impediat complectitur quoqz in occursu penitentia est in amplexu dementia 7 quasi quidem patrij amoris affectꝰ supra collum cadit vt iacentem erigat 7 oneratum peccatis atqz in terrena deflexum reflectat ad celuꝫ in quo suum querat auctorem Cadit in collum tuum ipꝰ vt cervicem iugo exuat seruitutis et collo tuo iugum suaue suspendat hec Ambro. Considera nunc ex premissis qꝫ multis modis inducat nos deus vt pusillos et humiles diligamus nec aliquez ex his contemnamus sed salutem eorum cum diligentia queramus. Vnde Criso. Vides per quod inducat nos ad vitium fratrum diligentiam ne vtiqz contemnamus tales animas Etenim hec omnia dicta sunt propter hoc. omnia ergo sint tollerabilia propter salutez fratris Ita enim studiosissimum quid deo est anima est vt nezꝫ proprio filio peperat Ideo rogo mane apparente confestim excutes a domo hanc vnam intentionez habeamus et id ē ad omnes studium vt eum qui perditur eripiamꝰ non dico hoc solum sensibile periculuz sed id quod est anime id est a dyabolo hominibus infertur hec Criso.

Sequitur Oratio

Uem dñe ihu quere seruum tuuz. veni pastor bone quere errantē et lassam oue tuā Veni sponsa matris ecclesie quere dragmā perditam. veni pater misericordie reape filium prodigum ad te reuertentem veni non cum virga sed cum caritate et spiritus mansuetudine. veni ergo domine qui solus es qui possis errantem reuocare per diuz nuemire et profuguz reconciliare veni vt facias salutem in terris gaudium in celis et conuerte me ad te et da michi veram et perfectam penitentiam agere vt sim angelis causa letitie domine deus salutis mee.

De modo correptionis fraterne et de dimittēdo fratri septuagies septies Capitulum octauum

Qz dominus gaudet de peccatore cōuerso cōsequenter dat modū reducendi peccatorez ad ouile dominicū et quomodo peccati periculum fratris p correptionē fraternam Circa hanc vero correptionez fraternam est sciendum quod corripere peccantem est preceptum affirmatiuum 7 est omnium in omnes qz sm Glosam ita peccat qui fratrem suum peccare videt 7 tacet sicut qui peccanti non indulget. Ista enī correptio ordinatur ad emendationem fratris peccātis 7 iō ē actus caritatis 7 pertinet ad omnes ꝗz vt dicitur in ecclesiastico vnicuiqz mādauit deus de proximo suo 7 ideo sicut quilibet tenetur proximum ex caritate diligere ita tenetur defectus eius caritatem ad emendationem eius corrigere Plus tamen ad hoc iis gantur prelati qꝫ alij quia prelati 7 ex zelo caritatis 7 ex officio prelationis sed alij tantum ex zelo caritatis Item prelati habent corripere verbo 7 flagello alij tm verbo Et cum sit preceptum affirmatiuum ligat semp sed non ad semper exequendum sed pro loco 7 tempore quando licet 7 expedit 7 homo credit qꝫ correptio sit vtilis apud illum quem corrigere intendit. Sunt aūt quinqz casus in quibus absoluitur homo ab isto precepto Primus est cum non sit aliqua spes correctionis Vnde Iero. Frustra miti et michil aliud qꝫ odiū queritur extreme dementie est Secundus cum timetur defectus probationis 7 criminaliter agitur vbi sez actor ad talionem si in probatione deficiat obligat Tertius cum prelato tamꝫ tuta notum est factū quia ille notorius est et conuictus Quartus cum meliori operi vel ad minus eque bono vacat sicut monachi facere debent Quintus cū multitudo vel potestas est in culpa vbi correptio plus noceret ecclesie qꝫ p desset. Vnde ē versus nōspes non testis plebs presul scit monachus sim Ostendit ergo hic debitum modū correptionis huius 7 quis ordo in processu eius sit seruandus Quia peccatum fratris aut est tibi soli cognitum aut alijs paucis est notum aut publicum. Si tu solus scis non vt deus per confessionem sed vt homo per certam cognitionem debes ipsum corrigere amicabiliter secrete 7 seorsum Vnde dicit Si peccauerit in te id est sm Augꝰ te sciente frater tuus sez proximus corripe 7 increpa eum dulciter et caritatem mouendo secrete inter te 7 ipsum solum vt non deducatur in publicum quod est occultum vt sis sic emendator non criminis proditor intendens correctionem parcens pudori ne si publice correptus semel pudorem aut verecundiam amiserit in peccato permaneat 7 pertinacior effectus difficile emendabilis maneat Forte enī pre verecundia magiet defendere peccatū suum 7 quāuis facere correctionem facias peiorem. peccat ergo frater in illos quibus scientibus peccat qua quantuz in eo est exemplo corrumpit quo testes sue iniquitatis efficiat Corripe inꝫ eum non laudes adulando non oderis conuiciando non fileas verecundando non negligas pigritādo nō dissimiles inimicaris vl damna temporalia metuendo nos timeas obsequium prestando Vnde dicit. Seneca Amica vitia si feras facis tua bis peccas cum peccanti obsequium accomodas hec Seneca Et si te audierit penitendo 7 a peccato cessando lucratus eris illum animaz eius saluando 7 eius reuocando cedet tibi in lucrum spirituale sez salutis anime tue quia vt dicit Iero. per salutez alterius nobis quoqz acquiritur salus Et certe libenter ac patienter debet quis recipere correptionez propter anime sue vtilitatem Vnde Seneca Moneberis libenter reprehenderis patienter Si merito obiurgauit te aliquis scito quia profuit si immerito scito qua prodesse voluit. Non acerba sed blanda verba timeas. hec Seneca Si aūt te non audierit taceas 7 cessa donec aliā viā

procedēdi habeas · alia aūt via potest haberi dupliciter quia illud peccatum aut est iterabile aut non · si sit iterabile debes aliquibus homis qui velint proesse aliquid dicere per quod possint eum deprehendere vt tecum possint eum corripere Si aūt non sit iterabile mchils omnius coram talibus potes eum corripere vt de illo pemteat ⁊ de simili sibi timeat nec es ꝓditor fratmi ei mimis sicut dicit Aug⁹ · Si ergo p primā viam peccatoz non emendetur adhibe tecū vnum vl duos ita qđ sm Iero · cū peccatoz non audit corripientem m secreto primo debet adhiberi vn⁹ qui sm Aug⁹ vult ꝓesse non obesse Quod si nec illum audierit adhibeatur et teraus vel corrigendi studio vt sez aut āmomcoē aut pudore corrigatur conuemēdi eū sub testib⁹ vt de peccato onmicatur · vel sm Glosam si dixerit non esse peccatum probent contrarium vt in ore duozum vel tmum stet omne verbum · Si ergo peccatum ozaco est occultuz tunc frater corripiatur occulte · Si aūt ē publicum tunc debet corripi publice quia tunc non solum opus est vt ipse emendetur sed et alij quos scam dalizaut in eius pumcione edificentur et eius exemplo alij timeant et a malis coherceantur Et si non ꝓsit secunda via addit dominus terciam que habet vim coactiuam dicens Quod si eos sez tercz corripientes commonentes non audierit se corrigendo dic ecclesie id est prelato per denunciacionem publicam sibi mittmando vt qui prius eius corrector propter eius pertmaciam fias accusatoz et tunc sunt testes inducendi ad fratri probacionez qui prius fuerant inducti ad fratris secretam ammocionem vt qui emendare noluit correctione fraterna in iudicio conuictus coherceatur a malicia Quos aūt non potes corripiendo aut monendo vel accusando conuertere studeas saltem orando acquirere demde ad penaz peccantis publice procedit dicens Si aūt et ecclesiam non audierit preceptum prelati contemnendo sit tibi sicut ethnicus et publicanus m numero fratrum non ponendus siue computādus id est separetur a comunione fidelium per excomunicacionem et censuram ecclesiasticam et deuita euz tamq̄ hereticum ⁊ excomunicatuz vt vel saltem pudore corrigatur ⁊ obprobrijs saluetur Ethnicus dicitur gentilis · ethna enim grece gens dicitur latine publicanus dicitur qui lucra seculi sectatur per fraudes furta et periuria vel q̄ publicozū exactoz est vectigalium Proponuntur aūt isti in exemplum quia apud iudeos quasi excomunicati habentur Non enim eis contrahitur Et in hoc culpa eis⁹ ex pertinacia magis detestabilis ostenditur Detestabilioz enim est in eodē genere peccati et paribus alijs circumstancijs qui sub nomine fidelis agit opera infidelium q̄ qui aperte infideles sunt et gentiles Nec tamen ideo negligenda est salus eius Nam et ipsozum gentilium et publicanozum salutem semper inquirim⁹ Prima ergo correpcio est amoris secunda timoris · tercia pudoris qua primo super renocandus est amore et si hoc non proficiat renocādus est timore ⁊ si hoc nō sufficiat renocand⁹ est pudore · sane predictus ordo fraterne correpcionis intelligitur tantum de criminalibus Volent aūt claustrales se in suis capitulis accusare non premissa ammonicione caueat tamen accusans ne hoc ad infamandū sed ad corrigendum faciat quia aliter grauiter peccaret · feliciorē qui seipsum accusat et accusacionem alitnde non expectat Et ne quis superbus sequestracionem vel excomunicacionem talem contemneret · potestatez tribuit apostolis vt sciant qui a talibus damnantur eorum sentencam non contemnandam quia robur et firmitatem habet a deo confirmante in celo qđ mmister eius fiat in terra Vnde dicit Amen dico vobis quecumq̄ ligaueritis super terraz id est in ecclesia militante ab ea excludendo erunt ligata et in celo id est in ecclesia triumphante quia talis sentencia confirmabitur diuino iudicio et quecumq̄ solueritis super terraz vocando ad ecclesie vnitatez erunt soluta et in celo per diuinā approbacionem ac si dicat · Sentencia nostra firma stabit in abiciendo contumacem ⁊ in recipiendo pemitentez adhibita tamen debita diligencia inferendo sentenciam Siue aūt iuste siue iniuste proferatur semper sentencia pastoris timenda est ne forte culpa que non fit ex opere fiat ex elacione hoc dicit ad commendacionem auctoritatis ecclesie et ad terrorem peccatorum vt coherceantur a malis et pemitent de commissis quando audiunt quod hic in terra propter culpaz ligati ligantur ⁊ in celis Quando vero hic generaliter omnibus dicitur dictum fuit supra petro singulariter in quo tamen omnes intelliguntur Demde vt peccatores non contemnāt penaz qua ab ecclesia excludūtur ponit duo comoda ex vnitate ⁊ comunione ecclesie quibus ab ecclesia preciise ⁊ excomunicati priuantur · primum tangit cum dicit · Si duo ex vobis cōsenserint in terra per vnionē fidei ⁊ nexum caritatis super terram vbi est opportunitas merendi vel demerendi ⁊ de alijs iudicandi de omni re quamcumq̄ petierunt cum fide ⁊ sine hesitacione fiet illis merito vnitatis a patre meo celesti · Semper ergo orantes et audiunt concurrentibus odicōibus ad hoc reqsitis vt sez orent pro se ac pie ⁊ perseuerantes ⁊ petant expedientia sez ad salutem pertinencia ac dei ordinacioni conuenientia ⁊ si digni sunt ipsi qui petunt · Et ideo si non audiuntur ideo fit quia in aliquo horuz deficiunt · sepe etiam pro alijs exaudiuntur ⁊ si non oratio eoz in finem eorum conuerteretur Vbi origines Et istā ē eaz causa propter quod nō exaudimur orantes quia non consentimus nobis per omnia super terram neq̄ dogmate neq̄ conuersacōe Sicut enim in musica nisi fuerit conuenientia vocum non delectāt audientem sic in ecclesia nisi consensum habuit nec delectatur deus in ea nec audit voces eorum · Vnde et Iero · possumus ⁊ hec spiritualiter intelligere q̄ nisi spūs ⁊ anima corpusq̄ cōsenserint ⁊ non intra se bellum diuersorum habuerint voluptatum de omni re quam petierint impetrent

a patre Nulli dubium est quin bonarum rerum postu
lacio sit vbi corpus vult habere ea que sunt spiritus.
Hec Iero. Secundum comodum est quia vbi duo
vel tres multomagis vbi plures cõgregati fuerint id
est vnti p fidez et caritatem non diuisi p discordiam
dissensionez non dispi pterrenaz rez cõcupiscenaã
non segregati per singularitatem in nomine meo id
est ad salutem propriam vel alienam querendam ad
gloriam nominis mei manifestandam Vnde Raban?
In nomine meo congregati sunt qui ipsius gloriaz
emulantur ipsius spiritu feruent ipsum in omnibus
et per omma fidei oculis et mundo corde non desinunt
inueri Vbi sum in medio eorum fauens eis et acqui
escens bone voluntati et petiaoni eorũ ac iuuans eos
in omnibus Ipse enim qui est pax et caritas ac sum
mum et commune bonum sedem atqz habitaconem sibi
in bonis atqz pacifias collocauit qui cum patre celesti
vnus deus qui iuste petunt in fide et graa ipsius cõ
gregati concedit et fiat. vbi Criso. non dicit simplici
ter vbi congregati fuerũt sed addit in nomine meo
Quasi dicat si quis propter me primapalem amiaae
causam ad proximũ habuerit cum eo ero et sic in alijs
virtuosus erit Vbi et Rabanus Amat medium me
diatoz dei et hominum qui in medio doctorum muen
tus est medius stetit ad baptismuz medius pependit
in cruce resurgens quoqz stetit in medio discipulorum
medius quoqz ad iudiciuz veniens separabit agnos
ab edis hec Rabanus Ecce premiũ concordie ad quaz
totus iste sermo vocat Vnde Iero. Omnis superior ser
mo nos ad concordiam prouocaret igitur et premiũ
pollicetur vt solliaus festinemus ad pacem cum se
dicat inter duos vel tres mediũ fore hec Iero. Consi
dera nunc quantã caritatem et diligenaam arca proxi
mum ostendere debemus vt ipsum ab errore reuocez
mus Non est enim maioz caritas quam fratrem errã
tem corripere et pro eo mori Sed heu in pauas vera
caritas et dilectio que propter xpm est experitur et in
multis dilectio et amiaaa ficta reperitur Vnde hic ait
Criso. plures videmus alias habentes amiaae occasi
ones hic enim quoniam diligẽter diligit. ille aũt quo
niam honoratus est ille autem qm in alio quodã ne
gocio seculari fuit vtilis. ille aũt propter aliud tale
propter xpm autem difficile est inuenire aliquẽ ꝓxie
et vt oportet diligere eum proximum quem diligit si
omnia perscrutantes inueniemus apud multos amia
cias poeticas et ficticias magis quam hoc Hec Criso.
Quia vero dominus supra loquens de correctione fra
terna induxit vt peccanti et penitenti remittatur iniu
ria ne dubitetur de numero querit petrus caput disci
pulorum quoaens fratri peccanti sit remittenduz et pe
tit si sufficiat ad salutem dimittere septies peccanti in
eum Qui interrogaaom benignus et misericors dñs
respondit qõ nõ solum septies sed septuagies septies
remittenduz sit Secñ Augu? solet p septem cuiuscli
bet rei aut tẽporis vniuersitas indicari vnde qõ in psal
mo camtur septies in die laudez dixi tibi michil aliud ẽ
quam semper laus eius in ore meo vndenarius vero
transgressionez significat qua vbi transgrederis den
arium in quo decalogus cõsistit ad vndenarium vadis.
Transgressio autez peccati est/omẽm ergo trãsgres
sionez et iniuriam ac omnia peccata intelligi et dimitti
voluit quando septuagies septies dixit qz ex numero
vniuersitatis et ex numero transgressionis id ẽ ex sep
tem et vndecim est compositum quia si vndecim ducas
septies fiunt septuagies septies vel ponitur hic nume
rus determinatus pro indeterminato. Ac si dñs eundez
Aug? diceret toaens quoaes h ẽ omnino qaeuis cuiqz
peccauerit toaens dimittas. ille vero numerus poa?
ponitur qz aliquis altus quia ab adam vsqz ad cristuz
fuerunt septuaginta septez generaciones Et ideo sicut
xps toaus humani generis deleuit culpas sic et homo
omnes suas debet dimittere iniurias. Si enim crist?
milia peccatorum inuenit et tamen omnia donauit no
bis subducere misericordiam Vnde dñs Criso. cum dicat
septuagies septies non numerum certum et determina
tum ponit sed quasi infinitum quod continue et semper
est significauit Et dñs Iero. septuagies septies acci
pitur pro septies septuaginta vel septuagies septem
id est quadringentis nonaginta viciby vt toaens pec
canti fratri dimittas in die quoaens ille in die pecca
re non poterit vel quoaens peccauerit vt non sit mo
dus in re nec numerus in remittẽdo sed semper dimit
tas Et sic prima exposiao refertur ad omnem iniuriã
secunda ad omne tempus. Vnde Beda Septenario
numero non venie dande terminus ponitur sed vel
omnia peccata dimittenda vel semper penitenti dimit
tendum precipitur Solet enim sepe per septeni cuius
libet rei aut temporis vniuersitas indicari. Et iterum
caute intuendum est quia non passim peccanti sed pe
nitenaam agenti dimittere iubemur et primo quidem
peccantem misericorditer increpare vt sit cui post mo
dum habeamus iuste dimittere Qui ergo videz fra
trem peccare tacuerit non minus dominici precepti
transgressor ẽ qz is qui eidem penitenti veniam dare
noluerit qz q dixit si penituerit dimittere ꝑmisit si pec
cauerit increpa. itaqz vemia fratri post increpacõnẽ lar
giẽda h illi vtiqz q se penitẽdo ab errore cõuertit ne vl
difficilis vemia vl remissa sit indulgẽda hec Beda. pec
cãtem itaqz vt cõuertaẽ corripiam? et penitẽte soaa ca
ritate colligamus donantes nobis metipsis dñs Apos
stolũ sicut deus in xpo donauit nobis Vnde Ambro.
discas frequenter ignoscere nec indignaaonem tene
re Nichil enim est quo possit offendi cui ignoscendi
est consuetudo discere donare iniurias tuas quia perse
cutoribus suis xps ignouit hec Ambro. Vtrumqz aũt
teneatur quis remittere iniuriam inimico non petenti
est distinguenduz Ex iniuria enim oritur primo rancor
in affectu. secundo rancoris signum in effectu Primũ
tenetur quilibet statim remittere eaz si iniurias non
petat veniam Secundum tenetur remittere iniurias

veraciter petenti id est parato emendare fm suam facultatem ⁊ tenetur ei dicere aue et subuenire sibi si indiguerit quod non petenti facere non tenetur nisi prefectus fuerit licet ergo non agatur hic nisi de dimissione petentis tamen ⁊ petenti et non petenti debetur quilibet rancorem odij dimittere. Alioquin vero haberet caritas et ī articulo necessitatis necessaria et ministrare Perfecti vero qui omnia reliquerunt et petentibus et non petentibus tenentur venam dare obuios in via salutare arca articulum necessitatis necessaria ministrare et multa in hunc modum facere ad que non tenentur imperfecti Utrum vero ille cui facta est iniuria debeat amicaā querere Sciendum ꝙ duplex ē debitum primum est necessitatis sine q̄ non est salus Secundum est perfectionis · Quantum ad primum debitum non tenetur quis reconciliationem querere ꝙ de secundo dicit Criso · ꝙ talis debet reconciliationē querere vt duplicem coronam assequatur. vnam quia iniuriam passus est alteram quia prior rogauit · Vnde iterum idem Criso · Excogita quantum noxius es ⁊ nō solum non moram facies ad remissionem que tibi ingustiam fecerat sed et curres ad eos qui contristauerunt vt fiat tibi remissionis occasio vt inuenias cum ratione proprios malos mercedē meffabilem determinat deus vt preuenias illum qui iniuria tibi fecit qui si rogatus reconciliatus fuerit non adhuc dei precepto facta est amicaā sed studio illius itaq; sine corona abscedis illo beatus acapiente sed mala passus es. ꝙ nichil tantū quantus tibi ipsi operaberis malum rememorans Sed et non possibile est virum bonum aliquod malum pati · si aūt dixeris quomam inflamatus es contumelie memorans recordare si aliquid factum est tibi bonum ab eo qui te contristauit ⁊ quot tu alijs feasti mala · male tibi dixit et cōfudit reputa quomiaz et tu alijs dixisti · Qualiter igitē poteris venia in quibus alijs non paras · sed mihi male dixisti sed audisti dicentes et accepisti neq; hoc est in noxium · nichil autem ita dilectionem conseruat vt nō memini sse eorum qui in nos peccauerunt hec Criso · Aduertendum tamen ꝙ licet offensa sit semper remittenda non tamen iniuria Si enim ex remissione iniurie et bene debite consequeretur promtas in eo cui remittitur ad facilius peccandum non esset bonum et remittere · similiter si ex tali remissione esset scandalum aliorum et obmissio rastiae Et sic in casibus consimilibus intellige · dimittamus ergo debitoribus nostris debita pene peccati si penitent in nos peccasse dimittere vero quod quis in deum peccat non est nostri arbitrij Sed vt dicit Iero. nos econtrario in dei iniuria benigne sumꝰ in nris contumelijs odia exercemꝰ

Sequitur Oratio

Omine ihu xpe michi indigno propicius concede vt fratrem peccantem verbis oportune corripiendo emendem et si non verbis saltem orationibus et bonis exemplis hoc facere non desistam · da michi eā in vnitate ecclesie et caritate fraterna permanēdo merear in orationibus exaudiri et te per fauorem et auxilium in medio nostrum experiri qui habitationem tibi in pacis collocasti Insuper ⁊ hoc tribue michi vt quocunq; cumq; peccauerit frater in me tocens dimittam ei ita ꝙ nec rancor in me nec rancoris signum exterius in me valeat aliqualiter inueniri seu reperiri Amen

De rege rationez cū seruis facēs Capitulū nonū ·

Quod autez dimittendum sit fratri peccanti et non tantuz septies sed septuagiesseptiens et ꝙ hoc non deberet alicui graue aut difficile videri si attendatur ꝙ deus maiora remittenti in se peccanti ostendit dominus per exemplum quia magis sumus debitores dei ⁊ plus offendimꝰ eū quā homo possit offendere primuz Tanta enim est offensa quantus est ille q̄ offenditur Deus aūt est infinitus et ideo offensa in ipsum cōmissa quandam habet infinitatem Et cum quocunq; cumq; offendimus tocens ipse paratus est remittere dum tm velimus veraciter penitere · ergo si ipse qui est dominus et rex omniuz dimittit seruo multo forcius et nos debemus dimittere peccanti in nos fratri et proximo · Et ideo pro exemplo ponit parabolam de rege qui voluit rationem ponere cum seruis suis ⁊ in fine applicat parabolam ad propositum dicens Sic et pater meus celestis faciet vobis Similiter eciam deus ponit rationem cum seruis scz hominibus Nam omnium actus diligēter discutit ⁊ merita cuiusq; examinat ⁊ hoc per scripturas per creaturas per confessores per illuminationem proprie conscientie volens rationem de factis humanis exigere potest ergo parabola ad propositum aptari et sic expon Simile est regnum celorum id est status ecclesie militantis seu presentis temporis q̄ regnum celorum dicitur tum quia legibus celi subiatur tum quia de ea ad celum peruenitur homini regi id est xpo qui est verus homo ⁊ verus deus rex regū et dominus dominantium qui voluit rationem ponere cum seruis suis scz hominibus quoruz est dominus q̄ ad ipsum pertinet examinatio meritorum quorumlibet ⁊ singulorum Et notandum ꝙ deus ponet nos ad racōnem de omnibus bonis nobis commissis de bonis obmissis itemq; de malis a nobis commissis ⁊ de malis nobis dimissis De primo est parabola de villico iniquitatis ⁊ ista computatio multuz timenda ē Multa enim bona nobis commissa sunt ⁊ magni valoris scilicet bona nature gē et fortune de quib⁹ omnibus oportet reddere rationem qualiter eis vsi sumus Et si non haberemus reddere rationez misi de tempore missum esset nobis timendum Omne enim tempus homini impensum requiretur ab eo qualiter fuerit expensū et vna hora tēporis potest homo absolui a debito ⁊ regnum celorum lucrari . De secundo est parabola de talentis et hec eā computatio multū est timenda cum dominus dicat ibidem inutilem seruum proiciendum

in tenebras exteriores De tercio computacio eciā multum est timenda cum dominus positurus sit racionem eciam de cogitacionibus ⁊ verbis ociosis· De quarto est parabola presens et hec computacio multum est timenda propter viarum ingratitudinis quod est valde periculosum Et cum incipit racionē ponere id est merita et conscienciās examinare in qua examinacione modo sumus sed postmodum dabitur de nobis sentencia sm merita offertur et vnus debens decem milia talenta id est obligatus ad magnam penam ꝓpter multa peccata In debito istius denotatur gutas et numerositas peccatorum ⁊ acapitur determinatus numerus ꝓ indeterminato Vnde Aug⁹ Quia lex in decem ꝑceptis cōmendatur ille debebat decē milia talentorum ꝑ quod omnia peccata designantur q̄ sicut cōtra legē fiunt cui aūt non habet vnde reddat id est cum non potest viribus suis deo satisfacere pro peccatis· homo enim per se potest ruere sed non resurgere per se offendere et peccare ac per hoc debitum contrahere sed non per se satisfacere nisi gracia dei accedenti et si homo pro vno tantum peccato non sufficiat satisfacere multomnius pro decem milibus peccatorum talentis iubet eum dominus suus venundari in seruitutē pene· qua sm Remigi· precium huius venditi supplicium est damnati et vxorem eius id est concupiscenciaz ex qua concipiuntur mali filij et filios eius et mala opera In homine enim spiritus est vir sensualis mulier per quorum commixtione filij id ē opera generantur Vxorem ergo et filios venundari est pro concupiscencijs interioribus et malis operib⁹ exterioribus penam soluere quod est precium eius Et omnia que habet scz temporalia qua tota substancia sua pro magnitudine delicti traditur quandoq; extraneis vel omnia que spiritus habet sunt vires anime et corporis et eciam bona exteriora que omnia in penā commutantur vt pena dominetur et q̄ntum ad omnia in quibus peccauit· vnde subditur et reddi· Tunc enim debitum peccati redditur cui pro eo pene ꝑsolutur· procedens autem seruus ille et peccator per penitenciam humiliacionem sui qui prius quasi colluz contra deum erexerat obmixe rogauit eum dicens patienciam habe in me donando michi vite et penitencie spacium condonando delictum relaxando supplicium ⁊ omnia reddā tibi opera meritoria faciendo ⁊ me emendando tua patiencia expectatus tua gracia preuentus tua misericordia admirus Misertus autem dominus q̄ misericors et miserator dominus paratus ē misereri ⁊ parcere vere penitentibus sm illius sic procedentis in contricione sic dicentis in confessione sic promittentis in satisfactione dimittit eum liberum et a captiuitate culpe et debitum dimittit ei relaxando reatum pene eterne dimittit totum quia plus dat q̄ rogetur Vnde Crisos· Vide misericordiam dei peciit dilacionem ⁊ accepit omnium peccatorum remissionem Egressus autz de obligacione peccati seruus ille a debito liber sed iniquitatis seruus ⁊ misericordie inuentus oblitus· inuenit vnum de conseruis suis id est de peccatoribus ⁊ hominibus qui sunt serui dei cum ipso omnes enim conserui ⁊ vnius domini serui sumus et nos angeli qui debuit ei centum denarios id est parum offendit euz et in modico tenetur respective quia offensa in hominē modica est respectu offense commisse in deuz Inuenit autem in animo per recordacionem iniurie ⁊ tenens suffocat eum strangendo ⁊ artando quia crudeliter cogit eum reddere et satisfacere ille tenet debitorem qui offensam tenet in memoria qui nostra ⁊ odium seruat in corde suo Suffocare est strangulare vel stringere per gulam ⁊ quia gutture loquimur ille suffocat primum qui verba excusacionis non audit in quo ostenditur austeritas in repetando vindictam a proximo Vnde Remigi⁹. Conseruum suffocare est in fratrem per vindictam exardescere tenens ergo suffocat eum dicens Redde quod debes scz tormentum pro iniuria pro verbis verbera Et procedens per penitenciā rogauit eum dicens patienciā habe in me id ē per te michi et omnia reddam tibi quasi dicat paratus sum sm possibilitatem meam satisfacere Et vt dicat Remigi⁹· emēdabo iudicio vel consilio ecclesie quod deliqui attende q̄ eadem verba protulit conseruus supplicans quibus ipe seru⁹ supplicādo a dño remissionē meruerat mali seru⁹· ß vt dicat Crisō· hec verba īgratus seru⁹ reuerit⁹ nō ē quibus saluatus est ille aūt non vult habere patienciam prestando dilacionem nec vult dimittere sine vindicta rancorem ostendens credulitatem in mō repetendi vindictam Vnde Aug⁹· non talem inuenit iste conseruum qualem ille inuenerat dominum peciit ille dilacionem ⁊ meruit remissionem Iste qui misericordiam petebat dilacionis sensit penam suffocacionis Sed abiit in via cayn a naturali pietate recedendo ⁊ a familiaritate ⁊ amicicia proximi se elongando ⁊ alienando ⁊ mittit eum in carcerem crudeliter affligendo donec reddat debitum plenarie ⁊ ad nutum satisfaciendo Hic carcere infernus potest intelligi· Tociēs vero peccantem in nos proximum in carcerem mittimus quociens eius culpe nos non indulgemus· quantum enim in nobis est dum non paramus carceri damnamus· Videntes autem conserui eius scz angeli qui sm apoca· conserui sunt nostri quia eiusdem domini sumus serui que fiunt scz crudeliter a seruo in conseruum suum omnia enim opera que agimus ⁊ supplicia que patimur vident ⁊ coram deo representant· Tres enim testes habem⁹ a q̄bus nō abscondimur ß deū āgelos sanctos et demones Videntes mg̃ contristati de ingratitudine et culpa serui de afflictione ⁊ pene conserui· Angeli contristantur ad culpam letantur ad penitenciam et ferunt animas ad gloriaz ⁊ narrant domino suo omnia ad deum referendo conquerendo ⁊ auxilium implorando Vel isti conserui sunt ecclesiarum ministri ac q̄q fideles ⁊ iusti qui videntes crudelitatem hominum erga proximos vel aliquem fratrem remissionem peccatorum adeptū nō velle misereri conserui sui cōtristāt

qua ad eandem virtutem pertinet gaudere de bono et
contristari de malo ⁊ narrant domino qz in oratione
petunt a domino talia vindicari ad detractionem iusti-
tie non ex liuore vindicte vt dommo narrare est do-
lores ⁊ contractiones cordis in suo affectu deo demō-
strare vel cum veniunt ad dominum id est ad prela-
tum qui vicem dei gerit in terris denunciant ei mala
facta ad finem correctionis Tunc vocat eos dominus
per sententiā mortis ⁊ de hoc seculo migrare iubet vt
de omnibus racionem reddat Unde Remigi⁹. hec voca-
cio fit modo intus in conscientia sed fit extrinsecus in iu-
dicio Et ait illi. Serue nequam quia non est equus
sed iniquus recipiendo misericordiam et reddendo in
misericordiam seu iniuriam omne debitum dimisi tibi
et magnā offensā in me commissam In hoc ꝑm Crisō.
patet magnum esse peccatum ingratitudinis Nam pri-
mo quando debitor erat decem milia talentorum non
eum nequam appellauit non sibi insultauit sed vbi in
curavit viaum tante ingratitudinis animo irato ait ei
Serue nequam quia peior est effectus ꝙ primo.
Nā ꝑm Grego. sicut boni contumelijs efficiuntur me-
liores sic semper reprobi de beneficio efficiuntur peio-
res Nonne ergo oportuit ⁊ te misereri cōserui tui re-
mittēdo parua sicut ⁊ ego tui misertus sum remitten-
do maiora Nulla quippe interuenente satisfactione ꝙ
ob hoc solum qua rogasti me. Rogasti dilacionem ꝙ
meruisti remissionem oportuisset quidem vt tali pro-
uocatus beneficio totum eam debitum relaxares ro-
gantis Sed tu eam quod minus est facere noluisti
qua dilacionē concedere recusasti Ubi Crisō. si graue
videtur damnum afficere debuit lucrum si graue vide-
tur preceptum recogita premium si graue sit remitte
re ei qui contristauit grauius est ingredi in gehennā
Sedm Remigium seruus iste nullum responsum le-
gitur dedisse domino in quo demonstratur ꝙ in die iu-
dicij ⁊ statim post hanc vitam cessabit omnis pecca-
ti excusacio Et iratus dominus non per affectum sed si-
militudine effectus hominis irati id est ad modum ira-
ti se habens penam inferendo se tradet eum tortoribus
id est demonibus ⁊ ministris tartareis qui in hoc sunt
diuine iustitie executores qua tortores patimur in pe-
na quos passi sum⁹ suasores in culpa quousqz reddat
per penam vniuersum debitum commissum per culpā
et hoc erit eternaliter et imperpetuum. Quousqz enim
ponitur pro infinito sicut donec ponitur ibi non cog-
nouit eam donec peperit et est sensus semper et nunq̄
persoluet neqz reddet aliquando sed semper penaz luet
nunq̄ enim reddere poterit qua eternaliter damnatus
erit Nam in inferno semper est reddicio absqz acquisi
cione cum peccata semper remaneant sine fine qua
ibi non est locus redempcionis vel satisfactionis sed
condemnacionis et punicionis Quod autem hanc totā
similitudinem ad hoc actualiter ipse dominus eā mō
quo dictum est ad propositum adaptando exponit
dicens sic et pater meus celestis faciet vobis vniuer-
sum debitum a vobis exigendo et vos tortoribus tradi-
tos tradendo Sedm Crisō. non dicit pater vester ꝙ
pater meus Non enim dignum est hominis talis vo-
cari patrem deum qui ita perniciosus et odiosus est.
Ubi Iero. Formidolosa sententia si parua fratri nō di
mittimus magna nobis a deo non dimittentur et qz
vnusquisqz potest dicere ore michil habeo contra eum
habet deum iudicem qui simulacionem ficte pacis auf
fert dicens Si non remiseritis vnusquisqz fratri suo
non solum ore sed eam cordibus vestris non ficta
pace sed vera et integra dilectione. quia non sufficit
labijs dimittere nisi ora et corda conueniant Quidaz
autem dimittere nolunt omnino quia et maliciam in
corde et vindictam dum possunt exercent in opere.
Alij et si remittunt quantum ad vindictam seruant
tamen conceptum odium quantum ad maliciaz Sed
quisquis sibi a domino remitti desiderat oportet vt
vtroqz modo fratri remittat vt nec ope exerceat vin
dictā nec corde reseruat maliciam Qua ꝑm Grego-
si hoc quod in nos relinquitur ex corde non dimittimꝰ
illud rursus a nobis exigetur ꝙ nobis iam per peni-
tenciam dimissum fuisse gaudebamus Ubi ergo non
fuerit caritatis perseuerancia nulla est sufficiens peni-
tencia unde a peccatis soluto dicatur vade et amplius
noli peccare Seculares quoqz leges propter ingrati-
tudines quasdam reuocant manu missos ad priorem
seruitutem. sed ex hijs videtur ꝙ peccata dimissa rede-
ant propter iteratam peccati perpetracionem. Ad hoc
dicatur communiter ꝙ redemit per aggrauacionem pec
cati sequentis non ꝙ peccatum sequens sit eque gra-
ue sicut omnia precedencia sed qua grauius ē ex o-
peracione precedencium Unde exigitur ꝙ dimissus fu-
erat non in se sed quantum ad ingratitudinem dimis
sionis et ideo dicuntur omnia redire qua ingratitudo
est respectu dimissionis que omnium fuit et ita quod
ammodo respectum habet ad omnia dimissa Non er
go redeunt quantum ad maculam et reatum sed quā-
tum ad ingratitudinem Qui enim post acceptam re-
missionem ad peccatum redit magis delinquit ꝙ in-
gratus tanto beneficio extitit et ita ingratitudo peccatū
readmissionis aggrauat Quidam vero dicunt ꝙ pec
cata redeunt in quantos casibus sez propter odium fra
ternum propter apostasiam a fide propter contemptum
confessionis et propter dolorem de penitencia habita
Unde fūt versus Fratres odit et apostata fit spernit
qz fateri Peniteuisse piget prescīta culpa redit Facili
ter ergo et merito in te peccanti dimittas si quantum
tibi dimitti desideras veracter attendas. qz ꝑm Crisō.
et si septuagies septies peccaes dimiseris et si omnia simplicia
peccata concesseris continue proximo quantum gut-
ta aque ad pelagus infinitum tantomagis et multo
plus deficit tuus amor ad infinitam bonitatez dei cui⁹
in necessitate constitutus es cum iudicaberis et noxas
tribueris Et ideo bene peccata in deum decem milibus
talentis et peccata in primū centū denarijs cōparauit

quia eadem eadem peccata multo grauiora commissa sunt in deum quam in proximum Docemur ergo hoc loco vt sicut dominus nobis dimittit maiora peccata sic et nos dimittamus conseruis nris minora in nos commissa alioquin a nobis exiet debita vniuersa. Vñ Aug⁹. Omnis homo debitor est dei et debitorem habet fratrem suū Ideo deus Justus ostituit tibi regulam in debitore tuo quam faciet et ipse cum suo. Vnde et. Crisō. hec igitur omnia intelligentes et hec decem milia excogitantes saltem hinc festinemus ad dimittendū proxim⁹ parua et vilia. audiam⁹ immisericordes et crudeles quomā nō alijs sumus crudeles sed nobis metipsis Commemorari maloruz vis excogita quoniam tibi ipsi malorū rememoraris non alij quomiaz tua ligas peccata non proximi duo itaq; hinc querit et cognoscere aduersum peccata nostra et alijs dimittere et illud propter hoc vt facilius hoc fiat. Qui enim sua meliorat facilius ignoscet conseruo et non simpliciter ab ore dimittere sed et a corde. Reigitur dicas quoniam contristatus est et detraxit et decez milia opatus ē michi mala. Quanto enim dixeris tantomagis monstras eum benefactorem Dedit enim occasionem abluendi peccata tua quare quanto maiora iniusta tibi feat tanto maiorum peccatorum dimissionis causa tibi consistit. Si enim voluerimus nullus iniusta nobis facere poterat sed et inimica maxime prouerunt nobis Vide ergo quāta lucratus manfuere inimicoz ferens impudentius. primum quidem et maximum peccatorum remissionem. secundum patientiam et perseueranciam. teraum mansuetudinem et amorem hominum. quartum abita continue liberuz esse et a tristitia que hinc est cum hijs et venerabilis eris et ipe inimicas et si dēmones fuerint magis aūt neq; habebis iam inimicū ita dispositus. Quod autz ē maius et primū dei amicabam et si peccaueris vema peteris Et iteruz non memoriam maloz habeamus in eos qui ledunt Nam nobis profunt maxime mīi nosipsos vindicauerimus Caput ille gradas egisti tu pro mustica et glorificasti deum mīmitas fructificasti mercedes. Si autem otiauerimus pro eo deo factus es similis vides qualiter maxime lucrari ab alioz pfecutionem michil ita deum letificat vt non reddere malum p malo Imo reddere contraria munctum est nobis beneficia et oracones Nō est quod difficilius q̄ memoria malorum Hec igitur scientes humiliemur et debitoribus nostris eadem gradas agamus Sunt enī nobis si pharisei volumus maxime non solum indulgencia verum eciam mercedis occasio Pauca siquidez damus plurima recepturi Quid igitur expectis cum violēcia cū deceret et si ille vellet dare ei cōdere vt a deo totū acapias Nunc aūt omnia facis et litigas vt michil tibi dimittatur tuorum. Quotcunq; ergo debitores habes et pecuniarum et laborum omnes dimittens liberos deum expete remuneratorem Cuncta igitur et pecunias et peccata debitoribus nostris donemus vt nobis retribuao optata proueniat Quodq; negleximus p aliam explere virtutem hoc de obliuione admisse in nos malicie adipiscentes eternis pedamur penis hec Crisō. Attende et hic Bene. qui dicit Si magna mimis fuerit nunq̄ iudicabis tibi contumeliam fieri de inimico dices non nocuit michi sed ammam nocendi habuit et cum illum in potestate tua videris vindictā putabis vindicare potuisse Scito enim honestum et magnum vindicte esse genus ignoscere Et iterum in uariarum remedium est obliuio hec Seneca. Et nota hic q̄ secundum numerum gradus apostolia duodenum sunt duodecim modi remissionum Primus est babtismus Vnde in euangelio nisi quis renatus fuerit Secundus est caritas Vnde eadem in euangelio remittuntur ei peccata multa quomam dilexit multum Teraz est elemosina et caritas opera Vnde ꝓphetā si cut aqua extinguit ignez et ē Quartus est fletus et lacrime dicente domino quia fleuit in conspectu meo non inducam mala in diebus suis Quintus est cōfessio et penitencia Vnde psalmista Dixi cōfitebor et ē Sextus est afflictio corporis Vnde apostolus traditum huiusmodi hominem in interitum carnis vt spiritus saluus sit Septimus est emendacio morum vel remuneracio viciorum Vnde in euangelio Ecce sanus factus es iaz amplius noli peccare Octauus est intercessio sanctorū Vnde iacobus infirmatur aliquis inducat presbiteros et ē Nonus est misericordie et fidei meritū Vnde in euangelio Beati misericordes quomam ipsi et ē. Decamus est conuersio et salus proximorum Vñ iacobus Qui conuerti fecerit peccatorem et ē Undecimus est mutua remissio et indulgencia Vnde in euangelio dimittite et dimittemini et in hoc loco presenti. Duodecimus est passio martirij pro fide ecclesie Vñ latroni et penitenti ac patienti dicitur a domino Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso Ex hoc loco et plurimis alijs euangelij locis salubria habemus remedia contra malum desperacionis. Et ideo non desperet aliquis cum multos habeamus portus salutis. sed eñ desperasti propter peccati magnitudinem habes petruz qui negauit fidem quod est maximum peccatum et tū deus respexit eum Si desperasti propter peccati multitudinem habes mariam magdalenam que septem habebat demonia id est vniuersa peccata et tamen de ea dictum est dimissa sunt ei peccata multa Si desperasti propter peccati turpitudinem habes mulierem in adulterio deprehensam cui dictum est vade et amplius noli peccare Si desperasti propter peccati infamiaz habes matheum publicē in theolomo sedentem et tamē dominus dixit ei. sequere me Si desperasti propter peccati diuturnitatem habes latronez qui perseuerauit in malo vsq; ad mortem et tamen dictum est ei a domino hodie mecum eris in paradiso Si desperasti propter peccati crudelitatem habes paulum apostolum lapidantem stephanum de quo dictū est vas electōnis michi est iste Si desperasti propter readmissionē seu

peccati iteracionem ⁊ ingratitudinem habes hic auctoritatez expressaz de dimittendo fratri septuagiessepties Vnde Hern̄. Ommino propter mansuetudinez que in te predicatur curzimus post te domine ihu audientes q̄ non spernas pauperem peccatorem non horreas. Non horruisti confitentem latronem non lacrimantē peccatricem non chananeam supplicantez non deprehensam in adulterio nō sedentē in theolomo nō supplicantem publicanum nō negantem discipulū nō persecutorem discipulorum non ipsos persecutores tuos. Tam validus demiz es ad iustificandum quoz multus ad ignoscendum Curzit sponsa curzunt adolescētule sed que amat arcenatus curzit velocius ⁊ peruenit acius Vnde et Crisō. liberi quippe eos arbitrij creauit deus vt voluntate nostra cum adiutorio dei quod volumus faciamus Si publicanus es potes fieri euāgelista si blasphemus es potes fieri apostolus si latro es potes paradisi colonus effici. si magus es poteris deum adorare Nec est vlla malicia que penitencia nō soluatur Et ideo tamē p̄cipua maligmitatiz elegit xp̄s vt nemo vsq; in finem semetipsuz despiciat noli dicere perij. noli michi dicere peccaui Et quid iam medicum habes satisfactorem te ⁊ potentiorem q̄ misericordias tua est medicum habes voluntatem tuam si voluueris emendantem et potentem et cupientem. Cū enī non subsisteres fecit te et q̄ peruersus effectus es multomagis emendare te poterit Sed forsitan dices q̄modo poterit peccator similis esse sanctis noli requirere qua arte noli scrutari racionem sed credē dementie et benignitati diuine Sed dicas grandia sunt peccata mea et immensa scelera mea Et si quis est sine peccato Sed ego inquis pessime et super omnem hominem sufficiat tibi ad placandum deum peccare desinere et benefacere dic vt tu inquit prior iniquitates tuas vt iustificeris Recognosce quia peccasti ⁊ si agnoueris medicum correctionis factum est tibi suspira mestus est effunde lacrimas. Nec enim aliud quid effudit meretrix illa sed lacrimis penitenciam coegit et ipsa comite peruenit ad fontem hec Crisō. Vnde et Greg. Ab spei ergo certitudine nulla nos malorum nostrorum qualitas nulla quantitas frangat Idcirco enim omnipotens deus electos suos in quibusdam lapsibus cadere permittit vt alios in culpa iacentibus si toto ad eum corde consurgant spem venie reddat ⁊ eis paramenta penitencie viam pietatis aperiat quia qui miros a suis iniquitatibus iam sanatos aspiamus quid aliud q̄ superne misericordie pignus tenemus Et iterum quid itaq; in hac re debemus aspicere vbi immensam misericordiam conditoris nostri qui nobis veluti signo ad exemplum penitencie posuit eos quos p penitenciam viuere post lapsum fecit Etenim michil in his aliud video nisi ante oculos nostros posita spei et penitencie exemplo omnipotens deus Vbiq; oculis quos imitari debemus obiat vbiq; exempla sue misericordie apponit Vnde et Augu⁹. Quecumq; necessitas cogit peccatorem ad penitenciaz nec criminis quantitas nec temporis breuitas nec vite enormitas nec hore extremitas excludit a venia si perfecta fuerit voluntatis mutacio sed in amplissimos sinus mater caritas filios pdigos suscipit reuertentes. Et itez pater tradit filiū suū q̄s redimeret seruos misit spiritū sanctū q̄s seruos adoptaret in filios. filiū dedit in paupertē dempcōis. spiritū sanctū in p̄uilegium adopcionis. se totū seruat in hereditatē adoptatis. Nemo ergo de dei pietate diffidat q̄ maior est dei misericordia q̄ nostra miseria ⁊ quisquis ad eum toto corde damauerit exaudiet illum quia misericors est Tardius siquidez ei videtur peccatori venam dare q̄ ipsi peccatori accipere Sic enim festinat absoluere reum a tormento cōscienge sue quasi pius cruciat eū cōpassio miseri q̄ ipsum miserum passio sui. Vnde eciam Crisostomus Crede michi talis est erga hominem pietas dei q̄ nunquam spernit penitenciā si ei sincere ⁊ simpliciter offeratur eciam si ad ultimum quis venerit malorum ⁊ nolit reuerti ad veritatis viam suscipit libenter et amplectitur ⁊ facit omnia quatenus ad priorem reuocet statum Vnde super illo verbo cayn maior est iniquitas mea q̄ vt veniam merear dicit Augu⁹. Mentiris inquit cayn mentiris maior est dei pietas q̄ omnis iniquitas Ecce expresse apparet q̄ desperauit et ideo dicit Augu⁹. quod ipse plus turbauit deum in desperacione q̄ in fratricidio sicut iudas in desperacione q̄ in prodicione Vnde Hern̄. O res cōfusa O res mōstruosa peccator desperans de dei misericordia tūc cuncta peccata originalia mortalia venalia ab origine mūdi commissa diuine misericordie cōparata sunt quasi vna gutta ad pelagus totius maris Et breuiter dicendum ⁊m Augu⁹. et Gre. si vnus homo omnium hominum peccata perpetrasset et veluti cayn et iudas desperasset preterea illi deus veniam non dare futurasset si miser ille contritus veniaz rogasset deus pernrus illi veniam non denegasset Et testante Augu⁹. et Hiero. peccata preterita non nocent si non placent multum eciam speranda debemus in merito xp̄i sine quo nō possumus saluari In merito enim xp̄i radicata sunt omnia merita nostra siue satisfactoria pene siue meritoria vite eterne quia nec ab offensa creatoris sumus digni absolui nec immensitatez premij quod deus est digni sumus assequi nisi per meritum hominis dei Et precipue in merito passionis xp̄i est sperandum quia hec est miseris specialis solacium. Vnde Hern̄. passio tua domine vltimum refugium singulare remedium deficiente sapiencia non suffragante iustitia non sufficiente sanctitate succumbentibus meritis illa succurrit. Non solum autem a desperacione sed eciam a vana spe est cauendum quia vtrobiq; magnum est periculuz. Vñ Aug⁹. Et vtroq; homines peccatores sperando et desperando quid igitur agit deus cū peccatoribus vtroq; morbo illis qui spe peccant hoc dicit Ne tardes conuerti ad dominum neq; differas de die in die Subito

emim veniet ira illius et in tẽpore vindicte disperdet te illis qui desperacone periclitantur quid dicat in qua cumq; die iniquus cõuersus fuerit omnes iniquitates eius non obhuiscar ꝓpter illos ergo qui desperacone periclitantur proposuit eis indulgẽcie portum propter illos vero q̃ spe periclitantẽ et dilacionib; illudunt fiat diem mortis incertum quandoq; veniet vltimus dies vestis Ingratus es qz hodiernum habes in quo corrigaris Et iterꝝ ne desperando augeamus peccatum datus est nobis penitencie portus rursus ne sperando augeamus datus est nobis dies mortis incertus ·Et iterum latro agnouit petrus negauit In petro demõstratur quẽq; iustum non de se debere presumere· In latrone non impium conuersum desperare debere Timeat ergo bonus ne pereat per superbiam et malꝰ ne desperet propter multam maliciam· hec Aug⁹· Vnde et Gre· habent fratres mei fiduciam de misericordia condonis noster et ad misericordem iudicem dum adhuc expectat cum lacrimis venite Considerantes namq; q̃ iustus sit· peccata vestra nolite negligere· considerantes vero q̃ pius sit nolite desperare Et iterum· sic aũt misericordia eius nos refoueat vt nullomodo negligentes reddat sic peccata perturbent vt mens in desperacionem non prorumpat quia et si presumentes metuimus et metuentes speramus eternum regnum cuius adepturi sumus Vnde eciam Criso· Ne audeamus qui stamus sed dicamus nobisipsis· qui estimat se stare videat ne cadat· neq; disperemus si ceciderimus sed dicamus nobis· nunquid qui cadit non resurget Etenim multi in ipsum celi verticem ascenderunt et a stena et scurilitate ad angelicam translati sunt vrbanitatem et tantam ostenderunt virtutem et demones abegerint et multa signa opati fuerint et horum quidem plene sunt scripture et plena vita exemplis nobis Et iterum nullus illorum qui in malicia fuit diffidat Neq; in virtutibus existens dormitet neq; hic confidat multoties enim meretrix pertransibit Neq; ille desperet· possibile enim est et primos pertransire· hec Criso·

Sequitur Oracio

Dẽ michi misero quia cum ad peccata que feci aspicio et supplicia intelligo que pro his pati debeo non paruum timorem habeo q̃d ergo remanebo quasi desperatus sine consilio sine admonicione Ad te fontẽ pietatis et misericordie ihu xpe curro et festino in quo iam tot et tantos peccatores ablutos video et agnosco tuamq; ineffabilem misericordiam exoro vt michi sic concedas in presenti mecum et cum ministris tuis computacionem facere ac conseruis meis peccata sua dimittere et mea emendare vt in futuro quando personaliter racionem ponere volueris cum seruis tuis dimittas michi que tibi deb eo et proximis Amen

De causa dimittendi vxorem de parualis domino obiatis· Capitulum Decimum

POst hec venit dominus ihs de galilea in fines iudee trans iordanẽ omnis quippe plumaa iudeorum generaliter iudea dicebat ad distincionem aliarum genciuum verũ tamen mediana eius plaga in qua habitabant tribus iuda et tribus beniamin specialiter dicebatur iudea ad distincionem aliarum regionum q̃ in ipsa continebantur prouincia scz samaria galilea decapolis et reliqe alie site in ea Narrantur ergo ea que in hac prouincia scz iudea fecit et docuit ac passus est dominus et primo trans iordanem ad orientẽ vbi habitabant due triby scz ruben et gad et dimidia tribus manasse Deinde que circa iordanem quando venit Jericho et bethaneam et Jherusalem ·Et secute sũt eum turbe multe de galilea Ex quo patet deuocio populi ad eum quia multe sequebantur causa fue predicacionis audiende Aliqui causa curacionis imperrande Vbi Criso· Et secute sunt eum turbe multe quasi testimonia salutaris doctrine eius quasi oues pastorem in manu ipsius gemite et nutrite perducebant eũ quasi paruuli filij patrem peregre proficiscentem. Ipse autem tamq̃ proficiscens pater bona pignora caritatis filijs suis reliquit pro exilijs remedia sanitatum hec Criso· Vnde sequitur et curauit eos ibi scz in iudea et nõ amplius in galilea vt gentes in eam misericordiam seu veniaz que iudee parabatur admitteret et in signum q̃ ex iudea gentibus salus esset fm originem sanauit dominꝰ turbas trãs iordanem vbi baptismus dabatur q̃ omnes a spiritualibus infirmitatibus in baptismo saluãtur et sic patet q̃ euangelista in vno verbo multa mirabilia sanitatum includit quia propter multitudinem miraculorum non potuerunt omnia in particulari describi Deinde subditur narracio de triplici religiosoꝝ perfectione scz continencie obediencie et paupertatis Et primo de continencia cuius dicitur Et accesserunt ad eum scz Jhesum pharisei qui in populo iudeorum prealijs videbantur religiosi temptantes eum scz capere in verbis Notanda est mencium distincio in turbis et phariseis hec conuenienter vt doceantur et sui infirmi sanentur his accedunt vt saluatorem et doctorem veritatis temptando capiant et decapiant hac deuocio pietatis illos stimulus adduxit inuidie· Et dicentes Si licet hominem dimittere vxorem suam quacumq; ex causa id est ex lege causa Hanc aũt questionem proponunt christo ad capiendum eum quia responsio ad vtrumq; partem calumniabilis videbatur quia si diceret ad vxorem pro libito voluntatis dimittendam et aliam ducendam pudicicie predicatoꝝ et assertoꝝ videretur laxare frena carnalia concupiscencie et sibiipse contrarie Si aũt diceret q̃ non videretur contra moysen dicere qui libellum permisit repudij· Sed ipse sic responsionem temperat vt decapulam eorum transeat et respondit sola fornicacionis causa vxorem esse dimittendam Libellũ vero repudij obduriciã et maliciã cordis eorum a moyse fuisse permissũ et nulla lege

punitum permisit aũt hoc non sicut bonum n̄ liatum sed propter maius malũ euitandus q̄ maluit permittere duorum q̄ ob odium vxorum vel desiderium secundarum nupciarum fieri homicidium Ista aũt permissio non absoluit eos a peccato sed tantum a pena legali quia non fuit imperius dei sed hominis dissimulacionem tollerando minus malum ne maius fieret Deus enim non est sibi contrarius vt aliud antea tulerit et aliud nũc imperet Moises enim nec precipiendo nec cõcedendo nec mulgendo ꝫ mãdauit ꝫ dispensando sustinendo et permittendo ne peiora fierent hoc tollerauit. Sic apostoli permiserunt secundas nupcias propter incontinenciã hominum et malas eorum voluntates Juxta enim primariam institucionem non fuit nisi vna vnita Sed propter incontinenciã hominũ transierunt modo ad secundas nupcias Vñ cũ de duobus malis minus tolleratur huius permissio dicatur dispensacio quasi diuersorum pensacio quando duo mala quasi equelibrantur vt videatur quod eorũ peius sit et p̄ ponderet Est aũt triplex permissio scz concessionis vt cum abbas concedat monacho propter infirmitatem vesci carnibus illicitis quidem propter votum sed nũc licitis propter concessionem abbatis et causam necessariam Indulgencie et permissio secundarum nupciarum Vnde apostolus vxor viro defuncto nubat cui vult in domino. hoc aũt sm̄ mulgenciam dico q̄ si culpa est venialis est Sustinencie vt permissio libelli repudij quod sustinuit moyses non deus quia deus hoc crimen punitur temporaliter vel eternaliter quod moyses non punitur temporaliter Est eciã permissio sustinencie quando deus permittit nos peccare qui nõ concedit illud fieri nec dispensat sed sustinet id est patencia expectat Solam ergo fornicacionem permittit dominus causam diuidij tribus ceteras molestias pro fide coniugij et castitate sustineri Et intelligitur discidium quantum ad cohabitacionem et debiti reddicionem non tamen quantum ad vinculũ matrimonij quod non soluitur nisi per mortem. Et ergo nec vir nec mulier potest contrahere altero viuente Vñ Rabbi Vna ergo solũmõ carnal ē causa id ē fornicacio vna spiritualis hoc est timor dei vt vxor dimittatur nulla aũt causa est vt viuente ea que relicta est alia ducat Spiritualiter per vxorem q̄ nõ dimittitur nisi propter fornicacionem intelligitur anima cuius vir ē xp̄s qui numq̄ animam nisi propter fornicacionem peccati dimittit per quã xp̄s a nobis recedit Moraliter q̄ dimittit vxorem suam scz spiritualem id est ecclesiam et duat scz pigmorem mechatur. Non enim querit spiritualem fructum sed temporale lucrum Posito ergo quod est necessitatis in virtute continencie cõmuniter ponitur illud quod est supererogacionis et consilij scz continencia ab omni actu venereo Discipuli enim hoc audientes q̄ scz vinculum matrimonij est indissolubile et moti ex verbis eius dixerunt ei. Si ita est causa hominis cum vxore q̄ non possit eam mittere modo predicto dimittere non expedit nubere quasi dicant Melius est simpliciter continere propter onus et graue pondus vxoris et multa incommoda q̄ possunt exinde prouenire Vnde Crisostomus est contra concupiscenciam preliari et contra seipsum q̄ contra mulierem malas Vnde et Jero. Graue pondus vxor est si excepta causa fornicacionis non licet eas dimittere Quid enim si tumulenta fuerit si iracunda si gulosa si vaga si morbosa si turgatrix si maledica timẽda erit huiusmodi et erit volumus nolumus sustinenda. Cũ enim liberi essemus voluntarie nos seruituti subiecimus Et dixit dominus respondendo discipulis non omnes capiunt verbum istud continencie scz vt impleant et se contineant quia nõ omnes capere volunt nec omnes acceptus habent Audiet enim luxuriosus et dispicebit ei sed quibus datum est a deo ex speciali munere quia status altus est ad quem non valemus nisi ex gracia ascendere Vnde dicit sapiens q̄ nemo potest esse continens nisi deus det Ac si dicat non casu vel fortuna virgines fiunt sed que a deo petunt et laborant vt accipiunt Vnde Jero. Nemo putet sub hoc verbo vel vanum vel fortunam introduci q̄ hij sunt virgines quibus a deo datum sit aut quos quidem ad hoc casus adduxerit sed bis datum est qui petierunt voluerunt qui vt acciperent laborauerunt. Omni enim petenti dabitur et querenti inuenietur et pulsanti aperietur Vnde et Crisos. Non dixit non omnes possunt sed nõ omnes capiunt id est omnes capere possunt non tamen capere volunt Si enim quidam in pugna cadũt nos cadendi negligencie imputare debemus nõ difficultati virtutis Quod aũt dicit quibus datum est nõ hoc signat quoniam quibusdam datur quibusdã nõ datur sed illud ostendit quia nisi auxilium gracie accepimus nichil ex nobis valemus Quoniã aũt volentibus gracia non negatur in euangelio dominus dicit petite et accipietis siue dabitur vobis querite et inuenietis pulsate et aperietur vobis Debet aũt voluntas precedere et sic sequitur gracia Nam nec gracia sine voluntate aliquid operatur nec voluntas sine gracia Nam et terra non germinat nisi pluuiã susceperit nec pluuia fructificat sine terra. hec Crisos. Et ne omnem continenciam putarent laudabilem et meritoriam cõsequẽter distinguit eam triplicem. prima est contracta siue a natura. secunda a casu siue violẽcia. tercia a voluntate n̄ gracia Sunt enim ẽnuchi id est continentes et est grecum vocabulum sm̄. Philosophus qui sic nati fũt sine instrumentis siue frigide nature qui proprie dicũtur castrati quasi caste nati. Et sunt ennuchi qui facti sunt ab hominibus quibus secãtur genitalia qui proprie dicũtur spadones a spata genere ferri quo ẽnuchizantur et iste due non sunt laudabiles nec meritorie nec demeritorie quia necessitate fiunt non voluntate nec inquantum p voluntatem acceptantur sm̄ Jero. Inter hos secundos computantur et hij qui spem religionis simulant castitatem scz ypocrite et apetentes

vanam gloriaz ab hominibus et quocumq; fuo ope
Et sunt enuchi id est continētes qui se ipsos castrauer
runt non p membrozum abscissionem sed p concupi
scenae repressionem et se castitati seu caste viuere vo
luntarie deuouerent propter regnum celozum qui p
prie dicuntur enuchi id est bene vincentes ab eu quod
est bonum et nuchos quod est victoria quasi bonī
victores et hij merentur et racione voluntatis qua
spontanea et racione actionis qua bona et racione in
tensionis qua recta Ista enim tria perficiunt meritū
hec ergo tria continenda que est per voluntatez re
primentem concupiscenciam ab actu venereo victo
riosa diatur et laudabilis et sola est meritoria · Vnde
Crisо· Illa est gloriosa continencia non quam trās
gredi non potest necessitas debilitatis corporis & quā
complectitur voluntas sancti propositi Et iterum Cuz
aūt diat qui se castrauerunt non membrozum diat ab
scissionem sed malarum cogitacionum interempcio
nem Etenim concupiscencia habet fontes precipue a
proposito incontinendi et mente negligenti Et si ipsa
sobria fuerit naturalium motuum nullus est nocumē
tum nec ita abscissio membri comprimit temptacio
nes et tranquilitatem fiat vt cogitaciones frenum·
Sed quia talis status altus est nec possunt omnes
ad hoc attingere sed solum perfecti ideo infert domi
nus hortando milites suos dicens Qui potest capere et
implere capiat cum adiutorio dei vt sit castus vel vt
intelligat que dico Vel qui potest pugnare cōtra car
nem pugnet ac superet et triumphet Et est vox hor
tantis ad continendae bramum non rubentis quasi di
cat vnusquisq; consideret an virginitatis et pudicae
precepta implere queat tantum bonum non est ne
cessitatis sed supererogacionis Nec est hoc preceptū
sed consilium cuilibet offertur nemini imponitur qui
potest continere contineat habito igitur de perfectio
ne continendae siue castitatis consequenter agitur de
perfectione obediendae siue humilitatis et hoc ē incō
mendacione parvulozum per quos designantur hu mi
les et obedientes quia sicut parvuli non propria volū
tate sed alterius dicuntur ita humiles et obediētes al
terius voluntate et imperio mouentur · ¶ Vnde diat
Beda · q hec lectio humilitatis magisterio plena
nicat que videlicet innocentes et simplices ad domi
ni gratiam pertingere posse demonstrat · Dum ergo
dominus Ihs de castitate disereret oblati sūt ei par
uuli ex deuocione offerentium vt manus eius impo
neret et oraret id est vt manu et voce benediceret ·
Consuetudo enim fuit apud veteres vt paruulos be
nedicendos offerent senioribus et impositio manuz
orum habuit ab antiquis patribus qui volentes be
nedicere parvulis imponebant eius manus Dicētes
ergo unde cristum moribus senem vita sanctum
doctrina sapientissimum et de castitate loquentem et ha
bentes eum sicut prophetā obtulerunt ei mittentes vt
eis manus imponeret q orans benediceret manu per
tactum et voce per oracionem In quo datur intelli
gi q paruulus sufficiat per fidem aliorum ad cristum af
ferri Discipuli vero labori magistri compacientes et
propter eius dignitatem prohibebant et increpabant
offerentes non q volent infantibus a saluatori et ma
nu et voce benedici sed quia timebant eum post tam
longos sermones importunitate offerentium grauari
et offendi Xps aūt et si fatigabatur corpore nō tamen
animo quia ei placuit et preualuit ac uiat fortis eius
affectus qua hominum salutem cupiebat vt nullus
a consecucione siue salutis prohiberetur. sic fatigatus
ex itinere non curans famem aut cibos ad conuersio
nem samaritanozum quozum salutem famescebat se
cōuertis Vnde Origi· hec ergo debemus attendere ne
estimacione sapiendae excellencioris et profectus spi
ritualioris contemnamus quasi magni pusillos eccle
sie prohibentes pueros venire ad ihm · hec Ori · Par
uuli eciam possunt dici pauperes et generis infimi per
discipulos aūt impedientes ne xpo offerantur possūt
dicapi ecclesie rectores vel religiosi qui propter pau
pertatem vel generis infimitatem repellunt tales a p
mocione vel recepcione quamuis sint apti et digni
propter quod impedientes arguuntur ore xpi · Vnde
dominus indigne ferens dixit discipulis· Sinite par
vulos venire ad me apud quem non est personarum
accepcio et nolite eos prohibere communicacionibus te
rendo vel malis exemplis corrumpendo quia isti sunt
figura et forma vere humilium quozum familiaritatē
ego volo et consorcium in quo credit prelatis exemplū
corrigendi hostilizos suos pauperum accessum prohi
bentes · Vnde Crisо· Nolite vetare pueros · Nam si
sancti futuri sunt quid vetatis filios ad patrem veni
re Si aūt peccatores futuri sunt vt quid ad sentenciā
dānacionis proferatis antecq culpā videatis · nam q
les modo sunt meum est quales aūt postea futuri sūt
ipsozum erit quod ergo meum est honorate quod aūt
illozum erit miseramini Et subiungit Talium est reg
num celozum non diat istozum sed talium vt non tā
etatem q humilitatem et innocenciam commendat nō
omnium sed talium id est similium et illozum qui si
milem habent humilitatem et innocenciam per studiū
et labore et qui tales sunt per morem q virtutem qua
les sunt paruuli per naturam et etatem · Puerozum em
anima ab omnibus malis est pura et in gracia innocē
cie et humilitatis et nullus potest intrare regnum ce
lozum nisi fuerit innocens et humilis quia nichil in
natum intrabit in illud Vnde sm Iero· Non ait istō
rum sed talium vt ostenderet non etatem regrauare
sed mozes et hijs q similē haberent innocenciaz et sim
pliciatē primum repromitti · De quibus Apostolus
Nolite pueri fieri sensibus sed malicia parvuli estote
sensu aūt perfecti Vnde et Ambro· Non etas preferē
etati alioqui obesset adolescere · Cur ergo pueros
aptos diat regno celozū fortasse quia malicia nesciāt
fraudare non nouerunt referre nō audeant scrutari

ignorent opes honorem ambitionem non appetant Sed non ignorare ista virtus est contemnere. non enim virtus est non posse peccare sed nolle Non igitur puerilia sed emula puerilis vanitatis vanitas designatur Unde eam Criso. Et nos itaq; si volumus fieri heredes celorum virtutem hanc cuj multa possideam⁹ diligenciam etenim ab omnibus malis pura est puri anima et eorum qui contristauerunt non memorantur sicut ad amicos accedat sicut nullo facto et q̄nticūq; a matre flagellatus fuerit hanc inquirit et pre omnibus eam appetendam et si regnum ostenderis cuj dyademate non preponit hanc matri aliqua supervacue et necessarijs nichil plus inquirit Non tristatur in quibus nos puta damno pecuniarum et talibus non letatur in quibus nos in temporalibus hijs nō respiciat ad pulchritudines corporum propter hoc dixit horum enī est regnum celorum vt electione hec operemur que a natura pueri habent hec Criso. Sunt aūt decem proprietates bone in pueris quas qui imitatur regnum celorum consequitur. que sunt innocencia. mundicia obediencia. simplicitas. humilitas. veritas malorum illatorum in memoriam fortunarum nulla reputacio et presencium valde paruarum ad sufficienciam acceptacio. Deinde parvulos sibi oblatos dominus dulciter suscepit et complexans eos et in vlnis detinens in signum q̄ simplices et humiles puros et deuotos diligit et manus eis imposuit vt viris continentibus graciam sui auxilij conferendam significaret benedixit illos alia vocali benedictione que scripta non est vt humiles sua benedictione dignos ostenderet. Sic spiritualiter cottidie humilibus manus imponit cum eis gratiam et auxilium tribuit quia humiles spiritu digni sūt eius gracia et benedictione. Deus enim superbis resistit. humilibus aūt qui se manibus eius subiciunt et potestati dat graciam. In quo humilium dignitas innuitur qui tanta bona merentur Unde dicit Iero. q̄ humilitas sola obseruatrix ē custosq; virtutū ⁊ nichil est quod ita gratum deo faciat et hominibus quamuis si vite merito magni. sed infirmi humilitate videamur Et bñ humiles parvulis et innocentibus comparauit q̄ humilitas maculas peccatorum lauare et innocenciam redire consuevit Unde Hern̄. Decor anime humilitas est nō a meipso hoc dico cum propheta hoc prius dixerit. Asperges me ysopo et mundabor humili herba et peccatoris purgatiua humilitatem significans hac se post grauem lapsum rex ⁊ propheta lauari cōfidit et sic meruit quendam innocencie recuperare candorem. Et sciendum q̄ xp̄s manus imponendo parvulis mistituit imitandi confirmacionem sacramentuj ministerium postea contulit apostolis. vnde parvuli in frontibus crismate consignantur ab episcopis qui in ecclesia dei locum obtinent apostolorum per impositionē enim manuum apostolorum conferebatur spūs sanctus ad robur et confirmacionem fidelium cuius impositionis manuum locum obtinet predictum sacramentum. Considera nunc quantum xp̄s simplicitatem et humilitatem ac innocenciam parvulorum diligit quibus tanta familiaritatis et benivolencia signa ostendit et studeas proposse parvulos imitari et virtutes eorum habere vt valeas cū ipsis regnū celorum possidere

Sequitur Oracio

Omne ihu xp̄e qui nos ad continenciam exhortatus da q̄ hortaris et tribue michi fragili castitatem mentis et corporis et qui parvulos ad te venire voluisti et eis manus imponens benedixisti presta michi misero vt sim paruulus in oculis meis q̄tenus graciam inueniam in oculis tue maiestatis et quod paruuli possident per naturam ego consequar misericorditer per graciam tuam vt meritis omnium paruulorum et humilium tibi placē eam ego vltimus omnium te rectore te duce merear ad te peruenire et a te benedictionem in celestibus numerari Amē.

De perfectione paupertatis Capitulum. xj.

Habito de perfectione castitatis et obediencie seu humilitatis. consequenter agit de perfectione paupertatis Et ecce enim vnus adolescens genu flexu ante Ihesum interrogauit eum dicens. Magister propter doctrinam sanam bone propter vitam sanctam quid bonj faciendo vitam eternā possidebo. ſm Bedā. audierat iste a domino tantum similes paruulis dignos ee regno dei et ideo ceteros esse desiderans de ingressu regni dei non per parabolas. ⁊ aperta sibi postulat exponi quibus meritis vel operibus vitam eternam possit cōsequi. Ihesus aūt respondit el. primo quantuj ad eius cogitacionem quia iste cogitabat ihesum esse purum hominem licet crederet eum esse sanctum doctorem bonū et ideo quasi respōdens eius cogitacioni dixit ei Quid me dicis bonum quasi diceret exquo me credis esse purum hominem non debes me vocare bonum Nemo enim bonus nisi solus et vnus deus. hoc est dicendum deus est solus bonus essencialiter per se et a seipso et nullus alius quia alij participative per ipsum et ab ipso Unde Criso. hoc autem dicens non excludit homines a bonitate. sed a comparacione bonitatis diuine. quasi diceret dominus quare me dicis bonum cum non credas me esse deum Si vere confiteris bonum credas eam esse deum. solus enim deus natura est bonus. Deinde cōsequenter interrogacioni eius respondet dicens. Si aūt vis ad vitam ingredi serua mandata. quasi diceret hoc sufficiat ad salutem quod amplius nō est necessitatis ⁊ supererogacionis quia ſm Iero. iustitia legis custodita non solum bona terre sed et vitā conferebat eternam suo tempore consequendam Et q̄ adolescens hec audierat solliciatus factus interrogauit que essent hec mandata quorum obseruanda eet necessaria. hoc aūt ſm Criso. non temptans fecit sed esse mans alia quedam precepta esse preter legalia q̄ vi te causa ei fierent Ihs aūt quasi infirmo condescendēs

legis precepta dementissime exposuit dicens Nō ho
miadum faces manu ocadendo ore uibendo vel con
sulendo vel eam detrahendo quia per detractionem
ocaditur proximus in conscienca aliena in qua vive
bat per bonam famam nec corde mortem alterius des
derando vel odium retinendo aut beneficium subtrahē
do et per hoc precepti decalogi prohibetur nocumentū
proximi in persona ꝓpria non adulteraberis per hoc ꝓ
hibet nocumentū ꝓximi in psona ouncta Nō furtuz
faces p hoc prohibet nocumentū ꝓximi in re possessa
Non falsum testimonium dices p hoc prohibetur nocu
mentum proximi in fama · honora patrez tuum et ma
trem eis subuemendo et reuerenciam exibendo et p hoc
precceptum affirmatiuum intelligitur omne beneficuz
proximo reddendum quia m nomine patris et ma
tris intelligitur omnis proximus et hoc est qđ subdi
tur · Et diliges proximum tuum sicut teipsum id ē ad
id ad quod diligis teipsum sez ad graciam et gloriam
Vel sicut teipsum id est non verbo tantum sed opere
et veritate · proximus aūt noster est omnis qui nobi
scum cōuenit in natura quez debem⁹ sicut nosipsos di
ligere quam sentenciam mouet dominꝰ vt ostendat
qꝰ finis precepti est caritas qz obseruancia mandatoz
non est meritoria vite eterne nisi fiat ex caritate · In
ter hec precepta ordinacia ad proximū nō tangunt
precepta de non concupiscendo rem proximi vl eius
vxorem quia reducuntur ad precepta de non adulte
rari et non furari et sub illis possunt intelligi vel quia
intelliguntur in hoc quod dicitur · Diliges proximuz
tuum · quia enim vere proximū diligit nec rem nec
vxorem eius concupiscit . Enumerat hic non omnia
mandata sed solūmodo precepta secunde tabule que
ordinant hominem ad proximuz in quibus implicat
et supponit precepta prime tabule ordinancia homi
nem ad deum quia homo magis tenetur deo qꝰ proxi
mo et ideo si obseruancia mandatoruz secunde tabule
est necessaria ad salutē m⁹to forcia⁹ obseruancia mādato
rum prime tabule ē necessaria ad eand · Vñ bene dicit
Apl⁹ qꝰ q diligit proximum legez impleuit · qz in di
lectione proximi intelligitur dilectio dei vt finis ꝓp
ter quem proximus diligitur · quia proximus diligi
tur propter deum et nō econuerso Per predicta eciaz
ostendit saluator qꝰ obseruancia preceptoruz ceremo
rialium et iudicialiuz non erat amplius necessaria ad
salutem · s sufficiunt dece precepta decalogi Quorum
primum est non adorabis deos alienos et verum de
um coles et super eum michil amabis · Multi aūt hodie
sunt qui sibi deos alienos faciunt · Nam sicut dicit ·
Augus⁹ · hoc ab homine colitur quod preceteris dili
gitur Superbus igitur pro deo suo habet superbiam
luxuriosus luxuriam · auarus auariciam ꝛē · Secun
dum non assumes inanum nomen dei tui in os tu
um et non blasphemabis nec turabis maxime in no
mine sui · Talis muriam facit deo quem in testimoniū
sue falsitatis inuocat quasi deus mendacium diliga et
sibi qui in iudicio dei puniendum se obligat si non est
ita sicut iurat Et proximo quia per falsam iuracionem
ipsum decipit et defraudit · Teciam diem sabbati sanc
tifices vt in eo mortaliter non peccas et mala vites
Contra istud precceptum peccat qui causa cupidita
tis in sabbato opus seruile facit vel aliquod peccatuz
committit vel opera misericordie dimittit qui a bonis
operibus non est vacandum · Quartum honora pa
rentes tuos sez obediendo obsequendo reuerendo subue
niendo et animabus eorum miserando · in hoc eciam ꝓ
cipitur honor patrum spiritualium sez prelatoz · Qui
tum non occides opere verbo negligencia cogitacione
auxilio consensu malo exemplo vel aliqua occasione
hominum eciam aliquando fit corde per odium · ali
quando ore per verbum detractorium · aliquando ope
factum et illud vltimum est triplex · Quidam enim
occidunt corpus tantum · quidam animam tantū qñ
sez eam trahunt ad peccatum · quidam vtrumqꝫ sez ali
quis interficit seipsum vel alium in peccato mortali
existentem · Sextum non mechaberis operando cogi
tando loquendo vel in iurisdictione tua fornicacionē
sustinendo · per hoc aūt quod dicitur Non mechaberis
prohibetur omnis carnalis corrupcio preter eam que
est in matrimonio Septimū non furaberis alienam
modo quolibet tibi attrahendo vel rē alienam inuito
domino vtendo · Per furtuz intelligitur omne male ob
latum siue occulte faciendo in acceptis siue fraudem ex
ercendo in mercacionibus siue mercedem non solven
do operarijs · Octauum non dices falsum testimoniū
contra proximum tuum omne mendacium dolum de
tractionem adulacionem calumniam et doctrinam
erroneam deuitando · Nonum non desiderabis domum
agrum vel aliam rem proximi tui tali videlicet men
te qꝰ velles tibi cum suo damno adoptare · Decimuz
non concupisces vxorem seruum ancillaz proximi tui
corde consenciendo ore solliciando opere concupiscencia
perficiendo · Hec qui perfecerit saluari poterit · Cum
aūt ille adolescens hec omnia se a iuuentute sua obser
uasse responderet qđ tamen in multis religiosis vix
aliquis hodie reperiret ihs intuitus eum dilexit propter
bonam conuersacionem suam preteritam et osten
dit ei vultuz amicabilē et instruens eū de perfectione
dixit illi vnum tibi de est quo ad statum perfectionis
sez bonum paupertatis quia et si mandatorum obser
uacio sufficiat ad salutem non tamen ad euangelicam p
fectionem · sed adhuc eciam requiritur obseruacio cō
siliorum in qua primū ē abrenunciacio temporalium
et ideo de hac hic tantum fiat mencionem · Vñ Qui
Non tamen intelligenduz est qꝰ in ipso tempore quo
bona sua tradiderit pauperibus fiat ommino perfectus
sed ex illa die incipiat speculacio dei adducens euz ad
omnes virtutes · Et subdit dominus dicens · Si vis
qua hoc est in tua libertate perfectus esse id est ad sta
tum perfectionis ascendere supra communem statum sa
luti necessarium qua hoc est de perfectione vite vade

per affectū contemnēdo temporalia et vēnde p effectū ea relinquendo et hec omnia non partem tantum vt ananyas et saphyra quod est contra proprietarios q̄ habes et iuste possides quod est contra raptores et vsurarios elemosinas de alieno facientes illa enim habemus que possidemus cum iustitia. Illa ergo que iuste possidentur vendenda sunt. que vero iniuste reddenda sunt illis quorum fuerunt et da non vende querendo munus a manu vel ligua vel ab obsequio paupertibus non diuitibus a quibus similia acapies. Nec amicas carnalibꝫ nō fuerint indigentes. nec histriombꝫ et male viuentibus qō est contra symoniacos et ambitiosos qui dant alijs vt acquirant beneficia et dignitates et hoc fac propter deum non propter ostentationem quia abicere temporalia propter ostentationem non est meritorium et sic dando habebis thesaurum id est quendam titulum beatitudinis in celo et loco tutissimo Hoc autem non dicatur quia paupertas sit maior virtus q̄ continencia vel obediencia sed dicatur per quandam correspondenciam quia thesaurus celestis sic respondet voluntarie paupertate sicut exaltacio humilitacioni. Vnde Crisо. Bene aūt nō dicit vite eterne mētionem. sed thesauri dicēs et habebis thesaurum in celis quia enim de pecuniis erat sermo et de abrenunciatione omnium ostendit q̄ reddit plura hijs que precepit relinquere quanto maius est celum q̄ terra. In thesauro enim copiam retribucionis ostendit. Et veni relictis omnibus et sequere me imitando et sicut ego ambulo ambulando quia in sequela christi per opera caritatis consistit perfectio principaliter et cōplete In paupertate aūt voluntaria consistit inchoatiue p modum remouentis prohibentis et disponentis quia per hoc auferitur cura temporalium que a dilectione dei impedit animum. Vnde Glo. Relinquere omnia est via ad perfectionem sed in sequendo consistit perfectio Magna certe gloria est sequi dominum et ideo valde est appetendum. Ad perfectionez ergo non sufficiat homini relinquere sua nisi dominum sequatur id est nisi relictis malis faciat bonum. Vnde Theo. Cum paupertate enim et ceteras virtutes hominez habere oportet ob hoc ait et veni sequere me id est inseparabilis esto meus discipulus et nigiter me sequaris. Vnde Iero. facilius saeculus contemnitur q̄ voluntas multi diuicias relinquentes dominum non secuntur. Sequitur autem dominum qui imitator eius est et per vestigia illius graditur Vbi et Raba. Ecce duas vitas hominibus propositas audiuimus actiuam ad quam pertinet non occidere et ceteria legis mandata et contemplatiua ad quam pertinet si vis perfectus esse nē Actiua ad legem pertinet. contemplatiua ad euangelium q̄ sicut vetus nouum precessit testamentuz ita bona actio precedit contemplacionem Actiuus conuenit ob seruacio preceptorum que in lege traduntur Contemplatiuus obseruacio consiliorum que in euangelio docentur Et sciendum q̄ multiplex est perfectio sez sufficiencie que omnes habent existentes in caritate Ordinis cuius proprium est seruare continenciā. Religionis et huius proprium est renunciare omnibus prelacionis ad quos pertinet ponere animam pro ouibus suis. Securitatis cuius proprium est habere mortem in desiderio et vitam in paciencia. Ad primam perfectionem tenetur quilibet Ad vltimam nullus tenet sed ad tres medias tenentur aliqui ex causis. Dum ergo signum perfectionis posuit cum omnia relinquere consuluit vt nudum christum nudus sequatur. Vnde sm Theo. dicens omnia summam paupertatez suadet si quid enim restiterit illius seruus est. Et sēm Ambro. talem voluit adolescentem illum dominꝫ ad paradisum redire qualis adam fuerat de paradisi sublimitate dejectus. Nudus enim incola adā paradisi fuit Quamuis ergo cum possessione diuiciarum possit quis ad vitam ingredi seruando mandata. tamen ad perfectionem sequelam christi vt perfecto amore et integro affectu tendat ad deum de est sibi vnum sez q̄ relinquat diuicias affectu vt sit pauper spiritu que paupertas induxit humilitatez sine qua non est paupertas vera quia vanum est habere bursam vacuam et cor plenum superbia. Induxit eciam contemptum diuiciarum effectu quia difficile est valde quin habens diuicias amore earum non detineatur aut distrahat et impediatur a perfecto amore dei ne xp̄m libere et expedite sequatur Nam qui diuicijs implicatur mittit pedem in rethe vt possit coram deo perfecte ambulare et liberi xp̄m sequi. qui diuicias fiduciores sunt fisto q̄ vix euellitur animus occupatus ab eis et detentus. Prima ergo detencio terrenarum possessionū est huius perfectionis impedimentum quod bene potuit in hoc Juuene qui cum audisset verba dictum de perfectione paupertatis voluntarie abijt tristis seculi tristicia mortem operante impeditus a perfectione quaz querebat terrenarum possessionum amore ob quod non poterat ad perfectionem voluntarie paupertatis ascēdere Vnde causa tristicie redditur cui subditur. erat enim multas habens possessiones spinas producentes et tribulos sementem dominicam suffocantes et ipse mobil ommus habitus a possessionibus et diues valde diuicijs fallacibus ob quarum mordacium amorem tristabatur de persuasione abrenunciacionem earum. Tristabile enim est amara abicere Ad temporalia enim passibiliter afficitur cuius cor in priuacione eorundē aliqualiter contristatur Nam plerumq̄ cum temporalia assunt nobis putamus q̄ ea non diligamus. sed cuz ab esse cepernit minuimus qui sumus. Hoc enim sine amore nostro aderat qō sine dolore discedit iste iuuenis cum audiret q̄ quecumq̄ haberet vendere et daret pauperibus abijt merens quia et diuicias seculi et vitam eternaz habere volebat quod difficile erat vt fieret quoniam in possessione diuiciarum absq̄ superbia elacionis et absq̄ proprietatis voluptatis vix stare q̄s potest sicut eaz difficile esset q̄ hō in cacumine

vertas alicui⁹ mōtis staret et tempestati validi vēti
quassatus non caderet· Ut vero dicat aug⁹· hic adoles
scens laudabilis quidem est q⁹ non occidit non adul
tratꝰ est vituperabilis autem q⁹ contristatꝰ est in ver
bis xp̄i vocantis eū ad pfectionē· Adolescens quippe
erat sm animam et ꝓpterea relinquens xp̄m abijt hec
aug⁹· Sed tale rei hec frustra iactatur ante oculos pen
natoꝝ scz contemplandus pfectoꝝ qui tantomagis
contristantur q⁹ desunt temporalia quantomagis appe
tunt eterna· Nam vt ait gregorius· Tanto quisq; mi
nus dolet q⁹ desūt eterna quātomagis gaudet q⁹ assūt
temporalia· Et qui minus dolent q⁹ desunt temporalia
ceraus expectat vt assint eterna Et ideo sm grenadū
bonum est facultates eū dispensacone erogare pau
peribus Sed melius est cum intencōne sequendi crm
stum omnia et simul totum donaer ꝛ absolutum a solli
citudine cum xp̄o egere· Ut enim dicit Crisō· non si
militer detinentur qui pauca habent et qui multis ha
bundant quoniam adiectio diuitiarum maiorem ac
cendit flāmaꝝ et violencioꝝ sit cupido Non solum aūt
diuitiarum possessio sed eciam rerum aliarum diuer
sitas hominem a dei contemplacone et perfecto amo
re impedit et auertit Vnde aug⁹ temporalium rerum
multiformitas ab vnitate dei hominem per carnales
sensus diuertebat ꝛ mutabili varitate ei⁹ ad affectum
mltiplicat Quē ergo delectat libertas ab amore mu
tabilium liber esse appetat et quem regnare delectat
vm omnium regnatoꝝ deo subditus hereat· Et iterum
duo sunt amoꝝes mundi et dei ꝫ mundi amoꝝ habi
tat non est quo amoꝝ dei intret Cum exhauseris coꝝ
tuum ab amore terreno hauries amorem diuinum·
Vnde et Gre· Cum cupiditate terrene substancie deꝰ
non diligitur quia terrenus amoꝝ oculum mentis coꝝ
dibus excecat ne diuina claritas videatur Nec mirū
quomodo enim diligere potest quem nescit· aut quo
modo scit ad quē nesciendum oculos coꝝdis claudit
Vnde eciam Crisō· fumo similes sūt humane res meb
il enim ita contristat animē oculum ac turbat vt vi
re huius curarum turba et concupiscenciarum multi
tudo· hec enim fumi huius sunt ligna· Vnde eciam
Aug̃· Si vis quietus esse nichil seculi appetas semp
requiem mentis habebis si a te mūdi curas abiecerīs·
Qui curis terrenis se implicat a dei amoris se separat
Et vt in paucis multa intelligas· attende pauca ver
ba Aug̃· sic dicentis· Nichil plus nouī esse q⁹ ista sen
silia fugienda Cui concordat Dyo· qui dicit derelin
que sensus et omnia sensibilia· qui habet aures audiē
di hec pauca verba predicta audiat et corde intelli
gat quia multa in eis latent que vanis et dissolutis
non apparent Vnde eiidem de sermonis habundancia
solliciti dictum est in spiritu· Si vis scire omnia p̄
dicta tunc sepa te ab exterioribus purifica te a tēs
porabilibus liberum fac te a carnalibus et erige te ad cē
lestia et manifestabuntur tibi diuina Ecce in hijs ver
bis totum est inclusum quod est predicandū· ymago
enim tua ymago dei est· Depone ergo ab ea omne
quod tibi accidens est et apparet tibi in ea quod diui
num est Vt autem vtiliter ad temporalia et eterna per
fecte te habeas scito q⁹ temporalia debes respicere sub
sensu quadruplici. primo scz vt tamq̄ peregrinus et
aduena sencias omnia vt extranea ꝛ aliena ita q⁹ tua
vestis sit tuo sensui extranea ac si esset alicui⁹ de gre
cia vel india· Secundo vt in tuo vsu omnem habun
dantiam timeas vt venenum et mare submergens·
Tercio vt in tuo sensu omnem copiam egestatem
sencias vt mensam et aram scalā vite eterne et vt spe
culum seu ymaginem ceruas xp̄i· Quarto vt diuicias
nullatenus valeas letare vel delectari si q⁹ videris te
m eis congaudere xp̄i gloria paupertate te estima
alienum fore Hinc aūt connectitur q⁹ m paupertatis
et despectorum memoria vel aspectu tamq̄ in xp̄o
pauperis expressa ymagine totus letetis et eis quasi
regibus cum summa alacritate et reuerencia associeris
Considera eciam hic q⁹ ad perfectionem non sufficiat
quedam opera bona et quasdam virtutes habere sed
oporteat omnia proposse perficere Vnde Crisō· Cōple
tus est dei homo ad omne opus bonum expletus nō
vt hec quidem habeat illa vero non habeat· Qui enī
talis est non est completus· que enim vtilitas dic
michi cum orat quis meense. non miserantur aūt ha
bunde· Auarus aūt et violentus existens aut cū auā
rus aut violēnus existens ad ostentacōnē vero sit ho
minum qui vident· Aut cum misereatur quidem in io
quod deo videatur eleuetur aut hoc ipso et magna sa
piat· Aut cum humilis quidem fuerit et iemnijs attē
dens· duaꝝ aūt et negociatoꝝ et terre affixꝰ et matrē
malorum mducens amme· Radicem enim omnium
malorum dixit paulus auariciam· horreamus igitur
hanc refugiamus hoc peccatum hoc orbem terrarum
instabilem reat hoc omnia confudit a beata seruitute
nos abducat xp̄i· Non est enim ait deo seruire et mā
mone contrarium enim inungit cristo hec Crisō· Et
nota arca premissa q⁹ perfectio paupertatis non con
sistit in maiori defectu rerum temporalium sed in ma
iori abstractione sollicitudinis earum quanto enī mo
dus viuendi in paupertate immorem habet solliciti
dinem tanto paupertas est perfectioꝝ non aūt quāto
paupertas fuerit maioꝝ· Non enim paupertas sm se
bona est sed in quantum liberat ab illis quibus homo
impeditur quo minus spiritualibus intendat·

Sequitur Oratio

O Omine ihesu xp̄e da michi misero et fragili
qui tua mandata hactenus negligenter et
male seruaui saltez āmodo melius ea obser
uare vt cum obseruatoribus eazunam me
rear ad vitam ingredi· Da eaz michi dementissime
domine vt ad perfectionem tendendo omnia tempora
lia propter te affectu contemnam et effectū relinquā
relictisq; omnibus te sequar te imitando et per tua ve
stigia gradiendo vt te rectore te duce ad te thezaurum

meum desiderabilem et inebriantem valeam letus per uenire et de tua visione semper gaudere Amen.

De.xij.consilijs euangelistis Capitulum.xij.

Et quia dictum est de preceptis que sūt necessaria ad salutem videamus et de consilijs que requiruntur ad perfectionem. Unde de preceptis et prohibitionibus tenemur de cōsilijs et permissionibus nō tenemur. Nam consilium pertinet ad perfectos preceptum aūt ad psequendos. Sed permissio ptinet ad imperfectos prohibitio vero ad puersos. Ad obseruantiam quidem preceptorum vtilis est obseruantia consiliorum. Aliquando enim fortitudo trahe in ingressu illius consistit et ideo passus ille bona custodia indiget qua obtento ingressu facilius residuum hostes obtinent. Sic est in terra anime quia tota fortitudo eius consistit in ingressu sed in occasionibus peccatorum et ppter hoc necessaria ē bona custodia circa ipm propter custodiam aūt istius ingressus dātur consilia que cōtinent et custodiūt mandata ac retrahunt hominē ab incautis aspectibus et discursibus et alijs periculis. Sunt autem.xij. consilia euangelistica que xps adiecit ad precepta. primum est paupertatis que consistit in abdicatione proprietatis Unde ē istud si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et veni sequere me et illud qui non renunciauerit omnibus q̄ possidet non potest meus esse discipulus. Secundum est obedientie. unde est illud si quis vult post me venire abneget semetipsum. Et illud super cathedram moysi sederūt scribe et pharisei que dicunt facite. Tertium est castitatis. unde est illud sunt ēnuchi qui seipsos castrauerunt propter regnum celorum et illud audistis q̄ dictum est antiquis non mechaberis. Ego autem dico vobis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam iam mechatus est eam in corde suo. Ubi ostenditur q̄ nō solū damnabilis est consensus et opus mechie sed et cōsensus ad delectādū in corde suo. hec tria cōsilia predicta sunt specialia omnis perfecte religionis et substantialia quia suos obseruatores elōgāt a malo non solum quantum ad culpam sed eam quantum ad causam. Omne namq; malū oritur ex triplici radice scz ex concupiscentia carnis et concupiscentia oculorū et superbia vite. predicta vero tria consilia nos elongant perfecte ab hac triplici radice scz paupertas a cōpiscentia oculorum castitas a concupiscentia carnis et obedientia a superbia vite. Quantum consilium est caritatis. Unde est illud diligite inimicos vōs istud q̄ntum ad dilectionem affectus est preceptum sed q̄ntum ad dilectionem effectus est consilium quia inimico velle gratiam et gloriam est necessitatis sed impendere opera beneficentie et ostendere illi signa benuolētie est consilii et perfectionis. Sane negare ei signa familiaritatis quando veniam petit vel ad familiaritatē nō simulatorie se ingerit vel quando necessitas exposcit vindicta est quia tunc inter amicos est deputandus sed q̄ aliquis vltra se ad familiaritatem eius ingerat hoc est perfectionis. Quantum consilium ē mansuetudinis. vñ est illud si quis te percusserit in maxillam vnā prebe ei et aliam id est paratus sis ad aliaz percussionem sustinere pacienter et illud est consilium paciencie respectu lesionis corporum et illud qui tecum vult iudicio contendere et tunicam tollere relinque ei et pallium et istud est respectu ablationis rerum. Cuz contentione et fraude nulli licet sua repetere cū caritate licet imperfectus. perfectis aūt non quia non repetere est infirmis consilium perfectis vero preceptum Illis aūt qui renunciauerunt proprietati non licet repetere sua vt sua ꝫ vt sua congregationis. Septimum est misericordie et erogationis. Unde est illud omni petenti te tribue non propter se sed propter bonum cōmune Et illud si vis perfectus esse vende omnia que habes et da pauperibus dare superfluum in extrema necessitate est necessitatis et debiti sed dare quibus egemus est consilij. Septimum est simplicitatis verborū. vñ est illud sit sermo vester est est non non. Id est si affirmatio vel negatio est in ore sit eadem in corde. Et illud audistis quia dictum est antiquis non periura bis. ego aūt dico vobis nō iurare omnino iurare q̄ntum ad infirmitatem pertinet permissionis est. nō autem iurare quantum ad se ad perfectionez pertinet cōsilij est. Octauum est de vitanda occasione peccandi Unde est illud. si oculus tuus scandalizat te erue eum et proice abste Ubi sm Aug̃. nullum membrorum ad litteram precipitur erui sed occasio peccādi quia nō solum ipsa peccata. sed et occasiones peccandi sunt fugiende. Nonum est de rectitudine intentionis et simplicitate operis vel finis. Unde est illud Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus vt videamini ab eis. Et illud sic luceat lux vestra coram hominibus vt videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Decimum est de conformitate operis et doctrine. unde est illud qui fecerit et docuerit hic magnus vocabitur in regno celorum Et illud alligant hominibus onera grauia. digito aūt suo nolunt ea mouere. Dicunt enim et non faciunt in predicatione aliquando asserituꝝ censio generaliter de hijs que pertinent ad statum salutis. aliquando vero asseritur censio sm statum perfectionis vtpote religionis. primo modo tenetur facere quod dicat predicator cū asserat omnes ad hoc teneri. secūdo modo non tenetur nisi ipse perfectionem illam vouerit. Existens aūt in peccato notorio peccat quando predicat quia scandalizat Existens eadem in peccato occulto si predicat et non studet in suo dicto conpungi adhuc videt peccare quia videtur contemnere. Undecimum est de vitanda sollicitudine. unde est illud nolite solliciti esse nē et illud nolite cogitare de crastino. Ubi sciendu ꝫ quadruplex est sollicitudo. prima est laudabilis et est prouidentie spiritualis quo ad animaz quomodo q̄s deo placeat omnem sollicitudinē suā proiciens in eū

Secunda est eā laudabilis et est ꝓuidētiae tēporalꝭ ex fraterna caritate qualis competit prelatis et religiosis officiatis qui ꝓsunt in sollicitudine. Tertia ē tolerabilis et est cure temporalis quo ad corpus. Quarta est vituperabilis et est superflue thezaurizacionis quo ad auariciam. prima constituitur consilio isto. secunda precipitur. tertia permittitur. quarta prohibetur Duodecimum consilium est de fraterna correpcione. Vnde est illud si peccauerit in te frater tuus corripe eū Corripere fratrem quandoq; est consilium vt quando aliquis corripit fratrem de venialibus et illum cum q̄ nichil habet facere nisi communem caritatem quandoq; est preceptum vt quando quis corripitur de mortali et isto secūdo modo pertinet ad omnes et obligat ꝑ sed non ad semper quia p loco et tempore quando sc̄z vacat et licet et creditur q̄ vtilis sit correpcio et ad hoc preceptum maxime tenentur prelati quo ad eos quorum curam gerunt. Omnia premissa domini precepta et consilia facilia sunt volenti et dei timorem pre oculis habenti. Vnde Crisō. sit tibi timor dei omni necessitate violencior. si enim velis occasiones semper obicere nichil de hijs que sunt imperata custodies et ita prorsus omnia que sunt precepta calcabis q̄ si legem volueris custodire x̄pi necessitatem quidem nullam que te ab obseruacione eius impediat aliquādo pacieris. noli ergo o homo in oculum redimari ne dissoluas bonam animi voluntatē. neq; enim que imperantur onerosa sunt tantūmodo velle sufficiat et totum quod iubetur. implementum est q̄ si michi consuetudinem tuā opponis vt legē p hanc teipsum āmoneo q̄ sit facilis ista correctio Si enim in aliam consuetudinem ex alia te conuerteris hoc qđ tibi difficile videt effeceris. Quia sicut ad viciandum consuetudo est violēta ita sit potens ad corrigendum Et iterum si ad vsū semel bone philosophie trāseas eā si postea aliquis ibi torpor obrepat nō tamen facile poteris hoc quippiam que precepta sunt transgredi bona sc̄z consuetudine firmitatē iam mutante nature q̄ enim facile est dormire comedere bibere respirare tam nobis facilia erunt bona consuetudine eciam opera virtutis hec Crisostom⁹ Dñi et nulli. Optima forma viuendi eligenda est quā iocundam reddit consuetudo. Tantum eciaz delecteris et complaceat tibim preceptis et consilijs domini vt si non sine grauamine vel difficultate videāntur fieri conaris tamen ob honorem ipsius legislatoris seruare et implere quantuz ipse vires dabit quia et si propter ipsum pati non elegeris michilominus aliter pacieris Vt enim dicit Aug⁹. in hoc mundo non timere nō dolere non peregrinari impossibile est sed plurimum interē qua causa qua expectacione quo termino quisq; patiatur. Vnde et Crisō. Si non propter x̄pm elegerimus aliquid pati dolorum necesse est eos omnino et aliter sustinere Neq; enim si propter x̄pm non morietis fueris immortalis eris. neq; si propter x̄pm nō proieceris pecunias ferēs eas a vobis hic expetit a te que et non expetēti eo dabis hic te vult facere tuā voluntate que et ex necessitate te oportet facere. Expetit aūt solum propter eum fieri quia continget et hic trāsire a necessitate que ꝑ naturam fit. Ergo non multe auertit et punit deus cum in omnibus seipsum nobis prebeat nos aūt resistam⁹ Ergo inquit pater ego et amicus et frater et soror et mater et omne quodcūq; volueris ego sum solum familiariter te habeas ad me qua ommno necesse est te pati elige pati propter me Ego enim inops propter te et peregrinus propter te in cruce propter te in sepulchro propter te supernus propter te interpello patrem infernus pro te ligatus vem a patre omnia michi tu es et frater et coheres et amicus et membrorum. Quid plus vis quid euz qui te diligit auertis quid huic mundo laboras quid vase hauris perforato. Hoc enim est in presenti vita laborare quid flāmam inanis quid aerem impugnas q̄d inaniter curris. vanitas enim vanitatū et omnia sūt vanitas. itaq; humiliemus nosmetipsos et peccatores efficiamur vt qui digne hic viuim⁹ futuris fruamur bonis hec Crisō. Predicta aūt .xij. consilia .xij. lapidibus preciosis possunt adaptari. Primum enim consilium quod est paupertas signatur lapide saphiro. saphirus enim flaui coloris est sicut celum serenatuz sic pauperes colorem celestem habent pro quanto a terrenis totaliter elongati solis celestibus intendunt Item saphirus dicitur ardorem interiorem refrigare et oculos purgare sic sancta paupertas ardorem cupiditatis rerum temporalium qua communiter homines mūdani estuant ita in animo istorum pauperum refrigerat vt omnia terrena bona arbitrentur vt sterquilinia et ideo faciat eos habere oculos mundos et limpidos ad contemplandum celestia quia non sunt terrenorum pulueri obfuscati. Item saphirus fugat squinanciam et morbum qui dicitur noli me tangere et vniuersaliter valet apostemata calida sic paupertas spiritus timores et infractiones viciorum non patimur sed ea sedat et fugat. Secundum consilium quod est obediencia signatur per lapidem topazium. Topazius in colore est auro similis sic obediencia Color enim auri nobilissimus est sine quo nulla pictura est perfecta et sine obediencia certe nulla perfecta virtus est quia ꝑm Aug̃. sine obediencia omnia vacua et cum obediencia omnia plena caritate reperiuntur. Item topazius bulientes aquas conpescit sic obediencia aquas humane fluxibilitatis cōpescit. Nam ex naturali fomite in nobis incentiua viciorum ebulliunt quibus obediencia frenum imponit Item topazius iram restringit et arcā obediencia iram et omnem passionē animi mitigat qua quecumq; passio vel temptacio in animo irrepserit superueniente obediencia maiorīs restringitur in homine obediente. Teraum consilium quod est castitatis signatur per lapidem smaragdum Smaragdus enim est a tota specie amator castitatis et nullo mō sustinet coitum nisi rumpatur. vnde et gestanti se ad

castitatem inclinat. Est aũt viridis pre omnibus rebꝰ
vrentibus cuius eciam fulgore vigilius aer virere
cernitur nec eius virorꝫ sole vel luna vel vmbra obꝫ
fuscatur Sic castitas inter alias virtutes viret vnde
et virgo dicta est a virore et ipsa castitas est virorꝫ
omnium virtutum ita vt eciam proximas exemplaꝫ
riter et virtualiter virere faciãt. nec obscuratur sole id
est estu cuiuslibet temptacionis. nec obscuratur luceꝫ
na mũdane glorie cacionis. nec vmbra carnalis delectaꝫ
cionis. Item smaragdus motus lasciuus compescit viꝫ
sum refocillat gratum hominẽ in verbis reddit et hecꝫ
tria ad litteram efficat caritas vt patꝫ. Item smaragdꝰ
tempestates auertit et caducum morbum curare dicꝫ
sic castitas tempestatem carnalis impugnacionis repꝫ
mit et morbuꝫ eius Vñ homo quasi caducus et amẽs
efficatur compescit. Quartum consilium est caritas p
ꝫ extenditur ad dilectionem inimicorum signatur
p carbunculum. carbunculus enim se habet ad alios
lapides sicut aurum ad cetera metalla et dicatur alioꝫ
lapidum virtutẽ habere sic caritas excellit omnes virꝫ
tutes et complectitur in se virtutes vniuersas. Carbũꝫ
culus eciaz est colore igneus sicut carbo vnus nocteꝫ
magis lucet q̃ die et arca se noctem quasi in diem
mutat. sic caritas ignis est et magis lucet in nocte q̃
in die. in nocte sez aduersitatis q̃ in die prosperitaꝫ
tis ymo eciam noctem aduersitatis et tribulacionis
vertit in diem consolacionis Item carbunculus fugat
venenum aereum et vaporosum. sic caritas sua benigꝫ
tate omnem maliciam infectuam vincat. Quintum cõꝫ
silium qđ mansuetudo signatur p ametistum. Ametistꝰ
enim est coloris violacei et habet virtutem refrigeranꝫ
di et leniendi. vnde operatur contra ebrietatem sic mãꝫ
suetudo refrigerat calorem iracundie et lenit appetituz
vindicte. vnde et ebrietatem mentis qua aliqui rapiꝫ
untur extra moderamen racionis ex crapula animi seꝫ
dat et hominem tranquillum reddit. Item ametistus
reprimit malas cogitaciones et confert in habilibus
intellectuz sic et mansuetudo qua vt dicat Ambrosiꝰ.
Mansuetus homo cordis ẽ medicus et ps. docebit miꝫ
tes vias suas. Sextum consilium scz misericordia sigꝫ
natur per onychinum. Onichinus in colore et magꝫ
nitudine est ad similitudinem unguis humane. per
ungues aũt in scripmra ultimate operaciones designãꝫ
tur et certe consilium misericordie extendit se eaꝫ usqz
ad ultimum possibilitatis nostre ymo perfecta miseꝫ
ricordia non habet ultimum et numq̃ impletur quaꝫ
si miseratis quantum potes plus tamen velle debes.
Item onychinus oppositus oculo inferno sponte suaꝫ
quasi res sensata intrat sine lesione et arcuit oculum
et penetrat interius omnes partes quousqz eius conꝫ
trarios humores prorsus excusserit. Sic misericorꝫ
dia naturaliter ex seipsa oculum cordis subintrat et cũꝫ
primum cor intrauerit emundat ipsum ab humoribus
vicijs. Vnde dominus dare inquit elemosinã et ecceꝫ
omnia munda sunt vobis. Onychinus eciam valet
cõtra scabiẽ et dealbat faciẽ. Sic misericordia scabieꝫ
peccatorꝫ abstergit ⁊ faciẽ anime dealbat qz sicut aqua
extinguit ignẽ ita elemosina extinguit peccatũ. Et vt
dicat Crisso. Elemosina illustrat animã et eã bonã effiꝫ
cit et decoram. Septimum consilium scz simplicitatis verꝫ
borum signatur per Jaspidem. Jaspis enim lapis est
viridis transparens et rubeas habens venas sic sermo
noster debet esse viridis vt semper aliquid boni gerꝫ
minet quod est contra vaniloquos debet esse transparẽs
vt in verbis appareat intencio cordis quod est conꝫ
tra dolosos et mendaces. Debet eciam habere venas
rubeas caritatis ad proximum ad quem et de quo ẽ serꝫ
mo quod est contra furiosos detractores contumaꝫ
ciosos et calumniatores. Item Jaspis fugat febrem et
ydropisim et stringit fluxum sanguinis sic simplicitas
verborum fugat frebrem iracundie qua responsio
mollis frangit iram curat ydropisim auaricie. Nam
apud mercatores et alijs temporalibus lucris in hyãꝫ
tes verborum simplicitas reputatur fatuitas. Stringꝫ
it eciam fluxum sanguinis carnalis videlicet concupiꝫ
scẽcie que ex simulatis colloquijs sepe excitatur. Octaꝫ
uum consilium quod est vitacio occasionis peccati siꝫ
gnatur per crisolitum. Crisolitus enim micat ad solez
quasi stella aurea et si ponitur in igne resilit ab igneꝫ
sic cautela occasionis peccandi micat in anima quasi
stella aurea dirigens hominem in factis suis ad imꝫ
star stelle maris vt sine offensione peccati pringat adꝫ
portum et per hanc cautelam mox vt homo aduertitꝫ
se esse in periculo resilit fugiendo a tali oportunitateꝫ
quasi ab igne. Item crisolitus repellit stulticiam et conꝫ
fert sapiencia sic vitare occasiones peccãdi ẽ magꝫ
ne sapiẽcie sicut ecõtrario querere oportunitates pecꝫ
candi magne stulticie est. Nonum consilium quod estꝫ
rectitudo intencionis ac simplicitas finis signatur perꝫ
berillum. Berillus enim est coloris pallidi et transpaꝫ
rentis et illi optimi sunt qui maculas interius nõ haꝫ
bent sic bona opera nostra debent esse pallida id est spiꝫ
ritualia et transparẽcia vt videantur ab hominibus p
bono exemplo et dei gloria et hoc tunc solum est laudꝫ
abile quando intencio est pura intus in corde ita qꝫ
sint macule intencionis siniestre. Item berillus si sit rotꝫ
undus et opponatur soli ignem accendit in carbone mortꝫ
uo sic bonum opus si sit bene rotundatum id est exꝫ
omni parte debitis circumstancijs coequatum et non
obliquatum vel distortum a fine debito et si directeꝫ
opponatur soli ita vt tota intencio dirigatur ad lumẽ
tunc accendit carbones mortuos id ẽ opera nostra pusꝫ
per peccatum mortificata reuiuiscere facit vel eciam qz
eius ardor accendit proximos mortuos p peccatis q̃
eius exemplo accendatur ad penitenciam. Item berillꝰ
valet contra squinanciam et glandes sic rectitudo intẽꝫ
cionis valet contra tumefactiones ypocrisis et vaneꝫ
gloriacionis Item berillus valet contra pericula hostũꝫ
et reddit hominem inuictum sic quia hostes nostri deꝫ
mones mirantur bona opera nostra videre per manes

gloziam et superbiam spirituales quia ꝺm Aug⁹. homis operibus insidiantur vt pereant contra hoc. Bernillus recte intencionis reddit hominem munctum. Jtē bernilly amozem inter conuges reconaliat et certe bona opera nostra recta intencione simpliciter in deum directa recō aliant animam cum deo sponso suo. Decimum consilium quod est confortatis operum ad doctrinam signatur per ligurium. Ligurius est lapis q̄ fit ex vrina limas. Naz vt plinius dicit vrina huius animalis in lapidem durescit. Sic ima conperatur doctoz vel predicatoz ꝓpter acumen visus intellectualis cuius doctrina prius debet esse in seipso digesta et per operacionem sibi incozporata et tunc quasi ex superhabūdanaa vite sue stillare in proximum liquorez doctrine ad profectum aliozum sed ipse debet prius id quod purius est sibi incozporasse sicut postq̄ id q̄ purius est in vrina conuersiū ē i substanaā alii ex tūc liquoz oziginal egreditur. Vnde sicut malum signum est in natura quando liquoz vrinalis indigestus et crudus emittitur sic malum iudicium est in moribus quando id quod docetur prius opere non impletur. Item ligurius confert constipatus et ventrem soluit sic cum aliqui plenitudine malis opibus humoribus peccatoziū p confessionez eos egerere nequunt sepe tales ex predicacione exemplaris viri cuius vita plus predicat q̄ doctrina remedium consequenter. Undecimum consilium quod est vitacio solliatudinis signatur per lapidem achatem. Achates est nigri coloris cū albis venis intermixtis in nigro coloze designatur humilitas et despectus mundi que sunt in istis qui a solliatudine temporalium sunt abstracti. Nam ipsi mundum despiaunt et amando despecti sunt. Sed in hac vita non potest esse omnino da abstractio ab omni solliatudine sed propter necessitates corporis parua solliatudo permittitur eaz perfectis et hoc signatur per venas albas intermixtas. Item achates venena fugat que sitim sedit visuz fouet sic vitacio solliatudinis venena mundani contagij fugat. Nam omnia ista mundana venenosa sunt a vir absq; contagio anime tractari possunt. Item solliatudo temporalium sitim prouocat quia multum attrahit et auarus nō saciatur sicut qui numq̄ dicit sufficit. Sed ab istis scz veneno et siti vitacio solliatudinis per oppositum preseruat. que eaam fouet visum intellectualez qui quanto minus disgregatur ad temporalia tanto fortificatur ad spiritualia. Duodecimum consilium quod est fraterna correpcio signatur per sardium. Sardius est coloris rubei sed acri sicut terra rubea. sic fraterna correpcio debet esse rubea ex caritate q̄ fieri debet sed qua caritas ista semper est cum dolore a compassione propter delictū fratris ideo rubor ille turbulentus. Item sardius restringit fluxum sanguinis sic et correpcio fraterna restringit fluxibilitatem peccādi pro quanto per huiusmodi correpcionem multi restringuntur a peccando. Item sardius accendit animum ad gaudium et acuit ingenium. Sic correpcio fraterna fratrem bonum ex post facto facit gaudentem acuit eaam ingenium ꝺm Apostolum enim omnia q̄ arguuntur a lumine manifestantur Amen.

Sequitur Oracio

Omine ihesu xp̄e rex meus et deus meus q̄ me creasti et redemisti et insuper ad me regēdum non solum precepta dedisti sed et consilia addidisti regnū quesom me constitue et me rege. illa bonitas et caritas tua que te cogit ad creandum et redimendum et ipsa et modo cogat ad regēdum. Quid enim prodesset quod composuit et refecit bonitas et caritas tua si me non regat dextera tua. Rege ergo me domine et regna in me vt te rectore te duce valeam non solum que preapis sed ea que consulis letus adimplere Amen.

De difficultate intrandi diuitem in regnum celoz et de primo omnia relinq̄ ꝓpter deū Capitulū. xiij.

Jesus aūt ihesus intuens tristem factū ex paupertatis persuasione et abisse occasione huius habentis diuicias ingreditur sermonem de auro sub diuitis nomine et vt discipulos cōfirmet in assumpta perfectione nec eis gue sit q̄ relictis oibz secuti fūt xp̄m ostendit eis quomodo diuicie faciunt difficultatez ad perfectionem et regnum consequendum dicens. Amē dico vobis quia dures difficile intrabit in regnum celozum quod scz est pauperum. Non dicit impossibile sed difficile quia difficile est diuicias possidere et nō teneri minus earuz amoze quia vt dicit Aug⁹. bona terrena diliguntur arcius adepta q̄ concupita. Aliud est enim nolle incozporare que desint aliud iam incozporata diuellere. illa enim velud extranea iam repudiantur ista velud mēbra precidunt Et vt dicit Crisō. Appetitus diuiciaruū maiozem appetit flāmam et vehementer sit turpitudo. Vbi ergo difficile ponitur nō impossibilitas pretenditur sed raritas demonstratur. Difficile enim diuicie habite contemnuntur et vix aliquis res seculi sine seculi vicijs assequitur. hec enim sunt spine et tribuli q̄ suffocauerit semen dei quare tutum est nec habere nec amare diuicias quia vt ait Beda. qui hic multiplicandis diuicijs intendunt et incumbunt alterius vite gaudia querere contemnunt. Vbi Iero. Superflua est cura de rebus corruptibilibz que cuz angustia prodeunt adepte paruo tempore subsistunt subsistentes solliatudinem ingerunt recedentes dolorem faciunt et quod peius est in ingressu regni frequenter impediunt. Deinde quasi impossibile ꝺ ostendit et quomodo diuicie faciunt impossibilitatem ad consequendum perfectionem et regnum celozum dicens. Facilius est camelum per foramen acus transire q̄ diuitem scz inordinate diuicias amantem intrare in regnum celozum scz portam angustiam et artam. Verbum terribile diuitibus quozum nulla bona sunt in celo sicut pauperum nulla bona sunt in mundo Dñ Ambro. Nam ideo nudi accedimus ad lauacrum vt

nudtad celi ianuam properemus · quā aūt incōgruū et absurdum est vt quem mater nudum genuit nudū suscepit ecclesia diues intrare velit i celū hec Ambro. Vbi attende q quando quis habere vult diuicias et nō quidam in eis confidendo vel finem et spem constituendo sed tamen vtendo eis affiatur et cum amore atra deum eas possidet ita q a perfecto amore dei et libera sequela xpi aliqualiter impeditur sic difficile regnū celorum ingreditur. Sed quando quis confidit in diuicijs et in ipsis finem et spem constituit vt inde superbiat et lasciuiat retinens eos cupide et inordinate cū amore supra deum nec ad egenos manus extendens sic impossibile est eum intrare in regnum celorum. Vñ quod dicat difficile respectu diuitis. primo nō dicat impossibile respectu diuitis. secundo modo quomodo ergo plurimi diuites regnum dei intrauerunt nisi q deo inspirante pro nichilo diuicias habuerunt · nunqd dauid in diuicijs confidebat qui de seipso canens ait · Ego vero egenus sū et pauper · alios quoq hortatur dicens diuicie si affluant nolite cor apponere. Vnde Aug⁹ · diuitem ergo hic appellat cupidum rerum terrenarum et de talibus superbientem his diuitibus cōtrarij sunt pauperes spiritu quorum est regnum celorum hec Aug⁹ · Aliud est diuicias habere aliud amare · multi non habent et amant · Itē alij habent et amāt alij nec habere nec amare se gaudent qui vltimi tuiciones sunt et cum apostolo dicere possūt michi mundus crucifixus est et ego mundo Vnde quidā phs ait licet inter diuicias esse pauperes · nec maior ille qui sic vtitur fictilibus sicut argento nec minor ille qui sic argento sicut fictilibus vtitur vel facilius hic minus signat positio sui contrarij id est minus difficile est quia minus impossibile est · Potest enim facere deus vt transeat camelus per foramen acus nullo enim obstante Auarus vero qui hic nomine diuitis intelligitur ponere in gloriam et si potest de potentia non tamen de iustitia que reclamat · Oportet enim auarum amore opum dimittere si vult ad vitam intrare vel camelus non potest intrare foramen acus nisi diuidatur p multas partes minutas quod est facilius q̄ diuitem in diuicijs confidentem et per amorem eis inherentem intrare in regnum celorum quia illud est aliquomodo possibile istud impossibile Vel vt dicatur quedā porta erat in Jerusalem que dicebatur acus per foramen non nisi deposito onere et flexis genibus poterat intrare camelus sic nec diues per viam artam potest intrare in regnum celorum nisi depositis diuicijs vel p abiectionem eas re inquendo vel saltem per subiectionem eas non amando · vel per camelum cuius vnicus et singulare officium est onera portare hij intelligunt qui peccatorum ponderē pregrauantur · Facilius ē ergo camelum id est aliquā valde peccatorem transire p foramen acus id est per artam vel angustam viaz q̄ ducat ad vitam quam diuitem cupiduz intrare in regnum celorum quia ille facilius a peccatis q̄ iste a diuitiarum spe separatē potest · Quod aūt nomine diuitis auarum significasset hinc patet qz discipuli et inopes et pauperes hec audientes et iam hominibus compatientes affectumq caritatis salutem illorum zelantes querūt admirando dicentes · Quis ergo poterit saluus esse cū pene omnes cupiant diuites fieri · intellexerūt enim sm Aug⁹ · omnes q̄ diuicias cupiunt vt amāt eas si non habeant vel adipisci nequeāt in diuitū numero deputari et sic multi sūt diuites et pauci pauperes plures enim rebus sunt pauperes q̄ diuites et ita plures saluari possent si de possessionibus opus nō dixisset · hoc aūt dicebant quia pauci sunt qui diuicias non diligant vel non appetant · Jhesus aūt aspiciēs illos oculo modesto et mansueto demenda sua seueritatem sententie temperat ac timidaz eorum mentem mitigat et eos consolans ait Apud homines quorum sez est per se cadere non per se resurgere hoc impossibile est vt per se a suis cupiditatibus conuertantur et saluentur quia nō possunt ad hoc pertingere ex virtute propria sed solum ex gracia diuina · apud deum enim omnia sunt possibilia qui per gratiam potest affectum a diuicijs separare et hominem a cupiditate terrenorū ad caritatem celestium conuertere · Vnde non est h̄ sic intelligendum q̄ diues cuz sua cupiditate et superbia in regnum dei sit intraturus · Sed possibile ē deo vt a cupiditate et superbia ad caritatem et humilitatez cōuertatur et sic intret compositam deus non facit diuisam facit Vbi Criso · Neq eciam hoc ideo dicitur vt remissus iaceas et sicut ab impossibilibus abstineas si vt magnitudinem iustitie considerans insilias deuz rogans · Fugiamus ergo pessimam auariciaz que nos terre affigit nosq intrare in regnum celorum et saluari non permittit Vnde Criso · Quid igitur tota mente audi diuicijs inhyamus quandoquidem nos iste in celum euehere non possunt rege celorum indamāte nobis atq dicente quia difficile sit nos cum diuicijs diuine illius hereditatis intrare vestibulum nō impendimus omnia · et qua naz hoc inquis ratione possibile est · Si sez altum id est celestis regni amorem intra tuum pectus induxeris · Qui enim concupiscit illius regni gloriam facile irridebit auariciam · Qui semel xpi seruus effectus non erit mamone famulus cuius certe ereptionem fit dominus · Itaq soluamus aliquando hos pessimos artissimosq nodos · Si enī insensibiles materias nō vincimus quēadmodum incorporeas possumus superare virtutes. Hec igitur intelligentes fugiamus morbum hunc omnino letalē et venenatissimus auaricie morsus curemus · Hec Criso · Et quia dixerat dominus inuenit q̄ omnia relinqueret si perfectus esse vellet petrus p se et alijs apostolis respondens ait Ecce non relinquimus omnia Et quia non sufficit relinquere tangit q̄ perfectum est et secuti sumus te · Sequi enī xpm est fidei dilectione et deuotione ipsum imitari · ille inquit diues neq omnia dimittere neq sequi te voluit cui eciam quod

responderis audiuimus·De nobis autem quid dicis
qui et omnia reliquimus et omnibus omnino postpo-
sitis te secuti sumus· Igitur scam? q? insisti illi Quid
igitur erit nobis et quid dabis premij adolescenti sua
poco maneat mund? scire cupio quid sit poco nostra
deus· Illa enim omnia relinquerat petrus de quibus
dictum est vanitas vanitatum et omnia vanitas illa
aut omnia retinuerat de quib? dictum est omnia in
omnibus licet petrus non omnia ymo valde pauca
habuerit tamen omnia reliquit q? nichil sibi retinuit
et voluntatem habendi que capax omnium volitorum
est dimisit· Nemo enim omnia habere potest velle aut
potest quia voluntas eadem impossibilium est licet &
esset pauper in actu tamen habebat multa in potenc-
ia et qua per paupertatem voluntariam non soluz re
linquuntur possessa in actu·sed eaz possibilitas ac
quirendi et possidendi alia·Et ista possibilitas aliquo
modo se extendit ad omnia ideo conuenienter petrus
dixit q? omnia reliquit quia omnem cupiditatem di
misit· Non aut ad iactanciam sed veridice et ad no-
stram instructionem loquitur petrus vt det fiduciaz
pauperibus ne solos diuites qui diuicias possunt re-
linquere estiment ad perfectionis gradum peruenire
possunt nempe peruenire et pauperes qui habent si
tem animum et affectum habendi relinquunt· Maius
quidem est habendi voluntatem quam ipsum habere dere-
linquere· Nam vt ait Aug?· Multis mortuus e mun
dus ipse tamen viciissim mundo mortui non sunt· Bo
na enim seculi diligunt et tamen ipsa que diligunt mi
nime consequuntur · Item dicit hoc petrus vt diuitum
superbiam reprimat ne qui plures diuicias relinque
runt suam humilitatem deserant et pauperes contem
nant ac ceteris perfectiores se dicant · Non enim qui
plura reliquit sed qui maioris dilectionis affectu re-
linquendi omnia xpm sequitur perfectior dicendus e
Unde putandum q? petrus magis confidens de animo
et affectu suo q? de quantitate ipsarum rerum relicta-
rum fiducialiter et confidenter ait Ecce nos reliquim?
omnia· Unde Origi· Et si enim minima cum fratre re-
liquit sed non minima sunt estimata apud deum esti-
mantem considerantem quoniam extanta plenitudine
dilectionis illa minima reliquerunt vt eadem si mul-
tas habuissent possessiones omnia reliquissent · Ite
dicit hoc petrus non tantum pro se sed et pro omnib
qui sua reliquerunt vt pro omnibus interrogans q?d
ergo erit nobis audito p̄mio omnes alliciat ad per-
fectionem et cristi sequelam· Unde Her· Dixit s̄ymō
petrus ad Ihesum ecce nos reliquimus omnia et se-
cuti sumus te hec nempe sunt verba que et contempc-
tum mundi in vniuerso mundo et voluntariaz persua
sionem fecerunt hominibus paupertatez hec sunt que
monachis claustra replēt deserta anachoretis hec n
quam sunt verba que egiptum spoliant et optima
queq; eius vasa diripiunt hic sermo vnius et efficax
conuertēs animas felici emulacione sanctitatis et ve-
ritatis promissione fideli omnia sane dixerim non tm
possessiones sed eadem cupiditates et eas maxime pl?
enim mundi concupiscencia q? substancia nocet et h
fugiendarum causa diuiciarum precipua est q? aut vix
aut numquaz sine amore valeant possidere limosa si-
quidem et glutinosa nimis non modo exteriora verum
eciam interiora substancia nostra videtur et facile cor hu
manum omnibus que frequenter adheret· Age ergo
qui relinquere omnia disponis te quoq; inter relinq̄n
da numerare memento· Ymo vero maxime et princ-
paliter abnega temetipsum si delectaberis seq; eum q? ex
amant semetipsum propter te pone grauissimam curam
pone illa quinq; non hominum plane iuga sed boum
que tibi insipienter emisti alioquin sequi sponsum et
venire ad nupcias spirituales quinaria hac pressus n
oppressus corporis sensualitate nō poteris hec Her·
Et quod respondens dominus tangit triplex premiū
quod consequuntur relinquentes omnia et sequentes
eum et per eandem viam ambulantes secum· primum
est quia cum domino iudicabunt· Unde dicit Amen n
fideliter dico vobis quibuscumq; fidelibus q? vos q̄ di-
missis omnibus terrenis secuti estis me id est mita-
cionez viuendi in regeneracione id e in iudicio tempo
re regeneracionis generis humani· Due enim sunt
regenerationes· Prima scz animarum ex aqua et spiri
tu in baptismo· Secunda corporuz in generali resur
rectione que quidez resurrectio dicitur regeneracō vl
secunda generacō que terminatur ad esse acceptum se-
cundario· Cum sederit filius hominis ad iudicandum
mundum quia sicut in forma hominis iudicatus fuit
ita in forma humana iudicabit in sede maiestatis sue
manifestam potenciam ostendendo quia in primo ad-
uentu sedit in sede humilitatis latendo et maiestatem
occultando sedebitis et vos super sedes iudicantes
·xij·tribus israhel in·xij·apostolis vniuersitas signi
ficatur iudicandum scz perfectorum qui propter cuā
gelium omnia sua dimiserunt et secuti sunt dominum
Jn·xij·tribus vniuersitas iudicandorum bonorum et
malorum· Ubi Her· felix paupertas voluntaria relin
quendum omnia et sequendum te domine ihesu felix
plane que tam securos ymo glorioso facit in illo sin
gulari fragore elementorum in illo examine tremē-
do meritorum in illo tanto discrimine iudicioz hec
Her· Et sciendum q? multiplex est iudicium· est enī
iudicium primatus auctoritatis quo iudicabit tota
trinitas· Est iudicium promulgacionis quo iudicabit
cristus homo sentenciam proferens· Est iudicium as-
sessorie dignitatis quo iudicabūt sancti et perfecti in
loco eminenciori sedentes sicut assessores iudicis iudi-
cabunt vero non dando vocē sed assensum nō aucto
ritate & assessoria dignitate· Quia enī communez sta-
tum iustorum transcenderunt viuendo seruantes non
solum precepta que sunt necessitatis sed eaz consilia
que sunt supererogacionis ideo specialem honorem
habebunt in iudicio· Unde Beda· Iusta processus est

digna retributio vt qui p̄ cristi amorem omnē mūdi gloriā contēpserunt et associentur in iudicio ac velut assessores iudicij mundane conuersationis assistant et qui ab eius amore nulla in hoc mundo poterant racōne diuelli illuc cum cristo perueniant vsq; ad fastigiū iudiciarie potestatis hec Beda. Est etiaz iudicium conparationis quominus mali iudicabunt malos magis vt minuite surgent in iudicio ꝛc. Est eciam iudicium approbationis quo omnes electi quorum exemplo ceteri damnabuntur iudicabunt quia sententiam iudicis approbabunt et laudabunt. Est quoq; iudiciū retributionis quo iudicabantur omnes et bom et mali Est et iudicium dispositionis quo iudicati sunt infideles qui enim non credit iam iudicatus est. Qui enim nunc videntur scabello superiorum et sedes tunc erunt iudices eorum et sedentes quod bene intuens prophetia ait quia illic sederunt sedes in iudicio Tunc enim erunt primi nouissimi et nouissimi primi quia illi qui sunt hic primi in honore alios iudicantes iniusti tunc erūt nouissimi et inferiores ac iudicio aliorum subiecti et econtra qui sunt hic nouissimi et despecti tunc erunt primi et iudicis assessores et hec ē mutatio dextre excelsi. Vnde Hier. iudicent nunc et preiudicent superbie filij cum rege suo qui sibi latera aquilonis elegit exaltentur et eleuentur sicut cedrus libani transiuimus enim et ecce non erant. Opprimāt nunc quos possūt blasphement cōgregent maledicta veniant super nos obprobria exprobremaum cristo quoniam merces nostra copiosa est in celis hec Hier. Secundum premium est quia centuplum acapiet in hoc tempore. Vnde Hier. et omnis qui reliquerit domum siz propriam vel fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut vxorem aut filios id est ppinquos aut agros id est possessiones terrenas. Vbi tāgit abdicationis actum quo ad tria siz quantuz ad propriam dominationem que intelligitur per domū quātum ad carnalem cognationem que intelligitur p cōsanguineos siue propinquos quantum ad temporalez possessionē que intelligitur per agros et sic patet ordo quia difficilius est relinquere propriam dominationē cognationem q̄ et cognationem q̄ possessionem exteriorem propter me et amorem meum seu propter nomen meum dilatandum et propter euangelium et doctrinam meam predicandam vel obseruandam nō propter vanitatē mundi sicut ypocrite et pharisei nō propter lucrum vt ambitiosi sperantes promoueri centuplum acapient in hoc tempore hoc centuplum spiritualium rerum est videlicet virtutum et consolationū internarum quas experiendam cognoscimus magis q̄ per doctrinam. Cum enim anima gustat odorem paupertatis castitatem virginis patientie ceterarumq; virtutum saporem et in eis delectatur nōne centuplū tibi recepisse videtur et si vlterius ascendat vt visitacōnem sponsi acapiat eiusq; presencia glorietur nonne tunc recipit plusq̄ millecuplum omittiz que pro eo dimiserat. Vnde Hier. Nemo sane mentis ampliorē esse in diuicijs credat q̄ in virtutibus delectationez Et iterum an non omnia possident cui omnia cooperātur in bonum an non centuplum habet omnium qui implentur spiritu sancto qui celestium habet in pectore nisi q̄ longe plusq̄ centuplum est visitatio paracliti spiritus et presencia cristi. Et iterum centuplum ē adoptio filiorum primitie spiritus delitie caritatis glorie consciencie que est regnum dei quod intra nos est hec Hier. Dices quomodo verum est quod loquitur veritas non fallit quin centupluz reddat in seculo et non tantum semel sed pluries et sepe anime sibi deputa deo vt sic afflcat eam q̄ non solum id quod reliquit sed et totum mundum arbitretur vt stercora vt sponsum lucrifacere possit. Vnde Crisо. et nos itaq; si gustauerimus sicut oportet fructus spirituales de reliquo neq; estimabim⁹ aliquid presencia esse velut q̄dam optima ebrietate futurorum concupiscencia rapti. Gustemus itaq; vt a tumultu presencium liberati eternis fruamur bonis. Vnde et Iero. Qui ergo ppter fidem cristi et predicationem euangelij omnes affectus carnis contemserint atq; diuicias et seculi voluptates isti centuplum acapient. Sensus iste est qui carnalia pro saluatore dimiserit spiritalia reapiet qui consparatione ⁊ merito sui ita erunt quasi paruo numero centenarius numerus comparetur. Vnde et Aug⁹. hec eciam quod hic dicitur centuplum acapiet Apostolus quodāmodo exponens ait quasi nichil habentes et omnia possidentes. Centum enim pro ipsi vniuersitate aliquando ponitur. Vnde eciam Cyrll. Si domum quis dimittet reapiet mansiones supernas si patrem habebit celestem si a germanis recesserit in fratrem hunc reapiet cristus cum dimiserit coniugem nuemet diuinam sapiencia a qua procreabit spirituales fructus pro matre nuemet Jherusalem celestem que est mater nostra hec Cyrll. loco eciam paucorum amicorum carnalium reapiet multo plures amicos spirituales et pro paucis bonis spiritualibus reapiet multa sim illud actu. erant illis omnia communia. Vnde in Col. abbatis abrahe. Manifestum est enim eum qui quid secularium vel affectuum vel honorum cristo suadēte contemserit a fratribus atq; consortibus propositi sui qui ei spiritali glutino colligantur centuplo gratiorem eciam in hac vita reapere caritatem. Centupluz eciam fratrum parentum ve reapiet quantitatē quisquis patris vnius vel matris seu filiorum pro cristi nomine caritate contempta in omnium qui cristo deseruiunt dilectionem sincerissimam transit pro vno scz tot mapiens habere patres fratresq; feruentiore sibi atq; prestantiori affectione deuictos. Multiplicata eciam domorum atq; agrorum possessione ditabitur quisquis vna domo pro cristi dilectione relicta in munera monasteriorū habitacula tamquam ppria possidebit in quacumq; orbis parte velut in sue domus iure succedens hec Abrahām. Terauum premiuz

subungit cum dicat et vitam eternaz possidebit sez in futuro· Vnde Aug⁹· quia multum amant homines viuere in hac vita terza promissa est illis vita et qz multum timent mozi promissa est illis eterna hoc sufficere visuz est humane infirmitati vt dicerentur habebis vitam eternam· Amemus vitam eternam et ex eo nouerimus quantum pro vita eterna laborare debemus cum videamus homines presentis vite amatores tam pozalis atq; finiende sic pro illa laborare vt quādo venerit mozti metus quicquid possint faciunt non vt auferatur sed vt differatur moz hec Aug⁹· felix paupertas que reapit centuplum in presenti et vitam eternam in futuro quod magna debent esse cristi pauperibus consolacio· Vnde Hier· Centum inquit acapiet et vitam eternam possidebit illud in via hoc in patria illud consolacio presentis laboris hoc future feliciatis consumacio est nimirum operaris huius seculi solet arbus in ope merces in fine dari· Hic militantibus stipendia ministrantur pro necessitate temporis et nouissime donatiuuz matus erogatur pro quantitate laboris sic et filijs israhel donec terraz promissionis intrarēt in deserto mānā nō defuit et ab ecclie post quesitū regni celestis aduentum cottidianus panis cottidie petit̄ in oracione quaz ipse saluator instituit hec Hier· Considera ergo bene hanc retribucionem et gaude et gracias age deo qui te ad talem adduxit negociacionē vt hic de vno lucreris centupluz et michi dominus posthea vitam eternam· Et in hāc paradisum sepe ingredere quod cōsequi poteris ex studio oracionis et humilitate· Quid igitur est insane qp homines simpla pro centuplis et vita eterna cunctantur relinquere· Cum itaq; sancti terrena omnia vt aurum et argentum abiecerint cur eorum reliquias populo questus ostendendo cogimus eos illa mendicare que hic spreuerūt Vnde vbi nos habemus sanctuz in greco habetur ἁγγ os quod sonat sine terra qua sancti non terrenis dediti sunt nec in terra sed in celis conuersacionem habent et ideo ad pedes apostolorum aurum et argentum ponebatur ex precepto eorum vt sic ea docerent esse cōtemnenda· Imitemur ergo discipulos domini relinquendo diuicias ac gloriam ac omnia que sunt mundi quia sic ipsi preapue effecti sūt magni· Dñ Criso· quid est quod magnos apostolos ostendit pecuniaz contemptus glorie despectio ab omnibus vite huius negocijs erepcio quasi nō hec habuissent sed secūdū passionem essent et si decē milia mortuos suscitassent non solum nulli profecissent sed et seductores vtiq; estimati essent ita vita est qui vbiq; fulget et spiritus attrahit· signa vero si non vigilauerimus obsunt mirabilia· hec igitur quibus facti sunt apostoli magni zelemur et ab vniuersis desistentes vite huius negocijs apponamus nosmetipsos cristo vt apostolorum consortes efficiamur hec Criso·

Sequitur Oracio

Omine Ihu xpe da michi misero indigno qpter te et amorē tuū ac propter nomen tuū glorificandum diuicias et deliacias ac pompas ac omnia que mundi sunt· Necnon et memetipsum inter omnia valeam relinquere omnibus exclusis tibi soli adherere et pro modulo meo te sequi qualicumq; imitacione viuendi vt te rectore te duce laqueos et insidias omnium inimicorum meorum visibilium et inuisibilium merear euadere ac premia q̄ relinquentibus omnia et te sequentibus promisisti misericorditer obtinere Amen·

De denario diurno Capitulum·xiij·

Et quia non sufficiat predicta relinquere si homo torpore deficiat et non perseueret ideo ne quis torpeat cum bene ceperit infert dominus et dicit· Multi autez erunt primi nouissimi et nouissimi primi· Multi enī ascendunt et descendunt de statu in statum meliorem et peiorem· Multi primus feruidi postea torpent· Multi primus frigidi subito mardescunt· Sunt enim multi qui opera perfectionis bene et feruenter pre multis inchoant sed torpētes in progressu a diuino amore tepescunt et in bonis operibus segnes fiunt et ab eis deficiunt vel in via funditus labuntur et cadunt et econuerso aliqui tarde vel tepide inchoantes ita feruide et bene operantur qp meritis precedūt illos qui eos precedere videbantur et sic qui primi fuerunt inchoando erunt nouissimi vel nulli in perseuerando· vel qui fuerunt in primo et excellēti statu erūt in nouissimo Vnde legimus de apostolo in apostatam versum et latronem in cruce confessorem factum· Dicit similiter de iudeis et gentibus quia iudei primi fuerunt vocacione et nouissimi facti sunt conuersione et gentiles econuerso· Sic et nouissimi per humilitatem fiunt primi per gloriam et primi per superbiam fiunt nouissimi p abiectionem finalem· Multi enim in seculo despecti in futuro sunt glorificādi et multi apud homines gloriosi in fine sunt damnandi· Deinde hanc sententiam confirmat per similitudinem proponens parabolaz in qua nos docet fugere otium et mutat ad laborem q̄ parabola specialiter pertinebat ad discipulos quia continue laborare in agro dominico preapue pertinet ad prelatos· Vnde aūt facilius appareat quid in parabola lateat attendenda sunt sex· Primo quia homo paterfamilias est deus pater qui homo dicitur non proprietate substancie sed pietatis affectu· Dicitur enī homo quia est humanus id est benignus mansuetus et misericors arca hominem· et dicitur paterfamilias per creacionem et prouidenciaz quia ita gubernat omnia sicut paterfamilias subditos in domo sua cuius familia est omnis creatura· Secundo quia operarij sunt predicatores et eā omnes recte viuentes sed multi hodie tātum verbarij vel operarij sunt quia dicunt et non faciunt· Tercio quia denarius est vita eterna operarijs domini promissa· Quarto quia vinea allegorice est

ecclesia ſm Gre. moraliter anima ſm Basilium. iuſtitia generalis ſm Criſo. Quinto quia hore ſunt etates mundi vel etates hominis. Sexto quia procreator vinee eſt criſtus ſm q̄ homo. in quantum aūt deus eſt paterfamilias cum patre qua vnum cum eo. Dicat g̃ ſimile eſt regnum celorum id eſt preſens ecclesia vel iuſtorum vita homini paterfamilias id ē deo vniuerſe creature et fit hic comparatio non tam perſone ad perſonam q̄ negocij ad negocium et eſt ſenſus. negocium quod fit in ecclesia preſenti ſimilari poteſt negocio quod ab homine patrefamilias quandoq; fit qui exiſt per ſui manifeſtationem et ſue bonitatis diffuſionem. Vt enim dicat Gre. quando non cognoſcitur in ſecreto eſt quando vero cognoſcitur de occulto procedit ad notitiam eo ergo frequentius exiſt quo amplius ſui notitiam dedit primo mane id eſt in prima etate mundi ſcz ab adam vſq; ad noe conducere operarios id eſt iuſtos ei ſeruientes nomen ſuū alijs manifeſtantes in vineā ſuam id eſt in ecclesiam militantez cuius palmites ſunt iuſti a primo abel vſq; ad vltimū electum Vel ſm Criſo. conducere operarios in vineam ſuam id eſt acquirere recte viuentes in operibus iuſtitie et ſic iuſtitia eſt vinea et palmites virtutes Vel ſm Baſili. per vineam anima ſiue conſcientia ſignificatur in qua laborandum eſt vt amputemus palmites luxuriantes carnalis concupiſcentie proiciamus lapides ſuperbie et exturpemus ſpinas auaritie. Per vineam eciam intelligere poſſumus penitentiam in qua per diuerſas horas operij cōducimur Dū alij pueritia alij in iuuentute alij in ſenectute cōuertuntur. Ergo paterfamilias per dominationem exiſt per manifeſtationem conducere per multiplicationem et mutationez operarios non tantum locutores qua melior eſt predicatio facti q̄ verbi in vineam ſuam per bonorum operum multiplicationem. Sic adam primo poſitus ē in paradiſo ſi q̄ non coluit ē electꝰ. ſic populꝰ iudaycꝰ in ſpeciali cultu diuino poſitus eſt electus ſic et nos mō poſiti ſumus et ſi negligerimus ſimiliter proiicemur ruina precedendum admonitio debet eſſe ſequendum Conuentione aūt facta cum operarijs ex denario diurno iſta cōuentio eſt vite eterne pro labore promiſſio que quidem vita eterna dicitur denarius primo ratione nominis. Denarius enim a decem dicitur ex eo q̄ olim decem nummos vſuales valuit qua in quo ſignatur precium pro vſu et obſeruancia decalogi promiſſum. Et ideo illa vita denarius dicitur q̄ p decalogi obſeruationem datur. Secundo ratione figure quia in denario eſt figura ſperica et rotunda vbi non eſt inuenire primapium et finez in quo ſignificatur vite eternitas et plena eternitatis poſſeſſio. Tercō ratione ymaginis in denario enim ymago regis eſt inſcripta in quo anime ad deum notatur cōformitas plena. Ymago enim dei in beatos imprimetur per aſſimulationē ad deum et tranſformationem in ipſum. Quarto ratione ſcripture in qua notatur plena ſcientia et cognitio veritatis que ibi erit in beatis et vocatur iſte denarius diurnus eum qua tota vita hominis tota eciam vita preſens reputatur quaſi vna dies in qua numquam a bono opere eſt deſiſtendum. Tum quia non niſi in die ſalutis operante et nō in nocte culpe reddit tum q̄ in die glorie p̄mo dabit miſit eos in vineaz ſuā q̄ ab initio miſit ad vocandū homines ad fidē recipiendis et mutauit ad viuendum iuſte et bene operandum. Et egreſſus per maiorem manifeſtationem arca noaz terram ſcz a tempore noe vſq; ad abraham vidit p miſeracionem alios ſtantes in foro ociosos et illis eciaz ad vineam mutatis mercedem promiſit ſm Criſo. p forum mundus accipitur in quo calumnie murmurationes diuerſorum negociorum difficultates ſemp tumultuoſe et omnia venalia ſunt. In iſto foro anime hominum venales exponuntur. Mercatores duo ſunt deus et diabolus quidam ſic dei ſunt vt vendāt propriam animam diabolo pro vili precio quia pro modica preſentis vite delectatione vt gulioſi et luxuriosi quidam pro honoribus et gloria mundi vt ſuperbi et vane glorioſi quidam pro diuitijs et bonis temporalibus vt raptores et auari. Talem mercatorem fugiamus et vendamus animas noſtras criſto qui nos emit ſanguine ſuo preciosō. Ociositas eſt debiti operis defectus. Vnde ſm Criſo. peccatores mortui ſunt nō ociosi qui diabolo ſeruit mortuus ē qui opus dei nō operatur ociosus eſt qui aliena tollit mortuus eſt qui ſua non dat ociosus. Coluiſti vitam miſericordie ieiunio ſi ieiunas nemini das ociosus et ſic de alijs Iterum aūt exiſt per ampliorem manifeſtationem arca ſextam ſcz abraham vſq; ad moyſen et arca nonaz ſcz a moyſe vſq; ad x̄pm et fiat ſimiliter ſcilicet mutando et mercedem promittendo. Circa vndecimam vero id eſt in vltimis temporibus ſcz a tempore criſti vſq; ad finem mundi exiſt p darioꝛem manifeſtationem cum criſtus apparuit et muenit alios ſtantes non proicientes non ſe humiliantes ſcz gentiles et dixit illis quid hic in loco tam periculoſo tam tranſitorio tam fetido ſtatis cū pedus ire deberetis qua vita breuis via longa virtus debilis tota die cuz habeatis temporis oportunitatem mercedis ſecuritatem et immenſitatē ociosi vobis nichil proficientes proximis non ſubuenientes deo non ſeruientes hoſtibus non reſiſtentes et in poſterum non prouidentes cum multa mala docuit ociositas quaſi dicat dominus ociosis. Cur toto tempore p ſalute veſtra negligitis laborare Dicūt ei quia nemo nos conduxit id eſt nullus prophetа nullus doctor ad nos inſtruendos venit dicit illis Ite et vos ſcilicet gentiles in vineam meam mente credendo ore confitendo et opere laborando quia ſm Criſo. qui nō operatur in hoc ſeculo non manducat in futuro. Ymo dies iſte eſt dies operationum dies qui ſequitur eſt feriarum Et interponitur hic coniunctio copulatiua ſcz et. q̄ gentiles modis adiuncti ſunt vt vna ecclesia ex ambobus fieret. Iſta parabola primapaliter et communiter exponit

scom diuersas mundi etates vt iam visum est supra
Aliter aut potest exponi de vocatis ad gratiam sm
diuersas etates hominum et sic in mane seu prima hora
intelligit puericia in tenera adolescentia. in sexta iuuen?
seu virilis etas. in nona senectus in vndecima senium
seu decrepita etas in quibus qui in bonis operibus
laborare negligit tota die id est tota vita ociosus stat.
Ergo quolibet tempore qualibet etate vocat deus homi-
nes ad gratiam et gloriam qui semper aliqui ad vi-
tam bonam perducuntur et a domino premiantur. si
enim vera nūc sera erit penitencia. Nota hic verbum
cuiusdam hominis sibipsi opponentis et dicentis iam
es in hora nona quid igitur ociaris nunc es in vnde-
cima quid igitur stas quam aliam expectas sed nec
in vndecima hora hō dedignabit seruire tua sm Ysi-
ser sunt etates hominum. Prima est infancia et protē
ditur in septem annos. Secunda est puericia tēdens
vsq; ad .xiiij. annum. Tercia est adolescencia que p-
tenditur vsq; ad .xxviij. annos. Quarta est iuuent?
simiens in quadragesimo anno. Quinta est senioris
id est grauitas que ē dedmacio iuuentutis in senectu
tem nondum senectus sed iam non iuuentus que tū
etas a quinquagesimo anno iapiens in .lxx. termi-
natur. Sexta est senectus que nullo annorum tem-
pore determinato finitur ꝙ post illas quinq; etates ḥn
humanaq; vite est senectus deputatur. Septimus aūt
pars est vltima senectutis dicta ꝙ sit terminus sexte
etatis. Septima vero est in quete animarū vsq; ad
diez iudicij et tunc in resurrectione erit octaua etas
Cum sero aūt factum esset id est cum finito opere fini
mundi vel vite huius aduenit. Vbi sm Criso. consi-
dera ꝙ non mane ymo sero reddit mercedem qua so
lum remunerat perseuerantem operarium et fidelē dicit
dominus vinee id est deus pater qui dominus est p-
curatori suo scz cristo. pater enim omnia dedit in ma-
nus suas voca operarios et non ociosos ante tribunal
et redde illis mercedem scz eternam. Voca inquaz eos
de labore ad requiem de merore ad iocunditatem de
bello ad pacez. incipiens a nouissimo vsq; ad primos
Denarius datur primo nouissimis quia sm Aug. li-
cet detur omnib; simul cū illi q; post vnā horā vel pau
cas ipsū recipiūt dicūtur prio? recipe ꝙ illi post mltas
horas respectauerūt et postea receperūt Et sm Criso.
iustitia fuit omnib; reddere sed nouissimis primo hoc
non fuit iustitie contrarium sed misericordie ostensiuū
dum tamen aliis reddatur. Vnde sm eundem vt osten
dat deus inestimabilē misericordiaz suā primo nouis
simis reddit mercedem postea primis. Nimia em mi
sericordia ordinem non aspexit. domini ergo miseri-
cordia que in domis suis pl? aspicit cor et prefert opi
et tempore supplet in nobis damna istius operis et tem
poris. Vnde Bern. Exagrega quantum vis merita
et extolle sudores meliorē misericordia domini dei sup
vitas ex ea sine operis ac temporis damna michi re
laxao. et sic ex precepto patris familias acceperunt no
uissimi et similiter primi scz singulos denarios id est
singula premia mixta conuencionem scz eternitatem
vel vitam eternam sm Aug. iste vnus denarius q̄ om
nibus datur est vita eterna que ab ommib; percipie-
tur que equalis erit ommib; nulli longior nulli bre-
uior quia in ea non viuet vnus alio minus vel pro
lixius meritorum tamen diuersitate fulgebunt alij ma
gis alij minus. hic ergo denarius est in se multiplex
propter differenciam accipiencium quia ibi erunt mul
te diuersitates meritorum. Et accipientes primi mur
murabant aduersus patremfamilias dicentes hij no-
uissimi scz gentiles vel martires vel in bonis feruen
ciores vna hora fecerunt quia modico tempore laborē
sustinuerūt. Deuocio enim voluntatis temporis spa
cium breuiauit cum merito possessiones cristi et pares
illos nobis fecisti scz in premio qui portauimus pon
dus diei et estus pondus diei significat opus iustitie.
estus vero temptacionem siue calorem temptacionū
quas conflant maligmitas demonum cupiditas tem-
poralium delectaciones motuum carnalium. Portau-
imus ergo pondus quia iustitiaz seruauimus et nō
succubuimus. Potest dici q̄ ista murmuracio erit ami
racio de tanta dei bonitate in sanctorum remunera
cione. Vbi notandum q̄ duplex est murmur scz con-
questionis et admiracionis. Nūc vero sancti non mur
murant tamquam de aliorum gloria cōquerentes sed
quia vidēt q̄ deus tam copiose remurmurat tarde ve
nientes q̄ sibi longo tempore seruientes quasi mur-
murare dicuntur dei super hoc libertatem et miserecordi
am admirātes quia illi nouissimi quasi pro nichilo et
sine labore vitam eternam videntur acquirere. Vnde
et petrus murmurare potuit q̄ latro ociosus ipso ad reg
num proierit. Vbi sciendum q̄ ista retribucio iusta
est quantum ad precedentes quia datur eis preaū con
uentum. et misericors quantum ad sequentes quia p
modico labore equalem prioribus acapiunt mercedez
Non igitur iniuste agitur cum primis sed misericor-
diter dispensatur cum vltimis. Murmurat primus p
iustiam extremos sm sui bonitatē. Et equale acapi-
unt premium vt ostendatur sm Apostolum q̄ nō ex
operibus saluati sumus. Itaq; non quotitatē nec qua
litatem operum vel laborum sed pocius cor et caritatē
attendit dominus in remurmurando quia non consi-
derat quantum vel quamdiu operatus fueris sed ex qua
to. Hinc eā colligit q̄ vera penitencia si vera fuerit nec
tollit gratiam nec diminuit. Et licet postremi equali
ter murmurentur cum primis non tamen stulte diffe-
ras conuerti vel bene operari vsq; ad vndecimā horā et
vltimaz temporis ne tunc inimis oneratus peccatis ha
bens cor impenitens ex onerari non possis vel si pem-
tēs ad multā p peccatis satisfactionē teneaberis. Si tū
vsq; ad vndecimam distulisti bene viuere nec tunc des
idie sed magis q̄ prius exercitacionem anime intende.
Vnde Tullius. Sembus labores corporis minuendi
exercitaciones anime augende videntur et ita michil

magis cauendus est senectutis vel langwore desidiaq; succedat. Moraliter isti murmurantes figuram tenēt quorundam daustralium quia eo q; diuitis fuerint in dauitro murmurant si eis preponantur iuniores vel parificentur. Vnde docentur hic seniores daustrales non debere murmurare si viderint aliquos minores ipsis equari vel eciam in officijs preferri et plus honorari. Item datur hic documentum q; religiosi non debent facere comparaciones sui ad alios quasi ipsi plus seruiant deo q; seculares q; sepe videmus q; quidam secularium equantur merito quorundaz religiosorum vel eciam eos excedunt per meritum. Ait ille respondens vni illorum dixit quod aūt vni dixit omnib; dixit vel vni quia vna et equalis erat omnib; occasio murmurandi. Amice non facio tibi iniuriam quia iniuria non habet locum vbi est mera graciaet ideo si fiat et dat graciam vni non fiat iniuria alteri. Rōne ex denario et pro mercede conuenisti mecum a principio Tolle quod tuum est quasi diceret paratus fui tibi reddere mercedem tuam et vade intra in gaudium domini tui. an nō licet michi quod volo facere quasi diceret sic quia voluntas dei nullo modo distorta esse potest. Vnde signanter dicit quod volo quia enim vult ideo liciatum nos quia liciatum ideo volumus et vt non solum liciata sed eciaz benignitate plena ostendatur voluntas diuina addit An oculus tuus id est consideracio tua nequam est et inequalis quia ego bonus sum scz ex natura bonitatis mee habundanter communicans. Vnde dicitur nequam non propter culpam sed propter considerationis inequalitatē quia illa admiracio procedit ex consideracione diuine iustitie magis q; eius misericordie infinite Vbi Gre. Stulta est questio hominis contra dei bonitatem Conquerendum quidez esset si nō daret quod deberet non si dat quod nō debet. Vnde et Criso. de dato eius nemo iuste murmurat qui amplius dat q; homo desiderat. Vltimo concludens parabolaz dicit sic scz ostensuz est erunt nouissimi primi et primi nouissimi id est equabūtur primi et nouissimi vt nulla sit inter eos differencia temporis causa. Sepe enim illi qui ad penitenciam tarde veniunt aliis remurmurantur q; illi qui tempestiue veniūt quia aliqs de corpore exeunt vel sepe illi qui tarde ad penitenciam veniunt tempore precedunt alios in feruore sicut in agnere fieri cōsueuit vl' qui tardius exierunt velocitate morum compensant. Vel illi qui fūt nouissimi in oculis suis sunt primi in oculis dei. Vel illi qui sunt nouissimi iudicio hominum sepe sunt primi iudicio dei q; deus non considerat exteriora hominis sed interiora cordis. Quamuis aūt audisti in parabola omnes accepisse singulos denarios non tamen putas omnes ad fidem vocatos vitam eternam accepturos. Vnde additur sentencia valde mirenda. Multi enim de primis de tercijs de sextis nonis et nouissimis sunt vocati ad fidem et meritum. de hijs vero omnib; pauci fūt electi ad beatitudinis premium et regnum. Multi sunt de ecclesia militante qui non erunt de ecclesia triumphante. in quo paucos ostendit esse eos qui saluantur ad comparacionem eoruz qui per singulas horas vocātur Quia sm Gre. Ad fidē plures veniunt plures ecclesie parietes implent sed ad celeste regnum pauci perducuntur. Hoc figuratur de filijs Israhel quorū multi ad terrarum promissiones fuerunt vocati sed pauci ad mirandum fuerunt electi. Et similiter de gedeone q; plures ad bellandum vocauit sed paucos elegit quos secū duxit. quia lata est via et spaciosa que ducit ad perdicionem et multi sunt qui intrant per eam. Sed arta ē via et angusta porta q; ducit ad vitā et pauci sunt q; intrant per eam. Dupliciter aūt nos vocat deus in presenti ad laborem in futuro ad requiem. Vnde necesse ē q; quicumq; futuram desiderat requiem et remuneracionem presentem non refugiat laborem quia illi qui p deo fideliter susceperunt laborem feliciter peruenuut ad remuneracionem quando audiunt deum dicentem venite ad me oēs q; laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. Et tanto maiorem remuneracionem acapient quanto maiorez laborez sustinent. quia teste apostolo vnusquisq; mercedem sm suam laborez acapiet Omnes ergo qui vocati sumus nouimus vtruz vere electi adhuc ignoramus et ideo tanto solliciciores ēe debemus in bono opere quanto meritabiles nos ēe scimus de vocacione. Vnde Gregor. Duo ergo sunt que solliciti pensare debemus. Primuz est vt de se quisq; minime presumat quia et si iam ad fidem vocati digni sit vtram perhenni regno dignus sit nescit. Secundum vero est vt vnusquisq; proximum quē latere fortasse in vicijs conspicit desperare nō audeat quia diuine misericordie diuicias ignorat quid enim sit hodie aspiamꝰ sed quid cras futurꝰ sit vnusquisq; nescimus. plerumq; et qui post nos venire cernitur p agilitatem nos boni operis antecedit et vix eum cras seqm quē hodie pire videbam. Dñs et Cri. hec parabola posita ē vt q; tarde conuertunt nō desperent & audiores fiāt quoniā in hac vita nō est sera penitencia quin si corde pfecto fiat possit tāto feruore procedere vt mereatur multis prioribus non sic feruentibus in primio anteferri hec Criso. Nullus ergo desperacionis nullus locus restat excusacionis siquidem in omni etate et in omni hora peccator suscipitur Peccator enim qualibet hora conuersus fuerit et ingemuerit vita viuet et nō morietur. Et quia incerta est in omnibus etatibus cuilibet hore vocacionis paratus vnusquisq; debet ēe in bona operacione vt sicut incertus est exitus sic certus sit in bono opere animus. Ne forte si quādo potest nō vult bonum operari tunc inpiat velle quando vero erit posse. Debemus ergo omni die sic viuere tamq; illa die morituri vt sic residuum temporis nostri possimus expectari securi. Vnde Seneca. Sic ordinandus est dies omnis tamquam cogat agonem atq; expleat vitaz ille beatissimus et securus sui possessor est qui crastinum sine solliciudine expectat. inter certa

mala hoc habet stultitia ꝓprium ꝙ semper mapit viuere Quid ē turpius ꝙ senex viuere mapiens. Considera ꝙ pulchra res sit consūmare vitam ante mortem dem & expectare securam reliquam temporis sui partem. Nullius non vita in crastinum spectat. non enim viuunt sed victuri omnia differunt hec Seneca. multum quippe tuuat ad vincendam delectacionem peccati recordacio mortis et finis nostri. Vnde Sapiens. In ommibus operib⁹ tuis memorare nouissima tua et in eternum non peccabis. Et Ihe. Nichil tñ ad domandum desideriorum carnalium appetitū valet quātum vt vnusquisq; mortuum penset. Et Ber̄. salubrius est remedium redeundi ad dominum habere ꝓ oculis mortem. Multum eciā tuuat nos non desides et pigros sed Ihesum et studiosos aspicere si volumus non desides effici et pigritari sed feruere pocius et ꝓficere. Inde enim exempla et bona multa poterimus reportare.

Sequitur Oracio

Omine Ihesu criste fūme paterfamilias tu me primo mane in vineam tuam conduxisti dum me a iuuentute mea ad fidem et seruicium tuum misericorditer vocasti et ad laborandum ꝓ denario vite eterne mecum conuenisti sed ego miser tota die vite mee ociosus steti et negligenter viuendo debitum meum non feci domine quia bonus es et misericors fac me saltem in duodecima hora resipiscere et dignos fructus penitencie facere vt apud te mercedem quantulamcūq; merear inuenire.

De villico iniquitatis Capitulum. xv.

Eminē ꝓponit dominus parabolā scz rem gestā de villico iniquitatis diffamato apud dominum suum ex dissipacione bonorum suorum qui ea inutiliter in illicitis consūpserat & superfluis non timens offendere suum dominum. Que parabola sicut et predicta specialiter pertinebat ad discipulos quia officium villicacionis et periculum reddende racionis maxime pertinet ad prelatos. Est enim villicus ꝓprie gubernator et custos ville. Sed hic accipitur pro yconomo id est procuratore et dispensatore qui scz vniuersam substanciam domus dispensat. Yconomus enim taz pecunie ꝙ frugū et omnium que dominus possidet dispensatorem significat hic timens āmoueri ab officio et egere dum facit misericordiam cum debitoribus domini sui vt cū amoueretur reciperent eum in domos suas memores sui beneficij. Et ideo dicit homo quidam erat diues qui habebat villicum et in fine applicat parabolam ad ꝓpositū dicens et ego vobis dico &c. Spiritualiter em̄ homo quidam id est ipse deus pro nobis homo natus diues quia glorie et diuine in domo eius habuit villicum id est dispensatorem cui tradidit bona sua ad dispensandum. Dominus ergo domini id est xpi triplex ē villicus scz in spiritualibus prelatus in temporalibus princeps terrenus in vtrisq; quilibet cristianus. Quilibet enim homo est villicus dei cui triplex villa commissa ē gubernanda. qui fructus cuiuslibet ville prudenter debet dispensare. Prima villa est mundus iste cuius fructus sūt bona tēporalia que quilibet custodire debet ne malis rapiant et vt sibi cōmissa seruis domini sui distribuat. Secunda villa est corpus proprium quod est custodiendum ne quando ingrediatur mors ad animam per portas sensuum. Bona eciam ipsius corporis vt sanitas fortitudo &c ad dei seruicium et honorem sunt dispensanda. Tercia villa est anima que a ꝑpus cogitacionibus est custodiēda cuius omnes virtutes debent distribui ad cognicionem et honorem et amorē dei. Et hic scz triplex villicus predictus diffamatus ē apud illum scz deum quia nichil latet cum quasi dissipasset bona ipsius male eis vtendo scz res temporales in illicitis et superfluis expendendo corpus suum voluptatibus dando animam immundis cogitacionibus implendo. Et bene dicit ipsius quia bona nostra dei sunt auctoritate sed nostra sunt vtilitate. fit aūt hec diffamacio vel accusacio remorsu conscienciarum vel euidencia operum vel per angelos qui nobis ministrant et omnia opera nostra deo renunciant. Et vocauit illū scz inspiracionibus interioribus predicacionibus exterioribus euidentibus beneficijs multiplicib⁹ flagellis et incutiendo timorem eterne dampnacionis. Et ait illi cū āre morte corripiendo et moriēdo. Quid h̄ audio de te bonorum meorum dissipatore. Redde racionem villicacionis tue et dum viuis cogita qualiter debes operari. Oportet enim reddere racionem aut in vita aut post mortem. Jam em̄ vltra scz a tempore mortis tue non poteris villicare nec quicq̄ bom agere. tunc enim non poterit quis deo satisfacere de rebus per elemosinas nec de corpore per ieunia nec de anima per oracōnes. Tria verba dicit hic xp̄s peccatori magne angustie et anxietatis que si consimiliter continue insonarent auribus nostris nullo modo peccaremus. Primum est rigide reprehensionis cum dicitur. quid hoc audio de te sic ditato graciarum muneribus sic preuento in benedictionibus dissipatore rerum mearum tibi commissarum. Quid hoc audio clamorem de terra resonantem tam horribilia scelera tam antiqua viua qui tanta bona dissipasti quia temporalia male expendisti corpus inquinasti et animam peccatis inueterasti. Secundus verbum est anxij timoris cum subditur redde racionē villicacionis tue. O verbū districtum. O verbum anxium. O verbū discussionis districte tunc facende quādo exigetur a nobis racio de occultis cordium cogitacionibus. de ociosis sermonibus. de nostris operibus tūc aperti erunt libri celestes tunc apertus erit liber conscience in quo leget memoria quicquid homo cogitauit dixit et fecit tunc examinabuntur omnia et tūc discutietur de tota vita nostra. Terciū verbum ē amari doloris cum additur iam non poteris villicare. In futura em̄ vita tollit omnis villicacō hominū ita vt vltra nec bene nec male poteris operari. Magnus igit est dolor anime quādo proximāte hora mortis audit

sibi dicat q̄ vltra non possit villicare puto q̄ totum mundum daret vt sibi concederetur spaciū vnū hore q̄ penitret et aliquid bñ ageret sed nō datur q̄ tempus illud est reddende racionis sed non exercende villicacionis. Iudicamus ergo hec tria verba seueri iudicis et ante iudicium placemus eum vt nō pereamus. Timens aūt villicus de vocacione in morte vel in iudicō et reddenda racione ait intra se in sua cogitacione intra se loquitur qui nullum amicum inuenit cum quo consiliari possit. quid faciam q̄ dominus auffert a me villicacionem id est omnium villarum predictarum custodiam scz tam rerum corporis q̄ anime et ꝗ erit in morte. Sepe enim contingit q̄ tales timore mortis ducuntur ad penitenciam et ad cogitandū de vita futura sic semp cogitare debet peccator fm illud Job. Quid faciam cum resurrexerit deus ad iudicium et cū quesierit quid respondebo illi non ait quid dicam ꝗ q̄d faciam quia apud districtū iudicem non excusant verba suasoria sed facta meritoria. fodere per penitenciaz non valeo id est propter labore et penitencia nō possum de peccatis satisfacere et ad vitam beatam venire mendicare per oracionem erubesco quia verecundum debet esse huius mundi diuitibus petere suffragia spiritualia et non rependere in temporalibus in alia vita anima non potest operari opera meritoria quibus adiuuetur ad gloriaz. Vnde Crisō. vita presens habet exercicium mandatorum futura vero solacium. Si nichil operatus es hic frustra in futuro speras. Item nec bona ipsa potest ab alijs mendicando impetrare quia nō dabitur ei. huius signum sunt virgines fatue que petentes oleum a prudentibus sunt repulse. Sed nec diues epulo mendicans guttam aque meruit acapere Scio quid faciam quia antequam tollar per sentenciam mortis a villicacione debita relaxabo debitoribus domini mei et distribuā eis de facultatibus ipsius vt cum amotus fuero a villicacione scz in mortem recipiant me in domos suas id est per eorum merita et suffragia recipiar i vita beata ne cogar fodere aut mēdicare frustra. Et dicat in domos pluraliter propter diuersitatem premiorum quia ibi mansiones multe sūt in has domas nullus potest ingredi nisi per hostium misericordie vel spiritualis vel corporalis. In cuius signum salomon in ingressu sanctisanctorum fecit duo ostialia de lingnis oliuarum. Per oleum enim misericordia designatur. ¶ Nota q̄ mansiones celestes sunt paupertum quia illis date sunt. Pauperum enim spiritu est regnum celorum. vnde si diuites illud habere volunt oportet vt a pauperibus emant. Diuites enim habent domos in terra. pauperes in celo. Libenter ergo diuites recipiant pauperes in domos suos in terra vt a pauperibus recipiantur in celo. Vnde Aug⁹. prebe terram et accipe celum. Vbi considerandum est q̄ vt supra dictum est tres ville commisse sunt homini scilicet mundus corpus et anima quorum fructus debet dispensare ad honorem dei. Corpus namq; suum debet distribuere ieiunijs vigilijs et ceteris laboribus pro deo assumptis et tunc sanitas pulchritudo fortitudo q̄ sunt bona corporis optime dispensantur. Si vero corporis labores sustinere non possit dicens cum hoc villico fodere non valeo saltem bona anime que sūt amor cognicio et memoria ita distribuat orando meditando de lege domini et omnes eciam inimicos amando vt oracionibus sibi reconpensetur quod laboribus efficere nō potuit. Et si rursus orare erubescit vtpote qui a nescit dicens quemadmodum et hic villicus dixit mē dicare erubesco. qui enim orat mēdicat quia suffragiū petit tunc certe non restat nisi vt prouideat sibi taliter de bonis terre ville domini scilicet de bonis temporalibus elemosinas largiendo q̄ talis dispensacio omnem defectum excusat corporis et anime. Ieiunium enim qd distribuit bona corporis et oracio que distribuit bona anime atq; elemosina que distribuit bona mundi sūt opera quibus habetur vita eterna. Conuocatis itaq; singulis seorsum scz debitoribus domini sui quia religiosi et pauperes quantum cumq; tusti sunt debitores de feat arca eos misericordia de bonis temporalibus sibi traditis ad dispensandum dans ipsis oleum et triticum oleum quippe compassionis et triticum communis subuencionis. Ad hoc ergo tēdit ista parabola vt sicut villicus dedit de bonis domini sui oleū et triticū sic et nos debemus pauperibus de bonis a deo nobis traditis oleum compassionis interioris et tritici subuencionis exterioris quia bonorum nobis datorum non domini ꝗ tantum dispensatores sumus. In hoc aūt q̄ plus dedit de oleo q̄ de tritico significatur q̄ plus debemus compati affectu q̄ possumus subuenire effectu. Et laudauit dominus villicū non dominus omnium villicum sed dominus villicū villicum iniquitatis id est villicum iniquum non q̄ aduersus eum fraudulenter sed pro se prudenter sed prudencia huius seculi non tamen bene vel meritorie egisset. Non enim laudauit eius de fraude quam feat sed de prudencia et ingenio quo sibi in futurum prospexit. Est namq; prudencia quedaz sibi in posterum prouidencia sic diuites huius mundi nō sūt laudabiles de decepacione in illicitis actibus ꝗ de hoc q̄ prudenter se conuertunt ad distribuendū bona in pijs operibus vt per hoc prouideant sibi in futurum. quia fm Ambro. sola misericordia est comes defunctorum cui eciam prudencie non solum domus villica sed eciā domus omnium applaudere subiungens ad quid hanc similitudinem dederit quia inquit filij huius seculi et tenebrarum id est homines temporalibus intenti et amatores mundi prudenciores sunt in generacione carnali id est in secularibus ad que videtur genus et magis astuti et feruidi in carnalibus et temporalibus negocijs agendis q̄ filij lucis et vite eterne id est homines spiritualibus deputati et amatores celestium sunt in spiritualibus negocijs exercendis. prudenciores sūt illi in malo q̄ isti in bono. Vix enim inuenitur aliqui qui tantam prudenciā et curam habent in acquirendis

boms eternis et permanentibus quaꝝtam calliditatꝫ et solliatudmem isti habent m acquirendis boms temporalibus et fugitiuis· pro hijs enim die noctuq; vigilant angustiantur laborant et modis ommibus tales diuicias coaceruare non cessant· Sicut bubo et cattus clarus vident m nocte q̄ homo non ad legenduz litteras sed et ad capiendum mures sic filij seculi acuti vident q̄ filij luas non ad sciendum legem dei sed ad acquirendū bona mūdi· Audiāt hec filij luas et a filijs tenebrarū scilicet huius seculi vma erubescant· Ideo enim hec scripta fūt vt audiendo prudēciores fiant ñ aūt vt iniquitatis villicum imitando fraudē vel musticiā m aliquo agāt Vbi Beda· Audiant sapientes hui? seculi vt stultam sapienciam deserere et sapiendā dei stulticiaꝫ discere queant quanti eorum sapienciam diuina equitas estimauerit quos nō vere prudentes sed m generacōe sua prudentes esse cōmemorat iuxta hoc quod alibi dicitur· ve qui sapientes estis m oculis vestris ꝛ coram vobismetipsis prudentes· necnon et amatores vite eterne filios luas appellando non aliud eos qui sapientes sunt vt mala faciant bne autē facere nescierunt q̄ filios arguit esse tenebraruꝫ· filij autem luas et filij huius seculi vocantur quomodo filij regni et filij perdicōis· Cui? emm quisq; agit opera eius cognominantur et filius hec Beda· Sed bonos vt dicit Iero· feruentissimi sumus m terrenis frigidissimi in celestibus et summaꝫ in rebus paruis exhibentes alacritatem a maiora tepescimus celerem habiture finem res sine fine querūtur celestes diuicias immortales homines pigra quadam dissimulacione negligim? hec Iero· ¶ Vbi notandū q̄ quedā est sapiencia nociua et ista est carnalis quam habent auari m acquirendo diuicias superbi m acquirēdo honores luxuriosi m acquirendo delicias· Vnde Jacobus· Non est ista sapiencia desursum descendens sed terrena quo ad auaros animalis quo ad luxuriosos diabolica quo ad superbos· Quantū aūt ad istā sapienciā vex est q̄ filij hui? seculi sepe fūt prudēciores filijs luas eā aspernantur et fugiunt· Secunda sapiencia est superflua de impertinentibus ad salutez ista sapiencia est mundana et secularis siue sit phisica et philosophica siue scientia legum et decretaliū que pro tanto dicuntur superflue q̄ sine illis potest salus cē· Quantum eciam ad istaz sapienciam filij seculi sepe sunt prudenciores q̄ filij luas q̄ viri spirituales parū curāt de talibus sciencijs Terria ē sapiēcia necessaria q̄ ē de expediētibꝫ ad salutē et ista est sapiencia diuina que consistit m vera dei et bom cognicione quantum ad istam sapienciam filij luas fūt prudenciores q̄ filij huius seculi· Primo in rebus diuinis filij seculi videntur esse stulti· filij autez luas fūt valde sapientes ꝛ prudi· Qui aūt sunt filij seculi non apparet manifeste per que cognosci possit aliquis sit filius luas vel seculi sed tñ potest de hoc aliqua coniectura haberi· Vna est q̄ communiter filius habet imitacionem ad artificium patris et ideo quando puer tota est mundana signum est q̄ pertinet ad filios seculi· Secunda coniectura est quia filius cōmuniter assumit arma patris sicut persona quem scipsa assumit arma mundi que fūt superbia auaricia gula luxuria ꝛc hec videtur pertinere ad generacionem mundi· Filij aūt luas similiter cognoscuntur duplici coniectura· Prima est quando persona cuz omm deuocione suscipit visitacionem dei qua visitatur per flagella vel alioquocumq; modo et quando non permittit aliquid m corde suo quod est contrarium deo signuz est q̄ est filius dei· Secunda coniectura est quia communiter pulli auium commedunt libenter cibum quo consueuerunt uti parentes eoruz et in ipso potissime delectāntur· Sic quando homo libenter degustat celestia que fuerunt abi cristi et el sapiunt talia ac continue conatur qualiter impleat voluntatem diuinam iste est p prie filius dei· Deinde quasi a minore infert conducendo propositum et ego vobis dico facite vobis id est ad vestram vtilitatez amicos de māmona iniquitatis scz de temporalibus diuicijs sed non eo modo quo facit sibi villicus iniquitatis non defraudendo alienam sed largiendo vestra vt cum defeceritis propijs meritis et a presenti vita recipiant vos m eterna tabernacula id est p sua merita et suffragia impetrent apud deū vos finaliter recipi in vita beata· Ad tabernacula ꝓphe ta aspirans ait q̄ dilecta tabernacula tua domine quasi diceret dominus si sibi m futurū ecā cū dolo et fraudulenter prouidens laudatur multomagis laudandi eritis si sine dolo vobis prudentis· Vbi Gre· Si nos eoruz scz pauperum amicacijs eterna tabernacula acquirimus dantes pensare debemus quia patronis pcs munera offerimus q̄ egenis dona largimur· Māmona māmone ligua syra diuicie dicitur et māmon māmonis sathanas qui opibus seduat appellatur· Et est aduertendum q̄ non dicuntur hic diuicie iniquitatis quia inique et de malo acquisite· De illis emim non p̄cepit dominus fieri elemosinas cū numq̄ bon? vsus iustificet male acquisita et ideo talia sunt restituenda non in elemosinas danda· potest tamē de diuicijs m quo affectu vel actu male acquisitis fieri elemosina vt de acquisitis per meretriaz vel leoniaum vel diebus festiuis laborando vel huiusmodi· Si vero diuicie non de malo sunt acquisite michilominus dicunt māmona iniquitatis pluribus de causis· Primo quia non sunt vere diuicie nec seruant quod permittunt ꝫ falsse quia fallunt et decipiunt· promittunt emm securitatem et dant timorem sacietatem et dant esuriam stabilitatem et dant subitam delectionem· Secundo q̄ iniqui m eis confidunt ac spem m eis et finem constituunt· Terdo quia iniquus māmō preest eis qui tēptant homines cupiditate vt seruiant auaricie quod ē ydolozum seruitus et sepe faciunt homines iniquos vt semper delectent amplius· Quarto quia sunt multaꝫ iniquitatum merita per diuicias emim multa committuntur miq et expendunt m multis illicitis et superflus

Quinto quia vt plurimū acquirūtur inique. In plu
ribus emm prędecessoribus necesse est aliquid reperi
ri qui iniuste vsurpauerit alienam. Vnde vulgata et
quoniam dicitur sententia sic omnis diues aut iniquus
est aut heres iniqui. Sexto dicūtur mămona iniqui
tatis id est inequalitatis quia inequaliter possidentur
Nam vnus habet ad superhabundanciā alius ad suffi
cienciam alius ad necessitatem extremam alius habet
ad totalē penuriaz. Septimo q̄ inique retinentur q̄
emꝫ vltra necessaria vite retinetur nec proximi neces
sitatibus erogatur pecunia est iniquitatis id est contra
equitatem. in ea emm non seruamus equitatē quam
proximo nostro debemus quem sicut nos colligere iu
bemur. pauperes ergo recipiēt nos in suas domos ce
lestes si nos eas recepimus in nostras domos terre
stres. Vnde Augꝰ. Omnia bona sua dedit deus duob⁹
hominibus diuitibus terrena pauperibus celestia. sed
deus volens vtrumq; saluare constituit vt hic diuites in
sua hereditate recipiant pauperes et pauperes in sua
hereditate eos collocent et vterq; sic per alium collo
cetur hec Augꝰ. Et si non omnes pauperes possunt
nos recipere in domos celestes tamen quia largimur
bijs recipiemur ab angelis et sanctis quia largiendo
pauperibus angelorum nobis cetorumq; sanctoꝝ
graciam conparamus. Et quamuis bonum sit eligere
pauperes bonos et alijs preferre in dacōne elemosine
tamen qui dat indigenti peccatori non quia peccatoꝝ
sed quia homo est non peccatorem nutrit sed iustum
quia culpam non diligit sed naturam. Qui aūt elemo
sinam acceptarus est attendit bene si indigiat alioquī
non accipiat ne rapinam committat. Vnde Jero. mo
nachi si egis et accipis das peccatum q̄ accipias si autez
non egis et accipis rapis porro nō indiget monach⁹
si habeat quod nature sufficiat et hanc sufficienciam Apo
stolus certa diffinicione describit habentes inquit ali
menta et quibus tegamur hijs contenti simus. Vnde et
in collectione abbatis abrahe. noueris aūt ex hoc non
leuiter affici detrimento quia cuiꝫ sis sani corporis ac ro
busti stipe sustentaris aliena que iuste solis est debili
bus attributa. Minime ergo operibus desistamus
quia multa bona et in vita et in morte nobis inde cō
paramus. Vnde Jero. non memini me legisse male
mortuum qui liberer exercuit opera pietatis habet enī
multos intercessores et impossibile est multorum p̄ces
nō exaudiri. Vnde Leo papa Quicquid datur pau
perum in curacionem debilium in preda captiuoruꝫ et
in quelibet opera pietatis impenditur non minuitur
sed augetur. Nec vnquam apud deū perire poterit q̄d
fidelis benignitas erogarit dumq; cuiq; tribuit id sibi
ad premium recondit. Beati emim misericordes quo
niam ipsorum miserebitur deus. Nec delictorum me
moria erit vbi tristimonū pietatis affuerit hec Leo.
Religiosus vero et qui non habet vnde possit elemo si
nam dare materialez michilominus ex corde potest fa
cere elemosinam deo valde gratam sez ad hoc volun
tatem habendo seu eciaz illatas sibi iniurias proximo
indulgendo vel aduersitati aliene ex corde compacien
do. Igitur O monache O derice O laya duz viuis co
gita quomodo debeas operari vt scias et habes q̄d in
iudicio possis respondere vbi audeas redde racionē vil
licacionis tue. Villici emim sumus non domini rerum
temporalium et spiritualiū nobis ad necessarios vsus
proximorum commissarum. Et si eas proximis non di
stribuimus aliena retinemus. Vnde Cri. Opinio que
dam erronea aggenerata mortalibus auget crimina
minuit bona. Ea vero est opinari q̄ ea quecūq; possi
demꝰ in vsu vite possidemus vt domini et ideo eciā op
time ea apprehendimus tamquam bona preapua. sed
contrarium est. non emim nos vt domini in vita pre
senti collocati sumus in propria domo sed tāquam ho
spites et aduene in quo nolumus diucius morari et quo nō
putamus. Et qui nunc locuples estis in breui fit mē
dicus. ergo quicumq; sis noueris te esse dispensatorē
alienorum et transitorij vsus et breuis tibi cura cōces
sa fuit. abiecto ergo ab anima domini fastu sumas hu
militatem et modestiā villici hec Criso. Attende et aliud
quod tibi dicetur. iam emim nō poteris villicare neq; opa
ri. Vñ Criso. Cottidie talia perfectis nobis exclamat
deus ostendens nobis fruentez in meridie sospitate p̄
usq; aduesperascet exanimem et alium miser prandia
expirantem et diuersimode ab hac villicacione discedi
mus. Sed fidelis dispensatoz qui de propria dispensa
cione confidit desiderat cum paulo dissolui et esse cum
cristo. Is aūt cuius sunt vota terrena amputatur in exi
tu hec Cri. Cogita eciā q̄ tūc fodere nō valebis et mē
dicare erit cōfusionis. Vñ Beda. ablata q̄ppe villicacō
ne fodere non valem⁹ q̄ finita hac vita in q̄ tm̄ licet
opari neq; q̄ vltra bone operacionis fructū ligone de
uote cōpunctionis licet mārere. mēdicare cōfusionis ē
illo sez pessimo genere mendicandi quo virgines ille
fatue mendicasse feruntur. et de quo Salomon ait p̄
ter frigus piger arare noluit mendicabit ergo esta
te et non dabitur ei hec Beda. Vt aūt dixi idē Beda.
Si hij qui prebent elemosinaz de iniqua mămona fi
unt sibi amicos aquibus in eterna tabernacula rea
piantur quantomagis hij qui spiritales largiuntur
epulas qui dant conseruis adaria in tempore suo cer
tissima debent spe sume retribucionis erige. Postq̄ er
go dominus premisit de dispensacōne pecunie tēpora
lis subdit de dispensacione pecunie spiritualis dicens.
Qui fidelis est in minimo et in dispensacōne minimo
rum sez temporalium et in maiori id est in dispensacō
ne maiorum sez spiritualiū fidelis est. et qui est in mo
dico sez in carnalibus iniquus est vt non bene p̄ ne
cessitate proximorum expendit et in maiori sez in spi
ritualibus iniquus est vt non pro vtilitate communi
diuidat quasi diceret qui bona temporalia que sūt mi
nora bene dispensauit in elemosinis et alijs pijs vtili
bus dignus est vt sibi committatur dispensacio spiritualiū
que sunt maiora quia fidelitas dispensacionis prime ē

argumentum fidelitatis ecclie. et qui modica scz bona
tẽporalia non bene dispensauit sed in illiatis consūpsit
vel male retinuit mdignus est vt sibi committatur
dispensacio maiorum scz spiritualium quia infidelitas
prima est argumentum secunde. hic habes argumen-
tum quod auarus non est bonus predicator vel pre-
latus. Vnde subdit si ergo in iniquo mamona scz in
temporalibus bonis et diuicijs fideles non fuistis di-
spẽsando que sunt magis bona sm apparentiam q̄ sm
veritatem quod verum est scz bona spiritualia q̄ sunt
vera bona quis credet vobis id est tradet ad dispẽsan-
dum quasi diceret nullus sapiens. Vnde habes exem-
plum de quodam Episcopo qui quatuor caseos ad cu
stodiendum tradidit nepoti suo et quia male custodi
uit ideo eciam animarum tradere sibi noluit. Et si in
alieno fideles nō fuistis scz in tẽporalibus que sūt alie
na a nobis quia sunt extra nos quod vestrum est scz
bona spiritualia que sūt habentibus intrinseca quis da
bit vobis ad dispensandum quasi diceret nullus sapi-
ens hoc faceret. Qui enim fidelis non est in dispensa-
cione bonorum fortune et diuiciarum corporalium q̄
respectu spiritualiū false diuiciae sunt et a nobis aliena
q̄ extra naturam nostram sita. Nichil enī intulimus in
hunc mundum et michil hinc auferimus possūtq; no
bis auferi eciam nolentibus dispensacionem bonorū
gracie et diuiciarum spiritualium q̄ vere diuiciae sunt
et nostra quia propria hominum deputata ad ea enī
habenda nati sumus nec possunt nobis aufferri nolē
tibus nullus ei credere vel dare debet quia in eis eciā
infidelis esset. Vnde Ambro. Aliene a nobis diuiciae
sunt quia preter naturam sunt. neq; enim nobiscum
nascuntur neq; nobiscum transeunt. neq; enim nostra
sunt que non possumus aufferre nobiscum. sola vir-
tus comes est defunctorum sola nos sequitur miseri-
cordia. Et vt dicat Aug⁹. Bene potest homo inuitus
amittere bona temporalia numq̄ aūt nisi volens perdit
eterna. Scōm Gedam. in minimo est fidelis que ha
bet viscera pietatis et opa misericordie dādo elemosi-
nas et diligēdo ꝓximos. In maiori aūt ē fidelis q̄ om
nino adheret creatori et vnus spiritus cum eo desi-
derat effici. sed quando fratrem non diligit quem videt
nec egentem miseretur quomodo diliget deum quem nō
videt et quomodo seipsum deo tribuit. Valde ergo cō
siderandum est in electione prelatorum et prepositō-
rum quales in modico fuerit et quid pietatis et miseri
cordie habuerint quoniam qui in modico fideles nō
sunt in magnis quoq; fideles non erunt. Vnde prece
pit Apostolus tymotheo et thyto vt in eligendo epi
scopo semper preconsiderent si fidelis fuerit et non aua
rus in dispẽsacōne rei familiaris. Sepe enim auarus
in erogacione pecunie corporalis auarus est in erog
gacione talenti spiritualis vt michil fere faciat nisi pro
pecunia vel pro personis et iuxta acceptacionem perso
narum. committatur enim eum sepe auaricia et cupidi
tas sua vsq; ad spiritualia. Et ideo tales si promouẽ
tur in ecclesia non est ex dei ordinacōne sed magis ex
quadam permissione diuina. Debemus igitur aliena
vt suscipiamus nostra predeam⁹ parua vt recipiam⁹
magna seminemus in benedictione vt metamus be
nedictionem. sed qui parce seminet parce et metet. si
enim bene dispensamus bona minora scz fortune et na
ture merebimur promoueri ad bona maiora scz gra-
cie et glorie.

Sequitur Oracio

Omine Ihesu criste animam meaz fac vir-
tutum villaz ne villicus tuus non mea dis
sipet bona tua michi credita quia post mor-
tẽ nescio quid meritorij faciā. remitte michi
centuz chatos olei quos tibi debeo p cōtemplacōnez. et
centum choros tritici q̄s tibi debeo per operacōnez et
amica tui pauperes qui te diligunt et tibi conformen-
tur fiant mei apud te intercessores aduocati et patro-
ni vt cum defecero propriis meritis et ab hac vita re-
capiar meritis eorum et suffragijs in domos suas scili
cet in eterna et dilecta tabernacula. Amen

De diuite epulone et lazaro mēdico ad ianuā eius
iacente in Capitulum .xvj.

Pharisei aūt q̄ erāt auari audientes domi-
nū Ihesū de contēptu mundi et cōtra aua
riciam disputantem ac homines ab appeti
tu diuiciarum retrahentem et ad faciendu
elemosinas inducentez deridebant eu q̄si
irracionabiliter loqueretur et cōtraria legi prophetisq;
predicaret vbi multi ditissimi deo placuisse leguntur et
obseruatoribus quoq; legis bona temporalia promit-
tuntur non attendentes quia in lege carnalibus mmo
ra propter regnum terrenarū in euangelio spirituali
bus maiora propter regnum celorum iure precipiū-
tur et ideo inter legem et euangelium sicut promissio
num ita et preceptorum debet esse distincio. Ibi nāq;
dictum est si volueritis et audieritis bona terre comede
tis hic vero beati pauperes spiritu quoniam ipsorum
est regnum celorum. Item lex non promittebat tem
porale tamquam principale premium et ideo vbicūq;
in sacra scriptura pro actibus virtutum promittuntur
bona temporalia sub illis intelliguntur bona spiritua-
lia et eterna tamq̄ principaliter promissa nec tempo-
ralia sic promittuntur ad malum vsum sic pharisei
ista ad defensionem sue auaricie male inducebant sed
ad bonum quia illi qui bene vtuntur diuiciis non ser-
uiunt eis nec demoni per eas tẽptanti sed magis ecō
uerso diuiciae seruiunt ipsis q̄ sunt eis instrumenta vir
tutis et tales fuerat abrahaz et alij diuites qui deo ser
uierunt et placuerunt in eis. vnde occurrit eis domi-
nus confutans et redarguens eos et de vana gloria
et de auaricia dicens vos estis qui iustificatis vos cor̄
hominibus auariciam vestram predicto modo falso lo
quendo et opera vestra vt ab hominibus videamini fa
ciendo. deus aūt cui omnia munda et aperta sunt no-
uit corda vestra et iniquitatem vestram ibi latentē q̄
quod hominibus et in reputacione hominū qui vidēs

in facie altum est id est apparens iustitia et nō existēs in re abhominacio est apud deū et in reputacione dei qui videt in corde quia simulata sanctitas duplex est iniquitas. Est enim et simulacio et iniquitas audiant hoc ypocrite et ambitiosi quia quanto magis apparēt et si exaltant apud homines tanto magis ab hominib⁹ sunt apud deum igitur quia deus videt corda et p consequens etiam facta quantumcumq; secreta studendum est cuilibet cum solus fuerit vt et cogitando et operando mala desinet et bona faciet. Si enim deum presentem et omnia videntem et vindicantem semper cogitaremus aut vix aut nunquam peccaremus. Vñ Hoc. Aduersamini vitia colite virtutes ad rectas spes animum subleuate humiles preces in excelso porrigite magna vobis est necessitas indicta probitatis cum ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis. Quia g̃ pharisei coram hominibus se iustificabant et iustos se ostendebant peccatores quasi infirmos contemnendo et elemosinarum remedia negligendo q̃ iuste hec auara altitudo damnanda sit in sequenti dominus docet exemplo quod maxime mouentur ad prouocandum homines ad opera misericordie i diuite ꝓpter defectū pietatis et misericordie damnato et non dicit hic q̃ sit parabola vel similitudo quia est rei geste narracio. Vnde ſm quosdam dines iste nabal erat quem dauid occidere volebat quia victualia sibi et suis negauerat dicat ergo homo quidam. Vbi notandum quod homo potius sonat hic in viciam quam in naturam vt dicatur homo ab humo id est humo adherens per amorez terrenorum ſm Gre. ¶Non exprimitur nomen eius quia non erat a deo per approbacionem cognitus scōm q̃ dicit saluator reprobatis numq̃ noui vos Vnde quasi ignotus apud deum nomine non designatur nec nominatur a deo quia nomen quesierat a mundo homo ergo quidam erat dines non tam a possessione diuitiarum quā amore earum ecce superfluitas incensu i concupiscencia oculorum et mouebatur purpura rubea desuper propter inanem gloriā et bisso alba desubdit⁹ ad carnem propter mollitiem ecce excessus in vestitu et superbia vite et epulabatur cottidie splendide seruiendo gule magis q̃ nature ecce excessus in cibis et ocupiscencia carnis scōm q̃ vestimenta ita et epule ad mollitiē et luxuriam cultu regio dissoluebat carnes externus ac cibis et potibus refouebat interius. Et erat quidā mendicus nomine lazarus diuiti adiungit pauper q̃ alter alteri cōfert sed differentur quia dines confert temporaliter pauperi et spiritualiter pauper diuiti. Vñ Cri. Dum dines sustentat pauperem sustentatur a pauperem Exprimitur aūt hic nomen pauperis quia deo p approbacionem erat cognitus sicut et moyſi dixit noui te ex nomine unde et pauperibus humilibus dicitur gaudete et exultate quia nomina vestra scripta sunt in celis lazarus pauper et humilis nominatur dines vero superbus nec nomine dignus habetur nomina bonorum scripta sunt in libro dei et nomina malorum in libro diaboli in quo pensandum est quantum interest inter publicam legem mundi et benignam legem dei. ¶Nam diuites sunt mundo celebres per nomina sua sed pauperes latent nec nomen in mundo habent. Vos est dicē di quando de vobis perfecti sumus obmanent nobis tales comites vel dominus econtra de paupere dicatur nobis cum vnus pauper agebat iter. Sed in euangelio est mos contrarius quia pauperis nomen exprimitur diuitis vero nomen tacetur superbos diuites p iudicium reprobacionis dei nescit humiles paupes p iudiciū approbacionis noscit commus aspiat hos et emmus arcet illos diuitibus sunt nomina in culmine mundi ſ pauperibus sunt nomina in aula dei qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus et ex vicinitate magis appareret duricia diuitis exeundo et reuertendo eum videntis et pacientia pauperis ex visione diuitis. Vbi Cri. infeliciissime hominum mortem corporis tui vides iacere ante ianuam et non misereris si dei precepta non consideras saltem miserere condicionis tue et time ne et ipse talis efficiaris cupiens saturari de micis non dicit de preciosis que cadebant de mensa diuitis quodāmodo dicens ad diuitem sufficiunt michi micie mense tue quas abiciendo proicis mihi prebe de superfluo elemosinam fac de non damno luctum in quo misia duricia apparet eo q̃ perire promittebat. Vnde paup subleuare poterat et nemo illi dabat quia tali domino talis familia et ideo conformabantur ei in mentis duricia. cum ergo ante ianuam iaceret ex visione pauperis diuiti non miserenti tumulus damnacionis inferē et rursus ex visione diuitis temptatus cottidie pauper probatur quem ad maiorem ipsius probacionez paupertas simul et egritudo et visa diuitis copia nulla sibi adhibita consolacio afficiunt. Vbi Crisо. Egrotacō habet aliquod solacium si opes habet. Sm aūt ad infirmitatis magnitudinem accedat et paupertas duplex est infirmitas. Quanta ergo mista pena est in quo inter tanta vulnera non meminit dolores plagarum sed famis. sed et canes vemebant et lingebant ulcera eius unde talis pietas in lingendo ulcera pauperis arguit duriciā diuitis quia magis curiales erant canes pauperi q̃ eorum dominus et ne a se canes remouere poterat nec visitator erat qui remoueret qui eciā si mordendo punxissent non esset qui illos amouisset Factus est aūt vt moreretur mendicus in patientia q̃ opus perfectum habet probatus et portaretur ſm animam ab angelis in sinum abrahe de mendico dines factus id est ad requiem et limbum sanctorum patrū vbi descendebant anime iustorum morientiuz anteq̃ generale impedimentum glorie per passionem cristi esset amotum. qui finis ſm Aug̃. ideo abrahe dictus est non q̃ ipsius tantum sit sed q̃ ipse multarum gentium pater sit quibus ad imitandum positus est. Vbi Crisо. ¶Non sufficerat ad portandum pauperez vnus angelus sed propterea plures veniunt vt chorum letitie faciant gaudet vnus quisq; angelorum tantū onus

gratāter tangere libenter talibus oneribus ꝑgrauant vt ducant homines ad regna celorum. Mortuus est aūt et diues quia diuicie non possunt saluare a morte et sepultus est in inferno scz damnatorum id est in profunditate penarum infernaliū de diuite mendicus facty diues iste tamquam dyaboli parrochianus ad amiterium infernale a demonibus est deductus et ibi est sepultus ibi sepelietur parrochiani dyaboli sine thure et sine aqua benedicta ad modum asini. Unde Jere. de quilibet reprobo dicitur sepultura asini sepelietur. sepultura asini est talis quia excoriatur et pellis a domino tollitur et possidetur carnes a canibus lacerantur ossa plimijs et grādibus relinquuntur. sic quando aliqs moritur iniquus parentes possident substanciam terrenā vermes lacerant carnem suam supplicia infernalia lacerant eius animam que naturam ossis habebit quia consumi numq̄ poterit. Et notandum q̄ pluribus modis cognoscitur aliquis cuius parrochianus sit scz ab eo si baptismū susciperat si ei primicias et decimas reddat si eius missas et horas audiat qui ergo aqua concupiscēcie baptizatur in qua caracter dyaboli imprimit de quo in Apoca. dicitur qui ymaginem et confusionem tamquā primicias et decimas dyabolo reddit vel bona temporalia in illiatis consumit quia lasciuis cātilenis et cronicis carminibus seu verbis detractorijs et malis intendendo tāq̄ horas dyaboli audit dyaboli parrochianum se ostendit. et in eius cimiterio sepelietur in morte sicut et diues iste. Sed qui baptizatur aqua penitencie vbi imprimitur caracter xp̄i scz thau de quo dicitur in ezechieli qui ymaginem et confusionem bonorum operum cristo reddit qui eius sermones et verba libenter audit deportabitur ab angelis in requiem xp̄i cuius parrochianum se ostendit. Merito aūt paper portabatur ab āgelis et angelica ei deputabantur officia cui tam crudeliter denegata fūt humanitatis obsequia et merito diues sepultus est in inferno vt sustineat cruciatum nolendo qui in presenti vita crucem portare noluit penitendo. Eleuans aute oculos suos spirituales nō corporales quia ibi erat anima eius non corpus cum esset in tormentis multiplicibus q̄ eius oculi aperti erāt p penaz q̄ ante clausi fuerant per culpam vidit abrahaam a longe quia amplum eciam ante apertionez ianue celestis distabat status electorum a statu reprobozum mirabilem q̄ impossibilis erat transitus ab vno in alium et lazarus in sinu eius ad tumulum sue pene quem in prosperitate positus dedignabatur videre. Sm̄ abrahe de quo hic dicitur ante passionem erat in limbo inferni ꝯ mō est in celo. Sicut enim trāslatus est abrahaam de limbo sic et sinus eius cū eo. erat nāq̄ in supiori margine inferni locus aliquantulum habens lucem prospe future claritatis sine omnium pena materiali in quo erant anime electorum vsq̄ ad descensum xp̄i ad inferos scz ad eundem locum qui locus propter sui tranquillitatem sinus est dictus sicut et sinus maris dicē locus quietus a ventis et tempestatibus et dicebatur abrahe quia ipsa fuit prima via credendi et primus publice p dicauit fidem vnius dei hunc locum apellauit Job tenebras respectu diuine visionis vel pro tedio expectandi saluatorem dicens in tenebris stravi lectulum meum sm̄ Gedam. sinus abrahe est requies beatorum pauperum quorum est regnum celorū quo post hāc vitam reapuntur. Et sm̄ aug̃. sepultura inferni penarum profunditas est que superbos et immisericordes post hanc vitam vocat qui in presenti volunt tenere locum primum in futuro retrudetur in locum nouissimū. Vbi Cri. Sicut aūt pauperi dū viueret grauem penam reddebat iacere ante ianuaz diuitis et aliena bona prospicere sic diuiti mortuo augebat exiauni accubitus in gehēna et aspectu delectacōnis lazari ne sola tormentorum natura sed et collacione honoris illi intolerabilius sentiret supplicium aliorum diuicie eoz qui in paupertate sunt tormenta. Et ipse damnis p dolore dixit pater abrahaam miserere mei hunc sero et pro michilo patrem vocat quez in operibus misericordie imitari noluit et petit misereri sui qui nec suimet misertus est nec lazari et mittit lazarū vt mitiguat extremum digiti in aqua et refrigeret liguam meam q̄ cruciar in hac flāma lazarum petit mitti sibi estuanti cui ipe micas panis noluit mittere esurienti. Docat aute extremum digiti sui modicū suffragium meritorum et guttā aque modicū quid refrigeratis misericordie Unde notandum q̄ ligua et digitus methaphorice dicuntur in animabus separatis quales erant anime lazari et diuitis. Sicut enim in eo qui est spiritus manus eius dicitur virtus eius operatiua similiter in lazaro hic per digitum intelligitur virtus eius auxiliatiua et per liguam diuitis virtus conceptus mentis expressiua. Unde non in vera sed in ymaginaria ligua punitur dum per ymaginacionem in memoriam peccata ligue reuocat Et similiter plura alia de quibus dicitur hic mentaliter fieri intelliguntur. Quamuis em̄ anime corpora non habebant. tamen in membris pati dicuntur quia exute a corporibus tales affectus in se sencunt pro peccatis ac si in corpore paterentur in membris. In ligua ergo cruciari dicitur id ē in anima que pro peccato ligue amplius torquebatur quia per eaz plus peccauerat sm̄ duo officia nature in quibus ligua deseruit scz gustum et loquelam in quibus epulones frequenter offendunt. Per liguam quidem in officio gust̄ peccauit quia epulabatur cottidie splē dide et similiter in officio loquele q̄ inter epulas splendidas magis relaxatur ligua ad loquendum inepta Et ideo expedit valde in mensa sobrietatem et silenciū obseruare. Unde Basilius. Quantum possumus delicias mundi et aliorum epulencia fugiamus ne quādo cruciati in flāma queramus guttam aque et nullus refrigerium consequamur plenus michilominus vt visum est iste diues fuit vicijs. In eo enim erat cruciatus quia diues erat non quia diuicias habebat sed q̄

quare retinebat et illiate expendebat. Item in eo fuit vana gloria quā habuit in vtendo veste preciosa. hoc aūt q̄ grande sit peccatum patet exhystoria romanorum Vbi legitur q̄ ille qui primus apud eos purpura indutus fuit a fulmine percussus miserit non debet homo de vestib⁹ gloriari ymo magis dolere respiciendo ad peccatum suum. Nam ante peccatum v ste non indigebat quia decore innocencie indutus erat sed perdita innocencia aduenit dei ira et tunc vestis fuit sibi facta ad cooperiendum miseriam peccati et defectuū nostrorum. Unde in Geneſi. fecit quoq; deus ade et vxori eius tunicas pelliceas scz extra paradisum post lapsū et peccatum. In signuz huius aliqui religiosi nō vtūtur nisi pellibus in memoriam trāsgressionis primorum parentum et in signum mortalitatis quia pelles fuit de animalibus mortuis. Quatuor aūt modis potest esse reprehensio circa vestes. primo quando sunt nimis preciose. secundo quando fuit nimis curiose. tercio quādo nō sunt statui persone conuenientes. quarto quando quis habet diuersa vestiū mutatoria ita q̄ a tineis demoliuntur et xp̄s in pauperibus nudus relinquitur. Item fuit in eo peccatum gule quia epulabatur cottidie splendide. fiat aūt gulosus inuriā nature. Nulli enim animali tam magnum corpus habēti dedit natura tā paruū os et collum sicut homini vt p hoc ad abi et potus parcitatē et cōpunctionē nos moneret. erat et sine misericordia quia vlceroſi paupis noluit misereri et ideo frustra misericordiam petijt q̄ misericordiam non fecit. Et ideo eciam tamquam a deo cogimur non est et nomine caret qui deum cognoscere noluit in paupere. Non enim reprehenditur ex eo q̄ dives erat sed q̄ diuicias auare retinebat et nichil pauperi dare volebat ac eas in vestibus curiosis et epulis delicatis male expendebat minisq; diuicias amabat et arca eas cor suum posuerat nec reprehenditur ex eo q̄ abstulit aliena sed q̄ sua nō dedit nec dicitur q̄ quempiam oppressit sed q̄ in acceptis rebus se extulit. Unde Criso. Non aūt quia dives erat torqueb⁹ tur sed quia misertus non fuit non accusatur quia res alienas tulerit non quia adulter fuerit non quia aliquod malum fecerit sola in illo cōdemnatur superbia Unde et Gre. Hinc colligendū est qua pena mulctā dus sit qui aliena diripuit si inferni damnacione percutitur qui xp̄m nō largit hec Gre. Pēsent ergo nō solum seculares sed et religiosi qui temporalia illiate sibi attrahunt vel detinent q̄ pena puniendi sunt si damnatur q̄ propria non dedit. Qui aliena enī seu illiate acquisita et reddenda detinent contra dei mandata peccant sine quibus nemo potest ad vitaz ingredi vl̄ saluari. Et tamen multi credunt se stulte q̄ reatu tante iniurie non obstante anime eorum requiescāt in pace. Nam quia conscienca sepe formatur sm id ad qd̄ homo afficitur ideo multi pecunias et temporalia mm⁹ diligentes de illiate acquisitis conscienciam non facūt sicq; dicitur precepta contemnendo et per consequens mortaliter peccando deum grauiter offendunt et omma sua in boms exercita perdere nō metuūt. Et maxime hoc attendant domini terrarum et potentes qui parum timent terras alioruz sibi attrahere et minus potentes vi vel dolo opprimere nec ad deum cuncta cernentem curant respicere sed arbores solum in altum et non in latum crescerent nec se dilatarent vna aliam non impedirent. sed quia crescunt in altum se dilatāt vna impedit aliam ita q̄ vna quandoq; abscinditur propter aliam sibi vicinam sic et reges et potentes quia habent et querunt dominum si solum crescerent in altuz versus celum et erigerent se ad deum vnus non impediret altum et quia dilatant se plus debito ad terrena propter hoc vnus altum impedit et alienam sibi attrahit ac ea sepe heredibus suis relinquit sed nō gaudeant de hoc vel glorientur quia veniet tempus quo ipsi tamquam parrochiani dyaboli cum diuite in inferno sepultura asimi sepelient et alij p eos iniuste oppressi cū lazaro ad requiē suscipient audiāt ꝟ terreni et miseri quos pulvis terre nunc excecauit quia veracō tunc intellectum eis dabit. Unde Aug⁹. audiant ista diuites qui nolunt esse misericordes audiant irrogari sibi supplicia qui nolunt erogare subsidia. audiant pauperem refrigerantem. audiant diuitem penis grauioribus estuantez pensantur ergo pro diuicijs pene refrigerium pro paupertate p purpura flāma refectio pro nuditate vt silua sit equitas statere et non menaura modus illius mensure in qua inquit mensura mē si fueritis ita mensuretur vobis ideo negatur misericordia diuiti quia ipse dum viueret noluit misereri Ideo rogans dives non exauditur in tormentis quia rogātem pauperem non exaudiuit in terris. Et iterum regnum celorum veritate attestante didicimus non diuitum sed pauperū ee si igitur regnuz est pauperum restat vt infernus sit diuitum quisquis igitur vis regnare cum xp̄o elege paupertatem cum ipso vt requiescas cum lazaro mendico. Nemo enim potest gaudere cum seculo et regnare cum domino qui igitur epulari cum diuite preparat se epulas vermibus iehenne in qua pro gaudio momētaneo ardebit perpetuo cū capite suo dyabolo. Infelix commercium pro tam breui gaudeo celesti priuari a regno felix paupertas per quam celestis acquiritur hereditas. felix commercium pro paruitate eterna suscipere et quod meffabile bonum est cum xp̄o sine fine regnare econtra meffabilis miseria perpetuo pati supplicia hec Aug⁹. Unde et Criso. Instruimur aūt q̄ sit vtile in diuicijs non cōfidere ecce dives indiget paupes qui quādoq; egurie bat mutantur res et notificatur omnibus quis eet diues et quis eet pauper. Sicut enī in theatris cum ad vesperascit et astantes recedunt exuentes et amictum induentes qui reges et pretores visi fuerant omnibus vultibus videntur vt sunt sic aduenient⁹ morte et soluto spectaculo vniuersis latus egesta ē et diuicarū depositis ex solis operibus diudicantur qui nam vere

sint diuites q̄ pauper q̄ glorioſi q̄ vero in gloria hec
Criſo. Videtur eaam eſſe de ſtatu hominū ſicut de ludo
ſtatorum. In illo em̄ ludo ſunt reges et milites ſenes
et iuuenes magni et parui et cetera huiuſmodi quorū
in ipſo ludo continua fit de loco in locum mutacio et
quaſi quedam mutua admiuicem obpugnacio ſed cō-
pleto curſu ludi et temporis omnia proicīuntur in ſac
cum et maiora queq; et magis grauia cadunt in pro
fundum. hic diuerſaꝝ condicionum homines in diuer
ſis locis ponuntur et frequenter de loco in locum mu-
tantur ac ſepe mutuo ſe impugnant et ſibimiuicem ad
uerſantur ſed completo curſu eorū mittuntur in terre
ſaccum et maiores ac de onere peccatorum magis gra
ues deſcendunt cum diues in inferni abiſſum et dixit
illi ſcz diuiti Abrahaam fili ſcz genere non imitacione et
vocat eum filium vt dolor eius augeatur de perdita he-
reditate recordare ſed melius eſſet preuidiſſe qua re
cepiſti bona in vita tua illa ſcz que vera et ſola put a-
ueras eſſe bona tēporalia ſcz que ſepe damnāt quibuſ-
dam in ſignum reprobacionis diuine et hoc ſibi diat
ad augmentum ſue pene et infelicitatis vt cogitet ſta
tus preterite felicitatis. qua vt diat Boe. In omni ad
uerſitate fortune infeliciſſimum eſt genus infortunij
fuiſſe felicē et lazarus ſimiliter mala tranſitoria recepit
in vita ſua nō mala ſed eſtimacionē ſuam ſed diuitis
quia in opima et famem et egritudinem exiſtimabat
mala et hoc recordacō maloꝝ fuit lazaro et conſolacōnis
ſue augmentum. Vnde Boe. Dulcius eſt aptum ma
gr labor ſi malus ora panis ſapor edat forte diues iſte
aliquid bonī habuit quod felicitas tranſeuntis vite re
muneraut et lazarus aliquid mali qđ ignis inopie
purgauit. Et ideo ſm Gre. ſi honorem vel diuicias ſi
aliquid aliud exterioris bonī vel proſperitatis in hoc
mundo accepimus pertimeſcere debemus ne nobis p
quorundam noſtrorum actuum bonorum reconpen-
ſacione dominus decerit et a retribucione bonī mutui
repellat et ſi pauperes forte reprehēſibiles conſpiamꝰ
deſpicere nō debemus quia forteſſe eos cammus pau
pertatis purgat habent iuſti bona mundana ſed in re-
compenſacionem meritorum ſuorum non recipiūt q̄
ad eterna ſanctis deſideriis eſtuantes que aſſunt miſe
ricordie bona reputant. Iniuſti vero omne gaudiuꝫ
ſuum felicitatem tranſitoriam putantes exteriora ſola
ſūma bona eſtimant. Vnde Criſo. Dixit eaꝝ recepiſti
bona in vita tua quaſi debita quaſi dicat ſi quid bonī
feciſti vnde premium deberetur omnia recepiſti in illo
mundo epulans ditatus oblectatus ſucceſſibus pro
ſperis. hic aūt ſi qđ mali cōmiſit vniuerſa recepit pau
pertate fame et extremis oppriſis miſerijs et vtriq; ve-
ſtruꝫ huc nudus acceſſit hic quidē a peccatis propter
quod conſolacionem ſortitur tu vero a iuſticia ꝓpter
quod immitigabilem proferes penam vnde ſequit Nū
aūt hic conſolatur ſcz eterna conſolacione pro modica
tribulacione et propter meritū patiencie tu vero cru
ciaris ſcz eterno cruciatu pro temporali delectacione
et propter defectum miſericordie. vt enim diat Gre-
guſtum eſt vt in ſe dolorem inueniat qui derelicto ve
ro gaudio in ſe et in mundo gaudia vacua querebat
Vnde Ber. Quātos inquit videtis et ipſi lazaros eſu
rientes nudos egrotos et plus de numētis veſtris pi
de eorum faleris q̄ de iſtorum miſerijs cogitatis q̄ ad
tremendum abrahe iudicium veniamus non em̄ abra
he ſed domini ſententia eſt. memento inquit fili q̄ re
cepiſti bona in vita tua et lazarus ſimiliter mala. nunc
aūt hic conſolatur tu vero cruciaris hec ane cruciatuū
cauſa tota q̄ in hoc ſeculo bona recepit ipſa bona neq;
enim ad hoc nos de paradiſo voluptatis animaduerſio
diuina eiecīſſe videtur et alterum ſibi ꝺ paradiſū adm
uenacio humana pararet ſed vt in onere et alicuius miſe-
riam ſue ſubuerſionis deploraret cetera ſi ſic cruciandi
ſunt qui in vita ſua bona receperunt et habentibus cō
ſolacionem preſentem ve repoſitum eſt ſempiternum
quiſnam eorum poterit eſſe finis ſi ſm multitudinem
conſolacionuꝫ ſuarū dolores apprehenderunt animas
miſeroruꝫ. Conſequens enim videtur vt bona omnia
et omnem ſeculi huius reapientibus conſolacionem
michi omnimus vniuerſuꝫ ve et vniuerſi maneant cru
ciatus. At vero et illud eque ex eadem abrahe ſenten
cia conmicendum videtur eos qui contrario ducti ſpi-
ritu vite preſentis omnia bona reſpuunt et eligūt ma
la omnia bona domini et omnem habituros conſolacō
nem et iterum ſi de penarum diminucione ſolacium p̄-
bere voluero cruelis ero et non miſericors quantum
enim ſubtraham de pena tantum de corona furabor tā
tum minus erit de fructu quantū de ſemine ſubtrahe
ro. Renuat ergo conſolari anima mea conſolacione
huiuſmodi ſed memor ſit dei et cōſoletur in eo. apud
ipſū namq; ipſa quoq; tribulacio magna quidē conſola
cio poterit inueniri hec Ber. Hic ergo huius vite fe
liciras diuitem infelicem facit. Qua vt diat Aug⁹.
michil eſt infelicius felicitate peccantium qua penalis
nutritur et mala voluntas velud hoſtis interior robo-
ratur. Vnde et Seneca. breuem tibi formulam dabo
qua te metiaris qua te perfectum eſſe iam ſentes tūc
habebis tuum bonum cuꝫ intelliges infeliciſſimos ee fe
liceſ. Et iterum michil eſt infelicius et demencius eo
cui michil vnquā aduerſi non licuit illi ſe ex-
periri. Et iterum te iudico miſerum quia non fuiſti mi
ſer tranſiſti ſine aduerſario viam nemo ſcit quid tu po
tueris nec tu quidam ipſe hec Seneca. infelicitas ve
ro huius vite lazaꝝ purgauit et felicem fecit. pluribꝰ
quippe modis purgamur in iſta vita. quibuſdam
enim eſt purgacio cruciatus corporis quos eis male
inferunt aliquibꝰ afflictiones carnis quas ſibipſis p
ieiunia vigilias et alios labores ingerunt. Quibuſdā
vero carorum vel rerum amiſſio aliquos dolores vel
egritudo quibuſdam victus vel veſtitus egeſtas ali
quibus ipſius mortis acerbitas. Deinde ſubiungitur
et in hijs omnibus id eſt inter hec omnia q̄ petis vnū
ē quod impedit ſcz q̄ inter nos et vos chaos magnū

firmatum est id est distancia magna meritorum et statuum firmata rigore diuine iustitie vt impossibilis sit transitus ab vno statu in alium ideo subditur vt hij qui volunt hinc transire ad vos non possūt neq; inde huc trāsmeare quia anime separate sunt extra statum meriti et demeriti. Vnde Criso. Videre possumus transire non possumus et nos videmus quod fugimus et vos videtis qō perdidistis et nostra gaudia accumulant vestra tormenta. et vestra tormenta accumulāt nostra gaudia hec Cri. q damnati vellent venire ad locum electorum si esset possibile non est dubium ꝫ q electi vellent ire ad locum damnatorum non videt Vnde dicendum q non vellent ire illic ad mandū vellent tamen illic ire si eēt possibile ad ꝑpmquos fuos liberādum illud tamen velle intelligitur ſm voluntatem naturalis compassionis non aūt ſm voluntatez deliberatiuam in qua conformantur simpliciter diuine iustitie et dispositōne diuine volūtatis noli ergo diuitem imitari in superbia vite. quia vt dicit Gre. Illic eos a sorte humilium separat inde qui se hic in superbie cumbus exaltant neq; in concupiscencia carnis q vt dicit idem Gre. Non possunt qui hic voluptatibus sue carnis seruiunt illic in omnū grege numerari neq; in concupiscencia oculorum. Quia vt idem Grego. Testatur regnum celorum perapere nequeunt qui hic toto desiderio terram querunt de qua auaricia eciaz Criso. hoc loco dicit vbicunq; abieris philargiros et auaros pumitos videbis et nunc quidem audient chaos est inter nos et vos. nunc aūt ite maledicti in ignem eternum qui paratus est nē et vbiq; abactos eos aliquis videbit et nusq; locum habentes q; in tenebras que itaq; recte fieri nobis est vtilitas ad salutem hec cum audierimus illic est stridor dentium et tenebre exteriores et ignis paratus hic aūt sunt inimicie et accusationes detractiones pericula sollicitudines insidie et ab omnibus odio haberi eciaz ab hijs qui videnē adulari philargirum denig; vmuersi simul contristant et impeperum vitium est auaricia. Si enim pecunias despicere non sustinet quomodo superabit vnq; concupiscentiam et glorie pecunias et furorem et iraz hec Cri. Postq; ergo vt dicit Gre. ardenti diuiti de se spes tollitur eius animus ad propinquos quos reliquerat recurrit. Vnde sequitur rogo ergo te pat vt mittas eum in domum patris mei. habeo enim quīq; fratres vt testetur illis ne et ipsi veniant in locū hūc tormentorum non dixit hoc caritate ductus quaz ante mortem non habuit nec postea acquisiuit sed timori seruili ne mi ipsorum consorcio eius pena augeretur q fuerat eis occasio peccandi tamē racione diuitiaruz ꝗs eis dimiserat ab vsum cum exemplo male vite quod eis dederat ad sequendum. Vnde Gre. Qua in re notandum est quanta ardenti diuiti supplicia cumulantē Ad penam namq; suam ei cognicio seruatur et memoria. Cognouit enim lazarum quem despexit et fratruz suorum meminit quos reliquit. vt enim peccatores in supplicio amplius puniantur et eorum videnē gloriam quos contempserunt et de illorum pena torqueē quos mutiliter amauerunt. petenti aūt diuiti vt lazarus mitteretur abraham protinus respondet habent moysen qui docuit moralia et agenda et prophetas q docuerunt mistica et credenda et ista sufficiunt ad salutem ideo sequitur audiant illos. Ex hoc patet q isti diues et fratres eius erāt de gente iudeorum quia gentiles non habebant doctrinam moysi et prophetarum Vt enim dicit Criso. vocat hic moysen et prophetas scripta mosaica et prophetica. Sed vt dicit Gre. q deo verba despexerat hoc audire non posse suos sequaces estimabat. Vnde sequē at ille dixit nō pater abraham sed si quis ex mortuis iret ad eos penitenciam agerent in quo implicat q extra penitenciā erant et per consequens in via vendi ad inferni tormenta quia si dicerēt plus credēt ex mortuo q̄ scripture moti exemplo sic mirabiliter eis apparente sed mox diuiti sententia vera respondetur si moysen qui fuit tāte auctoritatis et prophetas qui fuerunt tante sanctitatis nō audiunt auditu interiori neq; si quis ex mortuis resurrexerit credant ei hoc patiat per effectum quia lazaro resurgente et xp̄o testimonium prohibenti non crediderunt ꝫ magis eum occidere voluerunt similiter nec celsto resurgente crediderūt sed magis falso fuaserunt ipsum non resurrexisse et corpus eius a discipulis suis furatum fuisse. Vnde Gre. quia si verba legis despiciunt redemptoris precepta qui ex mortuis resurrexit quanto subtiliora sunt tanto hec difficilius implebunt Vbi et Criso. Considera q quisq; mortuus seruus est quecunq; vero dicunt scripture dicat dominus vnde et si resurgat mortuus et si celicus descenderit angelo omnibus magis sunt digne fide scripture. nam angelorum dominus viuorum et mortuorum in deo eas constituit hec Criso. hec ergo premissa considerantes tollere remus ea que temporaliter molestant et refrenemus nos ab hijs que temporaliter delectāt. Vt dicit Iero. Misereri delicijs et delicie miserijs conmutantur et in nostro arbitrio est vel diuitem sequi vel lazarum. vñ et Cri. Si quādo egrotamus si pauperes sumus si frigore confligamur si hospicium non habemus letemur gaudeamus lazaruz cogitemus acapiamus mala in vita nostra et diuitis nos tormenta deterreant et pauperes exempla prouocent. deprecemur dominum vt latronem et istum lazarum imitemur. si persecucio venerit imitemur latronem. si pax fuerit imitemur lazarum et egestas propter xp̄m bene tollerata facit martirium. Et iterum sed dices nō est aliquis qui et hic et illic vera perfruatur hoc quidem difficile est et de numero impossibilium. nam et si paupertas nō vigeret viget tamen ambicio. sed egritudo non stimulet ira inflammat. si temptaciones nō impetant emergunt sepe cogitaciones mique. non est aūt parum labor inimici amfrenare opescere illicita desideria ostentaciones sedare despectionē remittere vitaz asperā ducere talia

vero non agnitem impossibile est saluari hec Cri. Si ergo temporales miserie terrent aut delice delectant eterne tibi in mente veniant et oculis tuis occurrāt vt si facilius temporales miserias sufferre et eternas euadere ac temporales delicias fugere et eternas consequi merearis. Vnde Gre. Si bonum diligitur mens in bonis meliozibus id est in celestibus delectatur si malum metuitur mala anime eterna proponantur vt dum illic esse conspiat et amplius qđ diligat et amplius quod pertimescat hic ommno non hereat. Vnde et Aug9. In presenti vita et delice temporales dulces sunt et temporales tribulaciones amare fūt. Si quis non bibat tribulacionis poculum metuens ignem infernalem. Et quis non contemnat dulcedinem seculi inhyans bonis vite eterne. et iterum si forte temptant fluctus concupiscencie mitearis quid promisit deus et dulcedo promissorum facient te contemptorem secuti dulcedinum pro eo quod promisit deus contemnis temporalem felicitatem promisit requiem pater molestiam minatur ignem eternum contemne temporales dolores hec Aug9. Vnde eadē Cri. mala carnalia ideo a deo creata sunt non vt timeantur sed vt per eorū timorem mala spiritualia magis timeantur bona carnalia ideo creata fūt vt per huiusmodi bona carnalia intelligantur spiritualia et magis diligātur hec Cri. Vt aūt temporales felicitates et voluptates melius cōtemnas cogita karissime et vide quid beatitudinis siue in spe siue in re felicitates et voluptates p̄terite vite effecerint et sic iudica de futuris p hijs em̄ ommbus non mīs tormentū remanebit et luctus. Dñ in Apo. quantum glorificauit se et in delicijs fuit tantum date illi tormentum et luctum. requiem ergo lazari et penam diuitis considerantes pauperes non despiciamus nec immitia oculos aspiciamus sed vt patronos et aduocatos in die iudicij ipsos honorem⁹ et eorum indigencijs pro viribus succurramus Ymo dominatorem ommium nudum arcēuntes et ianuas ex ianuis transimutantem et semper ad exitus stantes et manus extendentē despici vel honorari in eis certissime sciam⁹ Ipse em̄ dicit quicquid vni ex minimis meis fecistis michi fecistis. Vnde Gre. fratres mei et requiem lazari et penam diuitis cognoscentes sollerter agite culpa rum vestraruz intercessores querite atq; aduocatos vobis in die iudicij pauperes procurate. cuz quoslibet in hoc mundo abiectos aspiatis eadem si qua reprehensibilia eorum esse videantur nolite despicere quia fortasse ēs morum infirmitas vulnerat mediana paupertatis curat quorum siqua sunt talia que debeant iure reprehendi panem pariter detis et verbum panē refectionis cum verbo refecti correptionis. et duo a vobis alimenta rapiat qui vnum querebat duz et exterius alo et interius foueatur eloquio. Pauper ergo cum reprehensibilis cernitur moueri debet non despici si vero reprehensionis michil habet venerari sumopere debet. et iterum necesse est vt cum nature nostre cōsortes exteriora non habere conspiamus q̄ multa nobis desint interiora bona pensemus quatenus se se super in opes cogitacio nostra non eleuet cum sollerter videt quia nos vbertus quanto interius indigentes sumus. Negantur electis in hac vita bona terrena quia et egris quibus spes viuēdi est nequaq̄ a medico que cumq; appetunt conceduntur. Dantur aūt reprobis bona que appetunt quia et disperatis egris omne quod desiderant nō negatur. Dñ Ambro. Tentamus successus temporalium eterne reprobacionis est iudicium Vnde eadem Aug9. Tu consolacio sempiterna que sortis illis te tribuis qui consolacionem huius mundi p consolacione tua contemnunt nam qui hic consolātur indigni tua consolacione habentur. Sed qui hic cruciantur a te consolantur et qui participant passionibus participāt consolacionibus. Nemo em̄ potest in vtroq; seculo consolari nec potest quis hic et in futuro gaudere sed vnam necesse est perdere qui alteraz vult possidere hec Aug9. Hec igitur premissa bene considerata et diuitibus et pauperibus valde sunt necessaria quia et illis dant timorem et istis consolacionem audiant hic diuites penas suas et pauperes gaudia sua et illi terreantur et isti mulceantur sed heu parum hec attendimus et memoriam eorum cum somtu transire permittimus.

Sequitur Oracio

Omine Ihesu criste cum sim ommino paup virtutibus plenus peccatorum vlceribz mē dictis ante ianuam misericordie tue positus cupiens saturari de micis exemplorum que cadunt de mensa diuitum filiorum suorum qui induūtur purpura passionuz et epulantur quotidie splendide ferculis virtutuz veniant canes doctores tui et lingant vlcera peccatorum meorum et moriens mundo deporter ab angelis in sinum contemplacionis celestium audiam moysen et prophetas dicmando a malo et faciendo bonum vt ex mortuis operibus resurgens speram vitam habere eternam. Amen.

De resuscitacione lazari Capitulum. xvij.

Dum autē esset Ihesus cuz discipulis trās iordanem in loco vbi Johannes populū baptizauerat contigit lazarum marie et marthe fratrem infirmari in bethania q̄ mōdē per dietā vel arca distabat. sorores ergo eius curacionem fratris sui desiderantes miserunt unum ad Ihesum vt ipsas a dolore et illum a languore liberaret dicentes domine ecce quem amas infirmatur michil amplius mandant el sufficiat eum amanti insinuari necessitatem amica absq; alicuius petitionis additamento speciali. Qui enim proximum in necessitate deserit nec el succurrit amicus eius non est nec eum diligat. Vnde Aug9. Non dixerunt veni et sana non ause sunt dicere ibi tube et hic fiet sed tantū ecce quem amas infirmatur quasi dicerent sufficat vt noueris non enim amas et deseris. Vnde et Crisō. per hoc enim ad miserendum volunt attrahere p̄ncm. Ideo

aute non uenerunt ad xpm sed mittunt quia confidebat
vehementer de xpo et quia a luctu detinebantur. Et
sm Theo. quia mulieres erant quas non decet de fu
li domum exire. Magnam aut spem de xpo habebant
Dilexit enim Jhesus martham actuosam et mariam
contemplatuam que tristes erant et lazarum qui in
figura pemtencium languebat quicq; ei officium hu
manitatis sepe exhibuerat h addit euangelista ad ostē
dendum quare non oportuit q martha et maria irent
personaliter ad xpm qua xps erat familiaris lazaro et
eius sororibus et ibi frequenter venit ad hospitandū
Unde Aug⁹. Ille languens iste tristes omnes dilecti
habebant ergo spem quomiaz diligebantur ab eo qui
erat dolentium consolator et languentium saluator. spi
ritualiter lazarus qui interpretatur a deo adiutus sig
nat pemtencie vitam. In die emz salutis hoc est in die
pemtencie quando verus sol illuxit auxiliatur deus et
adiuuat. Martha aut prouocans interpretatur que
signat vitam actuam in qua tam virtutis delectacio
ne q exempli bom ostensione semper homo ad melio
ra prouocatur. Maria vero interpretatur illuminatrix
et signat vitam contemplatuam qua homo illumina
tur. sm illud Apoc. Mulier amicta sole et luna sub pe
dibus eius luminare noctis huius vite quod splen
dore huius mundi significat sub pedibus proiat hec
tria sunt que dominus libenter visitat scilicz pemtē tes
actuos et contēplacones. Pemitentes in ḡaa opus
cōms actuos in p̄fectu virtutis et otēplatiuos in pu
ritate veritatis. Hic nota q illi q in xpo plus fūt dile
cti q̄nq; pl⁹ infirmant et ḡuora mala sustinēt q alij
Sic enī medicꝰ timēs de morbo periculoso vt de acuta
incidat terqanā vt acuta euitet sic xps inducit infirmi
tates corporales vt morbus anime periculosus euite
tur et deiungetur qua sumus proni ad peccandum et
ad malum faciendum. Unde Hugo. p̄sciens domi
nus multa quoq; posse peccare flagellat eos ne pec
cent quia vtilius est eis frāgi laboribus ad salutem q̄
remanere nocolumes ad damnacionem hec Hugo.
Sed attendant hij qui infirmantur vel tribulantur
vt se corrigant quia ille qui iacit sagittam vel lapidē
post signum quanto iacit frequencius tanto propin
quius ita q in fine quandoq; signum tangit sic post
nos qui in mundo sicut sagitte signū sumus mors vt
deus iacit frequenter per infirmitates et tribulaciones
sed quanto frequencius iacit post nos tanto directius
et periculosius nisi corrigamur. Cum ergo dominus p
nuncium sororum lazari accepisset eū infirmari dixit
infirmitas hec non est ad mortez id est ad detinendū
eum in morte. Sed pro gloria scz vt glorificetur fi
lius dei per eam in ostensione sue virtutis et per resu
scitacionem lazari declaretur in xpo veritas deitatis et
hic fuit finis infirmitatis et nūdū adhuc duobus die
bus transiordanem in eodem loco vbi erat expectando
mortem lazari qui eodem die mortuus fuit quo domi
nus vnctam recepit distulit sanare vt posset resusci

tare. Ad maiorem enim miraculi certitudinem et euide
ciam expectauit vt illius qua triduuz completur vt mi
rabilibus et glorioſius suscitaretur. Unde Criso. man
sit duobus diebus vt scz expiraret et sepeliret vt nulli
posset dicere quoniam nondum defunctum eum suscita
uit sed stupor fuit et non mors. Et postea inter alia
dixit discipulis suis lazarus amicus noster dormit &
vado vt a somno exsuscitem eum mortez eius vocat dor
micionem et somnum qua ato erat surrecturos. Un
sm Aug. Dormio q potrat suscitare dormiebat alijs
mortuus erat quia taz facile ymo facilius est xpo mor
tuum suscitare de sepulchro q alteri dormienē de lecto
Ubi sciendum q somnus acapitur multis modis quā
doq; p somno nature. Unde in Job. securi dormias.
quandoq; pro somno mortis. Unde Apls. Nolumus
vos ignorare de dormiētibus. quandoq; pro negligē
cia Unde in ps. Ecce nō dormitabit nec dormiet. quā
doq; p somno culpe. Un Apls. exurge q̄ dormis. q̄nq;
p q̄ere otēplacōms. Ut in Can. Ego dormio ⁊ cor me
um vigilat. q̄nq; p quiete future glorie. Un in ps.
In pace in idipsum dormiaz et requiescam. mors ve
ro dicitur somnus propter spem resurrectionis et ideo
mors cōsueuit appellari dormicio ab eo tempore quo
xps mortuus est et resurrexit. Discipuli aut intelligē
tes de somni dormicione et timentes reuerti in iudeam
vbi volebant eum lapidare dixerunt ei domine si dor
mit saluus erit. dormicio enim infirmi signum ē sa
lutis. Unde Criso. Discipuli aut impedire voluerunt
eius aduentum in iudeaz Unde dixerunt domine si dor
mit saluus erit. Solet enim esse somnus egrotantiū
salutis indicium quasi dicant si dormit non igitur
vtile est q tu vadas ad exaudandum. eū Stultum erat
ire per tot stadia vt lazarum a somno resuscitaret
Tunc ergo dixit eis Jhesus manifeste lazarus mortu
us est et gaudeo scz non de morte eius absolute sed p
ter vos id est p̄ter edificacionem et vtilitatem vestrā
quia non eram ibi vt credatis scz amplius et fortius
q̄ prius et ex mirabili sumentes experimentum diui
nitatis mee illius resurrectionis in fide magis robore
mini cuius mortem ego eadem absens vobis ānuncio
et reuelo vide mirabilem bonitatem et dilectionem et
solleritam arca discipulos qui indigebant adhuc ma
iori robore et virtute. Unde Aug⁹. Gaudeo inquit p
vobis nam cum illic non extiterim confert ad maiori
tatem fidei vestre quoniam si altitissem egrotantez au
dissem quod esset modicum signum ad mee virtutis in
dicium qua vero me absenti subuenit mors procul
in fide mea corpora mini cum videbitis me posse et de
functum putrescentez resuscitare. Et sm Criso. dicit h
vt iam inciperent āmirari quia dominus potrat dicere
mortuum quod non viderat nec audierat et cognoscē
tes eum mi latere magis in eum crederent perrexerunt
ergo dominus et discipuli eius et venerunt prope be
thaniam que erat iuxta Jherusalem quasi stadijs qūn
decim de quibus octo faciunt vnuz miliare nec statim

intrauit ostēdes se ad mirabilia facienda nō ingerere et vt probaretur deuoto feminarum sanctarum sibi occurrendum scz marthe et magdalene vbi dum adhuc essent extra castellum martha audiuit quia Jhesus venit. ipsa enim curam domus habuit et ideo primo nunciatur ei aduentus xpi scz per aliquez qui eñ preueniebat eum mittens sq sororem suam et iudeos qui de ihrusalem et alijs viamis locis ad consolandum eas venerāt quia nobiles domini erant solauit et xpo reuerenter et deuote occurrit. Vnde Theo. primo itaq non pandit sorori volens astantes hoc latere quibus notum fore aduentum xpi nolebat. Vnde Criso. Non aūt assūt sororem obuiam xpo vadens. vult enim singulariter xpo loqui et quod factum est ei anunciare. Cum vero eam in bonam spem duxit tunc abijt et vocauit mariam hec Criso. Martha ergo dixit ad Jhesum domine si fuisses hic localiter presens frater meus non fuisset mortuus cum mors locum habere non debeat vbi est vita et post dialogum de resurrectione cum domino habitum abijt et vocauit mariam sororem suam silencio dicens magister adest et vocat te. Vbi Aug⁹. Aduertendum q suppressam vocz silencio vocauit nō aūt occulte sororem vocat quia si scissent iudei xpm aduenire recessissent et nō fuissent testes mirabilis hec Aug⁹. Maria vero vt audiuit surgit a quiete contemplacionis ato per desiderium cordis et venit ex magna deuocione ad deum extra castellum in loco vbi ei martha occurrerat. Judei ergo Jsrahelite et alij q in domo erant cum vidissent mariam festinanter abire secuti sunt eam credentes quia irent ad monumentuz vt ibi plorraret et nescientes quia Jhesus illic eet. Diuina aūt prouidencia factum est vt eam sequerentur quia sm Aug⁹. hec occasio erat vt plures ibi essent quando lazarus suscitatus est vt tam grande miraculuz quadriduani mortui resurgentis testes plurimos haberet. Maria ergo cuz venisset vbi erat ihesus videns euz cecidit ex deuocione ad pedes eius apud qs misericordiam et veniam peccatorum se nouerat alias consecutam et dixit ei sicut et martha dixerat domine si fuisses hic non fuisset mortuus frater meus. Ex hoc aūt q maria sic festinauit ad deum patet sm Aug⁹. q non illaz preuenisset martha si ei notus fuisset aduentus Jhesu xpi p hoc ecam q martha et maria obmiserunt dominū non expectantes aduentum ipsius datur intelligi q cum volumus deo recōciliari debem⁹ ei occurrere per penitenciam antecq ad nos veniat per vindictam quia nos peccatores sumus et meruimus percussionē et penā. Cessat aūt vt dicat Ambro. diuina vindicta si confessio precurrat humana et cū volumus xpo frui cum venientem anticipemus nō expectantes q ipse nobis condescendat sed nos prouis ad deum festinemus. Jhesus aūt vt vidit mariam et iudeos qui cū illa venerant plorantes de morte amici fremuit spiritu et turbauit seipsum humanum demonstrans affectum in luctu amicorum fremebat extra sonum lugentis emittens turbabatur intus miseriam condicionis humane considerans turbauit se quē alij turbare non potuit Nos turbamur ex necessitate ipse aūt ex voluntate sic omnes huiusmodi defectus suscepit quia voluit/esurium quia voluit in illius potestate erat vel sic affici vel nō affici. Et nota q fremitus cō surgit ex indignacione ad obiectum Jste ergo fremitus xpi precedebat ex indignacione eius contra dyabolum/per cuius suggestionem mors intrauit in mundum quem erat ato debellaturus. Turbacio autez illa precessit ex cōpassione lazari et sororum eius quia vt verus homo ex quadam naturali affectione fleuit cū flentibus vt nos instrueret q aliorum miserijs compati debemus. Jsti tamē passiones et consimiles nō fuerunt in xpo viciose sed magis virtuose quia non erant preuenientes iudicium racionis sed magis sequētes et p ipsū exactate. Jste vero fremit⁹ et hec ebacio non docet quid nos in tali re agere debeamus quando vel pro nobisipsis vel pro alijs in peccatis turpiter de gentibus deum oramus. Est autem fremitus impetus ire/contra vicia prorumpens. turbacio vero quedā tristis cum gemitu cordis cōmocō et quia fides de christo xps ē in corde fremit xps et turbatur in homine quā do peccator computat que bona accepit que mala reddidit et de peccatis se mecepat et reprehendit et dixit eis Jhesus vbi posuistis euz interrogat nec ignorat. in quo mistice innuit se huiusmodi peccatorem nescire cuiusmodi per lazarum signficatur. Vnde Glosa q absens sciuit mortuuz sciuit vbi esset sepultus. Sed sic dicens signat se quasi nescire perditum hominem. vñ dicit nō noui vos et adaz vbi es dicunt ei dñe veni et vide venit dominus per compassionez et vidit oculis misericordie. quia vt ait Aug⁹. Videt dominus quando miseretur et affectum suum lacrimis demonstrans Jhesus lacrimatus est humanitus ex pietate mistice docens hominez propter peccatum fletibus indigere et signficans eas qui peccati morte sapiunt vt reuiuiscere queant plangendos esse. Vnde Alchuin⁹. q fons pietatis erat flebat pro parte humanitatis quem resuscitare poterat per potenciam diuinitatis. Et Beda. Quare aūt fleuit xps nisi quia flere hominibus docuit lacrimemur ergo et nos pro nobis et omnibus illis quos in fetore vicioū iacere sentimus si fetre nostris lacrimis et nos eos dominus resuscitare dignet. Vt aūt ait Aug⁹. legitur xps super lazarum fleuisse in orationibus pernoctasse ex itinere fatigatum fuisse num.q aliquid risisse aut prosperatū fuisse. Vnde et Crisosto. fleuit quidam illum frequenter inuenies num.q vero ridentem vel gaudentē sed nec leuiter saltem subridentez vl gaudentē. Et nota q dominus nō fleuit lazarum mortuum sed ad huius vite miserias et erumnas resuscitandum. Vnde nec pro nostra nec p aliorum morte tristari debemus quomodo enim ab eo premijs honorabimur ad quem inuenimus inuitanā sm Apl'm Coronam iustitie reddet dominus hijs qui

diligunt aduentum eius et quid tantopere vitam de-
sideremus in qua quanto magis fuerit tanto maiori
scrana peccatorū oneratus erit vel certe domin⁹ mor-
tem fleuit quaz homo peccando incurrit ac miserias et
erumnas humano generi pro culpa inflictas. si eñ
peccatum non precessisset sine dubio mors secuta nō
fuisset. Secuta est ergo mors eam corporis quam
precessit mors anime et Jhesus rursum fremens in se
metipso eam indignatus contra malignam tumorez
defectis suis imque murmurantium venit motus mi-
sericordie et impulsus compassione ad monumentum
qđ erat spelūca hūs lapide suppositū. et dicit monumen
tū quasi monēs mentē scz illius q̄ aspiat vt p amna
sepulte oret ac de morte propria precogitet et ad eam
dem se disponit. Rursus fremuit vt det intelligere eos
qui a peccatis debent resurgere in continuo luctu per
sistere sm illud Prophete. tota die cōtristatus ingre-
diebar. Sepe ergo se ploret peccator sepe fremet ex
stus et turbetur in homine si vult reuiuiscere. Et iussit
Jhesus tolli lapidem superpositum vt omnes vidērēt
mortuum fetidum et corruptum. Sed contendebat
martha dicens ad eum domine iam fetet quatriduan⁹
enim est timebat remoto lapide populus fetorem exala
ri q̄ fratrem resuscitare quasi diceret licet aliquando
resuscitati sint mortui recenter et post paululuz tamē
q̄ iaz quatriduanus ex fetore solutus resuscitetur nō
est sic auditum et hoc videtur processisse ex admiratio-
ne marthe et eius ignorantia qua eiusdem virtutis ē
resuscitare recenter mortuum et quatriduanū vide mi-
rabilem amorem istarum sororum erga dominū ihe
sum nolebant eam q̄ fetor nares eius tangeret ad
modicum. Demde sublato lapide Jhesus eleuatis ocu
lis in celum patri pro exaudiatione sua gratias egit
ad fidei edificationem vt circumstantes hoc audientes
et virtutem dei in eo videntes crederent eum dei filiuz
Vnde Hylarius non precessit nobis orauit ne fi-
lius ignoraretur. Cum enim sibi non proficeret de-
precationis sermo ad perfectum tamen nostre fidei lo
quebatur non inops ergo auxilij sed nos sumus inop-
pes docturme ideo eam orauit vt in necessitatibz ad
orationis suffragium esse recurrendum nos doceret.
Et notandum q̄ orare patrem et exaudire conuenit
christo ratione humanitatis in qua est minor patre nō
aūt ratione diuinitatis in qua est equalis patri. Ora
turos vero gratias pro exaudiatione egit qua iā se
exauditum cognouit. Vnde Orig. Erat enim oraturus
pro resurrectione lazari sed preueniens in illius oratiō
nem qui solus bonus pater est exaudiuit dicendo pro
implemento orationis subdit gratiarum actiones di-
cens pater gratias tibi ago quoniaz exaudisti me hoc
Orig. Per hoc q̄ Jhesus oculos leuat in celum osten-
dit nobis formam orandi que est per eleuationē mē
tis in deum. Vnde instruimur vt in oratione leuem⁹
sursum ad deum oculos mentis nostre erigendo et re-
mouendo a presentibus rebus memoria et cogitatiōne
et intentione. Oculos eam ad deum leuamus quādo
non confidentes de meritis nostris de sola dei miseri-
dia speramus. p hoc aūt q̄ in principio orationis gra
tias agit datur nobis exemplum cum orare volum⁹
anteq̄ futura petamus pro receptis beneficijs deo gra-
tias referamus. deus enim ex gratiarum actione de p̄-
teritis prouocatur ad prestanda beneficia sequentia fi
lius Deinde voce magna populus virtute q̄ damonis
intentione damauit lazare veni foras quantuz ad cor
pus de sepulchro et quantum ad animam de inferno
et sic lazarum vocas sue virtutis suscitauit. Vnde sm
Orig. est considerandum q̄ mora tollendi lapidem ad
iacentem ex fetore defuncti tanta est et ideo tamdiu
resuscitatio lazari dilata est q̄ diu xp̄m per verba de-
tinuit sed cum statim cum xp̄i mandatum obediēdo ex-
equitur frater resuscitatur vt per hoc discamus nichil
interponere inter tussa xp̄i et executionez ipsorum si cu
pimus q̄ statiz sequatur salutis effectus sm illud Pro
phete. In auditu oris obediuit michi. Et nota q̄ vox
xp̄i magna dicitur propter virtutis magnitudinez nā
tanta virtus eius fuit q̄ suscitauit lazarum a morte
quemadmoduz suscitatur dormiens a somno vel sopo
re vox eā ista magna representatiua est illius vocis
magne que erit in communi resurrectione per quam
omnes de monumentis resuscitabūtur tanta enī erat
virtus huius vocis xp̄i vt absq̄ temporis dilatiōne vi
tam conferret sicut erit in resurrectione omnium quā-
do in ictu oculi mortui audientes tubam resurgent.
Clamauit m̄q̄ lazare veni foras. quem sm Aug. ideo
ex proprio nomine vocat qua tāta erit virtus vocis
eius q̄ pariter omnes mortui cogerētur exire nisi per
expressionem nominis virtutem suam ad vnum deter
minasset et non solum suscitatus est lazarus sed p̄dijt
et exiuit licet ēet ligatus manus et pedes institis id est
fasciis quibus antiqui mortuos inuoluebant et facies
eius sudario ligata erat ne scz horrorez faceret in quo
virtus diuina et miraculi certitudo declaratur. Ideo eñ
ligatum et coopertum resurgere iussit vt miraculū ma
gis approbaretur. Vnde dominus precepit discipulis
vt eū qui foris ligatus apparebat soluerent et sinerēt
abire vt per opera vite ostenderetur vere suscitatus et
non fantastice. Vbi est notandum q̄ mors anime est
anime a deo derelicto damnosa quod fit per peccatuz
mortale quo deus repellitur ab anima. Vñ sm Aug.
mors anime fit cum deserit deus sicut corporis cum de
serit illud anima. quatuor aūt pro gressibz mors ani
me perficitur et sic quadriduanus mortuus dicitur mere
tur. prima est quasi titulatio delectationis in corde. se
cunda consensio. tertia factum. quarta consuetudo. sed
deus ab hac morte animam ad vitam resuscitat p gra
tiaz qua anima deo reconciliatur qua sicut corpus vi
uit ex communicatione anime sic anima dicitur viuere
ex vnione dei per gratiam hec viuificatio significatur
in suscitatione lazari de sepulchro. In resuscitatione
enim lazari plura facta sunt q̄ missi ce ad resuscitatiōnē

peccatoris occurrūt. Per eo ordine quottidie peccator resuscitatur quo lazarus resuscitatus dicit et talis sit quottidie processus in resuscitacione anime a morte peccati qualis fuit in resuscitacione lazari de fetore sepulchri. Primum ergo quod requiritur ad resuscitacionem peccatoris est noticia diuina actualis qua deus respiat peccatorem in aliquo tempore certo et hoc significatur per hoc q̄ sorores lazari miserunt nuncium ad Jhesum sibi de infirmitate eius notificando. Secundum est auxilium quod deus porrigit hominem vt liberum arbitrium moueatur in deum et anima per peccatum a deo auersa conuertat se ad ipsum. Non enim est volentis velle neq; currentis currere sed miserētis dei hec donare et ideo requiritur auxilium diuinum vt nos melius ad graciam disponamus et hec porrectio diuini auxilij significatur per hoc q̄ Jhesus ad lazarum ire est dignatus. Teraum est motus liberi arbitrij nostri. qui sm Aug⁹. licet deus creauerit te sine te non tamē iustificabit te sine te et ideo ex parte nostri requiritur motus liberi arbitrij. qui duplex est. vnus quo mouetur super peccatum vt sc̄z peccatum displiceat alio quo mouetur in deum per fidem et spem quibus deum sibi reconciliari desiderat et hij duo motus notantur p occursum duarum sororum sc̄z marthe et marie ita q̄ primus motus intelligatur per martham que prior occurrit. secundus per mariam que venit vocata per martham sic enim hic ex primo motu prouocatur secundus. Quartum est cognicio peccati in quam deus reducat hominem vt homo se cognoscere studeat quē deus querendo quasi nescire se signat. q hoc significatur p hoc q̄ interrogauit vbi eū posuerunt. Quintū est gracia contricionis que sequitur mocionem liberi arbitrij et cognicionem peccati et hoc significatur per lacrimacionem xp̄i que quidem lacrime processerunt ex fonte diuine misericordie et hijs lacrimis quottidie peccator profunditur cui sibi hec gracia infundit. Christus enim non est lacrimatus pro morte lazari corporali sed p morte peccatoris spirituali que in lazaro rep̄sentabatur. Caueat ergo peccator ne lacrimas cristi contemnendo graciarum xp̄i euacuet sed potius cum xp̄o flente peccata sua defleat et sic effectum lacrimor cristi suscipiat. Sextum est propositum cauendi peccata in futurum et hoc notatur in eo q̄ precepit āmoueri lapidem. tunc ergo lapis de sepulchro tollitur cū duricies propositi peccandi et moles male consuetudinis de corde āmouetur. Et cum lapis deponitur tunc foditas cadaueris detegitur. Vnde dixit martha domine iam fetet. sic duricie cordis āmota videtur vilitas peccati ex quo sequitur peccati abhominacio et concipitur p̄positus vlterius nō peccandi. Septimū est gracie infusio qua iustificatur impius et hoc notatur cum clamauit voce magna dicens lazare veni foras clamor magnus signat magnitudinem diuine virtutis que exigitur in iustificacione impij. Quia sm Aug⁹. Maior est iustificacio impij q̄ creacio celi et terre vocem etiam magna clamauit quia difficile surgit quem moles male consuetudinis premit. Sed tamen post magnam vocem surgit id est per magnam dei graciā viuificatur et iustificatur dum penitet. Datur etiam p hoc intelligi q̄ xp̄s vocat peccatorem foras exire de cōuersacione peccati et de occultacōne eius per confessionem facendam sacerdoti. Octauum ergo est peccatoris confessio quam deus administrat voce magna damādo id est magna gracia vocando et hoc notatur in eo q̄ lazarus prodijt de sepulchro. prodire enim ē de occulto per confessionem venire sed adhuc peccator non est totaliter solutus āteq̄ superuenat absolucio sacerdotis quod significatur per hoc q̄ prodijt ligatis manibus et pedibus. Nonum ergo est sacramentalis absolucio que significatur per hoc q̄ xp̄s dixit discipulis soluite eum. potuisset quidem immediate simplici verbo ipsum met soluere sicut ipsum fecit de monumento prodire sed voluit suos discipulos in hoc facto cooperatores habere quia vult hoc ministerium sacerdotibus cōmunicare. suscitauit Jhesus q̄ p seipsū viuificat interius soluūt discipuli q̄ ministerio sacerdotū soluunt viuificati. xp̄s enim per se intus viuificat ministris potestatē soluendi tribuit. Decimus ergo precedens adhuc ligatus ē ostens adhuc reū. Vt aūt absoluantur peccata eius ministris mandatur vt illum soluant. Sicut ergo dominus lazarum suscitauit prius q̄ discipulis soluerentur sic in contricione peccatum dimittit et peccatorem viuificat prius q̄ a sacerdote absoluatur cui tamen postea se ostendere tenetur. Decimum et vltimum est satisfactio que significatur in hoc quod ihus subdit et simite eum abire. non dixit facite eum ad sepulchrum ire redire. sic sacerdos debet primaliter p satisfactionem mundare hominem q̄ de sepulchro et profundo peccatorum et male consuetudinis longe abeat et nullatenus redeuet et amplius non peccet. Dixit enim simite abire non stare vel iacere. Talis enim absolutus a peccatis non debet iacere vel stare sine exercicio spirituali quia in via dei stare retrocedere est sed debet ambulare de virtute in virtutem. Item misticē p lazarum languentem significari etiam potest grauem temptacionem patiens et per eius sorores persone p eius allegacione deuote xp̄m precantes que non semper exaudiuntur sed talis patiens aliquando per actū peccati mortalis mori permittitur ab eo qui est fonte bonitatis et potencie q̄ scit et potest bona de malis elicere. In hoc aūt q̄ dominus vadit ad eum suscitandū ostenditur eius clemencia inquantū homines in peccatis existentibus et quasi mortuos ac per se ad deum accedere non valentes misericorditer preuemendo adtrahit et peccatorem non solum mortuum per culpam sed etiam aliquando fetentem per infamiam et sepultū sub lapide per obstinacionem sic reducat ad vitā gracie q̄ non solū tollitur obstinacio et mors culpe ꝫ etiā fetor infamie et reduatur suauis odor bone fame. Sed ista eīm desperacioni datur occasio cum lazarus iaz fetēs

et quatriduanus resurrexit a mortuis et monumento
Locus autem infirmi erat bethania que interpretatur
domus obedientie per quod datur intelligi q si infir-
mus sit deo obediens potest ab eo de facili curari. et sm
Anselmum in bethania quod domus obedientie in-
terpretatur lazarum suscitauit ostendens omnes qui
bone voluntatis studio huic mundo mortuos in sinu
obedientie requiescunt in vitam eternam a deo resu-
scitandos. Ista aut bethania erat marthe et marie per
quas duplex vita scz activa et contemplativa signifi
catur vt sic per hoc intelligi detur q per obedientiam
homo perfectus in vita activa et contemplativa red
ditur. Dicitur aut de lazaro q postea numq risit nu-
quā in gestu signa iocosa ostendit p eo q vitā huius
erumnis quas mortis euaserat redditus fuit. Magis
enim q ante factus amator vite illius penitebat eum
vite istius. Unde Aug⁹. O si possemus exutare homi
nes et cū ipsis pariter exutari vt tales essemus ama
tores vite permanentis quales sunt homines amato-
res vite fugientis. Creditur aut hoc factum ea die q
in ecclesia solet legi scz feria sexta ante dominicā de pas
sione dñi monumentū vero lazari demōstrat ecclesia
ibidem in honore beate marie magdalene structa et
grande monasterium magna oliuarum silua arcūda-
tum vbi erat abbatia sancti lazari cum abbatissa et
monialibus sancti ordinis benedicti. Multi ergo tu
deorum qui viderant mirabilia que fecit Jhesus credi
derunt in eum nec mirum quia illud signum fuit di-
uine virtutis manifeste ostensiuum et tale miraculuz
non est a seculo auditū scz q mortuos quatriduanus
in monumento resuscitaretur ad vitā. Dñ sm Aug⁹.
excedit omne miraculum quod Jhesus circa lazarum
fecit quem ab ipso infirmi inquilino destructa lege tar
tarea redire ad superos iussit. Quidaz aut ex ipsis tu
deis abierunt eadem die ad phariseos et nunciauerūt
eis q fecit Jhesus et celebris erat sermo de eo apud
multos alij bono alij malo zelomoti nunciauerunt q
sicut ex signis visis homi conuertuntur et perfiaūt ita
frequenter mali obdurantur et deficiunt. Homi quidem
nunciauerunt eis vt mitigarent eos circa Jhesum et
precando vt crederent. mali vero vt conatarent eos
contra Jhesum et precando vt seruirent per bonos illi
significantur qui bona in alijs sicut in se amant et om
nia in bonum interpretantur. per malos aut illi qui
videntes seruoruz dei opera odijs insecuntur et infama
re eosdē conant.

Sequitur Oratio

O Jhesu benignissime qui quatriduanum laza
rum iam ferentem a sepulchro resuscitasti et
a vinculis soluere ac libere abire fecisti mo-
ueantur obsecro viscera misericordie tue su
per me miserum peccati delectationem consensu et per
petrationem mortuum mole male cōsuetudinis pfūd
et sepultum iamq quatriduanum et fetidum me a se
pulchro vicioruz resuscita vt p confessionem foras
vemam resuscitatum a vinculis peccatoruz et mortis
solue solutum ab omni seruitute peccati liberuz in liber
tatem glorie filioruz dei ire concede. Amen

De conspiratione pontificum et phariseoruz contra
Jhesum Capitulum. xviij.

Redicto itaq miraculo de suscitatione la
zari publicato pontifices qui erant maio-
ris auctoritatis et magis litterati et pha
risei qui videbantur pre alijs religiosi ex
quibus factum eoruz gratius erat moti
sunt ad tractandum publice de morte xpi ex ira et mu
dia quā de fama et gloria eius habebant et ad h facē
dum collegerant concilium sabbato mox sequenti ad
uersus Jhesum timentes et dimittent eum sic viuentē
et signa talia facientem per ipsum amittere et locum et
gentem eo q omnis turba post eum iret eiq crederet
et ipse sacra eoruz vana et abolenda esse doceret. cō
cilium a conciliando est dictum quia conciliati et con-
gregati erant in vnum malum consensuz. et hoc erat p
mum concilium quod habuerunt contra Jhesū xpm
Porro quidem querebant eum interficere nunc autez
sententiā firmauerūt et q̄rentes ocasiū apte de morte eiꝰ
tractauerunt. Videbunt enim xpm a populo tamq
regem honorari et quia mandatum romanoruz erat
vt nullus nisi p eos crearet rex nominari. omnis enī
qui se regem facit contradicit cesari ideo timebant q si
xpm tamq regem haberent romani ipsos rebelles re-
putarēt et venerit cōtra eos auctate et locū destrue
rūt Vel timebant ecā ne si xpi doctrina precederet tē-
plum et vniuersa religio ac reuerencia eius vilipende
retur et inde nullius momenti fierent et ideo romani
auctatem eis aufferent eosq in seruitutem dispergerēt
Vel certe timebant ne si omnes in xpm crederent ne
mo remaneret qui aduersus romanos auctatem tem
plumq defenderet quā contra ipsum templum et con-
tra suas paternas leges doctrinam xpi esse senciebant
pontifices et pharisei sibi consulebant nec tamen cre-
dere volebant plus enim perditi homines cogitabant
quomodo alteri scz xpo nocerent vt perderent q quo
modo sibi consuleret ne perirent timebant et quasi cō-
sulebant sed trepidauerunt timore vbi nō erat timor
Si enim xpo credidissent si eum nō occidissent nec
gentem suam amisissent sed quia xpm occidere non ti-
muerunt et locum et gentem perdiderunt naz et roma
ni post domini passionem et glorificationem tulerunt
eis locum et gentem expugnando occidendo et trans fe
rendo temporalia perdere timuerunt et eterna non co-
gitauerunt et sic vtrumq amiserunt que vt fugiturī
egerunt hic que quia egerunt non effugerūt. quid vo
bis profuit o misami iudei q tantum scelus commisistis
nunquid q xpo dño vt docuit seruire noluistis ideo
domino caruistis. dum enim illi seruiunt reges quibus
vos seruitis sicti estis mali serui bonoruz seruoruz
cristi per ipsos conterit contumaciam vestraz per ipsos
dissipat cōsilia vestra p ipsos retribuit scelera vestra
in capita vestra. Ipse aut dñsque vos interemisti s

non vos seruos sed liberos esse cupiebant quando dicebat si vos filius liberauit vere liberi eritis · Vos autē deum dominum regem et ipsam veram libertatem non solum repudiastis verum eciam negare cupientes damnatis non habemus regē nisi cesarez · Considera nūc quot sunt hodie hommes eciam religiosum habitū gestantes qui iudeos imitando temporalia perdere metuunt et eterna non attendunt sicq vtraq; non m merito amittunt · Sunt enim plerisq; eciam religiosi qui temporalia quandoq; mmus iuste et oblique acquirentes vel sic acquisita possidentes ea dimittere trepidant et pro hijs eterna amittere non formidant et q nunc cum iudeis tenebras diligunt interiores sez cū pe ideo tunc cum eis in tenebras mittentur exteriores sez gehēne · Religiosus ergo cupidus vel vanus est lamentabilis quia miserabilior est quodāmodo omnib creaturis sez carens deo et mundo · Tunc caypbas q pontifex fuit quid eis faciendum erat decreuit et ꝑpter auctoritatem officij locutus est dicēs expedit vt vn? homo eciam si bonus et iustus esset moriatur pro populo et populi obseruacione et nō tota gēs pereat ꝑ ea si illi in vita maneat quia bonum commune magis ē eligendum q̄ particulare · hic patet manifeste q̄ passio iudeie et luoris contra xp̄m et passio timoris perdende gentem et locum subuertebant in eis racionis iudicium quia in nullo causa fuit interficere innocentem et iustum · per hoc enim non procuratur ꝧ magis distruitur commune bonum propter quod iudicō dei illud malum quod credebant per mortem xp̄i euadere destructionem gentis et loci hoc ꝑ mortez xp̄i incurrerunt quia in penam huius peccati romani locū et gentem destruxerunt quod per tytum et vespasianū. Anno · xlij · post xp̄i est factum prophetauit aūt caypbas vtilem humano generi mortem xp̄i licet nesciens · Quamuis enim esset mentis caypbe dare solūmodo consilium de morte xp̄i per temporalis periculi euasione circa populum iudeorum tamen verbum suum sic sonabat q̄ xp̄s erat moriturus pro gente ⁊ populo et quod sic protulit fuit prophetia quodāmodo de futuro q̄ xp̄s erat moriturus pro salute spirituali non solum iudeorum sed eciam omnium gentium qui crediturі erant in ipsum et per fidem congregandi · Unde Theophilus · Hoc autem ipse quidem parua dixit intencione sed tamē spiritus sancti gracia ore eius vsa est ad futuri prenūciū hec Theophilus · Nō tamē sequitur quod quicumq; prophetizat sit prophetа nā quandoq; alicui conceditur actus alicuius rei cum tñ condicio ei non conceditur · Unde Origē · Non quicūq; prophetizat prophetа est sicut non quicumq; vis ꝑ sequitur iustus est sicut qui fiat aliquid opus propter humanam gloriam hec origenes Expediens autem et necessarium est et fuit cristum ꝑ nobis pati et mori racione triplici · primo ad ostendendū circa nos iudicium diuine dignacōnis et pietatis · Secōo ad exoluendum preciū nostre redempcionis q̄ fuit p̄cios? immaculati ihesu xp̄i sanguis · Tercio ad prebendum exemplū nostre ymitacionis vt sequamur vestigia ei? insuper et alia racione triplici expediebat xp̄m mori primo quia homo moriuus ideo expediebat vt cristus mortem nostram destrueret et hominem viuificaret · Erat aūt homo moriuus quadruplici morte sez naturali culpe gehenne et ex priuacione visionis diuine p̄mam destruxit per suam gloriosam resurrectionez secundā per sui sanguinis effusionem · terciam per infirmi exportacionem · quartam per sue visionis restitucionem · Secundo quia homo erat ꝑditus ideo expediebat vt xp̄s ad nos veniret ac mortem subiret et sic hominē perditum inueniret · Tercio quia homo erat a deo diuisus et dispersus ideo expediebat vt xp̄s homines in vnum congregaret et ad deum reuocaret · Caypbas ergo prophetauit quidem id est verba prophetie ꝑtulit · nec tamen erat prophetа quia inspiracionem prophēticam non accepit et donum prophetie non habuit sicut et balaam · Ubi ſm Aug̃ · docemur eciā homines malos prophetie spiritu futura predicere quod tamē sanctus euangelista diuino tribuit sacramento id est virtuti ipsius sacramenti sez sūmi sacerdocij quia caypbas non a semetipso hoc dixit sed cum esset pontifex id est sūmus sacerdos anni illius et ministerium habēs in manibus non meritis suis prophetauit et spiritu dei locutus est quia ipso ignorante dictum prophetie cum protulit non racione meriti sui sed dignitatis officij et forte vnctio pontificalis contulit ei quendaz sensum prophetizandi · Unde Criso. vide aūt quanta spiritus sancti virtus est · a mente eniz mala valuit verba proferre prophetie · vide eciaz quanta est pontificalis virtus potestatis · Pontifex enim effectus et si indignus existens prophetauit nesciens quid diceret Ore enim solum vsa est gracia contaminatum cor nō contingit hec Criso · Ob q̄ auctoritatem solam credimus malum prelatum exaudiri et forte quia preco ecclesie est et in eius voce dixit oremus cum multe auctoritates faciant in contrarium vt illa que suis premittur aliena non diluit et hmusmodi · dicitur aūt caypbas fuisse pontifex anni illius quia licet deus constituerit sūmum sacerdotem vnum cui moriuo vnus succederet per ambicionem tamen postea euenit vt plures essent et per annos singulos suis viribus ministrarent · Ab illo ergo die quasi vtili accepto consilio cogitauerunt magis diffinire q̄ prius vt cristum q̄ eius possent interficerent edicentes vt inuentus duceretur in Jherusalem licet enim ante habuissent instinctū et voluntatē interficiendi ipsum tamen ex consilio caypbe diffinierunt firmo proposito hoc q̄ eius possent adimplere · O prauum consilium O pessimi duces populi O scribarij nequissimi Quid agitis miseri Quid vos furor exagitat tātus Que ordinacio est hec qō propositum que causa occasionis domini nostri Jhesu xp̄i Nonne ipse in medio vestrum est quem tamen nesciatis et intelligit omnia verba vestra et scrutatur

renes et corda · sed sic fieri oportet vt deliberastis quia tradidit eum pater suus m manibus vestris · Quia ergo Jhesus iam estimatus erat morti ideo ab ipso sabbato quo consilium collegerunt inchoamus memoriam dominice passionis m diuino officio maxime in ymnis et subticem? gloria patri in introitu misse et responsorijs et quasi post horā eiusdez consilij publicum lucrum iapiens ecclesia et suo compaciens domino sicut membra capiti ex tunc quasi lugendo recitat vexillum regis misterium cruces clauos et lanceaz perforati corporis et hijs similia vsqz ad diem passionis nō duz traditus erat dominus in iamstarum manus · Vnde dominicam ebdomadam illam de passione domini appellamus · diuulgatum aūt fuit istud consilium de occasione xp̄i habitum · Sed sapiens dominus volens dare locum ire et eaam qua non dum erant omnia completa nec dum venerat hora eius qua tradendus erat et crucifigendus post consilium cauens se obseruans palam aput eos ambulare desijt neque ad aliquaz ciuitatem populatā abijt sed in regione iuxta desertuz vbi pauca de uicis erant non frequenta insidiauit in ciuitatem effrem que erat parua et paruz populata ac magis secreta et ibi morabatur cum discipulis suis vsqz ad tempus sue passionis propinquum sed stetit ibi paucis diebus cum ipsis discipulis suis se occultans ad tempus · Vbi Criso · Ipsi aūt quando omnes letabantur et festum celebrant tunc occultantur et in periculis sunt sed tamen permanebant cum eo sm illud vos estis qui permansistis mecum in temptacionibus meis et sic fugit dominus ante faciem nequissimorum seruorum et hoc non erat propter potenciā defectum sed vt alijs daret viuendi exemplum · Vnde Aug? · Non quia potencia eius defecerat in qua si vellet palam cum uicis conuersaretur et michil ei faceret sed exemplum discipulis demonstrabat in quo apparet non esse peccatuz si fideles eius oculis persequē cum se subtraherent et furorem sceleratorū latendo potius euitarēt quā se ostendēdo magis accenderent · sm Orig̃ · honestum et laudabile est imminente iam periculo et agone confitenti Jhesum non euitare confessionem nec recusare subire mortem graciā veritatis & nullus debet tradere occasionem tante temptacioni et hoc propter duas raciones · primo quia valde p̄sumptuosum est periculis se ingerere propter inexperientiam proprie virtutis que et quādoqz fragilis inuenitur et propter futuri euentus incertitudinem · secundo ne nos ingerentes persecutoribus occasionem prestemus eis vt magis impij et noxij fiant et nos de eorum delicto debemus responsum et luamus penas · Proximū aūt erat pascha iudeorū hoc subditur ad ostendēdum q̄ p̄ps paruo tēpore in ciuitate se occultauit quia ante pascha in iherusalem venit et ascenderunt multi iherusolimam de regione ante pascha vt sanctificarent et mundarent seipsos oracionibus et sacrificijs ante festū ad digne comedendum agnum paschalem quem nisi

lus comedere debebat nisi mundus · preceperat enim dominus per moysen vt undiqz de tota iudea conuenirent ante pascha in Jherusalem et ibi sm legem ante esum agni paschalis se mundarent vt sic purificati solennitati et esui agni mūdi interessent · Vñ Theophilus · Ascenderunt autem ante pascha vt purgarentur quoniam quicumq; peccauerant pascha non celebrabant nisi prius expiarentur balneacionib? et ieiunijs ac rasura quin eaam quasdam deputatas oblacones offerendo hec Theophilus · Vbi informantur qui debent communicare qua confessione racione ieiunio ante debent purificari · Si enim hoc fiebat de agno legali multomagis se debet homo sanctificare bonis operibus ad digne recipiendum verum agnum immaculatum corpus xp̄i · Sed iudei oblite fuit sanctificacionis tractabant de nece veri agni et ipsum agnuz ad ymolandū querebāt in ipso loco oracōis festo sanguinē innocentē miscere cogitātes · Vñ Cri · hij venerant in exterioribus se mūdare et in interioribus homicidium et sanguinē comāre insidiabant̄ et tēpus festi tēpus faciebant occasionis hec Cri · Querebant ergo Jhesum et colloquebantur adinuicem in templo stātes quid putatis quia non venit ad diem festum · q? enim mirabantur q̄ in tanta congregacione ad docendum non venerat ideo querebant nō quidem bene et ad honorandum sed male ad occidendum · Sed ē notandum q̄ quando dies festus agitur sancte semp dominus est in die festo sm illud vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo in medio eorum suz Et ideo nos congregati in domo dei queramus Jhesuz mutuo nos consolando et exorando vt ad idem festuz nostrum veniat et nos sua presencia sanctificet quando vero non recte agitur festum tunc non venit Jhesus sm illud Ysaye festiuitates vestras non feram · Et subdit euangelista quasi respondens questioni eorum Dederant enim pontifices et pharisei mandatum vt si quis cognouerit vbi sit Jhesus indicet potestati publice vt apprehenderent eum sez ministri potestatis ad occidendum · propter hoc enim ab eis sicut ab ingratis et obstinatis recesserat vsqz ad tēpus qō sue passioni dispositū erat · Sed vt ait Aug? · nos qui scimus vbi p̄s est q? ad dexteram dei patris est inducamus eis vt sic vtinam apprehendant eum per fidem · Conspicit igitur predictos nepharios in cōsilio suo pessimo estuantes et dominū Jhesū ac discipulos tamq̄ paupes et inermes recedētes qd putas magdalenā dixisse ꝛ et q̄les animi mater domini Jhesu erat cū sic eū recedere videret et audieret causam quare q? sez eum occidere volebant potes hic meditari dominaz et sorores eius tunc cum magdalena remansisse et dominum Jhesuz eas omnes de ata sua reuersione tunc consolatuz fuisse · Considera eaam quomodo dominus suos aduersarios quos solo nutu perdere potuit tamq̄ inermes reddendo dedignabat nec se saltem verbis excusando defendebat ac eius māsuetudinē et humilitatē ymitādo

omnem depone amaritudinem et furorem quia sic et corporis et anime habebis requiem.

Sequitur Oratio

OMme Jhesu xpe magm consilij ãgele qui consilium malignantium contra se fieri permisisti nec illis resistere per potentiam magis cedere per paciencia voluisti ne derelinquas me in erranc iudicio aut noxio consilio mei arbitrij vl' hominem neq; m potestate aut temptacione demonum tuipse deme ter me intus et foris dispone et rege ac dirige in viaz salutis eterne. da michi domine vt quicq; contra me diabolice aut humane moliuntur aduersitates redigãtur ad nichilum vt illesus et ab omni periculo erept? letus tibi referã actiones gracias Amẽ.

De decẽ leprosis a domino curatis Capitulũ xix.

FActum est autem cum complerentur et appropinquarent dies assumpcionis domini Jhesu a mundo ad patrem p passionem et mortem non diuertit sed firma ut faciem suam id est voluntatem. Nam per faciem designatur animi voluntas in locum passionis et vt iret in ierusalem quia ibi oportebat verũ agnum offerri vbi figuralis agnus solebat ymolari assumpcionem Jhesu dicat Lucas. non solum sm temp? quo assumi debebat per passionem de hoc mundo ad patrẽ qua oportuit pati xpm et intrare ita in gloriã suam sed eciam sm preceptum de agno paschali qui decimo die mensis assumebatur de grege et domum ferebatur et seruabatur vsq; ad vesperam. xiiij. diei et tunc ymolabat in hũc modũ xps decima die in ramis palmarum venit ad locum passionis scz in iherusalez vbi tamq; verus agnus erat pro nobis ymolandus mansitq; ibi et arca vsq; duz passus est vt sic veritas figure responderet. Ex quo patet q tempus sue passionis preuidit quasi deus et q spontanee non coacte est passus. Vnde firmauit id est nõ leuiter voluit sed firmiter et constanter disposuit vt iret in iherusalez ad sustinendum mortem vt ostenderet se sponte passurũ et suo exemplo discipulos animaret ad passionem sic et tu omne opus bonum firmus et stabilis debes assumere nec pter temptaciones ab eo diuertere mistam te igitur tempore passionis quo trãsmigraturus erat de hoc mundo ad patrẽ prestat dorsum galilee et faciem in iherusalez conuertit ac firmata et imperterrita mẽte locũ quo pati decreuerat petit non huc et illuc ibat sed iter versus iherusalem tenebat. Vnde qui supertus pluries suscitauit et exhortatus ẽ discipulos et alios ad martirium et sui sequalem verbo hic hoc idem fiat facto eos tamq; magister et doctor precedens et ẽsi facto suo dicens si quis vult post me venire abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Approximante ergo tempore passionis sue dominus Jhesus qui pluries fugerat incepit reuerti Sic enim in superioribus ad nostram instructionem visus est prudẽcia ostendens q pro loco et tempore furorez persequẽcium caute debemus declinare ita nunc vltur fortitudine quia debito tempore imminente sponte rediit vt se passioni offerret et in manibus persequencium traderet. sic alias fuit visus temperancia cum fugit honorez quando turbe voluerunt eum facere regez et econtrario fuit visus iusticia cum voluit tamq; rex honorari quãdo populus cum ramis arborum occurrit eidem. Sanctis tamen modeste eundem honorẽ voluit et ideo asellus ascendit. Istis igitur quatuor virtutibus visus est dominus virtutum propter nostram instructionem a quibus omnes alie virtutes morales descendũt et denominantur propter quod et cardinales ac principales esse dicuntur. Non ergo estimandus est fuisse inconstans vel vanus sicut nec aliquis alius qui sm diuersos casus in diuersis se exercet virtutibus. et factum ẽ dum pascha celebraturus iret in iherusalem transibat per mediam samariam et galileaz. Samaria erat terra gentium galilea iudeorum. et ideo xps vadens ad passionem transijt per gentes et iudeos dans intelligere q fructus sue passionis in omnes erat futurus atq; fides nominis eius post mortem et iudeos et gentiles vnum debebat afficere populus quia ergo erat discordia inter iudeos et samaritanos ipse inter vtrosq; et per medium vtriusq; terre transijt vt tamq; mediator eos pacificaret qui ad saluandos gẽtiles et iudeos venerat et in ingressu cuiusdam castelli in terminis samarie occurrerunt ei decem viri leprosi qui audierant famam de mirabilibus xpi in ingressu vrbis et tamẽ ante ingressum occurrerunt ei quia ritu legis mosayce quasi immundi erant ab vrbibus et castellis exclusi nec poterant cum alijs cõmorari. conuersabantur autem adinuicem q; comunitas passionis fecerat eos vnanimes et prestolabantur simul transitum Jhesu solliciti donec aduenientem eum viderent qui steterunt a longe tum propter xpi reuerenciam tum quia non debebãt appropinquare hominibus ne eos interficeret eo q; lex iudeorum lepram immundam et non tangendã inducat. Lex autẽ euangelica lepram non externam sed internam esse immundam affirmat. Et sm Theophilum. A longe stant quasi verecundantes de immunditia. putabant enim q xps eos quemadmodum alij fastidiret. Sic ergo astiterunt loco sed facti sunt pximi deprecando. prope enim est dominus omnibus inuocantibus eum in veritate Et leuauerunt vocem suã ex magnitudine affectionis et magno desiderio sanitatis et clamauerunt dicẽtes Jhesu preceptor miserere nostri quia solo precepto et verbo potes nos curare. Si Jhesus ergo vult si pceptor ergo potest si misericordiaz inuocãt ergo se miseros et indigẽtes ẽe ostẽdunt et sic petitio fuit digna et ex parte petentium q misereri et ex parte eius a quo petebatur quia Jhesus volens et preceptor potens. sm Tytum dicunt nomẽ Jhesu et lucrifaciunt rem. nam Jhesus interpretatur saluator. Vnde sequitur quos vt vidit benignitatis et compassionis et misericordie oculis dixit ite ostendite

vos sacerdotibus. Lex enim precepit vt emundati a lepra sacerdotibus se presentarent non vt sacerdotes eos mundarent sed vt eos mundos esse iudicarent et vt mundati pro sua emundacione sacrificium in lege determinatum offerrent et dum irent vt sacerdotibus se demonstrarent mundati sunt ex fide et obediencia ad cristum meritorie de congruo sed diuina virtute effectiue. Quatuor ex causis mundati sunt antequ ad sacerdotes peruenirent. Primo quia xps nouerat sacerdotū superbiam. contemplissent enim eos aspicere ne ergo scandalizarentur prefert eos sanare. Secundo bonum obediencie ipsorum hoc merut. Tercio hoc meruit eorum fides. Quarto voluit ostendere q̄ non virtute legis aut sacerdotum erant mundati sed dei imperio. vnus autē eorum q̄ samaritanus et gentilis erat vt se mundatum vidit suam sanacionem virtuti cristi deputans rediit cum magna voce deuz ex fidei et deuocionis magnitudinis deuocione magnificans et tamquam gratus beneficium recognoscens cecidit per humiliatem in faciem ante pedes Jhesu per deuocionem ei reuerenciam exhibens et adorauit eum gracias pro beneficio accepto sibi agens vbi expr̄imitur fides eius et deuocio et benuolencia et grādis affectio. Dedit autem ei fiduciam appropinquandi domino iam suscepta purgacio. Ceteri vero qui iudei erant permanserūt ingrati nec ad agendum gracias sunt reuersi quia decepti a sacerdotibus quibus se representauerūt et q̄q doctrine xp̄i et miraculis detrahebant sin eorum informacionem attribuerunt suam sanacionem obseruā de legis cum se sacerdotibus ostendebant et non virtute xp̄i licet a principio fideliter et deuote petiuissent ab eo sanari. Et dixit Jhesus nonne decem mundati sunt et nouez vbi sunt non interrogat dominus quasi nesciens sed ingratos querit quasi ignorās et de eorum ingratitudine dolens et eos requirendo ostendit sibi ignotos id est reprobatos. Sicut enim ingratus non recognoscit dei beneficiuz ita nec deus noticia approbacionis recognoscit ipsum recognoscentez vero se recognoscit et ipse. Vnde Beda. Et merito eos saluatoz quasi ignotus vbi sunt inquirit. Scire enim et eligere nescire reprobare est hec Beda. Magis autez dolendum ē de eo qui aliquam meruit ingratitudinē culpam quam de beneficio perdito et ideo quasi plangendo subiungitur non est inuentus q̄ rediret et daret gloriam deo nisi hic alienigena alterius gentis qui non erat de iudeis. Et hoc dictum est vel a cristo et tunc erant verba quasi lamētātis. vel dicitur est ab euangelista in confusione iudeorum qui non sunt reuersi ad xp̄m. Et nota q̄m hoc q̄ iste alienigena rediit et alij qui erant israhelite redditum neglexerunt prefigurata fuit vocacio et fides gentilium qui venturi erant deuoti ad fidem xp̄i ac repudiacio et perfidia iudeorum qui in suo errore erant permansuri. Dominus autē est in hijs et in omnib⁹ quos sanauit in corpore sanauit et in anima sed hij postq̄ fuerūt sanati in corpore et iustificati in anima et bñ facti postea corruerunt a gracia et facti sunt mali et ingrati. demde eorum ingratitudinem magis confutat dum alienigenā qui redierat laudando commendat. quia enim humiliter ante deum infirmitatem suam cognouit ideo dominus consolans eum dixit surge sez a peccato in quo iacuisti cessando et vade de virtute in virtutem in conuersione quam incepisti proficiendo quia fides tua q̄ intellectum deo subdidisti te saluum fecit et ad salutez nō solum corporis sed et anime reduxit quia ipsa est inicium iustificacionis et dat fiduciam regni celestis. Vbi Beda. Si autē fides saluū fecit cuiq̄ se ad agendas saluatori gracias indimauit ergo perfidia perdidit eos qui de acceptis beneficijs deo gloriam dare neglexerunt Mistice per lepraz que est corrupcio carnis significatur peccatuz mortale qd̄ est corrupcio anime. primo quia omnimoda in lepra vox efficitur rauca et inualida sic in peccatore vox est inualida quia deus peccatores non audit et cum multiplicant oracionem non exaudit. Secundo q̄m in leproso corpore multa vlcera minuta dura et rotunda crescunt sic in corde peccatoris multe compunccions et anxietates diuersoruz peccatorum et circumstanciarum consurgunt que minuunt per affectionem hominis ad deum et reddunt hominem durum et rebellem deo et eius mandatis et per hoc fiunt corda hominum peccatorum rotunda et ducctilia sez ad voluntatem diaboli. Tercio quia eorum anhelitus corrumpitur et eius feroze septus alij inficiūtur sic operacio et conuersacio peccatoris ita est corrupta q̄ conuersantes infirmētur ex viscio eorum cōtactu. Quarto quia lepra quanto studiosius reprimitur tanto plus turpius postea ebullit sic peccatū quanto plus occultatur tāto foziꝰ crescit et iō turpius apparebit. per denarium vero numerum vniuersitas significatur. numeri namq; sequentes vsq; ad centum fiūt ipsius et partium eius replicaciones et sic consequenter per decez leprosos occurrentes xp̄o significatur vniuersitas peccatorum penitencium et confitencium. Del. x. leprosi significāt eos q̄ peccāt contra. x. p̄cepta decalogi varietate peccatorū q̄si maculis lepre distincti et respersi valde deterior est lepra anime q̄ lepra corporis quia peior est corrupcio spiritus q̄ carnis. Debet autē peccator volens sanari et a peccatorum lepra curari eo modo se habere quo se habuerunt isti leprosi. Primo itaq; venire ad Jhesum per fidem. non enim abhorret prius dominus aspicere maculam lepre nostre qui p nobis in cruce velud leprosus reputatus est. Secūdo debet stare surgēdo a peccatis et cessando ab eis. Tercio debet stare a longe suam vilitatem humiliter considerando et valde erubescendo. Quarto debet leuare vocē sez de profundo cordis in contricionis verba prorumpendo et peccata sua non aliena confitendo. Quinto debet dicere Jhesu preceptor dei misericordiam implorando que maxime est peccatoribus necessaria et opportuna. In hoc autē q̄ dominus vt vidit leprosos dixit

eis ite ostendite vos sacerdotibus manifeste a domino Jhesu confessio precipitur per quam lepra interior sanari ostenditur. Ac si eis diceret ite a contricione ad confessionem et in confessione ostendite vos sacerdotibus quia licet peccata remittantur in contricione dicente propheta dixi id est firmiter statui confitebor et tu remisisti michi tamen tenetur homo ea confiteri. Vnde dum irent mundati sunt euntes in via qz deus virtute contricionis peccatorem mundat interius prius qz a sacerdote absoluatur exterius et nichilominus se sacerdotibus ostenderunt. sic et tu si habes maculam lepre ex aliquo crimine dum videris te domino oculis misericordie vadis ostendere te sacerdoti per confessionem vbi tibi obuiat ipsa salus et sanaberis a lepra transacte iniquitatis. Non tamen id arcto obmittas te offerre illis quorum iudicio mundus haberis alioqn ex contemptu et negligencia inmundus remanebis. vnus autē qui rediit vniuersalis ecclesie vnitatez seu illos qui in vnitate ecclesie sunt designat que pro beneficio gratie grates referre non cessat. Nouez vero qui remanserunt illos qui extra sunt exprimunt seu qui post acceptam remissionem criminum a perfectione decalogi per vnitatem subtractam defectando gratis pro gratia redere contempnunt. Decem igit mūdantur sed vnus gratias refert quia multi in confessione mundantur sed non omnes dominum laudant. Qui enim tamquā canes reuertuntur ad somitum hij sunt nouem qui post adeptam sanitatem non laudabant dominum. Et quia paua respectiue qz grati sunt de beneficijs largitatis diuine et remaneāt in reparata sanitate ideo vnus tantum refertur dans gloriaz deo. Deo enim gloriam dare est percepta peccati fui cinacionem in bonis operibus persequare. et hic est samaritanus qui interpretatur custos. Nam illi sunt grati dei qui se custodiunt a peccati reatuo et est alie ingena dicens cum apostolo non habemus hic manēte ciuitatem sed futuram inquirimus. hinc colligit quia hij qui deberent magis grati esse domino et familiares vt litterati prelati et diuites quibus sciencaz dedit vel opes magis fiūt ei ingrati seseqz elongant ab eo nec referunt ei gracias sicut simplices et pauperes quibus tot bona non contulit quasi diceret labia nostra et diuicie a nobis sunt quis noster dominus est. Ipse autē vnus gratias agendo in faciem cadit qz sola vnitas ecclesie cadit in faciem adorantis. Inde est qz quādoqz prostrati oramus. Vbi quatuor pretendimus infirmitatem corporis quia de puluere sumpti sumus infirmitatem animi quia casum ex nobis non erectionem a nobis sed a deo habemus erubescendam de malis quia pre multitudine peccatorum oculos ad celuz leuare non audemus prudenciam quia in faciem cadimus et videmus vbi cadimus id est qz in terrenis affigimur. quandoqz vero flexis genibus vt salomon sed erecto capite et eleuata facie oramus quasi dicentes pro desiderio patrie trahe me post te. Quandoqz autez stantes oramus nos spem habere in celestibus designantes et quasi dicentes nostra conuersacio in celis est et illuc in domum domini letantes ibimus. In primo ergo exprimimus condicionem nostram. in secūdo desiderium. in tercio spez. In memoriam quoqz resurrectionis domince tempore paschali et diebus dominicas exemplo sanctarum mulierum inclinatis in terram vultibus oramus nos terram et puluerem esse cum abraham recolentes. Vnus ergo reuersus in faciem ad pedes Jhesu cecidit ac nobis humilitatis et penitēcie exemplum ostendit. Vnde sm Bedam. in faciem cadit qui de perpetratis malis erubescit. Ibi enim homo cadit vbi confunditur qui in faciem cadit videt quo cadat qui retro lapsum suum non videt. Homi ergo in faciem cadunt quia humiliant se in hijs visibilibus vt ad inuisibilia erigantur mali retro cadunt quia cadūt in inuisibilibus vbi modo non vident quid eos tunc sequatur. ad pedes eciam Jhesu cadit et gracias agit qui se ad percipienda dei beneficia humiliat quia michil sibi virtutis attribuit qui bona que habet de misericordia dei se habere intelligit. Et sm eundem qui deuotus ante dominum cecidit surgere et ire precipitur quia infirmitatem suam agnoscens humiliter iacet per diuini verbi consolacionez surgere ad forcia opera et crescentibus quotidie meritis ad perfectiora passim proficere iubetur. Nunc autē fides saluum fecit quem ad gracias agēdas inclinat et econtra perfidia illos damnat qui de acceptis beneficijs ingrati sunt et deo dare gloriam negligunt. In hoc ergo capitulo ingrati de beneficijs reprehenduntur a domino multum est commendabilis virtus gratitudo et valde acceptabilis deo graciaruz actio ac detestabile vicium ingratitudo. vñ Aug⁹. Quid melius animo geramus aut ore promamus aut calamo exprimamus qz vt deo gracias agamus hoc nec dicendo brecius nec agendo fructuosius potest et iteruz scio quid ingratitudo displiceat tibi que radix omnis mali spiritualis et ventus vrens et exsiccās omne bonum obstruens fontem diuine misericordie super homines qua et mala mortua viz reuiuiscunt ne vltra bona adipiscāntur. Vnde et Beñ. discere in referendo gratiam nō esse tardus aut segnis discere ad singula dona gracias agere. diligenter inquit considera que tibi apponuntur vt nulla videlicet dona dei debita gratiaruz actione frustrentur non grandia non mediocria non pusilla. demiqz iubemur colligere fragmenta ne pereāt id est nec minima beneficia obliuisci. nunquid non perit quod donatur ingrato ingratitudo dominica est amice exinanicio meritorum virtutum dissipacio bonorum dispersio beneficiorum perdicio. Ingratitudo est, ventus vrens et siccans sibi fontem pietatis rorem misericordie fluenta gracie. Qualis vero debeat esse gratiaruz actio docet idem Beñ. dicens non tantum verbo et lingua sed opere et virtute exhibeamus nosmetipsos deos. non enim gratiarum dictiones sed gratiarū actionem exigit a nobis dominus deus noster. Vnde eciaz

Criso. Agamus igitur et ingras gracias et non modo verbis hoc nostris verum eaꝫ operibus nostris ymo ipsis principaliter impleamus. agamus vero gracias non de propriis tantum verum eciam de alienis bonis. Ita enim et mundiam poterimus extinguere et alere caritatem. Neq; enim iam illis poteris mundere de quorum bonis gracias deo referendo letteris. Quid igitur magnum reposcit qui liberalitate in nos sua solũmodo gratos sibi esse nos precipit. Ingratitudinis autẽ vicium ex arrogancia potissimum gigni solet cũ si aliquis dignum esse beneficijs existimat humiliatus vero atq; contritus non pro bonis solum sed eciam pro bijs que contraria estimantur esse gracianꝫ actõnes mittet deo et quodcumq; pacietur mchil se dignũ estimabit passum esse hec Cri. Et hec est magna causa quare deum non diligimus quia eius beneficia nõ recognoscimus. Unde Jero. vis scire quare deus nõ diligis qua eius beneficia non recognoscis. quanto magis in bonitate eius ascendis tanto plus in amore eius mirabesceris hec Jero.

Sequitur Oracio

Omnie Jhesu xp̃e de tua pietate cõfisus ad te ptum medicum ego quasi leprosus varietate peccatorum respersus confugio ad te fontem misericordiarum ego immundus maculis vicioꝝ̃ curro et supplex te exoro quatenus digneris me eam sanare infirmitatem lauare foditatem et me dirigere ad salutem. da michi et semper beneficia tua in corde meo habeam et de omnibus gracias tibi agam. Sed quia homo mortalis amis et pulus nec vnum p mille gracias referre sufficat referat tibi grates p me virgo maria et omnes ciues supcelestes atq; omnis creatura que diume laudis sit materia. Amen.

De samaritana hospicium domino negantibus Capitulum. xx.

Et aũt aduẽtus domini Jhu nõ lateret misit nuncios suos sez Jacobum et Johannẽ ante faciem suam in ciuitatez samaritanorum vt ibidem hospicium et cetera necessaria que non magni constabant sibi preparatent hec ciuitas samarie nunc sebasten dicta iam peccatis exigentibus nec vnicam habet domum nisi tantum duas ecclesias vnam in monte vbi quondaz fuit regis palacium. secundam in honore sancte Johannis baptiste in qua sepultus fuit inter abdiam et helizeum. Samaritani vero q̃ emulabantur templo Jherosolimitano et mundebant euntibus in Jherusalem adorare quia videbant xp̃m cum discipulis habere faciem seu vultum id est pretendere similitudinez et signum euntis in Jherusalem ad festum paschale causa oracionis faciendi ideo eos ex emulacione propter locum adoracionis noluerũt hospicio recipere quia dicebant locum adoracionis esse apud eos in monte garizim et non in Jherusalem. Unde supra mulier samaritana quasi emulando dixit domino patres nostri in monte hoc adorauerunt et vos dicitis quia Jherosolimis locus est in quo oportet adorare. Jhc quia ex vestimentis xp̃i et discipulorum eius cognouerunt samaritani q; essent iudei. Judei aũt erãt samaritanis odio si eo q; contemnebant eos nolentes commedere et bibere cum eis. Non enim coniuntur iudei samaritanis sicut nec hebrei egipcijs. Unde Jero. hostili inter se samaritani atq; iudei discordant odio videntes itaq; domini ad hostes suos pergere samarite eũ recipere noluerunt quamq̃ alia subiacatur intencio siue intelligencia quia voluntas domini fuerit non suscipi a samaritanis quia festinabat Jherusalem pati et sanguinẽ fundere ne occupatus suscepcione samaritica et doctrina gentis et illius passionis differret diem ad quam venerat sustinendam hec Jero. Sicut aũt domino in Jherusalem tendenti restiterunt samaritani sic si mens tua in celum tendat habebis semper qui tibi rixas odia et bella gerant non tamen irrepat vindicta menti tue sed quantum poteris studie vtilis esse. vnde sunt versus Jherusalem alienes gentes odere forenses. ꝯquot non recipit membris illa suis. Si ergo mihijs q̃ sm deum operari desideras aliquos tibi obsistere seu te impedire videas noli contrariantibus deseruire sed ipsum in ipso restringe et te cum deo tuo recollige sibiq; dicas. domine vim patior respondet p me nec de hoc cõtristeris q; michil possit nisi q; deus scit finaliter p bono tuo ẽe expedies ymo quãq̃ ad pius nõ videas videbis finaliter si tũ pacienter portaueris q; illud in q̃ tibi eos impedimentũ prestare credebas erit tibi tutamen ad tuum propositum assequendum sicut de Joseph et multis alijs est factum. quia sm Criso. si legem eius custodire volueris necessitatem quidem nullam que te ab obseruacione eius impediat aliquãdo pacaris. Si eciam in bijs que sm deum desideras te videas qdamodo diuinitus impediri vel per infirmitatem vel quocumq; alio modo contingere de hoc nullatenus contristeris sed totum equanimiter feras et te ex toto illi committas qui melius nouit q; tu ipse quid tibi expediat et qui te ad se continue subleuat dũmodo ipsum ex toto illi committas quamus forte hoc ipse non videas Ad hoc ergo sit totum tuum studium vt ipsum in pace et cordis tranquillitate possideas et pro quocumq; euentu non doleas nisi de solo peccato proprio vt alieno seu eciam de bijs que te inducerent facere ad peccatum et que possent alienare seu elongare a deo vt meritum facere inter te et ipsum deum Queuis enim tibi occurrens aduersitas eius nutu et prouidencia geritur cuius virtute res create sunt et suo esse conseruantur Cui q̃ tribulacio aduenerit ext obuiã hospiti tuo tanto benigne eum recipiendo et die corde iocundo. Unde venerit amica mea tribulacio. Qui enim aduersa libenter pro deo patitur xp̃o passo assimulatur et iõ ab eo tamq̃ a consimili nexu dilectionis preapue ostringitur. porro de inuoluntarijs tribulacionibus scire debes q; licet inuoluntarium inquantum huiusmodi nõ

sit meritorum verumtamen si prudens animus hoc ꝙ
nouo voluntarie illatus est voluntarie pati voluerit et vo
luntatem suam hactenus rebellem ad virgam dei indi
nauerit virtutem fasciens ex necessitate haud dubiū
quin salubre et meritorum fiet et ad spirituale virtutū
mcrementum profuet hoc ꝙ ante pestiferum videbat
patamur ergo libenter et voluntarie quia vera salus
nostra est in cruce nec extra eam aliqua salus inuenit
In quacumqꝫ enim anima crux id est tribulatio nō
est nulla patientia est et vbi patientia non est vera sa
lus non est. Cor autē patiens est cui gaudium est qđ
despiatur et quod in penis et quibusqꝫ aduersitatibus
letatur exultans pro eo ꝙ passioni xp̄i et humilitati
sue aliquid adicere valeat et ꝙ habeat vnde deo aliq̄d
sacrificet. Et omnes penas et aduersitates occurrētes
vnias cum penis et aduersitatibus xp̄i et ex vnione
ipsarum dulcescant et deo in fumu patientia redoleāt
Omnia ergo que tibi aduenerint siue leta siue tristia
ex mimia caritate a deo tibi esse donata certissime scias
et omnino credas ꝙ omnia ex tanto xp̄i amore tibi
proueniant et michil aliud tibi aut aliter euenire vel
les aut velle deberes et ideo pro singulis et gratias et
laudes agas. Irati itaqꝫ vel autē iacobus et iohannes
contra samaritanos voluerunt ignem de celo ad cōsu
mendum eos impetrare dicētes domine si vis diam⁹
vt ignis descendat de celo id est de alto sicut fulgura
et huiusmodi que omnia veniunt de celo aereo et cō
sumat illos te recipere nolentes. O quāta fiducia eo
rum in domino erat qui solo verbo se posse credebant
vt ignis de celo descenderet. at huiusmodi vindicta
que laudata est in helya in istis est a domino repro
bata quia hec non apprehēbāt ex caritate et amore cor
rectionis illorum vel finiende in illis malicie sicut ille
ꝫ experientia pcaus et indiscretione et appetitu vin
dicte. in quo mult dominus ꝙ non valet zelus nisi sit
discreta voluntas. Vnde verbis apostoli petri anani
as et vxor eius exanimes ceciderunt nō odii sed iusta
vindicta et paulus quendam peccatorem tradidit sa
thane interitū carnis vt anima esset salua. Vbi Beda.
Reprehendit in istis dominus non exemplum ꝓphete
sancti sed voluntatem vindicandi que adhuc erat in ru
dibus anima aduertens eos non amore correctionē
sed odio desiderare vindicta hec Beda. Vnde dicit eis
nescitis cuius spiritus estis sez spiritus sancti qui bon⁹
est et suauis hoc est non bene recognoscitis cuius spi
ritu signati estis et ideo vultis per odium exercere vin
dictam quod non licet dei seruis. In nouo enim testa
mento quod est amoris procedendum est suauiter et
benigne non sicut in veteri testamento quod est timo
ris vbi procedebatur aspere et rigide. Vñ Glosa. Cui
us spiritu signati estis eius et acta imitemini nunc pie
consolentes et in presenti patientiam habentes sed in fu
turo iuste iudicantes cum sedebitis super sedes duodecī
Et subiungit dominus filius hominis non venit ani
mas perdere per rigorem iustitie statim inferendo pe
nam mortis sicut vos vultis quinimo perdito est ex
vobis sed venit saluare animas per misericordiam et
pene relaxationem sicut expedit miseris. saluantur enī
melius clemencia ꝙ seuicia. Et in hoc datur exemplū
prelatis et non statim cum impetu peccata puniant ⁊
magis tempus et locum expectent nec semper in spec
tantes vindictam exerceant. Vnde Ambro. Quod
vero discipulos increpauit quia ignem super eos de
scendere gestiebant qui non reciperant xp̄m ostendit
nobis non semper in eos qui peccauerunt vindican
dum quia non numq̄ amplius prodest clemencia ti
bi ad patientiam lapso ad correctionem demiq̄ samari
tani acius crediderunt a quibus hoc loco ignis arce
tur. Dominus autē nec in hos mouetur dominum refu
tantes proprii commouetur vt ostenderet quia non
habet vlcionis studium perfecta virtus nec vlla sit in
cundia vbi plenitudo est caritatis nec excudēda infir
mitas sed tollanda procul a religiosis indignacio pro
cul a magnanimis cupiditates vlcionis procul eciaz
a prudentibus inconsiderata cōmocio et incauta sim
plicitas hec Ambro. per Jacobum et Johannez qui
adhuc imperfecti erant signantur homines imperfe
cti querentes nimis dure vindicari sed magister perfe
ctionis prohibet hoc fieri. Et quia samaritani noluē
rit dominum Jhesum et discipulos eius intra ciuitatez
suam recipere ad hospitandum abierunt in aliud ca
stellum. Circuibat enim Jhesus ciuitates et castella p
dicando et faciendo miracula sicut dictū est supra. vide
nunc quomodo domin⁹ Jhesus cuius est terra et ple
nitudo eius exclusis ab vno loco patienter fert et tran
sit ad alium et habet patientiaz si similia tibi euenerint
ymo gaude quia datus est tibi in tantillo ymitari do
minum tuum. Hec igitur omnia considerantes omnez
amaritudinem et iram a nobis excludamus et nō vl
iscentes nos ipsos deo totum committamus. vñ Cri
Rumq̄ insidiemur alijs quomā aduersus nos ipsos
acuimus gladium et profundiorem nobis ipsis pla
gam damus sed contristaut te quis et vis in euz vl
isci ne vlciscaris. Ita enim vindicare poteris si nō
vindicaueris non si vindicasti quoniam non vindi
cans deum ei constituit inimicum. vindicans autē non
adhuc michi enim vindictam et ego retribuam di
cit dominus. si enim famulos habemus et si adinuicez
dissidentes non nobis litem commiserint finiendam et
si infinite accesserint nō solū vindicamus ⁊ et anxiani
dicentes et flagellum totum nobis committere opore
bat quia vero ipsuz preueniens vindicasti ne mole
ris de reliquo multomagis deus qui enunciauit sibi
credere omnia hoc dicet. Qualiter autē omnia non in
conueniens est si a puris quidem nostris tantam ex
petimus obedienciam. dominatori vero non cedemus
ea que volumus famulos nobis cedere. Si enim dic
michi odis eum qui peccauit cuius gratia et ipse pe
cas et eisdem cadis conuiciatus est nec reconuiceris
percussit ne repercutias contristaut nec recontristes

quia nullum luceum si factus es illi rursus par. Ita enim confundere poteris secum humilitate feras et mansuete ita cōfundes abscidere poteris ab ira nullus malo malum sanat sed bono malum hec Criso.

Sequitur Oratio

Omine Jhesu xpe qui samaritanis hospicium tibi negantibus non te vindicasti sed patienter ferens humiliter ad locum alium dedmasti presta michi mdigno o dulcis hospes anime vt vicijs cunctis expulsis gratuz tibi hospitaz in corde meo valeam preparare et si quando ob mea demerita ibi receptus non fueris noli michi irasci et a seruo tuo mira dedimare aut vindictam de me sumere sed tu qui venisti non animas perdere sed saluare reconcilia me tibi per tuam misericordiam et da vt tibi per dignam ꝓparationem cor apertum tibiq placeat ad me seruū tuum intrare et me misericorditer benedicere. Amen

De petitione filiorum zebedei Capitulum. xij.

Ost hec ascendit Jhesus versus Jherosolimam que respectu reditus terre promissionis sita est in alto et propter hoc ab alijs partibus illuc venientes ibant ascendendo et precedebat suos discipulos. Et sm theophilum ostenderet qd ad passionem precurrit et non refugit mortem pro nostra salute illuc ibat passurus pro nobis et nos precedens et nos instruens qd ipsum in opibus penitencie sequi debeamus Et sequentes discipuli timebant qm nondum perfecti vsqz ad tollerantiam martirij erant. Et vt dicat Beda. Meminerant sermonis eius quo se passurum multa a summis sacerdotibus et scribis et occidendum esse predixit metuentes ne vel ipsi cum eo occiderentur vel saltem ille cuius vita et magisterio gaudebant inimicoruz manibus succumberet Et diuertens se a via assumpsit et ad partem traxit seorsum et secrete. xij. discipulos suos tamq perfectores typum prelatorum gerentes non infirmos q posset scandalizari quia nolunt omnibus secreta sua misteria indicare et tunc eis iam quarta vice misterium sue passionis et resurrectionis predixit. quia vt dicat Theophilus. conueniens erat passionis misterium propinquioribus sibi reuelare. Vnde et Criso. omnis gloria dei et omnis salus hominum in xpi morte posita est. Nulla enim res est que amplius ad salutem hominum pertineat qm mors ipsius. Nec est aliqd aliud propter magis deo gratas agere habeamus qm propter mortem ipsius ideo cuz plurima turba fidelium sequeretur eam in via. xij. apostolus suos tulit in secreto et illis tantūmodo mortis sue anumauit misterium qz semper preciosior thesaurus in melioribus vasis mditur Et notandum qd xps passionem suaz et mortem pluries discipulis predixit. primo postq petrus confessus fuit eum filium dei. Secundo postq transfiguratus fuit in monte. Terzio ibidez postq ciuauit luna ticum. Quarto in presenti loco. Quinto in monte oliueti dicens scitis quia post biduum pascha fiet et

Et hoc fecit propter plura. primo vt colloquendo cuz carissimis amicis suis reuelaret illis secreta sue mentis qua secreta misteria sunt tantum maioribus reuelanda et detegenda cuiusmodi erant apostoli. Secundo ne de memoria laberetur sed mortis vigiter meditacionem haberent vt exercitati expectacione cum persecucio venret et crucis ignominiam facilius ferrent et non turbarentur vehementer qua tribulacio precognita et expectata leuior euenitur. vt videntes eū mori ignominiose non scandalizarentur. Terzio vt non dubitarent eum resurrecturum sicut predixerat cū videret ea que de passione sua ꝓdixerat impleta. Quarto vt scirent quoniam passionem preuenit et spontaneus ad eam accessit. Quinto vt essent testes qd sciēter pateretur et voluntarie vtpote qui preuenit mortē et potuisset fugere. Misticē frequenter predixit discipulis passionem suam p hoc significans qd multociens esset passurus in membris suis. Vñ in Act. saule saule qd me ꝓsequeris et petro imminēte passione sua dixit vado romā iterum crucifigi. O quociens et quantum hodie dominus in electis suis patitur q per malos multipliciter et crudeliter septus affligunturet ait illis specialiter tāq̄ suis secretarijs et amicis ecce ascendimus Jherosolimam ad locum passionis quasi diceret iam in promptu est vt patiar quoniam tribulacio proxima est. Et attende qd et supra et hic facit mencionez de loco passionis scz Jherusalem qz sm scripturas in medio terre operaturus erat salutem. Terra autē Jherusalem in medio mundi est posita cui ab oriente adiacet arabia que tempore filiorum israhel solitudo erat vastissima id est desertum horemus terra inuia in qua detinuit eos dominus. xl. annis manna ad manducandum eis pluens et aquaz de rupe producens q̄ scz arabiam mare mortuum diuidit a iudea a meridie vero adiacet egiptus et sic filijs israhel de egipto ad iudeaz reeuntibus magnus erat circuitus qua per arabiam circumduxit eos ab occidente qz adiacet mare magnū et a septentrione syria et mare cyprum. In hoc ergo qd dicat ecce ascendimus Jherosolimaz apparet voluntas patiendi quia sponte sua venit ad passionem Vbi Cri. Ac si dicat videte quia voluntarie vado ad mortez nemo me vocat Jherosolimā nemo me admonet nullius potestatis preceptuz timeo nullius violēcie necessitate compellor. Cuz ergo videritis me in cruce pendentem ne estimetis me hominem esse tantumnam et si posse mori hominis est. velle tamē mori hominis non est hec Criso. Hic dominus ostendit qd in prelatis debet esse vigor ad tollerandum martirium si necesse sit pro grege sibi cōmisso. et hoc docet per exemplum sui qui voluntarie venit ad Jherusalem ad susciendum mortem pro salute mundi. et subiungit et consummabuntur omnia que de filio hominis id ē virginis p prophetas sunt scripta et bene dicit omnia nātria predixerant de cristo scz quid esset facturus quid passurus quid pro vtroq̄ receptaurus. Congrue autē

se filium hominis nominat vbi se passurum predicat vt intelligatur q̄m humanam naturam non sm̄ diuinam passurus erat demde explicat que ventura super eum erant et seriatim ordinem passionis enarrat subdens. tradetur enim gentibus scz a iudea primapibus sacerdotum et scribis et senioribus et condemnabunt eū morte scilicet per falsos testes iudicantes eū reum esse mortis nullo iuris ordine seruato et quia nō habebāt potestatem interficiendi eo q̄ iudaū sanguinis cēt eis ablatum per romanos qui dominabantur eis ideo subiungit et tradent eum scz primāpes et scribe cum accusacione criminis gentibus scz pylato presidi et suis militibus ministris romanorum ad perficiendum illud quod ipsi non poterant scz mortem xp̄i et ipsi gentiles illudent ei verbis et contumelijs et conspuent eū oris immundicijs et flagellabunt eum virgis et nodis et occident eū crucifigendo duris ferreis mutia minia vbi falsi tradunt veritatem fatui illudunt sapiencā rei flagellant innocenciam miseri conspuunt gloriam mortis occidunt vitam. Vnde hern. heu fratres carissimi libertas captiuorum traditur gloria angelorum illuditur speculum sine macula et candor lucis eterne conspuitur dominus omnium flagellatur et vita omnium occiditur. quid ergo instat misi vt omnes eamus et cum eo moriamur. Et iterum traditur tamq̄ reus ad illudendum quasi fatuus ad flagellandum tamq̄ malefactor ad conspuendum tamq̄ vilis ad occidendum tamq̄ preuaricator legis hec ibidē. Mistice dominus traditur a symoniacis illuditur ab ypocritis flagellatur a tyrannis cōspuitur a blasphemis occiditur ab hereticis et apostatis. Et ne apostoli eius morte audita absorberentur pre tristicia et turbarentur cum viderēt morientem nunciaut eis suā resurrectionem ad eorū consolacionem dicens et die tercia resurget ecce tempꝰ et gloria resurrectionis quā passionis annectit vt tam acta et certa resurrectio scandalus cruces euacuet Ideo eciam passio et resurrectio coniunguntur vt in passione natura humanitatis et in resurrectione eius natura diuinitatis comprobetur. et vt dicat Augꝰ. passione ostendit quid sustinere pro veritate resurrectione quid sperare in tribulacione debeamus. Dicite ergo nunc et tu cum discipulis et associa dominum tuum ad ignominiam passionis vt tandem peruenire merearis ad gloriam resurrectionis. quia sm̄ apostolum. Si compatimur et glorificabimur. Predixit ergo eis et passionis sue penam et resurrectionis gloriā vt cū morientē cernerent eādē resurrecturū nō dubitarent et eius resurrectionem fiducialius expectarent adhuc ipsi nichil horum intellexerunt scz manifeste et perfecte quia adhuc rudes erāt et imperfecti. cuius racionem triplicē assignat beda. dicens discipuli cuius vitaz maxime desiderabant eius mortem audire non poterant et quem non solum hominem innocentē sed et deum verum esse sciebant hunc nullatenus mori vel posse putabant et quia per parabolas eum sepe loquentem audire consueuerunt quocens aliquid de sua passione dicebat hoc non ita vt sonabat intelligēdum sed amore dictante ad aliud quid allegorice referendū esse credebant hec beda. Et nota q̄ sicut cristus assumpsit discipulos et dixit eos Jherosolimis ac secreta eis reuelaret sic spiritualiter adhuc assumit discipulos et Jherosolimis quando vocat hominē ab amore mundi et duat ad religionem in qua ē pacifica conuersacio sicut et Jherosolima interpretatur pacificam qua religione multa secreta eis reuelat et illa quinq; que enumerantur de cristo spiritualiter contingunt religiosis que et xp̄s patitur in eis. primo moriuntur mundo quando amor seculi huius funditus in eis extinguitur ita q̄ parentes diuicias deliacas honores et omma que in mundo sunt propter cristum contemnunt. Secundo illudunt quia iam ab hominib⁹ infatuatē ita q̄ religiosus potest dicere illud p̄s. omnes videntes me deriserunt me locuti sūt labijs et mouerunt caput. Tercio flagellantur linguis detrahendum q̄ heu iam vbi quemunt seculares semp rodunt et flagellant religiosos per detractiones. Quarto crucifiguntur a seipsis quando totum corpus suum ad crucez cristi configunt et cogitantes de passione xp̄i carnē suam crucifigunt et affligunt ieiunijs et disciplinis et similibus. Quinto tercia die resurgent quando terminata omni miseria ad eternam letiam peruemunt prima quidem dies est fidei cristiane quā habuerunt in seculo. secunda est religionis sancte qua seruerūt deo sed in hijs duabus diebus adhuc mortui sunt. tercia vero dies ē glorie in qua ab omni miseria resurgēt Poteris eciam predicta de xp̄o enumerata et aliter accipere et sic orare ignosce michi o mundicia sūma q̄ ego coacus tuum indigne sumendo coacus tradidi te libidinosis motibus meis taq̄ in arcumalis. Ignosce michi o sūma veritas quia ego coacus illusi tibi votum meum trāsgrediendo et proximis meracendo. Ignosce michi o vera paciencia q̄ coacus flagellauit peccata mea iterando et te offendēdo Ignosce michi o sūma sapiencia q̄ ego coacus faciem tuam conspui quando veritatis cognicionem quam de te habui per turpitudinem vite mee fedaui. Ignosce michi o vera vita mea q̄ ego coacus te occidi quando per peccatuz mortale te ab anima mea expuli fac me tercia die resurgere per veram contricionem puram confessionē et dignam satisfactionē. Et quia dominus Jhesus dixit se tercia die resurrecturum filijs zebedei putantes imminere regnum Jhesu in israhel et eum illico in proximo regnaturum temporaliter in pace sicut dauid et salomon regnauerunt ac complendum in primo aduētu quod promittitur in secundo suggesserunt matri sue vt peteret munus nomine suo quo concesso peteret eis confessionem a dextris et a sinistris eius in regno suo id est q̄ essent collaterales et maiores pre ceteris in regno suo post eum quia enim erant eius cognati germani volebant post eum esse primi. nec mirum si

tãta apostoli credebãt et appetebant q̃ adhuc carnales erant et nondum perfecte illuminati nec confirmati p̃ gratiam spiritus sancti· vt ait Crisо· Instante tempus vocationis apostolorum et passionis dominj moriturus ē zebedeus et sicut ista secuta est Jhesum cum filijs suis sexu fragili et iam etate defecta cristi vestigia sequebatur quia fides numq̃ senescit et religio fati gaudionem non sentit hec Crisо· Tria autē petit que desiderāt matres filijs quietem cum dicit dic vt sedeant hij duo filij mei honores cum subdit vnus ad dextram tuaz et vnus ad sinistram diuicias cum addit in regno tuo· vt dicat Crisо· Alij filijs suis miliciam comparant· alij diuicias· alij honores· nemo filijs suis cōparat deum Perditionem illorum magno precio comparant· salutem autē illorum nec dono acapere volunt· sed si viderint illos honoratos letantur· si viderint paupres tristantur· si autē viderint peccantes nō tristantur vt ostendant q̃ corporum amatores sunt non animarum hec Crisо· In tribus autē differebat ista mulier in ordine· in intentione· in materia· In ordine erat peruersitas quia ante meritum petebat premium dicit inquit vt sedeant qui nondum laborauerant· In intentione carnalitas· credebat enim hoc sibi deberi ex lege carnis ideo dicit hij duo filij mei sez consobrini tui· In materia vanitas quia pompam querebant ideo subdit vnus ad dextram tuam et vnus ad sinistraz in regno tuo· vt ait Cri· Non predicens discipulis suis de passione sua futura & eaz aptās petiture mulieri locū dederunt seorsū ab itinere donec mulieres retrouerentur occurrerent· Nec enim credibile est mixtim cuz ipso ambulasse mulieres sed longo intervallo separatim inter se ambulant cristus cum discipulis suis p̃mi sequentes autē de longe mulieres· Et cuz mater sua informationem filiorum peteret pro eis Jhesus non respondit matri pro simplicitate eius sed filijs per eā petentibus quia verba posuerunt in ore matris· Sciebat enim ipsam missam a filijs et informatam de petitione faciendā pro eis propter quid eis imputant q̃ quod per alios facimus quodāmodo per nosipsos facimus· Unde respondens duobus filijs quorum consilio mater petebat ostendit eos errare dicens nescitis quid petatis sez mediante matre vestra q̃ submissistis quasi diceret p̃fectionem queritis in celo que nulla ibi erit et male queritis· Regnare enim vultis q̃ nō meruistis et non honore sed onere peruenitur ad regnum quod queritis· Attendant ergo qui regnum celorum a domino petunt et parum pro hoc laborant q̃d ipse suis discipulis et nepotibz respōderit· vbi Beda· Nescitis quid petunt qui sedem glorie a domino q̃ nondum mebriantur inquirunt· desiderabant enim regnare sublimiter cum cristo sed prius erat pati humiliter pro cristo· Vbi et Crisо· Intelligere ergo debemus et nos et non illud a deo petamus quod nos bonum esse iudicamus sed orantes in potestate dei ponamus vt ad illud exaudiat quod ipse nobis expedire cognouit· Et iterum non enim soluz debemus cogitare qualem gloriam consequamur sed quomodo euadamus ruinaz peccati quia et in seculari bello qui semper de p̃da victorie cogitat difficile vincit· Ideo petendū erat da nobis auxiliuin gratie tue vt omne malum vincamus hec Cri· Per istos qui precedentis predicti sunt a cristo precedentis discipulis honorati eo q̃ erant eius cōsanguinei significantur ambitiosi qui habentes prelatum consanguineum volunt per hoc in ecclesia precedentis promoueri quibus bene respondetur nescitis q̃d petatis· Nam honores ecclesie non sunt dispēsandi ex propinquitate sanguinis sed ex ydoneitate personaruz in racione sciencie et virtutis Et vniuersaliter de omnibz ambitiosis optime potest dici quod nescunt quid petant quia tales si promouētur male intrāt et possidēt Cognoscēs igitur dominus eorum ignorantiam et errorem quia indiscrete petebant presumentes peruenire sine merito ad tantam gloriam reduxit eos scilicet ad humilitatem et nos mutat ad eam per quā venitur ad sublimitatem populus q̃ per ambitionez· Vbi ostendit q̃ in prelatis debet esse tenor humilitatis q̃d non debent appetere vel gaudere p̃esse alijs· vñ dixit eis potestis bibere calicez quem ego bibiturus sum id est passionem martirij et mortem crudelem sustinere propter deum quā ego pro vobis et pro multis ex caritate passurus sum voluntarie ac si bibam illam vel delectabilem calicem per quam debeo venire ad regnū non temporale vt creditis sed eternum· Per calicez vere vbiq̃ passio et martirium intelligitur tum quia sicut calix est vas quo bibitur ad mensuram· sic passio cum mensura bibitur eo q̃ nūc permittit dominus hominem temptari supra id quod potest tum quia cito si cut potus transit· Illud enī q̃ in presenti tribulationis momentaneum et leue est tum quia delectat nā passio et tribulatio a fidelibus pro consolatione recipitur et in ea gloriantur· Est autē multum delicatus qui nō potest bibere potum de quo bibit dominus suus· hanc autē passionem quam matheus calicem vocat marcus et calicem et baptismum nominat dicens potestis bibere calicez quē ego bibo aut baptismo quo ego baptizor sez pro vobis baptizari sez propter me tincturaz sanguinis sui in sua benedicta passione pro peccatorz emendatione vocat hic baptismum· Unde Theophilus· Calicem autē et baptismū crucem nominat calicē quidem tamq̃ potum dulcem ab ipso susceptum· baptismum vero tamq̃ emundationem nostrorum facientem peccatoruz hec Theophilus· Quasi diceret eis ante humilitatē passionis exaltari non poteritis si vultis conregnare crucifixo incumbit vobis tollere crucez eius exemplo· quia nemo nisi tollat crucem suam p̃ martirij passionem vel proximi compassionem vt carnis mortificationē regnabit cum crucifixo· vbi Gre· Jam locū celsitudinis querebant apicē ad viaz illos verbis reuocat per quam ad celsitudinem peruenirent ac si dicatur iz vos locus delectat celsitudinis sed

p̄mus via exerceat laboris per calicem pertingitur ad
maiestatem. si mens vestra appetit qd̄ emulcet pri
bibite quod dolet. sic per amarum poculum confessio
nis peruenitur ad gaudium salutis. vbi et Crisо. p mo
dum interrogacionis attrahit eos vt ex cōmunione
que est ad ipsum audiores fierent ac si dicat vos de
honore et coronis loquimini. ego autē de agonibus
vobis et fudoribus disputo. ¶Non enim est hoc premio
rum tempus sed occasionis preliorum et periculorum
Et iterum nunquid nesciebat dominus q̄ passionē ip
sius poterant ymitari. sed ideo eis dicit vt dominо in
terrogante et eis respondentibus omnes nos audia
mus quia nemo potest cum x̄po regnare nisi passio
nem illius fueris ymitatus. ¶Sicut ait Apostolus.
si comortui sumus et conuiuemus si sustinemus et cō
regnabimus. Res enim preciosa vili precio non con
paratur magnum laborem necesse est nobis impendē
re si volumus ad regna celestia peruenire. Passiones
autē dominі dicamus suscipere nos decere non solum p
persecucionem gentilium sed omnem laborem et mo
lestiam quā patimur contra peccati certantes nā si gē
tiles deficerent qui persequuntur nūquid ideo prompta
voluntas fidelium deseret sine fructu et sterilis per
manere ideo et si gentiles non habeas qui te persequā
tur habes primapem gentilium dyabolum qui homi
nem persequi non cessat. si ergo primapes potes vin
cere in peccato non est magnū superare primapes eius
in corpore. Ecce ostendam tibi magnam et insufferi
bilem persecucionem in corpore tuo mape resistere de
sideriis tuis et tunc intelligis q̄ fortes sunt spiritus de
siderioꝝ malorum qui te persecuntur. hec enim pug
na periculosa et hec est gloriosa victoria que potuerit
odire q̄ amat et amare q̄ odit hec Crisо. Et illi respō
dentes dixerunt ei possumus locuntur sicut inexperti
proprie fragilitatis q̄ per effectus patuit quia in pas
sione x̄pi fugerūt pre timore mortis. Unde Crisostо.
Respondерunt autē tam prompte expectantes in eo q̄
peccerunt exaudiri. Jhesus autē ait eis calicem quidem
meum bibetis et baptismo q̄ baptizor baptizabimini id
est passiones propter me sustinebitis vel actu vl̄ vo
luntate nam dissimiliter passi sunt vnus sustinendo
actualiter alter affectu vnus ocasus alter in feruentis
olei dolium et eam in exilium quod est quedā mors
gaudis missus. vbi Crisо. Dominus autē eis p̄phetа
bat magna bona id est martirio dignos efficiendos
hec Crisо. Unde et Jero. ¶Non solum effusio sanguinis
pro nomine x̄pi martirium reputatur. sed deuotо q̄
mentis seruitus quotidianus martirium est. illa coro
na de rosis et violis. ista de lilijs. Deinde dominus sub
iungit. Sedere autē ad dexteram meā in gaudio eter
nitatis et ad sinistram in perfruicione humanitatis nō
est meum ex ordine iusticie que respondet meritis da
re vobis racione consanguinitatis. vel sicut adhuc estis
indispositi qui ex superbia regnum temporale petitis
sed quibus ex meritorum ordine paratum est id ē p
ter merita ab eterno dispositum a patre meo celesti
bus humilibus et ad hoc dispositis sicut vos aliquando
eritis. preordinauit enim deus quod nullus ad reg
num peruenat nisi bene meritus et dignus fuerit ¶Nō
est enim personarum acceptor deus vt sed personaliter
aliquem accipiat sine meritis mi dando salutem eternā
quia sm Aug̃. dilectio equalis fiat nō acceptari p
sonas. Unde Beda. ¶Non est meum vobis dare idē su
perbis. hec enim adhuc erant alijs paratus est et vos
alij estote id est humiles et vobis paratum est. Unde
et Crisо. hijs paratur primatus qui per opera possunt
fieri dari et primi hec Crisо. Paratus est quippe regnū
celorum deum diligentibus sicut conuiuium paratur
amicis mundum contemnentibus sicut domus dei vel
hospitale paratur pauperibus qui non habent domos
alias veris humilibus sicut paruulis paratur cibus et
vestitus misericordiam egenis impendentibus sicut pa
ratur honor pro honore bonum pro bono finaliter per
seuerantibus sicut operarijs paratur merces reddēda in
fero post opus. Et audientes decez alij sez apostoli in
dignati sunt de duobus fratribus qui se a decem sepa
rauerāt trahentes x̄pm seorsum et ignorantes mensuraz
suam volebant socijs suis preferri quia adhuc ipsi de
cem erant carnales sicut et illi duo alij. vbi Crisо. quē
admodum isti carnaliter peccerunt sic et illi carnaliter
contristati sunt nā sicut isti si spiritualiter sapuissent nō
fuerant petituri vt essent super omnes sic et illi si spi
ritualiter intellexissent non fuerant tristaturi esse ali
quos ante se. nā velle q̄dā esse ante omnes vituperabi
le est. sustinere autē alterum super se minus est glorio
sum. Et iterum si indignati sunt quia isti ausi sunt hoc
per matrem petere quantomagis turbarentur si petitiō
eorum fuisset suscepta. et ideo neq̄ dixit nō sedebitis
ne ceteros irritaret sed tamq̄ benignus pater sicut re
spondit vt inter fratres concordia non rumperetur et
omnes sperare faceret dicens. non est meum dare sed
patris nam q̄ vni et duobus spiritualiter non p̄mit
titur a cunctis speratur hec Crisо. Vt aūt dicat Theo
philus tunc sic imperfecte se habebant apostoli sed po
stea in primatibus sibi credebant admirez. vide quia
ex hoc q̄ procumbatur promocio duoꝝ fratrum. Alij
decez apostoli fuerunt indignati sicut est de multis ho
die qui eo ipso q̄ vident alios promoueri mutāt sta
tim et indignantur. Humiles autē dominus ac pius
pater et mitis magister nec cupiditatis et ambicionis
duos arguit postulantes nec decem reliquos indigna
cionis merepat et furoris siue liuoris sed ipse miseri
cors et benignus qui est pax nostra vtraq̄ faciēs vnū
quos ad apostolatum vocauerat et affectu se victos
aspexit duos per superbiam postulacionem decem per
indignacionis turbacionez ad se tamq̄ ad salutis me
dicum quo mitigarentur tamq̄ ad pacis vinculum
quo vnirentur tamq̄ ad virtutis magistrum quo in
struerent vocauit vt ab errore reuocaret vt ad pacē
reformaret vt regulam debite prelacōis erudiret vt

non esset denarius sine hmanio caritatis et veraciq; re
primens cepit eos docere de humilitate per quam ho
nor celestis acquiritur et terrenus contemnitur dicens
Reges et primates gentium dominantur violenta
dominatione et potestatis ambitione eorum id est po
pulorum subditorum et est hic relatio ad intellectum
et qui maiores sunt potestatem exercent in eos scili:
cet humiliantes eos per suam potentiam et angarian
tes quasi diceret Apud terrenos habet locum domina
tio et dominij exactio q; desiderare primatū et usur:
pare honorem gentium est et non tantuz regere suos
subiectos · sed etiam violenter eis dominari· Unde
Crisos· Ostendit autem in hoc q; gentile est primatus
cupe·et sic gentium comparatione eor; animam estuan
tem conuertit·Et quia nichil sic corda hominū ab ui
tate pacis separat sicut superbia · ideo dominus ad hu:
militatem eos reducat docens et hos et illos non ven:
turos ad regnum nisi per humilitatez non inquit ita
erit inter nos sicut et inter mundi huius potestates ut
ille ceteris dominetur quia maior ceteris uidetur· ma:
iestas enim in regno meo non eodem modo acquiri
tur sicut in regno terreno quia in regno terreno ac:
quiritur per ambitionem et potestatem· sed in regno
meo acquiritur contrario modo scz per humilitatē qua
si diceret uos more secularium petitis et uultis per pre
lationem uenire ad requiem et regni possessionez cuz
econtra ad summas uirtutum ascendatur non imperando
sed ministrando· Et ideo non ita erit inter uos sicut in
ter eos· nam in regno terreno prelati sunt domini sed
uestrum regimen non est terrenum sed spirituale ·uñ
per oppositum debet in uobis esse quia p̄lati ecclesie sūt
ministri Unde Origenes. Inter uos autē qui estis mei
non erunt hec quoniam qui primates sunt spiritua:
les primatus eorum in dilectione subiectorum de
bet esse positus non in timore corporali· Unde subdit
sed quicumq; siue nobilis siue ignobilis voluerit in:
ter uos maior fieri sanctitate et dignitate sit uester mi
nister non primatum abiciendo sed humiliter ministrā
do et sem obsequijs humilitatis exercēdo et qui volue
rit inter uos primus esse id est primatum habere erit
uester seruus et omnium nouissimus non ex condicō
ne sed ex caritate non ex pusillanimitate sed ex humi:
litate· ubi Beda· In quo docet euz maiorem esse qui
minor fuit et illum dominum fieri qui omnium seruus
fit· Frustra igitur ait illi immoderata quesierant · aut
isti dolent super maiorum desiderio cum ad summitatem
uirtutum nō potentia sed humilitate ueniatur . ubi et
Crisos· Fructum humilitatis posuit primatum celestem
et in primatu terrestre fructum posuit confusionez ce
lestem· ut quicumq; desiderat primatum celestem seq:
tur humilitatem terrestrem· Quicumq; autē desidera:
uerit primatum in terra inueniat confusionem in ce:
lo ut iam inter seruos x̄pi non sit de primatu certamē
nec festinet unusquisq; eorum quomodo alij maior
compareat sed quomodo inferior uideatur quoniā nō
q; maior fuerit in honore ille est iustior sed qui iustior
fuerit ille est maior· Conuersacio ergo melior est de
siderando nec dignioz gradus· et opus quidem desidera
re bonum est q; nostre uoluntatis est et nostra ē merce:
des· Primatum autē honoris concupiscere uanitas· h̄
enim consequi iudicium dei est propter q; ex primatu
honoris nescimus si mercedez iustice meremur· neq;
enim apostolus laudem habebit apud deum qui apo:
stolus fuit sed si op⁹ apostolatus fuit bene adimpleuit
Primatus eciam fugientem se desiderat desiderantem se
horret· Volens ergo dominus et duorum illorum am
bitionem extinguere et istorum decem discipulorū in
uidiam introducat differenciaz inter primates mūdia
les et ecclesiasticos· ostendens quoniam primatus in
x̄po nec ab aliquo appetendus est non habenti nec al
teri est inuidendus habenti· quoniam primates mun:
di ideo fiunt ut dominētur inmoribus suis ut seruis
cent et spolient eos et cōmedant eos et usq; ad mor
tem abutantur uita eorum ad suas utilitates et glo:
rias· Primates autē ecclesie fiunt ut seruiant inmori
bus suis et ministrent eis quecumq; acceperunt a x̄po
ut suas utilitates negligant et illorum procurent ut
si opus fuerit neq; mori recusent pro salute inferiorum
Si ergo hec ita se habent secularem quidem primatu
desiderare et si racō non est uel causa est quia si iustum
non est uel utile est· primatum autē ecclesiasticum cō:
cupiscere neq; racō est neq; causa qua neq; iustum est
neq; utile· Quis enim sapiens uitro se subicere festi:
nat seruituti dolori labori et q; maius est tali periculo
ut det racionem pro omni ecclesia apud iudicem iu
stum nisi forte qui nec credit iudicium dei nec timet
ut abutens primatu suo ecclesiastico secularitez con:
uertat eum in secularem hec Crisos· Et quia in moral:
libus magis mouent facta quam uerba ideo qui ce
pit facere et docere ex hijs q; egit demonstrat q; docuit
ut si dicta parumpenderent et erudiscerēt ad opera et in
duat sui exemplum siue dat seipsum eis in exemplum
dicens sicut filius hominis non uenit in mundum mi
nistrari et ministerium ad alijs accipere uel temporali:
ter dominari. Non enim legimus discipulos eum dis
calaasse non manicas cum lauaret tenuisse non gem:
bus prouoluros hoc uel hoc ante eum uel ipsum egis
se uel aliud huiusmodi sibi fecisse sed omnes simul cō:
medebant sibiq; sine prelatione seruiebant· Erubescāt
ergo qui hec a seruis suis querunt quia in hoc cristuz
preire contendunt· sed pcaus uenit ministrare et mi:
sterium alijs impendere sicut patet in lacione pedum
in distributione panum in restitutione sanitatum in di
scursu ad predicandum· ubi Origenes. Nam et si an:
geli et marthe ministrauerunt ei· non tamen ideo ue:
nit ut ministraretur sed ut ministraret· Ecclesiarum er
go primates imitari debent x̄pm accessibilem et pue
ris manus imponentem et discipulis pedes lauantem
ut et ipsi similiter faciant fratribus· Nos autē tales su
mus ut eciam primatum mundi excedere superbiaz

videamur vel non intelligentes vel contemnentes mā
datum xpi et querimus sicut reges iudeorum precedentes
et terribiles nos q accessu difficiles maxime pauperib⁹
exhibemus et nullā affabilitatē habentes · vel habere ad
nos permittentes hec Origenes · Et non tantum pre-
dicto modo ministrare venit sed eciam dare animaz su
am id est vitā redēpcionem pro multis id est p̄ bis
qui credere voluerunt · pro omnibus quidem quantuz
ad sufficienciam sed pro multis non pro omnib⁹ quā
tum ad efficaciaz non solum ergo quodcumq; ministe
rium exhibuit xps sed ministrauit nobis id quod est
sume preciosum et eximie caritatis scz seipsum in pre
ciuz nostre redēpcionis · Unde Beriñ · Bonus minis-
ter qui carnem suam in cibum sanguinem in potum
animam ministrat in preciuz · Unde et Beda · Et hoc
quoq; maioribus ecclesie preapuum genus ministrā
di imitandum ostendens vt non solum misericordes
elemosine doctrine salutaris spiritalis exempli minis-
terio fratribus impendamus · Verum eciam sicut ille
animam suam pro nobis posuit ita et nos pro mutu-
cem animas ponere discamus Unde eciam Crisō · Rex
celorum existens homo voluit effici et contemni et cō-
tumelias pati neq; in his sufficeat sed ad mortem venit et
animam dedit preciuz redēpcionis pro multis eciā
minimis · Tu quidem si humiliatus fueris pro temetip
so facis · ipe autē p̄ te · Quantūcumq; ergo humilia
tus fueris non potes tantum descendere quantum do
minator tuus · Et iterum ad hoc enim ad ymaginē xpi
facti sumus vt imitatores efficiamur voluntatis eius
et conversacionis · sed in hoc sumus ymago eius vt q̄
sibi bonum videtur et apud nos sit bonum et quod ei
malum videtur et apud nos sit malum · Qui cū; aut
domino humilitati studente iactantie student non fit
ymago eius et qui domino paupertatem amante diui
tiarum amatez est in hoc seculo repellit a se xpi simili
tudinem non est verus discipulus qui nō imitatur
magistrum nec est vera ymago que similis non ē au
ctori hec Crisō · Humilia ergo temetipsuz et imitare ma
gistrum et dominum tuum · Dimpabile enim valde ē
vt discipulus se erigat vbi magister se deiciat et q̄
seruus sit superbus vbi dominus est humilis quia nō
est discipulus super magistrum neq; seruus super do-
minum · quia enim homo per superbiam cecidit neces-
se est vt per humilitatem resurgat ·

Sequitur Oracio

O Omme Jhesu xpi qui p̄ nostra salute calicē
passionis bibere et sanguinis p̄fundi voluisti
et non temporaliter dominari et ministrari si
humiliter seruire et ministrare ac vitaz tuam pro no-
stra redēpcione dare venisti · da michi misero p̄ meo
modulo tui calicis et baptisme cum semp̄ patientia et
gaudio spiritus participem fieri et te magistrum ac do
minum in humilitatis operibus imitari et non solum
in operibus misericordie ministerium proximis impē
dere sed eciam vitam si necesse est pro eis ponere et
tandem ad regnum electis tuis paratum feliciter per-
uenire · Amen ·

De vno cęco ante ingressum Jericho illuminato
Capitulum xxij ·

Factum est autē vt approp̄inquaret do-
minus Jhesus Jericho que est vrbs inter
galileam · vnde ascendebat et Jherusalem
quo ibat distans duabus laucas a Jor-
dane et septem a Jherusalem et sita ad eius
ptem orientalem hec quitas quondam nobilis nunc
autē humilis ad solum destructa est et sola domus raab
ob signum fidei remanet · Cius enim adhuc parietes
sine culmine durāt Juxta Jericho fons est dulcas ad
potandum pinguis ad rigandum q̄ quondā amar⁹ ad
potandum et sterilis ad rigandū per heliseuz sanatus
est hic fons est sub monte quarentane oritur et dēm
de Jericho que duabus miliaribus inde distat dēmat
Ad hanc ergo quitatem dominus dedmauit · vt ēm
Jero · sanaret in ea multos male habentes · et tunc cę-
cus quidam qui sedebat iuxta viam mendicans cum
turba p̄tereuntem audiret et · Jhesum transire per-
apet misericordiam cum clamore non tantuz exterio
ri sed eciam interiori petebat dicens Jhesu fili dauid
miserere mei in quo cecus iste vtramq; naturam in ip
so confitetur scz humanam in eo q̄ dicit Jhesu fili da-
uid · a dauid enim carnem suscepit · diuinam in eo q̄
dicit miserere mei · proprium enī est deo miserere crea
ture sue quā odidit · ēm illud p̄s · Miseraciones eius
super omnia opera eius · Unde Cyrillus · Iste cecus in
iudaismo nutritus non ignorauit q̄ de progenie da-
uid deus ēm carnem nasceretur et ideo ei vt deo et ho-
mini loquitur · et licet increparetur a turba p̄tereū
te ad doctrinam xpi auscultantē ipse tamen multom a
gis clamando petebat sibi misereri timens ne ex incre
pacione impediretur audicio et exaudicio petic̄onis
sue Jhesus vero tandem propter suam benignitatem
stetit q̄ cecus eū sequi non potuit et iussit euz adduci
ad se ne turba p̄hiberet et vt occasionez sanandi ip̄m
propter suam confessionem haberet magne pietatis
signum in xpo fuit quando ipsuz cecum expectare vo
luit et ad se adduci fecit · Unde Cyrillus · Si scit autez
xp̄m vox inuocantis in fide et inuocantes in fide respi
cit et ideo merito vocat cecuz et accedere iussit vt scz q̄
prius fide euz tetigerat approp̄inquet et corpore sic de
berent facere nostri principes cum viderēt pauperes
cōquerentes scz stare et facere vocari ad se vt audirēt
eorum querimonias facerent que eis iusticiam expe-
dite · et interrogauit euz quid vellet non quod hoc ig
norauerit · sed vt eius confessionem approbaret · Et ēm
Ambro · Vt sciremus nisi confitentem non posse salua
ri et vt cor eius ad oracionē excitaret et lumen q̄ ex
sua bonitate largiturus ei erat ad sui peticionez tribue
ret quia non sanat nisi tos sed volentarios · vñ Aug⁹ ·
Qui creauit te sine te non iustificabit te sine te · Unde
et Ambro · ait vult omnes homines sanos fieri sed si

accedant ad eū. ſſon eīm sic vult vt nolentes saluent
sed volentes. nō enim vera salus est si nolenti tribuat
Item ſm Cyrillum interrogauit vt scirent astantes
q̄ non pecuniam sed diuinam efficaciam a deo petebat
vide et hic domini dementiā quia nō dedignatus ē nō
solum stare sed et alloqui personā vilem et pauperem
At ille respondens dixit domine vt videam vbi miseri
am et necessitatem suam minuat ac remedium et re-
leuationem nec aliquid aliud preter hoc postulat. Vo
luit ergo dominus audire confessionem qui tamē nō
ignorat mentis intentionem vt cognoscamus nō ni
si confitentem posse sanari ab infirmitate spiritus vnde
hunc cecum sanare non voluit q̄diu damauit in ge-
nerali miserere mei sed postq̄ spiritualiter insinuauit
miseriam cuius releuationem sibi misericorditer fieri
postulauit tunc eum sanauit. Fecit enim vt videret
et Ihesus verbo potentissimo quo dixit fiat et factū
est dixit illi respice breue verbum sed in operatione effi
cacissimum. Et quia in fide credendum verbū domini
operatur ideo subiungitur fides tua te saluū fecit. Et fide
eīm impetratur salus corporalis et spiritualis et eterna
lis. et extemplo vidit et sequebatur illū et magnificans
deum id est magnum dicens eum non magnitudine
molis sed virtutis non sufficiat lumē recepisse nisi eam
lumen sequatur ne ambulet in tenebris. ecce ergo sig
nū illuminationis perfecte et in anima et in corpore. vñ
ſm Cyrillum. patet q̄ iste cecus a duplici cecitate libe-
ratur scz corporali et intellectuali. ſſeq̄ eīm eum vt deū
glorificasset nisi vere vidisset. Vbi et Theo. Grata
eīm erat anima cea in eo q̄ sanus effectus Ihesū nō
reliquit sed secutus est eum et nō solum fuit illuminat?
cecus sed et alijs factus est occasio glorificandi deū et
omnis plebs illuminata est vt diuinum aliquid in xp̄o
cognosceret. Vnde sequit et omnis plebs vt vidit de
dit laudem deo glorificando facta dei et congratulando
vtilitati primi. ſſ eīm sibi retinet dñs de beneficijs su-
is scz gloriā. vnde ait gloriam meam alteri non dabo
ſſobis autē reliquit vtilitatem. Et nota ſm Glosam
q̄tuor causas ist? laudis. Prima ē q̄ exaudiatione da
mantis pauperis. Secunda q̄ potētia et misericordia
illuminātis. Tercia q̄ imperfecto munere suas. Quar-
ta q̄ merito fidei eius q̄ illuminatus ē ſm Gre. q̄ car
nales adhuc discipuli non valebant capere verba mi
sterij veniunt ad miraculum ante eorum oculos cecus
lumen recepit vt eos ad fidem celestia facta solidarēt
Et ſm Theo. ne incessus domini esset inutilis fecit
cea miraculum hoc documentū discipulis suis dans vt
in omnibus simus proficui et nichil nobis otiosū. Mi
stice ſm Gre. cecus a domino illuminatus est genus
humanum quod in parente primo claritatem superne
lucis ignorans damnationis sue tenebras accepit.
Jericho autē interpretatur luna q̄ dum mensibus mo
mentis decrescit defectum nostre mortalitatis designat
Dum igitur conditor noster appropinquat Jericho
cecus ad lumen redit quia dum diuinitas defectum
nostre carnis suscepit humanum genus lumen quod
amiserat recepit. Qui ergo eterne lucis claritatem ne
scit cecus est. Qui autē iam in redemptorem credit q̄
dixit ego sum via. iuxta viam sedet. si vero credit et ex
orat vt eternum lumen recipiat iuxta viā sedet et me-
dicat. Quisquis ergo cecitatis sue tenebras agnoscit
quisquis hoc qd sibi deest lumen eternitatis intelligit
clamet medullis cordis clamet et voce cordis dicens
Ihesu fili dauid miserere mei. ille autē qui Ihesū ve
nientem precedunt et cecum increpant designant car
nalium desideriorum turbas tumultusq̄ viciorum que
primū Ihesus ad cor nostrum veniat cogitationes
nostras dissipant et voces cordis in oratione pertur-
bant ne Ihesus ad cor illuminandū accedat. sicut eīm
turba cecum impedit ne lumen corporale recipiat sic
spiritualiter turba fantasiarum et cogitationū frequē
ter impediunt nos ne lumen gratie recipiamus sed m
eo q̄ cecus quē turba increpat magis clamat dat no
bis exemplum q̄ quanto plura occurrunt nobis impe
dimenta tantomagis est clamandum et quanto gra
uiori tumultu cogitationū premimur tanto oratōi
attendus est insistendum. Vnde Jero. Communiuntur
aūt multi ei vt taceat q̄ peccata et demonia compescūt
clamorē pauperis. sed ille magis clamabat quia gra-
uescente bello manus ad lapidē aduersarij hoc est Ihesū
nazarenum cū clamore leuande sunt. Vnde et Cyrillꝰ
Increpabāt eum vt doceret ſſ p̄hibitiones huiusmo
di non impediebat eius audacia. ſſouit eīm fides om
nibus repugnare et in omnia triumphare. vtile enim
est p cultu diuino pudorem deponere. nam si causa pe
cunie sint impudentes non nulli p anime salute nō de
cet bonam mouere impudentiam. sed cum cecus pri-
mo clamaret ihesus trāsire dicitur cum aūt multoma-
gis clamaret stat ihesus q̄ cum adhuc turbas fantasi-
matum in oratione patimur ihesum aliquatenus trā-
seuntem sentimus. cū vero in oratione vehementer in
sistimus deus in corde figitur et lux āmissa reparatur
Ex quo docemur q̄ si in oratione primo sensertim? ihe
sum nos quasi per transeuntē post paululum instanter
perseuerantes sencemus nobiscum stantē. Interrogat
autē cecum quid velit vt cum adorandū exaret quia
peti vult hoc qd et nos petere et se cōcedere preuoscit
Prius eīm dominus sua dona gratuita nostra vult esse
merita nec vult bonum nostrum mutū et coactum ſſ
spontaneum et voluntariū et quod nobis sponte lar-
giri vult nostris petitionibus tribuere et ideo quāuis
sciat quid nobis necesse sit antrq̄ petamus importu-
ne tamen nos ad petendum inuitat dicens petite et ac
cipietis querite et inuenietis pulsate et aperietur vobis
In cea autē petitione discimus q̄ in oratione nō au
rum nō argentū nō fugitiuos honores nō longitur
nam vitam non vindicta inimicorum non aliqd tem
porale sed ineffabile lumen querere debemus hoc est
vt ipsū q̄ illuminat oēm hominē venientē in hūc mū
dū videre possimus iuxta q̄ ipse admonet dicēs q̄ite

primum regnū dei et iustiaā eius et hec omnia adiacet vobis. ad illud autē videndum pfecto via fides est qz fides eum saluū facit. Videns autē confestim pēuntez Jhesuz sequitur quando quis bonū quod intelligit in tuitu eius operatur et eū ymitatur. Quanto ḡ quisq plus a deo illuminatur tanto amplius et pfectius in bonis operibus exercere se debet sicut iste cecus bonus recepto lumine non piger remansit nec retro redijt ubi talis non solum in deum pfiat sed eciam alios ad laudez dei accendit. vbi Gre. Si ergo fratres karissimi ceatatem iam nostre peregrinacionis cognoscimꝰ si credendo in redemptoris nostri misterium recta viaz sedemus si exorando quotidie si ab auctore nostro lumen petimus si tandē lucem iam per intellectum videndo illuminati post ceatatem sumus Jhesū quem mente cernimus opere sequamur aspiciamꝰ quo graditur et eius vestigia ymitando teneamus. ecce cū sit dominus ac creator angelorum suscepturus naturaz nostrā in vterum virginis venit. nasci tamen p diuites noluit parentes pauperes elegit prosperari in mūdo noluit obprobria irrisionesq; tolleraut sputa flagella et alapas spmeam coronā crucemq; sustinuit. et qz rerū corporalium dedicacione a gaudio eterno ceadimus cum qz amaritudine illud redeatur ostēdit quod itaq; homo p se pati debet si tanta deus p hominibus prorumpit diuerso quoq; itinere ambulat si gaudia delectacō miscq; appetit cui dux suꝰ viam amaritudinis ostēdit Si ergo retribucaones gaudium in puencione querimus penitencie amaritudinez in via teneamus sicq; fit non vt solum nostra in deum vita pfiaat. sed hec ipsa nostra conuersacio ad laudē dei et alios accendat hec Gre. Hec eaā que de ceco dicta sunt ad vnūquēq; peccatorem hoc modo referri possunt. Qui em̄ crimina le peccatum omittit in opere cecus est in mente. sed si iter veritatis ingredi cupiens p eterna vita cepit rogare et cogitare et ad deum post peccatū flendo et veniam petendo redire secus viam sedet et mendicat. Plerumq; vero silencium ceco imponere volunt qz immundi spiritus actus contra eum quē ad veniam redire viderint consurgunt et ne peccator ad penitenciaz redeat contradicunt. non solum immundi spiritus. sed eaā ipsa consuetudo peccandi durius inapit rebellare cum senserit post assueta mala ad virtutes hominem velle redire sed quo actius se sentit impugnari a malignorum spirituum temptacione seu ab ipsa peccandi consuetudine eo fortius debet exemplo huius ceci pugnare in oracione damando p desiderioz ad deum. Clamor em̄ magnus magnū indicat desiderium et vere expedit damare peccatori qz longe distat a deo. longe em̄ a peccatoribus salus. et sm̄ Hugonē. si ad primas lacrimas vel preces deus non exaudit homo preces iterare non desinet. Magna em̄ munera sunt mꝰ tis precibus companda. Quez enim diuina pietas adtutorium se petente negabit si ille orando a petacione non defecerit nec de suis meritis aliquid p̄sumat ḡ in illius misericordia confidat cui per pphetaz dicatur in deo facemus virtutem et ipse ad nichilum deducet inimicos nostros. Quantam aūt misericordiam dominꝰ penitentibus exhibeat quale auxilium pugnantibꝰ contra peccatum p̄beat consequenter declaratur. Qui enim prius trālibat pter tēptacones quas in oracōne patimur si in oracone pseuerauerimus q̄si stās nos ad se adducit. bet quādo tranquilitatem mentis redditā dulcedine sue cōtemplacionis vel tenuerit manifestat Et qua in oracone ante omnia eternam gloriā querere debemꝰ recte cecus lumē a dño petisse fertur et quoniam quicunq; non negligit penitere de vita non debet desperare recte dicitur fides tua te saluū fecit. Quacunq; em̄ hora peccator vere penitendo ingemuerit et cōuersus fuerit saluus erit sm̄ Aug̃. si Jericho lunā et ob hoc mortalitatem interpretatur morti pmquās dominus iudeis solis lumē euangelij nisserat p̄dicari quos significaut iste vnus cecus ante ingressum ierico illuminatus quē lucas cōmemorat. a mortuis autē resurgens atq; ascendens et iudeis et gentibꝰ quos duos pōpulos significare videnē duo cēci post egressū iericho illuminati de quibꝰ mathe⁹ euāgelista narrat.

Sequitur Oracio

Benigne Jhesu non psonas hominum respias omnes expectas creator omnium misereris redemptor omnibus mulges salutez. Quis igitur misi sue salutis immemor tardabit ad te conuerti sic benigne expectantē sic ad ostū pulsantem et p graciam introire volentez Da ergo domine deus meus michi ceco et misero vt a te vocatus apertam tibi cor meum peccatum inde expellendo et te p graciam recipiendo vt illuminatus te sequar nūc in operibus virtuosis. et post hec de tua visione semper gaudere merear in celis. Amen.

De zacheo et cꝰ cū xp̄o habito omnio Ca. xxiij.

Deinde eadem die dominus Jhesus ipsam urbem Jericho ingressus ambulabat p eā turba non modica stipatus Jericho signat mundum quē intrauit Jhesus in incarnacione ambulauit in sua cōuersacone sed pambulauit in sua passione ex qua pambulacone facta est salus diuine ecclesie mundus ē pambulandus qz per eum est citissime transeundum et nullo modo per mordinatū amorem vel affectionez est ibi sistendum vel ei inherendum. Vix em̄ est aliquis qui non inficiatur si arca mūdi negocia implicet. Zacheus autē qui erat non tantum publicanus sed et princeps publicanoz et primus inter illos qui vocabat publicas actibus scz actlombus et vectigalibus q̄ implicant ad peccandum ac diues qz in acquirendo auarus et temporalibus implicatus ex quo in eius vocacione apparet maior dei misericordia et diuine pietatis habundancia desiderabat ex deuocōne videre Jhesū beati em̄ oculi qui vident ipsū et non poterat p̄ turba sequente eum qua statura pusillus erat et corpore sm̄

quantitatem et mente sm humanitatē et quo patet de
uocatio populariū ad xpm qua tanta turba seque-
batur eum et p̄currentes id est p̄ze alijs currens ascē-
dit in arborem sycomorum vt videret Jhesum mōe trā
scūrē Unde Beda. Que impossibilia fūt apud homiēs
possibilia fūt apud deum. Ecce enī camelus ꝺ̄posita
gibbi sarcina per foramen acus trāsit hoc est diues et
publicanus relicto onere diuiaz contemptu censu
fraudium angustam portā artamq; viam que ad vi
tam ducit ascendit qui in ra ꝺ̄uocatione fidei ad vide
dum saluatorem qō natura minus habebat. ascensu sui
plet arboris atq; ideo tutū quamuis ipi rogare non
audeat benedictionē dominice suscepcōis accipit quā
desiderabat hec Beda. Sycomorus est arbor in folijs
morō similis et in alijs ficui sed stipite distans et ad
altitudinē p̄stans vnde et a latinis celsa dicitur. et in
terp̄retatur ficus silua qz arbor est sterilis sicq; dicitur
sycomorus id est sicut morus vel scribitur sycomorꝰ
p ficomorō vicio scriptoz. Unde sm Josephū. ꝑpo-
situs debebat dici sycomorus qz ponitur ex natura fici q̄
ad lignum et ex natura mori quo ad folia. sycomora
quoq; dicuntur quedaz poma ficus similia. fructus aūt
mori liquorem sanguini similem habet. Unde dicitur
q̄ ostēdunt elephantis sanguinē vue et mori ad acu
endum eos in p̄lio scz corporali et ideo morus cru
cem significat cuius fructꝰ dicitur ipse cristꝰ mea suo
sanguine rubricatus ē q̄ sanguis nobis p̄ recordacio-
nem ostensus acuit nos in p̄lio spirituali. dominica
eā crux crescentes alit vt ficus ab incredulis irrideatur
vt fatua qz iudeis est scandalum gentibꝫ vero stultiaa
sed credentibꝫ virtus dei est hec ergo arbor in quā pu
sillus statura zacheus vt exaltari posset ascēdit arbor
fidei et crucis est ad quā multi venientes et in eā ascē
dentes quamuis statura paruuli fuissent et nondū in sci
encia et perfectione multū creuissent mōe tamē Jhesū
videre et cognoscere meruerūt huiꝰ arboris fructꝰ sig
nificat est p quē martires significantur qui taz firmi
ter huic arbori inherent vt pocius occidi et ꝑpio sang
uine cruentari quā a sua arbore id est a xpi fide et cru
ce valeant separari hanc debemus ascendere p fidem et
meditacionē aliter Jhesum videre non possumus qz
statura pusillanimes sumus. non enī sufficiunt nostra merita
sine merito passionis crucis xpi hanc pusillus vt exal
tari possit ascendit dum quilibet humilis et ꝑprie in
firmitatis oculus terrena relinquendo et p̄rauos actꝰ
deserendo alacris q̄ petens et in domino confidens in vir
tute crucis gloriatur dicens cū apostolo. michi autē
absit gloriari nisi in cruce domini nostri Jhesu cristi.
cui lignum crucis est gloria salus vita et p hanc lau
dabilem statuitatē dominum cernere meretur. Nos enī.
inquit apostolus p̄dicamus xpm crucifixū iudeis qui
dem scandalum gentibꝫ autē stultiaam ecce sycomorꝰ
ascende et tu lignum vbi p te pependit Jhesus et vide
bis Jhesū. Unde Aug⁹. Apprehendit zacheus sycomo
rum ascendat humilis crucem paz est ascendat ne de
cruce erubescat in fronte illā figat vbi sedes pudoris ē
Ibi omnino ibi in quo membro erubescitur ibi figa
tur vbi non erubescatur putas quia irridēs sycomoꝝ
et ipsi efficiat videre Jhesum hec Aug⁹. Quicumq; ergo
humiliatur ꝑpter xpm hic infatuatur iuxta mundum
q̄ solus tamen sapiens est quia q̄ stultum est hom-
mibus sapienaus est deꝰ et hic dominum videre mere
tur. Unde Gre. Si veraciter sapientes esse atq; ipsaz
sapienaā cōtemplari appetimus stultos nos humiliter
agnoscamus relinquamus noxiā sapienaā discamus
laudabilem fatuitatē hinc euangelice hystorie verba
testantur qz zacheus cū videre p̄ turba nil posset sy-
comori arborem ascendit vt transeuntem dominū cer-
neret. Sycomorus quippe ficus fatua dicitur pusillus
itaq; zacheus sycomoꝝ subijt et dominuz vidit quia
qui mundi stultiaam humiliter eligunt ipsi dei sapien
aam sublimiter contemplantur. pusillitatem namq; nos
stram ad videndum deum turba ꝑpedit quia infirmi-
tatem diuine humane mentis ne lux veritatis intra
dat curarum secularium tumultus p̄mit sed p̄uidēter
sycomoꝝ ascendimus si p̄ humane que diuinitus p̄cep
pitur stultiaā teneamus. Quid enī in hoc mundo stu
tius q̄ amissa non querere possessa impiētibꝫ relaxare
nullam p̄ acceptis iniurijs iniuriam redderē ymo et
adiunctis alijs pacienaa p̄bere. quasi enī sycomorum
nos ascēdere dominus p̄cepit cū dicit qui auffert q̄
tua sunt ne repetas et rursum si quis te percusserit in
dexteram maxillā p̄bе et alteram. Per sycomoꝝ do
minus transiens cernitur qz per hanc sapientem stul-
tiaam et si nec dum solidē vt est iam tamen p contem-
placionis lumen deꝰ sapienaa quasi in transitu videtur
Qui vero in elata ad ꝺ̄spiciendum deum adhuc cogi
tacionum suarum turba deprehensi sunt sycomori arbo-
rem non mouerunt hec Gre. Ubi et Theo. Sed fa
cile est hoc ad moralem vtilitatem retorquere Quisq;
enī in malicia pluribꝫ p̄eest paruus est statura spi
rituali et non potest videre Jhesum p̄e turba nāz p
plexus a passionibus et secularibꝫ rebus nō aspicit ihe
sum ambulantē id est in nobis operantē nullum opus
cognoscens. Ascendit aūt super sycomoꝝ id est sup
voluptatis dulcedinem que significatur p ficum deprī
mens eā et sic sublimior factus videt et videtur a xpo
hec Theo. Per sycomoꝝ eciam potest intelligi religio
qz latini sycomoꝝ celsam nominant. est enī procerio-
or et altior morō et habet fructus subdulces q̄ numq̄
ad maturitatem perueniunt sic status religionis est al-
ior et procerior qz in contemplacione consistit et sta-
tum mundi transcendit habet eciam fructus subdulces
fructus scz abstinenciaz vigiliarum. ieuniorum et hu-
iusmodi qui licet de se sint duri et asperi tamē fūt sub
dulces quia sustinentur amore dulcedinis paradisi et
numq̄ ad maturitatem perueniunt quia fructus ma-
turi sunt dulciores et vera religio de mundana dulce
dine non curat. sed sycomorus ficus fatua dicitur qui
ad litteraz ingrediens religionem fatuus reputat vñ

ponit dicere illud Amos armentarius ego sū bellicās
sycomoros istam arborem zacheus pusillus humilis
sc religiosus ascendit vt videat Jhesum sc vt lucret
vitam eternam q m visione dei cōsistit·sed qz parvus
alr non potest ascēdere sine scala vel gradibus ideo sūt
tres gradus in scala religionis·vnus est abrenunciacio
ad ppie voluntatis p votum obedience· Secundus
est abrenunciacio ppietatis exteriozis p votū paupertatis· Tercius est ꝓmissio perpetue castitatis p votū
continencie·et istos tres gradus tres alij gradus ex
parte ipsius ascendentis p̄cedunt·Primus est cōtemptus terrenoz· Secundus obliuio generis· Tercius
odium mundi·Et ista tria fuerunt dicta abrahe a do
mino egredere de terra tua ecce gradū primū et de cognacōne tua ecce ḡdū secūdū et de domo patris tui ecce
ḡdum terciū et veni in terrā quā monstrauero tibi
id est religionem· hij sunt sex gradus quibus ascendebatur ad thronum salomonis iste thronus est religio in qua dominus residet tamq̄ in throno et cathe
dza specali·Vnde et petrus rauēnas vocat religionez
paradisum que ppria mansio dei est dicens intra sen
tendam cordis mei si paradisus in hac vita presenti ē
aut in claustro aut in scolis est· Quicquid enī extra
hec duo est plenum anxietate et inquietudine amaritudine formidine solicitudine et dolore· Et cum Jhe
sus venisset ad locum vbi erat sycomorus suspiciens
vidit zacheum non tantū visu corporis sed et respectu
pietatis approbans illius deuocionem et desiderū bonum fuit ei videre Jhesum sed melius videre a cristo
Vbi Beda·Vidit Jhesus videntē se qua elegit eligē
tem se et amauit amantem hūc sane ordinē ꝓficiendi
hoc est super fidem dominice incarnacionis ad cognicō
nem diuinitatis proficiendi quasi sycomoz Jhesu fa
ciem speculandi doctor egregius ostendit cuz ait·nō
enī indicaui scire me aliquid inter vos nisi xp̄m Jhesū
et hunc crucifixum hec Beda· Cognoscens ergo et ac
ceptans Jhesus desiderium zachei cum vt descenderet
vocauit dicens zachee festinans descende qz hodie in
domo tua oportet me manere in domo quidem materiali ꝓpter refectionez xp̄i discipulorz suorum et ad
ostendendum benignitatem peccatori reuertenti et in do
mo conscience spirituali p gracie infusionem necessa
rium peccatori illud eciam dicat xp̄s quilibet nostrum
Vult enī manere in domo conscienciarum nostrarum
et ideo debet preparari ad eum recipiendū· Vnde de ista
dicat p̄s. Domum tuam decet sanctitudo domine· Gloria enī nostra hec est testimonium conscience nostre
Vnde debet domum suā spiritualem emundare et ornare qui vult tantum hospitem recipere sc regem glorie quē nec cēlū nec terra potest capere vt ibi maneat id
est p graciam inhabitet et non transeat· Vbi Beda· qō
autē descēdere de sycomoro zacheus et sic in domo sua
xp̄o mansionem preparare nitebatur hoc est qō apostolus ait quia et si cognouimus sm carnem xp̄m sed iā
nunc non nouimus·si enī mortuus est ex infirmitate sed viuit ex virtute dei hec Beda· Verba predicta
domini Jhesu moraliter exponi possunt de fideli anima que domus dei dicitur qz in ea xp̄s p graciam manere dignatur et hoc hodie id est in vita presenti preheminencionem ac eciā hodie meritum p gloriā beatam fruicionem licet autem xp̄s in qualibet fidēli anima habitet p fidem specialiter tamē ad hoc elegit
mentes eleuatas et abstractas· Debet autē anima tal
esse abstracta tripliciter sc a desiderio rerum temporalium a voluptate delectacionum carnaliū vel commodi corporalis et a seipsa p abdicacionem ꝓprie voluntatis· Per hec enī tria abstrahitur anima ab omni impedicione salutis contra illa tria de quibus dicitur omne
qd est in mundo aut est concupiscencia oculorum aut
concupiscencia carnis aut superbia vite hanc triplicē
abstractionem docuit saluator dicens qui vult venire
post me abneget se quantū ad terciū et tollat crucē
suam quantū ad secundū et sequatur me videlicet relictis omnibus quantū ad primum· Et hec triplex abstractio de zacheo cui hec verba dicta sunt sc in domo tua oportet me manere potest intelligi· Quāuis
enī primatum euangelij ipsum diuinum appellauit in
processu tamen eum verum pauperem cristi factum
esse commemorat nam in eo qō dixit ecce dimidium bonorum meorz do pauperibus ꝛc̄ mutat abstractionem
primā sc a rebus temporalibus·in eo autē qz zacheus
ascendit in arborem sycomorz significatur abstractio
a commodo temporali vel delectacione carnali· Sycomorus enī est ficus fatua et signat carnalis delectacionis dulcedinem q̄ fatua est quā ascendēs per hāc abstractionem sub pedibus deprimit et calcat· In hoc autē
qz ipse ad vnam domini vocem festinans descendit et
excepit illum gaudens mutatur abstractio ꝓprie voluntatis et hec tria semuicem perficiunt ita qz alterum sine alijs perfectum non est· Si enī quis sit abstractus a sollicitudine temporaliū et sit deditus voluptati carnis michil valet et sic intellige de alijs suo modo et festinans descendit et excepit illum gaudens et exultās
de tanti hospitis aduentu· Jam enī quia dominum in
cor suum susceperat zacheus in domo eius suscipi dignatus est dominus in quo facto dominus mutat qz votis inmorum ānuit et effectus pios ꝓsequitur et proficiat vide hic benignitatē domini· plus enī dedit zacheo
qz ille desiderasset qz dedit ei seipsū quod ille petere ausus non fuisset vide eciam virtutem oracionis qz desiderium magna vox et magna oracio est· et ideo dicat
prophetа desiderium pauperū exaudiuit dominus· Et
alibi dominus ad moysen qō clamas ad me cū ille oret
taceret et tantū corde loqueretur· Vnde Augs· Tota
vita boni cristiani sanctum desiderium est· Quod autez
desideras nondum vides sed desiderādo capax efficieris
vt cum venerit qō videas implearis hec est vita nostra vt desiderando exerceamur· Tantum autem nos
exercet sanctum desiderium quantum desideria nostra
amputauerimus ab amore seculi hec Augs· Et videtes

pharisei et alij malignantes iudei q̄ intrauerat domū publicani murmurabant dicentes quia ad hominem peccatorem diuertisset Jsti peccabant dupliciter sez falso iudicando. de zacheo quia iam peccator non erat sed vere penitens et similiter de xp̄o q̄ non mirum erat si diuertebat ad eū quē iustificauerat q̄ cor penitentis ē xp̄o diuersoriū vbi pascha māducat irracionabiliter eciā murmurabāt q̄ nullus potest racionabiliter murmurare si medicus dignatur egrotum sanare et visitare. Stans aūt zacheus ad obediendū domino p̄mptus non turbans ꝓpter aliox murmuracionem et detractionem sicut multi qui ad modicū verbū aliox bonum deserunt iam inchoatum dixit ad dominū ecce dimidium bonox meorum do pauperibus quod et si aliquem defraudaui reddo quadruplū sez de dimidio residuo q̄d ad hoc retineo Lex em̄ in aliquib⁹ p̄cepit restituere duplū in aliquib⁹ q̄druplū et in alīq⁹ quintuplum ideo p hoc hic restitucio media exprimit alie due extreme intelligūt. Et hoc aūt q̄ dimidiū bonox suox dedit pauperibus patet q̄ non omnia bona sua erant male acquisita q̄ de illis non posset fieri elemosina. Sicut autē zacheus dixit do pauperib⁹ et reddo quadruplum sic debent facere volentes facere elemosinam vl̄ reddere mala acq̄sita dicentes do vl̄ reddo nō dabo vl̄ reddā seu in testamēto meo ponā vbi Beda. Et hic est sapiens illa stultitia quā de sycomoro publicanus quasi fructum vite legerat rapta videlicet reddere ꝓpria relinquere visibilia contemnere p̄ inuisibilib⁹ eciam mori desiderare seipsum abnegare et eius q̄ nec dum videbatur domini vestigia sequi cōcipiscere hec Beda. Conspice igitur dominum et discipulos cū illis peccatoribus conuescentes ac familiariter et domestice cōuersantes vt eos ad se attraherent et de peccatoribus iustos facerent. et q̄ iudei murmurabant q̄ ad hominem peccatorem diuertisset et cum eo maneret vt ipsorum estimacionem et murmur redarguat et cōpescat quē mitus curauerat eciā a culpa sanatum ānunciat dicens Quia hodie salus huic domui facta est et omni egritudine omni morbo omnique contagione vicioꝝ fugata sanata est et tota interius et exterius sanctificata q̄ per domini ingressum facta est zacheo salus et qui fuerat peccator p dominū receptacionem et iustificatus et salutez consecutus q̄ suscepto medico salutis factus est ab aurigia et omni morbo. vbi Theo. ipsum zacheum signat assecutum fuisse salutem p domum habitatorem designans sequitur em̄ eo q̄ et ipse sit filius abrahe nō em̄ vocasset abrahe filium mammonā fabricam hec Theo. Vel eo q̄ et ipse qui huius domus habitator est iā nō publicanus sit ꝫ et filius abrahe factus sez non natus id est non ſm carnem sed ſm fidem non genere sed fidei et operum imitacione. abrahe nanq̄ filij sunt qui eius abrahā imitant et opera abrahe faciunt. Zacheus quippe sicut et abraham in fide creuit et abrahā quidez angelos Zacheus vero angelox dominum hospicio suo suscepit. Vnde Beda. Filius abrahe dicitur zacheus non q̄ de eius stirpe generatus sed q̄ eius fidē imitatus vñ sicut abraham terrā cognacionē domūq̄ paternam ob spem future hereditatis domino iubente deseruit. ita et ille qui thesauz in celis acquireret bona sua pauperibus paranda reliquit et pulchre dicat et ipse vt non solum eos qui iustū pseuerant sed et eos q̄ ab iniusticia resipiscunt ad filios p̄missionis pertinere declararet hec Beda. Et reddit causā q̄re ad domum publicani diuertit q̄ hoc erat vt medicus egrotū curet vt deo peccatorem iustificaret et vt pastor ouez perditam reportaret. et vt saluator qđ per culpam perierat saluaret q̄ ad hoc dei filius venit de celo in mundū p carnis assūpcionem factus homo et filius hominis id ē virginis vt quereret p doctrinā et saluum faceret per gradum qđ perierat p culpam sez ouem centesimā dragmam decimā filium numerosum. Perierat em̄ in homine innocencia nature similitudo gracie adopcio glorie. ꝓpter primum cōparatur ouis perdite ꝓpter secundū dragme perdite ꝓpter tertium filio prodigo. Tria autem predicta venit Jhs reparare. Vñ et ait alibi non veni vocare iustos sed peccatores ad penitenciam. vbi Cri. Quasi diceret quid me admiramini si rectifico peccatores. iā em̄ procul est a me odiū peccatoris qđ eox causa aduenerim nā medicus veni nō mox ob hoc omnia sio languentium pacoꝝ ferocem vt presti remediū. Vbi et Beda. Pius sane magister quia murmurantibus turbis sua misteria non dedignatur exponere a deo sez peccatox penitenciam non esse respuendum vt ipse dei filius ob hanc maxime querenda sit estimatus ad terras q̄ vt pietatis sue nobis dispēsacōnem inculcet sepissime se filium hominis appellat commendatus solliciat nobis qđ factū ē benigne ꝓ nobis Vt autē dicat idē Crisо. et Beda Mistice zacheus qui interpretatur iustificatus credentem ex gentib⁹ populum signat qui p occupacionem temporalium depressus erat et minimus sed a domino sanctificatus q̄ m transiit Jericho saluatorē videre voluit dum fidē quam mundo attulit partiapare quesiuit hec Beda. p diuitē eciā istū zacheū q̄ querebat videre Jhm sed impediebatur p turbā et statura sue paruitatē intelligi potest quilibet diues de salute sua solliciatē sed p turbacionem sanctarum cura negocia temporalia et per ꝓpriā imperfeccionē impeditur ꝓpter qđ ascendere debet in arborem id est ad xp̄m p ozacionem q̄ ſm Dam. ē ascensus mentis in deū et sic Jhesū videre meretur et partem bonox suox pauperib⁹ dare et si quē defraudauit fideliter restituere. Per phariseos aūt murmurātes intelligi possunt maledicti bonox opera despuentes et q̄ bene fiunt in malum interp̄tantes sed de hijs non est curandū nec ideo a bono opere cessandum ſmo pocius et fortius et insistendū et q̄ erat prope Jherusalē q̄ est caput regni et existimabāt aliqui phariseox et eciā discipulox q̄ statim cū esset in Jherusalē manifestaret regnū eius sup iudeos. A multis em̄ credebat futurus rex israhel ſm q̄ dixerunt magi vbi est q̄ natus est

rex iudeoꝝ et ipsi apostoli querebāt ab eodomine si in tempore hoc restitues regnum israhel· Ad hunc ꝫ erzorē remouendū mouat parabolā de homine nobili q̄ abijt in regionē longinq̄ et dedit decem seruis suis decemnas ad negociandū que q̄m seruata cōcordat cū alia parabola q̄ infra de talentis dicitur Ideo hoc ibi dem simul cum illa coniungitur·

Sequitur Oratio

O Omine Jhesu q̄ zacheū in sycomoꝝ ascendentem misericorditer respexisti ac eū ad te vocans et in domū ipsius diuertens ab omni viciosa nasci decede michi pusillo et misero vt in arborem scientie et penitencie valeā ascendere vbi me oculis misericordie digneris aspicere et ad tuā graciam vocare donans michi vt domū scientie mee ad te recipiendum digne preparare et pre totus interius et exterius perfecte sanet et q̄ venisti de celis querere et saluare qđ perierat interis tu me q̄ per culpam perierā requiras bone pastor et saluū facias pie saluator· Amē·

De duobus ceas post egressum Jericho illuminatis Capitulum·xxiij·

P Ost hec egrediente Jhesu cū discipulis ab iericho turba multa desideranq̄ audire doctrinā eius secuta est eū paua em̄ non audebant propter latrones ingredi deserta q̄ turba plurima sequebatur Jhesū sue sedule et studiose doctrine est imitandū· Vñ Crisо· Testimoniū studiose agricole est messis fecūda· Assidui aut̄ doctoris documentū ecclesia plena nemmem labor itineris impediunt q̄ amoꝝ spiritualis fatigacionem non sentit nemmē possessionū suaꝝ sollicitudo retraxit q̄ ingrediebantur in possessionē regni celestis vere em̄ non habet super terrā q̄ amet qui bonū celeste in veritate gustauerit· sicut em̄ qui preciosū manducauerunt ab̄ postmodum hec esca omnis mūdata vidēt sic et qui semel dulcedinē xp̄i bene gustauerit terrenoꝝ bonoꝝ decetero non multum sentit saporem nimiꝝ hec est illa rosa in campis jericho de q̄ sapiencia loquitur p salomonē sicut palma exaltata in cades sicut plantacio rose in Jericho· Ergo hec ē illa speciosissima rosa sanctitate iustitie candida et passionis sanguinē rubicunda· sicut em̄ rosa anteq̄ videatur sentitur et anteq̄ muemiatur tenet in odoribus suis sic et dominо transeunte de longe duo ceca anteq̄ vidērēt diuinitatē eius fragrancia senserunt hec Crisо· Vnde sequitur et ecce duo ceci sedentes secus viā vt elemosinā peterent a transeuntibus non remoti a via salutis audierunt a transeuntibus q̄ ibs nazarenus omni floze virtutū vernans transiret O felix audicō rumoz leuis Multi em̄ reges et pphete voluerunt audire et nō audierunt Et misericordiā cū clamoze petebant dicētes Domine miserere nostri fili dauid tua passione nostram miseriā remouendo vocant eum filium dauid q̄ credebant eū esse filium dauid et xp̄m per pphetas promissum et notū erat apud omnes iudeos q̄ xp̄s de semine dauid erat nasciturus cū magna desiderij intencione damauerunt et magno desiderio illuminari postulauerunt offensi dauid filium p carnem· deū eaā in eo esse nouerunt p inspiracionē· vbi Cri· Opportune aut oblati fuit ante faciē xp̄i duo ceca vt apertis oculis q̄si testes virtutis eius ascenderent cū eo in iherusalē hij curzencium strepitū audiebant et psonas nō videbāt michil solum habentes de toto corpore p̄ter vocē et ideo q̄ pedibꝰ eum sequi non poterāt voce sequebantur hec Crisо· De vno istoꝝ tantū scz famosiori marcus mencionē facens de alio tacuit mimus noto· vbi Aug⁹· hoc autē factuz ē et marcus memorat sed de vno ceco factum nā duoꝝ cecoꝝ quos matheus interposuit vnū fuisse in illa ciuitate famosissimū ex hoc satis apparet qđ et nomen eius et patris eius marcus memorat· bartheimeus em̄ id est cheimei filius ex aliqua magna familiarate dilectus notissime et famosissime miserie fuit q̄ non solū ceus vez eaā mendicus sedēbat· hunc ē ergo q̄ ipsū solum voluit memorare marcus cuius illuminacio tam data fama huic miraculo comparuit quā erat illius nota calamitas· vnde et Beda· Et bene marcus qui gentibꝰ scribebat euangeliū vnde dicit illuminatuz vt eoꝝ quos instituebat ad fidem saluacioni figura congrueret· matheus vero q̄ hebreis suum scribebat euangeliū quod ingeniosum quoq; notiaā erat p ventuꝝ recte duos dicit illuminatos ad vtrumq; populum vnā eandemq; fidei graciā pertinere doceret· q̄ eaā in sequenti lectione de asino in quo dominus sedere dignatus est eandē euangelicā seruare scripturam curauit hec Beda· Barthimeus qui filius pinguedinis interpretatur signat hominē in delicijs carnalibꝰ nutritum ideo dicitur ceus sz sapiencie lumine priuatus de qua dicitur in Job· q̄ non muemitur in terra suauiter viuendum q̄ delicie carnales habentꝫ mentem et talis cū audit de saluatore debet damare poracionem deuotā vt ab eo recipiat sapiencie lumē qui dat omnibꝰ affluēter saltē de necessarijs ad salutē· Turba aut̄ doctrinā xp̄i auscultās videns sordidas vestes non conscience dignitatē increpabant eos vt tacerēt q̄ per clamoꝝ suū turbam ab audiendo xp̄i doctrinā impediebant et hij signant eos qui a bono opere retrahunt alios· Habemus aut̄ triplicem turbā impedientem vnā a carne aliam a mundo terciā ab inferno q̄ carnalia desideria et speculaciones sz mūdi et dyaboli nobis obstant vt taceamus a confessione peccati ab edificacione primi a laude dei infelix hec turba omni bono obsistit turba desideriorum carnis increpat alliciendo turba tyrannoꝝ mundi increpat nos psequendo turba demonum infernum increpat decipiendo· sed quomodo tacebunt ab oracione ceca ignorancia mentis papue de proprio statu mendica p defectū virtutis extra viā sz salutis· At illi magis clamando insistebant donec strepitū turbe vincerent timentes ne ex increpacione aliorū impediretur audicio et exaudicio petitionis ac votuz eoꝝ et misericordiā petebant dicentes Domine

miserem nostri fili dauid in hoc et nos exhortamur ad
oracionis ostinacionē et in ea pseuerancia. vbi Criso.
Irritabantur venti magis q̄ operiebantur tales est
natura fidei quāto magis vexatur tantomagis accen-
dit ꝓpter qđ serui dei in psecucionib⁹ non vincūtur. vir
tus enī fidei in periculis secura est et in securitate perici
tatur. Quid enī aliud sic vigorem fidei in omnibus
laxat q̄ lōga trāquillitas. Et iterum primo enī damna-
bant qz ceci erant. secundo magis damnabant qz vete-
bantur ad lumē accedere. Ihc aūt ꝓmittebat eos ve
turi vt plus eoz desiderū appareret. Nunc aūt addisce
qz si abiecti fuerimus cū studio accedentes ad dominū
p nosipsos assequemur qđ petimus hec Criso. Vnde et
Aug⁹. Bonos enī cristianos volentes facere precepta
dei crebri mali et inpii ꝓhibent dampnent tamen illi
non deficiant. Cum enī quisq̄ cristianus cœperit bene
viuere mundumq̄ contemnere in ipsa sua nouitate pa
titur reprehensiones frigidos cristianos. Si ꝓ seuerauе
rit ipsi iam obsecuntur q̄ ante ꝓhibebant hec Aug⁹. et
qz pulsanti aperiet stetit xp̄s expectans eos qz illi seq̄
non poterant. quo enī pergerent non videbāt et vo-
cauit eos ne turbe ꝓhiberent si non vocati venerunt.
Et interrogauit eos qđ vellent non tamē cū hoc ig-
norans sed vt ex responsione et confessione ceco⁹ ma-
nifesta debilitas et virtus ex remedio cognosceret qz
ad miraculoz operacionē vult habere famulandoz con-
fessionem vt ex hoc magis appareat euidencia miracu
li ad aliox vtilitatez. et cū illi dicerēt domine vt api
antur oculi nostri misertus eoz Ihesus fons vere lu-
cis tetigit oculos eoz et confestim id est subito viderunt
Ex quo patet qz talis illuminacio fuit miraculosa non
naturalis qz natura non operatur in instanti. vbi Cri.
Tetigit aūt vt homo carnaliter sanauit vt deus. Et ne
quis quamdiu dixerunt fili dauid suspensa est sanitas
mox vt dixerunt domine sanitas est infusa qz saluare
non poterat filius dauid sed filius dei hec Cri. Spiri-
tualiter sm glosam oculos tangit cū radijs fue lucis
sciencia illustrat et confestim videmus ad deum exem-
plandum ad nos cognoscendū ad ꝓximos amandū
Notandū aūt qz triplex est modus illuminacionis il-
luminati enī leguntur aliqui verbo sicut cecus de quo
dictus est supra aliqui tactu vt isti de quib⁹ hic fit mē
cio aliqui vngento sicut vir natus ex sputo. Ver-
bum est ꝓdicacio tactus est interior inspiracio vnctio
sacramentoz institucio. Sicut g illuminat p eloq̄
sacre doctrine p carismata gracie et p sacramenta ec-
clesie. et secuti sunt eū non tam pedibus q̄ virtutibus ac
fide et moribus qz illi q̄ a xp̄o illuminati sunt corporaliter
ab ipso eaā illuminati fuit mentaliter. Quos cū
enī xp̄s sanauit corpore sanauit et mente qz totū homi
nem simul fecit saluū. vbi Criso. Bonum munus ob-
tulerunt xp̄o sanati qz secuti fuit eum. hoc enī deus a te
requirit sm ꝓpheram solliciti ambulare cū deo tuo
Et iterū ꝓmisit eos sequi vt recens miraculū ostende
ret eum non ex infirmitate mori hec Criso. In hoc au
tem qz secuti fuit eum pars eoz gratitudo qz nō resilie
runt post beneficia donata eis a domino qz tamē multi
faciunt q̄ post beneficia ingrata existentes ad vomitus
reuertuntur et ad malum redeunt. vbi Criso. Sed nō
illi fuerant tales sed et ante donacionē fuerunt psue-
rabiles et post donacionē grati hos et nos zelemur et si
tardauerit donacionē eius deus et si multi q̄ abducūt
ne desistamus petentes. Hic enī maxime deum attra-
hemus. vide itaq̄ et hic qualiter vehementē eoz cō-
cupiscencias non inopia nō cecitas nō audiri non a
turbis increpari non aliud aliquid ꝓhibuit tale qz ē
anima feruens et laborans hec Cri. Tu ergo existēs
extra viā et cecus clama ad Ihesum vt te illuminare
dignetur ad xp̄m videndū ac vide et vnitacione sequē
dū qz ꝑ papue est nobis necessariū. Vbi Aug⁹. Tota
igitur fratres opera nostra in hac vita est sanare ocu-
lum cordis vnde videatur deus ad hoc sacrosancta mi-
steria celebrantur. ad hoc sermo dei ꝓdicatur. ad hoc
exhortaciones morales id est ptinentes ad corrigen-
dos mores ad emendādas carnales cupiscencias ad
renunciandum non voce tantū sed mutata vita huic
seculo. ad hoc agunt quecunq̄ agunt de me sacreq̄
litere vt purgetur illud interius ab ea re q̄ nos impe
dit ab aspectu dei hec Aug⁹. Vbi et Origenes Et nos
ergo sedentes iuxta scripturaz viā et intelligentes in
quib⁹ ceci sumus si ex affectu peccatoz tangit oculos
animaz nostraz et recedat a sensibus nostris tenebre
ignorancie vt eum videamus et sequamur qui dedit no
bis posse videre ꝓpter nichil aliud nisi vt eū sequamur
hec Origenes. Per duos cecos istos significant duo
populi scz gentiles q̄ erant excecati p ydolatriā et inde
p doctrinā puerilem mandatū dei trāsgredientes ꝓpter
traditiones hominū q̄ sedebāt. secus viā qz videbantur
habere legis notitiā sed viam q̄ xp̄s est ignorabant
quoz alter naturalē alter scripture legē habebat qui
audierunt de trānsitu Ihesu postq̄ exijt de Jericho id ē
de hoc seculo. Sed Ihesu eoz oculos mentales tan-
gente illuminati fuit multi de iudeis et de gentib⁹ plures
eum p fidē et opera sancta sequentes. et primus quidem
vnū postea duos cecos illuminat qz vnū primus po-
pulum deinde duos vocat. Vnde Beda. Quod autem
appinquante Jericho vnum illuminauit ac ꝓhasces
de Jericho duos hoc mutauit qz ante passionē suam
vni tantū populo indeoz ꝓdicauit post resurrectio-
nem vero atq̄ ascensionē suā p apostolos et iudeis et
gentib⁹ diuinitatis et humanitatis sue archana patefe
cit hec Beda. Pluta ad exposicionē et meditacionem p
tinencia supra de vno ceco posita possunt ic applica-
ri et econuerso pluta hic posita possūt ibi ad ꝓpositum
ad optari.

Sequitur Oracio

Vt lucis et fons luminis domine Ihesu qui
duoz ceconz ad te damnatū affectum miseri-
cordie miserit⁹ oculos eoz tāgere et sic eos
illuminare dignatus es tāge queso oculos
meos spirituales et radijs tue lucis cōtemplacionis meam

illustra ad te ꝺtemplandum ad me cognoscendum ad
primum mstruendum et tuumdū illustra cor meum
lumine tue ḡtie dnne vt te ductorē in omnib⁹ vijs
meis habeā te imitando sequar et te qui es supra om
nia pre omnibus timeam et diligam tuam ꝑ in om⁹
nibus faciam voluntatem. Amen.

Approprquāt tempore in quo dominꝰ
pati disposuit appmquauit ipse loco in q̄
eusdem passionis dispensationem facere
voluit vt p hoc intimaret q̄ voluntarie et
sua spōte pateretur et mortē subiret. Igit̄
ante sex dies solemnis pasche id est sexta die ante pa
scha id est sabbato ante ramos palmarꝝ venit bethania
intelligas hic diem pasche non quartādecimaꝝ primi
mensis in qua ad vesperā ymolabat agnus paschal
sed xv. sexta illaꝝ in qua passus est christus q̄ tota erat fe
stiua et solemnis. Unde Theo. Decima autē die men
sis agnuꝝ tollere capiunt ymolandū in festo pasche ex
tūc em festiuitatis ꝓhibant solemnia qua ꝑ in die
q̄ est nona mensis et ꝓcedit sextum diem ante pascha
epulantur splendide et exordiū festi hanc die⁹ statuūt
quo fit vt Jhesus quoq; pergens bethaniā ostenda⁹
tur hec Theo. Jero autē venit bethaniā vt lazari resu
scitatio renouaretur ac memorie omnium aranus im
primeretur et vt inexcusabiles tales de morte tanti re
suscitatoris tractantes confunderent et ex memoria mira
culi ibidē facti turba populi moueretur ad eū honorifi
ce recipiendū in Jherusalē ante suā passionem sicut
fuerat ꝓdictum p zachariam ꝓphetam dicentē exulta
satis filia syon iubila filia Jherusalem ecce rex tuꝰ ve
nit tibi etc. Sciens ergo dominus iudeos cospirasse in
mortē suam appmquante pascha in quo agnus pa
schalis ymolabatur reuertēdo venit quasi agnus ad
victimā vt sic agnus verus immediate post ymolacō
nem agni paschalis ymolaretur p nobis vt veritas
figure succederet et vera pascha haberemus. et erat in
domo symonis primus leprosi tūc autē mundati qui fue
rat leprosus et a domino sanatus sed tame adhuc p
stinum nomē ad memoriā miraculi retinebat vt vir
tus curantis appareret sicut adhuc dicit matheus pub
licanus licet esse publicanꝰ desierit. hinc colligere pos
sumus q̄ licet a peccato nostro mundati fuerimus sem
per tamē ipsū in memoria ad penitēdū habere debem⁹
hunc symonē leprosū tradunt fuisse beatū iuliānū sic
postea vocatū et factum conuiū. epm̄ cui inter agētes di
cunt pater noster vt bonum habāt hospitium. Fece
runt autē domino cenam ibi et martha ministrabat et
lazarus mutatus a symone vnus discumbentiuꝫ erat
pei credendum est q̄ cena honesta et absq; luxu fuerit
quā fecerunt ei qui ꝓdicatoꝝ et amatoꝝ pximorie sem
per extitit martha ministrabat ibi q̄ sm quosdam do
mus marthe erat possessione sed symonis habitatio
ne alias ibi non ministrasset. vel potest dici q̄ iste sy
mō erat marthe vicinus et ꝑ hoc ipsa ministrabat
in domo eius sicut hommes solēt facere in domib⁹ amī
corum suoꝝ et maxime ꝑ reuerendam ipsius x̄pi
comedentis ibidē lazarus vero erat vnus ex discumbē
tibus cū eo mutatus a symone et hoc factum est ad
declarationem veri miraculi de eius suscitatione vt ex
hoc q̄ post suscitationē cibum sumeret non fantastica
sua esse suscitatio ꝓbaretur. Unde Augꝰ. Reputa
rent homines fantasma ē factum q̄ mortuus resur
rexit lazarus vnus erat ex recumbētib⁹ quib⁹ viuebat loq̄
batur epulabatur veritas ostendebat infidelitas in
deoꝝ odemnabatur et confundebatur. Et sm eundē laza
rus cū discumbit in omnio omnis interrogantibus
eum tristia loca penarumq; sedes alta nocte obscuras
indicauit diligenti narratione per ordinem et ita mi
rit longis temporib⁹ occultati et ignorati tandē muē
nerunt ꝓditorem. qd autē ante sex dies venit hoc mi
sterio cuenit. primo quidē quantū ad numerum nu
merus em senarius perfectus est. Unde et dei opera crea
tionis ꝓfecit sex diebꝫ et ꝑ hoc decuit q̄ sex diebus
quodāmodo cpletur opus passionis quo omnia sūt
restaurata. Secundo quantū ad figurā q̄ decima die
mensis primi tollebatur agnus et seruabatur vsq; ad
quartamdecimā. unde et dominus sexta die ante quin
tamdecimā Jherusalem intrare voluit quasi ad locum
ymolationis accedens q̄d venit bethaniā q̄ interpre
tatur domus obedientie eaā cgruit misterio. primo
quantū ad causam passionis. q̄ sm Apostolū. factus
est obediens patri vsq; ad mortē. Secundo quantum
ad fructum passionis quē cosecuntur illi soli q̄ obediūt
ei. q̄ sm eundē Apo. factus est omnib⁹ obtemperātib⁹
sibi causa salutis eterne. Unde Jero. Passurus domi
nus p omni mundo et vniuersas nationes suo sangui
ne redēpturus venit et morat̄ in bethania in domo
obedientie sancte hȳmulus ceruoꝝ semp ad lectum
suū redit et filius obediens patri vsq; ad mortē a no
bis obedientiā petit hec Jero. q̄d venit vbi fuerat laza
rus mortuus quē suscitauit q̄m domo obedientie illi
qui sunt spiritualiter mortui in peccatis resuscitantur
reducti ad vitam iustitie. q̄ sm Apostolū p vnius ho
minis obedientiaꝫ iusti constituūtur multi quod fecerūt
ibi cenam domino cuenit eaꝫ misterio quia dominꝰ
in domo obedientie spiritualiter refiatur delectatus in
obedientia nostra et martha ministrabat et satagebat cir
ca frequens ministeriū p quā significant prelati q̄ ad
ministeriuꝫ in ecclesijs instituūt. sm illud apli sic nos
existimet homo vt ministros x̄pi et lazarus resuscita
tus erat vnꝰ ex discumbentib⁹ p quē signātur subditi
ministerio prelatoꝝ a peccatis ad statū iustitie reduc
ti q̄ cū alijs iter spiritualiter cum dommo merentur
epulari. maria vero vnxit caput et pedes Jhu et exter
sit capillis suis p quā signātur ꝓmptitudo. de ea enī
dicatur alibi q̄ sedēs secus pedes domini audiebat ver
bum illius. Unde Alchuinus. Misticē q̄ ante sex dies
venit bethaniā signat q̄ ille q̄ sex diebꝫ omnia fecerat
et sexta die hominem creauerat ipsa sexta mundi etate
sexta feria sexta hora redimere mundū venerat. Cena

autē dominica fides est ecclesie q̄ p dilectacionē o pera tur Martha ministrat cū fidelis anima opera sue deuo cionis domino impendit. Lazarus vnus est ex discum bentibꝫ cum hijs qui post peccatoꝝ mortē fuscitati sunt ad mysticā vna cū eis qui in sua pmanserunt mystica de p̄sencia veritatis exultant et celestis gracie munere alūtur. Et bene in bethania celebratur q̄ interpretatur domus obediencie. nam ecclesia est obediencie domus hec Alchuinus. Maria ergo accessit ad Jhesū tamq̄ ad fontē misericordie lauantē infirmitates nostras et fregit id est aperuit alabastrū ointencium vngenti nar dipistica p̄ciosi id est vasculum alabastrinū sez pixidē de alabastrino q̄ est genus marmoris candidi et va rijs coloribꝫ intertincti in quo bene et incorrupte seruā tur vngenta plenā vngento p̄cioso et effudit vngen tum super caput Jhesu recumbentis id est ad mensam sedentis sicut effunditur aqua rosacea ꝓpter refrigerīū et odorez et eaā vnxit inde pedes eius apud quos ali as tantā graciā inuenerat et capillis suis extersit ordi ne alio factū fuit quā hic scriptū sit q̄ p̄mo lauit pe des et extersit et postea vnxit. et domus impleta est ex odore vngenti effusi. q̄ enī de re aromatica erat lōge lateq̄ potrat odor eius diffundi non est verisimile q̄ esset aliquid grosse nature sicut vngenta communiter di cta q̄ incēcens esset tale quid ponere sup caput homi nis sedētis in mensa. Et ideo dicendū q̄ hic vocat vnge tū liquor p̄cious de re aromatica expressus sicut aq̄ rosacea exp̄mitur de rosis. aliter dicatur q̄ fuit lacrima fluens naturaliter de arbore aromatica q̄ est multū p̄ cioſa et valet ad multa medicinalia. dicūt eaā aliq̄ q̄ nardus est herba mag̃ faciens spicas in cacumine et ꝓpter hoc dicatur piscari nardi q̄ de illis spicis extrahit liquor p̄dictus p artificium. vel sm alios fuit p natu ram. alij dicunt q̄ est frutex vel arbor paruula et in de fluit vel extrahitur liquor modo p̄dicto. pistica sm quosdā nomen est loci vbi crescit herba. Unde talis liquor exprimitur sed melius dicatur pistica id est fide lis. pistis enī grece fides ē latine hoc est dictū q̄ iste li quor erat purus et verus non habēs aliquid aliud ad mixtus nec sophisticatus p̄cioſi q̄ valebat trecentos de narios id est nūmos vsuales. Erat enī ille liquor re frigeratiuus et corroborariuus membroꝝ et consolidatiuus et valde odoriferus valēs ad alleuiacionē laborīs et o tra estum solis et distemperiē aeris et ad multa medi cinalia. Exq̄ patet p̄cioſitas vngenti et deuocio ac pie tas marie et labore cristi opacēs et pedes et caput ei⁹ vnxit et rem tam p̄cioſam in obsequium eius expen dit in quo et nos docemur qđ ea q̄ pretioſissima sūt apud nos deo offerre debem⁹ et qđ alia vice peccatrix adhuc existens fecit in eadē domo ex attricione sez quā do conuersa est et peccata multa ei dimissa sūt eo q̄ mul tum dilexit nunc iustificata et familiaris domino effe cta facit ex deuocione sed tūc tantū pedes vnxit et grada tim a pedibꝫ ad verticez ꝓueniens nunc et caput et pe des vngere meruit. nunc vnxit omnium vngento pen

trāte nunc vngento deuocionis ibi rudimenta penitē cie huc iustitia p̄fectaꝝ designatur animaꝝ diligebat eñ Jhesus sup omnia et de obsequendo eiden non pote rat sacari flagrancia fidei caput domini et pedes ꝗsi odo re aromatū pfundit qui diuinitatē et humanitatez ei⁹ digna laude ac tollit de pedibꝫ ad caput ascendēs nūc ad pedes a capite p fidem descendens sm Apo. caput chri sti est deꝰ itaq̄ caput cristi vngit q̄ ad honorē dei om nia opera sua facit sm illud Apo. omnia in gloriā dei facite. qui ergo vestigia cristi sequitur pedes eius vn git qui ip̄m xp̄m veneratur. pedes vero qui eius fideli bus obsequitur. vbi Aug⁹. Quicumq̄ anima fidelis vis esse cū maria unge pedes domini p̄cioso vngento vngentū illud iustitia fuit ideo libra vnde pedes vñ vi uendo dominica sectare vestigia capillis terge si habes superflua da pauperibꝫ et pedes domini tersisti. Capilli enī superflua corporis videntur. Domus autē imple ta est odore mundus impletus est bona fama. Nam odor bonus fama bona est qui male viuunt et cristia ni vocantur iniuriā cristo faciunt de quibꝫ dictū est q̄ p eos nomen dei blasphematur si p tales nomen dei blasphematur p bonos nomen dei laudatur. audi Apo stolum. cristi bonus odor sumus inquit in omni loco. diatur et in cantias canticoꝝ vngentū effusum nomē tuum hec Aug⁹. Ubi et Beda. Mistice autem hec de uocio marie domino ministrantis fidē ac pietatem de signat ecclesie sancte q̄ loquitur in amoris canticō di cens dum esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suum q̄ mirifica verba et semel iuxta litterā mi nibꝫ marie opleuit et quotidie in omnibꝫ suis mem brīs spiritaliter implere non desinit q̄ tota diffusa orbe gloriantur et dicunt. Deo autē gracias qui semp triū phat p nos i xp̄o ihu et odorē notitie sue manifestat p nos in omni loco q⁹ xp̄i bonus odor sumus deo q̄ cuiꝰ potenciā virtutis eius q̄ illi vna cū patre est digna re uerencia ostenditur laudat et p̄dicat caput ꝓfecto illius vngento pfundit p̄cioso. cū vero assumpte misteria humanitatis eque digna reuerencia suscipit in pedes vtiq̄ domini vngentū nardi pistici eū id est fidele ac ve rum pfundit q̄ illā eius naturā qua terrā attingere hoc est inter homines uersari dignatus ē pia p̄dicacione cō mendat ac deuotis veneratur obsequijs. Domus aūt impleta est ex odore vngenti qđ signat odorem san ctitatis xp̄i impresse ecclesiā ad quē odorē omnes fe stinant. vbi et Origenes. Quia elemosinas q̄ alias hu iusmodi q̄ ad vtilitatē hominum fiunt facit cristianos pedes domini vngit q̄ autē castitati studet et in ieiunijs et orationibꝫ pmanet et cetris qui tantū ad gloriam dei pficiunt vngit caput xp̄i aut doctrina q̄ necessa ria est hominibꝫ hoc ē vngentū quo pedes domini vn guntur. Agnicio autē fidei q̄ ad solum ptinet deus est vngentum quo vngitur caput xp̄i. Capillis autē pe des exterstiq̄ ea q̄ fluunt a mente tamq̄ capilli de a ca pite in obsequium dei retorqueat. Unde in Cantico dicatur vulnerasti cor meum soror mea sponsa in vno

oculoꝝ tuoꝝ me ꝺtemplamaum et in vno crim colli
tu· hoc est carıtate affeasti me ꝓpter simpliatem ocu:
loꝝ tuoꝝ me ꝺtemplantum et ꝓpter simpliatē cogi
tacionum tuaꝝ q̄m me ꝺtinue diligūtur· hoc enī mō
ꝺuocacionis extergitur a pedib ꝭpi qꝺ quid m eis est
lassitudinis et taroitatis quib aliquando ad nos tar:
dat venire· Et notandū ꝙ hac die scz sabbato maria
lauit pedes domini vngēto m memoziā huius rei eo
ꝺem sabbato dominus papa ꝺsueuit vacare et intendē
re pauperib ꝺando elemosinā et pedes pauperum la:
uando qz m cena domini ꝓpter officij magnitudinē ad
hoc non vacat intendere et mandatū celebzare· pau:
peres enī sunt pedes domini sedentis in celo adhuc de
ambulantis in terza cuius rei occupacionē eadem die
stacionem ad missam celebzandam non fiat sicut ce
teris dieb· xl· facere ꝺsueuit et ideo vacat hoc sabbatū
a ꝓprio misse officio· indignabatur autē et murmu:
rabat de hoc facto marie iudas scariothis dicens vt
quid pdicio hec vngenta facta est· Putabat enī vn:
gentum pditū ꝓpter hoc qꝺ non habebat apud se pre:
cium· in quo verbo non solum increpabat mulierem
quare hoc faciebat sed et ꝭpm qz hoc fieri pmittebat ec
ce quid in obsequium ꝭpi ponebatur pditum reputa:
batur simile aliquꝺ faciūt qui omne ꝙ ex ꝺuocacione
ꝺei m oracione vel m meditacione impenditur pdi:
tum esse dicunt qz nos vtilitate ꝓximoꝝ intendere nō
cernunt· Similiter si aliquis religionē intrat talem
multi fatuum reputant· si autē actib secularib se im
plicet talē prudentē esse dicunt· vnde ꝺmuniter dici
de psona cui debilis ē et infirma ꝙ michil valet msi ad
dandā ꝙ ꝺo· Res eaꝝ sepe ꝙ ꝺo dantur donec mi:
riora te videntur· vnde dicitur panē tempestes vinum
tonitrua vestem· tinea pauperib dat musca scutellaz
Poterat enī vngentū istud venundari pluſq̄ trecen:
tis denarijs· in hoc insinuatur occasio vendicionis ei
sti ab ipso iuda ꝙ triginta denarijs venditi· naz sm
quosdā ꝺsuetudo ꝭpi erat ꝙ ꝺcamā partem eoꝝ que
sibi ꝺbantur pauperib erogabat vel cū iudas ꝓcu:
ratur dommi ēet credebat sm ꝺsuetudinē suā acapere
sibi ꝺcamam datoꝝ dommo et ideo voluit vendi istud
vngentū vt haberet· xxx· denarios q̄ fuit ꝺcima pars
trecentoꝝ ꝓpter qꝺ mō visum est ꝙ m vngento super
ꝭpm effuso· xxx· denarios perderet· Unde ab illa hora
cogitauit vt ꝭpm· xxx· denarijs venderet et sic predā
suā recuperaret vel sm alios illi· xxx· argenteꝰ ꝙ qui:
bus dominum vendidit valebant trecentos denarios
vsuales et sic recuperauit totū ꝓcium vngenti et dari
pauperib ecce sub ꝓtexta pietatis zelat affectum nō
pietatis sed cupiditatis· Hoc enī dixit similans pie:
tatem ad operiendum suā cupiditatē· ꝙ hunc designā
tur detractozes bonoꝝ opera sub specie pietatis emi:
grantes· Quidā eaꝝ alij discipuli indigne ferebant
et quasi ꝺ perdito vngento murmurabant· isti quidz
moti pietate ꝓpter pauperes indignabāt non intenꝺ
tes esse pditum simpliciter sed intoꝝpozacione ad sub:
leuacionē pauperum· Audierant autē a ꝺmino misez
ricoꝝdiā volo et non sacrificium et ideo forte credebāt ꝙ
dare pauperib esset magis bonum· Judas vero mo
tus cupiditate ꝓpter lucra sua quāuis eaꝝ sub ꝓtextu
id est velamento seu specie pietatis non indignabat
Dicebat enī hoc non qz de egenis pertineret ad eum id
est non qz opateretur pauperib vel curaret de eis sed
qz dolebat ꝙ vngentū non fuerat sibi traditū vt eius ꝓ
cium furando sibi retineret· Unde Theo· discipuli plu
res mulierem arguerunt eo ꝙ sepe ꝭpm audierat de
elemosina dicentē· Judas vero non eaꝺē intencione
indigne tulit sed ꝓpter amoꝝē pecunie et turpe lucrum
Unde et Johānes ipsū solū ꝺmemozat tamq̄ fraudu
lenta intencione mulierem arguentē cuius ex hac oc
casione furandi ꝺsuetudinem credidit mti mandaz hec
Theo· Licet enī poztaret ea q̄ ꝺbantur ꝭpo ad ꝺan:
dum pauperib non tamē hoc faciebat sed sibi retine:
bat· unde mustacio eius cū crimine ponitur ꝙ nō cu
ram pauperum habuerit· sed suo furto ꝓuidere volue
rit qz fur erat et loculos hoc est bursis domini habens
et custos eoꝝ existens ea q̄ mittebantur in loculis do
nati in elemosinā a fidelib ad vsum et necessitatē di:
scipuloꝝ et pauperuꝫ furto asportabat· Portabat qui
ꝺm ministerio sed asportabat furto habebat loculos
dominicos ad ea q̄ ꝺbantur mittenda et loculos ꝓpos
ad ea q̄ furabatur reponenda· et sm Augº· Ea q̄ fura:
batur dabat vxori et filijs suis· sic multi habentes lo:
culos et facultates ecclesie ea q̄ ditumo cultui vel pau
peribz erogare ꝺberent subtrahunt et sibi retinent ac
more ditari et inditi fieri studeant· multi eaꝝ bona eccle
sie q̄ sunt paupum dant filijs et meretricib ac sacrile:
ga crudelitate subripiunt pauperib et expendunt in
illicitis· unde de sacerdotib belis legitur quomodo filij
et vxozes eoꝝ ꝺmedebant illa q̄ sup altare ponebantē
et rex credebat qꝺ bel ea ꝺmedisset· multi eaꝝ loculoꝝ
monasterij existentes bona ad vsum fratrum ꝺputa
ta largiuntur quib non ꝺbent et magis in suis super:
fluitatib ꝙ alioꝝ necessitatib expendunt ac alias il:
licite et male ꝺsumunt· et qz omnes ꝓdicti loculos ei
sti cū iuda fure portant et eū in scelere secuntur ideo
eaꝝ post eum in tenebzis ꝺmerguntur· dominus cui
angeli ministrant ꝺscendens infirmis loculos habe:
bat in quib oblata fidelū ꝺseruabantur suoꝝ et indi
genaum necessitatib ꝓ futura in signum qꝺ eaꝝ locu
los erat habitura et in hoc ꝺat forma ecclesie seruandi
necessaria sine cū doceret viā sanctitatis et pauptatis
nō habebat loculos ꝓpter ꝓpriā vtilitatē ꝫ ad pauperū
eoꝝ sumptus et necessitatē· unde Augº· Habebat do
minus loculos et a fidelib oblata ꝺseruans suoꝝ ne:
cessitatib et alijs indigentib tribuebat· Tunc ꝓmuz
ecclesiastice pecunie forma est instituta vt intellige:
remus ꝙ ꝓcepit non cogitandum esse de crastino nō
ad hoc fuisse ꝓceptuz vt michil pecunie ꝺseruetur a san
ctis sed ne ꝓpter ista seruatur et ꝓpter inopie timorem
iustitia ꝺseratur· Unde et Nicolaus papa in ꝺdatō

regulam fratrum minoꝝ dicamus q̄ abdicacio ꝑfe
ctionis omnium rerꝝ tam m specali q̄ in omni meri
toria est sancta. q̄ xp̄s viam pfectionis ostendens et
verbo docuit et exemplo firmauit. nec in hijs quisq̄
potest obsistere q̄ interdum dicat xp̄m loculos habuis
se. nā sic xp̄s cuius pfecta sūt opa m suis actibꝫ viā
pfectionis exercuit q̄ interdum infirmoꝝ pfectiombꝫ
descendens et viā pfectionis extolleret et imperfectoꝝ
infirmitas semitas non damnaret. sic infirmoꝝ pso
nam xp̄s suscepit in loculis sic et in nōnullis alijs nō
tantū carne sed mente descendit infirmis. Egit ergo
xp̄s et docuit pfectionis opa. egit eā infirma sicut
interdum fuga patet et loculus sed vtrumq̄ pfecte p
fectus existens et pfectus et imperfectus viam salutis
ostenderet hec Nicolaus. Sed quare dominus furi lo
culos omisit et auaꝝ suam dispensatorē fecit. videtur
enī q̄ ei occasionē peccandi dederit dicendus q̄ tradas
primo fuit bonus quādo vocatus fuit ad apostolatū et
officium dispensationis sibi traditū sed postea lapsus ē
in peccatū et quāuis xp̄s sciret eum futurꝫ furē et malū
tamē pluribꝫ de causis tradidit sibi illud officiuꝫ. primo
vt ei⁹ ecclesia exemplo sui fures et malos cū patitur
tollerare. non enī est bonus q̄ malos tollerare non po
tuit. Secundo vt ei occasionē pdicationis auferret cū
ex loculis mittigationē cōcupiscentie haberet. Tercio
vt doceret q̄ minoribꝫ temporalia sunt tradenda sed
maioribꝫ spiritualia sūt cōmittenda. Quarto vt nos in
struens ostenderet q̄ paꝝ temporalia curare quando
bursam pecunie furi et deteriori tradidit. daues aūt ec
clesie petro cū magna exclamatione omisit q̄d est cō
tra illos qui suas animas vel aliorꝝ illis omittunt ad
regendum quibꝫ bouē vel asinum non omitterent ad
vendēduꝫ. Ex p̄missis enī patet q̄ xp̄s et discipuli ei⁹
de elemosinis et oblationibꝫ fidelium tamq̄ paupes vi
uebant. sed dominus p maria respondit vt cā more
solito defendit dicens quid moleste estis huic mulieri
quasi diceret sine causa murmuratis. opus enim bonū
operata est in me et g̃ non debetis eā reprehendere non
est pdicatoꝝ vngenti vt vos dicatis sed opus bonum id ē
pietatis et deuotionis obsequium. vnde de bono opere
lapidatis eā oīa ratione et iustitiā. simile illā nunc de
hoc vngēto facere q̄d potuit vt in die sepulture mee
seruet illud scz q̄ tunc p ipsa p̄parabat. illud enī serua
bit q̄ non potuit expendere p̄uenta accelerationē re
surrectionis mee. vnde dimittēda est nunc facere q̄d
tunc facere non potuit et illud vngentū in loco istius
nunc in me expensi tunc seruabit. vel p̄ceptū partem
istius vngenti ad sepulturā suā reseruare. vnde credē
dum est q̄ ipsa hoc fecit edocta a spiritu sancto. q̄ enim
cognouerat eum in primo morituꝝ ipso hoc dicente
ideo vngentū parauerat cuius partē nunc expendit et
partē ad officiū sepulture reseruauit. nā paupes sem
per vobiscū habebitis quibꝫ benefacere potestis et recu
perare q̄d modo neglectum dicitis. me aūt non semp
habebitis scz p̄senciali corporali ad inhabitandū vobis
cum in carne passibili q̄ indiget vnctione tali quasi
diceret potuit recuperare ad benefaciendū pauperibus
sed nō ad vngendū meū corp⁹ homis et malis loquit̄
de p̄sencia corporis sui. Sedet enī ad dexteram patris
postq̄ in celū ascēdit et sm corpus nō est h̄ q̄ p̄sencia
maiestatis semp est hic si tū ad bonos ptines semper
habes xp̄m in p̄senti p fidē p signum p baptismatis sa
cramentū p altaris abum et potū. vnde alibi dicit eis
ecce ego vobiscum sū vsq̄ ad consumacionē seculi quia
semp erit cū fidelibꝫ p̄sencia spirituali et sacramentali.
q̄d habuit id ē potuit hoc fecit vel q̄d habuit facere ex
officio pietatis. hoc fecit in opere pietatis. p̄uenit enī
vngere corpus meum in sepulturam meam futurā de
signandum q̄ in hoc facto prefiguraut eam de p̄pin
quo futura quasi diceret simile vt faciat viuo dum po
test q̄d velit facere mortuo sed non poterit. Vnde Alch
uinus. Signat se moriturum et ad sepeliendum aro
matibus esse vngendum ideo marie cui ad vnctio
nem mortui corporis preuenire non liceret donatuꝫ
sit viuenti adhuc impendere obsequium q̄d post mor
tem zeleri resurrectione preuenta nequiret. Vnde et
Theo. p̄reuenit enī quasi a deo ducta vngere corp⁹
meum in signū sepulture future in quo p̄dixerē cōfū
dit ac si ei diceret qua ostentata mulierē confundis q̄ in
sepulturā corpus meū vngit et triplū non cōfundis q̄
te in morte trades. mittens enī hec vngentū hoc in cor
pus meum ad sepeliendū me fecit et p hoc meam sepul
turam figuraut q̄d vos putatis p̄dicationē ee vngenti
officium est et significatio sepulture misterū est quod
agitur in quo mors et sepultura mea dato fieri signifi
catur. In primo enī passurus sū ideoq̄ hoc michi ob
tulit ad sepeliendū nec miꝫ si me vngento p̄fuderit et
michi bonuꝫ odorē sue fidei dederit cū ego p ea mor
futurus sim sanguinē meum et daturus animā meam
Paciencia ergo domini nō arguit tuā auaritiae et nō
paupum causā dixisse q̄ dixit sed obsequiuꝫ marie cō
mendauit ostendens q̄ et moriturus et ad sepelien
dum aromatibꝫ vngendus. tunc dixit eis Jhesus op⁹
hoc memorandū in dulce memoriā eius id ē ad lau
dem eius reatādum tamq̄ factum virtuosū vbicumq̄
in toto mundo p̄dicatū fuerit hoc euangelū id est hoc
factum mulieris ptinens ad xp̄i euangelū nondum
enī euangelia erāt scripta quasi diceret vos misipien
ter eā reprehenditis p eo facto p quo ipsa laudāda est
in vniuerso mundo vbicūq̄ predicatū fuerit hoc euā
gelū id est vbicūq̄ dilatabatur ecclesia p mūdo quia
memoriale sempiternū habebit ex hoc q̄d michi fecit.
vbi Theo. pphetizat aūt dominus cōsequenter duas
pphecias scz q̄ euangelū eius p̄dicabitur in vniuerso
mundo et q̄ opus mulieris laudabitur hec Theo. Et
hoc dictum iā patet adimpletū. vbi Beda Notandū
aūt q̄ sicut maria gloriā adepta ē toto orbe quacūq̄
ecclesia sancta diffusa est de obsequio q̄d domino pia
deuotione exhibuit ita ecōtrario ille q̄ obsequio ei⁹
detrahere temeraria lingua non timuit p fidei nō lōge

lateq; infamatus est et deo simul atq; hominib; merito factus est exosus. sed dominus bonum laude digna remunerans futuras impij otumelias tacendo preterijt hec Beda. Nichilominus tamē et iudas indignatus remansit et in pdicoīs causam assumpsit et occasionem. hic habemus argumentū q; magis bonū quādoq; obmittendū est p minori bono qđ iterq; recuperari nō poterit et pferetur hic bonū qđ videtur minus ei quod dicatur magis in genere dico non quo ad caritatē. vbi sciendum q; multa bona opera fiunt de quib; si peteretur ostium antequ fiant non oscularemus q; fierent q; forte possent fieri meliora. postq; tamē iā mapiunt fieri nō sunt phibenda. et sm Crisō. forte Jhesus ātequ effunderet vngentū elegisset pocus illud dari pauperibus. nunc vero q; iā factum erat expmit dicens sinite illā Jtē quādoq; faciendū est illud qđ est minus necessariuz et ponst īponi magis necessario si remaneat locus implendi qđ est magis necessarium pīertim si tollatur locus faciendi id qđ est minus necessarium et immineat casus q; illud minus necessariuz non possit alias recuperare et ideo dominus forte pmisit sic fieri vnde et dixit q; pauperes non autē ipm semp haberēt Jn hoc autē q; dixit pauperes semp habetis vobiscum datur intelligi familiaritas q; diuites debēt habere ad pauperes q; pauperes facti sunt ppter diuites. Circa ista Anselmus. ad sororē suā scribens sic dicit gaude queso hunc interesse omnio singulor; distingue officia Martha ministrabat discumbebat lazarus vngit maria hoc vltimū tuum est frange ibi alabastrum cordis et quicquid deuocōis quicqđ amoris quicqđ desiderij ac quicquid affectionis totū effunde sup caput ihesu tui adorans in homine deuz et in deo hominē si fremit murmurat si mudet pditor si pdicationē vocat deuocationem non sit tibi cure phariseus murmurat mundēs penitenti murmurat iudas de effusione vngenti. sed in dex accusationē non recipit accusatā absoluit simile inquit illaz bonū enī opus operata est in me laborat martha ministret paret hospicium peregrino esurienti abuz sitienti potū vestē algenti ego solus marie et illa michi totum pstat qđ habet a me quicquid optat expectet. hec Anselmus. Conspice igitur dominū Jhesū cenantem in domo symonis cū illis amicis suis q; forte consanguinei vel multū domestici erant eiusdē symonis et conuersantē cū eis paucis diebz sz vsq; ad tēpus passionis sue sed amplius in domo marthe. hec enī domus erat suum refugiū speciale ibi cū discipulis suis comedebat et dormiebat ibi et mater eius cū sororib; quiescebat quā omnes multū honorabant et maxime magdalena q; eā semp assequabat nec ab ea nullatenus recedebat. lazarus quippe et maria magdalena et martha ex patre et matre genti insignes et diuites fuerunt et lazaro pars eoz; q; in Jherusalē parentes habuerunt sz; quidā vicū et marie magdalum castellum seu opidum galilee secundo miliario a stagno genesareth et marthe bethania in parte de hereditate parentū cessit et euenit sed tamē ppter hospitalitatis gratiā simul cū martha manebāt q; ipsa prudencior ad dispensandū erat et ideo ecclesie in recepcione domini sola aliquando martha legitur nominata. Conspice eiā ipsam dominam q; dilectissimo filio suo timore pertrita erat nec se ab eo illo tempore separabat. et cū dominus defendēs magdalenaz a murmure pditoris dicēs mittēs hec vngentū h̄ in corpus meū ad sepeliendū me fecerat non credis q; huius verbi gladius matris animaz ptransiret. quid enī de morte sua expressius dicere poterat. similiter et omnes alij erant preteriti et animis cogitacionib; plenī colloquentib; mucē vnus cū altero hincinde more illoz qui habent dura et aduersa tractare compatere et ipsis et nunc cū eis libenter conferens. Cognouit ergo p famā publicā turba multa ex urbis qui ex tota terra venerāt ad diē festum q; illic scilicet in bethania erat Jhesus. Bethania enim prope Jherusalem quasi ad duo miliaria erat et ideo facili hoc cognoscere poterant et venerunt illuc non propter Jhesum tantum sed eciam vt lazarum viderent suscitatum in hoc minus duplex causa. vna propter ipsum Jhesū reuerenter visitandum. alia vt viderēt lazarum suscitatū et hoc ppter duo. primo q; illud qđ factum erat ipsū audierant valde mirabile erat et hoc homines videre desiderant. Secundo sperabat lazarū referente aliquid de alia vita recipere et audire cuius cognicōis desiderū hominib; ē innatū. Curiositas tñ magis eos adduxit q; caritas nec tantū amore ducebantur q; cū admiracione nō ppter hominē tantū quez in anima suscitatum videmus q; sicut se cupiditas hominuz habet noua videre et audire cupiebant sed illa curiositas mala non erat ex qua ad fidē induci potērāt nos econtra si cognoscimus Jhesum obediētis anime domum in qua habitet inuenisse veniamus illuc contemplacione nō ppter hominē tantū quē in anima suscitatū videmus sed vt vitā bonā ymitemur et per hoc ad visionē Jhesu puenīamus. Cogitauerunt aūt pn apes sacerdotū dolentes de manifestacione glozie cristi vt lazarum interficerent ad occultādum miraculuz q; multi ex iudeis ppter illū abibāt et credebant in Jhesū inducti signo maximo et inducti ad credēdū in q; videbātur manifeste deo obuiare. ipse enī viuificauerat lazarum et isti volebant occidere eum exquo et maxima patet maligmitas eoz; stulti et maligni iudei eum occidere volebant quē nup dominus fuscitauerat ac si iterum eum resuscitare non posset. Vnde Aug⁹. O stulta cogitacio et ceca semcia dominus Jhesus q; suscitare potuit mortuum non posset suscitare occasū ecce vtrūq; fecit dominus et lazarum mortuū et seipm suscitauit occasū. Vnde et Crisō. Nullum autē miraculū xpi eos ita furere fecit hoc enī mirabilius erat et coram multis factum est et erat inopinabile mortuū quatriduanū videre ambulantem et loquentem nē

Sequitur oratio.

O Omine Jhesu xp̃e q̃ p̃ omni mundo passurus venire et morari in bethania id est in domo obedientie et ibidem cenare voluisti ac caput et pedes tibi vngi permisisti. da michi vt in vera obediẽcia perseuerando p̃ hanc tibi refectionẽ facere merear spiritualez qz tu in nostra delectaris et quodã modo pasceris obediencia faciem me ibidem caput tuũ et pedes vngere caput quidem diuine virtutis tue pro tenuia digna reuerencia et laude confitẽdo pedes vero assumpte humanitatis misteria similiter digne suscipiendo vel caput te cristuz venerãdo et pedes tuos fidelibz obsequendo vt tuam graciã cõsequar. Amẽ.

De die palmarũ quomodo dominꝰ misedit pullo et asina Capitulum .xxvj.

Requẽtabant misteria impleãtur scriptura p̃ dominũ Jhesum in statute tẽpore quo volebat p̃ p̃pij sanguinis effusionẽ mũdo ofere. Remediũ igitur in crastinũ id est die sequẽti dominica sũmo mane parant se ad eundũ in Jherusalẽ nouo et in cõsueto modo ꝟ sicut fuerat p̃hibitum imminenti itaq; paschali tempore quo ymolabatur agnus ipse tamq̃ verus agnus ad locũ passionis accessit p̃ salute mundi voluntarie ymolandus facto ostendẽs qz erat paratissimus se humiliare et obedire vsq; ad mortẽ ꝟemptibilissimaz et acerbissimã p̃ omnibz sm Hedã. Precepti legis erat vt decima luna p̃mi mensis agnus siue hedus in domo reduderetur vsq; ad .xiiij. lunã eiusdem mensis quãdo ad vesperã ymolabatur vnde et verus agnus ex omni grege sine macula electus p̃ populi sanctificacione ymolãdꝰ ante quinq; dies et decima luna eiusdem mensis iherosolimã ascendit vt sic veritas figure responderet Cumq; dominꝰ ihesus pergere vellet mater vt creditur pio affectu eum retinebat similiter et discipulis et alijs videbaꝫ intollerabile q̃ illuc iret et vt potrant euz retrahebãt. O deus quomodo diligebant eum et quomodo erat eis amarꝫ quicq̃d lederet ipsũ. ipse vero aliter disposuerat qui vniuersoꝫ salutem siebat. cepit igitur ire et illa parua sed fidelis discipulorꝫ omnia post ipsũ incedere et venit bethphage in medio itineris q̃ erat vicinus seu villa parua sacerdotũ in latere et descensu seu et in dextro mõtis oliueti versus iherusalẽ distans vno miliario a bethania q̃ est in alio latere montis eiusdẽ et vno ab Jherusalez Vnde bethphage locus sacerdotũ bene domꝰ bucce siue maxillaꝫ interpretatur qz maxilla p̃pria erat pars sacerdotum in lege quoꝫ erat p̃dicare et verbũ dei p̃ponere Sacerdotes enim q̃ per ebdomadã in templo deseruiebãt completo officio vias sue illuc ad manẽdum diuertebãt. vbi eciã pecora sua alebãt. licet enim non haberẽt hereditatẽ ad excolẽdum habebãt tamẽ domos ad nutriendũ animalia et ad manẽdum tempore quo nõ vacabant cultui diuino in Jherusalẽ in hoc q̃d dominus venit p̃ montẽ oliueti significat qz p̃ solã pietatẽ nõ p̃ necessitatẽ veniebat ad passionẽ sm Jero. Iste mõs vocat mons olei crismatis et luminis in quo signatur triplex effectus dominice passionis in oliua mulgẽdo in crismate vncio gracie in lumine splendoz glorie Jbi ergo dominus expectãs misit inde duos discipulos sm Crisо. et glosam hij duo fuerunt philippus et petrus quoꝝ p̃mus samariã quasi asinã secũdus cozelum quasi asine pullum adduxit. Tales enim debent mitti ad p̃dicandum scz q̃ habent agnicionẽ veritatis seu scienciã ad intelligendũ et splendozẽ honestatis seu graciã ad docendũ. Petrus enim interp̃tatur agnoscens Philippus vero os lampadis misit autẽ discipulos q̃si disciplinatos p̃pter edificacionẽ exempli sed duos p̃pter firmitatẽ verbi qz in ore duoꝝ vl trium stat omne verbũ. et pluribz alijs de causis estimant hũc numerum sicut et binos misit ad p̃dicandum. Vnde Jero. Misit duos p̃pter societatẽ p̃pter duplicẽ humilitatẽ cordis et corporis p̃pter gemmã caritatẽ dei et p̃rimi. Et iterꝝ siue p̃pter theoricã et practicã id est scienciã et opa Vnde et Beda. Recte autẽ duo mittunt siue p̃pter sacraz veritatis et mundiciã operis seu p̃pter gemine dilectionis dei videlicet et p̃rimi sacramentũ toto orbe p̃dicanduz. Vnde et Crisо. duos autẽ misit apostolos qz p̃ duo generalia mãdata omne genus hominum de peccato absoluitur qualia diliges dominũ deũ tuum ex toto corde tuo et p̃rimũ tuũ sicut teipsũ. In hijs duobz omne peccatũ expellit et oĩs iusticia ꝟsumat. Aut certe illa duo qd̃ tibi nõ vis fieri alteri ne feceris qd̃ vultis vt faciãt vobis homines faciatis ei et vos similiter. vñ Remigius. duos quippe misit p̃pter duos ordines p̃dicatoꝝ missis iudeis et gentibz siue qz duo sunt p̃cepta caritatis siue p̃pter duo testamenta siue p̃pter litterã et spiritũ et dixit eis Ite in castellum scz in Jherusalem qd̃ contra vos id ẽ coram vobis ẽt et vobis ex oppositо positum ad radicẽ alterius montis scz syon. hoc enim dixit qz contradictionẽ futurã in Jherusalẽ intra apostolos p̃uidebat. et dicit castellum qz vsus sacre scripture est aliquãdo castellum p̃ ciuitate et ciuitatẽ p̃ castello ponere. vel dicitur castellũ p̃pter loci situ et fortitudinem qz triplici muro ac p̃pugnaculis et fuzalicijs ad modũ castri clausa erat Jherusalẽ. vel vocant eã sic despectiue Jam enim nomẽ ciuitatis amiserat qz ex libertate temporali in seruitutẽ gentiũ redacta et romanis subiecta erat. Ite de libertate spirituali redacta erat in seruitutẽ peccatoꝝ et de frequencia populoꝝ in paucitatẽ habitatoꝝ. et ideo dicitur diminute castellũ. Ite non vocat Jherusalẽ ciuitatẽ qz non erat ibi ciuium vnitas ꝟ multiplex discordia inter eos sed vos eã castellũ qz minuta erat armis milicie extra xp̃m. Et statim scz ante portam et introitũ ciuitatis inuenietis asinã et pullũ eius sup quẽ nullꝰ sedit in biuio et loco publico alligatos et ad ministeria pauperũ deputatos. mos quippe erat in illis regionibz vt singulis ciuitatibz et vicinis asinꝰ vel quodlibet animal ad opus vel ad sedendũ aptuz p̃paratũ haberetur p̃ pauperibz q̃ p̃pria iumenta nõ habebant. et si cui necesse esset opere vel itinere vnius

diei eo vtere de annis sustentacione habitatores vrb
omuniter cogitabant sed cū quis eo vtebat p tē pore
illo pabulū ei dabat et post vsū ad locū determinatū
reducebat. Mos igitur iste huc iberosolimis seruabat
vbi in loco publico ligata erat asina et cū ea pullus q
pariter ad opera omnia nutriebatur. nondū enī q̄sq̄
eius ascenderat et q̄ asina vtebatur vtriq; de pabulo p
uidebat soluere et adducere michi. Vbi Cri. Ecce igitur
q̄ humile et otemptibile animal xp̄s rex regū elegit
ad insidendū cū Jherusalē ingrederetur et si quis vo
bis aliquid dixerit dicite q̄ dns scz omnium dominus hijs
opus habet et confestim sine otradicione dimittet eos.
dicit enī Crisō. q̄ virtus xp̄i mouit et p̄parauit cor do
mini id est custodis illoꝝ animaliū vt mox ad verbū
eoꝝ daret eis q̄uis ignotis. Mistice castellū mundꝰ
discipuli p̄dicatores mūdus vero est otra p̄dicatores
q̄ mundus amat diuicias honores et delicias econtra
p̄dicatores p̄dicant paupertatē abiectionē et asperi
tatez. asina populus iudaicus p̄pter stulticiā. pullꝰ po
pulus gentilis p̄pter lasciuiā et peccandi consuetudinem
Dicitur ergo discipulis ire ad p̄dicacionis officiuz ad
sacramentoꝝ ministeriū in castellū id est in mundū q̄
multiplicater impugnat deū scz erroribꝰ et incredulis
fictionibꝰ hypocritis voluptatibꝰ et impudicis vani
tatibꝰ insuperbis cupiditatibꝰ auaris et ambicionis.
Vnde Johannes. Totus mundus in maligno id ē in
malo igne positus est q̄d ostra vos est dissimili ouer
sacione timida mētis obstinacione et pudibūda ozis
obturgacione et statim inuenietis q̄ sine magna solli
citudine querendi asinā alligatū et pullū cū ea quoꝝ
sm glosam vnum ad iudeos scz asina alterꝝ ad gentes
scz pullus refertur. igitur ducta sm deū et in spirituali
bus mater est genaum q̄ de lyon exiuit lex. Ecce tri
plex miseria ydiocionis peccatoꝝ q̄ debet nos mouere
ad querendū bestialis similitudo q̄ de homine iumen
tum est factus. et ideo dicit asinā et pullum eius spiri
tualis ligacio q̄ de libero factus est captiuus et ideo di
cit alligatā talis multitudo q̄ stultoꝝ infinitus est nu
merus et ideo dicit statim inuenietis. vbiq; enī occur
runt peccatores. Vt autē dicit Crisō. p̄pter quasdā si
militudines animalibꝰ hijs assimilati sūt homines de
um vel dei filiū non cognoscentes. Est enī animal hoc
immundū rude stultū et infirmuz sic fuerunt homines
ante xp̄i aduentū et alligati prauaꝝ consuetudine pecca
ti q̄ vinculū fortius est ceteris q̄ licet omnia vincu
la vetustate putrescant et corrumpantē vinculū tamē
peccata sua vetustate fortificatur sup quē nemo sedit
q̄ nulli vult obedire soluite monitis vestris ab errori
bus et peccatis enodando et extrahendo et solutos ostē
dendo et adducite michi in fide et moribꝰ informādo vt
soluti a vinculis me seq̄ntur ymitādo. Sicut enī asus
q̄ portat secū vinculum non potest bene ad predā su
am volare nec eā post predā suā potest curzere ca
mis vinculatus sic nec peccator post xp̄m vinculo pec
cati ligatus et si quis vobis aliquid dixerit impedire
vos volens dicite q̄ dominus omniū cui omnia seruire
debēt hijs opus habet et opera eoꝝ desiderat nō p̄
ter suā necessitatē sed p̄pter nostrā vtilitatē. Vult enim
nostrā conuersionē p̄pter nostrā salutez. et confestim id est
sine otradicione dimittet eos cognito mādato superio
ris. Oz aliter castellum dominio et suis apostolis ac
tue gracie muneribꝰ otrarium potest dici cor hominis
peccatoris racionibꝰ et excusacionibꝰ quasi muris et p̄
pugnaculis otra deuz et munitū ac p turzim elacionis
et p mūz eleuate obduracionis et p serā pinacie firma
tū. asina in eo ligata est anima vinculis peccatoꝝ p̄
pedita pullus lasciuus est affectus lubricus et malus
Duo discipuli sunt timor et amor ordinatus q̄ asinaz
et pullum soluunt dū a peccatis absoluunt et dominuz
desup stratis vestibꝰ sedere faciunt dū eandē animā om
nibꝰ virtutibꝰ et donis imbuunt. Vbi Cri. Ligata erat
asina id est diabolica erroris vinculo impedita vt nō
haberet libertatē ire quo vellet. ℟ō omnes homines
ante q̄ peccemus libez habemus arbitriū si volumus
sequi voluntatē diaboli an non qđ si semel peccantes
obligauerim? nos operibꝰ eius iā omnino nostra vir
tute euadere nō possumus. sed sicut manus facto gu
bernaculo illuc ducatur vbi tempestas impulerit sic
et homo diuine gracie auxilio pdito p peccatū non q̄
vult agit sed qđ diabolus vult. et nisi deꝰ valida ma
nu misericordie sue soluerit eum vsq; ad mortē in pec
catoꝝ suoꝝ vinculis p̄manebit. ergo nostra quidē vo
luntate et negligencia alligamur sed p dei misericor
diaz absoluimur et sic homo pusq̄ peccet liberū habet
arbitriū vtrū velit sub regno sit diaboli. Cum aūt se
peccando tradidit sub regno ipsius iā non potest de po
testate eius exire. sed p̄ma voluntas eius in necessita
tem conuertitur. et hoc est q̄ homines seculares et pecca
tores dicere solet numq̄d volumꝰ ē sancti et q̄s nō vult
ē iustus sed non possumus. vez quidē est qđ dicunt
sed non habent excusacionē q̄ p̄mum potuerunt non
ē sub potestate diaboli si voluissent. Postq̄ vero po
tuerunt thronū diaboli in cordibꝰ suis iam non potest
eos de potestate diaboli eripe nisi solus deus hec Cri.
Vnde et Beꝛn. Difficilis p̄sus es soli deum virtuti
possibilis susceptū semel peccati nugum a ceruicibꝰ suis
excutere q̄nā q̄ facit peccatū seruus est peccati nec ca
liberare potest ab isto iugo nisi in manu fortis. hoc est
magna misericordia magnis necessaria peccatoribꝰ. dꝰ
q̄ dicit miserere mei deꝰ sm magnā misericordiā tuā et
sm multitudinē miseracionū tuaꝝ dele iniquitatē meā
hec Beꝛn. Studeat ergo Iesus a diabolo vt ato iugū
eius disrumpat q̄ tāto facilius quāto acuus eius domi
num euitauit. Hoc autē totū factum est vt p̄ter humi
litatis exemplum in hoc facto ostensū eaā adimple
retur discretiue non effectiue qđ dictum est p̄ p̄phetā
zachariā dicentē. dicite filie syon scz cunctati iherusalem
hoc est habitantibus in ea noli timere p̄mo exulta et
tubila vbi dat securitatē et excludit timorē humanuz
et seruilez Ecce rex tuꝰ id est xp̄s venit tibi mansuet⁹

sedens super asinaz et pullum filium subiugalis id est asine subiugo et onere posite et domite nō sup vtrūq; simul et successiue Et bñ dicit filū subiugalis q; pl'us gentium exemplo iudeoz credidit vel a iudeis ad gētes verbū dñi emanauit. m tali aduentu et tā humili significatur regis clemencia que subditis valde ē accepta quasi diceret Non veniet m fastu regio ppter qđ posset ee odiri sed veniet in mansuetudine ppter qđ est magis diligēdus. Noli ergo timere regis oppressionē sed exultans agnosce regē tuum mentis regnīē et ad regnū celoz pducentē Ait Criso. Consueuerunt homines timere reges venientes ppter nouitates. bellaz et exactiones et seruitutes atq; iniusta gravamina. sed noli timere Jherusalē q; iste rex venēs non est talis sed mansuetus et humilis non in multitudine exercitus et equoz ingredies sed cū humili turba asine insidiens. signū quippe aduentus xpi in iherusalem ad redēpcionē populi fuerat m zacharia predictum et celebri fama diuulgatū videlicet q; cristus venturus erat in iherusalē m paupertate in humilitate sedens super asinā et pullū eius et ideo legisperiti hec videntes m ipso cōpleri ostenduntur cōtemptatores sue maiestatis q; eum nō receperūt sed magis tamq; decepozē pfecuti sunt. hoc autē non solū impletū est q; erat pdictum sed eā ante pdictum est q; erat implēdum. Vnde tñ dicitur vt adimpleretur ly vt ofecutiuz est nō effectū. Circa hoc autē q; iherusalē dicitur filia syon. Est sciendū q; mons syon pars est sublimioz ciuitatis iherusalē versus meridiē et aliquantulum eaz ad occidentē m quo erat rupes pcupta que mello vocabatur m cuius angulo quidaz et colle satis eminente erat arx et turris dauid ad quē mille diperpendebāt omniuq; forciū armatuz vbi dauid habitauit et eā ciuitatē dauid appellauit. Vnde ciuitas Jherusalē dicitur filia montis syon q; in eo erat fortalicii ciuitatis scz turris dauid defendēs et pregrus ciuitatē sicut mater filiā. Vnde camē vrbs fortitudinis nostre syon. Vt ergo pheta omnū excusacionē ignorancie a iudeis auferret cū dñm aduentū pdiceret ipsam qualitatē dñi aduenientis ostendit ac si diceret O vos iudei q; ille aduēt⁹ dñm in carnē venturus est hijs signis regē vestrum cognoscite. cū videritis eum venientē mansuetū non superbum sed humilē nō armorum splēdore terribilē vt quondā ad vestrā destructōnem nabuchodonosoz et anthiochus venerunt sed ad restauracionē non vt auferat a te temporale regnum atq; terrenū sed offerens tibi si credideris celeste et sempiternū non vt ducat te in terra aliena vinctū sed vt restituat in ppria liberū. qđ autē tuus ait tale est ac si diceret Tuus inq; non alienus nō extraneus sed ppriꝰ tibi pmissus ex te natus et in te nutritus et tibi hoc est ad tuā salutē et vtilitatē veniens veniet inq; tibi non sibi sicut plati multi pcauus veniunt ad visitandum ppter lucrū suum q; ppter salutē subditoz suoz scz vt suas pcauaciones acapiant magis q; vt defectus corrigant. Quod vero subiungit mansuetus ostendit suā mansuetudinē non soluz in verbis sed eaā in subiugali sessione. Vnde Criso. Haec autē pheta mihi ad iudeoz q; oradicturi fuerat xpo ascendenti in templum ideo ante pmonuit vt p hoc signū cognosceret iudei regē suum dicens Ecce rex tuus venit mansuetus sup asinā et pullum eius. Cum ergo videritis eū in templo o iudei nolite dicere non habemus regē misi cesarē nolite superbe agere ora eum q; rex tuus venit tibi sedens sup asinā. si intellexeris tibi venit si nō intellexeris veniet ora te id est si intellexeris venit vt saluet te et sub pedib⁹ tuis subiciat gentes. si autē nō intellexeris venit vt pdat te et de templo sanctitatis expellat et aliā sponsam de gentib⁹ castioze induat in cuius signum sanctitatis vis cognoscere mansuetudinē venientis. Obsidēs spēa aduentus eius non sedet in curro aureo pciosa purpura fulgens nec ascendit sup feruidum equū discordie amatoze et litis q; glozie iactā ea pectus habet repletū et gaudet ad voce tube. sed sedet sup asinā trāquillitatis et pacis amicā. non autē videns in arcubus eius splendētes gladios ac certa ornamenta armoz terribiliū. sed quid ramos frondentes testimonia pietatis et pacis. Venit ergo mansuetus non vt ppter potentiā timeretur sed vt ppter mansuetudinem amaretur hec Criso. Mistice dicat o pdicatores filie syon id est ecclesie militāti. sicut enī iherusalez dicitur filia syon q; ad hoc monte sicut a matre pregi videt sic eccla militās filia ecclie triumphātis dicitur q; ab ea sicut a matre pregit. ecce rex tuus venit tibi id est ad vtilitatē tuā non suā sedens sup asinā et pullum id est in pcordijs vtriusq; populi quasi diceret pdicate mundo aduentū xpi in carnē vt cognoscatur et credatur vt recipiat et colatur. Euntes autē discipuli tamq; veri obedientes nō refutauerunt hoc officiuz vt paruū sed fecerunt sicut pcepit illis ihesus et adduxerunt asinā et pullum et imposuerunt super eos vestimenta sua et eū de sup sedere fecerūt. Sic q; vt dicit Basilius. decet nos et minima opa plurima cū affectu et studio aggredi sciētes q; quicquid minutu dei fit non est paruū sed dignū regno celoz vestimēta apostoloz quib⁹ turpitudo carnis cooperit et ornata sessio dñi paratur apostolica institutta et exēpla ac doctrinā virtutū significāt quib⁹ corda hominū instruxerunt vt deum habitatorē habere possent quibus receptis a iudeis et gentib⁹ sedit in eis xps q; mīa anima bñ instructa fuerit et ornata deum sessorē habere non meretur. Vnde Gern. Dominoq; sessuro sup asellū vestes suas discipuli subst̄auerūt signantes saluatoze seu salutē nequaq; insidere nude anime quam nō videlicet vestita mueuent doctrinā et moribus apostoloz hec Gern. xps ergo sup asinā et pullum sedit ppter veritatē pallegate pheae que hoc exp̄sse dicat Et pmo sedit sup asinā. secundo scz post aduentū turbe de Jherusalē sedit sup pullū qui q; indomitus et lasciuus erat et super eum nemo adhuc sederat nec adhuc

applicatus humanis vsibꝫ fuerat ꝓpter inquietudinem et mosuetudinē forsan recalcitrabat. et iō xp̄s rex mā-
suetus descendit et deinde sup asinā subiugo domitam iterꝫ ascendēs sedit. hoc autē factum est in figura. qz p asinā significabatur populus iudaicus q̄ sub lege labo rauerat et iugū legis traxerat ac multis vinculis pecca torum alligatus erat. p pullū populus gentilis q̄ iu-
go legis subiectus non fuerat nec quis eū iugo domi ni cōpescuerat ac diuersis dogmatibꝫ et erroribꝫ subdi tus erat. Ad hoc ergo xp̄s veniebat vt vtrūqꝫ popu lum sibi p fidē catholicā subiugaret. Sedens autē pri mo super asinā. secundo super pullū. deinde iterū super asinā. significauit qz de iudeis transiuit ad gentes. et ite rum in fine mundi de gentibꝫ transibit ad iudeos vt postꝫ plenitudo genaū introierit. tūc omnes israhel saluus fiat hoc misterū etiā notat in delectacōne mis salis et a cornu ad cornu altaris. vel sm Glosam non ad litterā sup vtrumqꝫ in tā breui spacio sedit sed spi-
ritualiter intelligendū est qz in p̄cordijs vtriusqꝫ popu li sedet. Vnde et Criso. Sedit super asinā et pullum eius vt et in iudeis sederet et in gentibꝫ. Sedere aūt sup iumenta est in p̄cordijs eoꝝ habitare vt dicat il-
lis xp̄s Tollite iugū meum sup vos et discite qz mitis sū et humilis corde. Non est autē contrarietas q̄ mathe us dicat asinā et pullū. cetri aūt tantū dicūt pullū qz vnus quādoꝫ dicat q̄ alius tacet et p̄termittit. Ma-
thеus quidē scribēs hebreis hebreoqꝫ eloquio recte asinā et pullum refert simul dommo adductos. Sacie bat enī noticiā dei venturā ad iudeos et gentes. sed ce teri euangeliste scribēs ecclesie genaū greco sermone solūmodo mentionē pulli faciunt qz q̄ genaum salu-
tem specialiter respexit attendunt. Moraliter p asinam potest intelligi caro nostra pigra tolida lasciua ab in
teriori debilis id est ad spiritualia a posteriori fortis id est ad temporalia p pullum carnalis affectus et vanū desiderū nostrum q̄ ligatē id est voluptatū illecebris irrecauntur sed ea soluere et subicere debemus vt dñs ibi sedeat illiqꝫ dicamus vt iumentū sanctus sū aput te onus tuā et portabim⁹ ꝫ ecōuerso audiam⁹ empti estis p̄cio magno portate xp̄m in corpore vestro Per illos ergo qui asinā et pullū ad xp̄m deducebāt peni-
tentes significari possūt q̄ carnē suā dant deo p morti ficationē et animā p ortationem. Sicut enī asinam caro sic p pullū animus designatur. Ad ostendendum ergo suā humilitatē et mansuetudinē dominꝰ nō su per superbum et feruidum sed humilis sup humile et mi tis sup mite animal sedit qz nō i superbis et asperis ſ in humilibꝫ et quietis tantum requiescit non curru vel equis vtens non scutiferos circumducens sed magnā humilitatē et mansuetudinē hinc ostendens. ergo ea am in exterioribꝫ necesse est vt humilitatē p̄tendens si cristū sequi desideras. Igitur et in equitatura in vesto in cibo in domicilio et in omni apparatu. et sm Criso. qz ostendebat quosdā infirmiores existentes subiuga li opus habere et hic mensuraꝫ nobis sapiendae posuit monstrans sup equos et mulos aut hoc coniugantes ferri necesse non est sed sufficiat asino vti et vltra nō p cedere et vbiqꝫ eo qō necessitatis est ostentū ē. Inter roga aūt iudeos q̄s rex dilatꝰ sup asinā mittit in ie-
rosolimā ſ nō vtiqꝫ alitū hāc dicere solū hec Cri. Vñ dñs nō legit alibi equitasse vl mundū ascendisse sed mō tm asinas se et tū eadē ebdomada legit mortu rus pissima damnatus fuisse quid fiet de multis p̄latis q̄ cū equoꝝ multitudine equitant et hoc d̄ patrimonio crucifixi et bonis ecclesiasticis. hoc ē enī contra exem plum hic eis ostensū. Itē est contra illud deutro. cum fuerit rex constitutus nō multiplicabit sibi equos si nō licet regi quanto minus pontifici. si non laico quāto minus clerico si non de redditibꝫ ꝓpij patrimonij quā to minus de patrimonio crucifixi. sed non superbiant q̄ equis vel curribꝫ vehuntur qz et ligna et lapides et alie res viles plerumqꝫ sic ducuntur. Vnde Crisosto. Quid tibi arrogas et magna sapis o homo quoniam excelsus sup equum vehēris qz te trahunt mulorum quadrige et q̄le istud ē nā et sarcina plerūmqꝫ et lig na gestantur speciosa veste circūdaris sed respice pro cultu vestū virtutū decore fulgentē et videbis. te q̄si putrefacto cū feno similimū illū vero arbori admira-
biles fructus ferenti maximāqꝫ p̄benti cernentibꝫ vo luptatē hec Criso. Cōspice nunc bene et considera q̄modo dominus mundi incedebat. quāuis enī iustissimū fo-
ret eū honorari hōris tēpore tū talibꝫ extrarijs et fale ris nō vsus est et in hoc suo honori honorabilē pompā mundi non modicū vituperauit. Non enī fuerunt hec animalia ornata frenis et sellis deauratis et faleris se-
ricatis more stultiae mundialis sed quibusdā vilibꝫ pānis et funiculis cum tamē eēt rex regū et dominus dominantiū. In hoc ergo facto vtile humilitatis ex emplū dominus suis dereliquit. sed filij superbie proch dolor pauꝫ hoc attendunt. Vnde legitur q̄ cū eadem cristianissimus imperator reuertens a cede cosdroes regis pssiꝫ p portam p quā xp̄s in die palmaꝝ intrauit in equo regio et ornamentis imperialibꝫ decoratus ingredi vellet repente lapides porte descenderunt et in uicem quasi vnus parietes se dauserunt super quo cun ctis stupentibꝫ angelus domini signū crucis in manibꝫ tenens cū porta apparuit dicens Cum rex celoꝝ xp̄s ad passionē p hanc portā intraret non cultu regio ſ humili asello ingrediēs humilitatis exemplū suis cul toribꝫ dereliquit hijs vero dictis angelus domini ab-
scessit. tunc imperator lacrimis p̄fusus discalceatus ꝫ vsqꝫ ad camisiā spoliatus. crucē domini accipiens vsqꝫ ad portā humiliter baiolauit moxqꝫ lapides ad suum locū redierunt et intrantibꝫ cunctis ingressū patefece runt. Mistice sm remigiū saluator noster asino sedēs Jherusolimā tēdit qñ ecclesie vniuersali vel cuiqꝫ ani-
me fideli p̄sidens et eā in hoc seculo q̄si iumentū regit et post hāc vitā ad visionē celestis patrie introducat.

Sequitur Oratio

O Omine Jhu xpe q̄ ad passionū spōtaneꝰ ad
uemisti adueni et michi misero p gr̄am m
corde meo et q̄ me tūc reparasti p crucē inex
lapsū repara p eandē beatificā passionē largire michi
domine vt m oīb⁹ humilitatē et māsuetudinis custo:
diaꝝ ac tibi carnē et spiritū totaliter subiciā et vt inmē
tum apud te fiam quatenus in me sedēs et me quasi m
mentū regens nunc ab intime paas gustū superneꝝ
paas desiderium ducas et tandem ad eiusdem paas vi
sionem introducas· Amen·

De gl'osa et sollenni domini susceptōne Ca· xxvij·

C Tū autē appinquaret Jhesus ad descensum
mōtis olivet multi descendentiū eū eo ex
quib⁹ plures de Jericho fuerāt cum secuti
substernebant vestimenta sua in via alij
autē cedebant ramos viridēs de arboribus
fructiferis quib⁹ mons olivet consitus est et sternebāt
in ea vt viā ornarēt et ne tumētū in lapidē offēderet
ne calcaret spīā ne laberetur in foueā· Mons enim
olivet mons vberrimus est et decorus arboribus plen⁹
et maxime olivaꝝ a quib⁹ et nomē accepit· turba aūt
multa q̄ venerat ad diē festū in Jherusalē de oīb⁹ tri:
bubus Jsrahel qꝝ omnes tenebantur venire in Jheru
salem in paschali sollemnitate ac pueri et plebicula ie
rosolimoꝝ cū venerunt Jhesū aduenire tollentes ra:
mos olivaꝝ et palmaꝝ exierunt obuiaꝝ ei referenter
vsq; ad mōtē olivet et vt regē cū p̄mis et cātibus cū ve
stimētis suaꝝ et ramoꝝ stractione ac letitia magna eū ho
norifice susceperūt et ab illo loco vsq; in Jherusalē cū
p̄mis et laudib⁹ deduxerūt canentes Gloria laus et ho
nor tibi sit rex glorie xpe redēptor· Quod diuina di:
spensatione factum est ad designandū victoriā quoni
am xp̄s erat in p̄mio habitaturus qua erat mortem
mortē do superaturꝰ et trophea crucis de dyabolo mor
tis p̄mapte triūphaturus· hec p̄cessio in archa federis
p̄figurata fuit quā dauid in tubilo deduxit post lazarū
suscitatū et vngentū sup caput Jhesu effusuꝝ odore fa:
me eius iā resp̄so in populo p arcanū p̄scīe ipse tur
bam obuiā sibi venturā ascendit asellū vt inter applau
sus occurrentiū populoꝝ mire p̄beret humilitatis ex:
emplum· Inter alia quippe xp̄i miracula maxime mi
raculum auditū de lazaro ad hanc deuotionē et honori
ficā obuiacōnē eos omouit· qz sm Aug· inter omnia
miracula q̄ fecit dominus noster Jhesus xp̄s lazari re:
surrectio p̄apue p̄dicatur· Istud em̄ euidentius et
mirabilius signū erat et ideo vltimo ipsū reseruauit vt
magis eoꝝ memorie imp̄meretur· mira cultis ergo de
trahebant qui verbis non mouebant· Vbi Origenes
Pulchre autē turbe laudantes deum ad descensionem
montis occurrisse legimus vt operatorē misterij spiri
tualis significarēt sibi venisse de celo· vbi et Beda· de
scendente eiā domino de mōte olivaꝝ turbe descendūt
qz humiliato misericordie auctore necesse ē eos q̄ mi
sericordia mdigēt eius vestigia ymitari· Cū aūt turbe
obuiātes p̄uenissent ad xp̄m facta sibi reuerentia pre
cesserunt alijs sequentib⁹ ipsū et sic erat xp̄s in medio
eoꝝ· vnde sequitur Turbe autē q̄ p̄cedebant et q̄ seque
bantur damabāt dicentes filio dauid osanna quod est
voꝝ exultantiū pariter et laudantiū vel obsecrantium
magis affectum indicans qꝝ aliq̄ rē significans sicut
tacha interiectio indignātis dicitur michil exp̄sse des
signans· vnde sm vocē neq; grecus neq; latinus interp̄
tare potuit· sed sm sensū q̄dā interp̄tatur saluifica vel
saluum me fac et est osanna hebreū ex corrupto et mi
gro apositū· dicitur osanna id ē littera subtracta qua
si osi anna· osi ergo corruptū anna est mtegrū· osi au
tem apud eos interp̄tatur salua vel saluifica vel saluū
fac· et āna ē interiectio obsecrātis sicut apud nos heu
dolētis nā sicut apud nos a dolēte dicit heu sic apud il
los ab obsecrāte dicitur āna et valet apud nos vtinā
qd̄ est aduerbiū optādi· Et ideo osanna tantū valet
quantū vtinā saluemur vel obsecro salua· et qz hec in
teriectio in latino nō habetur eloquio posuit p ea no
ster Jero· obsecro· Vnde in p̄s vbi· lxx· interp̄tes trās
tulerunt O domine saluū me fac in hebreo scriptū est
anna adonay osi anne qd̄ interp̄tes noster Jero· dili
genaus eluadans ita transtulit obsecro domine salua
obsecro· Jdē nāq; signat o domine p interiectionē ob
secramus qd̄ obsecro domine p ipsū verbum obsecra:
tionis· Est ergo osanna quasi osi anne id est salua ob
secro· et est vna dictio vel due p subtractionē vnius
littere et signat qꝝ aduentus xp̄i salus sit mundi· Cui
em̄ salua sine saluifica damabāt vtiq; saluatorē crede:
bant vnde et quertendo sermonē inter se subiungūt di
centes Benedictus id est gl'osus sit vel sm Beda·
Benedictus id est ab omni peccato singulariter immu
nis et immunes faciens q̄ venit p carnis assumptionē
id est incarnatus est in nomine domini id est in no:
mine patris et a deo patre missus ad exp endum eius
voluntatē et ad glorificandū eum qz filius non est in
nomine suo sed in nomine patris venit eum glorifi:
cando et in oīb⁹ operib⁹ suis nō suā sed gloriā queren
do· vnde alibi ego inquit veni in nomine patris· In
hoc ergo ostenditur et laudant domini aduentū· Bene
dictio nāq; q̄ fit a nobis in deo confessio sola est et lau:
dacio bonoꝝ q̄ p̄stita sunt ab eo· Benedictio vero q̄
fit a deo in nobis· impletur dum eius beneficijs im:
plemur et Vbi sciendū qꝝ benedicere est bonū dicere
Aliter autē deus benedicit nobis· et aliter nos benedi
mus deo· Deus em̄ benedicendo nobis beneficium no
bis impendit et bonos nos facit· nā suū dicere est et
facere qz ipse dixit et facta sunt· Nos autē benedicendo
deo non eum bonū facimus sed tantummodo eius bon:
tatē confitemur et laudamus· dicere em̄ hominis nō est
suū facere sed tantū fateri· Et adducat rex israhel in hoc
ostendit eius potentiā cū dicit qz credebāt ipsū regi:
naturꝰ temporaliter et liberaturꝰ eos a tributo· ipse em̄
venit ad regnandū spiritualiter et ad liberādum totum
genus humanū a dyabolo qd̄ erat manus illo· Ad lit:
teram ergo credebāt qꝝ venisset regnaturꝰ temporaliter

super eos in regno dauid et redempturus ipsos a ser
uitute romanoꝝ et restituere regnum temporale qđ
a romanis erat usurpatū cuius ostrarū ipse dixit coꝝ
pylato regnū meū nō ē de hac mundo. h supple de celo
et ideo applaudebant et tamē suo regi. Unde subiun
gunt et benedictū regnū patris nostri dauid qđ scz re
suscitatū est nunc in aduentu tuo quasi dicerent hoc
est de quo dictū est dabit illi dominus deus sedē dauid
patris eius. Regē vero eū in testimoniū sue damna
cionis vocauerunt. Ex hoc enī patet q ꝑphetū dominū
occiderunt. Unde Aug⁹. Quid aūt magnū fuit regi se
culoꝝ regē fieri hominū. Nō enī rex israhel xp̄s ad exigē
dum tributū vel ferro exercitū armandi hostesq; visi
biliter debellādos sed rex israhel q mentes regat q in
eternū desiderat q in regnum celoꝝ credentes sperantes
amantesq; producat. Quod ergo rex esse uoluit israhel
dignacio est non ꝓmodo miseracionis tudiciū nō po
testatis augmentū. Cum enī appellatus est in terra rex
tucoꝝ in celis est dominus angeloꝝ. Et inꝝ noli ti
mere illū agnosce q a te laudatur et noli trepidare cū
patitur q ille sanguis funditur p quē tuum delictum
deleatur et vita redimatur hec Augustinus. Deinde
inꝝ verba cōuertentes ad ipsum repetunt osanna id
est salua obsecro bis dicūt osanna q saluator est xp̄s
ꝑm naturā vtrā p̄m diuinā effectue ꝑm humanā me
ritorie. Et ad sciendū de qua salute intelligatur deter
minant vbi se velint saluari scz in excelsis id est in ce
lestibꝫ non in infimis et terrenis salua in excelsis qui
primus saluabis ab inferis. Ecce duplex salus. una in
liberacione pene. alia in collacione glorie. Ubi mani
feste ostenditur q aduentus xp̄i non tantū hominuꝫ
sed totius mundi salus est in celis et in terris et terre
na iungēs celestibꝫ vt omne genu sibi flectatur cele
stium terrestrium et infernoꝝ. Xp̄s enī venebat ad dā
dam salutē celestē et eternā et forte licet sublimitatē reg
ni terreni et temporalis petebāt tamē nescientes ꝑphe
tice eum regē celi et angeloꝝ p̄dicabant. et hoc diui
na ordinacione significabātur verbis laudanaū cum
dicebāt osanna in excelsis qđ est salutē eternā a domi
no petere licet hoc non intelligerent sicut et cayphas
dixit scz mortē xp̄i futurā p salute mundi licet non in
telligeret quid diceret. Unde Crisо. Ex hijs g verbis col
ligimus q deus est. nā osanna saluos fac interp̄tatur
salutē autē soli deo scriptura attribuit. Et notandū qđ
qđ dicatur in excelsis significat p primū osanna signuꝫ
est q in inferioribꝫ non est salus sed multiplex pericu
lum sed in excelsis q̄ sola celestia sunt salus sine peri
culo inuenitur Vel in hoc qđ dicatur hic in excelsis sig
natur p p̄mum osanna q xp̄s est rex in terra vniuersa
p fidē i gratiā et p hoc q hic ad ꝑm osanna additur in
excelsis signatur q non tantū in terris sed eā in cele
stibus xp̄s regnat q p ipsū ea q̄ in celis et terris sūt
restaurant. Consideranda est autē in ista ordinem per
sonaꝝ qualitas meritoꝝ. Qui enī vestimenta sua su
per asinam imposuerunt ut Jhesus mollius sederet a
postoli fuerunt qui sua doctrina mentes hominum vt
habitaculum dei essent preparauerunt. per istos signi
ficari possunt qui p suas exhortaciones animaꝝ erudi
unt. a peccatis abstrahunt. virtutibꝫ ornant et compo
nunt vt sic ibi dominus sedeat et quiescat. Qui autē
vestimenta in via strauerunt ne pes asine impingeꝛ
ret sancti martires sunt q̄ dū corpora sua animaꝝ vi
delicet tegumenta ꝓpter deum ad supplicia tradūt et ꝓ
se carnis amictu exuunt quasi vestimenta sternunt iter
simplicioꝝ suo sanguine ostendentes p qđ ad celestē
Jherusalē peruenire possint in via amicꝫ vestimenta
sternunt q̄ exempla martirū secuti corpora sua p absti
nenciā edomant vt domino iter ad mentē parent vel
exempla bona sequentibꝫ p̄beant. qz ergo vestimentū
anime est corpus hoc vestimentū in via substernim⁹
aut p martirū aut p ieiuniū aut eā p boni operis ex
ercicium et exemplū aut p obtinende ꝓpositū. vel ve
stimenta anime diuersoꝝ colorū sūt varietates diuer
sarū virtutū q̄ tunc in via sternimus quādo ea in exem
plum alijs p̄bemus. felix illius anima cuius virtutes cō
fundunt et extinguunt in alijs vicia contraria vestime
ta eā ob aduentū xp̄i in via sternere est antiq̄ con
uersacionē peccati deponere. Qui vero ramos de arbo
ribꝫ cedebant et sternebant in via vt iter asine planū
et decoꝝ redderent sancti confessores sunt qui dū verba
et ymas vel exempla patrū p̄cedencia de scripturis car
pentes in via dei ad auditoꝛes animū venētis humi
li p̄dicacione submittunt humilibꝫ in exemplū vene
di ꝓponunt quasi de spiritualibꝫ arboribꝫ ramos cedē
tes celestis patrie iter decorant vel p illos qui ramos
oliue ferebant significanē q̄ arca opera misericordie se ex
ercuit. Oliua enī dei misericordiā signat et p illos q̄ ra
mos palmaꝝ ferebāt significant q̄ arca victoriā rep
tacionum intendūt. palma enī victoriā designat. no
tat autē Jherē. hic triplex obsequiū xp̄o exhiberi. p̄i
mum quidē a tumente cui dūs insidet. Secūm ab hijs
q̄ ramos de arboribꝫ cedūt. Terciū ab hijs q̄ vestimēta
in via ꝓsternūt. Plures ramos de arboribꝫ cedūt cū de fi
de i obediēcia abrahe de castitate ioseph de māsuetudie
moysi cetoꝝq; sanctoꝝ virtutibꝫ p̄dicāt. Seculares
vero homines vestimenta ꝓsternunt in via cum ex
pendunt in xp̄i obsequiū non siquidē corpora sed que
adiacent et necessaria sunt corporibꝫ quasi vestimēta
scz elemosinas largiūtur de terrena substācia. religio
si sunt ipsū tumentū iuxta apostoluꝫ glorificantes et
portantes dominū in corde suo hij sūt q̄ dicere possūt
vt tumentū fiat⁹ fū apud te et ego semp tecū omnes
reliqui ex eo qđ habundat sibi mittunt et quasi sine
labore obsecuntur domino solum vero tumentū semet
ipsū exponit ei⁹ obsequio. omnes tamē si suo quisq;
fideliter intentus fuerit ministerio ꝑcul dubio in ꝓces
sione sunt saluatoris et cū eo in sancta ciuitate mgre
diuntur. Tres enī ꝓpheta vidit saluādos noe ramos
in arche fabricā cedentē Job huius mundi substāciam
bene dispensantem Danielem in vili edulio et labore

abstinencie factum quasi tumentū. Cui tamen in ista pcessione fit Jhesus ꝓpinquior cui de tribꝰ ordinibus fit salus viamor facile credo quisq; potest aduertere. hec Gerñ. Turbe autē pcedentes et sequentes vtriusq; testamenti signat fideles vna voce damantes pcessit quippe iudaicus populus secutus est gentilis. Et quia omnes q̄ fuerūt vel sunt fideles in xp̄m mediatorē dei et hominū crediderunt et credunt et q̄ pcedunt et q̄ secuntur damāt salua nos obsecro. Vnde Beda. Sed qui pcedebant et q̄ sequebantur osanna. osanna autē lingua latina salua nos dicitur. Ab ipso em̄ salutē et pcedentes q̄ fuerūt et pcessentes querūt et benedictū qui venit in nōe domini confitentū quomā vna spes vna fides est pcedentium atq; sequentium ꝓphetꝰ quem em̄ pcedentes nostri ex iudaico ꝓpheto crediderūt atq; amauerūt venturū hunc nos et venisse credimus et amam⁹ eiusq; desiderio accendimur vt eum facie ad faciē contemplemur. Vnde et Crisо. Qui pcedebant seniores erāt id est patriarche et ꝓphete ceteriq; sancti q̄ ante aduentū cristi de aduentu eius pdixerunt et cognouerunt. Sequentes aūt turbores id est apostoli et martires ceteriq; doctores q̄ post ascensū xp̄i de resurrectione eius et de ascensu vel de operibꝰ eius pdicauerunt et predicant Et diuersis quidē in temporibꝰ fuerūt tamē in omnibꝰ vnus exultationis spiritus fuit Et illi quidē ꝓphetāntes de xp̄o venturo damauerunt Benedictus q̄ venit in nomine domini. Isti autē laudates damabāt de aduētu cristi iā adimpleto. osanna benedictus q̄ venit in nomine domini nē hec Crisо. Facta ecā cristi q; quasi media inter facta veteris testamenti et noui fuit iō tam turba q̄ pcedebat q̄ ea q̄ sequebatur eum laudabāt inquantū facta cristi sunt regula et exemplar eorum q̄ in nouo testamento fiunt et q̄ a patribꝰ veteris testamenti pfigurata sunt. Vnde ecā Gerñ. pcedebant aliqui et viā domino ꝓparabant ipsi sunt q̄ viam parant domino ad corda vestra q̄ vos regunt et dirigunt gressus vestros in viā pacis. Alii sequebantur et hij sunt q̄ ꝓpie in scientie consciꝰ deuote secuntur et adherent semp vestigijs pcedentium. erāt q; discipuli tam ꝑ domestica latria eius adherentes ipsi sunt qui in claustris soli deo viuunt semp adherentes ei et eius beneplacitū ꝑsiderantes hec Gerñ. Per istos autē q̄ damabant dicentes osanna filio ecā exemplatur q̄ magis deuotionē orationū sunt intenti. In pmissis ergo mistrumur vt operibꝰ et officijs q̄ nobis magis competunt ministremus. Non em̄ omnibꝰ omnia opportunt. Et ideo in ista pcessione xp̄i non vnus omnia faciebat. sed alij asinā et pullum adducebāt. alij vestimenta in via sternebāt. alij ramos cedebāt. alij nubilabāt Et ideo vnusquisq; illud officiū debet assumere ad qđ videt magis ꝑoneū se ee. Surge igitur saluatoris filia tamq̄ vna de filiabꝰ Jherusalē mittens regē salomonem in honore quē sibi mater synagoga in ecclesie nascentis ministerio reuerenter exhibuit vt in side tē aselli ergo vniuersoꝝ dominū velud cū ramis olivarum atq; palmaꝝ pietatis operibꝰ virtutūq; triuphis cuncti ꝓmitteris. Vnde Anshelmus. Insidentē asello celi et terre dominū comitteris tantaq; ꝓ te fieri obstupescens pueroꝝ laudibꝰ tuis inserans damans et dicens osanna filio dauid benedictus q̄ venit in nomine domini q; populꝰ xp̄o cū laudibꝰ obuiat. hoc olim ꝓ regē dauid ꝑfiguratū fuit cū populus post cedē golie obuias laudes exhibuit dauid xp̄m significauit seu ꝑfiguauit q̄ golā id est diabolū aduersariū nostrum superauit. Jherusalē visio pacis interꝑtatur p quam fidelis anima designatur. Ad hāc saluator noster omni hora paratus est venire et nos ei in occursū p contritionem debemus ire cui ecā laudes decantamus q̄ peccata nostra in cōfessione reatamus et ramos palmaꝝ in manibꝰ portamus quādo corpora nostra in satisfactione castigamus. Insup et vestimēta nostra in via ꝓsternimus quando temporalia pauperibꝰ erogam⁹ et cū floribꝰ ipsū honoramus quādo misericordie operibꝰ et diuersis virtutibꝰ nos ornamus xp̄m Jhesū q̄ venit in nomine domini benedicamus quādo ꝓ beneficijs nobis collatis gracias agimus regē eū et dominum ꝓtestamur si omnia opera nostra cū timore dei et reuerencia operamur. Phariseі ergo mundū contemnentes dixerunt ad semetipsos id est inter se et admirātē videntes q; nichil ꝓficimus laborādo et faciendo extra eū ecce totus mūdus post eū abiit sermo est ypbolicus ad exprimendum q̄ multi sequebantur xp̄m ꝓphetizant sed nescientes q; p hoc em̄ signatur q; totus mūdus erat eū secuturus. hoc quidē ꝑm Aug⁹. est verbū phariseorum mundanū vt dicant nichil ꝓficimus sc; in malicia nostra non valentes impedire eū. Et ꝑm eundē dominum q̄ quid mundet ceca turba quia post eum abiit mundus per quem factus est mundus. Crisostomus autem vult q; hec sunt verba phariseoꝝ credencium tamē occulte ꝓpter metū iudeoꝝ et q; dicunt hoc vt retraherent eos a ꝑsecutione xp̄i Ac si dicerent quantūcumq; misidiamī tanto hic augetur et gloria eius intenditur. Quid ergo non desistitis a tantis misidijs quod quidē q̄si idē est cū consilio gamalielis de quo habetur in actibꝰ. et quidē de turba phariseoꝝ ex mundia quoniam ora ipsū ocupauerant deuocionē populi ad ipsum videre et laudē eius audire non valentes Dixerunt ei magister increpa et cohibe discipulos tuos et turbas te laudātes magistrum vocant quē tamen ipsi docere volunt quasi dicerent Si tu iustus et bonus ees ta ex applausū sustinere nō deberes vilescit in ore tuorum laus tua ideo eos increpa. Vbi Beda. Vana iudeorum dementia quē magistrū appellādum non dubitant q; vera docentē nouerant huius ipsi discipulos q̄si melius edocti redarguendos autumant eum corrigere q̄s instituit suadent quem signis apparentibꝰ eis darescere vident hec Beda. Dolebāt isti de laudibꝰ xp̄i. et primo de hoc q̄ turbe dicebāt eū benedictū cū ipsi reputarent eum peccatorē. Secundo q; turbe dicebāt eum regem cū ipsi eum reputarēt valde ignobilē. Tercio q;

turbe dicebãt eum venisse in nomine domini cũ ipsi non reputarent eum ee a deo vel missũ ab eo. Quibus ipse respondit et pphetizando de futuro se racionabiliter excusauit. dico vobis q si hij tacuerint lapides damabũt qđ et factum est nã quẽ homines vel timore vel pfidia cõsiteri trepidabat hunc durissima eã elementa aperte p̃dicabat. Crucifixo em̃ domino discipulis et notis eius p timore rep̃ssis et laudẽ xp̃i tacentibus terra mota petre scisse et monumẽta aperta quasi phibentes testimoniũ sanctitatis ipsius xp̃i morientis eum deũ et totius mundi dominũ damabant et pstabãtur in quo apparet duricia iudeox et hominũ q elemẽta cõpatiuntur creatori suo et recognoscũt eũ Vel mistice si tacuerint hij id est iudei lapides id ẽ gẽtiles ad modũ lapidis duri damabunt laudes xp̃i qđ factum est mortuo xp̃o q iudeis mutis factis a laude eius gentiles qui duri steriles et infructuosi erant ac ligna et lapides adorabant ad xp̃m cõuersi ipsũ laudabant et p̃dicabant q centurio et alij qui erant cum eo visis tot signis sanctitatẽ xp̃i confessi sunt dicẽtes vere filius dei erat iste vere hic homo iustus erat. quotidie gentiles damant et in xp̃i virtute laudare nõ cessant multis ex magna parte cecatis et laudẽ xp̃i tacentibus. Vel moraliter si tacuerint hij id est derici lapides id est laici damabunt et deũ bonis operibus laudabunt qđ eã quotidie impleriq videmus impleri.

Sed illi qui xp̃m cũ tanto triumpho susceperunt non diu post contraria in eo fecerunt. Turba em̃ mobilis ẽ et more fluctuũ et ventox mouẽtur quẽ modo venerantur contra eum postea damat et insurgit. Vnde Ber. Ab eodẽ populo in eodẽ loco et ipso tempore paucis diebus interpositis. p̃mo cũ tanto triumpho susceptus postea crucifixus est. O q̃ dissimile est tolle tolle crucifige eum. et benedictus qui venit in nomine domini osanna in excelsis. Quam dissimile rex israhel et non habemus regem nisi cesarem. Quam dissimile rami viridantes et crux floxes et spine. Qui prius psternebãtur vestimẽta aliena. ecce suis exuit et sors mittitur sup ea ve tibi amaritudo peccatox nostrox pp̃ q diluenda tanta amaritudo necessaria est hec Bern. Et quamuis cristus sepe ih̃m ascendit nunq̃ tamen aliquẽ honorẽ sibi exhiberi voluit nisi modo cũ ad passionem iuit vt ex hoc det intelligi q in morte sanctox non est dolendum sed potius gaudendum et q sua passio erat sibi in gaudiũ et in magnum festum. et q persecucões pp̃ cristum debemus gaudenter appetere mundanos autez honores vitare sicut fecit ipe q regnuz honorez fugit et ad locũ passionis gaudenter accessit. Sed cur xp̃s vadẽs ad mortẽ tñ honorem recipere voluit cũ alias honorem regem respueret. Ad quod dicendum q hoc ideo fecit vt se non meritũ pati demonstraret et vt ille qui est in magnis honoribus constitutus et diuicijs sẽp memoriã mortis habeat quia vadit ad mortẽ et nichil scatum prabit secũ et qui tenet corpus suum in delicijs et ornatibꝰ cogitet quia vadit ad mortẽ vbi vermes corpus cõmedent et lacerabũt. Iterz vt doceret q regnũ suum de hoc mundo non esset. ad quod pfecto trium pho passionis i gloria resurrectõnis peruemt. Vnde Beda. Legimus in euangelio Johannis q refecte de .v. panibꝰ et duobꝰ piscibꝰ turbe voluerunt rapere ihesum et constituere eum regẽ sed ne hoc pficere possent ipse in montẽ fugiendo p̃dicauit. Nunc autẽ vbi passurus Jherosolimã venit non refugit eos qui se regem facunt qui agnine glorifico et innis dei filio ac regi dignus ad aurigatẽ regiã ducunt non reprimit voces eox qui regnũ patriarche dauid in eo restaurandum et prisce benedictionis dona recuperãda obtinunt. vt q̃o ergo qđ prius fugiendo dedignauit modo libẽs amplectitur regnumq̃ qđ adhuc victurus in mũdo suscipere noluit iã exiturus p passionẽ crucis de mundo nõ negauit suscipere nisi vt aperte doceret q non temporal' et terrenũ in terris sed eternũ in celis rex cẽt imperij ad quod pfecto imperiũ seu regnuz p cõtemptũ mortis et gloriã resurrectionis et triũphum ascensionis puenire. Hinc est em̃ q post resurrectionẽ apparens discipulis ait Data est michi omnis potestas in celo et in terra et cetera eiusdem loca hec Beda.

Sequitur Oracio

O Generale signuz glorie tue feasti domine qñ iuxte sex dies pasche veniens in Jherusalem tue demenae et serenã vultus gloriã reuelasti vt occurrerent tibi obuiã turbe cũ floribꝰ et palmis letantes et q̃ videbãt maiestatẽ obstupentes dicendo osanna filio dauid benedictus qui venit in nomine domini p̃cor et obsecro domino p sacramenta et opera tua noli me reprobare a pueris tuis sed ostẽde michi lumen glorie tue vt repleat os meũ tua laude et cantem gloriam tuam tota die. Amen.

De fletu domini super jherusalem et ingressu in eã

Capitulum. vicesimumoctauum.

Remisciit aũt dominus cũ p̃dicta letitia i fletũ nec sue miserationis oblitus cũ turba cõpmeretur cautiũ. ipse sup exadiuz ciuitatis assumpsit lamentũ. Miserabatur em̃ eox qui omnes homines saluari vult qđ nobis nõ potuisset nisi p aliquod humanũ euidẽs fieret signũ. Effuse em̃ lacrime sunt signũ tristicie q humana letitia ato in fletũ conuertitur. fleuit etiã vnde istud euangeliũ in mense augusto decantatur q ciuitas Jherusalẽ in isto mense prius a nabuchodonosor Demde a romanis destructa fuisse inuenitur. Fleuit eã et tãto honore sibi exhibito lacrimas voluit miscere vt ostenderet q humana letitia ato in fletũ conuertitẽ et q omnia gaudia et honores mundi lacrimis et doloribus sunt admixta. In celo quidẽ sunt omnia pura In mundo omnia mixta. In inferno omnia lutulenta Item ad damdã exemplum p̃latis q quando assumuntur ad honores p ciuitatis populi potius debẽt flere suam imperfectionẽ et populi defectionẽ quã gaudere de sublimatõe temporali. Item vt letitiã mundanã salubri

tristiaꝫ tēpꝛemus. Est em̄ humana letiaa sicut vinū puꝛ quod ato mebꝛiat nisi tempoꝛetur meditaaone moꝛtis vel recoꝛdaaone aduersi p̄teriti vl timoꝛe ad uersi futuri. Vñ Eccl. In die bonoꝫ ne immemoꝛ sis malоꝫ. Vt autē appꝛopꝛiauit non solū coꝛpoꝛis gꝛeꝫ si sed eaꝫ opassionis affectu Jheꝛusalē in qua diu vi guerat cultus diuinus videns non tantū oculo coꝛpoꝛis auitatē et exteꝛioꝛē eius pulchꝛitudinem sed eaꝫ du imitatis ipsīm eaꝫ piaꝫ auitatē in suā necem ꝺspiꝛā tē et p̄uidens eius casū et subuersione nō de sua moꝛ te quā illi machinabāt sed de illius ruina et pdicōne fleuit sez fletu cōpassionis sup illā cū ꝓpter mala cul pe q̄ ibi multiplicata fuerāt. tū ꝓpter mala pene q̄ sup auitatē et populū futuꝛa imminebāt dicēs Quia si cog nouisses sez ea q̄ ego sup te ventuꝛa cognosco et tu sez fleres mecū animā tuā que modo exultas Sicut ego inquit fleo q̄ omnia video et futuꝛa cognosco sic et tu fleꝛes sic nunc vētuꝛa vidꝛes q̄ modo q̄ nescis quod immineꝛ exultas. qꝛ fons pietatis eꝛat lacꝛimas ꝺtinere non poteꝛat nec edificia planxit paꝛietū sed subuersio ne animaꝫ. Cuꝛ modo veꝛo exultat ostenditur cum subditur Et quidē in hac die tua id est in hac tua pꝛo speꝛitatis daꝛitate et in hoc modico tempoꝛe tibi ꝓspe ꝛo in quo facies voluntatē tuā assunt tibi ea q̄ ad pa cem tibi sunt non pectoꝛis nec eternitatis sed tempoꝛis solum et modico tempoꝛe duꝛaturā. et ideo nūc gaudes q̄ imminenaa non vides. Cum em̄ se carnis voluptatibus daꝛet et ventuꝛa non ꝓspiceꝛet in die sua que ad pacē ei ēe poteꝛant habebat. Est nāq; mūdana pax qua diligunt impij. et sine timoꝛe peccēt et libeꝛe suis voluptatiby vacent. de qua in politicis dicitur q̄ rubi gines retrahunt sicut feꝛū pacē ducentes. Et attende qꝛ tempus ꝓsperitatis signat hic nomme dei singula ꝛiter postea veꝛo dies aduersitatis pluraliter qꝛ modo dicta fuit ꝓsperitas in oparaaone aduersitatis. Cuꝛ au tem bona p̄senaa ad pacē habuerit manifestatur cum subiungit Nunc autē quasi modico p̄senti tempoꝛe ꝓ speritatis et pacis abscondita sunt ab oculis tuis taꝫ coꝛpoꝛalibꝫ q̄ spiꝛitualibꝫ sez mala q̄ ventuꝛa sunt tibi p̄sens em̄ ꝓsperitas facit ne ꝺsideꝛetur et p̄caueatur futuꝛa aduersitas. ato autē manifestabuntur et in bꝛeui qꝛ gaudiū ypocꝛite ad mistar est puncti. Si em̄ a coꝛ dis eius oculis mala imminēaa abscondita nō ēent sic leta in p̄sentiby ꝓsperitas non fuisset cuius pena q̄ de romanis p̄mapiby imminebat adiuncta est cū di atur Quia venient dies sez tribulaaonū in te id ē cō tra te et aꝛcumdabūt te inimici tui sez p̄mapes roma in vallo et aꝛcuitu sez cōcatenatura de lignis et palis facta et hoc factū fuit in vindictā qꝛ caput xp̄i iudei aꝛ cūꝺeꝛunt spinea coꝛona et aꝛcūdabunt te sua p̄sen aa coꝛpoꝛali et hoc in vindictā qꝛ iudei aꝛcūꝺeꝛunt xp̄m in moꝛte cū gladiis et fustiby et coangustabūt te un diq; sez cōcludendo et ꝓhibendo introitū et exitū ita vt nulla sit euasionis via. Tāta autē fuit auitatis angu stia vt caꝛnes filioꝫ manducaꝛent et hoc in vindictā quoꝝ iā sidenti xp̄o accēū in cꝛuce ꝺeꝛunt et ad teꝛā ꝓsternent te turꝛes et loca mundoꝛa diruendo et cū cta edificia ad teꝛā deiaendo et hoc in vindictā qꝛ coꝛ pꝰ xp̄i moꝛtuū oꝓoꝛtuit sepeliꝛi in teꝛꝛa et filios tuos id est iudeos q̄ in te fuit geniti seu habitatoꝛes tuos ꝓ sternent ad teꝛā aliquos occaꝺendo aliquos captiuan do et hoc in vindictā qꝛ xp̄i filios apostolos peꝛsecuti sunt et non ꝛelinquēt in te lapidē sup lapidē sez fundi tus euertendo et post omnia impetuū fuit disperꝛi qꝛ noluerunt subalis xp̄i in fide ecclesie cōgregaꝛi. Cui eaꝫ ex qua culpa fuerit pena illata subiungitur eo qꝛ non cognoueris qꝛ malicia et nutidia excecāte cog noscere noluit tempus visitaaonis tue id est mei ad uentus in carnē. Venio em̄ visurus et saluaturus te. qꝺ si cognosceres et in me ceꝺeres ēes pacata romanis ab ommiby eꝛepta periculis. Si em̄ tempus gꝛaae in aduēiu xp̄i cognouissent xp̄o ꝛediꝺissent nec sup̄ꝺi cꝛas calamitates sustinuissent sicut omnes q̄ in xp̄m ꝛediꝺeꝛūt tunc euaseꝛūt. Scōm sensū allegoꝛicū a uitas hec est ecclesia q̄ tempoꝛe antixp̄i sic angustabi tur et ꝓsternetur qꝛ pauci audebunt se xp̄ianos ꝓfiteꝛi quā ecclesiā xp̄us visitat quandocūq; ad bonū eā ex altat sed ecclesia ꝓ maioꝛi paꝛte non cognosat hoc cū effectu ꝓpter qꝺ antixp̄i ꝓsecuaa super eaꝫ veniet ad purgaaōnez electoꝫ et dānaaōz ꝛepꝛoꝫ. Scōm veꝛo sensū moꝛalē ista auitas ē anima peccatoꝛis sup quā flet xp̄s fletu opassionis. si veꝛo ꝺsideꝛaꝛet anima sta tum sue culpe et quē statū penaꝫ in futuꝛo expec tet ipsa cū xp̄o semetipsū plangeꝛet. sed peccati delectaao tollit moꝛtis ꝛepentine ꝺsideꝛaaonē ꝺistricti iudicij ti moꝛez et penaꝫ infeꝛni anxietatē. q̄ vallatur in moꝛte et angustabitur a spiꝛitiby maligꝛis vt euadendi aditū inuenire non possit et eius filij ꝓsternentur id est coꝛ gitaaones quiby ꝓmittebat sibi longā vitā honoꝛes diuiaas et huiusmodi fꝛustꝛantur et non ꝛelinquetur in ea lapis sup lapidē qꝛ ommis ab illa cogitaaonum suaꝫ ostructio dissipatur eo qꝛ non cognouerūt tem pus visitaaōnis sue cū dominus ea mutaꝛet ad emē daaonē vite. Vnde Em Ore. qꝺ iuxta hystoꝛiā domi nus semel egit hoc quotꝺie p electos suos in eccle sia agit. plangit em̄ ꝛeptos q̄ nesciunt cuꝛ plangan tur sed in malis exultant et letantuꝛ qui si damnaao nem suā q̄ eis imminet p̄uiꝺeꝛent semetipsos cū lacti mis electoꝫ plangeꝛent qui in puerſitate sua diē su am hic habent cū pace qꝛ tꝛansitoꝛio gaudent in tempo ꝛe et nulla venture pene teꝛꝛentur foꝛmidine. Sup plicia autē sequenaa nunc ab oculis eoꝫ abscondita sunt qꝛ futuꝛa q̄ tempoꝛalē letiaā pturbent p̄uiꝺeꝛe ꝛe fugiū. vnde et si qua est p̄sentis tempoꝛis ita est age da letiaa vt numq̄ amaꝛitudo sequentis iudicij ꝛeceꝺat a memoꝛia. venient autē ꝺies quādo ad vlaonē et supplicia ducentuꝛ qꝛ non cognouerunt tempus visi taaonis sue. Peꝛuersam em̄ animā ꝺeus visitat quot tidie p̄cepto aliquādo flagello. alij veꝛo miraculo vt et veꝛa q̄ nesciebat audiat et aut doloꝛe oꝓpꝛessa ꝛeꝺeat

aut beneficijs adiuta malā qđ feat erubescat. Sed qz
supbiens ostendit et visitacionis sue tempus nō cog-
noscit illis in extremo vite sue inimicis tradit cū qui-
bus in eterno indicio damnacōnis ꝑpetue societate col
ligat. Vnde cogitandū valde est quātū erit nobis ter
ribilis hora nostre resolucionis q̄ pauor mentis ꝓsenti
ta tunc omniū malorz memoria q̄ oblitio trāsacte fe
licitatis q̄ formido et obsideracio tudias. Quid ergo ē
nobis de ꝑsentibz ad delectacionē debet quādo simul cū
eis transeuntibz non valet transire qđ immmet quā-
do et hoc funditus finitur qđ diligiē et illud mapit vbi
dolor numq̄ finitur ꝑter hanc sententiā Ore. possunt
ꝑdicta et aliter acapi. Nam moraliter in culpa pecca
tor. ꝓmo vallatur p hostis suggestionem exteriorem.
secundo circumdatur p interiore carnis impulsiones.
tercio cōgustat p delectacōnis inflāmacionē. quarto
ad terrā ꝓsternitur p cōscensum interiorē. quinto filij
occidunntur p bonorz operū mortificacionē. sexto omni
no diruitur per peccati ꝑpetracionē exteriorē. In pena
vero ꝓmo vallatur p exteriorē tribulacionē. Secū
do circumdat per ꝓprij corporis infirmitatē. Tercio
angustatur p animi et sciencie anulatē. Quarto ad
terrā ꝓsternitur p salutis desperacionē. Quinto filij oc
cidunntur p ꝓpinquorz dolorē et desolacionē. sexto tota
liter euertitur p mortē. In morte q̄z vallatur et circum
datur a demonibz coangustatur a peccatis. Demones
enī omnia peccata non solū operis. verum eaā locu-
cionis et cogitacionis ad memoriaz sibi reuocant vt
ad desperacionē trahant. Venient ergo dies mortis in
te quādo scz animā tuā demones repetent a te et circū
dabunt te inimici tui demones circuendo et coangu
stabunt te scz omnia peccata tua ante oculos ad tuam
damnacionē replicādo. Et tunc eaā ad terrā ꝓsternēt
te qz corpus in puluerē redigetur et anima in infernū
inter demones detrudetur et filios tuos id est opera vl
ymitatores tuos vt sint tecū in pena sicut fuerunt in
culpa et non relinquent hic lapidē super lapidē ideō
cogitacōnem sup cogitacōnē q̄ contra te non adducat
Huius fm Ore. ab anima peruersa omnis obstructio
cogitacionū dissipatur. Tunc enī vt in ꝑs. dicit om-
nes cogitaciones impioz pibunt et omnes machina
ciones cessabunt. Fleuit ergo nunc bonus Ihesus sed
et p fūmo pietatis reseranda dulcedine ipse fons toā
misericordie non solū semel sed pluries fleuit et ex illi
pissimis oculis ad omniū expiacionē peccatorz lacri-
marz fluenta vberrime manādo effudit. Legitur enim
dominus Ihesus fleuisse. ꝓmo ex infantuli necessitate
in natiuitate fm illud Sapiencie. ꝑmam vocē similez
omnibz emisi plorans. Vnde cantat ecclesia vagit in
fans inter arta positus ꝓsepia. Secundo ex immensa
amore in lazari suscitacione. Tercio ex nimia cōpas-
sione in hac sollemni processione. Quarto ex mūmo
dolore in sua passione ꝑces cū lacrimis offerens ad de
um hec sunt quatuor flamina de paradiso egredien-
tia ad totius mundi abluacionē refrigeracionē potacō-
nem et fecundacionez. Hij quatuor fletus saluatoris
possunt referri ad quatuor species fletus q̄ quasi qua
tuor fluuij paradisi animā irrigant et fecundant. Pri-
mus est fletus p incolatu ꝑsentis miserie. Secundus
est fletus cōpūctionis. Tercius fletus compassionis.
Quartus p dilacione patrie. Ad ꝓmam speciem flet9
ptinet fletus infancia saluatoris. Vnde Aug9. Puer q̄
nascitur incipit a fletu nec ridere statim natus potest qz
lacrime testes sunt miserie nondū loquitur et iā ꝓphe-
tizat. fletus in cruce ptinet ad fletū cōpūctionis quem
debent habere illi q̄ se fūt in cruce penitencie. vñ Aug9.
Sciat se culpabilit dux q̄ deflet mortē amici vel dā
na rei temporalis et dolorē peccati non ostendit in la-
crimis. Fletus vero sup destructionē ciuitatis fletus
fuit compassionis et significat fletū q̄ flere debemus sup
miserorz calamitatibz et animarz ruinis et pdicacionibus
Vnde Job. Flebā sup eo q̄ afflictus erat fletus sup la
zarum q̄ ad vitā erat reuocandus et cui gloria erat dif
ferenda ptinet ad fletū ꝓ dilacione patrie. Vnde ꝑs.
Heu michi incolatus meus ꝓlongatus est rē. In fle
tu autē domini ostenditur quantū flere debeant q̄ pec
cant quādo sic fleuit q̄ numq̄ peccauit. Vnde Cassio.
Vbi ꝑmaps tanta afflictione plangebat quis illo
flente non fleret eo gemēte non gemeret. Et notāduz
qđ septez mala quasi ventura fūt peccatori per que si ea
cogitaret ad fletum matari posset ꝓmū est spoliacio
omniū que fit ei in morte de quibus nichil secuz feret.
Secundum est occursus inimicorz q̄ apprehendent eum
inter angustias. Tercū est amissio status penitendi
et misericordiā cōsequendi. Quartū est magna confu-
sio cuius confusionis causa poterit ee operuz denudacio vel
beneficiorz xpi ex pbracio vl dei et sanctorum derisio.
Quintū est separacio reprobrz ab electis. Sextū est ex
clusio a gloria. Septimū est gehennalis pene misce-
ria. Et flendū est valde ꝓ peccatis ꝓpter multa q̄ pecca
ta inducunt peccantibz. Per peccata enī homo deum
offendit cōcaum sanctorz et angelorz amittit suffra-
gia ecclesie perdit animā interficit, diabolo se subiicit.
et in infernū se demergit. Conspice igitur bene ipsū do
minum Ihesū nunc flentē et si potes fleas cū eo. flet
enī largit et fortiter qz non simulate. sed vere de ipsis
dolebat. Corde enī amaro dolebat et flebat illorz pe-
riculum eternale et exactū temporale qz non cognoz-
uerunt tempus visitacionis quādo per incarnacionis
misterū visitauit eos oriens ex alto vt ipsū dominuz
ac ꝑdicacionē eius reciperēt sed magis vsq̄ ad mor
tem cū secuti sunt. O cor duz vesanū et impiū et tāq̄
vera vita ꝑuata omino plangendū cur morte frene
tica flente sup te sapiencia patris in tātis miserijs leta-
ris et rides. Considera lacrimarē medicū tuum et vt lu
ctuz vnigeniti fac tibi planctū amarz. deduc quasi tor
rentem lacrimas p diē et noctem non des requiē tibi
nec taceat pupilla oculi tui. Conspice eaā discipulos
q̄ libenter et diligenter vadunt semp iuxta eum cum ti
more tamē et reuerencia ipsi sui barones et comites

domicelli et ad exactores nec debes credere q ipso flente alij fuit potuerunt lacrimas cōtinere nobis fratres nobis iste lacrime domini fiunt vt magistrum ymitemū et ab hoc tanto p̄ceptore nostro discamus quid in nostrox inimicox morte et ruina agere debem⁹. Vnde et ipse ait diligite inimicos vestros benefacite his q̄ oderunt vos et p calumniantibus orate et p̄ sequentibus vos. Nō em̄ tantū muros ciuitatis pariture sed et animarum ruinā et pdicionem flebat Jhesus nobisq; exemplū dabat quid in tali negocio facere debeamus cū peccatorē aliquez in eterna pdicione ruere vidēmus. De tali em̄ domini nostri Jhesu x̄pi exemplo sequentes nos q̄ flere debemus et tāto amplius flere quanto ipse de seipso flere ignorat. Qui em̄ suas infirmitates intelligeret et calamitates que ei supuēture fūt cognosceret vtiq; et ipse plus alijs de se fleret. iste fletus domini ꝑpacientis ciuitate de miseria q̄ illi immmebat ꝑfiguratus fuit olim in lamentacionib⁹ Jeremie qui desolacionē eiusdē ciuitatis p romanos futurā deflebat sic et nos in afflictione p̄ximox eāq; inimicorum ex cōpassione flere debemus exemplo x̄pi q̄ cōpassus est suis inimicis plus est opari afflictis q̄ bona tēporalia erogare et impossibile illā graciā et misericordiā non mereri q̄ scit afflictos opari et eox peccata deflere. Intrauit ergo dominus Jhesus Jherosolimā cum isto triumpho et honore turbax p̄ supradictā portam aurea q̄ est ad pedes tēpli a parte vallis iosaphat hoc autē fm Crisō. ipse faciebat non pompā quandā ostēdens sed p̄phetam implens et discipulos p̄ter morte contristatos ꝺsolans et monstrās quomā hoc pati volēs Vbi et Rabanus. hic introitus eius in Jherusalē fuit ante quīq; dies pasche. Vbi notanda est cōcordia nō solum in rebus sed eāq; in tēporibus veteris et noui testamenti. decima em̄ die mensis p̄mi agnus q̄ in pascha ymolaretur domū introducebatur est q; et dominus decima die eiusdē mensis hoc est ante quinq; dies pasche ciuitatē in qua pateretur erat ingressurus. et cū intrasset Jhesus Jherosolimā vt exhiberet salutē omota est vniuersa ciuitas dicens quis est hic per hoc significatum fuit intrantē Jhesū Jherosolimā celestē angeli dicturi erant quis est iste rex glorie. Vnde Origē. sed et quādo intrauit Jhesus Jherosolimā vera admirāte virtutes celestes dicebāt quis est iste rex glorie hec Origē. dicebant ergo quis est hic quasi dicerent iste nō est talis ac tātus q; talia deberet sibi exhibere Mirabātur ergo turbe frequenciā nescientes de eo veritatem cui obuiā cū laudib⁹ occurrunt. Vnde Crisō. Merito ꝺmouebātur videntes rez mirabilē homo laudabatur quasi deꝰ sed deus laudabatur in homine. Puto autē q; nec ipsi q̄ laudabāt sciebāt quid laudabāt sed spiritus subito ingressus in eos nescientem animā veritatis verba fundebat hec Crisō. Primapes itaq; sacerdotū et maiores indignabātur de reuerencia cristo exhibita et ob hoc tota ciuitas dicitur ē facta tocius ciuitatis vel alterius tocius ꝺmunitatis. Populi autē id est simplices et vulgares quasi racionē de cōtrario reddētes dicebāt hic est Jhesus p̄pheta a nazareth galilee p̄mo dominus p̄phetax et ideo sez merito debet honorari. ecce ꝺfessio dei a mmoribus inspirat vt ad maiores p̄uenīat. vbi Jero. Alijs autē vel ambigentibus vel interrogantib⁹ vilis plebicula cōfitetur q; hic est Jhesus p̄pheta a nazareth galilee a mmoribus inspiratur vt ad maiora p̄uenīant. p̄phetaz em̄ eum dicunt quē moyses sui similē dixerat ē venturū. A nazareth aūt galilee q; ibi educatus fuerat vt flos campi nutriretur in floze virtutū hec Jero. Et postq̄ dominꝰ ingressus est Jherusalē remisit animalia ad locū suum memoriā huius p̄cessionis dominice recolit ecclesia illa die. Egrediūtur em̄ fideles cū ramis quasi obuiaz domino extra muros vel septa et vsq; ad crucē aliq̄ vadunt in qua et ramos quos gestant affigentes deponunt quasi diceret eā. Michi autē absit gloriari nisi in cruce domini nostri Jhesu x̄pi. Quādo autē ideo eunt et vsq; ad crucē quasi sic ostendatur eis nō ē speriandum in quantalib⁹ gloria mundi q; extrema gaudij luctus occupat et deinde cū cruce in ciuitatē egrediunt̄ p eadē significacōne illa die gaudio p̄cessionis subditur euangeliū dominice passionis forte q; et dominus exultacioni inseruit lamentū et nos p̄cessioni passionē. q; passio fuit causa euersionis p quā fleuit. In p̄imo em̄ bella acturus et de hostib⁹ triumphaturꝰ cū triūpho et gloria ad impiam ciuitatē et ad locū certaminis dominus venit et certus de victoria ante bellum qđ fieri non solet triūphum suscepit. vnde et rami palmax cū quib⁹ gloriose susceptus est ꝑmanz victoriā sup p̄mapem mundi signant. Hodie ergo mater ecclesia duas recolit p̄cessiones. p̄ima fuit q̄ ꝺuci x̄pm a monte oliueti vsq; ad Jherusalez cū ramis oliuax et palmax et magnis cantibus assocauerūt et ista p̄cessio magne reuerencie et honoris fuit et hāc ecclesiā in euāgelio hodierno repsentat. Secūda est q̄ ꝺuci x̄pm ab Jherusalē ad montē caluarie cū magnis obprobrijs et irrisionib⁹ deduxerunt et ista p̄cessio fuit magne ignominie et doloris et hanc repsentat ecclesia in passione hodierna. In istis p̄cessionib⁹ ostēdit magna in nobis multiplicatas voluntatis. Prima cū magna reuerencia et deuocione ipsū sup aseltum posuerunt. In secunda ipsū cū magna ignominia in patibulo suspenderūt. In p̄ma vestimenta sua in via straverunt. In secunda x̄pm suis vestib⁹ exspoliauerunt. In p̄ma ramos oliuax et palmax sibi obuiam portauerunt. In secunda spinas altissimas eius capiti affixerunt. In p̄ma appellauerunt eū regē. In secunda negauerunt eum dicentes non habemus regem nisi cesarem. In p̄ma appellauerunt eū saluatorem dicentes osanna id est salua obsecro. In secunda negauerunt ipsū saluatorē q̄ eāq; seipsū saluare nō poterat. In p̄ma dixerunt ipsū ē benedictum in nomine domini scz patris venisse in mundū. In secunda dixerunt ipsū ē malefactorē et ideo se tradisse eum et

cruas patibulo affigendū. Ecce quanta instabilitas in istis fuit q̄ que tantū honorauerunt post modicū ignominiose tractauerunt. sed ꝓter glorie pcessionē maiorem habuit ex ꝯsequenti vituperio ꝯfusionem. Vnde Bern̄. Quid fuit q̄ pcessionē habere voluit qui mor futurā nouerat passionē. Processio quidē merito repsentatur hodie q̄ facta fuit. passio vero cur addita est quā sexta feria ostat ee secutā forte vt amarior eet passio quaz pcessio pcessisset. Et iterꝝ non sine causa iā noua pcessio mira quodā ointione additur passioni. nā pcessio plausū habet. passio vero planctū. Videamus quid ꝯferat ista ointio vtiq; vt discam⁹ in nulla vmq̄ huius seculi letitia habere fiduciā scientes quoniā extrema gaudij luctus occupat sed in die bonoꝝ non immemores simus malorꝝ. his em̄ mixtum est pſens seculū non secularibꝫ tantū sed eaā spiritualibus viris. ideo q̄ prius cepit facere q̄ docere nō modo verbis sed eaā exemplis. ostēdens q̄ omnis caro fenuz et omne gloria eius ꝛ̄si flos feni pcessionis volvit gloria sublimari q̄n sibi immmere cognouit diē ignominiosissime passionis. Spiritualibꝫ aūt spiritualia ꝯparantes in pcessione quidē celestis patrie repsentamus gloriaz. in passione vero monstramus viā. in pcessione rapiemur in nubibꝫ obuiaz xp̄o in aera quādo suscipietur in celesti Jherusalē xp̄s dominus applaudētibꝫ et acclamantibꝫ vndiq; populis vtriusq; testamenti quasi q̄ pcedebant et q̄ sequebantur benedictus q̄ venit in nomine domini. In pcessione cōsideraſti q̄ ꝓperandū sit discem passione quo eundū sit Tribulacio em̄ pſens via vite ē vna glorie via regni tollerabilē ꝓpter laborē passionis reddit gloria pcessionis q̄n amanti nichil est difficile hec Bern̄.

Sequitur Oratio.

Omine Jhesu xp̄e q̄ verbo et exemplo magis docuisti nos flere q̄ ridere obsecro te per beatissimas lacrime et omnes miseraciones tuas doce me vt peccata mea et pericula immminenaa semp videā et cognoscā ne inimica mei sez demonum suggestiones temporalū rez pulchritudines et carnales voluptates arcumdēt coangustent et ad terrā prosternant me et filios sez sensus cogitatus et actus meos et ordinē virtutum destruant vt inde laudem te et confitear nomini tuo altissimo. Amen.

De secunda electione emendum et vendendus de templo Capitulum. xxix.

Cepit ergo Jhesus directe ad templū et intrauit in ipsū. Vbi nota q̄ templū acapitur aliquādo ꝓ domo templi qđ diuidebatur in duas partes. vna pars vocabatur sanctum vbi ꝓpe hostiū sancti sanctorum erat altare mcensi seu chymiamatis auro tectū mensa ꝓpositionis et candelabrū. Alia pars erat sanctū sanctorum vbi erat archa testamenti et duo cherubin. Illaz partē q̄ dicebatur sanctū intrabāt quottidie sacerdotes ad offerendū mcensū et nulli alij intra sanctū sanctoꝝ solus sūmus pontifex intrabat et semel in anno. Aliquādo aūt acapitur templū large quedā plana quadrata ante templū muro dausa et dicebatur atriū sacerdotuz vbi sub dio erat altare holocaustoꝝ ere coopertum et istud intrabant non solum sacerdotes sed eaā leuite eos in excoriacione et abluēcione hostiaruz et ꝯsimilibꝫ adiuuātes. Vulgares aūt homines illuc non intrabant sed ad hostiū illius atrij animalia viua sacerdotibꝫ offerebāt. Jsta aūt duo loca non intrauit xp̄s q̄ non erat sacerdos nec leuita. sed ꝓter ista duo loca erāt adhuc duo loca alia vbi homines sub diuo m oratione erāt et m vno vir et m alio mulieres orabant et ista atria vocabantur nomine templi et de hoc dicitur q̄ Jhesus intrauit in templū dei ac petrus et iohānes ascendebāt m templū ad horā oracionis nonam. Intrauit aūt Jhesus ꝓtin⁹ in templū ꝓpue ꝓter tria. ꝑmo ꝑm Bedā. vt doceret nos formā religioms q̄ā sequam̄ sez vt quocūq; pgimus. ꝑmo domum oracionis sibi est aptamus et p orationes deo emendati sic ad agenda negocia secedamus. Secundo q̄ locus publicus erat vbi posset inuemi ostendēs se non mutre sed in sponte sua pati. Tercio vt ostenderet q̄ ruina vrbis et populi ꝓ qua fleuerat maxime ex sacerdotū culpa fuit et mōdo radix pdicionis pcessit hoc pfecto nmouit cū post malorꝝ immmenaū enarracionē ꝓtinus templū mgressus est vt de illo vendētes et ementes eiceret m signū q̄ sacerdotes tamq̄ m digni eent de templo et officio eiaendi. Sicut em̄ templum est in aultare ita vita sacerdotū in plebe. ꝯ ꝑm Chrisam symonia sacerdotū causa fuit destructionis m deoꝝ. Sacerdotes em̄ sue auaricie ꝯsulentes m portibus et atrijs templi hostias cuiuscumq; generis vendebāt ne vementes victimas non habentes michil offerrent si hostias presto non inuemirent. et hoc faciebāt vt vendita iterꝝ oblata reaperent et ne pauperes nō solum hostias sed et vnde emerent non habentes excusacionē pecunie non habite ꝓtenderent poluerant ibi nūmularios q̄ mutuā sub cautione et spe alicuius dom pecuniā darent sed q̄ lex non patiebatur vt a fratribus suis vsuras acaperent ideo q̄ non audebāt dare vsurā dabāt nomine collibaz vt sic ꝓ nūmularijs collibistas facerēt. Collibie aūt apud eos dicunt vilia munuscula vt aceres et oue passe et pomoꝝ et hijs similia. Collibiste igit̄ licet ꝓ illa a comodacione pecunie non reaperent pecuniā vltra sorte reapiebātur tamē munera vel exenia quasi qđ m nūmo non licebat m hijs reb⁹ q̄ nūmis coemūtur liceret. qđ ezechiel phibuit dicens vsurā et omnīū suphabundanaam non acapietis sic et hodie multe ꝑdictis sunt similes vsurā et symoniā sub nomine caritatis vel ꝑtitudinis palliantes valde periculum est munera acapere quia hoc est libertatē vendere. Vnde Seneca. Quedā gratuita videtur q̄ carissime ostant ꝓ quibꝫ nosmetipsos impendimus q̄ emere nollemus si domus nobis nostra ꝓ illis eet danda si amenū aliquod fructuosū ve

ꝑdictum a deo michil est cuiq; se vilius nostri essemus si ista nostra nō essent quisquis nostrū agere vitā valet ista vistata beneficia deuitet in quibus miserimi fallimur. Sapiens cū ꝑmo videt munuscula a theatro surgit et scit magna paruo ostare videm ꝑdam magno m cōmodo luimus beneficium accipe libertatē vēdere est hec Seneca. Vbi Criso. hoc erat ꝓpriū bōi filij vt vemens ꝑmo ad domū curreret patris et illi honorem redderet qui genuit eum. Et in ymitatoꝛ ꝑpi fectus cū in aliq; ingressus fuerit ciuitatem ꝑmum ante omnem actum ad ecclesiam curras hoc erat et bōi media vt ingressus ad infirmā ciuitatē saluandā pꝛimum ad oꝛiginē passionis intenderet. Sicā sicut de templo omne bonuz egreditur hic. sic et de templo omne malum ꝓcedit. Quemadmodū medicus quādo ꝑmū ingreditur ad infirmū statim de stomacho eius inter rogat eumq; cōponere estimat qz si stomachus sanꝰ fuerit totū coꝛpus validū erit. si autē dissipatus fuerit totū coꝛpus sānum est ita si sacerdocū integrū fuerit tota ecclesia floꝛet. si aūt coꝛruptū fuerit maracda est Coꝛ enī et stomachus sacerdocū intelligitur qz in rebus spiritualib; p eos totus populꝰ gubernatur. Sicut enī coꝛ sapiencie locus est ita sacerdotes receptacula sunt sapiencie spiritalis et sicut stomachus accipiens abū coquit eū in semetipso et p totū coꝛpus dispergit sic et sacerdotes acapiunt sentenciā sermonis p scripturas ex deo et cōquentes eā in se et tractantes et meditantes apud se vniuerso populo subministrāt. vide ergo sacerdotes quomodo vos cōponatis in verbo et opere quomā sicut in coꝛpoꝛe si aliquod infirmatū fuerit membꝛū non omnino languet et stomachus. si autē stomachus languescit omnia membꝛa muemiuntur infirma sic et aliquis xp̄ianoꝝ peccauit nō omnino peccāt sacerdotes. si autē sacerdotes fuerint in peccatis totus populus cōuertitur ad peccandū. Jdeo si vnusquisq; xp̄ianoꝝ p suo peccato dat racionē. sacerdotes autē non tm̄ p suis sed et p omniꝫ peccatis daturi sunt racionē. vidit arboꝛē pallentib; foliis maracdaz intellexit studiosus agricola qz lesurā in radice habet nā vedere quemadmodū cū videris arboꝛē pallentibus foliis maracdā intelliges qz alicui culpā habet erga radicē ita cū videris ꝓpm̄ idisciplinatū et irreligiosum sine dubio cognosce qz sacerdocium eius non est sanū hec Criso. Valde ergo deflendi sunt clerici quādo cadunt qz eoꝝ casus est magis periculosus. Dñs Cri. Nichil intantū destruit ecclesiā dei sicut clericus laicꝰ ē deteriores. Cernēs ergo dominus in domo patris sui negociacionē seu latrocinū istius modi ardoꝛe spiritus cōtactus fecit sibi flagellū de funiculis et eiecit ipse dominus templi vendentes et ementes de templo cū bestijs suis et mensas trapezetaꝝ et cathedras vendencium columbas euertit nec aliquod vas deo non dicatum et sacratū mercandi gracia p templū trāsferri permisit. Interdixit quidē de vasis mercacionis et humanis vsibus applicādis non de vasis deo dicatis qz vasa diuino cultui deputata debebāt ibi ēe et nō alia ergo nec cophini vel alia vtensilia cōmuna p ecclesia debēt deportari. Vnde Beda. de vasis dicit illis q̄ mercandi gracia inferebantur ceterum absit et vasa deo dicata dominus eiceret de templo vel introferri ꝓhiberet in tēplum sed pocius vbi futuri sui examinis insigne ꝑtendit exemplū immūda et ꝓhibita eliminat vasa de tēplo et ne amplius inferātur ꝓhibet quādo non solū de ecclesia omnes repellet ac deturbabit reꝓbos verū eciā ne vltra ad turbandū ecclesiā intrent eterno eos vertere cōpescit. Sed et in ꝑsenti hec est vera domus dei id est coꝛdis flexilū purificacio vt non tantū peccata q̄ merāt diuinitus in missa ꝑpunctio tollat sed eciā ne vltra repetantur diuina in eis gracia perseuerans admiuet hec Beda. Et hec fuit secunda electio. His enī legitur dominus hoc fecisse ad significandū q̄ electi sūt tales ab ecclesia militante p sentēciā et a triumphante ad penā. vbi Theo. hoc eciā dominus fecit in primapio ꝑdicacionis sue et nunc iteꝝ illud facit qđ ad crimen et in maxima redargucionē iudeoꝝ redundat qz non fuerunt ex ꝓpoꝛi castigati ad mutacionē et cū dñs hec faciens fecerit ipse minime se coꝛrexerunt. vnde et Criso. In quo maioꝛ est accusacio iudeoꝝ quomā cū bis hoc idē fecisset mozabātur tamen in sua demencia hec Criso. Vnde in ꝑma electione eiecit tantū vendētes. et ex hoc nobis datur magna fiducia impetrandi vt quit enī vellet dominꝰ ibi nos oꝛare nisi ipse vellet nos exaudire. Hic aūt durius agendo eciā ementes qui numero erāt plures. in ꝑma eciā expulsione eos appellauerat negociatoꝛes sed hic vt statim patebit acrius reꝓhendendo appellat latrones dans p hoc exemplū ꝑtis q̄ durius debent arguere secundū peccatum q̄ ꝑmum qz grauius est ceteris paribꝫ racione ingratitudinis hic eciā et in ꝑma electione maioꝛ severitas et rigoꝛ et austeritas de xp̄o exꝑmitur q̄ vsq; alibi de eo legitur. qz sm̄ Criso. in ꝓphetis murmuꝛa ē quā piā patientē et laudibile ē murmuꝛ aūt dei dissimulare nimis est impiū. Vnde xp̄s murmuꝛ suas patienter sustinuit. murmuꝛ autē patris sui nullatenus dissimulauit hec flagellacio et electio maloꝝ de templo olim ꝑfigurata fuit in heliodoꝛo qui cū audacter manu armata templū intrasset vt illud spoliaret quidam aduenientes eum flagellauerunt et tamq̄ moꝛtuum reliquerunt heliodoꝛus flagellatus fuit ꝓpter templi spoliacionē tradi ꝓpter vsure palliacionē. Moraliter autē p hunc actū datur intelligi q̄ deus quotidie suā ecclesiā intrat et qualiter ibi vnusquisq; conuersetur attendit. Caueamus ergo ne in cachinnis vel fabulis vel alijs illicitis vacemus ne impulsus vemens nos flagellet et de ecclesia sua ac demū de regno suo eiciat et expellat. Sicā qui peccata peccatis addit quasi funē quo hic vel in futuro flagelletur vel ligetur onectit. Funiculi ergo quib; mali ligantur sunt incrementa actionum malaꝝ qz funiculis peccatoꝝ suoꝝ vnusquisq; astringetur. Vnde Aug̃. Ergo quādo aliq̄d paꝛuū

ꝓpter iniquitates suas hij vel q̄ ficte bona vel apte ma
la faciunt m ecclesia agnoscant qz dominus feat flagel
luz de resticulis peccatoꝝ suoꝝ et admonet eos vt mu-
tent se ne sint negociatores ne tandem audiant ligate
illius manus et pedes et proiate in tenebras exteriores
hec ·Aug⁹· In hoc q̄ dñs expulit de templo oues et bo
ues et nūmularios et vendētes columbas euertit· mi
stice designatur q̄ prelati debent constanter reprimere
ypocritas pelles ouinas similantes tyrānos cornu fue
potentie bonos ventilantes vsurarios et symoniacos
dona spiritus sancti qui p columbam intelligīt vēden
tes ·Mistice aūt ex hoc facto dñi enormitas symoi-
ace pranitatis ostenditur qua nusq̄ alibi hoc fecisse le
gitur nusq̄ alibi corporaliter restituisse et alios impul-
sisse vel eiecisse narratur· Si igitur eoꝝ in hoc quoq;
imitari velimus si non aliter possumus eā violēter
symoniacos ab ecclesia pellere debemus si tamē vires
suppetant quibꝫ hoc sine ecclesie detrimento facere va-
leam⁹· audite hec symoniaci audite negociatores ne
phandi aut a negocijs cessate aut de templo exite vos
nūmularij estis vos columbas et gratā sancti spiritus
venditis vos sine nūmo et p̄cio michil agitis· Omnes
quidez symoniaci a templo dei vel ante humanos vel
ante dei oculos eiauntur et dei dono p̄uantur· Simi
liter deritia et religiosi q̄ in templo dei sunt deputati si
secularibꝫ et terrenis negocijs se implicent merito eie-
ctionem a deo et eius indignatione timere debent O
quāta mala hodie gerūtur in ecclesia q̄ si dominus tūc
muemisset vtiq; grauiter puniuisset. Vnde Beda· ait
eiecit omeraa rex humanaꝝ de domo illa in qua di-
uinas tantuz res agi hostias et orationes deo offerri
verbum dei legi audiri et decantari p̄ceptum erat· Et
quidē credendū est qz ea tantū vendi vel emi repit in
templo q̄ ad ministerū necessaria erant eiusdē templi
iuxta q̄ alias factū legimus cū idē templum ingredi
ens muenit in eo vendentes et ementes oues bones
et columbas q̄ nimiꝝ omnia non nisi vt offerrētur in
domo domini eos q̄ de lōge venerāt ab indigens con
parare credendū est· Si ergo dominus nec ea vole-
bat in templo venundari q̄ in templo volebat offerri
videlicet ꝓpter studium auaricie siue fraudis qd̄ ꝓpriū
solet ee negociationū facimus quāta putas animaduer
sione puniret si muemisset aliquos ibi risui vel vani-
loquio vacantes aut alij cuilibet vitio manapatos· si
em ea q̄ alibi libere geri potrāt dominus in domo sua
temporalia negocia geri non patitur quātomagis ea
q̄ nusq̄ fieri licet plus celestis ire merentur si in edi-
bus deo sacratis agantur hec Beda. Nozaliter tempo
re isto sancto appinquante paschate tuoꝝ id est ofi
tenauz ascendit Jhesus Jherosolimā id est corhuma-
num vel animā sanctā et deuotam p gratie sublima-
tionem eleuatā· nā Jherusalē in alto est sita· vñ di-
citur ascendit templū in Jherusalē est emmēdor pars
anime puta superior pars rationis q̄ soli deo et eternis
debet intendere illuc ascendit deus p effectū sacramēti
vel eaā sua p̄sentia spirituali animaz visitādo· Sunt
aute quatuor p̄pue q̄ xp̄s in templo spirituali nō pa
titur designata p quatuor q̄ inuenit in tēplo materia-
li et fuit quatuor defectus eaā in viris religiosis quā-
doq; reperti· Primū est inmia solliciatudo temporalū in
acquirendo ipsa et seruando. hoc significatur p es qd̄
xp̄s effudit de templo· Non aute solliciatudo tempora-
lium simpliciter phibetur sed inmia et ne in templo sit
id est in mente q̄ solis eternis debet vacare· vnde quā
do temporalia in hoc templo habentur peccatur morta
liter qz creatura ponitur loco creatoris et temporalia lo
co eternoꝝ· Secundū est incautus vsus temporaliū
et marcumspecta ostideracio de euitādis piculis qd̄ sig
natur p bouē qui cū libenter herbas commedit sed q̄nq;
nocua in herbis absconsa deuorat et deglutit malestat
Sic plerumq; acadit cū vtimur temporalibꝫ volēdo
acapere id qd̄ est necessariū qz latet sub necessitate su
pfluitas et voluptas. Tertiū est timor indispositꝰ seu
mordinatus et stolidus qd̄ signatur p ouem in q̄ plꝰ
habundat ꝓuidus intellectus q̄ in alijs quadrupedi-
bus et si tēpore tonitrui remanet sola et fuerit impreg
nata aborsit p timore. sic hommes nimis timidi abor
riunt fructū spiritualis ꝓfectus. Quartū est inexpe-
dita vel tarda ꝓgressio in expletione operū virtuo
soꝝ· et hoc signatur p columbā q̄ nimis diu deliberat de
volatu collū vndiq; circumflectēdo et circūspiciendo p
quā partē ire velit sed sepe interim sagitta eaz petit
vel acapiter rapit· Sic acadit hominibꝫ pigris et in
expeditis· sed talia a xp̄o in suo ingressu a tēplo anī-
me expellūtur· facit em̄ flagellū de funiculis tribꝫ quo
rum p̄imus est infirmitas corporalis· secūdus tribula-
cio cordialis· tertius ex instinctu diuino āmoniao spi
ritualis· hoc flagello xp̄s p̄dicta quatuor ab anima
fugat et erat et michilominꝰ cathedras et mēsas euer-
tit ne facile regressū habeāt· et dixit dominꝰ eis quos
de templo eiecerat. Scriptū est sez in Ysaia domꝰ mea
id est nomini et cultui meo dedicata domus oracionis
vocabitur non rapine vel furti non negociacōnis vel
vane locuacionis vel spectaculi· et ex hoc nobis datur
magna fiducia impetrādi· Vt quid em̄ vellet domi-
nus ibi nos orare nisi ipse vellet nos exaudire· In hac
eaā ostendit illis se deum ee qz templū solius dei est do
mus· Vnde Ambro· Deus em̄ templū suū non mer-
cacionis vult ee diuersorū sed domicilū sanctitatis· Et
Origenes· In quo non debent vendere et emere sed
oracionibꝫ tantū vacare q̄ congregantur quasi in domo
orationis· Nemo ergo vt ait Aug⁹. in oratorio ali-
quid agat nisi ad qd̄ factuz est vnde et nomē accepit·
sed heu nūc domꝰ dei domꝰ dissolucōnis et cupiditatis
potest vocari Ideo subditur Vos aūt fecistis illam spe
luncam latronū latrones enim non curant nisi de lu
cris temporalibus quocūq; modo acquirant et ideo in
spelunas se absconsūt· Vnde Gre· Domus oracōnis
spelunca latronū facta fuerat qz ad hoc in templo assi
stere nouerant vt aut non dantes munera studerent

corporaliter persequi aut damnes spiritualiter necare. Templū q̄ et domus dei est ipsa mens atq; cōscientia fidelitū q̄ si quādo in lesione primi puersis cogitationes ꝓfert quasi in spelunca latrones residēt et nō iā domus orationis sed spelunca latronis est quin relicta innocētia et simplicitate sanctitatis illud conatur agere vnde valeat primo nocere hec Greg⁹. Spelunca latronum dicitur esse locus vbi spolia que latrones rapiunt cōgregantur et hoc fecerunt sacerdotes de templo q̄ non curabāt de cultu dei sed magis de exactiōne populi et hoc p altitudines varias et exquisitas. similiter et hodie deria plus curāt de suo lucro q̄ de ecclesie seruitio. Sicut enī magni latrones in speluncas suis existentes quādo sciunt transire aliquos patrum habentes non exeunt de spelunas sed mittunt famulos suos ad exspoliandū illos. quando vero sciunt trāsire homines multū pecuniosos curunt illuc ꝑsonis ad illos. Sic multi canonici et deria quādo sciūt lucrum magnū currunt ad ecclesiā sed quādo lucrū est modicū remanet in suis domibus et se subtrahunt ac dericos suos ad ecclesiā mittunt. Et nota quadruplicem vsum ecclesie. q̄ primo est domus reconciliatiōnis q̄ ad penitētes. Sm illud Genesis. Non est hic aliud nisi domus dei et porta celi. secūdo orationis quo ad proficientes sicut dicitur hic. tertio instructionis quo ad perfectos. Sm illud Ysaie. Venite ascēdamus ad montē domini et ad domū dei iacob et docebit nos vias suas et cetera. quarto iubilatiōnis et laudis q̄ ad omnes. Sm illud ps. In ecclesijs benedicite deo et illud Beati qui habitāt in domo tua domine. sed fit spelunca latronum Sm quadruplex latrocinū scz vel scripturaꝝ quādo corrumpuntur vt ab hereticis vel gratiaꝝ quādo sacramēta venduntur vt a symoniacis vel de p̄bendaꝝ quādo emuntur vt ambitiosis vel pecuniaꝝ quādo male expenduntur vt a voluptuosis. vel Sm Iero. latro est et templū dei in latrocinū seu latronū speciē conuertit q̄ lucrum de religione sectatur hoc lucrum sectāntur aliq̄ p vite ostentatiōnē vt ypocrite aliqui p studiū scientie vt questuarij aduocati aliqui p fortitudinē potentie vt nobiles aliqui p oblatiōnem muneris vt diuites mundi. De hijs autē ommbus dicit Johānes quotquot venerunt fures sunt et latrones. et accesserunt ad cū cēa et claudi in templo restes vocis et laudis pueroꝝ et sanauit eos vt q̄ pueri clamabant verbis et ore ipse ostenderet factis et opere quasi eā restes ipsoꝝ. Clamabāt enī osanna id ē saluifica quibus p opa rādit q̄ salutē tribuit ac si diceret bene clamatis salutatorem q̄ ecce do salutē. Moraliter cēa sunt ignorātes claudi vero rectitudinē iustitie dimittentes et isti curātur p Jhesū et p bona consilia et hortamenta sectatorum eius. Considera nunc q̄ dominus cū magno honore receptus ꝓpter exhibitā sibi reuerentiā non dimisit iustitiam q̄ mox templū intrauit et omnes vendentes et ementes inde eiecit nec ꝓpter seuerā iustitiā obmisit suam misericordiā q̄ mox ceecos et claudos sanauit p q̄ datur intelligi q̄ inde et p̄latus ꝓpter impensū sibi fauorem non debet dimittere iustitie rigorē nec ꝓpter rigorem iustitie debet dimittere dulcedinē misericordie Videntes autē et admirātes p̄napes sacerdotū et scribe mirabilia q̄ fecit Jhesus intante multitudinis de templo electione m cecoꝝ et claudoꝝ sanatione et pueros damātes in templo ipsū scz cē verū xp̄m et dicētes osanna filio dauid. ipsi enī pueri et cētere turbe cū laudibus xp̄m vsq; in templū deduxerunt moti tota ipsū rancore et inuidia indignati sunt q̄ mali de laude bonoꝝ dolere ostenderunt. Vnde Criso. Qui ingrediebatur vt homo laudabatur vt deus qui celebatur in carne demonstrabatur in voce quē malicia sacerdotū quasi hominez blasphemabat hunc innocentia paruuloꝝ quasi deuz exaltabat. Quantū autē ille glorificabatur tantuz sacerdotes inuida torquebant et illiꝰ honor fiebat illis tormentum. Sic enī est res quādo bon in sua virtute laudantur mali in sua inuidia cruciantur hec Criso. Cumq; manus non audērent timore populi in eū eicere nec miracula manifesta impugnare arguebant tamē eū applausu quē sustinebat arcasse et testimoniū populi atq; pueroꝝ damātū osanna filio dauid verebant in calumniā q̄ videlicet hoc non dicatur nisi soli filio. Vnde dixerunt et audis quid isti dicūt quasi dicerent Talē laudē de te merito non deberes sustinere qz si tu iustus et bonꝰ ees talē gloriā et applausū decimares. Vbi Criso. Et mirū hoc xp̄i erat dicere ad eos non auditis quid hij dicūt. sicut enī deo cantabāt illi pueri. et iteꝝ et vos videtis q̄ ego facio illos loquentes attenditis et me facientē non obseruatis. ego facio interpretor voces illoꝝ hec Criso. Jhesus autē dixit eis vtiq; scz audio et audire debeo qz hoc ex diuina ꝓordinatione sm q̄ scribitur m ps numq; enī legistis ibidem ex ore infantū et lactantiū perfecisti laudē. et bene dicat perfecisti. laus enī inchoata fuit a turbis i via. p fert autē de psalmo exemplū vt tacendo dominū testimonium scripturaꝝ firmaret dicta pueroꝝ quasi diceret vos q̄ estis legisperiti dictis scripturā hanc scire et pōsequens me non reprehendere. Vbi Cri. Intelligimus qz infantes dicebātur non etate sed simplicitate cordis. infantes enī lactantes nec intelligere aliquē nec laudare possunt. lactātes autē dicebātur quoniā qua si lactis suauitate ita mirabilitū delectatiōne exultati damabant sicut scriptuz est sed exaltauit animam meā sicut ablactatus sup matrē suā. Lac enī dicitur opꝰ miraculoꝝ qz miracula nullū laborē videntibus ponunt sed videntes admiratione delectāt et ad fidē molliter mutant. Panis autē est doctrina perfecte iustitie quā accipere nō possunt nisi exercitati sensus arca res spirituales hec Criso. Et omnis simplex doctrina lac dicit qz delectat et facilitr capit sicut lac sine dolore deglutitur.

Sequitur Orago.

Generale terroris tui domine signū fecisti qñ flagello de funiculis facto omnes de templo eiecisti precedens in oculis flammam tue

dnimitatis ꝓcor et obsecro te domine da michi terribilē
ꝓsentem attendere vt sancto te timeā timore· Magna
em̄ iudicia tua domine et miserabilia q̄ cum deliquerio
otremescunt omnia ossa mea quomā non se cuiatur ho
mo viuens sup terrā sed m futurū omnia reseruamē m
terra vt semp seruiamus tibi pie et caste in timore et
exultemus tibi cum tremore· Amen·

De duobus minutis vidue ac de phariseī et publi
cani oꝛaone Capitulum·xxx·

Hᵀ sedens Jhesus ꝛra gazophilaciū id est
diuicias ꝛpositoꝛum aspiciebat eos qui
mittebant et ponebāt munera sua id ē ob
laciones in illud· Erat autē gazophilaci-
um archa foramē desup habens iuxta al-
tare ad dexteꝛā posita in qua mittebātur et seruātur pe
cunie ꝓ sustentacione edificioꝛ tēpli et alijs que erāt
ad templū et ministeriū necessaria ac ꝓ sacerdotibus q
ministris nec non pauperib et viduis et inde nutrie-
dis· Dicit eciā gazophilaciū porticus vbi tales archē
et oblaciones seruabātur de quo alibi in euāgelio dici
tur· hec locutus est Jhesus in gazophilacō docens in
templo· Unde Beda· Quia sermone grecophilaxe
seruare dicitur et gaze lingua ꝑsica diuicie vocant ga
zophilaciū locus appellari solet quo diuicie reseruā
tur quo nomine et archā in qua donari populi ogre
gabantur ad vsus templi necessarios et porticus in q̄-
bus seruabātur appellabāt hec Beda· Et cū multi diui
tes multa mitterent videꝫ quandā viduā pauperculaz
mittentē erat minuta duo id est duos minutos numi-
mos ereos valentes quadrantē seu quartam partez
sicli scz obolos q̄nq̄ quos cū sudoꝛib ad diuturnum vi
ctum acquisierat dixit discipulis suis q̄ plus omnib
misisset q̄ miserat de penuria sua et sibi necessaria om-
nia que habuit et totus victū suū id est omnia neces-
saria coꝛpoꝛi sine quib non est viuere se de cetero mi
tum omittens deo· Alij vero exsuphabundāti sibi et su
pfluo miserunt qđ non debebant tenere sed erogare
Non dicit q̄ miserūt qđ habundabāt sed ex eo qđ ha
bundabat illis et ex habundanti ad denotandū q̄ nō
deerant totū sup fluuz sed partē modicā· Sacerdotes
quippe q̄ erāt auari docebāt q̄ ille qui plus offerebat
in templo absolute loquēdo plꝰ habebat de merito qđ
falsū est q̄ quātitas meriti non acapitur sm quātita
tem doni absolute sed ꝓ oparacōnē ad facultatē dantis
et deuocōnis· Unde sm doctrinā sacerdotū mḱti diuites
iactabant munera multa et magna· sed sm xp̄i sentē
ciam vidua hec paup plus omnib misit non absolu
te loquendo sed ꝛsideꝛata facultate et bona voluntate sua
non effectu ponderis sed affectu deuocōnis nō plus
in quātitate sed in caritate vt dicatur plus q̄ amplio
ri desiderio et feruoꝛe· qđ em̄ potuit misit et qđ non po
tuit desiderauit· Item plus oparacōne q̄ totū dedit· Item
plus dati qualitate q̄ de sibi necessario· Item plus diui
na acceptacione q̄ xp̄s plus approbauit· Preferē ꝑ
diuitibus vidua pauperculaq̄ plus est pauperi dare
modicū q̄ diuiti dare multū· sicut plus est puero fer
re pondus paruū q̄ forti viro ferre magnū· et deꝰ plꝰ
attendit dantis affectū q̄ donū et plus ponderat quā-
titatem deuocionis quā muneris· Unde Jero· Nō quā
tū sed ex quāto dederis ꝛsideꝛat deus· et Gre· Coꝛ nāq
et non substanciā pensat deus nec ꝓpendit quantū in
eius sacrificio sed ex quāto ꝓferatur· Unde eciā Criso·
Non em̄ pauciatē oblati sed copiā affectus intuitus
est deus q̄ si nequis tantū offerre sicut et vidua offer
salutē tuum supfluū hec Criso· Sicut autē bona mi-
nuta que vidua misit in archā plus omnib munc-
ribus deo placuerūt· sic amoꝛ dei et ꝓximi omnia vin
at qui semp in archa coꝛdis seruare debet· per duo em̄
minuta animā et coꝛpus acapere possumus que deuo
te deo offerre debemus· Moraliter autē hec vidua pau
per dia potest ꝑsona simplex carens diuicijs et scip-
turaq̄ noticia que tamē apud deū plus meretur oꝛacio
nibus et vita q̄ potentes in tempoꝛalib et magna sci
encia· Unde cū Augꝰ legisset vitam populi simplicis
dixit simplices et indocti rapiūt celū et nos cū litteris
nostris demergimur in infernū· Ista ꝑ vidua signat
cuiuslibet fidelis animā que nunc debet se reputare vi
duā q̄ diu est ab amplexib sponsi sui xp̄i separata et
sicut vidua duat semp vitā lugubrē et induit vestes
viduitatis siue sic anima deuota debet ee in luctu peni
tencie et coꝛpoꝛe et mēte in humilitate· hec debet offer
re xp̄o duo minuta scz affectū opassionis verbi et fa-
cti et quādo verbū opassiuum bene valet factū et q̄nq̄
melius est q̄ dictū· Unde Theo. vidua ista anima ho
minis est relinquēs sathanā cui fuerat adiūcta q̄ mit-
tit in templi erario duo minuta carnē scz mentē· carnē
quidē ꝑ abstinenciā· mentē vero ꝑ humilitatē· vt sic
audire valeat q̄ totū victū suum posuit michil de suo
relinquēs mundo· vbi et Beda· hic nobis locus Mo
raliter quidē intimat q̄ sit acceptabile deo quicūq̄ bo-
no animo attulerimus· Juxta vero leges allegozie
diuites indeos designāt de iustiacia legis elatos vidua
paup ecclesie simpliciatē designat q̄ recte paupcula
vocāt q̄ vel superbie spiritū vel concupiscencias tempoꝛa
lium vel peccata tam q̄ mūdi diuiciis abiecit· vidua
vero q̄ vir eius ꝓ ea morē ꝑtulit· hec in gazophila
cium erā mittit duo minuta q̄ in ꝛspectu diuine ma
iestatis siue dilectionē dei et ꝓximi seu fidei oꝛacōnis q̄
sua munera defert q̄ ꝛsideratu ꝓprie fragilitatis minu-
ta sed merito pie deuocionis acepta cunctis supioꝛū
meꝛitis operib ꝑstant ex habundāciaa sibi indeus mit
tit in munera dei q̄ de iustiacia sua ꝑsumens hec apud
se oꝛat quasi non apud deum· deus graciās ago tibi q̄
non sum sicut ceteri hominū raptoꝛes iniusti adulteri
nē· Omnē autē victū suum ecclesia in dei munera mit
tit q̄ omne qđ viuit non sui meriti sed dei ee muneris
intelligit dicens· Deus ꝓpicius esto michi peccatoꝛi
hec Beda· Dixit autē tūc Jhūs et ad quosdam quasi
singulares et se alijs ꝓponentes qui in se cōfidebant et
de ꝓprijs meritis ꝑsumebāt tamq̄ iusti ꝓ opib suis

exteriozibꝫ et aspernabãtur ceteros tamq̃ iniustos et sic dupliciter supbiebãt scz qz de meritis suis cõfidebãt et qz ceteros despiciebãt et ideo iusti non erãt qz humilitatem sine qua nullus iustus est non habebãt parabolam de phariseo apparente iusto et publicano peccatore publico ascendentibꝫ in templũ et ozantibꝫ in templum ascendebãt qz templũ in alto situ erat et ascensus .xv. graduũ habebat vt ozarent qz ꝟ est finis debitus eundi ad ecclesiã scz ad ozandũ non ad fabulandum non ad vanitates videndũ. Phariseis quippe loquebatur dominus qui inde phariseꝰ id est diuisꝰ dicuntur qz apparere iusti se pceteris meliozes ee putabãt. Hꝰis autẽ vnũ phariseum dominus apposuit in quo quasi in speculo ceteri quales erant videre potuissent et fortasse idcirco ipse psens ibi erat de quo dominus ista docebat. Vbi Theo. Causa igitur offendendi in se non aũt totũ attribuendi deo sed ob hoc ceteros ostendendi parabolã istã ꝓponit ostendẽs q̃ iustificatus q̃ hominẽ apprimet deo si tamẽ assumat superbiã ad infimuz dei ac hominẽ. Est autẽ supbia dei ereptus. quocies em̃ aliquis non deo sed sibi ascribit bona q̃ fecit quid est aliud q̃ dei negatio hec Theo. phariseus superbus se iactabat et iustificabat alios accusabat et se eis pferebat dicens Deus gratias ago tibi qz non sũ sicut ceteri hominũ ieiuno bis in sabbato id est in septimana decimas do omniũ q̃ possideo. hec autẽ sunt indicia superbie quam deus a longe cognoscit sed non ignoscit de vtrumq̃ parte iustitie se laudat. quaꝝ vna est de mare a malo. altera facere bonũ. de pma se laudat dicens non sũt sicut ceteri hominũ. de scda dicẽs ieiuno bis in sabbato nẽ. Phariseus ergo benedicatur quasi diuinus qz gestu habitu et oueratione erat a ceteris distinctus. vnde dicebat non sũ sicut ceteri homines et vez dixit nõ quidã in iustitia sed in supbia Male quippe incepit. debuit em̃ mapere a sui accusatione. sm illud Pzoũ. iust9 in primapio accusatoz est sui et in medio supplicare et ozare ac in fine gratias agere. Sicut sacerdos facit in missa sua. pmo em̃ accusat se in generali confessione. secundo deũ supplicater depcatur multiplicatione. vltimo deo regratiatur dicendo ite missa est vel benedicamus domino et respondetur deo gratias. Ipse autẽ se non accusauit sed laudauit nõ deũ rogauit sed rogãti insultauit nec gratias agendo dei dona sed sua merita pensauit. publice quidẽ arguere vitia omnibꝫ licet. nulli autẽ nisi paucis vt ad certã psonaz descendat in q̃ phariseus reprehensibilis erat. sm Bedã de verbis elati phariseꝰ quibꝫ humiliari meruit possumus edoceri so formã humilitatis qua sublimemur assumere vt sicut ille consideratis et peioꝝ vicijs et suis virtutibꝫ est elatus ad ruinã ita nos non nostra solũ pigritia sed et meliozꝝ virtutibꝫ inspectis humiliemur ad gloriã. et publicanus humilis a longe stans ꝓpter timoze quia non erat dignus appinquare nolebat nec oculos ad celuz leuare ꝓpter pudoze qz iudicabat se indignũ ꝑ vericundiã peccatoꝝ suoꝝ quasi ꝑ peccatis nõ audens aspicere celũ sed percutiebat ꝓpter otricõis dolorem pectus suũ tamq̃ testis mali ozigmẽ dicẽs per humilẽ confessionẽ deꝰ q̃ omnia potes ꝓpiaꝰ esto michi peccatori ecce tua accusatio et pura confessio et ista sufficit ad peccatoꝝ remissionẽ. hec em̃ sunt indicia humilitatis quã deus de ꝓpe aspicit et ignoscit. Meritoꝝ autẽ pectus percutiebat qz ibi peccauerat ibi fons et fouea et origo mali erat. ibi em̃ est coz bonoꝝ hominũ atq̃ malorum secretariũ. inde omnia bona et omnia mala ꝓcedunt hoc pectoze publicanus ergo percutiebat q̃ sm Aug̃. est arguere qđ patet in peccatoze et euidẽti pulsu occultũ peccatũ castigare ac pectus percutiendo se de ipso quodãmodo vindicabat et dicebat deus ꝓpiaus esto michi peccatori nõ attendas huius ꝓtui cordis ofilia dele peccata et ꝓpius esto. michil in me est vñ tibi placere et venia osequi debeã quoniã corde et corpore cogitationibꝫ et operationibꝫ tibi peccaui. omnibus iniquus ego fiũ et nisi p misericordiã tuaz saluari non possum. Deoꝝ ꝓpiaus esto michi peccatori. publicanus q̃si publicus peccatoꝰ diatur. publicani em̃ dicebantur exactoꝛes vectigaliũ publicoꝝ et exactio tributi erat ofa legẽ ideo exactoꝛes peccatoꝛes vocabantur. Iste ergo sicut humilis appinquare nõ audebat vt deus ad eũ appinquaret non aspiciebat vt aspicẽtur petebat pectus suũ penas de se exigens vt deus parceret ofitebatur vt deus ignosceret et nõ minus se accusabat q̃ phariseus se iustificabat sed quo fructu q̃ mercede qz ignouit deus qđ ipse agnouit et iustificatus inde recessit. Vnde sequitur amẽ id est vere dico vobis descendit scz de domo dei hic scz publicanus iustificatus id est de impio ꝑ gratiã factus iustus in domum suã ab illo id est plus q̃ ille vel ab illo id est ꝑ illo remanẽte in seabꝫ suis. et merito magis q̃ ille qz ille habebat iustitiã ꝑsumptã. hic veꝛã ille apud se de operibꝫ. hic vero apud deuz ex fide iustificatus est. Ille em̃ supbe de bonis gloriabat ꝟ humiliter mala cõfitebatur. Sed sm Aug̃. melioꝛ est in malis factis humilis cõfessio q̃ in bonis supba gloriatio. Et ꝟ est argumentũ qđ melioꝛ est peccatoꝛ humilis q̃ iustus superbus qz eo ipso q̃ peccatoꝛ se humiliat iã non est peccatoꝛ et iustus eo ipso q̃ superbit iã non est iustus. vñ Aug9. Enumeratõi meritoꝝ confessio ꝑtinet peccatoꝝ ꝓpter qđ diatur gaudiũ est angelis dei sup vno peccatore penitẽtiã agente q̃ sup nonagintanouẽ iustis q̃ non indigent penitentia id est qui non reputãt se indigere ea in quo miro modo reprimitur superbia humana vt non de suis meritis homines ꝑsumant. vbi Beda. Quantũ venie fiduciam digne penitentibꝫ ꝑbet q̃ publicanus qui reatũ suum sue nequitie pfecte cognouit fleuit confessus est et si iniustus ad templũ venit iustificatus a templo rediit. Vbi et Ambro. Introduxit phariseũ et publicanũ in templo ozantes et docuit eã si bona cetera habeãt q̃ magis supbis offẽdat quã humil' q̃ nulla virtutũ dote subnixꝰ fit. Studuit em̃ dyabolꝰ supplãtare bonis operibꝫ nitentes quantũ

laborauit phariseus ille ne raperet aliena ne iniustus
ēet ne adulteraretur nec peccaret sicut publicanus · vt
bis in sabbato ieiunaret vt decimā daret omniū que
acquireret · quis nostrū hoc fiat aduertit hoc diabo-
lus et pfodit eum vlcere graui vt et mēte carnis infla
tus in eo in quo laudabilis fore crederet ibi reprehensi
bilior iudicaretur hec Ambro. Hic ergo ostēditur nō
ex operibz ē gloriandū sed humiliter in gratia offen
dum · vbi Basilius ait cū accesseris ad pdicandū domi
num ,psterne te humiliter in conspectu eius nec postu
les quicq̄ in cōspectu eius quasi ex ꝓpria meritoꝝ tuo
rum · et si tibi est sciencia alicuius boni operis cela il-
lam vt te silenciū agente multiplicter tibi restituatur a
domino et peccata tua ato ,duc in medium vt deleat
ea deus cū confessus fueris ea no te iustificēs ozans ne
sicut phariseus ille exeas damnatus memento publi
cani vt ita sicut ille venā delictoꝝ tuoꝝ inuenias hec
Basilius · Vbi et Crisо · Gemmas aurigas et duas bi-
gas in stadio positas sermo pens ꝓponit · in altera q̄-
dem iusticiā cū supbia in altera peccatū et humilitatez
Et videns bigā peccati superare iusticiā cū supbia nō
ꝓpriis viribz sed humilitatis ornate · illā vero delictā
non fragilitate iusticie sed mole et timore supbie · nā
sicut humilitas p sui eminenciā peccati pondus supe-
rat et siliens attingit deū sic supbia ob sui molē defici
it iusticiā deꝑmit · Si ergo plura facta strēnue geras
putas autē te posse psumere tota carnisti ozacione · si
vero mille feras in cōsciencia fastes reatuū et hoc de te
solū credas q̄ es infirmus omniū multā obtinebis fi
duciam ante deū Hec igitur fastus inflacio ab ipsis ce
lis potest deꝑmere nō cauentez · humilitas vero et ab
ipso abysso reatuū hominē sublimare · hec enī p pha
riseo publicanū saluauit latronē ante apostolos in pa
radisum duxit · Illa vero eiā meoꝛpoream ingressa est
potestatē ceteruz si iuxta delicta humilitas tā fiat le cur
rit vt supbiam iusticie transeat si iusticie inuenis eaz
quo non ibit · Assistet ipsi tribunali diuino in medio
angeloꝝ cū fiducia multa · rursus si fastus inuenctus in
stitie eā deꝑmere potuit inuenctus sit peccato in quam-
dā gehēnā deruet hec dico nō vt negligamus iusticia
am sed vt fastū vitemus hec Crisо · Demde sue sentēn
ie causam assignās sez quare publicanus magis iusti
ficatus descendit ꝯsequenter inferendo subiungit quia
omnis generaliter exceꝑcione siue layeus siue dericus
siue religiosus · Ire siue paruus siue mediocris siue ān
tum cuiꝝ magnus qui se exaltat supbiendo sicut fecit
iste phariseus humiliabitur et deiicietur vel in hoc secu
lo p miseriā vl̄ in futuro p penā eternā et qui se humi
liat spōte p veriā penitenciā et peccatoꝝ confessionē exal-
tabitur in gloria p̄muneracionē · Iā ꝑm Sapientē
ante ruinā exaltatur cor et ante gloria humiliatur · Et
vt vulgariter dicatur non est vallis que non habeat col
lem nec collis q̄ non habeat vallem · Sicut ergo pu
blicanus se humiliando est exaltatus ita et phariseus
se exaltādo ē humiliat? · Sicut enī mistatera mali vna
pte deꝑssa altera eleuat et econuerso. sic in statera diuine
iusticie decretū est vt qui eleuantur p supbiā in pēti
vita · deꝑimant̄ p penam cōfusibilez in futuro et eō
uerso qui se deꝑimunt in presenti ob dei reuerenciam
eleuabuntur in futuro ad gloriam · Si ergo sic repre-
hēditur et cōfunditur qui supbe gracias agit et ceteꝛa
bona facit quid de illo erit qui graciam impugnat et
non bona facit · Certū itaq̄ tene superbe quia si humili
atus nō fueris deo velis nolis humiliaberis diabulo
Et ideo caueat quisq̄ ne sibi superbia dominetur · qua
vt ait Aug? · ve homini cui? auriga superbia est · ne
cessarie est enī vt ꝓceps eat Si cōsideremꝰ exitū rei
in lucifero supbiente in eua elata et in virgine humi
liata in diuite purpurato et in lazaro vlcerato in phari
seo se extollente et publicano penitente · videbimus
manifeste quam verꝰ sit quod hic dominus dicit qui
omnis qui se exaltat humiliabit̄ et qui se humiliat ex
altabitur et ideo bene dixit quidam phariseus Inter sa-
pientes sapiencior est qui humilior est Hic autē versi
culus sez omnis qui se exaltat humiliabit̄ et qui se hu
miliat exaltabitur tocies a dño in euangelio iteꝛat vt
deꝑimat superbiam quam sup̄ omnia viia detestatur
et cōmendet humilitatem quam sup̄ omnem virtutez
et septus laudare dmoscitur · Radix enī omniū malo-
ꝝ supbia et custos omniū virtutum humilitas est · Vnde
Theo · Quia enī supbia plus quā alie passiones vex
ant hominū mentes · ideo crebrius de hac monet · Vñ
et Crisо · Simus itaq̄ humiles vt simus excelsi eteni
cū supbabundancia multa humiliat despectio · Nichil
enī ita deus aūtit sicut supbia · Propterea a primo
omnia fecit vt hanc auferat passionem · Propter hoc
mortales facti sumus et in miseriis et planctibz ꝓpter
hoc in labore et sudore et laboracōne cōtinua et miseria
Eremiz a despectione peccauit primꝰ homo exspectās
dei equalitatem ꝓpter hoc neq̄ que habebat mansit ha
bēs sed ab hijs cecidit · Tale enī quid est despectio nō
solum nullam nobis adiat correctionem vite sed et
que habemus abscidit et hijs offiat sicut humilitas nō
solum eoꝝ que sunt nichil abscidit sed et que non sūt
adiat hanc itaq̄ zelemur hanc persequamur vt pēti
pociamur honore et futura fruamur gloria · hec Cri-
Mistice p phariseam iudaicus populus designatur q̄
ex beneficijs legis et prophetaꝝ susceptis de sua sācti
tate presumens gentile s aspernabatur per publicanū
vero gentiles qui peccata sua apostolis predicantibus
recognoscens humiliter ea cōfitebatur · Propter quod
gentiles iustificatus ē p fidei xp̄i recepacionez et iudaic?
damnatus p suam obstinacionem · Vnde Beda Ty
pice autem phariseus est populus iudeoꝝ qui ex iusti
ficacionibz legis extollit merita sua publican? vero gē
tilis est qui longe a deo positus confitetur peccata sua
quoꝝ vnus superbiendo recessit humiliatus · alē iam
tādo appropinquareꝫ meruit exaltatus · Moraliter hij
duo homines signant vniuersitatem hominum scilic
iustos phariseus et impios publicanus vterq̄ debet

ascendere in templum ad orandum impius pro venia
iustus p perseuerantia In templum autem spirituale
q̄ est deus debemus ascendere orando· q̄ sm Bedam
Oratio est ascensus mētis in deū· et sm Aug⁹· oratō
est pius affectus mentis in deum directus Primates autē sacerdotū scz pōtifices qui spiritualibꝫ pēerant
et scribe qui doctrine legis ꝑphetaꝝ intendebāt et pri-
apes plebis q̄ in temporalibꝫ disponendis p̄sidebant
moti otra deū murmura et rancore querebāt eum pdere
qui tamen venerat eos saluare excogitātes diuersas
vias et modos quomodo possent illuꝫ occidere· Unde
Ber̄· O bone Jhesu totus mundus videtur cōtra te
armasse et hij in psecutione tua p̄ncipes sunt qui videntur
regere populū dirigere primatū· et nō mouebāt
quid facerent illi id est causam rationabilē eum occidē
di cū ēet iustus et innocentissimus nec eā audebant
timore populi q̄ omnis audiebat illū· et admirabatur
sup doctrina eius· Unde Beda querebāt illū pdere vl
q̄ quotidie docebat in templo vel q̄ latrones eiec-
erat de templo vel q̄ venies illuc quasi rex et dominꝰ
a credentiū turba laudes pmi celestis accepit· vel q̄
suo magisterio neglecto plures ad eū audiendū cō-
fluere cernebāt· Ubi et Cirillus· Decebat autē ex hijs
q̄ xp̄s dixerat et fecerat eū adorare vt deū sed ipsi ne-
quaq̄ hoc facientes querebāt eū occidere· Sed vt ait
Ber̄· redemptor noster p̄dicationis verba nec indigē-
tis nec ingratis subtrahit nā subditur· Et erat tūc do-
cens quotidie in templo reddens eis bonū p malo q̄
eū erat primus passioni instabat docendo ecce opti-
ma immutatio q̄ de domo negociationis facta est sto-
la veritatis templū orationis locus deuotionis· Ubi
Ber̄· Nunc vsq̄ agitur q̄ factū fuisse p̄hibetur· Cum
eīm mentē fidelīū ad cauenda mala subtiliter erudit q̄t
idie veritas in templo docet· Et stetit Jhesus publi-
ce in templo p̄dicans populo et respondens p̄incipibꝫ
vsq̄ quasi sero et tota die ipse et sui ieiunauerunt· Et
circumspectis omnibꝫ cū iā vespera ēet hora q̄ erat ho-
ra deambuli ad hospitiū et nullus eū mutaret vel col-
ligeret relictis illis exijt de ciuitate et redijt in bethā-
niam cū xij· vt q̄ in vrbe magna non inueniebat in
agro paruo haberet hospitiū ibiq̄ mansit apud mar-
tham mariaꝫ et lazaꝝ et docebat eos de regno dei vbi
arguitur duricies et ingratitudo illoꝝ qui doctorez
quē gloriose et honorifice vt regē et gaudiose susceperāt et q̄ p totā diē vsq̄ ad vesperā eos doctrina pauē-
rat hospitio non susceperūt et famescentem nō pauē-
runt· Circūspexit eīm dominus qui nichil de ꝑpio vbi
hospitaretur non habuit sed omni benuolentia indi-
guit si quis eū vocaret aut reciperet in domū suā et nul-
lus est inuentus benedictione pacis xp̄i dignus· Un̄
in hoc q̄ dimisit eos corporaliter ostendit facto eos
ꝑpter ipsoꝝ ingratitudē ēe dimittendos a deo spiritualiter
Unde Jero· hinc autē intelligendus est q̄ xp̄s fuerit
tante paupertatis et ita nulli adulatus sit vt in vrbe
maxima nullū hospitē nullāq̄ mansionē inuenerit sed
in vico paruulo apud lazaꝝ sororesq̄ eius habitaue-
rit· Egrus quippe victis bethania est· vbi et Criso· Et
relictis illis tamq̄ exercitis p mundia abijt foras ex-
tra ciuitatē in bethaniā vt recedendo compesceret quos
respondendo non potuit q̄ malicia non instruitur ser-
monibꝫ sed exacuatur· Malū eīm hominē melius lociꝫ
dando potes vincere q̄ respondendo· nā si offendis irra-
tionabilē placare et illū nō placas et tripliū subuertis
Et māsit ibi apud lazaꝝ et sorores eius vt illuc reqē
sceret corporaliter· vbi et spiritualiter repausabat nam
sanctoꝝ virorū est non ibi querere mansionē vbi da-
tiones viri sed vbi fideliores sed gaudium vbi epule
large sūt sed vbi sanctitas floreus hec Criso· Ubi ecā
Beda Bene autē dicitur q̄ circūspectis omnibus
exiuit in bethaniā inspiciat quippe interius arbiter om-
nium corda et cū in contradicentibꝫ ac resistentibꝫ verita-
ti non inueniat vbi caput reclinet sed credit ad fideles
et in eis qui obediunt verbo mansionē sibi vna cū pa-
tre facere gaudet· bethania nāq̄ domus obedientie dici
tur hec Beda· Nota ergo exemplis q̄ xp̄s tria loca
intrauit scz Jherusalē templū et bethaniā ꝑ que loca sig-
natur mens humana q̄ debet ēe pacifica et tunc est ihe-
rosolima q̄ interp̄tatur visio pacis debet ēe dei habitacō
grata et tunc est templū dei viui acceptū· debet eadē ēe
ad obediendū ꝑna et tūc est bethania q̄ interp̄tatur do-
mus obedientie· Ingrediente autē dominō ꝑmuꝫ locū
scz Jherusalē tota ciuitas est commota q̄ intrante do-
mino animā ꝑ gratiā ꝑuenientē omnes vires anime de-
bent cōmoueri ꝑ dolorē et cōtritionē peccati· Cū vero
intrauit templū eiecit vendentes et ementes ac men-
sas et cathedras euertit q̄ postq̄ xp̄s intrauit in cor ho-
minis per gratiā ꝑuenientē mouendo ipsū ad cōtritio-
nem intrat postea in ipsū ꝑ gratiā ꝑficientē purgādo
illud et eiciendo inde peccata ꝑ cōfessionē et tunc xp̄s
sanat illud dando indulgentie remissionē· Unde subdi
tur ibi de infirmoꝝ sanatione· deinde xp̄s intrauit be-
thaniaꝫ q̄ interp̄tatur domus obedientie q̄ postq̄ in-
trauit cor ꝑ gratiā ꝑuenientē et ꝑficientem inducēdo
ipsū ad contritionē et confessionē consequenter intrat ꝑ gra-
tiam ꝑficientē ꝑficiendo ipsū ꝑ obedientie satisfactio-
nem· Ille eīm vere obedit qui de omnibꝫ peccatis suis
plene satisfacit· Conspice igitur nunc vnde dominum
q̄ valde humiliter vadit ꝑ ciuitatē cū illis paucis qui
sic honorifice venerat mane cū multis· Exquo potes
cōsiderare q̄ pax est curandū de humano honore q̄ sic
terminatur in breui et q̄ in cursu huius vite risus do-
lore miscetur et extrema gaudij luctus occupat· Po-
tes eā cōsiderare quomodo sui gaudebāt quādo hono-
rabatur a turbis et multomagis quādo bethaniā redie-
runt illesi q̄ maxime timebāt quādo Jherusalē ibat q̄
nūc quilibet die faciebat· Quanus eīm alias sepe mar-
me a p̄cedenti die sabbati vsq̄ ad vigiliā cene locutus
est iudeis et operatus est palā in Jherusalē· Erat ergo
tūc q̄tidie diebꝫ docēs in templo ꝑpter doctrine auctori-
tatem loca celebritatē ac populi frequentia et auditoꝝ

plurū vtilitatē · noctib⁹ vero exiens mozabatur in
monti olmeti sez in bethania que erat in latere mōtis
eiusdē vigilās et ozās ac docēs discipulos et ohortās
eos In h̄ dedit exēplū p̄dicatozib⁹ 7 doctozib⁹ euāgelij
vt dieb⁹ doceāt et noctib⁹ sint in ozacone dei vt ibidē
hauriant qđ auditozib⁹ mfundāt in mane sequenti · si
ue eā in pſperitate simus q̄ p diem signatur · siue in
aduersitate q̄ p noctē mtelligitur semp doceamus et
ozemus ac bonuz facamus mquantū valemus · Vnde
Sapiens Mane semina semē tuū et vespere ne ces-
set manꝰ tua qz nescis quid magis oriatur hoc an il-
lud et si vtrūq; simul melius erit · Per mane enī mtel
ligi potest tempus paas et pzosperitatis et p vespere
tempus tmptacōis et aduersitatis in quib⁹ semper
bonum operari nec tempoze hoc vel illo a bono opere
cessare debemus qz quid hoꝝ maiozē fructū nobis affe
rat ignozamus · et hec facere debemus in monte olmeti
id est in culmine misericozdie ad p̄mū · non enī me
retur misericozdiā impetrare a deo qui non facit mise-
ricozdiā cū p̄timo · Et est notabile q̄ immmēte moz
te magis instabat xp̄s p̄dicacom qđ est otia multos
qui in senectute dāt se ocio et quiet cū adhuc multo-
rum possent p̄desse salutī · et omnis populus attractus
efficacia et doctrine sue dulcedine manitabat id ē ma
ne festinabat ad eū in templo vt audirent ab eo ver
ba vite hoc est mane cū festinacōne accelerabat veni
re ad locū p̄dicacionis sue · a mane enī diatur manita
re · vbi Cirillus Populo autē ante lucanū · venēti ad
eum ogruum erat dicere Deus deus meus ad te de lu
ce vigilo · et qz dominus sic dieb⁹ et noctib⁹ tunc p̄ced
pue laborauit ideo tota illa septimana penosa diatur
qz p totam illā laborauit recreādo sicut p p̄maz mundi
ebdomadā operatus est creādo et qz vna septimana so
lo verbo cuncta creauit multo labore hec septimana
refecit · vbi Beda q̄ verbis p̄apit dominus suis cōfir-
mat exemplis · nā qui nos ante repentinū iudicij vni-
uersalis aduentū meritū singulozꝝ nostrū exitus deli-
cijs simul et curis huius vite neglectis ad vigilandū
hortatur et ozandū et ipse impendente sue tempoze pas
sionis doctrine vigilijsq; p̄dis mitat pariter et exem
plo mmuans hoc ē digne deo vigilare vel dicto
vel facto p̄timis quibusq; viā veritatis ostendere et
eos p quib⁹ passurus erat vel verbo ad fidē p̄uocās
vel patri ozacone omendās · et nos q̄ cū mter p̄spe
ra sobrie et iuste et pie uersamur mter aduersa vero
numꝑ de diume misericozdie celsitudine desperamus
dieb⁹ p̄fecto cunctis in templo docemus qz fidelibus
operis bom formā p̄bemus noctib⁹ vero in monte oli
ueti mozamur qz in tenebris angustiaꝝ gaudij spiri
talis cōsolacione respiramus iuxta eū qui dixit · ego au
tez sicut oliua fructifera in domo domini speraui in mi
sericozdia dei mei id est sicut idē qui misericozdie fru-
ctuz quib⁹ valuit impendit ei miserendū a domino cē
non ambigo · et ad nos q̄ audiendos omnis populus
manitat tū vel discussis operib⁹ tenebraꝝ vel eiectis
dei gaa nebulis p̄ssuraꝝ sicut in die honeste ambulā
tes nō in omessacionib⁹ et ebzietatibus nos filij luas
ymitemur hec Beda · Sequitur Ozacio

DEus omnipotens psta michi pauperi tibi de
relicto vt duo mmuta sez cozpus et animā
q̄ de te habeo tibi cū deuocione semp offeram
et vtroq; tibi seruire et placere valeā misere
re supplia tuo qz non fū sicut innumeri serui tui iusti-
cie merito glozioſi velud eā multi post flagiaa peni
tendo tibi facti deuoti · O deus p̄picius esto michi pecca
tozi et respice me oculis misericozdie quib⁹ publicanuz
respexisti vt p verā cozdis ozis et operis humilitatꝝ
cozā te merear iustificari et cū humilib⁹ exaltari · amē ·

De maledictione ficulnee et de grano frumenti et
p̄mapce mundi Capitulum · xxxj ·

SEquenti autē die sez feria secunda iterꝝ ma
ne et diluculo exiens Jhesus a bethania
et rediēs in Jherusalē esurijt ſm suspicio-
nem iudeoꝝ et discipuloꝝ eo qz ad arbo-
rez accessit · Vbi nota mozē studiosi ope
ratozis dū diatur mane reuertisse in ciuitatē vt p̄dica
ret et vt aliquos deo patri acquireret · Esurijt aūt nō
quasi homo indigens cibū carnalē sed quasi deus mise
ricozs humanā salutē · vnde ista esuries naturalis non
fuit qz in sero p̄cedenti comederat nec adhuc hora come-
dendi erat sed sicut maledictio arboris de qua subditur
figurabiliter maledictionē infructuosi sic ista esuries
significabat desiderium xp̄i de salute populi et iō adhuc
mane esurit qz semp esurit q̄ iustiaā esurit · Et videns
arboꝛē sia mter bethphage et montē olmeti secus viā ac
cessit ad eā 7 nullū in ea fructum mſi tantū folia mue
niens maledixit ei dicens numꝑ ex te fructus nascat
in sempiternū et statim aruit vemt ad ficulneā domi
nus non causa muemendi fructus quib⁹ esuriens re-
ficeretur · sciebāt enī qm in marco tempus ficuū nō cēt
sed audiuit p̄pter miraculū vt apostolos ad fidē cōfir-
maret · Vnde ſm Criso · Maledixit dominus ficulnee
non qz fructū in ea non inuenit cū non cēt tempus
ficuū sed discipuloꝝ gracia nō ofenderent et vt discerēt
qm possent eā iudeos p sequentes siccare et in momē
to exterminare ideo neq; in alia plāta sed in ommū
humidissima miraculū hoc fecit et vt huic manus appa
reat hoc miraculū · Ad hoc enī dominus miraculū fecit
vt discipulos in fide solidaret · qz vt ait Jero · dominꝰ
passurus in populis et baculaturꝰ scandalū cruas vo
luit discipuloꝝ animos signi antecapacione firmare ·
Quod eā in signū synagoge maledicti et are facte
Jhesus fecit in qua fructus iustiae non inuenit · Ar-
boz enī fica est synagoga p̄pter multitudinē granoruz
sub vno cortice id est hominū sub vna lege et vna p̄
ter vniformitatē ritus q̄ secus viā erat qz legē habebat
sed nō in via qz nō credebāt in xp̄m q̄ est via ad quā
vemt p pemtencā cozpozalē et p doctrinā spiritualem
et michil inuenit in ea licet multū quesierit exemplis
doctrinis signis et miraculis nisi folia id ē verba legis

et traditiones phariseoꝝ absq; vllis fructibus. Habet
enī habent et folia verboꝝ et flores moꝝ et fructus
operꝝ. p talē eaā arborē virentē foliis et carētē fructib⁹
possūt intelligi ypocrite et simulati existētes extra viā iu
stiae q nō i via positi p simulacꝝ virtutū foliis arcū
dati sed a fructu iustiae aliem qꝝ exteriorē apparendaꝝ
sanctitatis hītes itrī⁹ sūt vacui ab operib⁹ veritatis
et infructuosi et io a dnō maledicti sūt arditer hu
more deuocionis puati. Vnde Cri. Folia viriditatis
sunt species tantūmodo sanctitatis in homine aut sine
fructu verba religiosa. Quicūq; ergo religiosus id ē
arbor racionabilis pfitetur se ee dei et iustiaā non ope
ratur. arbor est tantūmodo folia habens sine fructu.
Secus viā autē est iuxta mundū. mundus enī via ē
omnium p quā omnes transeunt q nascuntur. quicūq;
ergo homo fidelis id est arbor racionabilis iuxta mun
dum vixerit nūq; potest in se iustiae fructus tenere.
Transeuntes enī id est retrāseuntes demones vt mini
stri ipsoꝝ p viā id est vagantes p mundū istū exeuā
unt eos. Sicut ergo difficile est arborē iuxta viā po
sitam fructus suos vsq; ad maturitatē seruare sic diffi
cile est vix fidelē iuxta istuz mundū volentē in ramis
id est in actib⁹ suis iustiaā immaculatā vsq; ad finem
seruare. si vis ergo fructus iustiae ad finē tenere re
cede de via et plantare in loco secreto vt nec mundus
tecū aliquid habeat omune omunis nec tu cū mundo
hec Criso. Cum itaq; esuriens dominus ficus quesiuit
aliquid aliud sequere significauit. Non enī ficus sed
fidē neq; fructus arboris sed fructus operis quesiuit.
Ex hoc ergo sm Hedā patet qꝝ sicut dominus multa
dixit in parabolis ita et fecit. Cur enī in ficu fructum
quereret cuius tempus nondū ee quilibet homo sciret
et ob id eā eterne sterilitatis maledictionē damnaret
qꝝ plebē quē docebat verbo tenuit facto ne quis ha
bens folia id est verba iustiae sine fructu operū me
reatur exadi et in ignē pia. vnaquaq; enī arbor non
de floribus non de foliis sed de fructu suo cognoscit sic
vnusquisq; homo non de estimacione fame vel sermo
nis pompa ꝛ de suaꝝ testimonio pbatur actionū. Hec
aūt maledictio ficus maxime nobis timēda ē qꝝ folia
id est verba non vertimus in opera. Jam enī securis
ad radicē posita est et ingressus Jhesus in quitatē ve
nit in templū sm suā cōsuetudinē qꝝ semp locū dei vi
sitare cōsuevit et patri exhibere honorē. Erant autē gē
tiles quidā ex hijs qui ascenderāt in Jherusalē vt ado
rarent in die festo qꝝ templū p sui sanctitate in reuerē
cia a gentilib⁹ in circuitu iudeoꝝ erat et eius famositas
non tantū iudeos et latinos sed eaā gentiles trahebāt
vt de eunucho candacis patebat regine. Isti ergo qui
xpi miracula audierāt ideo eū videre et eius doctrinaꝝ
audire volebāt. et accesserunt ad philippū qꝝ videbat
eū priū et mansuetū et se non reputabāt dignos vt ve
nirent p seipsos et rogabāt eū dicentes domine volu
mus Jhesū et saluatorē omniū videre et cōgruēter ad
philippū accesserunt prius qꝝ ipse prior pdicaut gen
tib⁹ scz ipsis samaritanis. In hijs gentilib⁹ figurabat
cōuersio genaū p pdicacionē apostoloꝝ in primo se
cura et qꝝ gentes nimirū certo eoꝝ ad fidē cōuersio de
rent Jhesū videre glorificatū in patria venit philippꝰ
et dixit andree qꝝ andreas primus xpi erat discipulus
et magis familiaris domino q̄ philippus et eaā qꝝ phi
lippus p andreā cōuersus fuerat et ideo de cōsilio eius
et auxilio circa hoc agere volebat. In quo datur nob⁹
exemplum omnia faciendi de cōsilio maioꝝ. Andreas
rursū et philippus dixerunt ambo simul hoc domino ihe
su tāq̄ superiori. Philippe philippus qui os lāpadis dic
tur signat veritatē. andreas autē virilis signat vir
tutem q̄ duo intellectā et affectū xpo adducūt in con
uersione animaꝝ. Jhesus vero audiens deuocionem
gentilium qui iā erāt dispositi ad credendū videnscq; eos
ꝑperare ad fidē et intelligens in eis quodāmodo inchoa
ri genaū cōuersionē pnunciaut sue passionis tempus
imminere postq̄ passionē inmediate gentes erāt re
capiende dicens venit hora vt clarificetur filius homi
nis quasi diceret iudei nolunt credere quos primum
volui lucrifacere pleniudo gencium creditura est qua
veniunt gentes ad credendū quib⁹ filius est clarifica
dus in passione quippe sua fuit filius clarificatus per
signa ostensa fuit eciam clarificatus in sua resurrectō
ne et ascensione itēq; et genaū cōuersione deitatē eius
ostendunt vbiq; verumptamē p cōgruū ostēdit exem
plū qꝝ mos eius debeat pueire conuersionē gentilitū
dicens Nisi granū frumenti cadens in terra mortuū fue
rit ipsū solum manet qꝝ non fiat fructus multiplica
cōnem nisi p sui corruptionē et nisi ego moriar fruct⁹
cōuersionis genaū non sequitur. Si autē mortuū fue
rit multū fructū affert id est me mortuo p humani
tatē multiplicabitur fides p genaū conuersionē ac si ex
ꝑsse dixisset isti gentiles qui modo volunt venire ad
me p fidē. Ipse enī erat granū faciendū in corpore ter
re p passionis humilitatē. vñ messis copiosa debebat
exurgere. Passio quippe xpi multum attulit fructuꝝ
scz remissionis peccatoꝝ fructum cōuersionis gen
tiuz fructū glorie regni celoꝝ. Et qꝝ xps se oparauit
ḡno frumenti mos est ecclesie de hoc ḡno scz tritico
tantū ofiat corpus xpi. Moraliter homo in terra cadit
quādo p humilitatē se deprimit sed eā non cooperit qm
vult humilitatē manifestare et non occultari et talis
humilitas nō fructificat sed quādo talis humilis vult
qꝝ humilitas sua lateat tunc fructificat. Ad hoc enī qꝝ
ḡnum frumenti fructificet non sufficit qꝝ in terrā ca
dat sed oportet qꝝ quoq; agricola ipsū cooperiat pre
diat eaā xps suā passionē et eius fructū vt videntes
morientē non iō pdant fidē et ex passione non terreā
tur sed magis ymitentur quomā oportet nos ymita
ri eū qui reliquit nobis exemplū vt sequamur ipsum
Vnde cōsequenter discipulos et omnes exhortatur ad
passionis sue sectanda vestigia dicens Qui amat aiam
suā id ē vitā suā scz in hoc mūdo et ad bona mūdana
et carnis desideria volendo sibi huius mūdi delectabilia

vt mundo viuat et non deo vel eā cū necesse est pro deo non ponendo pdt eā scz in eterna vita et quantū ad bona eterna possidēda et portārtū qui odit aiam suā id est vitā in hoc mundo denegādo sibi bona psentia et sustinendo mala vl eā cū necesse est ponendo p deo in vitā eternā custodit eā id est viuet eternaliter cū eo · vbi Aug⁹ · Si male amaueris tunc odisti si bene oderis tunc amasti felices q̄ oderunt custodiēdo ne pdāt amādo et qđ debam⁹ ipsū ymitari in passione ostendit p racionē inducens exemplū de se vt sicut ip se fecit ita et nos si opus fuerit faciamus et dicens Si quis michi ministrat hoc est nomine et effectu querit ce meus minister me sequatur id est me ymitetur scz eni ymitari est quasi diceret racionabile est q̄ minister sequatur dominus et si quis me non sequitur non michi ministrat · qz ſm Crisō · oportet eū q̄ ministrat sequi eū cui ministrat · Oportet ergo discipulos xp̄i q̄ et ministrāt sequi xp̄m p mortē si oportuerit et per bona opera ymitando ipsū · Illi quippe xp̄o ministrāt q̄ nō sua sed q̄ Jhesu xp̄i sūt querūt et que cū⁹ bona siue in temporalib⁹ siue in spiritualib⁹ ꝓpter deū faciunt · ministrant autē xp̄o episcopi et deria mquantū eius sacra mēta fidelib⁹ dispensant · vnde Apostolus sic nos existimet homo vt ministros xp̄i et dispensatores mini sterio⁹ dei · Item quilibet fidelis in quocū⁹ ordine ostituti qui mandata seruāt xp̄i · vnde Apostolus In ommb⁹ exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros Ministrat eā xp̄o vnusquisq; mouendo docendo corripiendo benuolēcā elemosinā et certa misericordie opera adimplendo siue impendendo · Et subiungit huius sequele bṫaū seu pmū qz si quis xp̄o digne ministrauerit et ipsū secutus fuerit erit vbi est xp̄s et certe magnū est pmū ee cū xp̄o sine quo nusq̄ est bene et cū quo nusq̄ est male · et demde manifestus hoc dicat nā qui ministrauerit xp̄o mandatis suis obediēdo ipsum sequendo et vestigia eius ymitando hic honorabitur a patre celesti scz vt sit cū filio eius non equalis diuinitati sed ꝺsociatus eternitati et certe magnus est honor q̄ homo miser efficiatur beatus exheredatus heres dei coheredes aūt xp̄i beatus ille quē deus honorificabit · ille enī dicabitur illis bonis que nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascenderunt que ꝓparauit deus diligentib⁹ se · honor enī datur hoc ab illis homin⁹ in psenti vita in testimoniū virtutis sed honor datur hominib⁹ a de in gloria celesti in pmium virtutis O deus meus misericordia mea auctor et dator omniū virtutū da nobis nunc in eis exercaū otinuū et tandē p eis pmū sempiternū et qz discipulos hortatus fuerat ad tollerandā mortis exemplo sui quē sequendū ꝓposuit ꝺsequenter ꝺfortat eos vt non turbentur et retrahāt ꝓpter mfirmitatē nature qz recta racio non obstante turbacone anime ſm passiones partis sensitiue dirigit eam in bonas et virtuosas opacōnes vt velit fortis sustinere mortē et que cū⁹ ortaria ꝓpter deū et bonū virtutis · Sic enī in xp̄o fuit q̄ non obstante turbacone sensualitatis passus ē q̄ necessaria racio non suadebat · Vnde ait nunc anima mea sensualis turbata est id est affecta est quantū ad sensitiuā passiomb⁹ timoris ⁊ tristicie ac naturali horrore qui tamē est de voluntate · Anima enī hic acapit ꝓ sensualitate id est ꝓ appetitu sensitiuo in quo sunt passiones non aūt in racione ac si dicat Non vos turbet vel retrahat sensualitatis turbacio a recta et debita operacione qz eadē anima mea turbata est imminente mortis passione et tamē hoc non obstante mori eligo obediens patri ꝓ vestra salute · Quia enī hortatus fuerat alios ymitari mortē suā ne forte aliquis ei diceret secure potes mortē subire qz michil mali sentis iō oportunum voluit ostendere p talē turbacionē et p consequens nō ee recedendū ab eius ymitacione ꝓpter naturalez horrorē nā si nullā passionē sensisset in anima non fuisset sufficiens exemplū hominib⁹ ad mortē sustinendā · huiusmodi autē passiones aliter fuerunt in xp̄o et aliter sūt in nobis · In nobis enī sunt ex necessitate inquantū quasi extrinseco ꝺmouemur et afficimur in xp̄o non fuerūt ex necessitate sed ex imperio racionis ad ostendendū humane nature necessitatez et veritatē et ad dandā nobis exemplum non recusandi mortē et ad merendū nostrā redempcionē cui in eo nulla passio fuerit nisi quā ipse voluntarie oātaut · nam in tantū inferiores vires erāt subdite racioni in xp̄o q̄ michil aliud agere et pati poterāt nisi q̄ racio volebat q̄ ꝑmisit agere anime et viribus inferioribus que eis ꝓpria erāt · Sic ergo turbata est anima xp̄i q̄ nec sup̄ racionem nec cōtra sed ſm racionis ordinem turbacō in eo fuerit · Deinde volens ostendere q̄ non venit voluntatē mfirme carnis sed voluntatē patris facere ait Et quid dicā in hac et de hac turbacone nō dicat quid facā qz sciebat quid eet facturus sed docet quid dicere et quo fugere et quē inuocare ⁊ in quē sperare debam⁹ scz in patrē qui saluat solus quasi diceret Non habeo quid dicaz erepacionē querens sed scio quod agam qz passurus sū · vnde non recedā accepto ꝓposito ꝓpter timorem piculoz sed ex racione sensualitatē superās voluntatez meā voluntati diuine cōformabo in quo dat exemplum nobis vt similiter faciamus · et hoc est q̄ dicat et tu o pater salutifica et saluū fac me ex hac hora passionis non dicat in hac hora in qua pater eū morti exposuit ꝙ ex hac hora qz inde eū glorificauit ꝓpterea enī voluntarie veni in hanc horā passionis et mortis ꝓpterea veni in mundū vt paear ꝓpter patris obediencia et humani generis salutē quasi diceret Saluacionem quero sed passionē nō recuso · et tu pater p hanc passionē darifica nomē tuū me suscitādo qđ ē gloria nominis tui et darificacō · vbi Aug⁹ · docuit te quem inuocas cuius voluntatē tue voluntati ꝑponas hominis suscepcio mfirmitatē vt doceat dicere cōtristatum non qđ ego volo sed q̄ tu vis · Ex hac aūt suppositacō ne hominis in deum homo triplicem ꝓpit vtilitatem prima est q̄ turbacio alienatur · Si enī ex eo q̄ quis

nec nomina magistri vel patris sed ambiacōē et vanaz glozią ne quis hec appetat vel glozietur m eis·si autē vt dicat Criso· Diligere talia est meusacō q̄ malum est studere vt bijs aliquis pcaatur· vt enim ait Beda ve miseris illis ad quos phariseoz viaa trāsierūt qui p breue curriculum vite sue qui plangere peccata sua debuerāt q̄ p pozatu certare non meruūt· Et sciendū sm eumdē qđ duplia racōne a vane glozie cupidis attendere nobemur ne scz eoz vel simulacionez seducamur estimantes bona ee q̄ faciunt vel emulacone ad ymitandū inflāmemur frustra gaudentes m bonis laudari q̄ simulant· demde reuocat discipulos ab hac supbia et abicōne dicēs· vos autē nolite id est nō velitis et affectetis vocari rabbi nec vocemini id ē nec appetatis vocari magistri ppter maiis glozie ambicōnem et patrē nolite vocare vobis sup terrā ppter adulacionē honorē vel nomē magistri aut patris mbi: bet sed ne quis mabitū vel mabbe sibi vsurpet vel alteri attribuat· vnus est enī magister et pater pncipalis ommū singulariter et p excellencā qui est in celis cui est cura de ommby licet aliqs posset vocari pater vel magister in terza racōne generacōis doctrine vel etatis tamē solus deus nature auctor est pater et magister pzmapalis q̄ ab eo habemus qđ sumus et scimus· Vnde Criso· Vos autē nolite vocari rabbi nec dnmū amore hominby deferatis· vnus est enī magister ommū q̄ omnes homines naturaliter docet et patrem nolite vobis vocare sup terrā q̄ non estis filij terreni· Ex eo enī celestē te pfessus es habere patrē ex q̄ patrez tibi vocasti de celo dicens pater noster q̄ es in celis· exquo celestē te pfessus es patrē vocando dum turpe est vt iterū te pfitearis terzenū tibi patrē vocādo sup terrā· Et iterū ne voceris patrē in terza non vt de honores eos q̄ te genuerūt sed vt ommby illis ppones cū q̄ fear te et inscripsit te inter filios suos hec Criso· Omnes autē vos fratres estis q̄ filij dei p creacionem et gracie adopacōē ad vnā vocati hereditatē scz ad regnum celoz· sm Iero· Omnes xpiam fratres vocātur specialiter et omnes homines ex vno patre deo nati communiter· Non solū autē dominus pmatus cupere prohibet sed ad otiarū auditoze mduat· vnde et m amorem humilitatis discipulos ducat ostendens formam humilitatis subiungit Qui maioz est vestz vel merito sanctitatis vel officio dignitatis erit et sit minister vester et alios pcuret obsequendo nō supbe dominādo paratus ad officia humilitatis sm decenciā fuit stat· Vñ et Papa vocat se seruū seruoz dei bene agentibz p humilitatē sit socius otia delinquentes zelo iustice sit erectus· Qui autē se exaltauerit m psenti p exaltacionem et arrogancā humiliabitur m futuro p damnacionē et penā et qui se humiliauerit m psenti non neq̄ter sed vemater exaltabitur in futura glozia mirabiliter· Et notandū q̄ ppter triplicē graduz humilitatis h verbū ter ponitur in euāgelio scz supza vbi monet vt inuitati recumbant in nouissimo loco et iterū de phariseo et publicano oziantby in templo· Et terzio in hoc loco· Est enī triplex humilitas scz cordis opis et oris quā tria nutriunt et custodiūt· pmā assiduitas cordialis subiectionis quā non habuit Iudas· secundā oratio ppie fragilitatis quā non habuit adam· terciam tenuitas ozacōnis quā non habebit antixps·

Sequitur Ozacio

Omīe Jhu xpe pie auffer a me defectū operis cōnis bone vt merear bona non solū docere et dicere sed eaā facere et operiby adimplere remoue austeritatē a me ac credulitatē ne grādia tribuendo et minoza non faciēdo me releuare videar et alios onerare exclude a me glozią inanē et ostentacionē ne opera mea vt ab hominby videar faciā et gloziam humanā in eis nō q̄raz· Elōga eaā a me ambicōnis et laudis affectū ne pma loca et salutacōnes amē vl magistri nomē vt me sic humiliās m hoc seculo merear a te exaltari in futuro· Amen·

De illis quiby debē ve eternū Capitulū· xxviij·

Dost hec dominus q̄ legi et pceptis euāgelijs obedientiby dat benedictiones ipsis scribis et phariseis inobedientiby ominatur ve maledictionis et m ommby effectibus ypocrisis ipsoz hāc dictionē ve ipponit q̄ maledictionē signat ve quippe m scriptura sacra notat eternā damnacionē et gehēne supplicū sed heu huj seculi pegrinacionē et psens exilū· vnde sm Origenē sicut in vetri lege ponuntur benedictiones obseruātiby legē et maledictiones trāsgredientiby eam ita m euāgelio ponuntur beatitudines respectu mistorum vt habitū est supza in sermone domini in mōte et hic e cōtrario ponuntur maledictiones otra ypocritas falsa iusticiā simulātes· et ponit octo ve iuxta octo in quiby ipsoz ypocrisis et fictio patet ad ostendendū q̄ m eis cauenda ee doceat· Jn pmo redarguit eos de supbia et auaricia q̄ regnū celoz dauēbāt ante homines et nec ipsi intrabāt nec intrare sinebāt volentes Vnde dicit ve id est eterna damnacō vobis immmet scribe q̄ putatis vos ee peritos in lege et pharisei qui dicatis vos ꝑfectos in sanctitate ypocrite simulātes quod non estis q̄ dauditis regnū celoz ante homines id ē q̄ vestris prauis expoacionibz veritatē scripturaz ab sconditis vel malo exemplo alios scandalizatis· vos autem non intratis q̄ intelligere et credere non vultis nec introire volentes id est credere cupientes similis intrare ymo fratis errare· Dupliciter enī impeditur ingressus alicuius in domū vno modo quādo dauis tollitur· aliomodo quādo obstaculū ponitur· spiritaliter autē sm Criso· regnum celoz sunt sacre scripture q̄ in eis regnū celoz est mserū· Jste ergo daudit hoc regnum alteri q̄ dauē portat et non aperit scz q̄ habet scīam et docere otemnit vel negligit· iste vero obstaculuz ponit qui p malū exemplū alios impedit ne intrent vel intrare velint· Quanus ergo scribe et pharisei p scripturas cognoscerent et scirent xpi aduentuz

tamē ipsi ꝺsiderabāt ꝙ si xp̄s creditus fuisset ꝺsuetudo sacrificioꝝ et oblacionū ceſſaret et sic ipsi oblacōmbus sacrificioꝝ fraudarentur et ideo ꝓaua exꝑicōne et p uersa interꝓtacione ante ꝺspectū populi daudebāt ia nuā legis et ꝓphetaꝝ qui de aduentu xp̄i manifestissi me locuti fuerant vt a fide xp̄i homines retraherent· Alis q̄q; operib⁹ et exemplis simplices a fide auertebant et sic eos scandalizantes regnū celoꝝ ante illos daudebāt· Primo quidē ꝑcapaliter ipsi cognicionē de xp̄o habuerūt sed postea p mundiā cecati ꝑdiderunt et in erroꝛē ouersi sunt et multos alios errare fecerunt Vñ ſm alios regnū celoꝝ hic acapitur p eterna beatitudine Ostium p qđ intratur ad ipsam xp̄s est ſm ꝙ ipsemet dicit Ego sū ostiū p me si quis introierit saluabitur Clauis est doctrina et auctoritates q̄ sunt in lege et ideo p sanā doctrinā aperitur hoc ostiū et p falsam doctrinā clauditur· igitur qui pharisei et scribe auctoritates q̄ sunt in lege et ꝓphetis de xp̄o corrumpebant ideo regnū celoꝝ ante homines claudebant eos a fide et noticia xp̄i veri auertendo et in erroꝛē mittē do· Ipsi autē non intrabunt qui a cognicōne q̄ de xp̄o habuerunt p odiū et rancoꝛē in erroꝛē cōuersi sūt nec introeuntes id est intrare volentes quales erant simplices populi non sinebant intrare qui p eos fuerūt decepti et a fide xp̄i p maiori parte auersi· In secundo redarguit eos de gula et castrimargia qui sub specie cultus diuini et sancte religionis oracōne lōga sez in verbis sed breui in affectu et sentencijs oratōres vt sanctiores apparerent et maiora dona reaperent comedebant substanciā paupeꝝ sez domos viduaꝝ affectū pietatis ad eos habenaū bona eoꝝ sibi attrahentes et cōsumentes sub simulacōne et falsa specie sanctitatis quia sua superstic̄one nichil intendebāt nisi vt p̄dam de subiecta plebe facerent et magis de viduis q̄ facile decipiuntur non habentes viꝝ qui cōsulat et habentes dandi hilaritatē qđ voluntas suggerit· et ex hoc factū eoꝝ aggrauattur quomā non a diuitibus sed a viduis ventrē implebant et illaꝝ inopiā attrahebāt quomā emendare oportebat· vbi Crisō· dū iudaicos sacerdotes ꝺsuadit xp̄ianos sacerdotes monet nō pmanere cū viduis amplius q̄ cū ceteris qui et si voluntas mala nō est suspicō tamē mala est· deinde et huius rapine modꝰ erat grauior· Vt enī dicat Crisō· qui malū facit dignus ē pena sed q̄ a religione causā accapit maliae grauior est obnoxius pene· Vnde sequitur ꝓpter hoc sez non solū ꝓpter rapinā sed eā ꝓpter simulacionē vestrā amplius accipietis iudiciū et maiorē damnacionē· Vbi Crisō· Primū quidē p eo q̄ iniqui estis alteꝝ p eo q̄ figmentū sanctitatis assumitis auariciā enī vestrā religionis colore depingitis et q̄si pretatis diabolo arma dei vt ametur iniquitas dū pietas estimatur. Vñ et ſm Beda non tantū ait accipient damnacionē sed adiunxit maiorē vt minuet illos q̄ orant vt videantur ab hominib⁹ damnacionē mereri sed hoc eos q̄ hec plixius quasi religiosiores agendo non solū laudes ab hominib⁹ sed et pecunias querunt plixiori damnacione plectendos· Istoꝝ ergo oracio fit ni peccatū vt non solū p alijs intendere nō possint sed nec sibi ad salutem ꝓficere ymo p ipsis oracionib⁹ magis damnabuntur· Vnde et Ysidorus Dupliciter damnātur ypocrite vel p occulta iniquitate vel p apta simulacōne Ex illo enī ꝺdemnātur qui iniqui sunt ex illo qui ostendunt q̄ non sunt· Vnde ſm Aug̃· simulata equitas non est equitas sed duplex iniquitas et ideo plectenda maiori pena· In tercio redarguit eos de inani labore et nequicia qui multi eoꝝ arcuerunt mare et aridam aquitates et villas lustrantes oriē vt ex gentib⁹ vnum ꝓselitū faciāt id est aliquē de gentilitate ad iudaismū trahāt et conuertant et non ꝓpter misericordiā vt eos saluent sed aut ꝓpter vanā gloriā vt pietati fidei et cultui xp̄iane religionis obsistāt aut ꝓpter auariciā vt additis in synagoga iudeis sacrificioꝝ oblacō adcreꝛet eis ꝓselyti dicuntur q̄ relicto gentilitatis erroꝛe ad iudaismū conuertuntur quoꝝ raritas p vnū significatur· vbi patet labor vacuus qui p vna arcuerunt mare et aridā multi sed vnus de mille xp̄us arcuit aquitates et villas et secūtur eū turbe multe· Patet eaā mimia eoꝝ nequicia qui pro quo laborant vt ad se trahāt deteriorē se faciunt et gehenne seu ꝺdicōnis filiū duplo q̄ seipos· qui ante dū et homicis erat simpliciter errabat et semel filiꝰ gehenne erat sed postea videns eoꝝ vita et corruptus in moribus p malam eoꝝ vitam reuititur ad gentilitatē et sic p̄uaricatoꝛ et apostata a lege q̄ seruare ꝓmiserat in moribus et fide peccat et maiori pena dignꝰ est qui melius esset illi veritatem non agnoscere q̄ post agnitā retroꝛsum ouerti· Similiter faciunt illi qui multum laborant ad hoc q̄ possint aliquē ad religionē adducere et cū adductus est p mala exēpla faciūt eū apostatare et fiunt nouissima eius peiora prioribus· Quia vt hic ait Ieroꝰ· Non eo seruamꝰ studio quesita quo q̄rimꝰ In quarto redarguit eos de stultitia et fraudulencia qui vt populū ad dandū et offerendū mutarent ea q̄ erant ꝓpter templū et altare p̄ferebant in honoꝛe et sanctitate ipsi templo et altari et dicebant oblata ē ipso templo et altari sanctioꝛa dicentes q̄ si quis iuret p templum et altare nichil est id est nichil debet nec obligatur isto iuramento et iuratus mendacij nō tenetur reus ꝑurij nec est obligatus in aliquo· si aūt iuret in auro templi id est in pecunia q̄ sacerdotib⁹ offerebatē in templo vel in domo et oblacionib⁹ id est in hostia et victimis q̄ offeruntur deo sup altare debet id est obligatur et iuratus statim illud in quo iurauit tenetur exsoluere et hoc studiosissime solebāt repetere· sanctō ergo istoꝝ erat talis q̄ iramentū p creaturas nō erat obligatoriū nisi solū cū iurabatur p auꝝ et dona templi et altaris in quo non attendebant dei timoꝛē sed suam cupiditatē· vnde decipiebāt populū dicentes auꝝ et dona sanctioꝛa ee q̄ templū et altare vt homines ꝓmaoꝛes fierent ad offerenda dona· sed erꝛabant qui magis est q̄ sanctificat q̄ qđ sanctificat ergo et tēplum

facimus nos fuimus patres modo iste generat filios et nos steriles sumus quasi diceret multum vilificamur et dammificamur accesserunt inquā dicentes dic nobis qr ad officiū nostrū ptinet hoc mgrere et scire mḡ potestate hec facies scz an ppria an alunde tibi cōmissā et quis tibi dedit hanc potestatē vt ita facias ḡsi dicerent Quid est q eias de templo quos vis cū nō sis hostiarius et doces nobis mcōsultus querunt ā auctoritate ista fiat qr auctoritatē eiaēdi de templo habebant hostiarij et docendi in templo sacerdotes et legisdoctores ad hoc a primapibꝫ sacerdotū assignati et non alij. xp̄s autē neutrā auctoritatē vsurpabat habere sed magis vsurpare. Subintelligunt enī eū operari pdyabolū et dyabolo ee qđ fiat sicut supra dixerunt q in beelzebub demonia eiceret qui asi vellent dicere sm Crisō. Tu de sacerdotali familia non es senatus hoc tibi non donauit neq cesar. in qua ergo potestate hoc facis nunquid in beelzebub primape demoniorꝫ hoc Crisō. Jhesus autē oppositōm reddidit oppositōnem non solutionē quasi dauū dauo retundens et qui aperta responsione temptatoris calumniā cōfutare poterat prudenter eos interrogat vt ipsi vel suo silendo vel sua responsione et sententia cōmunicantur Calumnias enī melius interrogatiōne q̄ directa reōnatione vel responsione ad mcōuenies ducatur Ille nāq est optimus modus respondendi et cōdudendi cōtra malignantes quādo ex suis ppriis verbis et responsis arguuntur. Per hoc q̄ ostēdit xp̄s q malignantibꝫ quales isti erāt non sunt dei secreta reuelāda sed eoꝝ malicia prudenter est dedimanda. Interrogauit ergo eos de baptismo Johānis vnde erat de celo an ex hominibus id est ex dei precepto et diuina ordinatione an ex hominis admuenatione et humana mstitutione. At illi stupefacti ad interrogationem cogitabant intra se viam respondendi sed non habebant videntes ex quacumq responsione suam confusionem nam si dixissent baptismum Johānis de celo id ē ex celesti et diuino mstituto ee patenter ꝺmnebantur quia nondū credidērunt Johāni dicente ipsū dominū de celo venisse phibēti et testimoniū de potestate. Qui enī credit Johāni credit vtiq et xp̄o qr iohānes xp̄o testimoniū phibuit ipsuꝫ pdicando et dei filiū ee nunqādo quasi vellet dicere Ille michi testimoniū phibuit quē cōfitemini habuisse ppheraꝫ de celo et ab illo audistis in qua potestate hec facio qr ille hoc demonstrauit testimonium michi phibendo. si aūt dixissent de terra et ex mstitutiōne humana piculum mortis incurrissent ad peccatū et ad populū vt tamꝫ blasphemi ēent lapidādi qr populus qui ꝑ maiorē parte baptismū Johānis fuscepat eū ex vita et doctrina ac xp̄i testimonio prophetam sanctū et veraꝫ deo missum esse reputabat et pcēsequens verba eius et facta a deo ee sentiebat viderunt ergo vt ait Beda. Quotlibet hoꝝ respōdissent in laqueū se casuros timentis scz plebis lapidatiōnem sed magis timentis veritatis cōfessionē. et mendaciter dicentibꝫ eis se nescire ait Jhesus neq ego vobis dico in q̄ potestate ego hec facio non dico vob qđ scio qr non vultis fateri qđ vultis et scitis. Quia ergo dixerūt se nescire qđ tamē sciebāt noluit eis de se aperire veritatē de hoc q querebāt et iustissime cōfusi sunt Ex sua em̄ malignitate cōpulsi sunt a sua peticōne cessare. nā sm Crisō. mendacia si non habent quē decapiant ipsa sibi menantur. Duabus quippe de causis sm Bedā occultatur veritas vel qr auditores minus capaces sūt ad mtelligendū. Vñ dicit mlta habeo vobis dicere ꝫ nō potestis portare modo vl qr ex odio et cōtemptu indigni sunt quibꝫ aperiatur. vnde dicitur nolite sanctū dare canibꝫ neq mittatis margaritas ante porcos et hic vtrūq; occurrebat. et tercia causa addi potest scz assiduitas pdicandi. assidua em̄ pdicatione vilescit volut ergo xp̄s ostendere defecto et exemplo q licet vti cautelis cōtra cautelas malorꝫ insidiantiū bonis Unde dicit Crisō. q interrogantē oportet docere temptantē retundere. Quod autē apiendo erat veritas sue potestatis et pdicationis alijs et non ipsis et quare indicauit ꝑ parabolā duorꝫ filiorꝫ quorꝫ vni dixit pater vade in vineā meaꝫ qui respondit vado sed non iuit dixitq; alij pater vade in vineā meā qui respōdit nolo postea tamē pmtenia motus iuit. homo iste q̄ duos filios habuit est deus scz pater qui dicitur homo racōne mansuetudinis quā ad hominē habet qui eam omnes homines paterno affectu creauit et cū sit natura dominus tamē magis vult diligi quasi pater q̄ timeret quasi dominus p̄mus filius tempore et origine non dignitate et dei cognitiōne est populus gentium alter populus iudeorꝫ qr gentes erāt ex tempore noe iudei autē ex abrahā. Operari autē vineā est facere iustitiā quā ḡnaliter quidē in natura omniū hominum deus plantauit. specialiter autē iudeis eā in libro dedit cuius diuerse vites sunt diuerse iustitiaeꝫ species. primo filio primū dixit p naturalis legis mpssionem et notitiā vade operari id est in tempore huius seculi fac legis naturalis iustitiaꝫ q̄ est hoc facias alij qđ tibi vis fieri et q tibi non vis fieri ne feceris alij operi inquantū in vineā meā id ē in ecclesiā ext quā nō est locus operandi meritorie. locutus est autē ei non in facie vt homo sed in corde vt deus ingerens mtellectum sensibꝫ qr nūq; deus destitit hominem matare ad bonū ꝑ occultas mstinctus. Unde Crisō. Posuit deus spiritū scientie boni et mali in hominibꝫ et quocunscūq; peccamus ille in silentio quasi factū nostrū accusat in cōscientia tacite ad animā nostrā loquitur dicens malum est hoc et hoc bonū est. ille aūt scz primus filius in cogitatu superbie respōdit nolo qr bonū relinquēdo et malū eligendo aperte cōtumax fuit. Legi em̄ naturali non obediuit michi libero arbitrio abusus est. Unde Crisō. Quo dixit volo in cogitatu q̄ em̄ habens mtellectum boni et mali relinquit bonū et sequitur malum in cogitationibꝫ suis cōtra dominū respondere videtur qr nolo id est cōtra mtellectū suū creatū sibi a domino

hec Crisō. sed postea in aduentu saluatoris ad p̄dicatōnes xp̄i et apostolorū credens penitētiā duct⁹ optatus est in vinea dei et sermonis cōtumaciā labore correxit q̄ sūmo deo colla submisit et nunc cultu fidei deo fīme placet. Alteri autē filio postea dixit p̄ moysayce legis dilectōnē vade et opare in vineā meā et fac iustitiae opera qui respondit vado q̄ p̄mum deo seruire voluit et se ad seruiendū deo p̄ suscepcionē legis moysayce obligauit dicens moysi Omnia p̄cepta dñi faciem⁹ sed non iuit et q̄ doze spōspōdit opere non implenit quia m seruicio dei non remansit et legem susceptam non obseruauit necnon ad ydolatriam et ad mimica mala declinauit et nunc cristi cultum fugiendo negat Induxit autem hanc parabolam eos interrogando vt p̄pria responsione illos impietatis ministros argueret et p̄prio modicō cōdemnarentur. Cum ergo q̄ esset quis ex duobꝫ fecit voluntatē patris et alij respōdissent primus non intelligentes de ipsis dicta parabolam nescientes q̄ in responsione exprimerent condemnacionē suā intulit et ex responsione p̄pria eos cōfutauit cōfirmans platam ab ipsis sentenciā et dicens Amē dico vobis q̄ publicani et meretrices sez nō qui tales sunt sed qui fuerunt p̄cedunt vos in regnū dei id est in ecclesiā militantē p̄ fidē et penitenciā et in triumphantē p̄ gloriā vobis extra derelictis p̄ infidelitatem. Primus enī filius q̄ fecit voluntatē patris dign⁹ est misericordia. secundus q̄ neglexit dignus est reprobacione et pena quasi diceret Non solū gentiles meliores sunt vobis iudeis sicut et ipsi iudicastis sed eciā pessimi de gentilibꝫ sez publicani et meretrices q̄ inter vos sunt manifeste turpissime vite erunt maioris meriti apud deū q̄ vos q̄ melius est non p̄mittere et facere iusticiā dei q̄ p̄mittere et mentiri. et sm Iero. simulata sanctitas duplex est iniquitas et hoc vicīū potissime vigebat in sacerdotibꝫ et leuitis. Igitur sm Origenem potes vti parabola ista ad eos qui modicuz aut michil p̄mittunt. operibꝫ autē ostendunt et cōtra eos qui magna p̄mittunt. michil autē vel pauz sm suā p̄missionē agunt. nā hodie heu multi eciā religiosi nō solū legis scripte sed eciā legis naturalis iusticiā derelinquunt et ideo non misericordia cū filio primo q̄ populus pena cū secūdo digni sunt. Ubi Crisō. puto q̄ ex p̄sona ommiū virorū peccatorū publicani ponunt et ex p̄sona ommū mulierū meretricum meretrices quoniam q̄tus enim multa sint peccata in viris et mulieribus p̄ter ista tamē p̄pue auaricia in viris habundat. fornicacō autē in mulieribꝫ. Mulier enī q̄ in domo sua sedet medusa facile in peccatū fornicacōis incurrit q̄ hoc vicīū facile ex vacancia et ocio nascitur nam qui solliciudinibꝫ animū habet occupatū non facile fornicacioni opera dat nam diffimicō amoris hec est anime vacantis passio. Dir autē quomā in actibꝫ rerum diuersaꝫ est assidue in auaricie peccatū facile incurrit in fornicacōnē autē non facile nisi forte multū sit lasciuus. nā occupacō virilis solliciudinis suggestionem voluptatis plerūq; excludit. vnde p̄prium est hoc adolescencium michil agenciū hec Crisō. Deinde subiungit causā reprobacionis iudeoꝫ q̄ ē otium⁹ credēdi quē agguat et sanctitas Johānis et explū conversionis peccatorum q̄ publicanis et meretricibꝫ Johānī credentibus et ad p̄dicacōnē eius penitenciā agentibꝫ ipsi non crediderunt Johannis doctrinā eius audiēdo et opa eius imitando q̄ venit ad eos in via iusticiae q̄ opera p̄fectionis faciebat et xp̄m qui est ipsa iusticia ānunciabat et non solū hoc non fecerunt sed nec postq̄ publicanos et meretrices credentes et penitentes viderūt cōfusi sunt autē oportuit vt crederent vel illoꝫ exemplū sequerentur quibꝫ ipsi exemplū ē debuerāt exquo sequitur aggrauacio peccati ipsoꝫ q̄ nec p̄cedere nec sequi illos in fide et penitencia voluerunt laici eciā et sacerdotes duo filij nunc possūt intelligi et populus prior filius et sacerdotes secundus. Unde Cri. Duos eciā filios dicit laicoꝫ ordinacōnē et ordinez sacerdotū q̄s est prior filius populus. prior enī populus creatus est sed sacerdotes p̄ter populū deniq; populus dei ex tēpore abrahe cepit. sacerdotes aūt ex parte aaron et populares p hoc ipsū q̄ secularē suscipiunt vitā denegare videntur obediencia deo. sacerdotes autē magis videnē obediencia p̄mittere deo p̄pue p hoc ipsū q̄ specialiter in ministerio dei ostituuntur nā qui doctor populi ostituitur sine dubio p̄fitetur talē se fore qualē oportet ē doctorē. sacerdos et ommis clericus etsi specialiter non p̄mittat tamē ad hoc ipsuz q̄ doctor ostituitur alioꝫ tacite p̄mittere deo videtur in ommibꝫ obauditurum se deo et melior est laicus qui in prima fide secularē p̄fitetur vitā. reuera autē studet spiritaliter q̄ qui in prima qui dē fide p̄fitetur vitā spiritalē reuera aūt oplectitur vitā carnalē. et melior est laicus ante deū penitenciā agens q̄ clericus p̄manens in peccatis Laicus aūt in die iudicij stolā sacerdotalē acapiet Ideo et in crismate sic vnguntur ommes in sacerdocō Sacerdos autē peccatoꝫ spoliatus sacerdocij dignitate quā habuit erit inter fideles et p̄ocritas. vnde et modo secularis homo post peccatū fidele ad penitenciā venit nā occupatus negligēcia secularī dū scripturis nō satis attendit semp̄q; in scripturis posita sunt noua et videntur. Ideoq; cū audierit aliquid de gloria sanctorum aut de pena peccatoꝫ quasi nouū aliud audiens expauescit et dū aut bona desipiscit aut mala timet cōpunctus ad penitenciā deo recurrit. Nichil aūt impossibilius q̄ illū corrigere qui scit omnia et tamē detrimenens bonū diligit malū. Omnia enī q̄ sunt in scripturis p̄ter meditacionē quotidianuz ante oculus eius muetrata et vilia estimātur nā et quicq̄d terribile ē vsu vilescit p̄terea clericus qui semp̄ meditatur scripturas aut omnino obseruaturus est et erit p̄fectus et si semel ceperit illas detrimere nunq̄ exultatur in illis vt timeat quis aliquādo vidit clericū ad penitenciaz agentē et si deprehensus humiliauerit se non ideo dolet q̄ peccauit sed confundit q̄ p̄didit gloriā suā. Putasne

dominus quasi credelis derias penitenciaz denegauit dicens si sal infatuatū fuerit m q̄ salietur · sed q̄si natura le ee ꝺsideraus q̄ non est qui doceat illū errantē q̄ errantes alios corrigebat · ideo non dico populares q̄ ſm raonē verbi vitā suā dispensant sed publicam et meretrices q̄ deliciis mundalibꝫ et voluptatibꝫ carnalibus seipsos mācipauerunt p̄cedent vos in regno dei quia illi quasi ꝺsimunt esse quod erāt vos denegatis in opere qđ videmini ꝓfiteri in verbo tamꝫ arbores folia sine fructu habentes non pascentes dominū suuz sed deludentes hec Crisо · Per primū ergo filiū qui primo renuit patris p̄ceptū sed postea fecit signantur peccatores q̄ male viuēdo deo seruire negant sed postea penitentes viriliter opantur · Per secundū vero filiū qui facere voluntatē promisit z non fecit signantur illi qui operari virtuose ꝓmittūt sed non faciunt de quibꝫ sunt multi religiosi ꝓfitentes seruare magna sez euāgelica cōsilia cū tamen non obseruent et p̄cepta propter qđ seculares eaā peccatores tamen postea penitentes eis coram domino p̄ponuntur cum dicatur q̄ publicani et meretrices p̄cedent vos in regnū dei · Nullus ergo peccator diffidat nullus iustus p̄sumat cū peccatores p penitenciam q̄nq̄ alios in regnum dei p̄cedant ·

Sequitur oracio

Omine Jhesu xp̄e doctor bone da michi veritatem corde credere et ore atq̄ opere ꝓfiteri maligno rum q̄ spirituum et hominuz cautelas et astucias sapienter ꝺcernere da michi legis naturalis cordibꝫ nostris impressa et legis scripte in libris nobis date iusticiā facere et tuā in omnibꝫ voluntatē adimplere vt non cū secundo filio penā sed cū primo misericordiā apud te merear cōsequi ac cuz vere penitentibꝫ gradā in ecclesia militante et gloriaz in triumphāte misericorditer inuenire · Amen ·

De locacione vinee et vineatoribus sanguinarijs

Capitulum · xxiij ·

Dixit ꝓpositus eis aliā parabolā ꝺ homine patrefamilias q̄ plantauit vineā et aream ꝺdit ei sepez et fodit in ea torcular et edificauit turrim et locauit eā agricolis seu colonis et pegre ꝓfectus est · Ille aūt seruos suos ad recipiendū fructus missos male tractauerunt et occiderunt et nouissime filiū misit filiū heredem cognoscentes et hereditatē habere volentes ap̄prehenderunt et extra vineā eiicientes eaā occiderunt et interrogati quid faceret dominus vinee colonis illis dixerūt Malos male pdet et vineā suam locabit alijs agricolis q̄ ꝺdant ei fructū temporibꝫ suis quibꝫ ipse dixit q̄ auferetur ab eis dei regnū et daretur genti facienti fructus eius · In hac parabola ꝺscribit multiplicater malitiam et ingratitudinē malorum quibꝫ deus paterfamilias qui natura dominus benivolencia pater homo māsuetudine non natura similitudine nō veritate multa beneficia contulit q̄ domus israhel et synagoga vinea ē ex electis ꝓmissis patriarchaz et ꝓphetaz sicut ex viribus optimis quā de egipto trāstulit et in terra ꝓmissionis plantauit cui sepem circūdedit custodiā quidez triplicē sez angelicā sup muros Jherusalē et humanaz sez p̄fectionē bellicoz viroz et terrenā sez munitionē murorz · et fodit in ea torcular id est legē iusticie timorem oppimentē et malos torquentē et hoc fodit signis mimis et ꝓmissis et edificabit turrim sez templū et cultum dei qđ ꝺcitur turris ꝓpter altitudinē edificij ꝓpter securitatē refugij ꝓpter dignitatē ꝑulegij respectu aliarum nacionū et locauit eā agricolis et operarijs sez sacerdotibꝫ et p̄matibꝫ qui debent exstirpare vicia tā quā ꝓmas et mittere virtutes tamꝫ bona semina ac seruare cultū diuinū et iusticiā in hominibꝫ et pegre ꝓfectus et non loci mutacōne q̄ deus est vbiq̄ sed q̄ viribus liberi arbitrii relinquit vel ꝓpter longanimitatem quā expectādo vt a peccatis cōuertrentur habuit vel propter ipsorum negligenciam · qua ſm Ambrosium Qui vbiq̄ p̄sens est diligentibꝫ p̄sencior est et negligentibus absencior est · Cum autem tempus fructuū appinquaret q̄ post legē susceptā debebāt facere fructū bonoz opez misit seruos suos id est primos ꝓphetas ad agricolas id est ad regis et sacerdotes p̄mapaliter et ad alios subiectos eis cōsequenter vt acciperent fructus p ꝑdicacōnez suā eos ad fructū bonoz opez reducendo et agricole ap̄prehensis seruis q̄ milti reges et sacerdotes ꝓphetas sibi missos a dño turpiter cōprehēdentes male tractauerāt et occiderunt iterum misit alios seruos plures ꝑoribꝫ sez multiplicādo sez ꝓphetas ad populi correctionē et fecerunt eis similiter q̄ ipsi ingrati deū inhonorauerūt et similiter illos ꝓphetas psecuti sunt et interficerunt · sed nouissime id est in vltimis temporibꝫ misit filiū suū p nobis incarnatū quē herez vniuersoz et p̄mapem cognoscentes eiecerunt extra vineā negando vel q̄ extra partē Jherosolimoz occiderunt crucifigēdo volentes habere hereditatē temporalē sez possessionē · cogitabāt enī intra se isti populū habeat dominū necesse est vt amittamus cōsuetudinē hostiaz q̄ ad nostrū patata est lucrum · si aūt occidamus eum sic semp tenebitur consuetudo offerendaz hostiaz et sic fiet nostra possessio et erit nostra hereditas · Venit aūt dominus ad iudicandum et ad iudicandū istud factū quādo ex eius ordinacōne venit cōtra eos exercitus romanoz et malos male pdidit quādo ciuitatē et templū p romanos distruxit ac populū occidi et captiuare fecit · vel hereditas xp̄i est ecclesia quā idei p̄apue molieb̄atur dū fide eius extincta iusticiā que ex lege est psuadere gētibus conabātur hec fecerunt vt sic mali male pdant et merito damnentur et ab eis regnū dei sez xp̄s scriptura sacra seu scripturaz intelligēda fides ecclesia et vita eterna auferatur et hoc ptinet ad iudeoz reprobacionem sed qđ sequitur ptinet ad gentiliū cōuersionez et vinea ecclesia locetur alijs agricolis q̄ xp̄s ecclesiam suā regendā tradidit apostolis et alijs discipulis q̄ reddant ei fructū temporibꝫ suis q̄ ad p̄dicacōnē eoruz

credidit multitudo gentiū et regnum dei detur alijs scz gentilibꝫ ab oriente et occidente ab austro et aquilone venientibꝫ qui faciunt fructum cordis credendo et oris cōfitendo et operis seruiendo et corporis patiendo et recumbent cū abrahā ysaac et iacob in regno dei et ipsi filij dei eicient in tenebras exteriores. Mistice totū potest exponi hoc modo de ecclesia q̄ homo id est xp̄s plātauit vineā. i. ecclīā in sanguine suo et de latere suo formatā in q̄ tot sunt differētie palmitū qđ differentie hominum et circūdedit ei sepem id est euangelicā doctrinam vel angelorū custodiā et fodit in ea torcular id ē xp̄i crucē vel martyrū passionā et edificauit turrim id ē matrē xp̄i vel cōtemplationē cōfessorū et doctorū vel fidem de qua ecclesia se descendit cōtra hostes et locauit eā agricolis id est p̄latis quorū varijs ministerijs regitur et gubernatur et p̄fectus est vt supra exponitur Et misit seruos id est bonos ad arguendū malos q̄ alios occiderunt et alios occiderunt vt patet de multis Demū mittitur xp̄s filius manifestabiliter id est patre quādo aliquē instigat ad bonū sed aliqui sunt ingrati eius instinctū non solū repellentes sed eā pessime agentes p̄ter qđ quantū in eis est occidūt eū de quibus dicit Apls. Rursus crucifigentes filiū dei et sic ex dei iustitia p̄duntur et vinea alijs locatur cū eorū loco boni subrogantur. Potest eā p vineā istam intelligi anima rōnalis homini p deū locata q̄ ad hoc mundatur corpori vt ipso mediante fructū bonorū operū faciat et multa merita acquirat q̄ bona facta p hominē fiūt tamē vires et in quolibet bono hominis siue sit bona cogitatiō vel bona operatiō vel locutiō crescunt quinq̄ vue quinq̄ quatuor remanēt hominis quintū vero debetur deo que vue sunt cordis iocunditas culpe remissio eterne mortis vitaq̄ eterne glorie acquisitiō quinta vua est gloria dei istā non nobis deo dare debemus Potest insup exponi de religione cuius fūdatiō ē maxime in triplici voto dicitur diuina plantatiō sepes regula et cōstitutiones torcular lectio et studiū scripture turris p̄dicatio agricolarū locatio p̄latorū p̄fectio est felices qui bene colunt et non negligunt augent et nō diminuunt cōseruāt et non destruunt quilibet enim q̄z de populo est vinea et idē est eā deficere. qualibet enim nostrū colit seipsū. Unde Iero. Locata est autē nobis vinea et locata est ea cōditione vt reddamus fructū domino temporibus suis et sciamus vnoq̄ tempore quid oporteat nos vel loqui vel facere. Primapes autē sacerdotū et scribe et pharisei cognoscētes q̄ de ipsis dixerit parabolā istā voluerunt eū quasi mendacē tenere ad occidendū sed diuine reuerentie humanū timorez pie ferentes et timentes turbā nō p̄esserunt in factū quoniā turbe sicut p̄phetā habebant eū. sed quē nunc turbe quasi p̄phetā habent et colunt postea cōtra ipsum crucifige crucifige eū damant q̄ turba mobilis est nec in p̄posita voluntate p̄sistens. Vbi Cri. Omnis homo malus quantū ad voluntatē suam q̄ manus mittit in deū et occidit eū. Qui enim deū expectare ad iracundiam non dubitat qui p̄cepta eius cōculcat qui nōmē eius cōtemnit qui blasphemat qui murmurat contra deū et turbatu vultu aspiat ctra celū q̄ manus sua manda ter subleuat cōtra eū nomine si poterat fieri manus mittere in deū et occidere eū vt iā licenter peccaret. Vide nunc obstinationez pontificū et maiorū in malo quia audientes doctrinam xp̄i non fuerunt cōtriti sed magis ex hac indignati et ad occidendum eum mutati. multi sūt tales hodie qui indignātur quādo reprehenduntur q̄ pauci sunt qui veritatē sue correctionis velint audiri ymo et p̄secuntur reprehendētes eos p ipsorū salute. Vide eā quomodo pontifices et maiores retrahebātur a malo p̄pter populum cū tamē deberet ē p cōtrārium hec plebs quasi asinalis alia sunt que ipsū errantē corrupit hoc eā quotidie geritur in ecclesia cū quilibet solo nomine frater eā q̄ non diligit ecclesiastice fidei et pacis vnitatem erubescat vel timet impugnare p̄pter bonorū multitudinem sed licet ab occidendo dei filio ad modicū donec id ē veniret hora eis timore humano potuerunt retardari nunq̄ tñ diuino amore voluerunt cohiberi. Predicantē enī xp̄i cōtemnentes p̄pter cupiditatē temporalū cōspirauerunt in ipsius mortē ne p̄derent auritatē et templū in quo quidē tēplo hauriebāt pecuniā p̄phi sub obtētu cultꝰ diuini. vnde occiderunt filiū vt haberent hereditatē et p̄fice possiderent templū et auritatē ne occasione eius romani venirent et eis locū et gentē auferrent. cōtrarium tamē eis accidit q̄ in vindictā mortis xp̄i et locum et gentē p̄diderunt. vbi Criso. Quādoq̄ igitur detentus p medios eos trāsijt nō apparens quādoq̄ autem apparens dolentē eorū cōcupiscentiā detinet. hij autem neq̄ sobrij fiebāt neq̄ verecundabātur ita semel eos dilectio primatus et vane glorie replent cupido et p̄sentia petere. Nichil enī ita aduersus p̄phetā caput impellit et in precipitationes ferit et nichil ita facit a futuris expedire sicut affluere ē temperantie hīs Nichil ita facit et hij potiri sicut omnibꝫ illa p̄honorare. Querite enī ait dominus regnū dei et hec omnia adiicētur vobis ne itaq̄ solliciti sis de tuis sed dimitte ea deo. Si enī tu inde sollicitus sis vt homo sollicitus eris. Si aūt deꝰ p̄uiderit ne sollicitus sis de eis dimittens spiritualia que maiora sunt q̄ ipse non valde eis prouidebit. Vt igitur valde eis p̄uideat et solum omnia concedē. Si enim et ipse ea tractaueris dimittens spiritualia non multa eorū ipse faciet prouisionem. Vt igitur et tibi hec bene disposita sint et a sollicitudine eripiaris vniuersa adhereas spiritualibus despice secularia. Jam enim et rerum habebis cū celis et futuris bonis participabis hec Criso. hec p Criso. iā dicta et maxime et p̄apue ad monachos spectant h valde reprehenditur miseria modernorū monachorū de quorū vita idē Criso. hoc loco narrat eamq̄ ad secularium vitā cōparat dicens Que videtur ita onerosa ē vita et difficilis eā que monachorū ē dico et crucifixorum multū hac qui videtur ē mitis et mollis dulcor

est et delectabilioz et tantū est mediū quāta est poz⁹ et pelagi cōtinuo a vento pcussi differenaa · mtuere au tē a cōuersaconibꝫ cōfestim p̄mozdia trāquilitatis · fo tos enī et auitates et eos qui m medio fūt tumult⁹ fugientes vitam que est m montibus elegerunt que mchil habet cōmune ad p̄sentem et iā que sunt regni illius meditantur m silenao et quiete multa et cū om nibꝫ hijs deo fūt ornati qū opus monachoꝝ habebat adam ante mobedienaam opus est eis id quod erat et ade ante peccatum quando gloriaz illā indutus erat et deo cū libera p̄sentia copulabatur et regionē illam q̄ multa erat plena puritate habitabat · Quo enī hij de terius illo fūt dispositi quādo ante inobedieāa positus est operari paradisuz nulla cura erat ei secularis ꝫ neq; hijs deo loquebatur cum pura cōsciena hoc et hij et multo amplioꝛem habent libertatem penitenaā illā quāto et maioꝛi patiūtur gratia per dei largitaconē hij oꝛbis terraꝝ luminares surgētes a lectulo dari et letantes et choꝝ vnum statuentes m p̄dara cōsciena cōsonāter vniuersi sicut ex vno oze ymnos ad vniuersoꝝ canūt deū laudantes eū et gratiā ei p̄ omnibꝫ soluētes p̄ pro priis et cōmūbꝫ beneficijs quare si videtur adā dimit tentes interrogemus q̄ ab angelis hic dicat chorus q̄ in terra cantant et dicūt gloria in excelsis deo et i terra pax hominibꝫ bone voluntatis · Deinde postq̄ cantica illa dixerunt genua flectentes deū quē ympnis lauda uerunt rogant et petunt p̄senaum quidē michil nulla enī eis hoꝝ est cura stare autem cū libera penitenaa añ terribile tribunal cū venerit iudicare vivos et mortu os vnigenitus filius dei et nullū audire terribilem illā vocem q̄ dicat nescio et vt cū pura cōsciena et multis directionibꝫ laboriosam hanc expleant vitā et difficile hoc naufgēt pelagus cū trāquilitate · Deinde surgētes et p̄sentes iam stans illas ⁊ cōtinuas oraaones ori ente radio ad opus abijt vnusquisq; multum stipen diū egētibꝫ hic cōgregantes Magnus est illic qui vile opus rapit · Non est ibi meum et tuum sed abie ctum est inde hoc verbū qđ decem miliū est causa p̄lio rum Ja nullo eoꝝ tabernacula exterius celis dispo sita fūt . Etenim angeli descendūt ad eos et angeloꝝ domin⁹ et mensa apud eos est ab omni auaritia mū da et philosophia plena non sanguinū terrentes sunt apud eos neq; carniū mactiones neq; dulcamma neq; vapoꝝ coctoꝝ implens inde cēter odoratū neq; fumꝰ inde veniens neq; cursus et tumultus et turbacōnes et clamoꝝes aggrauātes sed panis et aqua · hec quidē ex fonte potitur · ille autē a laboribꝫ est iustus · si autem et mundificandus cōmedere voluerint extremitates ar boꝝ hec mundificaaa fit et maioꝝ hic delectaco q̄ in re galibus mensis angeloꝝ est hec mensa ab omni tur bacōne erupta et sedile eis fenū simpliciter supponitur si cut in heremo p̄dicās xp̄s erat · multi autē neq; teg men hic faciunt sed p̄tecto celū habent et lunā et p lu mine lucerne non indigentes oleo neq; ministro sol de sup ipsa digne lucet hanc et angeli mensaz de celo cō templantes letātur et exultant · hec igitur scientes et d ponentes auariaā vniuersam imitandamus fuꝝ mis cū studio vniuerso regnum rapientes vt et futuris frua mur bonis hec Crisostomus ·

Sequitur Oraao

Omme deus paterfamilias omnipotens qui vineā ecclesie tue p̄latis locasti ad colendū vt viaa tamq̄ spinas extirpando et virtu tes tamq̄ bona semina miserendo fructū in se et in sub ditis facerent honoꝝ opeꝝ · da ꝓpiaus ommbꝫ et p̄la tis et subditis vt fructū cordis oris et operis tibi red dant et vbertate fructuū maiestati tue placeant et tan dem post laborē p̄sentis vite cū electis tuis qui bene et fideliter laborauerūt in regno tuo te miserante requie scant · Amen.

De hoc rege q̄ fecit nupcias filio suo Ca · xxxiij ·

Et q̄ maiores iudeoꝝ intelligētes de se di a parabolas querebant dominū tenere et occidere hanc eoꝝ scies voluntatē michil — omnius mercpat sentientes nec timore su — patur quo minus arguer peccatores · hic habes argumentū q̄ si p̄dicaco tua non fuerit semp cō — secuta effectū non ideo desistas a p̄dicaaone et red ar — gucōne · maxime si spes est de eoꝝ quibꝫ p̄dicas corre — ctione · Quia igitur ostenderat q̄ regnū auferretur a iudeis et dabitur genti facienti fructus eius ideo subiū — git nūc parabolā de inuitatis ad nupcias regis quas fecit filio suo quoꝝ quidā venire neglexerunt · quidā vero seruos missos cōtumelijs affectos occiderūt et alijs bonis et malis vocatis qui venerūt et ad nupci as intrauerūt hanc parabolā mouet vt dei longani mitatem et paaenaā multā ad iudeos ostendat quos p̄ceteris honorauit et p̄mo ad nupcias filij sui voca uit cui carnē nostrā et ecclesiā desponsauit et vt rep bacionē iudeoꝝ et vocaaonē gentiū demonstraretur Quia enī iudei ad fidē vocati venire noluerunt meri to ipsis reprobatis alij introducti sunt et implete sunt nupcie discumbenaū q̄ fides catholica diffusa est p oz bem vniuersū · Similis est ergo regnū celoꝝ homini regi id est negoaū p̄sentis ecclesie seu fructū in eccle — sia militante arca xp̄m simile est negoao qđ potuit fieri p hominē regē in celebraaone nupciaꝝ · Iste hō rex est deus pater qui dicitur rex q̄ regnat in celo per gloriā in mundo p gratiā in inferno p iusticiā et dicit homo ꝓpter cōfoꝛmitatē que est inter deū et hominem qui fecit nupcias filio suo triplices p̄mas celebrauit in virginis vtero in copulacōne diuine nature et hu mane de quibus dicit Gre · q̄ nupciaꝝ thalamus fuit uterus virginalis · Secundas fecit in mundo in con iunctione xp̄i et ecclesie de quibꝫ Apo · sacramentū hoc magnū est ego dico in xp̄o et in ecclesia . Tercias fe cit in fideli amico in cōiunctione ḡie et fidelis anime de quibꝫ osee sponsabo te michi in fide · Alie sunt nup cie celestes in quibꝫ et multa fercula apponentur sm Aug · scz vita salus et virtus et copia et gl'a et honoꝛ

et pax et omnia bona · et misit seruos suos precedentes
scz pphetas vocare mutatos ad nupcias per scripturas
legis in qua facta est pmissio de incarnacõne xpi scz
ipos iudeos ad nupcias id est ad fidẽ incarnacõis xpi
pmissam in patriarchis figuratam in lege · pdicatuz
in prophetis prophete namqz darius denũciauerunt
ea de xpo que obscurius posita erant in lege hortabãt
eñ populũ iudaicũ expectare xpi aduentum ac p fidẽ
et opera venire credẽdo scripturis mutantibz obediẽdo
seruis vocantibz congaudendo nupcijs regalibz · Iterz
misit alios seruos sequentes scz Johannem baptistaz
et apostolos dicens diate mutatis scz iudeis vocatis
a tempore abrahe · Ecce prandiũ meum paraui id est
ministeriũ incarnacionis impleui ac sacramenta eccle
sie et doctrinã xpianam quibz reficiatur anima dispesui
thauri mei scz patres veteris testamenti qui sub iugo
legis laborabãt et inimicos corpis ventilabãt et alti-
lis quasi altilia ab alẽdo dicta scz patres nouũ testamẽti
pingedine caritatis sagmati pennis virtutũ alati ad
supna mente erecti · Occasa sunt quia sancti occidũtur
p salute populi et omnia pata fiũt qz quicquid querẽ
ad salutem iam adimpletuz est in scripturis · vel oia
que ptinent ad ministeriũ nostre redẽpcionis. vel in
troitus regni est per fidez mee incarnacõnis apertus
qui ante fuerat clausus · venite ad nupcias credẽdo di-
ligẽdo opando illi aũt neglexerũt qz iudei pdicacõz xpi
et apostolorz cõtempserunt · Nam pauca oparatiue de
iudeis crediderunt negligentes quidem quia dominuz
nõ timuerunt · qui eñ dominũ timet nichil negligit
Et abierunt alius in villaz suã et alius in negociacõez
suam ambicõe seculi tamq̃ ville dominio decẽti · et ob
pecunie cupiditatez in negociacõe occupati · vbi Cri-
O miserum? mundus et miseri qui eum secuti · Nemp
enim mundialia opera homines exduserunt a vita Re-
liqui vero tenuerũt seruos eius et cõtumelijs affectos
occiderunt quia baptã abest incarceratus et occisus ·
necnon stephanus et Jacobus et alij discipuli et sic
multi in testamento veteri · quia qñ est grauius non
nulli vocati gradum non solum respuũt sed eciam per se-
cũtur Rex aũt cũ audisset iratus ẽ qz a dnõ merito
p talibz sunt puniti et missis exercitibz suis scz Roma-
norz sub primapibus tyto et vespasiano qui ex diuina
ordinacione venerũt cõtra Jherusalem quadragesimõ
secũdo anno post passionez xpi pdidit hominas illos
qui in vlcionẽ sanguinis xpi et suorz discipulorũ ab
exercitu romanorz fuit trucidati et captiuati et auctorez
illorz succẽdit quia tũc iherusalem est successa et rẽplũ
in ea · Tunc ait seruis suis scz apostolis et discipulis
p diuinã reuelacionẽ · Nupcie quidẽ parate sunt id est
misteria xpi impleta sunt et omne sacramentũ incar-
nacionis et humane dispensacõnis iã peractũ est et cõ-
pletũ vt natiuitas pdicacio passio et huiusmodi. sed
qui muitati erãt p legem et pphetas per apostolos scz
iudei non fuerunt digni pter suã incredulitatẽ · Ite g
ad exitus viarz id est ad gentiles extra viã errantes et
ad dispersiones genauz et quoscũqz inueneritis id est
cuiuscũqz sexus vel etatis cuiuscumqz status vel dig-
nitatis cuiuscũqz pfessionis vl ordinacionis siue accepcõ
ne psonarz vocate ad nupcias id est ad fidẽ incarnacõ-
nis qz nullus volens fidẽ xpi recipere est repellendus
Et egressi serui ogregauerunt omnes quos inuene
runt bonos et malos qz in ecclesia militante admixti
sunt mali cũ bonis et implete sunt nupcie discũbenauz
qz vt dictũ est fides catholica diffusa est p orbez vniuer
sum vel implete sunt pdictum est et quantũ ad nume
rum et quantũ ad meritũ et quantũ ad pordinacionez
diuinã qñ erit in fine mundi quãdo cõplebitur nume
rus electorz · Intrauit aũt rex scz deus ad iudiciũ tota
eñ trinitas iudicabit id ẽ reddet vnicuiqz p meritis
vt videret discũbentes id est in fide quiescentes attẽ-
dendo scz vitã fidelium et discernendo merita et demerita
eorz · fideles eñ ptinent ad iudiciũ naz qui non credit
iã iudicatus est · Intrat aũt dupliciter scz generaliter
in futuro iudicio et specialiter in morte cuiuslibet homi
nis. Et nota qz discumbere in nupcijs xpi est sacramẽ-
tis ecclesie participare fidẽ xpi habere et beneficijs dei
atqz gracijs eius pfrui et vidit ibi hominẽ id est totuz
cetũ malorz qui in malicia socciati sunt in vnũ non ve-
stitum veste nupciali id est habentẽ fidẽ xpi non opa
Nam sm Jero · Vestis nupcialis pcepta sunt domini
et opera que cõplentur ex lege et euangelio nouiqz ho
mines efficiunt vestimentũ iste homo habens fidez sine
operibz ad nupcias ecclesie portat os et dentes et ob-
mittens vite oposicionẽ et mores · vl non vestitũ ve
ste nupciali id est habentẽ fidẽ sine caritate · Dicatur au
tem caritas vestis nupcialis qz tegit turpitudinẽ pec-
catorz qz pregit a frigore temptacionũ qz ornat mu-
nere donorz et virtutũ · et vt dicat Aug? · diuidit inter
filios regni et pdicõnis, vbi Gre · Recte caritas nup-
cialis vestis vocatur qz hanc in se conditor noster ha
buit dũ assumpsit sibi ecclesie nupcias venit · Qui g
per caritatẽ venit ad homines eandẽ caritatẽ minorat
vestẽ ee nupcialem · Sciendum vero est qz sicut in
duobz lignis supiori videlicet et inferiori vestis texẽ
ita in duobz pceptis caritas habetur in dilectione scz
dei et dilectione pximi · Duo ergo necessaria sunt vt
caritatis pcepta custodiat quisquis habere in nupcijs
vestẽ nupcialẽ curat quatenus nec ex passione pximi
contemplacionẽ relinquat dei nec plus qz debet inhereẽ
contemplacioni dei cõpassionẽ abigat pximi · Scien-
dum qz est qz ipsa dilectio pximi in duobz pceptis sub
diuiditur cui quidã sapiens dicat Omne qz tibi odioris
fieri vide ne alteri facias et p semetipsaz veritas pdicat
dicens quecũqz vultis vt faciant vobis homines et vos
eadem facite illis · Caritas aũt vera est cũ et in deo di
ligitur amicus · et pter deum diligitur inimicus mag-
na fiũt hec alta fiũt hec et multis ad exhibendũ difficilia
sed tamẽ ista est vestis nupcialis Quisqs hanc recũ
bens non habeat iã solliatus metuat ingrediente rege
quãdo nuptiẽ foras · hec Gre? · Et ait illi vnũquez

hommem in iudicio particulari cū mozit vniuersoz
iudex interrogat quomō in fide xpiana se habuerit
sed in fine mundi loquitur toti humano generi amice
fidei participacione sed non operacōne debiti obligacō
ne sed non solucōne nomine nō re. Vocatur ꝙ pecca
toz amicus ꝓpter fidē informem q̄ nociua quedā est et
dei domū licet non sufficiat ad salutē. vocatur eaā ami
cus ꝓpter naturā quaad ymaginē dei est factus vel q̄
fuit mutatus quomodo huc intrasti inter ogregacōo
nem sez fidelitū sacramenta ecclie suscipiendo fidē ec
clie cōfitendo non habens vestē nupcialē sez opera si
ne quib⁹ fides est mozta vel vestē nupcialē sez cari
tatem q̄ absq; tali veste nemo ad cōmunē fidelitū de
bet accedere quomā dignū est vt cōuiuantes ipsi spō
so m habitu sint cōformes qui vestē mouit caritatis
dicatur vestis tū q̄ operit delicta tū q̄ calefiat desideria
tū q̄ sine ea non placent deo opa nostra. Dicatur aūt
nupcialis q̄ matrimonia fiunt ꝓpter amicaā reformā
dam cōformandā vel augendā. In matrimonio igit
filij dei q̄d fecit cū natura humana amicaā inter deū et
nos est reformata ꝓpetuo cōfirmata et eaā augmen
tata. Et nota q̄ existentes in nupcijs xpi plurimi fuit
mduti sacco auaricie. aliqui fuit mduti purpura sup
bie. aliqui auro manus glozie. aliqui pellib⁹ ouium
simulate rustice. aliqui armis iracundie. aliqui habet
vestimentū sordidū peccato luxurie. aliqui laceratū dis
secacōne mundie. aliqui incōpositum negligencia ac
cidie. aliqui molle intuitu oplacencie. aliqui nimis af
fluens voluptate gule. De quib⁹ omnib⁹ in sophonia
dicatur Visitabo sup omnes qui mduti sunt veste pe
grina. at illi obmutuit ꝓpter timorē accusacōnis ꝓpter
erubescenaā iniquitatis ꝓpter ignoraaā excusacōnis
p̄ confusione non habens quid responderet q̄ deo nul
lus respondere potest sed ꝓpria arguente cōscienaa cō
uincatur et mutus effiat. p hoc ꝙ ille obmutuit demō
strat q̄ in illo vltimo examine oīe gen⁹ excusacōnis
cessabit. Tunc dixit rex ministris id est angelis diui
ne iustice executoribus. vel iste ministri sunt maligni
spiritus qui deputati sunt ad penā damnatoz. q̄ sm
Augr. merito ipsi sunt pene auctozes qui fuerunt cul
pe suggestozes ligatis manib⁹ et pedib⁹ id est ablata po
testate bene operandi et ad salutē reuertendi ac gradaz
recipiendi. vel pedes sunt facultas liberi arbitrij. ma
nus vero sunt potencia operis et vtrūq; istoz est li
gatum in damnatis mittite et ꝓiate eū sic ligatū in te
nebras exteriozes a visione dei et q̄ sunt extra omnē
diē et extra ambitū diuine misericordie. Vel exterio
res id est corporales et localiter extra ipsū positas q̄ ha
buerat in seipso dū hic viueret interiozes id est mēta
les. Tenebre enī ignorancie ducūt ad tenebras culpe
et hee ad tenebras pene. Vnde sm Gre. interiozes te
nebras dicimus ceatatē mentis. exteriozes vero tene
bras eternā noctē damnacōnis. Qui ergo nūc in vi
cio ligāri sponte nunc m supplicio ligabūtur in vin
ligabit ibi pena quos hic a bonis operib⁹ ligauit cul
pa. Et quid ibi fustinebit qui ꝫ bene viuere cōtempsit subtungit dicens Ibi erit fletus sez oculoz ꝓ illicitas oupiscencias et in vanitate mundi hic vagancū
et stridoz dencū in eternitate modo gaudencū quatenꝰ
singula membra fuplicio subiacēt que hic singulis
vicijs subiecta seruiebāt vel fletus et stridoz id est do
loz mentis et corporis ad que reducatur omnis pena
infernalis. fletus enī a tristicia oziginatur et stridoz de
um causatur a cōtrarijs causis sez ex ardore durissimi
ignis et frigore infernali. Vnde dicitur in Job ad ni
mium calorē trāsibit ab aquis niuū. in fletu eaam et
stridore magnitudo tormentoz et doloris immensitas
significatur vel certe stridor dencū ꝓdit indignantis
affectū eo ꝙ sero vnumquēq; pentrat sero ingemi
scat sero sibi irascatur q̄ tā putate impbitate dereliq;
rit. et q̄ in cōuiuio nupcialis non iniquum sed finis ḡra
tuit cōsequenter repulso vno in quo omne malox cor
pus exp̄mitur generalis sentencia et eaā parabole con
clusio infertur. Multi autē sunt vocati ad fidē catholicā
pauci vero electi ad gloriā sez oparatiue respectu illo
rum qui vocati sunt ad fidē q̄ inter multos fideles ha
bentes fidē pauci sunt electi qui habeant fidē formataz
Rursus omnes homines vocant ad fidē sed pauci sūt
electi q̄ pauci sunt fideles respectu infidelū. Tale est
ꝙ dicit non vnus tantū de vocatis electus est de nup
cijs ꝫ intelligendū est de multis q̄ p illū vnū intelligi
tur vniuersitas malox qui habent fidē sine operib⁹ cari
tatis. nā sm Aug. ille qui mōe electus est non vnuz
hominē signat sed multos q̄ ille vnus corpus malo
rum est. Vnde alibi dicitur lata est via que ducit ad
pdicionē et multi sunt qui ingrediūtur p eā et arta ē
via q̄ ducit ad vitā et pauci sunt qui inuemunt eam
et hoc multū deberet nos terrere et ad humilitatē mo
uere q̄ est nobis incertū vtrū simus de illo paruo nu
mero electox. Vnde Gre. Tanto ergo vnusquisq;
sibi metuat et in humilitate se deprimat quanto li sit electꝰ
ignorat q̄ q̄d sepe dicendū est et sine oblitione retinē
dum multi sunt vocati pauci vero electi hec Gre. Et
notandū ꝙ hoc verbū ibi erit fletus et stridor dencuz
in. vij. locis euāgelij legitur et hoc contra septē vicia
maxime p̄latox sm q̄ vbiq; in p̄cedenti littera reddit
causa. p̄ma causa est q̄ male intrauerunt sez p nūmuz
non p deū p cupiditatē non p caritatē. Vnde dicitur ꝫ
quomodo huc intrasti non habens vestē nupcialē et se
quitur ibi erit fletus et stridor dencū. Secunda quia
male vixerunt nō sicut pastozes sed sicut p̄dones nō
sicut episcopi ꝫ sicut epicuri. Vñ sup de sagena dicit
malos aūt foras miserūt et sequit ibi erit fletꝰ et stri
dor dencū. Tercia q̄ alios scādalizauerūt sicut lapis
subito occurrens pedi facit ipsū cespitare et offendere
Vnde supra et colligent de regno eius omnia scādala
et sequitur ibi erit fletus et stridor dencuz. Quarta q̄
in docendo et regendo fuerunt inutiles. vnde infra ser
uum inutilē pice intenebras exteriozes et sequitur ibi
erit fletus et stridor dencuz. Quinta quia subditos et

supbia verbi et auaricia facti offerunt. Vnde infra si dixerit seruus malus mora facet dominus meus ne parte sua ponet cu ypocritis et sequitur ibi erit fletus et stridor dentu. Sexta q magna de se psumpserunt credendo et maiora iactando. Vnde supra none manducauimus eor cora te et bibim? ne et sequitur ibi erit fletus et stridor dentiu. Septima q non pnituerunt Elatio enim supbie repugnat humilitati pnitende. vñ supra de centurione filij aut regni eiacntur fortes in tenebras exteriores et sequitur ibi erit fletus et stridor dentu. has ergo xpi et ecclie nupcias tota mente diligamus bax gaudijs celestib? indefessi bonor? intencone tungamur has q p fide vocati intrauimus mundo dilectioms habitu celebrare curem? nostreq actoris simul et cogitacois maculas aute die extremi discrimmis ipsi solliciti examinando diluamus ne forte tunc ingrediens rex si viderit nos nupcialē caritatis vestē non habere eiciat nos et ligatis a facultate bene agendi manib? nostris ac pedib? in tenebras mittat exteriores. Si quis enim in tempore iudicij fuerit inuentus sub nomine xpiani non habens opera xpiana statim corripietur et audiet istud a rege sibi dictum Amice quomodo huc intrasti non habens vestē nupcialē quasi dicat vt quid xpianus es factus cu opera tua non sint xpiani. nulli itaq de vocacone psumat donec de adepcone finis securus existat. Omnes quide vocat deus voluntate antecedente sin quam vult omnes homines saluos fieri et tame pauci sunt electi q pauci beatitudinem consecuntur respectu eor? qui damnant. nonulli quida vocati nec capiunt. Nonnulli vero in bonis que inceperunt minime pseuerant. Nemo aute xpianu se iudicet nisi q xpi et doctrina sequitur et ymitatur exemplu qui male viuunt et xpiani vocantur iniuria xpo faciunt. Vnde Aug?. Nemo sine causa quodcuq nome sortitur sutor vt dicatur necesse est vt calcamenta cofitiat vocetur quis faber aut artifex artis pcia fiat ? huiusmodi exemplis cognoscimus nullu sine actu nome sed omne nomen ex actu cristiani ergo nomē ille frustra sortitur qui xpm non ymitatur. Quid enim tibi pdest vocari qd non es et nomē vsurpare alienu sed si xpianu te ee delectat q xpianitatis sunt gere et merito tibi nomen xpiani assume. Tu ergo quomodo xpianus diceris in quo nullus xpiani est actus. Vnde Aug?. cristianus rustice comitatis et integritatis pacencie castitatis pudicicie pietatis humilitatis innocencie est nomen et tu istud nomē quomodo tibi defendis et vendicas cui de tā pluribus rebus nec pauca subsistunt xpianus ille est qui non nomine tantu sed opere est q via xpi sequitur qui xpm in omnibus ymitatur sicut scriptum est qui dicit se in xpo manere debet sicut illi ambulauit et ipse ambulare xpiam? est qui die nocteq deo deseruit qui indesinenter eius pcepta meditatur et cogitat q paup mundo efficiatur vt deo locuplex fiat q inter homines habet ingloriosus vt cora deo et angelis gloriosus appareat q in corde suo michil simulatum videtur habere nec fictu cuius simplex et immaculata est anima cui? cosciencia fidelis et pura e cuius tota in deo mens cuius omnis spes in xpo est q celestia pcius q terrena despexerat qui humana spernit vt possit habere diuina hec Aug?. Vñ Leo papa frustra appellamur xpiani si ymitatores non sumus xpi qui ideo se via ee dixit vt couersico magister eet forma discipulis et illa humilitate eligeret seruus qua sectat? est dominus. Vnde et Cyprianus xpianus nemo recte dicitur nisi qui xpo moribus coequatur. vnde eciam Anselmus Inter fideles coputantur qui qd vouerut non impleuerut. Qui cuiq eaa xpm non sequitur nō solu xpiani nomē amittere sed et antixps dici meretur Vnde Aug?. Quisquis factis negat xpm antixps e magis mendax est antixps qui ore pfitetur Jhesu ee xpm et factis negat ideo mendax q aliud loquitur et aliud agit quis est qui non credit q Jhesus sit cristus qui nō viuit quomodo precipit cristus. Multi enim dicunt credo sed fides sine operibus non saluat. Et iterum omnes negāt xpm in carne venisse qui violant caritate. Jhesu enim non opus erat vt veniret nisi propter caritate maiore ac dilectione nemo habet q vt animam suā ponat quis p amicis suis quisquis violat caritatem quodlibet dicat de lingua vita ipius negat xpm in carne venisse et iste est antixpus vbicuq fuerit quocuq itrauit hec Aug?. In hoc ergo maxie nos cristiani gentiles scandalizamus quia caritatem et vitā virtuosam nō habem?. Vnde Crisos. Nichil aliud est qd scandalizat gentiles q q non amor est cum enim multiplicata fuerit iniquitas frigebat amor. vitā aut michil ita facit darā vt amor. Nichil enim ita couertit gentiles vt virtus animi michil scandalizat vt malicia Cum enim viderit auaricia vtentem rapientem eum qui cotraria utitur et his qui eiusdem fut tribus vt feris vtentem eum qui utitur inimicos amore deliberacones diat ea que dicta fut Cum aute viderit trementes mortem qualiter suscipiet eos q de immortalitate fut sermones Cum viderit diligere pximos et alios seruiente passionib? infirm? in suis manet dogmatib? michil magnum ymaginās. Nos enim sumus causa mandi eos in erore. nā dogmata quida que apud seipsos sunt olim cotempsissent sed et nostra similiter imitarentur Ex vita aute nostra phibentur. nā p verba quida fiat fiale est. Multi enim et apud eos hoc fecerunt. Inquirunt aute ea q per opera demōstracone. Ostende enim michi fide tua aut p opera tua. Cum aute magis fera diuellimus primor? substancias iacturā nos vocant orbis terrar? quare et nos hor? vindictā dabim? nō p quib? male agimus solu sed et p quib? blasphemat nomē dei vsqquo petimus et voluptati et alijs sumus alligati passionib?. desistamus igitur de reliquo et virtute capiam? omnē vt futuris fruamur bonis hec Cri.

Sequitur oratio

Omine Jhesu xpe rex celestis glorie qui nos p nūcios tuos scz p sacrā scripturā infirmitates periculum viuendi ymitacōnē fortune et gratuitā vōluntatē ad nupcias tuas vocasti da nob caritatē vestē nupcialē ne a cōfessione peccati et a laude dei vmq̄ obmutescam⁹ ne a refectione spiritualis gaudij scz pace et securitate separemur et da nobis vestē pietatis et bone operacōnis ne ligatis manib⁹ et pedib⁹ i tenebras exteriores mittam⁹ am̄.

De questione super tributo soluendo vel de muliere septē viros habente Capitulū·xxxv·

Tunc scz post p̄dicta et eadem feria terda abeuntes pharisei ad herodianos cōsiliū inierunt vt ex collacōne cōmuni melius ꝓpenderent qualiter Jhesū deape possent et eū quē capere nō poterāt in malo opere capent in sermone qz facilius capitur homo in verbis q̄ in factis·et miserunt discipulos de secta sua cū herodianis id est ministris herodis qui ex parte cesaris p̄erat tributis vt discipuli eū capent in sermone et ministri capent eū ad pumēdū in corpore sm Crisē forte pharisei xp̄o noti et suspecti arcūuenire eum non possent qz cora eis sibi in verbis caueret mittūt ei discipulos quasi ignotos vt facilius deapent et deprehensi immus erubescerēt et ꝓpter hoc eos cū herodis ministros simul mittunt vt quod cūq̄ dixerit reprehendatur et arcūdant eū sicut apes mel in ore et aculeū intergo portantes et adulatorie emendant in eo tripli cem veritatē dicentes Magister scim⁹ qz verax es q̄ntum ad vitā non ypocrita ecce veritas vite et viā dei qualiter ad deū in veritate doces quantū ad sanā doctrinam ecce veritas doctrine et non est tibi cura id est timor et fauor de aliquo quantū ad iusticiā id est nō attendis aliquē vt accipias psonam·Unde exponēdo subiungit·non enī respicis psonas hominū sed indistincte dicis maioribus et minoribus veritatē ecce veritas in facie sed econtra multi modernī faciunt qui pauperes derelinquētes publice arguunt et cōfundunt sed diuitibus maiora peccantibus nec mutū faciunt sm Crisē inter omnia peccata sacerdotū maximū est q̄ psonas respiciunt et non causas et ideo iustos et paupes despiciunt et iniquos et diuites p̄mouent et exaltāt·Ut autē dicat ide Crisō·Magister enī vocāt et veracē magistrū vt quasi veneratōe eius deaperent et vt quasi laudatus et honoratus misterū sui cordis simpliciter eis appiret tamq̄ volens eos habere discipulos hec est enim ypocritaꝝ p̄ma simulacō et laudacō·laudāt enī q̄s p̄dere volunt vt p delectacōnē laudis paulatim corda hominū ad simpliciratē benigne confessionis inducāt hec Crisō·Istis similes sunt qui hominibus in p̄sencia adulantur et in absencia detrahunt O q̄ plenus est mundus his et illis pestiferis hominib⁹ a quib⁹ custodiat suos deus·Unde sm Aug̃·Duo sunt genera psequendum scz vituperantes et adulantē et plus psequitur lingua adulatoris q̄ manus interfectoris et melliras verbis eū interrogare volentes subiungunt dic ergo nobis Quid tibi videtur qz certi sumus q̄ non dimittis ꝓpter maiestatē cesaris vel timorē aut fauorē cuiuscūq̄ hominis quādo veritatē dicas et iuste q̄ verē diffinias Et interrogant eū dicentes licet censū dari cesari an non hanc questionē apud iudeos ortā xp̄o maliciose ꝓposuerunt vt sibi tributū dari negaret et diceret nō licitū cadaret in manū p̄sidis et statim capetur tāq̄ extraneus imperatori· Si autē tributū concederet et diceret licitū cadaret in manū populi tamq̄ cōtrarius eorū libertati et primo honori et sic totū eor artificiuz erat undiq; habens p̄capiā·Dicebāt enī quidā qz romani p republica militabāt et eos in securitate et quiete tenerent q̄ licebat dare tributū sed econtra pharisei asserebant q̄ qui seruiebāt humano deo et sibi oblacōnes et decimas reddebāt nulli hominū tributa soluere debebāt sed sapiencie fons dolos eor fugit·Dic enī respōdit vt deo et cesari sua iura seruaret unde cognita et deprehensa nequicia et dolositate eor·michi enī latet deus q̄ scrutatur renes et corda laudes ipsor respuit et dure eis respondit dicens Quid me temptatis ypocrite q̄si diceret Non queritis veritatē addiscere sed me verbo capere et ꝓpter hoc eos ypocritas vocat qz aliud p̄tendebant et aliud intendebāt sm Crisō·respondet non sm verba eor blandē sed sm cōsciencias eor aspere docens nos dure rebellere adulātes·Et sm eundem videtur qz pharisei blandiebātur vt p̄erēt· Jhesus autem cōfundebāt vt saluaret qz utilior est deus hominuz iustus q̄ homo ꝓpius·Et subiungit In hoc autē q̄ cristus laudes respuit datur intelligere q̄ nullus debet velle laudari et in hoc q̄ adulatores suos dure reprehendit docem⁹ vt adulantes vitemus ostendite michi nūmisma census id est denarū qui p censu datur anuo et erat de argento vocabaturq; denarius qz valebat decem nūmos vsuales et habebat ymaginē cesaris et nomē eius ꝓprie tamē nūmisma est ipsa inscripcō ymaginis et nūmus est cui inscribitur et illis offerentibus ei denarū censualē ait cuius est hec ymago quantuz ad figurā et superscripcō addita quantū ad scripturam non de ignorāncia interrogat sed vt cōpetenter ad eorum verba respondeat voluit dominus videre materiam questionis vt nos taceat informaret ne simus p̄cipites in sentēciando ꝛ matureꝛ inquiram⁹ et prius examinem⁹ aīq̄ diffinima⁹ dicūt ei Cesaris scz tyberij p̄incipis augusti cesaris sub quo augusto passus est dominus Tunc ex p̄missis inferendo questionis determinacōnē ait illis reddite ergo que sunt cesaris cesari scz tributū et pecuniā p quā cōtemini vos illi subiectos· vbi sm Crisō· illa dicat solutz q̄ non nocēt pietati qz si aliquod tale est non cesaris sed diaboli est vectigal et q̄ sunt dei deo scz sm Jero·Decimas p̄micias oblacōnes et hostias sicut et ipse reddidit tributa p se et petro et deo reddidit que dei sunt patris sui faciens voluntatem· vl debemus reddere mundo suos honores eos despiciendo suas delicias eas abhorrēdo et p̄uas diuicias eas

ostēnendo. Deo autē dramas primicias et oblaciones
Vel sm Ambro. sicut cesar exigit imp̄ssionē sue ymaginis sic et deus animā lumine vultus sui insignitam
Sicut em denarius ymaginē regis sic signatē homo
ad ymaginē et similitudinē dei quā peccando corrumpitur. Et itez cū alia sit ymago dei alia mundi si non vis ee obnoxius cesari noli habere q̄ sunt mundi si vis terreno regi nichil debere omnia tua relinque et xp̄m sequere et bene primus q̄ sunt cesaris reddenda decernit
Nez em potest ee quis discipulus domini nisi primus renunciauerit mūdo sed omnes renunciamus verbis non renunciamus affectu nā cū sacramenta suscipim? renunciamus quā ḡua sunt vincula p̄mittere deo et non soluere maior est otractus fidei q̄ pecunie redde p̄missū cū in hoc corpore es primus q̄ vemat exactor et mittat te in carcerē. Vnde et Jero. Nūmum habentez cesaris ymaginē reddite coacti cesari vos metipsos libenter deo. Signatū est em sup nos lumen vultus dei non cesaris hec Jero. Relictis ergo q̄ mundi sunt corpus animā intellectū voluntatē racionē et omnia q̄ in nobis sunt deo a quo accepimus non dico debem? sed tamq̄ debitū reddamus vt non oparare bestijs sed racionabiliter in omnibz p̄cedam?. qz sm hylariū cōdignū ē vt ei nos totos reddam? cui debere nos recolimus et originē et p̄fectū non est itaq̄ incōueniens nec contradictio q̄ homo sit subditus homini in temporalibz et deo immediate in spiritualibz. vtrūq̄ enim bene se opatur nec alterz alteri p̄iudicat sed magis felix est et beatus qui a temporalibz a p̄iacosa seruitute eoz est erutus et deo soli subiectus qz hic maxime est liber et p̄inceps et regibz regalior et nez diuidarur timet tyrānidē nez p̄emapatus timorē. Similiter autē deo debemus reddere triplex tributū sine racionē quaz postulat scz de corde p̄fectam dilectionē de ore feruentem et frequentē graciaz actionē de corpore voluntariam viaoz mortificacionē. In p̄missis eaā tria misticē notantur. p̄mo queritur ostensio denarij. secundo interrogatur supscripcō oblati. tercō sequitur diffinicio cui debeat reddi. In denario sunt tria materia pondus et supscripcio cū ymagine. Materia est opera bona vl mala argentea vel stānea. Pondus est intencō recta vel prava ymago attenditur in affectu interiori et supscripcō in effectu exteriori. Ymago em dyaboli est culpa ymago dei gracia supscripcō est exterior cōuersacio vel humilis ad ymitacionē xp̄i vel superba ad ymitacionē dyaboli huius denarij ostensio fit in morte O q̄ metuenda quomodo ostendit michi nūmisma census hominē scz interiorē sacco carnis velatū exteriori simulacione obumbratū diu ad penitenciā expectatum Felix qui potuit dicere cōfidisti sacco meū et circūdisti me letica. ℔ interrogacō fiet in iudicio de ymagine O q̄ horrenda interrogacō ymo increpacō malorum cuius est ymago hec et supscripcō q̄ licet portat ymaginē eius cuius habet opera scz vel dei vel imperatoris mundi et dyaboli sed diffinicio fiet in retribucōne. reddite ergo q̄ sunt cesaris cesari et que sunt dei deo qz ibunt hij in supplicū illi in gaudiū et qui missi fuerant a phariseis audientes sapientissimā responsionem domini mirati sūt qz calliditate et insidijs p̄ualere non potuerunt et relicto eo sicut cōfusi abierunt. vñ Jero. Qui ad tantā credere sapiencia debuerant mirati sūt q̄ calliditas eoz insidiādi locū non inuenisset sed relicto eo abierunt infidelitatē pariter cū miraculo reportantes. deinde cū abissent pharisei accesserūt ad eū saducei vt qz racione eū superare nō poterant saltem p ipsam frequenciā sensum eius subuerterent et te dio eū superent. Tres secte erāt inter iudeos ab alijs differentes scz pharisei qui erāt ab alijs diuisi quantū ad habitū et traciones qui tradicōnes suas traciombus moysi p̄ferebant et sm legem vacabāt. vnde et pharisei id est diuisi a phares qđ est diuisio dicebantē a populo. Alij erāt saducei qui ab alijs differebāt quantum ad doctrinā qz ipsi sibi iusticiā et q̄ non erāt vendicabāt. vnde et iusti p̄ter exteriorē sanctitatē appellati sunt. ipsi em resurrectionē negabāt et animā mortalem ee et cū corpore interire dicebāt ac nez angelū nez spiritū ee credebāt sed libros moysi recipiebant. Alij erāt eēni qui ab alijs differebāt in vita et modo viuendi vere monasticā vitā docebant cōugia vitabant omnia in cōmuni habebāt. De duabz autē p̄missis sectis hic dicitur. Saducei ergo accedentes ad Jhesum fabulā quandā fictā de muliere q̄ septē viros habuerat ei p̄ponebant querentes eū cuius eet in resurrectione p quā ostendere volebāt resurrectionez non ee. putabāt em q̄ si futura eet resurrectio tūc celebrande eent nupcie sicut modo et qz inconueniens videtur q̄ detur hominibz septē simul qz vni mulieri nūq̄ licuit plures viros habere sed bene ecōuerso p̄ter fecunditatem vel q̄ detur alicui eoz determinate qz qua racione eet vnius eadē racōne eet et alterius intendebāt cōcludere resurrectionē nullā ee quā questionē dns soluendo euacuat dominus eoz opinionē et respondit erroꝛē dicens erratis in hoc scz q̄ resurrectionē negatis nescientes scripturas que resurrectionē asserunt ac modū resurrectionis instruūt et ostendunt. vñ ea am sequitur q̄ nesciāt virtutē dei q̄ poterit corpora suscitare et post mortē viuificare quia potuit omnia de nichilo facere. Erzant ergo qz et scripturis cōtradicebant et virtuti dei derogabāt. erratis eaā putantes ibi celebrādas ee nupcias. In resurrectione em generali nez nubent scz viri id est nō acapient vxores nez nubentur scz mulieres id est non acapientur a viris Vt dicat Jero Latina osuetudo hic greco ydiomati nō respondet. Nubere em p̄prie dicuntur mulieres et viri vxores ducere sed hic simpliciter intelligamus q̄ nubere de viris et nubi de mulieribz dictū sit. vñ nō erit ibi carnalis sed spiritualis cōuersacio et sic hoc est qđ subditur sed sunt sicut angeli dei in celo non in natura angeli ℔ sicut āgeli in p̄prietate spūalitatis et immortalitatis incorruptibiles scz et īgnabiles nō q̄ sint spūs

sed spirituales ac vitā et conuersacōnem spiritualem
habentes et sine labe corrupcōis visione et fruicone
dei viuentes · Cessante enim causa cessat effectus nup
cie autē ordinate sunt ad procreacionem filiorū educādo
rum ad cultum dei quousq; numerus p̄destinatorum
sit cōpletus qui cōpletus erit in resurrectione et pter
hoc tunc erimus sicut angeli semp oremplacōni vacā
tes et hoc est q dicit corda mouere ad deuocōnē vide-
licet ostēdacio illius beate vite quā post modicū expe-
ctamus sm Bedā Mistice p septē viros reprobos om
nis ꝑuersitas designatur quoꝝ vxor est mūdana ꝑuersacō
qui descendunt sine liberis q tota hac vita q · vij · dier
bus agitur steriles sunt a bonis operib⁹ quibus morte
miseria p̄cauētis ad vltimū et ipsa mundana cōuersacō
quam illi sine vitali operi transierant quasi vxor mor-
cuida trāsibit · potest eadē nomine huius mulieris in-
telligere ecclesia q viro desponsatur quādo p̄plato omit
titur · Septenarius autē virorū non generanciū ex ec
clesia filios signat ꝑuersitatē malorū p̄latorū vel de-
ricorum sm differencias septē ordinū ecclesiasticorū
quoꝝ p̄mus est ostiariorū · secundus lectorū · tercius
exorcistarū · quartus accolitorū · quintus subdyaconorū
sextus leuitarū · septimus sacerdotū · hij filios non gene
rant q̄m ecclesia dei fructū non querunt et ideo demo
nium eos occidit · Mulier q̄ista moraliter loquendo
potest dici peccatrix anima septez capitaliū viaoꝝ ꝑui
uersitati desponsata · Resurrectio autē spiritualis est a
morte culpe ad vitaz gracie que est arca glorie et iō
quādo hec resurrectio firmata est p ꝓpositum cauendi
reatuū firmatū p̄fessione religionis q eā obseruatū
tunc est similitudo ad angelicā vitā q̄ p castitatem fit
conformitas angelice puritati · Angeli q̄ similiter michil
possident in hoc mundo et obediūt omnie ipsi deo · ma
li ergo sunt desides qui ex suis operib⁹ bonis non relin-
quunt semen et aliquid memoria dignū et adhuc pleo-
res sunt qui memoriā sui de malis suis operib⁹ relin-
quunt · Postq̄ autē dominus respondit ad eoꝝ mittens
gacionē et ipsoꝝ confutauit errorē statim subdit de re-
surrectione confirmando veritatē resurrectionis aucto
ritate scripture · Probaturus vero resurrectionē cor-
poꝝ inducit auctoritatē de exodo sūptā et probat pmo
phēmitatē animaꝝ quā illi negabāt q̄ probata cōsequē
ter probat resurrectionē corporū q̄ cū animabus bona ma
la vegetarunt · Dicitur enim in exodo a domino deo
ego sum deus abrahā et deus ysaac et deus iacob quā-
do hoc deus dicebat iā illi mortui erāt · deus autē nō ē
mortuoꝝ id est omnino non existencū s viuencū exi
stencium ergo ipsi viuunt et existunt Racio talis est
deus non dicitur dominus rex non existencū vel eoꝝ
q̄ sunt michil q̄ creature ad deū est realis relacō q̄ non
potest fundari in michilo sed deus dicitur abrahā et de⁹
ysaac et deus iacob q̄ mortui sunt ergo ipsi existunt
¶ Non enī dixit ego fui sed ego sū tāq̄ p̄sentes existāt
sed non corpore ergo anima et ideo anima non mori
tur cū corpore sed est eterna · et p b̄ probat resurrectio

nez corporū ex veritate iustitie nā cū dicāt se deū abra
ham et aliorū qui seruierunt ei in corporib⁹ suis iustuz
est vt remunerētur cū corporib⁹ ipsis in quib⁹ merue
runt et vniuersaliter omniū corpora et anime bona vl
mala simul recipiāt q̄ simul meruerūt · Quia enim ho
mo meruit vel demeruit anima simul et corpore ideo
in futuro premietur vel remunerabit simul in vtroq;
hoc autē non potest fieri nisi fiat resurrectio corporuz
et ideo ostat futurā ee corporū resurrectionē · Vnum g
probat dominus exp̄sse scz q̄ anime semp viuāt nec cū
corporib⁹ intrant alterū p cōsequens scz q̄ corpora re
surgant · Item ꝓpter naturalē appetitū et inclinacionē
animaꝝ ad corpora sua q̄ naturale est animabus deside-
rare sua corpora vt cū ipsis glorificentur cū quib⁹ me
ruerunt et ideo ne a suo desiderio fraudētur necesse est
vt eis sua corpora reddantur q̄ anima non potest ee
p̄fecte quietata nec beata nisi vniatur cū corpore ad
cuius vnionē habet inclinacionē naturalē et ita corpo
ra resurgent · vbi Hiero · Cū autē dicat deus ysaac deus
abrahā deus iacob ter deū nominādo trinitatē intima-
uit · cū aūt dicat non est deus mortuoꝝ vnū deū iterās
vnā substanciā significauit · et audientes turbe mirabā
tur sane in doctrina eius · vnde Remigius non quidez
saducei sed turbe mirantur hoc eā quotidie agitur in
ecclesia · cū enī diuina inspiracione aduersarij ecclesie
superantur turbe fidelium letantur ·

Sequitur oracio

Omine Ihu x̄pe doce me astucias seductoꝝ
intelligere et cauere nec nō veritatez vite ac
doctrine et iustitie semp custodire da michi
insignia tua ymagine non immia vt ea que mundi
sunt relinquendo et tibi soli adherendo reddā tibi ea q̄
de tua gracia a te accepi in ipsis tibi fideliter seruiendo
p̄sta eā michi vt carnalē et mundanā ꝑuersacionem
que sterilis est fugere ac spiritualē et celestē sectari va
leā vt glozia resurrectionis innouatus cū angelis
dei in celo immortalitate frui merear et perpetua tua
visione · Amen ·

De primo et magno ac secundo et simili legis ma-
dato Capitulum · xxxvj ·

Pharisei autē audientes et gaudentes q̄ sa
pienti responsio silenciū imposuit saduce
is non habentibus quid amplius dicerēt cō
tra responsionē eius cōuenerūt in vnum
ad ipsū alio modo inuadendū et venerūt
in magna multitudine ad magis eū terrendū · Vnde
Criso · Conuenerūt vt multitudine vincerent quē ra-
cōne superare non poterāt a veritate se nudos ee p̄ssi
sunt q̄ multitudine se armauerunt hec Criso · Recedēn-
tibus phariseis venerunt saducei et illoꝝ recedentib⁹ sa-
ducēis venerunt pharisei temptātes eū frequenti cōgre-
su fatigare et subuertere licet enī contrarij eēnt in
opinione de anime immortalitate et mortuoꝝ resurre-
ctione tamē conuenebant in x̄pi p̄secucione · Vnde
Hiero · Quid de herode et ponco pylato legimus in

dominī nec eos fcalsse cordiā h eaā nūc de pharisēis
cemmus et saducēis qui inter se otrarij sunt adēptā-
dum Jhesuz pari mente osenaunt et vnus ex eis scri
ba et legis doctor accessit et temptās Jhesuz caper e in
sermone dixit Magister quod est mādatū magnū in
lege id est pāpuū interzogauit temptās non scire de
siderans non vt disceret sed vt deaperet. Vnde Crisō.
Magistz vocat cuius non vult ee discipulus de mā-
dato magno interzogat qui nec mimmū obseruat-il
le eī debet interzogare de maiore iustīaa qui ia mi-
norem opleuit hec Crisō. De hoc aūt interzogauit qz
arca hoc tunc erāt opiniones. Quidam eī dicebāt
sacrificia et oblacōnes magis placere deo qī opera ca-
ritatis. alij dicebāt otrarū q est magis vez. et ait il
li Jhesus diliges dominū deū tuuz. vt diat Crisostō.
Non dicit time sed dilige. timere inquit est seruoruz
diligere filioz non dixit eaā cognosce sed dilige. cog
noscere inquit deū pprium est humane nature. dilige-
re aūt religiosi cordis et recti. diliges inq dominuz
deū tuū ex toto cōde tuo id est ex toto intellectu sine er
roze vt nullū in cōfessione diuinitatis locū erroz re
linquas et in tota anima tua id est tota voluntate sine
otrarietate et otradictione vt michil otrarū ei velis et
in tota mente tua id est tota memoria sine oblīone
michil reminiscens quo minus de deo sencas et ex tota
virtute seu foztitudine tua vt vires tue et totum posse
tuū sibi seruiāt et ad ipm exprendamē. Vñ Aug9. Deū
ex toto corde diligere pāperis vt omnes cogitacōnes
tuas ex tota anima vt omnes vires et omnē vitā tu
am ex tota mente tua vt omnē intellectū tuū in illum
cōferas a quo habes ea q ofers. nullā ergo vite nostre
partē reliqt q vacare debeat et quasi locuz dare vt alia
re velit frui sed quicquid aliud diligendū venerit in
animū illuc rapiatur quo totus dilectionis impetus
curzit. Tunc est eī optimus homo cū tota vita sua
pgit mcōmutabile bonū. Vnde et Crisō. Quid est dili
gere deū ex toto corde vt cor tuum non sit indmatū ad
vllius rei dilectionē amplius qī dei. Puto quāta eī
parte cor tuū fuerit ad aliq rē p tanta minus est ad
deū. quid est in tota anima diligere deū id est certissi-
mū animū habere in veritate et firmū ee in fide. qui eī
credit apud deū ee omne bonuz et michil boni ee extra
ipsū hic ex tota anima diligit deū. quid est in tota mē
te diligere deū id est vt omnes sensus tui qui ptinent
ad mentē deo vacent. Cuius eī intellectus deo mi-
nistrat cuius sapiencia arca deū cuius cogitacō ea que
dei sunt tractat tota mente dilige deum hec Crisō. Sm
Gerub. toto corde id est sapienter cōtra suggestiones
dyaboli ne seducamur tota anima dulater otra delecta
cōnes carnis ne alliciamur tota mente fozter contra
pstuas mundi ne oppimami. Hec eī sunt tria q pa
pue retrahunt ab amoze dei dyabol9 caro et mundus
Et subiungit hoc est maximū et pmuz mandatū maxi
mum est dignitate qz de maximo scz deo diligendo. pri
mū ordine qz pceptū de diligendo deo pcedit pceptuz
de diligendo pximo et vere istud est maius nobilius
et vtilius inter omnia mādata. in hoc aūt omnia mā
data implentur hoc etiam mandatū diligendi deū est
magnū qz mandat hoc lex naturalis in mente omnis
creature racionalis diuinitus indelebiliter expssa ma-
ius qz remādat et repetens inez mandat hec lex mo-
saica a deo data et p angelos ordinata. maximum qz
ofirmat illud lex euāgelica p ipsū filiū dei tradita. et p
mū mandatū in intencōne tubentis. finis eī in quoli
bet ea q ad finē sunt intencōne pcedit. Vnde Apo.
finis pcepti est caritas finis non terminās vel consu-
mens sed cōsumans ad quē omne pceptū ordinatur
Et inez plenitudo legis est dilectio. Et ps. Omnis cō
summacōnis vidi finē latū mandatū tuum nimis vl p
mū in necessitate obseruacionis. Ad hoc aūt qī istud
mandatū possit pfecte impleri quatuoz requruntur
primū est diuinoz beneficioz rememoracio. qz eī q
habemus siue exteriora siue corpus et animā omnia a
deo habemus ideo oportet q sibi de omnib q habemus
seruiamus et eū corde pfecto diligamus. minus emm
ingratus eet q cogitans alicuius beneficiū eū non dili
geret. Secundū est diuine excellencie ospiracō. deus
eī maioz est corde nostro et ideo si toto corde ac om-
nib viribz ei seruiamus adhuc sufficientes nō sumus
nec satisfaciamus. Vnde in Eccl. Glorificate dominum
quantū potestis supualebit adhuc maioz est ommiuz
laude. Terciū est mundanoz et temporalīū abdicacio
Magnaz eī mturā fiat deo q aliquid ei adequat qō
sit quādo res temporales et corruptibiles simul cū deo
diligimus. Michil eī aliud vult qō diligamus qī euz
qz ipse solus vult possidere cor nostz sine osorio. vñ
diat Aug9. domine minz te amat q tecū aliquid aliud
amat qō pter te non amat. Et Jero. Minis est auā-
rus cui deus non sufficiat. Quartū est ommimoda pec-
catoz vitacō qz nullus potest deuz diligere in peccato
existens scz mortali iō diat nemo potest duob dnīs
seruire. vnde si in peccato manes deū non diligis non
diligit deū superbus vel amator vane glozie q pulue-
rez vane glozie q michil est deo pomit nec voluptuo
sus q p momentanea delectacōne eū deserit nec ava
rus q p minimo vel michilo eū amittit. Demde ad-
dit secundū aūt simile est huic non equale sed simile
qz est de actu simili scz de dilectōne vl de re simili deo
scz de homine qz ad similitudinē dei factus est videli-
cet diliges pximū tuū sicut teipsū id est ad id qō teip
sum scz ad iustīaā et salutē ad graā in psenti et gloriā
in futuro q ad eandē beatitudinē ad quā diligis te. vñ
ly sicut non denotat equalitatē gdus qz pmo et plus
tenetur homo diligere qī pximū ceteris paribz sed de-
notat similitudinē boni optati vt velit pximū sicut se
ee in graa et amoze dei. Et cū diatur sm non est ordo
nisi quātū ad materiā q est deus pximus. Vnū eī est
pceptū de dilectione vel eaā est ordo causalitatis qz
amoz pxim causatur ex amoze dei. ideo diat Apostol9
qui diligit pximū legē implenit qz causa intelligitur

in causato et non econuerso· Dilectio igitur in deum origo est dilectionis in primum ·et dilectio in primū cognicō dilectionis in deū· ac eaā nutrimentū Unde aug⁹· p amorem amor primi gignitur et p amorem primi amor dei nutritur. Et similiter dilectio in seipso p̄cepta debet dilectōnē in primū· Unde aug⁹ p⁹ vide si iā nosti diligere tipsū et committo tibi primum quē diligas sicut teipsū· Si aūt nōdū nosti diligere te timeo ne decapias primū sicut te· Et iterū manifestū est aūt omnē hominē primū ee deputādū qua erga neminē opandū est malū· Qui aūt amat homines aut qz tusti sūt aut tusti sint amare debet Sic enī et seipsū amare debet aut qua tustus ē aut tustus fit· Sic enī diligit primū sicut seipz sine vllo periculo· hec aug· Unde modus diligēdi primū attēditur secūm quatuor causas· primo secūm finalē scz vt diligat primus propter deū Secūdo sm materialez scz vt diligatur bonū nō malū Tercio secūm formalem scz vt ordinate debito ad deū et sup̄ tēporalia Quarto sm efficientē siue mouētem vt qua homo nō qua pater tm̄ vel filius vel domesticus vel amicus et hijs modis debet homo diligere seipsū· Et nota secūm aug⁹· q primo diligēdus est deus ·secūdo alia proxia ·tercio alia primi ·q̄rto corp⁹ proprū· quīto corpus primi· Nota eaā q amor primi falsus est p hec seu huiusmodi videlicet si impedit amorē dei Si aliquid fiat propter amorē primi quod sit otra amorē dei Si aliquis dissimulet in eo quē diligit plus q̄ in eo quem nō diligit sicli aliquid in eo placeat qđ in alio displiceat· Si patienter nō tustiēt q alīū sicut se vel plus diligat· Et infert in hijs duobus scz mandatis dilectionis tota lex pendet et prophete qua totus decalogus et mandatōes siue cōmādationes hic finē hūt hoc enī vt caritas introducat intendūt Tota quippe scriptura legis et prophetaz ad dilectionem dei et primi ordinat Quicquid enī p̄cepti est in lege et prophetis hoc fine p̄cepti est vt vere et deus et primus diligatur et propter hec oia mandata et scripta legis ac prophetaz nō sunt n̄ q̄dam explicacōes istoz duoz mandatoz qua oia ad hec duo tūt ordinata· Itē oia p̄cepta ad hec duo referūt p̄mū enī p̄ceptu scz dilectionis dei ambit et implet oia mādata p̄me tabule qz in eo cōtinent tria mādata dilectionē dei q̄ scripta erāt in vna tabula et secundū p̄ceptū scz dilectionis primi ambit et implet oia mandata secunde tabule qz in eo ottinentur septē alia mandata de dilectione primi q̄ in secūda tabula erāt scripta nā qui deū diligit ydola spernit dei nomē in vanum non assumit et diē sabbati sanctificat· et q̄ primū suum diligit honorat patrē et matrē nō occidit nec furatur nec mechatur nec falsū testimoniū dicat nec proximi primi vel alia rē eius cōcupiscit· nā sm Cri· sicut odium facere suggerit omne malū sic dilectio omne bonum· In tribus autē dilectio dei exprimitur vt omnes cogitacōnes omnes affectiones et omnis actō humana qua intelligimus et discernimus in deū referantur cum diuinis rebus occupētur vt nichil remaneat in homine q̄ non diuine dilectioni subdatur· Itē duo sunt erga primi dilectionē seruāda vt et beneficij impensione foueatur et nulla malia ledat hoc est qđ tibi nō vis fieri alij ne feceris ·i oia q̄cūq; a probatis vt faciāt vobis homines et vos facite illis· vnū affirmatiū ō quo Math· vij· Quecūq; scz iusta decenaa expediēa vultus scz voluntate racōnali racōne distinguente inter debita et indebita vt faciāt vel dimittant corde ore opere vobis vel p vobis hominibus inquantuz homines non iusta et vos facite illis in simili casu voluntate et pleno affectu et si potestis opere et affectu sm hāc regulam dilectio primi causaliter exprimit et cohibet omnes motus et actus viaoz respectu eius· Licet ḡ diuersa sint p̄cepta quibz aut vtiliter q̄ appetenda sunt cupimus aut q̄ vitanda sunt vtiliter p̄cauemus· vnum tamē sunt in radice caritatis qz omnia in dilectione dei et primi facere debemus· Recte itaq; dicat legē et prophetas referri ad duo mādata caritatis qz omnia ex hac dependēt et ibi finem habent O caritas regula ordinis electoz lex vniuersalis vniuersos ligans virtus virtutū canon canonū legū lex non ostitucio populi sed premiapis placiti sanctio regis quam non solu edidit vel cōdidit iubendo sed et edixit et promulgauit personaliter docendo et adimpleuit seruādo· ecce lex domini conuertentes animas mater et origo legū duinaz m gracia et humanaz domina racōnabiliū i equaz hostis et inimica iniquaz· Cuius obseruācia p gracia in hac vita inchoatur et vltimata vsq; ad morte in alia obtinatur· et qz vt ait Crisō· iudei estimātes p̄pm ee hominez puz tēptabāt eū neq; enī aūt tēptassent si dei filiū credidissent ideo volēs xp̄s eis ostendere qz deus erat talem interrogacionē eis proposuit vt ipsa interrogacio eis ostenderet q̄s ēet· qz enī ad passionē venturus erat opinionē falsam videoz q̄ corrigit p̄m filiū dauid nō dominū ei⁹ ee dicebāt· et vt dicat Iero· Pala eis de scripturis vt inexcusabiles sint· Congregatis ḡ phariseis qui ad temptandū venerāt interrogauit eos Jhs quasi eis diceret hucvsq; questionibz vestris satisfeci tempus est vt m aliquo respondeatis michi· Interrogat ḡ de illo quē credebāt ee venturz qz p̄sentē credere nolebāt cuius filius ee debeat dicens Quid vobis videtur de xp̄o id est messia in lege promisso quē venturum creditis cuius filius est· Duplicater enī erāt ydei arca xp̄m· primo quidē arca psonā non enī credunt eū fuisse xp̄m q̄ venit in mundū natū ex virgine sed adhuc expectāt eū· Itē erāt arca eius naturā qz non credunt eā quē expectant ee deū sed puz hominē· de isto secundo errore eos interrogat cuius filius sit et hoc ideo forte querit qz exquo totam legē direxerit ad duo mandata dilectionis tāq; artificiosus legislator vult ostendere xp̄s hec duo mandata reducm vnum diligibile qđ est xp̄s· michil enī diligitur tāq; deus et proximus ni si ipse xp̄s dicit ei dauid sm illud ps· de fructu ventris tui ponā sup̄ sedē tuā· Credebant enī illū fore puz hominē de gñe dauid· vñ dicunt dauid

solū scz diuinitatē negando ait illis arguendo in cōtrarium. Quomodo ergo si xp̄s est pur⁹ homo vt vos creditis dauid eū occulta sapiēcie diuine manifesta sunt in spiritu scz sancto et pphetico non de corde suo p pprio vocat eū dominū suum qō non liceret si ēet filius ei⁹ Dicens dixit dominus dño meo id est pater filio Ipsi autē sic exponunt dixit dominus creator celi et terre domino meo id est messie. qō g iste messias non sit purus hō ꝓbatur tripliciter ex ħ verbo. pmo ex eo qp dauid vocat eū dominū et hoc sic nullus pater filium suū qui trahit naturā suā ab ipso tribuitatur dominū suum sed dauid spiritu sancto inspiratus testatur dominū suum xp̄m ergo non solū habet naturā q̄ traxit ab ipso sed alacrē sm quā dicitur dominus eius scz diuinā qz non est homo filius et dominus alterius sm eandem naturā ergo est alia natura sm quā est filius et hec est humana alia sm quā est dominus et hec est diuina. Secundo ꝓbatur idē sic quando dauid hoc dixit non dū messias homo erat quo modo ergo dominus eius erat qz nondū erat et q̄ non ante eū erat ħ post extitit g oporet ponere aliā naturā sm quā ante eū erat. Tercio ꝓbat idē ex ħ qp sequitur sede a dextris meis. Impossibile est em̄ puz hominē sedere a dextris dei. Dicat g dauid dixit dominus scz deus pater domino meo id ē xp̄s filio suo cuius dicere est equalē sibi filiū generare ergo domino meo non sm qp temporaliter homo factꝰ est sed sm qp patris eternus filius sedē quieti regni potibꝰ a dextris meis id est inequalitate mea sm qō deꝰ vel in peccatoribus homis sm qp homo qui vt sit in gl'a p̄sit angelis donec ponā inimicos tuos non qp postea non sedeat qz semp sedebit inimicos tuos et inobedientes tibi scabellū pedū tuoz id est donec oēs rebelles tibi subiugauero vel bona et voluntaria subiectione scz vt credāt te vez deū et hominē sponte vel coacte subiectione vt in die iudicij puniātur et credant in vita ita vt velint nolint subiecti sint tibi sicut scabellū pedibus est subiectū. hec em̄ subiectio oplebitur in iudicio quādo omnia pfecte subiacentur homini xp̄o. Si g dauid vocat eū dominū sm veritatē quomodo filius eius est scz tantū cū filius ꝓpagacōne subiectus sit patri et maxime sm consuetudinē patrū antiquoz. Ipsa⁹ em̄ parentes sunt et dicuntur domini filioz q̄ filij domini parētū. filius em̄ debet ee subiectus patri et nō dominari quasi diceret Cū sm naturā humanā sit filius dauid et p consequēs eo inferior oporet ponere in eo aliā naturā p quā sit dominus eius et eo superior et hec est diuina ergo in xp̄o sunt due nature scz diuina et humana est itaq; filius dauid et dominus sed filius in quantū homo dominus in quantū deus et sic restat qp xp̄s est deus et homo. Non ergo erabant nec reprehenduntur qz xp̄m filiū dauid dicunt sed qz ipsū puz hominē et non dei filiū credunt. Xp̄s autē non tantum dauid sed et dei filium se ee ꝓbauit et p auctoritatem dauid eos ouiat et nemo potuit respondere ei verbū qz non potuit scripturam negare et irrefragibile erat argumentū neq; ausus fuit quisq̄ ex illa die eum amplius interrogare qz plane testimonio et racione erant victi. Vnde Iero. Ideo obstati sermonibꝰ vltra nō interrogant sed aptissime oprehensū romane tradūt potestati ex quo intelligimus venena mundie posse quidem superari sed difficile posse quiescere.

Sequitur oracio

O Omine deus sanctificator meus tu fisti michi legē tuā vt toto corde tota anima tota mente et ex omnibꝰ viribꝰ meis te diligā sed nec ħ valeo nisi tu dederis michi cuius est omne donū bonū et omne datū optimū tibe te diligi da qō tibe et tibe qp vis. da eaā michi diligere ꝓximum sicut meip̄sū vt hic graciā et tibi gloriā osequamur in idipsū da in sup michi bone Jhesu vt te xp̄m nobis misisti deū et hominē corde credā ore confitear et ope contester vt tibi nunc subiectus spōte tecū gaudeā sine fine. Amē.

De scribis et phariseis in doctrina audiendis sed non in operibꝰ imitādis Capitulum. xxvij.

Confutatis autē et tacentibꝰ scribis et phariseis q̄ dolose interrogabant dominū vt temptarēt eū ne plebs et alij ydonei sine pane doctrine euanescerēt locutus est dominus eadē feria terca ad turbas scz ad simplices et imperfectos et ad discipulos suos magis doctos et pfectos. Vnde Crisa. Postq̄ dominus sacerdotes responsione pstrauit et incorrigibilē eoz cōdicionē ostendit sicut et deria si male fecerint imitandabiles sunt. laica vero delinquētes facile emendātur tunc vertit sermonē ad populū. infructuosū namq; est verbū in quo sic alter ofunditur vt alter non eruditur. Locutus est ergo ad eos instruens et docens scribaz et phariseoz doctrinā audiendā sed eoz vitam non imitandā et michi omnimus horrās eos subiacillis ꝓpter sacerdocij et nominis dignitatē non opera sed doctrinā ostendens multaq; illoz crimina enumerat et alios de eis dehortans. Vnde dicat sup cathedrā moysi id est in auctoritate docendi et iudicandi sederunt scz indigne scribe et pharisei cathedra doctorum est et ideo dicuntur sedere sup cathedrā moysi qz docent qp docuit moyses. vbi Crisa. Multi sacerdotes et pauci sacerdotes multi in nomine et pauci in opere Videte ergo quomodo sedeatis sup eā qz cathedra facit sacerdotē sed sacerdos cathedram non locus sanctificat hominē sed homo locū non omnis sacerdos sanctus est sed omnis sanctus sacerdos. Bene quidē viuendo et bene docendo populum instruis quomodo debeat viuere. bene autē docendo et male viuendo deꝰ instruis quomodo te debeat odemnare. vt aūt dicat idē Cri. Ne aliquis dicat quomā ꝓpter hoc desidiosꝰ factus fuz ad agendū qz malus est doctor ideo hanc destruit occasionē cū subdit. Omnia ergo ad cathedrā ptinēcā quecūq; dixerūt vobis id est ad vestrā vtilitatē seruate corde et facte opere id est doctrinā non tamē simpliciter quecūq; sed illa tm̄ q̄ moysi cathedre doctrineq;

conueniunt et que a vera fide non discrepant neq; im
diuinis repugnāt mādatis neq; bonis obsunt moribꝫ
Vnde Criso. omnia et que cōrigunt mores et melio
rem faciunt vite modū et noui testamenti cōcordant
legibꝫ et non dimittunt de reliquo sub iugo legis ee
hec Criso. Exquo patet qꝫ eaā malis ꝓlatis et doctori
bus bona docentibꝫ est honor obediencie exhibendus
nisi in hijs que manifeste sunt ota deū et sunt habendi
in reuerencia q̄diu tollerātur in officio suo q; patet p
exēplū dauid q̄ venerabat saulū licet sciret eū ee ma
lum et a deo reꝓbatū et p hoc auditoribꝫ tollitur excu
sicō non bene agendi nā obediendo malis ꝓlatis et do
ctoribꝫ deus in eis honorat cuius ꝓsonam gerunt
non eīm sua sed que dei sūt dicūt. Sm vero opera eoꝝ
q̄ ꝑter id q̄ oportet ne quiter faciūt nolite facere q; nō
sunt ymitandi in malis sed tantū in bonis. vbi Criso.
Si bene vixerint eoꝝ est lucrū si bene docuerint ve
struz. Accipite q; q; velitꝫ est et nolite discutere q; alie
num est hec Criso. Dicunt eīm et non faciūt q; vite do
ctrine non concordat. docebāt eīm bene viuere sm le
gis ꝓcepta et ipsi p ꝓuaricacōz legis male viuebant
Contra quos dicit Aug⁹. Bene docere et male viue
re nō est aliud q; se sua lingua damnare. De talibus
eīm qui dicunt et non faciunt potest dici illud Genesis
.xxvij. Vox quidē vox iacob est. manus aūt manus
esau. Vbi Criso. Maxime accusacōne dignus est qui
doctrine auctoritatē habens legē trāsgreditur. Pri
mo quidē q; ꝓuaricator qui alios corrigere debet. deīn
de q; peccans maiori pena dignus est ꝓter honorem
Terao q; plus corrūpit velud in ordine doctoris pec
cans. Alligant autē onera sca suaꝝ traditionū et legis
vt sit quasi falsis importabilis. Vnde subdit grauia
quantum ad affectum et importabilia quantū ad effe
ctum et imponunt in humeros hominum non in su
os per coactionē obseruande preceptorum quia su
pra legis ꝓcepta constituerāt ex suis traditionibꝫ mul
ta que erāt subditis grauia et importabilia digito aūt
suo id est leui motu vel tactu nolunt ea mouere et
tangere. ecce qualiter eoꝝ reꝓhensionē aggrauat. nō
eīm dixit nō possunt sed nolunt nec dixit pleno ope
et manu ꝫ digito et modico tactu nec dixit portare ꝫ
mouere id est neq; ꝓpe fieri neq; tangere q; modicuz
conatū ad agendū talia nolebāt apponere et nec mi
nora eoꝝ q̄ ipsi ꝓpiebant volebāt opere adimplere
Vbi Criso. Sm obsequenaā autē tales sunt eaā sacerdo
tes q̄ oēm iustiaā ꝓpo mandāt et ipsi nec modicā ser
uant videlicet non vt faciendo sint iusti sed vt doceñ
do appareant iusti tales sunt et qui graue pondus ve
nientibꝫ ad penitenaā imponūt ipsi aūtē nec minima
faciunt et sic dū pena ꝑsentis penitencie fugitur otemmi
tur pena futuri iudicij. si eīm fastē sup humeros adole
scentis quē non potest baculare posuerit necesse habet
vt aut fastē relaat aut sub pondere cōfrmgatur sic et
homini cui graue pondus penitencie imponis necesse
est vt aut penitenaā tuā relaat aut suscipiens dū fer
re non potest scādalizetur et amplius peccet deīnde et si
eam modicā penitenaā imponentes nonne meli
us est ꝓter misericordiā dare racionē q; ꝓter creduli
tatem vbi paterfamilias largus est dispensator nō de
bet ee tenax minister si deus benignus vt quid sacerdos
est austerus vis apparere sanctus arca tua vitā esto
austerus arca alioꝝ autē benignus audiāt te homines
parua mādantē et videāt grādia facientē. Talis ē aūt
sacerdos qui sibi indulget et alios erigit quēadmodū
malus descriptor tributi in auitate q̄ se releuat et one
rat impotentes. Et itaq; in quo duplicē eoꝝ maliciam
ostendit. vnā quidē in hoc q; sine venia expetūt a sub
iectis sūmā diligenaā vite. aliā vero in hoc q; sibiip
sis multā accedunt licenaā. oportet autē bonū prima
pem ecōtrario se habere in hijs quidē q̄ sm seipsū sunt
graue iudicē ee. in subiectis autē ee manuetum hec
Criso. imponendo q; modicā penitenaā melius est ani
mas mittere in purgatoriū q; in infernū sed tamē in
quib⁹ tenentur saltē est eis innotescendū. igitur vt ait
Iero. hoc generaliter dictum aduersus omnes magi
stros qui grādia uident et minora non faciunt. hec est
autē quedā causa non modica que hodie mouet subdi
tos ota maiores et ꝓlatos q; dicūt et non faciunt
imponunt onera alijs et ea digito non tāgunt paruz
talia verba apud subditos ꝓferunt quādo in eis nō
videntur q̄ docent et ꝓpatūt. Quicūq; ergo primoꝝ
animaꝝ vtilis ee desiderat studeat prius in se habere q̄
quid alios docturus est alioquī paꝝ ꝓfaet. nā eius
verbū efficax erit nisi prius homines in eo cōpare
ant ee ea q̄ docet. Ex ꝓmissis patet q; illi q̄ legē aliq;
cōstituit licet non sit subditus legi quantū ad hoc q̄
ꝓ hominē puniatur si cōtrarū fecerit tamē obligatus
est ad legē implendā et grauius punietur a deo si fe
cerit cōtrarū q; trāsgressio eius est grauior ꝓter scā
dalū. ꝓter q; dicit Sapiens patere legē quoniā ipse
tuleris et vt alibi dicitur q̄ quisquis viris in altero
statuit ipsi eodē vti debet. Patet ergo ex ꝓdictis q; il
li qui statū ecclesie in generali seu aliquē statū eius in
generali et in speciali tenent et subditos onerant gra
uibꝫ statutis sine magna et euidenti necessitate abutun
tur sua potestate sic faciebāt pharisei et scribe. ꝓlatoꝝ
eīm tot sunt in humane sentencie et mandata ingeniq;
vetita q̄ vix possit aliquis trāsire p huius mundi vm
bram qui in mandat in peccatū et offensaz. vñ ait Aug⁹.
Loquens de religione xp̄iana ipsam religionē nostrā
quā dominus noster Ihesus xp̄s in pauissimis sa
cramentoꝝ celebraconibꝫ voluit ee liberā quedā seruili
bus ꝓmunt oneribꝫ a deo vt tollerabilioꝝ sit cōdicio in
deoꝝ q̄ nō humanis ꝓsumptionibꝫ sed diuinis subiaā
tur institutis deinde sm Criso. Postq; dominus argue
rat scribas et phariseos credulitatis et negligencie con
sequenter arguit eos inanis glorie q̄ erat eos a deo
recedere et ꝓter quā non possunt xp̄o credere. vñ sub
dit omnia vero opera sua faciunt ea scz intencione et
eo fine vt videantur ab hominibus et sicut habeant

gloriam inter homines id ē ꝓpter glozias humanas qz
videri in bonis ꝓpter gloziā diuinaz nō est malum sed
magis meritoziū-Pō autē potest credere xpō celestia
p̄dicanti q̄ gloziā terrenā querit et eā celestibꝫ ꝓmit
Non ergo solū delictoz et remissi erāt ad bene operan-
dum sed eā vane glozioſi et in suis operibꝫ laudē ap
petentes hominū vt ēent in reuerencia et honore apud
populū Tales autē nullā mercedē de operibꝫ suis rea
piunt qz non studēnt vt deus glozificetur sed vt ipſi
in bijs q̄ agunt laudentur et remunerentur-et ideo nō
solū nullā mercedē ⁊ eā penā reapiūt qz de bono ma
lum faciunt-vnde Crisō-Quēadmodū vermis de lig-
no nascitur et lignū a verme ꝙsumitur et tinea de ve
ste a qua corrodit̄ sic dyabolus inuidiam et occasio
nem querit vt qui cogere hominez ad malū non po-
test studeat vt ex bonis operibꝫ malū inuidie na
scatur et ꝙ bonū erat ex inuidiā sit malū- Ygit vt
ait Iero-quicūq; ita fiat q̄libet vt videatur ab homi
nibꝫ scriba est et pharisseus-dicēde q̄ dominus genera
liter dixerat scilicet opera sua faciunt vt videantur cō
sequenter in partes diuidit dicens Dilatant enim
philacteria sua et magnificant fimbrias et volunt am-
bulare in stolis-Circa hoc ꝑm Iero-Est sciendū q̄ do-
minus cū dedisset mandata legis p moysen ad extre-
mum intulit dicens Ligabis ea in manu tua et erunt
semp ante oculos tuos-Et est sensus p̄cepta mea sint
tibi semp in opere semp in meditacōne sint in manu
tua vt opere cōpleātur et sint ante oculos tuos vt die
ac nocte mediteris in eis q̄ spiritualiter manus ē in
telligēda operacō et oculi mgis meditacō-sed hec pha
risei male intēptantes scribebāt in membranis et car
tis decalogū moysi id ē decē legis verba siue p̄cepta
ꝓlicantesq; ea et q̄si coronā capiti facientes ligabāt in
fronte vt semp ante oculos moueretur-et similiter in
sinistro brachio circuligabant vt semp in manu habe
rent et dilatabant fimbrianas id est eas laciores
faciebant et decalogū in eis de grossiori littera scribe-
bant-et hec omnia faciebant in signū religionis vt p
hoc religioſi apparerent ac recordatores et obseruato-
res decalogi ab hominibꝫ viderentur et hec carte dice-
bant̄ philatheria a philaxe q̄ est seruare et thezaq̄ ē
lex quasi obseruatoria legis eo q̄ quicūq; eas habuisset
quasi ob custodiā et munimentū sui haberent qz erant
quedā signa seruande legis-uisserat eā moyses vt
in quatuor angulis pallioz iuxta pedes facerēt fim-
brias iacinctinas ad populū israhelitū cū discernendus
a ceteris ꝓbis in habitu exteriori sicut erāt in religio
ne discreti et ponerent in eis victas iacinctinas q̄ eaz
cū filijs iacinctinis apponebātur vt videntes eas re-
cordarētur mandatoz celestiū ac vana et inutilia nō
cogitarēt-Sunt igitur fimbrie legis mādata vicie
vero iacinctine cogitacōnes q̄ si simul uncte
fuerint ab omni vanitate oculos auertunt et tota mēs
ad celestia dirigunt-Videntes enī iacinctū celi recor
dari qz vnius coloris sunt celū et iacinctus-istius
modi erāt iacinctus et fimbria breuis et parua ex le-
ge p̄cepta quā mulier sanguine fluens tetigit in pal-
lio domini et statim est sanata-Per huiusmodi eciam
fimbriā creditur samaritana mulier cognouisse de do
mino q̄ iudeus ēet-hypocrite vero magistri glozias
ab hominibꝫ captantes et lucra sectantes ad ostentacō
nē suā maiores fimbrias alijs in pallijs suis faciebāt
et acutissimas in eis ꝓmas ligabāt vt videlicet eun-
do vel sedendo eis pungerentur et quasi sic monīti me-
mores mandatoz et beneficioz dei ēent et hac cōmoni
cōne ad officia dei et ad ministeria seruitutis eius tra-
herentur non intelligentibꝫ eis q̄ hec in corde portan
da sunt non in corpore alioquī et armaria et archas li-
bros habēt et dei noticiā non habent-p tanto autē hec
faciebant q̄ ab hominibꝫ viderē et ꝓmone sanctita-
tis ab eis honoꝝ ac lucra habere cupiebant-Et vole-
bant in stolis ambulare id est culacoribꝫ vestimētis
ad publicū p̄cedere vt p hoc honorabiliores viderēnē
et magis venerarentur qđ in diuite reꝓhenditur qui
bysso et purpura induebatur-stole aūt camisie erāt
inec longe quibꝫ scribe vtebāt̄ vt sanctiores appare
rent et dicebātur stole a thelon qđ est longus q̄ vsq;
ad pedes descendebāt hec stole adhuc hodie multas si
mulacōnes et ypocrises faciunt ac plerosq; incautos de
cepūt amabātq; p̄mos recubitꝰ et sedes in cenis et cō
uiuijs et hoc duplici de causā scilicet racōne gule vt sic
in loco ibi p̄mo seruitur et fercula meliora ponuntur
et racōne superbie vt sic in loco honorabiliori positi p̄n
apaliores et meliores domini viderentur ac primas
et digniores cathedras in synagogis et cōgregacō-
nibꝫ vbi conuenīebant homines ad audiendū verbum
dei et p̄mas salutacōnes in foro et loco patenti-p̄mas
quidē tempore ac factas alta voce et mdmato capite et
vocari ab hominibꝫ rabbi id est magistri-Vt dicat Cri-
Vocari volunt non ē nomē appetūt et officiū negli-
gunt -Et notandū q̄ tripliciter conueniunt homines
vel ad tractanda carnalia sicut in cenis vel spiritualia
sicut in synagogis vl̄ tēporalia sicut in foro et vbiq;
volebant primatū habere et gloriā in publico que
rebant sibi exhiberi-Ecce ergo quatuor generaliter in
hac serie q̄ reꝓhendunt̄ in magistris et p̄latis in qui-
bus non sunt imitandi- Primum est defectus bone
operacōnis qz dicunt et nō faciunt-secōm auctoritas pre
cepcōnis qz onera grauia alijs non sibi imponūt-tertius
ostentacō singularis actionis qz omnia opera sua fa
ciunt vt videant̄ ab hominibꝫ-quartū affectus ambicio
nis et laudis qz amant p̄mos recubitus et p̄mas cathe
dras et salutacōnes-Et nota ꝑm Ysaiā q̄ dominꝰ nō
arguit et vituperat eos quibꝫ hec ex officij ordine ope
rant et fiunt sed illos q̄ hec habita siue non habita in
debite amant et appetunt animū videlicet non graduꝫ
redarguens et ad voluntatē non factū vituperacōnē
referens-Vnde causa eīm loco se humiliat qui corde se
ꝓfert et exaltat-vnde non ꝓhibet magistros primo
sedere nec doctrinā sup cathedrā nec salutacōis in foro

amico cõquerit turbacionem alleviacionem suã recipit quamuis forcius pr̃opter cõpassionem mutuã a deo recipit. Secũda est q̃ turbacio meritoria efficat. Si em̃ meritorũ est deo offerre rem temporalem quam portas in bursa multomagis si offers id qđ geris in anima. Tercia est q̃ homo postea notabilem recipit reconsolacionẽ sicut patet de multis a tribulacõne liberatis sicut et hic. Nam statim venit vox de celo pro cõsolacione. Vnde sequitur venit ergo vox de celo a deo patre dicens et clarificaui et iterum clarificabo id est clarificauit genus ab eterno sm̃ diuinitatẽ et clarificabit sm̃ humanitatẽ. vel sm̃ hominẽ clarificaui in natiuitate quãdo angeli cecinerũt gloria in excelsis deo et magi adorauerunt et in baptismo et in trãsfiguracione et in miraculis in vita p̃ eũ factis et iterũ clarificabo p̃ signa veritatis in passione in qua triumphabit de dyabolo et in resurrectione et in ascensione et in toto mũdi cõuersione et maxime in iudicio. et quidam de turba magis rudes stantes et audientes sonũq̃ voas nõ significacõonem p̃cipientis dicebant tonitruũ factum ẽ id est aliquid p̃ modũ somi cõfusi tamẽ hoc dicebant factum p̃pter dominũ. alij autẽ magis p̃spicaces articulacõnem voas intelligentes dicebãt q̃ p̃ angelus ei loquutus sit. Credebant em̃ eũ ẽ hominẽ puꝛ et ideo dicebant angelũ ei ẽ loquutũ sicut aliquando in scriptura dicitur q̃ angeli p̃phetis loquebãtur sed vox illa fuit paterna et formata a tota trinitate cũ eius opera sint indiuisa. Verũtamen fuit vox patris q̃ fuit formata ad rep̃sentandũ p̃sonam eius. et respondit Ihesus et dixit non p̃pter me sed instruendũ qui testimonio vel cõsolatore seu clarificatore alio a me non indigeo hec vox testificans venit de celo sed p̃pter vos et vestrã instructionẽ qui instructione indigetis et testimonio sed vt credatis q̃ ego ex deo fũ. vnde ostendit hãc vocem michi sibi iudicasse qđ ante nesciisset sed ignorantibus quibꝫ iudicari oportebat et p̃pter instructionem populi circũstantis vt cognoscerent ipsũ Ihesũ ẽ certum cui de celo dabatur testimoniũ. Sicut ergo anima eius non p̃pter eũ sed p̃pter alios voluntate turbata est sic ista vox nõ p̃pter eum sed p̃pter alios aliqua dispensacõne diuinitus facta est et q̃ dixit vox et clarificabo cõsequenter ostendit modũ clarificacõnis dicens Nunc sed in hoc tempore passionis rectũ iudicium est non cõdemnacõnis sed discrecõnis mundi id est p̃ mãdo cõtra dyabolũ hoc est nunc p̃ mundo a potestate tenebraꝝ liberãdo iudicabitur et seperabitur mundus a potestate dyaboli et eripietur et hoc est iudiciũ discrecõnis quo discernuntur et seperãtur multi a potestate inimica. A tempore q̃ passionis x̃pi discreti sunt fideles credentes ab obstinatis cõtra fidẽ. in futuro autẽ erit iudicium cõdemnacõnis infidelitũ et p̃uaricacionis credencium. vnde exponendo subdit effectũ iudicij nunc p̃nceps huius mundi id est amatoꝛ mundi et malorum hominũ qui habitant in mundo sed dyabolus qui ab adã vsq̃ nunc fuit dominatus et adhuc dominatur in malis mundo deditis et dicitur p̃nceps mundi nõ q̃ sit dominus substancie mundi sed omniũ mundialiter viuencũ inquantũ se ei subiciunt p̃ peccatũ eiciatur et expelletur foras a redemptis et liberatis et potestatẽ hominum post se trahendi p̃cet hoc iudicio p̃ x̃pm et virtutem passionis eius per quã aperta est ianua glorie a cuius cõsecucõne dyabolꝰ non potest impedire et post se trahere sanctos sicut ãte faciebat. Per passionẽ enim x̃pi data est hominũ virtus resistendi dyabolo q̃ p eum forcioꝛes sumus ad resistendũ nec modo ita facile homines seducere vel a deo temptare potest vt prius nec p̃mittitur facere quantũ facere potest et vellet. iustum est em̃ q̃ sicut p̃nceps mortis p̃ peccatũ hominem sibi subiciat ad mortem sic qui x̃pm p̃ocurauit mortẽ iniuste merito et digne eiciatur ne dem̃ceps iustis hominibꝫ p̃ x̃pm Ihesũ redemptis p̃sumpcionem tũ temptare hominẽ ad exercicium et meritũ electoꝛ. Et declarat modũ p̃ quẽ eiciatur foras q̃ p̃ mortẽ crucis et resurrectionis. Vnde subdit et ego si id est cũ. nõ em̃ dubitat futuꝛ ẽ qđ venit implere exaltatus fuero a terra scz in cruce omnia scz electa et p̃destinata ad salutem ex quibꝫ dyabolus eiciatur trahã ad meipsũ p̃ fidei deuocionẽ vt sim caput et illa membra spoliãdo illum qui decipiendo iniuste damnatus fuerat vel omnia gña hominũ q̃ de omnibꝫ generibꝫ hominũ aliqui fuit tracti scz de omnibꝫ linguis de omnibꝫ cetibus et de omnibꝫ etatibꝫ et de omnibꝫ gradibꝫ et sic trahit ad se omnia q̃ homo dicitur omnis creatura nã amore p̃o quo nobis passus est trahit nos ad seipsũ. ex amore em̃ ostenso in cruce ad humanũ genus habet vim ad tractuã menaum sicut lapis magnes attrahit ad se ferꝛum. x̃pi autẽ crucifixio ideo dicitur exaltacõ q̃ corpus eius fuit exaltatũ in cruce sicut vexillũ in aere ad debellandũ aereas potestates et q̃ se humiliauit vsq̃ ad mortẽ crucis ideo deus exaltauit illũ et ipse exaltatus exaltauit suos. Per passionẽ ergo habuit victoriam de dyabolo. vnde hoc ipsũ omnia trahere est p̃nceps mundi huius eicere. non em̃ est conuenias x̃pi ad belial nec lucis ad tenebras. Et nota q̃ x̃ps noluit mori in aliqua domo nec subtecto sed in aere voluit exaltari ex causa triplici. Aer quidẽ elementũ est omune et potest homo habere p̃ciã terrã p̃ciã aquã et p̃cium ignẽ sed nemo potest habere p̃cium aerẽ. x̃ps ergo voluit in aere exaltari. Primo ad muendũ q̃ sicut aer est cõmunis sic et x̃pi passio. nã passiones aliorꝫ sanctorꝫ fuerunt p̃cie q̃ quilibet passus est p̃pter se. Passio autẽ x̃pi cõmunis fuit angelis qui sunt reparati hominibꝫ q̃ inde sunt saluati. Secundo ad muendũ q̃ sicut aer est medius inter celũ et terrã sic x̃ps eciã fuit mediatoꝛ inter deũ et hominẽ q̃ cũ deo cõuenit racõne nature diuine cũ homine racione nature humane. erat autẽ quedã discordia inter deũ et hominẽ et iõ venit x̃ps et se ostendit mediatorẽ. Tercio vt ipsũ aerem mundaret sanctificauerat eũ terrã triginta ãnis sup eã ãbulãdo sanctificauerat aquã in ipsa se baptizari

facendo sanctificauerat ignē spiritū sanctum in spece ignis mittendo restabat vt sanctificaret aerem nō sub tecto sed in aere moriēdo. Pluribus eaā de causis voluit meri morte crucis. vna ppter mortis turpitudinez vt hominē nec ipsa mortis turpitudo a perfectione iustitie repellat. Itē qz hoc genus mortis p modū exaltacōnis cōueniebat fructui cause et figure passionis. fructui q̄dem cōueniebat qz p passionem exaltandus a patre erat. Cause eaā passionis cōueniebat dupliciter scz ex parte hominū p quoz salute moriebatur. Ipse em̄ perierāt qz electi et demerli erāt ad terrena et ideo voluit mori exaltat9 vt nos eleuaret ad celestia et ex parte demonū vt scz eos qui in aere primapatū et potestatem exercebant ipse eleuatus in aere conculcaret. Figure vero cōueniebat qz dominus serpentē in deserto fieri p̄cipiebat qz sicut ille serpens exaltatus fuit in palo ita et dominus in cruce. Cum autē dominus tanta et tā magna signa fecisset coram eis in miraculis et in doctrina et in reuelacōne secretoz cordis et futuroruz cōtingentiū p que declarata erat diuinitas eius nō tamē credebant in eū scz p maiorē partē et in hoc implete sunt scripture ppheteaz eoz obstinacōnē et excecacōnē p̄dicentiū solueruntque em̄ dicere qđ signū ostendis nobis vt credamus tibi sed ecce cū tanta signa fecisset non crediderunt et verūtamen multi ex primapibus id ē ex legisperitis et sacerdotibus crediderūt tūc in eū ppter miracula et implecōnē scripturaz sicut et nichodemus vnus ex eoz qui alias venerat ad Jhesum nocte et gamaliel et Joseph ab arimathia et alij q̄plures sed ppter phariseos non cōfitebātur manifeste timentes ne de synagoga eicerentē qz iā cōspirauerant q̄ cōfitētes ipsū ee xp̄m de societate iudeoz expellerentē qđ apud eos valde ignominiosū erat. Electio em̄ de synagoga reputabatur magna sicut apud nos electio p excōmunicacōnē de ecclesia. Causa vero et radix huius defectus scz quare non cōfitebantur erat superbia et inanis gloria. Dilexerunt em̄ gloriā hominum et honorē mundanū in dignitatibus et laudibus humanis magis q̄ dei gloriā et meritū p dei gloria sperandum cui soli debetur honor et gloria. Ex hoc em̄ q̄ publice cōfitebantur amittebant gloriā hominū licet ex hoc cōsequerentur gloriā dei. isti autē magis elegerunt p̄uari gloria dei volentes publice cōfiteri quā gloria hominum cupientes a mundanis honorare nō attendentes ad dictū apostoli si hominibus placerem xp̄i seruus non eem. isti hodie multos habent sequaces scz p mundi gloria se et sua p̄digaliter exponentes et parum aut nichil p dei gloria p̄merenda facientes vnde eoz fides insufficiens erat. non em̄ sufficiat corde credere ad iustitiā sed oportet eaā ore cōfiteri ad salutem Et in hoc humana gloria est parupendenda et omnis pena patienter tollerāda qz omnis pena que p iniustitia sustinenter est meritoria vt cū apostolo quilibet dicat. michi autē absit gloriari nisi in cruce domini nostri Jhesu xp̄i p quē michi mundus crucifixus est et ego mundo. scđm Aug9. dominus crucē suā in frontibus credentium fixit. vbi quodāmodo sedes est verecundie vt de nomine eius fidelis nō erubescat et magis dei gloriā q̄ hominum diligat. vnde ille qui euāgelium legit et eaā illi qui audiūt signo crucis se signant

Post hoc autē tandē dominus Jhesus qui scrutat corda hominū cognoscens furorem illoz et malitiā quā ibi de eo occidendo cogitabant et volens eū p̄uenire nō expectauit vt in opus exirent sed abijt recedendo a p se curribus suis qz non recipiebant eius doctrinā et abscōdit se ab eis mittigans illoz inuidiā et furorem qz nōdū venerat hora passionis sue in quo nobis exemplū dedit vt cū de aliquoz malicia nobis ostat eaā mitegz patiare ope temptent fugere debeamus abscondere se ab eis facē cognicōnis sue eis subducēdo qđ excecacionem eoz et transitū fidei a iudeis ad gentes significabat. Et cū vespera facta eet egrediebatur dominus Jhesus cū discipulis. xij. de ciuitate et rediit in bethaniā ibi mitis et iustos de regno dei docens in die contra pueros et malos aspere loquens eosqz p moribus p̄auis redarguens et nos eum in hac pnitari erudiens et instruens.

Sequitur Oracio

Omne Jhesu xp̄e da michi vt non solūz sciam hoc est verba et estimacione iustitie sed et fructus operū habeā ne a te vnqz̄ maledictionem incurrā. da michi vt tanqz̄ veri tui minister p modulo meo te sequar vt vbi tu es et ego ee merear trahe me post te Jhesu bone non ēhat dulcedo seculi sed trahat me suauitas amoris tui sit tecum in celo iugiter mi tencō mea sit mecū in terra continue p̄tio tua adherā tibi indefabiliter seruam tibi p̄seueranter querā te fideliter inuemā te feliciter possideaz te eternaliter rex meus et deus meus. Amen.

De duobus filijs quoz vnus in vineam iuit et alius ire neglexit Capitulum. xxij

Et cū tercio sabbati hoc est feria tercia iter mane reuertendo ad ciuitatē Jherusalē trāsiret dominus et discipuli eius arcā locuz vbi ipse maledixit ficulnee viderunt discipuli arborē aridā factā a radicibus id est a fundamentis que erant sacerdotes et scribe amplius q̄ p̄ma die et mirati sūt de subita arboris exsiccacōne nec mirū si cōtinue aruit qz sermo domini maledicentis q̄si flāma ad radices eius descendit. et cū venisset in templum id est in atriū templi vbi cōueniebāt homines ad orandū et verbum dei audiendū vt docēret oraret et exemplū daret accesserunt non vt docerētur cū populo sed vt docentē caperent in verbo id est ad eū docentē id est dū doceret quādo papue impediēdus nō erat p̄ceps sacerdotū quos non excusat ignorancia et semotes ppli a quibus egressa est iniquitas scm Crisdicebant sacerdotes apud se nos sumus calumnie templi ecce sup illū tota recumbit ecclesia nos sum9 quasi tacēdū scripturaz lingua visibil' et ille ecce resonat in medio templi et nos cōtempti q̄si cythara dissipata

matus est ꝙ donū qua templū et altare quodamodo sanctificant in eis oblata q̄ deo dicata ꝯ et tumentum p templū vel altare manus est ꝙ p aux templi vel donū altaris. vnde vocat eos duces cecos q̄ m et roze erāt et alios m erzozē ducebāt et iste erzoz martme ex cupiditate procedebat. Jrē ouinat eos alia racōne q̄ m turamento ꝙ fit p templū vel altare obtinetur turamentū p aux vel p donū. Qui eñ turat m altari ex quo deriuātur oblatoz sanctificacōnes turat eaā m otentis in illo et q̄ turat in templo turat eaā m habitā te m ipso et ideo turamētum p templum vel altare magis est obligatoziuz quaz per dona templi vel altaris Similiter quia iudei cōsuetudinem habebant per celū turare ideo ad reꝑhensionem eoz subdit et qui turat p celū turat in throno dei et in deo qui sedet sup eū. Rō ergo sicut arbitrātur euadunt periculum ex eo ꝙ nō turāt p deū sed p thronū dei sez celū. Qui eñ p subiectā creaturā turat implicite turat p creatozē creature ꝑticipant m et ideo turamentū p creaturas liatū est obligatoziu adhuc multi insipientes xp̄iani eodē vicio et simili erzoze laborant q̄ putant malus ee turare p euangelium ꝙ p deū et cū p euangelū turare timeant p deuz tamē frequenter ex vsu vicioso turare non formidāt cū tamē tota sanctitas euangelij a deo veniat. Scripture eñ ꝓpter deū facte sunt non deus ꝓpter scripturas et ideo maioz est deus qui sanctificat euangeliū quantum euangeliū ꝙ sanctificatur a deo. Jn quinto redarguit glā et segniaē ꝙ habebant arca magē et vtilia ad salutē animaz ptinenaa gerentes magnā solliatudinē et diligenaā arca minuta et tempozalia q̄ deamabāt omne olus et mimmas res sedm iudicijs iustiaz m pauperes misericozdiā et m deū fidē q̄ magna sunt p termittebant, fides impozrat debitū ozdinē hominis ad deū. iudiaz autē impozrat debitū ozdinē hominis ad ꝓximū m hijs q̄ habent racōnē debiti. misericozdia aūt m hijs q̄ hūt racōz domi et m hijs tribz intelliguntē oīa illa q̄ ad salutē sūt multū necessaria. Qō aūt diat deamatis potest dupliat intelligi. vno mō respectu sui q̄ licet ministri recipent deamas a populo tamē de illis receptis a populo et de hijs q̄ habebant ex labore suo deamas redebant sacerdoti sūmo. Ad simulacionem quippe sanctitatis redebāt eis deamas de mimmis et racōne cupiditatis vt p exemplū sui inducerent populum ad redendū sibi deamas de omnibz vsq; ad mimima. Aliter potest intelligi respectu alioz quos ad stricte soluendū deamas inducebant quas ab eis vsq; ad mimma exzoquebāt et ne aliqs crederet ꝙ de mimmis rebz non ēent deame dande subiungit ꝙ primā palmus oportet facere hec maioza sez iudiaū et misericozdiā ac ea q̄ sūt fidei agere tamē magis necessaria et illa sez maioza vt deamaaonē mimmaz rez nō obmittere tamē bona mmoza q̄ ꝓceptum dei est de ombz tā mmozibz ꝙ maioribz deamas dare eaā omnia ꝓcepta legis tā maxima ꝙ mimma oportet implere. deinde has simulacōnes eoz arguit q̄ erāt duces habentes regere populū cea puertentes intellectū scripturaz colentes et purgantes culicē id est mm cza cū diligenaa disquirentes et tractantes camelū autez gluaentes id est maioza subticentes et p michilo reputando obmittentes. Culex quippe animal paruum ē ab aculeo dictū. habet eñ m oze fistulā ad modū stimuli quo pungit carnē et sugit sanguinē p qō mmoz trāsgressio intelligit. Camelus vero est animal magnum et deforme p qō maioz ꝑuaricacio designat. vbi Cti. Quā scribaz et phariseoz ad quos loquebatur quidā erant sacerdotes quidā populares non est incōgruum vt duplicē huius loa faciamus tradiaonez vt vna ptineat ad ꝓlates q̄ deamas dāt. alia aūt ad sacerdotes q̄ deamas acapiūt. Etm̄ ipse sermo dubiū ē q̄ dicat ve vobis qui deamatis qz et q̄ acapit deamas recte deamare dicatur et q̄ dat. scribe ergo et phariseimmmoz olez deamas dabant et p hoc videntes eos dicerent hommes putas quomodo ommiū rez suarū deamas offerze non ptermittūt vt eaā otemptibiluz olez deamas dare non negligant. putas quomodo omnia ꝓcepta dei vita eoz osumat vt nec m modias hijs negligere acquiescant qō non erat vez. Rā minoz quidē rez deamas offerebant ostentande regionis graaa. m udicijs autē erāt musti m fratribz sine misericordia in deū semp m crudeli liquentes culicē camelū autē gluaentes quomā a modias quidē delictis se abstinebant. magna autē alacriter omittebant nūc veniamus ad sacerdotes hijergo auaricia plemi siqs de populo deamā alicuius rei vel mimme non obtulisset ita eū corripiebant quasi magnū crimē fraudet de suo quidē lucro solliate agebant. si quis autē m populo aut in deū peccabat aut alez ledebat aut aliqd tale faciebat nemo curabat corripe eū quasi nullā culpam fraudet de suo eaā lucro solliate agebant de gloria vero dei et salute hominū negligebāt sic et modo fit q̄ omnes de suo honore solliati sunt de honore aūt dei nullus et pzaones quaz suas vigilanter aspiaunt et defendunt sed arca obsequiū ecclesie curam impendere non attendunt si populus deamas non attulerit murmurant omnes et si peccantez populuz viderint nemo murmurat ota eos ipsi sunt q̄ docent populū suo exēplo liquare culicē et camelū glutire id est a modico peccato se otinere. maioza aūt cōmittere hec Criso. O quantū adhuc hodie ceatas scribaz et phariseoz regnat ꝓchdoloz m ꝓlatis tā religiosis ꝙ secularibz qui solliate curant de solucōne deamaz et osiliū que eis dentur et paz curant si subditi m maioribz crimimbz m uoluantur qui mmoza subtiliter discuaunt et maioza subticent ac magnā in mimmis sed paruā vel nullaz in maximis diligenaā adhibent puta si quēpiā de de rias suis vel monachis dēphendunt m cerimonis extrioribz offendere aspere redarguunt et si superbus est aut mundus vel detractoz vel semmatoz discordie et turbatur paas sub silenao ꝓtereunt. plus puniunt aliqs ꝙ obmissione vmi? obstinacōnis vl admonicōis

ac de transgressione decreti altum et constitucionum hominis qui euangeliorum et mandatorum xpi curã animarum negligunt et negocia exteriora agunt non curant fructum animarum sed exterescenã diuiciarum p mundum discurrunt gregẽ sibi omissum non custodiunt. Custodiat eũ q custodit israhel. Jn sexto arguit eos simulacõis et mendacij qz plus curabant lauare sordes exteriores qz interiores plus corporum et vasorum qz morum et vicioꝝ. pharisei enĩ quãdo debebant ascendere in templũ ad ostentacionẽ mũdiciae. primo lauabant vtensilia domus ac vestimenta et similia et pauca curabant de interiori mundicia. sic eciã foris ostendebant hominibus sanctitatem in habitu in sermone in philacteriis in fimbriis in oracionũ longitudine et in ceteris huiusmodi. intrinsecus autẽ in conscientia et mente erat plena rapina p affectũ ambicõis et immundicia p voluptatẽ carnis vel rapina id est auaricia et immũdicia id est sordibus vicioꝝ qz qđ bibebãt et mãducabãt alijs auferebant et p hoc aby et potus eoꝝ immundiciã peccatoꝝ habebat. Jn hoc vero multũ errabant et magna cecitas eoꝝ erat qz plus curandum est de mundicia interiori qz exteriori qz exterior nõ est deo accepta nisi p interiorẽ. Tales sunt eciã modo multi qui sũt sicut sepulchra dealbata exterius decorati et intus iniquitati pleni. Vnde si quis interiora exterius euolueret multũ foretem multãqz saniem inueniret. Vnde in Ezechiele fili hominis fode parietẽ et videbis abhominacões. Mundandũ ergo est qđ intus est calias et parapsidis id cor purgandũ est vicijs qz p interiora calias et parapsidis intelligit methaphorice interiora mentis ex cuius mundicia dependet bonitas mundiciae exterioris et ideo sequitur vt fiat qp desoris est mundum id est vt vera sit ostensio sanctitatis non malicia dissimulacionis. Vñ Origi. hic sermo nos instruit vt festinemus esse iusti non apparere. Qui enĩ studet vt appareat iustus q a foris sũt mundat et que videnda sunt cor autẽ et conscienciã negligit. Qui autẽ studet ea q intus sunt id est cogitacões mundare curaq̃s et est vt eciã ea q foris sunt faciat munda. Et notandum q in triplia ve positũ est nomen ceratis eo q triplex ceratis arguat in eis. primo in docẽdis scz in ve quarto secundo. in corripiendis siue in eligendis scz in ve quinto. tercio in agẽdis vt h in ve sexto. Jn septimo demonstrat hoc idẽ p exemplũ sepulchroꝝ vt q. modo sepulchra dealbata calce leuigata sunt formosa exterius et ornata marmoribus ac distincta auro et coloribus intus autẽ sunt plena ossibus mortuoꝝ et ideo horribilia et omni spurcicia scz putredine et feture et io abhominabilia. vnde dicatur sepulchra quasi semipulchra sic et ipsi mundiciã et iusticiã in habitu vestis et humilitate verboꝝ ostendentes exterius dealbati sunt propter hanc simulacionem. intus autẽ pleni sunt ypocrisi id est amore vane laudis et quantũ ad intencionẽ simulacõnis et iniquitate et odio veritatis et quantũ ad effectionẽ maligitatis exteri? habẽt cõuersacionẽ honestã vt cooperẽãt malicia occultã. Jsti signãtur p bel q erat rex et mutus lutcus. vbi Crisõ. Merito q. dam tumulos corpora templa dicuntur qz in corpore iusti anima dominatur et regnat quasi deus in templo vere qz ipse deꝰ in corporibus habitat iustis. Corpora autẽ peccatoꝝ sepulchra dicuntur mortuoꝝ qz anima mortua est in corpore peccatoris. Nec enĩ viuens putãda ẽ q nichil vitii aut spiritale agit in corpore vel qz mors ipsa in corporibus habitat peccatoꝝ. sicut ergo sepulchꝝ qđm clausum ẽ pulchꝝ videt a foris si vero apertũ horribile sic simulatores bonoꝝ qđui nõ cognoscuntur laudabiles sunt cũ autẽ cognti fuerint inueniunt abhominabiles dic ypocrita si bonũ est ẽe malum vt quid vis non apparere qđ vis ẽe. si autẽ bonũ est ẽe bonũ vt quid non vis ẽe qđ vis apparere nã turpe est apparere turpius est ẽe. Quod autẽ formosũ est apparere formosius est ẽe ergo aut esto qđ apparas aut appare qđ es qz manifestũ malũ a sapientibus nõ reprehenditur duz in sania estimat hec Crisõ. Vnde et Heriñ. Quẽ dabis de filijs ada qui qđ est non dico velit sed vel putatur videri. Jn octauo arguit eos filios ẽe homicidaꝝ qz opinione bonitatis et glie in populos vt iusti viderẽtur sepulchra et memorias prophetarum et ocasoꝝ ambicione edificabant et magnifice ornabãt quos maiores eoꝝ interfecerũt et dicebant qđ si fuissent in diebus patrũ suoꝝ non essent socij eorum in sanguine prophetaꝝ id est ad effundendũ sanguinem eoꝝ nec fecissent ea q patres sui fecerunt in quo testãtur se filios eoꝝ q prophetas occiderunt scelera patrum propter specie sanctitatis verbo suo reprobant et psequẽdo sanctos vt xpm et suos eadẽ scelera faciunt et sic facto approbant qz filij sunt non solũ carne sed ymitacione eciã non solũ quantũ ad numerã sed eciã quantum ad mores non eos incusat quoniã sepulchra edificãt sed intencionẽ eoꝝ reprehendit qz non propter honorẽ eorum q occisi fuerant nec propter amorẽ pietatis et veritatis hoc fecerunt sed propter amorẽ vane laudis quam in hoc querebãt. Vnde Cri. Qui martyꝝ ecclesias edificant et ornant bonũ opus facere videntur sed siquidem et alias iusticiã dei custodiũt si de bonis eoꝝ pauperes gaudent si alioꝝ bona per violenciã non faciunt sua scito qz ad gloriã dei edificant. sin aũt quis non intelligat qz non ad gloriã dei faciũt edificia illa sed propter estimacionẽ humanã edificant martiria vbi pauperes passi violenciã ab eis interpellant ostia eoꝝ. Non enĩ gaudent martires quãdo ex illis pecuniis honorãtur in quibus pauperes plorant qualis est ista iusticia munerare mortuos et spoliare viuentes de sanguine miseroꝝ tollere et deo offerre illud non est deo offerre sed velle violencie sue sociũ facere deũ et aũ oblataꝝ sibi pecuniã de peccato libẽter acceperit. Si enciat in peccato vis domũ dei edificare da fidelibus pauperibus vñ viuant et edificasti racionabilẽ domũ dei. in edificijs enĩ homines habitãt. deus autẽ in omnibus sanctis. quales ergo illi sunt qui homines spoliãt et edificant martyꝝ

faciunt habitacōnes hominū ꝺponunt et habitacōnes ꝺei disturbant. Que est autē iustitia sanctos colere et ꝺemnere sanctitatē. Primus gradus pietatis est sanctitatem diligere. ꝺemde sanctos q̄ non sancti ante sanctitatē fuerunt sed sanctitas ante sanctos. sine causa ergo iustos honorat q̄ spernit iustitiā non possunt sancti anima ee illoꝝ quib⁹ ꝺeus est inimicus ꝺicebāt apud se si bene fecerimus pauperib⁹ quos illud videt. Et si viderit non multi vident sed si multi viderint ꝑ tempore vident transit tempus et cū tempore trāsit beneficij memoria. Melio⁹ est ergo beneficia facere que aspiciant omnes non in hoc tempore solū sed eaꝝ in posterꝝ O insipiens homo quid ꝓdest tibi post mortē ista memoria si vbi es requeris et vbi nō es laudaris hec Criso. ꝺemde ꝓbat q̄ sint filij hominū ꝺarum et ostendit eos non solū geminina viperaꝝ quo ad malitiam in imitacōne malorꝝ ac paterne nequitie ymitatores sed eā paternis ꝺeteriores et q̄ fictio erat ꝗ̄ ꝺicebant scz q̄ non communicassent operib⁹ eoꝝ si in tempore illo fuissent. vnde ꝺicit Et vos implete id est implebitis mensurā patrꝝ vestrorꝝ ꝑm Jero. et Crison nūbet vl̄ papie sed q̄ futurꝝ erat ꝑꝺicit et ostendit. Mensurā enī patrꝝ suorꝝ implere cupiebant et iā impleuerunt q̄ q̄ illis ꝺefuit illi suppleuerunt nec solū impleuerunt sed mensurā multū impleuerunt et eaꝝ excesserūt q̄ illi ocꝺerunt homines isti ꝺei filiū illi seruos isti dominuꝝ illi ministros isti regē illi mēbra isti caput illi ꝓphetas isti ꝓphetarꝝ dominū et magistrꝝ q̄ a ꝓphetis ꝑꝺictus est scz xp̄m. ꝺemde postꝝ ostendit in phariseis multiplicē culpā ostendit cōsequentē penā ꝺicens Serpentes venenū mundie habentes gemmina viperaꝝ q̄ venenū malicie a patrib⁹ traxerunt quomodo fugietis a iudicio iehenne quasi ꝺiceret nullo modo q̄ erāt in malicia obstinati. Non solū autē hāc penā meruerunt ꝓpter mortē xp̄i sed eā ꝓpter occasionē apostoloꝝ et ꝺiscipuloꝝ eius et ꝓpter hoc sequitur ideo scz q̄ ꝺiatis non essemus socij eoꝝ id est homicidiarꝝ vt ostendā vestrꝝ mēꝺaciū ecce ego mitto seu mittā ad vos instruendos et reuocandos ad me ꝓphetas et sapientes et scribas scz apostolos q̄ spiritu ꝓphetico pleni erāt et corꝺa sapiencia ꝺiuina erudiebāt et tamq̄ scribe docti ꝺe thesauris suis noua et vetera ꝓferebant et ex illis ocꝺetis et crucifigetis et flagellabitis in synagogis et cōgregacombꝫ vestris psequimini de ciuitate in ciuitatē qō et fecerūt et quos illi ꝺemq̄ ideo q̄ non viderunt non ocꝺerunt isti vidētes eoꝝ ꝺesiderū impleuerunt et sic mortes patrꝝ iniquorꝝ sequendo se filios eoꝝ ee tristati fūt. ꝺemde vt ostendat quomā non impune hoc faciunt timorē eis ex hijs incutit ꝺicens vt veniat cōsecutiue q̄ est cōsecucio equitatis sup vos id est sup generacionē vestrā et omniuꝝ malorꝝ vobis cōsimilē omnis sanguis iustus id est ꝺe vita vlco ꝓ omni effusione sanguinis iustorꝝ a sanguine abel iusti cuius munera narrantur a ꝺeo accepta vsq̄ ad sanguinē zacharie filij barachie id ē ioiade sacerdotis q̄ ꝓpter iustitiā suā dict⁹ ē barachias q̄ interpretatur benedictus dominū quē occiꝺistis id est vestra generacio vobis similis ocꝺit inter templū et altare scz holocaustoꝝ qō erat extra templū scz in atrio ipsi⁹ templi sed licet multi post et ante ab hac generacione sint occisi tamen pcipue nominat istos duos q̄ alios vt in vno laycꝫ scz in abel q̄ fuit pastor omniū et in capo necat⁹ et in alio ꝺerico scz in zacharia q̄ fuit altaris officio in templo atrio templi occisus intelligitur et sic ꝑ hos duos omnes sancti martires laicalis scz et sacerꝺotalis ordinis ꝺesignātur Amē amē ꝺico vobis veniunt hec omnia scz scelera et scelerū pumcōnes sup generacionē istā scz veltrā et omniū malorꝝ et si non omnes sint vno tempore tamē omnes sunt vnū corpus ꝺyaboli. ꝺemde cōuertit sermonē specialiter ad metropoliz ciuitatē Jherusalē in qua erāt magis culpabiles eam pij patris affectu plangendo et ex hoc auditores erudiendo ꝺicens iherusalem iherusalem iherusalē vocat habitatores non edificia ciuitatis ponēdo ꝺetinens ꝑ ornato et alloq̄tur hic ꝑsonam iudaicū sub nomīe ciuitatis iherusalē metropolitane gemma cō vero huius verbi Jherusalē miserentis est et miserians vocantis ac valꝺe diligentis vel gemmat ꝓpter vehementē reꝑhensionē et maiorē exꝓbracionē vl̄ quia sanctos affligebant ꝺupliciter et corporaliter et spiritualiter q̄ occiꝺis ꝓphetas dominū eā occisura ꝓphetarꝝ et lapiꝺas eos q̄ ad te. i. ad tui vtilitatē et instructionē et ad increpandū scelera tua missi fūt iō inemendabilis est plaga tua q̄ eos abiꝺis qui tibi salutarē afferunt. Vnde Criso. Quomodo saneris q̄ nullum ad te mediū puenire permittis sanctis meis non pepa vt tibi parcerē peccatria illoꝝ vitā neglexi ne tuā mortē viderē omēs media spiritales in te ꝺefecerūt a tu curata non es si ꝺe morte tua gauisus fuissem numq̄ ad te misissem ꝓphetas si te pꝺere voluissem numq̄ ad te ipse venissem ego tibi quid faciā si tu ipsa viuere non vis hec Criso. Quoaens volui ego qui mortē peccatōis nolo ego qui omnes homines sanare volo non qui ꝺē semel vel bis sed multoaens. primo ꝑ legē nature. secundo ꝑ legē scripture. tercio ꝑ legē gracie. Item in mane puricie. in tercia aꝺolescencie. in sexta iuuentutis. in nona senectutis in vespere ꝺecrepite etatis cōgregare sub beultu vnius ꝺiei ꝑ fiꝺē et caritatē filios tuos scz uxoꝝ ꝑꝺicacombꝫ ꝓphetarꝝ et miraculis et te michi aꝺiungere et in eis multi sunt ꝺispersores sed pauci ad bonum congregatores. ꝺispergit enī ꝺyabolus ꝺispergit mundus ꝺispergit carnalis affectus ꝺispergunt ꝑsecutores ꝺispergūt temptatores sed dominꝰ vult cōgregare in vnitatē fiꝺei in vnitatē caritatis in vnitatē supne ciuitatis. Sequitur quēaꝺmodū gallina cōgregat pullos suos sub alas ponit exemplū de gallina ad ostendendū affectū suū ad ꝓximū q̄ inter alias aues viꝺetur magis affita ad nutricōnem et conseruacionē pullorꝝ tā magnū eis affectū in filios habet vt eoꝝ infirmitate affecta infirmet et ipsa et eos

alis suis ꝓtegēs otra milū pugnet sic et dei sapiēcia p carnis susceptiōz mfirmata ꝓtegit nos et defendit a daybolo ac nutrit et seruat sua ḡa et noluisti qūꝫ mo neglexisti contradixisti impediuisti qz ꝓphetas a deo missos postea Johānem baptistā et vltimo dominum nostꝝ Ihesū xp̄m et eius discipulos cōtemserūt ꝑmo et ocaderunt ac si diceret Ego volui sed tu nolui sti ego qd meū est feci sed tu qd tuū erat feasti ego p tua salute ad te ꝓphetas misi sed tu eos interfecisti ego ad te ipsi veni et tu me reape noluisti tibi ergo imputandū est et tue malicie non michi O quocies monet nos dns mō blādicijs mō mcrepacionib⁹ nūc sic nunc sic et paꝛ adūtim⁹ et iō valde timēda ē nobis pena q̄ sequt̄. Tamē enī ex multiplia eoꝛ pena et culpa multiplicē eis cōminatur penaz ꝑmo temporalem quā pl⁹ timebant et semp formidabāt scz subuersionē ciuitatis et templi dseracionē dicens Ecce relinquitur vobis a deo domus deserta scz templū et ciuitas deserta qz p romanos fuerunt dstructa· deserta quidē et nuda ta auxilio xp̄i qz habitatoꝛē xp̄m relinquerunt ac pdi derunt et hereditatē papere gestientes heredē ocadere rūt ergo xp̄s erat qui antea eis p̄sidebat et eos manu tenebat ac gubernabat et ab hostiuz manib⁹ eripiebat Item deserta angelorꝫ custodia qz audita est vox in templo transeamus ab hijs sedib⁹· Mistice eciā domus tu deoꝛ deserta et vacua derelicta est id est mdigni habitacione sancti spiritus remāserūt qm incredulitate p seuerantes xp̄m m cordib⁹ suis hospitē non susceperunt Vbi Crisō· deserta est a sanctis deserta a sanctitate a fide a caritate a ḡa a spiritu deserta demꝫ ab ipso deo et a bonis ommib⁹ q̄ sunt dei· vbi et Origenes Semp eciā eis qui noluerunt cōgregari sub alas eius cōminatur xp̄s ecce relinquetur vobis dom⁹ deserta id est anima et corpus· demde cōminatur eis penā eternam q̄ est carencia fue visionis msi suis conuertantur ne quicqz dicens · Dico enī vobis non me et facem me az videbitis āmodo ab hoc scz tempore passionis mee donec dicatis benedictus qui venit m nomine domini id est donec eciā mutti cōfitaminī me ē xp̄m benedictum filiū a patre missū a ꝓphetis sanctis p̄dictū qd erit in aduētu dantatis ad iudicū· Vnde Zacharias aspicient me quē cōfixerunt· Reuera enī post passionē sua visus est a discipulis et amicis suis sed nō a iudeis vel nō videbitis me id est facē diuinitatis mee donec id est msi dicatis penitendo et me dei filiū p fidē cōfitendo benedictus qui venit m nomine domini id est hic est benedictus qui venit m mundū p incarnacionez missus a patre in quo muitur cōuersio reliquiaꝫ ātē aduentū ad iudicium· tunc enī iudei qui m fine mundi credituri sunt in xp̄m laudabūt et cōfitebuntur ipsum Et hijs dictis exiens dominus Ihesus de templo cuz discipulis recessit a iudeis· vbi Origenes sed et vnus quisqz cū sit templū dei ꝓpter spiritū dei m habitantem in se ipse fit causa sue discōis vt egrediet xp̄s ab eo·

Sequitur Cracao

O Omme Ihesu xp̄e qui legi et p̄ceptis tuis obediētib⁹ das benedictiones et inobediētib⁹ maledictiones da michi de tua largitate ip sis tuis p̄ceptis semp obtempare et errozes ꝓpellaꝫ m ommib⁹ euitare da michi tuis monitoꝛibus et beneplacitis sine tedio acquiescere et me sine negligencia emendare vt tandē in aduentu dantatis tue ad iudicū te benedictū ad plenā nostrā redēpcionē hoc ē pfectā corporis et anime libertatē manifeste veniencem letus aspiciam et cum electis tuis te sine fine benedicam· Amen·

De signis aduentus domini et cōsūmacionis seculi Capitulum· xxix·

ET cū dominus Ihesus eadē feria terca egressus eet de templo ipso egressu discipulis dicentibus qd diceret scz domū iudeoꝛ deserendam id est ciuitatē et templū discipuli admirantes si templū tante pulchritudinis et fortitudinis destrueretur et ad nichilū redigeret ostēderunt ei edificacōnes templi non ignotas sed tamē admirandas vt ꝓpter nobilitatē et magnificenciā edificatoꝛ q̄ ad diuinū cultū facta erant flecteretur ad misericordiā et mitigaret penā ominatā· videbantur eciam eis qz nec capi nec euerti posset nec diuini nō respicere bant ad templi sanctitatē sed ad edificatoꝛ p̄fectionem et fortitudinē sic hodie multi plus attendunt ad cultuz ecclesie corporalē quā spiritualē· Vnde Heri· Gemmis altaria fulgent et ministroꝛ dei nulla est electio si cōtrariū fuit m p̄mitiua ecclesia qz maioꝛ vis fiebat m ornatu spirituali qz m materiali · Vñ Aug⁹· olim erāt parietes ecclesie viles et viri p̄fecti modo ecōuerso ecclesie quippe ornatus non est m edificijs et reddit⁹ sed m humilitate hospitalitate et pietate· Et respondēs Ihesus dixit non solū hec destruenda fore sed et qz in eis non relinqueretur lapis sup lapidē q̄ non destrueretur et ommueretur quantūcumqz p̄fecta et fortia videntur· hoc autē factū est a romanis· xlij· anno post passionē domini similiter erit de magnis et sūptuosis palacijs qz nō relinquetur lapis sup lapidē m eis sm Hedā diuinitus p̄curandā est et pulsum vt patefacta euangelica gracia p ortē templū ipsū cū suis cerimonijs tolleretur ne quis adhuc paruulus et mfirmus m fide si videret illā pmanere q̄ a deo sunt instituta a sua ceritate fidei ad iudaismū labereꝫ· Auferꝫ ergo vmbra et palmarū et veritas p orbem dclarata· Omnis enī compositio mādatoꝛ sic est dstructa vt iudei nichil opleant et capite sublato membra inter se pugnent Vnde Crisō· Illa Ihrusalē figuralis typū gerit ihrusalē spiritalis id ē ecclesie nā msi templū illud dstructū fuisset observancia legis non facile fuerit opescendaz Ideo autē dstructā est vt si velint iudei postmodum legē seruare non possint aut de pascha aut de sacrificijs aut de ceteris festiuitatib⁹ ceciderunt corporalia et figuralia vt surgerēt spiritalia et vera misteria hec Crisō· Et vadens dominus ipsi die cū discipulis m montez

olueti et sedens ibi contra templuz in loco vbi postea ostructa est ecclesia mterrogatur ab eis de tempore de structionis Jherusalē et tēpli et de signo aduētus sui et ōsūmacionis seculi q̄ putabant statim sequi destructionem auitatis et templi. iste questiones fuerunt sibi facte in monte oliueti et hoc racionabiliter qz ex illo loco templuz et auitas dariſſime videntur et occasione de huius destructione ibi queritur similiter et iudiaū extremū futuz est arca illū locū ideo cōuenienter fit ibi questio de futuro iudicio. Et respondens Jhesus dixit eis signa p̄dictoz et eos arca q̄libet in necessarijs et vtilib⁹ eos istruxit nec dicebat q eos scire nō expediebat de signis docet de tempore mtimandus non putat qz incertitudo temporis mduat terrozē et ita p̄paracionem sed ignorāciā signoz posset mducere in errozes Et q̄uis plura ex hijs signis possint mferri simul ad euersionē vrbis et tēpli et ad xp̄i aduentū et ōsūmacionē seculi. ſm eū Criſo. dominus non sepatim q̄ signa ptineant ad hoc vel ad illud ponit vt eadē videantur ad vtrūq; ptinere qz tamē euersionē vrbis et templi iaz opletā et p̄teritā dinoscimus ideo ad mstructionem nostrā omnia ad ea q̄ restant referamus qz possunt omnia de aduentu xp̄i et ōsūmacione seculi mtelligi et p apostolos omnū credenciū psone signati nā dixit hoc discipulis non tamq̄ eis q̄ durare deberēt m vita ista vsq; ad finē mundi sed m personis eoz dixit hec ommib⁹ posteris eoz credituris q̄si vnū corp⁹ existentibus cū ipsis. sed anteq̄ eis ad mterrogata responderet mentē eoz vt non seducātur ofirmat. vnde Criſo. neq; de Jherosolime destructione neq; de secūdo suo aduentu statim respōdit sed de malis quib⁹ istatim obtinuandū erat p̄mumit ergo dominꝰ fideles ne seducantur id est seorsū a veritate fidei ducantur. multi enī pseudo xp̄i et pseudo pphete id est simulati et falsi vemēt ascribentes sibi nomē xp̄i ex p̄sumpcione et dicentes se xp̄m esse et seducent multos p falsaz doctrinam p simulatā vitaz p signa mirabilia. vt dicat Anathasius in vnaquaq; hereſi dyabolus figuratus dicat ego sū xp̄s et apud me est veritas multi eaā videnē ꝫ dicere facto q̄ sua statuta districtius facūt obseruari q̄ p̄cepta dei volentes magis sibi q̄ deo obediri Sed nō est venturus xp̄us misi p̄cedāt signa ab eo p̄dicta Que ideo nobis dñs p̄nūciat vt nos ab amore mūdi cōpescat et timorez nobis meliat ac semp vigilantes et parates nos inueniat quia mmꝰ iacula fuerit q̄ añ p̄missa sūt. Et p̄mittit dñs p̄mo in generali signa p̄oza scz p̄lia quantū ad hostes extraneos et sedicōes quantum ad domesticos deinde subūgit in speciali eoz multitudinē tāgens mala septem que sunt inimicae populoz qua surget gens cōtra gentē discordia p̄mapum qua regnū aduersus regnū cōmocio locoz qua terremotus infectiones morboz qui a pestilencie defectus victualiū qz fames terroz celestiū impſsionū qz terrores de celo nouitas euentuū mūdanoz qz signa magna erūt p hec aūt septem q̄ hic tāguntur p̄ intelligi septē mala q̄ hodie ecclesia dei patitur quoz p̄mus est discordie ecclesiaz. secundū impugnacō hereticoz. terciū turbaciones secularū. quartū exempla maloz. quintū defectus doctoz. sextū fulminacōnes sentenciarum. septimū monstruositas ordinacionū ecclesiaruz Multa ergo mala p̄cedent ita vt impleatur q̄ dictum pugnabit p eo orbis terraz contra insensatos vt qui contra auctoritatē ommū peccāter pugnauerūt iusto tunc dei iudicio ab ommibus oppugnentur q qui in eū ictis deliquerunt in eunctis feriantur. Oportet et cōueniens est p̄mum hec fieri tamq̄ a deo ordinata malicia hominum exigente et deo bonum inde eliciente scz ad probacionem et vtilitatem bonoz et ad destructionem et perdicionez malorū quia hec omnia inicia et q̄si p̄cordia sunt doloz futurorum sed nondum statim est finis et consūmacio eoz qz ista sunt magna remota nō ꝓpinqua vel qz ista sūt tēpora alia sed consūmacō doloz erit eterna. Magnitudo enī malorū iudiciū generale p̄cedencium est figura sequencium incomparabiliter grauoz. Nam vt dicat Ore. p crebra mala q̄ p̄uenient mdicantur ꝓpria mala q̄ secuntur qz multa debent mala p̄cauere vt malū valeant sine fine nunciare. Spiritualiter ſm Ambro. fūt et alia bella q̄ vir sentit xp̄ianus scz diuersaz p̄lia cupiditatū et studioz cō flictus multo eaā grauiores fūt hostes domestici q̄ ex tranei. Et ſm Criſo. spiritualiter in ecclesia pestilencie carnalitū viaoz fames verbi dui in terremotus tribulacionū erūt qz ecclesia multū in fine temptabitur. de inde subdit q̄ merito hec oīa signa ostingent qz ante hec oīa scz p̄dicta signa erūt p̄secucōes sanctoz quib⁹ inferuntur manus ad capiendū quiq; tradentur ad tribulaciones et mortē eaā a ꝓpinquis et amicis et erunt odio ommib⁹ hominib⁹ id est ommib⁹ humū et terrenis seu humana non diuinia sapientib⁹. amicus enī dei inimicus est mundi et in tali odio erunt ꝓpter nomē xp̄i ac cōfessionē hui⁹ nominis et assercionē veritatis qō quidē iocundū et gloriosū est sanctis qz felix est iniuria cū deus est in causa qz ad hanc sequitur magnus p̄mū et gloria immensa q̄ eaā post dura q̄ p̄dicuntur de afflictione mortis ꝓtinus ostendit de gaudio resurrectionis qz eaā capillus minimus de capite eoz non pibit et ideo multomagis cetera maioza non pibunt et hoc addit ad declarandū veritatē future resurrectionis. nā quicq̄d siue ad substanciā siue ad decorē corporis sunt in resurrectione redibit ſm sensū spiritualem in capillus de capite dicatur non pire qz nec minima mētis cogitacō bona non manebit irremunerata. vñ Beda non solū ossa nostra id est fortia gesta vel dicta remunerabuntur sed eaā capilli id est minutissime cogitaciones bone q̄ de cor de quasi capillus de crebro exeunt apud iustū iudicē digna mercede donabuntur. vñ p̄pheta reliquie cogitacionū diē festū agent tibi similiter cogitaciones male remanebunt impunite. Et qz grauia sunt q̄ sancti in ꝓsecucionib⁹ pati habebunt ideo cōsequenter ad tolleranciā ohortantur. In p̄dictis

ēm maxime necessaria est paaenaā q impaaēaa pos
sidēbunt id est custodiunt animas suas· Custos emm
ommū virtutū paaenaa est m qua animas q̄ corpus
possidēt possidemus cū ipsis animas ad paaendum
raaone regimus· Qui autē mpaaens est animā suaz
nō possidet q animm suū furozē et irā cohibere nō potest
Vnde Beda sic ēm conditi mirabiliter sumus vt raco
ammā et anima possideat totū corpus· Jus vero ani
me a corporis possione ꝑpeditur si non prius anima
a raaone possidetur· Custodē igitur odiaonis nostre
paaenaā dommus ē monstrauit q m ipsa nos possi
dere nosmetipsos docuit hec Beda Magna igitur est
virtus paaenae sine qua anima pdītur et p quā possi
detur· Qui ēm paaenter sustinet temptaconē acapiet
corona sed qui pdit paaenaā pdit et coronā· Vnde
Gre· eā omēdans ait ego virtutē paaenae signis et
miraculis ē maiorē puto· Et salomon melior est pa
ciens viro forti et q̄ dominatur animo suo expugna
tore vrbū· vnde et Seneca tormenta paaenter ferre
optabile est hoc ēm fortitudinis pars est. non ēm pa
ti tormenta optabile est sed pati fortiter qđ est virtus
cū aliquis tormenta fortiter patitur ommbz virtutibz
vtitur fortasse cū vna m ꝑmptu sit et maxime appa
reat paaenaa illic est m diuturnus omitatus virtutū
quicqđ honeste fit vna virtus fiat sed ex cōsilij sentē
aa hec Seneca Igitur vt dicit Criso· mutue hominū
nullū faciunt damnū se magis paaenae lucruz· Quia
vero tot terroribz auditis sancti turbari potuerunt ti
mentes quid tunc respondēant ostaconē supponit de
dāo eis m ꝑmeditatis os et sapienaā ac dicendi et re
spondēdi materiā quibz nullus poterit resistere vel co
tradicere q̄ non ex ingenio vel arte eoz ꝓcedent ver
ba sed ex spiritus sancti graa tunc multi scandalizabū
tur id est descendent a fide et ruent in errores timore
vel in mamtate tormentoz aut poteritis se muneribz
seductoz sed quoniā habundabit iniquitas et mali
aa in fidēs xp̄ianis ideo refrigescet et deficet caritas
id est vera dilectio erga deū et ꝓximū in multis alijs
ab igne diuini amoris licet tot aliter non cadat m eis
Ex habundanaa ēm iniquitatis oritur tepiditas cari
tatis p tribulaaone q̄ calere videbatur ante tribula
aonē et m pace· Denicz vt ait Amb· tūc iustus in de
serto iniquus in regno vel m eisdē m quibz habun
dat iniq̄tas frigescit caritas. nā vt ait Remi· q̄ a roma
gis ab vnoq̄ iniquitas susceptē tāto amplius in cor
de ipsius ardor caritatis extinguitur· Qui autē pseue
rauerit m fide veritatis in amore comitatis vsq̄ in fi
nem et termimū vite p̄sentis quocūq̄ tempore remapi
at hic saluus erit q nō cepisse sed psistere virtutis est
et non mchoaco tolerāae sed pseueranaa coronat· de
hac materia pseueranaonū habes laaus sup̄ post mis
sionem apostoloz sed hec p̄dicta more insolito et mi
to violenaus tunc fiant q̄ euenire soleant ita vt pro
signis habeantur et p̄dicabitur hoc euangelīū regni in
vniuerso mundo p̄dicaco noui testamenti dicitur eiā
gelius raone sue pfectionis et comitatis videlicet quia
bonum honestū q bonū iocundū q bonū vtile et dicit
euangelīū regni raone sue dignitatis vel finaliter q
ad regnū ducat qđ lex non faciebat vel causaliter q re
ges faciat vel materialiter q de regno dissent et hoc in
testimonīū ommbz gentibz id est vt testimonīū xp̄i fi
at m omni gente vel in testimonīū ommbz gentibz id
est m accusaconē bijs q̄ non crediderunt· Qui ēm cre
diderunt testabuntur aduersus eos q̄ non crediderūt
et eos cōdemnabunt et tunc veniet consūmaco cū ad fi
nes orbis terre sermo pietatis puenerit ne aliqs ex
cusare se possit sm Aug· p̄dicaco euāgelij in toto mū
do ꝙuis fuerit cōpleta quo ad omnes mundi partes
et tamē quo ad omnes hommes m ommbz partibus
mundi existentes Vnde in omnē terrā sed nō in om
nes ommis terre exiuit sonus eoz nisi forsan p cōmu
nē m generali relatū alioz et qđ nondū in ommbz fue
rat cōpletū expectatur cōplendū. Vnde et Jero· sig
num domina aduentus est in toto orbe euangelīū p̄
dicari vt nullus sit excusabilis qđ aut iā nunc comple
tum aut m breui credimus ē cōplendū. non enim pu
to aliq̄ remansisse gentē q̄ xp̄i nomen ignoret et q̄q̄
non habuerit p̄dicatorē tamē ex viarum raaombz opi
monē fidei non potest ignorare hec Jero· de p̄dictis
signis sicut dicit Criso· Est quippe res ista prius am
bigua et nō nescamus an eaā nra etate hec omnia fi
māntur et dies ille metuendus aduemat atq̄ horribile
illud nobis ostendatur tribunal nā et signa multa pr
fus impleta sunt et euāgelīū toto iā fere orbe psonuit
et plia et terraz tremores et fames vt p̄dictuz fuerat
acciderunt nec grande iā medīū est q̄ omnia iā cōsi
derantes ad eā nos qua hinc abcessuri sumus pfectō
nem paremus nā licet cōmunis illius finis nondū m
stet dies peculiaris tamē iste vnusquisq̄ nostr fi
nis m ꝓximo est. et si enim senex sit aliquis et si adole
scens morti tamē m qualibet etate viam? est hec Cri·
Causa vero et radix ommū malorum in mundo est sup
bia et p̄sumpaco· Plus ēm contra regē erigitur derus
cōtra sacerdotē monachus cōtra abbatē filij cōtra parē
tes iuuenes cōtra seniores supbiendo diuersas senaūt
Malū ergo supbie qđ supernā angelorum curiā corrum
pendo destruxerat· p̄sens q̄ seculū inordinate puerten
do destruet· Vnde Petrus damī. cuidam de fuga mun
di cōgratulando sic scribit magnas debes deo graas q̄
te hoc tempore de mundo elegit quo m eo difficile ali
quis saluatur iā sterile aratr p litteris ducitur arenosū
iā illud ꝓphetici videtur impletū non est veritas nō
est misericordia nō est scientia dei in terra maledictū
et mendaaum et homicidiū et furtū et adulterīū mun
dauerunt et illud omne caput languidū et omne cor
merens a planta pedis vsq̄ ad verticē non est m ea
sanitas non est huius temporis vt q̄ puritatis et in
nocentie tramitē tenere desiderat ecclesie regimē bāo
lare acquiescat cū videlicet omnes pene p vicioz ob
rupta p̄apices et tāq̄ furentes equi p voluptatū suaz

campos feruntur effrenes Clausta vacant euangelū
dauditur et p ora ecclesiastica ordinis forensia iura de
curzunt pauca sacraz meditantur eloquia scripturaz
sed omnes scita legū et forense litigū et reuera tam in
manis pssura mundit ecclesijs vt tamq babilonis
ce legionis aaes arcūfusa et Jherusalē cū duobus suis
videatur obsessa jā non oculū p oculo nec a lege sed
referunt cū fenore lesionē disciplina vindicte q sub
gentili dudū seruabatur imperio nunc euāgelio penā
terribilitatis mitonantē nesciē ideoq p virga taureaz
p stutica dauā p verbo verbū p vecte redibunt gla-
dium erubescunt nunc non excedentē iniurie vicem de
dignantur illati discriminis equitatē videri victores
atq terribiles ambiunt triūphalis glorie titulos cō-
cupiscūt sic itaq dū vnus parūq iuscit alt ad insamā
puocatur et q̄d aliud inter hec tot flagitioz mala per
pendimus nisi qd venturo aaus antixpo via jā sterni
tur p quā in offensis neqae sue vestigijs gdiuntur
Nam sicut dicit Apostolus misterium iam operatur
iniquitatis hec petrus.

Sequitur Oratio

Omine Jhesu xpe tuor omniū venture da
michi cōstantiā in fixi veritate ne seducar
a simulatis et falsis hominibz nec succumbaz
in tribulacōnibz sed in confessione tui nomnis et asser-
cōne veritatis valeā fortiter pfistere et p hac odia ho-
minum et aduersa gaudenter sustinere. tribue michi
virtutē paaenae et vt habūdāre iniq̄tate nō frigescat
in me ardor caritatis ꝫ vsq in finē vite p̄sentis pseuerē
in fide veritatis et amore bonitatis quatenus te mise-
rante saluus fiam domine deus salutis mee. Amen.

De aduentu et psecucōne antixpi Capitulū xl.

Ost plia autē et sediaones et alia q̄ pmis
sa sunt seq̄tur aduentus antixpi qz vt pax
p̄cessit xpm ita discordia p̄cedet antixpz
Et vt ait Crisō. sicut ante ignē fumus p̄
cedit et ātē victoriā pugna sic et ante glo
riam xpi temptacō antixpi. Vnde subnūgit cū videritis
scz oculis corporis in succedentibz vestris abhominacō
nem desolacōnis q̄ dicta id est p̄dicta a daniele pphe
ta dicente Erat in templo abhominacō desolacōnis stā-
tem in loco sancto id est in templo dei q̄ legit scz p̄di
ctam pphecā intelligat eam tunc implere et consūma
dionē instare. nā ibidē dicitur et vsq ad consūmacio-
nem ad finē perdurabit desolacō hoc impletū est quādo
helyus adrianꝰ ymaginē suā fecit statui vbi steterat
archa testamenti et hoc fuit signū destructionis et deso
lacionis autitatis et templi. hoc ecā de abhominabili
antixpo potest intelligi q̄ dicitur abhominacō racione
superbie qua se offert deo ex hoc q̄ aduersus deū vemēs
honorē dei sibi vēdicet et desolacōnis qz tūc erit maxi
ma electoz desolacō quando cultus dei destruetur vel
qz terra et cultus dei p ipsū desolabitur. Tunc enim vt
ait Apostolꝰ reuelabitur id est manifestabitur homo
peccati filius p̄dicōnis q̄ aduersatur et extollitur supra
et cōtā omne qd dicitur deus aut q colitur ita vt in tē
plo dei sedeat ostendens et ostentās se tamq sit deus
In loco enī sanctificacōnis stabit vt vbi sanctoz p̄ca
bus deus inuocabatur ibi a fidelibz receptus dei hono
re venerabilis videatur Cuius species iā p̄cedit quia
iā misterū iniquitatis operatur in mēbris suis. Ma
ligner in platis malus est ydolū abhominacōnis id est
desolacōnis. Vnde in Zacharia O pastor et ydolū de-
relinquens gregē. dicitur autē abhominacō pter fasti-
dium respectu dei. abhominabilis enī est deo pter pra
uitatē cordis pter impietatē operis pter indignitatez
oblacōnis vnde totus est abhominabilis. sed additur
desolacōnis pter dispendiū siue damnū respectu pri-
mi. desolatur enī popul vel p negligenciā officij vel
p corrupcionē exempli vel p subtractionē temporal
subsidijs stat in loco sancto pter mōstr respectu offi
cij. Est enī figura antixpi qui sedebit in templo dei et
ideo iā antixpi sunt multi nunc qui legit intelligat vi
delicet ecclesie destructionē platī damnacionez populi
piditacionē. vbi Beda Juxta vero sensus spiritales
cū viderimus abhominacionē desolacōnis stare vbi nō
debet hoc est hereses et flagicia regnare inter eos qui
celestibz misterijs videbātur ee cōsecrati cū opātes iniq̄
tatem loquentes mendacū viros sanguinū et dolosos
quos abhominabitur dominus pacē fidelū turbare p
pendemus tunc quecūq in ecclesia hoc est in cōfessio-
ne vere fidei psistimus non terrenis infimisq actib
in mundi sed tanto alacris virtutū culmē debemꝰ ascē
dere quāto plures ampla et erabunda viaoz seq̄ inue-
nera videmus hec Beda Vnde cōsequenter monet vt
tunc scz veniente antixpo q̄ in ecclesia sunt fugiant qz in
dei cū p̄mitus susciperi et ibi pter corporalē antixpi
psecucionem maior psecucio erit fugient mq ad mōtes
id est ad loca secreta et deserta vbi latitare possint. vñ
Hylarius Judei deseri monet et trāsfugi in montes ne
admixtione plebis illius q̄ creditura est antixpo vis
aut cōtagio afferatur et qui in tecto sunt id est in emi
nenciā perfectionis non descendant aliquid tollere de do
mo sua p cupiditatem rerū secularū pter quas sepe
eā perfecti deciduntur a culmine perfectionis tempore p
secucionis hec Hylarius Et qui in agro sunt laborā
tes p fructū bonoz operū quantū ad actuos nō re-
uertātur tollere tuncā suā id est non redeant ad occu
pacōnes seculi peccatū multiplicātes q̄ intelligunt p tu
micā. ad litterā vult ostendere qz pter mistādam tribu
lacionū et malorū p̄sencium ac pter expectacionē iu-
dicij et malorū futurorū non vocabit alicui intendere
negocijs temporalibz sed melius est q̄ saluet vitā su-
am q̄ rē possessam et quomodo occurrat cogitet iu-
dicis aspectibz. Mistice autē distingui possunt p̄dicta
tria p tres status hominū p eos qui in iudea sunt in-
telligi possūt status imperiencū qui tantū in cōfessio
ne fidei manēt. sm illud Apostoli corde creditur ad iu-
sticiam. p illos qui in tecto sunt status p̄fectorum qui
iā supra carnē q̄ est domus anime supra mundū q̄ est

domus hominū supra aerez qui est domus demonum ascenderunt. Sm illud ps. et factus sū sicut passer solitarius in tecto. pillos qui in agro status pfectoz qui in se pfecti iam alios pficere conantur. Sm illud Can. Egrediamur in agz. Sedm hoc triplex est cōsiliū admonitionis. pmis enī datur consiliū ascendēdi ad montes sic tūc q̄ in nūcupata sunt id est in confessione fidei licet imperfecti. Judea enī cōfessio interpretatur fugiāt ad montes eternos id est ad scripturas apostoloz et pphetaz vel ad culmina virtutū et illuminentur a deo Unde Propheta illuminās tu mirabiliter a montibus eternis. Secundis datur cōsilium non descendandi sic et qui in tecto id est qui animo excedit carnē et mūdum p celestē cōuersationē non descendat tollere aliquid de domo sua id est non immittet se ad carnalia desideria nec redeat ad actus pristine cōuersationis mundane. Sm illud Apostoli carnis curā ne feceritis. Tercijs datur cōsilium non reuertendi sic et qui in agro id est qui operatur in ecclesia sicut vos in agro dominū non reuertatur tollere tunicā suā id est rē aliquā terrenam qua se exiuit vt nudus nudū xpm sequeretur Sm illud Can. expoliauī me tunica mea. Sm enī Augustinū In tribulationibus cauendū est ne quisq̄ diuictus ad carnalē vitā de spirituali sublimitate descendat aut qui pfecerat in anteriora se extendens detinendo in posteriora respiciat. et bene dixit non reuertendum retro p defectū perseuerance in bono et vt hoc faciatis memores estote vroris loth que q̄ retro respexit nature sue munus perdidit fugiens enī sathanam et sodomā p intemperantiaz respexit ea et mortua salis statua seu columna est effecta Sm Aug. hec vxor loth signat eos qui in tribulatione retro respiciunt et a spe diuine promissionis se auertunt et ideo salis statua effecta est vt exemplo admonendi hominēs ne similia faciant tamq̄ cōdiat et erudiat cor eoz ne fatui fiant. querit Aug⁹. quare mulier ista fuit punita respiciendo et videndo sodomitas. non autē abrahaz et respexit q̄ abrahā respiciebat dei sententiā approbando. ista autē in peccatis eoz delectando et ne homines in persecutione retro aspiciant fidē negādo et vitā bonā deserendo vt vitā corporalē saluent. Cōsequenter admonendo monuit q̄ quicūq̄ quesierit sic animā suam id est vitā corporalē saluā facere timore mortis declinando in antixpi persecutione et tribulacōne scz xpm negando vel bona deserendo et retro ad mala eundo pdet illā maiorēdo damnationē eternā et quicūq̄ primates fortis in cōfessione fidei et tribulacōe perdiderit animā suā id ē vitā corporalē estimās ea vt occasionis ouē et periculosi mori q̄ cadere a fide et virtute viuificabit illā id est vita eterna eā dignā faciet quā merebitur et in premiū recipiet. Ve autē pgnantibus et nutrientibus in illis diebus q̄ ad litteram pgnantes non possunt bene fugere aggrauate ponderē nec similiter nutrientes propter cunā qua circa parvulos sunt occupate Mistice pgnantes sūt qui fetū mali propositi cōceperūt et nutrientes qui partū mali operis fouent et nutriūt et sic notatur in cōceptione peccatū in corde in nutritione peccatū in opere vel pgnantes sunt qui bona proposita q̄ cōceperunt non impleuerunt et nutrientes qui peccata sub spe longioris vite vsq̄ ad mortē deduxerunt. vel Sm Aug. pgnantes sunt auari q̄ aliena cōcupiscunt et spē habent adipiscendi sicut mulier pregnans in spe est plem habendi. nutrientes vero sūt qui q̄d cōcupierunt possident et possessa nutrire studēt acquirendo et agendo et sic anime cupide temporaliū pgnantes sunt in acquirendo et nutrientes in possidendo Et nota Sm Aug. q̄ quadruplex est caritas scz nascens q̄ nascitur proficiens q̄ nutritur perfecta q̄ roboratur perfectior q̄ morte desiderat. pgnantes ergo sūt q̄ bonū opus cōceperunt sed non peperunt nutrientes q̄ facere ceperunt sed non perfecerunt. Istis ergo pgnantibus et nutrientibus ve q̄ arte scandalizabuntur in antixpi persecutione vel amore male inflammante vel timore male humiliāte vel modo vtroq̄. Demde hortat vt oretur ne fiat fuga nostra hyeme vel in sabbato id ē veniant in frigore peccatoz aut odio bonoz operū repiamur. vtrūq̄ enī multū impedit hominē a fuga antixpi primo magis facit approximare sibi sicut econtrario diuertendo a malo et faciendo bonū homo approximat deo Spiritualiter significatur hic duplex defectus scz caritatis in hyeme et bone operationis in sabbato in hyeme est grauitatis amoris in sabbato cessatio boni operis vel ne tunc queramus peccata nostra fugere et penitentiaz facere quādo iā non licet ambulare et bene agere. Ambulare enī longius sabbato non licet hyems q̄ ad ambulandū impedimentū est. Erit enim tunc tribulatio magna qualis non fuit ab initio mūdi vsq̄ modo neq̄ fiet vlterius talis tribulatio. tunc enī omnes persecutiones conflabuntur in vnū scz infidelium hereticoz tiranorum et falsoz fratrū. hij sūt quatuor venti et quatuor bestie pugnātes in mari. tunc creberrima et acerrima tormenta longe lateq̄ inferentur fidelibus sed in illis regionibus tunc fideles sunt vexandi vehementius vbi dominus fuit crucifixus. Et vt dicat Raymo sup apoc. Illa tribulatio non p partes sed simul totū examinabit mūdū Soluēt enī tūc demones q̄ modo ligati sūt ne possint nocere quantū vellent. Sicut autē antichristus crudelior erit omnibus persecutoribus ita sancti tūc temporis fortiores erūt omnibus martiribus. Illā vero tribulationē dominus sciens infirmitatē humanā abbreuiabit propter electos sed moderamine sue eterne sapiē tie et affectū sue misericordie mora temporis fides ecclesie credentiū et malicia mutet intellectū q̄ non durabit nisi p tres annos cū dimidio. Vt enī dicatur in Daniele Durabit p tempus et tempora et dimidiū temporis id est tribus annis et dimidio in quibus regnabit antixps quātū ad predicationē xps. et iterū in Daniele dies mille ducente nonaginta id est tres annos et dimidiū. Et in Apoc. dicitur q̄ data est ei potestas facere menses q̄draginta duos id est tres annos cū dimidio. Et nisi

abbreuiatū id est breues a deo ꝓfecto fuissent dies illi q̄
bus scz opabitur antixp̄us non fieret salua omnis ca
ro iusti id est homo q̄ nisi hoc ēet rar⁹ aut nullus ꝑ
suras sustinere et p patienā saluari posset q̄ infirmi
tas humana diu tribulacōnē sustinere non potest sed
ꝓpter electōnis breuiabunt ne ex tribulacōnis ma
gnitudine cadant a veritate. Breuiabuntur aut̄ non
mensura sed numero. q̄ breuiati dies nō breues dies
sunt intelligendi sed pauci. Vnde dies accipiuntur p
tempore q̄ tempus illius psecutōnis erit breue q̄ er
go spes electis nisi gratia dei q̄ dat patienā ꝓbis et
malus demit potenā impijs. Quanto enī erit hec tri
bulatio ceteris q̄ p̄cessere p̄ssumq̄ ponere grauior tā
to erit temporis breuitate moderatior vt salui fiāt ele
cti qui seruāti in horreo celesti sunt reponendi. vnde dicit
Rabanus q̄ talis tribulacō tunc erit in ecclesia tempore
domini vt omnibus velut cribro examinacōnis paleis
separatis solū frumentū in horreis domini remaneat.
colligendū tunc scz tempore antixp̄i et in illa p̄ssura si
quis vobis ymitatoribus meis dixerit ecce hic id est in
hac patria vel natione vel secta vel psona est xp̄s
aut illic id est in alia a p̄dictis nolite credere et noli
te ire pedibus intellectus eorum doctrine credendo neq̄ se
cundum pedes affectus eorum vitā imitando q̄ multi di
scipuli antixp̄i venient ad seducendū populū dicētes
q̄ ipse sit vere xp̄s in lege et ꝓphetis ꝓmissus. Sur
gent enī pseudo xp̄i qui se xp̄os ee mentientur sed reue
la erunt. antixp̄i id est falsi xp̄iani pueritates doctri
nā xp̄i vel mentientes de xp̄o et pseudo ꝓphete pueritē
tes doctrinā legis et ꝓphetarum vel usurpantes sibi di
uinas reuelationes scz antixp̄s et discipuli eius q̄ sūt
membra ipsius et dabunt signa aliquod magnā sig
nationa et p̄digia hominibus admirāda q̄ digito ꝓdunt
et ꝓpter admiratiōnē demonstrātur vel signa q̄ aliquid
significant de p̄sentibus et p̄digia q̄ aliquid ꝓdunt et mani
festāt de futuris q̄ virtute demonū multa mirabilia fie
ri possunt quādo deus ꝑmittit ita vt in errorē ducan
tur si fieri potest ēam electi et p̄destinati id ē si aliquo
modo fieri posset vt dei p̄fimcō mutaretur sed nō seduc
untur q̄ pire non possunt quos deus ad vitā p̄ordi
nauit. Vnde Bre. q̄ electorum cor et trepida cogitacō
ne ocultur et tamē eorum stabilitas non mouetur vna
sententia dominus vtrūq̄ complexus est quasi enī ali
ter est in tribulacōne cogitare vel cogitacōne tribula
re sed si fiere potest subiungitur q̄ fieri non potest vt
in errorē electi capiant̄ hec temporibus antixp̄i ꝓprie cō
ueniunt et ostendunt. Cuius enī non paueat et ocula
tur fides quādo non solū tormenta crebriora et acer
biora q̄ pius consueuerūt inferent fidelibus sed qđ ḡuius
est signum q̄ operatio eos q̄ tormenta ingerent non
eos qui illa sustinebunt concomitabitur et persecutor
veritatis erit operator virtutis idq̄ ipse qui tormētis
seuit vt xp̄s negetur ꝓuocat miraculis vt antixp̄o cre
datur. nec mirū si illa tunc male operātur quādo a deo
ꝑmittuntur. Soluetur enī vt ait Aug⁹. tunc sathanas
et p antixp̄m in omni virtute sua mirabiliter quā
sed mēdaciter operabit. Vnde Bre. pensem⁹ q̄ erit hu
mane mentis illa temptacō quādo pius martir et cor
pus tormentis subiat et tamē ante oculos eius tor
mirabilia fiat. Et Criso. pensemus q̄ erit humane mē
tis illa temptacō sicut enī in aduētu xp̄i ante illū ꝓphe
te et cū illo apostoli in spiritu sancto faciebant virtu
tes. sic et in aduentu antixp̄i pseudo xp̄iani et ante illū
et cū illo in spiritu maligno facēt virtutes. Et subiū
git vos ergo videte ecce p̄dixi vobis omnia vt p̄sci
vigiletis q̄ moniti estis quasi diceret ad hoc ista p̄di
co nunc vt caueatis ꝓ tunc et pericula sequenda p̄uide
tis q̄ p monīti estis et vt minus vobis nocēant iacu
la q̄ p̄uidistis. Vnde Criso. ꝓterea dicit ecce p̄dixi vo
bis vt excusacōnē ignorantie tollat ab omnibus et p̄ce
dens ꝓhibitio p̄uidere faciat pēnā sequentē. Misericor
dia enī est mandatis p̄uenire periculum. non vult enī
quempiā pire q̄ omnibus monstrat p̄dicationes. euentus
hec Criso. Non est igitur credendū alicui vel de psona
vt ipse sit xp̄s vel de tempore futuri iudicij neq̄ fides
adhibenda his q̄ calculāt et certū tempus determinant
quando dominus venturus sit q̄ hoc a nemine potest
sciri vel obseruari. Vnde interrogatus dominus de ad
uentu regni dei respondit nō venit regnū dei et dies
iudicij cū obseruatione scz temporis neq̄ ab angelis
neq̄ ab hominibus potest obseruare quādo veniet. p ad
uentū regni dei intelligitur aduentus ad iudicāū qui
veniet tāq̄ rex ad iudicandū et q̄ tunc manifestabitur
dei regnū et cessabit omne aliud regnū. et addit Ecce
enī regnū dei inter vos est q̄ donū gratie est in mente
regnū gratie inter nos est quādo omnes vires et mo
tus in nobis diuine gubernationi obediunt secus quā
do rebellant ac si dicat non curetis scire quādo veniat
regnū dei et omittite questionem de regno glorie q̄
eius aduentus scire non potest sed querite regnū gra
tie qđ intra vos ēe potest et parate vos intra vos p fidez
cū dilectione operantē q̄ intra vos est regnū dei nam
in nobis cū gratia dei est vt regnum dei capiamus nisi
nos obicē ponamus. Vbi nota q̄ triplex est regnum
dei. Primū est arca noe vel in quo nos scz regnū mi
litātis ecclesie. Secundū intra nos scz regnū gratie q̄
videlicet deus regnat cū sanctis in gloria vel regnū
dei dicit scripū in cordibus fidelium regnantē. Vnde Beda
dicit regnū dei intra fideles positū. q̄ enī quādoq̄ ven
turus est inter omnium nunc etiā regnat in cordibus fide
lium. Vnde et Anselmus qui vero iustus est deus in
se mansionē habet. templū enī dei sanctū ē qđ estis vos
vt ait Apo. Summa igitur diligencia considerandū est cū
quanta ratione et reuerencia sensus nostros et mem
bra corporis nostri mouere debemus quibus diuinitas
ipsa p̄sidet. Debemus igitur vt dignū est tanto inha
bitatori omne imperium cordis nostri vt nichil ei re
pugnet in nobis sed omnes cogitacōnes et voluntā
tum motus omnia verba et vniuersa opera nostra il
lius nutui attendāt eiq̄ voluntati deseruiāt ad rectitudinis

eius regulam dirigantur. Sic enī vere regnū eius erimus et ipse m nobis manebit et nos m illo manē tes bene viuemus. vos estis vt ait Apo. corpus cristi et membra de membris. serua igitur corpus ea dignitate qua decet oculi tui oculi xpi sunt. non licet igitur tibi oculos xpi ad aliquas vanitates aspiciendas dirigere os tuuz os xpi est. non ergo licet tibi os cristi non dico ad detractiones vel mendacia sī neq; ad otiosos sermones apire qō ad solas laudes dei et ad edificationē ꝓximi debes paratū habere sic de ceteris xpi membris tue custodie omissis intelligē hec Anshelm⁹. Deinde subiungit si ergo dixerint vobis Ecce in deserto ē xp̄s seq; tāq; homo religiosus in loco deserto existens quasi sub specie sanctitatis vos decipere volentes nolite exire a vestro loco et ꝓposito ad videndū eū vel ad sequendū p operis imitationē et si dixerint Ecce m penetralibz et m locis occultis est sub specie cognitionis diuinoz archanoz malitiā eius palliantes et vos decipere volētes nolite credere. vl' sm Iero. Si ḡs ꝓmiserit vobis q̄ in deserto gētiliū et phariseoz dogmate cristus moretur aut m hereticoz penetralibz et occultis seu obscuris cōuenticulis qui dei pollicentur archana nolite credere. non enī deus m secūdo aduentu in deserto vagabitur nec in penetralibz aut m aliquo angulo terre vel m occulto loco seu in aliquibz obscuris latitabit sed de celo veniēs manifeste omnibz vbiq; apparebit q̄ licet aduentus xpi m carnē fuerit occultus tamē aduentus eius ad iudiciū erit ita manifestus q̄ non poterit aliquā latere tamq̄ in cognitus. In primo enī aduentu venit m humilitate et pauis cognitus et a multis despectus et reprobatus. sed in secundo aduentu veniet manifestus et gloriosus in potestate ordinem iudicaturus. sīc vt ait Aug⁹. Occultū oportebat eū venire vt iudicaretur. manifestus autē veniet vt iudicet quasi diceret nolite eis credere q̄ dies aduentus mei ita data erit q̄ nullus dubitare de ea poterit. ad qō similitudinē fulgoris introduxit. sicut enī fulgor et splē dor solis exit ab oriente et subito apparet vbiq; vsq; in occidentē oculis scz omniū manifestus et nō in vna parte videtur et fulget sed m omnibz nec annuntiatore vl' ꝓcone indiget sed m orbē terraz vniuersū apparet Ita aduentus filij hominis ad iudiciū generale erit subitus et choruscus ac manifestus omnibz q̄ nulli dubitare poterit et non hic vel illic sed simul vbiq; ꝓpter effusionē et splendorē glorie apparebit. Stultū est ergo eū credi ee vel querere m paruo loco et m abscōdito qui totus mundi lumē est. Vnde Ambro. xp̄s sicut fulgor choruscās p vniuersū mundum luminis sui globos spargit et ideo nec m desertis vagatur nec alicubi locis dauditur q̄ celū et terraz ego opleo dicit dominus. sed lucē fulgoris fulget vt m illa nocte resurrectionis gloriā videre possimus. Et vt dicat Cristicut fulgor sm qualitatē fulgoris sui non digne aspiciatur sic et cū veniet xp̄s sm mēsurā glorie eius nō poterunt eā sufficienter aspicere. et sic iā mstruxit discipulos de mō appiconis sue q̄ sicut fulgor manifeste veniet tantum sic nunc consequenter eos mstruit de loco in quo futurus est. Vnde subiūgit vbicumq; fuerit corpus id est xp̄s in humanitate q̄ assumpsit in forma humana sed et gloriosa ibi congregabunt et aquile id est sancti occurrentes xpo obuiā ad iudiciū venienti quibz innouata est iuuentus vt aquile xp̄s dicat corpus ad denotandū aquile veritatē et ostensionis speciem in qua videbit eū omnis oculus. Electi vero dicuntur aquile ꝓpter resurrectionis innouationē et visionis subtilitatē qua solē iustitie irreuerberatis oculis videbunt quasi diceret sm Cris. Dū in glorioso corpore aduenerit filius hominis non oportet in angulis estimare eū ee q̄ tanta erit obsequentiū sibi sanctoz multitudo creaturaz vt vnicuiq; pateat q̄ ipse est xp̄s dominus caput totius ecclesie et sup omnē principatū et virtutē et sup omne qō nominatur in hoc seculo et futuro p aquilas enī multitudinē angeloz et sanctoz ostendit. Ideo enī sancti aquilis assimilantur q̄ sicut filij aquilaz ad solē ꝓbantur vt siquidē recto aspectu eū intendere poterunt contra radios solis intelligantur ee legittimi. si autē nō poterunt intelligant ee adulterini sic et filij dei ad xp̄i mysticā ꝓbantur. si enī potuerint pleno corde iustitie eius verba suscipere intelliguntur ee legittimi si autē non poterunt cognoscūtur de diabolo ee nati hec Cris. Quia ergo aduentus xp̄i erit ita publicus et manifestus et quantū ad modū et quantum ad locū ideo ipse non indiget ꝓcombz et nuncijs talibz qui nobis annuncient dicentes ecce hic vel illic ē xp̄s. Igitur nolite talibz credere.

Sequitur Oratio

Omine Ihesu xp̄e pie da michi visis mundi abhominationibz et seuientibz tribulationibus ad montes et culmina virtutū fugere et m celestibz conuersando de spirituali sublimitate ad carnalia desideria et actus p̄sentis conuersationis mundane non descendere vel me inclinare et mātenora me extendendo et p fructu bonoz operū laborando m posteriora et ad temporalia quibz me exui non respicere. da eā michi vt nullis seductoribz credens regnū gratie q̄ intra nos ē potest quērere et ad regnū glē puenire Āmen.

De remedijs contra spirituales nouissimi temporis tēptationes et de exercitio mentis in deū Ca. xlij.

Hec vt dictū est āte aduentū domini venient multi pseudo xp̄i et pseudo ꝓphete id est simulati et falsi et seducent multos qui ante videbantur electi ꝓfecti ideo hic consequenter ponunt aliqua remedia cōtra quasdā tempationes spirituales qui isto tempore habundant ad ꝓbandum et purgandum electos q̄ in cordibus quorundā semināntur a diabolo et ꝓparant locū antixpo. dupliciter autē veniant ꝓdicte tēptationes. Primo p suggestionē et illusionē diaboli qui decepit hominē in regimine qō debet habere erga deū et in hoc q̄ est dei. Secundo p corruptā doctrinam et modum

vmendi aliorum q̄ iam venerunt p temptacones hu
usmodi· Propter qđ ostendendū est p̄mo q regimen
debes habere apud deū et ad id qđ dei ē et post quomo
do debes regi erga alios quantū ad doctrinā et modū
vmendi eor̄· p̄mū remedū cōtra temptacones spiri
tuales illius temporis quas pcurat dyabolus in cor̄
dib⁹ illor̄ qui nolunt se dare deo p oracionē et cōtem
placionē vel p alia opera pfectionis est istud vt nō de
sideres visiones aut reuelacōes vel sentimēta q̄ sunt
supra naturā et supra curſū illor̄ q̄ deū diligunt et ti
ment p verissimū amorē q̄ istud desiderū non potest
ēe sine radice et fundamento superbie et p̄sumpcionis vl̄
sine intencione alicuius vane curiositatis aut secreti
dei vl̄ sine fragilitate et defectu fidei propter q̄ iustica dei
dimittit animā que habet desiderū huiusmodi et venit
quādoq⁹ talis in temptacōnem et illusiones dyaboli p
hunc modū seminat dyabolus maiorē partē tempta
cionū spiritualiū istius temporis et radicat in cordibus
illor̄ q̄ sunt nuncij antix̄pi put videre poterit in sub
sequentib⁹· vnde debes scire q vere reuelacōes et senti
menta spiritualia secretor̄ dei non veniunt p antedi
ctum desiderū nec̄ p aliqđ conamē seu studiū qđ ani
ma habeat in se sed tantū veniunt p puram bonitatē dei
in animā q̄ ē in magna humilitate et magno timore
ac reuerēcia dei· Itē scias q exeratare se in magna hu
militate et magno timore ac reuerencia dei propter ꝟ vt
hō habeat visiones ac reuelacones et sentimenta su
p̄dicta ē habere in se radicē et fundamentū ac finalē in
tencionē quā habet antedictū desiderū et ex hoc in eoꝺ
derelicto venit hō in quo est p desiderū sup̄dictū· Se
cundum remedū est q in tua oracione vel cōtempla
cione non fustimeas in anima tua aliq̄ cōsolacionem
magnā vel paruā ex quo tibi videtur q fundat se in p̄
sumpcione et estimacione superbie tui ipsius et post q̄
duat te in ambicionē tui propij honoris vl̄ glorie sue
istius vite sue alterius q̄ anima q̄ se sentit in tali cō
solacione venit in plures errores et mala et deus p suā
iustū iudicū permittit dyabolo posse augmentando et
accelerando p̄dictā cōsolacionē et imp̄mit cū illa in ani
ma falsissima et periculosissima sentimenta et alias illu
siones quas anima imbuta dicta cōsolacione credit
et reputat ēe veras reuelacones O quot psone p istū
modū sunt decepte et propter hoc caueas q in tua ora cō
ne vel cōtemplacione non fustimes aliq̄ cōsolacionē
nisi illā q̄ venit p pfectā notiā et opletū sentimentū
tue inhabilitatis et imperfectionis et q̄ fiat pseuerare di
ctam notiā et sentimentū tui in te ac magnitudinem
et altitudinē dei p altā reuerenciā et cū magno deside
rio honoris et glorie dei sic q̄ antedicta cōsolacio fun
detur et totaliter sit in hijs p̄dictis vl̄ similib⁹ aut eq̄
libus· et idē q̄ dictū est de diuina cōsolacione intellige
eciā de feruore et ardore pfectionis q̄ possunt ēe in eis
dem modis· Tercium remedium est q omne sentimentum
quātūcumq⁹ altū et omnis visio quantūcūq⁹ secretū ti
bi appareat quecūq⁹ eciā sit si duat cor tuū in opinionē
cōtra aliquē articulum fidei vel cōtra bonos mores et
maxime cōtra humilitatē vel contra honestatē fugias eā
et horreas q̄ sine dubio ex parte dyaboli venit sed si
appareat tibi aliqua visio de qua sis certus q̄ veniat
ex parte dei et quod illud qđ inducit visio est placidū
deo noli te firmare in dicta visione· Quartū remedi
um est q̄ propter altā vitā vel propter magnā deuocones
aut propter p̄dax̄ intellectū seu propter aliq̄ aliā suffician
tiam quā videris in aliquib⁹ psonis ne sequaris eor̄ cō
silia vel modos ex quo cognoscis dare et racionabili
ter q̄ eor̄ cōsilia non sunt sm deū et veram discreciones
p vitā Jhu x̄pi et sanctor̄ demōstratā et p sanctā scrip
turam in dictis sanctor̄ notificatā nec propter hoc time
as q̄ spernendo talia cōsilia dictar̄ psonar̄ peccēs per
superbiā et p̄sumpcionē solū q̄ facias propter zelū et ve
ritatis amorē· Quintū remedium est q̄ fugias et vites
familiaritatē et societatē illar̄ psonar̄ q̄ dictas tempta
cōnes semmant et diffundunt et illas psonas q̄ easdē
sustinent et laudant et noli earū verba vel allocuco
nes audire neq⁹ eor̄ modos velis videre q̄ tibi demō
strabit magnū signū pfectionis in pluribus verbis et
modis p q̄ si vis acapere eos tamq̄ diuinales sequi
vemes in piculā et p̄pcipia errorū et inhonestor̄ mo
dor̄ eorundē· Post hec vide remedia q̄ debes attende
re circa aliquas psonas q̄ p suā vitā et doctrinā semi
nant dictas temptacones· Primū remedium est q̄ nō
habeas magnā estimacionē visionū aut sentimentor̄
vel raptuū eor̄ p̄mo si dicunt te in aliquid q̄ sit cōtra
fidē vel cōtra scripturas sanctas aut cōtra bonos mo
res vel cōtra vitas sanctor̄ seu verba eor̄ sine accep
ta abhorreas eor̄ visiones et sentimenta tamq̄ stul
tissime et manifeste de q̄bus cēt certū et manifestū q̄ nō
eas demencias et eor̄ raptus sicut rabiamenta· tamē
si ducunt in hoc qđ est sm fidē et sm scripturas et sm
sanctos et sm bonos mores noli spernere q̄ forsitan
speneres hoc qđ est dei non tamē totaliter cōfidas q̄
sepe et maxime in tēptacionib⁹ induat seu abscondit
est falsitas sub specie veritatis et malicia sub similitudi
ne bonitatis vt dyabolus possit melius et sepe mortā
lem errorem diffundere· Et ideo videtur plus placere
deo q̄ visiones et sentimenta ac raptus q̄ sm vt dictū
est habent similitudinē veritatis et bonitatis dimittas
ire p tanto quātum valent nisi cōtingat aliquib⁹ psō
nis racione sanctitatis et humilitatis eor̄ pbare cer
tissime et manifeste de q̄bus cēt certū et manifestū q̄ nō
possent decapi p illusiones vel ingeniū dyaboli et tūc
q̄ uis sit piū visionib⁹ et sentimentis talium psonar̄ cō
sentire tamē securū est non totaliter p racionē veridi
cam eis credere sed solū q̄ cōcordāt cū fide katholica et
sancta scriptura ac bonis moribus et verbis et vita san
ctorum et cū racione fundata supra p̄dicta· Secun
dum remedium est q̄ nullā exposicionē scripture et ver
borum sanctor̄ velis acapere nisi cōcordaret vite ihe
su x̄pe et sanctor̄ qđ tamē intellige quantū ad illos
nobis propositos ad imitandū non quātū ad imitandū

priuilegia et singularitates eoꝝ et istud dicatur cōtra aliquos nungaos seu discipulos antixpi qui palliāt et defendunt suos errores et periculosos modos viuendi exponendo sacrā scripturā ꝑm eoꝝ ꝓpriam affectionem ducentes in exemplū aliquos excessus et singularitates quas aliqui sancti fecerunt. Terciū remedium est qꝫ si per reuelacionē vel sentimentuz vel p aliū modū coꝛ tuum moueatur ad faciendū aliqđ opus et maxime opus graue vel notabile et non tibi cōsuetū de quo non habeas certitudinē an deo placeat ymo et racionabiliter dubitas cōtrahas morē ad faciendū dictum opus vsqquo inspexeris omnes circūstancias et maxime finales et cognoscas qđ deo placeat nō tamen qꝫ tu iudices p tuā opinionē sed si potes p testimoniū certū scripture vel p exemplū sanctoꝝ patruz imitabile. et benedictū est imitabile. qꝫ ꝑm Gre. aliq̄ sancti fecerunt aliqua opera in quib nō debemus eos ymitari q̄uis ēent in eis bona. sed debemus ea habere in reuerencia et si p tipsū nō potes venire in noticiā an deo placeat vel non potes cōsiliū a psonis ꝓbatis in vita et doctrina et cōsilio vacuis veritatis. Quartū remedium est qꝫ si tu es immunis a p̄dictis temptacionibus sic qđ numqꝫ eas habueris vel quantūcumqꝫ eas habueris liberatus fueris dirige coꝛ et intellectum tuū ad deū recognoscendo humiliter gratiā tibi factam et q̄ tibi multociens sup hoc fiat et caueas tibi ne hoc qđ p puriā gratiam et bonitatē dei habes velis ascribere tue virtuti vel sapiencie seu merito tuo aut moribus tuis neqꝫ qđ factum fuerit a casu seu a fortuna qꝫ vt dicunt sancti hoc est primapatius p qđ deus beneficiuz sue ḡie auffert et subtrahit homini et ꝑmittit eū sibi a temptacionib et illusionib dyaboli. Quintū remedium est qꝫ te seu tuo coꝛde existente in temptacione spirituali p quā es in dubio nō mapias tua ꝓpria voluntate aliquid notabile tibi mōsuetum ante sed tuū coꝛ et tuā voluntatē refrenando expectes humiliter cū timore et reuerencia dei vsqquo deus coꝛ tuū clarificet qꝫ si existendo in dicto dubio mapes ex tua ꝓpria voluntate aliqđ notabile tibi mōsuetum nō posses exire ad finē bonū. Sextū remediū ē qꝫ ꝓpter tēptacones antedictas si habeas non dimittas aliquod bonū qđ tu incepisti dū in temptacionib illis nō eras et maxime non debes dimittere orare aut cōfiteri vel opera facere humilitatis licet cōsolacionē non inuenias in ipsis. vnde scriptū est in me sez ꝓsperitatis et ḡie semma sez opus bonū et vespere sez aduersitatis et tēptacionis ne cesset manus tua sez a semmādo. Septimum remedium est qꝫ omnes ymaginacones et errores que te venire faciunt quasi in dubiū alicuius veritatis expellas a coꝛde tuo et a memoria tua cū fūmo studio et conamine tantū coꝛ et intellectū conuertendo in puritate et veritate radicum nostre fidei et in vita sanctoꝝ et in veritate sanctaꝝ scripturaꝝ de quib si humiliter et districte ad easdē cōuersus fueris poteris lumen extrahere ad certe cognoscendū hoc in quo primus dubitaueras. et istū modū debet homo tenere in temptacionib spiritualib que non sunt de primapalibz fidei nostre articulis sed de aliquib veritatibz ipsi fidei primis. Octauū remedium est qꝫ te existente in antedictis temptacionib habeas firmā et certā spē qđ de istis tēptacionib deus te aliqđ bonū adducet et coꝛ tuū clarificet et credas firmiter qꝫ deus ꝑmittit te venire in p̄dictas temptaciones ꝓpter exercitiū tue virtutis et vt te humiles. ac tamē ita se habeat spes supradicta qꝫ negligencia non minuatur in ea sic qꝫ tuū posse facias de expellendo a te temptaciones p̄dictas et similiter sic se habeat credulitas p̄dicta qꝫ superbia non inducat sed qꝫ dubites qꝫ ille temptaciones veniant ꝓpter tuā culpam. Nonum remedium est qꝫ si habeas antedictas tēptacōnes multū abscōsas et secretas non eas reueles ymo eas reueles tuo sapiēti et discreto cōfessori et aliquib singularib psonis sed non multis de quib ꝓpere possis qꝫ racione experiencie temptacionum quas habuerunt vel racione luminis sapiencie et sanctitatis possūt tibi dare cōsiliū et auxiliū ac cōsolacionē. Istud remedium cōmendat nobis sancti qꝫ narratur in vitis patrum qꝫ quidā monachi q̄ ꝑ magnā vitā erant alti qꝫ cōtemnebant consiliū et auxiliū sanctoꝝ patꝝ sup tēptacionib eoꝝ venebant ad finē malū. et cōtingit aliquib alijs qꝫ deo volente pōrbant temptaciones ꝓpter eoꝝ simplicitatē et humilitatē quā habebant in petendo consiliū et auxiliū sup temptacionib suis. Decimū remedium est qꝫ si antedictas temptaciones habeas leua coꝛ et intellectū tuū ad deū querendo humiliter hoc qđ ei fuerit honorabilius et tue anime salubrius sup tua tēptacōne subiacendo tuā voluntatē voluntati diuine qꝫ si tibi placet qꝫ pseueres in tēptacione similiter et tibi placeat solū vt deū non offendas. Undecimū remedium est qꝫ misi p aliā viā possis euadere p̄dictas tēptaciones debes eas obliuisci et p quandā negligenciā fugere et dimittere cōsiderans qꝫ non sunt temptaciones p dyabolū patrate sed p passiones et fragilitates seu debilitates que sunt cōmunes statui huius vite. et qꝫ supra et in sequentibz multis modis hortatur dominus vt vigilemus et ad incertū eius aduentū nos ꝓparemus ideo vt cōtinue ad opera virtutū ascendas vel saltē ascendere vehementer desideres. ponuntur hic cō sequenter alique racones p q̄s poteris sentire pigriciam et debilitatē boni qđ incepisti et coꝛ tuū excitare et mouere ad maiores pfectiones omnimode virtutis q̄ nō incepisti. Prima racio est qꝫ si aspicias quomodo deus est dignus amari et honorari ꝑm suā bonitatē et sapienciā et alias suas nobiles pfectiones que sūt in eo sine numero et sine termino videbis qđ ḃ qꝫ credidisti facere multū et magnū ad honorē dei et ꝑm suam voluntatē est minimū et quasi nichil in respectu qꝫ deberet ee ꝑm qꝫ deus est dignus. Ista racō idarco ꝑmo ponitur qꝫ primapaliter deemus attendere in omnibus operib nostris honorē et reuerenciā ac amorē dei quia ipse dignus est amari et honorari per omnes

creatuꝝ. Secūda racō est qꝛ si attēdas quod despect⁹ et vilipia qō egestates et penurias ꝙ dolores et pas⁹ siones sustinuit filius dei amore tui vt ames deū et honores cognoscens qꝛ pax est qō fecisti ad dei amā dum et honorandū fm hoc qō facere deberes. Ista racō est alacꝛ et pfectior ꝙ aliqua sequēcū et ideo ponitur secundo. Tercia racō est qꝛ si cogitas innocētiā et pꝛ fectionē ꝙ debes habere fm dei mandatū p qō teneris ee absq; omni viacō et sine omni culpa et in pleniudi ne donus virtutis sicut est qō deberes amare deum ex toto corde tuo et ex omni mente tua et ex totis viribus tuis videbis manifeste infirmitatē et distanciā in qua es a pdicta innocētia et pfectione. Quarta racō est qꝛ si cogitas multitudinez et largitatē dei beneficiorꝝ et gracia corporaliū et spiritualiū cōmuniū tibi et alijs vel que singulariter tibi sunt date sentes ꝙ hoc quod facis ꝓpter deū est michil ad recōpensandū dicta benefi cia et gracias dei et maxime si dei liberalitatē attendas et bonitatē. Quinta racō est qꝛ si cogitas altitudinē et nobilitatē remuneracōnis et glorie ꝓmisse et parate il lis qui faciūt opera virtutū ad honorē dei ꝙ gloria tā to maior dabitur quāto opera erunt virtuosiora et ma iora cognoscens ꝓ tanto tuū meritū michil ee in com paracōne tante glorie desiderabis facere opera virtuo siora quā ante feceras. Sexta racō est qꝛ si attendas pulchritudinē et gracositatē quā habent virtutes in se et nobilitatē quā anima recipit p ipsis virtutes si attē das eaā vilitatē et turpitudinē quā in se habent vicia et peccata et michilitatē quā anima recipit p ea cōnabe ris si sapiens es ad amplius acquirendū virtutes et ā plius fugere vicia et peccata quā vnq; conatus fueris. Septima racō est qꝛ si attendas altitudinē et pfectio nez vite sanctoꝝ patꝝ vel eoꝝ multas et pfectas vir tutes cognoscens imperfectionē et infirmitatē vite tue et operū tuoꝝ. Octaua racō est qꝛ si cogitas magnitu dinē et multitudinē offensoꝝ quas fecisti ctra deū cog noscens ꝙ omnia opera que facis quantumcūq; bona michil sunt ad satisfaciendum p viā iustitie offensis dei. Nona racō est qꝛ si speculeris diuersitatē et periculum temptacionū carnis mundi et diaboli conaberis ad as sumendū maiorē et altitudinē in omni virtute ꝙ vn ꝙ feceris. vt posses ee in maiori securitate ctra dictas temptaciones. Decima racō est qꝛ si cogitas districtā iudicii dei finale et cū quo apparatu bonoꝝ operū et cū qua satisfactione de offensis dei debes venire ad dictū iudicium videbis qꝛ pax est ꝙ fecisti per bona opera vt p penitenciā fm ꝙ facere debuisses. Undecima racō est qꝛ si cogitas breuitatē vite tue et necessitatē tue mor tis dubie postq; non habebis spacii faciendi opera me ritoria vel penitenciā cognoscens ꝙ cū maiori corde et studio deberes facere bona opera et penitenciā quā nunc facis. Duodecima racō est qꝛ si aduertas qualiter si in apias bonā vitā in quouis gradu sine conamine et de siderio ascendendi in maiorē et alacꝛē vitā nō potest ee sine fundamento ꝓsumpcōnis et superbie huius qō in

cepisti nec potes ee sine inclusione magne tepiditatis et negligencie et exquo hec duo mala indubitē nō potest ee sine magno periculo venendi in multa viacꝛ spiritualia non dubiū ꝙ si velis dictoꝝ malorū ee liber et immunis quātumcūq; altam vitam inceperis tu co naberis ad ascendendū in alacꝛem vitam et pfectiorē. Tercia decima racō ē qꝛ si cogitas abissalia iudicia dei facta sup aliquos qui diu pseuerauerāt in magna san ctitate et pfectione sic ꝙ deus eos deserebat ꝓpter aliq occulta viaque non credebant habere non dubium ꝙ quātumcūq; altā vitā inceperis omni die eleuabis tuas affectiones et intencōnes deserendo omne viacꝛ plus quā feceris ante appinquando ad pfectam et inte gram sanctitatē timendo ne forte sit aliqd in te vicium occultū ꝓpter qō sis dignus deseri a deo. Quartadeci ma racō est qꝛ si recogites penas infernales damnato rum paratas peccatoribꝫ cunctis credo qō leuis erit ti bi omnis penitencia et omnis humilitas pauptatis vi tupertū et ois labor quē in ista vita ꝓpter deum possis sustinere et euades penas supradictas et conaberis cō tinue ad tenendū alacꝛē et pfectiorē vitā timendo pe riculum venendi ad penas illas. Predicte .xiiij. racō nes plus in breui tacte sunt quam explicare vt addi scas in pauas magna cogitare sic ꝙ quelibet racō sit tibi materia ꝛsideracionis spaciose ac tamen scias ꝙ si velis pficere cū dictis racōnibꝫ debes eas formare nō solum p intellectū ymo est necessariū ꝙ p affectionez moueas tuā voluntatē ad hoc ꝙ dictat ipse racones. Et nota ꝙ conclusio cuiuslibet racōnis debet ee in duo bus. pmo in sentimento ꝓprie imperfectionis et michi lacōnis. deinde in desiderio et conamine venendi in al acꝛem vitā et maiorē perfectionē sic ꝙ non sit senti mentū ꝓprie imperfectionis et michilacōnis sine deside rio et conamine maioris perfectionis et vite alacꝛis nec maioꝛ perfectio et alacꝛ vita sine sentimento pꝛ prie imperfectionis et michilacōnis.

Sequitur Oracio

O Omine Jhesu xpe mitis et humilis corde fi da cor meum in vera humilitate et exclude a me omnē motū psumpcōnis et superbie vt numq; visiones desiderē aut reuelacōnis nec per ali quas seducar temptacōnes spirituales que me ducē re quocūmodo possent in erroꝛes. fac me domine pꝛ sime quotidie ad opera virtutū ascendere et semper in bono pficere ac continue in alacꝛē vitā tendere et suspi rare et sic vigilando et solliate agendo ad incertum tuū aduentum me valeam ꝓparare. Amen.

De orando et expectando dominū et eius aduentū et de posteriozibꝫ signis aduentus eius et consūmacō nem seculi Capitulum .xliij.

Postq; ergo dominus erumnaꝝ et pecu liorum meminit obsequenter horꝝ remedi um subdit qō est oracō ꝓmeditata ac tu gis et assidua. Unde in libro patꝛ. cum ignorantius quid agere debeamꝰ hoc solus

habemus residui vt oculos nostros dirigamus ad te. Qui enī dixerat dominus de suo futuro aduentu qui subito veniet et cuius temp⁹ certū latet solliatos nos vult sic ee et dispositos ne dies illa nos inueniat imparates. Inter cetera autē que nos pparant vt securi et digne aduentū expectemus est oracōms sedulitas et assiduitas vt iusti iudias misericordiā implorem⁹ et oratis humilitas vt iudicē p humilitatē flectem⁹ et eius rigore tempemus qz ei humiltū semp placuit oratio. Vnde in Eccl. Oratio humiliatis se nubes penetrabit et donec appinquet non cōsolabitur et non discedet donec aspiciat altissimus. Oratio autē superbox exaudiri non meretur oratis enī defectū ppriū confitetur qō supbie repugnat qz defectū suū magis celare q̄ pere affectat. Docet ergo dominus quomō oportet vigilare et semp orare et ab oratione non deficere qz multū valet oratio iusti assidua sed quis potest orare Ergo hoc intelligendū est aut de quotidianis horis canonicas iuxta ritū ecclesie institutis vt oremus semper scz p tempore et horis debitis et sic semp nō importat cōtinuitatē temporis qz oporteret interūpi tempore debitis et quarundā necessitatū corporis si importat instantiā orationis temporibus in horis ad hoc cōgruis Aut certe quicquid iustus faciat et dicat sm deū ad orationem reputandū ut semp orat qui semp bene facit seu in bono perseverat nec desinit orare nisi cū desinit iustus ee. Orat enī nō solū lingua sed et cor et cogitatiō desiderū sensus manus oculi et omnis operatiō bona hec enī si orare cessauerūt omnis lingue oratiō mutilis ē Et hoc modo semp et sine intermissione possum⁹ orare et ab oratione non deficere. vnde Aug⁹. Qui deus laudat lingua non semp potest qui moribus deū laudat semp potest. multū autē valet apud deū oratio cū lacrimis qz hanc deus magis diligit et cito exaudit. vnde Angelus ad thobiā quādo orabas cū lacrimis ego obtuli orationē tuā domino et dominus per Ysaiā ad ezechiā regē audiuit orationē tuā et vidi lacrimas tuas. Ita vt ait Iero. oratio deū leuit lacrima cogit hec vngit illa pungit. vnde et Bern. O humilis lacrima tua est potentia tua est regni gloria ante faciē iudicis sola intrare non verereris quicquid peccaris impetrabis accusatori silentiū imponis et quandoq; sententia ab ore iudicis rapis vias inamabilē et ligas omnipotentē Et ad pbandū efficaciā orationis assidue ppositi parabolā de pseuerantia in oratione et de eius exaudiōne inducens exemplū de iudice qui deū non timebat offendere et hominē non reuerebatur publice scandalizare et nec diuino timore mouebatur nec humano pudore et de vidua petenti vindicari de aduersario suo scz vt faceret sibi iustitiā de eo q̄ tamē ob solā importunitatē precum suarū exaudiuit ne eū fugillaret id est fugerendo sua importunitate offenderet et fecit victus tedio qō nolebat facere beneficio motus ad faciendū iustitiā non ppter amorē iustitie sed ad euitationē sue molestie. ex quo patet aliquos hodie peiores illo ee qz nec dei timore nec hominū pudore nec aliq̄ importunitate volunt grauatis iustitiā facere hāc parabolā dominus ideo ppposuit vt ostendat quāto ceciores de exaudiōne ee debeant q̄ deū fontē iustitie et misericordie pseueranter rogāt cū apud imquū iudicē valuerit pseuerantia depcantis ipsū qz p importunitatē precū obmittit petitionis effectū Sic enī multo fortius deus q̄ est bonus et iustus exaudiet pces et faciet vindictam electorū suorū m̄ psura et tribulatione existentium et damnatum ad se die ac nocte id est oratium mstāter p sua liberatione et declaratione diuine iustitie. Aduertendum tamē q̄ sancti viuētes in terra nō petunt a deo de aduersarijs vindictā p gehenne penas sed q̄ conuersi ad iustitiā desināt ee mali sm illud in p̄uerbijs verte impios et non erunt scz impij vel qō amissa potestate quā nunc habent desinant iustos psequi vel qz ad bonos pertinet bona spiritualia et eterna suis psecutoribus optare et hoc modo p eis orare sed qz pene temporales sūt quedā mediane et valēt ad emēdationē vite et ad declarationē diuine iustitie ideo ad sanctos bene ptinent petere a deo hoc modo vindictā de suis persecutoribus non ex motu ire sed ex zelo iustitie et sic non est cōtra illud q̄ dicitur Orate p̄ psequentibus vos etc. Demū post orationē subiungit dominus de fide interrogationē dicens verūtamen cū venerit filius hominis scz xp̄s ad iudiciū putas inueniet fidē sup terrā q̄si diceret paucā inueniet respectiue loquendo de fide formata caritate. de fide post ipsam orationē interrogat qz si fides deficiat oratio perit. Quomodo enim inuocabūt inquē nō credidērunt ergo vt oremus credamus et vt fides qua oramus vt non deficiat oremus. Quod autē querit dominus an in aduentu suo inueniat fidē non facit dubitando qz omnia nouit sed querit arguens et increpans infidelitatē multitudinem qz in aduentu multos ab antixpo seductos inuenet et reperiet a fide cecidisse respectu quox paucos inueniet in vera fidei cōfessione perstitisse. Tunc enī sm Hedam tanta erit caritas electox vt non tā ob damnorem fidelium q̄ ob corpore aliox tedium iā mundi sit ac celeranda ruina. Quia enī habundabit iniquitas refrigesceet et deficiet caritas multox et qz p̄munuit dominus fideles cōtra aduentū antixpi et suox pseudo pphetax ac insuper monuit eos orare semper in talibus malis ad expectādum aduentū suū nunc oslatur eos per suū ppinquus aduentū. Vbi sciendū q̄ cū triplex sit aduentus dei saluatoris nostri videlicet in carnem in mentē et in iudicium. Primi duo sunt amoris. tertius est timoris tertiū celebramus ppter primum et primum ppter medium. de aduentu enī ad iudiciū mentio fit isto tempore in officio vt timore nobis immisso ad venerandā venturā festiuitatē natalis domini in carnē nos solliatos ppremus. de aduentu in carnem ideo festa recolimus quatenus per ea verbū eternum mentaliter cōapere mereamur dū ipsā mentalis conceptio est maxima gra omniū donox que in hac vita

ſm legem communes amme deuote per grām cōferun
tur. Hinc dicit Aug⁹. q̄ beatos fiunt maria cōapien
do xp̄m mente q̄ carne. Et q̄ dicit idē Aug⁹. q̄ timo
ris est p̄parare locū et q̄ introducat caritatē sicut cecas
sum ideo ecclesia celebrans aduentū domini in carnē
pariter et in mentē qui sunt aduentus amoris simul
mendonem facit in officio de aduentu eius ad iudicū
qui est aduentus timoris vt videlicet per timorē in
troducatur ac per hoc nos moueamur ad amorosam
nostri hospicij p̄paracōnē quatenus verbo eterno mē
taliter in nobis cōcepto dicamus cū ꝓpheta a timore
tuo domine cōcepimus spiritū salutis. Consolatur er
go eos dominus de suo aduentu ꝓpinquo q̄ statim
non immediate sed paruo tempore elapso post tribula
cionē antixp̄i et pseudo ꝓphetaꝝ que durabit per tres
annos cū dimidio et eciam post mortē ipsius antixp̄i
apparebūt signa manifesta ꝓpinqui iudicij q̄ post tri
bulacionē illā antēq̄ appareant signa ista erit temp⁹
breue sez q̄draginta dierū vt arca ad refrigeriū bonoꝝ
et ad penitencia malorū in quo penitere poterunt illi q̄
per antixp̄m fuerint decepti. Et sciendū q̄ ꝓpinquāte
finali iudicio in omni creatura apparebit turbacio vni
uersitas autē creaturaꝝ redua potest ad quatuor ge
nera videlicet ad naturā celestē elementalē racionabi
lem et intellectualē. Primo ergo describitur turbacio
in natura celesti videlicet in sole luna et stellis in qui
bus erunt aliqua apparencia insolita et nature sue re
pugnancia et ideo dicuntur signa que in eis erūt vt
vianū domini aduentū indicent. Sol enī et luna ob
scurabuntur et stelle cadent de celo nō a situ suo quod
naturaliter et impossibile est fieri cū terra non sufficeꝛ
ret eaꝝ magnitudini q̄ corpora celestia mutēāt in na
tura sua nitegra. sed ꝓpter minimā semtillacionē q̄ erit
in aere cadere videbuntur a suo lumine non q̄ eo p̄
uentur cū sit eis naturale sed q̄ vincūtur a maiori lu
mine. hec enī luminaria obscurare et cadere dicūtur cō
paracione maioris luas supuenientis q̄ in glorioso ad
ventu apparenti vera gloria luas omnia mundi
lumīa tenebris cōparanē et vmbris sicut stelle nō ap
parēt sole oriēte et lumē cādele nō lucet in die. Vnde
Beda Sydera i die iudicij videbunē obscura nō dimi
nucōe sed ideo a cedēte q̄ supuenīente claritate veri lu
minis q̄ ē sūmi iudicis cuj venerit in maiestate sua et
patris et sanctoꝝ āgeloꝝ. hec enī luminaria obscurari
et cadere dicuntur compacōne maioris luas quamuis
michil ꝓhibeat intelligi veraciter solē tunc et lunā cum
sideribus ceteris ad tempus suo lumine p̄uari quomo
do de sole factū cōstat tempore dominice passionis lu
na enī tunc temporis cū eēt plena subadito terre late
bar ceteꝝ pacto die iudicij et darescente future gloria
vite cū fuerit celū nouū et terra noua tunc fiet q̄ Jo
hel ꝓpheta dicit et erit lux lune sicut lux solis et lux so
lis septēpliciter sicut lux septē dierū hec Beda. Quia
ce ecclesia speciosa vt luna electa vt sol et que nocte
mundi illuminat vt stelle tunc non apparebit impijs

vltra modū sentientibus et cedet psequentibus ac cadet mi
ti qui grām fulgere videbantur et quidā fideles firmis
simi turbabuntur. Moraliter vero p solē status pfec
toꝝ designatur. eoꝝ enī est ad modū solis infulgere
alijs et illuminare. p lunā status ꝓficiencū significa
tur ad quos ptinent exteriozibz exercicijs virtuosis q̄
sunt arca mutabilitatē humanoꝝ actuū insistere. ad
similitudinē lune que inter planetas specialiter habet
influēciā sup mutabilitate istoꝝ inferioꝝ. per stellas
vero stat⁹ mapiencū accipit ad q̄s ptinet peccata p̄
terita plangere et a futuris cauere stelle enī emissione
radioꝝ aerē impuꝝ depurant et eaꝝ virtute aufertur
a mundo inferiozi pestilencie corruptela in q̄libet istoꝛ
rum statuū vt verbū eternū cōapiatur in mente debet
arca signa p̄currere. In sole nāq̄ legim⁹ accidisse sig
nū stacōis signū retrogradacōis et signū obscuracō
nis. et in sole quantū ad pfectos ꝑmo debet ee signuz
stacōis et hoc parientis in deo stabilicōnez ne vanis
cogitacōnibz euagentur sm illud ps iacta cogitatū tuuz
in domino. Secūdo signū retrogradacōnis et p contē
placōnis et actionis alternacōnem sm illud Ezechie
lis animalia ibant et reuertebantur. Animalia enī id
est sectatores euangelice pfectionis vadunt ad vitā
contēplatiuā in qua q̄ diu immorari non possunt nec
p̄ualent reuertuntur ad actiuā. Tercio signū obscura
cōnis p ꝓprie glorie exinanicionem vt in suis oculis
nichil se ee reputēt sic semetipsū obscurauit Apostolus
dicens egō enī sū minimus apostoloꝝ. Et sequit̄ gra
dei sū id q̄ sū. In luna quantū ad pficientes debet
apparere signū conuersionis in sanguinē p passionis
mgē recordacōnē. vnde eis dicit xp̄s Ben. Recordare
pauptatis mee absinthij et fellis et respondere debet hō
illud q̄ ibi sequit̄ memoria memor ero et tabescet in
me aīa mea. In stellis vero quantū ad inapietes de
bet ee signū casus et ꝓprie delectionis p defectuū mul
tiplicium humilē recognicionem. de quo casu exponi
potest. illud puer. Speciosus in die cadit iustus et re
surget. iustificatus enī p graciaz dei omni tempore q̄
p septenariū numeroꝝ minuitur debet cadere p ꝓpriā re
cognicionē et tunc semp post lapsū resurget p diuine
misericōnis sublevacionē. Quocirca enī quis ꝓpriis
defectibz arguitur et ex hoc ingemuerit tocius diuine
ꝓpiacōnis graciā sibi ampliꝰ cumulabit. hec autē sig
na facere in quolibet statu non est ex nobis sed ex sup
affluencia diuine bonitatis ideo sapiens orat miserere
nostri deus omnia et ostende nobis lucē misericōnum
tuaꝝ. et subdit in nouā signa et in multa mirabilia. se
cundo describitur turbacō in creatura elementari cū di
citur et in terris p̄ssura gentiū p cōfusione sonitus ma
ris et fluctuū nā ex impressione corpoꝝ celestiū fiet con
mocio elementoꝝ. Terra enī cōmocōne cōmouebit
et in aere caligo et venti tonitrua et fulgura chorusca
cōnes et varie tempestates generabunē. In mari q̄z et
fluctibz generabuntur spiritus procellaꝝ et ab intus et
ab extra ocupantes mare et fluctꝰ ex quoꝝ fractione

generabitur maximus et horribilis sonus et pre mimia aquarum hmcmõe agitacõne absq; ordine quasi so: nus confusionis apparebit· et msup aderit eaã incẽ: dium igms q̃ pcurret faciẽ tudias ita vt mare et om nia creaturã consumi ommino dommo dicẽte petro elementa calore soluentur et terra et omnia q̃ in ea sũt opera exurentur· Ex quibꝫ omnibꝫ corda hominum ni mio terrore cõcutientur et homines attoniti quasi fu: gere volẽtes et ꝓpter tenebras horrendas se mutuo vi dere non valentes discurrẽdo se mutuo ꝑment et impi gẽdo ꝑment vt fiat ꝑcussura gẽaũ et ruat vnusq̃sq; su per alũ ex cursu multoꝝ timentiũ ab aquis absorberi et ab igne et tempestatibꝫ consumi et sm hoc ꝓprie di: citur ꝑcussura quasi ꝑmens sura· Maxime autẽ huius ꝑcussure causa est sonitus maris et fluctuũ q̃ mare musi: tato modo terribiliter fremet et littus maris vehemẽ ens agitabitur tempestate· Terao describitur turbacõ in creatura racõnabili id est in homine cũ subditur are scentibꝫ id est deficientibꝫ hominibꝫ a vigore siue cor: poralis virtutis et colore in diebꝫ eĩ illis efficientur homines aridi et stupidi ac palescentes et velud amẽ tes et cõtabescentes in seipsis ita vt alter alteꝝ non alloq tur vl audiat seu attendat ꝑ timore scz malorꝝ ꝑsenta rum et expectacõne malorꝝ adhuc restantiũ que mq̃ timor et expectacõ supuenient vniuerso orbi quasi di ceret nec uacuo nec ꝓpinqua excludetur ab hijs angu: stijs· de hijs autẽ sic dicit Ysayas erit q̃ repente et cõfe stim visitabitur a dommo exercituũ in tomitruo et con mocõne terre et voce magna et turbinis et tẽpestatis et flãme ignis deuorantis et sic implebit qđ dicit dauid de impio quesitu eũ et non est inuentus locus eius q̃ si diceret Quesitus impio locũ in mundo et nõ inuen tã iudicio immittet cẽlũ tomitrua et fulgoribꝫ repellet impiũ aer expellet ꝑ turbinẽ mare ꝑ tempestatẽ terra eũ exuuiet ꝑ cõmotionẽ vt in toto mundo locũ nõ in uenies sepeliatur flãma ignis deuorantis in inferno· Quarto ponitur turbacõ in creatura intellectuali cum subinfertur· nam virtutes celoꝝ id est angelice pote states mouebuntur· Ille autẽ motus erit multiplicit q̃ mouebuntur quodã motu ãmiracõnis videntes in: usitatos effectus accidere ꝑter ordinẽ naturalẽ· Item mouebuntur ex diuina voluntate ad faciendas mira: culosas transmutacõnes in elementis ad maiandus hominibꝫ terrore iudicis venientis· Itẽ mouebuntur ad peccatoꝝ vindictã et separacõnẽ expetendo ab eis vlacõnẽ q̃ sepabunt malos de medio iustoꝝ et mittẽ eos in caminũ ignis· Itẽ possũt dici moueri ex mag no timore· videbunt eĩ totũ orbẽ iudicari et iuaxta qui eoꝝ ꝓmeps sunt· Vnde dicit Criso· q̃ valde decẽ ter cõmouebuntur et cõcutientur videntes tamtã trans: mutacõnẽ fieri et cõseruos suos puniri et orbẽ terraꝝ terribili assistentem iudicio· Elit autẽ in angelis timor casualis reuerencie et admiracõnis respectu dei q̃ scili cet admirantur dei maiestatẽ eis incõphensibilẽ et ad modũ tremendũ se habebunt· De tali timore dicit in Job Colũne celi ꝛ remiscunt et pauent aduentũ eius Quid eĩ facient virgulta deserti vbi timore cõcutiẽ cedrus libani paradisi· vnde non est mirũ si homines q̃ et natura et sensu sunt terrestres arescunt cũ eadẽ angeli ce potestates que de se securi sunt cõmouebunt· Ho taliter celoꝝ nomine possunt intelligi animie sancte in quibꝫ deus ꝑ gratiã cõapi dignatur et habitare de quĩ bus dicitur celũ michi sedes est· anima eĩ iusti sedes est sapiencie huius celi virtutes sunt anime vires· sic cut autẽ in aduentu iudiciũ virtutes celoꝝ corpora lium mouebuntur sic in aduentu verbi eterni in mẽ: tem omnes virtutes et potencie anime mouebunt ad operacionis superexcedentes superioꝝ et inferioꝝ pro cõ nacionis mouebuntur de exercicio bone actionis ad stu dium ornacionis et exemplacionis iudiciũ dominũ ꝓce dent signa et mirabilia ira dei in peccatores designata et ad ostẽdendã dei paratã cõtra eos vindictã· et sicut offenso domiño turbatur eius familia cõtra offendentes sic creatura dei turbatur cõtra peccatores· Et sm Hedi quomodo impulse ad casũ arbores fragoris motu siq; fuit ꝑmittere solent iudicia sic termino mundi appin: quante quasi pauenda mutant ac gemunt elementa et omnis creatura· et vt dicit Criso· sicut homo cũ mo: ritur patitur fantasias et turbaciones maximas qui ẽ microcosmus siue minor mundus· sic macrocosmus siue maior mundus deficiens totus conturbabitur· Modum enim deficiendi in maiori mundo ex minori oportet accipere· Nota hic dominum breuiter quedã tetigisse signa diem iudicij precedencia· Dicitur autẽ in scolastica hystoria qđ Iero· in annalibus libris he breoꝝ inuenit signa· xv· dieꝝ ante diẽ iudicij ꝑ vtrũ dies illi cõtinui futuri sint an interpoliti non expressit Nec aũt mkta habet dubietatẽ ꝑma die eriget se mare· xl· cubitis sup altitudinẽ montiũ stans in loco suo q̃ si murus· secunda die intumescit vt vix videri possit· terra marine belue scz balene et huiusmodi ap parentes sup mare dabunt rugitus vsq; ad cẽlũ· quar ta arebit mare et aque omnes· quinta herbe et arbo: res dabũt rorẽ sanguineũ· sexta omnia ruent edifica septima petre adinuicẽ colliduntur· octaua fiet genera lis terremotus· nona equabitur terra· decima exibũt ho mines de cauernis et ibunt velud amẽtes nec mutuo ponrunt loqui· vndecima surgent ossa mortuoꝝ et stabunt sup sepulchra sua· duodecima cadent stelle de celo sm quosdã q̃ ad apparendi· terra tredecima moriẽ tur homines viuentes vt cũ mortuis resurgant· quar tadecima arebit celũ et terra id ẽ superficies aeris et ter re· quintadecima fiet celũ nouũ et terra noua et om: nes homines resurgẽt O cor neqũ si ad hec audita nõ mollieris nec ad penitenciã puocaris durius est lapi: de durius adamante hec eĩ signa terribilia que ꝑce: dunt terribilius qđ sequitur iudicium ostendunt· Vbi Crl· Terribile est illud iudiciũ et euitabilis ẽ pena et intollerabile illud tormentũ· si autẽ vis neqũ hic da re vindictã de crine a tripso expete a tripo noxas· audi

Paulū dicentem quomā si nos metipsos iudicaremus non utiq; iudicarem̄. si hoc feceris viā p̄uenies et ad coronam ꝺuenies et qualiter expectemus vindictam a nobis ipis ait Hiere. luge. ingemisce amare humilia tripz vitupa rememora peccatoꝝ scōm speciē q̄ em̄ fiat hoc ita cōpungetur vt neq; vita dignū seipm esse estimet q̄ aūt hoc estimat cera omni molliorem erit Neq; igitur pua hec estimes ee sed cōgrega omnia et sic vt in libro scribe si em̄ tu scripseris deus delebit sicut si tu nō scripseris deus et inscribet et vindictā expect multum igitur metus est a nobis ea inscribi et diuinitus deleri q̄ econtrario nobis obliuiom tradentibꝫ deū ea añ o culos nostros offerre scōm diem illaz. vt igitur hoc nō fiat omnia cū diligēa recognoscemus et inuenem? mlīs nosipos ob noxias Qualiter igit ē saluari eis cōtraria hijs formata imponentes attendamus igitur et p omnia vulnera expurgemus ita em̄ poterimus et ignoscencia delictoꝝ potiri et pmissis pfrui bonis. hec Crisostomus.

Sequitur oracio

OOmne Jhesu xp̄e da michi imitari signa m sole luna et stellis hoc est bonoꝝ operuz exē pla m te sole iustice et matre virgine et m ommbꝫ sanctis tuis vt fiat i terra carnalitatis mee p̄s sura genā id est motuā m arcūasoꝝ p̄ ofusione somi tus cōfessionis et maris cōtriaonis et fluctuamaū affli ctionū arescentibꝫ m me humanis cōcupiscencijs p̄ ti more gehenne et expectacione glozie q̄ supuement vniuerso orbi q̄n vnicuiq; scōm opera sua dabis virtu tes eaam celoꝝ scz potestates anime moueātur de virtu te in virtutē vt parati in regno tuo mueniar Amē.

De aduentu xp̄i iudicis. Capitulū xliij.

ET tūc scz post p̄dicta signa per dominuz dicta apparebit hora qua non putatur ho ra em̄ iudicij ignorat signū filij hominis scz signū crucis in celo hoc est in aere qui ali q̄n in scriptura celum vocat vt passus in humilitate ignominiā crucis ostendat in sua veniens maiestate fructū salutarem et dignitatē eiusdem glo riose crucis filiū hominis nō filiuz dei se hic appellat q̄ non in forma dei sed hominis iudicabit Scōm Crisō. Crux apparebit sole lunulēaoz existens vt non sit ne cessitas accusacōnis cū viderint crucem sed p se sine ac cusacione cōdemnabile eoꝝ efficiatur peccatū quemad modū si quis lapide vulneratus ipsū ostendit lapidē vel vestimenta sanguine madefacta. Et sm eundē Cri sosto. nō erit crux lignū scz m q̄ passus est dominus ſ lux in modū crucis splendidioz sole. Per hoc autē sig num crucis intelligi possunt eciā alia signa et mstru menta sue passionis et mortis vt claui lancea corona et flagella que quasi vexilla triumphi et victorie in iu diciū deferent quidam aūt p hoc signū intelligūt cica trices seu stigmata et testimoniū passionis i carne ihe su vt impleat illud zacharie videbūt in quem cōfixe rūt Vbi Jeroꝰ. Signū hic aut crucis intelligam? vt vidērit iudei in quē cōfixerūt aut vexillū fidei victo ris triūphantis sm Crisō. Quēadmodū ingredien rege in ciuitatez exercitus antecedit qui signa atq; vex illa regalia p̄ferens aduentū regis nuncīat regis introitū ita dño descendente de celis p̄cedet exercitus angeloꝝ et archā geloꝝ q̄ signū crucis vt triūphale signū et vexillū p̄fre tes diuinū regis celestis ingressū terris tremētibꝫ nū ciabūt et tūc scz triūphale signū videbunt plangent se mecōsolabiliter sero accusante cōscientia omnes tribus terre id ē aliq̄ de omnibꝫ tribubꝫ et nacōnibꝫ scz mali vt omnes tribꝫ terre id est omnes homines terrem et im qui qui terrena dilexerūt et ea deo p̄posuerūt qui cum terrena volūtate decesserūt quibus grauis et tristabilis erit aduentꝰ iudicis q̄ terrenis postposuerūt et recte dicit tribꝫ terre qz vt ait Jero. Non plangēt qui mun dana nō hūt in celis sed scripta sūt in terra. vbi Cri plangēt iudei plangēt gētiles plangēt xp̄iani qui ma gis dilexerūt mundum quam xp̄m non sic tribꝫ domini Illuc em̄ ascenderūt tribꝫ tribꝫ domini ad confitendū nomini dñi. plangēt aūt se id est suam culpam quam omiserūt suam stulticiam q̄ non correxerūt suā glori am q̄ amiserunt suā penā quā incurrerunt et itez tūc plangēt se omnes tribꝫ terre q̄ magis dilexerūt mun dum quā xp̄m cū audierint eū hec verba dicentē ad se ego p̄ter vos homo factus sū p̄ter vos alligatus et delusus et cesus et crucifixus. vbi est tantaz murta rum meaz fructus ecce p̄cium sanguinis mei quem dedi p redempcōne animaz vestraz vbi est seruitus vestra q̄ michi p̄ p̄cio sanguinis mei debetis ego sup gloriā meā vos habui cū essem deus apparens homo et viliorē me omnibꝫ rebꝫ vestris feastis nā omnem rē vilissimā terre amplius dilexistis q̄ iusticiā meā et fidē tunc plangent se omnes tribꝫ terre qz nec resisten di virtus est cōtra eū nec fugiendi facultas aute facez eius nec penitencie locus ex angustia em̄ omniū rerū michil eis remanet p̄ter luctus. merito plangent se qz tunc neq; pecunie diuitibꝫ p̄sunt ad elemosinā faciēn dam neq; parentes iusti p p̄sentibꝫ intercedūt neq; ip siam xp̄i p hominibꝫ sicut solebant facient verbum q̄ non recipit natura iudicij misericordiā sicut nec tem pus misericordie iudicaū. dicente p̄pheta misericordiaz et iudicaū cantabo tibi domine misericordiā in priori aduentu iudicaz in secundo hec Crisō. Vnde et effrem vtiq; scribemus quid immineat vel incubit O fratres iugiter plāgeremus deū obsecrātes. si em̄ omnis creā tura cōtremiscet et ipsa agmina sanctoꝝ angeloꝝ ex pauescent in aduentu eius quid tunc dicemus si hoc paruo tempore negligenter ac ignauiter viximus. Ip se namq; p hac negligencia nostra racionē a nobis ex quiret ac dicet p̄ter vos incarnatus sū et in ceteris pa lam cōuersatus p̄ter vos flagellatus sū cōsputus pal mis cesus crucifixus acero potatus paradisū vobis ape rui regnū meū vobis obtuli spiritū sanctū vobis misi Quid vltra debui vobis facere et non feci humilez vo luntatē vram solāmō q̄nu nō vos coegi ne causa vre

saluus esset occasio necessitatis diat michi peccato-
res ſm naturā passibiles et mortales quid passi estis
ꝓpter me ſc̄z dominatorē vestr̄ q̄ eaz impassibilis p
vobis passus ſū hec Effrem et tunc videbunt oculis
corporalib⁹ tā fideles q̄ infideles filiū hominis in spe-
cie humana q̄ in forma hominis iudicabit. vnde Aug⁹.
visio quippe filij hominis exhibetur et malis nā vi-
sio forme dei non nisi mundis corde quomiā ipsi deū vi
debunt et q̄ filiū dei ſm id q̄d in forma dei equalis est
patri videre iniqui non possunt. oportet autē vt iudi
cem viuoz et mortuoz coram quo iudicabuntur et iusti
videant et iniqui ideo oportet vt filius hominis ap-
pareat iudiciariā potestatē. vnde et Beda ea forma elec-
tis apparebit qua in monte apparuit discipulis vero in
ea forma qua in cruce pependit videbant inq̄ eū ve
nientē ad iudiciū in nubibus celi sicut in nube ascēdit sc̄z
in aere sup locū vnde ascendit. vñ Crisо. Quia enim
sicut in actibus apostoloz legitur nubes susceperit eum
ab oculis eoz et illic dictuz est ab angelis sic venet
quēadmodū vidistis eum in celū merito credendus
est non solū in eode corpore cū quo ascendit. vel eaz
in nube venturus. vnde et Origenes sicut eo ascenden
te inquit in celū nubes eū tulit ꝓpter honorē ascenden
tis ita eū referet ad iudiciū. venet autē cum potestate
magna. ꝑmus enim aduentus xp̄i fuit in ostensione
infirmitatis. secundus erit in ostensione potestatis et
maiestatis id est gloria. tunc enim totus xp̄s cū mem-
bris gloriosus apparebit indutus lumine sicut vesti
mento venit inq̄ cū virtute multa et potestate contra
inimicos ad puniendū et reꝑmendū eos ac gl'a ma-
gna et maiestate ꝓpter bonos ad ꝑmiandū et glorifican
dum ipsos vt qui in ꝑmo aduentu venit vt seruus cū
infirmitate et humilitate in secundo venet vt dominꝰ
cū fortitudine et regia maiestate. vnde Cyrillus ꝑma-
nifestationē ꝓsecutus est cū infirmitate et humili-
tate nostra sed secundā celebrabit cū ꝓpria potestate et
maiestate. vbi et Gre. in potestate et maiestate visuri
sūt quē in humilitate positū audire noluerūt vt virtu
tem eius tanto tunc districtius sentiant quanto nunc
cernicem cordis ad eius patientiā non mānant. Vbi
etiā Crisо. si quando rex terrenus ꝓcessuz aliquē aut
expeditionē mādat in populo dignitates omnes mo
uentur et exercitus exultat tota ciuitas feruet quan
tomagis regi celesti exurgenti iudicare viuos et mor-
tuos virtutes angelice mouebuntur terribiles ministri
terribiliorē dominū ꝓcedentes ante ipsū ꝑ candelabris
fulgura vnia ꝓcedent et ꝑ tubis horrenda tonitrua vo
cferabant qualis rex talis et ꝓparatio regis hec Crisо.
Filius ergo hominis in iudicio apparebit q̄ dignū est
vt ipse filius dei q̄ in forma hominis iuste iudicatus
est in eade forma hominis in iudicio iuste iudicet Et
in carne eius videbuntur cicatrices vulnez vt videāt
re⁹pbi in quē pupugerunt. Vnde Crisо. vulnera ser-
uauit vt in die iudicij ꝓficiant ad testimoniū passio-
nis contra iudeos et omnes q̄ denegantes filiū dei cru-
cifixum in corpore iudaizant et tunc viui reperientur
aliqui cuz dominus veniet vt dicatur iudicare viuos
et mortuos ac iudex viuoz et mortuoz. et ſm Aug⁹.
illic tunc morientur et in momento resuscitabuntur
q̄ statutū est hominib⁹ semel mori. et ſm Apo. omnes
resurgemus et ergo omnes moriemur. vt enī ait Au
gustinus erit resurrectio mortuoz omniū hominū sed
vna et insimul non ꝑma iustoz et peccatoz secunda
et tunc sc̄z ante resurrectionē cōmunē mittet āgelos
suos cū tuba et voce magna id est tā aperta et tā mīe
la voce q̄ a mortuis audiatur vbiq⁹. Vnde Remigius
Hec autez tuba non reuera corporea est intelligenda.
sed angelica vox q̄ a deo magna erit vt clamore illi⁹
omnes mortui de terra puluere cōsurgant vel et po
testas suscitandi mortuos et vox est vox xp̄i vocantis
mortuos ad iudiciū ex cuius virtute suscitabuntur et
magna vt nullus remaneat nō suscitatus et vt in iu-
dicio sunt omnes. Vnde Crisо. vere magna vox tube
terribilis cui omnia obaudiunt elemēta q̄ petras sci
dit inferos apit clausuras tenebraz pertransit portas
ereas terit vectes adamātinos ofrigit vicula mor-
tis disrūpit et de ꝓfūdo abysſi animas liberatas corpo
ribus assignat hec omnia actus consumat in opere q̄
sagitta transit in aere dicente Apostolo in momento
in ictu oculi in nouissima tuba canet enī tuba et mor-
tui resurgent incorrupti in illa voce pulus iā disso-
lutus corpoz mortuoz in noua membra constrmgit
In illa voce quasi vna ꝑsona obnoxia totū mare dis-
tituit vt si q̄d apud se retinet de humanis ossib⁹ sine cō
tradictione restituat hec Crisо. et cōgregabunt ange
li ad iudiciū electos specialiter ab vniuersis regioni-
bus et locis in quib⁹ putrefactōne resoluti sunt vt in
ticum ventilatū de area totius terre et orbis qui specia
liter adducentur ministerio angeloz q̄ erunt cōaues
eoz Et non solū cōgregabunt electos quoz corpora
leuia erunt sed eaā reꝓbos qui corpora ponderosa ha
bebunt et ideo sicut angelus abacuc sic eos portabunt
sed electos cōgregabunt ad gloriā reꝓbos ad damp-
nationem et electi occurrent domino gaudentes et ꝑ
petus accedentes q̄ in aere rapti obuiabunt et occur-
rent domino ad iudiciū venēti reꝓbi vero venient
sed in magna distantia. vt ait Remigius. et ſm Cri-
sostomo resurgent et resuscitatos angeli cōgregabunt
Congregatos autē rapient nubes et hec omnia in mi-
stanti momento fient. In valle autē Josaphat sc̄z in
aere iudificabit omnis homo q̄ iudicij discrimen erit
in aere. dicente Apo. Simul rapiemur cū illis in nu-
bibus obuiā xp̄o in aere. de hac die sic dicat Crisо. heu
michi de illa die terribili cuz decoret nos letari cū hec
audiamus sed dolemus et tristes sum⁹. qualib⁹ ergo
videbimus xp̄m oculis. si enī patrē aliquis non vult
ferat videre cōscius sibi ipi peccati in ipsū patrē infini
te misericordie qualiter respiciemus eū tunc qualiter su-
stinebimus etenim representabimur tribunali xp̄i et
omniū diligens erit inuestigatio hec Crisо. In omni

autē temptacōe multū valet illā diem resurrectōnis et iudicij et nobis et alijs ad mentē reuocare qz hoc pē pue cōsueuit animā curare Dñ. Crisostomus Si aut ri esse voluerim⁹ et si rape et si mcōuenies quid agere ostestum diem illam in mētez miteam⁹ et iudaū aserī bam⁹ et omni freno vehemēcā⁹ detinebit oēm mcōue mentē impetū hec cogitacō et dicam⁹ ad nosipos resur rectio est et judiciū nos expectat terribile. Et si vide rim⁹ aliquen elatum et in p̄sentibus bonis inflāmatis ideż semp dicam⁹ ostēdentes quoniaz omnia hic manēt Et si alium dolentē viderim⁹ et tristantem et ad illum idem loq̄mur ostendētes quoniam finez habebunt tri stitia. Et si pigritantez et dissolutū rursū idē sup incan tem⁹ ostendētes ei quoniaz necesse est pigritie noxas dare. Sufficiens est hoc verbū omni formato magis nostraz curare animam. Eternaz est resurrectio p ostijs non longe neq; peul. adhuc autē pax quātulumcūq; q̄ venit veniet et nō tardabit et oēs nos manifestari oportet ante tribunal xp̄i et bonos et malos hos qui dem vt ante omnes verecundentur. eos vero vt ante omnes darioz̄es efficiamur. Hec igitur sm vnam quāq; subscribamus nobis diē si hec semp reuolum⁹ nulla solliatudo p̄sentiū nos mordere poterit rez. eter nim que videntur tempanea ea vero que non videnē non tempanea sūt. ottinue igitur et ad ipsos loquam et ad multicē resurrectio est iudicū et noxe eoz que gesta sunt et ne irziremus deū sed audiamus eū dicen tem timete eū qui potest et corpus et aiam̄ pdere in gehennā vt ppter timorē facti molliores et a pdicōne hac erudi digni efficiamur regno celoz hec Criso.

Sequitur Oratio.

Omie jhu xp̄e q̄ ad iudicandū cū potestate et maiestate es venturus angelis signū glo riose crucis tamq; vexillū triumphale p̄fe rentibus tu animā meā huius sanctissime crucis impl sione cōsigna tu me huius virtute purifica et p hanc tue totū sic vendita tibi vt michil aduersarij valeat in me repiri quatenus te ad iudicū venienti ego hoc ve nerabili muemat signatus stigmate vt tibi crucifixo cōfiguratus in pena cōsors fieri merear et tui resurgen tis in gloria. Amen.

De electoruz consolacone et a ppinquante redēp cone et de similitudine ficulnee Capitulū. xliij.

Emde post p̄missa cōtra reprobos dicta mox ad electoz cōsolacōnē dominus ouerit verba qz dies iudicij licet reprobis sit ter ribilis tamē electis debet ee consolabilis. Tunc enī ad gloriā transferentur opta tam vnde hortatur eos dicens. hijs autē scz signis p dictis fieri mapientibus et apparentibus scz cū plage mū di crebrescunt cū terroz iudicij cōmotis virtutibus ostē ditur cū peccatores tabescunt p timore et expectacōne malox vos electi respicite p fidē id est diligenter at tendite et mentis oculos apiti credendo et nullatenus dubitando et leuate p spē capita vestra id est mētes ve stras a terrenis ad celestia expectacone gaudiosa er gite et corda vestra exhilarate ac gaudete cuz letica q̄ in tristicia fuistis quoniā post tribulacōnez hoz diez post p̄suras et terzores malox appinquat redempcō vestra plena et pfecta quā expectatis qz dū finē mun dus cuius amica non estis ppe est redempcō quā q̄si stis redempcō inq; vestra id est sanctox sed econtra rio appinquabit perdicō malox. Hec autē redempcō erit plena ab ommibus malis liberacō tunc enī ab omni bus scz peccatox alligacone formicis infectione sen suum illectione passionū infestacone demonū tēpta cone malox hominū psecucione necessariox solliatu dine et ab ommibus huiusmodi erimus liberi quādo po nemur in libertatē glorie filiox dei. hec enī redempcō nō est aliud nisi perfecta libertas anime et corporis vt tunc tuti possint dicere xp̄o illud Apoc. Occisus es et redemisti nos deo nostro in sanguine tuo et fecisti nos deo nostro regnū hoc q̄ppe ad consolacōnē electo rum credit q̄ viderant xp̄m venire vt eis p̄mia largia tur que suis p̄misit sed ve vobis ambitiosis q̄ p̄mas cathedras diligitis scz qui ad dignitates diligitis acce dere vel in ipsis dignitatibus diligitis pseuerare qz nō erit tunc vobis pars neq; sors in sermone isto nec cū electis consolacō nā xp̄m iudicē venientē non libenter nec gaudenter videbitis qui nunc p̄esse et iudices ee diligitis q̄ bene Gre. in moralibus attestatur dicens nā cui ee nunc iudicē libet hunc videre tunc iudicē non li bet non dicat q̄ iudex est sed cui ee iudicē libet animum videlicet non gradū redarguens et ad voluntatē non ad factū vituperacōnē referens. quis autē dicere vel cogitare valeat q̄ tunc letica bonis et q̄ tunc tristicia malis erit. Unde Gre. Qui deū diligunt ex mundi fi ne gaudere atq; hilarescere uidentē qz videlicet eū quē amant mox inuemiunt dū bijs quez non amauerunt Absit enī vt fidelis quisq; q̄ deū videre desiderat de mū di pressionibus lugeat quē finiri eisdē psecucionibus suis non ignorat. Scriptū nāq; est qui cūq; voluerit ami cus ee huius seculi inimicus dei cōstituetur. Qui ergo appinquante mundi fine non gaudet animū se illius ee testatur ac p hoc inuitur q̄ inimici dei ee cōmunatur Ex mundi enī destructione lugere eoz est q̄ radicem cordis in eius amore plantauerunt q̄ sequentē vitam non queruntur hec Gre. Dicat autē hec ad discipulos non tamq; ad eos q̄ durare deberent in vita ista vsq; ad mundi terminū sed quasi vno corpore existente ip sis et nobis et posteris vsq; ad consūmacōnez mundi credituris in xp̄m. Quāuis q̄ die illā nemo sciat ppi nia tamē ee dubitari non poterit postq; tanta et talia signa fieri mapient cuius rei gracia subdit parabolaz id ē similitudinē ad ppositū cōgruā de ficulnea et alijs arboribus. sicut enī ex pullulacōe et fructu foliox et flo rum in arbore ppe ee estas agnoscitur ita ex ruina mū di que fructus eius est et signis p̄dictis ppe ee cogno scitur aduētus iudicis et regni dei qui estas erit iustis ex byeme et peccatoribus byems ex gloria sm Criso.

plus de ficu q̄ de alia arbore similitudinē ponit q̄ pe
ne post omnes arbores vernat et sic magis ē viano
estatē nunciat vel similitudinem a ficu sumit q̄ illa si
mala est mala est valde. Et si bona est bona est valde
Sic iudiciuum valde malum est malis et valde bo=
num est iustis vl̄ quia dulcedo ficus dulcedinem futu
rorum signat gaudiorū hanc similitudinē sm Gre.
despiciendus mundus ostenditur cuius fructus ruī=
na est q̄ ad hoc crescit vt cadat ad hoc germinat vt q̄
cumq; germinauerit claudibꝫ cōsumat. Mozaliter hō
in hoc arboribꝫ assimulatur q̄ sicut arbores post hye=
mem fructificant et estate fructus colligitur sic homo
post tribulacionē fructus habet q̄ p tolleranciā passio
num acquiritur et hic fructus in estate claritatis eter
ne colligitur et. Quemēter regnū dei oparatur estati. p̄
mo q̄ estas est tempus luciduz sic regnū celoꝝ. secū
do q̄ estas est tempus fructiferū sicut in regno celoꝝ
terrao q̄ estas est tempus iocundū sic regnū celorum
quarto q̄ est tēpus trāquillū sic in regno dei cessabit
nubilū tribulacionū et confirmans p̄missa asseracione cer
tificatoria subiungit Amē id est vere dico vobis quia
non p̄teribit generacio hec id est non deficiet hec secta
et as omniū hominū malorū et bonorū hoc est genus
humanū vel specialiter generacio hec scz iudeoꝝ que
non deficiet ex toto q̄ potest opprimi et dispergi nō ta
men destrui et annichilari ob memoriā crucifixi vl̄ ge
neracionē xp̄i amoꝝ dicat et ecclesiā volens discipulos
cōsolari ne crederent q̄ in illis temporibꝫ fides deficeret
donec omnia que arca xp̄i aduentū p̄dicta sunt fiant
et fuerint consūmata. vel sm Crisō. donec impleatur
omne misterū vocacionis sanctoꝝ q̄ quāuiscumq;
fideles opprimātur tempore antixp̄i tamen aliqui per
manebunt in fide stabiles vsq; ad finē mundi. vbi de
p̄dicta die aduentus domini nos quasi p̄monendo sic
dicat Gre. Illū ergo diē fratres karissimi ante ocu=
los ponite et quicūq; modo graue creditur in eius con
paracione leuigatur illū diē tota mentis cogitate vi
tam corrigite mores mutate mala temptacia resistē
do vincite. penitencia aūt fletibꝫ purite. Aduentū namq;
eterni iudicis tanto securiores quādoq; videbitis quā=
to nunc destructionē illius timendo p̄euenitis hec Gre.
Et addit quandā p̄stracionē ad asseracionē p̄missoꝝ
dicēs Celū scz nō etherēū siue sidereū sed aereū a quo
et aues celi et nubila celi cognominantur hoc est in
ania hec et nubilosa vēnosi aeris spacia et terra transibūt
id est suo modo mutabuntur scz quo in mutacionē q̄
litatis et eius quā nunc habent ymaginis nō quo ad
destructionē substācie sm quā subsistent sine fine q̄
quo ad qualitatē in melius omutabimē et forma po
ri deposita innouabuntur vt dicatur celū nouū et terra
noua p̄teriit enī huius mundi figura sed quo ad sub=
stanciā et essenciā semp manebunt immobilia. verba
autē mea fundamentuz eterne veritatis habencia hoc
est verboꝝ sentencie non transibunt sine effectu imple
cionis sed sicut dicuntur sic sine vlla diminucione im=
plebuntur ac si diceret ecce quanta est stabilitas ver
boꝝ meoꝝ q̄ facilius est ea q̄ videntur ee valde stabi
lia et durabilia destitui q̄ verboꝝ meoꝝ que videtur
p phanomē transire aliquid decidere facilius est q̄ to=
ta natura subuertatur q̄ q̄ intellectus verboꝝ meoꝝ
effectu non cōpleatur. Plus enī repugnat diuine ve
ritati a veritate sua deficere q̄ quodcūq; creatum in
nichilū redigi. Aug⁹ Distinguit hic triplex celū. p̄=
mū aereū in quo aues volitant secundū etherēū in q̄
sidera stant. tercū empyreū in quo deus est et sancti
habitant. p̄mū quidē transibit nō quidē sm substanciā
sed sm qualitatē q̄ innouabitur et depurabitur p ignē
secundū eciā transibit q̄ a motu cessabit et habebit da
ritatem quā habet sol et soli dabitur alia claritas mai=
oz et lune similiter. Cessabit ergo motus celi et trans
mutacio in elementis q̄ ista ad complendum numeruz
electoꝝ sunt ordinata et ideo ipso cōpleto mundano
cessabunt sicut ea que sunt ad finē habito fine cessant
Mozaliter arca hoc nota q̄ q̄ mundus iste quantuz
ad omne sui appetibile transit. q̄ sm Johānem mun
dus transit et concupiscencie eius hic est q̄ qui cūq; bijs
mundanis adheret ille est in ottinuo transitu cum ip̄so
mundo. Et papue triplicē fiat transitū miserabilem p̄
mo a culpa in culpā. secundo de culpa in penā. terao
a pena in penā. Homi autē fugientes munduz et ea q̄
in mundo sunt faciunt triplicē transitū cōmendabilem
primo quidē transeunt a culpa ad penitenciā. secūdo
a culpa et a penitencia ad sapienciā. terao a sapiencia
ad vitā eternā qui hunc triplicē facit transitū ille ē ve=
rus hebreus et hic celebrat vere pascha vl̄ phase q̄ ē
trānsitus domini. Mozaliter eciā nota q̄ sicut transitus
celi et terre corporalis ponitur in argumentū aduen=
tus xp̄i in iudiciū sic transitus celi et terre spiritual' est
argumentū aduentus verbi eterni in mentē. Dū scie
dum q̄ p celū et terrā q̄ sunt extrema mundi corpora
possunt intelligi anima racionalis et corpus que sunt
duo extrema scz spiritualis et corporalis natura igitur
aduenienti verbo eterno in mentē celū et terra trāsibūt
id est vltra ibunt q̄ scz extra et supra omunē hominū
statū eleuabuntur et innouabūtur. Hoc enī efficiat ei⁹
aduentus in nobis q̄ innouabimur tā sm corp⁹ quā
sm animā vt exuentes veterē hominē cū actibꝫ suis
induamus nouū hominē q̄ sm deū creatus est. Reno=
uabitur autē homo sm animā p reformacionē ymagi
nis deformate vetustate defectuū culpabiliū ad q̄d re=
formacionē ymaginis deformate anima puenit tripli
ci transitu. nā p̄mo trāsibit ab oblitione memorie ad
acquirendā verbi eterni p̄senciā. p tuge memorie re=
cordacionē. Secundo transibit ab obfuscacione intel=
ligencie ad cōtemplandā sapienciā p̄ lutulentā intelli
gencie p̄scrutacionē. Terao transibit a corpore igna
uie ad degustandū eterne dulcedinis affluenciā p ar=
dentē amoris inhesionē. sm corpus eciā homo innoꝝ
uabitur tripliciter transitu. p̄mo corpus transibit a carna
lium oblectacione ad sensualitatis debitā su p̄ssionez

vt videlicet corpus quantū ad appetitum animales et
sensitiuum sit subiectum imperio racōnis. Secūdo trā
sibit a sensibilū deuagacione ad virtū corporalium et
speciez ymaginabilū quietacionē. Tercō transibit a
passionū molestacione ad penalitatū et afflictionum
tollerancē igitur quando sic celū et terra in nobis tra
sierint certissimū argumentū est q verbū eternū nul
laten⁹ nos transiuit vt ait sed amorose in mentē no
stram aduenit. In quocūq enī homine celū et terra id
est anima et corpus transierint p gracie inhabitacionē
illū verbū eternum non transibit ymo ad eū veniet p
mentalē eius acceptionē et q ad p̄cauendū tanta ma
la superius tacta necessaria est digna p̄paracio ideo gene
talem subdit āmonicionē dicens Attendite vobis ne ē
diligenter cauete ne grauent corda vestra id est deor
sum p̄mantur ad vana ita q leuare non possitis capi
ta in crapula et ebrietate et curis huius vite id est ex
superfluitate cibi et potꝰ et superflua terrenorꝫ solliciudia
Crapula enī sensuum ebriat ebrietas sensuū sigat cu
ra secularis sensuū distrahit et suffocat et supuemat in
nos repentina dies illa scz iudicij et repentinus mer
titus vos aufferat nescientes et ideo hec vitanda sūt et
cauenda Tamq̄ laqueus enī scz inperatus qui euadi
nullo modo poterit et p̄cipue retinens qđ semel cepit
supuenient in omnes qui sedent sup faciem omnis terre
id est qui delectabiliter et p amorē quiescunt in terre
nis et huius mundi illecebris. peccator enī p̄mo capi
tur laqueo culpe sed tamē capientur laqueo pene Sanc
ti qui dē trāseunt sup terram tamq̄ hospites et p egri
nos sed mali sedent et quiescūt in terra tamq̄ aues et do
mestici. Vñ Theo. Capiet enī dies illa sedētes in su
perficie quasi impeditos et mercēs Quotq̄ vero
sunt sollertes et agiles ad bonū non sedētes q oantes
in terrenis sed surgentes ab eis sibi dicētes surge vade
q̄ non est hic tibi requies aliby non est illa dies ut
laqueus et discrimen sed vt dies festiuus. Vbi Beda
O stultam p̄sumpcionē cordis humani que lamentabi
lem finem cupiditatis ebrietatis et crapule nec ipso
iudice cōtestante p̄uidet sed edictū regis eterni more
seruneq̄ postq̄ dicat spernat Et certe siquis nobis
perinde ac sapiens medicus p̄cipere attendere inquiens
vobis ne quis verbi gra de illius vl illius herbe succo
auidius sumat q si fecerit repentin⁹ ei supuenit mori
tus quanto quisq studio p̄monētis media mandato
seruare ne videlicet vetitū gustando periret ac nūc ai
maz simul corpoz saluator ac dominꝰ iubet ebrietatis
herbam et crapule vitandū necnon et curaz seculariū
solliciudines velud mortiferos succos esse cauendos
et osequenti tamē nostz hys non solū saluari sed ea
osumi nō timent. nulla credo alia causa nisi q fidē qua
media p̄bent dictis deo p̄bere cōtemnunt. Si enī cre
derent periculum caverent. Vnde et Cri-si dixero tibi ab
stine te a delicijs et ieunia nō facis q non credis si te
diamti tibi medicus dixerit abstinete ab hoc obaudis
q credis et saluandus si seruaueris et frequenter illud
amplius amas qđ manducare vetaris et vinas desider
tium ventris p̄ter desiderū sanitatis multomagis ie
iunare petras si crederes iocunditatē illam futurā hec
Crisō. Maior misericordia non potest esse q̄ morte animē
non formidare q vt ait Crisō. quāto p̄ciosior est ani
ma q̄ corpus tāto miserabilior p̄dicto animaz q̄ cor
porum. Demde monet omnes dicens Vigilate itaq
omni tempore nō vigilia sensus q nullus posset hoc
audisse credēdo vtiq timerent timendo autē impe
dissent mere sed vigilia intellectus. de qua in can. dicatur
Ego dormio et cor meū vigilat et omni tempore orā
tes non q oratio sit semp actiua q oportet ea somno
sepe interrumpi et aliys necessitatiby corporis sed eius
actiuitas intelligitur q non intercidat mortale pec
catum impediens ipsius effectū et opus bonum q iō
subditur vt digni habeamini fugere id est cauere salu
briter omnia ista que ventura sunt et stare securi in
iudicio ante filiū hominis sedentis scz ad iudicandū id
est coram xp̄o in forma humana iudicante q illi q tūc
inuenientur sine peccato mortali erunt saluī. Vt dicit
Glosa hec est summa beatitudinis scz in p̄senca iudi
cis securi assistere. Mali autē cadent ante eū ita q amplius
non resurgēt qui penā quālibet mallēt sustinere quaz
ipsū videre. vbi Augꝰ. hec intelligitur illa fuga que
non debet fieri in hyeme vl in sabbato ad hyemē p̄ti
nent cure huius vite q̄ tristes sunt velud hyems ad
sabbatū vero crapula q ebrietas q̄ carnali letitia luxu
q̄z cor submergit atq obruit qđ malū sabbati no
mine signatur quia illo die magis delicijs affluunt duz
spirituale sabbatū ignorant. Et sm eundē Augꝰ. om
ni tempore opus ē vigilia mentis ān mortē corporis
vt in p̄senca filii iudicis cōsistam⁹. hoc enī est nostra
beatitudo. vbi et Beda qui ante filiū hominis stare eiq
iuxta apocalipsim Johānis die noctuq in templo ser
uire desiderat nec ab eius aspectibus in ignē eternum
maledictus abiciatur non solū ab illecebris secularibus casti
gari sed et orare et vigilare et hoc non quibusdā die
bus sed omni tempore facere debet iuxta quod psal
mista benedicā dominū in omni tempore semper laus ei⁹
in ore meo. sic nāq merebitur habitare in domo do
mini et in seculū seculi laudare illū hec Beda Cur aūt
monuit vt vigilemus et solliciti simus declarat p̄mis
cū subdit nescitis enī quando tempus sit scz iudicij si
ue mortis p̄prie. et q̄ dixerat dominus aduentum et
regnū suum p̄pe ē ne discipuli estimarēt q̄ ex signis
p̄dictis posset dies et hora sciri determinate subiungit
De die autē illa et hora scz quando ad iudiciū veniet
nemo in ecclesia id est nullus hominū scit determinate
neq angeli eoꝝ sciunt q non est de pertinentibus ad bea
titudinē neq filius scit nisi solus pater. sm plures doc
tores intelligendū est q homo vel angelus nec sibi
vel alijs scit die iudicij sed filius in patre scit sibi q̄ fi
lius alijs nesciat id est nullū scire faciat. Pater autem
solus scire dicatur q solus facit filiū scire. Nota quaz
est hec regula loquendi vt ibi tempta vos deus vt

scīat id est scire vos faciat si diligitis deū ⁊ ibi nūc mō cognoui quoniā times deū id est fca vt cognosceres Vt em̄ diatur dies letus q̄ letos faciat et frigus pigrū q̄ pigros reddit sic diatur filius nescire vel scire nobis quibus magister missus est que scire vel nescire nos faciat scit pr̄a in se et sibi et non nobis. Vnde p hoc qđ diatur misi solus pater a quo fons omnis cognitiō mis est non excluditur filius vł spiritus sanctus q̄m eodē fonte habitant sed magis includūtur q̄ vna est trinū p̄sonaꝝ noticia. sicut ergo p̄mapti mundi a solo deo fuit p̄cognitū q̄ mundus mmediate est ab ipso factus ita et finis mundi soli deo est cognitus et hominum xp̄o reuelatus ad quē ptinet iudicare de omnibus. Nobis autē hoc vult ee celatū. q̄ ſm Iero. non expedit nobis p̄mo nec expediebat apostolis scire diē et horā illā iudicij ne pigriores simus sed semp mœsti de temporibꝫ futuris et aduentū iudicis sic quotidie viuamus cū timore et semp vigilem⁹ solliciti quasi in p̄xima et altera die iudicandi simus ac pendule expectatiōis mœrore semp eū credamus esse venturū quē ignoramus quando venturus sit. signa quidē appinqua cōmis aduentus eius scire possumus et debem⁹ sed diē p̄fixum nescimus. Vnde Crisо. Ecce senectutis signa cognoscimus. diē ignoramus vltimū sic et labentis seculi signa scimus finē eius non agnoscimus. sicut em̄ q̄n videm⁹ omnē senē scim⁹ q̄ ꝑ moritur⁹ est quasi do aūt nescimus sic et cū mundū pturbatū videmus cassum recognoscimus. diē aūt ignoramus. Vñ Aug⁹. finis quidem seculoꝝ est etas sexta mundi videlicet ab aduentu domini vsq; in finē seculi. senectus vero tm̄ temporis solet tenere quantū omnes etates certe. nā cū ab anno. xl. senect⁹ dicatur mapere et hominis vita possit vsq; ad annos. cxx. puenire manifestū est solam senectutē tā longā q̄ omnes etates p̄cedere esse posse frustra igitur annos qui remanent huic seculo conaremur diffinire omnia em̄ de hac re calculandā digitos potenā numerandi resolut et quescere iubet qui ait Non est vestꝝ nosse tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate hec Aug⁹. Non est quippe nostꝝ nosse tempora vltra q̄ reuelatur vel traditur p scripturas q̄ hoc est p̄sumptiōis. sed ſm vero scripturas nosse est eruditionis. Quāuis ergo reuelatū fuit forte alicui tempus aduentus antixp̄i non tamē sequē vt sciat de die iudicij. nescitur em̄ quanto in tristicia post antixp̄m futurꝫ sit iudicū q̄ licet scriptum sit q̄. xl. dies post antichristum dabuntur fines tis ad penitendū nesciunt tm̄ vtꝫ statiꝫ post illos. lx. dies futurꝫ sit iudicū creditur tamē q̄ nocte resurrectionis dominice erit generalis resurrectō sed in nocte pasche Ideo ſm Ysidoꝝ in p̄nitua ecclesia fideles tota nocte illa vigilabant quasi iudicē expectantes. Quo autē anno dies iste venturus sit penitus ignoram⁹ istud vero qđ hic ad litterā exponitur de die iudicij particularis qui est dies mortis cuiuslibet hominis. diem em̄ mortis sue nullus scit nisi deus sibi reuelauerit. et ideo est nobis vigilandum et de hac die sicut de illa solliciti cogitandū q̄ qualis quisq; exierit de hoc mūdo talis eciam p̄sentabitur in futuro iudicio.

Sequitur Oratio.

OMnine Ihesu xp̄e veni ad me in nubibus penitencie et cōr meū in pluuia lacrimaꝝ resolue eia in potestate victoꝝ demonia et manifestate in me regna fac me o nostra redēptio ad te respicere interioribus oculis et leuare caput mentis da michi videre ficulneā sentire sez tue caritatis dulcedinem et omnīū virtutū arbores p̄ducant in me fructū bonoꝝ operꝫ vt michi xp̄e sit estas regni celoꝝ p̄sta michi cauere omnia vicia et vigilare in oratione continua vt merear mala ventura fugere et in iudicio ante te securus stare. Amen.

De die domini iuxta exemplum noe vel loth subito venturo ac de vno assumpto et alio relicto ca. xlv.

POst hec dedarat mœrtitudinē diei domini introducens terrorem inspērati diluuij et hortans vt vigilemus et nos p̄parem⁹ bene operando ne dies domini nos inueniat imparatos in hac tamē oparatione tēporis iudicij et temporis diluuij imp̄licantur duo iudicia generalia vnū qđ p̄cessit sez p aquaꝝ in diluuio aliud q̄ futurꝫ est sez p ignē in generali incendio. ponitur ꝑ cōparatio quantū ad mœrtitudinē vtriusq; q̄ ad tempus determinatū et ea in quo ad incredulitatem multoꝝ carnalitū. sicut em̄ in diebꝫ noe eo fabricante archā et p̄dicante diluuiū futurꝫ erant homines omedentes et bibentes ac matrimonia facientes id est gule et ebrietati ac luxurie dediti sine timore lasciuientes securi et eis credere nolentibꝫ ac vanitatibꝫ vacantibꝫ et michil timentibꝫ subito veniens diluuiū submersit et p̄didit oēs p̄ter noe ⁊ cū eo in archa existentes sic ⁊ arca die iudicij hominibꝫ vacantibꝫ voluptatibꝫ ⁊ vanitatibus ac insecuritate existentibꝫ ⁊ de nullo timentibus aduētus xp̄i subito ⁊ inspērate veniet ⁊ omnes quos reperiet extra archā id est ecclesiā p̄ret et cōdemnabit sed in ecclesia p fidē et operationē existentes custodiet ⁊ saluabit. vt dicit Beda non hic cingla vel alimenta damnātur sed immoderatus liatoꝝ vsus arguitur. Nec em̄ q̄ hec agebant sed q̄ his se tenus deinde dei iudicia odemnabant a qua pierunt hec Be. Interitus quidē illoꝝ erat subitaneus nō q̄ ante minime nunciatus sed q̄ a nullo creditus. vnde maxim⁹ episcopus noe et si tacebit voce ope loquebatur si silebat lingua fabricatione damnabat nā vtiq; cū operatur opus nouum et nulli aliquādo opertum admonebat cunctos nouis piculis noua tabernacula p̄parari loquebatur ergo opere et dicebat illud euangelicuꝫ domini dictum si michi non creditis vel operibꝫ credite hec Maximus. sed pueri homines archā in tot annis ostructam videntes sine dolore letabantur michil futuroꝝ p̄uidētes et iudicia dei otinebāt nō euigilātes sed in malicijs dormitātes et subito a diluuio absorbti

sunt et repentinus interitus tulit omnes in magna se-
curitate existentes et nichil timentes sic domino fabri
cante archā ecclesie extra quā nō est salus pdicatur ad
uentus dñi in iudiciū inpinatus. Multi quoq; hoc tempore p penitentiā agentes et exempla penitentie
aliis ostendentes et si cantū voce tamē cū noe locu-
tur opere dicentes si nobis non creditis vel operibus
credite sed rebi imminentes lasciuiunt et in die qua
non putant venit dominus et perdit eos et cū dicent
Pax et securitas quasi securi existentes et de nullo ti-
mentes venit sup eos repentinus interitus et non
effugient tribulationē imminentē. Vbi Beda. Mi-
stice autē noe archā edificat cū dominus ecclesiam de
vivis fidelibus quasi lignis leuigatis adunando ostruit
quā psecte ofumatā ingreditur cuius hāc in die iudicij
pfecta sue visionis eternus habitator illustrat sed cū
archa edificatur iniqui luxuriantur cū vero intrat inte
rēūt quia qui sanctis hic certantibus insultāt ets illic co
ronatis eterna damnatione plectēntur hec Beda. Sic
multi de morte sua non cogitant qtus certitudi naliter
sint morituri et frequēter venit mors quando nullum
timetur periculo subditus eñ erit ad uētus filij hominis
id est iudiciū generale et particulare venientis. Vnde
Cri. Et quo si mixt parituz mūduz audiūt et nō cre
dunt Ecce morituros se ee quotidie audiūt homines
quotiens mortuos alios vident et cuz non credunt se
morituros si eñ crederent se morituros non facerent
ea p quibus moriantur morte digna. Si ergo illud
qđ quotidie fieri vident in alijs in se futuz ee nō cre
dunt quomodo illud credēt futuz qđ adhuc numq̄ fa
ctū est hec Crisso. Hoc idem eadē ostendit ex similitudi
ne facti in diebus loth similiter eñ sicut nunc factū est
sez q̄ impij igne et sulphure pierūt sic impij in die ad
uentus xp̄i peribunt Nam homines illius temporis
edebant et bibebant ecce peccatū voluptatis emebāt et
vendebāt ecce peccatū cupiditatis plantabāt et edifi-
cabāt ecce peccatū inmūde securitatis et in securitate erāt
vsq; ad die illā qua exijt loth a sodoma q̄ dñs pluit
ignē contra inmoderatū ardorē et sulphur contra veto-
rem de celo sez aereo et pdidit omnes illos et adiacē-
tes ciuitates. vbi Beda ptermisso dominus illo maxi
mo et in fūdo sodomoz scelere sola ea q̄ vel leuia vel
nulla putari potuerant delicta memorat vt intelligas
illicita qua pena feriantur si licita et ea sine quibus hec
vita nō ducitur immoderatus acta igne et sulphure
puniantur hec Beda. Sic q̄ filius hominis revela
bitur qui modo occultatur sez in aduentu suo futuro
erunt homines in securitate nichil timentes de futuro
iudicio vsq; ad tempus illud quo xp̄s in humanitate
gloriosa apparebit et videbitur veniens ad iudicium
Venit eñ quādo homines non aduertēt periculū sm
Crisso. Hoc totū dixit ostendens qualiter repente ve-
niet et inopinate et pluribus lasciuientibus et sine sollici-
tudine existentibus. vbi Beda pulchre dicat revelabi
tur q̄ qui interim non apparēs omnia videt tūc appa
rēs oīa iudicabit. apparebit aūt oīa iudicatur? eo max
ime tpe quo electos iudicaturz eis oblitos huic secto
ris peperit et maculatos q̄ licz mundi terminus olim
prefinito sit futur? in tēpore frigente tamē arca fidem
caritate multoz tanta crebresceret humani generis mā
tas vt merito deberet cū ipso quem inhabitat celo de-
leri. Nam et nūc quidem innumeros adeo omes sacōm
et ebrietati emptōm et venditōm ceterisq; mundi reb⁹
inhrere videm? vt palam dicti iudicis iram eos
vocare non lateat Sed tamen q̄ sine graui merore
sapiens quisq; saltem cogitare non valet pelora iaz
iamq; sup venturā formidamus. Quod enim de vna
quondā gente peccatrice delenda dictū est vt duz cō-
pleta sunt peccata amorreoz de toto paul dubio pra
uoz massa damnandi ostat ee sentendū. Mistice sm
Bedam loth qui interpretatur admās est populus ele
ctoz q̄ dū in sodomis id est inter reprobos vt aduena
moratur quantū valet eoz scelera detestat. exeūte aūt
Loth sodoma perit. q̄ sm Crisso. quādiu sunt homines
fideles stat iste mundus et cū sancti de mundo deficiūt
est vtiq; casurus sicut ea ingredientibus israhelitis de
egipto exterminatus est egiptus. hec igitur pdicta
audientes timeamus actus nostros et ab otio ac la-
scinijs animo abstinētes et de preteritis penitentiā agētes
ad illā diē dominū nos sine cessatione ppremus. dum
de post incertitudinē temporis iudicij ostendit incerti
tudinē salutis iudicandoz ne quis de suo statu psumat
vel se eleuet q̄ in omni statu erunt aliqui electi et ali
qui reprobi. Tunc cū in illa nocte tribulationis qua
antixp̄s hora tenebraz est et similiter est in nocte mor
tis. duo erunt in agro id est in agricultura plantationis
qui p̄sunt ecclesijs et operantur in ecclesie ministerio
tamē in agro dñi vt surgat pficiat messis huius agri
dominica vnus assumeretur sez ad gloriā vt plenus bo
nus et vtilis alter relinquetur ad penā sez plenus malus et
inutilis. Item due erunt molentes in mola id est in ex
ercitatione actionis q̄ in modū mole volvuntur solicitudini
bus et pertinet ad populos qui femineo nomine deligu
antur q̄ tamē infirmi a ppositis regunturz vnus as
sumetur ad gloriā sez iustus relinquetur ad penaz sez
iniustus. Item duo erunt in lecto id est in quiete contem
plationis qui otiū et quietē eligunt et neq; negocijs
ecclesiasticis neq; secularibus occupati sed velud ad hec
infirmi secedūt ad otiū et quieti ee diligūt nō se mag
nis actionibus omittentes et qđammodo infirmitatis
dei rogantes vnus sez bonus assumetur ad sa-
lutem alter sez malus relinquetur ad damnationē In
quolibet ergo istoz statuū ostendit aliquos ee electos
vt aliquos reprobos. in quolibet eñ sunt boni et mali
Quia sm Aug. in omni condicione et gradu optimis
mixta sunt pessima et q̄ boni futuri assumentē ad gau
dium eternū vbi est xp̄s q; vbi est corpus id ē domi
nus in corpore sez xp̄s qui est homo corporeus et aq̄-
larum id est animaz sanctaz pda ibi congregabunē
et aquile spirituales in corpore sez sancti et electi qui

eius passionem humilitatemq; imitando tamquam de eius carne saluantur quoq; p resurrectionē vt aq; le nouetus renouabitur mali vero cū dyabolo ad pe nam eternā relinquentur·et ideo vt dicatur Osee cōso. 13
lacio abscondita est ab oculis meis quomā ipse inter fratres diuides·Cū ergo dicatur de agro et de mola et 24
delecto vnus assumetur et alter relinquetur non de duobꝫ hominbꝫ dictū est ꝙ de duobꝫ generibꝫ affectio num nec videntur alia ee genera hominū quibꝫ cōstat ecclesia q; ista tria habenda bmas differēdas ꝓpter as sumptionē et derelictionē·Vnde Cri·Quando iusti quidē assumūtur peccatores aute relinquūtur omnes iusti in vno homine figurantur et omnes peccatores in vno videat mō vnusq;q; qualis sit et talē se faciat qđ debeat assumi et non derelinq; qz boni tantū assumē tur mali vero relinquentur·Hij autē tres ordines q ad saluandos signantur p tres viros qui saluauerunt animas suas et quos solos liberandos ezechiel ꝓphēta pnunciat sz noe q signat statū platorū p quos eccle sia regitur sicut p illū in aquis archa gubernata est q figurā ecclesie gestabit et Job p quē significatur statꝰ actuoꝝ qui vxorē et filios et amplas terrenaꝝ rerꝫ possessiones habuit et cuā dom? ꝓprie exercuit et da niel vir desideriorū p quē significatur status exemplati uorum qui nupcias exemplit et celibē vitā elegit et m aula regia abstinentiae ordinis fuit·De derias vero qui negocia secularia et causas aulas tractant dubita ri potest sub quoꝝ horꝝ statuū cōprehendi possūt et de beant·et qz vt dictū est supra incerta est dies domi mi et de die illa nemo hominū scit et vt iā visū est in certitudo est salutis in quocūq; statu ḡs fuerit ideo ex p missis oduidit ne torpeamus in peccatis dormitando sed solliciti simus et vigilemus extra mortis incertitudi nem bonis operibꝫ instanter insistendo dicens Vigilate ergo et semp in solicitudine sitis qz nescitis q hora vl in mane puerie vel in terna iuuentutis vel in sexta senectutis vel in sero senij dominus vester venturus sit ad iudicādū particulare in cuiuslibet morte siue ad iudicium generale in resurrectione ne cū venerit subi to et ex inspirato dormientes vos inueniat et inparatos Vnde Ecc·Pescit homo finē suū sed sicut pisces capiē hamo q sicut auis cōprehendit laqueo sic homo capitur in tempore malo·vnde q Aug?·Nichil morte ceraus et nichil hora mortis inceraus nā nescimus quomo do aut quādo aut vbi moriemur quomā mors vbiq; expectat nos idarco debemus ee parati vt cū corpus reuertē ad terrā de qua sumptū est spiritus redeat ad dū qui misit illū·Vnde et Gre·Nemo in huius vite timere torpeat ne in patria locū pdat. Quia em ad huc hodie licet bene agere scimus vtq; cras liceat ig norabimus·Vnde et Crisо·Qua ratione ab vnoquoq; homine absconditus est dies mortis ipsius videlicet vt semp benefaciat semp p morte sua sperans eade ratiō ne et ab omnibꝫ hominibꝫ absconditus est dies aduē tus xpi videlicet vt non vna generatio saluetur sciens aduentū ipsius sed omnes dū in singulis quibusq; ge nerationibꝫ aduentus eius speratur hec Crisо Quia g tempus iudicij et eadem mortis est incertum ideo de bemus semp esse parati ad ipsū expectandū et semp ce in otinua solliciudine ne inparati inueniamur in mor te·Vnde Gerō·Otra negligentes separare miser quare omni hora te non disponis cogita te mortuū quē scis de necessitate morituꝝ distigue ꝙliter oculi verecūde in capite vene rumpenē in corpore et cor semdetur dolo re hec Ger·Habeamus igitur in memoria qz mūdus fallax vita breuis finis dubius exitus horribilis inde terribilis pena interminabilis et hec semp nos terreāt et ad vigilādum inducāt·Unde Basilius Semp ante oculos tuos versēt vltimus dies cū diluculo surgere ris ne ad vesperā te cōfidas quiescere et cū quiescens lectulo membra tua cōposueris de luas non cōfidas aduēturi et finalime poteris refrenari ab oibꝫ vicijs sem per cor tuū celestia ꝓmissa meditetur vt ipsa te ad vir tutis viā ꝓuocent·Esto nunc talis in operibꝫ tuis q; lem te vis futuꝝ postmodū hec Basilius Hec itaq; scie tes et illā diē semp suspectā habentes faciamus nūc de nobisipsis iudiū occupando faciē domini in cōfessio ne et iustiā ꝓfitendo dignos fructꝰ penitencie vt de um nobis ꝓpiū inueniamus et benignū·Unde Ger· si nosmetipsos diiudicauerimus non vtiq; iudicabimī bonū iudiū qđ me abillo districto diuinoq; iudicio subducat et abscondit ꝓsus horreo madere in manus dei viuentis volo vultui ire iudicatus ꝓsentari nō iu dicandus iudicabo ꝓmde mala mea iudicabo et bona mala melioribꝫ curabo corrigere actibus diluere lacri mis punire ieiunijs ceterisq; sancte laboribꝫ disciplie in bonis diuīe humiliter seruā et iuxta ꝓceptū domini serui inutilē me reputabo q qđ facere debui tantū fed Seruabo ego vias meas et studia mea quo is qui scrutaturus est Jherusalē et lucernis ml inscrutatū in me siue in discul sū inueniat·neq; em iudicaturus est vis in dispū·Unde et Crisо·in ꝓpriis peccatis non eru bescamus homines sed timeamus vt oportet deum qui et nunc videt q fiunt et tunc punit eos qui non pe nitentiam hic agunt·Qui em verecūdiā hominū inspi at nunc soli deo aūt inspidente non verecundat ali quid agere meditemens neq; vult penitere et transmu tari in illo die vniuerso orbe terrarū cōsiderante exem plificatur·Omnia em vt in ymagine tunc stabūt sed oculos nostros vt p se cōdemnatus vnusquisq; sit de reliquo igitur si non vult quis diuulgari q sua sunt in illa die sancta vulnera instat em de reliquo noxꝰ tempus simus semp parati non em semp horꝰ potestatꝫ habebimus quo arca hic penitemus vt ita ꝓpiū deum inueniamus in futurā diem et multa peccamur eius demencia hec Crisostomus·

Sequitur Ozaco·

O Omine Jhesu xpe da michi inertitudinem diei aduentus tui vigilādo et bene opando p uenire ne voluptatibꝫ et vanitatibꝫ vacās

ſbito imparatus inueniar illa die ꝑita michi vt tūc in ter electos tuos merear tua gracia cōmumerari et cuz ipſis ad gaudia eterna miſericorditer aſſumi vt ſit cum eiſdem electis et ſanctis tuis quoꝝ p reſurrectionē renouabiē vt aquile iuuēnis ego te miſeratē vbi tu in corpore glorioſo es cōgregatus de tua ſoaari merear viſione et exultans te iugiter laudare ſine fine Amē.

De familia patris familias cuſtodientis contra furē domū ſuam. Capitulū xlvj.

Ēmde ꝓbat per exemplū q̄ ſit vigilāduz magis cū vigilādū eſt ꝑ eterna q̄ ꝑ tē poralibus Sed paterfamilias hora ſuſpecta de aduentu furis vigilaret ꝑ temporalibus ſeu coꝛnaliby ergo et nos omm hora quia ommis hora eſt ſuſpecta debemus vigilare ꝑ ſpiritualiby et ſemp ēe ſoliati vt in morte inueniamur pati. ſi ꝙ paterfamilias ſoliatus eſt de domo cuſtodiē da mlꝛtoꝛa? nos debem? ēe ſoliati de uita eterna ne pdam? eā qđ erit ſi inueniaī impati in morte p ꝙ ac carencia. Sedm Criſo. Confūdit hic deſides q̄ nō tm̄ ſtudiū faciunt ꝑ aīa quantū alij ꝑ pecunia q̄ fures exꝑectant ne pdant eam illi eñ vigilant vt reſiſtant furi hij aūt non vigilant vt inueniamē pati exponē aūt hec ſimilitudo ſm Criſo. dupliciter ꝑmo modo vocat furem dyabolū domū mentē quam ſi intrauerit per negligenciam iamtoꝛis racionis ſpoliat domum illum veſtimentis iuſticie auro ſapiencie argēto innocencie Domū ergo ſuam quis ſimt pfodi cū ſuggeſtionī cōſencns virtutiby ſpoliat et in viriby ledit. Sedm hāc viam notanē tria de patrefamilias videlicet ſcire. vigilare. et non ſinere. debet ergo ſcire inſidias furis id eſt cōgnoſcere prudenter vigilare ad ſui cuſtodiaz id eſt cauere ſolerter nō ſinere id eſt reſiſtere fortiter ne per fodiatur domus. foſſorio dyabolī. qui ꝑmo peciit ſuggeſtione. ſecundo fodit delectacione. tercio perfodit conſenſu. ꝑimum vix poteſt caueri. ſecundum magis. tercium maxime. Alio modo exponendo vocat furem moꝛtis diem quia occulte venit ſicut fur domus coꝛp? iamuā os et aures feneſtras oculos et ē ſenſus Qua ſi ſciret paterfamilias qua hora fur veniret id ē moꝛs q̄ fur dicatur et merito vel ꝓpter impꝛuiſū aduē tum et occultum introitū vel ꝓpter ſcrutinū expoliacō nez rez ommiū vigilaret vtiq̄ ne moꝛeret in peccato et culpa q̄ moꝛs peccatoꝝ peſſima et nō ſineret pfodi domū ſuam id eſt cū violencia animam a coꝛpoze extrahi ſed ſponte exire Vñ Criſo. Quoniam aie peccatrices in coꝛpoze quaſi in ꝓꝛio domicilio delectanē vemiens cū ſnīa dei angelus moꝛtis pfodit coꝛpus et animam violenter auellit ab eo Amme aūt iuſte q̄ nō delectanē in coꝛpoze ſed quaſi in exilio ibi fuit vemēte ſnīa non pfoditur nolentes ſed vocantur gaudentes Vnde et Ghrego. Neſciente patrefamilias fur domum pfodit q̄ dū a ſui cuſtodia ſpiritus dormit in ꝓꝛoma moꝛs veniens carnis noſtre habitaculū irꝛūpit et euz quem dormientem inuenꝛet necat q̄ dū vētura damna ſpūs minime ꝑuidet hūc moꝛs ad ſu pliciū neſcientem trahit furi autez reſiſteret ſi vigilaret q̄ aduentū iudicis qui occulte animas rapit ꝑcauens ei penitendo occurreret ne impenitens periret Et itez horum vero vltimā idarco dominꝰ noſter nobis voluit ēe incognitam vt poſſit ſemp ēe ſuſpecta vt dum illam ꝑuenire minime poſſum? ad illaz ſine intermiſſione ꝑaremur hec Ghre. Deinde cōcludit ex ꝑdictis et admonet nos vt parati ſim? q̄ ſi tāta adhibet diligēcia ꝑ cuſtodia rei pue multomagis adhiberi debet pro cuſtodia amme vnde dicat ideo et vos eſtote parati ſñ macula cordis oris et opeꝛis q̄ qua hora nō putatis id eſt in ſperata filius hominis venturus eſt ad iudiciū ꝑticipare in morte vl̄ ad iudiciū generale in fine mūdi Igiē q̄ neſcimus diem vl̄ horaz illam vnam ſcz occulte et furtim venturus ſit dominus vigilem? nō vna die vl̄ vna nocte ſed ſemp ommby diebꝰ et hoꝛis quaſi ſemp ſit venturus ne in illa die et hora dormientes et impati inueniaī. O q̄ felix qui nouiſſima ꝓuidet q̄ ſibi a peccatis cauet qui ſeipm nō negligit q̄ ſe omm tempoze ad moꝛtē ꝓparat et diſponit vt quandocūq̄ moꝛs venerit paratū eum inueniat gaudēterq̄ ipam recipiat q̄ſi q̄ libatoꝛis ſui aduētū deſideratūq̄ expectat. d. cū Apo. cupio diſſolui et ēe cū xp̄o Demde generaliter ſibiūgit Quod aūt vobis dico ommby ſcz preſentiby et futuris tam rectoriby eccleſie q̄ ſuddītis dico vigilate p ſollicitudinē quā ſibi quilibet impendere debet vt commune ommiby ꝑceptū nouiſſimi p ꝑmos audiāt vbi oſtendit q̄ non loquebatur tantū diſcipulis ſed pro ommiby fidelibꝰ ꝑſentiby et futuris q̄nis enim dies ille non omnes inuenturus ſit in hac vita tamē ad omnes quodāmodo ptinet videlicet q̄ tūc vnicuiq̄ dies illa venit cū venerit et dies vt talis hinc exeat qualis illo die iudicandus eſt talis eñ ꝑſentabitur in iudicio ſcz in parte electoꝝ vl̄ damnandoꝝ qualis inueniet in morte quantū ad gracia et meritū vl̄ culpaz et demeritū in quocūq̄ ſtatu quēq̄ inuenerit ſuus nouiſſimus dies in eo reꝑhendet eū mundi nouiſſimus dies quomā qualis in die iſto quiſq̄ capitur et moritur talis in die illo ꝑſentabitur et iudicabitur. Vnde Aug?. nemo querat nouiſſimū diē quando futurus ſit ſic vigilemus omnes bene viuendo ne nouiſſimus dies cuiuſcūq̄ noſtꝝ inueniat nos imparatos et qualis quiſq̄ hinc exierit ſuo nouiſſimo talis inueniaē in nouiſſimo ſeculi die et ideo vigilare debet ammo ommis xp̄ianus ne imparatū eū inueniat domini aduentus in paratū aūt inueniet dies ille quē imparatū inuenerit ſue vite huius vltimus dies vbi inueniemur ibi iudicabimur hec Aug?. Qualez ergo dominus in morte quēq̄ inuenerit talē illo die iudicabit q̄ et iā in morte iudiciū ſuū cognoſcit vnuſq̄ſq̄ eñ xp̄ianus in morte xp̄m videbit et tunc cognoſcit an de electis vl̄ de dānatis ſit. Vnde Lotharius q̄ poſtmodū Innocencius .iij. ē dict? in libro de miſeria ꝺdicōis humane ſic ait videt ergo tā bonus q̄ malꝰ animaꝝ anima egrediaē

de corpore xpm in cruce positū malus videlicet ceteris ad erubescenā et confusionem et erubescat se non esse redemptū sanguine xpi sua culpa exigente. vñ de malis dicitur videbunt quē pupugerunt qđ intelligitē de aduentu xpi ad iudiciū et de aduētu ad diē mortis. bonus vero videt ad exultacionē vnde et xps de Johanne euangelista ait sic eū volo manere donec veniam ad obitū ipsius. Quatuor namq; leguntur aduentus ipsius xpi ad hommes duo scz visibiles et duo invisibiles. primus aduentus visibilis fuit in infirmitate corporis scz in carne. Alius aduētus visibilis erit in maiestate dei scz ad iudiciū. primus aduentus invisibilis fit in mente visti p gratiā. secundus invisibilis est in obitu cuiusq; fidelis. Vnde dicitur obitus qz obuiam veniet xps hos quatuor aduētus repsentat ecclesia in quatuor diebz dominicis de aduentu domini non soluz numero diez sed eaā racione officiorz hec Lotharius Epa g aduocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos vertere et Jhesū benedictū fructū ventris tui nobis post hoc exilium ostende benignū o demens o pia o dulcis maria. Postq; ergo dominus in cōmunionis confessam vigilande cura admonuit sequenter specialē rectoribz et primatibz in expectacione et aduentu suo solliciteq; mandat et qđ vigilandū sit ostendit p secundū exemplū de seruo patrisfamilias q solliatus est regere domū sibi omissz non solū in psentia domini sed eaā in absencia eius et sic veniens eū dominus remuneret. si autē in contrarijs actibz ipsū inuenerit eternaliter puniat. Vt dicat Ambrosius est fidelis intencione domino ppter dominū seruiēs oues christi non ad lucrū temporale sed p amore xpi pascens seruis id est humilis affectione non suam sed dominj gloriā querēs et prudens in officij executione q subditoz capacitatē vitā et mores discutiat quē cōstituit dominus sup familiā suā q scz sit vocatus a deo et ipse se non ingesserit sup familiā suā regendā et pascendaz vt de illis nō subtrahat negligēter pigritia vel occasionalia nec vēdat symoniace minimo scz cupiditatis terrene vel laudis humane det mēsz in tempore opportuno scz necessitatis et tribulacōnis id est habita tēporis opportunitate non indiscrete trita mensurā id est arbum animie et corporis scz domini verbi vel exempli vel temporalis subsidij electū ad vsū hominū et mensuram p qualitate auditoz et indigenā. Quod autez dicat querendo quisputas non est ignorantis nec signat hec mterrogacio impossibilitatē phiende virtutis sed difficultatē et rei raritatē. rarus enī est talis et difficile est ista in vno inuenire. non autē est impossibile Vnde Theo. Sicut enī in dispensacōnibz facultatū siue aliquis incautus sit fidelis domino suo existens siue eaā prudens sit et infidelis dispereū: res domini sic et in rebz diuinis opz est fidelitate et prudēcia. duo ergo sm Criso. expetit ab huiusmodi seruo scz fidelitatem vt nichil qđ domini sui est sibi ppriū furando faciat aut vane consumat et prudenciā vt ad id qđ oportet q̄ data sunt dispenset. Debet autē familiaz domini pascere magis q̄ se et dare eis cibum triplicē p̄dictū sm mēsurā et capacitatē singulorz et hoc in tempore qz p̄dicacio non debet ee assidua ne vilescat neq; nimis rara ne subditi insolescant Jdē enī panis esurienti quidē appetibilis est saciato autē non multuz p̄latis ergo incumbit vigilare sup se et sup gregē suū et cuilibet fideli p modulo suo. Beatus enī ille seruꝰ quē dominꝰ in suo aduentu et cū venerit in morte ipsius querēs sui seruicij racionē inuenerit ita agentē id est bona spiritualia et carnalia fideliter ac prudenter et bene ministrantem hoc est in actibz caritatis se exercentē ac p se et sibi omissis vigilantē qz p talia meretur eternā beatitudinē nā sup omnia bona sua id est sup omnia celestis regni gaudia et in dei gloria vltra quā nichil melius est estimari cū qz in beatitudine eterna osequetur bonū infinitū qđ includit omnia bona. Beatitudo enim est status omniū bonorz aggregacione perfectus. bona quippe psencia sunt particularia sed bona celestia sunt omnia et perfecta qz nunc ex parte cognoscimus ex parte diligimus sed tunc perfecte. Constituetur autē super omnia non vt solus sed vt p̄ ceteris possideat p̄mia et gaudia eterna tū p sui vita tū p gregis custodia. nā sm Criso. ex ppriis meritis habebit aureā et ex aliorum acquisicione aureolā. primum qz bene vixit. secundū qz alios bene viuere docuit. Vnde Apls q̄ bene p̄sunt duplia honore digni habeātur maxime q̄ laborat in verbo et in doctrina. Vnde dicit Augꝰ. qđ apud deū nichil vacuus episcopi vel p̄spiteri aut diaconi officio si eo modo ministretur quo noster imperator iubet iste seruus de quo hic dicitur est quilibet xpianus q̄ est dispensator domini sui qđ tripliciter intelligi vno mō in dispēsacione spirituali qđ ppie pertinet ad p̄latos. Alio mō in regimine temporali qđ pertinet ad primates seculares et ad iudices. Tercio modo in bono vsu gracia a deo collatarz vt quādo aliquis in quo racō viget inferiores debito modo regit vitā virtuose pagat et ad hoc pertinet ad omnes. Cū ergo dicitur quisputas est fidelis seruus nē potest responderi hic est bonus p̄latus vel bonus princeps et iudex vel eciam bonus simplex xpianus qz vt dicitur in Ecc. cuilibet mandauit deus de primo suo vt det illi cibū id est omne auxiliū in tempore necessitatis ad qđ quilibet p̄dictorz tenetur. Vnde Criso. hec autē non de pecuniis dicta sunt solū: sed et de sermone virtute et de omni dispensacōne q̄ vnicuiq; omissa est. hec eaā ad primates seculares aptabit vtiq; parabola Vnumquēq; enī hijs q̄ habet ad omunē vtilitatē vti oportet et si sapienciā habueris et si primatū et si diuicias et si aliqđ quodcūq; nō ad nocumentū seruorz neq; in perdicionē suipsius hec Criso. Demde sm Criso. non soluz ab honore quo immunerat bonos et eaā a pena qua minatur malis erudit auditorē cū subdit. Si autē seruus ille homo malus michil cogitando de domini aduentu in morte vel in iudicio vel p̄mittendo sibi longam vitā dixerit in

corde suo id est presumpserit ac si in corde suo diceret
moram faciet dominus meus venire id est ad iudiciū
aut mors longe est a me. hoc quippe dicunt illi q̄ non
cogitant de morte et cepit quantomagis si peuenauerit
voluptatibꝫ et illecebris ac malis actibꝫ et opibꝫ et
carnalibꝫ oneribꝫ occupari et quos fouere oportuit seruos
offendere debuit penitere scz in vicijs latescendo vel pra-
uo verbo vel exemplo corrumpendo et peccare faciendo
sicq̄ cū securitate vixerit puerse veniet dominus ser
ui illius scz in morte vbi est iudiciū particulare vl̄ in
extremo examine vbi erit iudiciū generale in die q̄
non sperat et hora qua ignorat. de die em̄ et hora illa
nullus hominū scit et sic exp̄mitur malor̄ p̄latorꝫ qui
in hoc seruo intelliguntur vita et demeritū in sex q̄ fuit
ppria eor̄ scz p̄sumptiō. inimicor̄ oppressio. castrimar-
gia. luxuria. ostemptus et negligencia. et diuidet eū se
parando animā a corpore in morte et a consortio sanctor̄
in examine ponetq̄ partē eius duplicē scz corp⁹
et aiaz vel partē id ē retributiōz cū ypocritis id est fal
sis xp̄ianis in agro et in mola et in lecto derelictis et
eaā cū infidelibꝫ qui nec fidē habuerunt seperando eū
a beatis et coniungendo cōdemnatis. Et paucis dicat cum
ypocritis q̄ cū alijs vt similitudo pene respondeat simi
litudini culpe. Ypocrita em̄ aliud est et aliud ostendit
sic qui in agro in lecto vel in mola erant et idē facere
ac boni esse videbantur sed exitus diuerse voluntatis
apparet cū derelinquunt et cū damnatis societantur ecce
malor̄ seruor̄ remuneracio scz eterna damnacio. Vbi
Crisō. diuidet eū de consortio xp̄ianor̄ vt neq̄ cū sanctis
glorificetur neq̄ cum his qui mediocriter deliquerunt
mediocriter punitur sed iunget eū ypocritis et infide-
libus vt quor̄ imitatus est mores ipsor̄ puniat me-
ritis. Quoniā sacerdos quēadmodū sup omnem po
pulum glorificatur si bene fecerit non solū ꝓpter suam
iusticiā sed et ꝓpter omniū q̄ causa est ipse iusticie vni
uersor̄ ita et peccans sup omnes punitur non solū ꝓ
ter suū peccatū sed et ꝓpter omniū q̄ ipse causa sit omni
um ad peccandū hec Crisō. Deinde de pena eor̄ sub
iungit dicens Ibi erit fletus ex vehemēcia doloris et
stridor dentiū ex vehemēcia frigoris. vñ Job maledicta
pars eius in terra ad calorē nimiū trāseat ab aquis ni
miū. de hac pena ladus habes sup̄ eadē feria tercia de nō
habente vestē nupcialē. Attende ergo hec o serue ma
le et te emendare studē q̄ nunc est tempus emendacō
nis et laboris. postea erit retributiōnis et mercedis.

Sequitur Oracio.

Omine Jhesu xp̄e da michi meessabiliter di
em transitus mei et diem iudicij cogitare ac
nouissima pauere vt vigilem solliciter pro
spiritualibꝫ et eternis michi cauendo a peccatis et insi-
stendo operibꝫ bonis neq̄ ipsū non negligā sed omni
tempore ad mortē me preparē et disponem p̄sta domi-
ne vt michi quotidiano actu pauorē et penitentiā cōfū
macōz et vt tota vita mea talis sit in cōuersacione vt
liber merear esse in fine teq̄ in morte vel in iudicio ve

mente gaudenter recipere et tecū sine fine gaudere āmē.

De lūbis p̄ancti et lucernis ardentibꝫ Ca. xlviij.

Qui ad vigilandū dns multiplicat monui
tiones sequenter quedam ad vigilandum nos p̄
parancia seu ad vigilantes p̄tinencia describens monens vt sint lumbi vestri tam
mentis q̄ carnis p̄ancti angulo castitatis et lucerne ardentes in manibus et operibus vestris.
Lumbi mentis sūt voluntas seu affectus et intellectꝰ
ex quibꝫ p̄cedunt cogitacōnes male et desideria p̄ua
Lumbi vero carnis sūt ex quibꝫ p̄cedunt carnales cō
cupiscencie et opera impudica et vtriq̄ lumbi sūt p̄ci
gendi id est coartandi ab illicitis cogitacōnibꝫ et ope-
ribꝫ. Cum doctorū p̄nor̄ est diuine legis meditacō assi
dua que fit p studiū sacre scripture secundor̄ autem doctorū
est iusticia que fit p rigorē discipline et ita p primus
fluxus cogitacionuz et desideriorꝫ mutilū reprimitur in
mente. p secundū fluxus concupiscēciaꝝ carnalū et ope
rum restringitur in mente et carne. Lucerne ardentes
sunt doctrine dare ac lucere ac exempla bona ex cari-
tate que debent esse in manibꝫ nostris vt impleamus
opere. Lucerne ergo p bonor̄ sermonū et operꝫ exem
plum ardentes p interne caritatis feruorē et lucentes p
sancte cōuersacionis splendorē sint in manibꝫ nostris
et in operibꝫ bonis sicut Johānes erat lucerna ardens
et lucens. Vbi Gre. Lumbos p̄cingimus cum carnis
luxuriā p cōtinenciā coartamus. lucernas ardentes in
manibꝫ teneamus cū p bona opera primis nostris lucis
exempla monstramus et fulgeamus rubens dominus
vt sint lumbi vestri p̄ancti mandat vt mala desideria
atq̄ opera fugiamus. rubens vt sint lucerne nostre ar
dentes monet vt bona diligamus atq̄ faciamus p̄us
ergo p̄cingere lumbos et tūc accēde lucernā p̄us dedisce
a malo et tūc fac bonum prius quiesce agere peruerse
et nunc disce bene facere. Sīc vt ait Aug⁹. non nobis
infert deus bona sua nisi mala auferat nostra et in tan-
tum illa crescunt in quantū ista minuuntur nec illa p
ficientur nisi ista finiātur. Item monet vt q̄ fideles et
prudentes ac de nostra custodia solliciti et vigiles domi
nū a nupcijs in celo p copulacionē angelor̄ sanctis re
uertentē id est aduentū eius ad iudiciū particulare in
morte vel generale in resurrectione cum timore et
amore expectemus sicut antiqui patres expectabāt
eum venturū in carnē quē bene expectamus dū in eis
aduentum in omnibꝫ nosmetipsos p̄paramus vt cum
venerit et pulsauerit ei aperiamus et ipsū suscipe pa
timus. Vbi Gre. ad nupcias quidē dominus abijt cū
resurgens a mortuis et ascendens in celū supernā sibi
angelor̄ multitudinē nouus homo copulauit q̄ tūc re
uertitur cū nobis p iudiciū manifestat. venit quippe
cū ad iudiciū ꝓperat. pulsat vero cū iā peregrinis mole
stias esse vitanā mortē denunciat vel designat. cui cō
festim apimus si hunc cum amore suscipimus. aperiri
etenim iudici pulsanti non vult qui exire de corpore tre
pidat et videre eū quē offendisse se meminit iudicem

formidat qui autē de sua spe et operacone securus est pulsanti ocius aperit qua letus iudicē sustinet et cū tempus mortis ppm quū nouerit de gloria retribuco: mis hilarescit hec Gre. Talis quippe potest dicere cū Apo. Cupio dissolui et esse cū xpo. qui huiusmodi ē ommib⁹ huius mundi feliab⁹ feliciō et regib⁹ regā: liō. Vnde Anshelmus hoc verē dico ommib⁹ huiꝰ mū di ptātare delicijs honoribꝫ et diuicijs si ob cōscienae serenitatē fidei firmitatez spei certitudinē morte non ti meamus qō ille poterit maxime expiri qui aliquo tē pore sub hac seruitute suspirans id est libertatis oscien: ae autas euahit. hee sunt future beatitudinis tue pmi: ae salutares vt morte supuemiente naturalē horrorem fides super. spes temperet. oscienaa pura repellat hec Anshē. Sed hoc solis pfectis cōuenit. numquid ergo impfecti qui vitā habent m desiderio et morte m paē aa damnabuntur. Absit multi enī saluandi sunt m ca ritate pfecta qui sez edificant lignū fenum et stipulaz et de corpore exire timent propter eremabilia que se: cū ferunt. sed qz dū istis temporalibꝫ quibꝫ adherēt p ponunt de vita eterna certi sunt sed de hijs licet sint sal uandi non loquitur hic. sed de pfectis qui vitā habēt m paciencia et morte in desiderio. Deinde subiungit pmij et retribucionis magnitudinez qz vigilantibꝫ p mittit beatitudinē. Beati enī serui illi m p̄senti beatitu dine spei et m futuro beatitudine spei qs cū venerit do minus in eoꝝ morte vel in extremo examine inue: nerit vigilantes in statu gratie et non dormientes in statu culpe. Vbi Gre. vigilat qui ad aspectū veri lu minis apros mentis oculos tenet. vigilat qui seruat operando qō credit. vigilat qui a se torporis et negli: gētie tenebras repellit hec Gre. Sed veniens domi nus quid vigilantibꝫ seruis exhibeat videamus nam p̄get se id est ad retribucionē p̄parabit et facet vigi lantes discūbere id est in eterna quiete refoueri et que scere vt edant super mensam suā in regno suo et trā: siens id est de iudicio ad regnū rediens ministrabit il lis qz sue luas illustracione et diuinitatis cōtemplacio ne fideles saciabit. Quem enī in humilitate in tui cō cernemus eaā in diuinitate post iudiciū videbimus ministrabit illis lac humilitatis et vinū diuinitatis et ci tatis et mānā dulcissimū qō in cor homis nō ascēdit fa acet itaqꝫ illos discūbere qsi fessos refocillās et ministra bit illis spirituales delicias apponens. Vnde Ypocrisi? Discubitū enī opimaī quietē a multis laboribꝫ et co: piosim donacionē omniū bonoꝝ. Hoc est enī qd Ihe: sus facet eos recūbere dans eis p̄penā quietē et distri: buens eis bonoꝝ multitudinē. Morialiter pulsat dns hominis animū cū eū mouat ad melius p̄positū cui cō festim aperit p bonū cōsensū et sequentē effectū et tali seruo ministrat dominus gratiā m p̄senti et gloriam in futuro. Delectat quippe dominus esse cū hominibus Ideo querit vbi mansionem apud eos muemat pul sat ꝑ ad hostia cordium multiplicater vt si p vno non aperat ei saltē p altero pulsat p doctoꝝ verba p bonoꝝ exēpla p collata beneficia p illata flagella p pmissio: nes p̄mioꝝ p mmas tormentoꝝ p passiones suas et sanctoꝝ. Quida autē sunt qui pulsanti domino respō dere nolunt quida humiliter respondēt sed tamē eum abire faciunt. Quida aperiūt sed diu apud se quesce re non pmittunt. Quida licet aperiant et eū recipiāt tamē supuementibꝫ alijs hospitibꝫ eū quasi pauperem eiaunt aut est domus plena et utensilibꝫ non muenit vbi capᵗ redmet. ꝗdaz aūt dominū pulsantē recipiūt et alios hospites excludunt et msup ei delectabilē p̄pa: rant mansionē vt a nullo inquietetur et illi multa bo na p talē hospitē cōsequuntur. pmi sunt qui ita sūt du ri vt ad nullā p̄dicacionē vel beneficiū cor eoꝝ valeat aliqualiter emolliri. secundi sunt qui se peccatores hu militer cōfitentur. sed adhuc non habent voluntatē de: serendi peccata. tercij sunt qui in aliquo se emendant et m aliquo non vt qui alienas res et usuras ampliꝰ recipere nolunt sed acceptas refudere recusant. Quar ti sunt q̄ p tempore cōpunguntur vel se emendāt sed ato readuiant vt faciāt qui alijs hospitibꝫ supuemien: tibꝫ pauperes hospites eiaunt hospites supuenientes sūt delectaciones carnis mundi et huiusmodi. varia utē silia sunt occupaciones superflue que cordis libertatem angustant et spiritū scm extinguūt. sed vt dicā tur prius eiatur q̄ non admittatur hospes. Quinti et vlti: mi sunt qui bona que meditant ad finē p̄ficiendo per ducunt apud istos mansionē dominū faciat et eos val de diligit. In nocte ergo huius seculi semp debemus vigilare et cōtra hostes solliciti esse ac expectare iudi: cem et dominū ommib⁹ in qualibet etate paratis lucem p̄penaz ministraturꝫ. Et ideo si in p̄ma vigilia et etate negligentes fuimus nec si desperare et a bono opere ces sare debemus nā longanimitas sue paciencia insinu: ans dominus subdit. Et si venerit in secunda vigilia et etate et si in tercia vigilia et etate venerit in morte vl in iudicio et ita muenerit eos scz vigilantes et in bo: no p̄seuerantes beati sunt serui illi nunc in spe et postea in re. Vbi Gre. p̄ma vigilia p̄meuz est tempus vite nostre id est puerilis secunda adolescencia vel iuuent⁹ tercia autē senectus accipitur. Qui ergo vigilare in p̄ ma vigilia noluit custodiat vel secundā et qui in se: cunda nolunt tercie vigilie remedia nō omittat vt q̄ cōuerti in puericia neglexit saltē in tempore iuuentu: tis vel in senectute resipiscat. Sed vt ait idē Gre. Nemo hanc longanimitatē dei negligat qz tanto di: strictiorē iusticiā in iudicio exigerit quāto longiorez pacienciā ante iudiciū progauit. Vnde Alchuinus si tis est alienus a fide qui ad agendā penitenciā tempus senectutis expectat. Timendū est enī ne dū expectat misericordiā madat in iudiciū. si heu hodie homines flo rem iuuentutis in vanis cōsumunt et fere senectutis in agendo penitenciā vix expendūt. Vnde Seneca de similibꝫ loquens sic ait quēadmodū ex amphora pri: mum qd est sincerissimuz effluit. grauissimū q turpi: dūq subsidit sic in etate nostra qd est optimū in p̄mo

est ſdq; exhaurire in alijs poculis patimur vt nobis fiat ſeruen⁹. Vigiles h vocat a ſimilitudine excubiarum in nocte q⁹ in huius mundi nocte ſemp debem⁹ ſollicite fide ventura id est aduentū iudicis expectare q⁹ neſcimus quando dominus veniat an mane id est in iuuentute an gallicantu id est in virili etate an media nocte id est in ſenectute an ſero id est in ſenio. Et q⁹ in quolibet horū ſtatu aliqui morimur et dominī aduentus eſt nobis incertus iō in quolibet ſtatu et omnibus etatibus vigilare debemus et parati ee p iuſticiaz ad recipiendā morte vt in morte dominū veniente recipiamus p bonā voluntatē. et ne quis cōfidat de ſtatus dignitate aut ſcire dignitati ſi malus ſeruuerit ſubiungit q⁹ ſeruus vt non ſit diſcretio in genere qui cognouit voluntatē domini bonā adimplendū obligatē et non ſe ꝑparat ad bonū nec fiat eius voluntatē ipsiz in opere implendo et eā in opere potiſſimo et magis beneplacito domino plagis vapulabit id eſt punietur multis q⁹ peccauit in multis et q⁹ otemptit non faciendo qō ſi faciendū ſciebat. talis enī non ex ignorantia ſed ex certa ſcientia peccat et ſcienter peccans magis dominum offendit et plus otemnit ac vnus in infernū deſcendit. Ecce q⁹ ſcientia aggrauat culpam. Vnde Gregorius vbi donum maioris ſcientie ibi tranſgreſſor maiori ſubiacet culpe. Et Criſoſtomus Leuior culpa eſt veritatem non cōprehendere q⁹ contemnere ap̄hensam. non enī cōſimiliter in omnibus omnia iudicant̄ ſed maior cognitio ſit maioris pene occaſio. Vnde ſacerdos eadem peccans cū populo multo grauiora patiet. Seruus aut q⁹ non cognouit ſez voluntatē domini ſcire potuit ſi negligēs non fuiſſet et fecit peccata digna plagis et puniet vapulabit pauas et minꝰ punietur ceteris paribus q⁹ q⁹ ſciēter peccat et ex certa malicia quia talis peccat ex ignorātia que diminuit de peccato niſi fuerit affectata ſicut cum aliquis vult ignorare illud quod tenetur facere vel vitare licentius poſſit peccare. Ex magna enī libidine peccandi prouenit cum aliquis vult illud ignorare cuius ſcientia poſſit eum a peccato impedire vel retrahere. Multi enī eſtimantes ſe minus vapulaturos ſi neſciunt quid operari debeāt auertū aut verbū dei et veritatē audiāt vel intelligant. ſed cū poſſent ſcire ſi ſtudium vellent adhibere nō vt neſcientes ſed vt cōtemptores iudicabuntur q⁹ non cognoſcere dicendus eſt qui ap̄hendere vult ſi nō valet. In talū ꝑſona dicitur in Job q⁹ dixerūt deo recede a nobis ſcientiā viaz tuaz nolumus. Vñ Beda multe hanc ſententiā male intelligentes nolūt ſcire quid faciāt et quaſi minus ſe vapulaturos exiſtimāt ſi neſciant quid operari debuerāt. ſed aliud eſt neſciſſe aliud eſt ſcire noluiſſe. neſciſ nāq; qui ap̄hendere volet et non valet. Qui autē vt neſciat aurē a voce veritatis auertit iſte nō neſciens ſed otemptor dicitur. Vnde et Criſo. Non eſt eis excuſatio ꝺemnationis ignorātia veritatis quibus fuit inueniendi facilitas ſi fuiſſet q⁹ rendi facultas nā veritas ſalus et vita cognoſcentiuz ſe magis debet quere q⁹ querere. Vnde eciaz Bernh. Multa ſcienda neſciuntur aut ſcienda in curia aut diſcendi deſidia aut verecundia inquirēdo et quidā huiuſmodi ignorantia nō habet excuſationē. et inter fruſtra ſibi de infirmitate vel ignorantia ſua blandiūtur qui vt liberius peccent libenter vel ignorat vel infirmantē hec Bern. Sed pauci p ignorantiā excuſantur q⁹ vt ait Leo papa monemur quotidie auribus noſtris eloquio dei omnis homo quid diuine iuſtitie placeat ſciē ac cōmunitur. Vnde et Beda Nemo igitur ex eo q⁹ dñi ſui ſeruū neſcientē voluntatē domini vapulare pauas interp̄tādo de remedio neſciēdi p̄ſumat q⁹ vt alia taceam ex eo ipſo q⁹ homo eſt nec mala q⁹ caueat nec bona poteſt ignorare q⁹ appetat. Vt autē dicat hic glo. Inter omnes penas nutiſſima eſt eoz q⁹ poteſt originale peccatū nullū addiderunt minoz poſtea eoz q⁹ ex ignorantia precauerūt. poſtea vero eoz q⁹ ex infirmitate tamē ſcienter tamē poſtea eoz qui ex malicia. Et nota q⁹ licet grauius ſit peccare ex certa ſcientia piculoſius tamē eſt peccare ex ignorantia. Deinde reddit cauſam dicit⁹ q⁹ ab omni cui plus datur et cui plus cōmittitur de gracijs plus exigetur et requiretur in hoc tempore vt non ſolū ſibi ſed eciā alijs conetur p ficere et in die iudicij quādo de animabus cōmiſſis racō exigetur. Quanto enī dominus plura bona et dona horum cōfert tantomagis et maiori cōtemptu dominuz offendit cū peccat. et iō magis punietur q⁹ potētes potenter torquenta patiētur et fortioribus fortior inſtat cruciatus. et ergo merito cognoſcens plus et nō cognoſcens minus vapulabit q⁹ iſti plus illi minus eſt commiſſū. hoc ſpecialiter poteſt intelligi de hijs q⁹ data ſunt p̄latis ad regnū alioz vel generaliter de hijs q⁹ data ſūt vnicuiq; ad regnū ꝺei et hoc ſiue ſint bona fortune nature ſiue gr̄e. Vnde Beda Multū ſepe datur eciā quibuſdā p̄latis quibus eciā cognitio dominice voluntatis exequendi q⁹ cognoſcūt facultas impenditur Multū autē cōmendatur illi cui cū ſua ſalute dominica q⁹ gregis paſcendi cura cōmittitur. Maiori ergo gratia donatos ſi deliquerint maior vindicta ſequetur Vnde et Criſo. Quanto enī manus aliquis aliqō beneficium accepit tantomagis eſt obnoxius pene ingratus exiſtens et neq; honore melior effectus ꝓpter hoc vtiq; vt diuites pauperibus magis puniunt̄ mali exiſtentes quomā neq; in copioſitate facti ſunt mānſueti hec Criſo. et non tamē reddemus racionē de hijs q⁹ accepimus ſed eciā de hijs q⁹ acapere potuim⁹ ſi p. nos nō ſtetiſſet quod negligētes et deſides homies valde terrere deberet.

Sequitur Oratio.

Omine Ihesu xp̄e q⁹ luſtibi et lumbos reſtringere et lucernas ardentes tenere tuipſe lumbos noſtros precinge vt nulla nobis dominetur iniquitas et ad nullā deſmemus peccatum lucernas noſtras tuipſe ardere fac ardentesq; cuſtodi vt non refrigeſcat noſtra caritas ſed ſemper ad tuā iuſticiā faciendā omnis noſtra cogitatio locucō et

operacō dirigatur sic me domine vigilanter et sollicite aduentū tuū expectare vt letus te suscipiens ad gaudia eterna valeā te miserante puenire. Amen.

De decem virginibus Capitulū xlvij.

Dixit dominus ostendit quedā antecedēta iudiciū et monuit ad vigilandū cōsequenter describit ipsū iudiciū. Et qz vniuersitas iudicanda describitur et distinguitur in tres status scz actuoz cōtemplatiuorum et plactoz et ideo tres ponit parabolas ad istos tres ptinentes. Prima est de decē virginibus et ptinet specialiter ad cōtemplatiuos. Virginitas enī vitā cōtemplatiuā signat qz castitas mētē a carnalibus eleuat et sic ad cōtemplacionē veritatis disponit. Numerus aūt denarius vniuersitatē cōtemplatiuoz signat quia numeri solum vsqz ad decē pcedunt vel decē ꝓpter legis opera obseruanda nichilominus tamen ad omne genus hominū potest hec parabola referri. et primo arca vitā contemplanda et cōsequenter ea quā alioz ponitur meritū et demeritū. secundo examinacionis iudiciū. Optat quippe dñs vt nos cū venerit inueniat ꝑparatos et cū eo ianuaz regni celestis intremus et ne excludamur in prudencia fatuitatis et claudatur ianua sponsi celestis Vnde vigilare oportet qz nescimus quādo spōsus veniet et cur sit opus vigilare docet et ad hāc parabolā de decē virginibus mouat. Simile est enī regnū celoz id ē ꝑsens ecclesia militans specialiter quantū ad statū contemplanda et nichilominus quantū ad statū aliox de decē virginibus cōtinentibus quaz quinqz erāt fatue quia vanitati quinqz sensuū seruierunt et opera sua bona de genere nō ad finē debitū ordinauerūt ꝓpriā gloriā et fauorē seu laudē hominū vel questū principaliter in eis intenderunt et quinqz prudentes qz veritati ꝑ eternis seruierunt et opera sua bona ad finē debitū scz ad gloriā dei principaliter et ad perfectionē sui et ad edificacionē ꝓximi cōsequēter ordinauerūt hijs ecclia recte similꝫ ꝓbatur qz in ea boni et mali religiose et supplicaciose cōtinentes primitiuā cōtinencia quinqz ꝑ quinqz prudentes et quinqz fatuas virgines quādoqz paruā sensuū cōtinenciā a carnis illecebris et voluptatibus significantes intelliguntur. Quicūqz enī opa sua bona ꝑ vana gloria vel questu faciunt fatui sunt et si prudētes ē videāntur. Inde enī et virgines dicuntur qz bona operantur et boni ab hominibus videntur. Sūt igitur in actione virgines et in intencione corrupti qz bona q agūt nō casta et sincera intencione faciunt et merito dicunt̄ virgines fatue qz opus bonū de genere pdunt ꝓpter defectuz recte intencionis. Magna quippe fatuitas est difficilia et ardua aggredi et sustinere sine fructu et vtilitate magna enī fatuitas est ieiunare et vigilare carnē affligere orare et similia facere et nullā aliam mercedē nisi vanā gloriā expectare. De talibus enī dominus ait receperunt mercedē suā. prudentes vero totā intencionē ad deū referunt et ꝑ operibus suis a deo cui soli placere cupiunt mercedē recipiūt. prudēcia quippe magna ē ex modicis magna et ex temporalibus acquirere sempiterna et in hijs diuiditur totus mundus et tota fidelium multitudo qz vt dicit Iero. Sancta ecclesia virgines prudentes habet ꝑ deo bene operantes et fatuas ꝑ vana gloria laborantes. Videat ergo vnusquisqz vt bonum opus bene et bona intencione faciat qz non bonū facere sed bene facere laudabile est. non enim verbis meremur sed aduerbijs id est non in eo qd aliquid famus sed in eo qd bene famus. Omnes vero accipiētes lampades suas id est bona opera de genere exierūt obuiā sponso et sponse. ad hoc enī debet ordinari exercitium vite nostre vt homo possit secure et decenter christo ad iudiciū venienti obuiare sed quinqz fatue acceptis lampadibus id est operibus suis nō sumpserunt oleum secum id est non habuerunt spirituale gaudium quod oritur ex operibus bonis ꝓpter deū factis et hoc ꝓpter defectū recte intencionis. Vt enī dicit Aug⁹. qui non ꝓpterea gaudet qz intencionem deo placere nō habet oleū secū. prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis id est inter cōscienciam cū lampadibus id ē cū bonis operibus hoc est vt dicit Aug⁹. letiā bonorum operū in corde atqz cōscientia posuerunt qz ꝓpter rectitudinē intencionis gaudent in domino de suis operibus bonis. Dicitur autē gaudiū istud oleū qz nutrit et fouet caritatis ignē. Ex hoc enī qd aliquis delectatur in ope sancto et melius operatur et p cōsequens disponit vt ei maior caritas infundatur. Omnes quippe virgines tam fatue qꝫ prudentes acceperunt oleum in vasis suis cū lampadibus. fatue autē solū in lampadibus nō in vasis ita qd vasa habuerunt vacua sic et in ecclesia quidā accipiūt oleū in lampadibus quasi videantur ab hominibus boni interius autē sunt bonitate vacui et mali Morā autē faciente sponso id est xpō differente iudicium scz donec impleatur numerus electoz dormitauerunt omnes quantū ad languorē corporis et dormierunt quantū ad somnū mortis vel dormitauerūt per negligenciā et mortē. Vnde Crisō. Tardāte dñō macone seculi non solū peccatores sed iusti et spirituales ad negligenciā sunt deuoluendi et ad carnalia delectamēta transituri vt impleatur illud ps. Saluū me fac domine quoniā defecit sanctus quoniā diminute sūt veritates a filijs hominū et bene cōparatur mors somno qz a morte erit ad vitā exspectacio. Deinde ponitur examinacionis iudiciū arca ꝑdicta opera cōtemplanda et ea alioz cū dicitur. Media autē nocte id est subito nullo sciente aut spectante qz dies domini sicut fur in nocte veniet. nā qz tempus iudicij est nobis occultū ideo signat ꝑ mediam noctem. qz illa que fiunt nocte media sūt hominibus occulta. clamor factꝰ est tubarum angeloz excitans mortuos et vocans ad iudiciū. O quantus clamor qz nō erit anima ita alte in celo nec ita ꝓfunde in inferno nec corpꝰ in sepulchro qñ audiat hūc clamorem et extremiscat. Ad litteraz media nocte secūdum quosdam fiet iudiciū qua angelus egyptum deuastauit et dominus infernum spoliauit eadēqz

hora electos suos de hoc mundo liberatur. Sed secundum alios celebrandū dicitur quia nox illa sicut dies illuminabitur. Tunc surrexerūt omnes ille virgines fatue et prudentes q̄ omnes scz boni et mali resurgent vt in iudicio appareant et ornauerunt lampades suas id est ordinauerūt rationes operū suorū reddendas cogit. modo et numerando apud se opera sua p quibus remunerationē sperabāt. iste enī ornatus nō est aliud q̄ reditus ad mentē cogitando de iustitia operū suorum et bonitate arcūst. maiū ac reddenda ratione eorum. hoc enī omune est fatuis et prudentibus sed in fatuis est vana fiducia in prudentibus vera. Ad veritatē quippe ornatus lampadis tria exiguntur videlicet claritas vitri in quo significatur puritas quo ad seipsum plenitudo olei in quo misericordia quo ad primū in flāmatio ignis in quo fides cū dilectione ad deū que omnia in prudentibus sunt et in fatuis deficiunt. Sed fatue sua fiducia decepti sapientibus dicunt date nobis de oleo vro q̄si dicat iustitia vra sufficiēs est vos glorificare et nos excusare. Excusetis ergo nos vt feratis testimoniū de operibus nostris que vidistis q̄ cōtinentes et fideles quia lampades nostre extinguūtur id ē opera nostra que videbātur nobis lucere et clara hominibus foris apparere in aduentu iudicis mihi obscurātur q̄ oleo vere glorie et intentionis recte pūantur. Rā sm Aug̃. quoz facta aliena laude fulciuntur eadē subtracta deficiunt responderunt prudentes dicentes Ne forte non sufficiat nobis ista petitio vana et responsio negatiua signat q̄ tunc nullus ad alterū quantumcūq; iustum poterit p auxilio habendo recurrere nec aliquis quantumcūq; iustus poterit alterū iuuare sed vir sibi soli sufficiat sua iustitia. Vnde Aug̃. vnusquisq; p se rationem reddet nec alieno testimonio quisq̄ adiuuabitur apud deū et vir sibi quisq; sufficiat vt ei testimoniū perhibeat scientia sua. Vnde et Iero. hoc nō de auaritia sed de timore dicūt q̄ vnusquisq; p operibus suis mercedē acapiet nec possunt in die iudicij aliorū virtutes aliorū vitia sublenare. Ite ergo potius ad vendētes et emite vobis quasi dicerent sm Aug̃. Crimē eorū commemorando videamus nunc quid vos adiuuēt q̄ vobis laudē vendere studuerunt et vos in erroē inducere vt non curā deo sed ab hominibus gloriā quereretis Exprobratio est p̄terite fatuitatis in hoc q̄ bona opa de genere dederunt p fauore laudis humane q̄ venditores sunt adulatores quasi diceret eis desiderate q̄d valeat vobis p tali fauore otiemter viuere. Dū aūt irēt emere tropice loquitur id est si adhuc viuerent et in uenirent irent emere in quo implicatur q̄ remanet affectus et habitus vanitatis p̄terite id est sm Aug̃. dū admirarent se ad ea q̄ foris sunt et solita gaudia reqrerent venit sponsus scz ille qui iudicat id est xp̄s vt remuneratione bonoz faciat et q̄ p opa caritate formata parate erant scz prudētes virgines quibus sm Aug̃. bona testimoniū coram deo conscientia phibebat intrauerunt cū eo ad nuptias scz ad celestis regni gloriaz et foris exclusis id est ad penā relictis clausa est ianua id est aditus ad regnū celoz q̄ non est alicui possibilis post iudiciū. ianua iēr ē triplex scz misericordie admulgendū q̄ modo omnib⁹ aperitur. gratie ad merendum q̄ modo omnib⁹ offertur. glorie ad intrandū que modo omnib⁹ penitentib⁹ reseratur. Ergo clausa ē exclusis reprobis meritis electis operib⁹ consummatis nō eīm vt ait Aug̃. post iudiciū patet p̄mium aut meritorū locus. Vnde et Crisos. Ita est terribile illud iudicium vt nec innocentia sibi confidat tantus timor erit omnium eiā sanctoz vt nemo speret se iustū meruisse q̄ ad hoc timeat ne forte reus existat. Quomodo ergo pro peccatoribus tunc intercedāt sancti cū timeant ipsi de se Nam sicut tempus misericordie iudiciū non recipit sic et tempus iudicij misericordiā non recipit. vbi aūt locū misericordia non habet nec intercessio valet. vbi ea Gre. O si sapere in cordis palato posset quid admiratiōnis habet q̄ dicitur venit sponsus quid dulce dimittunt cū eo ad nuptias quid amarum dimittunt et clausa est ianua. hīc regni ianua lugentib⁹ datur que modo quotidie penitentib⁹ aperitur q̄ neq; q̄ tunc venia meruit q̄ modo tempus venie aptū perdit. Ibi a domino non potest mereri q̄ petit qui hic noluit audire q̄ iussit hec Gre. Nouissime p minis tardam et infructuosam penitentiā veniunt et reliq̄ virgines dicētes dñe dñe aperi nobis p hoc q̄ vocāt eum dominū significat q̄ credidērunt in xp̄m. vñ Cri. Egregia quidē in dominī appellatione confessio idēq; repetitū iudicium fidei est sed quid p̄dest voce inuocare si operib⁹ neges non humanis verbis hec aguntur sed conscientie sibi locuntur et q̄ fides eaq; fuit informis Et sm Aug̃. magna eius seueritas post iudiciū cum ante iudiciū ineffabilis misericordia p̄rogata est id̄ respondens ait Amen dico vobis nescio vos id est nō cognosco scz notitia approbationis qua soli electi a deo cognoscuntur quasi diceret Ideo vos desero q̄ vite meritū in vobis non agnosco nescit eas dominus et repellit. q̄ sm Aug̃. non intrant in gaudiū eius q̄ non corā deo sed vt placerent hominib⁹ visi sunt aliquid sm p̄cepta eius operati. In fine aūt intentā conclusionē infert ad nostrā instructionē dicens Vigilate itaq; ad habēdū fidē caritate formatā et vos ad mortem et ad iudiciū solliciti p̄parando anteq̄ veniat sponsus vos ad hoc subito vocando q̄ nescitis diē neq; horam mortis vel iudicij. sed de vtroq; incerti estis ecce quo parabola tendit vt q̄ ignoramus diem iudicij et eiā mortis nostre dubie solliciti testimoniū bone conscientie nobis p̄paremus ne si inde nos inueniat imparatos cū fatuis virginib⁹ foris remanemus. Singuloz enī discutientur actus accusante vel excusante conscientia vnūquēq;. Vnde Iero. ex hoc aūt q̄ infert vigilate itaq; q̄ nescitis diē neq; horam intelligitur vniuersa que dicta sunt ee p̄missa. vel q̄ ignoramus iudicij diē solliciti nobis iugē bonoz operū p̄paremus. Vigilia enī opus est meritis ante mortē corporis. Vt

autez dicat Aug⁹. non solum illius vltimi temporis q̄ venturus est sponsus sed et sue quisq; dormiacois diem et horaz nescit. Quisquis autē paratus est vsq; ad mortē que ommib; debitur paratus muemetur eaī cū illa vox media nocte sonuerit qua omnes euigilaturi sumus. itaq; vt dicat Criso. reuocemus ad memoriaz exemplū qđ de virginib; refert que exduse sunt a thalamo sponsi ꝓpter olei defectū ponamus nosmetipsos m illis que exduuntur et vide quis doloz que pena sit si cogitemus posse eaī nos eadē pati cū negligim⁹ Est ne aliquis ita lapideus q̄ hoc exemplo nō moueatur et timeat ne similia meurat hec Criso. Igitur vigilemus et opera luas agentes in vigilia huius vite oznemus lampades nostras et opa vt habentes oleum ac gloziā et gaudiū m cōsciencijs nostris ꝑparati mtremus cū sponso ad nupcias regni celestis. Vnde dicat hic Criso. q⁹ tuđi exituri de egipto expediti et p̄cincti agnū uisi sunt manducare et ad eundum paratī ostendētes nobis quomā qui cūq; nostri agni eucharistiam manducant ita debent ē expediti quasi quottidie exituri de mundo. Ad hoc ergo tendit parabola vt ad futura oculos cordis aperiamus mala cuiusdam⁹ de serendo culpā bona ꝓmereamur sectando tustiaā et cū omni diligencia quottidie expectemus dominī aduentum cuius nescimus diez neq; horā. vbi Gre. q⁹ post peccata deus penitencā suscipit si sciret quisq; de ꝑsenti seculo quo tempore exiret aliud tempus voluptatibus atq; aliud penitencie aptare potuisset sed qui penitenti venīā spondet peccanti die crastinū non ꝓmisit. semp ergo extremū diē debemus metuere quē numq̄ possumus ꝑuidere illa hora est nostri exitus semp metuēda ista redemptoris admonicio ante mentis oculos ē semp ponenda qua ait vigilate itaq; q⁹ nescitis diem neq; horā hec Gre. Illi ergo qui expectant vt in vltima hora ouertantur falli possunt. q̄ vero in bono perueranr falli non possunt. Omnis enī homo in eo iudicatur in quo muemitur et ergo numq̄ mli in bono iudicentur q̄ semp in bono muemuntur. igitur vt ait Richardus debet anima pfecta et assidua sūmeq; contemplacoi dedita omni hora pegrinacois sue terminū et ergastuli huius egressū cū sūmo desiderio expectare et ad illud diuine exemplacois spectaculuz qđ m futura vita speramus animū suū suspendere et in huiusmodi expectacione vehementi desiderio anhelare vt id qđ interim videt per speculum et in emigmate mereatur facie ad faciem videre.

Sequitur Ozacio.

O Omie Jhū xpe ipse tone da michi cū prudētibus virginib; bona opa et mtencione recta facere ac in eis vigilanter pseuerare vt paratus inuentus ad nupcias tuas valeā gaudenter intrare pro domine vt notū facias michi finē meū et tēp; veniat et ne me ante finiri sinas q̄ peccata mea diuinitas et vt in hora exitus mei vlcio duima super me non veniat et potestas tenebraz michi non occurrat nec noceat sed talē me dies examinacois reddat q̄lem me fons regñacois exhibuit. Amen.

De talentis et doms a dommo seruis suis ad negociandum traditis Capitulū. xlix

Emde subungit secundā parabolam de talentis que specialiter pertinent ad ꝑlatos q⁹ licet omnes maxime tamē ꝑlatos inducat vt vigilantes gracijs et doms a deo receptis bene vtant ad dei gloziā ad sui pfectionē et ꝓximi edificacionē et fructū afferant exemplo seruoz q̄ de talentis lucrati sunt et a domino veniens remunerati nec abscondant in terra vl sudario ꝑdictis vtendo ad mundi gloziā vel tēporale lucruz seu carnale comodū ne vt seruus piger et torpens dānetur ac foras extra conuentū sanctoz in tenebras exteriores et infernales eiciatur. et ꝑmo arca statum ꝑlatorum specialiter et michilominus alioz describit meritum et demeritū ꝓprie actionis secūdo tuđicū discretionis. Ideo inquit dico vobis vt vigiletis bene facēdo et in bonis pseuerādo q⁹ nescitis diez aduentus sponsi et tuđicis sicut hominis pegre ꝓficiscentis ꝑm corp⁹ mestus est redditus seruis suis. Sponsus enī ꝑdict⁹ sicut homo pegre ꝓficiscens ꝑm corpus scz ad celestē patriā carnē nostrā portans pegrinacio enī fuit celeum carni vel q⁹ a nobis non videtur in ꝑsenti tradidit seruis bona sua scz. v. talenta duo et vnū ad fructificandū vnicuiq; ꝑm ꝓpriā virtutē scz suscepturam neq̄ grauaret nec cuiq̄ deficeret. Et est argumentū in de q⁹ deus non ꝑcipit impossibile. Et pfectus est statim libram eis potestatē operandi ꝓmittens. Abijt aūt p affectū voluntatis qui. v. talenta accepit id est domū quinq; sensuū et exteriorz scienaā quinq; sensib; acquisitam et operatus est in eis p exercicia exteriozis opis et lucratus est alia quinq; q⁹ merita sua multiplicauit ex creaturis creatorē ex corporalib; spiritualia et ex temporalib; eterna cognoscens ac fructū edificacois in ꝓximis faciens. similiter qui duo accepit scz intellectum scripturaz et operacionem lucratus est alia duo scz bonū sapiencie a se diffundendo in ꝓximū p verbuz ꝑdicacois et bonā operacōis p exemplū edificacōis Qui aūt vnū acceperat scz solā intelligenciā scripturarum abiens fodit in terra cupiditate terrene mtencōis et carnalis actionis et abscondit pecuniā dominī sui sine edificacione ꝓximi. Ideoz ꝑm Gre. talentū in terra abscondere est acceptū ingeniū in terrenis actib; implicare et non lucrū spirituale querere. In hijs ergo tribus seruis signantur omnia genera hominū quib; competit negociacō actiue scz imperfecti pfecti et mali. imperfecti q⁹ pluribus indiget designant in illo q̄ accepit quinq; pfecti vero designant in illo qui accepit duo. mali in illo qui accepit vnum. Illi aūt duplicant talenta q̄ ex eis faciant opera bona. illi vero abscondūt qui ociose viuūt vel ex eis temporalia tamtū lucra querūt. Demde arca ꝑdicta ponitur examinacois iudicaiz cū dicatur post multū vero tēporis scz in secūdo aduētu

veniſ dominus ſeruoꝝ illoꝝ requirens a ſingulis de cõmiſſo racõnem exquirens merita et exigens qđ tradi dit cum vſura Quid quiſq; accepit cõſiderat et quod lu crum de acceptis repoꝛtet penſat · Et accedens q̃ quinq; talenta accepat id eſt ꝓparans ſe et cõfidens de reddã da racone obtulit alia quinq; talenta · Et qui duo ac ceperat obtulit alia duo Multiplicata enim talẽta fũt multiplicata merita que offeruntẽ cũ deo acceptantur obtulit mꝫ dicens domme quinq; vel duo talenta tradidiſti michi Confitẽ gratificer et totum ei deputat quia ab ipſo acceperat ecce alia quinq; vel duo ſuper lucratus ſum id eſt multiplicata ſunt merita ex graa tua cũ vſu liberi arbitrij · Et ait illi vtiq; dominus ei⁹ Euge q̃ eſt interiectio gaudentis id eſt ſm Criſo · Bo num ſit tibi ſerue p ꝓpria m humiliacionem quo ad ipm bone p diuinam aſſimulacionem quo ad deũ et fi delis p vtilem diſpenſacionem quo ad ꝓximum vl bo ne et fidelis querens in actibꝫ ſuis gloziam domini nõ ſuaz quia ſup pauca fuiſti fidelis ſcz ſup bona vita pze ſentis ſupza multa te cõſtituam ſcz bona vita ſequẽtis de quibus in ps · dicitur quam magna multitudo dul cedo mis tue dñe quã abſcondiſti timentibꝫ te vñ Cri · Pauca ſunt que in hoc ſeculo nobis ꝓſtantur multa q̃ in illo ſeruantur · Et Iero · Omnia q̃ in ꝓſenti habem⁹ licet magna videanẽ et plurima tamẽ oparacione fu turoꝝ parua et pauca ſũt intra in gaudiũ domini nui et ſuſcipe q̃ nec oculus vidit auris audiuit nec in cor hominis aſcendit et benediat intra vt ſit ex omni par te gaudiũ furſũ ex viſione dei deoꝛſũ ex ꝺſideracõne m fermi interius ex gloria conſcienae exterius ex decore omnes creatura glozioſe conſũmato curſu certaminis in gaudiuz domini ſui intrabit q̃ centũmiliby ꝓdicans vel vnã aiam̃ lucratã domino ſuo reportauerit · nec ideo in⁹ glozioſe ſi nullã dũmodo fideliter ꝓſſe fa aat qđ faciendũ eſt p ſalute nẽpe miles ſtrenuus merce ta miſericozdie cõmendatur ſi cõſtãter et legittime cer tauerit eaã ſi domino ſuo triumphũ non obtinuit ſic et doctoꝛ gẽaũ repoſitã ſibi habere cozona iuſtiae glo riabitur · Non minus q̃ ſi omnes quos cõuerterat in vera fide et vnitate ſancte matris eccleſie ꝓſtituſſent · Accedens autẽ qui vnum talentum acceperat ait domi ne ſcio quia homo durus es et grauiter pumẽs delin quentes metis vbi non ſeminaſti et cõgregas vbi nõ ſparſiſti ſem mat deus uſtiaam in ꝓdicacõe veritatis ſpargit virtutes in exẽplo bonitatis · Metit ergo vbi ſemen legis vel euangelij non miniſtrauit et colligit vbi bonitatis exempla in patribꝫ veteris vel noui te ſtamenti non ſpargit · In ꝓlatis eaz eccleſie nõ ſolũ requirit bona in ꝑſona ꝓpria ſed eaam in aliena ſcilicz in ſubditis eoꝝ quia eoꝝ officiũ eſt alios et maxime ſubditos inducere ad bonũ · Et timens ſcz aggredi al tozis vite ſtatũ ne ipſe piditarer querens ſalutẽ alio rum abſcondi talentũ tuũ in terra hoc eſt non ſũ vſus noticia michi data ꝓpter eterna ꝫ ꝓpter terrena ecce ha bes qđ tuũ eſt ꝃſi diceret ſufficat michi q̃ tenui qđ ha bui nec alijs miniſtrani · Iſte timoꝛ ſerui pigri nõ eſt niſi puſillanimitas bene agendi · Vt autẽ dicat Cri · et ſi talentũ non ꝑdidit reus eſt tamẽ damni ſicut q̃ cauſa ſemmandi ſemẽ accipiens tempoze ſemmacionis nõ ſe mmanut domino ſuo damnũ fcat et ſi ſemẽ non pdi dit quantũ poterat luctum facere ſi optuno tempoze ſe minaſſet · Reſpondens autẽ dominus dixit Serue ma le ꝓpter calummã reſpectu domini et piger in multipli caaone reſpectu ꝓximi ſciebas q̃ meto vbi nõ ſemi no multomagis vbi ſemmo et ogrego vbi non ſparſi multomagis vbi ſparſi ꝃſi diceret ꝑ obmiſſione ve ritatis et virtutuz iudico illos quibꝫ non ꝑdicaui nec exemplũ bonitatis ꝓpoſui ergo multomagis te cui ta lentũ notiae mee ad negociandũ cõmiſi et ex hoc te ac cuſo quo te excuſas · Oportuit ergo ad tuũ meritũ ad alioꝝ cõmodũ te pecuniã meã id eſt ſermonẽ vel le gem dare gratis ad menſam id eſt ad alioꝝ refectio nem interna et cõmittere nũmularijs id eſt auditoribꝫ qui qđ audiunt operanẽ vel docere poaus alios q̃ po ſtea alijs miniſtrarent et ego veniens ad diſcuendũ merita recepiſſem qđ meũ eſt cũ vſura id eſt te et ip ſos quos michi acq̃ſiuiſſes · hec em̃ eſt vſura ſpiritual ſcz lucrũ aiarum q̃ maxime placet deo · Tollite itaq; ab eo talentũ id eſt donũ ſibi traditũ ſcz naturalis inge nij vel notiae et loquitur pmiſſiue qz dominus auffer ri pmittit intelligenaã vel p viaa vel p demones qñ homo infatuatur in eligendo malũ vel infamatur ꝓpter ſcienae abuſũ vel non reapit mercedẽ ſcz penã qz bo na dimittus collata non cedent male operantibꝫ vl deo ſis ad gloziã ſed magis ad cõfuſionẽ et date ei q̃ habet decẽ talenta qz damnaco replez cedet ad gloziã ele ctoꝝ · ſm illud ps letabitur iuſtus cũ viderit vindictã Exquo patet q̃ non permittit deus fieri malũ niſi me eliaat aliqđ bonũ · Juſſit autẽ poaus dari illi qui habe bat decẽ q̃ illi qui habebat quatuoꝛ qz minus habuit qui quiq; acceperat q̃ qui duo · Per quinq; em̃ ſignat exteriozꝫ ſcienaa ſm ſenſus quiq; ſed per duo operaco et intellectus · oportuit ergo illi q̃ habuit exteriozum ſcienaã et ad inſtructionẽ dari intellectũ interioꝝ qui p vnũ intelligitur talentũ · Omnia em̃ habenti et bene vtenti dabitur incrementũ eius q̃ habet et habunda bit · habenti em̃ ſolliatudmẽ miniſtrandi verbũ dei da bitur graa et habundabit in efficaa doctrina · Item habenti caritatẽ dabitur augmentũ caritatis et habun dabit vſq; ad pfectionẽ · Item habenti meritũ dabit̃ ꝓmiũ et habundabit qz remunerabit̃ ſupza cõdignuz augetur em̃ gra ei qui laboꝛat in ea · nã laboꝛãdo me retur augeri et ei qui reperitur in graa dabitur glo ria et habundabit non ſolũ de ſua ꝫ alioꝝ glorificaco ne ſed eaã de implecione iuſtiae et malox repbacõ ne · ab eo autẽ q̃ non habet ſtudiũ vel caritatẽ et bonũ domi collati vſum et qđ videtur habere naturali ingenio vel ſtudio litteraꝝ ac donum ſibi collatũ auferetur ab eo · Item ei qui in morte inuentus fuerit in graa bo na nature et graae cedent ei ad penam · Vt autz diat

Augustinus. Omnis res que dando non deficit si habetur et non datur nō habetur q̄modo habenda est. Et vt idez dicat dare habenti fuit misericordie aufferri nō habenti iustitie. Prudenter g̃ et fideliē laborantē ac bonū vsū in dei munere habentē ap̄liori gr̃a dominus donat et oīa sectantē ac munere dei non bene vtentē eo q̄ dederat p̃uat. Vnde dicat Gre. q̄ quisq̃s caritatē habet eam alia dona papit quisquis caritatē non habet eā dona q̄ p̃cepisse videbatur amittit. Demde mutilem seruū talento p̃uatū iubet mitti in tenebras exteriores id est corporales. q̄ vt ait Hiero. dominus lumen est q̄ ab eo foras mittitur caret lumine exterior res tenebre sunt mala corporis. interiores sunt mala anime. vñ Gre. Interiores tenebre sunt cecitas mentis exteriores eterna nox dānacōnis q̄ g̃ hic sponte cecidit in cecitatē mētis illic p̃iatē i nocte dānacōis. vñ et Raba. p penā i exteriores tenebras cadit q̄ p culpā suā sponte in interiores cecidit ibi coactus patiē tenebras vidonis q̄ hic libenter fugimus tenebras voluptatis hec Raba. Ibi erit fletus p̃uriens ex fumo calloris et stridor dentiū ex passione frigoris vel fletus et stridor dentiū id est dolor mentis et corporis et ad ista reduatur omnis pena infernalis. ecce q̄ non solū q̄ mala operatur sed et q̄ bona non facit vltima pena punitur. Possunt eā p quīq; talenta intelligi bona nature. bona g̃e. bona scientie. bona potentie. et bona opulentie. et dicuntur talenta q̄ p bonū vsum talitz potest homo sibi acquirere celeste p̃miū et aliqui habent omnia ista a deo sibi collata. alij plura istoz. alij vnū tātū. aliqui eā fugit q̄ ista talēta multiplicant et gemmat bene vtendo p̃dictis ad sui p̃fectionē et p̃ximi edificationē. alij abscondunt in terra qui vtuntur ad mundi gloriā et lucra temporalia. De eodē quoq; lucas ponit parabolā de homine nobili scz x̃po qui non solum s̃m diuinitatē vez eā s̃m humanitatē ex nobili genere ortus ē q̄ s̃m diuinitatē dei patris et s̃m humanitatē dauid regis filius qui abijt in regionē longinq; ascendens in celū empyreū acapere sibi regnū sup ordines angelorz ac reuerti scz ad iudiciuz g̃nale in mundi fine et eā ad iudiciū particulare in cuiuslibet hominis morte et p̃us q̄ illud ascenderet vocatis p electionis gr̃a decē p̃pter decalogi obseruantia seruis suis id est x̃pianis et fidelibz vniuersis quoz vniuersitas numero denario designatur p̃pter p̃fectionem denarij dedit illis gratis decez mnas id est talenta seu libras scz spirituale decalogi intellectū ad negociandum donec veniat ad iudicium quas veniens exiget cū vsura et excrescencia s̃m Bedā mna decem dragmis appenditur decē ergo mne centū dragmas id est decez libras faciunt qui numerus p̃fectionē designat et sacre scripture sermo q̄ vite celestis p̃fectionez suggerit quasi numeri centenarij ponderē fulgescit. Vel p decez mnas intelligitur vniuersitas donoz dei p̃pter p̃fectionem ipsius denarij. Mutuant ergo nobis de9 aliqua dona ad negociandū vt multiplicentur p fructus bonoz opez q̄ tempus meriti curzit vsq; ad iudiciuz de quib; querit lucrū meritoz redditurus cumulū p̃miorum hoc p̃fecto negociū. Vt ait Gre. Tunc vere nos agimus si viuendo et loquēdo p̃ximoz animas lucramur si infirmos quisq; celestis regni gaudia p̃dicando in supno amore roboramus si p̃ruos ac timidos gr̃ē supplicia terribiliter insonando flectimus si nil ei otia veritatē paramus si supnis amicijs dediti humanas inimicicias non formidamus hec Gre. Vsura quippe est id q̄d ex mutuo vltra sortē accipitur et certe dominus dando nobis pecuniā sue gracie et doctrine exigit eā cū vsuris et excrescēcia. p̃mo vt cuz tribuit doctrinā fidei ad credendū exigit vt q̄d credis ore cōfiteris. secundo vt q̄d cōfiteris ope cōpleas. tercio vt exaudita in lege domini meditando et legendo et orādo eā alia intelligas. quarto vt q̄d opleueris docere nō cessas. hijs enī partib; denarius vite fundat eterne Vnde Gre. Inquantū vos p̃cessisse pensatis eā alios habere vobiscū satagite in via dei habere socios desiderate et si ad deū venditis curate ne ad eū soli veniatis. hinc enī scriptū est qui audit dicat veni vt qui in corde vocē supni amoris susceperit foras eā p̃ximis vocē exhortationis reddat hec Gre. Accepto autē regno dominus seruoz illoz redīēs iussit eos vocari ad se vt sciret quantū quisq; negociatus fuit et cū p̃mus veniēs cū mna sua alias decē et alter cū mna sua alias quinq; acquisitas obtulisset cōgratulans eis dominus dixit. p̃mo ozis potestatē habens sup decē ciuitates alteri vero et tu esto super quinq; ciuitates id est gaudijs scz tu vtriq; de felicitate ommū qui p tuā doctrinā vel vite tue exemplū conuersi sunt ad bonū. Seruus autē bonis mnas suas cum lucro reportantib; piger seruus mnā suam sine lucro obtulit quā in sudario ligatam habuit q̄ molliter et delicate viuendo doctrinā omissaz enumerat ac gr̃ā sibi in hac carne laboribz et fatigacōnib; tradita torpescere p̃misit et p̃cepta dona sub octo torporis et ignauie abscondita et sic ipsam mnā sine operib; tamq̄ mortuā et sepultaz in sudario habuit. Sudariū enī est pānus in quo inuoluuntur corpora mortuoz et ideo mna in sudario reposita signat donum dei a bonis operib; odiosam tamq̄ mortuū. Illis ergo qui de bonis sue bene operādo lucrū fecerunt cōmendatis a domino et remuneratis pigrū qui in bonis operib; torpendo inā suaz in sudario ligauit reprobat dominus et damnat vario tamē modo s̃m quantitatem meriti vel delicti q̄ gradus fuit et in gaudijs et in tormentis. Iste homo pegre p̃fectus scz x̃p̃us ad patrem ascendit secūdum marcū reliquit corporaliter domum suam id est ecclesiā quam tamen nūq; diuine p̃sencia p̃sidio destituit et dedit seruis suis potestatem cuiusq; operis quia dans fidelibz octo talenta secōm matheum et decem mnas secundū lucaz tribuit eis facultatem insistendi operib; bonis dimittens eos agere secundum libertatem sue voluntatis. Et iamiron q̄ ductat in domū celi p̃pit vigilare ei scz q̄ p̃dicat et p̃est cui

diatur. Si non annūciaueris iniquo iniquitatem suā sanguinē suū de manu tua requirā. Ubi Beda ait iā nitori autē pcepit vt vigilaret quia ordini pastorum cōmisse sibi ecclesie curam nūq impendere. Non soluz autē rectores ecclesie sed omnes vigilare pāpini iannuas cordiū custodientes ne antiquus hostis mala suggestio intret ne nos dominus dormientes inuenat hec Beda Jamor eciam est ratio que debet ee vigil addendum ostiū cōsensus dyabolo et ad aperiendum xpō qui ad ostiū pulsat quando ad bonū nos inuitat. Negodemur ergo fideliter de bonis nature gratie et fortune nobis datis qz de omnib⁹ rationē reddemꝰ fugiamus pigritiam quia piger locū dyabolo pparat et otiosus quasi pulmar est dyaboli in quo requiescat. Omnib⁹ quoq; modis quib⁹ possumus nosmetipos emendare vel alios adiuuando talentū dominicū erogare et erogando multiplicare studeamus vt pro de quo in districto iudicio rationem reddituri sumus nec se aliquis ab hac negociacōe excusare poterit qz nullus est qui talentū non acceperit. Vñ Gre. Sciendum vero est qz nullus piger ab hac talēti acceptōe securus est. Nullus namq; est qui veraciter dicat Talentum minime accepi. non est vnde rationē ponere cogar. Talenti enī nomine cuilibet pauperi eciam hoc ipm reputabitur quod vel minimū acceperit alius namq; acceperit intelligenciae donū. predicationis ministerū. debet ex talento. Alius terrenā substanciā acceperit erogacōnem talenti debet ex rebus. Alius didicit artem qua pascitur ipa ars ei in talenti acceptione reputat. Alius familiaritatis locū apud diuitem meruit talēti pfecto familiaritatis accepit habens igitur intellectū curat omnia ne taceat habens rez affluenciam vigilat ne a minime largitate torpescat. Habens autē qua regitur magno ope studeat vt vsum atq; vtilitatez illi⁹ paciat cū primo loquendi locū apud diuitez habens p pauperib⁹ intercedat tantum quippe ab vno quoq; nostrum venturus iudex exigit quantū debit Consideremus igitur que accepimus atq; in eoz erogacione vigilem⁹. Nulla nos ab spirituali ope terrena cura impediat ne si in terra talentū abscondim talenti dominus ad iudiciū vocetur. Unde et Aug⁹. vnusq̄sq; quod habet pstet alteri. quicquid plus habet largiat inopi. Alius habet pecuniā pascat pauperem. vestiat nudum. edificet ecclesiaz. opetur de pecunia sua quicquid boni potest. Alius habet cōsilium regat primū. pellat tenebras dubitacionis luce pectoris. Alius habet doctrinā eroget de cellario dominimistris conseruis dubia. cofortet fideles. reuocet errantes. querat pditos. quantū potest faciat. Est quod sibi erogēt eciam pauper alius dando pedes accomodet. alius ceco fuos oculos ducens pbeat. Alius visitet infirmū. alius sepeliat mortuū. sunt ista in omnib⁹ vt pius difficile inueniatur aliquis q̄ non habeat vnde aliquid alteri faciat et pstet. et illud extremū et magnū qd ait Apostolus onera vestra portate et sic adimplebitis legem xpi. Unde eadē Crisō. Omnia inferamus ad primoz vtilitatē. Talenta enī hec sunt vnuscuiusq; virtus siue in pecuniis siue in pecuniis siue in doctrina siue in qualicūq; tali negocio nullus dicat quomā vnū talentū habeo et non possū facere potes et p vnū approbatus ee. Non enī es vidua illa pauperior non es petro iohanne rusticior qui et pauper et illiteratus fuerunt sed tamē quomā audierūt monstrauerunt et ad omunem vtilitatem omnia fecerunt celos apprehenderunt Nichil enī est ita deo amicū sicut ad omunē vtilitatē vuere. pter hoc sermonē dedit nobis deus et manus et pedes et corporis virtutē et intellectū et sensū vt omnibus his et ad nostrā ipsoz salutē et ad primoz vtilitatē vtamur non opus est multis hic nobis sermonibus neq; longa arcuacione. Instat enī beatus Paulus racionē ferens et dicens Cupio dissolui et ee cum xpō melius est manere autē in carne magis necessarium est pter vos et ei q̄ ad xpm eūt discessionem pro suis primi edificationē. Hoc enī maxime est ee cum xpō voluntatē eius facere. Voluntas autē eius nichil ita est sicut qd expedit primo. si enī in secularib⁹ nullus sibipsi viuit sed et artifex et miles et agricola et negociatores ad id qd omuniter expedit sunt et qd primo pdest cōficiunt omuersi multomagis in spiritualib⁹ hoc oportet facere. hoc enī maxime est viuere qui sibipsi viuit solū et omnes despicit superfluus est et neq; homo neq; generis nostri hec Crisō. Et predictis videtur qd aliquis fidelis in caritate manens qui absq; scādalo suo vtilis est vel ee potest primis quo ad vitā eternā precat mortaliter si se transfert ad heremū vel monasteriuz vbi alios non instruit verbo vel exemplo nec curam quā posset et deberet arcta primos gerit qz ita abscondit talentū et est seruus piger. de infirmis enī nō loquimur qui de facili scandalizantur qz eis tantū fugere ostendum pauoz et laqos dyaboli. sed econtra videt qz deus pualet actiue contemplatiuā. Dominꝰ enī dicit marthe Maria optimā partē elegit q̄ nō auferet ab ea. Et Jero. in pluribus locis epistolaz suarum vsq; ad deo pfert actiue contemplatiuā vt viros religiosos et multis vtiles vocet ad heremū quasi nichil boni in mundo agerent habito respectu ad vitam monachorum et anachoritaz. In his ergo necessariū videtur et q̄sq; vires suas ostenderet et ad qd opus ipse sit aptior pensaret. si enī ad contemplatiuā sit abilior et adorandus deuocior tute se transferat ad heremū oraturꝰ p se et alios et ita plus pderit eis in heremo p ipsis orando q̄ in mundo eis predicando nec abscondit pecuniam dominī suī in terra sed in domino licet non predicet qz talentuz oracionis et deuocionis in quo amplius valet et melioremse sentit omnib⁹ erogat nec piger dici debet qui totus in sancta deuocione et cōmunione iunijs vigilijs et fleta est. veruntamē si quis videret gregis sibi commissi periculū immmere et nullū ydoneū in curā gregis sibi succedentem periculū eet gregē deserere et ad heremum se transferre licet abilior adorandū sit dūmodo de suo

scandalo non ꝑsumat. ꝑlatus quidē qui ydoneus est ad ꝑdicandū et plures instruere potest ac sibi et alijs in tali officio utilis est talis fraternā caritatē non obseruare si ꝑm sibi omissū relinq̄ret et ad heremum se transferret cū utilior in agro ꝑdicacionis ꝙ in heremo ēe possit. In hijs vero quēz in caritate manentz spūs scūs intus docebit q̄d ei melius faciendū sit et solliciti arca hec inquisitoris q̄stionē satisfiacit.

Sequitur Oracio.

Omine Ihesu xp̄e qui nobis tua dona misericorditer tradidisti monens vt vigilātes et exolliate agentes ex eis fructū aufferamus da michi indigno seruo tuo de donis a te receptis vigilāter negociari et ea p fructus bonoz operz multiplicare eisq̄z ad tui gloriā ꝓximi edificacionē ⁊ mei perfectionē sic bene vti vt cū seruis tuis bonis ⁊ fidelibz merear remunerari ac te iubente intrare in gaudiū felicitatis eterne ⁊ suscipere que preparasti diligentibus te Ihesu bone Amen.

De ventilacione aree ⁊ extremo iudicio. ca. l.

Extremo ponit terciā parabolam q̄ ꝑtinet ad actiuos quoz est se exercere in actibus misericordie ꝑ quoz exercicio vigilantes in talibz remunerabūtur resistētes autē a talibz damnabūtur et describit vētilacionē aree q̄ fiet in extremo iudicio ac modū ipsi⁹ diuini iudicij de hoc euangelio dicit Aug⁹. si quis cēt qui de tota sacra scriptura nichil aliud sciret nisi solum modo lectionē istā ꝑsentem hoc solū sibi sufficeret ad salutē q̄ obtinentur hic merita ⁊ demerita ꝑmia et supplicia bonoz et malorz. Ordinacionis autē iudicis in hoc aduentu secundo ponit p oppositū ordinationis eius in aduentu ꝓmo. Venit enī ꝓmo in humilitate apostoloz paupez societate et ꝓxia infirmitate. secundo venet in maiestate angeloz societate et iudicis dignitate venit ergo filius hominis sez virginis ad iudiciū in maiestate sua q̄ tunc iudicaturus appebit in forma hominis gloriosa qui in ꝓmo aduentu iudicādus apparuit in forma passibili et infirma. Vnde Remigius in maiestate deitatis iudicaturus aduenit qui in humilitate serui iudicandus apparuit itaq̄z tradendo in ꝓximo crucifigi permittit gloriam triumphātis vt secunda scandala hac ꝓmissione expensaret et vt melius illa paterent discipuli et libencius vt sub tante glorie expectacione. Vnde et Criso. deus manifeste venit manifeste nō iā zelatus in corpore sicut antea vt vix eū eaam bom cognoscerent sed manifestus in gloria vt eaam mali eū oculis mutuo vt q̄ crimpserūt eū in humilitate cognoscant eū in potestate et q̄ scire noluerunt q̄ dulcis est misericordia eius sencant q̄ grauis est ira ipsius hec Cri. In forma ergo humana venit vt ab omnibz videri possit. si enī in forma diuina veniret non posset videri a malis q̄ talis visio non est sine delectacione maxima q̄ tunc non optent eis et iō dicat cū venerit filius hominis in famulatu autē eius venient omnes angeli eius cū eo ꝓpter iudicis honorem et tamq̄ testes actuū humanoz et executores sententie ferende p ipsū. Vnde Criso. Omnes enī angeli cuz ipso aderunt testātes et ipsi quatenū administrauerūt missi a dominatore ad salutē hominū. Tunc sedebit super sedē maiestatis sue id est in ecclesia in qua apparebit cū omnipotencia sua p qō signat potestatē iudiciariam q̄ xp̄o homini est data et tunc cōgregabunt ante eū tamq̄ ante iudicē suū omnes gentes omnis temporis omnis condicōnis oīs etatis q̄ nullo poterit tūc latere vel se abscondere. vnde Criso. vbi illuminacio euāgelij ad omnes gentes ꝑdicata puenit tunc omnes gētes inexcusabiles facte sunt et ideo tunc iuste ad iudicium congregabuntur omnes. et sepabit eos abinuicez scilicet bonos a malis sicut pastor segregat oues ab hedis de die sunt simul in pascuis oues et hedi sed in vespere pastor eos segregat sic in vita ꝑsenti sūt in ecclesia simul boni et mali sed in vespere mortis seu mūdi sepabit xp̄s bonos a malis sicut oues ab hedis Sepabit inq̄ merito omnū merita discernendo loco loca varia assignando vocabulo diuersis nominibz appellādo hos edos illos oues. In ouibz intelligit innocencia bonoz ꝓpter simplicitatē mititatē fecunditatem. in hedis intelligitur puersitas malorz ꝓpter fraditatē impetuositatē sterilitatē. vnde Cri. Demōe et a nominibz vniuscuiusq̄ modū ostendit hos quidē hedos vocans hos autē oues vt hoz quidē infructificacionez ostēdat nullo enī ab hedis fructus sit hoz autē multū quesitū etenī multus est ouiz q̄stus et a lana lacteq̄z et ab hijs q̄ pascuntur a quibz vniuersis deseruis ē hedus. Et iterz oues hominem iuste ꝓpter mansuetudinē q̄ ipse nemmē ledunt et ꝓpter paciencia q̄ eū ab alijs lesi fuerint sustinent. hedos autē homines peccatores dicat q̄ in capris hec naturaliter insunt vica libido petulcis animalibz supbia ripa inuidia concupiscencia gule et damonibz sup omnia garrule in hijs omnibz vicijs peccatores habundāt et ideo hedis sunt assimulanti hec Criso. et statuet oues seu bonos a dextris suis hedos autē seu malos a sinistris in ipsa autē positōne dextre et sinistre iā extunc vtraq̄z pars cognoscere poterit ⁊ cui misericordia ⁊ cui miseria immineat. vñ Cristus quidē ad dexterā ostinet et peccatores ad sinistrā vt vnusquisq̄z meritoz suoz cōdicionē ex ipsius loci qualitate cognoscat. merito iustos ad dexterā collocabit q̄ nunq̄z cognouerunt sinistraz merito impios ad sinistram q̄ nunq̄z ignoscere voluerunt dexteram sed sinistram partē. vias enī q̄ a dextris sunt nouit dominus puerse autē sunt q̄ ad sinistraz sunt. Et iterz a sinistris sunt q̄ querunt temporalia a dextris q̄ q̄runt eterna. vnde et Remigius in dextris eterne beatitudinis cōfirmabūtur q̄ amauerunt eterna in sinistris eterne miserie qui cupierunt ꝑsentia nī et ipsa transitoria dei dona respectu eternoz dicuntur ēe similia. Eterna vero in dextra q̄ sūt potiora hinc est illud sapientis in dextera eius et sapiens in sinistris illius. Tunc dicet

rex hijs qui a dextris eius erūt id est bonis hic nō dicat filius hominis licut supra sed rex ad cuius apicē pti-
nēt subditos regere· leges condere· transgressores le
gis punire·et obseruatores p̄miare qō tūc apparebit
manifeste·tunc non queret Pylatus ergo rex es tu tūc
non dicent iudei non habemus regem nisi cesarē dicet
inq̄ rex Venite benedicti patris mei id ē a patre meo
qui a patre benedictionē gratie accepistis q̄ non nisi
benedicti p̄mo p gratiā et meritū vocantur ad beatitu-
dinē eternā et p̄miū· non dat enī dominus pacē eterni
tatis nisi supra pacē pectoris· vel sm Raba· dicunt be-
nedicti quibꝫ p bonis meritis debē eterna benedictio
possidere et eternaliter tenere paratū vobis regnū celoꝝ
locū sanctoꝝ a ostitutione mundi· vbi Cri· aute enī
vos nascerem̄i ait hec vobis p̄parata sunt et p̄pa
tata q̄ vidi vos tales futuros sm Remigiū rex regum
sine strepitu verboꝝ loquetur id est manifestabit cō-
scienciis et merita dicetq̄ p collationē glorie venite
benedicti patris mei p̄mouit ad obtinendū regnū vite
p̄destinatū vobis a cōstitutione mundi hec Remigius
Ante mundi ostitutionē paratū fuit p p̄destinationē
a ostitutione mundi p creationē ab ascensione p ap-
tionē· Attende hic dulcissimū mutationē dominicum
dicat venite benedicti patris mei O q̄ felices et beati q̄
hoc dulce mutatorium ad se directū meruerint audire
et a domino mutati regnū eius pape· Frequenter m̄
ergo nunc et cantemus deuote mutatorium ecclesie di-
centes venite exultemus domino vt tūc cū electis me
reamur audire mutatorium domini et regnare sine fi-
ne cū eo·et commemorabit dñs sex opera misericordie
in se capite et m membris suis p̄pter eum facta q̄ sunt
pascere esurientē potare sitientē colligere hospitē ve-
stire nudū visitare infirmū ysolare vinculatū et p hec
intelligitur septimū qō est in thobia sex sepelire mor-
tuum· Vnde est versus iste Visito poto cibo redimo te
go colligo condo·et sm quosdam non erit adhuc ra-
tionalis ratio et memoratio nisi q̄ omnes scient merita
sua p quibꝫ saluabuntur vel eā damnabuntur· Vbi
Crisō· putas quanto gaudio extollunturꝫ sancti quan
do in ꝯspectu omniū angelorum qō fecerunt hominibus
fatebit se accepisse· nā tale videtur opus eorum nō qua-
le datur est sed qualis p̄sona illius est qui accipit hec
Cri· sed iusti quasi laudē fugientes interrogabūt quā-
do hec sibi fecerint sm Remigiū in cōsciencijs suis ita
respondebunt non dubitātes vl̄ diffidentes de verbis
domini sed vl̄ stupentes p magnitudine maiestatis re
gis vel q̄ paruū videtur eis omne bonū q̄ fecerūt cō
pactione p̄mij· vnde Apo· nō sunt condigne passiones
huius temporis ad futuram gloriā q̄ reuelabitur in no
bis· Vbi Crisō· O humilitas q̄ nec post mortē deficaces
homo enī malus eā falsis honoribꝫ delectatur vir
autē bonus eā si debitā laudē fugit sic et sancti debitā
sibi laudē tunc repellentes dicent Quando te vidim̄
esurientē hec Crisō· et respondens rex dicat illis Amen
dico vobis q̄diu id est eo et quāto tempore fecistis id
est opera misericordie exhibuistis vni de hijs fratri-
bus meis minimis michi fecistis fratres sunt q̄ fecerūt vo
luntatē patris minimi vero q̄ fuerunt humiles et ab
iecti· vbi Crisō· O bonitas xp̄i quādiu in corpore cō-
temptibili erat in mundo fuerat verisimilis ratio vt
p̄pter similitudinē visionis fratres suos homines appel
laret· quid autē dicamus q̄ in illa gloria ostitutus ad
huc ortus est eos dicere fratres quibꝫ sufficeret ad
laudē si vel bonos seruos illos vocaret· et iterū p̄pter hoc
enī sunt fratres q̄ humiles q̄ pauperes q̄ abiecti et
contemptibiles· hoc enī tales maxime in fraternitatē vo
cat· vnde et Aug⁹· Minimi ergo qui sunt xp̄i hij illi
sunt qui omnia sua dimiserunt et secuti sunt eū et q̄c
quid habuerunt pauperibꝫ distribuerunt vt deo sine
secula opere expediti seruirent et ab omnibꝫ mundi li-
beros velud pennatos sursū humeros tollerēt hij sūt
minimi quare minimi· q̄ humiles q̄ nō elati q̄ nō su
perbi· appende minimos istos et graue pondus mue
mies hec Aug⁹· Xp̄s itaq̄ in esurientibꝫ esurit in sitē-
tibus sitit in infirmis egrotat et in alijs similiter pati
tur· Magna ergo reuerentia suscipiendi sunt mini-
mi et pauperes xp̄i cū magna veneratione seruiendum
est eis siquidē xp̄s in eis suscipitur et honorabit· vnde
Chre· attribuendū ergo pigri cur estis quādo hoc iacē
ti in terra pro rigitis sedēt in celo datis hec p̄missa sūt
opera misericordie ad corporis miserias p̄tinentia· ad
animas vero spectat vt esurientē et sitientē iusticiam
pane verbi dei reficias et potu sapiencie refrigeres er
rantem p hereſim vel p peccatū in domū matris eccle-
sie reuoces innocentē a malis p̄tegas nudum a bono
opere virtutibꝫ omnes infirmū in fide corroborēs tri-
bulatione seu carcere tristitie oppresso subuenias opa
endo vel ysolando· Qui enī hec facit veram dilectio
nem et caritatē adimplet et hec maiora sunt q̄ alia p̄
missa· q̄ vt ait Chre· Plus est verbi pabulo victuras
impetuum mentē reficere q̄ ventres moriture carnis
terreno pane saciare· Vnde Crisō· Si hec omnia cor-
poraliter corporibꝫ xp̄i ministrare magne beatitudinis
est que omnino post modicū sunt putas q̄n
te beatitudinis est hec omnia spiritaliter animabꝫ pdi
tantibꝫ ministrare quibꝫ vitificare possint vivere in
ternū· quāto melior est anima quā corp⁹ tāto melior
sūt que ad salutē animarum q̄ que ad sustentationē cor
porum ministrantur· Tunc dicet rex et hijs que a sm
stris eius erunt id est regibus qui sinistra tēporalia q̄n
dū vixerunt ardenter amauerunt discite a me O in fe
lix discessio· o dura separatio· o miserabilis odiatio qua
a me fonte vite maledicentis a me lumine gloria beati
ficantis a me torrente voluptatis mundanis a me ple
nitudine vbertatis mebriantis nē· Maledicti primo
maledictione culpe sed modo maledictione pene eter
ne in ignē eternū sine fine vos arsurum qui paratus est
dyabolo et angelis eius vt quibꝫ colligati fuistis in cul
pa socientini in pena O horrendum malū horribile quid
ad ymaginandū horribile amplius ad videndum sed

adhuc horribilius ad cohabitandum. non potestis in
quit dauid cruas ideo in regnū non intrabitis nō nau
gallis in naue cruas ideo ad portū nō puenietis sed pe
nas damni et sensus habebitis dū male pmixti sunt bo
nis videntur ee cū deo sed tande descendet ab eo et mit
tentur in ignē eternū nec videbit impius gloriam dei
Discedite inquit qui adhuc omixti fuistis homini mā
do a mea facie ab omni mea misericordia ab oi glo
ria mea maledicti sed non addit patris mei qua ex
patre est benedictio ex nobis vero maledictio. Vbi
Criso. quasi qui non sufferat pfectā illoz vel aspice
re sic discedite a me nā deus qui in sanctitate delecta
tur animas peccatrices animas aspiciens quasi grauā
tus nō sufferet tamē si dicat eis Quasi putredo et spur
cicia estis nec tādiu vos sustineo pdonū statis in mun
do meo. et iterū ite maledicti non a patre meo neq;
ipse eos maledixit sed pria opera in ignē eternū qui
paratus est non vobis sed dyabolo et angelis eius qua
vero vosipsos in ignē misistis vobisipsis reputate sed
ne vmq; hec patiamur O vnigenite filij dei scz facie illā
mansuetā videre auersam a nobis tranquillū illū ocu
lum non ferentē videre nos ne capiamus aliquam
expientiam illius pene in cruciatibus scz expatere a regno
gloria et horuri in gehenna. ō hac eā exclusione et se
paratione sic dicat idē Criso. ponamus illud ante oculos
quātū doloris est excludi et pria a regno celoz qō vt
michi videtur ipsa grauius est gehenna nā et si ille ig
nis non arderet et immortalis illa pena non eet parata
hoc solum qd alieni efficiamur a xpo et excludimur a bo
nis eternis nōne omni pena crudabilius duceret hec
Cri. et memorabit inquit opera misericordie pdicta
ab ipsis reprobis sibi non facta sed reprobi quasi se excu
santes respondebunt et interrogabunt quando hec tibi
nō fecerunt vel vt ait Raba. si se excusare satagūt
tamē deū fallere non possunt. Vnde respondebit illis
dominus dicens quādiu non feastis vni ex minoribus
hijs nec michi feastis. vbi Aug⁹. Xpus caput est ec
clesie corpus eius ecclesia in nostro corpore caput sur
sum et pedes in terra in aliqua ostipacione hominū qn
do aliquis tibi pedem calcat nonne dicit caput calcas
me quomō ergo lingua quā nemo tāget dicit calcas
me sic xpūs caput quē nemo calcet dicet esurium et non
dedistis michi manducare te. vbi et Criso. et vide qli
ter lenia mungit. Non enī dixit in carcere eram et nō
eripuistis me infirmus et non curastis me sed non vi
sitastis me et nō venistis ad me in esuriendo eā nō
pauisam potui mensam sed necessariū dixit. Omnia q̄
sufficiencia sunt ad penā. primo quidē facilitas petcōis
panis enī erat. secundo misericordia eius qui patebit
pauper enī erat. Tercio cōparacio nature homo enī erat
quarto desiderii promissionis regnū enī promisit. quinto
dignitas eius qui acapiebat deū enī erat qui p pau
res acapiebat. sexto superabundancia honoris quomā
dignatus est ab hominibus acape. septimo ultricia dacō
nis exuitis enī a nobis acapit sed contra vniuersa hec
homines p auariciam excecantur hec Criso. et reuera
per auariciam homines ad opera misericordie excecan
tur et ad ea duri et quasi insensibiles reddūntur Si
cut enim caritas q̄ directe opponitur auaricie vult
omnibus subuenire et beneficere sic auaricia suadet a ta
libus abstinere et non operibus misericordie intendere
Suggerit enī quasi osulēdo ipsi misero quez possidet
vt de talibus non curet qz tamū constaret et tantū dam
num inde recipet hic siste tu miser auare q̄ alijs in ne
cessitate positis non curas succurrere et maxime hic si
ste tu crudelis pspiciens seu pfecte et specialiter religiose q̄
infirmis tibi omissis et ministris et custodibus vel qui
buscumq; alijs necessarijs non studes prouidere. Attēn
de et vide qz hoc terribile iudicū in quo de operibus mise
ricordie discepcacio fit tibi specialiter imminet qz pa
cue et misericordes arguet iudex et punet. Tunc au
dies correpciones durissimas quibus non poteris cōtra
dicere qui modo abias monicciones mollissimas qui
bus nō verēris repugnare tūc erit hora tua q̄ tibi in
stabit horrēda miseria vt cū maledictis eas in ignē et
num dyabolo et angelis eius paratum illuc pges ire
lectus a cura et custodia diuina q̄ hic tuos infirmos
derelinquisti sine cura et custodia humana et tunc michil
eoz q̄ otia curatē seruasti et necessitatibus indigentiaz
crudeliter subtraxisti te a miseria liberabit sed tua crudeli
tas te sine fine in maniter cruciabit tunc homi poterunt
otia te sumere parabolā et dicere ad exaggerandū tuā
miseriā quomō cessauit exactor qui erat tributū cessa
uit exactor qui alijs necessaria subtrahendo quasi ex
actionare eos videbat qui erat tributū qd alijs defectū
patiendo quasi soluere cogebant quid tibi miser tūc p
derit tua crudelitas et auaricia p qua habebis parata
tanta et talia sine fine māsura. tunc p penā sed nimis
tarde apientur oculi tui qui modo p auariciā otia ope
ra misericordie sunt excecati et tunc sola vexacio da
bit tibi intellectuz qui modo circa vexatos habes co
modatū hec pauca O auare impie crudelis et dire ty
rānē diligenter attende et dū adhuc vales te emenda
re stude vt mala ipetua possis deo auxiliante euadere
amen. Sufficiencia autē pdictoz operū misericordie
hoc modo accipitur. homo enī in vita psenti primo in
diget ex parte corporis alimenta sine quibus nō potest
ee videlicet cibo et potu et sic est duplex opus miseri
cordie scz pascere esurientē et potare sitientē. secūdo in
diget alimento sine quo nō potest bene ee scz indumē
to et domicilio et sic iterū est duplex opus misericordie
scz vestire nudū et colligere vel recipere hospitē. tercio
indiget post vitā istā sepultura et sic est quintū opus
misericordie scz sepelire mortuū. Ista autē quinq; pre
dicta sunt omnibus cōmunia. Alia sunt duo opera mise
ricordie q̄ impenduntur alicui ex aliquo accidente sup
ueniente vt si aliquis incurrat infirmitatē vel capiat
ab hostibus et sic accipiunt duo opera misericordie que
sunt visitare infirmū et redimere captiuū. et nomine
redempcionis intelligitur omne beneficiū eis impensū

Ista autē septē impensa fidelibꝫ ꝓpter xp̄m reputat ip
se xp̄s sibi facta et ecōtrario fidelibꝫ denegata sibi repu
tat denegata q̄ fideles sunt eius membra ꝓpter quod
facientibꝫ opa misericordie reddit vitam eternam· de
negantibꝫ autem ea reddit penaꝫ· Aduertendū tamē
q̄ cū dicatur dñe quando te vidimus esurientē nō
non est questio ꝓcedens ex ignorantia quia iusti ag
noscent q̄ opera misericordie facta membris xp̄i ipe
sibi reputat fieri et ꝓ talibꝫ se saluari· et similiter mali
scient se ꝓ ecōtrario dāpnari· sed est questio admira
cionis ꝓ magnitudine gratie que fit electis· et ꝓ
magnitudine miserie que infligetur reꝓbis· Sic ita
q̄ iudiciū sine misericordia fiet ei qui non fecit miseri
cordiaꝫ· Quid ergo merentur qui aliena rapiunt sez
eternaliter dampnantur qui de suo non dederunt· Si
talia fustinebūt inmisericordes quasi passuros puta
mus crudeles· Vnde Cri· ex hoc loco sciendū est q̄ nō
tantū ꝓ eo q̄ peccauerunt homines dānandi sunt
sed eciā ꝓ eo q̄ bene non fecerunt· si autez ꝓ eo q̄ bene
non fecerunt sic dānantur putas quales penas ex
soluent ꝓ eo q̄ peccant et digne· Deus enī hominez
ideo fecit vt benefaciat et ad gloriā dei ꝓficiat non iō
tantū vt non peccet nā si non faciat bonū nec est causa
qua creatus est· sine dubio enī et si creatus non fuis
set peccatū non fierat super terrā nā qui intelligit mi
sterū diuine dispensacionis quare factus est hō cog
noscit q̄ merito quasi peccans dānetur qui iusticiā
non facit hec Criso· Vnde et Aug⁹· Quere causas vel
tante mercedis vel tante supplicij peracte regnum et
ite in ignē eternū quare illi ꝓcipiunt regnū· esuriui
dedistis michi māducare quare isti ituri in ignē eter
num· esuriui enim et non dedistis michi manducare
Quid est hoc rogo videto de hijs q̄ ꝓcepturi sunt reg
num q̄ dederunt tamē̄ boni et fideles xp̄iam verba do
mini non dimittentes et cū fiducia ꝓmissa speranteꝫ fe
cerunt hoc q̄ si non fecissent vite ipsoꝝ bone sterilitas
ista vtiq; non cōuenisset· fuit enī casti erant nō frau
datores non ebriosi abstinentes se ab operibꝫ malis si
hoc non adderent steriles remanerent· fecissent enī de
cima amalo non fecissent et sic bonū· scriptū est sicut
aqua extinguit ignē sic elemosina extinguit peccatuꝫ
Itē scriptū est include elemosinā in corde pauperis et
ipsa ꝓ te deꝓcabitur dominuꝫ et alia multa sunt diuini
documenta eloquij quibꝫ ostenditur multū valere ele
mosinā ad extinguenda et dolenda peccata ꝓnde il
lis quos damnaturus est ymo plus illis quos coro
naturus est solas elemosinas reputabit tamē̄ dicēs
Difficile est vt si examinē vos et appendā vos et scru
ter diligentissime facta vestra non inueniā vnde vos
damnē sed ite in regnū esuriui enim et dedistis michi
manducare non ergo eciā in regnū q̄ non peccastis
sed q̄ peccata vestra elemosinis redemistis· Rursus et
illis ite in regnū eternū sine dubio videbunt se iuste
damnari ꝓ sceleribꝫ et criminibꝫ suis et quasi eis dice
ret non inde vnde putatis sed q̄ esuriui et nō dedistis
michi manducare· si enī ab illis omnibꝫ vestris factis
auersi et ad me conuersi si illa omnia crimina atq; peccata
elemosinis redemissetis ipse elemosine mō liberarēt
vos et a reatu tantoꝝ criminū absoluerēt· Beati enī
misericordes quoniā ipsis misericordia ꝓstabitur iudi
cium sine misericordia ei qui non fecit misericordiā· si
cut autē melius est opera misericordie circa animaꝫ q̄
circa corpus facere sic pius est ea circa animā q̄ circa
corpus negligere· vnde Criso· si hec corporaliter corꝛ
poribꝫ non ꝓstare impietatis est q̄ et si acciderit ea nō
possunt viuere semp putas quāte impietatis est hec
omnia spiritaliter animabꝫ pdita inopibꝫ non ministrare
q̄ poterant viuere eternū si hec eis ministrata fuissent
Quantū enī melior est anima q̄ corpus tantū grauꝫ
us est peccatū animabꝫ laborantibꝫ spiritales elemosi
nas non ꝓstare q̄ corporibꝫ corporales· In ecclesia
ergo non solū sunt pauperes corporaliter esurientes
aut debiles corporaliter aut pegrini sm corpus ꝙ eciā
spiritaliter paupes sine abundancia sine potu agniti
dei sine vestimēto xp̄i maxime taliter paupes sūt
qui corporaliter videntur diuites esse quā plerūq; ha
bundancia rez copia inuenitur sunt pegrini
in hoc mundo sunt debiles animo sunt mente ceca mo
bedientia surdi et ceteris passionibꝫ spiritalibꝫ egrotā
tes quoꝝ anime omnē escam spiritalē abhominantes
appinquauerunt vsq; ad portas mortis· qui ergo nō
habet vnde faciat elemosinas corporales faciat spirita
les ex gracia verbi qui accepit a deo et inuenit retri
buacionē cōdignā a xp̄o qui omnia tā corporalia quā
spiritualia data quasi in se facta cōmemorat quecūq;
in hominibꝫ fiunt hec diximus vt sciant doctores et
quantū beatitudinis sibi acquirant si diligentes fuerint
circa verbū dei et quantū damnacionis si fuerint negli
gentes hec Criso· et ibunt hij sez reꝓbi in supplicium eter
num· iusti autem in vitā eternā· vnde Criso· ꝓpter hoc
vtiq; et hij iuste ꝓmiantē et illi coronantē sm graciā et si de
cem milia bona fecerint· gracie enī est hec munificencia
ꝓ tā paruis et vilibꝫ celū tantū et regnū et tam mag
num eis dari honorē hec Cri· eternū est ergo supplicium
malorum et similiter ꝓmiuꝫ bonorum sicut enī peccata
actualia transeunt actu et remanēt reatu ita bona ope
ra transeunt actu et remanēt merito· vnde Iero· pru
dens lector intende q̄ et supplicia eterna sunt et vita ꝓ
petua me cū dicemus non habeat ruinaꝫ· Et notandū
q̄ ꝓcauus fit disceptacio de operibꝫ misericordie q̄ de
operibꝫ iusticie cū tamē magis teneamur ad opera iu
sticie q̄ opera misericordie facliora sunt q̄ natura ad
hoc inclinat et ideo magis arguendi vbi deficiūt et mi
nus remunerandi vbi assunt et ergo si ista remunerā
tur alia· itē ꝓcauus arguit de obmissione q̄ de cōmis
sione cū tamē maioris criminis sint cōmissa et iō ma
gis arguenda q̄ puniēdo qō minus est minuit ampli
us faciendus de maioribꝫ si enī obmissa arguit multo
plus cōmissa· Itē magis de peccatis in ꝓximū arguit
q̄ in deū q̄ si peccata in ꝓximū cōdemnant inuromagis

peccata m dñ vt blasphemia et ydolatria· Jtē cū septē
sint opa misericordie vnum scz sepultura mortuoz
de qua mirantū thobias cōmendat obmittit qz minus
est necessaria inter cetera opa misericordie Item cum
sit misericordia corporalis et spiritualis paus defectā
arguit opa corporaliū q̄ spiritualiū qz opa corpo-
ralia sunt euidentioza et p hec eaz signanē illa· potest
autē queri vtz illa disceptatio et sententia erit vocalis
vel mentalis tantum et videtur q vocalis· qz vt dicat
Aug⁹· p qō dies hoc iudiciū rendatur meritū est sed si
mentaliter fieret tantū statim expediret· Econtra quidā
dicunt q iudiciū erit mentale et nō vocale aliter mul
to tempore p̄tenderetur· vnde in libro Sapiencie dis
rumpent illos inflatos sine voce· alij dicunt q et mē-
tale erit interius et vocale exterius quia iudicabit chri
stus non tantū vt deus sed vt homo ideo eius iudiciū
erit non diuino modo tantū sed humano ex hoc autez
maius gaudiū sensibile bonoz et maioz dolor sensibi
lis reproboz erit· vnde nō frustra erit hec sed vtiliter si-
cut et corporalis hominū apparicio huic opinioni ad-
herendo· dicēdū ad obiectū q distrumpet illos sine vo
ce excusacionis sufficientis vel appellacionis sed nō si
ne voce disceptacionis generalis· Hec g omnia pēsan
tes et beneficia dei arca nos cogitantes studeam⁹ q̄pos-
se peccata vitare et voluntati diuine obtemperare vt
iudicō illi terribili mereamū securi assistere· Ex Aug⁹·
Certū est fratres karissimi q si semp beneficia dei no
stri q̄ nobis nullis p̄cedentibz meritis nostris collata
sunt assidue cogitamus peccata nobis aut non domi-
nantur aut si forte subrepserint ato p penitenciā corri-
guntur· quis enī vel mente cōapere non dicā verbis
possit exponere quanta arca nos sunt beneficia dei no
stri· frat enī nos cū non essemus repauit nos postea
cū pissemus mortē suscepit p̄ditos nos sanguine liberā
uit ad inferna descendit et de fauabz nos eterne mor-
tis eripuit celoz nobis et p̄mia p̄misit hec omnia fra
tres dilectissimi pio et benigno animo cogitātes q̄n
tum possumus cū ipius adiutorio beneficijs suis vicē
rependere festinemus non reddamus mala p bonis q̄
quantū possumus voluntati illius obtemperare fideli
ter studeamus totis viribz intendentes vt p̄cepta ipsi⁹
magis nobis placent de sequacitate remediū q̄ de trans
gressione iudiciū· nā quid faciemus karissimi metuē-
do iudicij die cū tremēte mundo dominus p̄ncipabz
ageloz bucanis in illo maiestatis sue throno arcū
dat⁹ celestis milicie luce resederit ibiq ō terre gremo
et antiq̄ puluere suscitato humano gñi astāte vltimo
mo discrēte singulos positis i aspectu peccatoz pemis
tuoz̄q p̄mijs racione vite cepit postulare et pi⁹ iam
iustus q̄ misericors severitate iudicis otempte minime
cepit accusare et dicere Ego te o homo de limo manib
bus meis fea ego terrenis artubz infudi spiritū ego
tibi ymagīnē nostrā similitudinēq̄ cōferre dignat⁹ fui
ego te inter paradisi delicias collocaui tu vitalia man-
data cōtemnes deceptore sequi q̄ dominū maluisti cū
expulsus de paradiso iure peccati mortis vinculis tene
reris virginalē vtz sine dispendio virginitatis partē
dus intron⁹ p̄sepio positus et pānis obuolutus la-
cui infancie ornamelias humanosq dolores quib⁹ tibi
similis fierē ad hoc scz vt te michi similē facerez pauli
irridenciū palmas et sputa suscepi aceruz cū felle bibi
flagell⁹ cesus vepribz coronatus affixus cruci pfossus
vulnere vt tu eriperis morti aiam in tormentis di-
misi en dauoz vestigia quib⁹ affixus p̄pendi en pfos
sum vulneribz latus suscepi dolores tuos vt tibi glo-
riam mea darē suscepi mortē tuū vt meternū viueres
odibus iacui in sepulchro vt tu resurgeres in celo cur
qō p te pertuli pdidisti cur migrare redēpcionis tue
munera renuisti non tibi ego de morte mea queor·
Redde michi vitam tuam q̄ vulneribz peccatoz mo-
nenter occidis cur habitaculū qō michi in te face-
tā luxurie sordibz polluisti cur corp⁹ meū nā illecebra-
turpitudine maculasti cur me grauoze terminū tuoz
cruce q̄ illā in q̄ quondā p̄penderaz afflixisti· Grauior
enī apud me peccator tuoz crux est in qua mutus pē
dero quā illa in qua tui misertus morte tuaz ocasurus
ascendi cū essem impassibilis p te pati dignatus sum
sed tu despexisti in homine deū in inferno salutz in cru
reditū in iudice venā in cruce vitā in via reditum in
supplicijs medicinam q qz post oīa mala tua ad medi
camenta penitencie confugere voluisti ab audito malo
non mereberis liberari hec Aug⁹· Sicut ergo bonis q̄
bus paratū est regnū a cōstitucione mundi anteqū fie
rent ad vitā eternam erant p̄destinati sic mali q̄ mit-
tentur in ignē paratum dyabolo et angelis eius a cō-
stitucione mundi anteqū fierent ad vitā eternaz p̄stitu
Est enī dīa inter p̄destinacionē et p̄scienciā qz p̄dest
nacio est p̄cognicio bonoz cū caritate eozundē sed
p̄scienciā dicat p̄cognicionē respectu malōz sine caus
litate q̄ potius respicit penes libz arbitriū· fit autē cō
dicionaliter p̄destinacio dei michilq̄ sine aliqua cōdicō
ne p̄destinatū est· p̄destinatū est enī vt saluarē mun
dus ꝑ aquā baptismatis et p mortē filij dei p̄destina
ti sunt omnes bom ad gloriam ea tamē cōdicione si
fidē tenuerint si caritatē si humilitatē si paciencia si mi
sericordiā ac pietatē et hijs simlia habuerint· Tales
enī eos futuros p̄uidit q̄s deus ad vitā p̄destinauit·
et quasi p̄destinādo eis diceret ego quidē ad vitā vos
p̄destino si tamē tales et tales fueritis si mādata mea
custodieritis si fidē et misericordiā habueritis et in si m
bono tamē mueri fueritis· Qui ergo talis esse non
vult qui mandata dei custodire non nititur ideo non
venit ad p̄destinacionē qz non seruat cōdicionē· noli
igitur attendere ad p̄destinacionē dei quā ignoras at
tende ad verba q̄ audis et intelligis· Sicut enī in p̄-
destinacione sua verus est deus et mutari non potest·
ita et verba eius vera sunt et mutari nō possūt sed au
diamus q̄ sint hec verba peccatoz inquit quacūq̄ hoz
ra cōuersus fuerit et ingemuerit vita viuet et nō mo-
rietur· Et iterū si volueritis et audieritis me bona terre

cõmedetis qđ si noluerit̃ gladius deuorabit vos si militer meuangelio qui crediderit mquit et baptizatus fuerit saluus erit. Qui vero non crediderit cõdemnabitur. Et iterꝝ si dimiseritis hominibꝫ peccata eorꝝ dimittet vobis pater vester celestis peccata vestra. si vero nõ dimiseritis hominibꝫ peccata eorꝝ nec pater vester dimittet vobis peccata vestra ne queras aliã ꝓdestinacõnẽ. in hijs em̃ verbis omnis et vite et mortis ꝓdestinacio et ꝓscia cõsistit si hec feceris esto securus et crede mdubitanter qz ad vitã eternã ꝓdestinatus es qđ si mdurato corde hec facere volueris et m hac mala ꝑseueraueris scias te cẽ ad mortẽ ꝑstitũ qm̃is em̃ nullus homo ad peccatũ sit ꝓdestinatus omnis tamẽ homo aut ad gloziam aut ad supplicũ est ꝑuisus. nullus ergo dicat frustra se ozare deũ et alia bona facere qz ꝓdestinacio diuina q̃ est ꝓparacio gracie m ꝑsenti et glozie in futuro cuiꝰ sit eterna sed ab eterno ꝓdestinauit aliquẽ beatitudinẽ ita ꝓordinauit modũ ꝑ quẽ daret sibi illã beatitudinẽ scz ꝑ merita sua et racionẽ. Ꝓdestinacio em̃ taliter est instituta vt ꝓbis et laboribus obtineatur et ideo non frustra ozat deũ qz ozacio est illud ꝑ qđ ex ordinacione diuina debet cõsequi graciam et gloziam et eadẽ racio est de omnibꝫ alijs bonis qz cadunt sub ordine diuine ꝓdestinacionis. vnde sicut deꝰ aliquẽ saluandũ ꝑuidet sic et modũ quo saluari debeat. ꝓpter hoc stultus est qui dicat volo facere qđ michi placuerit qz si saluari debeo saluabor si damnari debeo damnabor sicut stultus esset infirmus qui diceret volo cõmedere et bibere quod michi placuerit quia si curari debeo curabor vel si mori debeo moriar. Sic enim inutiles essent mediane fame. si deus dimittit liberum arbitrium qse habet ad vtrumlibet in malum cadere hoc non permittit nisi iuste Rursus si ꝓueniat per gratiam nulli fiat iniuriam. vnde ꝑm Aug̃. liberꝝ arbitrium est libertas eligendi bonũ vel malũ et hoc m paradiso homo habuit liberꝝ nunc vero captiuũ qz bonuꝫ non vult nisi gracia dei ꝑueniatur nec potest nisi euꝫ subsequatur. cũ ergo malos damnat et reꝓbat operatẽ ꝑm iusticiã quãdo vero ꝓdestinat et saluat agit ꝑm gratiam et misericordiã q̃ non excludit iusticiã. nullã aũt necessitatẽ mfert ꝓuidencia dei iterꝝ rerꝝ euẽntibꝫ sed sicut se habent res ad vtrumlibet scz ad fieri et non fieri sic se ꝓuidẽt habere. q̃ ꝓuidencia seu qđ idẽ ẽ ꝓscięcia dei ex sua sapiencia ꝓscientis omnia anteq̃ sunt omnino mutabilis et nullo modo potest falli et ideo omnia ꝑuisa a deo necesse est fieri qz non potest simul esse qđ ꝑuisa sint et non fiant sed non sequitur qđ necessario fiant. sic q̃ dicimus me videntẽ te curzere necesse ẽ vt curzas hoc est non potest simul fieri vt videã te curzere et non curzas et ex hoc nequaq̃ ꝓuenit qđ necessario curzas. vnde Boecius due sunt etiã necessitates simplex vna velut qđ necesse est omnes homines esse mortales. altera vero cõdicionis vt si aliquẽ ambulare scias eũ ambulare necesse est hanc eadã necessitatẽ non facit ꝓpria natura sed condicionis adiectio. nulla

eũ necessitas cogit incedere voluntate gradientẽ quãtus eũ tũc cũ ꝑgerit incedere necessariũ sit. Que igiẽ cũ fiũt carent existendi necessitate eadẽ ꝑus q̃ fiunt sine necessitate futura sunt nã sicut sciencia ꝑsenaũ rerum michil hijs q̃ fiunt ita ꝑsencia futurorꝝ impoꝛtat eodẽ mõ si quis ꝓuidencia ꝑsens videt id esse necesse est causa et si nulla non habeat necessitatẽ hec Boecꝰ Et iõ hec duplex si deꝰ ꝑuidet hoc necesse ẽ et euenire oportet qz cõiunctim est vera diuisiz falsa et est ibi necessitas cõsequencie nõ cõsequentis. exemplũ habem̃ Boecij Si aliquis videt aliquẽ facientẽ rotam necesse est q̃ ille faciat rotam nec tamẽ visus eius causa ẽ illius factionis sic deus ꝑuidet mala istius opera nec tamẽ causa est quare ipse male operet verumtamen fiet si ꝑuisum est. quando autẽ deus facit rem aliquam non fit m ipso deo mutacio sed in re arca q̃ operatur vnde quãdo fiat ꝑdicti subuersionẽ mmue et ꝓdicã mortẽ ezechie quoꝝ neutꝝ accidit m talibꝫ nõ mutauit deũ cõsiliũ q̃ ab eterno secũ fuit sed sentencias q̃ respecta ad ipsam negocia habuit qz mmue subuertenda erat ꝑm merita et ezechias moriturus erat ꝑm causas inferiores vel eã ꝑm merita sed hec non posuerunt necessitatẽ diuine potencie. ꝓdestinacõ igitur licet sit arca libertatẽ tamẽ arbitrij non tollit vnde bonoꝝ saluacio est necessaria necessitate cõsequencie vt cõdicionata non necessitate cõsequentis vel absoluta Ista em̃ ꝓposicio ꝓdestinatus potest damnari falsa est in sensu cõposito est tamẽ vera in sensu diuiso. Sic ꝑ exduũ est sophisma q̃ multos in errorẽ duxit vt omnia ex necessitate fieri putarent. Si ergo dias q̃d ad hoc faciendũ est respondeo qz hoc solum sup est cõsiliuz vt curamus et cõtendam̃ placere ei qui nos vocauit Dicit em̃ Aug̃. Sic ꝓordinata est diuina ꝓdestinacõ vt ad eã ꝑ bonoꝝ opeꝝ ꝑseueranciã pueniam̃. hic dicit Berñ. Ipsa celestis regni ꝓdestinacõ ita ab omnipotenti deo ꝓordinata est vt ad hoc electi ex labore ꝓueniãt quatenus mereantur ꝓbis obtinere qđ ipse omnipotẽs deus ante tempus disposuit donare. Vbi nota exemplũ vtile et aptũ ad ꝓpositũ fuit em̃ in quodaz monasterio frater quidã religiosus q̃ deuotus cui sepe reuelaciones fiebant diuinitus qđ quidã alter eiusdem monasterij fratr sciens mstitit apud eundẽ vt deũ ozaret quatenus sibi dignaretur ostendere si ipse de numero saluandoꝝ esset et cũ ille vir ꝓbis victus ozacionem instando hoc a deo postularet ostensũ est sibi q̃ ille frater de numero damnandoꝝ existeret. vñ timẽs fratrẽ altũ turbare ꝑ aliquot dies hoc sibi celauit ꝑ tã dem eidẽ requirenti licet murmus aperuit. Ille autẽ hoc audiens et scripturas intelligens statim respondebit benedictus deus nec tamẽ sic desperabo sed penitenciam quã p ingressũ religionis assumpsi decetero duplicabo et triplicabo donec graciã et misericordiã apud deuꝫ altissimũ qui ꝓnus est inueniã et non post multos dies iterꝝ fratri ꝓdicto diuinitus reuelatũ ẽ q̃ ille alter frater de numero saluandoꝝ esset quod cũ eidem fratri

m ope ac viriliter agēs et de virtute in virtutē q̄tidie
retulisset ille lenis effect⁹ de reuelacōne forao facto ē
p̄ficiens pseuerauit in bono fine cessacone vtinam
multi hoc exemplo animati manū suā ad foraa mitte
rent et non desperarent vel deficerent q̄ sic agendo et
in hoc pseuerādo deū sibi p̄piū vtiq; muemrent.

¶ Sequitur Oracio.

Omme Jhesu x̄pe iudex viuoꝝ et mortuo
ruꝫ m extremo iudicō me ad dexteris collo
care digneris et nunc auditā fac michi illaꝫ
dulcissimā vocē tuā quā p̄misisti electis tuis dicens
Venite benedicti patris mei p̄apite regnū q̄ fac vt nō
timeā ab audicione mala q̄ cōmunatus es reprobis di
cens ite maledicti in ignē eternū O vnigenite filij dei
miserere nostri ne vnq̄ illā penā meritabilē experia
mur sed exaudire a regni gloria et cōburi in gehenna
deus meus misericordia mea Amē.

¶ De pascha et diuersis huius nominis accepcionibus ¶ Capitulum .lj.

Nde ꝑm Jero. aspergamus de sanguine
libri nostri et limina domoꝝ et fenē ar
cūdem⁹ cocaneū domui oracionis nostre
et coctuꝫ in manu nostra vtzata ligemus
vt vaccā rufam in valle ocasam enarrare
possimus. Jaꝫ enī instat vt ad passionē domini veni a
mus q̄ et ex affectu inspicere et in affectu imitari debe
mus mixta illud qđ in exodo legitur Inspice et fac ꝑm
exemplar qđ tibi in monte monstratū est x̄ps est tā
quā liber exemplaris ad cuius exemplar totā vitā no
straꝫ ducere et corrigere debem⁹ et si x̄ps sepius in scrip
tura dicatur mons racione sūmitatis sue excellentissi
me p̄fectionis maxime tamē exaltatus in cruce mons
dicatur racione sublimitatis meriti sue sacratissime pas
sionis. In hoc ergo monte x̄po videlicet crucifixo mō
stratū est nobis exēplar diligenter inspiciendū et effica
citer imitandū. non enī sufficiat x̄piano x̄pm passuꝫ in
spicere nā et hoc fecerunt iudei et gentiles sui crucifixo
res sed exigitur eaꝫ ꝑm exemplar monstratū operari
et facere. Et hoc est q̄ mōdicat cuilibet fideli in verbis
p̄positis inspice et fac ꝑm tē Quasi diceret Inspice ex
emplar dominice passionis ipsam tibi p intimā cōpas
sionē viscerialiter incorporādo et fac ꝑm exemplar ipsū
efficaciter imitando et vtrūq; hoꝝ docet beatus petrus
x̄ps inquiens p nobis passus est ecce p̄mū qđ est di
ligenter cordis oculo inspiciendū vobis relinquens ex
emplū vt sequamini vestigia eius ecce ꝑm q̄ est effi
caciter in facto imitandū. Circa p̄mū ē sciendū q̄ si
nos omnia q̄ x̄ps in mundo passus est vellem⁹ enar
rare innumerabilia vtiq; essent p̄sertim cū tota vita
x̄pi in terris quedā passio fuerit immiꝝ cū eaā tota vi
ta cuiuslibet hominis si ꝑm euangeliū viuat quedam
crux atq; martirū sit. vt Aug⁹ dicat quamonagis h̄
indubitabile est de ipso domino x̄po qui euangeliū cō
didit et in seipso p̄fectissime adimpleuit. exordiendo
enī a p̄incipio natiuitatis sue inspice q̄ pauper fuit
natus qui nec domicilū neq; vestes habuit sed in vili
diuersorio natus in p̄sepi super feno exiguo inter bru
ta animalia reclinatus pannis vilibus inuolutus fuit
Octauo die circūcisus fuit et iā sanguinē suū p nobis
fundere cepit. deinde persecucionē herodis fugiens in
egyptū deportatus et inde rediens p totā puericiaā et a
dolescenciaā suā parentibus subiectus et non dubium in
magna paupertate educatus fuit deinde aduenīēte tē
pore ostēsionis sue inspice quomodo tempore magni
frigoris baptizatus fuit in aquis frigidis mergi vo
luit et quomodo ieiunio quadragesimali afflictus fuit
maceratus fuit et q̄ntas tūc a dyabolo tēptacōes fusti
nuit. q̄ntas enī iniurias et contumelias a iudeis freq̄n
ter passus fuit nunc dicentibus ipsum a demone obses
sum nunc samaritanū nunc potatorem nunc de fornicacōne natū nunc blasphemū nunc
populi seductorē et alia multa blasphemantes dice
bant in eū et michilominus ad facta iniuriosa sepe at
temptabant precedere nunc volentes eū lapidare nunc
de montis supalio ꝑcipitare. inspice eaā cū quāto la
bore vixerit q̄ quotidie erat p̄dicans in templo et in
synagoga et de ciuitate in ciuitatē et de terra in terrā i
bulauit in oracōe pernoctauit infirmos mirabiliter curauit
obsessos a demone liberauit mortuos suscitauit multi
tudinē esurientē pauit et michilominus in hijs omni
bus nature legibus subiect⁹ fame siti frigori estui ven
tis imbribus vigilijs ieiunijs ceterisq; infirmitatibus ho
minis absq; tamē peccato expositus fuit ecce quomo
do vita sua tota in laboribus et passionibus fuit sed omni
bus talibus passionē de qua nunc tractandum est antece
dentibus obmissis inspice diligenter q̄d in hac sustinuit
et p̄cipue articulos et puncta passionis in quibus singu
lis x̄ps aliq̄d notabiliter passus fuit. Circa secundū
est sciendū q̄ ꝑm Aug⁹. non solū quicquid boni x̄pus
in terris gessit sed et quicquid mali sustinuit totū di
scriptum mox fuit. Unde passio domini in se cōplecti
tur omnē p̄fectionē hominis in hac vita passibilē quo
niam opera omnia p̄fectionis q̄ x̄ps vnq̄ in euangeli
lio docuit ipse in semetipso in sua passione p̄fectissi
me adimpleuit itaq; in cruce domini est finis legis et
scripture in passione eius summa omnis p̄fectionis in
morte ipsius est cōsummacio omnis sermonis. vñ Apo.
dicebat nō iudicaui me aliquid scire inter vos nisi jhe
sū x̄pm et hunc crucifixū nēpe q̄ hoc scire ē omnia scire
q̄ spectāt ad salutē nā si de paupertate voluntaria agi
tur quis vnquā pauperior x̄po nudo pendente in cruce
vbi nec habebat vbi caput suū reclinaret. si de obedien
cia et humilitate loquimur quis vnquā intantū se hu
miliauit et exinaniuit sicut x̄ps qui factus est obediēs
vsq; ad mortē crucis tā vilia et magna ob p̄bria fusti
nuit p nobis si de castitate virginali mencio fiat quis
castior eo cuius mater virgo est cuius pater feminaꝫ
nescit si de caritate sermo fuerit quis vnquā maiorez
vel tāaꝫ caritatē habuit quā x̄ps qui in passione sua
posuit animā suā p amicis suis et tā horrēda supplicia

Circūcisio
p̄sentio
Subiectio
Educatio
baptizat⁹
ieiunato
tenta⁹
iniuria⁹
Pena⁹
vigilia⁹
Passio

Aug⁹: quicquid alius ihs boni in suis gessit: & quicquid
mali p̄passus est: illa ois fuerit mox descripsit:

pati voluit pro nobis cū tamē liberare potuisset solo nutu voluntatis· ¶In passione ergo dñi relucet exemplar pfectionis omnium virtutū ꝓut iam supra est tactū· Itē in ea re lucet pfectū remediū et antidotū cōtra omnē spiritualē morbum· nā pro hoc ꝙ pati voluit mortē videlicet ex pbritissimā habemus remediū contra superbiā qđ latrones se associare voluit remediū ꝑbet cōtra mundiā qđ cōtra ipsū blasphemātes obticuit remediū ꝑbet cōtra irā qđ in cruce descēdi et clauis cruci affigi voluit ꝑbet remediū cōtra acadiam q̄ non sinit amplecti penitentie crucē· p eius vero nudiattem et pauptatē habemus remediū cōtra auariciā p fellis et aceti degustationē habemus remediū cōtra gulā· per vulnerū inflictionē et fūmi doloris afflictionē habemus remediū cōtra luxuriam et hec sunt septē sigilla libri vite cōsignanda q̄ xp̄s nobis in sua passione aperuit et poste a nobis vite aditum reseraut ꝑdicta ergo q̄ in passione xp̄i adimpleta videmus similiter et nos ꝓ posse nostro imitari debem⁹ demq; si de pacē agitur tota passio excellentissima xp̄i patiendā eius demonstrat si de cōtemptu mundi et abstractione a rebus mundialib⁹ loquimur quis vmquā elongamor et abstractor ab ommib⁹ terrenis q̄ xp̄s in crucē sup terrā et sup omnia terrena eleuatus et abstractus si de abstinentia et ieiunio seu victus inedia menaq; fiat xp̄s mil in passione sua msi fel aceti̊ ⁊ mirrati̊ vnuꝫ gustauit si de corporis castigatione agitur cuius vm quā corpus mtantū castigatū fuit quantū corpus domini in cruce si de efficacia oratonis sermo fiat q̄s vm quā efficacius xp̄o orauit qui ex vehementi attenta ne oratonis guttas sanguineas sudauit si de elemosinaꝝ largitate et alijs misericordie operib⁹ loquim̄ q̄s vmq; elemosinā maiorē dedit quā ipe xp̄s q̄ ꝓpriū corpus suū m cibuꝫ et sanguinē suū m potū nobis pauperib⁹ m elemosinā ꝓpetuā dedit· infirmos eciam visitauit dum infirma discipulorū corda cōfortauit et egros multos curauit captiuos multos m lymbo redemit mortuos de sepulchris suscitauit· si de dilectione inimicorū agitur in cruce pendens ꝓ suis crucifixori bus orauit· si de dimissione offensorū loquimur quis vmq; liberalius dimisit debita debitoribus suis q̄ xp̄s q̄ latroni non solū debita dimisit sed et paradisū sibi ꝓmisit et sic de similib⁹ inducendo p singula opa super erogatonis q̄ omnia in passione xp̄i si bene aduertimus superoganter adimpleta videmus seu inuenimus similiter et nos si pfecte ymitatores xp̄i ee volumus adimplere vl m facto vel m desiderio vel m misterio debemus· ¶Nā sicut dicit Iero· singula ea q̄ acta dominū in passione sua gesta sunt q̄uis nōi et alij q̄ cuiꝫ fecerunt alia mente fecerunt nobis tamē credentibus mistica afferunt sacramenta· sicut eciam cayphas quādo dixit oportet vnū hominē mori ꝓ populo nescivit quid diceret et tamen ꝓphetauit· similiter et de singulis gestis passionis dominice q̄ nos mspicere debemus et ꝑm exemplar eoꝫ facere· cū itaq; consumasset Ihesus sermones omnes ꝑdictos de secundo aduentu suo vbi se venturꝫ ad iudicū in claritate ꝑdixit consequenter se passuꝫ ostendit vt sacramentum crucis ad mixtū ee glorie eternitatis admoneat quasi q̄ optatē crucifixo non timeat de iudicio· Conuicta em fuit vt causa finalis et effectus gloria eternitatis et meritum passionis· Post aduentū ergo maiestatis subdit humilitatē passionis vt causaꝫ illius passionis eius effectus vel causa finalis est gloria eternitatis· vñ Apo· Xp̄s factus est obediens vsq; ad mortē ꝓpter qđ deꝰ exaltauit illuꝫ. Inapit ergo narracionē de pascha et sua passione qua xp̄s ipse pascha nostrū fuerat ymolandus et eadē die scz feria terca in sero et ibidē scz m monte oliueti dixit discipulis suis scitis qz post biduū id est feria quīta ad vesperū pascha fiet et agnus paschalis ymolabitur et ego addo qđ nescius scz ꝙ tunc eadē filius hominis id est virginis tradetur vt crucifigatur et pascha faciat transeundo de hoc mūdo· ex quo patet ꝙ non fuit ex ignorancia traditus sed ex sua ꝑscientia et voluntate· Bene autē dixit filius hominis qz ꝑm formā humanā tentus et crucifixus est non ꝑm diuinā in qua semp immortalis est et bene impsonaliter posuit tradetur qz vno traditionis verbo diuerse voluntates exprimuntur nā deus pater tradidit filiū ꝓpter caritatem et generis humani vtilitatē e cōtra iudas tradit ꝓpter auariciā et lucri sui cupiditatē· Item spiritus sanctus ꝓpter suā benignitatē ecōtra iudei pylato ꝓpter m iudiā et malignitatē· Itē ipse filius seipsū vt impleret beneplacitū diuinū ecōtra pylatus cruci vt satisfaceret puerse voluntati iudeoꝝ· Itē dyabolus timorē ne ꝑ xp̄i doctrina et miracula euelleretur genus humanum de manu sua non aduertens qz magis erat p ipsius mortē eripiendū ꝙ fuerat ꝑ doctrinā et miracula ereptū ecce opus omune sed voluntates diuerse valde ergo pater et filius et spiritus sanctus nō solū amādi sed eciā glorificandi· iudas autē et alij non solum detestandi sed eciā damnandi fuit qz qđ pater et filius et spiritus sanctus bona hoc illi mala intencione fecerunt· Predixit autē discipulis se tradendus ꝑmuniens eos ne ꝑus q̄ audiāt q̄ euentura fuerāt subito videntes tradi ad crucē magistꝝ obstupescāt· ⁊ qz hoc nomē pascha in diuersis locis reperitur et diuersa p ipsū significantur ideo ne in equiuoco erremus diuersas eiꝰ acceptationes videamus· Sciendū ergo ad solucionē multaꝝ ambiguitatū q̄ pascha appellatur ꝑmo tota septimana seu septem dies azimoꝝ quib⁹ iudei panes azimos hoc est sine fermento comedebāt nā a sine et zima fermentū signat Unde in actib⁹ volens post pascha ꝓducere eū populo· ꝑmus autē et vltimus dies illiꝰ septimane magis sollemnes erant q̄ medij· secūdo dicatur hora ymolacōis agni scz vespera qua agnꝰ ymolabat q̄ est initiuꝫ ꝑmi diei azimoꝝ q̄ sollemnioꝝ erat vt scitis qz post biduum pascha fiet· vnde caueret ecclesia quartadecima die ad vesperā pascha domini est et in quintadecima sollemnitatē celebrabitis· dies autē

precedens illā hozam nec pascha dicebatur nec sollem
ms erat · terao dicitur ꝑmus dies azimoꝝ qm erat ce-
leberrimus sez quintadecima luna ꝑmi mensis quan-
do egressus est de egypto vt ibi appmquabat dies fe
stus azimoꝝ quidiatur pascha et ibi ante diē festuz
paschē. Quarto diat festiuitas epule paschal' vt i pa
ralipomenō nō fuit phase simile huic m israhel · Quā
to diatur agnus paschalis q̄ paratus cōmedebatur vt
ibi vbi vis paremus tibi omedere pascha q ibi veniet
dies azimoꝝ in q̄ necesse erat occidi pascha · Sexto
panes azimi vel quicūqz alij paschalis vt ibi non m-
troierunt m ꝑtozū ne otaminarent sed manducarēt
pascha id est panes azimos seu paschales qz ad ome
dendum pascha seu azima septz diebz oportebat eos
mundatos cē et ideo quolibt septē diez non poterant
in ꝑtozū introire. Septimo diat ipse xp̄s p agnuz
paschalez signatus vt ibi pascha nostz ymolatus ē
xp̄s ipse enim est vez pascha nostz · de ꝑdictis pa-
schē accepacionibz ē iste vers? Ebdomadas hora dies
epule azima xp̄s · Comuniter tamē pascha vocatur di-
es in quo ymolabatur agnus · dematur autē pascha
paschē vel paschatis et diatur pascha non a passione
sed a transitu · Prima ergo origo huius vocabuli pa
schē vel paschatis ex hebreo habetur qz pascha diatur
quasi phase qd in hebreo idē est qd transitus · Dicebatur
autē pascha medoz trāsitus ꝓpter duo sez qz ea nocte
qua ymolatus est agnus angelus exterminatoz vi-
dens sanguinē agni in foribz yspahelitaz pertransiuit
non penetrans eos et qz filij israhel fugientes illa nocte
de egipciaca seruitute mare rubrū transierunt et demde
ad terrā ꝓmisse olim hereditatis et paas venerunt et
ideo festū istud bene pascha vocatur quo transitu xp̄i fi-
guratus est eā transitus xp̄i de hoc mundo ad patrez
et trāsitus noster de vicijs ad virtutes et ō terrenis ad
celestia · Et ideo similiter pascha xp̄i.moz mistice dia
tur transitus qz in eo dominus p mortē trāsiuit ex hoc
mundo ad patrē et signat qd eius exemplo fideles cri-
stum sequentes vel penitentiā et martiriū assumendo
sm illud transimus p ignē et aquā vel mentis desiderio
ad celestia anhelando sm illud transite ad me omnes
qui concupiscitis me transituri sunt ꝓximi sanguine fuso
ad celestis patrie ꝓmissionē · Sanguis enī xp̄i debet
pm sup vtrumqz postē sez sup intellectū deuote recog-
itando et sup affectū deuote p penitentiā ymitando
Unde sm Aug̃. signū cruas a nobis repellit exterimi-
natorē si tamē cor nostz xp̄m habeat inhabitatorem
cuius sanguine illinitis postibz nostris id est cuius cru
as signo signatis frontibz nostris a pdicatione huius
seculi tamq̄ a captiuitate egipciaca liberamur et agi-
mus salubrimū transitū cū a diabolo transimus ad
xp̄m et ab isto instabili seculo ad eius fundatissimum
regnū sm Beda qz paschē dies in azimis pambz ē ce-
lebrari ꝓceptus et vno die agno ymolato ad vesperā
septē ex ordine dies secuntur azimoꝝ Ihesus semel p
nobis passus et de hoc mundo transiens p omne nos
huius seculi tempus qō septem diebz agitur in azimis
sinceritatis et veritatis p̄cipit ee viuendū et quasi pa-
scha ꝓpetuū faciendo semper ex hoc mundo transeundus
tamoꝝ semp visu desiderio seculi quasi egypti tetinacu
la fugere et quasi a mundana uersacione secretū soli-
tudinē iter nos amonet subire virtutum · Post hec do
minus Ihesus redijt cū discipulis · xij · in bethaniam
et mansit apud lazaz ac sozores eius martham et mari
am docens eos more solito et ohortās · demde nō ve
nit in Ihrusalē sicut ante fecerat vsq̄ ad diē cene et sic
medi locum habebāt tractandi liberius de sua morte et
passione. ¶ Sequitur Oracio.

O Omine Ihesu xp̄e qui die tertia ante tempz
passionis et mortis tue discipulis tuis pa-
schā et transitū tuū ex hoc mundo ad patrem
ꝑdixisti da michi p omne tempz vite mee
in azimis sinceritatis et veritatis viuere mecz de hoc
mundo transire nō mittas antq̄ ꝓ triduū penitēcie
sez cordis ontricionē oris confessionē et operis satisfactio
nem peccata mea omnia deleas donans michi sacra-
tissimi corporis et sanguinis tui omunionem olei sacri
unctionē ac in omni perfectā ohūmacionē et me tandez
feliciter consummatum transire facias ad te dulcissimū
dominū meum sup omnia benedictū Amen ·

¶ Qua die et cur iudas vēdidit dominū ¶ Ca. lij ·

Unc sez feria quarta sequenti primates
sacerdotū qz audierāt Ihesū dixisse nō me
videbitis amodo videntes eū abisse et pu
tantes ipsū velle ab eis fugere cōgrega
ti sūt cū seniorib; pplī q̄ erāt iudices ordiā
rij · m atriū cayphe et querebant cōsiliū vt eū dolo te-
nerent et occiderent qz nullā mortis causam in eo m
uenire potrant nisi eā dolose cōfingerent · pius quidez
determinau erant ipsū interficere et deliberau erant de fa
cto sed nunc querebant consiliū de faciendi modo et qua
liter possent facere occulte et sine populi seductione q̄
se debuerant parare ad paschalē agnū et sm ritū legis
purificari et esū agni digni cōtra vez agnū magis et
populus se armant et hoc faciunt ex dolo et cōsilio timē-
tes ne eis auferretur populi auxilio vnde dicunt ha-
bito cōsilio non in die festo sez azimoꝝ id est sollem-
nitate paschali immineti de ꝓximo supple est capiend?
ad occidendū qō non dicebant ꝓpter reuerenciā festi ne
tumultus fieret in populo ꝓpter diuersa studia po-
puli sez diligentis xp̄m et odientis credentis et nō cre
dentis · Multi enī ꝓpter sollemnitatē paschē venerant
in Ihrusalē et qz aliqui reputabant Ihesū ee verum
xp̄m timebunt si durāte sollempnitatis paschali in eū
mitterent ne populus qui eum diligebat illis insurgēs
in nocentes defenderent et sic ipe manus eoꝝ euaderet
Timebant quidem plebem non vitantes scandalum
sed impetum nec sedicionem metuentes sed ne de suis
manibus tolleretur cauentes ꝓpter qō cōsolebāt mortē
suā differri vsq̄ post festū postea tamen mutauerunt
istud cōsiliū quia inuenerunt oportunitatem capiēdi

eum secrete p discipulum · Attende hic q maiores pn: apaliter quereb.mt Jhesū pdere a primapibꝫ eñ et se moziby egresa est iniquitas in babilone Sic et hodie maiores pceteris cōtra eum insurgūt et maiora scan dala q̄ ceteri facūt · vnde Bernh · O bone Jhesu tenis mūdus videtur cōtra te cōiurasse et hij in psecuacoē tua pmi sunt qui videnē regere populum dirigere pnapa tum · Intrauit autē sathanas scz in udā id est in iude animam qui scarioth est dictus qua de hac villa fuit oziundus · Intrauit mquam non impellens scilicet paulum muemens ostium · ſ̄ō oblitus ommū que viderat ad solaz auaritiam dirigebat intuitū · Intrauit autē non p essenciam et essencialiter in ammam illabē: do sed ſm Aug̃ · sic solus deus intrat in aiam̄ qui ere aut eam sed intrauit p̄mo p effectū suggestioms vē: dicōnem et tradicōnem xp̄i suggerendo et secū do post buccellā p effectū plemozis possessionis · eū sue seru tute subiugando · Ex q̄ patet q̄ in omni peccato moz: tali dyabolus hominē intrat vt ipm̄ de nouo vel am plius q̄ ante possideat · Judas ergo audiens eos con gregatos ad tractādum de morte xp̄i qui eā audie: rat a xp̄o se tradendū vt crucifigeretur in pascha nunc instanti et apud se cogitans et dicens in corde suo m primo morietur homo iste et ad lucrū meū possū eū tradere abijt a xp̄o et a sancta societate nō tantū corpo re sed eā mente recedendo et apostatādo et vemēs ad ofiltū pdicti dixit eis quid vultis michi dare et ego vobis eū tradā occulte scz et sine strepitu et gaudi fiīt q̄ ille modus capiendi xp̄m p suuz discipulū viderat magis quemens et secretus pter qd̄ mutauerunt cō: silū pdictū scz de differendo morte eius vsq; post fe: stum q̄ eñ traditorē muenerunt in ipsa festiuitate ci stum ocaderunt · hoc autē ſm leonē papā dumo mtel ligimus dispositū fuisse ofilio oportebat eñ vt mani festo implerentur effectu q̄ dū figurata fuerāt p̄mis: sa misterio et pepigit udas cū eis de Jhesu tradendo p · xxx · argenteis eode pacto quo ioseph venditus est a fratribꝫ suis in vendicōne enim ioseph p̄figurata fuit vendicio xp̄i udas ad congregaciones iuit vbi cristū vendidit sic multi ad spectacula vadunt vbi xp̄m p: modica tēptacōe et modico p̄cio vendūt ipe dedit p · xxx · argenteis ꝫ peccatores sepe dāt p precio minori Vbi dicit Leo papa q̄ omnia lucricupida eā p exi: guo pire non metuit nullūꝫ in illo corde est iustitie vestigiū in quo sibi auaritia fecit habitaculum infelix mercator udas qui tātuz dedit p tanto deū p nūmo: vez p vano eternū p trāsitorio . Quia eñ audierat dominū tercia die moriturū et eū in morte detineri pu: tauit mortē imminentē lucratiuā sibi facere voluit · cū eñ fuerat fur et loculos habens et videret vnguentum sup caput et pedes domini effusū q̄d putauerat ē vē: dendum et p̄cium sibi tradendū q̄d pdiderat in effusio: ne vnguenti voluit recuperare in vēdicione magistri. Illi quipe · xxx · argenti valebant · ccc · denarios vsua les quilibet eñ decē valuit et ita in vendicione xp̄i re

cupauit valorem vnguenti pdicti et recōpensauit dā num trecentoꝝ denariozuz de quo dixerat Quare hoc vnguentū non venit trecentis denarijs et datū ē egē: mis et forte hec causa fuit quare matheus hic factum marie reputauit scz vt congruenter factū tūc de quo domi: num vendidit tamquā cōtinuans effectū ad causam q̄ hoc factum fuit occasio vendicionis xp̄i udas itaq; vnus de duodecim numero non merito nomine non munere corpore non animo a primapibꝫ non mutua tur non cogitur nulla necessitate constringitur sed p: pria sponte processit et ꝑ pria malignitate cōsiliū stelera: te mentis iniit nec in vendicione magistri certā po: stulat sūmā vt de re cara fieri solet sed quasi vili tradēs et venale exponens manapiū in potestate emencium posuit quātum dare vellent · cū eñ vilia exponuntur solet querē venditor ab emptore quātum dabis · cum autē cara ecōtra dicat tātum dabis · Quistice p udā sig nātur iudices ac plati et sacerdotes qui iudicia benefi: cia ac sacra vendere non cessant dicentes sepe et si ver: bo tamē facto quid vultis michi dare et ego vobis eū tradā · Unde Bern̄ · O quanti hodie de hijs qui animas regere fuscepерunt qd̄ sine miserabili gemitu dicen: dum non est xp̄i ob pbria flagella dauos lanceā cru cē morte in fornace auaritie cōflāt hoc solo a iuda dif ferentes q̄ ille ommū hoz emolimentū denariozꝝ nu: mero cōpensauit · Isti autē voritoria mgluuie lucrozū insimitas exigūt pecunias hijs mhyāt timēt ne amit: tant in haz amore quiescunt · animaz apud eos nec casus reputatur nec salus cū sint de patrimonio crucifixi inimici mpinguati mcrassati dilatati non cōpacun tur sup cōtricōe Joseph hec Bern̄ · ꝑter auaritia vero iudas factꝰ est talis q̄ vt leo papa dicat · anima lucri cupida eā p exiguo pire non metuit · nullūꝫ est iu: stitie in illo corde vestigiū in quo sibi auaritia fecit ha bitaculum · Ex hoc autez articulo vendicionis xp̄i tria trahuntur notabilia documenta · Primū est vt nobis caueamus ne et nos tā detestandū facinus scz vendi: cōis xp̄i vnquā ꝑtremus qd̄ vtiq; diuersis modis meuzimus · Unde Beda multi hodie iudee zelus qd̄ do: minum ac magistrū deūq; suū pecunia vendiderit ve lud in mane et nepharii abhorrent nec tamen cauēt ſ̄ā cū p muneribꝫ falsū otra quēlibet testimoniū dicūt pfecto q̄ veritatē p pecunia negāt · dominū pro pecu nia vendunt ipse eñ dixit ego sū veritas · cū societatē fraternitatis discordie peste immaculāt · dominū perdūt · q̄ deus caritas est · qui eā si nullus pecuniā det · domi: num argenteis vendūt · q̄ primapis seculi ymagmē id est exempla hostis alterius neglecti creatoris ad quā creati sunt ymagine sumūt · ſ̄ā ſm Jero · sicut Johā nes baptista qui non p xp̄i cōfessione sed p defensio: ne veritatis occubuit · ideo tamē p xp̄o q̄ p veritate martirū suscepit · ita ecōtrario q̄ caritatis et veritatis una spīt xp̄m vtiq; q̄ ē veritas et caritas pdit primo vniuersaliter sicut dicat Orige · omnes q̄ p temporali: bus et mūdialibꝫ rebꝫ iustiaā deserunt · deū q̄ ē iustiaa

vendunt ille eaam dominum vendit qui eius timore et amore neglecto terrena et caduca ꝓmo eaꝫ cupidissima plus amare et curare conuincitur Dominum eaꝫ ꝓ temporali lucro vendit qui bona sua ꝓ vana gloria expendit similiter deꝰ vendit qui iusticiam vel cōsiliū vendit qꝫ ipse est iusticia ac spiritus et angelus cōsilij. Item deꝰ vendunt symoniaci qui dei gratiam q̄ est in sacramentis et alijs sacratis et spiritualibꝫ rebꝫ operat̄ ꝓ temporalibꝫ rebꝫ cōmutāt et qꝫ symonie peccatū est tā in dante q̄ in recipiente ideo non solum peccauit iudas in vendendo xp̄m sed eaꝫ iudei in emendo ipsū. Emit aut̄ a me xp̄m qui dādo michi aliquod temporale aufert michi xp̄m verbi gratia Si adulator dat michi laudē falsam exq̄ cor meū extollit̄ aufert michi xp̄m et ego cōsentiens ꝓ vana laude xp̄m. Item dans michi pecuniā qua alliat me ad peccatū mortale aufert michi xp̄m et ego ꝯsentiendo vēdo ipsū nec tū ille emendo retinet sicut nec ego sed nec michi nec tibi sic fuit de iuda et iudeis quoꝝ neuter xp̄m retinuit sed acquisitus est nobis xp̄ianis. Vnde Rabanus exultat xp̄iane in cōmercio inimicoꝝ tuoꝝ viasti quod iudas vendidit et iudeus emit hoc tu acq̄sisti. noster em̄ est xp̄s non iudeoꝝ q̄ eum emerunt. Secundū est vt eaꝫ nos vendi et vilipendi ꝓ xp̄o paciamur q̄ eaꝫ rē aliquā vendit id ꝓ quo rez vendit plus appaciatur q̄ rem ipsam vnde si quis te minoris valoris in corde suo et factis estimet q̄ forte sis non turberis et maxime in causa dei si em̄ ipse dominus et saluator noster q̄ ē summum bonuz et infinite bonitatis in quo sūt omnes thezauri cōditi dignatus est ꝓ nob tā vili et exiguo ꝓcio estimari ac vendi et vilipendi inuste nos q̄ vere viles et obhoc vilipensibiles sumus et cōdicōmnostri miseriā aspicere voluerimus cur non ꝓ xp̄o vilipendi ꝑmo michilipendi paciamur iuste. vnde Propheta ego ꝓpter te sustinui obꝓbriū tē. Verū documentū est q̄ homo debet vendere seipsū ꝓ regno si em̄ regnū celoꝝ venale est et tantū valet quantū habes sed tu michil habes melius teipso vende ergo teipsum ꝓ regno celoꝝ sicut xp̄s voluit vendi vt nobis acq̄reret regnū celoꝝ In recolendo istū articulū recogitet homo vilitatē suā qz si iusto ꝑcio estimare deberet vix vnuz obulum valeret ꝑmo michil in cōparatione xp̄i qui tā exiguo et vili ꝑcio venditus est/ Item recogitet am ipse vinq̄ xp̄m vendiderit et mandata eius ꝓ re temporali vel ꝓ delectatione transitoria deseruerit. Item recogitet qualiter ipse xp̄m sic venditū gratis sua misericordia acquisiuit Item q̄ xp̄s adhuc hodie venalis ē ideo sicut iudas nequiter vendidit xp̄m sic tu p cōtractū cū elemosinis eme ipsū vel si aliud non habes da ꝓ eo cor tuū hoc em̄ ipse desiderat ꝑ omni re mundi. Juxta illud Sapiētis p̄bē fili mi cor tuū michi vel alio modo. Item quilibet quātumcūq; ꝓfectus non ꝑsumat de se cū audiat xp̄i Apo. magistrū et dominū suuz ꝑmo deū et creatorem omniū potuisse. Et q̄ quarta feria dominus fuit venditus sicut sexta fuit crucifixus ideo in memoria huius venditionis domini p totū annuz in ieiunijs penitēcialibꝫ feria q̄rta sedm̄ post sextā tenet locū. hinc est q̄ multi quarta et sexta feria ieiunare cōsueuerit multiq; abstinent a carnibꝫ quarta feria quia tunc caro xp̄i fuit vendita ex tunc eaꝫ sez post feriaz quartā illā qua fuit venditus tribꝫ diebꝫ sequētibꝫ in ca et fines horaꝝ omittimus quasi nobis ablatus sit Alpha et o et impijs traditus. facta igitur pactione q̄rebāt opportunitatē sez loci et temporis et societatis vt traderēt eū occulte et sine turbis sez quādo populi nō erat arca euz sed secretus erat cū discipulis qō et fecit trades eū post cenā et denocte cū in orto eet cū eis ne ꝓ cōcursum et impetū populi tollerentur. qui de die eū sequebatur. Considera nunc quomodo dominus Jhesus toto vite tempore vsq; hodie ꝓ iudeis laborauit et ipsi tam ꝑ ingrati mala ꝓ bonis domino reddiderunt et post multas contumelias vsq; ad ipsius empcionem et mortē seuierunt. Vnde Anselmus denuz venisti domine ad oues q̄ perāt domus israhel. diuini verbi lāpadem palā extollens. ad illuminacionē orbis terre. et regnū dei ānuncias. cunctis obtēperantibꝫ verbo tuo sermonē sequentibꝫ signis cōfirmasti virtutē diuinitatis tue ostendisti in cunctis male habētibꝫ omnia omnibꝫ gratis exhibēs q̄ saluti ipsoꝝ cōgruebāt. vt omnes lucrifaceres. sed obscuratū est insipiens cor eoꝝ domine et piecerunt sermones tuos retrorsū nec attenderunt ad omnia mirabilia q̄ operatus es in eis. ꝑceptis pauas nobilibꝫ athletis. quos inter infirma et abiecta mundi elegisti vt ꝑ ipsos fortia et alta mirifice expugnares nec solum ingrati gratuitis tuis beneficijs extiterunt sed eaꝫ cōtumelijs affecerunt te dominū dominātem et fecerunt in te q̄cunq; voluerunt. De em̄ tuis te opera in eis q̄ nemo alius fecit quid dicerunt nō est ꝫ homo adeo in primape demonioꝝ eicit demonia demonū habet seduat turbas vorax ē potator vini amicus publicanoꝝ et peccatoꝝ quid fles quid suspiras O homo dum sustines verboꝝ iniurias non audis quanta ꝓpter te in dominū deū tuū cecidērūt obprobria Si patremfamilias beelzebub vocauerunt quanto magis domesticis eius. hec quidem et hijs similia blasphemantes et aliquociens te lapidibꝫ impetētes. Jhū bone pacienter sustinuisti et factus es coram eis sicut homo non audiens et non habens in ore suo redargucōes Nouissime aūt et iustū sanguinē tuū bone Jhesu a discipulis tuo filio pdicōris. xxx. argentris appciati fuit vt ꝑpetraret animā tuā in mortē sine causa hec Anselmus. vere magna deberet ce nobis confusio. ꝙ pacienciam in aduersitatibꝫ non habemus Jhesus innocens tot et tanta ac eaꝫ passionē et mortē pacienter ꝓ nob sustinuit et nos peccatores peccatis aggrauati et ira dei digni nō possum̄ paruas iniurias et grauamina modica et multoties nec verba lenia ꝓ eius nomine tollerare. Vnde Crisostomus. cristus exprobratus contumelias fert tu vero vbiq; honorari vis et non fers obprobrium cristi. Considera eciam hic q̄ periculosū

lit peccatis locum dare ac pncipia et introitus illoꝝ non repellere qꝫ frequenter ammoziby dyabolus mi
cipit vt maiora mala moueat. Si enim modas cu
piditati et auaricie ac modi vane glozie et inuidie re
stitissent numqꝫ illi ad domini pdicacōnē et isti ad eius
ocasionem puemissent. Sed qua minora contemp
serunt ideo consequenter in maiora deciderunt. Vt enī
Ecc. ait qui spernit modica paulatim decidit.

¶ Sequitur Oracio.

IHesu dementissime qui labores in pdicacio
nis fatigacionesq in discurrendo ouica ob pe
bria et miurias ac angustias p salute nostra
pertulisti ac tandē ab vno discipulozꝝ tuoꝝ vendi et a
modis appciari triginta argenteis sicꝫ vili pco vili
pendi voluisti da michi tante pacientie et humilitatis
exemplū imitari atꝫ ob pbria et miurias et omnia q̄
michi illata fuerint pacienter tua gracia et tuo auxi
lio supare et p nulla re transitoria te nequiter commu
tare vilipensiones q̄ meas et angustias pro tui no
minis gloria equanimiter tollerare Amen.

¶ De meditacōe in pmis verbis de cena dñi ca. liij.

HOuemente iam et imminente tēpore mi
sericordie et miserecordiaꝝ domini q̄ dispo
suerat plebē suā saluā facere et eā nō coꝛ
ruptibilibꝫ auro et argēto sed pcioso sangui
ne suo redimere voluit cenā facere cū di
scipulis suis notabilez antiqꝫ ab eis p mortē discedē
ret in signum et memoriale recordacionis et vt miste
ria q̄ restabant cōpleret hec aūt cena pfigurata fuit in
pambꝫ quos abymelech dauid porexit et magnifica
valde fuit et magfica fuit q̄ dns ibi fecit ad q̄ mittenda
te psentē cū attencione summa exhibeq si hoc digneris vi
gilāter feceris non pacet benignus dominꝰ te iterum
redire circa ipsam igitur cenā pncipaliter quinqꝫ que
ibi notabiliter facta sunt pmeditanda occurrunt. pri
mo ipsa corporalis cenacio secundo pedū discipulozꝝ
p dominū Jhesū ablucio. tercio caritatiua pdonum
corrēpcio. quarto sacratissimi sacramenti mstitucō. qui
to pulcherrimi sermonis p ipsū cōpositio. Circa pmū
attende q pma die azimozꝝ id est eadē diei cuius ve
spera erat agnus ymolandus et cū azimis edendꝰ sez
quartadecima die seu lune mensis pmi q̄ erat feria qn
ta et pasche vigilia dominus Jhesus requisitus a di
scipulis suis vbi vellet sibi uxta legē pari pascha id ē
paschale agnum pmisit ad hoc faciendum petꝝ et io
hannē ad quēdā amicū suū in monte syon vbi erat ce
naculum grande stratū ubens vt pascha parent ibi et
p omnia manifestans q vsq ad extremū vite non est
aduersatus legi p petꝝ signficatur actio bona p iohā
nez cōtemplacio deuota q̄ parant pascha id est dispo
nunt ad corpus xpi sanctū debite sumendū. parāt au
tem in cenaculo id est in homine p deuocionē eleuato
grādi longitudine longanimitatis lato latitudine ca
ritatis strate varietate virtutis. Mittens aūt discipu
los dixit eis ite in ciuitatē et occurret vobis hō ampho
raz aque portans ad litꝰā tulit amphoꝝā seu lāgenā
aque vt in tanto festo haberet apud se aquā expiacō
nis qua mundaret se et signat q vbi xps cenaturus ē
lagena aque lacrimaꝝ in expiacōnē debet pcedere per
aquā eā viuifica fontis baptisma designatur. Vñ de
da paraturus pascha homo amphoꝝā aque portās oc
currit vt ostendatur misterū pasche domini celebrā
dum p abluacione mundi aqua lauacri gracie lagena
fragilitatē designat eoꝝ p quos eadē erat gracia mun
do monstranda et subdit sequimini eū in domū in quā
intrat et dicite domino domus magister dicit tempus
meum sez pascendi pe est apud te facio pascha cū disci
pulis meis id est dicit volo pati apud te q̄ exiguntur
ad cōmestionē agni paschalis et ideo pundere michi
de loco et ab. Vñ credit q̄ ille erat discipulus xpi sez
occultus et ideo pudet de loco et agno et aliis necessa
riis in celebracione conuiuij paschalis in quo apparet
maxima paupertas xpi qꝫ vt pauper erat q̄ nec do mi
alium vel susceptaculū habuit nec vnde paschalem a
bum emere posset et ideo discipuli interrogabāt vbi
pascha parare deberent audiant hoc et erubescant qui
bus cura est in edificandis magnis domibꝫ et ambicō
sis palacijs et cōgregandis thesauris cognoscāt chri
stum omniū dominūqꝫ locū vbi cenaret vel eā ca
put redimaret aut abū quē acciperet vel pecuniā vnde
emeret non habuit attendāt se pauꝫ distare ab infidēli
bus ydola et opera manuū hominū colentibꝫ studium
eum ponere et delectari in magnis et pulchris edificijs
vel in thesauris quid aliud est q̄ colere ligna et lapi
des et argentū et auꝝ cū gentibꝫ. Euntes aūt discipuli
inuenerunt sicut dixerat illis et parauerunt pascha id
est refectionē paschē in monte syon et cenaculo ostē
so eis ibi pascha cōmederunt ibi post resurrectionem
domini discipuli pter metū iudeoꝝ latuerunt ibi spiri
tum sanctū in die pnthecostes receperunt ac mira et
magna ibidē p dominum facta sunt. hic mons syon
mons coagulatus mons pinguis mons in quo bene
placitū est deo habitare in eo ac multa et mira operari
quasi fauus distillans dulcedinē et flos redolens suā
uitatis odorē pias mentes sui recordacione efficat cō
fortatet reficiat ac sanctitatis sue peminencia consolatur
et pascit. Appinquante aūt vespera ipse dominus cuꝫ
aliis discipulis aut atem intrauit et ad ipsū locū pue
niens ad vesperaꝫ illius diei pascha celebrauit q̄ illa
hora agnus paschalis cōmedi cōsueuit. Hora quippe
vespertina debebat agnus paschalis ymolari et hoc in
figura et signo q in vespera mundi et in fine seculoꝝ
ymolandus est verus agnus sez xps. Sollempnita
tes eaꝝ indeoꝝ incipiebant a vespera et terminabātur
in vespera q ipse fm lunā q̄ dicero pmo apparet dies
numerabat et eas de vno in aliud computabāt. sic ergo
aliquid factū in vigilia paschē vel festi potest dici in fe
sto factū quē quidē modū tres euangeliste seruantes
dixerunt cenā ee factā pma die azimoꝝ q̄ facta fuit
die pcedēti ad vesperā q̄ iaz ad pmam diē azimoꝝum

pertinebat in qua scz vespera fermento de domibz suis abiecto uidel agnū ymolare et ocadere solebant. Johannes vero acapit die festū pasche non p illo cuz festū solum celebris erat q erat dies pcedens sed p illo die qui totus celebris erat et ideo dicit cenā factam ante die festū pasche. Illa aūt vespera qua cōmedebatur agnus paschalis cū azimis cōfrat xp̄s corpus suū ex quo patet q cōfrat de azimo et non de fermēto cum tunc non eet fermentum in domibz uideoz q tunc temebant vesci azimis scz a vespera q̄rtadecima diei primi mensis vsq ad vesperā xxj diei eusdem mensis. Unde patet q Johannes non cōtradicat aliis sed magis cōuenit cū ipsis. Quāuis aūt typicus agnus figuram veri agni gestaret illa tamē nocte qua ymolabatur agnus tipicus non fuit xp̄s verus agnus ymolatus. Ipse em legalia voluit obseruare ne legi cōtrauus videretur et ideo voluit more uidez pascha celebrare et nocte illa agnū cōmedere antq̄ moreretur. Precessit ergo ymolacio agni tipica ymolacionē agni veri vt sic xp̄s q est agnus verus ymolaret p vobis immediate post ymolacionē agni figuralis et sic veritas figure succederet et responderet qui eadē hora die sequenti cruafixus fuerat hac tamē nocte qua agnus ymolabatur misteria corporis et sanguinis sui celebranda discipulis tradidit et a uidis tentus et ligatus est et sic ipsius ymolacionis id ē passionis sue exordium sacrauit. Quando aūt xp̄s verus agnus fuit ymolatus videlicet in parasceue sancta tūc apud nos est tempus non gaudij sed meroris p̄ter xp̄i passionem et ideo ecclia illa die nō sollemnizat pascha et differt vsq in die resurrectōis q sicut ait Apo. pascha nostr ymolatus est xp̄s. Aspice igitur nunc dominuz Jhesū in aliqua parte domus manentez et cū discipule salubria colloquentē et interim in cenaculo pabatur p eis p aliquos ex lxxij discipulis. Legit em q beatus marcalis lemonitaz apostolis cuz aliquibz alijs ex lxxij discipulis fuit ipso sero ibi ad ministrā dū domino Jhu et xij recūbentibz et aquā portauit ipso domino Jhesu quādo lauit pedes discipulorz. Cū em omnia essent parata in cenaculo intrant cenaculuz dominus Jhesus et discipuli cū eo omnes lauāt manus et affert eis agnus paschalis assus benedictōneq facta p dominū cōmedūt cū cū succo lactucaz agrestium. In sollemnitate quippe paschali quanto erāt agnus paschalis panis azimus vinū vis lactucaz agrestium nō em misi cū amaritudine et opunctione cordis digne accedit ad vez agnū. Dicat aūt comestor in hystoria q nusq legit dominū cōmedisse carnes nisi agni paschalis quod tamen fuit in tipo et figura. Discumebat ergo Jhesus cum duodecim discipulis suis dominus cū seruis magister cū discipulis pater cū filijs quasi cū socijs quasi cū amicis. Dū m p̄s filij tui sicut nouelle olivaz in circuitu mense tue ipse refectō significat eternā in vespere id est in fine mūdi futurā O q felices illuis recubitus cōmensales

Sed quomodo discumbentes cenabant cū lex p̄aperet q stantes erecti pascha comedere deberent et potest di fm Theo. q pus manducauerunt pascha fecerunt vt lex mandauit deinde fm cōmunē vsū discubuerūt manducantes quos dā alios alios. Unde dicitur postea q Jhesus surrexit a cena. Et dcīpulis illis ait. dixit dominus desiderio desiderauiid est valde desideraui hoc pascha scz typicū et legale manducare vobiscū antq̄ pa. id est moriar gemmacionē verbi notat mirencōz duplicas desideriscz vt finiat vetus testamentū et incho et nouū qd erat sibi in desiderio. Cogita q longo tēpore hoc desiderū domini fuit prelatū et noli desicere si quando ad tempus tuū differtur desiderū ipse eā ombus diebz vite sue post nos in siti feruentissimi desiderij salutis nostre et nos si quandoq non valemus habere desideria bona saltē habeamus voluntatē habendi desiderū iuxta illd Deō cupiunt anima mea desiderare iustificacionis tuas et tunc acceptabit voluntatē p̄fecto Dicat autem hoc dominus vt se voluntarie pati ostendat cuius passione ymolacio agni tipica et pascha udaicū p̄signabat et vt demonstret affectū quē habet vt legalia cessent et veritas euangelij curzat fm Ibeodam desiderat p̄mo typicū pascha cū discipulis manducare et sic passionis sue ministeria mūdo dedarare q̄tenus et legalis pasche probator existat et hoc figuram veri paschē fuisse docendo vetet vltra carnaliter exhibere. In cuius rei figura dicit mana postq̄ cōmederūt filij israhel de frugibz terre promissionis nec vlis fuit vltra ab illo. Unde subdit ex hoc scz tempore non manducabo illud scz vetus et legale pascha donec sacramētum dominici corporis et sanguinis in hoc veteri pascha spiritualiter intellectū in regno dei id est in ecclia militante impleatur id est instituat vel institutum celebretur quasi diceret non cōmedam vel celebrabo amplius in figura et signo sed in veritate et signato ipse em postea sumpsit vez corpus suū sub sacramento et inhilominus hodie in ecclesia vetus et figurale pascha impletū manducat qz ea q̄ lex rudi populo carnaliter obseruanda p̄cepit ipse in membris suis hoc ē in ipsa ecclesia carnaliter et spiritualiter exercet. in hac igit regno cōmedit corpus suū id est nos in eo illud commedere fiat sicut postulat pro nobis id est postulare nos fiat. Sacramentū em eukaristie qd nos p fidem spiritualiter manducamus et ipse manducat nobiscuz incorporando nos sibi p istud sacramentū qd aliqaens Aug. dicat alibi ego grandis non mutaberis in me sed tu me mutabis in te unde donec hic non pomit exclusive sed inclusive. et accepto calice scz vini quo ad pascha iudaicū gracias egit frequenter et dixit accipite et diuidite inter vos gracias egit qz mistabat cōplerū desiderū et post ymolacionē agni tipici sequeretur ymolacio agni veri scz xp̄i et qz vetera transibant et noua fiebant omnia dū vinū et azima in corpus et sanguinem domini eius benedictione transibantur. Unde ait nō bibā amodo de generacione vitis scz materialis id ē

de vino qđ generatur in vite. sez typicū potum donec veniat regnū dei qđ intellige vt supra de abo est dictum. Unde Beda Sicut supra typicū agni esum sic eaā potū paschę typicū negat se vltra gustaturum donec ostēsa ⁊ manifestata resurrectionis siue gl'a regni dei fides mundo adueniat vt p duo maxima legis edicta eiū videlicet potūq paschalem spiritualiter immutata diceres oīa legis sacramēta vel missa q carnaliter sonare videbantur ad spirituale iā obseruandam fuisse transferenda. Et sicut sm Aug. Lucas de duplici calice mentionē fiat. primo de calice vini p dicto q ad pascha videoz. secundo de calice sanguinis sui de quo nūc est dicendū. Calix dñi argenteus duas hmēi in se habens ansulas sextarij gallica mensurā capit. legale igitur pascha cessauit et impletū fuit in regno ecclesie quando diuina sapiencia pauit mēsam nouī sacramenti vbi posuit panē corporis et miscuit vinum sanguinis sui. Legalia enī habuerunt curiū suū et oblacionem vsq ad xp̄i passionē in qua oblatū est vinum pfectū sacrificiū euacuatiuū legaliū et ideo vsq tunc xp̄s legalia seruauit et similiter alijs seruāda mādauit. Unde dicit Aug⁹. q legalia tantū fuerūt ante passionē vna et post passionē mortua. sed postq̄ diruit veritas euangelij. p mundū sunt sepulta. ¶Nostra vero sacramēta vsq in finē mūdi in suo vigore manebunt. Et nota q in exodo determinantē multa q requiruntur ad eiū agni typicā et adhuc requiruntur ad eiū agni veri. Debet enī omedi verus agnus sez christus. primo a cunctis p ventris cōseruacionis depositionem. secūdo cū lactuas agrestibus p amaritā de peccatis omnibus cordis cōtritionē. tercio sine fermento peccati cū panibus azimis p cōscientie sinceritatē. quarto remissis acanctis p castitatē. quinto pedibus calceatis p affectionū a terrenis elongacionē. cuius signū potest ee q dominus primo lauit pedes discipuloz q̄ daret eis hoc sacramentū. sexto cū baculis in manibus p fulcrum custodiam diligentē. Predicte cōditiones requirunt quantū ad dedicacionē mali. sed quantū ad operacionem boni requiritur. primo q in domo vna cōmedatē p ecclesiasticā vnitatē. Secundo q a vicinis p fraternam cōcordiam et caritatē. Tercio q non crudus sine amoris igne nec coctus aqua sine deuocionis feruore p̄cedente. Quarto q festinanter p spirituale auditum et delectacionē concomitantē. Quinto q totaliter p fidei integritatē. pozando caput cū pedibus et manibus p veram fidē incorporando et credendo in xp̄o diuinitatē q est caput eius et humanitatē sez carnē q tāq̄ pes est infima in ipsa natura et anima que est media sicut eius intestina. Sexto q sine offensa communicōne. p simplicē sacramenti veneracionē.

¶Sequitur Oracio.

DOmine Jhesu xp̄e qui hora vespertina cenā vltimā cū discipulis in cenaculo grandi strato fecisti et eos sacratissimo corpore et sanguine tuo abasti fac pectus meū cenaculū grande stratū amplifica fidē spem et caritatē in corde meo magnifica longanimitatē. paciencia et humilitatē da michi vt te quē celi et terra non capiūt. p modulo suo capiat cor meū cōtritū et humiliatū vt p inhabitantē gracia tua omnia tibi placencia cogitē et pficiam et omnia cōtraria odiendo dedimē et sic pseuerando vsq in finē cōsequar tunc digna sacrosancti corporis et sanguinis tui perceptionem. Amen.

¶De ablucione pedū ¶Capitulū. liij.

QUia sedm vero diligēter attende. p̄missis namq ita se habentibus scies Jhesus quia venit hora eius non fatalis sed impleco mis sacramentoz a deo patre ordinata vt transeat ex hoc mundo ad patrē non per loci mutacionē sed sicut dicit a patre venisse assumēdo naturā nostrā mortalē ita dicitur a patre redisse faciendo ipsiz p immortalitatē in sua resurrectione paterne glorie cōsortem. cū semp dilexisset suos qui erāt in mundo nō suos sola creacione sed suos eaā electōne et dilectione sez discipulos. in finē dilexit eos id ē in finē specialia et maiora signa dilectionis et quanto amore dilexerit eos ostendit ponendo animā suā p ipsis. vel in finē et pseueranter in morte nō q mortem timaret dilectacio sed intantū dilexit q vsq ad mortem dilectio eū perduxit. in quo exemplū dedit vt omnes in dei ⁊ p̄simi caritate vsq in finē permaneāt. vel in finē id est in xp̄m qui est finis pficiens et consummans dilexit eos. eos vtiq et ipsi de hoc mundo vbi erant ad caput suū qđ hmēi transisset eius dilectione transirēt/ p Jhesū qui salus interp̄tatur bonus p̄latus significat. Finis vero vltimus est beatitudo vera q cōsistit in data dei visione et fruicione perfecta. Licet autē omnis homo debeat ad hunc finē p̄simū diligere. p̄latus autē qui est xp̄i vicarius specialiter tenetur erga suos subditos hoc facere. et cena facta sez agni paschalis cū iam diabolus misisset in cor id est in voluntatē mēi. nō directe tamē voluntatē mouens sed indirecte tamē ei suggerēs vt traderet eū sez Jhesū cōsencaens iniquitati. Die enī p̄cedenti eū vendiderat suggestione diaboli. Diabolus quippe non est missor cogitacionum malorum. sed intentoz q tēptacio p̄ua ex homine ē quā diabolus non immittit sed immissam ab homine magis mandit et accendit temptacione hominis acceptata p aliqua signa exteriora. Aliter enī nō potest hominem decipere nisi homo scipsū deiuat et hosti armatedat. id ē nisi suggestioni cōsencat. nā sm Aug⁹. p diabolum suggestiones immittunt. et humanis cogitacionibus miscentur. Dijs ergo ita factis sciens Jhesus vt deus q omnia dedit ei pater in manus id est in potestatem eaā ipsū traditorē et psecutores. Ex quo patet in xp̄o plenitudo sciēcie et potestatis. et q a deo exiuit in mundū veniens. nec patrē deserens. et ad deum vadit. omnia q acquisiuit patri reducens et nos non relinquēs. sciens se ee regē regū dominum dominancium. nec oblitus se esse dei filiū naturalem. et non ignorās

suā sublimitatē q̄tus talis ēet et talē se scīret tamē in magne sue mdiaū et m magne nīe exemplū humilitatis non dei domini sed hōmis serui implet officium humiliat se vt mmistret q̄ venit mīstrare et nō mīstrari ac surgēs a cena agm tpia volens lauare pedes discipulox ex quo vniuersū cōculcat timorē dum is qui a deo exiuit et ad deū vadit pedes lauare voluit Locutus quippe euangelista de tanta dñi humilitate pus eius celsitudinē voluit cōmendare et ipsius humilitatē exaggerare et nos amouere vt quāto maiores sumus humiliemur in ommib et de dñs dei nū quā supbiamus ac si per hoc dicatur hominis ille q̄ filius dei erat et patri equalis suā a deo indmauit maiestatē vt humiliaret se ad pedes hominis quid deberes facere miser homo qui es terra et cinis Surgunt ergo stantes et discipuli ignorātes quo velit ire Ipse autē descēdit cū eis m altū locū infertus in eadē domo subtus cenaculū non m supiori parte dom̄ in supiori eni parte domus palestini faciebāt cenacula et infertus cubicula Sunt autē in monte syon due capelle vbi erāt canonici regulares cū abbate sm regulā beati Augustini dommo mīstrantes vna supior vbi cena facta fuit et spiritus sanctus sup discipulos descendit Alia inferior vbi xp̄s pedes discipulox lauit et eis ianuis clausis apparuit cui est cōtiguū amitertū qd dicatur honorus virox possessio vbi sepultus fuit beatus stephan̄ mīcedemus gamaliel et abiba cū alijs viris sanctis vbi eaā est sepulchra dauid et salomonis et aliox honorū regum iuda et Iherusalē Demens ergo dominus mīstrus cū discipulis omnes ibi sedere fecit aquā sibi afferre iubet et pomt vestimenta sua vt ouiena? hoc mīstertū exhibeat Vbi nota quatuor depositiones vestium xp̄i m cena deposuit eas et resumpsit ad calumnam nudatus est et remdutus m illusione militū nudatus ē et remdutus sed ab herode nō legit nudatus ad crucē nudat? ē et nō remdut? Prima ptinet ad apoc̄s m brevi resumpsit secunda ad illos q̄ resumpti fuit m die pentecostes et paulatī resumuntur Tertia ad reliquias q̄ resumuntur infine quarta ad puerā nuditatem nostri temporis q̄ nūq̄ resumetur Depositis igitur vestimentis suis lintheo se p̄cinxit disponēs se ad lauandū et nichil obmittens de his q̄ ad istud req̄runtur officiū Deinde mittit aquā m pelui lapideam ꝓprijs manib non p alioz mīstertū et tā caritatiue tam honeste tam officiose p̄paratus venit lauare pedes discipulox lutosos q̄ discalciati meabant et tergere lintheo quo p̄cinctus erat vt p opera humilitatis officium impleret et quid mix si hoc fecit q̄ multo maiora facere dignatus est Vnde Aug? posuit autē vestimēta sua qui cū in forma dei eet semetipsū exinaniuit p̄cinxit se lintheo qui formā serui accipiens habitu mventus est vt homo misit aquā in peluī vnde lauaret pedes discipulox q̄ m terrā sanguinē fudit quo inmūdiam diluerat peccatox lintheo quo erat p̄cinctus pedes quos lauit tersit qui carne qua erat indutus euā gelistax vestigia cōfirmauit et lintheo quidē vt se p̄ cingeret vestimenta que habebat vt autem formam serui accaperet quando semetipsum exinaniuit non qd habebat deposuit sed quod nō habebat accepit hec Augustinus Et vt omnia racione et ordine faceret et faciendo nos instrueret venit mīsterium mchoando p mo ad symonem petrum ipse enim inter alios maior erat et ideo ab ipso mchoandum fuit et tunc petr? ex consideracione dignitatis et maiestatis crīsti terrentus qd eam q̄libet eox expauisset expauit ac totus stupefact? recusat et racōz sic suo iudicio mōrentē declinat Non dices inquit nō dicet tu dominus ego seruus tu deus ego hō tu creator ego creatura et tu michi misero pauperrimo humilimo piscatori lauas pedes horridi? et infimū m corpore membrax manib hijs quibus oculos cecox aperuisti leprosos mundasti et mortuos suscitasti Id est vis lauare pedes michi peccatori tu qui es filius dei quasi diceret hoc mirabile est et nullo modo sustinendū simile verbū dixit in principio cōuersionis sue exi a me q̄ homo peccator sū domine sicut est dominus humilis ad seruiendū ita seruus nō suscipiendo seruicaū quasi diceret sm Hieron Tu deorum tu rex angelox tu filius altissimi et speculū sine macula maiestatis dei tu quē adorant angelice potestates tu deus eterne michi vermiculo lauas pedes tu ante me curuaris ante quē curuantur q̄ portant orbē tu ante me flecteris ante quē flectitur omne genu celestium terrestrium et infernox et in hoc petrus signficat discipulum ignorantē et indiscretē loquentē de facto superioris sui cuius ignorat racionē frequenter eni cōtingit q̄ aliquid iudicatur irracionabilissimū ab ignorāte causam qd tamē racionabilissimus est sm veritatē Propter qd dixit ei Jhesus qd ego facio tu nescis mō hoc meū factū exemplū est et mīstertū Exemplū quidem humilitatis exhibendi mīsterium vero interioris mundacōnis Dupliciter q̄ potest intelligi vno modo qd ego facio tu nescis modo id est quomodo ego facō in exemplū non intelligis scies autē postea tunc scilicet quando exposuit eis dicens scitis quid fecerim vobīs Aliter eni non potuit supbie nostre timor curari nisi p maximā humilitatē redemptoris nostri et tñ post totū istud adhuc cū luxuria supbiunt multi vicarij et successores xp̄i Alio mō potest intelligi qd ego facō tu nescis modo id est hoc misterium est et secretū et signat interiorē mundacōnē q̄ non potest fieri nisi p me qd non intelligis modo scias tamē postea tunc scz cū spiritū sanctū acapies Res eni est sacramentalis ad instructionē ecclesie et fiet tibi manifeste opportuno tempore et in hoc docemur bene iudicare et loqui de factis superioris homis sī deo pmittente erraret manifeste Petrus autē de tanta filij dei indignacōnē pterritus vsq̄ ad suos pedes humilē xp̄m videre nolens in eadem adhuc voluntate pstitit non ex obstinacone s ex humilima quā ad xp̄m habuit reuerencia dicens Nō lauabis michi pedes in eternum id est numq̄ lauabis.

numq̄ hoc pacar hoc em̄ in eternū non fit qđ nūquā fit ac si diceret absit a me q̄ sustineaz hoc a magistro ac domino et deo meo. Licet autē petr⁹ bono zelo hoc faceret tamen indiscrete faciebat q̄ cū x̄ps nō posset erzare non debebat voluntati eius aliquomō resistere Et iō cōmat ei dominus dicens Si nō lauero te id ē pedes tuos nō habebis ptem mecum m beatitudine. Siue hoc mtelligatur de lauacone mistica et mteriozis macule ipsius affectus que q̄ necessaria est ideo p̄ capit siue de lauacone materiali et corporali pedū ipsius petri q̄ econuerso ideo est necessaria q̄ p̄apitur nō potuit m petz ampluis intonare q̄ vt nimaretur repulsam. et ideo petrus audita ommacone x̄pi ad tante cōminacionis terrificū verbū expauescens sapiēter mutat ostiū m melius dicens Domine non tantū pedes meos id est affectus sed et manus id est opera et caput id est cogitaciones meas et mētis mee quasi diceret ꝓ nō ex pertia recusau sed q̄ ostendi opa tua et expau. Pedes sunt pars corporis mferior manus media caput superior et ideo exp̄ssionē istaz paraū mtelligitur corpus totū terzitus petrus de piculo salutis ex domini respōsione ac pturbatus amore et timore plus expauit x̄m sibi denegari salutē q̄ x̄pm vsq̄ ad suos pedes humiliari et iā se totū offert abluendum si tibi mquit placet si aliter fieri non potest seruus tu⁹ sum totum me tue voluntati subiao et nō pedes tantum sed et manus et caput ad lauandū tibi offero et pius sustinerem a te p totū corpus lauari q̄ a te sepera ri. non michi neges capiendā tecū partē cū nullā tibi negē abluendā mei corporis partē. Quātus em̄ dux ēet petro sustmere seruaū magistri. grauus tamen erat ei ab ipso separi Ām Aug⁹. totus homo abluitur m baptismo q erzauit petr⁹ ne nos erzarem⁹ cū se totum deo obtulit abluendū quē deus correxit ostendēs semel baptizatū nō ē rebaptizandū. Vnde dicit ei q̄ lotus est scz p baptismū non indiget nisi vt pedes lauet id est affectus et motus sensualitatis mordinatos sed est mundus totus scz p̄ter pedes quib⁹ terzā tangit q̄s lauare opus habet. Ex quib⁹ verbis mtelligimus apostolos p̄us fuisse baptizatos et si non legimus q̄s baptizauit eos. Erant autē baptizati baptismo x̄pi q̄ licet non baptizaret turbas baptizabat tamen discipulos suos sibi familiares et domesticos vt haberet baptizatos seruos p quos baptizaret cereros. Sed cū baptismus abstergat eā sordes pedū videtur q̄ q̄ lotus est id est baptizatus non indiget vt pedes lauet. Ad hoc dicendum q̄ si statim post baptismū de hoc mundo trāsiret nō vtiq̄ hac abluacone indigeret q̄ cū sit mund⁹ totus statiz euolaret. sed q̄ post baptismū viuit m hac vita mortali nō potest ad tantū culmē pfectionis ascēdere quin eā mordinati motus sensualitatis de affectibus terzenis insurgāt et ideo oportet q̄ pedes lauet vl p martiriū qđ est baptismus sanguims vel p pmtencāā qđ est baptism⁹ flammis vt euolare possint. Vbi nota q̄ mteriozis hominis caput est racio superior quia anima est ounicta deo siue pars otemplatiua q̄ intendit supioribz et eternis manus sunt racō mferior q̄ vacat operib⁹ actiue vite. pedes vero sensualitas et sensus corporis ac mentis et anime affectiones mferiores. Ipsi em̄ nos ferunt extra nos et ipsi frequenter sordescit pedes maculantur m nobis post baptismū m quo totus homo abluitur q̄ ex cōdicione mortalis vite sepe maculas otrahunt ex terzenis et temporalib⁹ et ideo lauandi sunt sepius. vnde necesse est vt crebra abluacione ofessionis et lacrimaz emundentur pedes alias affectus pedū de terzena otagione terzenoz in cogitatu et amore eoz. Qui em̄ non lauatur post baptismum p pmtencāā non habet cū Jhesu partē. vñ dicit Aug⁹. q̄ humani affectus sine quib⁹ m hac mortalitate non viuit quasi pedes. vbi humanis rebz afficim̄ vt si dixerimus quoniā peccatū non habemus nosipsos deapimus. Debebat ergo dominus apostolos mundos quo ad caput q̄ deo ounicti erant p fidē et caritatem et quantū ad manus q̄ eoz opera erant sancta sed tamē quantū ad pedes affectus aliquos terzenoz ex sensualitati habebant et sordidi erant et ideo quantum ad illos lacone mdigebant. vnde Ber⁹. q̄ lotus est non indiget nisi vt pedes lauet. Lotus em̄ est qui gratia peccata non habet cuius caput id est mtencio et manus id est operacio et conuersacio munda est sed pedes qui sunt anime affectiones dum m hoc puluere g̃ dimur ex toto mundi ēe non possunt quin aliquādo vanitati aliq̄ voluptati aliq̄ curiositati plusq̄ oporteat cedat anim⁹ vel ad hzā m multis em̄ offendim⁹ oēs veruntamē non hec otemnat aliquis q̄ impossibile ē cū eis saluari et impossibile est ea dilu nisi p x̄pm et a x̄po q̄ si non lauerit ea x̄ps non habebimus partē cū eo nemo tñ p eis desperet quoniam si viderit nos dominus humiliter p eis ēe solliatos ignoscet facile p̄mo et libēter. De mmoziby em̄ istis peccatis pia dispensacōne nobiscum agitur vt non pemtus aufferantur sed m illis nos erudiat deus et cū mmoza cauere non possumus certi simus q̄ non nostris viribz maiora superemus semper timorati et animo solliati simus quomodo eius graciā non amittamus quoniā tamopere et tā multiphariē necessariā ēe sentimus hec Ber⁹. Deinde dominus subiungit et vos mundi estis q̄ a me mūdati Ām Aug⁹. erāt mundi quantū ad manus et caput nō quantū ad pedes. et sequitur sed nō omnes. Duo em̄ sunt p̄apua quib⁹ homo a peccatis mundatur scz elemosina q caritas otra p̄mum uidas erat fur otra Ām ett sti ꝓditor et ideo mundus non erat sic ergo p pedum abluacionē designauit dominus mūdiciā pedū spiritualium q̄maxime requritur m eukaristie percepcione et ideo voluit lauare pedes discipuloz suoz anteq̄ daret eis sui corporis sacramentū et ad designādū q̄ spiritualis mundicia requritur ad ipsū perapiendū. vñ Anselmus Corpus et sanguinē suum discipulis suis m cena mistica tradens eorum pedes humiliter lauit docēs sacrosancta misteria mundis operibus et pia mentis

humilitate celebranda· Mistice eam significat sanguinis eius effusio p hoc q misit aquā in pelvim et pedes discipulorum ac penam nostram in ipso suscepit p hoc q territ pedes in theo sc corporis sui q peccata nostra p tulit in corpore suo sup lignū· Alij autē discipuli audita reprehensione petri de hoc q recusauerat hmōi sacramentum non fuerit ausi vltra aliqualiter recusare eā Considera nunc bene singulos actus in hac benignissima lectione pedū omni dilectione et humilitate plena et cū admiratione aspice que geruntur q sunt deuota indiat se sūma maiestas et humilitatis magister vsq ad piscatorum pedes stat incuruatus et genibus flexis coram ipsis se deintus lauat proprijs manibus et absterget ac deosculatur pedes omniū sic ergo vsq ad pedes discipulorum dominus omniū seipsū humiliat et supplex humilitatis ministeriū exhibet propter humilitatis formā non solum verbo sed eam exemplo ommendandā et docendā sed et illud superexaltat humilitatē et ad maximū tumultum humilitatis accedit q et ipsi petro suo eadē obsequia phibet et illi non dedignatus est pedes lauare cuius manus iam puidebat polluēdas in scelere in quo dominus infirmitatē nostrā consolatur vt si quando contingat nos ab amicis proximis vel a famulis aut aliquibus viciosis malū aliquō pati non scandalizemur respicientes tuū exemplū qui infimus potius bonis in otiarum remunerauit benefactorē ac dominū et magistrū sed o cor nequā et tempora duriora durius si sic ad tantas humilitatē nō molliris si sic dominū maiestatis nō veneris si sic vsq ad ipsius semp tibi beneficia semperq innocentis meritū scelus sed ve tibi miser· tu quidē obdurasti qō cepisti plurimes non tamē ipse sed tu peribis Admiranda est igitur tanta humilitatis et benignitatis profunditas domini jhesu· vnde Anselmus et te quidem potissimi traditoris cui pfidia non latebat quādo in hac cena abluendos eam coram ipso genu flexo petens maledictos pedes eius velocēs ad effundendum sanguinē tuis sanctissimis manibus attrectare lauare et extergere dignatus es et adhuc extento collo ambulas O terra et cinis adhuc superbia te eleuat adhuc impatiēcia te exagitat minuere humilitatis et mansuetudinis speculum vniuerse creature factorem et tremendum iudicem viuorum et mortuorum ante pedes hominis eā traditoris sui genua curuantem discite ab eo q mitis est et humilis corde confundere in superbia tua et erubescere in patientia tua· et iterum cū aūt surgens a cena in theo se cinxerit misericordiaq aquā in pelvim cogitata q maiestas que potestas hominū pedes lauit et extersit que benignitas proximis vestigia sanctis manibus tangit spectata et expecta et vltimo omniū tuos ei pbe pedes abluendos quoniā quē ipse non lauerit non habebit partē cū eo hec Anselmus· hoc aūt opleto mimisterio qō ad humilitatē pertinebat obsequij et ad purificationē cene corporis sui reaccepit vestimenta sua et redijt ad locū cene qui mutat officium mutat et habitū ad seruiendū vestimenta deposuit et ad docendum resumit et sedet· Vt em dicatur in Ecc· Amictus hominis enunciat de illo· Per hoc aūt ostendit q superior post actū humilitatis debet resumere debitū officium auctoritatis· Mistice autē sm Alchuinū impleta redemptionis nostre purgatione p sanguinis sui effusionem accepit vestimenta sua terna die de sepulchro resurgēs et eodē corpore iam immortali vestitus et ascēdens in celum in dextera paterne diuinitatis recūbens inde venturus est ad iudicū et cū recubuisset iterum ad cenā corporis sui sacrādā docuit eos quare hoc fecerit in exemplū sc mutuo sibi seruiendi· Vnde dixit scitis quid fecerim vobis id est quantā humilitatē exhibuerim vobis interrogat vt eos attentos reddat deinde eos ad imitandū sui exemplū exhortat dicēs vos vocatis me magister et domine et benedicitis q vere est quod dicitis sū etenim magister et dominus q vera dei virtus et dei sapiēcia· magister meus propter sapiencia quā docet verbis dominus propter potencia q ostendo miraculis qō dicat magna de se non est arrogancia sed veritas que potest auditoribus sicut dicat et paulus· ni em Aug· vituperabile est q quisq se commendet propter periculum superbiendi nā periculosum est sibi placere cui cauendū est superbire· vbi ergo non immmet periculum superbiendi non est vituperiū propria cōmendacio· in xpo aūt hoc periculum non timebatur ille em qui sup omnia ē qui tumentibusq se laudet non extollit excelsus· Itē q aliquando laudabile est q homo se commendet quando sc cedit ad vtilitatē fidelium et sic apostolus commendauit se si valet esse nobis vtile et necessarium vt cognoscamus deum Vnde expedit nobis q magnitudinem suam nobis reuelet et ideo oportet q ipse se nobis laudet non est igitur veritas quandoq tacenda p euitanda iactantiam· vnde Gre· meliores sunt humiles qui se mendacio illaqueant dū arrogantiā vitant q ostia veritatis se erigunt quā relinquunt· q em necessitate cogente vera de se bona loquitur tantomagis humilitati iungitur quanto veritati sociatur· Tunc arguit a minori· Si ergo ego eam pedes vestros dominus et magister de quo minus videtur et qō minus erat debitū et vos serui et discipuli multo forcius debetis hoc exemplo prouocati alter alterius lauare pedes et ad omne obsequium humiliari q magister sū mea doctrinā recipite et q dominus meū mandatū custodite hic p vnū obsequium accipiuntur synodochice omnia alia obsequia fraterna· quasi diceret debetis vobis multa obsequia humilitatis et caritatis exhibere sc mutuē ministrare mutuē iniurias dimittere p mutuē orare· Vnde Crisō· Non in laudando pedes hanc legem scribit soluz sed et in alijs omnibus que circa nos monstrauit· Exemplum em dedi vobis vt quemadmodū ego feci vobis ita et vos me humiliando sub vobis ita et vos me inferiores facatis vobis mutuē et maxime in casu necessitatis quasi diceret non solū hoc feci propter pedū corporalium emundationem sed propter humilitatis eruditiō

et ad hoc fca vt ostenderem vos ad hoc teneri ℣m Cri-
ſtiana religio pcaus attendit ad moduz q̄ opus q̄
dominus non attendit quantū sed ex quanto id est po
cius hoc q̄ illud et bene docuit humilitatem exemplo
nam in moralibus et actibus hōminū plus monēt
exempla q̄ verba· Illud enī homo agit et eligit qđ
videtur sibi bonū· vnde magis ostendit quis illud ēe
bonū quod ipemet eligit q̄ aliud q̄ docet eligenduz
Et inde est q̄ quando quis docet aliquid et tamē aliqđ
fiat magis suadet alijs qđ fiat q̄ id qđ docet ·Et iō
maxime est necessariū ex ipo facto dare exemplum
Non est seruus maior domino suo neq; appūs id est
missus seu nūcius maior eo qui misit illū et ideo sicut
ego dominus magister et mittens me humilio vobis
ita et vos humiliare debetis et facere equalibz vestris
quod me vobis in moribz facere vidistis· Quasi dicēt
℣m Crisō· Si a me facta hec sunt multomagis a vo
bis oport hec fieri· debitores enī vos cōstituit dē ipe
mapiens qui sedit sup cherubin pedes lauit ꝓditoris
tui vero o homo terra et cinis existens et pulvis et lutū
extollis teipm et magnū sapis· Ecce quantū exemplo
et verbo eos ad humilitatē mutat doctrīe sue ō humi
litate factū et exemplum humilitatis ꝓmisit et in hoc cō
uenientem modum docendi ostendit secūdum illud cē
pit ihesus facere et docere hoc eaz apparuit qđ petro
dixit· Quaes aūt postea· vnde Aug⁹· hoc est beate pe
tre quod nesciebas cū tibi lauari pedes non timebas Ꝺ
tibi postea sciendum ꝓmisit quando vt timeres terruit
magister tuus et dōnūs tuus lauās pedes tuos didi-
camus fratres humilitatē ab excelso faciamus mucem
humiles q̄ humiliter fcat excelsus hec Aug⁹· Et ad lit
teram et ad misticū sensū hoc mandatū dominꝰ debet im
pleri· Ad litterā quidē vt p caritatē seruiam⁹ dommo
nō tucem non solum in lauando pedes fratrum sed et in
omnibz necessitatibz adiuuando et opera misericordie
exercendo qđ si non fiat ad litterā sez mala saltē facia-
mus corde vt in illoz numero simus quibz dicatur be
ne diate sancti et humiles corde dommo· sed vt dicat
Aug⁹· multomelius est et sine cōtroversia verius vt
eā manibz fiat ne dedigneꝰ qđ fcat xp̄s facere xp̄ia-
nus· Cuz enī ad pedes fratris medetur corpus eaz
in corde ipso vel exaltatur vel si iam merat confirmatur
ipsius humilitatis affectus hec Aug⁹· Sed accepto
ista morali intellectu nichilominus hoc eā ad mistica
am ℣m misticū intellectū et spiritualiter facere debemus
In locōne enī pedū datur intelligi abluuio maculaz
Dunc ergo spiritualiter lauas pedes fratris tui cū cri-
stum imitando abluis quantū in te est maculas eius
Hoc autē fit tripliciter remittendo sez ei offensaz sicut
ille nobis penitentibz peccata dimittit iteruq; orādo p
peccatis eius sicut ille laut nos a peccatis interpellādo
patrē p nobis et iste duplex lauandi modus omnis
est omnibz fidelibz· tertius modus pinet ad p̄latos q̄
lauare debent remittendo peccata auctoritate datum
Postz ergo est dominante dommo ministerū caritatis
et humilitatis exhibere illius est exaudire ac nos ab
omni peccatoz ꝺtaminacione mundare· Exinde quod
dixit sequenti ꝑmio cōfirmat dicēns si hec scitis q̄ fca
et docco beati eritis hic in spe et in futuro in re si fece-
ritis ea q̄ beati qui audiunt dei verbū et custodiūt illō
et intellectus bonus facientibus ea· vnde Beda Qui a
scire bonū et non facere non pinet ad beatitudinem sed
ad ꝺdemnacionē ℣m illud scienti bonū et nō facienti pec
catum est illi· vnde et Criso· Beatitudo non copulatur
cū scientia sed cū opere lumine scientie·

¶ Sequitur Oracio.

Ꝺesu mitis et vere humilitatis exemplum q̄
lauisti pedes discipulorum tuorum peto et obsecto
domine purga tibi meos affectꝰ vt vtroq;
pede gemina videlicet caritate purgatus et accensus ad
te purificatorē meū accedā securꝰ purifica me in fine
diez emunda ab omnibz maculis peccatoz vt dimis-
sis negligencijs et peccatis meis minuta die mortis cō
fusi abscedant qui meū calcaneū obseruabūt dirige do
mine pedes meos in viā pacis vt de manibz omnium
inimicorum liberatus benedicam te cū electis tuis om
nibus in secula seculoz· Amen.

¶ De caritatiua correpcōe ꝓditoris ¶ Capitulū· Iv·

Ierateraum autē dolens et mestus auscul
ta· Cuz enī hec dixisset Jhesus turbatus
id est ꝺtristatus est nō carnaliter sed spiri
tuid est spiritualiter et ex imperio racio-
nis q̄ ipse spiritu sancto et potestate fcat
misit am ꝑpassionis turbacionez et hec turbacio in pte
sensitiua existens nō erat ꝺtraria racioni sed magis cō
uenies ei virtuosū est enī ꝺtra viciū turbari· spiritua
lis turbacio ad pietatē et misericordiā spectat sed car-
nalis furorē et iram exaltat· Spiritu igitur turbatur
Jhesus et misericorditer siue opacendo discipulo q̄ eū
tradit et tradēdo perit siue vt nos doceat quid agere de
beamus quando in magnū facinus aliquē hominē rue
re videmus· sic et sancti misericorditer et ex caritate tur
bantur cū vrget eos tā zizania a tritico ante messes se
pare· Moraliter ergo instruit p̄latos non debere quā
tumcūq; ecā flagiciosos nisi cū magna compassione et
dolore animibz sancte matris ecclesia separe· vñ Au
g⁹· Turbetur plane xp̄ianus nō miseria sed misericor
dia timeant ne peant homines ꝺturbetur cū perit ali-
quis xp̄o ocupiscat acquiri hominꝰ xp̄o letetur cuz
acquiruntur xp̄o timeat et sibi ne peat xp̄o ꝺtristetur
se pegrinari a xp̄o ocupiscat regnare cū xp̄o letetur cū
speret se regnaturū ēe cū xp̄o· Et ecētibz illis dixit amē
dico vobis q̄ vnꝰ ex vobis· xp̄i· q̄ vbiq; mecū estis q̄
tum pedes laui quibz tanta ꝑmisi tradet me dominus
me magistꝰ me saluatorē vnꝰ ex vobis numero nō
merito corpore non animo spetie non virtute· Maxi
ma mgnitudo enī inde fuit tradere suū ꝺmensalē ꝑmo
dommū et nutritorē· vnde et aluis euāgelista sic dicat
Ecce manus tradentis me mecū est in mensa hoc idem
posset hodie dns dicere de multis sacerdotibz q̄ mensam

domini indigne attingere ꝓsumunt qui rursū quantū in se est merito peccatoꝝ filium dei crucifigendum tradūt per hoc enī q̄ in mensa denunciauit suū ꝓditorē designauit q̄ multi ꝓditorie veniunt ad suā mensam · manus autē peccatū est tradere xp̄m regnantē in cēlis peccatoribus membris q̄ ambulantē in terris peccatoribus uidelis · vnde Beda sed et hodie quoq; in sempiternum ve illi homini qui ad mensam dominī malignus accedit qui insidijs mente odijs qui p̄cordijs aliquo scelere pollutis misteriorū xp̄i secretis ꝓfanare nō metuit · et ille enī in exemplū tradē filiū hominis tradit nō quidē uidelis peccatoribus s tamen peccatoribus membris videlicet suis quibus illud inestimabile et immobile domini corp̄s violare ꝓsumit · ve mihi illi homini de q̄ Jhesus qui altaribus sacrosanctis inter ymolandū vtpote ꝓposita ꝺsecraturus adē non dubitatur astantibus sibi ministris celestibus queri cogit ecce manus tradentis me mecū est in mensa hec Beda · Et vt dicat Origenes tales sūt omnes in ecclesia q̄ insidiantur fratribus suis cū quibus ad eandē mensaz cōporis dei sti frequenter fuerunt · Prędixit autē dominus de ꝓditore et sic eū quodāmodo reuelauit triplici de causa primo vt ostenderet se deū qui futura ꝺtingēa p̄uidebat Secūdo vt ostenderet se spōtanee pati q̄ p̄cauere potuit mortē quā p̄sciebat · Tercio vt ꝓditor penitere tur qui se non latere audiebat · vnde Jero · qui de passione p̄dixerat et de ꝓditore p̄dicat dans locū penitencie vt cū intellexisset sciri cogitacōes suas et occulta cordis ostilia penitere eū facti sui et tñ nō designat eū specialiter ne manifeste coarguitur impudencior fiat sed mittit crimē in numeros vt ocultus penitēcā agat hec Jero · Et notandum q̄ a mali ꝓpetracione solet aliq̄s quatuor modis retrahi quibus ex magnitudine miserie cordie sue temptauit dominus ꝓditorē suū discipulus a tanto scelere ꝓpetrādo ad penitencā reuocare sz pudore cū dicit vnus ex vobis tradet me et manus tradentis mecū est in mēsa timore p̄ommacionē supplicij cū dicit Ve autē homini illi p quē filius hominis tradetur vt qui pudore non vincitur timore corrigatur beneficij exhibicione cū illum ad mensam suā recipit et ei pedes lauat affectus ostensione in blanda allocucione cū dicit Amice ad quid venisti sic exemplo xp̄i bonus p̄latus subditis eciā malis debet exhibere beneficia vt quantū in se ē eos a sua reuocet vita mala sed nudas nullo hoc frangitur ne hominē tradat quē dei filiū nouerat passionē q̄ Jhu xp̄e pie ꝺsiderare volēti occurrit primū ꝓfidia ꝓditoris q̄ tāte fuit fraudis veneno ꝓpletus vt magistrū et dñz p̄deret tante cupiditatis flāma succensus vt deū argento venundaret et p̄cium xp̄i sanguinē vilis mercedis p̄cio ꝺpensaret tāte demq; mentis vt eū qui sibi omnia omiserat et ad culmē apostolice sedis ꝓuexerat venaretur ad mortē tāte duritie vt nec familiaritate ouium nec humilitate obsequij nec suauitate colloquij nec mulcedine oculi a cepta malicia potuit reuocari O mira benignitas christi in discipulū dux dominū in seruū nequissimū · vox licet inexplicabilis fuerit ꝓditoris impietas in immensum tamē eā exsuperat agni dei dulcissima mansuetudo in exemplū data moralibus vt iaz cū dicat ab amico exsuperata humana infirmitas si inimicus meus maledixisset michi sustinuissem vtiq; qz ecce homo vnanimis qui dux videbatur et notus q̄ panes xp̄i edebat in sacra illa cena dulces capiebat cibos magnificauit sup eū supplantacionē et leuauit calcaneuz suū contra eum qz conabatur supplantare eū. sic hodie multi p̄lati clerici et religiosi qui laute vluunt de patrimonio crucifixi leuant calcaneū contra xp̄z in membris suis supplātantes eos et affligentes calumnijs et exactionibus multis · Cū autē Jhesus dixit eis vnus ex vobis me tradet hec vox in corda ipsoꝝ vt gladius accutus intrauit in cuiusq; intollerabilis choꝝ illū sanctū tūc assumpsit et tristati comedere cessauerunt et inspiciebant seipsos mutuicem quasi nouo stupore ꝓcussi hesitātes et dubitantes de quo diceret non solū ꝓpter mortē magistri sui futurā sunt ꝺtristati sed qz quilibet timebat de se ne ēet ille qui debebat eū tradere · Erant ergo admirati qz quilibet eoꝝ p̄ter iudā sentiebat se totaliter firmatū contrarium dicti ihesu xp̄i · et similiter de suis socijs sicut de se cogitabat · verumtamē ꝓpter firmitatez verboꝝ xp̄i magis eius dicto q̄ suis ꝺsenciis credebant et nō hesitabant de euentu rei sed de illo p quē hoc euenret Contristati ergo valde cepérunt singuli dicere vnusquisq; p se nunquid ego sū domine sz qui tradet te et certe nouerant · xij · apostoli q̄ michil tale ꝺtra dominū cogitabant sed plus magistro q̄ sibi credunt et timentes fragilitatē suā tristes querunt de peccato cuius nō habent ꝺsenciam · vnde enī dicitur in p̄s · delicta q̄s intelligit quilibet eciā debet sibi timere de futuro quātumcūq; sit sanctus · Et respondens ait q̄ intingit me cum manū in parapside seu cathino hic me tradet Ecce humilitas xp̄i et pacienca qua ꝓditorē ad mensam et scutellā suā admittit · Et ꝑm Jero · in hoc mira dominī apparet pacienca qz p̄mum dixerat vnus ex vobis me tradet pseuerat ꝓditor in malo manifestiꝰ arguit et tñ nomē ꝓdicionis non designat · vnde p hoc verbū xp̄i non potuerunt ꝺterminare ꝓpendere q̄s ēet qz omnes · xij · de eodem vase in arcuitu dommo nostro edebant · minores autē discipuli seorsum in alia mensa cōmedebāt Quasi diceret vnus ex · xij · me tradet. Et ex hoc satis apparet q̄ alij discipuli p̄esentes erant · Quod autē mathe us papsidem et marcus cathinū dicat vnus q̄dratum vasis alter q̄ ēet fictile opus designat · Est enī papsis vas q̄dratū habens pares absides id est latera et extremitates · Cathinus vero vas fictile seu lutū ad immittendum liquorem et ad plura alia aptū est · Aspice nūc bene discipulos et cōpatere q̄ dommo tam eis qz in magno dolore sunt positi · Ille autē ꝓditor ne verba hec ad eū ptinere videretur cōmedere non cessabat Ceteris enī cōtristatis ac retrahentibus manus et inter dicentibus quos ori suo inuas temeritate et impiu denas

qua ꝓditurꝰ erat magistrum manum cum eo mittit
in papida vt audiaꝫ bonam conscientiam mentiret. Et
debes scire ꝙ ipa mensa erat in tertia et more antiquo
in tertia sederunt ad cenam in cenaculo strato ꝗi iacẽdo
recubentes. Erat aũt vt credit ꝗdam de pluribꝰ tñ tabu
lis facta. Et ꝓut narrant ille qui eã rome in ecclesia
lateranẽsi mẽsuratus in uno ꝗdo est duoꝝ brachioꝝ
et trũ digitoꝝ et in alio duoꝝ brachioꝝ et palmi ita
ꝙ licet stricte et arte tñ vt credit tres discipuli in uno
ꝗdo sedẽbãt et dñs humiliter i aliq̃ ãgulo et Johãnes
iuxta eũ erat. ita ꝙ omnes de uno vase cõmedere pos
sant. vbi aduerte cõmunum humilitatis et caritatis. qꝫ
cũ pauperibꝰ illis discipul' et iuda ꝓditore in eade mẽ
sa eodẽ ab et potu eodẽq; cachimo et calice mgr et dñs
ptiapat. ꝯ sic hodie mlti religiosi faciũt ꝙ dissimiliter
a fratribꝰ refici nõ erubescũt. et addit Jhesꝰ ꝑdicãdo pe
nam dãpnacõis traditoris dicẽs. Filius quidem homi
nis vadit ad passionẽ voluntarie. sicut scriptũ est de
eo oblatus est qꝫ ipe voluit. ve aũt homini illi ꝑ quẽ
filiꝰ hominis tradet ve id est eternaliter pibit. qꝫ ve in
scriptura sacra eternam dãpnacionẽ notat. licet enim
iudas post factũ penituerit. hoc tamen mutiliter fuit
qꝫ ex desperacione se suspendit Dñ Jero. Judas aute
nec ꝓmo nec secũdo correctus a ꝓdicatore retrahit pedẽ
sed pacẽcia domini mittit impudenciã suã. et ideo pena
ꝑdiatur et quem pudor non vicerat corrigant denuꝫ
data supplicia. Et ne mitissimaꝫ penam eius intellige
mꝰ adũgit Bonũ erat ei si natus sꝛ in utero nõ fuis
set homo ille tot et tantis criminibꝰ reus qui patrem
occidit matrẽ stupratuit. ꝓximum ꝓdidit. seipm occidit
qua ꝑm Jero. Melius erat ei nõ ee ꝙ ad tormenta
ee multo enim melius est non subsistere ꝙ male subsi
stere. Bonũ enim hic accipitur ꝓmmus malo. Mmus
autẽ malũ est non ee simpliciter ꝙ esse dampnatum
qꝫ et si non sit mmus malum ratione pene adũcte q̃
non ꝓuat totum esse creatũ. tamen mmus malum est
ratione culpe mortalis que inseperabiliter dampnatis
adheret et ipsos non solum ꝓuat quoddam ee creatuꝫ
sicut pena. sed eaam ꝓuat bonũ infinitum sꝛ dumnum
ꝓpter qꝫ esse miseꝝ miseria culpe mortalis eternaliter
hoc est peius ꝙ non esse simpliciter. Et qꝫ ceteri disci
puli eum tristes interrogauerant interrogat eum et
ipe quem cõscienca remordebat. ne tacendo se et cri
men suum ꝓdere videretur. Si enim ipe alijs de hoc q̃
rentibꝰ tacuisset suspectũ se eis reddidisset. vnde dixit
Nunquid ego sũ rabbi nõ vocat eũ dominũ sicut alij
qꝫ iam a se excusserat nũgũ domini alijs sub eius nũ
mine mentibꝰ. Et ꝑm Jero. non dominũ sed magistrũ
vocat quasi e excusacõne habeat ꝙ domino denegato sal
tem magistꝝ ꝓdiderit. et ait illi Tu dixisti quasi dice
ret ꝑm Rabanũ tu ꝓdidisti te non ego eadẽ ratione cõ
futatus est ꝓditor qua pylatus iniquus iudicator nõ
dum tamẽ eũ exꝑmit nec delictũ suũ in hoc alijs pub
licauit sed sciencie inde se eius delictũ scire significa
uit. poterat enim ꝑ hoc verbũ mentẽ inde sꝛ mouere qꝫ
alios latebat. Dñ potest sic intelligi ego nõ dico sed
tu dicis et vere dicis. Vel potest exponi de assercione
cordis ãsi diceret Ore interrogas ãsi nescius sed cor
de dicis et ratũ habes te ee ꝓditorẽ. Ecce miser vides do
minũ omnia scire nec tuã sciencã eũ latere cessa igi
tur et desitere hic amonemꝰ vt peccantẽ ꝓmo cũ man
suetudine arguamus post si peccauerit grauius et ad
vltimũ grauissime hanc enim formã dominus nobis re
liquit qui ꝓmo dixit vnus ex vobis me tradet secundo
qui mungit mecũ manũ in parapside hic me tradet ter
cio tu dixisti. Erat autẽ iohannes recubens id est redi
natus sermonibꝰ istis terzitus et seipsũ sulleuare nõ va
lens eo ꝙ terzore erat resolutus in sinu sue supra pe
ctus Jhesu qꝫ medinate quasi ante pectus et ꝓpe os eiꝰ
et appodiauit se sup dominũ sicut mmxus sup delictũ
suuꝫ et sic erat ydonee positus ad interrogandũ aliq̃d
secrete ab eo et audiendũ. Cũ ergo ista questio a sin
gulis fieret mnunt illi petrꝰ et dicat ei quis est de quo
dicat id est non verbis et sonando sed tãtumodo nutu
corporis et mnuendo dixit ei vt secrete quereret a do
mino quis ẽet de quo dixerat vel ꝓmo mnuit et dem
de non audentus nutu dixit nota petri reuerenciaꝫ ꝓpter
qꝫ licet maior et ꝓmoceps apostolorꝝ non interrogat
dñm per se sed ꝓmittorẽ vt eũ iohãnes submissa voce
hoc quereret dominus Jhesus familiariter et tãq̃ sin
gulariter dilecto submissa voce appuit et ꝓditorẽ suũ
tacte expressit ne alij audirent cui scilicet panem in
tinctũ porrigeret iohanni vt secretario suo exꝑssit ap
to signo nõ tamẽ nomine nec omnibꝰ m hoc mstruẽs
non debere crimina ꝓximorꝝ ꝓpalare alijs. Ideo enim
ꝑm Criso. nolut xꝑs iudã ꝓditorẽ publicare vt nos
doceret qꝫ peccata occulta aliorꝝ publicare non debe
mus qꝫ sicut est mortale peccatũ innocenti falsũ crimẽ
imponere sic vere crimẽ occultũ alijs reuelare et sta
tim buccellã tantũ intinctã non sacratã inde porrexit
q̃ corpus suum non erat qꝫ qui vere panẽ de celo tra
dere mdiose studebat non illo sed alio intincto reue
lari merebat. et ideo statutũ est ꝙ eukaristia intincta
non detur fidelibꝰ et eaã ꝓ hereti tollẽda q̃ dogmatizãt
totũ xꝑm sub utraq; ee et neutra tantũ forma. Dominꝰ
ꝑ buccellã intinctã suum exꝑmit traditorẽ fortassis ꝑ
panis tinctionẽ illius significans fictionẽ qꝫ sicut pa
nis intinctus habet colorẽ et saporẽ et in substãcia ali
um qꝫ interius ita iudas simulabat se exterius xꝑi di
scipulum et diligere magistrũ cũ tamẽ interius ꝓditor
eius ẽet et ꝓdicionẽ tractaret. Johãnes autẽ stupefactꝰ
et cordialiter gladiatus versus dominũ magis se mdi
nauit et supra pectus eius recubuit. Petro autẽ domi
nus non dixit nec ipse iohannes ꝙ⁹ ad nutũ eius
ꝙsuisset qꝫ erat ita feruidus ꝙ statim ꝓditorẽ insur
rexisset et eũ interfecisset sed hoc nolut dominꝰ ne di
spensacio diuina impediretur. Rõ autẽ petrus io
hanni interrogacionẽ omittit habet eaã racionẽ mistiꝫ
cam ꝑ petrꝝ enim designatur vita actiua. ꝑ iohannẽ ve
ro contemplatiua petrus ergo ꝑ iohãnẽ a xꝑo instruit

qz actiua vita de dnīmis p otemplatiuā informatur. Vnde habes hic argumentū et figuram q̄ otemplatiuus non mitromittat de actib⁹ extrinseas vindictaz eaā nō expetit de ipsis dei offēsis ⁊ mde intrius gemit et p oracionē ad dēū se ouertit ac foraus p otemplacōnem ap̄primans eiq; adherens omnia sue dispoicōm omittit et hoc de tempore vacacōnis intelligr cū copiā sponsi habet apud se nā aliquando ipse otemplatiuus ex zelo dei et ammaz vel racōne officij in nimētis exterius exit et similiter quando sponso vt reuocetur audiō et teneatur foraus ad tempus recedente non sentit solitas dsolacōnes in actiuā se reduat vt vel sic spōse fructificet. ſPō enī deet otemplatorē ee desidiosuz. hinc eaā potes colligere q̄ otemplatiuus secretū domini nō debet reuelare nisi forte fraterne salutis vrgeret zelō vt supne reuelacōnis dictaret instinctus. ſPūc ergo cōspice dominū benignitatē quomō suum dilectū discipulum in sinu supra pectus suū retinet in quo et magna humilitas eius claret Q̄ q̄ teneriime se mucē diligebant et ideo de pectore et sinu id est secreto sapiēae dnīmi sacramentū diuinitatis et specialiter euāgeliū q̄ scripsit hauriebat et bibens inebriatus est. Vñ Anſhelmus quisnā ille est rogo te qui supra pectus eius recubuit et in sinu eius caput redinat. felix quicunq; est o certe ecce iā video Johānes est nomē eius o johannes quid ibi dulce dnīs quid gratie et suauitatis quid luminis et deuocōnis hauriebas ab illo fonte ibi certe oēs thesauri sapiēae et sciēae dei absc̄oditi sūt ibi fons misericordie ibi domicilū pietatis ibi fauus eterne suauitatis vnde tibi o johānes omnia ista nunq̄d tu sublimior petro andrea sanctior aut certe ommib⁹ apostolis gracior speciale hoc virginitatis p̄uilegium q̄ virgo es electus a dnīmo atq; mat̄ certos magis dilectus iā nunc exulta virgo accede ꝓprius et alīq̄ huius dulcedinis poracionē vendicare non differas si peccora nō potes dimitto iohāni pect⁹ vbi se vno letiae in diuinitatis agnicōe mebriat tu curens ad humanitatis vbera lac exp̄me quo nutriaris hec Anſhelmus. Conspice eaā alios discipulos multum mestos ad p̄dictā vocē dnīm non ondentes sese; minuē aspicientes et sup hijs dsilū capere nesciētes. Cum ergo Jhesus p.mē mtinc tam mde dedisset post buccellā p quā vidit eū designatū intrauit sathanas in eū non tunc p̄mo et de nouo cū iam xp̄m pus vendidisset sed ad amplius et quasi ꝓprīū ac sibi iam traditū plenius possidendū et sue seruituti subiugandū et ad q̄cūq; vellet noxia agenda trahendū in quē antea introuerat quasi alienū ad tēptandū et decipiendū intrauit in eū vt totū eū occuparet et quē malignis cogitacōnib⁹ obligaret iā ipso impietatis opere possideret. ingratus enī beneficioz xp̄i factus est in potestate demonis magisq; ante sicut apostoli qui iam post resurrectionē xp̄i acceperāt spiritū sanctū insufflante dnīmo postea intz ipsū plenius acceperunt in die pentheoste. Vbi sciendū q̄ sathanā intrare in hominez potest dupliciter intelligi q̄ vel intrare in corp⁹ hominis sicut patet in demoniacis et sic potest essenaliter intrare in hominē vel intrare in mentē ita q̄ menti essenaliter illabatur et sic null⁹ potest intrare in hominē nisi solus deus. Anima enī racionalis non habet dimensiones quātitatis vt aliquid in ea ee dicatur quasi infra dimēsiones eius otentū et sic nichil potest in ea ee nisi q̄ ei dat ee q̄d est ibi p virtutē suā. Vbi autē ē virtus dei ibi est et essenda dei. m deo enī idē est virtus et ēenaa et ideo deus essenaliter est in anima cuius soli⁹ est implere naturam siue substandā ab eo creatā dicitur tamē sathan illabi menti humane p affectū et effectum maliae inquantū sez homo ab eo seductus seq̄tur eū ad ꝓpetrandū malū qd suggerit et sic p fraudulē tam decepcōnē et maliaā habitare dicat in eo quē implet hoc modo intrauit in tuā et plenius possideret et ad ꝓpetrandū malū inducere in cuius cor pus miserat vt decaperet et ad p̄bendum assensū malo inducere a similī quando hostū est ita forte q̄ latro nec violenter nec latenter potest intrare tunc quādoq; latrunculū per fenestrā submittit qui postea ostū latroni apit et sic latro intrat latro est dyabolus domus fortis voluntas Latrunculus mala cogitacio vel delectacio. Quādo ergo dyabolus potest intrare p aliquā concupiscenciam siue oplacenciā hoc apit ostū consensus et sic dyabolus intrat et spoliat animā bonis suis. Vnde Origenes cauendum nobis est ne dyabolus intrudat in cor nostr̄ aliqd ignitoz telor suoz naz si introduxerit insidiat demde vt et ipse introeat. m hoc autē q̄ buccella sūpta amplius introiuit sathanas in tuā ꝓpende quantū sit cōmēsalē alicuius post ee ingratū et beneficij mme morem. Demde ponitur ꝓditoris pmissio non enim poterat aliquid facere nisi xp̄o permittente ideo dixit ei Quid facis sez voluntatē fac id est facies actus et bene dicat qd facis q̄ voluntatis crimen p facto reputat̄ Festinat dominus in bonū salutis fidelitū qd tuas operatur sed non sibi Multi quippe bonum vt tuas faciunt sed ommino nichil eis ꝓficiat q̄ bonum facere non intendunt non tamē dominus impellit tuā ad ꝓditoris culpaz sed ostendit se sitire salutē nostram. vñ nō dicat hoc p̄sipiendo faciaꝰ vel cōsulendo q̄ p̄ceptū diuinum vel cōsilū non potest esse de faciendo malū sed tantū p̄dicendo vel. pmittendo dans in se potestatez qz vidit eius animū p mimio desiderio implendi qd cepit accelerātū non posse quiescere sed implere non poterat nisi ipe dominus pmitteret. dicat eaā hoc dominī crimen ꝓditoris exp̄brando vt ostenderet q̄ dū ipe beneficia cōferret ille mortē intemptaret. dicat insup̄ opus nostre redēpcionis anhelando non tam in p̄micem pfidi sentiendo q̄ ad salutē fidelitū festinando. cū ergo tuas buccellam de manu dominī accepisset et cōmedisset exiuit cōtinuo ad querendū cohortē q̄ xp̄m caperet in quo significatur q̄ sacerdos sumens cor⁹ xp̄i indigne magis elongatur a deo. Cuia enī bono male vsus est hec ꝓsumpcio peccata auxit vt ingratus

neficijs dñi aptē ab eo recederet Erat aūt nox qō
expressit euangelista ad ostendendum oportunitatē tē-
poris ad pagendū pdacōnē et ad denotandū in iuda
mentis tenebrositatē. Unde cōgruit hoc bene sacramē-
to. erat em̄ qui erit filius noctis facēs opera tenebra
rum ibatq; in noctē seu tenebras et mortē. Quia er
go iudas ex bonoꝝ societate non pfecit ob hoc maio-
ri pena dignus fuit. Unde Criso. Sicut boni et pfecti
duplia sunt digni honore quoniā et bene digni sunt facti
et nichil a malis nocumenti senserunt sic et mali du-
plia digni sunt pena et qz mali facti sunt cū possint ef
fica bon qō ostendunt quū facti sunt boni et qz nichil a
bonis lucrati sunt. Cum ergo exisset iudas ad pcurā-
dum xpi mortē dixit Jhesus nunc clarificatus est filius
hominis id est electo tenebroso remanserūt soli mūdi
cū suo mundatore. Nunc inquit qz caligo noctis et
tenebraꝝ recessit a discipulis meis nunc filius homi-
nis clarificatus est in eis nunc nichil caliginis et tene-
braꝝ sentit in ipsis. Unde Anshelmus hoc qz erat ma-
suetudinis tue domine Jhesu qp pfidum illū in cetu fra
trum palam detegere et cōfundere noluisti sed leuiter
admonitū accelerare iussisti qō pabat in omnibꝫ hijs
non est auersus furor eius malignus a te ē egressus
foras satagebat arca frequens maleficiū. nunc clarifi
cata est familia tua xpe in modum societatis angelice
hec Anshelmus. Possunt eciam hic res significantes
tamq; ille q̄ significantur accipi nunc inquit clarifica-
tus est filius hominis in se in causa nō in effectu quia
modo mchoata est traditio passionis cuius merito ex
cōgruo datur ei claritas resurrectionis et ascensionis
Similiter in corpore mistico ē clarificatus qz unde ext
tis malorꝝ a bonis signat segregacionē et deus clarifi
catus est in eo qz sez non quesiuit nisi gloriam patris
Hoc ergo facto sepacionis unde a societate xpi et apo
stolorꝝ pfigurata fuit reprobꝝ sepatio tempore iudicij
a consorcio xpi et electorꝝ qz tunc apparebit gloria
magna xpi membraq; adherebūt capiti et palee amo
uebuntur cōcremande igni mertinguibili. Dñ Aug⁹.
creante in mūdo omnes mundi cū suo mundatore mā
serunt tale aliquid erit cū zizaniis a tritico sepatis iu
sti sicut sol fulgebunt in regno patris sui hoc futurꝝ p
uidens dominus discedente iuda tāq; zizaniis sepatis
remanentibꝫ tamq; tritico apostolis sanctis nunc in-
quit clarificatus est filius hominis tamq; diceret Ecce
in illa mea clarificacione quid erit vbi malorꝝ nullus
erit vbi bonorꝝ nullus pibit hec Aug⁹.

¶ Sequitur oracio.

O Omine Jhesu xpe pastor bone q̄ discipulum
suum a suis erroribꝫ ad penitenciam multis
modis reuocare voluisti reuoca me ab om-
nibus et erroribꝫ meis vniuersis da michi saluator me⁹
potestatē et fortitudinē vincendi dyabolū omnue vigi
lantem et cōtra me dimicantem ne me fraude sua neq̄s
sima trahat ad tenebraꝝ foueā sed tuo aduitorio suf-
fultus puenā ad claritatis gloriā vbi in modū socie-
tatis angelice uisti clarificati fulgebūt sicut sol in reg
no patris sui. Amen.

¶ De institucione sacramenti eukaristie. ¶ Ca. lvj.

Circa quartū vero meditando obstupescē
illam clarissimā dignacionē et dignatissi
maz caritatē qua nobis tradidit et reliq̄t
semetipsū sez sactissimū corpus et sang
uinem suum vere in abū et potū vt quod
erat futurꝝ in primo sacrificiū deo placens et redēpcio-
nis nostre impcabile pcium ēet viaticū nostrꝝ et sustē
tamentū qz hoc sacramentū qō p excellenciā dicatur eu
karistia id est bona gracie quotidie reficiat et renouat
feruencia corda fidelium et deuota. Volens ergo domi-
nus Jhesus finē dare legalibꝫ sacrificijs et nouū ma-
nere testamentū seipsū nostrꝝ fecit sacrificiū et post ce-
nam legalez mox spirituē cenā xpianoꝝ pparat vt de
lege ad euangeliū de veteri et transitorio testamēto ad
nouum et eternū testamentū de figura ad veritatē de
carnalibꝫ ad spiritualia transeat. Unde Beda finitis ve
teris pasche sollemnijs q̄ in cōmemoracionē antiq̄ de
egipto liberacionis agebatur trāsit ad nouū qō in sue
redempcionis memoriā ecclesiā frequentare desiderat
p carne et sanguine agni sui carnis et sanguinis sacra-
mentum in panis et vini figura substituens sm ordi
nem melchisedech sacerdos meternū factus. et cenan
tibus illis id est ad cenā agni tipica pficientibꝫ et cōsu
mantibꝫ vel post esū agni tipici adhuc in cena residē
tibꝫ antiq̄ resurgerent de cena accepit Jhesus panez
azimum non fermentatū et ocilis ad patrez eleuatis
gracias agens p veteribꝫ terminatis et nouis inchoā
dis benedixit dicendo illud qp sequitur sez hoc est cor-
pus meū fregit sez post cōsecracionē deditq; discipul
suis dicens sez pulq; frangeret vel simul quando fran
gebat accipite sez ex hoc omnes hoc est corpus meum
qō p vobis tradetur. Ecclesia aūt addit em̄ et ideo sem
per est dicendū. et similiter accipiens calicē non vete-
rem vt pus sed nouum et iterꝫ gracias agens benedixit
ac dedit illis dicēs accipite et bibite ex eo omnes. hic
est em̄ sanguis meus qui p vobis effundetur quibus
verbis hoc sacramentū instituit et tacite pmissū desti-
tuit. Unde creditur cuꝝ dominus dixit hoc est corpus
meum hic est sanguis meus mutasse panē et vinum
in carnē et sanguinē et tunc eadē vim contulisse illis
verbis in posterū et ideo cum pferuntur in canone ex
virtute eoꝝ fit transubstāciacio p verba cōsecracionis effi
caunt qz figurant. Si em̄ verbū xpi tante est virtutis
qp fecit de nichilo omnē creaturā non est mirꝝ si vnam
creaturā cōuertit in aliam. Dñ Criso. Sicut illa vox
que dicit crescite et multiplicamini et replete terrā semel
quidē dicta est sed omni tempore sentit effectū ad gene
racionē operātē natura ita et vox ista semel quidē dicta
est sed per omnes mensas ecclesie usq; in hodiernum
diem et usq; ad eius aduentum pstat sacrificio firmi-
tatem hec Criso. Est aūt ibi altare vbi dominus ordi
nauit hoc sacramentū eukaristie ob cuius institucionē

est q̄ in hac die cū omnes hore sint flebiles sola miſ-
sa est sollemnis tamq̄ in suo natali scz in die sue inſti
tuacionis · eadē q̄ die crisma cōficitur quo fontes linīū-
tur q̄ ea die postes agni sanguine linicbant · Aspice
nunc bene quomodo diligēter ⁊ fideliter ac deuote do
minus p̄dicta faciat ⁊ ppter is mandy illā dilectā ⁊ be
nedictam familiā suā cōmunicat · Non est em̄ intelli
gendum q̄ discipuli sumptū corpus de manu domini
sibi ministrarent sed qui cōsecrauit ipse et ministrauit
in cuius signū omnes religiosi deberent in die cene re
apere corp⁹ xp̄i de manu p̄lati sui qđ fit ppterea in or-
dine nostro. sumpsit eadē ipse sacramentū corporis et
sanguinis sui non ppter sui indigenā et vt aliquem a
sacramento cōsequeretur effectū sed gā exempli scz
vt alijs daret manducandi exemplū · Sumpsit autē
illud modo sacramentali tantū non spirituali · p hoc au
tem q̄ xp̄s morti ppinquus non solū agnū typicū sed
eadē corpus suū vez sacramentaliter cū apostolis mā
ducauit ostenditur q̄ quilibet xp̄ianus periculo mortis
imminente debet si potest sacramentaliter cōmunicare
et si non potest communicet saltē fide ⁊m illud verbum
Aug̃. Crede et manducasti · attende eadem sacramenti
dignitatē et reuerenā et ordinem arcanū ipsū quoniaz
primo gracias egit pro tanto misterio arca qđ diui-
na virtus operat̄ secreaus et p tanto beneficio vt cor-
pus et sanguinē suū det nobis · et p hoc ostendit q̄ in
sumpcione et ante sumpcionē huius sacramenti p̄exi
gitur deuocio et oracio ac mentis in deū eleuacio in q̄
eadē tribuit nobis exemplū glorificandi deū in omni
bona inchoacione · Vnde Beda et sicut de veteribus termi
nandis egerat et sic de nouis inchoandis gracias agit
nobis pariter in exemplū tribuens in omni bono ope
ris inchoacione vel p̄fectionē patre qui ē in celis ē
glorificandum · deinde benedixit dicendo verba q̄ secū
tur hoc est corpus meū hoc scz qđ sub specie panis vi
detis qđ nunc do ⁊ qđ nunc sumitis qđ p̄ vobis ⁊ ve-
stri redempcione tradetur ad flagellandū ⁊ crucifigen-
dum ex quo videtur q̄ ly hoc demonstrat speciem
panis simpliciter nec corpus xp̄i simpliciter sed corp⁹
xp̄i sub specie panis apparens · vnde eadē videtur q̄ nl̄
la alia intelligatur benedictio q̄ sacroz verboz pla-
cio. Transmutacio autem fit in vltimo instanti p̄late
oracionis · vnde ly hoc demonstrat corpus xp̄i non p
tempore in quo profertur · sed pro tempore pro quo
profertur scilicet completa oracione vt cum dicatur q̄
est bonum verbū deum timere ⁊ tūc fregit · vt ⁊m Be
dam ostenderet corporis sui fractionē id est passionē
non sine sua sponte et ope futuraz frangimus et nos in
signum q̄ fregerit sed nichilominus integer post ma
net · panis em̄ in corp⁹ xp̄i transubstanciato frāgi dicē
nō q̄ corpus xp̄i qđ integrum sub qualibet parte ma-
net frangatur sed accidencia sub quibus corp⁹ manet frā
guntur · debet autē fractio fieri in tres partes in signiz
q̄ fractus est triplicater xp̄s scz flagellis ante passio-
nem datus in passione lācea post passionē · Vñ ppter
tres partes ecclesie nā p̄ma pars fractionis notat san
ctos in celis secunda saluādos qui sunt in penis tercia
tincta vnios quos adhuc hic vita notat in terris · de-
inde dedit discipulis suis ad vsum vt ad se pans spe-
cies conuerterent · et ipsi in cristum conuertēntur · Vnde
Augustino · dictum est a domino nec tu me muta
bis in te sicut cibum carnis tue sed tu mutaberis in me
Et ait accipite et comedite vbi vtramq̄ huius sacra-
menti innuit comestionem sacramentalem scilicet et
spiritualē vt accipiant mente et corpore et cōmedant
fide et ore ac gustent et videant deuocione q̄ suauis ē
dominus · est em̄ manna in sapore habens in se omne
delectamentū et omnis saporis suauitatē ac sibi nicor
porent recogitacione seruantes in corde p̄anum redēp
cionis sue · non est ergo sic intelligendum q̄ p̄us frā-
geret et daret discipulis ac postea diceret verba cōse-
cracionis · sed magis econuerso quia cristus dedit cor-
pus suū cōsecratū apostolis et ideo primo dixit verba
consecracionis · per Ihesum qui salus interp̄tatur bonus
p̄latus xp̄i vicarius et de tota subditorūq̄ salute sollicitus
intelligitur hic accipit panē cū diligenter studet sacraz
scripturā gracias agit et benedicit quādo deo attribuit
eius diligenciā · frangit autē et dat deuote p̄dicando eā
econtra de ignorante et negligēte dicitur in trenoz p
culi peccauerunt panē et non erat qui frangeret eis et ac
cipiens calicē cū vino aqua mixto passionē suā p̄figu-
ratam gracias egit p redēpcione humano generi col
lata p illam necnon in aduersis et p aduersis q̄ non
p se sed p nobis hoc tulit mōstrans in hoc vt dominū
laudemus quando flagella videmus ⁊ gracias agam⁹
in omni tribulacione q̄ significatur in nomine calicis ·
Vnde Crisо · Gracias egit docēs nos qualiter oporteat
hoc misterū p̄ficere ⁊ erudiens nos qđcūq̄ patimur
cum gracia ac actione ferre · Vnde et Beda qui nichil
dignum percussione exhibuit humiliter in percussione be
nedixit et hinc videlicet ostendat q̄ vnusquisq̄ in fla
gello culpe p̄prie facere debeat si ipse equanimiter fla-
gella culpe aliene portat vt hinc eadē ostendat quid
in correpcione faciat subditus si in flagello positus pa
tri gracias agit equalis · Deinde benedixit dicens hic
est sanguis meus qui scz sub specie vini appet noui te
stamenti scz cōfirmatoz et ad nouū testamenti cōfirma
cionez q̄ sicut vetus testamentū cōfirmatū est in sāg
uine animaliū ymolatoz̄ ita nouū testamentū sang
uine xp̄i est confirmatū · in quo apparet excellencia nouī
testamenti respectu veteris · et addit qui pro vobis
et pro multis redimendis et in celestem hereditatem
introducendis effundetur in remissionem peccatoz̄
dicat autem pro multis efficaciter · sed pro omnibus
sufficienter quia sanguis christi pro omnibz fusus fuit
quantū ad sufficienciā q̄tus non ad efficenciam quia
non omnes emundat q̄tus emundare omnes sufficeret si fide et dilectione ac sacramentoz̄ p̄cepcione vir
tutes eius attingerent · Deinde dedit eis dicēs Bibite ex
hoc omnes vt sitis passionis mee representatores id ē

imitamim meā passionē q̄ mihi opacam hm nō cōgre
gabitis. Hibit autē ipse p̄mo sanguinē suū mducens
eos eaī ad bibendū. Et notandū q̄ sicut hic ita et in
p̄mitiua ecclesia omnes qui misse interesāt sumebāt
sacramentum vnitatis. nunc autē q̄ non possunt om
nes digne sumere sumunt alnd saltē signū vnitatis
id est osculum pacis qō tradens sacerdos et dicens ac
apite vnculuz pacis idē est ac si diceret sumite ex hoc
omnes vel acapite et diuidite inter vos p calicē pfecu
do designatur in scriptura hic calix fuminis pacenter
tollerando et datur alijs ad simile exhortando. Aduer
tendum autē q̄ istud sacramentū sub duplicia specie scz
panis et vini est mstitutū q̄ ordmatur ad corporis et
ānime salutē vel ad significandū pfectā anime refectō
nem sicut ex cibo et potu fit pfecta corporis refectio
sepatim tamē fit corporis et sanguinis cōsecracio q̄ in
passione fuit sanguis sepatus a corpore. Hoc autē sa
cramentū mstitutū est quasi quoddā memoriale illiꝰ
passionis et ideo consecracio corporis et sanguinis fit
sub speciebꝫ distmctis. Cōsiderandū tamē q̄ sub vtraq;
specie est totus x̄ps indiuisus scz corpus et sanguis ac
anima et deitas et p hoc vtcūlibet est vnū et simplicissi
mum sacramentū aliter tamē et aliter. sub specie nāq;
panis est tantū corpus ex vi cōuersionis vel sacramē
ti. cetera autē sunt ibi ex cōmitancia reali seu naturali et
inseparabili q̄ sanguis est ibi p cōnexionē et anima per
cōunctionē et deitatis p vnionē. Ista enī ānuor non
possūt diuidi nec ab inuicē separi. similiter sub specie
vini est tantū sanguis ex vi cōuersionis et sacramenti
cetera autē ex cōmitācia sunt ibi et licet in p̄mitiua ec
clesia populus sub vtraq; specie communicaret postea
tamen pudē ordmatū est vt non omnicaret sub spe
cie vini ꝓpter piculum effusionis et q̄ sub specie panis
quodāmodo sanguis acapit inquātū ibi obtinetur eu
charistia itaq; formaliter et pfectissime est vnū sacra
mentū matertaliter vero plura q̄ ibi ocurzūt duo scz
abus et potus et ꝓpter hoc quādoq; exp̄mitur pluralis
ter sicut in collecta purificent nos que sumus domine
sacramenta q̄ sumpsimus et subditur post singulariter
et p̄sta vt hoc tui corporis sacramentū nē. panis q̄pe
sacramentū est corporis et vinū sanguinis. Aqua ve
ro q̄ apponit vel illius aque que fluxit de x̄pi latere
vel fidei ecclesie vt neq; x̄ps sine ecclesia neq; ecclesia
sine x̄po sit sed eius carni et anime vniatur et oformē
tur et ideo vinū aqua mixtū offertur vt ostendatur q̄
caput et membra id ē x̄ps et ecclesia vnū corpus fūt
Sunt autē tria in sacramento isto cōsideranda. vnū q̄
tantū est sacramentū scz species visibiles panis et vini
Alterū q̄ ē sacramentū et res scz caro x̄pi ꝓpria et sangz
uis. Terciū qō est res et non sacramentū scz mistica ca
ro x̄pi scz ecclesie vnitas. Res ergo significata et oten
ta in hoc sacramēto est verū corpꝰ x̄pi qō traxit de vir
gine res non otenta sed tantū significata est corpus
x̄pi misticū qō ounguntur capiti p caritatē. de hoc corpo
re x̄pi mistico scz vnitate matris ecclesie dictū supra
est de verbis domini p quibꝫ quādā retro ablerūt est
eaam corpus dominicū sacramentum incarnate diuini
tatis. Vnde Augꝰ. illud corpus visibile et palpabile
sacramentū est mvisibilis forme id est panis celestis
quo viuunt angeli. Cum enim michil m corpore gel
sit anima x̄pi nisi quātū verbū cui vnita est inspira
bat quis non videt corpus ē sacramentū mhabitan
tis deitatis. Et inter x̄pi visibilis forma nobis modo m
visibilis res est visibilis est visibilis sacramenti alta
ris et invisibilis forma celestis panis quo vuunt an
geli res est visibilis et palpabilis forme x̄pi. Est itaq;
x̄ps et sacramētū et res sacramēti mixta mirabilia fūt in
hoc sacramento. primo q̄ ibi est corpus x̄pi mtanta
quantitate sicut fuit in cruce et sicut iā est in celo nec
tamē excedit illius parue forme termmos vel quan
titatem. Vnde mixt est quomodo sub tā modica specie
tantus homo lātet. Secundū est q̄ ibi fūt accaden
cia sine subiecto q̄ enī m ero non cadit accidens iō
accidencia q̄ prius erant in subiecto scz m pane postea
sunt sine subiecto. Terciū est q̄ panis ita cōuertē m
corpus x̄pi q̄ tamē non est matria corporis nec eaī
amme. Quartū est q̄ corpus non augetur ex multaz
hostiaz ocecracone et ecōuerso non mimuitur ex earū
sumpacone. Quintū est q̄ idē corpus simꝫ in pluribꝫ
locis id est sub omnibꝫ hostijs ocecratū est. Deo enim
nuemit ee vbiq; simpliciter et ꝓprie. Creature vero in
loco vno tantū ee corpus vero x̄pi medio modo ha
bet se. cū enī sit creatura non debet coequari creatori in
hoc q̄ sit vbiq; cū vero sit vnitaz diuinitati debet m ꝫ
alia corpora excedere seu extollere vt simꝫ ꝛ semel pos
sit ī pluribꝫ locis ee sub isto videlicet sacramēto. Sex
tum est q̄ cū diuiditur hostia non diuiditur x̄pi cor
pus sed sub qualibet parte totus est x̄ps. vnde fractura
hec in forma est panis non m x̄pi corpore q̄ totus cer
tus mdiuisus sumitur sub qualibet parte sicut integro
speculo tota et vnica forma relucet m toto ꝛ fracto spe
culo sit vnius et eiusdē numero et toaꝰ integre forme
ad q̄libet speculi fractuā reflexio. Septimū est q̄ qñ
tmetur hostia m manibꝫ et videtur oculis sed hoc totuz
tantumō circa species agitur sicut et quando diuiditur
Octauū est q̄ cū nō sit ibi panis vel vinū trā acciden
cia eundē quē panis habent effectū vt sacare mebra
re et huiusmodi. Nonum est q̄ statim cū desinūt ille
species tunc eaī ibi desimt esse corpus x̄pi et sanguis
Vnde ꝑm Hugonē q̄ditu sensus corporalis afficit cor
poralis p̄senca non aufertur sed demceps x̄ps transit
de ore ad cor et manet virtus ac p̄senca spiritual trā
Et licet post sūpaconē desinat ibi esse corpus et sang
uis cristi cauere tamē debet omunicans ne post omu
nionē spuat maxime ante omestionē in loco immūdo
vel vbi possit spuū pedibꝫ oculcari et hoc ꝓpter piculū
et ob reuerencā tanti sacramenti. Tandē q̄ dominus
m amoris recordacionē subtūxit hoc scz sacramentum
facite id est ofiate vel celebrate acapite et date in meā
id est m passionis mee omemoracionē q̄ eukaristie

ꝺsecracio ē quedā dominice passionis rememoracō ꝟ
exponit ap̄s. dicēs Quocienscūq; māducabitis panē
hunc et calicē bibetis mortē dñi annūciabitis donec
veniat scz ipse dñs ad iudiciū. Pascha enī legale
fuit m p̄figuracione pasche futuri sed euangelicū fit m
ꝺmemoracione p̄teriti scz passionis xp̄i. In memori
am ergo illius beneficij inexp̄ssibilis xp̄s mstituit sa
cramentū altaris. dicens itaq; hoc facite m meā ome
moracionē ordinauit eos m sacerdotes et dedit eis po
testatē ofiaēdi sacramētū corporis et sanguinis sui. hoc
igit colit ecclia passūq; xp̄m retractat cū illō corp⁹ cō
secrat et sacerdos cū leuat corp⁹ dominī repūtat q; xp̄s
in cruce sit leuatus. Illud enī est corpus qō et ipse fa
cauit qō crucifixum est et mortuum suscepit hoc est illud
memoriale ad animā gratā cū ipsū suscipit māducan
do et bibendo vel eā fideliter meditando deberet totam
igmre et inebriare et in ipsū dominū p̄ amoris et deuo
cionis vehemencia totaliter trāsformare. nichil enim
manus cariusdulcius vl̄ vtilius nobis relinquere po
tuit q; seipsū. Ipse namq; quē m sacramento altaris
hodie p eū instituti sumimus ille idē est qui de virgine
incarnatus et natus ybera eius suxit qui p̄ crucifix⁹
mortē suscepit et qui resurgens et gloriose ascendens
sedet a dextris dei Ipse est q; creauit celuz et terrā et q;
gubernat et moderatē vniuersa ipse est a quo dependet
salus tua m cuius voluntate et potestate ē tibi date pa
tadisi gloria ipse m tali hostia modica sic oblat⁹ tibiq;
exhibitū ipse dominus Ihesus de quo loquitur filius
est dei vitu. vnde excellenter eukaristia id est bona g̃
cia diatur q; m hoc sacramento non tantūmō augmē
tum est virtutis et gracie sed ipse totus sumitur qui est
fons et origo tocius gracie. Vnde Iero. hanc vltimaz
memoriā nobis reliquit quēadmodū siquis pegre p
fiascēs aliud pign⁹ ei quē diligit relinquat vt quoci
enscūq; illud viderit possit et eius beneficia et amicicias
memorari quē si ille p̄fecte dilexerit sine ingenti illud
desiderio vel fletu non potrit videre Ideo hoc saluator
tradidit sacramentū vt p hoc semp cōmemorem q; p
nobis mortuus est. Et ideo cū acapimus a sacer
dotibꝫ ꝺmemoramur q; corpus et sanguis est xp̄i vt
non simus mgrati tantis eius beneficijs hec Iero. In
stitutū est igitur hoc sacramentū altaris p̄mo m recor
dacionez dominice passionis et liberacionis. Secundo
in signū p̄cipue dilectionis et imitacionis. Tercio
in robur ofirmacionis ꝺtra lapsus humane mfirmita
tis. Quarto m purgacionē spiritus hominis et nutri
mentū vite spiritualis. Quinto m viaticū p̄sentis pe
grinacionis. Sexto m pignus et arrā habende here
ditatis. Septimo m remediū satisfactionis p̄ pecca
tis. Vnde sanguine xp̄i corpus et animā luminus qua
sanguis agni sup vtrūq; postē dom⁹ liberauit hebreos
ab angelo exterminatore. In hoc autem sacramento
duo requiruntur ex parte recipientis scz desiderū con
unctionis ad xp̄m q; amor sit et reuerencia sacramē
ti q; ad domū timoris ptinet. p̄mū ad quotidianā bu
uus sacramenti frequentacionē mutat sed secundū re
trahit. Vnde si aliquis experimentaliter cognosceret ex
quotidiana sūpcione feruorē amoris augeri et reue
renciam non minui talis deberet quotidie comunicare
Si autē sentiret p quotidianā frequentacionē reue
renciam minui et feruorē non multū augeri talis de
beret interdū abstinere vt cū maiori reuerencia et de
uocione postmodū accederet. vñ quantū ad hoc vnus
quisq; est suo iudicio relinquendus. Modus autem
sumendi tripliciter diuidit. cōmestio enī alia fit ore
et est sacramentalis. alia fit corde et est realis. alia fit
ore et corde et est realis et sacramentalis. in altera sa
cramentū. in altera res sacramēti. in tercia res et sacra
mentū. Sola sacramentalis tantū malox est qui et
si sub visibili specie elementox corpus xp̄i accapiāt tñ
q; nec vere credunt nec diligunt pam celesti comuni
non possunt. sola realis tantū bonox est qui et si sub
visibili sacramento carnē xp̄i non sumant tamē fide ⁊
dilectione pamē celestē manducant et ei cōmununtur
Vnde Aug⁹. Quid paras dentes et ventrē crede et mā
ducasti. Realis vero et sacramentalis comestio tingū
tur cū accipientes m pane q; pependit in ligno acci
pientes in calice qō manauit de latere ptingunt mēn
te vsq; ad ēsū panis vite Quis inquā peruerso et incor
porato sacramentū est comestionis cordis qui mādu
camus cū domino carnē suā et bibimus cū eo sangui
nem suū hoc est p efficaciā carnis sue et sanguinis sui
manemus in eo et ipse m nobis. Itaq; alij accipiunt
corpus domini ad mortē q; non attingunt panē vite
Alij accipiūt ad vitā q; comunicant cū verbo vite. vñ
Crisо. Credimus itaq; quomā et illa cena est in qua
et ipse recubuit. nichil enī illa ab hac differt. Recte enī
hanc quidē homo operatē illā autē ipse sed hanc et illā
ipse. Cum ergo sacerdotē dantē tibi videris non sacer
dotem estima esse qui hoc facit sed manū xp̄i cē que ex
tenditur. Sicut igitur cū baptizans non ipse sacerdos
baptizat sed de⁹ est qui detinet tuū caput inuisibili vir
tute ita et nunc. nullus itaq; uidas assit nullus auarus
nullus inhumanus accedat. nullus crudelis ⁊ immise
ricors. nullus vniuersaliter immundus si quis nō est
discipulus discedat. non recipit eos qui non sunt ta
les Hec mensa. cū discipulis enī meis ait facio pascha
hec est illa mensa et nichil inimus illa habet. hoc illud
est cenaculū vbi tunc fuerunt hinc ad montē oliuaz
exierunt. exeamus et nos m manus paupex. hec enī
regio mons est oliuaz. Olive enī sunt plantate in
domo domini id est paupex multitudo stillat oleū qō il
lic est vtile nobis. Ita enī et deū ꝓpiciū habebimus
et multā assumemus mercedē hec Crisо. ſm Hedaz si
quē mouet cū cenatus saluator apostolis suuz corpus
et sanguinē tradiderit quare nos ieuni eadē sacramēta
p̄cipiamus audiat q; tunc necesse erat typicuz pascha
p̄us ꝺsumari et sic ad vex pascha transire ac veri pa
sche sacramēta substituī. Recte aūt m honorē et p reuerē
cia tāti sacramēti placuisse magistris ecclie p̄mo nos

dominice passionis ptiapacionē munīri et spiritualib epulis saciari. de mēsa terrenis dapib corpus refia· fuit antē tria sacrificij genera vnū dominīca corporis altez cōtriti cordis· terciū mortificate carnis· Oportet ergo sacrificiū humilitatis p̄cedere in mente afflictionis in carne vt devocio habeatur in dominica corporis cōsecracione et receptacione· Appmqua nūc et tu ad hanc cēnā cū eo in cēnaculum mendicans vt elimosinam inde ac apius· ad qđ te hortatur Anselmus dicens iam nūc ascende cum eo in cēnaculum grande stratum et saluta tis cene interē delicijs gratulare· vincat verecūdiaz amoz timorem exludat affectus· vt saltē de miis mē se illius elemosinam p̄bear mendicāti vel a longe sta et quasi paup attendens in divitem vt aliquid acapi as· extende manum famez lacrimis ꝓde hec Anselm? Cena domini olim in manna p̄figurata fuit qđ de? filijs israhel in deserto dedit indeis figuram videt panis sez panem materialem et temporalez nobis autez veritatem sez sup substancialem et eternalem· Manna creatū fuit a deo in celo aereo· sed panis nobis datus sez xp̄us descendit de celo vero· Cena domini eciaz p̄figurata fuit in agno paschali quē deus p̄mo p̄cepit filijs israhel manducare quādo decreuit eos de captiuitate egipciaca liberare· Ita xp̄us sacramētū eucharistie tūc p̄mū instituit quando nos a dyabolica potestate eripi voluit quando filij israhel agnū pascalem māducabāt sucanctī erant baculos in manibus tenebant et stabant· Ita comunicātes debent cē sucanctī p mentis et corporis castitatez et tenere baculos ptem fidei firmitatem· Debent eciam erecti stare in bona vita qđ mchoauerūt et non se iterꝝ reponere in lutū de quo iam fuerūt· Agnus comedebatur cū lactucas aggrestibus que sūt amare et nos debemus corpus dominicū manducare cum amara cōtriacione· Qui cōmedēbāt agnuz tenebant pedes suos calcare sic cōmunicātes debent pedes suos id est affectꝰ et desideria custodire cauēdo ne aliq̄ maculent sordes· Agnꝰ paschalis non fuit coctus aq̄ sed assatꝰ igne sic ad hoc sacramētū accedens debet cē assatꝰ igne id est ignitꝰ caritate· xp̄s rex et sacerdos verus eucharistiam sub specie panis et vini dedit et hoc sacramentum instituit quod olim melchisedech rex et sacerdos dei altissimi figurauit· Quapter xp̄us sacerdos ꝑm ordinez melchisedech appellat qz hoc sacramentum in oblacione melchisedech p̄figurabat· Facta est autē et cōtencio id est disquisicō inter discipulos quis eoꝝ videretur esse maior· vbi sciendum qđ cū apli audiuerūt xp̄m p̄dicentem tradicionem sui ad mortem cepert querere inter se quis eoꝝ esset maior id est a paor et cōueniencior ad p̄cedendum alios loco xp̄i et ad tenēdum eius locū· Et ideo xp̄us de hoc eos docuit videlicet qđ ille esset ad hoc apcior q̄ cēt vere humilior revocando eos ab affectu supbe dominacionis et p̄matus exemplo regum gencū et p cōtrariū dominorum terrenoꝝ· Gentiles em̄ et terrenī domini appetūt p̄matum dominantur subiectis et benefica vocanē qz blādi

sermones a subditis eis offeruntur· Unde dominus nolens discipulos suos tales imitari subiūgit· Vos autē non sic facere debetis sed qui maior est in vobis sez p virtutum excellenciam fiat sicut minor p humilitatem et qui p̄cessor est sez dignitate vel eciam sanctitate fiat sicut ministrator humili sui reputacōe vel humilis officij execucione et exhibicōe p loco et tempore Sed heu hodie multi habentes nomen xp̄ianoꝝ gentiles imitantur· Appetentes p̄matuz habere et subiectis dominari seq̄ ab eis supracuis laudibus extolli ac benefica vocari· Specialiter aūt in ecclesia fit frequēter ordinacio p dignitatibz obtinendis et non solū inter seculares sed eciā inter religiosos sicut canes ordinant ad obtinendū os carnibz plenū et medull' ꝓpter qđ viliores carnes videntur quidā religiosi qui ordinant pro officijs p̄sidendi cū tū nichil habēt ānexū nisi miseriam et laborē et qz monuit discipulos ad humilitatē superbiam secularū dissuadendo osequēter facit hoc eos ad sui exemplū muitando· nā ꝑm iudicium humanū maioz est q̄ recūbit qđ qui ministrat licēt ꝑm iudicium dei sepe fit aliter· Ipse autē qui ordinarius est mundo in medio eoꝝ est sicut qui ministrat q̄uis maior sit eis vt eciā iaz in locacione pdū ipsoꝝ ostēderat et iō ē imitād? Et ex hoc intendit oducere q̄ ille est aptus ad succedēdum sibi in regimine ecclesie qui est fundatus in vera humilitate· Vt em̄ humilitate supbiā curaret ipse deus ad nos descendere et humilis fieri voluit ostendēs tam exemplo qđ merito eū imitando humiliari deberet et homo· Unde Aug?· Quid supbis homo deus ꝓpter te humilis factus est puderet te forsitasse imitari humilem hominē saltē imitari humilē deū hec Aug?· Humilieris ergo ministrando et abiectiora ministeria et que alij dedignātur letāter cū opus est suscipiendi· et ait illis Jhesus omnes vos scandalū id est offendiculum et occasionē ruine ex hijs q̄ videbitis pacemini in me sez recedentes ꝓpter timorē humanū a me in ista nocte p̄dicat qđ passuri sunt vt cū passi fuerint non despererent salutē sed agentes penitenciā liberentur· scādalum em̄ dubitacionis passi sunt dū eū quasi impotentē teneri ligari et duci viderunt· et signāter dicit in nocte qz qui scandalū pacūtur in nocte et in tenebris sustinent et ipsi apostoli in aduersitate dominī relinq̄runt Petrus autē qz ceteris feruencioz erat qđ Jhesus predixit p̄videndo ipse deneg at amādo et respondens ait Et si omnes scādalizati fuerint in te ego numq̄ scandalizabor qz tecū paratus sū et in carcerē et in mortē ire et animā meā p te ponere mfirmus iactat voluntatē suā sed non vires cognoscens· Unde Glosa Consci? petrus p̄sentis affectus sed nescius futuri casus nō credit se ab eo posse deficere intantū petrus affectu et caritate xp̄i efferebatur vt et mortalitatē carnis sue et fidem verboꝝ xp̄i non otiaretur sed non mentitur qz credit veꝝ ēe qđ ꝓmittit et sic in mente habet· Mentitur autē qz falsū voce signat cū voluntate et intencōne fallendi dixit tamē falsū qz accidit ordinarū· Communiter

enīz accidit qꝫ illi q̄ alijs in virtute se p̄ferunt turpius alijs cadunt Respondens ei Jhesus Amen dico tibi qꝫ hodie in hac nocte p̄usq̄ bis gallus vocē dederit ter es me negaturus· Ubi Jero· Petri de ardore fidei p mittebat et saluatoꝛ q̄si deus futura nouerat hec Jero· Nemo ergo in se nemo in viribꝫ confidere potest qꝫ omnis diffidentia omnis virtus et fortitudo non hominis s̄ dei est· Unde Beda qui solus nouit quid sit in homine ne ne q̄ fidelitū suo vl de statu incaute confidat vl de cautu incautus diffidat quasi deus modū tempus ac numeꝛ negationis eius p̄diat· Un et Remigius· Moraliter instruimur vt quantū confidamus de ardore fidei tantū timeamus de carnis fragilitate istud verbū domini de negatione petri marcus vt p̄missū est plenius ceteris exp̄sit· post p̄mā eī negationē petri statim gallus cantauit et ante secundum gallicantū bis iteꝛ negauit et ita trina negatio petri āte p̄muz galli cantū est inchoata et āte secundū completa· Alij vero euāgeliste dicentes p̄usq̄ gallus cantet ter me negabis de inceptione trine negationis agūt id est trinā negationē inchoabis sed marcus de repetitione eius scripsit et ait illi petrus etiā si oporuerit me mori tecū nō te negabo· Intellexit eī qꝫ timore mortis p̄dicerat eū ēe negaturꝫ et ob hoc dicebat qꝫ licet periculū mortis immineret nullo tamē modo ab eius fide duelli posset· Similiter et eodē amore et feruore et omnes discipuli dixerunt ac feruorē intrepidū ostenderunt et p ardorem mentis damnū mortis non timuerunt sed nō p̄sueuerauerunt qꝫ vana fuit p̄sumptio humana sine p̄tectione diuina· Unde Crisō· hinc ergo magnū discimus dogma qꝫ non sufficiat deliberū hominis nisi diuino aliquis p̄cedatur auxilio· Et nota qꝫ multiplex est ratio quare deus p̄misit petꝫ cadere p̄ma vt nullus de se p̄sumat· secunda vt plus xp̄o q̄ sibi quisq̄ credat· tercia vt conp̄meret eius audaciā· quarta vt alij exemplo eius instruerentur humanā fragilitatē excogitātes et dei veritatē· quinta vt petrus alijq; p̄fecti discerent qualiter subditis compati deberent· sexta vt erroꝛ hereticoꝛ confunderet dicendum qꝫ caritas semel habita non amittitur nec amissa iterum haberi potest cuius contrarium omnino in petro patuit·

Sequitur oratio·

O Jhesu pie qui transiens de hoc ad patrē post quam cenasti corpus tuū et sanguinez discipulis ob tui memoriam dedisti et nobis sumendū reliquisti· placuitq; tibi vt tuo refecti corpore et potati sanguine esseimus os de ossibus tuis et caro de carne tua· peto ergo dñe ihesu et obsecro per virtutem huius meffabilis sacramenti ut dignū me facias gracia tua et tanta redempcione non fraudes· et fac me tanti misterij tua miseracōne ptipem vt p ptipacōz veniam merear peccatoꝛ optatam i gradam p̄figendi in fide spe et caritate papiam et ad gaudia sempiterna p̄ptingam Amen·

De sermone domini in cena· Ca·lvij·

Orca quintū vero ad omnem cumulū superfluentē attende alia dilectionis insignia post egressum eī inde cū sez mundi cuz suo mundatoꝛe remansissent et post alia supradicta dominus Jhesus discipulos o solamdo fecit eis sermonem pulcherimū ignis plenū carbonibꝫ dulcedinis et amoris sez verbis dulcissimis de celi melle mellitis et de dei lumine luminosis quem scripsit· Johannes specialiter a deo dilectus et hijs potatus· Unde Anselmus Tunc demū diuinissimi eloquij vberima mundacōe ouentus ille sacer exoꝛe tuo domine potatus est siquidem coꝛruptus ille vt foras missus fuerat quem hui⁹ limpidissimi liquoris infusione sciebas indignū Ex huius autē sermonis ornata ac veneranda et vtili magnitudine quandoq; meditanda p̄napaliter assume p̄mū qualiter p̄dicens discipulis discessū suū cōfortat eosdem dicebat namq; filioli adhuc modicū vobiscum sū id est modico tpe vsq; ad capaonem vel moꝛtem qꝫ tūc fuit eis subtractus vel secūduz quosdam vsq; ad ascensionem quia vsq; tūc apparuit eis carnaliter· Dicens autez filioli· ostendit teneritudinez amicae et dilectionis ad eos diminutam eī sedm p̄sianuz aliqñ p familiaritate et amoꝛe dicēt· Sic ergo eos vocat p̄ amoris teneritudine quia cum amica abinuicem recedūt affectus amoris maximi marcescunt· Et iteꝛ adhuc modicū sez tempus erit et mūdus me iam non videt id est amatoꝛes mūdi vos autē videbitis me et bni quidem ceteri quia solis bonis post resurrectionem in carne apparui Et iteꝛ non turbetur coꝛ vestrum sez de meo recessu p moꝛtem cū sit ad meam glorificacōnez et spiritus sancti missionem· Et in hoc docemur non turbari de nostris amicis in cōfessiōe fidei decedentibꝫ nam est via ad eoꝛ glorificacionem et nostram subuēcionez q̄ amici nostri existētes cū deo multoplus nos iuuare possūt q̄ viuentes in mundo· non turbetur inq̄ coꝛ vestrū qꝫ dixi me moꝛituꝛ sed stabiliatur fide credentes me resurrectuꝛ neq; formidet p̄pter tribulacōnuz instantiam ne dimittatis fidei cōstantiaz sed p̄seuerate fortes vsq; in finem dominus intendebat animas discipuloꝛ roborare cōtra duo sez cōtra vnū qd̄ imminebat in p̄senti qd̄ erat eius passio et aliud qd̄ timebat futuꝛ sez superuentura eius tribulacō· Unde dixit eis non turbetur et tristetur coꝛ vestrū sez de malo p̄nti quantū ad p̄muz neq; formidet et timeat sez de futuro q̄ntum ad secūdū Creditis in deum et p cōsequens in me credite qui sū deus et quem eciam cōfessi estis deuz vnū supponit sez fidez eoꝛ in deū hac eī iam institutī erāt p eū et aliud p̄cipit sez vt credūt in ip̄z qꝫ est deus et nō homo tm· Sedm Aug· ne moꝛtem xp̄i tamq̄ homines timerēt eoꝛ ideo turbarentur consolatur eos eciam se deum esse cōfitens qui possit hominez suscitare in domo patris mei mansiones multe sunt id est diuerse p̄tipaciones beatitudinis qꝫ secūdum diuinas meritoꝛ sūt eaz distinctiones p̄mioꝛ quasi diceret iā certi estis de passione

mea et tamen a me expectare vitam eternaz· Hcom Aug· merito turbabantur quādo quidē fidēcori dictū erat q negaret dominū sed cū audiunt de mansionib celi a pturbacone recreāntur certi post picula se apud dominū mansuros qđ significant multe mansiones et itez vado parare vobis locū tā pulchz tam delectabilē moriendo resurgendo in celos ascendendo· et iterum venio in iudicio appendo et acapiam vos ad me ipsū ad beatitudinē corpozis et anime vt vbi sū ego et vos sitis scz in eterna beatitudine iam vt dixerat parate erant māsiones scz in p̄destinacone sed tamē adhuc parande erant ab eo redēpcionis opere et ab ipsis meritoria operacione O domine para qđ paras nos scz tibi et te nobis vt sit multitudo mansionū p diuersitate meritoz alius plus alius minus ptiapes tui erimus Et itez non relinq vos orphanos in quo mdicat se patrē ee illis vado et venio ad vos spiritū sanctū mittendo· hoc autē dicit ne putaretur spiritū sanctū mittere sine se· et itez pacē scz pectoris relinquo vobis que triplex est in homine scz ad seipsū ad deū et ad ꝓximuz pacē meā scz eternitatis do vobis si in pace p̄ma pseueraueritis sm Aug· pacē nobis relinquit in hoc seculo qua hostē vincamus et quo nos mutuē diligam⁹ pacem suā dabit nobis in futuro quando sine hoste et sine dissensione regnabimus et benedicat pacē meaz ad distinguendū pacē sanctoz a pace mūdi que magis est apparens et ficta q vera· Vnde subungit nō quo modo mundus dat ego do vobis q mundus dat carnaliter ego spiritualiter mundus tēporaliter ego eternaliter mundus exterius ego interius· et itez si diligeretis me gauderetis vtiq de recessu meo q vado ad exultacionē meā scz q vado ad patrē qui maior me est· Vnde Aug⁹· q nature humane gratulandū ē eo q sic assumpta est a verbo vnigenito vt immortalis ostitueretur in celo atq ita fieret terza sublimis vt in corruptibilis pulius sederet ad dexterā patris quis nō hinc gaudeat qui sic diligit xp̄m vt suā naturā iaz in mortalē gratuletur in xp̄o atq ipsū speret futuz ee p xp̄m· et itez expedit id est vtile est vobis vt ego vado scz ad patrē ascendēdo vt spiritualiter me cognoscatis et carnaliter me nosse desistatis ne verbo carnem facto quasi lacte vtenti sitis et vere expedit si enim nō abiero paracletus non veniet ad vos si autem abiero mittā eū ad vos si hāc carnalē dilectionē a vobis abire non fecero non eritis digni vt paracletus veniet ad vos· quādiu enim de me carnaliter sencietis non eritis ꝑonei acapere spiritū sanctū non q positus in terra non posset dare sed q illi non sunt ꝑonei acapere nisi eū sm carnē nosse desistāt quo magis spirituales effecti magis ad celestia in amplectenda eius deitate ambelent· Intm̄ enim mundus est spūs scūs q in nullo quiescit nisi in eo q nō est spiritualis nullo carnali solacio impeditus· Vnde Herm̄· delicata est diuina cōsolacio et non datur admittentib alienā· vnde et Hugo· Idarco in mitz dominus Jhesus discipulis se subtraxit corporaliter vt eū discerent amare spiritualiter ascendit siquidē in celū et corda post se traheret et dilectio p gerēt post dilectū· sed et vsq hodie xp̄s amicos suos quasi quadā corporali p̄sencia osolatur in scriptura sacra et ecclesie sacramētis atq alijs visibilib exercicijs virtutū quoz aliquādo dispensatorie subtrahit vsū vt spiritalis amoris dulcedine tanto purius p̄piant q̄ michil foris habent eaā in opere virtutis ad qđ mentē suā p intencionē effundāt hec Hugo· Pensandū ergo est q si p̄sencia carnis filij dei impedit spiritus recepcionem quantomagis carnalis affectus in nobis impedit eādem hec et hijs similia eis dicebat que corda ipsorum totaliter penetrabāt· Nō em̄ de suo discessu aliquid pacifice tollerare poterant· secundo arca sermonē meditemur qualiter cordialiter et mistāter dominus Jhesus instruxit discipulos pluribus viabus de caritate seruanda dicens Mandatū nouuz do vobis quo scz dispositi ad meā sequelā eritis videlicet vt diligatis inuicem sicut dilexi vos· hac em̄ via sequendus est dominus nō dicatur nouum quantū ad substanciā q̄ fuit datū in veteri lege que eaā p̄cepit ꝓximos diligere non tamē p eis mozi sed dicatur nouū quātum ad mādati formam scz sicut ipse dilexit nos qui eaā mori dignatus est p nobis vnus modus renouādi vnū vetus est quādo amisit colorē et saporē ponendi ipsū cū vino nouo vino et forti q ibi recepit colorē et saporē exferuore vini et sic dicitur renouari· Mādatū de dilectione fuit valde antiquū et tā quasi nulli sapiebat ideo passio xp̄i in qua fuit maximus feruor dilectionis quasi vnū fortissimum illud mandatū renouauit· Dicitur eaā nouū mandatū ab effectu q animā renouat et hominē nouum facit· Dilectio em̄ talis affert nouitatē et aufert vetustatē· et itez in hoc scz signo quasi in meo ꝓprio caractere cognoscent omnes apte q mei estis discipuli si discipulis meis imbuti et de scola mea instructi nō si demonia eiacetis vel alia signa facatis sed si dilectionem habueritis admutuē· Hoc est em̄ q maxime decerat dominus quicūq; onumeratur milicie alicuius regis debet portare insignia eius· Insignia autē xp̄i sūt insignia caritatis· Quicūq; ergo vult ānumerari milicie xp̄i debet caritatis caractere insignri· Vnde Aug⁹· ait tamquā diceret alia munera mea habent vobiscuz eaā non mei non solū naturā vitā sm racionē et eam salutē q hominib pecoribusq; omune est· Vez eaam sacramenta gratuitā sciencā fidē distribuciones rerum suaz pauperib et traditionē corporis sui vt ardeant sed quomā caritatē non habent vt cymbola decrepant michil sunt michil eis ꝓdest hic est fons qui nō communicat alienus idē dilectio sola discernit inter filios dei et filios diaboli signent se omnes signo crucis xp̄i respondeāt omnes amē cantent omnes allelua baptizentur omnes intrent ecclesias faciāt parietes basilicarum non discernuntur filij dei a filijs diaboli nisi caritate quicquid vis habere hoc solus si non habes michil tibi ꝓdest· alia si non habes hoc habe et implesti legē

hec Aug⁹. Et iterum hoc est p̄ceptū meū vt diligatis inuicem sicut dilexi vos id est vt diligatis ope vt q̄ tibi vis fieri nec tu alteri facias. Vbi notāduz q̄ tripli ater dilexit nos xp̄s gratuite q̄ m dilectione nos p̄ uenit. Ipse em̄ cœpit nec expectauit q̄ nos inape: mus diligere. sic ergo et nos debem⁹ p̄us diligere p̄ri mos non expectātes p̄uenīri seu beneficiari. et multo magis debem⁹ deū p̄diligere. qua ſm Aug⁹. nulla est maior ad amorem inuitatio q̄ p̄uenire amādo et mi mis durus est animꝰ qui dilectionē et si nolebat im: pendere nolit et rependere. Dilectio em̄ dei causa ē di: lectionis nostre sed non econuerso. Nō em̄ q̄ nos dili gimus deū diligit nos sed q̄ diligit nos diligim⁹ euz et q̄ eū et p̄timū et q̄ p caritatē xp̄s ad nos redimen: dos venit sectemur caritatē vt p hāc qua ad nos xp̄s descendit dilectionis viā eaā nos ad ipsū possimus ascendere. Itē efficaciter q̄ parit p opus dādo seipsuz et ponendo animā p nobis q̄ pbatio dilectionis ex: hibitio est opis. Nos ergo hoc exemplo efficaciter et fructuose inuicē diligamus ſm illud Johānis nō di: ligamus verbo neq; lingua sed ope et veritate et mul tomagis deū diligim⁹ vt sermonē et mādata eius ser: uemus. Itē recte q̄ hāc dilectionē ad nostrā beatitudi nem ordinauit et vt ad deū nos traheret non sicut ho: mines sese inuicē carnaliter et p omodo terreno diligē tes sic ergo et nos in p̄timis nō q̄ beneficij est seu di lectionis sed q̄ dei est diligere debemus et inuicez ad hoc vt deū habeamus. sūt em̄ amicā nature et sūt ami a fortune et sunt amicia gratie et hij vltimi soli appbant deo. licet autē in dilectione p̄timi includatur dile: ctio dei tamē p̄cipalior q̄ p̄timus non est diligen dus nisi p̄ter deū tamē saluator hic magis facit men tionem expl̄ssam de dilectione p̄timi q̄ dei cū dicat in: uicem q̄ intendebat apostolos inducere ad edificacō nem et solacionē fideliū et ad pferendas tribulacōnes psecutoꝝ ad q̄ necessaria est caritas p̄timi que ta: mē vt dictū ē includit caritatē dei. et inez maiorē ac di lectionē nemo habet vt animā suā ponat quis p ami cis suis. Dilectionē vocat hic signū et pbationē dile ctionis id est exhibitionē operis transferens de causa ad effectū et quiē nullū magis dilectionis argumē tum est q̄ ponere animā p amicis. Hoc em̄ ē vltimū signū amoris vltra q̄ non est aliud inuenire. Amor namq; p quatuor signa potest manifestari p̄mo p ver: ba quando em̄ cor habundat in sermone q̄ ex habun dantia cordis os loquitur. Secundo p collatā benefi cia et istud est manus signū q̄ p̄mus q̄ multi seruirent de verbis suis qui non seruirent de rebus suis. Tercio p obsequia psonalia et istud est adhuc manus signum q̄ p̄mū vel secundū multi em̄ seruirent de sua substā: cia qui non seruirent de sua psona. Quarto p aduersa quādo scz quis p amore amici se exponit morti multi em̄ darent psonam ad seruiendū qui non darent ani: mam suā ad moriendū. In hoc ergo q̄ xp̄s p nobis crucifigi et mori voluit infinitā nobis caritatē osten: dit. Vt autē ait Gre. mori eaā p inimicis dominus venerat et tamē ponitur⁹ se animā p amicis dicebat vt nobis ostenderet q̄ cū diligendo lucrū facere de imi: cis possumus eaā ipsi amici sunt qui psecutur. Con sequens ergo est vt quēadmodū xp̄s animā p nob posuit sic et nos animas p fratribus ponam⁹. Quatuor em̄ sūt diligenda p ordinē ex caritate scz deus anima p̄timus et corpus et ideo cū caritas sit ordinata p ip: so deo que est p̄mū et maximū diligibile ex caritate de bent alia tria exponi sicut minus p maiori p anima vero p̄pria debet p̄timꝰ et corp⁹ p̄prū otēm et p salute p̄timi debet vita corporalis otemni et exponi. et inez hec mādo vobis vt diligatis inuicē q̄ aliter nullū sola uz habebitis misi in vobis inuicē habeatis sed absq; di lectione solacū et solacōz in vobis inuicē habere non poteritis p̄ceptū dilectionis semp in cultat et tamq̄ so la dilectio p̄cipienda sit eā sp ommendat et reuera ille qui ait habe caritatē et fac quecūq; vis quasi solā carī: tatem visus est p̄cepisse et merito q̄ ipsa valet sine vi bus multaꝝ virtutū sed cetera omnia non valent sine ea. Vnde ſm Gre. de dilectione quasi de singulari mā dato dominus loquitur q̄ omne mandatū de sola di: lectione est et omnia vnū p̄ceptum sunt. Quicquid em̄ p̄cipitur in sola caritate solidatur multa sunt p di: uersitatem operis vnum in radice dilectionis et plura alia huiusmōi ad dilectionē matricia dominꝰ dicebat que Johannes hic conscripsit de dilectione fraterna nullus apostoloꝝ tantū loquitē quantū Johannes et hic et in epistolis suis. Legitur eaā de eo q̄ iam senex effectus portabatur ad ecclesiā a discipulis suis vt fi deles instrueret quib⁹ hoc tantū dicebat filioli diliga tis inuicē et in hoc est perfectio discipline xp̄iane. vnde dicatur specialiter a deo dilectus non solū p̄ter p̄uile: giū virginitatis ꝙ eaā p̄t specialitatē caritatis. Tercō arca sermonē medit̄is quomodo monuit eos ad ob seruantiā mandatoꝝ suoꝝ dicens si diligitis me man data mea seruate implendo ea facto et opere Quasi di ceret non ostendatis amorē quē habetis ad me in lin: gua solum sed in obediencia mandatoꝝ. In hoc em̄ mū di hui⁹ potestates suos amicos et fideles p̄bāt et cog noscunt si eis obediunt et eoꝝ mandata custodiūt. q̄ ſm Gre. pbatio dilectionis exhibitio est operis. Et inez qui habet mandata mea et seruat ea ille est q̄ di ligit me scz opere et veritate et nō tantū lingua et ser mone hoc est ille habet veā dilectionē ad me. Vnde Aug⁹. qui habet in memoria et seruat in vita qui ha bet in sermonibꝰ et seruat in moribꝰ qui habet in audi endo et seruat faciendo qui habet faciendo et seruat psc: uerando ipse est inquit qui diligit me ope est demō: stranda dilectio ne sit infructuosa nominis appellac: cio. vnde et Johannes qui dicit q̄ diligo deū et man: data eius non custodit mendax est. et inez siquis di: ligit me id ē dilectione in me intendit sermonē me um seruabit id est mandata mea ad faciendū ea qua obediencia in opere p̄cedit ex amore que est in corde

Sermonem ergo id est verba tunc seruamus quãdo
facimus que p̃cipit et diligimus que ꝓmisit Qui aũt
verba tangit p memoriã et nõ coherꝫt illis p obedi
entiam non fũt ei in beneficiũ sed in dampnacõis testi
moniũ·vñ Gre·vere diligim⁹ si mãdata eius seruam⁹
vere diligim⁹ si a nostris nos voluptatibꝫ cohortam⁹
nam qui adhuc p illicita desideria defluut ꝓfecto deum
nõ amat qua ei in sua voluptate cõtradiat· Ille ergo
vere amat cuius videlicet mentem delectacio prava
ex assensu non superat· Nam tãto quisq; a supno amo
re disiũgitur quanto mferius delectatur hec Grego·
Et itꝝ si p̃cepta mea seruaueritis manebitis in dilec
cione mea id est ex hoc scietis vos dilectos a me et q̃
in dilectione mea qua vos diligo et in ḡa mea ma
nebitis si mea p̃cepta seruaueritis· Seruacõ enĩ mã
datoꝝ est effectus et signũ diuine dilectionis nõ so-
lum eius qua nos diligimus deus sed et eius qua ipse
diligit nos·Ex hoc enĩ q̃ ipse nos diligit monet nos
et admuuat adimplendũ eius mandata q̃ implere nõ
possumus nisi p graciã·Ostendit ergo sm Aug̃·nõ vñ
dilectio generetur sed vnde monstretur vt nemo se fal
lat dicendo q̃ deum diligat si eius p̃cepta non seruat
Nã intantũ eũ diligimus inquantũ eius p̃cepta ser-
uamus inquantũ aũt minus seruamus minus diligi
mus nemo p̃cepta seruat qui non diligit et nemo di-
ligit nisi qui seruat nec ꝑus seruamus p̃cepta vt nos
diligat xp̃s sed nisi nos diligat ea seruare non possu-
mus·Et itꝝ vos amici mei estis si feceritis q̃ ego p̃ci-
pio vobis id est si opa ostenditis amicae et dilectio
nis q̃ impleao p̃ceptoꝝ est signũ dilectionis et p̃cep
tum est signũ sue voluntatis et ideo si ea que p̃cepit
non facerent voluntates non consonarent et sic amici
non essent sm Gre· Amicus quasi animi custos di-
citur vnde non immerito qui voluntatẽ dei in p̃ceptis
eius custodire dicit illius amicus vocatur·Et sm eũ
dem magna est misericordia redemptoris et dignitas
hominũ ee amicos dei sed audisti gloriã dignitatis eius
dicit vos amici mei estis audi et laboꝛẽ certaminis cũ
subiungitur si feceritis que ego p̃cipio vobis·vnde et
Aug⁹·magna dignacio cũ seruus bonus ee non pos-
sit nisi p̃cepta domini sui fecerit hinc amicos suos vo
luit intelligi·vnde homi serui possunt ꝓbari O magna
hominis dei cũ ei p condicione redd̃ere debeamus obse-
quia vtpote serui domino famuli deo subiecti potenti
manapia redemptori amicaaꝝ nobis p̃mia ꝓmittit
vt a nobis obsequia debite seruitutis extoꝛqueat vt
quos nolle seruire aspiat sponte suoꝝ beneficioꝝ pos
sit ꝓmissionibꝫ inuitare hec Aug⁹· Nullus ergo sine
operis attestacione credat se deum diligere·sed vt ait
Gre·de dilectione oditoꝛis lingua mens et vita re-
quiratur numq̃ est amoꝛ dei ociosus· Operatur etenĩ
magna si est si vero operari renuit amoꝛ nõ ē nemo
itaq; debet credere q̃ deũ diligat qui eũ sepe coꝛde non
cogitat qui eũ sepe oꝛe non laudat qui eius manda
ta opere nõ seruat·nã sm Gre·si ab aliquo queratur
vtꝝ deũ amet libere respondebit ita sed cõstat vt ipse
diat q̃ ꝓbacio dilectionis exhibicõ est operis ergo si
vere deũ diligis querendũ ē a coꝛde ab oꝛe et ab ope
re p̃mo a coꝛde qꝛ qđ amat de eo sepe cogitat·vñ luxu
riosi semp cogitant de delicijs auari de diuicijs superbi
de eminencijs et viri vere spirituales de diuinis·si er
go non sepe de deo cogitas non credas te vere ama-
re eũ· Ipse homo maxime de eo cogitat qđ p̃ceteris
amat ergo si de mundo magis q̃ de deo cogitas mun
dum magis q̃ deũ amas·secũdo si deũ diligas a lingu
a tua requiras qꝛ ex habundancia coꝛdis os loquit
Nã idẽ est verbũ coꝛdis et oꝛis sed in coꝛde est nudus
in oꝛe vestitus lingua ergo illũ libenter nominat quẽ
coꝛ amat et ideo si plus de mundo q̃ de deo fatur ma-
gis mundũ q̃ deũ diligere ostenditur·tercio an deũ dili
gas ab opere tuo requiras·non enĩ potest ignis ee et
non ardere·si ergo ignis diuinus est in coꝛde tuo nõ
potes vacare oꝛacio sed si oꝛacio vacas ignẽ non habes qꝛ
vt dictũ est caritas non est ociosa operatur enĩ si est si
operari renuit caritas non est·Ad hoc ergo q̃ quis de
um veraciter diligat necesse est vt deo amando nichil
ꝑponat et ꝓximũ suũ sicut se diligat ac dilectionẽ coꝛ
de oꝛe et opere ostẽdat·hoc eaã qđ dictũ est vos ami
ci mei estis potest dupliciter intelligi sm q̃ amicus du
pliciter dicitur scz qui amat et q̃ amatur et sm vtrumq;
verꝝ est qđ subdit si feceritis que ego p̃cipio vobis·
qꝛ et q̃ deũ amant mãdata illius seruant et quos deus
amat mandata dei seruant inquantũ offerendo eis ḡ-
ciam suã adiuuat ad seruandũ sed vt visũ est manda
toꝝ obseruacio non est diuine amicicie causa sed sig
num scz q̃ deus diligat nos et q̃ nos diligamus eum
et plura alia huiusmodi dominus tunc dicebat·Quar-
to arca sermones domini mediteris qualiter dando eis
confidendam arcã pꝛessuras quas eis dixit esse venturas
vos ꝑmunit et hortatur ipsos ad pacienciã ne defici-
ant in tribulacionibus·Dicens si mundus vos odit
id est mundani et amatoꝛes mundi qui diuicijs deli-
cijs et honoꝛibus sunt dediti scitote ad consolacionem
vestrã qꝛ me ꝑorem vobis odio habuit·vnde scrip-
tum est odio habuerunt me gratis·quasi diceret sm
Crisо·scio hoc ee duꝝ et difficile sed ꝓpter me pacemini
et ideo non doloꝛe sed et letari oporꝫet et sufficiat vobis
in consolacionẽ ꝓpter me hec pati grandis consolacio mẽ-
bris ex capite qꝛ non debent odiacionẽ capitis refutare
Vnde Aug⁹· Cur se membꝝ supra verticẽ extollit re-
cusas ee in coꝛpoꝛe si non vis odium mundi sustinere
cũ capite·Deinde ostendit cur odit eos mundus scz
qꝛ non sunt de mundo et parte eius nichil enĩ cõmune
cũ terra est eis sed celestiũ sunt facti aues et ꝓpter hoc
mundi odiũ pacienter est sustinendum· Vnde Crisо·
hoc est virtutis argumentũ a mundo odio haberi vnde
flere oporꝫet si a mundo diligeremini hoc enĩ ẽet mali-
cie vestre ostensiuũ·Vnde et Gre·nã puerosꝝ dero-
gacio vite nostre ꝓbacio est qꝛ iam ostenditur nos
aliquid iustitie habere si illis displicere meremur qui

non placent deo · et qz exemplo sui quo aliud maius et melius non est monuit ad ferenda odia mundi subdit quare eum debeat imitari qz ille dominus ipsi serui Mementote inquit sermonis mei quem dixi vobis non est seruus maior domino suo · si p qz me persecuti sunt qui fili dominus et vos persequentur qui estis serui perse quentur vos in quibus ego fui et p consequens me in vobis non potest placere seruus quibus displicet dominus Vbi Criso · quasi diceret non vos turbari oportet si communicabitis meis passionibz qz vos non estis me pores · et inqz Mundus quidem id est mundani in delicijs diuicijs et ambitione viuentes gaudebit tamquam de me triumphauerint quia in triduo mortis christi inde mundo debiti sunt gaudij credentes extinctum esse totam sectam xpi · vos autem contristabimini de mea morte i absencia sed tristicia vestra vertetur in gaudium in resurrectione et in ascensione et maxime in spiritus sancti missione. Contristati enim sunt de morte domini sed mox de sua resurrectione letati nam post lacrimationem et fletum infundit deus exultationem et gaudium. Vbi notandum q si cui promittretur ab eo qui est verax et potens facere promissum q omnes illius lapides verteret in auz utiq ille congregaret hic inde lapides q posset maiores et plures. Nunc igit promittitur vobis ab ipso qui veritas est et potens super omne qd est q tristicia nostra vertetur in gaudium. io multum libenter debemus sustinere tristicias et pressuras huius mundi in augmentum nostri gaudij · vnde non dixit post tristiciam vestram erit vobis gaudium sed ait tristicia vra vertet in gaudium ita q hoc ipsum qd est tristiciam habere in cumulum gaudij cedet. ad ostendendam autem et meroris et gaudij immensitatem inducat similitudinem declarando qd dixerat p exemplum mulieris in dolore partus tristiciam habentis sed in natiuitate pueri gaudium supueniens absorbet in ea omnem tristiciam precedentem · Deinde hoc paradigma qd de muliere proposuit dominus exponit et similitudinem adaptat dicens · Et vos igitur nunc quidem tristiciam habetis sc tempore mee passionis et mortis quasi iam parturientes. Iterum autem videbo vos et gaudebit cor vestrum sc post meam resurrectionem et gaudium vestrum nemo tollet a vobis qz vita xpi que fuit materia huius gaudij erat demceps immortalis non amplius auferenda p mortem. Tristiciam enim habuerunt passo domino sed post resurrectionem gauisi sunt viso domino et gaudium eorum no tollebatur ab eis qz et si postmodum persecutiones et tormenta p xpo passi sunt spe tamen resurrectionis et visionis illius accensi libenter aduersa queq ferebant imo gaudium existimabant cum in temptationes varias incidrent. Possunt autem hec et ita intelligi vt in discipulis vniuerse loquatur dominus ecclesie velud eam ibi esse ego vobiscum sum vsq ad consummationem seculi Mundi enim amatores gaudent qz in presentibz delectantur nulla alterius vite gaudia sperantes sed boni in erumnis huius vite contristantur et plorant p peccatis proximis et alienis p huius mundi incolatu et dilatione regni celestis et p huius vite tribulationes et angustias ad eterna ostendunt gaudia celi qz p multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei dicens g dns intrat aut videbo vos secundum promittit aduentum in quo vniuersaz vindicabit ecclesiam ad remunerandum ex integro ac si diceret Iterum videndus apparebo videbo vos eterna visione et iterum vos ab aduersarijs assumam vos ad meipsum coronabo vos victores probabo me sp vidisse vos decertantes · vnde Alchuinus Mulier autem sancta ecclesia est propter fecunditatem bonorum operum et qz spirituales deo filios generat hec mulier dum parit id est dum in mundo virtutum profectibz misistit dum vndiqz temptatur et affligitur tristiciam habet de hoc qz venit hora eius vt parturiat qz nemo carnem suam odio habuit sed cum peperit id est cum deuicto labore certamine ad palmam puenerit iam non meminit pressure precedentis propter precepte gaudium retributionis qz natus est homo in mundum · Sic enim mulier nato in hoc mundo homine letatur ita ecclesia nato in vita eternam fidelium populo exultatione replentur · vnde et Beda nec nouum debet videri si natus dicatur qui ex hac vita migrauerit · Si enim soluere nasci dicatur cui quis de vtero matris procedens in hanc lucem ingreditur ita potest natus appellari qui solutus a vinculis carnis ad lucem eternam sublimatur · vnde sanctorum sollemnia non funebria sed natalicia vocantur · demde concludit conclusionem primapaliter intentam · Ad hoc enim predixit predicta omnia vt firmarentur eis imminentes et aduersa · vnde ait hec locutus sum vobis sc ad hunc finem et ideo vt in me pacem habeatis aduenientibz tribulationibz futuris qz sicut graue quietatur in loco proprio ita cor humanum in deo · Et inde est q homines mundani qui deo p amorem non iunct inuncti habent tribulationes absqz pace sancti q deum p amorem habent in corde et si ex mundo habent tribulationes in xpo habent pacem · finit sermonem suum vt pius pat vtiliora ponens in fine sc de pace ad quam omnes conatur inuitare. vnde Glosa non solum que in cena sed etiam que ab initio predicationis fue sed maxime q in cena hac decausa dicit dicta vt in illo pace habeant pacem pectoris in presenti et pacem eternitatis in futuro · hec pax est p qua xpiani facti sumus p qua sacramentis imbuimur p qua flagellis et alijs modis eruditi p qua spiritum sanctum pignus accepimus p qua in eum credimus et speramus et amore eius accendimur hec est in pressuris consolatio et liberatio vt hac in fine feliciter regnemus cum xpo. In hac ergo sermonem concludit qz ipsa est consummatio vie et beatitudo patrie · vnde Aug⁹ · hec pax finem temporis non habebit sed omnes pie nostre intentionis actionisqz finis ipsa erit · et subintrabit in mundum pressuram habebitis sc ab humanis hominibz vos persequentibz · in me autem pacem habetis dicerat sm Gre · sit vobis de me interius qd consolando reficiat qz erit de mundo exterius qz seuiendo grauiter premat · sancti enim viri non habent tribulationes puras

qz habent ꝺſolacõnē ꝺꝫ admixtā ſed mali habent eas
putas non habentes ꝺſolacõnē iſtā ſed cõfidite id eſt
fiduciam in me habete qz ego ꝓ vobis via mundum
et non ꝑualebit ꝺcere contra vos quaſi diceret recur-
ratis ad me et habebitis pacē in me xp̃s viat mundū
diripiendo et auferendo arma eis quibus impugnat
hec autē ſunt eius ocupiſcibilia. nam omne qꝺ eſt in
mūdo aut ē ocupiſcēcia carnis quā ꝺeſtruxit ꝑ afflictio
nem et laborē aut ocupiſcencia oculoꝝ qꝺ ꝺeſtruxit ꝑ
paupertatē aut ſuꝑbia vite qꝺ ꝺeſtruxit ꝑ humilitatē
In hac victoria xp̃i ꝺebent ꝺſidere ſancti qz ꝺſideracio
ne eius armati et virtutibꝫ mūdi facilius ſupant tēp
tacones mūdi ꝓpter qꝺ dicit petrus xp̃o in carne paſ
ſo et nos eaꝺē cogitacone armamini. Qui ergo ſicut
xp̃s iſta ocupiſcibilia vincit mundū. et hoc ſm Johā
nē fiat fides nr̃a qz cū ſit ſubſtancia ſperandoꝝ creſcat
que ſunt bona ſpiritualia et eterna fiat nos ꝺcempne
te bona corꝓralia et tranſitoria et alia plura hijs ſimi-
lia tunc dicebat. Quinte arca ſermonē meditemis q̃:
inter ipſe dominus Jheſus eo qui erat ad diſcipulos
ſermone finito ꝺe quo ſm Beꝺā in cena locutus ē uſq;
ibi ſurgite eamus hinc. ꝺemꝺe ſtando uſq; ad ymm fi-
nem cuius hoc inciū eſt tamē ſubleuatis oculis aſpi
ciens in celū ſe ad patrē ꝺuertit et verba ad ip̃m ꝺiri
gens orare cꝑit xp̃s non tantū orauit ad aliquid im
petrandū ſed eaꝫ ad ꝺandū nobis orādi exemplū et
ideo oracio ſua hic ꝺeſcribitur optimis arcūſtācijs di-
ſpoſita. ꝑmo reſpectu ꝑcedenciū qz poſt ſermonē et di
ſcipulorꝝ inſtructionē ꝺuertit ſe ad oracionē ad oſten
ꝺendū qꝺ oꝑlementū boni opis eſt a ꝺeo requirendum
et vt quos inſtruimus verbo muemim? oracionū ſuf
fragio qz ſermo diuinus maxime habet effectū in cor-
ꝺibꝫ audiencium cū fulcitur oracione ꝓ quā ꝺiuinū im
ploratur auxiliū et ideo finis ſermonis noſtri ꝺebet ad
oracionē terminare. Secundo reſpectu ꝑſencium qua
orādo ꝑſencialiter oculos leuauit ad celū ad ꝺenotādū
qꝺ in oracone mēs ꝺebet eleuari in ꝺeū. qz ſm Dam.
Oracio eſt aſcenſus mentis in ꝺeū. inter alias aūt par
tes corꝓris diſpoſicō interior mentis maxime relucet
in oculis. vbi enim amor ibi oculos. vnꝺe Criſo. ꝓpter
hoc in celū oculos eleuauit vt ſtans in celuꝫ ſurſum
aſpiciamus non oculis carnis ſolū ſed et mentis. ſan-
cti ergo quādoꝝ erecti et leuantes oculos ad celum
orant non vt ſuꝑbi ſed vt humiles oracionē ad ꝺeuꝫ
dirigendā et celeſtia tantū petenda ee oſtendāt. Vnꝺe
ꝑs. Ad te leuaui oculos meos qui habitas in celis Et
non ſolū oculos ſed et operaciones noſtras in ꝺeū re-
ferre ꝺebemus ſm illud Treno. leuemus corꝺa noſtra
cū manibꝫ ad dominū in celos. ꝑ manus enim ꝺeſignā-
tur operaciones. tercio reſpectu ſequencium qz articulo
paſſionis ſibi imminente et ꝑſuris diſcipulorꝝ ꝑdictis
orauit ad patrē ſuū ad ꝺeſignandū qꝺ tribulacionibꝫ
et ꝑſuris imminentibꝫ ꝺebet homo ꝑ oracionē recurrere
ad ꝺeū ſicut moyſes ſuſanna et alij plures clamaue-
runt ad dominū cū tribularētur et liberauit eos. Orat
autē xp̃s ꝓmo ꝓ ſe ꝺemꝺe ꝓ membris ꝓ ſe orat tū ſm
humanā naturā tū ſm diuinā. ſm humanaꝫ naturā ꝓ
clarificacione in paſſione ꝓ clarificacione reſurrectio-
nis ꝓ clarificacione aſcenſionis ꝓ clarificacione iudi-
cij qꝫ habebit in eo et poſt illō. ſm diuinā naturā orat
ꝓ notificacione et manifeſtacione claritatis patris et filij in
quibꝫ intelligitur nexus et amor amborum ſcz ſpiritus
ſanctus qz medius ſepe intelligitur in extremis. horum
trium eaꝺē eſt claritas natura eſſencia eaꝺē potencia ſciē
cia bonitas. Poſtulat ergo ipſe xp̃s claritatē ſuam ab
eterno patre habitā ad humanā cognicionē et notificā
ꝺeuiari ne ipſū puꝫ hominē arbitrantes ꝺe paſſionis
ignominia verecundiā reapiāt ac ꝺe reſurrectōnis gl'a
ꝺeſperantes a fiꝺe ꝺeficiāt. Pro membris ꝺupliciter orat
ꝑmo ꝓ membris credentibꝫ et iam capiti adherentibꝫ.
ſecundo ꝓ credituris ꝓ verbū iam credencium. Orat er-
go ꝓ diſcipulis et membris iam credentibꝫ et recōmē
dat eos patri dicens Pater ſancte ſerua eos obſeruā-
do eos cuſtodiēdo a malo et cuſtodiēdo in bono in no
mine tuo id eſt in fiꝺe ac ꝺeſſione et virtute nominis
tui quos ꝺediſti michi ꝓ fundamento eccleſie per eos
fundare ꝓ ſpeciālē amicicīā eos michi cōiungendo vt
ſint vnū et vnitī ꝓ caritatē ſicut et nos ſumus vnuꝫ ꝓ
naturā ita qꝫ ly ſicut non importet equalitatē ſed quā
dam ſimilitudinē et imitacionē longinquā fū ego fi
lius tuus ꝓ naturā ſint et illi filij et fratres mei ꝓ ḡaꝫ
Vel ſm Aug. vt quēadmodū pater et filius non tan-
tum equalitate ſubſtancie ſed eaꝫ voluntate vnū ſūt
ita et hij non tantū ꝓ hoc qꝫ eiuſdē nature ſūt ſed eaꝫ
ꝓ eaꝺē ꝺilectionis ſocietatē vnū ſunt cuiuſcūꝫ pfe
ctio nichil aliud eſt qꝫ participacio ꝺiuine ſimilitudi-
nis in tantū enim boni ſumus inquātum ꝺeo aſſimulam
Ego ꝓ eis rogo quo ad efficaciā qz tui ſunt ſm eter
nam ꝑdeſtinacionē non ꝓ mundo id eſt mundi ꝺile-
ctoribꝫ et ꝑditis ſm tuā ꝑſcienciā hoc ꝺicit qz efficacia
ſue oracionis tantūmodo ad electos ſe extendit. qui
uis enim in ſe ſit efficax ꝓ ommibꝫ tamen mali ponunt
ſibi impeꝺimentū ne ſint participes ipſius et licet ia
non ēent de mundo adhuc tamen neceſſariū erat eos
eſſe in mundo ideo ſubdit Non rogo vt tollas eos ꝺe
mundo vel ꝓpter aliorꝫ ſalutē qz adhuc ſunt mūdo ne-
ceſſarij vel ꝓpter eorꝫ vtilitatē qz in meritis non ſunt
eſtimati. Vbi Beꝺa quaſi ꝺiceret iam immet tempus
vt tollar ergo ꝺe mundo ideoꝫ neceſſe eſt vt iſti nūc
non tollantur ꝺe mundo vt te in me ꝑmū ānunciēt mū
ꝺo ſed vt ſerues eos a malo et ꝺefectu in ꝑſuris eri
piendo ꝺe piculis et ꝺādo eis ꝑmanencia in fiꝺe et cō-
ſtancia in tribulacionibꝫ immentibꝫ hinc habes qz ſan-
cti non ꝺebent rogare vt tranſeāt ꝺe mundo non eſt ſi
cut necistis adhuc ꝺuemēs erat Beatifica eos. i. ſer
ua eos in veritate fiꝺei catholice ac vite et ꝺoctrine ſan
ctum enim vno modo ſignat iḋz qꝺ firmū. Iſta autē cō
firmacio apoſtolorꝝ facta eſt a ꝺeo patre quādo in die
pentheꝺcoſtes miſit eis ſpiritū ſanctū. Demꝺe orat ꝓ
toto fiꝺeli populo dicens. Non ꝓ eis autē rogo tātū

sed et p eis qui p totum orbem credituri sunt in me p verbū eoꝝ scz p verbū fidei et euangelij qđ p̄dicaue: runt p qđ omnes in xp̄m crediderunt qui fidē illā ha: buerunt quā apostoli p̄dicauerunt qđ verbū dicitur eoꝝ non qđ p eos tātum sit p̄dicatū ymo et p paulū et p alios quoslibet p̄dicatores sed eis p̄mo et pn̄apa liter omissum est ad p̄dicandum et ab ipsis est p̄minus ac papue p̄dicatū hoc est verbū fidei p̄dicatū verbum dei inspiratū p qđ credidit latro credidit paulus et q: cūq; vmq; credidit in xp̄m. Vñ ꝑm Aug⁹. omnes suos ibi intelligi voluit non solum qui tunc erant in carne: sed eā qui futuri erant Quotquot em̄ postea credi: derūt in eū p verbū apostoloꝝ sine dubio crediderūt et donec venat credituri sunt p hoc euāgeliū ministra tum est et antecꝙ scriberetur et vtiq; quisquis in xp̄m credit euāgelio hec Aug⁹. Vt omnes vnū sint in vni tate fidei et caritatis sicut tu pater in me et ego in te vnum sumus in vnitate nature et substātie vt et ipsi in nobis vnū sint fide et caritate. Vel ꝑm Aug̃. potest referri ad vnitatē amoris sui sic sicut tu pater es in me et ego in te p amorē ita et ipsi sint vnum in nobis per amorē qz caritas faat vnū esse cū deo quasi diceret si: cut pater diligit filiū et ecōuerso filius patrem ita ipsi diligant filiū et patrē. Fructus autē vnitatis est vt mundus totius p̄dicacōne eoꝝ conuersus credat et cog noscat qz tu me misisti et qz doctrinā quā dedi eis sit a te sic em̄ omnes vnū erunt nam p michil aliud sic ma nifestabit veritas euangelij sicut p caritatē fidelium. vñ Crisо. Nichil em̄ ita scandalizat omnes vt abnuce diuidi qz credentes fiant vnū hoc edificat ad fidē et ego claritatē quā dedisti michi dedi eis qz potestatē miracu loꝝ p quaz declarata est diuinitas xp̄i dedit apostolis Vnde Crisо. Claritatē dicit gloriaz que est p signa et dogmata et vt vnanimes sint. vnde subdit vt sint vnū sicut et nos vnū sumus id est vt sint in vera vnitate ecclesie absq; scismate. Vnde Crisо. hec em̄ gloria vt sint vnū eā signis maior est ego in eis p graciā et p caritatis spiritū et tu in me p vnitatē nature et substan tie et p cōsequens eā tu in eis p eundē spiritū. vt ꝑm Hylariū ego in eis scz sum p vnitatē nature humane quā eādem habeo cū ipsis et eā qz do eis corpus meū in cibū sacramentaliē et tu in me p vnitatē essencie vt sic sint cōsummati id est perfecti in vnū qz p amorē huma nitatis xp̄i ad deū facta est vnio totius creature vt sint inquit cōsummati in vnū in p̄senti in vnitate caritatis et gracie p fidē et in futuro in vnitate glorie et fruicōnis dumne p spem. Ad hoc em̄ tota tendit oracio in qua plures inculcat orādo vt sint vnum sic omnes orare debent p vnitate gracie in via et p cōsummacōne glo: rie in patria vt hic habeāt vnitatē caritatis et gracie p fidē et ibi vnitatē fruicionis et glorie p spem in vnio: ne caritatis cōsistit precio xp̄iane religionis qz p hoc membra ecclesie cōunguntur adinuicē et capiti hom̄i xp̄o et vltimus ipsi deo quia qui adheret deo vnus spiritus est et sic p cōsequens primū principiū qđ est deus cōungitur homini qui est quodāmō omnis crea tura. finis aūt vnitatis est vt cognoscat tunc p spem mundus ex inimico amicus effectus id est credentes quia tu me misisti et dilexisti eos sicut et me dilexisti Vñ Aug⁹. In filio quippe pater nos diligit qz in eo nos elegit. Cū igitur eoꝝ que feat michil odierit quis digne possit loqui quātum diligat membra vnigeni ti sui et quanto amplius ipsū vnigenitū. Demde petit cōunctionē membroꝝ ad caput dicens pater quos dedisti michi p fidē verā in tua p̄destinacione ab eter: no volo id est oro et desidero vt vbi ego sū ato futu: rus et illi sint mecū id est in eterna beatitudine in quā eā iam erat xp̄s actualiter quantū ad animā que est pars pn̄apalior hominis vt videant claritatem meaz quā dedisti michi id est diuinitatē meā vel claritatem corporis mei glorificande vtrāq; em̄ claritatē et ꝑm di uinitatē et ꝑm humanitatē sancti in gloria videbunt qz dilexisti me essencali dilectione ante mundi cōsti: tucionē et ab eterno hoc patet quantū ad xp̄i deitatem similiter quātum ad humanitatē inquantū deus pater eternaliter p̄destinauit ipsam ad hāc gloriā et exalta: cionē. in ipso eā dilexit nos ante mundi cōstitucio: nem p̄destinacione qz membra eius sumus et diligim̄ in illo qui totus diligitur id est caput et corpus. ē em̄ in nobis tam̄ in templo suo nos aūt in illo ꝑm qđ caput nostrū est. Vbi Aug⁹. In magnā spē dominus Jhesus suos erigit qua maior esse non possit audite et estote in spe gaudentes vt esse possitis in tribulacō ne patientes. Audite inquā et quo spes nostra leuetur attendite xp̄s Jhesus dicat audite credite sperate desidera te qđ dicat. Pater inq̄t ques dedisti michi volo vt vbi ego sū et illi sint mecū qui sunt isti quos ait a patre datos sibi nōne illi de quib⁹ alio loco dicit nemo ve: nit ad patrē nisi pater qui misit me traxerit eū. Et ite: rum qua ꝑter omnib⁹ membris suis ꝑmittit hoc pre mittū vt vbi est ipse et nos cū illo simus nec potent nō fieri qđ omnipotenti patri se velle dixit omnipotens filius hec Aug⁹. Vnde et Anshelmus inter hec cū disci pulos sacratissima illa oracione commendans patri dixerit pat̄ serua eos in nomine tuo idma caput tuuz vt mereatis eos audire volo vt vbi ego sū et illi sint mecū bonū est tibi hic ee sed expendū est hec Anshel. O qꝝ dulcissima oracionis verba anti dotū est et reme dium ad omnē aduersitatē et peccatū cuius dulcissime oracionis pn̄apū et finis in pace et dilectione cōsistit ad quā papue vt dictū est tendit et multa alia domi nus Jhesus discipulis dicebat que vere corda deuota semebant. si ergo que in sermone dicta sunt attente discusseris et diligenter meditando ruminaueris in eo rum dulcedine requiescens merito mardescere pote: ris ad tātam dignacionē benignitatē ꝑpendā dili: genciam et caritatē et arca alia p dominū hoc sero ge: sta. Ex quib⁹ poteris colligere fasciculū cōtra omnem temptacionē et aduersitatē salubre cōsolacionis reme: diū. inter cetera em̄ memorialia xp̄i papua recordacōe

cōstat esse dignissimū finale illud sacratissime cene cō
uiuium in quo non solum agnus paschalis ꝓmīe
ad edendum vez eciaz agnus imaculatus qui tollit
peccata mundi sub specie panis p̄betur in cibum· in q̄
quidē cōtinuo mira dulcedo bonitatis x̄pi refulsit quā:
do cū paupculis illis discipulis et uida ꝓtinꝰ eadē
mensa et scutella cenauit· mixt darunt humilitatis exē
plum dum pedes piscatoris et ꝓtinꝰ sui rex glorie
p̄ncipis imitheo studiosissime lauit mira patuit mu:
nificencie largitas dū sacerdotibꝫ illis primis et p cō:
sequens toti ecclesie et orbi terraz corpus suū sacratis
simum et sanguinē vere in cibū edit et potū. mirū eā:
dem emicuit dilectionis affectus quando in fine dili
gens suos tam dula exhortacione cōfortauit in bono
petꝛ specialiter p̄monens ad fidē et robur et Johannē
cōferens pectus ad recubitū dulcē et sacrū O quā mi:
ta sunt hec omnia repleta dulcedine illi dū taxat am
me que ad tam celebre vocata cōmunū tanto mentis
cūrat ardore vt possit illud ꝓphetici cantare quemad
modum desiderat cervus ad fontes aquaz ita desiderat
anima mea ad te deus· Conspice ergo dominū dū loq̄
tur quomodo efficaciter deuote et delectabiliter loquēs
imp̄mit discipulis suis que narrat et pascaris in ame
nitate aspectus et verboz eius· Conspice eaā discipu
los quomodo sunt mesti lacrimantes et suspiria dam:
ntis· plem enī sunt tristicia vt de hoc ipsa veritas tri
moniū fert dicens Quia hec locꝰ de recessu meo locu:
tus sū vobis tristicia implent coꝛ vestꝛ et doletis me
coꝛporaliter subtrahi oculis· Inter alios autē conspice
Johannē eidē familiarius coherentē qualiter attente et
diligēter hunc dilectū suū aspiat et tenerius amplexatus
omnia verba eius recolligit· Ipse enī solūmodo ea
describens tradidit nobis Benedictus ipse Johannes
qui supra pectus domini recūbens hec potauit et me:
moriter retinens nobis ea scripsit· nullus sic fideliter
et familiariter domino adhesit vt Johannes in cena
unita eū sedit licet esset minoꝛ aliis et cum captus fuit
secutus est eū in atriū pn̄cipis sacerdotū et nec in cruci
fixione nec in morte nec post mortē eum dimisit quo:
usq; sepultus fuit· Et q̄ dominus videbat discipulos
formidare et timere tp̄s tacōe temporis quia nox erat·
Tamen tacōe loci quia in aurtate manifeste sistebant
ita vt frequenter circūvoluerūt oculos ad estū dom9
quasi ymaginantes et expectantes inuadi et capi ab
hostibꝫ et ꝓpter hoc mnus intendentes his que dice:
bat ideo vt melius verba que dicturus erat intelligē
rent et vt ad locū unde tradēdus erat veniret inter alia
eis discūbentibꝫ dixit Surgite eamus hinc sez ad locū
alīū magis secuꝛ et secretū vbi estimantes vos secu:
ros attentius audiatis verba mea et melius attenda:
tis ad ea que sunt vobis dicenda ad locū· unde tradē:
dus sū ad mortē ad sepacionez a vobis coꝛporaliter in
hoc mundo ad angustiā et passionē meā et qui eiuaz
voluerit post me venire abneget semetipsum et tollat
crucē suā et sequatur me et tu oza eū vt non sinat te a
suo latere separi sed dedit tibi secū ire et eū sequi siue
ad mortē siue ad vitā O quantas pauoꝛ in discipu:
los intrauit nescientes quo vel qualiter ire deberēt et
de ipsius sepacione plurimū formidantes· Merito aūt
de tanto cōmuno gracie redemte erant deo et ideo pa:
ratus cenā ymnū id est canticū diuine laudis dixit et
gracias egit sicut et ante cenā fecerat vt sez addiscas et
ante abū et post abum gracias reddere actiones· p̄n
Criso· Audiant quicūq; velud poza simpliciter man:
ducantes cū ebrietate surgunt cū deceat gracias age:
re et ymnū cōmanere et mensam desinere audiant qui:
cūq; vltimā oracionē in sacris misterijs non expectāt
Vltima enī oracio misse illius ymni est signum· Gra
cias enī egit anteqū sacra misteria discipulis daret vt
et nos gracias agamus ymnū dixit postq̄ dedit vt et
nos hoc ipsū faciamus hec Criso· Ubi et Beda simul
eaā et hoc ostendit qō amplectibile erat sibi ꝓ nobis
mori qz cū tradendus erat deū laudare dignatus ē do:
cere et nos cūm angustias madimus ꝓpter multoꝛum
salutē nō cōtristari sed deo gracias agere qui in nostra
tribulacione operatur multoꝛum salutē· Tandē cunctis
cōplebitis misterijs et ymno dicto p sacramenti mīti
tacione et noue vite denumeracōe hoza cōpletoꝛij egre
ditur de loco cene cū discipulis suis ad locū extra ciui:
tatem ad quē sciebat venturꝰ ꝓditoꝛem vltro se offe
rens passioni vt ostenderet se voluntarie subire moꝛ:
tem et desiderare nostrā redempcionē· Ille enim locus
erat aptus ad capiendū x̄pm qz erat a ciuitate remo:
tus et ipsi querebāt capere eū sine strepitu turbaz p̄:
cedit ipse tu eū sequere et aspice discipulos eūtes post
euz et cū eo quomodo quilibet q̄ magis potest magis
eidē appꝛimat et cōgregatim pgentes sicut moris est
pullos pgere post gallinā impellunt eū modo vnus
modo alius ex desiderio appinquādi et audiendi ver:
ba eius· Ipse vero libenter et paciens sustinebat ab
eis· Et tunc locutus est eis complendo sermonē eundo
p viā et mozto et intꝛo cū illis versus oziente transiꝛ
rentem cedꝛon et vallē Josaphat que ē inter Jerusalē
et montē oliueti a septemtrione in austꝛ poꝛrectam
p cuius vallis medū currit idem torrens cedꝛon· Est
autē cedꝛon genitiuus pluralis qui latine cedꝛoꝛ di
citur de quibꝫ aꝛboꝛibꝫ copia ibi erat in ripis toꝛrentis
eiusdē Unde et sic appellatur ·in hac valle est parua
campi planicies irrigua et nemoꝛosa plenaq; delicijs
Vallis vero nomē accepit a rege Josaphat ibi sepul
to vbi a parte montis syon in pede montis oliueti in
ipsam vallē descendendo est turris sepulchꝛi eius con
tinens· Cuius ad dextrā de rupe montis oliueti excisa
et sepata domꝰ duo cauata habet sepulchꝛa sez symeo
nis senis et Joseph sponse marie virginis· Et veni
cū illis in villā que dicitur gerthsemam q̄ est ad radi:
cem seu pedē montis oliueti iuxta campū qui gerthse:
mani dicebatur unde et villa sic vocatur vbi est eccle:
sia et adherens rupi sub qua apostoli erant somno p̄:
gnati et in ecclesia erāt canonici regulares cū abbate

ſm regulā beati Auguſtini dño ſeruientes Et intrauit cū ipſis m oztū qui m fine ville erat ⁊ ad villā ptine bat vbi traditoꝛē ſuū et armatos expectauit ſciēs om nia que ventura erant ſup eū ſm altiſſime diſpoſitionis archanū et qui pſecutoꝛes ſuos et omnia m manu ſua accepiſſe ſe nouerat quia omnia dedit ei pater m manus ſponte m manus pſequentiū ſe ponebat · ſcie bat autē et Judas traditoꝛ locū qꝛ frequenter Jheſus cū diſcipul' ſuis illuc venire conſueuerat cauſa oꝛādi ſe creatus extra tumultū ciuitatis et cauſa ſecretius loquē di cū diſcipulis ſuis familiariter inſtruendis itaq; tra dendus a diſcipulo cōſueti ſeceſſus locū et unde notus adijt quo facilime reperiri poſſet manifeſtū ſe dās ad capiendū ne mortē timere vel inuitus crucifigi puta retur Vnde bene dicatur qꝛ ymno dicto exierunt ſm cō ſuetudinē m montē oliueti qꝛ cōſuetus erat illuc exire et mozari de nocte ibi cauſa oꝛacois. Nā ſm Cri. cō ſueuerat frequenter extra in oꝛacōne pnoctare vt ſtra tus molliē dedinaret. et ſm Eūdē oſuetudo xp̄i erat et maxime m ſollemnitatib; poſt cēnā diſcipulos ſeoꝛſū ducere et puꝛa a tumultib; locū mquirere ne mēs im pediretur ab audiōne et aliqua ſublimia de feſto do cere que non erat fas alios audire Completoꝛiū po teſt dia qꝛ in ipſo cōplebitur curſus diei · ſimiliter do minus noſter Jheſus xp̄s cōpleto curſu p̄dicacois et cena illa ſingulari tā glorioſiſſime celebrata ⁊ facta cū diſcipulis ſuis de q̄ cena et de ſacratiſſimo dono coꝛ poris et ſanguinis eius ibi tradito debes frequenter de uotiſſime cogitare et lotis diſcipulo; pediby; ac facto ſermone et dicto ymno id eſt graciaꝛ actione exiuit cū diſcipulis ſuis verſus montē oliueti vbi capiend⁹ erat et ab amicis ſepiendus et quādo oplendū erat qđ ꝓpheta dixerat p̄cuciā paſtoꝛem et diſpergentur oues gregis vade et tu ſemp cū eo et noli eum deſerere ne et ipſe deſerat te. Myſtice egreſſus eſt Jheſus extra ciuitatē vt nos egreſſuros de mundanis et mundi ha bitacione ſignificaret quādo ſacrificiū deo offerre volu mus et vt tumultū hominū fugere doceret quādo oꝛare vel familiaria cū noſtris tractare mittendimus. Egreſ ſus autē iuit tranſtoꝛrentē cedꝛon qui interꝑtatur tri ſtis meoꝛ et ſignat viā paſſionis quā xp̄s pambu lare voluit qꝛ ſicut toꝛrens terꝛore calores ſolis cū im petu deſcendit ſic xp̄s calore caritatis ſucceſſus et luce veritatis illuſtratus fluctus paſſionū cū impetu ꝓpie voluntatis ſuſtinuit. p hoc ergo qꝛ xp̄s iuit illuc im mmente ſua paſſione ſignat qꝛ xp̄ianus ire volēs ad martiriū debet immens ſuppliciū p̄cogitare et p paciā ſe armare. qꝛ ſm Gre. mmus ferunt iacula que p̄uidentur et tollerabiliora ſunt mala que pſciuntur et venit m villā gethſemam que interꝑtatur vallis pīg uedinis que interꝑtacio oſtendit qꝛ humilis et deuota fuit xp̄i oꝛacō quē ibi feat i valle eſt humilitas et m pinguedine deuocio notatur. ſm Remigiū dominus ꝓpinquās paſſioni in valle pinguedinis oꝛauit vt demonſtaret qꝛ p vallē humilitatis et pinguedinem caritatis p nobis mortē ſuſcepit. humiliauit enim ſe vſq; ad mortē et ex caritate poſuit p animas animam ſuā. Jn oꝛto eciaz oꝛauit et capi voluit vt oſtenderet qꝛ ſatiſfacere venerat p peccato primoꝛi parentū cōmiſſo m oꝛto id eſt m terreſtri paradiſo vel qꝛ p paſſionem ſuā nos m oꝛtū paradiſi coꝛonādos introduat dicitur eciā poſt cōmunionē in montē oliueti exiſſe et oꝛaſſe qꝛ repſentat p̄ceſſio fratrū quando poſt refectionem exit m oꝛatoꝛiū ad gracias agendū. p qđ eciā datur in telligi qꝛ virtute dominice ſacramenti aſcenditur ad cul men gracie et glorie. Signāter aūt ſm Oꝛigenē ymno dicto exierunt m montē oliuaꝛ p hoc designans qꝛ poſt p̄cepcionē tāti ſacramenti fidelis homo nichil de bet agere m cōualle nec arca aliqđ terꝛenū ſe occupa re. Sed ſm Jero. debet cōſcendere in montē oliueti id eſt m virtutū ſublimia vbi eſt laboꝛis refectio et do loꝛis ſolacia ac veri luminis notitia aꝑhēditur. oꝛa mus ergo dominus in monte oliueti ſiue in oꝛto ad ra dicem eiuſdē montis qđ totū vnū eſt et plenū figuris Cum enī in monte oꝛat ſurſū nos et p celeſtib; habe re coꝛ oꝛacione et ſublimia trā oꝛādo mquiri debere docet cū in valle et hoc in valle pinguiꝰ docet nos in oꝛacione humilitatē et interne deuocionis ac dilectio nis pinguedinē ſeruare et vt non geſtem⁹ coꝛ aridu; a caritatis pinguedine. Meritō autē paſſurus domi nus aſcendit in montē. vnde erat aſcenſurus in celu; vt p hoc oſtenderetur qꝛ p tollerantiā paſſionis aſcen ditur ad quietē celeſtis māſionis. Vnde Jero. Jn mō te quidē oliueti Jheſus vigilat et oꝛat tenetur et liga tur ac inde ad celos aſcendit vt nos ſciam⁹ qꝛ inde ad celos aſcendimus. vnde vigilamus et oꝛamus liga mur et non repugnamus in terra hic mons oliueti omniū acceptacione eſt dignus in quo dominꝰ frequē ter mozari et oꝛare ac multa et mira operari eſt digna tus. eſt autē in hoc monte eccleſia in qua cū abbate mi gri monachi eſſe ſolebant. Poteſ autē meditari qꝛ do minus Jheſus dedit nobis in iſto ſero exemplū qñꝛ magnaꝛ virtutū ſeꝛ humilitatis in lauando pedes diſ cipuloꝛ caritatis in ſacramēto coꝛporis et ſanguinis ſui et in ſermone qui eſt monitis caritatis plen⁹ oꝛa cionis in oꝛando in oꝛto trib; viabꝰ paciencie in ſuſti nendo p̄ditoꝛē ſuū et multa ob ꝓbria quando fuit cap tus et ductus vt latro obediencie in eundo ad paſſio nem et mortē ex patris p̄cepto. Jn bijs ꝙ virtutib; et alijs eū ꝓpoſſe imitari coneris.

Sequitur Oꝛacio.

O Jheſu benigniſſime qui p credentib; et credi turis in te ante tempus paſſionis patrē ſup pliciter exoꝛaſti Rogo domine tuā demen ciam et miſericoꝛdiā p illis et illis et p me et p omni bus michi cōſanguinitate affinitate familiaritate bene facto oꝛacione recōmendacione vel quomodocūq; cō nunctis ſeu coꝛdi meo miſeris et vniuerſaliter p om nib; fidelib; tam vivis ꝙ defunctis vt nobis vivis et graciā in p̄ſenti et gloriā i futuro exhibeas ac defūctis

misericordiam et requiem eternam indulgeas vt tu q̄
omniū redēptor es eaꝝ eox saluatorē te ostēdas Amē.

De passione domini nostri Jhesu xpi Ca. lviij.

Curzit nunc vt passionez domini nostri
Jhesu xpi tractemus de qua ad minus sep
aces m die recordari debet xpianus. vnde
dicit Bernh. q̄ quotidiana lectio xpia
ni debet ee recordacio dominice passionis
et q̄ michil sic accendit cor humanū quē admodū sepe
et sedulo recogita passio et humanitas redemptoris.
Qui ergo m cruce et passione domini delectat glozia
ri sedula meditacione debet m ipsa persistere q̄ papue
inter cetera debet cordi nostro esse infixa vt sicut m suo
corpore acatrices et vulnera semp tenet et de eius cor-
pore non delentur ita et m corde nostro p memoriaz
teneri et numq̄ de eo deleri debet. Cuius quidē passio-
nis misteria et que circa eā facta sunt si toto mentis m
tuitu pspicerentur m nouum vtiq̄ statū meditātē ad
ducerent nā ex pfundo corde et totis viscerū medullis
eam pscrutanti multi passus mperati occurzerent ex
quib⁹ nouā cōpassionē nouum amorē nouas cōsola
cones et p cōsequens nouum quendā statū dulcedi-
nis susciper que sibi pōplagia et partinapalia glozie vide
rentur. vñ quedā virgo deuota crucifixi compassionē
transfixa et ardēti amore m ipsū trāsformata michil no
uerat nisi xpm Jhesū et hūc crucifixū. cauens autē pru
dens virgo hostis insidias thezauz suū celare studuit
et quanto plus deuocionem suam absconderat tanto
dulcoribus et interioribus spiritus replebatur que-
dam eciam mortalis deuota mtantum circa passio-
nem xpi erat affecta vt numquā crucifixi ymaginem
inspicere posset misi cadens in terza q̄si totaliter absoz-
pta a se deficeret. Oportet ergo q̄ q̄s pōsentē se exhibeat
affectuose omnib⁹ et singul⁹ q̄ circa dominicā passionez
cōtigerunt et q̄ illius totā mentis aciē vigilantib⁹ oculis
cordis obliuiscq̄ aliis curis et solliciudinib⁹ exterio-
ribus dirigat pseueranter. Et scias q̄ si m hac sciencia
que sup omnes alias sciencias est volueris pficere cū
magno studio oportebit te a cibo et potu delicata absti
nere et ad necessitatē tantū parce de vtroq̄ sumere.
Cena q̄q̄ nocturna siue potus multū impedit oracionē
et cōtemplacionē quapter cēt posse abstinendū. A
vestib⁹q̄ ac lectis mollib⁹ et delicatis abstineas et m
vestitu sicut et victu humilieris grossioribus vtēdo et
vilioribus. optet eciam q̄ caueas a multiloquio ac le-
tiua vana et mepta. quia non decet eum qui vult cri
sti dolorē sentire m verbōrisib⁹ et lusib⁹ ac gaudio va-
no se mutiliter occupare. Necessariū enī erit vt ali-
quando ita cogites te ee pōsentem cogitacione tua ac si
tunc temporis ibi pōsens fuisses quando passus fuit et
ita te habeas m loquendo m videndo m dolendo ac si
dominū tuū coꝝ oculis tuis cerneres patientē. Ita et
enī ipse dominus m spiritu pōsens tibi erit sicut a te co
gitabit pōsens ee et acapiet tua vota et acceptabit tua
facta et vt breuiter dicā oportebit te a delectacione et
cōsolacione carnali cū magna diligencia elongari et
vt amara et dura dulcescant et suauia fiant si m xpi do
loribꝫ et passione cōsolacionē et dulcedinē anime tue de
pes cupis inuenire. Non enī bene cōuenunt cōsolacō
carnalis et cōtemplacō dominice passionis. sed ostenta
quasi nomina sortiūtur. nec possūt simul caro et spūs
delectari ymo sm Apostolū sibi inuicē aduersantur.
Vñ Bernh. Crux xpi voluptati aduersat et voluptas
cruci. Et quomodo possūt excusari voluptatum amato
res vt non sint xpi psecutores. Rei enī fiunt mortis
xpi et si non vt psecutores tamē vt tante rei ostempto
res. Et inq̄ michi autē absit gloriari misi m cruce dñi
nri Jhesu xpi p quaz michi mūdus crucifixꝰ ē et ego
mundo. Non solū inquit mortuus mūdo sed et cruci
fixus qd̄ est ignominiosissimū genus mortis ego illi et
ipse michi. Omnia q̄ mundus amat crux michi sunt de
lectacio cārnis diuicie honores vane hominū laudes
Que vero mundus reputat crucē illis affixus sū illis
adhereo illa toto amplector affectu q̄uis m bijs apo
stoli verbis illud quoq̄ non ogrue possit intelligi cru
cifixum et mundū reputacione ipsū vero mundo cruci
fixum opassione. Crucifixū enī videbat mundū obli
gacionib⁹ viciox et ipse crucifigebatur ei p opassionis
affectū hec Bernh. Et q̄ vt dicit Gre. sine delectacio
ne anima numq̄ potest ee. nā autē m infimis delecta-
tur a sūmis ideo heu multi cōsolacionē diuinā nō inue
nientes ptinus mhyant ad alia et sic sibi iuste subtra-
hunt diuinā. Vnde Bern. Renuat cōsolari anima tua
in alijs si vis m dei memoria delectari cuius ad alias
cōsolacones mens inhyat et nō penitus m caduas et
trāsitorijs renuit cōsolari ipse sibi pfecto celestis subtra
hit graciā cōsolacionis quā si digna deuocione pleno af
fectu desiderio vehementi petere querere pulsare sata
geret sine dubio petens acaperet querens inueniret
pulsanti aperiretur. non ergo queras cōsolacionē aliā
si cupis habere diuinā. q̄ vt ait idē Bern. delicata ē di-
uina cōsolacio que non datur admittentib⁹ alienū. nec
duplia via vel duplia affectu queras diuinā q̄ indig
num te redderes ad eandē. Vnde iterq̄ Bern. indignus
benedictione celesti ouinatur qui dubio querit affe-
ctu duplici petit intencione aliud sibi refugiū parans
si forte eā non obtinere ostingat hec Bern. Manna de
erat filijs israhel postq̄ comederunt de frugib⁹ terre. p
māna qd̄ habebat m se omne delectamentū et omnis
sapozis suauitatē significatur suauitas Jhesu q̄ delicat
filijs israhelid est daustralibꝫ cū inapiunt comedere de
frugib⁹ terre id est dare se terrenis cōsolacionib⁹. vnde
Aug⁹. Si animus habet vnde delectetur extrinsecꝰ
sine delectacione manet intrinsecus ideo vir sanctus
debet dicere cū pphet renuit cōsolari anima mea sed ex-
ternus et ideo ibi sequitur memor fui dei et delectatus
sū. Vnde Richardus numq̄ intellectus ad celestium
contemplacionē pfecte attrahit misi caro in necessarijs
fortiter retrahatur. Vnde et Gre. Si a carne hoc quod
libet abscidimus mox in spiritu qd̄ delectet inuenimus

Compaçaris igitur saluatori nostro Jhesu memoriã
passionis et vulnerũ eius in corde tuo habẽdo certissime
confidens q̃ eius consolãcionis soaus in futuro efficac
ris si eius tribulacionis in p̃senti soaus inuenieris.
nec enĩ p̃ ipso pie lugentibꝫ gloziam suã negabit qui
nec magdalene dolenti et ipsũ querenti resurrectionẽ
suã occultare voluit qõ bene p̃pheta mult dicens Qui
seminant in lacrimis in exultacione metent. vñ ãpo
stolus si tamẽ opatimur vt et simul glozificemũ. Dñ
et Herñ. Qui manducat carnẽ meã et bibit sanguinẽ
meũ habet vitã eternã hoc est si opatimur et oregna-
bimus sed non solũ corde vꝫ eaã corpore opacendus
est x̃po. Vnde Ambro. Qui autẽ opatitur non pfun-
ctozie cõpatitur sed vt tribulacones x̃pi in corpore
suo impleat sicut implebat et paulus. Vnde et in Cã
tias pone me vt signaculũ super cor tuũ diligendo sc̃z
me p affectũ et michi te oformando p affectionẽ dile
ctionis et vt signaculũ sup brachiũ tuũ diligendo eaã
me p affectũ et michi te oformando p amorẽ operacio-
nis. Signaculũ enĩ formã suã impmit rei que sigil-
latur et merito debes me diligere vtroq; modo q̃ fo-
tis est vt moꝛs dilectõ hoc est tã fortiter te dilexi q̃ p
amore tuo moꝛtuus sũ et dura sicut mꝛtuus emulacõ
q̃ in nullis tẽptamentis hostium a nostre salutis cur-
reuocari potuit sicut mꝛtuus nullis miserꝫ cruciati-
bus mitigatur. Per multas ergo tribulacones opoꝛ-
tet nos intrare in regnũ celoꝝ qõ bene figurat̃ per hoc
q̃ crux ponitur inter choꝝ et cancellos ecclesie vt qui
choꝝ intrare voluerint vadat sub cruce q̃ ab ecclesia
militãte ad triũphantẽ nemo nisi p crucẽ potest intra-
re. Multũ quippe placet deo q̃ homo memoriã passio
nis et vulnerũ eius ponat in corde suo. Narratur enĩ
q̃ cũ quidã heremita sanctissime vite instanter domi
num exoꝛaret vt sibi ostenderet qõ inter cetera seruicia
magis acceptaret vidit hominẽ nudũ trepidantẽ fri-
gore et crucẽ magnã sup se baulantẽ et sibi quis es
interrogauit dicentẽ Jhesus x̃ps ego sũ. Rogasti enĩ
me vt tibi ostenderẽ q̃ inter cetera seruicia michi ma-
gis placeret et nunc tibi dico q̃ homo iniuste me poꝛ-
tare crucẽ meã et vulnera et passionẽ in corde suo. et
hec dicens euanuit. Crucẽ domini debemus baulare
et portare eũ portare et hoc in corde p recordacionẽ et
opassionẽ mortꝫ crebrã et deotã gracias actionem
in corpore p flagellacionẽ et castigacionẽ vt saluatori
nostro corde ore et opere gracias agamus. Vnde et in
vita beate Elizabeth vidue legitur q̃ cũ semel cogitaret
de passione domini apparuit sibi x̃ps dicens si vis esse
mecũ ego ero semꝑ tecũ. Cuidã eaã matrone semire-
duse multitudinẽ et numerꝫ omniũ vulnerũ x̃pi scire
cupienti et p hac re flebiliter deũ oꝛãti vox celica mis
sa dixit quinq; milia quadraginta nonaginta vulne-
ra mei corporis extiterũt que si venerari volueris ora
cionem dominicã cum salutacione angelica quĩ dices
quotidie in memoriã passionis mee replicabis sicq;
animo reuoluto vñ quodq; vulnus venerabitur salu-
tabis hec oracio valde placet deo put postmodũ re-
uelatũ fuit cuidã solitario. Et accipitur hic numerus
sm annũ bisextilẽ vt sꝑ sufficere possit q̃ minoꝛ nu-
merus quã quidã ponunt sc̃z quinq;miliaquadrgintã
ta. lxxv. alijs annis tantũ sed non hec anno suffiat de
hoc numero vulnerũ x̃pi sunt versus isti Mittitur vt
legitur olim voꝛ celica lenis Coꝛ refouẽdo semis flebi
lis vt sequitur dicẽs. duc vndecies decẽ dempta simpli
ce x̃pi. vnde remansisti vulnera cũcta scies. Tot quippe
fuerunt vulnera x̃pi accipiendo videlicet quãlibet pla-
gam flagellacionis p vulnere vno et punctura cuius
libet spine per vno cuius quidem numeri partes sin-
gule congruunt misterio passionis dominice. Mille-
narius enim qui est vltimus limes numerozum vlti-
mam et supmam pfectionẽ in hac vita homĩ possi
bilẽ insinuat quã vtiq; x̃ps in passione sua in sũmo ad
impleuit. Quinarius autẽ ad quinq; sensus referẽ in
quib; omnib; x̃ps passus fuit vt sensus nostros pecca
tis coꝛruptos reintegraret. Centenarius eaã pfectio-
nem notat et ideo p. cccc. pfectio noui testamenti qõ
in quatuoꝛ euangelijs ohsistit accipi potest qõ quidem
testamentũ in sanguine passionis x̃pi dedicatũ est. no
nagenarius vero qui ostat ex ductu denarij in no-
uenariũ designat nouẽ oꝛdines angelorꝫ intra quos
diuamur p obseruanciã x̃ceptoꝝ decalogi et hoc nõ ni
si p meritũ passionis x̃pi. Multa quidẽ et magna bo-
na ꝓcurant homĩ passionẽ x̃pi frequentãti et se ar
ca eã sedulo occupãti. Si enĩ ad diuinitatis cognicio
nem puenire desideras restat vt p assumpta humanita
tẽ et humanitatis passionẽ tamq̃ p viã regiã gradã
tim ascendere ad alciora discas. Quia non datur pue-
nire ad diuinitatis altitudinẽ vel mistica dulcedinẽ
nisi tractus pio quodã ardoꝛe ac dilectionis affectu per
humanitatis x̃pi amaritudinẽ et quãto hac neglecta
quis ascenderit altius tanto cadit pfundius. hec est
via p quã intratur hec porta p quã intramus ad desideratã
finẽ aperitur p fructiferã namq; ac venerabilem x̃pi
passionẽ eiusdeꝝ nobis spiritualiũ bonoꝝ materia co
piosissime ministratur. Vbi enĩ est gloriacio nostra
vbi spes et letiaa cordis nostri. Reuera in x̃po vno sũ
mo et vero bono et ꝓfundissimo eius passionis thesau-
ro et ideo tam mirabilẽ thesaurꝫ delectat assiter in
corde retinere et assidue de ipso loqui ac omni tempo-
re mente et corpore cum ipso occupari. Vtinã q̃ et in
cordibꝫ nostrꝫ marcescat sed semp rediuiua pullula-
cione nouus existat. felix ꝑmane tu o glorioſũ lumen
ecclesiarꝫ qui archanũ diuinitatis attingens abissũ da
ritatis diuine oculis purioribus inuendo introisti ac
verba que non licet homini loqui audisti et tamen ad
yma descendens affectu quodã mellicõ passionis hu
ius ob ꝑcomũ de cordis thesauro in medũ eructuasti
dicens michi arbitratus sũ me scire inter vos nisi Jhe-
sum x̃pm et hunc crucifixũ O verbũ melliflua dulcius
sup mel et fauum deuotis mentibꝫ assiter rummãduꝫ
de q̃ liquoꝛ emanat q̃ miseris largitur gaudia salutis

ꝑpmat. Cetez quicunqz eternā salutez et ꝑmiozum magnitudinē ꝺesiderat habere arcē ꝙ cunctaz virtutū optat oscēdere. scieāā eaā atqz sapiēāā obtinere int ꝓspera et aduersa equanimiter stare et securaz viā ambulare necnon amaritudinē passionis xꝑi cuiusqz oso locionis potū suauissimū ꝺesiderat ꝑgustare ꝺebet Jhesum mquā crucifixum rugiter in suo corde portare frequēs passionis huius memoria indoctū quēqz reddit doctissimū ac impios et ydiotas fiat pficere in magistros. mgīos inꝑ nō scieāe q̄ inflat ꝫ caritas q̄ edificat. Ipsa est velud quedā liber vite in quo omnia salutis necessaria inueniūtur hic liber ꝺe ommbo docēs mel lea quadā dulcedine punctus sentitur felix qui eiꝰ studio seriose intendit qz in otemptu mundi et in amoze dei pficiat cunctarūqz virtutū et graāaz incrementū sumat. Memoria passionis xꝑi ꝺebet fieri non ꝓfuncto rie nec cū festina accelerationē maxime cū tempus ad erit sufficiens et opportunū sed cum matura et mozosa ac ꝑcordiali rememoratiōne et flebili quadam ꝓassione. Nisi enī hoc dulcissimum lignū ꝺentibꝫ affectuose discretiōis masticatū fuerit sapoz eius licet immensus neq̄ꝑ mouebit. Quod et siquidez flere cū flente aut dolere cū dolente non potes saltē affectu ꝺuoto de tantis beneficijs tibi ꝑ eam gratuito exhibitis gaudere et graāas agere ꝺebes. Quod si nec affectu ꝓassionis nec gratulatiōis ꝺesiderio moueris sed dura q̄daz affectione te in eius recordatiōne ꝺepmi sentis nichil omnius induriaa cordis tui ad laudem dei. memoriā huius salutifere passionis qualitercumqz peurzere. et quod ꝺe habere non potes iꝑius manibꝫ pijssimis cōmitte. Percute bis silicem interiozi videlicet recordatiōne et corpozali mchilominus labore te exercens ad pietatem ꝑ extensionem manuū seu oculoꝝ ad crucifixuz sublcuaaonem vel peccatozis tonsionē aut genu flexiones ꝺeuotas seu disciplinas et flagellationes vl̄ cetera similia pietatis officia cōtinuando donec egrediāt aque lacrimaz largissime vt et ratiō bibat ꝺeuotionis aquas et corꝑ animale eius expienaa accensū et grāz abilitetur. pozro passionis xꝑi frequēter meditaaonē inter alia munia ad quattuoz ꝑapue tibi noueris ꝓsse solacia. videlicet ad tria ꝑncipalia viaa que in mūdo sunt repellenda ad tribulatiōnem et penitenaz mitigandam ad tristidam mozdmatam repellendam et ad penam purgatozij diminuendam. de ꝓmo patet in treno. vbi dicitur recordare pauptatis mee transgressionis id est vilitatis transgrediētis omnes alias vilitates et fellis. Concupiscēāa g̃ carnis ꝺebet crucifigi ꝑ crucifixi amaritudinē concupiscēāa oculoꝝ ꝑ eius paupertatē superbia vite ꝑ eius vilificatiōnem. Sed voluptuosi contrariantur crucꝰ xꝑi qz cristus in ea sustinuit amaritudinem. Item vane glozioси qz xꝑus in ea sustinuit ignominiā. Item auari sunt inimici crucis xꝑi qz xꝑus in ea sustinuit pauptatem. de secūdo eciam ex hoc apparet qz abus aliquādo ꝺe se insipidus ꝑ salsam appositam vel cōdimentum fit sapidus. sic tribulatiō et penitenaa ꝺ se fuit insipida. sed apposita salsa passionis xꝑi que fuit amara efficaūtur dulcia et sapida. Terā autē scz qualiter ꝺolorem animi expellat exemplo tibi pocus ꝙ verbo monstrabo. Erat namqz quidam quez arca cōuersionis sue iniaa quedaz tristiaa inordinata letaliter oppressit ita vt nec legere nec orare nec quic ꝙ boni ꝓtūc facere posset. Qui dum die q̄dam in cella residens ab hac passione grauiter vrgeretur et incredibili ꝺolore affligeret. facta est ad eū ꝺesup quasi vox intellectualis dicens Quid hic sedes ociosus et in te ipo tabescens. Surge nūc et meam ꝺeuote pertracta passionez et in mea amaritudine tuū ꝺurmces dolorez quo audito frater ille surrexit et se ad meditandū passionem cōtulit et extūc mediana hac salutari sanatus p eius cōtinuaz replicatiōnē neq̄ꝑ plus ꝺe cetero talez vmq̄ sensit animi passionez. Quantū vero scz qualiter hec sanctissima meditaaio penam purgatozij relaxare habeat tibi indicabo. En auctoz nature nil mozdinatuz in sua natura reliquit sed nec ultima iustiaa quicquā mali impunitū dimittit quod non aut hic aut in futuro ꝺebite correctioni subiaat. Quando igit̄ puta finē habitura eet pena alicuiꝰ peccatozis qui multis criminibus obnexus ꝺigna satisfactionem ꝑ qualibet mortali ꝑ milleſima pte non impleuisset ꝙ exoluere in loas purgatozij ꝺecedens cogeret vsqz ad minimū quadrantem. O nimis longa misere anime expectatiō. O diutina acerba nimiū cruciatio dolor pseuerans et in mēsus penitēāa grauior omni terrestri cruciatu. Sed vide ꝙ hanc penam leuissima et breuissima satisfactione cōpensare posset quicunqz ipam ꝺe thesauro passionis agni immaculati reapere sciret. hic namqz thesaurus ꝑiosissimus ꝓpter caritatem maximam psonamqz dignissimam ac dolorem immensissimum sufficiēs est et suphabundās. Et ideo taliter posset se homo ad hūc applicare et eius merito et satisfactione tam ꝺeuote ad se trahere vt si mille annis purgari ꝺeberet in breui de toto liberaretur. Si ergo vis penam purgatozij longam et acerbam intempozalem breuē et leuē cōmutare studeas hec facere. primo omniū ꝺebes corde ꝓpuncto et spiritu otribulato cū gemitu cordis enormitatē peccatoꝝ tuoꝝ grauissime pōderare ofitendo aduersū te in iustiaā tuā dño amarissime recogitādo q̄d feceris quē offēderis quid venereris peccatu mḡens dñe sup numerum arene maris. Demde ꝺebes tipsū coram oculꝰ eterne tudias humiliter ꝺespicere et vilez estimare ita vt cū publicano oculos immundos nec audeas ad cel̄ leuare nec labijs pollutis nomē illud glozioсū nominare sed nez tipsū hominē sed vermē immundū estimare et opera tua satis forzaoza quasi nullius momēti sint āmichilare vt sic miser et miserabilis ante fores ḡ quam tudias et cū ꝓfundo gemitu cordis tui dicere pater mi peccaui in cēlū et coram te et non sū dignus vocari filius tuus fac michi sicut vni ex mercenarijs tuis postea meritū passionis xꝑi ꝺebes cū summo affectu extollere et magnificare cogitando quoniam apud eum

copiosissima est redempcio et q̄ minima gutta p̄ciosissimi sanguinis qui p omnes partes corporis sui vulneribꝫ repleti largiter effluxit p redempcione et satisfactione totius mundi sufficasset sed copiose ipsū effudere voluit m argumentū magne amoris et superfluentissime pietatis m solamē ommū miserorū· tamen debes humili quidē sed feruido affectu manū auxiliatoris querere et misericordissimi redemptoris meritū immittū in subsidiū postulare michil hesitās q̄ prior est fons ille pietatis ingiter scaturiēs ad miserendū q̄ tu ad petendū O verbū graciosū et p̄ciosū miseris peccatoribus cū summa exultacione suscipiendū eo q̄ m xp̄i passione sic in promptu habemus vnde possum⁹ peccata abluere penas delere graciam inuenire et gloriam sempiternā promereri· Memoriā igitur passionis xp̄i semper debes m corde tuo habere et omnes tribulaciones et aduersitates quas pateris ad ipsam referre ipsiusq; similitudinem quātū possibile est mouere et cū ea occulta dispensacōne tibi desolacio interna subtrahitur et desolatus relinqueris debes admistar veri crucifixi nō aliunde desolacionē querere sed pacienter expectare et surſū ad patrē qui in celis est respectū habere ipsiusq; deserēdo et omnē cogitatū tuū m ipsū iactando· tūc sine dubio quanto fuerit maior hominis exteriozis p̄sona et deseracio hominis interioris cuius voluntate deo vnita tanto similioz crucifixo et amabilioz patri p̄ramando eris q̄ reuera hoc est punctum aduersitatis p quod milites p̄batissimi m acie xp̄i ostiuti strictissime examinātur· Itē omnia infortunia et cuncta tristabilia demēde dei debes omittere et sic te libere m omni facto tenere quasi homo qui im p̄ancto migraturus est de hoc mundo· Refugiū q̄q; ommum in vulnere lateris Jhesu xp̄i debes querere tamq̄ columba in foraminibꝫ petre q̄ in hoc loco semp inuenies copiosissimā peccatoriz remissionē graciaq; plenitudinē et a cunctis malis immunitatibꝫ securā p̄tectionē· Ad narracionē itaq; p̄positi accedamus· Si igitur vigilāter attendisti p̄missa que de vita xp̄i sunt dicta hic multo vigilāciꝰ tecū apponas animū tota virtute q̄ hic maxime apparet illa eius caritas que corda nostra deberet totaliter cōcremare· Non solū aūt illa penalis et mortalis crucifixio domini sed et ea que eidem p̄cesserant sunt vehementissime compassionis amaritudinis et stupozis· Quid enī est cogitare q̄ ipse dominus noster sup̄ omnia benedictus deus ab hora qua de nocte cū fusibꝫ et armis tamq̄ latro quesitus fuit et captus vsq; ad sextā crucifixionis sue sex horā fuit m bello ommo doloris magnis ob̄probriis et tormentis· Non enī tibi datur vt modica referes· sed in qualibet bello et conflictu audiamus et videamus· alius eū tradit· alius ap̄hendit· alius ligat· alius ducat· alius impellit· alius exclamat· alius insurgit· alius vexat· alius arcte uolut· alius interrogat· alius testa eū falsos testes inquirit· alius inquirentem assolat· alius falsū testimoniū testa eū dicat· alius accusat· alius deludit· alius blasphemat· alius m eum exput· alius oculos velat· alius facē cedit· alius colaphizat· alius veste alba induit· alius sperniit· alius illudit· alius eū ad columnā ducat· alius cū ducatur petuit· alius vocferatur· alius eum insultāter ad verādum suscipit· alius in eū impetū facit· alius expoliat· alius ad columnā ligat· alius flagellat· alius eū purpura in ostumeliā vestit· alius spinis eū coronat· alius arundinē in manu eius ponit· alius furibunde recapit vt spinosū caput ferat· alius nugatorie genuflectitur· alius vt regē salutat· Hec et mīta similia non solū alius sed et alij plurimi intulerunt ducē et reducatur de iudeo in iudeū de ob̄probio in ob̄probrium de suppliciō in suppliciū sperniitur et repbatur voluntur et arcūflectitur huc atq; illuc tamq̄ stultus et mentalis sed et tamquā latro et impijssimus malefactoz modo ad annā modo ad cayphā modo ad pylatum modo ad herodē et iterū ad pylatū et ibidē modo intus modo foris· deus meus quid est hoc nōne hec tibi videtur durissimū amarissimū et ommuum bellū sed expecta parum et duriora videbis· Altant ora eum ostantes et vulgarissime p̄mapes scribe pharisei et milia populi· acclamat ab ommibꝫ vnanimiter vt crucifigatur· crux humeris suis iā fractis et laceratis imponitur in qua crucifigatur· Concurrunt vndiq; clues q̄ aduene tam maiozes q̄ eaq; vilissimi ribaldi vinq; potatozes non ad opandū sed ad videndū· nemo est qui eū recognoscat sed luto et immundicijs eū impetunt et affligunt et dū suā portat ignominiā factus est illis in parabolā· ora eū loquebātur qui sedebāt in porta et in eū psallebant qui bibebāt vinū impellitur et impatur trahitur et acceleratur q̄ sic fatigatus flagellatus crucianis totusq; maceratus et ob̄prijs saturatus vsq; ad finem non finitur requiescere non de modo vix potest respallare spiritū quousq; ducatur ad caluarie locū· et hec omnia cū ipetu et furoze cepērūt In ipso aūt loco finis et quies negocio de quo tractamus imponitur sed que est illa quies crucifixio et lecto doloris ecce qualis est asperioz bello est· Videre ergo quomodo vsq; ad horā sextā passus est longū et durū bellū vere intrauerunt aque vsq; ad animā suā et vere arcūdederunt eū canes multi et feroces et terribiles qui dire et vt gladij bis acutū exacuerunt in eū lingnuas et manus suas· In passione aūt xp̄i tria fuerūt in summa ad que redigunt̄ cetera omnia et in quibus penitencie summa exp̄imitur et vere pacientie p̄fectio experiē· p̄mū est rez ablacio et nudacio· secūm ostemptus et irrisio· terciū pena et corporalis afflictio que omnia in xp̄o domino fuerunt in summo· Nudatus est a crucifixoribꝫ ita vt nec femoralia in eo remanerent quod nulli vinq̄ latronū factū fuisse legimus et pannicullis a pia matre sua non decōgrue creditur inuolutus· nudam ergo crucē ita nudus ascendit vt si p sepulchꝝ illius terrā matrē ommū corpoꝝ volumus intelligere recte possit ei et ad litterā conuenire· qō sanctus Job ait Nudus egressus sum de vtero matris mee q̄ nudꝰ

reuertar illuc. Vnde Ambro. Refert igitur cōsiderare crucem dominus qualis ascēdat nudū video. Talis ꝙ ascendat qui seculū vincere pensat vt seculi adumenta non querat victus est adā qui vestimēta quesiuit viat ille qui tegumenta deposuit et talis ascendit quales nos auctore deo natura formauit. talis in paradiso homo primus habitauerat talis ad paradisū homo secundus intrauit hec Ambro. Sed quis narrare sufficiat qualia et quanta ludibria qualis et quantus a quibus et qualibz passus sit. hec enī et a parte patientis et a parte inferentū et a parte illatoꝝ pensanda sūt nec aliter et vtinā vel sic digne pensari possint. vide qualia passus est. etenī cū gladijs et fustibz tamq̄ ad latronē exierūt ꝑhendere eū traditus ē. captus ē. ligatus. velatus. ꝺspunis alapis et colaphis cesus accusatus in veste alba illusus flagellatus purpura in ꝺrisū indutus spinis coronatus arundine ꝑ sceptro insignitus et capite percussus derisorie adoratus et salutatus ac multis alijs illusionibz et contumelijs affectus et demū crucī est affixus. Ad ꝺsumandū quippe hominis humilitatē vniuersa in eū contumelioꝝ genera exercebāntur sed quis nouit quanta passus sit. Credimus enī sanctos euangelistas brevitatis causa irrisionū tūc species non eaā numeꝝ exꝑssisse. Quis enī scire q̄s narrare sufficeret quot et quoties intenta multitudine q̄ tunc ibi erat eū irriserunt. In augmentū eciam irrisionis et verecundie confusionis et ignominie accederet vbi et quando passus est. vbi vtiq; inter cognatos et notos in Jherusalē in aurtate regia famosa et pupulosa extra portā in locū punitionis sceleratoꝝ scz in loco caluarie fetido et immundo vbi occidebantur homicide et latrones. vbi in medio latronū in cruce ꝙsi ad spectaculū eleuabat flentibz amicis et insultantibz inimicis. quando in ꝑpua sollempnitate vndiq; ad quā et ꝓpter reuerenciā templi et pulchritudinē et ꝓpter ipsius festiuitatē confluebat non solū ex iudea. verū eciā ex diuersis gencionibz maxima multitudo et que maxime illa die ad tantū spectaculū occurrebat coram quibz dominus noster ludibrio expositus omnibz spectaculum est factus. sed de afflictione corꝑali quid dicturi sumus. Caro enī xꝑi beatissima atq; mundissima q̄nta natura purior quāto ab omni labe peccata sincerior fuit tanto vtiq; passibilior extitit ad tormenta. Vnde in ꝑsona ipsius Jheremias lamentabat dicēs O vos omnes qui transitis ꝑ viā attendite et videte si est dolor sicut dolor meus quasi diceret non Quānus enim multi martires multa et magna tormentoꝝ passi sint genera nullus tamē in carne ex peccate corrupta tam sensibilis ē potuit ad tormēta. Cum eciam ipse martires suos in passionibz suis non solū roborauerit. verum eaā ipsum dolorē mitigauerit aut certe in refrigerium et oblectamentū frequenter conuertrit et quātus hec martiribz suis xꝑs ex potencia diuinitatis contulerit beneficia. pie tamē credimus et fiducialiter ꝺfitemur eū non sibi hoc est sue humanitati beneficiū hoc ꝑstitisse sed in carne illa mundissima quantūcūq; dolorem naturaliter sustinere potuit tantū vsq; ad extū anime sustinuisse et vim doloris virtute patiencie tollerasse Ecce qualia et quanta passus sit vidimus sed iā qualis et quantus sit qui hec passus est videamus nonne ipse est innocens manibz et mundo corde qui peccatū non fecit nec inuentus est dolus in ore eius nonne ipse est mitis ille et humilis corde. nōne ipse est qui fecit celum et terrā mare et omnia que in eis sunt. nōne ipse est qui cuncta fecit tenet regit gubernat et ꝓtegit. nōne ipse est qui intuetur abyssos cuius oculis omnia nuda sunt et apta qui nouit omnia anteqū fiāt nōne ipse est qui nouit cogitaciones angelorū et sanctorū omniū et quas ipse nec inspirat nec informat demonum et hominū puerorū. nōne ipse est qui vult homines omnes saluos fieri et ad agnicionē veritatis venire. Ipse quippe est dei filius deus verus sūme potēs sapiens et bonus. Videamus eaā a quibz et a qualibus hec omnia passus sit. in augmentū enī doloris et decoris non hec ab extraneis sed a domesticis passus est nec a quibuslibet viatis et notis sed a filijs et fratribus. de quibz ipse dixit non est bonū sumere panem filioꝝ et mittere canibz inuideos itaq; filios vocās et gētiles canes. et dauid in ꝑsona ipsius loquēs ad patrē narrabo inquit nomē tuū fratribz meis id est iudeis ex quibz ipse erat sm carnē qui eaā filij et fratres quales fuerunt ostendit in ysaya vbi ait Filios enutriui et exaltaui ipse autē spreuerunt me et in Caī filij matris mee pugnauerunt contra me. Contra quos eaā in euangelio sepe inuehitur et ve eterne damnacōis eis ominatur ecce qualia et quāta q̄lis et quantus a quibus et q̄libz passus est dominus vt ex hijs omnibz aduertamus quantū ipsi domino qui ꝑ nobis nequam manapijs hec omnia voluntarie passus est vnusq̄sq; debeat xꝑianus letali durica laborat qz taliter amantē non amat. Ad intrandū autē saporē dominice passionis et ad ꝓpiandū domino nostro Jhesu crucifixo hec attende. primo studeas quantū potes te vnire illi ꝑ feruentem amorē nā quāto feruēcius eū diliges tāto magis siue passioni ꝓpacieris et quātoplus ei ꝓpassus fueris tātoplus erga eū tuus affectus accenderetur. Vt sic se mutuo augebunt dilectio et passio donec venias ad pfectionē nisi hoc remāserit ꝓpter aliquā tuā miseriam et ꝑpue studeas abicere omnē ꝑsumpcionē diffidenciam et negligenciā. debet enī homo tam nobile opus aggredi humiliter ꝺfidenter et mānsuete et cū quāta potest mūdicia cordis et q̄uis homo sibi videatur indignus tamē nequaquā desistat qz ipse xꝑs ꝑ peccatoribus crucifixus est. Primo igitur sic vnaris tibi amore vt cor tuū intret in ipsum totaliter et extra ipsum reputa michil ē ac de te extra ipsū tamquā de michilo curabis tota cura tua vertatur ad ꝑsens arca dominū tuum passū nec de te aliquid exhibeas alteri naz eius es quicquid es. Sic ergo totaliter transformatus in ipsum non possū credere quin eius vulneribz vulneris

et pfundaris eius ornamelijs illusiombꝫ et obꝓbrijs Et
ad hec omnia addas ozacionē vt quasi ornue dꝑce-
ris dominū Jhesū xp̄m vt suis vulneribꝫ vulneret mē
tem tuam et ad ipsa vulnera quasi semp dirige cordis
affectū vt p tuā mirā imptumitatē a sua misericordia
impetres qđ intendis· De modis aūt exercicij passio
nis Jhu xp̄i scire debes q̄ arca passionē dominī potest
homo se habere sex modis· cōsideret eā p̄mo ad imitan
dum· secundo ad cōpacandū· tercio ad mirandū· quar
to ad exultandū· quinto ad resoluendū· sexto ad quie-
scendū. Primo ad imitandū cōsideret· nā imitacio xp̄i
est sūma et pfecta religio pfecti· hec est regula et exem
plar pfectionis omnis vite et virtutis scz xp̄m imita-
ri in passione et in morte· sit ergo nostra regula vitē
di passio saluatoris nā tanto ampliꝰ cōsolamur quā
to ab hoc exemplari et regula amplius elongamur·
semp ergo quantū in nobis est velimus ab omnibꝫ cō
culcari deici et vilipendi illudi pſecucionē pati flagellari
et in diuinis obsequijs ab omnibꝫ exꝓbrari sim⁹ nudi
cū nudo et nichil penitus cupiamus habere p̄mo habe
re aliquid sit nobis grauissima pena et dolor intensus
abhorreamus delectabilia et dulcia degustare et poꝰ
velimus vilibꝫ et amaris abare qꝫ ipse fuit felle et ace
to potatus· et vt breuiter dicā cōsideremus que p nob
sustinuit et qualiter se in passionibꝫ habuit et nos p
modulo nostro quantū possumus cōformemur eidem
Secūdo debemus eā cōsiderare ad cōpacendū debemus
enī cōsiderare ipsius flagella illusiones et obꝓbria et
in corde nostro rummare et imaginari quanta sit dei
cidio et cōtemptus erga dominū nostꝝ quantus dolor
quanta ve afflictio in corde et corpore suo et qm̄ cō
passionis et cōpassionis sue peccata nostra sint magnā
habemus misericordiam flendi et causam lugendi si in
time cogitemus qm̄ sūmus occasio ne⁹ vnigeniti filij
dei rei lesā maiestatis eius. cōsideremus quāta tūc ama
ritudine repletus erat angelorꝫ dulcedo quantū eciam
aggrauabat eū non tantū pene illacio et nostra ingra-
titudo sed eciā assistentis matris afflictio quā sic diligē
bat et quasi deficere p̄ cōpassionis dolore videbat· Jaz
ergo transfigant cordis nostri intima eius omnia fla
gella et vulnera nec in nobis sit qm̄ non pfundantur ex
cōpassione et noꝰ affligatur dolore immenso· Tercio
cōsideremus quisꝫ p quibꝫ et a quibꝫ passus est et mi-
rum mirari debemus· Quis scz dei filius deus verus fi
me potens sapiens et bonus sed que pegrinacionem
fugā famē sitim frigus calorē tempestates horrores p
secuciones obseruaciones vincula flagella illusiones
et dolores ꝓpiuntur gloria cōtemnitur iusticia nedꝫ iu-
dicatur in offensis in culpatur innocens infamat deꝰ
blasphematur xp̄s cōculcatur vita occiditur sol obscu-
ratur luna denigratur ꝑdera dispergunt⁹· sed p quibꝫ
hec patitur· p sceleratissimis immicis p nequissimis
mancipijs pro contemptoribꝫ diuine maiestatis et p
ingratis diuine pietati ergo talis et tantus talia et tā
ta p tam vilissimis et abiectis passus est sed a quibꝫ
a specialiter dilectis et alijs p̄electis q̄bꝫ omnē benig-
nitatem ostendit et a vilissimis a stultissimis ab im-
pijs maximus sapientissimus sūme pius et asame fel-
dissima splendor eterni· et in hijs omnibus in diuine
pietatis admiracione eleuemur· Quarto cōsideremus
eā ad exultandū exultare in ea debemus de redempcio
ne humana restauracione angelica et clemencia diui-
na· de redempcione humana sine dubio nimis gaude
re debemus facta p xp̄i passionē et morte quis queso
nō exulteret et gaudeat cū cernat se p hanc redemptū
a damnacōe eterna a culpe ignominia a potestate dya-
bolica· exultem⁹ eciaz qm̄ p xp̄i passionē restaurata est
angelica ruina· Magna p̄cositas debet ee nob cū vide
mus p xp̄i morte tam nobile collegiū reparari de nob
vt fiat vnū ouile et vnus pastor et sim⁹ vnū in vno
Precipue aūt exultare debemus cernentes in p̄dictis
omnibꝫ sūmā dominī nostri clemenciā vbi queso ma
gis apparet benignissima dominī nostri clemēcia qm̄ in
passione sua vbi taz pure turpia et ꝺura sustinere vo
luit p inimico suo liberando et glorificando qui pun-
endus erat quadā morte eterna· Quinto cōsideremus
beatissimā xp̄i passionem ad cordiū nostrorꝫ resoluco
nem in xp̄m hoc est p pfectam transformacionē in ip
sum qđ fit quando non solū imitat opatitur admiratur
et exultat sed eā totus homo quodāmodo cōuertitur
in ipsū scz dominū Jhesū crucifixū vt ibi quasi vbiq; et
semp ibi crucifix⁹ occurrat p̄mo tunc vere in ipsū re-
soluitur quādo ex se exiēs homo et suꝑpositus vniuer
so p̄mo totus supra se totū abstractus ab omnibꝫ totus
est cōuersus in dominū suū passū vt non videat sen-
ciatqꝫ intra seipsū nisi xp̄m crucifixū illusū exꝓbratuꝫ
et passū p nobis· Sexto cōsideremus illā beatissimaz
passionē ad quietē dulcoris qđ fit cū iam resolutus vt
dixi sitibundus eādem passionem rummare non cessat
intrans fin suū posse in illū passionis thezaurꝫ humi-
liter et deuote et liquescit amore deuoto et feruida deuo
cione defiat a se et quiescat in xp̄i crucifixo sed quanto
plus defiat a se amore et deuocione tantoplus eidē di-
lecto p se mortuo inheret et plus requiescit in ipso
et sic mutuo se augent adhesio et amoris deuocō donec
totus defluens absorbeatur ab illo cammo amoris pas
sionis dilecti· sicut in amplexibꝫ sponsi sponsa delecta
tur et quiescit q̄ amat et dicit Adiuro vos filie ſyon
ne euigilare faciatis dilectā donec ipsa velit· sic arca
passionē dominī debet ee imitacio ad purgacionē et
directionē cōpassio ad amorē et vnionē āmiracio ad
mentis eleuacionē gaudiū et exultacio ad cordis dila
tacionem resoluco ad pfectā cōformacionē quies et
pausacio ad deuocionis cōsumacionē· Docet aūt pas
sio xp̄i tria scz q̄ odiosa sint deo via q̄ lacrimosi in-
fermi supplicia q̄ graciosa celi gaudia· Cristus enī pas
sus est p culpis detendis p supplicijs nobis auferen-
dis et p gaudijs celi cōferendis· hec in quadā genera
litate sunt dicta sed videamus diligēter singula nō enī
nos decet tedere illa cogitare que ipsū dominum non

redut tollerare et ꝓut dicatur non solū semel ꝓ omnib⁹ hec tollerare sed eā iterato ꝓ peccatorib⁹ singulis fine cessse cēt omnia sustinere deliberauit et paratus fuit ·O deus meus misericordia mea quid est hoc quis ad tā tam pietatē non obstupesceret· Vnde sanctus vir carpus dicebat se aliquando cōtristatū a quodā infideliū qm quendā bonū ab ecclesia seduxerat cūq; staret in diuino colloquio indignatus non ē iustum dicens si viuerent impij subuertentes rectas vias domini perciit a deo igne celesti vtrūq; immisericorditer cōsumi et vidit subito in visione Ihesum humani formiter in dorso celi angelis ipsi astantibus dicentem sibi Carpe carpe paratus sum ꝓ hominib⁹ resaluandis iterꝝ pati·

Sequitur Oratio·

DOlassime domine Ihesu infinde obsecto multitudinem caritatis tue michi peccatori vt michil terrenū vel carnale desiderē sed te solū sup omnia diligam vt penitus rēnuat cōsolari anima mea nisi in te deo meo dulassimo scribe digito tuo in tabulis cordis mei eorūq; memoriā que ꝓ me pauisti vt ea semp p̄ oculis habeā et dulcescat michi nō solum illa cogitare sed eā si necesse sit ꝓ meo modulo tollerare ac non solū tibi ex omnib⁹ viribus obsequi sed eā ꝓpter te cōtumelijs affici aut certe morte turpissima condemnari Amen·

De ꝑmo cōpletorio Capitulū·lix·

RAssume igit̄ a primapio passionis meditationes istas et ꝓsequere p ordinem vsq; ad finē et attende ad singula ac si p̄sens ēes· Conspice itaq; dominū Ihesum attente cū a cena exiens hora opletorij ni ortū cū discipulis suis vadit vltimo nunc ab eis alloquendis itinere quomodo affectuose loquitur ac familiariter eis loquitur et eos ad orationē hortatur· Et cū intrasset in ortū cum discipulis dixit eis Sedete hic id est expectate non moueamini sicut nec loco ita nec mente donec vadā illuc et orem et vos eadem orate ne intretis in temptationē p cōsensum ne seq; succūbatis temptationi· Vt ait Iero· separatur in oratione qui separātur in passione qz ille orat illi dormiunt Vbi et Crisō· Consuetudo em̄ ei erat sine eis orare· Hꝝ autē faciebat erudiens nos in orationib⁹ qui etē cōstituere nobisipsis et solitudinē multā querere· Vnde et Cyrillus semotim orat vt discas ꝓ animo attento et corde quieto colloquendū est cū deo sublimi· hec aūt dixit octo apostolis qz iudas ibi non erat et tres secum duxit scz petꝝ iacobū et iohannē· p hoc qd erist⁹ volens orare assumpsit petꝝ iacobū et iohannē docet nos ꝙ omnis volens deuote orare debet habere tres comites scz fidei firmitatē designatū in petro qz interp̄tatur agnoscens et temporalū abdicationē ea sub pedibus p̄ cōtemptū ponendo et michil de temporalib⁹ dum orat cogitando hoc designatur in iacobo qui dicit supplātatore ac ponere se in statu gratie et habere ḡam seruorem que designatur in iohanne qui interp̄tatur in quo gratia· Assumpta igit̄ petro et duob⁹ filijs zebedei specialiter tamq̄ de suis secretarijs et magis familiaribus vt quib⁹ in transfiguratione ostenderat gloriā sue maiestatis eisdē reuelaret eā tristitiaz sue passionis et qui viderant gloriosa viderent et humilia cepit ille cuius fuit omnia et in quo aduersarius michil habebat qz peccatū non fecerat morte sibi imminente cōtristari et pauere· Quid ergo nos oportet facere· Vñ Iero· In hoc pauere et tristari docemur ante iudicū mortis qui non possumus p nos dicere nisi p illū venit p̄nceps mundi huius et in me non habet quicq̄· hec autē tristitia domini maxima fuit ·qz nunc ait ille Tristis est anima mea vsq; ad mortē vsualiter dictū est id ē multū tristis est anima mea qz tristitia tm̄ intensa erat q̄ntum ē potest· vel tristis est vsq; ad timorem mortis et ꝓ timore mortis qz mortē naturaliter timebat· vel vsq; potest exclusiuū ē tristabat em̄ donec se et suos morte sua liberaret· Mors quippe corporis absolutio est doloris in xp̄o et suis· vel potest ē inclusiuū scz donec post mortē suā redirent apostoli ad eius fidē· vñ Anshel· Dato aūt caritatis et patientie salutari mandato et disposito fratrib⁹ regno patris sui ad locū proprium suo notū cū ille diuertisti sciens omnia que venturā erāt sup te ibi anime tue tristitiā quā ex imminente passione tua sponte assumpsisti sicut et cetera q̄ passus es in auribus fratꝝ ꝓferri non erubuisti dicens Tristis est anima mea vsq; ad mortē· Et iterꝝ procedit ipse ad montē oliueti tu eū sequere et licet assumpto petro et duob⁹ filijs zebedei ad secreta secesserit vel a loge intuere quomodo in se nostrā transtulerit necessitatē ·Vide quomodo ille cui⁹ sunt omnia pauere cepit et tedere tristis est mihi quens anima mea vsq; ad mortē· Vnde hoc deꝰ meꝰ ita cōpatris michi exhibens hominez vt quodāmodo videaris nescire qd̄ deꝰ es hec Anshelmꝰ assumpsit autē xp̄s istū pauorē et tristitiā ꝓpter plura Primo sm̄ Iero· vt veritatē assumpti hominis ꝓbaret· Naturale em̄ est homini timere mortē ex hac naturali tristitia vere otristatus est dominus ¶ Sed sciēdum ꝙ quedā est tristitia et quidam timor racionē submergens et hominē cōtempto dei p̄cepto in peccatum ducens sicut petrus timore negauit xp̄m de huiusmodi loquuntur expositores quando dicūt xp̄m nō timuisse quippe qui ad hoc venerat vt pateretur et petrum temeritas arguerat cū eaz vellet auertere a passione dicens absit a te domine non erit tibi hoc· Est et aliuis timor moderatus qui naturaliter inest omni homini et ē sine peccato sicut et fames ⁊ sitis ⁊ tales passiones fuerunt in xp̄o· vnde ipse naturaliter horruit mortez ⁊ penas acerbissimas quas p̄seruit se passurz de ꝓximo Aliter tamē huiusmodi passiones fuerunt in xp̄o ꝙ in nobis· In nobis em̄ plerūq; huiusmodi passiones p̄uenunt iudiciuz racionis ⁊ imperiū voluntatis In xp̄o aūt semp sequebātur racionē ⁊ voluntatē vñ volens ebuiuit ⁊ sitiuit volens timuit ⁊ volens contristatus est· Nichil em̄ coactū in xp̄o considerat̄ sed

omma voluntaria credunt. Ista ergo tristicia ita fuit naturalis qō tamen fuit voluntaria et racionalis et nō singnanter dicūt hic euangeliste q cepit cōtristari et q cepit pauere non dicūt fuit cōtristatus vel pauefactus q ipse motus tristicie nō ei dominatus est sed ipse statim eum sumpsit et voluntati diuine subiecit. Aliud est enī cōtristari. et aliud mapere cōtristari. vñ cōtristat eū passio sed passio nō dommatur eius animo. passio enī dicit mcepcionē sed passio cōtinuacōnem. Quia ergo timor et tristicia mceperunt surgere in parte sensitiua sed nondū peruenerunt ad eius animum seu mentz ideo dixit tristis est anima mea vsq ad mortē. vbi anima sumitur p parte sensitiua in qua sunt passiones. non autz in racione sicut eciam alibi dixerat nunc anima mea turbata est. Potrat quidem xp̄s natura non mori sicut adaz potuit non mori ante peccatū. Jn eo enī nullū culpe debitū nullius peccati fuit vestigiū. sed sicut veā humanitatē ita et humanas mfirmitates nostras assūpsit q a deo nō sepe rant put ecōtra ignorancia in potencia cōcupiscencia et huiusmodi faciunt. Et nota q cōpassio turbans potest in anima tripliciter accidere. aut ppter imperium et iudiciū racionis vt motus pgressiuus vsq ad perturbacionē racionis vel a suo rectitudine vt in mar vel a sua tranquillitate vt in bonis imperfectis aut sedm impertū et iudiciū racionis vt motus a racione impatus et ordinatus vt turbacio penitentis vel cōpacientis. primo modo passionis fuit in omnibz puris hominibus eciā pfectis. secundo in imfectis solū. tercō modo in xp̄o q in eo sensualitas totaliter subdita erat racioni et racio mferioz superioz et superioz deo nec tamen vna potencia impediebat aliam in opere suo naturali Contristabatur eciā xp̄s sm Jero. non solū timore immmentis mortis q ipsā natura abhorret et recusat. sed et ppter infeliatatē vidē scandalū discipulorū et dei ctionem ūdeorū et euersionē Jerusalē miserius hūs et cōpassus et possumus eciā addere q ideo tristabatur q pscium q tam acerbe passionis sue flagella et vulnera et mors amarissima in multis adhuc hodie miseris et obstinatis peccatoribz frustrari deberent. secūdo assumpsit pauorē et tristiciā p nobis membris suis vt ipse nostras tristicias in se vincerat sicut et mortz nostrā sua morte destruxit et sicut suscepit temptacionē et passionem vt nos a temptacione et passione liberaret. Tercō q huiusmodi pauorē et tristiciā assumpsit nobis in exemplū et doctrinā moralē vt sequitur. Ex hoc enī articulo qui est pauoris et tristicie assumpcio plura habemus documenta. Primū est vt nos exēplo xp̄i discamus timores et tristicias ac passiones alias in nobis insurgentes freno racionis cohibere ne vsq ad animam ptingant sed in mferiori parte anime sub voluntatis imperio cōtrmgantur vt dictū est de xp̄o Secundū est vt eius exemplo discamus nos despetare non debere si aliquādo nobis subripiat tristicia timor vel pusillanimitas in obsequio et opere dui mo.

Vnde Aug⁹. Moriturus tristatus est xp̄s vt doceret martires suos non debere desperare si in hora passionis subripiat tristicia quam tamē vincant. Terciū est vt nos discamus cōtristari p primis in necessitatibz eorūz sicut xp̄s tristatus fuit nō p se sed p alijs vt dictū est sm vnū mtellectū. Quartū documentū est vt exēplo xp̄i discamus tristicias et turbaciones nostras ad deū cū oracione referre sicut fecit et ipse nā statim vt dixerat tristis est anima mea iuit ad orādū. Quintū documentū est q nos orare volentes deuote debemus secedere ab hominibz ad aliquē locū secretū sicut fecit xp̄s dās nobis exemplū. Sextū est q omnes tristicias tribulaciones penas aduersitates et mfirmitates nostras eciā si petamus ab eis liberari sicut fecit xp̄s sp post oracionē cōmittamus voluntati diuine ac p hoc eas quasi in cor xp̄i reponamus orantes vt ipse eas in vnione sue passionis perficiat et offerat eas deo patri ad laudē et gloriā suā. et ex hoc nostre tribulaciones et passiones multū nobilitātur. nā sicut passio cristi in celo et in terra infinitū attulit fructū sic pene et quecūq tribulaciones nostre hoc modo xp̄o commisse in vnione passionis sue tam fructifere erunt vt angelis in celo gloriā iustis in terris meritū peccatoribus vemā et purgandis animabz cōferant releuamen in recogitando istū articulū studeat homo semetipsum cōtristare cū gemitibz conpaciendo xp̄o de sua tristicia ppter nos assumpta et si in aliqua turbacione vel aduersitate sit vniat illā cū tristicia et aduersitatibz cristi vt ex vnione ipsaz dulcescant et deo in fūmo placencia redoleant. O domme Jhesu qui p me misero tristari voluisti da michi omnes tristicias meas ad te iugiter sufferre tuq eas in vnione tue tristicias meaz digneris sufferre. Demde dominus Jhesus volens secū sequestrare a tribz apostolis secū assumptis dixerit eis sustinete hic expectando et vigilate mecū nō cū dyabolo vel cū mundo tamq amici speciales pceteris qui debent in angustijs assistere amicis sustinete pondus temptacionis vigilantes a somno mfidelitatis et torpore mentis ingrauāte dyabolo obrepat nobis. ceteris quidē missi sedere ibi q̄si mferiores ab agone isto seruans eos securos. vos autem quasi firmiores vsq huc adduxi vt collaboretis mecū in vigilijs et oracionibus sed nolo vos p̄gredi vlterius nondū enim potestis ppter hoc manere hic vigilantes sicut et ego vigilo vt vnusquisq in gradu sue vocacionis ostat qz et omnis gracia q̄nis magna fuerit superiorē habet et pgressus est ab eis pusillū sz quantū iactus est lapidis et positis genibz pcidit in faciē suā sup terrā in humilitatem mentis ostēderet habitu corporis et orabat corde dicens ore sic. abba pater si possibile est salua congruencia re dempcionis humane et si moritur mors me sm carnē non moriente transfer calicem hunc id ē experimentū passionis a me quasi diceret Si possibile est sine morte mea temporali saluari genus humanuz transfer calicem amare passionis a me. per oracione

offerebat spiritum deo patri que quidem oratio explu
ribꝰ ostenditꝫ pfecta. primo qꝫ solit⁹ ita erat. est enī ora
tio eleuatio mentis in deū qō melius fit quādo homo
est sequestratus ab alijs. secundo qꝫ humilis cū in fa
cem suā ꝓdit. terciō qꝫ deuota cū ad dñm patrē recurrit
quarto qꝫ recta cū voluntatē suā voluntati dñme sub
mittit. quinto qꝫ caritatiua cū interim dulciter discipu
los visitauit qō dicat abba pater vt ruſq; populi pa
trem et saluatorē deuz ee nouit et ostendit ideo eū idem
signat abba qꝫ pater sed abba est hebreum pater vero
greū et latinum. Ergo vtraq; primus ipsā inuocat vt
vtrumq; populū in eū credentiuꝫ et ab vtroq; eū inuo
candum ee doceat qꝫ nō est diſtinctio inter hebreū et greū. qō
autē dicat si possibile est ad potentiā dei pariter et iusti
am refert. quomiā quantū ad iustiā eius qui nō so
lum potens est sed eā iustus non sunt possibilia nisi
ea que iusta fiūt. vñ vt verꝰ hō horrebat mortē et vo
lūtate sensualitatis vellet non mori si de iustiā posſ
fieri. habebat autē iustiā patris vt ꝓpꝫ patretur⁊ a
ostitutione mundi hoc nostre salutis sacramentuꝫ erat
ab eo ꝓstenſū. Angustia ergo mortis et tollerandā
passionis non placebat ꝓpo ꝓ se et tamē finis qui p
se appetitur ideo simpliciter loquendo pati nolebat sed
ꝓpter obedienciā patris et salutē humani generis pas
sionem et mortē voluntarie suſtinebat sicut infirmus
voluntarie recipit potionē amarā non ꝓpter potionez
sed ꝓpter sanitatē cōsequendā hec voluntas non mortē
di gloriosos martires facit. Nō enī vult sensꝰ carnis
nisi qō delectat si autē delectaret eos mori non mō
viderentur mereri. sed qꝫ hanc voluntatē non morien
di deo subiciunt et qō naturaliter fugiūt ꝓpter deū vo
lunt ideo merentur. vnde et cristus subdit dicens ve
rumtamē non qꝫ ego volo humano affectu sed qō tu
Quod enī ex humana infirmitate trepidātur renue
rat reuertens in semetipsū p obedienciā et fortitudinē
mentis cōfirmat. Non inquit hoc fiat quod humano
affectu loquor sed ad quod missus sum et ꝓpter quod
ad terras tua voluntate descendi. Unde alibi non ven
facere voluntatem meam sez quam temporaliter sump
si ex virgine sed voluntatem eius qui misit me quā vi
delicet omnez habui eternus cū patre et quā sp app
bo anime ratione non meā non ꝓriā non meā nō fi
lij hominis non meā que resistat deo. et vtraq; voluntas
xpi non erat cōtraria voluntati patris sed qui venerat
obedienciā docere non mouerentur obediens si ꝓriaz
faceret voluntatē. Quanto ergo magis nos non iudi
cabimur obedientes si facimus ꝓprias voluntates. vñ
Aug⁹. filius vnicus diat non quere voluntatē meaz
et hominꝫ voluntē facere voluntatē suā ille tantū se hu
miliat qui est equalis patri et tantū se extollet qui s
ymo iacet et nisi manus ei porrigatur non surgit. et
iterꝫ transfigurat in se suos et qui nichil aliud vult qꝫ
pater docet eos ꝑuatam voluntatē corrigere et dirige
re iuxta diuinā. Unde et Jero. vsq; in finē non cessat
docere nos patribꝰ obedire et voluntatē eoꝝ voluntā
ti nostrē ꝓponere. Ostendit itaq; dñs Beda dominus
Jhesus vt cū moꝛs vel aliud qō fieri nolumus immi
net sic p infirmitatē peccamus vt non fiat quatenus p
forti tudinē parati sumus et voluntas oditoꝛis nostri
eā ꝓua nraz volūtatē fiat nā sicut infirmū offendere nō de
bemus ne nostrā virtutē videamur ꝓfiteri sic multū pu
sillanimiter agere et diffidere non debemus ne dei adiu
toꝛis nostri impotentiā videamur ꝓinuriare. et iterū
multi adhuc infirmi cōtristantur futura morte sed ha
beant rectū coꝛ vincent mortē quantū possunt. sed si nō
possunt dicant qō dominus dixit pater si fieri potest trā
seat a me calix iste ecce habes voluntatē humanā vide
lam rectū coꝛ sed nō qꝫ ego volo sed qō tu hec Beda
Et rediēs de loco in quo oꝛauerat ad tres discipulos
suos sez petꝝ jacobū et johannē inuenit eos dormiē
tes iam viana temptatione inplebāt oculi eoꝝ lāg
uescere qꝫ dormitatio erat quasi ꝑfiguratio negligentie
et fuge. Unde Beda somnꝰ coꝛporis ꝑfiguratio erat q⁹
in proximo grauādi erant somno infidelitatis et petro
promisse diat sic quasi diceret sic erat faciendum vel sic
implebis quod ꝓmisisti. Symon dormis nō potuisti
vna hoꝛa vigilare mecū quasi diceret Quia vna hoꝛa
non potuisti vigilare mecū quomodo mortē sperne
tu qui respondes mori mecū. non ostendas tantū fer
uoꝛem facto quātum verbo in hoc apparet tua infir
mitas p hoc qō diat vna hoꝛa ostendit qꝫ breuis ē mo
lestia tēptationis respectu remunerationis. Ut ergo
diat Tullius omnia que breuia sunt tollerabilia debēt
esse eā si magna sint Quāuis autē omnes dormie
rent petrum tamē poenas merepat. qꝫ enī ꝑceteris fue
rat gloriatus iō ꝑceteris erat merepādus. Itē qꝫ inter
eos ꝓnapalis erat ideo in ipso alios reprehendebat itez
qꝫ in eodē defectu ꝑlatus magis est merepādus qꝫ alij
ceteris paribꝰ qui eā in infirmitate deꝑssus non petrꝰ
vel cephas sed antiquo nomine symō a domino sic
vocat vigilate attente oculis mentis et coꝛporis et ora
te deuote verbis coꝛdis et oꝛis vt non intretis in tēp
tationem negandi me et recedendi a me non diat ne
temptemini qꝫ impossibile est homine non temptari si
ne intretis in temptationē et mandatis in eius ꝓfundū
id est ne temptatio vos superet et mutat p consensū
vel opus temptationis enī inicium est suggestio mali
medium delectatione vt opus cōsumatio est
opus ipsū. Ad euitandū autē temptationē et ad resi
stendum eidē recurrendū est ad oratione. Oratio enī
est eleuatio mentis in deū quanto autē mens in deum
eleuatur tantofialius temptatio ab ea supatur et sicut
fur audito clamoꝛe fugit et viri veniunt ad succurſū
ita clamoꝛ orationis diabolū fugat et sanctos ad suc
currendum inuitat. Unde Ysidoꝛus hoc est remedium
eius qui viciorꝫ temptamentis estuat vt quocens q
libet vicio tāgitur toties oꝛationes fundat qꝫ oratio
frequenter impugnationē viciorꝫ extinguit et sicut ser
uus qui sentit furem in domo et non clamat sauet furi
et ꝓditoꝛ est domini sui sic qui scit temptationē esse in

corde videtur xpm pati et diabolo cōsentire statim p oratiōnē exclamet. et ideo q diabolus semp temptat semp debemus orare et numq deficere. sed oratiō debet ordinari non ad hoc vt non temptemur sed ad hoc q non mtremus in temptatiōnē. Multū autē valet ad expulsionē tēptatiōis cogitatio et timor eterne mortis. Vnde Aug⁹. timor de futura morte mentē cōcutit et quasi cōdauatos omnis corporis motus fupbie lig no cruis affigit. spiritꝰ quidē de se et natura sua pmptus est m me et m vobis ad cōfirmandum. caro autē m firma m nobis non m me ad tollerandū q caro corrupta semp depmit et aliquādo vincat spiritū et ideo ē orādum. nā quasi pmptū habuistis spiritū m pmittē do mori eaā p me sed nūc patet carnis mfirmitas ad fustinendū immmentē tēptatiōnē q ipsa dormiēs corporalis mdiaū est et quasi pnuncia vestre infirmitatis. Rondū em virtute exalto mouti estis. Vbi Jero. Hoc autē aduersus temerarios dictū est qui quicquid crediderunt putāt se cōsequi posse. Itaq quantū de ardore mentis cōfidim⁹ tantū de fragilitate carnis timeamus hec Jero. Tu domine qui mādasti q vigilem⁹ et oremus da nobis gratiā ad hoc faciendū q licet spiritus noster pmptissim⁹ sit caro tamē infirma est et tot a pigra et tota somnolēta nec pt fustinere vt vix p vnā horā p fecte tecū vigilet et tecū oret ne cadat in temptatiōnē. Demū iterꝝ secūdo abiit et orauit dicēs pater mi si non potest hic calix transire nisi bibā illum fiat voluntas tua. Ostendit hinc vt ait Criso. quomā valde cōcordat voluntati dei et quomā vbiq; hanc se qui oportet et hanc inquirere vellet quidē trānire calicem q homo est sed pfiat dispensatiōnē q patri obediens est. Vnde et leo Papa hec vox capitis salus est tota⁹ corporis hec vox omnes fideles instruxit omnes cōfessores accendit omnes martires coronauit nā qs mundi odia quis temptatiōnū turbines quis posset psecutoꝝ fupare terrores nisi xps in omnib⁹ et p omnibus patri diceret fiat voluntas tua. Discant igitur hanc vocē omnes ecclesie filij vt cū aduersitas violēcie alicuius temptatiōis incubit superato tremore formidinis accipiant tollerandā passionis et reuersus denuo inuenit eos dormientes p tristiciā. Erāt em oculi eoꝝ grauati et depssi interiores quidē languore terroris et tristiciae. exteriores vero vigiliaꝝ longitudine nā tristiciae magnitudine somnū non poterāt vincere timentes tū p capite tū p se sed sicut dormiebāt mēte ita et corpore q ex torpore anime quādoq; puenit somnus nature. et ait illis Quid dormitis sez mtātis cōstituti periculis cū sit tempus vigilandi pter mstantiam grauissime passionis michi et temptatiōis vob immmentis surgite a torpore mentis vigilate animi vigilantia et orate ne mretis in temptatiōnē sez p cōsensum id est ne temptatio vos supet et mtra suos cassos teneat. Et abiit iterꝝ et orauit tertio dicens eundez sermonē orationis sez pater mi nē. Tertio xps idē orauit vt orationis frequentiā ostenderet et nobis spet longanimitatē exhiberet iterāt oratiōnē ostendens q oratio debet esse cōtinua. similiter iterat visitatiōnē discipulorꝝ suorꝝ q opa caritatis debent esse orationi cōiuncta. et sic plānū instruit et sibi et gregi suo mtendere et nunc cōtemplatiuā nunc actiuā vitā exercere. huic non obstat qđ dicitur m Ecē. non iteres verbuz in oratione tua q illa auctoritas sic mtelligenda est nō iteres id est ita sis diligens in pferendo integre et deuote verba oratiōis tue vt postea pter obmissionem vel negligentiā non oporteat iterare p deuotionem vel mstantiā bonū est sic et eundē sermonē in predicando diuersis bonū est quandoq; iterare. Cum autē oraret et auxilietur dominus Jhesus ecce angelus pn̄ceps michahel astitit cōfortās in eo motū sensualitatis sm quā mmoratus est paulominus ab angelis illum sez motū qui exhorrebat morte. Statim postquā xps se voluntati paterne submisit angelus eū cōfortauit in quo mutur q licet quandoq; non fiat qđ petitē q forte non expedit semp tamē oranti mentalis cōsolatio cōfertur. Et sm Theo. vt non mnotesceret oratiōis virtus quatenus eam m aduersis ponamus orās dominus ab angelo cōfortatur. Et humilis dominus reuerenter et humiliter fuscipit hanc cōfortatiōnem eaā a sua creatura cōsiderans se esse mmoratum paulominus ab angelis dū m hac lacrimax valle ꝛ sicut cōtristabatur vt homo sic ex verbis angeli fuit cōfortatus vt homo nec putandū q hic angelus vl aliꝰ fuerit in eius custodiā deputatus q hoc non decuit et xps non indiguit sm Bedam alibi q angeli ei ministrauerit hic q angelus eū cōfortauerit dicit vt vtraq; natura designetur nā diuine nature angeli ministrant humanā vero cōfortant. Apparuit autē ei angelus visione corporali m assumpto corpore humano cōsolans eū p modū seruientis et non pter se sui indigentiā sed magis pter discipulorꝝ assistentiā consolatiōnē ꝛ ad confirmandū fidē m eis q xps sit maior angelis ratione deitatis ac pter nostrā instructionē ad ostendendū sez q angeli assistunt nobis orantib⁹ confortans nos in oratiōne et vt ex sua post tristiciā cōsolatione sciremus q tribulatis p xpo non deest diuina consolatio iuxta illud ps. sm multitudinē dolorꝝ meorꝝ in corde meo cōsolationes tue letificauerunt aiam meā. Nā sm Bedam Creator non indigebat creature subsidio sed homo factus est nobis et pter nos est contristatus. ꝫ et ipse dominus ratione se cōfortabat dicens ad patrē Non sicut ego volo sed sicut tu. Aiūt autē quidam michahelē assitisse orāti et dixisse se patri oratiōis tenorem retulisse omnesq; padentes āgelos p hoc ipso orasse et respondisse patrē notuit dilectus filius meus q humani generis redēptio quā sic optamus sine sui sanguinis effusione decenter fieri non potest. Angelus autē post hoc cōfortauit eū vl de sui psentia sicut amicus sua psentia cōfortat amicū vnde cōfortauit id est ad modū cōfortātis se habuit sez ei assistendo vel forte aliqua verba cōsolatoria dicendo q sez hic vincetur

luafer sicut vidꝫ est in celo vel qꝫ magnanimū mag
na sustinere decreuit vel qꝫ passio aro trāsiret et eius fru
ctus esset ꝑpetuus scz redempco humani generis et re
stauracio angelice ruine vel aliud simile vt ꝑ quos
dam · Vt dicat Theo · ista angeli confortacio fuit xꝑi
glorificacio · dicebat enim angelus deuote glorificans
eum domine tua est virtus tu potes cōtra mortē et mi
ferum genus liberare humanū et similia Jhesu qui in
oracōe positus ab angelo cōfortari voluisti da michi
p virtutē oracionis tue vt oranti michi semp assistat
angelus tuus me cōfortans · Hoc animaduerte contra
impacienciā nostrā qꝫ dominus Jhesus pluribus viabus
orauit āteqū a patre acciperet responsionē et cōfortacionē
Sicut aūt ter fuerat tēptatus in tribus locis sic ter ora
uit anteq̄ a patre acciperet responsionē non in eodem
loco sed in tribus diuersis locis distantibus ab inuicē p ia
ctum lapidis · et vt dicatur adhuc in ipsis locis vestigia
ecclesiarum sunt que ibi facte fuerunt · et factus in
agonia plixius orabat ostendens et docens qꝫ nos in
agonia vel quacūq̄ necessitate constituti debemus ad
oracionē cōfugere et in magnis periculis ac maiori ne
cessitate magis et instācius oracōni insistere · Agonia
ista potest dici certamē cōtra mortē vel mortis anxie
tas quā quasi p̄sentē p̄uidebat et ideo dicatur tunc fuis
se in agonia sicut infirmi in extremis laborātes dicūt
esse in agone · vel potest dici certamē et reluctacio sen
sualitatis ac racionis qꝫ agonizabat et certabat in co
mirabili pugna sensualitatis naturaliter mortē horrēs
et recusans ac racio voluntati diuine obtēperans et ip
sam mortē p salute humana zelans qꝫ virtute diuina
q̄libet pars p̄mittebat agere et pati qđ ꝑpriū erat sibi
Jam tamē qua vincebat mortē animo dū eā mori
volebat q̄ post viat actu ipso scz refurgendo sed heu
colluctacio carnis ad spiritū siue sensualitatis ad racio
nem quo sđā homini fiat retroire vel exhorbitare vt
illos qui peccant mortaliter et quosdā lente incedere
siue in via morari vt illos qui peccant venialiter vñ
in huiusmodi pugna plixius est orādū vt racio recta
sit et volūtas ostans ac sensualitas recte racōni et racio
diuine voluntati non obsistat sed obediat et dicamus
non mea sed tua voluntas fiat in statu mortis distri
ctum iudiciū et ea que homo numq̄ antea recoluit ei
veniunt in animū · In cuius figura xꝑs appinquante
morte factꝫ est in agonia · Vñ Gre · appinquāte mor
te eā nostre mentis in se certamē exꝑsit q̄ vim quā
daz terroris ac formidinis patimur cū p̄solacionē car
nis eterno iudicio appinquamus nec in merito tūc ani
ma teneatur quomā post pusillū hoc inuenit qꝫ meter
num mutare non possit · Si enim osideremus qꝫ viam
vite p̄sentis nequaq̄ sine culpa transire potuim⁹ et qꝫ
nec hoc ipsū sine reatu est qđ laudabiliter gessimus si
remota pietate iudicemur merito in agonia cōstitui
mur · Et cū dominus plixius oraret interim sudor fer
uentissimus in modum sanguinis erumpens in hac
agonia sine certamine vsq; in terram habundanter
curzebat · Ex feruore enim orandi et ex apprehensione im
minentis pericli ac vehementi anxietate sensualitatis
que p̄mittebatur agere et pati qđ erat ꝑpriū sibi mira
batur cor et corpus vt apertis poris efflueret sudor
rubicundus et sanguineꝰ · iste sanguis fuit verus et na
turalis quamū ad veritatē sue existencie et de purissi
ma xꝑi carne sed miraculosus et non naturalis quan
tū ad modū p̄fluencie qꝫ ꝑ Beda cōtra naturā ē sang
uinem sudare · sicut eam oportet dicere de sanguine et
aqua lateris xꝑi iam mortui qꝫ fuit verus sanguis et
vera aqua sed miraculose effluxerunt de corpore mor
tuo ad hūc sūmissimū sudoris balsamū egrotis pricli
tis ne tardaueris vt mox sanari merearis · vñ Ans
helmus Quid stas accurre et suauissimas illas gut
tas labe et puluerē pedū illius linge noli dormire cuꝫ
petro ne merearis audire sic non potuisti vna hora vi
gilare mecū hec Ansh̄elmus Burgꝫ igitur terra ab
oracōe in qua stabat flexis in terra genibꝫ totus sang
uine madefactus quē ospice tergenti sibi vultū vt for
te eā in torrente lauantē totūq̄ afflictū reuerenter cer
ne et osidera quanta tunc fuerit anime sue angustia
cuius tristes sunt gutte sanguinee decurrentes in ter
ram et ei mirum opatere qꝫ non sine mgenti acerbita
te doloris hoc sibi potuit otingere · Cum enim aliquis
mortaliū ob mortis horrorē audit sudorē sudisse sang
uineum · vnde patet eius numꝫ similē fuisse dolorem
In hoc quidē apparet quanta fuerit amaritudo passio
nis xꝑi cuius sola cogitacio tantū naturā mmutauit
qꝫ p̄ angustia sanguinē sudare coegit hec pugna eius
et anxietas martirū certamina et agones significans
plurimū osolatur et ofortat pusillanimes et infirmos
et ad amorē inflammat trepidos et mgratos · Vnde Ansh̄el ·
Positis q̄ genibꝫ in terra padisti in facē tuā adorans
in agonia et dicens abba pater mi si possibile est trā
seat a me calix iste et angustias quidē cordis tui dulcis
simi certissime indicabat sudor ille sanguineus q̄ ora
cionis tempore de sanctissima carne tua guttatim decur
rebat in terrā dominator domine Jhesu vñ anime tue
tam vehemens tristicia vnde tanta sudoris anxietas
et tam anxia supplicacio nōne voluntarii ommino sacri
ficii deo patri obtulisti et nichil inuitus pertulisti vtiq;
domine arbitramur autē qꝫ et hoc q̄ ad osolacionē in
firmorū membrorū tuorū assumpsisti ne forte desperet
qs si caro infirma remurmuret vbi ad passionē ꝓmp
tus est spiritus minimꝫ et vt maiores erga te amoris
et gratitudinis stimulos haberem⁹ naturalē carnis in
firmitatē eiusmodi indicijs inter exꝑsisti quibꝫ doce
mur qꝫ vere languores nostros portasti et nō absq;
sensu doloris passionū sentes pertulisti · vox enim illa vox
carnis fuisse videtur non spiritus eo qꝫ subiunxisti spirit
tus quidē ꝓmptus est caro autē infirma hec Ansh̄el ·
Volunt autē dominus sanguinē sudare pluribus racio
nibus · Prima est ꝑ Aug⁹ ad figurandum qꝫ de corpore
suo toto qđ ē ecclesia sanguis effundendꝰ et emanaturꝰ
erant sanctorū martiria · Secunda est ꝑ Beda vt p

terzam sanguine irrigatā dedarat terzenos homies sanguine suo redimendos et mundandos. Terra est sm Glo. vt totū mundū peccatis mortuū ad vitā resuscitaret ideo sudorē suū sanguineum ad terrā decurzere volebat. Itē sm Herū. non solū oculis sed quasi membris ommbz fleuisse videtur vt totū corpus eius quod est ecclesia totius corporis lacrimis purgaretur. Insuper eaā sanguis decurzebat m terrā ad ostendendū qz p terrā id est ecclesia adhuc militante in terra orabat id est sanguinē suū fundebat et ipsaz suo irrigatā sanguine fecūdabat. m sudore aūt notaē feruor m sanguine pauum in decursu habundanaā m guttis particularis efficaaa quātus esset vniuersalis sufficaenaa. Ex isto articulo qui est sudoris sanguinei defluxio habetur documentū salutiferū qō et nos m oratione debemus ita ē intenti et feruidi et ex vehemenaa intenaonis et feruore deuocōnis fudemus quasi sanguinē p figuraconem passionis xp̄i et ardorē dilectionis ad deū qō fit dum quis orans m tanto ardore deuocionis accendit qz p amore dei si oportet sanguinē suū fundere non vereē ī talis incalescat spiritu vt totus sanguis m corpore quasi spiritui alludens pnū et pmptū se exhibeat ad exsudandā. Quia vero caro ex infirmitate sua tā vehementē ardorez deuocionis sufferre non p̄ualet iō quasi sanguinē euaporat vel saltē p sanguine ardentes lacrimas p oculos effundit et quā nos taz vigore saz oraconē effundere non valemus adūginamus oracionem nostrā oracioni xp̄i q̄ est aduocatus noster apud patrē et ipse interpellat p nobis p̄mo orat nobiscū et illa oratio est efficatissima et deo patri accepta que sez m vnione oracionis xp̄i offertur. quā efficaces eaam sunt lacrime oracionis et maxime ille que m recordacione passionis xp̄i fundūtur. patet ex quadā reuelacione facta cuidā p̄sone de qua legitur qz apparēs ei dominus m spiritu ait Si quis m recordacione mee passionis lacrimas cū deuocōne fuderit suscipere volo ac si ipse p me passus sit. m recolendo istū articulum p̄dat homo in fiaē sup terrā orādo intente et cogitet angelicā p̄sendā sibi tunc adē recogitet eaā agonez suum et conetur quantū potest habere lacrimas ex compassione et amore xp̄i quas si habere non valeat per oculos fundat saltē lacrimas cordis. et sicut p̄s dei filius imminente sibi passione horrenda cū p̄ angustiaz superuenture m primo mortis guttas sanguineas m terrā fundere et nichilominus tamē libere voluntatē suā voluntati patris omisit et qz cepit deuote pfecit sic q̄libet deuotus in omni aduersitate et p̄ssura ac tribulacōnis angustia licet forte naturā reluctantē habeat se patrie voluntati omittat et hoc qō occurzerit deuote suscipiat. O pie Jhesu q̄ factus m agonia guttas sanguinis mirabiliter desudasti da michi vt recordacōe tue passionis accensus lacrimarū guttas p sanguine m ospectu tuo merear dulciter desudare. Respice nunc q̄liter iacebant discipuli dormientes et qualiter dominus ostendit eis modum orandi m gestu corporis et m verbo pio et p angelū ibi appentē quem modū et tu tenere debes sez te p̄sternendo ac p̄petū defectū et fragilitatem recognoscendo et cadendo m faciem tuā nō postfiaē vt ea q̄ rogas corā te habeas et m mente teneas non retro vt vnū ore dicendo et aliud corde cogitādo et vt humilitatē mentis ostendas habitu corporis. cassus enī m terrā docet nos humiliari si posset fieri et qz voluntas patris semp p̄cedat et qz non tepide sed cum magno feruore ores sicut dominus fecit et qz non parum sed p̄lixe et distincte non sicut illi qui festināt horas soluendo et si non verbo facto tamē dicūt expedimus nos de istis qz habemus facere alia magis necessaria quasi festinantes ad vtiliora et maiora. Et vide quomodo statiz aderit tibi angelus qui te adiuuat et confortet et oracionē tuā deo p̄sentet. p̄pter exemplū enī nostr̄ ille angelus apparuit et confortans dominū et nō semel sed frequenter est orandū sicut ostendit nobis p trinā oracionē suā docens vt non deficiamus sed m oracione p̄manemus donec impetremus ea que postulare iam cepimus et tu ora p mortuis p vivis tā peccatoribz q̄ iustis. vel oraut ter vt eaā nos de peccatis p̄teritis vemā et de p̄sentibz eius dacionē et de futuris cautelā a deo postulemus. vel vt hec tria sez veniam gratiā et gloriā in oratione petamus vel vt cōtra trinā concupiscentie seu cupiditatis trīptacionē oracionis dipeo tueamur vel vt ad trinitatē sez patrē et filiū et spiritū sanctū oracionē dirigamus. p hoc eaz docuit nos orare p̄fecte qz p̄fecto consistit m tribz sez in p̄ncipio ī medio et fine. Spectre nūc dño et admirare p̄fundissimā humilitatē suā qz cū sit deo patri suo coequalis et coeternus p̄stratus tamē de terrā orat et tamquā quilibet de populo homunculus. Orare quidē patrem docuit xp̄s racione humanitatis in qua est minor patre. non autē racione deitatis in qua est equalis patri vt homo rogat patrē qui vt deus est vnus cū patre. Considera eaā p sanctissimā eius obediencaā qz enim pater vult vt moriat ipse hanc obediencaz reuerenter suscipit et exequitur. vide terrā mdicibilē ad nos caritatē tam patris q̄ filij. p nobis enī hec mors mditur et sustinetur p̄pter mmiā ipsoz caritatē q̄ ad nos habent. Venit autē post hec dominus Jhesus ad discipulos suos et quasi spadens eis p̄pter temptacionem de primo eis imminentē dixit eis dormite iā et requiescite quasi diceret Pax potestis hoc facere qui ibidē aliquantulū dormierunt iubet eos dormire vt ostendat suā ad eos spassionē qz grauati erant et vt cognoscant suaz infirmitatē qz cū ipso vigilare non poterāt et vt somno recreati fugere possent de manibz eoz qui statim xp̄m erant capturi et in figura qz in primo infidelitatis somno erant grauandi. Considera in xp̄o māsuetudinē piā quāto enī magis appinquat ad mortez tantomagis ostendit cordis sui dulcedinē bonus pastor vigilabat sup custodiā pusilli gregis sui O grandis amor vere bonus et pius est hic pastor vere in finē dilexit eos cū intanta agonia positus illo modico

tempore quietem eorum p̄ocurat non sic hodie multi
pastores faciunt qui subditis vigilantiby et in agonia
positis dormiunt suauiter et quiescunt · dum ergo vi-
debis discipulos dormientes in tāto periculo et dominū
vigilantē si deuotus es multa inuenire poteris q̄ dicas
tam dommo tuo quā discipulis suis · videbat tandem
a longe aduersarios suos venientes cū facby et armis
nec tamē discipulos exitauit nisi cū ꝓpe ⁊ quasi mixta
eos fuerunt · Tunc autē euigilās discipulis dixit ei⁹
Sufficit sez q̄ iaz quieuistis et satis dormistis ergo
pax est dormiendū · vnde quidā patres non mō stādo
vel sedendo somnū capere ꝙsueuerunt p̄ modicū · ter di-
scipuli dormiunt · ter dommus oratus suscitat q̄ trina
dormitio et suscitatio tres mortuos quos dominus su-
scitauit significat · Et subūnxit venit hora et filius ho
minis tradetur in manus peccatorū · Vbi Origenes sed
et nunc Jhesus in manus peccatoris traditur quando
hij qui videntur in Jhesū credere habent eū in mamby
suis cū sint peccatores sed et quocūscūq; iustus habēs
in se Jhesū in potestate factus fuerit peccatoris Jhe
sus est traditus in manus peccatorū hec Origenes · sur
gite eamus sez obuiā inde ꝓditori et suis cōplicby ecce
qui me tradet ꝓpe est quem nolo dedimare quātus hoc
possem facere · Ac si diceret non nos inuenit let an-
tes ac quasi timentes et retrahentes vltro eamus eis
obuiā et ꝓgamus ad mortē vt passuri cōfidenter et
gaudiū videant et passionē omnino voluntariā sci-
ant vltro nos debemus offerre quādo nos non expe
dit mortē effugere · vbi ostenditur x̄pi desiderū ad no-
stram redēpcionē q̄ non solū ꝓditorē cū turba ve-
nientem expectauit sed eā eis occurrit · Vbi eciam
docet vt si tribulari nos oportet cū gaudio et ofidēcia
sustineamus · Moraliter q̄ monet nos ad tria · primo
ad temptacones nos ꝓparare cū dicitur surgite · secun
do m bonis operibz ꝓficere cū subdit eamus · tercō om
mi hora quasi temptacionē ꝓximā expectare cū addit
Ecce ꝓpe est et adhuc eo loquente cuz discipulis suis
Ecce iudas mercator pessimus vnus de · xij · sez nume
ro non merito q̄ dixit ad ostendendū immane facin⁹
illius qui de apostolica dignitate ꝓditor fuerat factus
accepta a p̄side cohorte militū gentiliū quoz interest
capere malefactores cū tribuno qui p̄erat eis ac tur-
ba plurima iudeoz ministroz accepta a pontifcby et
p̄napibz sacerdotū crudeli vtiq; et pessima societate im
pioz tamq̄ ad tenendū reū antecedebat eos tamquā
ductor eoz qui volebant ōphendere Jhesū et vene
runt illuc cum facby et laternis vt si in tenebris latre
vellet hijs quereretur necnon cū gladijs et fustibz et
armis vt capcionē ei⁹ impedire volentibz hijs r̄sisteret
Sm Jero · mcūbit virtuti scli q̄ desperat de adiutorio dei
habebat ita q; fulamentū ab vtraq; curia sez et impera-
toris et pontifcas quasi seruato ordine legittime pote-
statis vt nemo tenētiby audiret resistere cū hīc milites
p̄sidis inde ministri phariseoz qui in lege sūmi et iudi
ces videbantur illū tenerent vl eā si quis auderet cō
tra tot non posset · Timebant em̄ plebem ne p̄ hanc de-
fenderetur cōtra eos et ideo eā nocte traditur vt sine
turbis quem die frequēter ꝓpter instructionē aderat
inueniretur · anteq̄ aūt iudas cū turba veniret ad lo-
cum vbi Jhesus cū discipulis erat · dedit autē eis sig-
num dicēs Quemcūq; osculatus fuero ipse est sez chri
stus tenete eum et ducite caute sez cauendo a populo ne
eū de vestris mamby eripiant · Populus em̄ cōmuni⁹
deuocionē ad eū habebat · hoc autē erat iudas et ꝓpter
romanoz milites qui x̄pm nō cognoscebant et ꝓpter
alios ne loco x̄pi caperent Jacobū minorē qui in facie
x̄po similimus erat ꝓpter q̄ specialiter frater domini
dicebatur et q̄ timebat ne se transformaret et de mani-
bus eoz elaberetur q̄ pluries detentus ab ipsis ꝓtin⁹
sint nescientiby illis et ideo osculari eū voluit vt in oscu
lando teneretur ne euaderet · Et cū venissent ad locum
hīc Jhesus sciens omnia q̄ ex dispositione diuina vē-
tura erant sup eum ꝓcessit vltro in occursū illoz sicut
patus ad passionē · Exquo patet voluntarie eū captus
fuisse et passū · discipuli q̄ sequebātur eū timentes sed
ipse hortabat eos ne timerent · Vnde Anshelm⁹ quā
pmptus bone Jhesu spiritus tuus ad passionē fuerit
euidenter ostendisti quādo vementiby vnacū ꝓditore
tuo viris sanguinū et querētiby aiam tuā cū laternis
et facby et armis p̄ nocte vltro occurristi · Et dixit Jhe
sus occurrentiby offerens se voluntarie eis Quē que-
ritis non interrogat quasi ignarus voluntatis eoruz
sed mori paratus interrogat vt sciāt eū ee quē quere
bant Responderunt ei Jhesū nazarenū non erat querē
dus ad mortē quē ꝓfitentur ee salutis auctorem nec
erat psequendus quē dicūt ee florē honoris et honesta
tis · dixit eis Jhesus semetipsū manifestans et offerēs
Ego sū sez quez queritis quasi diceret Quid p̄ signo
sumitis osculū ꝓditoris quid quasi latentē me queritis
cū facby et laternis ego sum non se occultauit nec se
abscondit sed magis querentiby obuiam ruit et se eis
ostendit · Vbi Crisō · frat autē hoc Jhesus ostendēs q̄-
niam non solū ōphendere eis non possent sed nec vi-
dere in medio existentē nisi ipsi deberet hec Crisō · vir
tute em̄ diuina factū est vt venientes ad capiendum
eū p̄mo non cognoscerent eā suus discipulus q̄ ve
nerat ad tradendū q̄d maxime est potentie eius osten
suum vt p̄ hoc secundo ostēderetur q̄ de voluntate sua
caperet q̄ eā cogentes ab eis recedere potuerat si vo-
luisset · Sed et manifestius patet p̄ hoc q̄ subditur q̄
audito verbo virtutis et diuinitatis q̄d est ei cū patre
et spiritu sancto omune a voce tonitrui hui⁹ formidā
tes abierunt retrosū et ceciderunt in terrā resupini tam
iudas q̄ alij potentia diuinitatis illius dejecti ita enim
erat eis importabile q̄ dicebatur · Jte ideo vt eā q̄n
tum in se est daret videris materiā diuersionis viso po
tentie sue miraculo et ideo cū statum ad ostensionē po
tentie sue diuersi non fuerunt se eis capiendū spōte ob
tulit Ceciderunt retrorsū et resupini sicut cadunt mi
qui non autē et in facie sicut cadunt iusti. Q̄ autē se

cadit videt quo cadat· qui aut retro cadit non videt sui casus piculū· Imiqui ergo retrocadunt qz nō vident sui casus miseriā et quid eos sequatur· iusti vero qz m istis visibilibz semetipsos sponte deiaunt vt mutabilibz erigantur m facē suaz et antecadere dicunt qz casū vident et timore opuncti humiliantur· Hinc ergo pensandum est qz aspera erat vox iratī cuius verba dulcia pati non potuerunt· hoc aut factū est ex diuina ordinacone vt p hoc declaretur virtus sue diuinitatis sicut p capacionē eius sequentē fragilitas humanitatis· Vnde eaā Aug⁹· exclamans ait vbi nūc militum cohoz et ministri pñapū ac phariseoz vbi terroz et muninē armoz· Nempe vna vox dicentis Ego sū tantā turbā odijs feroce armisqz terribilē sine telo vllo pcussit repulit strauit virtute latentis diuinitatis· Deus enī latebat in carne quid iudicaturus faciet qui iudicandus hoc erat quid regnaturus poterit qui moriturus hoc poterit hec Aug⁹· Poterat cristus omnes hostes suos destruere si vellet defendere se sed noluit misi ad modicū eos psternere· Hoc ideo erat vt ostenderet se morte voluntarie sustinere et si vellet remitti non possent cū capere vel tenere hoc hostiū cristi victoria fuit olim in sampsone et sangar et dauid prefigurata sampson cū mādibula asini strauit mille viros et sangar cū vomere interfecit viros sexcētos et dauid vno impetu occidit viros octingentos· Sed si isti dei adiutorio tot hostes pstrauerunt non est mirū qz coram xp̄o omnes hostes corruerunt· et cū tremuli surrexissent iterū eos interrogauit quē queritis Questionem iterat vt fideles sua passione liberandos ee ostendat· Illi aut adhuc m malicia pseuerantes dixerunt Jhesum nazarenū· Non enī cognoscere vel capere cū poterant donec ipse vellet pter hoc subditur dicat eis Jhesus dixi vobis qz ego sū qui voluntarie me offero et tunc habuerunt ipsius noticiā et capiendi licenciā pter qđ sequitur· Si ergo me queritis sz cōprehendere facatis qđ intenditis sed tamē simite hos sz discipulos meos abire qz non est tempus modo qz toliātur de mundo m quo patri qz ipse dedit eis potestatē capiendi eū· Naz sicut ex sua potēcia discipulos suos seruauit ita et mirabilius magis seipsū seruare potuisset quasi diceret Sic do vobis potestatē me capiendi vt tamē meis discipulis non facatis aliquid mali hoc dixit qz seruādi erant discipuli vt verbū salutis p eos diuulgaretur vsqz ad vltimam horā eius quā ad eos habuit dilectionis obseruāciam demonstrauit· Per hoc ostendit qz superiores debent suos subditos fideliter adiuuare et p eoz defensionē se mortis piculo exponere· Vt ait Aug⁹· Fraudat qz mittet simunt eos abire quos nō vult pire vt impleat qđ dixerat qz quos dedisti michi non pdidi ex eis quē quā· tunc accedens ille nequā et dominū sub dolo salutās dixit Aue rabi et osculatus est eū accessit tamquā domesticus eius sed fur erat salutauit tamqz discipulus sed insidiator erat osculatus est tamqz amicus sed inimicus inimicus erat dicitur qz erat cōsuetudo iudeoz in aduentu suo osculari ad significandū qz ingressus erat pacifici et qz moris erat domini Jhesu discipulos quos emittebat in suo osculo pacis reape redeuntes et pterea pditoz illis osculū in signū dedit et alios tamqz dux exercitus et doctor ad malū pcedens cū osculo ficto redijt quasi diceret Non fū ego cū istis armatis sed rediēs more solito te osculoz et dico Aue rabi O vere pditori huic similes sunt multi plati q verbo vel facto alios scādalizādo et post se trahendo antecedunt ad malum et ideo eaā antecedūt ad infernū iudas beneficijs xp̄i abutens mala p bonis rededebat cui eciam similes sunt qui similia facere non erubescunt· Sm Beda fuscepit osculum dominus non qz simulacionē nos doceat sed ne pditorem fugere videretur et plus afficeret pditorem cū amoris officium non negaret simul et illud psalmi oplens cū hijs qui oderunt pacē erā pacificus Et suscepto osculo dixit illi Jhesus amice ad quid venisti vocat eū amicū sm statū pstimū amicabiliter cū fuit electus a domino in apostolū ac si diceret ad qđ scelus dilapsus es vt discipulus traderes magistrum et dū esses apostolus factus est traditor· vide quid feceris et desidera finē tuū malū· vel amice qz te diligo si inimice qz me tradis vel vocat eū amicū promere imperans simulaciones. tamqz sm Aug⁹· diceret oscularis et insidiaris nouo quare veneris amicū fingis cuz pditor sis ostēdis amicciam signo et agis pdicionem de facto amicciae signis eū pditores vtuntur vt eoruz dolus latenq⁹ pagatur vnde apaus ei dixit Juda osculo filiū hominis tradis id est in signo caritatis pdicionem hominij facis· infelix signū vbi p pacē bellū per osculum hominij tuū p salutacionē cōdempnacio petitur Vbi Ambro· Illud plus optat gratū et optat mgtum qđ eū tradidit qui cū eet dei filius pter nos filium hominis ee voluit quasi diceret pter te suscepi migrate qđ tradis ypocrita· Et sm eundē quasi amantis affectu corripuit pditorē et ideo eciam sm Criso· pprium nomen posuit qđ magis dolentis erat et reuocantis qz puocati ad iram. Vnde Anselmus Si ergo qđ accepterant a duce flagicij tripū manifestasti· nā accedentē ad osculū sanctissimi oris tui cruentā bestiā aduertat non es sed os in quo dolus muentus non est ori qđ habundauit malicia dulcior applicuisti· O innocens agne dei quid tibi et lupo illi que nouacio xp̄i ad bestial· sed et hoc benignitatis tue erat domine vt omnia illi exhiberes que prauū cordis sui pinacciam emollire potuissent nam et veteris amicciae illū admonuisti dicens Amice ad quid venisti et horroze sceleris cor impij ferire voluisti cū dicebas iuda osculo filium hominis tradis hec Anselm· hoc idē potest dici indigne sumentibus corpus xp̄i sz iuda osculo filium hominis tradis Moraliter iudas est mundus qui quandoqz ad libitū dat diuicias tunc ridet quando dat solacia et delicias tunc osculatur quando dat honores tunc amplexatur sed omnibz istis modis nos et morti eterne tradit teste beato Job qui dicit de cū in bonis dies suos et in

puncto ad infernum descendunt·vide hic maximam mansuetudinem domini quia osculum proditori suo dedit et verbis blandissimis alloquens amicū ipm vocauit·O quot sunt hodie tales qui vidēt amicē dominī et nō eius sūt amici·Amicas em̄ suis oia nota fiat sez mūdum cōtemnere carnē domare et dyabolū cū suis temptacōibus vincere· Sed multi abeuntes retro post cōcupiscēcias suas cū iuda proditore abierūt ad penas·Quot sunt ecia hodie q̄ inter se vidēt amici sed sunt ficti et pelores q̄ inimici aperti. Inimicus em̄ manifestus melior est q̄ amicus fictus·Ille duz timet facile vitatur iste p̄ualet dum non cognoscitur· In isto articulo traditionis exp̄munt tria que specialiter traditionē istā reddebant xp̄o multū dolorosaz et factum uide aggrauabāt valde·vnuz est q̄ fiebat a suo seruo suo discipulo ac vno de duodecim de toto mūdo ad tantū a p̄latis ad dignitatē specialiter electis ab eo Vnde ſm Ambro·Seruus dominū discipul9 magistrum electus auctorē p̄dit·secundū est q̄ signo pacis et amicicie sez osculo tam fraudulenter et dolose tradebatur·Dñ Ambro·Amoris pignore vulnus mfligis et caritatis officio sanguinē fūdis et pacis ministro morte irrogas·teraū est q̄ illud fedū os p̄ditoris vt pote cuius cor sathanas omni spurtiqa repleuerat taz amorosū et mellifluū os verbi eterni tangere audebat. Et tunc ſm Criso· Agno mitti basia dedit lupus venenosa·Ex hoc articulo tria habemus documēta·Primum est vt caueamus ne et nos xp̄i p̄ditores efficiamur·q̄ vt dicit Origenes omnes p̄ditores veritatis amare veritatē fingentes osculi signo vtūtur omnes ecia hereticī sicut iudas Jhesu dicunt Aue rabi· Item xp̄m quis dolose salutat et tradit osculo in p̄mo vel ecia in seipso·In p̄mo quidē dū quis p̄mū diligere se simulatur et malū otra eū machinatur quā traditionez xp̄s sibi assumit mixta illud qđ vni ex minimis meis fecistis michi fecistis· Itē xp̄m dolose cum iuda salutat et osculatur qui p̄mo suo p̄mittit et nō seruat vel fraudulēter adulatur·in seipso ecia deū salutat et osculo tradit qui ore dicit se nosse deuz et credere in eū factis aūt negat Itē cū iuda dñz salutat et osculo tradit q̄ cū mortali peccato ad corp9 domini accedit· Secunduz est vt discamus patienter ferre malos homines fraudulencias sicut xp̄s suscitauit p̄ditorē sui patienter tollerabas·Tercū est vt calumniatores nostros et nobis malum temptantes non odiamus sed amantis affectu exemplo eos corripiamus·in hunc articulum recolendo de falso osculo unde poterit homo p̄ contrariū cū sincera fide et deuocione osculari pedes crucifixi indignū se reputās osculo oris ad qđ ille infelix iudas accedere p̄sumpsit q̄ si ymaginē crucifixi āte se nō habeat osculet tertiā reputādo hoc idem et aliter p̄t deus inspirabat·

O Domine Jhesu qui a iuda osculo tradi petuisti da michi numquam in p̄mo vel in memetipso te tradere et calūniatoribus meis insidiatoribus fraterni amoris officiū nō negare· Ista inquā salutacio xp̄o facta olim fuit in Joab et amasa figurata Joab amasam salutans dolosa mente fratrem necabat et iudas xp̄m salutans iniqua intencione magistrū appellabat Joab dextrā mentū amase quasi deosculans tenebat et in sinistra gladiū educens ipsū perimebat sic iudas quasi dextra mentū xp̄i tenuit Aue rabi blandē sibi dicens et quasi sinistra gladiū eduxit et ipsum p̄fodit insidias sub verbis blādis occultās iudas et mala malū p̄ bono reddēns olim saul p̄figurauit q̄ generi suo dauid malū p̄ bono reddidit· Dauid hostē saulis sez golyā superauit et in multis eis vtilis fuit ſ saul sibi tāquā hosti insidias parauit et ei morte inferre affectauit sic de9 pharaonē et inimicos eoz sepe decimat et semp eis p̄fuit nunc autē in morte eius arma parant et ad occidendū eū se armant·similes ecia sūt cayn qui fratri suo sine causa murdit et ipsum q̄ nichil mali sibi fecerat occidit cayn eduxit fratrē suū verbis blandis et eductū crudeliter interfecit. sic et iudas verbis blandis xp̄m fratrē nostr̄ et patrē salutauit et hostibus ad interficiendū nequiter p̄sentauit Et cū petr9 ceteris ardencioz seruo pontifices cui nomē erat malch9 qui ad xp̄m capiendū magis de ipe se ingerebat et feroces mittebat auriculā dextrā obzelū amputassē putans eū magis ledere et grauiter vulnerare vel ei caput amputare et interficere · sed diuina dispositione ictus declinauit et relapsus est ad aurē dominus eius a lesione aduersarioz operiuit dicens iuerte gladiū tuū in locū suū seu in vagmā quasi non esset locus defensionis sed patiencie nec ei licitus vsus gladij materialis quasi diceret ſNoli eo vti ad defensionē mea q̄ nō licet viris apostolicis vti gladio materiali· Vbi cōsiderandū ſm Criso·q̄ licet xp̄s petro et aliis discipul9 post p̄cepit dicens si quis te percusserit ad vnā maxillā p̄be ei et alia·Ex sermone tamē xp̄i quē fecit post cenā petrus nitentū amorē exarserit q̄ de illo p̄cepto nō recolens solū magistri sui defensionē intendebat·Ex hoc autē q̄ xp̄s defensionē suā phibuit ostenditur p̄mptitudo eius quā ad pacientū habuit recōdi gladiū p̄cipit vt paciencia non vindictā doceat·Vnde Raba· oportuit vt auctor gracie fidēles paciencia suo doceret exemplo et populus ad fustimendū aduersa fortiter instrueret q̄ ad vindicandū p̄uocaret. Prohibet ergo dominus defensionē armoz ne clericus armis pugnare p̄sumat Vnde Ambro· Arma mea sunt lacrime et oracones aliter non possū nec debeo resistere· sed hoc hodie p̄lati pauci attendunt q̄ regalia a regibus ad pugnandum acceptunt cū populus reges ab eis aliqua ad petendum acapere deberent et adhuc dominus Omnes em̄ qui acceperint gladiū·i·vsi fuerūt gladio sez p̄pria auctoritate et nulla superioris aut legitima potestate vt iubete vel occidente seu iuste seu p̄ crudelitate vindicte nō iuste et amore iustitie gladio pibit id est ipsa vindicta erit ei p̄dictoms causa q̄ dignus est gladiari qui cuiq̄ molitur ledere altū seipsū p̄prio jaculo petitit et

madit in foueam quã fodit et subdit dominus an putas qz nõ possũ rogare patrẽ meũ et exhibebit michi pluscz duodecz legiones angelorz Ac si dicat paliã viã possem euadere si vellem nõ indigeo auxilio xpi apkorz qz possez si vellẽ habere xpi legiones ãgelorz Cum ergo possẽ acapere legiones nolebat acape vt p pacenaam eius implerẽtur scripture pphetarum de ipso quomã ita eũ pati oueniebat ad nostrã redemp cionẽ qz et si nostre liberacionis alius mod9 fuiss possibilis nullus tamẽ ita oneniens et ideo non erat loc9 defensioms et resistenae sed magis pacenae nõ soluz autẽ minis eũ cohibuit sed et aliter osolatur eũ dicẽs Calicẽ quẽ dedit michi pater non bibã illũ quasi dicere si recte sapis debes voluntatẽ tuã dumne voluntati ofozmare· Aliter em̃ eris sathanas non sapiens q̃ dei sunt sm̃ Criso· In eo qz ipsam mortẽ calicẽ diat quaz sibi gta et acceptabilis p salute mortalũ mors vidẽ edisserit· Jhesus autẽ seruũ sanauit auriculã eius tangendo et ei restituendo vt adimpleret qõ pdixerat benefacte hijs qui ocadẽrũt vos in quo maxima saluatoris xpi caritas et pietas apparet et benefica, virtus ei9 ostenditur quã exhibet hostẽ suũ qui ad ipsũ conphendum venerat sanãdo et p hoc mimicos eius eũ psequẽtes ad fidẽ admonendo et insup discipulos m fidẽ cõfirmãdo et nos qz uolut quẽpiã pter se ledi et vt mimias nostris benefiadamus instruendo· In q̃ eaã suã virtutẽ et potestatẽ reuelat qz non de necessitate sed voluntate captus ess· Vbi Beda Numcz em̃ pietatis sue dominus obliuiscitur qui eaã hostes suos nõ patitur vulnerari illi uisto mortem inferunt iste psequendum vulnera sanat· Mistice docens et ipsos si ouertã tur sanari qui in sue sunt mortis ofensione vulnerati Tunc Jhesus ouertit se ad turbã non impadenter sed macionabiliter eã alloquendo dicens lamentabiliter et quasi ad lamentũ aduocatos puocando tamquã ad latronẽ existis cũ gladijs et fustibz apphendere me quasi diceret sine causa fatis hoc cuius macionẽ assignat dicens Quottidie id est frequẽter pacifice et sine armis apud vos eã docens in templo in loco vbi potestatez habetis et tunc sine violenaa armorz me conphendere potuissetis sed non me tenuistis tunc nec cepistis qz nolebam sed nec nunc possetis msi pmittrẽ et me spõte vestris manibz subdere· vbi Remigius ac si diceret latronis officiũ est nocere et latitare ego vero nemi mi nocui sed plures sanaui et in sinagogis semp docui Vbi et Jero· stultũ est mquit eũ cũ gladijs et fustibz querere qui vltro se tradebat vestris manibz et m nocte quasi latitantẽ et vestros oculos declinantẽ p pdi tozem muestigare qui quottidie m templo docebat· Jdeo autẽ vt diat Criso· eũ m templo non tenuerũt qz non erant ausi pter turbã pter qõ et dominus fozas exiuit vt ex loco et ex tempore daret aptitudinem sapiendi· hic sm̃ Anshel· mãsuetudo domini notãda est que tam dulater psecutozes suos allocuta est tam dulci allocuone redarguit vt ipsoz nequiã operaret et nos ad imitacionẽ sue benignitatis vtiliter mutaret· et subdidit dominus· sed hec est hora vra id est vobis oessa ad me ophendẽdũ et potestas tenebraruz qz dyabolus pncps tenebraz matabat eos ad hoc faciendum et hec potestas est tenebris data id est dyabolo et nideis msurgendi m xpm et ideo aduersuz me in tenebris congregamini et potestas vestra qua contra lucẽ armamini m tenebris est· Vt autez ait Theo· peractis cunctis que sufficienter se habebant ad phibendum uideos cũ illi hoc nequaquã discernerent tunc du a se pmisit· Vnde diatur cohors ergo militũ et tribun9 qui eis perat et ministri uideoz accesserunt sicut lupi ad agnum vnanimiter et impetuose et manus sacrilegas miecerunt m Jhesũ omniũ saluatorẽ irreuerenter et m debite et tenuerunt eũ ipso pmittente· Quãdo em̃ volut tenius est et non aliter et sic fuit captiuatus pria voluntate· Nam vt diat Remigius frequenter eũ cõphendere voluerunt sed non potuerũt sicut nec nunc potuissent msi ipse voluisset· Sicut em̃ eos solo verbo pstrauit sic solo verbo eos fugare vel eaã amichilare potuiss si voluiss· ex quo patet obstinacio eoruz qz non fuerunt auersi a suo malo visis pdictis signis sed magis attribuebant artibz magias· Cogita hic qz si penale est cuilibet homini capi p eo qõ p captiuitatem admittitur homini libertas tam odiacoms qz redigitur in seruitutẽ captiuatoz sed leges aules tam actiones qz captus non potest facere qõ vult quanto magis penale fuit xpo qui est dominus celi et terze et quẽ celi et terze capere nõ poterant violentoz quantũ erat ex parte ipsoz manibz capi et teneri· Ex hoc articulo habemus morale documentũ qz sicut xps amore nostri voluntarie seipsum tradidit captiuuz uideis sic et nos p eius amore nosipsos id est omnes sensus nostros debemus captiuare m obsequiũ xpi videlicet vt oculi captiuentur ab illiato visu aures a noxio auditu linguas nostras ab odiosis et noaus locuacionibz manus a malis operibus pedes a vano et vago incessu maxime ad peccandũ· Sicut em̃ xps fuit captiuatus ne quo vellet possit abire sic homo seipsũ debet captiuare ne sequatur concupiscencias carnis et sensualitatis appetitũ ad noaua trahentẽ· Cor eaz captiuet a malis cogitacombus intellectus ab erroneis sensibz et falsis dogmatibz voluntas ab omnibz a diuina voluntate diserepantibz· Vnde Apo· In captiuatẽ redigentes omnem intellectũ m obsequiũ xpi· Vbi p omnẽ intellectum possunt omnes sensus et vires anime ad operacionem intellectus deseruientes acapi· Aliud documẽtum est onexũ qz homo libenter debet ee captiuus xpi vt mortẽ euadat eternã· Sicut em̃ homo in belli periculo ostinat9 libenter dat se alicui nobili et benigno domino captiuũ ne ab alijs feroaby ocadatur sic nos in hac vita sicut in bello ostituti qz maliga est vita hominis sup terzã tradamus nos benigno domino xpo captiuos qui non est dominus mortuozum sed viuoruz ne ab hostibus eterna morte feroatr ocadamus· In

recolendo hunc articulum recogitet homo se quasi in campo bellico cum hostibz conduxiz nec posse euadere potenciã aduersariox et demonũ misi se tradat xpo benigmssimo dommo in seruitutẽ captiuũ et sic aliq̃ eox : poris tradat se totũ xpo captiuũ damus et dicens ad eum · Jhesu qui a tuis sponte capi et tenere voluisti da michi oẽs sensꝰ viresq̃ meos in obsequiũ tuũ ingter captiuare vt a morte ꝑpetua tomtare tua merear ꝑ seruari. Deosculacio et cõplexio xpi quondã pfigurata fuit in joab q̃ amasiaz deosculãs eũ interfecit. Tenentes autẽ Jhesũ dulces illas manus suas vinculis strixerunt et ligauerunt ommino ignominiose quasi latronẽ et morte dignũ a quo pedus solui velle debuerunt qz ommũ venerat absoluere vincula criminũ et peccatox ac mortis et infermi · et erant forte in eis q̃ postea liberati ab eo dixerunt dirupisti domine vincula mea ecce adest Joseph ligatus venditus a fratribz et sampson vinctus a dalida id est synagoga. Vnde Anselm · sed ecce iam ꝓditorẽ ꝑeuntẽ impioz turba ꝑ sequitur et osculuz ꝑbente nuda manus miecerunt in Jhesũ dominũ suuz tenẽt ligatũ et illas dulces manus vinculis stringũt quis ferat scio occupat nunc cor tuum pietas omniaviscera tua zelus inflammat siue rogo paciatur qui ꝑ te patitur · quid optas gladiũ quid iraseeris quid indignaris si ad instar petri auriculam cuiuslibet abscideris si forte brachiũ tuleris si pedẽ trucaueris ipse restituet omnia qui eciã si quem occideris absq̃ dubio suscitabit hec Anselm. Ligauerunt eum autẽ ꝑpter tria · Primo ne manus eoz effugeret dixerat enim eis iudas q̃ eũ tenerent et caute ducerent · Secundo vt eũ morte dignũ ostenderent qz mos erat iudeis vt quẽ morte dignũ iudicarent vinctũ ꝑsidi traderent · Tercio ꝑpter misterũ licet ipsi hoc ignorarent qz enim xps nos peccatis ligatos et in limbo vinculatos soluere debebat ideo ipsũ ꝑ nobis ligari oportebat cuius vinculis liberati sumus · Voluit quippe xps tamq̃ latro ꝓhendi et ligari · Ada enim cũ latrocinio furtum cõmisit quando pomũ sibi vetitũ attrectauit nã furtum est cõtrectacio rei aliene inuito domino et huiꝰ rei causa totũ genus humanũ a dyabolo conꝑhensũ tenebatur ligatũ ꝑ cuius satisfactione Jhesus tamquaz latro voluit conꝑhendi qui inconꝑhensibilis est et ligari qui ligatos venit soluere et vincula eoz dirumpere. Et nota q̃ xps filius dei tamquã latro cũ latrone scz barzabã est captus inter latrones crucifixus a latronibz ocasus ꝑpter latrones passus soluens q̃ non rapuit · legitur autẽ dominus ter ligatus · Primo statiz cũ captus fuit duceretur ad ãnam · Secundo cum de anna duceretur ad cayphã · Tercio cum duceretur ad pylatũ · nã sm Bedam potuit fieri vt ad herodẽ soluere tur quatenꝰ discuteretur et post hoc discussus iterꝝ ligaretur · Quarto potest addi q̃ eciã ligatus fuit ad colũnam cũ flagellaretur licet hoc in euangelio non ponatur nec exꝑmatur insup in cruce clauis fuit vinctus et sic eciã ligatus. Ex hoc articulo trahuntur plura documenta salubria. Primũ est q̃ sicut dictũ est dominus ligari voluit vt ipse peccatox nostrox solueret vincula ideo nos debemus ee grati de solucione nostra et cauere ne rursus eũ nostris peccatis ligemus qd̃ fit quocienscũq̃ mortaliter peccamus. Manus eciã xpi videntur cũ funibz peccatox colligare qui non credunt deo q̃ possit eis necessaria sua dare. Secunduz est q̃ xps ligari voluit vt nos sibi alligaret vinculo caritatis. Vnde studeamus et nos sibi tam fortiter caritati astringi ne leuiter ab ipso possimus separari. Ipsa enim caritas est vinculũ quo anima deo alligatur. Teciũ documentũ ẽ vt nos ligemus omnia mẽbra nostra et ipsaz linguã nostrã funibz ꝓceptox dei ne laxẽtur ad aliqua cõtraria diuinis ꝓceptis vl diuine voluntati vt michil operemi aut loq̃mur q̃ deus vel ꝓximus offendatur. Quartũ est vt simꝰ vinculo fraterne caritatis ꝓximis colligati ita vt omnẽ graciã diuinitus acceptã studeamus eis impartiri sicut apostolus omnes fideles hoc vinculo sibi colligatos habuit eosq̃ socios sui gaudij ee cõcupiuit · Quintũ est q̃ nos volentes sequi cristuz debemus nosmetipsos ligare vinculo ꝓfessionis obediencie ꝓpter eũ qui ꝓ nobis voluit ligari ita vt amplius ꝓ nostro velle nos mouere non possimus et sic cũ ysaac colligati et in altari mactacõmis ꝓprie voluntatis positi quotidie in holocaustũ viuũ deo ꝓmolamur. Ad ꝯformandũ se huic articulo recogitet homo qualiter dominus ligatus fuit ꝓpter vincula peccatox nostrox soluenda et vt nos vinculo caritatis sibi alligaret et poterit recõpensaz aliquã seipsũ deo ligare aliquo bono ꝓposito vel eciã voto quo si iã ligatus sit in religione vel alias desideret a deo adiuuari ad ꝓficiendam huiusmodi obligacionẽ ad laudẽ suã. O Jhesu qui iniquox mambz ligari voluisti absolue queso nostrox vincula peccatox atq̃ ita caritatis vinculo ꝓceptoꝝq̃ tuox funibz me cõstringe ne vmquã mẽbra corporis aut vires anime mee laxentur ad quis otraria tue volũtati. Capto autẽ et ligato dommo discipuli omnes timore ꝓteriti relinquentes euzfugerunt et magistꝝ suũ sicut latronẽ ad victimã deuca pmiserũt sicut ꝓdixerat eos scandalũ in se passuros. Conꝑhenso pastore dispergunturoues capto magistro fugiũt discipuli · Vnde Beda impletus est sermo domini quo dixerat q̃ omnes discipuli scandalizarentur in illa nocte et Jeronimꝰ Tunc adimpletũ est elongasti a me amicũ et ꝓximum et notos meos a miseria · vt autem dicat Theo · pmisit dominus eos cadere vt nõ in seipsis cõfidant · Vnde Remigius in hoc facto demõstratur fragilitas apostolox qui enim de ardore fidei ꝓmiserant se mori cũ eo nunc timore fugiũt immemores sue ꝓmissionis q̃d eciã videmus impleri in bijs q̃ ꝓ amore dei magna se ꝓmittunt facturos et postmodũ non implent non tamẽ desperare debent sed cũ apostolis refurgere et ꝑ penitenciã resipiscere · Vbi et Rabanus · Mistice autẽ sicut petrus qui culpã negacionis penitencie lacrimis abluit recuperacionẽ eoz ostendit

qui in martirio labuntur ita ceteri discipuli q articulū
conphensionis fugiendo puenerunt cautelam fugien
di docent eos qui se minus ydoneos ad tollerāda sup
plicia sencunt quib⁹ tutius est latere q se discrimi
certamini exponere. Sed quare non conphenderūt
apostolos et maxime petr⁹ qui percusserat cū gladio di
cendum q michil eos detinuit nisi virtus diuina q eā
ptraxit eos refugimos. tunc omnes discipuli pecca
uerunt et in fide p illud triduu extincti fuerūt preter
beatā virgine in qua sola fides ecclesie in cōcussu pmā
sit ob cuius rep̄sentacionē in matutinis illius tridu
omnes candele extinguuntur excepta una sola que re
manet accensa in huius signū eciam denudanē altaria
q xp̄us p altare designatus relictus fuit ab apostolis
signatis p ornamenta. In illo eciam triduo officium
nocturnū alte cantatur p qō pheue de xp̄o signanē
diurne vero hore sub silencio dicūtur q apostoli tunc
p̄dicare non audebant vnde et campane non pulsant
q sonus p̄dicacōis cessauit A parte montis syon in
vallem Josaphat descendendo fuit caueme apostolor⁹
vbi latuerunt tpe passionis xp̄o relicto. Adolescens
autē quidam sequebat Jhesū syndone id est linea ve
ste q mundanā signat sup nudo sc⁹ corpore q nō ha
bebat aliud indumentū supra tunicā et ab extra q solā
syndonem qui dicit fuisse Johannes. Unde Beda In
uenem istū nil vetat intelligi fuisse Johannē cuius lō
ga post hec in carne vita indicio est hic cū teneret ab
impijs relicto vestimento elapsus manib⁹ teneūtiu⁹
nudus pfugit ab eis quor⁹ sc⁹ et penitenaz detestaba
tur et facta non a domino cuius amorem eciā absens
corpore fixū seruauit in mente. Rondū fuit in eo per
fecta caritas que foras mittit timorez sed p tanto pl⁹
alijs de amore habuisse tenet quia plus ceteris magi
strum sequebatur. In facto autē suo sm Bedam designat illos qui vt securiores ab incursibus hostiū fiāt
quicquid in hoc mūdo possidere videnē abiecūt ac nudi
potius deo familiari q adherendo mūdo et reb⁹ mūda
nis materiā tēptandi et a deo reuocādi aduersarijs da
re didicerunt uicta exemplu⁹ beati Joseph qui relicto
in manib⁹ adultere pallio foras exiluit malēs nudus
deo q indutus cupiditatibus meretrias seruire. Sic
paulus p̄mus heremita videns alios deficere in exq̄si
tis tormentis fugit et ad solitudinem se trāstulit. Et tu
nudus euola ad vexillū crucis pocius q diuicijs allig
aris et detinearis a mundo quo mimus xp̄i ministeris
Unde Jero. Qui vult effugere manus iniquor⁹ relin
quens mentē que mūdi sunt fugiat post Jhm. Johā
nes vero mox recepto et resūpto vestimento rediit et
dominu⁹ vt pius sequebatur potuit enī fieri vt sub du
bia noctis luce sese turbis ducendū Jhm quasi vnus
ex ipis immiscuerit donec ad atriū pōtifias cui notus
erat pueniret Johannes sudario simplici et tenui erat
supuestitus sed nūc vestes extendimus impartitis et
plicamus in capsis ac vestū deportandar⁹ habemus fū
trias quadrigas et curr⁹ et eaz eaz caudas post
nos trahimus vt portare facimus. Ex hoc articulo sc⁹
fuga discipulor⁹ trahūtur quatuor documenta p̄mu⁹
est q nos caueamus ne et nos vnq a xp̄o fugiamus
Fugit autē a xp̄o qui pter timorem humanum vl ex
temptacōne dyabolica vl alias pter quamcūq passio
nem seu affectionem corruptam relinquit iustiaam
aut veritatem. Naz xp̄us est iustiaa et veritas et om
uersaliter in omni mortali peccato fugit homo a deo.
Secūdum est q si nos aliqū ex fragilitate ad horam
a xp̄o recedamus peccādo non ideo debemus desperare
sed cū apostolis resurgere et p penitenciam resipiscere.
Tercū est q vt supra dictū est ex fuga discipulorū
docetur cautela fugiendi minus ydoneis ad tollerāda
supplicia et aduersa sicut ex pemtencia petri ostenditur
reparacō lapsor⁹ in martirio pter illa. Quartū est q si
interdū hij qui videnē amici nostri et pximi recedant
a nobis tpe necessitatis vel aduersitatis equanimiter
hoc feramus memores q et apostoli recesserūt a xp̄o
bijs meūentib⁹. In cōformādo se huic articulo recogi
tet homo quantū se elongauerit a deo peccando et ru
minet illud p̄s quoniam qui elongant se a te peribunt
pdidisti omnes qui fornicant abste michi autē adhere
re deo bonum est ac dicit ad deū dicendo Jhesu qui ele
ctos discipulos tuos omnes a te fugere permisisti suscl
pe me seruū fugitiuum seruū tuū et tene virtute oīpo
tencie tue nec sine me abste pprie voluntatis arbitrio
euagari. Attende nūc diligenaz et vide quomodo do
minus Jhesus patitur se capi et ligari et a discipulis de
relictum duci ad mortis supplicū ac si eet maleficto⁹
et omnino impotens ad se defendendū. Cum quāto da
more putas manus in eum miecerūt q crudelit eū
ligauerūt q dire strixerūt et q irreuerenter traxerūt.
Considera eciam quomodo discipulis suis fugiētibus
et erzantib⁹ cōpatiē et quis fuerit dolor quem discipuli
amantissimi habuerunt quoniam oportuit q a magi
stro suo dulcissimo separenē. O q muiti. o q tristes
o q desolati. O qualiter plorantes. quales voces et cla
mores gemitus et suspiria dātes sicut orphani et timo
re pterriti recedebant et ppendere potes q recedentes di
cebant o magister bone. o dulcis pater. o benigne do
mine. quomodo sic separamur te. quomodo pater sancte
filij tui fugiūt a te. quo ibimus dñe. Hec mirum et
multa alia dicere poterant. O quociens retro respicie
bant videntes qualiter dominus suus ligatus et sine ho
nore trahebatur. o quociens se in terzam precipitabant
et ad celū clamabant. Ex hoc enī magis et magis eo
rum dolor augebatur q videbāt magistrū et dominu⁹
suū sic viliter trahi et canes illos pessimos mordētes et
ad victimā eū trahentes quasi agnū mansuetissimū sine
clamore et resistencia sequi. Quis enī tūc doloris acu
leus discipulor⁹ corda penetrauit qui viderunt dulcissi
mū magistrū et dominū suū tamq malefactorez duci
ad mortem videbant eū eciam ille impissimus iudas
penitencia ductus tāta postmodū fuerit ex hoc reple
tus amaritudie vt maluerit mori q viuere. Cogitare

potes si dña mater sua ibidem fuisset quid fecisset·o do
mina mea q̄ mala et q̄ amara erit tibi dies crastina
quando audies et quando videbis tam crudele specta
culum·O domine Jhesu que anima hec cogitans po
test sustinere q̄ nō rumpatur p̄ dolore· Conspice igi
tur eū quomodo ducatur ab illis nequissimis et de tor
rente surſū versus Jherusalē festinanter et cū impetu
manibꝫ retro a regione dorsi ligatis et vt dicatur cat he
na collo suo imposita expaniditatus tunica nō curiose
sucanctus capite discooperrtus et curuus ex fatigaco
ne et vehementi accelleracone mœrens et quomodo
agnus innocēs inter lupos ibat mordaces· O q̄ vio
lenter eū impellebant p̄ vallis Josaphat medīū et ad
montis ascensū q̄ fatigatus et moleſtijs afflict⁹ tran
sijt p̄ torrentē cedron vt adimpleret scriptura q̄ dicit
de torrente amare sez passionis in via bibet et sic cū im
petu tamq̄ cōtra latronē stridentes et eum pedentes
duxerunt eū p̄ portas aureas p̄ quas in die palmarū
intrauerat que modo clause sunt et adduxerunt eū liga
tum tamquā morte dignū ad annā p̄mum id est p̄mo
Pluribꝫ autē de causis ducebant eū p̄mo ad annā q̄z
vna est q̄ domus anne p̄ oris in via occurrebat et
ideo turpe ei erat et cōtemptus videretur si domū suā in
trepositā p̄teriisset vel forte illuc diuertebāt ne in via
longiori tumultus in populo fieret vel ministri face
bant hoc de voluntate cayphe volentis annā socrū su
um honorare vt diuino iudicio qui erāt affines sanguine
ne sociarentur in scelere· Jtē q̄ annas senior fuit q̄
cayphas· Judiciū autē p̄mo referebatur ad seniores
vt magis iustū apparerat coram hominibꝫ ideo erat eius
anne p̄mo p̄sentari vt excusabilior erat si ab anna con
demnatū ipse postmodū condemnaret· Jtē q̄ hij duo sa
cerdociū vicissim agentibꝫ emerent et sibi p̄ annos vi
cissim succesſerunt et vtilitatē in cōmuni habebāt et ideo
erat eū p̄sentari anne tamquā cōiudici ad quem scire
de iudicio p̄tinebat et vt xp̄s magis dignus morte et
p̄ cōsequens ipse cayphas minoris culpe videret si al
terius q̄ sacerdotis sui sententia et coram iudicibꝫ et pluri
bus xp̄s cōdemnaretur et licet isti pontifices iudicem
non haberent iudicij sanguinis habebāt tamē iudicij
examinis q̄ ipsi examinabant causas de ritus iudicem
spectantes et postea miserunt ad p̄sidem cesaris causas
instructas sm̄ legē vnus sūmus sacerdos p̄ totā suam
vitā officio pontificij fungebatur cui post morte filius
succesſit vt generacionis in sacerdotibꝫ series reperetur
Postmodū vero inuidia et ambicione p̄ncipū crescē
te non solum patri nō succesſit filius sed nec vltra an
num quis officio fungebatur pontificatus et hoc ipsum
pecunia multa petebat a romanis· Unde hij duo sez
annas et Cayphas p̄ncipes sacerdotū erāt licet de tribu
leui non erant et p̄ vices annuas alternatim sacerdocium
ministrabāt q̄d quolibet anno p̄ suis viabꝫ ab herode
emebāt et erat tunc annus cayphe cū passus est do
minus q̄ erat pontifex anni illius id est āministracio
nem ānī illius habebat quāuis iudicij et vtilitas iudi
cij cōmuniter ambox erat· non ergo mirū si iniquū pon
tifices inique iudicauerunt eaā in officio pontificatus
tam nequiter adepti rem sic nephariā gesserūt· Sepe
enī qui p̄ auariciā vel ambicionē ad sacerdocij et dig
nitatē accedit p̄ munificiā in eis seruatur et sceleramen
tum iniquū funesto fine cōsumatur· vide symoniā am
bicione et scismate sacerdocij synagoge deperisse· Ca
ueat igitur ecclesia ne sibi cōtingat simile· Circa hūc
articulum sez ductionē xp̄i est cōsiderandū q̄ xp̄s in
p̄cessu passionis sue nomen hodie duct⁹ fuit· Primo
enī mox vt captus fuit et ligatus duxerunt eū ad an
nā· Secō ab anna ad cayphā· Tercō a cayphā ad pylatum· Quarto a pylato ad herodē· Quinto ab hero
de reductus est ad pylatū· Sexto milites duxerunt
eū intro in atriū p̄torij vbi illuserūt ei· Septimo py
latus duxit eū foras de p̄torio portātē coronā spineā et
vestē purpureā· Octauo duxit eū foras p̄torij ad lo
cum vbi sedit p̄ tribunali· Nono duxerunt eū ad cru
cis patibulū· Et in qualibet istaꝝ ductionū semp singu
lares penas et cōtumelias passus est sicut de singulis
in suis locis patebit has nouē ductiones vsq̄ ad me
ridiem fictas repsentāt fideles qui hodie vsq̄ ad no
nam circueuntes visitant nouē ecclesias in memoriā
q̄ xp̄s postq̄ captus fuit duct⁹ est ad nouē loca· et me
rito fideles hodie sanctoꝝ ecclesias visitāt vt ab ipsis
beneficia obtinere valeant nā hodie sancti valde libera
les ēe debent q̄ hodie de carcere fuerunt liberati et in ce
leste imperiū sublimati· Si q̄s enī de carcere liberare
tur et in imperiū sublimaretur illā die multū diligeret
et in illa die multū liberalis ēet similiter et hoc de sanctis
est credendū· Fuit autē ductio xp̄i violenta q̄ manu
armata et cū turba fuit et ignominiosa q̄ ducebat vin
ctus sicut malefactor et morte dignus fuit eaā dolo
rosa q̄ quātumcūq̄ ipse voluntarie cū eis iret tamen
in fune eū trahebant ac impellebāt et p̄ssuris obuer
berabant ita vt dicere posſ illud p̄s· ex omni parte angu
stie me p̄munt· Ex hoc articulo habentur quatuor do
cumenta· Primū est q̄ fideles in die parasceues visi
tantes nouē ecclesias sm̄ nouē ductiones· In p̄ma
ecclesia rememorari debent quid xp̄s passus fuerit co
ram ānā· in secunda quid coram cayphā· in tercio q̄d co
ram pylato· et sic deinceps vt videre poteris in ordine
suprapositio· Secundū est q̄ si quādo forsan causa dei
ducamur ad penā cū patientia tolleremus amore et
exemplo eius qui p̄ nobis ductus est innocēs sicut
ouis ad occisionē· Tertiū est q̄ licet nos aliquando
ducamur ad malū pene numq̄ tamē patimur nos
duci ad malū culpe q̄ talibꝫ ductionibꝫ nullatenꝰ con
sentire debemꝰ· p̄mo nec ad huiusmodi inuti trahi vo
luntas possumus et ideo si quando ducamur ad tempta
cionem nequaq̄ tamen ducamur in temptacionē per
peccati consensū· Quartū ē vt nos simꝰ docibiles
ad viā iustitie sicut xp̄s valde faciliter p̄mo desideranter
ducebatur ad passionē non repugnans neq̄ remitēs
nec murmurans et sicut ouis os suū non aperiens

in cōformando se huic articulo recognit homo q̄ exp
brabiliter sicut fur vel latro x̄ps ductus fuit et poterit
etiam mentaliter visitare nouē ecclesias sicut deuocō
dabit. Itē formet sibi homo ꝓpositū se velle cū gracia
dei duabilē ee ad omne diuinū beneplacitū et oret di-
ces Jhesus qui vinctus velud malefactor ab iniquis
de loco ad locum exꝓbrabiliter duci voluisti da michi
virtutē vt ad nullū a spiritu maligno vel homine ma
lo seducar peccatū sed spiritu tuo bono deducar ad om
nia tue beneplacita voluntati. Sequebatur autē Jhe-
sum symon petrus et alius discipulus scz Johannes
sed a longe ex timore licet enim isti sicut et alij primo
ex timore fugissent postea tamen ex deuocione secuti
sunt qua feruenciores alijs erant et pre ceteris cristus
dilexerunt et qua maior eos admirācem vis dilectō
nis vulnerabat q̄ Johannes et petrus dominum ad pas
sionem intrinsecum secuntur signat ecclesiaz de iudea et gen
tibus domini passionem secutuā id est imitaturā sed a
longe et differēter. Ecclesia enī ꝓ se patitur sed ille ꝓ
ecclesia et passio sanctorum a longe imitatur passio
nem x̄pi qua non est dolor similis dolori eius. Mi-
stice per hos duos discipulos due vite intelliguntur q̄
x̄pm secuntur scz actiua q̄ ꝑ petruz. et contemplatiua q̄ ꝑ
Johānem significatur et actiua quidē sequitur cristuz
obediendo. Contemplatiua vero recognoscendo et con
templādo. et q̄ Johānes erat notus pontifici introiuit
cū Jhesu in atriū pontificis q̄ ꝓpter notitiam p̄missus
est intrare in atriū cū alijs. Causa autē sue notitie hec
ee potuit q̄ forte missus a patre suo pisces ad domuz
pōtificis pluries portauit. Vel forte q̄ aliquis de cog
nacione eius ibidē seruiebat. vel fm aliquos de dauid
descenderat quia genealogias sacerdotes habebant. Et
duxit johānes hostiarie et fecit introduci petrz qui ex
timore stabat foris ad hostium quasi plagimes future
negacionis factū. Vnde m̄s. qui videbant me foras
fugerunt a me. Mistice autē johānes intratur cū Jhe
su q̄ vita cōtemplatiua est ei familiaris sed petrus fo
ris stabat q̄ actiua vita circa exteriora occupatur per
hoc aūt q̄ fecit introduci petrz Mistice intelligitur
q̄ ꝑ cōtemplatiuā adducatur ad x̄pm actiua. sicut enī
racio inferior dirigitur ꝑ superiorē ita actiua ꝑ contem
platiuā sequere et tu eū vsq̄ ad atriū pontificis et intra
cū eo si poteris vt singula que fiunt videre merearis
Atrium vocatur platea sub duo inter p̄mā portā et se-
cundam vbi erant ministri p̄napis circūsedentes ad ig
nem inter quos stabat petrus calefaciens se. Intus
autē erant in cōsilio p̄na pes sacerdotū et scribe et senio
res et dominus cū eis sicut agn9 inter lupos hec trina
negacio petri fuit inchoata sed postea i domo cayphe
cōsumata et ideo ꝓpter cōtinuacionē materie simul om-
nes tres sunt posite ibi. Jbidē ergo domino Jhesu in
bello et cōflictu duro et aspero pmanente tu aliquan
tulū non sine cōpassione et gemitu dormitabis et q̄e-
kes si tamē hoc poteris facere.

Sequitur oracio.

O Omine Jhesu x̄pe qui in agonia sanguinez
sudasti da michi in erumna pegrinacionis
huius tecū sudare vt otiosa non remaneā sed
requie. sed in sudore vultus mei vescar te
pane vino tuiq̄ sudoris sanguinei balsamū me egro-
tum sanet in precibus deuotis faciat et celesti curie lo
cum reꝑsentet et qui inde oscalo te tradi in manus im
pioz et iniquorum adduci ad mortem pmisisti ac vincula
mortis eterne q̄ nob debebant absoluisti nō pmittas
me tradi in manus crudelū et rumpe vincula cōscien-
cie mee male vt securus decantem. dirupisti domine
vincula mea tibi sacrificabo hostiā laudis. Amen.

De matutinis Capitulū. Ix

Hora matutinali expergeberis a somno tuo
plenus lacrimis et dolore cōfectus ꝓpter
ea que post completoriū cogitasti et nunc
meditaberis et in spiritu tuo videbis qua-
liter dominus tuus sedet inter inimicos su
os despectus et mhonoratus a suis discipulis et amicis
derelict9 et tot malis hominib9 coāctus. O domine Jhe
su quomodo sic sedes tam cōtemptus et desolatus vbi
sūt discipuli tui et amici. O vinculū bonū meū. O singu
lare gaudiū meuz quid faciā cū te sic stare videā certe
domine sedebo in terra tecū et associabo te q̄ non video
hic q̄ diligat te sed potius inimicos tuos insanos et de-
mentes qui odiunt te. Cogita eciaz qualiter dolebant
petrus et Johannes hoc videntes. Jhesu ergo stanti
to et stante ligato ante annā pontificē interrogatur eū
dolose pontifex annas de discipulis suis forsan vbi ēent
et cuius gracia eos collegit vt videret si posset eū deꝑ
hendere q̄ ab eo seducti fuissent et de doctrina ei9 nō
cognoscens veritatis amore. sed ad videndū si possit
ibi fallitatē vel calumniā et aliquid dictū cōtra legem
inuenire et sic causam haberet qua posset accusare eum
et traere romano p̄sidi ad damnandū. Duo enī im
ponebantur x̄po a iudeis scz falsa doctrina et noua ac
seductio et attractio hominū ad se et ideo pontifex exa-
minat eū de vtroq̄ videlicet si ēet seductor hominum
et doctor false doctrine et pmo de discipulis eius quos
videbatur seduxisse. secundo de doctrina eius quasi no
tans eā falsam ee. Dicatur autē annas pontifex non q̄
tunc actu ēet sed q̄ ante fuerat et post ee debebat. Jhe-
sus vero de discipulis suis omnino tacuit q̄ tūc de ip
sis michil bni dicere potuit qui iā fugerant dans nob
exemplū q̄ malū de alijs non debemus dicere nec pec
catum alterius ꝓpalare. sed de doctrina sua respondit
ostendens q̄ non mala vel suspecta sed bona et sana
erat qd delectat ex loco et auditoꝝ testimonio dicens
Ego palā locutus sū mundo id est in publico et mul
tis audiētib9 ego semp docui in templo et synagoga
ubiq̄ locis publicis et in locis p̄sentib9 et in occulto lo
cutus sū michil scz ideo vt occultarē et non innotesce
rem multis quid me interrogas a quo veritatē audire
non desideras interroga eos qui audierunt de quoruz
dictis non habes mundiā vel suspicionē quasi dicerē

paratus sū testimoniū illoꝝ subire qđ tibi magiſtꝝ dictum meū est credibile· Vnde Criſo· Quid ait me & discipulis meis interrogas interroga inimicos meos quū misdicuntur michi hij dicent· Hec eñ est veritatis inextricabilis demonstratio cum inimicos quis eorum inuocat testes ipsos que dicat ita dominus responsionem temptauit vt nec veritatē tacere nec se defendere videretur dās nobis formā temptāte respondēdi hostibus ita vt nec veritatē celemus nec eos cōtra nos dictis puocemus Tunc vnus ministroꝝ pontificis qui dicitur fuisse malchus cuius sanauerat auriculam ingratus accepti beneficij dedit Jhesu alapā repſentās puersos qui p beneficijs impensis mala rependunt et dixit sic respondens pontifici· ille eñ minister sceleris accepit responsionē Jhesu quasi notasset pontificem de stulta interrogatione et dans sibi alapā ad impperium voluit vindicare qp placabiliter non respondebat pontifici plane cōfitendo vel negādo qđ alapa vt plurimum p vindicandis offensionibus verboꝝ solet dari· In hac alapa impleta est ꝓphecia illa dabit percutienti se maxillā· Est eñ alapa percussio in maxillā sicut colaphus est percussio in collū· ipse vero dominus longanimis et patiens malū p malo non reddidit sed hanc cōtumeliā sicut et multas alias que secuntur p nobis cū omni patientia et mansuetudine tollerauit et patiēdam docuit humiliter vultu placido et submisso sermone modeste respondendo et veritatem ostendendo ac ministrum cui quamlibet et penam solo nutu irrogare poterat blande et caritatiue corripiendo· Si inquit male et contra veritatem locutus sum et habes reprehendere que dixi demonstra et testimoniū phibe de malo et pba mendaciū· si autē bene et non habes reprehendere cur me cedis iniuste quid ista responsione verius mansuetius et iustius· hic colligimus posse interpare nobis iniuriantes et arguere ita tamē qp moderate et patiēter· Respondendū est eñ quādoq; stulto iuxta stultitiā suā ne sibi sapiens videatur· O veraꝝ et pie Jhesu que nā anima tibi deuota hec cernens et audiens valeat se cōtinere a lacrimis et dolore occultare interne cōpassionis· Vnde Criſo· vnus dedit alapā Jhesu hec dicente Quid hoc fiet vtiq; stultius horreas celuꝝ excessū mentis patris terra dominatore longanimitate et seruoꝝ in deuotione· Vnde Augſ· si cogitemus quis accepit alapā nōne vellemus eū qui percussit aut celesti igne cōsumi et terra debitāte absorberi aut correptū demonio volitari aut aliqua huiusmodi qualibet pena vel eā grauiori puniri· Quid eñ hoꝝ p potentiam iubere non potuiſſ p quē factus est mundus nisi patientiā nos maluiſſ docere qua vincitur mundus hec Augſ· Sed sm eundem Dicet forte aliquis qr cepit Jhesus facere et docere cur nō fecit qđ docuit p̄bendo alteram maxillā Dicendum p dicta et p̄cepta sacre scripture ex factis et dictis xp̄i et sanctoꝝ debet interp̄tari sic ergo sacra scriptura interp̄tanda est sm qp xp̄s et sancti cā seruauerunt· xp̄s autē vtiq; p̄cepta que docuit p̄ius implenit et in homie quē suscipe dignatus est viuendi nobis exemplū tribuit non p̄buit illi aliā maxillam nec paulus vt in actibꝰ legitur hoc fecit ostendens patienti maxillam non actu ipse p̄bendam ee alteram sed animo paratū ee ad patiendum si opus sit· fieri eñ potest vt alterā maxillā visibiliter homo p̄beat et iratus sed beatus est qui in omnibꝰ que iniuste p iustitia patitur potest veraciter dicere paratū cor meū deus paratū cor meū· Vnde istud xp̄i p̄ceptū de p̄bendo maxillā aliā et similiter de non resistendo malo et plura alia non danitur et intelliguntur absolute et ad litterā sed magis ad animū et ipsius ꝓparationē vt homo animū habeat paratū ad hec facienda vbi viderit expedire ad dei honorē et ecclesie vtilitatē alias autē non· Hoc dominus seruauit qui paratus erat dare aliā maxillā si opus fuiſſ patienti qr totū corpus suū penis acerbissimis p̄buit et occasionē ymo aliquā do expedit iniuriantibꝰ respondere ad ipsoꝝ et aliorū instructionē sicut fecit hic xp̄s et vt in actibꝰ legitur paulus et aliquādo eā facto resistere ne det occasio male agēdi· sic ergo excusatio domini qua sic respondit vtilis ad instructionē fuit et multis alijs cōducibilis ibi de eū forte affecerunt· Ex hoc articulo alapizationis habentur tria documenta· Primū est qr xp̄s p nobis alapizari voluit vt nos ora nostra cōpescamus ne qđ cōtra diuinū honorē loquamur et eā vt ad bonū loquendum vel agendū exeramur sicut aliquando aliqs patitur vt a corpore exeratur· Secundum est vt et nos discamus in iniurijs et contumelijs nobis illatis patientiā habere imitatione domini qui in hoc speculiter nobis exemplū magne patientie dignatus est p̄bere et sicut xp̄s eadē nocte omnes illusiones et vere cūdias ab inquis sibi factas patienter sustinuit sic homo cōtumelias et obprobria et cuncta mala in verbis seu factis ab impijs hominibꝰ sibi illata patienter ferat amore suę redemptoris similia et multo maiora ꝓpter ipsū patientis· Tertiū est qp consilia euangelica non semp oportet seruare ad litterā sed aliquando sm animi ꝓparationē et maxime vbi de hoc ex factis xp̄i et sanctoꝝ informationem habemus et auctoritatē· Ad cōformandū se isti articulo potest homo sibipsi dare alapā moderatam ad repſentandū alapā cristi p omnibus verbis suis ociosis vt eā p̄ius et mendosis et orare dicens Jhesu qui ab anne ministro dedi alapa voluisti da michi queso graciam tuā q̄ me a tua laude numquā cessare faciat et ab ocioso sermone compescat Et misit Jhesū annas ligatū quasi reū et morte dignū et iā coram eo cōdemnatū ad cayphā pontificem qr cristi examinatio pīncipaliter pertinebat ad ipsū et conuenerūt omnes sacerdotes id est pīncipes sacerdotū et scribe id est legisperiti et seniores id est iudices ordinarij examinandū xp̄m et iudicandū et ad tractandū de ipsius codēpnatione et morte· Cū g̃ p̄sentatur cōtra malignantium aduersus eū illi quasi leo capta p̄da exultat Bene potes cogitare qp male eum receperūt et quomō

sine honore fōrte in terra viliter coram ipsis sedere fe-
cerunt. Petrus autem et hic vsq; in atriū id ē vsq; q̄
puenit ad atrium principis sacerdotum sequebatur eū
ex deuocione et amore quāuis a longe ꝓpter timorem
quē caritas trahebat timor retrahebat. Dixit ꝑm Be-
dam in hoc maxima est nobis āmiracōne veneranduſ
q̄ dominus non reliquit eā cū timeret et ingressus
intus sed in ipsū atriū deductus p hostiariā similiter vt
supra sedebat cū ministris ad ignē q̄ frigus erat sicut
solet ēe in mari et post mediā noctē vt finē negocij
videret et quid pontifex de domino iudicaret. Principes
aut̄ sacerdotū et omne cōsiliū q̄ vera testimonia
inuenire non poterant falsū querebāt ꝓcurando et sub
ornando et non inuenerunt vnde eum tamquā morte
dignā cora pylato accusare possent licet multi falsi te-
stes ad id ꝓcurādum accessissēt quox testimonia nō
erāt cōuenientia et sic defecerunt scrutantes scrutinio.
Mentita est enī iniq̄tas sibi vt regina aduersus Jo-
seph et sacerdotes aduersus susannā q̄ ignis sine ma-
teria defiat. Vbi Origenes falsa enī testimonia tūc lo-
cum habent quādo cū colore aliquo ꝓferunt sed nec
color inueniebatur qui posſ cōtra Jhesū adiuuare mē
dacia q̄ maximā laudē exhibet Jhesu qui sic omnia ir
reprehensibiliter dixit et fecit vt nullā veri similitudinē
inuenirēt in eo reprehensionis mali et multū astuti hec
Origenes. Sed de omni testimonio solū duox exprā
mitur de quibus subiungitur. Nouissime autem sex post
multox falsa testimonia duo falsi testes dixerunt nos
audiuimus eū dicentē posſū destruere templuz dei hoc
manu factū et post triduū aliud nō manufactū edifica
re. Ex hoc autē conabāt ꝓbare q̄ ipse diuinā potē
ciam quasi deus sibi vsurparet sed falsi testes erāt q̄ et
sensū et verba xp̄i mutabant. Ad q̄d xp̄s michil respō
dit q̄ mendacibantur aperte. nō enī dixerat hoc de tem-
plo salomonis ſ ꝓprij corporis. vñ Jero. falsus testis
est qui non eodē sensu dicta intelligit quo ꝓferuntur
Dominus enī dixerat de templo corporis sui sed im-
pis verbis calumniātur et pauca additis vel mutatis
quasi iustā calumniā faciunt. Saluator dixerat soluite ſ
templū illi cōmutant et ayunt posſū destruere templū
dei. vos inquit soluite nō ego q̄ illiciti est vt ipsi no-
bis manus inferamus. Demū illi euertūt et post tri
duū edificabo illud vt ꝓprie de templo iudaico dixisse
videatur. Dominus autē vt ostenderet animale et spi
rituale templū dixit et ego in triduo suscitabo illud. ait
ud est suscitare aliud edificare hec Jero. Dicens aūt
dominus soluite non dicit ꝓpiendo sed ꝓdicendo eis
q̄d erant facturi ꝓdicens mortē suā in q̄ corpus eius q̄
erat templū deitatis solutū est. Vnde est sensus Solui
te id est soluens corp⁹ meū p mortē quā michi inferē
tis et in tribus diebus exitabo illud. Exitare enī est a
somno mortis reuocare q̄d ꝓprie cōpetit templo spiri
tuali sex suo corpori sed reedificare ꝓprie cōpetit templo
materiali non tamē manus miraculū erat templū ma-
nufactū in tribus diebus reedificare q̄ seipsū post mortē
die tertia resuscitare. Jtē possunt dici falsi testes ex fal-
sa intencione q̄ intendebant mortē innocentis procura-
re. Ex hoc articulo sex declarationis falsi testimonij sumū
tur tria documenta. Primū est q̄ nos falsū testimoni
um ꝑmo omnē falsitatē et mendaciū fūme detestemur
q̄ mēdacius et fallacius xp̄s morti est additus et nos
quodlibetcūq; falsū testimoniū et mendaciū cōtra ꝓximū
ꝓferimus xp̄m quantū in nobis est morti addiamus
Vnde q̄ detestabile sit istud crimen ostendit Ysidorus
dicens testis falsidicus tribus ꝓsonis est obnoxius. pri
mū deo quem periurando contempnit. consequenter iu
dicem quem mendendo fallit. postremo innocenti quez
falso testimonio ledit. Secundum est q̄ nos discā-
mus mecrimmacones si nobis inferantur amore dei
paciēter sustinere sicut cristus pro nobis ad omnes
falsas mecrimmacones simpliciter tacuit. q̄ ꝑm Aug⁹.
Aperta mendacia non sunt responsione digna. Ter-
cium est vt nos fallacias studeam⁹ quantū cū deo pos-
sumus detimare. Ad hoc enī dominus falsos testes su
stinuit vt nos ab eis eriperet sicut eā morte sustinuit
vt nos a morte liberaret. Ad cōformandū se isti articu
lo grauas homo referat xp̄o q̄ falsos testes cōtra se ad
mittit vt nos veritate fulciret et sic orat Jhu q̄ a iudeis
falsis testimonijs accusari voluisti da michi nemini fal
sas calumnias inferre et illatas ꝓ tuo honore paciēn-
ter sufferre. Dicens autē cayphas pñceps sacerdotum
q̄ Jhesus tacebat et q̄ testimonia cōtra eū ꝓducta ad
eius cōdemnacionē non sufficiebant ꝓturbatus q̄ nō
inuenit locū calumnie et vnde posſ Jhesū iuste cōdem
nare sic q̄ ira cōmotus et vesania mentis agitatus sur
gens ex impaciencia in medū de solio sacerdotali ait il
li michil respondes ad ea que illi aduersus te testifican
tur motu corporis insania mentis demonstrant cū tē-
perancia et grauitas in verbo opere et gestu iudicē et
ꝓlatū decet ꝑm Bedā ad respōsū ꝓuocat vt ex occa
sione sermonis locū accusandi inueniat. Jhesus autez
tacebat et michil respondit ꝓmo vt ostenderet suā iu-
sticiam q̄ et illi indigni erant et ea q̄ cōtra ipsū dicebā
tur erant falsa et responsione indigna. secundo suā mi-
sericordiam ne illi amplius peccarent si in malicia per
durarent. tercio suā sapienciā q̄ sciebat vt deus q̄ q̄
quid respondiſſ traxiſſent in calumniam et responsio
excusacionis nullo audiente fuiſſ inutilis. quarto suā
paciencia vt exemplū daret cōtemnere calumniancū
voces et penas fortiter silere q̄ sine vllo ꝓfectu defen
dere. hic colligamus penas cauby et detractoribus vel
quibus libet non ē respondendum cum nulla securitas sit
vtilitas sed penas incōmoditas. Quanto aūt magis
Jhesus ad indignos responsione tacebat tantomagis
pontifex furens eū ad respondendum ꝓuocabat vt ex
verbis eius occasionez calumniandi reperiret. Tunc
enī pñceps sacerdotū rursus interrogās dixit ei Adiu
ro te p deū viuū vt dicas nobis si tu es xp̄s filius dei
naturalis dei benedicti qui ad eū capiendum quasi la
tronem miserat nunc de furto et vsurpacione deitatis

exaiat nō tñ veritatē desideraī sed magis calumniā
parat. Ad hoc autē Jhesus respondit vt mexcusabiles
ēent et ꝓpter reuerenciam dnīi nominis muocati et
dixit illi tu dixisti qz ego sū veritatē eis respondit vt
mexcusabiles ēent et ne nomē dei sperneret videretur.
adiecit verumtamē dico vobis āmodo videbitis oculi
corpozeis filiū hominis sez me quē modo cōtemnitis et
ignominiose tractatis in die iudicij sedentē vt iudicez
a dextris virtutis id est maiestatis dei patris id est in
equalitate et plenissima potestate patris. Hoc est sm
Jero. in vita regnantē sempiterna et virtute dnīca et
venientē ad iudicū sm formā humanā in nubiby celi
sicut ascendet vbi videbit eū omnis oculus et qui eum
pupugerunt quasi diceret vos me vt puz hominē cō
temnitis et quasi impiū cōdemnatis sed tamē ꝓpter hoc
me exaltatū sup omnes celos et iudicē videbitis. Tūc
pñceps sacerdotū qui furzexerat in furoze magis insi
miens scidit vestimenta sua in rabie qz sm Beda quē
de solio sacerdotali furoz excusserat eundē rabies ad sci
dendum vestes ꝓuocat et in hoc facto cayphas ꝓhe
tauit quāuis ipse nescierit. bis enī nesciens ꝓphetā
uit semel verbo qz tamdo dixit expedit vt vnus homo
moziatur ꝓ populo. altera vice facto vt patet hoc lo
co. qz sm Jero. ꝓ hoc ostendit iudeos sacerdotale glo
riam pdidisse. dū enī vestē sibi discidit ipsū quo tege
batur velamentū legis abiecit. Unde et Beda alaozi
aūt misterio factū est vt in passione dnīca pontifex
iudeoz vestimenta sua scinderet hoc est ex hoc cū tuni
ca dnīca nec ab ipsis qui eū crucifixere militiby scin
di potuerit. figurabatur enī qz sacerdociū iudeoz ꝓ sce
leriby pontificū ēet scindendū et a statu sue integritatis
soluendū et auferendū cū soliditas ecclesie seu fixi que
vestis dei solet appellari numquam valeat scindi vel
disrumpi hoc ia est oculis cernere qz videmus iudeos
sacerdocij gloriā pdidisse et sedē a cerimonijs vacuam
ēe. ecclesiā vero et fidē eius qz supza petrā fundata est
in sua soliditate pmanere hec Beda Nos quippe erat
iudeis scindere vestimenta in signū doloris in detesta
tionis criminis cum aliquid blasphemie et quasi contra
deū audiebant sicut paulus et barnabas sciderunt ve
stes cū cultu dnīmo se honozari videbant. hoc autē ta
enozme peccatū pñceps sacerdotū imponebat xpō di
cens exclamando blasphemauit sez attribuēs sibi qd
dei ē. blasphemia enī est attribuē creature qd soli deo
est vel deo qd solius creature est Quid adhuc egemꝰ
testiby quasi diceret ꝓ michilo laboramus querendo te
stes ecce nunc id est in aperto et cozā omniby audistis
blasphemiā O miser et pñceps nequā non dixit cristū
blasphemiā sed veritatē tu ipse blasphemas q quod
dei est deo non attribuis sed filiū dei purā creaturaz cre
dis et ideo blasphemia tua tecum est in pdicionē. sicut
ergo xpūs in mozte discriminē ad cayphā adductus
veritatē non deseruit sed ostanter se dei filiū cuz omni
modestia confessus fuit sic verus ipsius seruus ꝓpter vi
tande a pozale periculū debet veritatē deserere sed vsqz
in mozte ostans pseuerare. Ex hoc articulo impositio
nis blasphemie sumitur documentū qz nos debemus ēe
ab omni blasphemia puri et imunes tā quo ad nos q
quo ad alios. Quo ad nos quidē vt nichil dicamꝰ vl
omittamus quo nomē dei blasphemetur qd fit multi
pliciter vt siue quis expresse maledicat deo vel sanctis
siue quis blasphemet baptismū vel alia ecclesie sacra
menta. Blasphemat eaā verbū dei qui detrimit et spi
ritum sanctū blasphemat qui sacris canonibꝰ derogat
Xpūs igitur licet non solū a blasphemia sed et ab omni
peccato purissimus fuerit blasphemiā tamē sibi impo
ni pmisit vt nos puros a blasphemia custodiamus.
quo ad alios eaā vt nos alijs eaā blasphemiā nō in
feramus ita q ꝓ os nostz numquā verbum blasphe
mie vel maledicti exeat vtra aliquē eaā maledicto
dignū sicut iste cayphas eoipso blasphemus fuit quo
blasphemiā creatozi imposuit. et potuisti xpūs respondē
re Non ego sed tu blasphemas sed dominus voluit p
os exire suū aliqd blasphemie verbū nobis in exem
plū de quo eaā pulchrā doctrinā habemus in epistō
la iude vbi dicitur q michahel archangelꝰ cū altica
retur cū dyabolo de moysi corpoze non est ausus iu
dicium blasphemie inferre dyabolo sed dixit imperet
tibi dominus sup hoc verbo dicit Jero. si michahel nō
fuit ausus dyabolo certe maledictionis dignissimo iu
dicium inferre blasphemie quāromagis eos ab omni
maledicto puros ēe oportet qui ꝙtidiane sunt mireba
tur dyabolus maledictū. sed ꝓ os angeli blasphemiā
exire non debuit hec Jero. Si igitur dyabolus licet
voluntate malus in substancia tamē bonus ab angelo
non blasphematur qz aliud ꝓferret aduersus bonā na
turam que dei est creatura quantomagis ab hominib
blasphemia est cauenda in quācūq creaturā et maxi
me creatozē. Ad oformandū se isti articulo p ortariuz
benedicat homo deo dicens illud Sit nomē dnīmi be
nedictū ex hoc nunc et vsqz in seculū vel aliqd huius
modi Jhesu qui blasphemie crimē falso tibi impom
tuisti custodi ne vnquā p me nomē tuū verbo vl fa
cto blasphemetur nec ꝓ os meū blasphemiā vel ma
ledictū aliquomodo ꝓferatur. Cuz autē pñceps sacer
dotū dixisti ecce nūc audistis blasphemiā adieat quid
vobis nunc sm legē videtur tunc ille omnes damna
uerūt eū et respondentes dixerunt reus est mortis cuz
tamē veritatē dixisset eis ipsi erant accusantes ipsi di
scendentes ipsi sententiam ꝓferentes sm Beda senten
tia sua se damnat qui eum morti adiudicant quem et
oziis et operis sui testimonio deū ēe cognoscere possūt
et quidē in hoc vez respondissent supposita veritatez
facti omnis enī qui blasphemat nomē dei sm legē reꝰ
est mortis qz debet lapidari. sed qz factū sup quo fun
dabatur questio fuit falsū ideo responsio fuit falsa ac
ꝓphana et iniqua. Ex hoc articulo damnacōnis xpi ad
mozte habemus duo documenta. primū est vt caue
mus ne vnquā illa vox iudeoz reus est mortis q xpi
auribꝰ innocenter insonuit nostris mentalibꝰ auribꝰ

insonet et in nob locū veraciter habeat· nā de quocūq; existente in peccato mortali verum est dicere reus est mortis· Secundū est vt si quando nos a psecutoribꝫ ꝓpter xp̄m ꝺemnemur ad mortē non pturbemur ꝫ po cius gaudeam⁹ respicientes ad mercedē· Ad ꝺformādū se isti articulo recogitet homo qualiter ipse sepe ꝓpter demerita sua reū mortis se fecerit sed dei misericordia sic hactenus ꝺseruatus ꝓ sua emendacione vel alia⁹ put deus inspirauerit dicat Jhesu qui ꝓphanā impio⁹ vocē sez reuz te ee mortis minime timuisti custodi me ne in oculis tuis eterne mortis reus muemiar· Tūc q̄ arcūstabant omnes fere insimul irruerunt sup domi num Jhesū et illudebant ei alij spuebāt in vultū eiꝰ benigmissimū taquā in hominē vilē et pestifez et mor te dignū sez ofessū se ee deo equalē vt opleretur quod dictū est faciē meā non auerti a confusione sputoꝝ· ꝓpri um em̄ tuꝺoꝝ erat in ꝺceptū ac vituperū et despectū ꝺspuere in faciē eius quē abiciebant et tā horribiliter et incessant in facies hominum spuebant vt q̄q; eos suffocarent· Quid turpius quid despectius quid igno miniosius et vituperiosius quaz in faciem exspuere et maxime in illam faciem speciosissimam in quā desiꝺe rant angeli ꝓspicere· O quam ceca emulacō infelicū Judeoꝝ qui non exhoꝛruerūt turpissimis sputis suis maculare et ꝺeturpare faciē tam amabilem et non tm̄ simplicib⁹ saltē sputis sed verisimiliter eciam excreā cōmb⁹ suis fetidissimis· Unde Mathеus non dicit spu erūt sed exspuerūt quasi excreando spuerūt· Marcus autē cōspuerūt dicit q̄ non tm̄ vnus sed plures simul cōspuerūt· Et sic illa facies benedicta facta est ita ab hominabil⁹ quasi esset lepsa exsputis et verberib⁹ q̄ ei vt subditur in faciem cū palmis ꝺederūt hoc est contra illos qui adulterinis coloribꝫ ornare suas mtūt facies Ex hoc particulo ꝺspuacionis in facies sumūtur duo do cumenta· pmū est q̄ nos diligenter caueamus ne et nos vmq̄ cū Judeis xp̄i facies cōspuam⁹ quod fit mo dis pluribꝫ· Primo namq; ꝛm Jero· faciē xp̄i cōspuūt qui ꝺsciena sua fedis cogitacionib⁹ et actionib⁹ pollu unt· Quia em̄ xp̄s ꝺsciena sanctā inhabitat in qua ꝺi facies id est ymago relucet hmc est q̄ qui ꝺsciena am sua peccatis pollut quasi sputū in xp̄i faciē ꝓiat et ideo dicit Jero· q̄ dominus noster in facies sua ꝺspu volunt vt sputaminib⁹ susceptis faciē anime nostre la uare· Secundo ꝛm Rabanū illi in faciē xp̄i cōspuunt qui a psenā gracie eius execrandis verbis ex interna cece mentis infamia ꝺceptis respuūt et eū in carne ve missē negant· Terdo ꝛm Gre· faciē xp̄i ꝺspuunt qui iustos et sanctos in p̄senti vita ꝺfutant et in eoꝝ ore melius fluxa verba q̄si fluentes salinas mittūt· Quar to potest dici q̄ ad litteram xp̄m in faciē ꝺspuunt qui eu⁹ charistiā indigne sumunt· Quicūq; em̄ polluta ꝺsci enia corpus xp̄i in os suū acapuūt hij salutia sua pec cato infecta sacramentū ingnunt maculant et deglu diunt ac p hoc in faciē xp̄i ꝺspuunt· Quinto in faciem xp̄i ꝺspuunt qui p̄latos suos ꝺemnunt· Jtez sexto in faciē xp̄i despective ꝺspuunt qui ḡtes deo de quolibet sibi ꝺato munere non agunt· Secundū documentuz est vt nos ista sputa turpissima et alia facta exprobrabi lia passionis xp̄i nobis ad magnā gloziā reputemus Unde Crisо· Attende q̄ euangelista cū summa diligē cia ea que videntur ee exprobratissima exponit michil oc cultans vel obmittens aut vere cundans sed gloriaz existimans maximā dominatorē ozbis terraz ꝓ nob talia fustinere· hec autē legamus cōtinue hec nostre menti inscribamus et in hijs gloziemur hec Crisо· Et siquidē istud documentū possit referri ad singula pū cta dominice passionis· ꝓpue tamen ad istud qđ sic exprobratissimū fuit· Ad ꝺformādū se huic articulo for met hō in mēte sua xp̄m tā horribiliter sputis in faciē de turpatū et regraciet sibi ꝓ magna gloria nostra· re cogitet eāā quocēs ipse faciē illā speciosissimā in con sciencia sua polluit· Jtē quocens indigne comunicā do sputi sui ꝺtactu xp̄m sordidauerit et ozet Jhesu qui imundis tuꝺoꝝ sputis pulcherzimā faciē tuā macula ri voluisti da michi tue ymaginis faciē in me numq̄ meis sordidis actibus aut cogitacionib⁹ inq̄nari· Alij velabant faciē eius qđ velamē manet vsq; hodie sup corda eoꝝ q̄ ab eis faciē suā abscondit· O insana cecitas infelicū tuꝺoꝝ q̄ illā ꝺsiderabilē faciē quā aduēnu ram patres eoꝝ et ꝓphete diu cū longo suspirio ꝺsiderā uerūt· ipi infelices cū penitentem habuerūt tam ig nominiose velauerūt· velauerunt inquam vt alit loc da non vt ipe illa scelera non videat vt a seipis faciē et gracam cognicōnis eius abscondant· Ostenderunt ꝓ hoc eciam nescienter q̄ in faciem xp̄i nullus in fidelis et aduersus a deo intueri potest· q̄ est ab eis velata· Et similis racō ē de falsis xp̄ianis· Sed sicut dicit Apo stolus cū quis cōuersus fuerit ad dū tūc auferetur ve lamen· Ex hoc particulo velacōnis faciei habentur plu ra documenta· pmū q̄ nos sūme caueamus ne velaēz ante xp̄i faciem ponamus· Sed heu multi xp̄iani ve lamen ante xp̄i faciem ponūt quales sūt qui infronte peccant quasi deus eos non videat· quales eciam sūt q̄ sub velamine cuiusda libertatis libere peccāt· Jtē ve lamen ante xp̄i faciem ponūt qui ymagmem dei in se velamē culpe et ignoraāe obtegūt et obscurāt· Dicit em̄ Jero· q̄ ideo xp̄us ꝓ nobis velare voluit vt ve lamma faciei sue velamē culpe et ignoraāe a cordib⁹ nostris auferat· Insup faciē xp̄i velant qui a seipsis graciam cognicōnis eius abscondunt· Item oculos do mini videtes omnes velant qui malum ꝓ bono dant vel vendunt· Item est hic documentū q̄ et nos inter dum debemus facies nostras velare ne oculi nostri vi deant vanitatē vel saltē oculos habere defixos in terrā et sic faciē quasi habere velatā ne capiatur in exterioꝝ aspectu et concupiscencia· Ad ꝺformandū se huic articu lo recogitet homo quomodo omnia nuda et apta sint oculis dei vt ex hoc retrahatur a peccando· Jtē memo retur quomodo ipse lummosam faciē ymaginis dei in se subtexit et obscurauit peccatis· Jhesu qui faciē tuam

gradosissimam velari voluisti illustra queso faciē tuaz
sup me indignū seruū tuū et ymaginē tuā in me non
sinas obscurari · velamē quoq; culpe et ignorācie a cor
de meo digneris auferre · Alij colaphis eū cedebant
id est in collo percussebant · solēt in collo pcuti fatui et
despectabiles psone · vnde in hoc q; videt xp̄m colaphi
zabant non tam attenditur lesio percussionis quā maxi
ma ostumelia despectionis · Ex hoc articulo colaphiza-
cionis tale habetur documentū q; caueamus ne et nos
aliquando xp̄m colaphizemus sm Beda; omnes falsi
xp̄iani xp̄m colaphizant qui ore offenduntur xp̄m factis
autē negāt · colaphus datur a retro illi ergo colaphi
zant xp̄m dominū q; ei blandiuntur ore cū offendo ei
retro quo deberēt eū sequi p bonā vitā colaphizāt eū
malis operib; xp̄o obtradicendo · Jtē sm Aug̃ · colaphiz
xp̄m credunt qui ei honores suos p̄ferunt · Jtē a tergo
xp̄m colaphis verberat qui primū post tergū suū mi-
famat · Jtē ē documētū q; sicut xp̄s p nobis ē colaphi
zatus sic et nos colaphizacones suas spirituales qua-
plerūq; nobis mfligit non solū patienter sed et prudē
ter portemus sicut frat Aposto · qui dicebat · Datus est
michi stimulus carnis mee angelus sathane qui me co
laphizet rē · Ad oformandū se huic articulo potest hō
sibipsi dare colaphū m memoracionē colaphoz xp̄i ·
et sic orare · Jhesu qui a iudeis colaphizari voluisti da
michi sic te ore offitere vt cōtrarijs operib; nullatenus
colaphizem · Alij palmas in faciē eius dederunt et faciē
eius pulserunt · Dicatur autē palma sm Papiāmanū
extensa vel explicata sicut pugnus dicatur manus cō-
plosa · Manib; ergo extensis et palmis eū in faciē per
cusserunt ex qua pulsione plus affligitur homo q; de
pulsione in collo · In facie enī sunt omnes sensus et
sunt ibi membra tenera facile lesibilia · vnde verisimi-
le ē q; ex tali pulsione fluerent sanguis p nares et os
licet hoc ab euangelistis nō exp̄matur · O q; horrendū
scelus impijssimoz iudeoz q; faciē tā formosam tam
crudeliter verberib; afferunt sm Jero · volunt alapis
expalmari · vt nos ei in laudē nostris manib; sez opi-
bus et labijs applaudaremus · Ex hoc articulo pulsionis
in faciē habentur plura documenta · Primū est · q; nos
exemplū xp̄i imitando discamus patienter sustinere si
quis in faciē nos cedat sicut Apo · quosdā de hoc com-
mendat qō non solū accipiendū est ad litterā sicut in
p̄posito xp̄s ad litterā cesus fuit in faciē sed eaā Misti
ce q; dicit Glosa ibidem faciē creditur in cuius os mi-
nistria irrogantur nā et isto modo xp̄s in faciē cesus fuit p
quanto multas iniurias et impperia ei in faciē obiece
runt · Sicut ergo dominus noster ab omnib; talib;
increpacionib; blasphemijs pulsionib; et sputis faciez
suam q; auertit quinimo voluntarie ad omnia illa fa
ciem suā eis p nobis obtulit sic et nos casu ingruente
sustinere similia p xp̄o non recusemus · Secundum
documentum est · vt caueamus ne et nos demus pal-
mas in faciem xp̄i · q; sm Aug̃ · illi palmas in faciē xp̄i
dant qui p̄fidia decati eū in carnē nō venisse affirmāt
tamquā p̄senciā eius exterminantes et repellentes Jtē
in faciē xp̄i dant palmas illi sacerdotes q; pollutis mani
bus corpus xp̄i tangunt et otrectant · Jtē faciē xp̄i
alapis cōtendit qui primū in p̄senciā suā ofundit · Ad
oformandū se huic articulo recogitet homo quocies
ipse ymaginē dei in se offenderit et paratus sit sm p̄pa-
cionem eū primo libenter velle in faciē cedi non so
lum verbaliter sed eciā realiter casu opportuno · Item
recogitet sacerdos quocies manus suas pollutas in fa
ciem xp̄i miserit corpus suū indigne tractādo · Jhesu
qui iudeoz manib; faciē tuā speciosissimā cedi voluisti
da michi ymaginis tue faciem in me semp illibatā il-
lesamq; seruare · ne quādo iniquitatū mearū sceleratis
manib; meis violet · Ministri alapis eū cedebāt id est
in maxillas eū pulsabant · de quo poteris meditari si-
cut dictū est supra de alapizacione coram anna pontifi
ce facta · pulsantes autē eū in capite · interrogabāt eū
dicentes · p̄phetiza nobis xp̄e quis est qui te percussit · si
in qua nā parte capitis percusserunt eū tunc quādo hoc
dicebant de hoc euangeliste diuersimode locuntur · vñ
potest dici q; cū velassēt faciē ei; q̄libet eoz percussit eū
vbi voluit quidā in collo · alij in faciē · Alij i maxillas
et sic pulsantes interrogauerunt eū dicentes p̄phetiza
nobis xp̄e quis est qui te percussit · et hoc derisorie dixe-
runt quasi in ostumeliā eius qui se p̄phetā a populo ha
beri volebat · et quē populus magnū p̄phetam reputa-
bat · p hoc enī designabant q; falsus p̄pheta ēet · q; igno
raret quis eū percussisset · Vnde Theo · dicit q; dominus
p̄phetaz vt pseudo p̄pheta deluditur · et quādo ipsi euz
illis verbis irrisserunt et quasi ludibriū de eo fecerunt ·
idarco eis nichil respondit · Vt enī dicit Jero · Stul-
tum erat verberantib; respondere · et p̄phetare cedentē cū
palā pulsantis infamia videretur · Ex hoc articulo lu-
dibriose expectacionis p̄phetizādi habentur quatuor do-
cumenta · Primū est q; non illudamus xp̄o putantes
mala nostra non videri ab eo · Jrā sm Beda quecumq;
re p̄bris actib; eū exarcebant dū suas cogitaciones
et opera tenebraz ab eo videri non putant quasi illu
dentes dicūt quis est qui te percussit · Secundū est q; cō
sideremus nosmetipsos si vnquā manu prauā operis
xp̄m percusserimus q; si nescimus expectamus pia fide
a xp̄o q; videri irrisione ab eo exierūt vt p̄phetizet nob
docēdo nos cognoscere culpas nīas · Terciū ē q; nos
cauere debemus ne a xp̄o p̄phetā vel miraculū tempta
tiue expetamus · Vnde Aug̃ · quantis me cū suggre-
stionem machinacionib; agit inimicus vt signū aliq̄
petā · sed obsecro domine vt quēadmodū a me longe
est ista ostensio ita sit semp lōge atq; longius · Quan
tum est q; indignis non est effundendū donū dei vnde
licet xp̄s ēet vere p̄pheta ymo dominus et auctor p̄phe
taz nolut tamē p̄phetare irrisoribus suis sic et doctō-
res p tempore et loco debent verbū dei subtrahere au-
ditoribus indignis · Ad oformandū se huic articulo re-
cogitet homo quantā irrisionē et infatuacionē dominus
noster in hoc facto ē passus et quomodo iudei ludū q̄si

puerorum fecerunt de eo et erat dicendo· Jhesu qui ludibrijs tradetur pcussus in capite pphetare exacte tui sti pphetia tu michi obsecro xpe vt cognoscā quis et qualis ego miser fuiu qui tuaes manu praui operis pchdolor te pcussi· Insup potes eaā meditari q alij manu reuersa dulcissimū et mellifluū os eius pcusse runt alij pugnis eū cedebant· alij sanctissimā barbaz eius euellebat· alij p suos venerabiles capillos ipsū trahebant et viliter inter pedes calcabant ac sine re uerencia et pietate aliqua dominū angelorum male tra ctabant et mchilominus alia multa blasphemantes dicebāt in eū et faciebant· Cum enī crudelissimi et si ne misericordia ēent omnia mala et vituperia que po terant ei faciebant· Alij ex sua mala voluntate ad hoc moti· Alij vt placerent maioribz qui erant immanissi mi quid ergo tu faceres si id videres numquid non te ipsū ,piceres sup ipsū dominū tuū dicens Nolite iam facere tantū malum domino meo ecce me facite michi ecce pcutite me et domino meo tantas iniurias irro gare nolite et tunc amplexareris flexis genibz dominū et magistrū tuū et sic susceipes libēter sup te pcussiones ad tuendū ipsū· qō sic te modo facere recogites et totū sicut si pīsens ēes factum estimes· Cōspice ergo singu la quomodo illi maledicti dominū verāt falsos testes pcurāt ipsū examinant q veritatē sez se dei filiū ofessū ēe quasi blasphemū cōdemnant et quomodo ob pbrijs vexatus in omnib paciens se habet et opatere sibi q p te omnia sustinet tugiterq lacrimas fundens specio sissimā facē eius quā illi impudenter suis illiniunt spu tis tu reuerenter tuis lauat lacrimis· Quis enī audi ens vel mente ptractās quomodo fuit factus opbri um hominū ipse dominus et gloria angelorum et abie ctio plebis filius dei patris potuit se ptinere a lacrimis Unde Anshel· Consultū maligna audiuit tu pon tificū pīsentatus es et veritatē ,put oportuit ofessus q si de blasphemia admodicatus es morti Amantissime do mine Jhesu quanta illic indigna a xpa gente ptulisti· Vultū tuū honorabilē in quē desiderant angeli ,spice re qui omnes celos adimplet letitia quē deprecantur omnes diuites plebis et polluti labij sputis mīnaue runt sacrilegis manib ceciderunt velo operuerunt in derisionē et te dominū vniuerse creature tamquā ser uum ereptibilē colaphizauerunt· Sed vt ait Ore da ipso dispensante qui patitur omnia p nobis fiunt vt sicut petrus hortatur xpo in carne passo nos eadez cogitatione armemur atq ad tollerandum p nomine eius irrisionū ob pbria ,paremur inde qui xpm deluse rūt olim in philisteis hostib sampsonis pfigurata fue rūt· Sampson enī quadā vice voluntarie se ligari fecit quē philistei captū exercauerunt et ei illudentes in de risionem ipsū habuerunt sic xps a iudeis sponte ligari velari et illudi voluit et irrideri· Quadā autē vice dux sampsoni placuit tūc se de inimicis suis horribiliter vindi canit sic in fine seculorum de inimicis xpi erit cum ipse in maiestate et potestate ad iudiciū venerit· Conspice q Jhesū p amicis merito honorandū indigne et viliter tractari et eū imitādo disce humiliari gradāq honoris spernere et laudē humani fauoris exempnere· Cū er go homo foris videns reputat te vilez in oculis suis tu vilē te reputa in oculi dei nec murmures vt indig neris sic coram hominib vilis reputaris sed magis in oculis dei qui omnia nouit occulta profundaris et caue ne maloz excoriatus dominū possis dehonorare vi dearis q imitari· Qui enī nunc dehonoratus est blas phemijs iudeorum et infidelium eaz nunc dehonorantur vestimis opprobrijs falsorum xpianorum et nominetenus fidelium put supra in articulis illusionū huiusmodi est tactū Cogita eaā qualiter dolebat petrus et Johannes hec capientes vel forte videntes et qualiter petrus iā tor pens frigore infidelitatis sedet calefaciens se exterius cui calor caritatis et verus ignis extinguebatur interi us vt neget ter dominū suū timore ptrritus nec mirū si ad eū accedit temptacio qui se elongat a xpo· primo quidē in atrio ab ancilla hostiaria opellitur et negat· Unde Gre· Unus ancille voce pcussus dū mortē ti muit vitā negauit· sed cur ab ancilla pius ,petur pe trus q a viris fuga vna est ad ofutacione psumptuo nis q a muliere non a viro ab ancilla non a libera pri mo victus est· Secunda ratio vt ostendatur q om nis sexus et odium in deū peccauerit et in ipsius nece et ipsius passione redempti sint· Deinde post negacō nem timens petrus inter iudeos diu stare exiuit foras ante atriū et gallus cantauit· Exeundo autē aduertit eū alia ancilla et dum foris esset dixit ministris qui se calefaciebant et hic cū Jhesu erat· sed postq redijt qō dictū fuerat vnus de circūstantib ,m lucaz sed plures de eis ,m Johannē ei idē dixerunt et negauit cū iura mento ecce argumentuz q ex vno peccato homo ruit in aliud grauius· Unde Raba· moza in peccato dat in crementū sceleris· Et Gre· peccatū qō penitencia non diluit mox suo pondere ad alia trahit et timens petr? iterū foras exiuit et interuallo facto quasi hore vnius reuers? iterū ,m matheū et marcū a milites et ,m alios ab vno qui cognatus malchi erat opellitur et negat cuz iuramento et detestacione et statim gallus secundo cantauit· potest esse q multi tumultuātes ibi stantes petro hoc dixerunt vel vnus p ommib et quasi in p sona ommium exprssius et acrius dixit ei et sic semel ne gat ante primū gallicantū bis ante secundū· Non solū enī negat xpm qui dicit eū non ee xpm sed eaā qui cū sit negat se esse eius discipulū vel membrū vel qui ne gat se esse xpianū· dominus enī non ait petro discī pulum meū te negabis sed me negabis· Negauit enī petrus xpm cū se negauit eis esse discipulū et istomō eaā se negauit eius esse xpianū· Ubi Aug? ecce me dia oplet a est pdictio egroti cōiecta psumptuo non enī factū est qō iste dixerat animā meā p te ponā sed factū est qō ille pdixerat ter me negabis et grauatur in petro culpa et exaggeratur crimē ,m pcessū negaci onuz q primo simpliciter negauit· secundo negacioni

piurius addidit · et tertio adiecit piurio detestacionem et cepit anathemizare id ē maledicere sibipsi et maledictionem se obligare si cognouisset Jhesū · anathemizacio signat ultionē que est per execracionē et cū imprecacione maledictionis scz quādo aliquis impcatur sibimetipsi malū pene et obligat se maledicto si ita sit sicut imponitur ei vel mō illud qđ dicat sit verum · Quidam dicunt totā trinā negacionē factam in atrio anne et que dicta sunt mōx post missū Jhesū ad cayphā recapitulando dicta esse · Alij vero dicunt in atrio cayphe totā factā et sm hoc Johānes antiapauit primā · sed ymmior opinio est qp trina negacio cepit in atrio anne et cōpleta est in atrio cayphe et hoc videtur patere tu ex textu Johānis q̄ cū nō faciat mencōz de cayphe sed solum de anna ponit primo vnā negacōnem · Deinde ea q̄ annas interrogauit a xp̄o et tāc psequitur alias duas negaciones q̄ facte fuerunt postea in atrio cayphe · et potuit ē qp Johānes cet not9 vtriq; pontifica et qp similiter introduxit petz in domū vtriusq; put supra patuit vbi annas Jhesum ad cayphā misit · Cogita eā quomodo dominus benign9 magister cōuersus a misericordiaz respexit dominus petrū dilectū discipulū in terra vie respectu miseracōnis et gracie qz misericordia ꝓuocat ad penitenciam et necessaria est ad eaz · Conuersio quidem ista et respectus fuit interior et spiritualis nō exterior et corporalis qz dominus erat intus in aduitorio et superius cū pncipibz · petrus autē foris in atrio et inferius cū ministris et vnus alū videre non poterat oculi corporalibz · Vnde Leo papa Dominus autē Jhesus intra pontificale cōaclū corpore tenebatur trepidacionem discipuli foris positi solo domino intuitu vidit paucientisq; animū mox vt respexit erexit et in fletū penitudinis cōtulit · Vnde sm Aug̃ · diuina petri respectō nichil aliud fuit nisi tradicio in mente eius quo dicens iam dominū negasti et qp hoc ei ante dominus p̄dixisti atq; ita misericorditer eū domino respiciente penituit et flerat sicut solemus dicere domine respice me et respexit eū dominus qui ab aliquo periculo diuina misericordia liberatus est · hec autē recordacio fuit inicio penitencie eius · qz sm Crisō · nichil ita curat delictū vt memoria domini cōtinua · Vnde et Beda respiciente domino petrus ad cor reuersus maculā negacionis penitencie lacrimis tergit qz non solum cū agitur penitencia vez eā vt agatur dei misericordia necessaria est respicere namq; misereri est · Vnde p̄s · vsquo exaltabitur inimicus meus sup me respice et exaudi me domine deus meus et miserere mei et adiuua hec Beda Petrus autē cognoscens qp dominus eū audierat et respexerat et hoc aspectu commonitus et ad amaras lacrimas ꝓuocatus statim exiuit foras de medio malorum inter quos cū negauerat et fugiens in caueā seu foueā que modo gallicantus appellatur fletuit amare id est ex cordis amaritudine et fletu cōtricionis q̄ amarus est · Fletus autē deuocionis est suauissimus intra tū vt p alios reputet · sm illud p̄s · fuerūt michi lacrime mee panes die ac nocte · i ipso aūt loco vbi post negacionez fleuit et penitenciā fecit in memoriā amari fletus et penitencie eius edificata est ecclesia sancti petri qui locus est inter montē syon et ciuitatē Jherusalē · exinde tūc petrus traxit in cōsuetudinē vt singulis noctibz surgens a p̄mo gallorū cantu vsq; ad horā matutinā staret in oracōe flēs p ista negacōne ita qp facies eius videbatur adusta ex fluxu lacrimaz et semper in sinu suo sudariū portabat quo crebro fluentes lacrimas tergebat qz quādocūq; gallū cantātē audiebat et quādocūq; denegacionē xp̄i recolebat amarissime fleuit tā p peccato negacionis q̄ p dulcedine amoris domini · Vnde sm Crisō · fleuit non ꝓpter penā sed quia dilectū negauerat qđ ei quolibet supplicio molestius erat · Attende nunc vbi petrus negauit et fuge omnez locū qui occasionem peccandi mouet · Vnde Ambro · Vbi tamē negat petrus non in monte non in templo non in sua domo sed in p̄torio iudeoz in domo p̃napis sacerdotū ibi negat vbi Jhesus ligatus est vbi veritas non est · Vnde et Jero · In atrio cū ministris calefiat se ad ignē atrū sacerdotis grauius est secularis ministri demonia sunt ignis desiderū carnale cū quibz qui mauult flere peccata non potest hec Jero · Hic nota qp malū est cōuersari in curijs magnatū · petrus enī semel curiā intrauit et ibi animi vigorē p̄didit et christum negauit quid si dui ibi mansisset vnde non ibi ꝫ foris penituit · sic stella a magis in curia herodis dispauit quibz mōx egressis reappuit exiuit itaq; petrus de atrio p̃napis vt libez locū flendi haberet qz inter impios penitenciā agere non valuit et cum vellet flere egressus est foras qz palā flere nō audebat ne scz ab alijs videretur et a lacrimis deprehenderetur · in quo et nos instruimur vt volentes ministere lacrimis secretū locū queram9 · Vnde et Beda q̄ nocua sane alloquia fidoz petrus inter iudeos velud homines se nosse negauit quem inter discipulos dei filiū cōfessus erat sed nec in atrio cayphe retentus poterat agere penitenciaz egreditur foras vt ab impioz cōcilio segregatus paulatim negacōnis sordes liberis fletibz abluat hec Beda Hic hodie multi in atrio magnoz introducti xp̄m malis operibz negant et vix aut numq̄ dū ibi fūt penitent qz in magnatoz domibz non est cōgruus penitencie locus et ideo qui vult peccata vitare et mala q̄ fecit emēdare debet egredi de mala societate · vñ Ber · periculosū est valde si quis velit inter turbas seculi penitenciam agere vbi immixti alij venenatis ꝑsuasionibus alij vndiq; exemplis pioribz ad peccandū alliciūt alij adulacionibz in vanā gloriā trahunt · alij detractionibz in impacienciā deducunt hec Bern̄ · Imitare ergo petrū qui voluntate verbo vel facto peccatis negasti xp̄m p te passū Cognoscit petrus reatum suū dolet et penitere egreditur foras relinquit cōcilium malignantiū locum petit secretū lacrimis et penitencie amicū flet amare certissime intelligēs qz sacrificiū deo ē spiritus cōtribulat9

cor cõtritũ et humiliatũ deus non spernit · Tu quoq; rememorans passionẽ dilectissimi magistri et tuuz reatũ foras cũ petro egredere vt tipsũ deflens amarissime si quando te respiciat qui petz lacrimantem respexit hic est penitencie modus peccasti quiesce dolere et lacrimare et disce cũ petro flere amare et si vis mereri veniã dilue lacrimis culpã tuã gemitibz q; amarificacionis sez cõtricõis p te et cõpassionis ad xp̃m inebriemur absinthio vt expiatus cũ petro a reatu sceleris repleatis cũ eo spiritu sanctitatis · qz vero dicat Ambro· de petro non miremur qđ dixerit miremur qz fleuit eiz lacrimas lego satisfactionẽ non lego videtur ex hoc qz tanta fuerit eius cõtricio qz sufficiebat p peccati satisfactione · Vnde Leo papa felices o apostole petre lacrime tue que ad diluendã culpã negacionis virtutẽ satis habuere baptismatis · Inde est argumentũ qz cõtricio potest ee tanta qz tollat omnẽ penã · Et nota ordinem penitencie petri p̃mo gallus cantauit · deinde dominus petz respexit · tercio petrus flere cepit et tunc egressus foras amare fleuit sic hodie fit · Nam sedm Gre· tunc nobis gallus cantat quãdo p̃dicatoz quisq; corda nostra ad cõpunctionẽ excitat · sed cantus galli non sufficiat nisi dominus oculo pietatis peccatorẽ respiciat qz oportet qz miser in tenebris pmaneat qđiu cũ lux mundi non illuminat · tũc autẽ tercio sm Gre· incipimus flere quando ingrimur intus p semtillã conscientie et tunc foris eximus cũ extra qđ fuimus egredimur · Vnde et Beda petrus qui media nocte negauit ad gallicantũ penituit et qđ in tenebris obliuionis crauit sperare iã luas rememoracione correxit hunc omnez gallũ aliquẽ doctoz intelligendũ qui nos iacentes excitat et somnolentos increpat dicens Exurgila te iusti et nolite peccare ixc Beda Cogita nunc qualiter petrus p dommo suo et p peccato suo plangebat et quomodo recogitabat bona que sibi dominꝰ fecerat et qualiter ipse cũ negauerat · Dominus qui de intimis suo spiritualiter puocauit petz ad lacrimas nec mirum Oculi enim dominiꝰ veld flamma ignis petri vero vt glacies erant et ideo intimis suo resoluerunt illos sicut ignis glacẽ resoluere solet nec poterat in negacionis tenebris pmanere quẽ lux mundi respexit O beati oculi tui domine Jhesu qui ita calefaciunt cor frigidum et accendunt in amorẽ tuũ et illuminant vt videat homo creatorẽ et erzorẽ suũ · O qz alto gelicidiũ pectoris liquefaciunt et in aquas amaritudinis et deuocionis cõuertunt · Vnde Anshel · intuere qz pijs oculis qz miseri corditer qz efficaciter tercio negantẽ respexit petz qũ ille cõuersus et in se reuersus fleuit amare · Vtina bone Jhesu tuus me dulcis respiciat oculus qui te totiẽs ad voce amalle peccatis carnis sez mee prauis operibus affectibusq; negaui hec Anshel · Aliter p primam amallã hostiariã q petz negare coegit designatur cupiditas p secundã carnalis voluptas p vnũ seu plures qui astabant intelliguntur demones · Istis enim ad xpi negacionẽ trahuntur hominꝫ · prima amalla sez auaritia q hodie in domibz multoz pñapũ est hostiaria quia si omnes intrare facit qz sicut hostiarius intromittit qđ vult sic auaricia id facit · Vñ in puer· donũ hominis dilatat viã eius et ante pñapes spacium ei facit · timendum est ne iam expulsa caritate a domibz platoz tãq; domina mapiat p̃mãpare amalla qz caritas expellit cũ cupiditas ingreditur nã venenũ caritatis est cupiditas huic carnalis delectacio et demones adherẽt q xp̃m negare suadent p petz autẽ qui interp̃tatur agnoscens intelligi potest dericus qui a lõge sequitur dominum qz forte non ppter se sed ppter sua qui multociens cupiditate deuictus negat xp̃m · O quot fũt hodie miserari qui curias pñapũ sequentes vix aut numq; penitent dum sunt ibi · Ex hoc articulo negacionis petri plura habentur documenta · Primum est qz platus ecclesie debet ee talis qui infirmitatibz subditoz cõpati sciat · qz sm Gre· ideo dominus petz cadere permisit vt et foracus post casum resurgeret et vt is qui futurus pastor ecclesie erat in sua culpa disceret aliter alijs misereri deberet et ex sua infirmitate cognosceret qz miseri corditer aliena infirma tollerare · Et sm Criso· xps p misit petz labi vt platis exemplũ p̃beret fragilitati subditoz melius cõpacẽdi · Nã sm eundẽ ideo angelꝰ nõ est omissa sacerdocij potestas ne cũ ipsi minime peccarent de sua innocencia p̃sumentes alios sine misericordia iudicarẽt · sed potius est collata homini fragili et peccanti vt arca aliozz lapsũ se mitẽ p̃beat et benignum · Secundũ est qz nullus debet se iactare et extollere aut de sua virtute et viribz p̃sumere · vnde Leo papa ob hoc petrus hesitare permissus est vt in ipso ecclesie pñape cõderetur remediũ penitencie et nemo auderet de sua virtute p̃sumere et cõfidere quomã mutabilitatis periculũ nec ille tantus potuit euadere · Vnde Crisq; euangeliste scripserunt nos erudire volentes quãtum malũ sit non deo totũ cõcedere sed in seipso cõfidere · Vnde eadꝫ Ambro· hec autẽ ideo scripta sunt vt sciamus neminẽ se iactare debere · Nã si petrus lapsus ẽ qz dixit et si alij scãdalizati fuerit in te ego nõ scãdalizabor quis alius iure de se p̃sumet · Demq; et dauid qui dixerat ego dixi in habũdãcia mea nõ mouebor et in eternũ ea sibi iactãciam obfuisse p̃fitetur dicẽs auertisti faciẽ tuã a me et factus sũ conturbatus · Terciũ est qz in pñapio obstãdum est peccatis qz vnus semp ad se trahit aliud grauius · sicut enim in ꝓposito p̃mo fuit nuda negacio · secundo negacioni accessit periurium · tercio periurio accessit maledictio · Vel sicut dicit Jero· prima amalla titubacio · secunda confessio · tercius vir actus omissio hec est prima negacio quã ablunt p fletus verbi xpi recordacio · Quartũ est qz si nos quãdoq; ex fragilitate peccemus nullomodo tamẽ in peccato perseueremus · qz sm Glo· perseuerare in peccato dat incrementa sceleꝝ et qui spernit minima cadit in maiora · et sm Gre· peccatuz qđ penitencia non diluit mox ad aliud trahit · Ecce enim beatũ petz ad p̃mã negacionẽ impulit vna tantum amalla · ad secundã duo sez amalla et vir

ad terā plures· Quantū est q̄ nullus peccator debet desperare q̄tūcūq; peccata sint grauia ·sed debet p̄ peccatis suis flere exemplo beati petri qui culpā negacōis sue ablut lacrimis penitencie· In hoc enī nobis remediū penitencie ostenditur et ni maximis excessibus veniā sperare deberet cū petrus post tantū peccatū factus sit iam⁹ celi ac omnib⁹ norma et regula penitendi· Certū est q̄ nos caueamus ne vnq̄ x̄pm negemus· x̄pm namq; negat quis in omni peccato mortali q̄ cōsentiendo diabolo abnegamus x̄pm et recedimus ab eo· In cōformando se isti articulo recogitet homo q̄ pie ipsum deus respiciat et tunc ad instar beati petri rememoretur peccata sua lacrimis ī fūmarie ī ea quantū potest lacrimis salte cordis defleat· Ihesu q̄ a petro apostolor⁹ p̄ncipe ter negari potuisti quiq; eius misericorditer respiciens reatū suū amare deflere fecisti Respice me queso oculo clemencie tue et dirige me verbis vel factis te numquā negare et peccata mea digne deflere tandē fatigati p̄ncipes sacerdotū et ministri iniquitatis et certi iudei recesserunt euntes ad dormiendum et dominū Ihesū mittentes in quendā carcerē ibi subtus solariū cuius adhuc videri potest vestigiū ligauerunt eū ibi ad quādā columnā lapideā cuius pars ibidē mutata fuit et adhuc vt dicā apparet· dimiserūt nichilominus cū eo aliquos armatos ad custodiam· qui eū vexauerunt p̄ totā noctē residuam quasi non sufficeret dies ad cōplendum malicā suā derisionib⁹ et maledictionib⁹ vacantes cōmaabātur ei dicentes putabas ee prudentior⁹ p̄ncipib⁹ et melior pharisеis nūc tua stultitia apparet modo stas vt cōuenit et morte crudelissima atq; morieris· mutuere igitur qualiter illi audaces et pessimi cōmaantur sibi et insultāt et modo vnus modo alius verbis vel forte etiā factis cōtra eū insurgunt· Quanta enī dicunt et faciunt et irreuerenter huiusmodi mercenarij et vilissimi cū possunt· Vnde Anshel· Nox in somnis tota ducebat nulla pausa requies Ihesu p̄stabatur ministror⁹ imperia plebs minitatur alapis et colaphis innocēs mactat mutuere nunc in obprobrijs dominū verecundū in tormētis vero pacientē et vultū semp ad terrā habentem et silentij ad omnia tāq̄ vere eet deprehensus in culpa et mira cordis contritione cōpatere creatori hec Anshel· Et sic stat dominus rectus ad istā columnā ligatus et saturatus obprobrijs vsq; mane afflictus immis frigore et labore q̄ hyems erat et noctes longe · tu ergo ibis ad eū et vehementer sibi cōpatiens dices ad ipsū O domine ad quor⁹ manus venisti quāta est patientia tua vere ista est hora tenebraꝝ et tunc deuotissime osculaberis manus et pedes eius venerabiles et vincula illa durissima et sedebis ibi ad pedes domini illius dolens et lugens et dicens O domine Ihesu salte requiescat caput tuū sacratissimū sup humeꝝ meū ex quo te liberare non possum et tunc recomendabis te ei et omnes amicos tuos et totū absq; dubio cōcedit tibi quicquid rogaueris et ab eo peteris et dices ei O domine quid dicā in crastinū dignissime matri tue et sic ad pedes eius beatissimos aliquantulū dormitabis et q̄escens si tamē dormire potes in tali statu dñz deū tuuz videbis·

Sequitur Ozacio·

O Domine Ihesu x̄pe qui hora matutina p̄ nobis te conspui velari alapis et colaphis cedi et in tuā penā ac multis alijs muris vexari et cōuicijs affici permisisti· tribue queso michi peccatori vt similia pari gaudeā p̄ gloria nominis tui et gaudijs pfrui merear eternis illis quoq; tuis pietatis oculis quib⁹ nunc petre respexisti me miserū frequenter respicias qui te totiens prauis cogitacionib⁹ locucionib⁹ opib⁹ negligencijs negare vt valeam defectus meos cognoscere et mōre penitere ac veniam gracie et gloriā apud te merear inuenire· Amē·

De p̄ma Capitulum·xxj·

O ra p̄me corde doloroso et mesto meditaberis qualiter mane quādo dies factꝰ est tempestiue cōuenerunt apud caypham p̄ncipes sacerdotū id est pontifices qui p̄cellebant reuerencia dignitatis ac seniores populi qui p̄cellebant reuerencia etatis et scribe q̄ p̄cellebant reuerencia doctrine legalis ad cōsiliū aduersus Ihesū vt traderent eū morti et fecerunt dominū tuum dulcē Ihesū inimis afflictū ibi adduc hic est conuentus malignantium cuius p̄positus siue abbas erat caypha qui fuit pontifex anni illius· Cum autē volūt eū de domo ducere dicunt ei Ihesu quo imus ibimus an non veni q̄ p̄ncipes et sacerdotes mandāt q̄ ducaris ad cōsiliū vbi te expectant cū populo volentes te tradere pylato vt morianis · Tu autē si adhuc cogites te eū ipso ee dices cū magna cōpassione heu domine mi heu magister bone q̄ iam volunt te morti tradere O domine quid ego miser faciā O domine q̄ crudeles et q̄ dolorosi rumores O domine q̄ lugubrez visionem habebit mater tua dilectissima q̄ amaros rumores audiet tā ipsa q̄ omnes qui te diligunt cū ea O domine Ihesu quid ego miser faciā ibo tecū domine vel ibo nunquam et dicere domine mee benigne matri tue vt veniat ad te· postea videbis quomodo ducūt eū tamquā agnū mansuetū qui portatur ad victimam et quomodo tractat ligatus et afflictus et omnes in eū respiciunt et insultantes ei dicūt O Ihesu hic es quomodo si p̄pheta eras istud non p̄uidebas talia et multa similia poterant ei dicere illi maledicti Considera modo quantū iudei sitiebāt sanguinē Ihesu x̄pi qui sūmo mane querebant sentenciā de eius morte dari· nā tanta erat eoꝝ nequicia vt nulla mora interponeretur quin occidendus pylato traderetur· et sic bis fuit actū impioꝝ aduersus Ihesū p̄mo ante gallicantū vt visū est supius· secundo mane quando dies est factus· Quia enī ex testimonijs p̄habitis nō habebant aliquid vnde coram pylato sicut reus mortis accusari potest ideo vlterius cōsulebāt qualiter eū sicut digū morte accusarent· et tūc dixerūt ei Si tu es christꝰ

id est vndus et rex dic nobis· Vbi Beda non veritatem deferebant sed calumniam preparabant siquidez xp̃m hominem tantumodo de stirpe dauid venturum sperantes hoc ab eo querebant vt si diceret ego sum xp̃s calumniarentur qꝫ sibi regiam potestatem arrogaret et ob hoc a rege puniendus esset et ait illis si vobis dixero scz qꝫ ego xp̃s non credetis michi sicut alias non credidistis nec verbis meis nec factis· Si autez interrogauero vos non respondebitis michi sicut nec alias respondistis cū interrogarem vos quomodo dauid filius dauid esset neqz dimittetis me qui tamē filius innocens· Ex hoc autem scz tempore id est post temp⁹ passionis et ascensionis erit filius hominis sedēs a dextris virtutis dei id est in paucis hominis patris ꝑm humanitatem sed in equalitate patris ꝑm diuinitatē vnde benedixit filius hominis quia inquantum filius dei semper fuit equalis patri et sedens ad dexteram patris quasi diceret Exi de vita regnans sempiterna et virtute diuina cum hic infirmus coram vobis appaream· Vbi Theo· quasi diceret non est vobis de cetero tempus sermonum et doctrine sed demceps tempus iudicij erit cum videbitis me filium hominis sedentem a dextris virtutis dei· Tunc dixerunt omnes tu ergo es filius dei scz naturalis qui ait vos dicitis quia sum quasi diceret ego nec dico nec nego sed vos dicitis quāuis non credatis sua ergo sententia condemnantur· vbi Beda ita responsionem suam temperat vt et veritatē dicat et sermo eius calumnie nō pateat· maluit enim se xp̃m filium dei probare qꝫ dicere vt condemnandi cau si tolleretur hijs qui quod obiciunt hoc ipse fatentur· Quam tamen responsionem ipsi blasphemiam reputantes dixerunt quid adhuc desideramus testimonium scz ad probandum qꝫ se xp̃m dicat et dei filium hoc duo grauius ponderabant scz qꝫ se cristum et dei filium dicebat eo qꝫ vnum videbatur esse contra deum reliquum vero contra romanum imperium· Ipsi enim audiumus de ore eius O insensati execrant vos malitia vestra audistis ex ore eius dei reuerendam qua erat colendus et non blasphemiam qua esset crucifigendus Ergo vt ait Beda sua se sententia condemnant q̄ eum morti tradunt quez et oris et operis testimonio deū ee cognoscunt et post multa q̄ cōtra eū fecerūt vt estimo sicut in nocte fecerūt· adduxerunt eū vinctū a domo cayphe pontifias ad domum pylati presidis romane potestatis ad quem pertinebat iudicium in causa sanguinis vt scz pylato totum imponeretur et ipsi immunes reputarentur· Duxerunt enim eum vinctū manibus post tergum ligatis et cum multis conuicijs ac contumelijs et vt diatur cathena in collo eius posita· que postea ostensa fuit in jherusalem peregrinis pro deuocione magna quia et ipsi submittebant in ea colla sua· Cogita nunc cum quanto obprobrio ducatur per medium ciuitatis jherusalem conuiciantibus principibus sacerdotum et pharisei atqꝫ dicentibus veni nobiscum latro et deceptor populi nunc tua malicia finem habebunt in breui horrenda processus impietas Que tantis miruis saaari non potuit quin paucis fratribus fremens impio iudia tanquam rabido cani animam iusti deglutiendam exposuit· Tunc videns iudas qꝫ Jhesus damnatus esset consilio sacerdotum et seniorum id est damnacioni et morti adiudicatus consuetudo enim iudeorum erat vt quem reum mortis iudicasset vinctum presidi traderent vt duz preses vinctum cerneret morti addictuz intelligeret penitencia ductus infructuosi tamen quia sine spe veme erat retulit scz precium· xxx· argenteos principibus sacerdotum et senioribus populi a quibus male acceperat quasi in sua potestate esset persecutorum sententiam mutare et quasi eodem precio quo xp̃m dominuz vendidit posset eum redimere· Multi enim possunt alicui mala persuadere que tamen penitencia ducti post non potuit dissuadere vel in bonum conuertere· si ergo iudas restituit pecuniam male acquisitaz quomodo vsurarius tenet vsuram et symoniacus prebendam vel quecumqꝫ rem alienam Credibile est qꝫ lata sententia contra cristum illi qui principales fuerunt in morte xp̃i redierunt ad templum et tunc venit iudas penitencia ductus et angustia quadam et tristicia tactus que tamē valuit qua non ꝑter amorem dei sed ꝑter enormitatem rei tristis fuit et retulit argenteos dicens peccauit tradens sanguinem iustum non valuit unde ista confessio qua deerat spes veme et salutis· Vbi et Cryso· vide veritatem undiqꝫ fulgentem ꝑdicit de seipso dat testimonium et eorum qui condemnauerunt opilat ora at illi deridentes eum dixerunt quid ad nos scz de peccato tuo qui non sumus rei in hoc facto tu videris et sensus te peccasse sed michi ad nos ꝑtinet et nobis de hoc non est cure professio illa audax est atqꝫ cecam· Emisse se iusti sanguinez audiunt et tamē se extra reatum ee credunt et in vendente scelus constituunt· Unde ⁊m Cryso· Accusacio sacerdotum est qui non egerunt penitenciam eciam iuda penitente· et videns iudas qꝫ eum deridebant lapsus in desperacionem proiectis argenteis in templo unde recepti erant recessit et abiens laqueo se ex desperacione suspendit· Ex quo patet qꝫ cupiditas sua michi sibi valuit maluit tā se qꝫ denarios perdere denarios templo se diabolo tradidit et laqueo Hic habemus duo exempla· Primuz ē qꝫ auaricia nō est aliud qꝫ quidem laqueus diaboli per quem suspendit auaros· Secundum exemplum est qꝫ crudelitas presidentis est occasio desperacionis peccatoꝝ· Judas enim retulit pecuniam penitencia ductus et peccatum suum est cōfessus· sed quia principes dure responderunt sibi dicentes quid ad nos tu videris desperatus abiens laqueo se suspendit sicut frequenter circa peccatorem accidit iudas laqueo se suspendit in terre medio indignus hominum et angelorum consorcio indignus colligi inter angelos q̄ in celis indignus erat colligi inter homines qui in terra socius factus demonū quib⁹ deputat⁹ est aer iste caliginosus in carcere

vsq; ad iudicium · Sunt autem tres rationes quare tali morte decidit potiorem mittere. Primo vt eleuatus in aere socium se ostenderet demonum in hoc aere caliginoso habitantium · Secundo quia predicendo locutus fuit in gula puniuntur vt arterie que vocem predicationis prodicionis emiserat punirentur quia per que peccauit quis per hec et torquetur · Tertio vt celo et terre exosus ostenderetur quia non solus predicationis culpam emendare nequiuit sed eciam hominem diuisit sicut scelus addidit Mirabilis duricia uxorum quos nec confessio peccati nec restitutio proprii nec operatio propria suspendii emolliunt quia nec penitenti nec placenti nec suspendenti uxor crediderunt · Cui uxor quippe semetipsos suspendunt qui veniam petere et satisfactionem intendere nolunt et crepuit medius effusis visceribus rupto enim laqueo putatur cecidisse et crepuisse et in hoc quodammodo declaratum est ori quo osculatus dominum fuerat ne per os damnata anima exiret · Non enim taliter miquam debuit quod tam gloriosum sicut os christi contigerat · Dignum enim erat vt viscera que predicationem conceperant rupta caderent et guttur quo vox predicationis exierat laqueo artaretur · Sepe enim modus pene exprimit modum culpe · Vide iudex qui ad fontem misericordie per spem venie non rediit sed christi scelestis immanitate perterritus desperauit et ideo dicit Hieronimus quia magis offendit iudas deum quando se suspendit quia quando eum prodidit · Dixerunt autem sacerdotes non licet ipsos argenteos mittere id est remittere in corbonam et in gazophilacium unde eos tulerant quia pretium sanguinis et mortis erat quod ibi mittere noluerunt cauentes sicut sacros locellos pecunia cruenta polluere · Sed sm Hiero · vere culicem liquentes et camelum glutientes · Si enim id pecuniam quia pactum sanguinis est in corbonam id est in gazophilacium et inter dona dei nomittunt eum ipsum sanguinem fundunt · Unde et Aug⁹ · qualis illa innocentie simulatio fuit pecuniam sicut sanguinis non mittere in archam et ipsum sanguinem mittere in conscientiam et consilio inter se habito emerunt ex eis agrum cuiusdam figuli in sepulturam mortuorum sicut peregrinorum qui non habebant sepulchrum christianum qui dictus est achelidemach id est ager sanguinis ad detestationem proditoris iude et memoriam passionis christi · Quia enim pretium mortis fuerat in usum mortuorum et hoc peregrinorum eos tradiderunt quod fecerunt non in misericordiam sed in saluatoris infamiam simulando pietatem et intendendo iniquitatem vt longe lateq; diffamaretur empcio et propter id addita est impositio nominis et vocatus est ager sanguinis · i. emptus pactio sanguinis vt cet frequens remoratio facti in detestationis nomis christi a parte montis syon in vallem Josaphat descendendo iuxta natatoriam siloe ultra austrum ad iactum lapidis ultra vallem est ager achelidemach vbi est sepultura peregrinorum vbi fuit monasterium seu ecclesia omnium sanctorum · in hoc quempcio sanguinis emerunt agrum in sepulturam peregrinorum · Misticae datur intelligi quod christus per suum sanguinem nobis peregrinis emit quietem perpetuam et gaudia paradisi · Unde glosa magnum sacramentum latet in factis iniquitatis · figulus est deus in cuius manu est ex eodem luto facere aliud vas in honorem aliud in contumeliam · Ager eius est seculum quod vniuersum pretio sanguinis eius emitur vt et commorantes sepeliantur peregrini non vtiq; israhel sed alienigene in pretio sanguinis eius sepulti eternam requiem sortiantur · Unde et Hiero · nos ergo qui peregrini eramus a lege et prophetis prauia uxorum studia in salutem sumsimus et in pretio sanguinis christi requiescimus · unde Aug⁹ · eciam peregrinus mquam qui sine domo patria et toto orbe exules iactabamur requies christi sanguine prouidetur · Istos autem peregrinos dicamus esse deuotissimos christianos qui renunciantes seculo et nichil possidentes in mundo in christi sanguine requiescunt hec Aug⁹ · Cum autem per omnes plateas Jherusalem dicerentur quod dominus Jhesus captus esset et quomodo iudei eum crucifigere vellent perspicuis horum rumoribus terribilibus dolorosa mater eius que tamen cum primo caperet hoc vt dictum in spiritu cognouerat ducta est cum inestimabili lamento et fletu et planctu a sororibus suis et aliis quasi mortua · et venit ad videndum filium suum dilectum plorans mestissime per quam tem Jherusalem et dicens heu me vbi est nunc amantissimus filius meus vbi es dulcissime fili vbi te inueniam quis te cepit karissime quare te michi abstulerunt benignissime hec et his similia poterat dicere et multomagis mouenda mentes audiendum eam in fidelium deuocionem et compassionem estimo quod omnes qui viderunt eam dicerent · O quam male est isti bone mulieri si vidistis parem dolorem et cum ipsa ac sorores eius et alii qui secum venerant viderent eum sic ligatum afflictum conspectum ab omnibus despectum a discipulis derelictum et omni solacio et auxilio destitutum non loquentem non se excusantem sic vituperabiliter et sic enormiter a tanta multitudine armatorum crudelium duci ad sistendum eum tribunali iudicis iniqui et condemnandum eum morti quanto sunt dolore et amaritudine repleti · Non posset dici nec sermone explicari Credo quod quasi mortui in terram prosternebantur cum eam eo dominus eciam videns matrem et alios in tanto dolore valde dolebat et ipse est · Multum enim affligebatur ex passione quod ad suos et maxime ad matrem habebat · sciebat enim quod pro ipso vsq; ad exalationem anime a corpore dolebant · Et sic dominus vbiq; et semper dolor multiplicabatur non modicum dolorem enim matris et suorum reputabat suum · In illo ergo mutuo conspectu magnus valde dolor fuit vtrumq; · Secunde vero a longe quia non possunt appropinquare Considera et minue ista diligenter per singula quia multum sunt compassiua · Cogita si potes tantam amaritudinem si piam habes animam quia longum est cogitare anime habenti deuocionem · sicut ergo dulcissima

mater filio suo sic angustiato viso valde doluit ac ei ex
imis opassa fuit et amarissime flevit et similiter do-
minus matri et alijs opassus eam multū doluit sic fide
lis amicus suo amico et primo mala patienti cōpati
et dolere debet. Et adduxerunt ad Jhesū vinctū et eū
pylato p̄sidi in atriū caī gluaedū tradiderūt in p̄
torio. qđ erat in domo pylati locus qđe vbi iudicabat
et p̄tor seu iudex sedens et locū tenebat. Vñ Beda
Pretorū eīm dicitur sedes p̄toris p̄tores autē dicuntur
p̄fecti siue p̄ceptores eo q̄ in eis p̄cepta donēt. tra
diderūt eū potestati romane vt eo mō alienos se ostē
derent ab eius interfectione in quo non erat innocen
cia sed magis monstrat insania. et ipsi qui ducebāt eū
non introierunt in p̄torium ne ostammarentur intrādo
domū gentilis sed vt manducarent pascha id est azi-
mos panes quos nō licebat comedere nisi p̄fonis iu
dis. Dies eīm agere ceperant azimor quib diebus con
tammacō ill' erat in alienigene intrare habita culū time
bant ostammari ex ingressu domus hominis gentilis
non timebant inquinari ex peticione mortis xp̄i in
nocentis ex quo patet superstitio eor vana sicut et in
multis alijs. Vnde Aug⁹. O impia cecitas habita cu
lo videlicet ostammarentur alieno et non ostammarē
tur scelere p̄prio alienigene iudicis p̄torio ostamari ti
mebant et fratris innocentis sanguine non timebāt
hec Aug⁹. Isti sunt similes q̄ oscicā magnā de mi
nimis faciūt et multo grauiora omittūt. Cū ergo Jhes⁹
ēet in p̄torio pylatus obseruancijs iudeor qui domū
eius ingredi non audebant deferens exiuit ad eos fo
ras de p̄torio. Ipse eīm erat quasi medius hinc inde di
scurrens et querebat quā accusacionē aduersus eū in
dicio afferrent quē reū mortis iudicabāt / videbant
ligatū eīm eū in signū damnacōis et a tot ductū ad
damnandū et ideo de causa ab eis querebat volēs mo
dum tenere romanor a quib missus erat quib osue
tudo erat nullū condemnare nisi p̄us accusacionē suā au-
dirent et ille locū se defendendi haberet et dixerunt ei si
non ēet hic malefactor quē deus in lege p̄cepit nō pa
ti viuere non tibi tradidissemus eū nos qui sumus tā
te religionis et auctoritatis Quasi dicerent Nos su
mus tāte veritatis et iustitie q̄ nobis deberet credi sim
plici verbo sine alia disquisicione. Nos eīm factū diligē
ter examinauimus et eū dignū morte inuenimus et iō
iam condemnatū tradimus eū tibi pumēdū nec oporteret
aliā facere examinacionē. Sic homines maliciosi co-
ram iudicib se iustificant vt innocenti magis nocere
valeant Miseri iudei dicūt eū ēe malefactorē qui per
transiit benefaciendo et sanando omnes oppressos a dya
bolo et faciunt sm illud qđ de eis p̄phetā iam ipse p̄
dixerat retribuebant michi mala p bonis et pylatus
quasi indignatus ex eor responsione q̄ sciebat eos p
inuidiā ipsū tradidisse dixit eis Accipite eum vos et sm
legē vestrā iudicate eū quasi diceret Si sufficiat vestra
examinacio sufficiat vestra sentencia. Ego nequaquā
talis vir efficiar. p quā responsionē morte xp̄o infer
ri inhibebat q̄ romani aliqua minora iudicanda iu-
deis dimiserant sed causam sanguinis et altā iustitiam
sibi retinuerant. Vnde dixerunt iudei nobis non licet
interficere quēq̄ sez ppter potestatē a dalios trāslatā ta
men extra ipsos dicebant q̄ interficiebant quē mu-
ltis interficiendū offerebant et sanguinē innocentē fū-
debant quē fundendū altri tradebāt. Argumentū cōtra
cōsencientes vel p̄euntes aut simulantes fraudē infe-
rendā p̄imo cū possint obuiare malo q̄ tales simi-
les fūt iudeis hec dicentibus et sub p̄textu iustitie vl' cu
iuscūq; cause suā nequicā defendentibus. Multi eā ma-
li denia sic dicūt sez nobis non licet interficere quēq̄
intelligentes de morte corporali q̄ tamē p modico ha-
bent multos interficere suo malo exemplo morte spi-
rituali que peior est interfectione corporali. vel dixe-
rūt iudei sibi nō licere ill' diebus ppter festi sollemnitatē
et sanctitatē qđ celebrare iam ceperant ppter qđ de in-
gressu eaī p̄torij ostamari metuebant. Vñ Aug⁹.
Si malefactor est cur non licet interficere si ppter fe
stum non licuit interficere cur crucifige crucifige eum
damastis vel q̄ crucifigi eū vt eā modo mortis mi
maretur cupiebant et hoc eis sm legē non licebat licet
alio modo possent blasphemos interficere qualē xp̄m
reputabant vt patuit in Stephano ab eis lapidato.
Hoc autē factū est vt sermo Jhesu impleretur quem
dixit significans qua morte ēet moriturus id est a qui
bus non eīm morte crucis hic signat sed q̄ a gētibus
ēet moriturus et q̄ eū iudei fuissent gētibus tradituri ad
illudendū et flagellandū et crucifigendum. hec eīm tria
dominus a gentilib est passus q̄ eīm ppheis mandb no
luerunt eū interficere vt sic qui magis peccabant qua
si alieni ēent a scelere. impletus est sermo Jhesu quem
de sua morte p̄dixit vt a iudeis traditus oc̄aderet a gē
tilib et ceperunt accusare eū falsē in multis de quib solū
tria exp̄muntur q̄ lucas ponit dicens Hunc inuenim⁹
subuertentē gentē nostrā sez iudeor a cultu legis falsaz
doctrinā semmandō et p̄hibentē tributū dari cesari et sic
quasi cōtra ipsū sediciōnē faciendo et dicentē se xp̄m re
gem ēe quasi volens sibi regnū iudeor usurpare no
mine xp̄i reges iudeor appellabantur ppter vnctionē
sed addebant regem dicendo xp̄m regē graca explana-
cionis q̄ pylatus gentilis erat. gentiles vero reges su
os non vngebant sicut iudei faciebant et ideo si ei q̄ē
xp̄m id est vnctū non addidissent regē pylatus non
intellexisset sed falsē erant accusaciones. vnde non bene-
dicebant inuenimus q̄ qđ ei imponebant nō erat rei
veritas sed humana fictio et inuencio. Nō eīm subuer
tit gentē a lege q̄ non venit soluere legē sed adimple
re nō subuertit sed ouertit qui docuit in veritate nec
p̄hibuit tributa cesari dare sed dixit reddite q̄ sūt cesa
ris cesari et que sunt dei deo et libet a tributo ne scan-
dalizaret soluit tributū p se et petro. Dicens q̄ se cri-
stum regē ēe vez dixit licet regnū in hoc mundo habe
re nollet q̄ cū ipsi vellent eū regem facere fugit et reg
nū respuit. Igitur vt ait Beda Arguunt impiet tu

tudei q̄ ac cusantes saluatorem ne falso quidem aliquid
verisimile qđ ei obicere possint muemunt. De pma
igitur ac cusacone tamq̄ fruola et ad eū nō spectāte
pylatus paz curabat q̄ eiñ erat homo gentilis nō cu
rabat de observacone seu violacone mosaice legis et
secundā tamq̄ falsam et mendosam puplicās nullam
reputabat q̄ forte p relacōē audierat Jhm dixisse ali
quando reddite q̄ sunt cesaris cesari et q̄ sūt dei deo v̄
transit ad terā q̄ magis tangebat eū et romanū im=
pertū et videbatur cōtra impatoris honorē sez q̄ dice=
bat se ee xp̄m id est unctū siue regē. nā directe cō=tra
impatorē erat q̄ aliquis se ee regē diceret qui
impatori romano sub tributo in signū subiectionis
seruiebat ꝓpter qđ romani nomē regnum ab eis ab=
stulerant ut eoz supbiā frangerent et rebellandi occa
sionē tollerent et intrans pylatus in p̄torū ut ibi cri=
stum magis pacifice et exquisite examinaret extra tumꝰ
tus et strepitus uidoz qui non audebant intrare in p̄
torū interrogauit eum dicens Tu es rex iudeoz? q̄si
diceret est hoc verz quod tibi impone sez q̄ velis tibi
usurpare regnū vl̄ q̄ tu sis rex iudeoz sedm qđ accu
sant te dicere. Querebat utrum ēet rex de iure qua
de facto cōstabat ip̄m regē nō ee. Et sm Theo. hoc in
terrogauit pylatus in cōtemptum obiecte crimis et
accusacōnem iudeoz subsannando quasi dicat tu pauper
humilis nudus cui nullus adiutor accusaris de regni
ambicone ad qđ opus est multoz adiutoz et supbū
Et respondit Jhesus a temetipso hoc dias/hoc est q̄ tu
hoc existimes qui numq̄ me vidisti talibꝫ intendere.
an illi tibi dixerunt de me et tunc cognosce radice dicti
ex quo nullū signū talis accusacoms in me umquaz
vidisti Respondit pylatus nunquid ego iudeus sū q̄si
dicerat non sū iudeus et ideo de hijs questionibus a me
ipso non loquoz et p meipsuz hoc scire non valeo sed
gens tua et pontifices qui te ab alienigenis deberent de
fendere tradiderūt te michi p malefactoze. tu ergo dic
quid feasti interrogatus itaq̄ Jhesus de regno respō
dit eū erudiens et ad alcioza reducēs. Regnū miquit
meū nō est de hoc mundo id est sm Cri. potestas mea
et auctozitas qua sū rex non habet oziginē et pma=
puz ex caulis mundanis et hominū electione sed ali=
unde sez a patre quasi diceret Rex sū non quidē talis
qualē suspicaris sed multo maioz et darioz. Tēpozale
quippe regnū fugit et nullū de hoc signū ostendit. p̄n
Criso. Nichil denigz monstrauit tale. neq̄ eiñ milites
neq̄ p̄cipes neq̄ eq̄s neq̄ multoz virgum neq̄ aliud
quid tale habebat arca semetipsū sed humilē hāc et in
opem vitā ptransibit. xij. viles homines secū ar cūfe=
rens hec Criso. sm duritatē omnia sunt subiecta cri=
sto tamē quantū ad humanitatē in p̄mo aduentu suo
non venit ad dominandū temporaliter et regnandum
sed magis ad seruiendū et ad patiendum. unde nō ne=
gat se ee regē sed magis concedit q̄ sm veritatez ipse
erat rex regū veruntamē ad tollendū occasionē tēpo=
rat suā responsionē dicens q̄ nō querit huius mundi
tēpozalē dominacionē q̄ regnū suū nō est de hoc mū
do quantū ad temporalia ista querenda et habenda et
ergo regnū eius neq̄ iudeis neq̄ romanis aduersum
erat neq̄ dominacionē eoz impediebat q̄ ipsi tantuz
de regno terreno qđ de hoc mundo est curabant quasi
diceret eis dēcepti estis non impedio dominacionē ve
stram in hoc mundo ne vane timeatis et seruatis ꝙ ad
regnū celeste qđ non est de hoc mundo venit credēdo
ad qđ vos multo p̄dicando xp̄s dixit regnū meū non
est de hoc mūdo. sed multi plati qui tamē sunt eius vi
carij otiantū videntur dicere facto in pompis se pā=
pibus terrenis equantes vel eā eos excedentes. Et
subungit Si ex hoc mundo ēet regnū meuz tūc ministri
regni mei terreni vndē post regē eā regnū tempora
le habet firmitatē vtiq̄ decertarēt ota aduersarios ut
non traderer iudeis p qđ patet qđ non est mund. muz
regnū meū. vnde sequitur Nunc autē regnū meū nō
est hinc id est de hoc mundo est tamē hic q̄ vbiq̄ at=
tingit a fine usq̄ ad finē. vnde Aug⁹. Non dixit non
est hic. hic eiñ est regnū eius usq̄ in finē seculi habēs
in se omixta zizania usq̄ ad messem sed tamē non est
hinc q̄ peregrinatur in mundo. unde et Theo. non di=
xit non est hic ꝙ non est hinc nuz regnat in mundo et
utitur illius ꝓpsione et ꝓpta votū cūcta disposuit nō
autē est ab infimis ostitutū regnuz eius sed celitus et
ante secula. Unde eā Criso. Sed cū dixit regnū me
um non est hinc non ꝓuat mundū a sua ꝓuidencia et
ꝓtacone sed ostendit regnū suū non ee humanum
neq̄ corruptibile quomā desup habet ꝓuapatū qui nō
est humanus sed multo maioz et dariox. Dixit itaq̄ ei
pylatus ergo rex es tu ex quo alibi est regnum tuuz
Respondit Jhesus tu dias quia rex sum ego. Quasi
diceret ego nec nego nec affirmo sed tu dias non ta
men asserendo sed interrogando coām verbo presidi
quo et p̄mapibus sacerdotum respondit ut propria
sentencia dēmnarētur nolunt dicere non sū ne falsum
diceret/nolunt eā dicere ego sū ne calumnie occasio
nem daret unde sic temporauit responsionē ut et verz
diceret et sermo eius calumnie non pateret et penitus
nulla culpa in eo cognosceret. Demde declarat sui reg
ni odinacionē dicens Ego in hoc natus sū sez tempozali=
ter et ad hoc veni p carnis assumpcionē ut testimoniū
phibā veritati docendo et radicando veritatē de durms
in cordibꝫ fidelū et ideo/dis q̄ ē ex veritate ꝓma q̄ de
est non solū p creacionē sed eā p imitacionē et subie=
ctionem audit verba mea corde credendo et opere ad
implendo et p̄sequens in talibꝫ spiritualiter regno.
dixit ei pylatus Quid est veritas et huius questionis
responsū non expectauit q̄ iudeoz malicia et xp̄i in=
nocencia pdens ad eius liberacionē festinauit vl̄ q̄
stionem de veritate tantū facere p̄tuit sed responsū au
dire finale non meruit/q̄ iudiciū suū a veritate inchoa
uit et non in veritate ꝙ in puer sitate finiuit. Legit ta
men in euangelio nazareozum et eadem videtur dice=
re Augustinus q̄ cristus respondit q̄ veritas est de

celo et non erit in terra. Sed pylatus non audiuit vel quia exiuit ad iudeos vel propter tumultum clamantium pylatus questionem de veritate erat sed de responsione nō curauit. veritas enī est sicut aqua benedicta ad quā omnes currunt tamē manus faciei apponunt ne sup faciē aqua cadat. Sicut multi querunt de veritate tamē nolunt q eis veritas de suis defectibus dicatur eaq p eor salutē cū hoc dixisset querēdo quid est veritas iterū exiuit ad iudeos vt p innocētia domini loqueretē dixit ad eos ego nullā causā inuenio in eo sez mortē dignam. Quia enī pylatus et imperator dominus suus non curabat nisi de regno terreno ideo pylatus habuit Jhesum excusatū dicens se nichil criminis inuenire in eo Ergo iudei mundia simulati sunt qui iustū mendaciter damnare laborauerunt sed hic est modus malorū qp mendacia querūt damnacēz iustorū. Et ħ eaq patet q aliqn iustū agit in curia interdū laicali q̄ clericali. Primapes enī sacerdotū xp̄m damnauerūt tāq̄ mortis reū quē pylatus pronunciat innocentē et iustū sic et hodie fit in pluribus locis q malefactores qui p seculares iudices punirē tur p ecclesiasticos viros in magnū scandalū populi tuentur. Iudei ergo cū nichil aliud faueret calūnie eorum recurrebant ad subsidia clamorū vñ q̄ defficiebāt magis clamoribus inualescebant voces dicētes Commouit populum docens p vniuersam iudeā incipiens a galilea vsq; huc quasi diceret puerit populū et turbauit pacē communē nec in vna parte tantū sed a galilea incepit et huiusq; puenit Sm Hedā hic accusandi sermo magis et eū qui accusatur docet in nostrū et eos qui accedunt docet ee puersos. Docuisse enī populū non criminis sed virtutis obstat ee iudicū nec commouit populus qui pacis odidit testamentū. Christice commouit populum salubri exhortatione vitā veritatis docendo de qua ēmonitione dicatur in ps. commouisti terrā et conturbasti eā sana ordinatio eius q̄ commota est. Clamoribus igit̄ inualescebant q̄ in rei veritate efficiebāt vt sic clamorosa non iusta accusatio q̄ p clamorē voluerunt obtinere qđ nō poterant p rationē habere. sic faciunt maligni querentes obtinere p verba et ordinationē qđ nō possunt p iusticiā et veritatē. Considera nūc quantū se humiliauit verbum creature assumptus a patre vt acquiesceret stare ante iudicē terre iudeē. et sicut xp̄s cū ante p̄sidē statuerentur et iniquis accusationibus false vrgerentur omnē mansuetudinē et patientiā ostendit sic verus xp̄i imitator non murmuret aut reclamet nō contradicat cū merebitur ab emulis leditur aut impugnatē Ex isto articulo accusationis xp̄i de falsis debē documentum q̄ caueamus ne et nos de falso vel false accusemur xp̄m. Illi enī accusant false vel de falso xp̄m qui sibi falsum imponunt sicut iudei pagani et hereticā assimiles qui de ipso aliter q̄ debent sentiunt. Sunt et alij q̄ accusant eū de vero sed falsi sicut mali xp̄iam qui retorquent peccata sua in deū. dicentes deus hoc voluit vel stelle fecerūt me peccare. Deus autē creat stellas et sic deus creat me peccare false imponis peccatū tuū deo. verum quidē est q deus creat ea et stellas et hec omnia sed qđ deus creauit non te cogit ad peccandū sed mali ea voluntatis tue. ergo imputando deo peccatū tuam tu accusas deū false. Itē aliomodo quidā accusant deū false mali sez xp̄iam habentes quidē fidē veram sed mores quia cognoscunt xp̄m p fidē sed non glorificant eū p vitā. Ad conformandū se huic articulo recogitet homo quomodo ille qui est ipsa veritas pter nos falsitatibus calumniari dignatus est vt nos in veritate fū daret et sic oret Jhesu qui coram pylato de multis falsis accusari voluisti doce me inquoz fallacias euitare et fidē xp̄ianā bonis operibus veraciter p̄fiteri. Cum autem pylatus audisset q̄ Jhesus homo galileus et de herodis tetrarche potestate eēt q̄ in galilea nutritus et multum conuersatus fuit habens occasionē dimittendi eum misit eū ad herodē p̄positū galilee qui tunc eo tam erat Jherosolimis pter sollempnitatē paschalē q̄ iudei natu erat. Pater enim fuit amore uxoris sue q̄ iudea erat transiens ad ritū iudaisimi se arctiādi fecerat. Misit in qua eū volēs herodi honorē deferre vt ipse dominus galilee hominē galileū vel absolueret vel damnaret. dans exemplū ne quis falcē vel messem in alterius potestatē eā inimica imittat vel q̄ credebat q̄ libēter hominez de terra sua et maxime innocentē liberaret et ne cōtra eū quē p iudeā traditū cognouerat sententiā dare coactus eēt et dū mittitur fit concursus magnus populoz cū sequēcū Q domina qualiter ibas vel quis te inuitabat vt ires mitanta p̄ssura certe exemplū doloris eras omnibus xp̄ianis amantibus. Tu autē karissime cogita q̄ libenter eā admiraret et associares sic tristem et mestā Et vide Jhesu gaudius est herodes ex multo enī tempore sez ex tempore decollationis johānis baptiste Jhesū videre cupiebat q̄ multa de miraculis et doctrinis eius audierat et sperabat aliquod de suis miraculis videri et ab eo quedā insolita audire. interrogabat autē illū multis sermonibus non sicut studiosus et sicut curiosus. non sicut veritatis amator. sed sicut temptator. nō tantū luctuosus aliquā vtilitatē sed pacens nouoz cupidinē et pter hoc nichil sibi respondit nec eā signū aliqđ coram eo fecit. Strās quidē Jhesus sicut agnus mansuetissimus ligatus coram eo inquisitus tacuit et expectatus mirabilia adhibere cōtempsit q̄ et herodis incredulitas et curiositas digna non merebantur audire vel videre et dominus iactātiaz et ostentationem dedignatus suāq; nolebat passionē impedire Vnde Sm Glosam q̄ herodes non reputauit xp̄m saluatorem sed incantatorē ideo non erat dignus nec verbis nec miraculis xp̄i. Et Sm Ambro. herodes ex quadam curiositate miracula fieri petijt qđ xp̄s renuit docens nos p hoc iactātiam dedignare. p hoc q̄ xp̄s coram herode mestuoso et homicida noluit miraculuz facere nec suis interrogationibus respondere significauit q̄ tales et omnes impij non sunt digni opera diuina videre nec eius responsa habere. Et hoc articulo derisionis

habetur documentū ꝑm ꝯre. vt quocies auditores nostri nostra volunt quasi laudāda cognoscere ·non autē sua puersa imitare ommino taceamus ne si ostētacois studeo verbū dei loquamur et eoꝝ que erat culpa esse non desinat et nostra que non erat fiat ·mlta autē sunt que audiētis animū ꝓpount maxime si audiores nostri et semp laudant qđ audiūt et numquā qđ laudant sequuntur· Ad ꝺ̄ofirmandū se huic articulo rememoretur homo facti articuli et oret dicēdo Jhesu qui ab herode derisorie multis interrogari sermonibus voluisti nec ei ad vllū verbū respondere dignasti da michi amore tuo quādo oportet sermones derisorios patienter audire meaq; iactantia cū silencio dedinare. Stabant autē et ꝓphanes sacerdotū et scribe cōstanter accusantes eū coram herode. De quibꝫ vero cū ibi accusauerunt euangeliste non expīmunt sed forte de eisdem tribꝫ de quibꝫ coram pylato eū accusauerāt maxime hoc coram herode aggrauantes quomodo omouisset vniuersū populū iudaicum a galilea sez domīio herodis vt ex hoc magis sibi animo assumeret qm suo domīio cōmocionē suscitasset· Vnde ad istas accusacones christꝰ michil respondit nec herodi nec accusatoribꝫ sed tacuit non decendo eoꝝ accusacōnes taciturnitate sed despiciendo tamq̄ indignas responsione· Ad emendandā quippe patienciaq; tacuit et michil respondit· ſm illud Ysaie quasi agnus coram tondente se obmutescet· Ex hoc articulo accusacionis trahitur documentū qꝺ nō omni loco et tempore et coram quibuslibet veritas est manifestanda silencio dumū est· Ad ꝺ̄ofirmandū se isti articulo memoretur homo grauitatē articuli et oret dicēs Jhesu q̄ coram herode obstinatus falsis inimmicacionē nec verbo efellere voluisti da michi iniquoꝝ nō frāgi iniurijs nec sacra misteria ꝓfanare indignas vices aut herodes qꝺ xp̄s nullū signum faceret nec verbū aliqđ ad interrogata responderet nec cōtra accusatores suos aliquibꝫ responsionibꝫ se defenderet reputauit eū ydiotā et fatuū et nō sane mētis ac ꝓb spreuit eū et ipse et similit exercitus eius vt oēs in eadē culpa mōstrarentur ēe pares. sic hodie sectatores xp̄i a malis hominibꝫ spernūtur et ab eis fatui reputāt Jhesū eadē multi hodie cū herode spernunt qui signa fieri querunt cōquerentes qꝺ nam miracula ab eo non fiunt cū modo non sit tēpꝰ signoꝝ sed oportꝫ· Vnde dominus habent moysen et ꝓphetas audiāt ipsos. modo autē ꝓpter hec habem9 euāgelīū et apostolū et adhuc signa querimus nec euāgelīū implemus sed spernim9· Ex hoc articulo despectionis trahitur documentū qꝺ nos possumus velle debemus a malis despici qꝺ ab adulatoribꝫ laudari sic dominus noster· Vt ait ꝯre· magis elegit apte a supbis despici qꝺ a non credentibꝫ vacuo corde laudari· Jhesu qui ab herode et ab exercitu suo spernī nō spreuisti ·da michi mūdanū fastū despicere et iniquoꝝ despectꝫ ꝓ iustitia nō curare· nō solū autē herodes eū spreuit ꝟ eadē illusit mouendo veste alba et hoc in derisionē et signū illusionis sicut fatui solent aliqua veste ludicra mouq̄ ag-

noscamur ab alijs et forte nunc temporis derisorīū fuit portare desup vestē albā eo qꝺ sic illuderetur nunc fatuus· Hec autē vestis vt dicitur erat ad modū scapularis religiosoꝝ sine capucio dependens a collo ante et retro forte subito peccā pāni alba accipientes foramē in medio eius fecerunt et sic collo suo imposuerūt· ſ quātumcūq; hoc herodes in illusionē fecerit nō tamē a misterio vacat sicut et omnia alia arcaꝝ xp̄i passionē gesta· In veste enī alba innocencia et castitas assūpte humanitatis et gloria regni immortalis quā ꝑ passionē accepit designatur et qꝺ ꝑ peccatis totius mundi in carne casta et innocente immaculatus agnus ē passus. Tu q̄ non nisi in veste alba id est sine macula et causa illuderis et spernaris alioquin tibi illusio erit pena peccati et magis dolendū de causa et materia derisionis qꝺ de ipsa derisione. Deignauit herodes suo facto nesciens forte quid agebat qꝺ xp̄s albedine puritatis et innocencie indutus erat· Vnde Ambro· non ociosū qꝺ veste alba induntur ab herode immaculate tribuens indicia passionis qꝺ agnus dei sine macula cū gloria peccata mundi suscepit hāc autē vestē albā repsentat hodie alba sacerdotalis· Vnde Ysidore notādum qꝺ pontifex noster in sua passione habuit omnia pontificalia amictū suscepit cū velatus est coram caypha a iudeis albam habuit cū veste alba indutus est ab herode. casulā suscepit cū milites arcuderūt ei purpureū vestimētū coram pylato et neq̄ sibi desit angulū habuit cū ad columnā ligatus ē· stolā habuit cū ad collū ligat manipulū habuit quādo cū fune manus eius ligauerūt sed hunc soluerunt quādo et arundinē in dextra dederunt et funis remansit pendens in sinistra ad qđ designandū manipulus ponitur in sinistro brachio Corona spinea sup caput habuit ꝓ mitra pontificali et arundinē in manu ꝓ baculo pastorali. Cirotheccas autem et sandalia habuit cū manus eius et pedes toti fuerunt sanguine rubricati ad qđ designandū sandalia debent habere aptā cū aliquo rubro serico pāno. Cirotheccas eadē desup habent aliquid rubeū vel aliqđ momle rotundū qđ debet similiter aliquid habere de rubeo ad designandū stigmata xp̄i hec omnia sunt insignia pōtificalia que in memoriā passionis xp̄i gestat pōtifex in ꝺ̄secracione ecclesie vl' altaris in cuius eadē memoriale ꝺ̄dicatur eadē sacramentū altaris· Patet ergo ex dictis qꝺ illusus fuit dominus in omni veste et ornamēto tā sacerdotali qꝺ pōtificali et qđ peius ē hodie illuditur ei in omnibꝫ vestibꝫ ꝑdictis nō minus qꝺ tunc qz a maiori multitudine et longiori tempore et modo fraudulenciori qꝺ illi vere isti autē quasi figuratiue illa enī multiplex illusio que facta fuit et tūc figura erat signū illusionis future que a multis impletur nūc· Rotandū eadē qui eis vtitur debet ea habere in intellectu ꝑ meditacionē in memoria ꝑ recordacionē in affectu ꝑ ꝑpassionē et se domino ꝓposse in apparatu ꝺ̄formare Cum enī aliquid talū accipit michil aliud ꝓtestat facto suo quā si verbo diceret ita credo dominū nostrū

fuisse mdutū et in talibꝫ illusū m cuius signū ⁊ memoriam sic m duo melꝑtū et vt in me senaz qꝫ et m xꝑo Jhesu. Qui ergo talia fecerūt extraneus michil senaētes vel opaentes miserus ꝓfecto xꝑo illudunt. Facit em ac si dicerent si ergo tibi opatimur et tuas illusiones m nobis ostendimus sed in nullo tibi opatimur Mozaliter amictus capitis signat spē quā apostolus vocat galeā salutis spes autē eternoz sit oremptū terrenoz. Cum ergo sacerdos se velat amictu ostendit se terrena cōtemnere et sic ita non est xꝑo illudit. Alba autē longa et lata mentis et cozporis signat castitatē Cingulus autē et stola et manipulus et huiusmodi ligamenta ꝓcepta et cōsilia et religionē cui se obligat qui tales ozdines assūmit obligatos se ostendunt q̄ talia mouunt. Casula desup tegens p totū et ceteris superemmens ornamentis caritatē signficat q̄ apostol⁹ supemmenaozē viā vocat et ideo qui non diligit deuz plusq̄ sua vel suos vel se non est dignus tali officio Mitra vero episcopi signat ipsū habere scientiā duorum testamentoz ꝓter duo cozna q̄ in quā scientiā debet habere non tantū m cozde ꝓ habitum sed eā m ore et manu ꝓ vsum. Vnde due lingue dependentes a mitra sup humeros signant ipsū episcopū debere habere duplex documentū scz verbi et exempli. Baculus vero pastoralis m manu signat executionē officij pastoralis qđ cōsistit in tribꝫ que signantur p triplicem partē baculi. Primū est vocatio peccatoz. Secundus est directio vocatoz. Tertiū est exhortatio directoz Vnde est versus Attrahe p primum medium rege pungē p ymū. Sic ita q̄ vides qualiter dominus non solum malefactoz sed eā stultus est reputatus. Ipse autem omnia patientissime tollerabat. Paciaenā ergo habeas et tu si malefactoz vel stultus muste fueris reputatus. nā sicut diuina sapiencia tamq̄ fatuus spermē et irridet sic omnes irrisiones que solent a vanis mūdi huius hominibꝫ deū p oculis non habentibꝫ hominū spirituali irrogari debet patienter sufferre. Ex hoc articulo illusionis sumuntur tria documenta. Primum est q̄ omnes qui pie et innocenter volūt viuere sm nouum hominē ab hijs qui viuunt sm hominē vetrem illudunt et ab eis ꝓ fatuis habentur. Sed ꝓter hoc non debent turbari vii spirituales imo potius gaudere q̄ nouus homo saluator noster xꝑs indutus veste alba que innocentiā signat illusus et derisus est a filijs huius seculi apud quos alba vestis exꝓbrationis est. sed sicut crux ante passionē xꝑi exꝓbralis fuerat q̄ se postea facta est honorabilis ita vt eā postea m frontibꝫ regū sic alba vestis post xꝑi passionē facta est valde honorabilis et innocentie signū. vñ quilibet post baptismū renouatus indutur veste alba m signum innocentie q̄ cōfert baptismus. In cuius eciaz signū xꝑo passo angeli et m vestimētis albis apparuerunt m eius resurrectione et similiter m eius ascensione. Secundū documentū est q̄ ꝓ tempore et loco expedit stultitiā simulare Vnde q̄ dominus ipse fons sapiencie coā herode ꝓ stulto haberi dignatus est et in cōprehensibili sapiencia sua ꝓcessit q̄ si sapiēter verbis vel factis se ostendisset herodes vtiq̄ passionē ei⁹ impediuisset. Tertiū est q̄ homo michil querat m vestibꝫ non ornatū non ꝓsitatē sed solā necessitatē q̄ saluator noster m veste velud fatuus est illusus. Ad oformandum se huic articulo regratiatur homo deo q̄ ipse nobis cū sua illusione vestē innocencie cōferre dignatus est. Itē recogitet qualiter ipse candidā vestē innocencie baptismalis q̄ xꝑs nobis ꝓmisit sepe peccatozum maculis denigrauit et dicit dicens Jhesu q̄ veste alba indutus et vt stultus ab herode illudi voluisti. da michi mundi huius prudenciā que stultitia est apud te cauus dedignare et ad te qui vera es sapiencia puenire. Herodes autē cum non inueniret m xꝑo causam mortis illusū et indutū veste alba remisit ad ꝓpilatuz vt eū honorare sicut pylatus sibi detulerat In quo ipse ꝓbatur m nece dominī cōsensisse. Nuncius em fuit sibi missus tamq̄ homo sue dicionis cū nō inuenit in eo causam debuisset eū absoluere et non alieno iudicio remittere. Remisit ergo eū herodes pylato quasi dicens fac de eo quicquid volueris et forte similia verba sibi remandauit et sic dominus cū nota illusionis portando vestē albā rediit et herodis cōsensū de sua nece secū detulit. hic autē cōsensus apparuit signo et facto signo quidē m vestis albe illusione facto m amicicie cōfirmacione ꝑā ipsa die facti sunt amici herodes et pylat⁹ ꝓter mutuā reuerētiā sibimuicē factā. ante q̄ppe inimici erant admuicē ꝓter nece galileoz q̄ de herodis ꝓpinqua et dominio erant quos pylatus occiderat miscens sanguinē eoz cū sacrificijs que offerebāt sed nunc sup huius recōciliatus est pylatus herodi q̄ ꝓ bono habuit herodes q̄ pylatus sibi detulerat mittendo sibi hominē sue iurisdictioni et ꝑtim talē hominez quē ipse videre diu desideranerat sic multi frequenter amici et cōcordes m cōdemnacione iuste innocentū qui contra sibimuicē cōtrarij fuerunt. hec autē amicicia pylati et herodis fuit signū q̄ iudei ⁊ gentiles cōuenirēt m ꝑsecucione xꝑi membroz. Vnde Beda h nephādissimū herodis et pylati fedus qđ m occidendo xꝑo pepigerunt hactenus eoz velud hereditario iure succedentes custodiūt. quando gentiles et iudei sicut genere vel religione ita eā mente dissidentes m christiano tamē perse quendis xꝑi q̄ m eis fidē primēda cōsenaū: hec Beda ponit eā hec amicicia m bono accepit et ꝓ concordiam herodis et pylati cōcordia populi iudaici et gentilis significari. Sicut em pylat⁹ primo misit Jhesū ad herodē et herodes postea ei remisit sic verbū salutis primo recepit populus gentilis et amūcauit iudeis. m fine autē mundi iterū iudeus remittet ad gentilem quando p helyā et enoch multi conuertentur Isti duo populi ante mortē xꝑi erant inimici sibimuicem et discordes sed post mortē xꝑi facti sunt amici et cōcordes m fide eius q̄ ipse est paz nostra qui fecit vtraq̄ vnum. Vnde Ambro. In xꝑo eciam herodis atq̄

pylati q̄ amica ex inimicas p Jhesū xp̄m facti sūt plebs israhel et populi gentilis figura signatur q̄ per dominī passionē vtriusq; fit futura ocordia ita tamē vt primus populus nacionū capiat del verbū et ad populū vltimum fidei sui deuocionem transmittat hec Ambro. O quanta humilitas et paciencia domini Jhesu qui de se q̄si de fratuo p̄mittebat malos ludere mittere se et remittere et quecquid volebant facere. Hanc autē missionē et remissionē ipse dominus fieri voluit ad maiorem et euidenciorē fue innocencie ostensionez. Intuere nunc eū bene dū ducitur et reducitur demisso vultu et verecundie merentē et omniū clamores cōtumelias et subsannaciones audientē et forte lapidū percussiones et inimicorū dicacitates suscipientē. Et cogita quomodo habebat illos pedes sanctissimos cōfractos q̄ cū magna festinacione duxerant et reduxerant eū nudis pedibz merentez. Intuere eciā matrē et suos cū discipuli meroze alōge sequentes et ista videntes et cogita q̄ libenter tu tua res et associares sic tristes et dolentes. Ex hoc articulo habetur documentū q̄ tantaz vim habet natura homi q̄ respectu sui cōfederat eciā malos. Inimicicia enī respectu boni parit amicicia inter malos non tineat ergo tristus si viderit malos extra se colligari q̄ hoc restatur in eo aliquid ei bonū et p hoc ipse cōformatur xp̄o extra quē omnes ruenerunt in vnū eciā inimicicias. Ad cōformandū se huic articulo recogitet homo si habeat inimicicias cū aliquo et dimittat eam de corde amore xp̄i qui p nobis in sua passione eciā malos aduersū se cōcordauit. Jhesu qui cōtra te inter herodē et pylatū amicicias fieri voluisti da michi iniquoz aduersū me colligancia nouissimere sed coz pocius exercitacione mei placere quatenus tibi merear conformari. Considera nūc quanta fatiga fuerit xp̄o sic duci et reduci de iudice ad iudicē q̄ magna pena ē cuilibet hominī mitti de vno iudice ad alū. Fuit enī p̄mo p̄sentatus anne secundo caiphe. tercio ductus ad pylatū. quarto missus ad herodē. quinto remissus ad pylatū. Que omnia ad vnū possunt reduci articulū ex quo plura sumuntur documenta. Primū est q̄ non debemus formidari p̄sentari potestati tēporali vel ad malos iudices trahi propter cristus q̄ quanto potestas iniquior et iudices negociores tanto facti sunt martires gloriosiores. Secundū est q̄ nos omnes actus voluntates et desideria nostra antequā plicamus debemus ad examen recte racionis que per iudicē intelligitur p̄sentare et nichil precipitanter agere omnia q̄ mala que facimus debemus ex̄spectui oscientie nostre p̄sentare et sic eā coram xp̄o iudice examinandā statuē. Tercū est q̄ religiosi q̄ specialiter debent ēe ymitatores xp̄i non debent turbari si interdū sub obediencia mittantur de loco ad locū de plato ad platū q̄ xp̄s propter nos sub obediencia patris dignatus est mitti de iudice ad iudicē. Jte sicut xp̄s stabat ante iudices et nullū irreuerencie verbū est locutus sic et nos cum reuerencia stare debemus coram platis nostris et iudicibus eciā malis. Ad conformandū se isti articulo formet sibi homo ymaginē xp̄i in mente sua statuens coram eo cōscienciā suā misericorditer examinandā p eo q̄ xp̄s coram iudicio maliciose fuit examinatus. Recogitet eciā hō quomodo oportet nos oēs exhibere ante tribunal xp̄i idcirco ipse pius p nobis impijs exhibere voluit ante tribunal impiū iudicis vt nos mundi ante tribunal mundi iudicis fiducialiter apparere possemus Jhesu qui de iudice ad iudicē mitti et coram eis examinari voluisti da michi amore tui nominis maloz iudicium versucias non metuere et in aspectu tuo me tuta cōscienciā parere ac bono animo maioz impijs me subdere et alacri corde ad obedienciā sine mora occurere.

Sequitur oracio.

Omine Jhesu xp̄e qui hora diei p̄ma primis te ligatū adduci in obitū iudeoz ac post multas iniurias et contumelias de cappha duci ad pylatū vbi a iudeis reus mortis et malefactor fuisti iudicatus et in multis false accusatus ac deinde a pylato ad herodē te missi et ibidē accusari et fatuus reputari ac sperni et in veste alba illudi potuisti tandemq; sic illusus et veste alba indutus ad pylatū es remissus fac me queso iniurias et cōtumelias patienter et gaudenter p tui nominis gloria tollerare et in aspectu tuo cū gaudio apparere ac vultū tuū desiderabilē sp respicere Amē.

De tercia Capitulū xxij.

Hora tercia cogitabis mestus et tristis qualiter reducto dominо ad pylatū illi canes letantes de federe herodis et pylati cū audacia magna p̄secuntur accusaciones suas quātus neq; pylatus neq; herodes diligenter eū interrogando et examinando inuenirent in eo causaz mortis. Vnde ad exhibendā duriciā iudeoz et gentilū pylatus fatetur nec se nec herodē neq; in occidendo neq; in illudendo in xp̄o causaz seu aliquid dignum morte inuenisse. Vbi Beda hoc dicendo pylatus absoluit quidē Jhesū quē p̄dauit misericordie sed quē absoluit iudicio crucifigit ministerio. Audi cece iudex audi crudelis pagane pylatus ipse fatetur neq; se neq; herodem dignū quid morte in xp̄o repisse sed tantum in occidendo vel illudendo in nocio aliene crudelitatis ob tempozalis de damoribz hec Beda Magnum dimittendi Jhesu studiū gerebat pylatus. sed quanto curiosius dimittere querit tāto criminosiores ad mortē eius inuenit et cū accusaretur dominus mendaciter a principibus sacerdotū et seniorib; michil respondit nec ad sui excusacionē nec ad dictoz refragacionē nec ad dicendum impetracionē sed magis accusaciones viriliter sustinuit et tacuit et nūc cū sic accusaretur ab eis dixit illi pylatus nō audis quāta aduersū te dicūt testimonia p̄m Crisō. Ideo hoc dicebat q̄ volebat liberare eū dū se excusando responderet. sed dominus nō respondit ei ad verbū vllū ita vt miraretur p̄ses vehementer de eius paciencia et constancia q̄ ille quē in lege peritus et ad omnia respondere potentē audierat michil respōderet et q̄ exhibitus ad criminale peccatū et stās ante mortē

que apud omnes hominem estimat terribilis ipse imperturbabilis permanere. In hoc autem docet accusationes et terminationes patienter esse sustinendas. hoc enim magis mirabilem facit sanctorum patientiam q defensio. Unde Ambro. accusatur dominus et tacet q defensione non indiget nec accusationem tacendo confirmat. & despicat non refellendo ambiat defendi qui timet vincia melior est causa que non defenditur et probat. Susanna tacuit et viat hec Ambro. Iudex ergo omnium ante tribunal iudicis vilis et indigni mansuetus et tacitus stetit et accusatus nichil respondit. Sed aut quantorationes huius silencij et taciturnitatis xpi. Tacuit enim primo iuste q propter falsitatem accusationum et corruptu iudicij indigni erat audire. Secundo misericorditer ne forte ex responsione sua peiores fierent si sibi non crederent vel non obedirent. Tercio despensatione ne si se excusaret dimitteretur et cruces utilitas scz nostra salus et redempcio differret. Quarto exemplariter vt daret nobis patientie exemplu et adimpleret illud de se scriptum sicut agnus coram tondente se obmutescit et non aperit os suum. Igitur vt dicat Anshe. vide attente quo modo stat ante presidem mansuetus capite demissis oculis vultu placido sermone raro paratus ad obprobria promptus ad verbera. Quandoq ergo dominus respondet quandoq non respondet vbi respondet quasi pastor bonus docet et p credentis sibi ouibz otra lupos latronesq; insidias pugnat. vbi vero non respondet quasi agnus p toto grege immolandus silet et patientiam prestat. Et vtinam omnes nouerint qui quasi agni qui quasi pastores quis esse deberet vt sciret quando tacere et quando respondere haberet. Quamvis ergo quibusdam interrogationibz sepe responderit quando tamen respondere voluit non sicut reus et male sibi conscius qui de peccatis conuincebatur suis sed sicut innocens et mansuetus qui p peccatis immolabatur aliens. Et ideo similitudo de agno data est vt in suo silencio non reus sed innocens haberet. Per diem autem festum pasche consueuerat presses vnum vinctum dimittere populo id est ad petitionem populi que volebant sine meritor discretione in memoriam liberationis filiorum israhel de egypto a seruitute cuius beneficij memoria in sollempnitate paschali fiebat q ea die de seruitute pharaonis egressi erant. in aliis autem festis non fiebat. Qua enim in nocte pasche angelus domini saluauit hebreos et percussit primogenita egiptiorum ideo ad hoc representandum et in memoriam huius beneficij in hac sollempnitate saluabant vnum mortis reum et alios interficiebant de vinctis qui custodiebantur ad occidendum. vel hoc faciebant in memoriam transitus maris rubri in quo filij israhel fuerunt liberati et egyptij submersi. et istam consuetudinem eis seruari impetrauerat ab imperatore romanorum sicut fuerat obseruata antequam ydea romanis esset subiecta si adhuc singulis annis aliquem occidunt deus scit et ipsi sciunt. Pylatus ergo sciens eos cupidos de obseruanda illa consuetudine et ex altera parte q Barrabas erat pessimus et populo odiosus proposuit eis sub distinctione questionem dicens q ad honorem festi liberaret eis barrabam vt Ihesum et nullum alium q hoc subtiliter credens liberare Ihesum de consensu eorum q non credebat aliquomodo q peterent liberationem barrabe qui erat homicida ac sediciosus et pessimus et infimis non nobilitate generis sed ex famositate sui terminis quia latro publicus et in malicia vulgatus et famosus et ideo credebat merito Ihesum esse preligendum sciens eum invidiam et p mundum traditum q publice arguebat vicia eorum magna vt dictum est diligenciam pylatus ostendit vt xpm liberaret primo p innocencia q manifeste herodis euaserat secundo p consuetudinem q eum peligendum credebat in quo datum est exemplum laborandi ad liberationem innocentum. Unde Criso. et inuere qualiter sapienter. non enim dixit q peccauit et dignus est morti donari eum festo. sed primum eum excusans et eruens a cautela omnium cum rogat ex superhabundanti vt si nollet vt innocentum dimittere saltem vt obnoxium donaret festo vel tempori. Tunc misit ad pylatum p tribunasili sedente vxor sua nomine procula dicens Nichil tibi et iusto illi scz communi vel contra iustum illum aliquid dicere Nichil habeas cum se nec nitromittas te ad interficiendum hominem illum q iustus est. Multa enim passa fui hodie p visum et somnium propter eum vxor itaq; gentilis viri hoc in visionibus et somnijs intellexit quod vidi vigilans nec credere nec intelligere voluerunt. Diabolus quippe apparuerat ei mouens ea terroribz ad liberationem xpi. Nunc enim demum diabolus intelligens p xpm sua spolia sine in mundo sine in tartaro se amissum perituit q fecerat eum cohibendi et ideo immisit visiones huic mulieri vt p ea impediret mors xpi et sicut pius per mulierem intulerat mundo mortem ita modo satagauit xpm de manibz iudeorum liberare p mulierem ne p xpi mortem mortis amittat imperium. Ja quidem dei nutu et virtute poterat misterium crucis agnoscere et ideo laborabat ne xps moreretur forte iam sanctis in inferno gaudebant. Unde hoc nouerat. Nam vt ait Aug9. anima lazari reuocata ad vitam corpus animam in inferno cognouerunt dominum in primo descensum ad inferos. vnde extunc letabant et maxime diabolus hoc cognouit cum dominus clamore valido animam exalauit. vel ea p scripturam impletionem hoc prependit q in dominum eas impleri vidit. Quod ergo vxor pylati et ipse pylatus tantum fecerunt p liberatione xpi totum putatur fuisse ex instinctu diaboli q p pylatum et eius vxorem nitebantur impedire nostram redemptionem sicut olim p adam et eam fecit nostrum damnationem. Pylatus ergo querebat ab eis que vellent propter honorem festi sibi dimitti de duobz predictis et quasi adhortatione expressit xpm querens si vellent dimitti regem iudeorum. Ipse vero nimio odio contra xpm non et obstinato corde in malicia perdurantes ne xps liberaretur pelegerunt et petierunt barrabam hominem pestiferum dimitti et liberari. Xpm vero innocentem tolli de medio et crucifigi putabat enim vt dicat Cri. hoc se posse astruere q Ihesus deterior esset latrone et ideo nequiuit vt nequit p pietate

neq; p festi p̄ rogatiua deberet liberari in quo facto eo
rum ostendit future mfidelitatis archanū scz antixp̄m
xp̄o p̄ferendū · Latrones latronē poterunt et homi
dam auctori vite p̄tulerunt qđ impetrans eis beatus
petrus postea dicebat vos sanctū et iustū negastis et
petistis vir homicidā donari vobis auctorē vero vite
interfectis · O quanta infeliciū meroz imitas et ma
lia qui ad patrandū xp̄i mortē poterunt latronis
publica liberatiōnē cōtra bonū publicū et iustiā mor
tem vite · tenebras luce · filiū dyaboli filio dei tam stul
te q; impie p̄ferentes · Vnde Aug⁹ · O ceatas meroz
O furia frenetiqz noli dimittere hunc sed barrabam
Quid fuit aliud dicere q; occadatur ille qui suscitauit
mortuos et dimittatur latro vt occidat viuos · Vnde
et Anshel · Adhuc autē et amimā suā in arcimaso cami
gliendū tradiderunt · vinctū siquidē ante fiē pylati
p̄sidis te pourerunt postulantes supplicio eruas mite
rimi te q; peccatū nō feceras et vitā homicidā donari sibi
agnū lupo aut luto postponēres · O indignū et infelix
cambiū. Vnde eadē Beda Verē autē multis vsq; ho
die sua petitio quā tāto labore suo impetrarūt. Quia
em data sibi occasione p Ihesu latronē p saluatore in
tremptorē p auctore vite elegerunt ad emptorē me
rito salutē vitāq; pdiderunt et latrocinijs se ac sedicio
nibus mtantū subiugerūt vt et patriā regnūq; suuz
q; plus xp̄o amauere pdiderint et hactenus eam q;
vendere vel anime vel corporis libertatē reape nō
meruerunt atq; ideo iudei pacē haberi nō possunt q; se
diaboli p̄napez id est dyabolū qui vsq; hodie regnat
in eis magis q; dominū eligere maluerunt hec Beda
Similiter adhuc hodie aliqui magis nituntur saluare
et eā promouere malos hominies q; bonos et in mul
tis electionibz ac pulsionibz Ihesus id est vir bonus
ac dignus et dei amicus qui se et alios saluare vellet
reprobat et barrabas latro insignis id est malis ac in
dignus et xp̄i hostis qui se et alios in anima pimit eli
gitur · vnde qui in talibz promotionibz faciendo vel con
sentiendo culpabiles sunt ipso suo facto vel consensu
cū iudeis dicunt non hunc sed barrabā Ihesus vero
ad omnia tacet patienter canes oblatrantes tollerans
et sua patientia nos armās · Considera hic quantū xp̄i
animū saeuare potuerit q; tam sceleratus et vilis ho
mo p̄ferebatur sibi hominibz tantum vt peterent illi
us vitā et istius necē · Peccauerunt autē in duobz scz
q; reū petebant liberari et innocentē damnari · Vnde in
puer · Qui iustificat impiū et qui condemnat iustum
uterq; abhominabilis est apud deū · Ex isto articulo tra
huntur duo documenta · Primū est q; nos equanimi
ter tolleremus si aliquādo p̄ferantur nobis p̄sone infir
miores et humiliozis condicionis q; latro xp̄i fuit p̄la
tus · Secundū est q; caueamus ne et nos barrabam
xp̄o p̄feramus · Multi em adhuc hodie desiderant bar
rabam sibi solui et xp̄m vinctū ee · Quia vt dicit Ori
genes Omnes qui iudeis sunt similes hodie desiderāt
barrabā sibi solui siue in dogmate siue in vita · barra-

bam inquā sibi solui desiderāt · Quicūq; em male agit
solutus est in corpore eius barrabas · Xp̄s aūt vinctus
Qui autē bonū agit xp̄m habet solutū barrabā vinctū
et iō sicut iudei postq; p xp̄o elegerūt barrabā latro
nē latrocinijs et seditionibz fuit subuersi sic et nūc q̄cūq;
anima p̄legit barrabā illa semp latrocinijs dyabolicis
exterminatur · Vbi em non est Ihesus ibi libertas
et p̄lia sunt · vbi autē est Ihesus ibi sunt omnia bona
et pax hec Origenes. Spiritualiter homo est vinctus
p peccatū et positus in carcere sm corpus et animā ita
q; sint duo vincti scz corpus et anima sed de istis vn⁹
scz anima poterit liberari si tamen corpus penitencie et
flagellis exponatur q; sic animaz a culpa liberabit et a
pena · si vero corpus liberetur adhuc manebit vincta
anima et supplicijs ac flagellis exponetur eternis et iō
melius est q; ala liberet q; corpus q; si corp⁹ suspendit
in cruce penitencie tunc animā liberabit a morte · vnde
Gre · si magne mercedis ē eripere a morte carnē mor
turā quātū meriti ē liberare animā in celo sine fine vi
ctuā · Ad cōformandū se huic articulo recogitet homo si
ipse vinq; barrabā xp̄o p̄legit et doleat ac orāt di
cens · Ihesu qui non dedignatus es a iudeis reprobari
petentibz sibi barrabā latronē dimitti · te vero auctore
rem vite crucifigi · da michi te creatorē meū p omnibz
semp eligere et p nulla re creata te vinq; reprobari · py
latus autē volens dimittere Ihesū iterq; locutus est ad
illos querens quid faceret de Ihesu rege iudeoz et qđ
mali fecisset et asserens q; nullā causaz mortis in eo in
ueniret sed quanto plus videbāt q; xp̄m liberare vellet
tantomagis iterq; et iterq; damabāt et vocibz magnis in
stabant postulātes vt crucifigeret eū et mugiescebant
voces eoz mala fuit barrabe p̄electio sed prioz hec sen
tencia · Videns autē pylatus q; michil p̄ficeret ad li
berationē xp̄i saluo fauore populi sed magis tumultus
et strepitus fieret populi damātis ad cōtrariū p seduc̄o
nem sacerdotū volentiū p damorē et tumultū populi
obtinere qđ non potrat p rationē habere ac volens po
pulo placere et satisfacere dimisis illis barrabā quē pe
tebāt q̄uis xp̄m p̄ferendū non dubitaret ecce q; xp̄s
innocens damnatur et barrabas latro liberatur ita con
tingit hodie in curijs p̄napū et p̄latoz q; innocētes dā
nātur et pueri peccatores liberantur minora puniūtur
sed maiora dissimulātur puniuntur trasgressores de
cretaliū et statutoz et dimittuntur impuniti transgres
sores diuinoz mādatoz et vt iudei de morte Ihesu to
tum peccatū sup se acciperēt et ipse immunis ēet a pec
cato accepta aqua lauit manus suas coram populo dicēs
innocēs ego sū a sanguine id est sanguinis effusione
huius iusti et sic lauo manus sic et cōscienciā · q; ego
volui liberare innocentē et solū minister legis sum vos
videritis quid cōtinget vobis quantū supplicij p culpa
quam cōmittitis q; vox vestra sanguinē iusti fudit vñ
penam senciatis · Mos em erat apud antiquos vt cuz
quis vellet se ostendere immunē a crimine aliquo ac
cepta aqua lauaret manus suas coram populo · Lauit

ergo manus coꝝ populo vt quos non poterat mo-
uere suasione mouerꝫ significacone qua significabat
miquū mortē xp̄o inferre et se innocentē a tanto sce-
lere lauit manus suas imponēs peccatū de morte xp̄i
uideris ipsis hoc recipiētibꝫ q̄uis nō ēet p hoc fm ver
tatē excusatus q: non lotus fuit aqua suus reatus. mē
debatur ergo dicendo se innocentē q: sciebat q̄ per in
diam eū tradidissent et q̄ iustus et innocens erat et
vt mat cōfitebatur eū liberare poterat. Particeps ergo
erat crimis sed innocēcioꝝ illis. Vnde Leo papa ex
cessit ergo pylati culpam facinus iudeoꝝ sed nec ip̄e
euasit reatū qui reliquit p̄tū iudiaū et in crimen trā
sijt alienū huic pylato similes sunt excusantes se a cri
mmis cōsensu cū possent reclamare cū effectu. et resp̄ō
derunt omnes sanguis eius id est culpa et pena seu vl
cio et vindicta effusionis sanguis eius sup nos et su-
per filios nostros optimam hereditatē reliquerūt m
dei filijs suis. Perseuerat etiā vsq; hodie sup iudeos hec
impcacio pene et crimis et sanguis xp̄i non auferet
ab eis. vnde in singulis tunacombꝫ vt dicitur flaxuꝫ
pacuntur sanguims. percussit eīm eos dominus m po-
steriora et ob p̄briū sempiternū dedit illis suntq; vagi
et p̄fugi ac sub seruitute et nisi lauerint manus suas
p baptismū ab isto sanguine penam crimis sustine-
bunt cōtinue. Vnde autē dicit Iero. verbū optimuꝫ et
salutiferꝫ responderunt iudei sed intencione pessima op
tanduꝫ est ergo vt sanguis illi veniat sup nos sed m
ablucionē fm illud Apoc. lauit nos a peccatis nostris
in sanguine suo. pylatus itaq; causaꝫ mortis in eo nō
inuemens mirabatur eū dimittere. Non eīm in eo sed
in nobis causa mortis eiꝰ fuit passus est p nobis nō
p̄se non habens culp̄ā et sustinens penā vt et culpaꝫ
nostrā solueret et penam. Vnde Bern̄. O pissime Jhe
su quid tibi et morti nos peccauimus et tu luis nos de
bumꝰ et tu solus. nullā itaq; causaꝫ mortis in eo inue
niens dixit illis. Corripiam ergo eumꝫ sec flagellando
vt si qua in vestris ceremonialiby cōmisit vel in aliq
deliquit p ipsis correptus emendetur et sic emendatuꝫ
et disciplinatū dimittā a morte liberꝫ eū flagris et iudi
briis eū afflictuꝫ quantū ipse uibetis dūmodo innoxiū
sanguinē non fundatis. Videns eīm ex da-
more eorꝫ q̄ nullomodo potrat dimittere Jhesū om
nino liberꝫ cū pace ipsoꝝ et ex altera parte durum sibi
erat interficere innocentē et ideo ad satisfaciendū eis fe
cit xp̄m flagellari et illudi vt videntes eū sic punitum
et illusū vltra cōdignū penis eius et ob p̄briis crudeli-
tas eoꝝ sacaretur ac mitigaretur et sic sufficere sibi
existimantes vltra secure desisterent et mortem non sen
tirent. Vnde Augustinus non in persequendo domi-
num flagellatur sed illorum furori satisfacere volens
vt vel sic iam miterescerent et silerent et desinerent vel
le occidere eū quē flagellatuꝫ viderēt hec Aug⁹. Vnde
ea ꝑ hoc [illegible] suā et illudere permisit aut forte
tulit vt eoꝝ ira mollirent et a morte eius desisterent
Naturale eīm est vt ira quiescat si eū cōtra quē irascit
humiliatū et punitū videat qd quidē vex est in iraq; cū
mensura ḡrit primi nocumentū sed nō in odio qd tota
liter querit eius qui odio habetur exiaū. Isti autem ex
odio mouebātur cōtra xp̄m et ideo flagellacio eius nō
sufficiebat nisi et viderent eius meritū. O pylate py-
late tu dominum vis castigare nescis quid agis qui
nec flagella meretur sicut nec penam mortis rectus
ageres si te ad suum nutum corrigeres Vnde intencio
non excusat pylatum a toto quia nullum per se malū
potest ꝑter bonam intencionem effici totaliter bonum
Nec facienda sunt mala vt veniāt bona. Affligere autē
innocentē et papue dei filiū est maxime malū et ideo
nulla intencione est excusabile et cū iudex ēet non de
bat ei quē innocentē sciebat eā minimā inferre pe-
nam. Ob hoc eā fm Iero. eū flagellari voluit vt ro
manis legibꝫ seruiret quibꝫ sanctum erat vt crucifigē-
dus flagellaretur p̄us forte ad exorquendū ab eo si
aos sceleris et sic xp̄s sic crucifigi deberet iā flagellatus
ēet. Ipse q̄ dominus flagellari voluit vt q: scriptū est
multa flagella peccatoris nobis parceretur et nos suo
flagello a ꝑpetuis flagellis liberaremur sicut pia mater
quādo videt patrē velle flagellare aliquē de filijs suis
extēis occurrit brachijs et eū ꝑtegit exponēs se p eo
flagellis. Homo eīm deū offenderat et ideo disciplinari
debebat. Xp̄s g disciplinari voluit et sic deuz placauit
et ideo datur disciplina pacis sup eū. et si tā grauiter
flagellatus est innocens p peccatis alienis q̄ grauiter
putas noxios nisi se correxerint flagellādos p pecca-
tis ꝑpijs. Cuz ergo dominus flagellari uidetur spoliat̄
p milites appitores p̄dis et vestibꝫ quibꝫ indutus erat
exuitur et coꝝ ommby denudatur. Est autē intelligen-
dum q̄ sicut remissus fuit ab herode cū alba veste sic
remānit in eadē vsq; ad horā flagellacionis et tūc exue
rūt eū hac veste et suis. Ex hoc articulo exuicōnis ve
stitū habemus duo documenta. Prima est vt caueam⁹
nos a nuditate tam corporali q̄ spirituali ne forte vm
quā nudi appareamus coꝝ deo angelis et hominibus
Nam et si homo interdū non videatur ab hominby eru
bescat tamē nuditatē suā coꝝ deo et angelis. vñ p̄m
parentes erubuerunt a facie dei qui vbiq; apud nos ē
cū angelis suis. De nuditate vero spirituali est illud
Apostoli si tamē vestiti et non nudi inueniamur. Iter
est illud Apoc. vestimentis albis induaris ne appeat
cōfusio nuditatis tue vbi p vestimenta alba intelligi
tur candor sancti cōuersacionis que ad instar vestimē
ti multis debet ee cōtexta filis bijs vestimentis semp in
duta debet ee anima fidelis ne cōfusio nuditatis eius a
virtutibꝫ appeat coꝝ deo angelis et hominib. Secun
dum documentū est q̄ sicut xp̄s exutus fuit vestimē-
tis suis sic et nos exuamus veterē tunicā et nudem⁹ cō
sciencias nostras coꝝ deo p puram et nudā cōfessionem
peccatoꝝ deponentes omne pallium excusacionis q: nu
da et apta sunt omnia oculis eius. Ad cōformandum
se huic articulo recogitet homo q̄ miserabiliter et cum
quanta iniuria et verecundia fuit xp̄s exutus vestibꝫ

fuis et denudatus pro nobis vt nos vestiret virtutibꝫ et ozet hoc modo· Jhesu q̄ vestimentis tuis exui et ad flagella nudari voluisti da michi nuda peccatoꝝ meoꝝ cōfessione veterē hominē cū actibꝫ suis exuere et in conspectu tuo nudū a virtutibꝫ nequaq̄ me appere· Dz mox dominus ad columnā durissime ligatur ille qui no soluere cōpeditos solet et plena deo membra verberibꝫ subdens mmanissime flagellatur et vndiq̄ flagellis affligatur et verberibꝫ trucidatur stat nudus coꝝ omnibus amantissimus mueris elegans et verecundus set sibi ad omnia quasi agnus Speciosus forma p̄ filijs hominū suscepit dura aspera et dolozosa flagella spurtissimozum Caro illa innocentissima et tenerrima mūdissima et pulcherrima flos omnis carnis et tocꝰ humane nature repletur plagis tumoꝝibꝫ et fractaris vulneratur p totū corpus illud sanctissimū a planta pedis vsq̄ ad verticē eiꝰ nō remanet sane partis vestigiū et totū fit rubꝝ vestimentū suū fluit vndiq̄ regius et p tiosissimus sanguis de omnibꝫ partibꝫ corporis et eius corpus candidissimū cruore eius roseo rubricatur p totū Supaddit̄ reiteratur et ꝑpetuatur plaga sup plagam tumoꝝ sup tumorē fractura sup fracturā sanguis sup sanguinē quousq̄ tā tozoribꝫ q̄ inspectoribꝫ fatigatis sol ui tubetur a columna cui fuit alligatus· cuius colūne aliqua pars ostenditur rome in ecclesia sancte prazedis· Maioꝝ autē pars fertur ee in ecclesia mōtis syon in loco vbi ꝓnunciatur euangeliū· que ꝑm Dedā dominia cruoris vsq̄ hodie cernentibꝫ vestigia certa de monstrantur· Quot autē et quāte plage vel vulnera in hac flagellacone sibi inflicta fuere p certo sciri non potest nisi p reuelacionē vt supza dictū ē· sed oportuit ea ee quasi inumerabilia· Sic enī vt dicit in Deutro· p mensura peccati erit plagaꝝ modus· Xp̄s autē flagellatus fuit p peccatis nostris q̄ vtiq̄ sunt innumerabilia ārē et plage innumerabiles· et hoc est qđ dicit in Ysaia A planta pedis vsq̄ ad verticē non est in eo sanitas tunc est impletū qđ ibi dicitur Nō est ei species neq̄ decoz et vidimus eū et non erat aspectus et quasi absconditus vultus eius et despectus et reputauim⁹ eū quasi leꝑū percussū a deo et humiliatū· vnde Aug⁹· de vultu illius pulchritudo effluxerat omnis et q̄ erat p̄ filijs hominū speciosus videbatur omnū miserozus qz iniquoꝝ tumoꝝ sacrū illius vultū fedauerat verberibus· Considera eū hic diligenter p longā mozā et spaciose et si ei non cōpateris coꝝ lapideū reputare habere et tunc exclamabis· O bone domine Jhesu quomō te nudari ꝑmittis qui nudos vestis quomodo tu ligaris qui cōpeditos solus et ligatos a demonibꝫ et ab infirmitatibꝫ detentos liberas Quomodo tu flagellaris q̄ nos a flagellis eruis quis fuit ille tā audax qui te spoliauit quis tam temerarius qui ad columnā te ligauit quis tam sacrileg⁹ qui te ligauit· Sed tu sol iustitie tuos radios subtraxisti et ideo fuit tenebre ac tenebraꝝ potestas omnes sunt te potenciozes nobis delebāt flagella eterne affliccionis tu flagellari voluisti pro nobis vt nos misericorditer eriperes ab illis· Vnde Anselmus et quidē non ignorabat impius ille p inuidiam omnia ꝑm te fieri nec tamē abstinuit temerarias a te manus sed amaritudine repletus animā tuam sine causa illudēdū te misit herodi illusū receperit nudū in cōspectu irrisoꝝ tristare tulit nec peperat amarissimis verberibꝫ virgineā tuā carnē dilacerare plagas tuas plagis luoꝝes luoribꝫ mfligens· Electe puer domini dei mei quid tanta amaritudine quid tanta cōfusione dignū cōmisisti ꝓpter michi· ego homo pdit⁹ tocius cōtricōis tocius cōfusionis tue causa extiti ego domine vnā acerbā cōmedi et dentes tui obstuperunt qz que non rapuisti tunc exoluebis amoꝝ tuus et miquitas nostra sic te feat inualide maledicta sit tāta inquitas ꝑ qua sic affligeris in omnibꝫ bꝫs nō est sanita ꝑ fidoꝝ uideoꝝ iniquitas et impietas hec Anselm· Vide nunc attente quanta et qualia ab impio pylato et suis sine causa dominus passus est ꝓ te et exemplo eius ad patienā in laboribꝫ et aduersitatibꝫ cōfortare Sicut enī xp̄s verberatur et flagellis nodosis caro illa sanctissima et membra delicatissima et acerrime dilacerantur ac corpus eius formosū plagis inuet et sanguine vndiq̄ rubet sic miles xp̄i strenuus debet corpus suum p asperitates et duricies debitas castigare ne mobedienter mapiat recalcitrare· Flagellacio domini ꝑfigurata fuit p achioꝝ ꝑncipez ligatū ad arboꝝē achioꝝ ligatus fuit ad arboꝝē p olofernis satellites xp̄s ad columnā p pylati milites· achioꝝ ꝓpter veritatē quā dixerat fuit ligatus· xp̄s ꝓpter veritatē quā ꝑdicauerat fuit flagellatus· achioꝝ ligabatur qz noluit oloferni loqui placenda xp̄s qz reꝑhendit uideos cū eoꝝ displicēcia achioꝝ ligatus est qz glozia dei magnificabat xp̄s flagellatus est qz nome patris manifestabat· Flagellacō eadā xp̄i in flagellacione jeremie p̄figurata fuit quem phasfur flagellauit· Soluto autē domino a columna ducūt eū sic nudū sic flagellatū p domū ꝑ pannis suis colligendis qui sparsi p domū ab expoliatoribꝫ ꝓiecti fuerant intuere eū bene sic afflictum sic trementē ꝓpter frigus quasi hyemis erat· Attende diligenter et cōsidera statū eius m actibꝫ singulis vt mirme cōpacaris et simul pascaris· Auerte autē paz ꝑ oculos a diuinitate et eū xp̄o hominē cōsiderare videbis inuenē elegantē nobilissimū innocentissimū et amantissimū· totū autē flagellatū et sanguine laboribusq̄ respersū pānos suos vndiq̄ sparsim ꝓiectos de terra recolligere et cū quadam verecundia et rubore se nudū coꝝ illis semp ipsū deridentibꝫ reuestire ac si fozet omnū infimus a deo derelictus et omni auxilio destitutus· Intuere igitur eū diligēter ac pietate et cōpassione mouearis redeas postea ad diuinitatē et cōsidera illā immensaz eternā et incōꝓhensibilem et imperatoziā maiestatē mearnatā se flectentē et humiliter ad terrā mdmantē pannos recolligentē et se cū irreuerencia et rubore reuestientē ac si esset homo vilissimus ymo quidā seruus emptic⁹ sub illoꝝum dominio cōstitutus et ab eis ꝓ aliquo excessu

ceminis correptus et castigatus. Intuere et nunc eū diligenter ac humilitatē suā āmirare et ꝓsse imitare Secōm eandē eā cōsideracionē mouere potes eundem cū post coronacōz purpura spoliatus se vult reuestire Ex hoc articulo flagellacionis habentur duo documēta. Primū est q nos flagella dei libenter debemus sufferre vt vnusquisq; nostrū possit cū ꝓpheta dicere ēm am ego in flagella paratus sum et mento q si vnic9 dei filius paratus fuit suscipere in se nostra flagella et obediencia patris cur et nos adoptiui non ēemus parati sufferre flagella eiusdē patris que ipse vel pse vel p ministros seu instrumenta sua media nobis misericorditer infligere dignatur ad emendacionē nostrā. Naz ſm Apo. quē diligit deus castigat flagellat autē omnez filiū quē recipit. Secundū est q diligenter cauemus ne et nos iterato xp̄m flagellemus qđ fit quoadcunscūq; mortaliter peccamus. Cum em̄ xp̄s flagellatus sit ꝓ peccatis nostris quandocūq; peccamus tūc crucifixo vnū ictū flagelli inquantū in nobis est iterum? Sicut Apo. de quibusdā dicit rursū crucifigentes in semetipsis filiū dei. Ad cōformandū se huic articulo potuit homo flagello vel virga scipsū cedere si gratiā habet vel saltē cōpacendo flagellato xp̄o mētaliter se flagellet et sic oret. Ihesu qui p nobis flagellari voluisti da michi flagella siue paterne correpacionis libenter suscipere et te peccatis meis numq̄ denuo flagellare. Cum igitur post flagellacionem Ihesus reuestire se vellet cōtendunt impiissimi quidaz pylato dicentes domine hic se regē fecit vestiamus et coronemus eum more regio miseri ad plenū sibi illudere volebāt ante quā eū morti traderent. Vnde Anshel. nouissime autē domine Ihesu in manus marcūiaz militū deuolutus es morte turpissima cōfūmandus paz erat sactile gis manib9 suis crucifigere te mili ꝑus repleuissent illusionib9 animā tuā et cōsentiente pylato cōgregauerūt ad hoc vniuersam cohortē in ꝓtorio vbi sedit ꝑses et senatus vt omnes interessent tali spectaculo et vt magis ei illuderent in loco patenti et corā multitudine eū vix reuestitū exeuntes vestimentis suis induerunt eū veste seu tunica purpurea et circūdederunt ei damidem cocaneā id est palliū siue mantellū non cōsutum sed fibula infrenatū cocanei coloris qui est inter rubeum et purpureū in obprbriū regij nominis qđ ipse vt mōdi asserebant mōbite vsurpauit et ad derisionē eū sicut regē falsū et acceperunt purpurā et damidez non nouā sed veterē in cōfusionis augmentū. Quia enim rex dicebatur induunt eū vestib9 quib9 reges vetres vtebantur. Xp̄s illa die fuit indutus triplici veste scz alba rubea et cocanea ad designandū q quicunq; vult ee de xp̄i familia debet portare vestē albā innocencie rubeaz caritatis et obediencie et cocaneā penitencie. Sic ergo nunc purpura et damide induerūt eū et vnus euāgeliste expnit vnū alius aliud q si tantū damidez et circūdedissent non eū nudassent sicut non legitur nudatus ante herodē vbi imposuerunt sibi albā vestem

Et cōueniebat vestis rubea tali corpe vt pote toti sanguine rubricato ex flagellacōne vt impleret illud Ysa. Quare rubrū est indumentū tuū et vestimenta tua sicut calcantiū in torculari. Et hec est questio ſm Glo. fuit angelorū videntiū et mirantiū q xp̄i corpus qđ de vtero virginali tantū candorem habuit quantū fullo nō potest facere sup terrā mirantiū fuit sanguine rubricatum. Ad quā questionē ipsemet ibidē respondit dicens Torcular calcaui solus quasi diceret ſm Glosam Ego solus sustinui p̄ssurā cruas flagellorū et omnium tormentorū passionis in quib9 quasi ꝓlo p̄ssus fui sanguine ꝓprio p totū corpus meū p mundi salute aspersus. In purpureo ergo vestimento caro eius passionibus obiecta significatur. p hoc eadē significatur passio martiz qua totū corp9 xp̄i id est ecclesia rubricat et sic eadē purpura vestit cū de triūphis sanctorū martiz gl'atur. Ex h̄ articulo trahunt duo documēta. Primū est q nos peccata nra operire debem9 operib9 caritatis vt sicut xp̄s nostrorū peccatorū flagellis cruentatus purpura coopiri voluit sic et nos opa nostra cruenta id est peccata coopiamus purpura vernantis caritatis. q vt ait Petrus Caritas operit multitudinez peccatorū. vel eadē p purpurā significatur memoria dominice passionis. Vnde in Cañ. Coma capitis spōse id est anime fidelis dicuntur ee sicut purpura regis q cogitaciones mentis nostre que p comas capitis mistice intelliguntur versari debent assidue circa passionē redemptoris vel eadē circa opera caritatis. Secundū documentum est p hoc q dom9 noster veste regali induit voluit ſm Theo. docemur q et nos habitu mentis veste regia induamur et simus vere regales calcantes sup serpentes et scorpiones id est omnia vicia suppeditantes vnde dicamur xp̄iani id est vncti quasi reges. Ad cōformandū se isti articulo et septē sequentib9 illusionum articulis recogitet homo factū cuiuslibet articuli cū aggrauacionib9 suis et oret sicut in quolibet articulo deuocio ministrabit. Ihesu qui veste purpurea indui voluisti illusorie da michi imitē tue passionis memoriam induere et peccata mea caritatis purpura opire ꝓpter dyadema autem siue corona regali plectentes cōplicando seu plicando id est cōponentes cōnectendo coronā id est sertum ad modū corone capitis de spinis hoc est de ramis spinosis et aculeatis valde acutos angulos habentib9 imposuerunt capiti eius reuerendissimo et teneriſimo aculeis ad caput versis vt pena p̄ dictionis tumularetur ꝓpter irrisionis. qui attendens cōfictasse se dicit spinas illas uncos fuisse ymarmos asserunt quoz aues non minus dura et acuta aspera et pungitiua ac penetratiua spinis ee dicatur intantuz vt eā homines calcata desup gradientes inde vulnerent Vnde poeta et acuta cuspide una suauissimum michi cerui cal sit illa spinea corona domine capitis tui super quaz dulciter caput meū refecat. Ex hoc articulo tria habentur documenta. Vnū q nos peccata nostra p recordacionē semp in mēte ponemus sicut xp̄s spinas

peccatoꝝ nostroꝝ in suo capite portauit · qꝫ ſm Bedā
in corona ſpinea quaꝫ portabat nostrorum suscepcio
peccatoꝝ ostenditur quorum ſpinas remouit p ſpinas
quas portauit. De hijs ſpinis dictū erat ꝓmo hominī
terra ſpinas et tribulos germinabit tibi qꝫ terra nostri
corporis peccata germinat que ſuis aculeis conscien
cias nostras sicut ſpine pungunt · Has ergo ſpinas
xp̄s suscepit portandas p corona victorie · Solēt
enī victores arma auctoꝝ hostiū p signo victo
riali gestare et de hijs gloriari arma dyaboli sunt pec
cata nostra quib⁹ armatur cōtra nos que dominus in
passione sua abstulit · ipse enī est agnus qui abstulit
peccata mundi idarco ſpineā coronā ſpineā vt pote vi
ctorialem in suo capite gestare dignatus est · In ista
corona videre regē nostꝝ desiderabile ē cū anime amā
ti · vnde ad hoc sponsa in Cā̄ · Omnes fideles animas
aduocat dicens Egredimini filie syon et videte regem
salomonē in diademate quo coronauit eū mater sua
scz synagoga ad litterā · Vel mater sua id est caritas
quantū ad tropū p̄sentz · Aliud documentum est ſm
Theo · vt et nos sumamus coronā ſpineā id est festi
nemus coronari vita arta abstinencia et puritate cō
sciencie · Hec enī sunt quedā ſpine ꝑter austeritatem
quā habent · Terciū documentū est vt et nos conemur
coronari ſpinis temptacionuꝫ · qñlibet enī tēptacio nos
impugnās est quasi quedā ſpina caput mētis nostre
pungens quā dum homo supat ſpina illa cedit sibi ad
coronā vnde quot ſpinas temptacionū homo in hac
vita sustinet et supat tot gēmas p̄ciosas ad coronā su
am cōparat · Jhesu qui ſpinis coronari voluisti fac me
pemitēcie ſpinis hic digne opungi vt a te merear in ce
lestibus coronari · Pro sceptro qꝫ regali dederunt arū
dinē in manu dextra eius deridentes arundine dex
tram que eū regit et trahit et p hoc signantes regnū qđ
sibi vsurpant dicendo se regez ad modū arundinis ee
vacuum et infirmum ac ipsum esse regno vacuuꝫ nō
attendentes qꝫ ipse dixerat regnum suum non esse de
hoc mūdo sed in alio mundo scilicez eternitatis vbi reg
nū est firmissimū · Ex ꝫ articulo trahit̄ documētū qꝫ nos
attendere debem⁹ nos ex nobis ee infirmos et fragiles
ne oi bono vacuos nisi dextera dei nos manu teneat
sicut arūdo in se habet vacuitatē et imbecillitatē sed ma
nu xp̄i apprehensa firmatur · vt dicat Hylarius Idarco
ergo dominꝫ noster arundinē in dextra tenere voluit
vt p ꝫ ostenderet se nos fragiles vacuos et infirmos
manutenere et omnib⁹ bonis implere · Jt̄ arundo siue
calamus est instrumentū scribēdi · et idarco ſm Jero ·
xp̄s calamum in manu tenere voluit vt sacrilegū tu
doꝝ scriberet et ostenderet se illū ee qui electos suos
scriberet in eternitate seu in libro vite · Jhesu q̄ arun
dinē in dextra tibi dari voluisti imbecillitatē queso meā
dextera tue potencie sic sustentare digneris quatenus
in me regnū tuū in giter cōfirmetur · Sic ergo tria in
strumenta illusionis hic introducuntur scz vestis pur
purea et coccanea corona spinea et arundo vacua ve
stis coccei corona capiti arundo p sceptro manu im
ponitur ad litterā hec sunt tria regalia insignia orum
hoste et in derisionē sibi impensa vt reus ostendat lese
maiestatis eo qꝫ regnū vellet sibi vsurpare nec posset
obtinere · Moraliter sicut xp̄s illusus fuit tripliciter sic
tripliciter anima frequenter illuditur et p peccatū capi
tur · Primo in ostentacione humane potencie q̄ signi
ficatur p vestē purpureā et coccaneā q̄ est vestis regū
et potenciū · Secundo in cupiditate affluentis opulē
cie que notatur p coronā ſpineā diuicie enim ſpinis et
curis sunt plene · Tercio in vanitate mundane sapiē
cie que significatur p arundinē q̄ pulchra sed vētо ple
na et vacua est · mundana enī sapiēcia in qua confidūt
homines et qua quis nō ad dei sui laudē sed et ad glo
riam suā vtitur est quasi baculus arundineus et cōfra
ctus · Vide hic quomodo xp̄s in omnib⁹ non tantū pa
trib⁹ suis eciā illusoribus obedit purpurā suscipit caput
corone parat arundinē manu tollit · Sicut ergo xp̄s
rex glorie ſpinea corona coronat purpura et sceptro
subsanatorie diluditur sic eciā cū seruus xp̄i in hoc mū
do vilipenditur et velud omni honore indignꝫ abia
tur a p̄sumptuosis despiatur et illusionib⁹ molestat co
gitet qꝫ seruus non est maior domino suo nec p malo
habeat si patiatur similia regi sūmo · Demde cū signa
regalia ei adhibuissent flectebāt genua coram eo et de
risorie cū vt deū adorantes et vt regē salutantes illude
bant ei tamq̄ regnare volenti et non valenti ac irri
dentes dicebant ei Aue rex iudeoꝝ quasi dicerent vo
luisti regnare et non potuisti regē iudeoꝝ eū vocantes
vere dicūt eciā nolentes et irridentes · Et sic ſm Beda
adorabāt eū quasi qui se ipsū falso deū dixisset et saluta
bāt eū tamq̄ qui seipsū falso regē fecisset qđ fecerunt
vt eoꝝ illusio responderet iudeoꝝ accusacioni qua de
vtroq; accusabatur a iudeis detestabilis mētis affectu
hec faciunt qꝫ opungentes coronā ac illudentes adorāt
et salutāt et licet gentiles hoc facerent tamē iudei fuit
qui tāti criminis auctores erant et ideo in parasaphe
eū p pfidis iudeis orantz genua nō flectimus timen
forte hoc iudei agebāt cū gentilib⁹ · Vbi Crisō · dicit qꝫ
milites pecunia corrupti hoc ad gloriam iudaicā face
bāt · Augꝫ autē dicit hoc ee factū mādato vel p̄missio
ne p̄fidis vt sez magis iudeoꝝ odia saturarentur et fa
cilius eū ciperet · Ex hoc articulo habetur documentuꝫ
qꝫ nos cauemus ne xp̄m adoremus falso vel saltem⁹
Mistice falso xp̄m adorāt et salutāt qꝫ in eū credūt sed
pueris actib⁹ despiaunt ore eū confitentur sed factis ne
gant · Jt̄ falso adorāt vel salutant qui in eū credūt et
inter orandū aliquid qđ est cōtra dominū honorē mente
p̄tractant · Jtez qui in ecclesijs signa deuocionis ostē
dunt et postea murias cristo graues in membris suis
faciunt · Jt̄ falso xp̄m adorāt et salutāt omnes pseudo
cristiani · Jhesu qui irrisorie adorari et salutari volui
sti da michi te deū vere adorare in spiritu et veritate et
te solum vere regē venerabiliter salutare · et vt illude
rent factis sicut illuserāt signis et verb⁹ dabāt ei alapas

m augmentū illusionē et hoc iō vt ipso ope ostēderēt magna illusorū ēe q̄ ei talē honorē exhibebāt. In hoc em illusionē suā magis despectam fecerunt qō velud adorantes dēū et salutantes regē eū alapis cesserunt. et dicē ista alapizatio ab alia q̄ in domo anne fuit facta qz ibi vna alapa ab vno ministroꝝ. hic autē plures aduersis dabant̄ et illa alapa dabat̄ causa vlcōis ista causa illusionis. Documēta aūt possūt hic accipi ibi Jhesu q̄ alapis cedi voluisti fac me odire et vita tibi semper plaudere et aliox opera licet mala michi in bonuz cooperari odiē et exhuebant in facē eius sicut psone vilis et exemptibilis. O q̄ vilis actus militū. ex hoc apparet q̄ isti dicuntur milites non sm nomē militie p̄sentis temporis quo generosi et nobiles qui equites nominantur de calcaribus deauratis. tales em nobiles psone nō illuderēt nō despuerent nec cruci figerent nec vestes crucifixi sibi diuiderent qō ad carnifices potius pertinet. sed dicūtur milites sm antiq̄ consuetudinē stipe diarij et seruientes pedites sicut patet in gestis iulij cesaris vbi milites ab equitibus distinguunt et in actibus apostoloꝝ vbi dicitur q̄ paulus cū militibus ducēbatur et equitibus lxx. de Jherusalē missus est in cesaream ergo milites in hoc loco intelligimus viles stipendiarios carnifices quales nulla pterescunt insolentia q̄ dicti sunt milites non a nobilitate sed a fortitudine erant enim robusti corpore et ad omne malum expositi. Vt dicat Crisostomus de quibus dicit Theo. q̄ in istis illusionibus militaris vana gloria semp mordinatis gaudens ob p̄bitis sibi p̄rogatiuis ostendit. Documenta hic possūt sumi sicut supra de despuitione in domo cayphe facta. Jhesu qui misericordissima facē tuā cōspui voluisti da michi facie tuam in sacramento eucharistie sumpcione indigna non polluere et desidia mea immundis cogitacōnibus non fedare et accipiebāt arundinē de manu eius et percutiebant sacrū caput eius et ratione doloris mittendi vt aculei spinax fortius infigerentur capiti et ratione exemptus insignū vacuitatis et michili. Nō em tantū causa ledendi eū p̄ puncturas spinax et p̄ ictus baculi quantū causa illudendi et vilificādi hoc fecerūt nam viles psone baculis sicut bestie percuti consueuerunt quasi dicerent ad eū O tu homo vilis vt quid te regem facis. in hoc fiebat ei sicut furi qui fune capiti arcūponitur torquetur vt recognoscat mala q̄ fecit et sicut funis astringitur vt se amplius profundet vel amplius torqueat sic et Jhesum coronatum arundine percutiebant arundine caput percutiendum demonibus tremendum ac reuerendū cunctis celox virtutibus et venerandum sanctis omnibus caput benedictū in secula a quo omnis benedictio non solū in barbā verā eā in oram vestimenti tocius ecclesie manat. O miseri quomodo vobis adhuc tremendū apparebit caput illud qō nūc sic percutere non formidatis et tunc sanguis p aculeos corone de capite extractus et largiter fluens tinxit caput et genas eius ita vt apparuerit quasi lepra quia sanguis et sputa apposita faciebant eum lepro similem

Tinxit ergo sanguis totū caput eius sicut cruor flagellis extract⁹ et sudor sanguineus tinxit alias partes corporis vt non tantū manus et pedes et latus dicamus sanguine aspersa sed tota veste tincta xp̄m ascendisse de bosra. Cerne igitur eū corois cū amaritudine in singulis suis afflictionibus q̄ omnia sustinet q̄ ipsi volūt quasi eorum seruus et ad omnia tacet quasi mutus et maxime cerne cū caput eius spinis plenū arundine ferunt et sepe percutitur quomodo despsso collo patienter cū dolore tamē magno acerbos ictus suscipit et patitur. pforabant nāq; caput sanctissimū acerbissime ille spinis ac totū madefaciebant sanguine. Ex isto articulo trahit documentū q̄ caueamus ne et nos caput xp̄i cū arundine percutiamus. Caput quidē xp̄i percutiunt q̄ diuinitatē eius impugnant et eū ēe deū vez denegāt Nāq; sm Apo. Caput xp̄i est deus id est diuinitas creans est caput creature assumpte. Arundo autē vel calamus signat scripturā diuinā calamo spiritus sancti scriptā. de qua in ps. dicitur lingua mea calamus scribe. Calamo igitur vt dicat Beda caput xp̄i percutiunt qui diuinitati eius cōtradicentes errorē suū sacre scripture auctoritate q̄ calamo scribitur confirmare conātur Quales sunt qui eū puz hominē fuisse dicūt. Item arundine caput xp̄i percutiunt quando pter aurā munditiam fauoris q̄ p arundinē signatur deus offenditur Jtē caput xp̄i calamo percutiunt qui ex scriptura diuinitatē plus q̄ oporet inuestigare satagunt vnde et interdū sanguinē erroris eliciunt. Jtē cū arundine xp̄m in capite percutiunt qui p vacuā id est cecosam vitā suā celestum offendunt q̄ est caput nostr̄ a quo in omnes sensus nostros vitales opationes defluunt qui et operuz nostroꝝ exempla nobis tribuit vnde in quolibet casu cū adest nobis opportunitas bonū faciēdi homo cecosus xp̄m quasi in capite percutit ita vt ex tali percussione et spinax punctione sanguis de capite xp̄i emūgatur hoc est q̄ xp̄s dolet et pungitur vsq; ad sanguinem de ceco nostro q̄ videt q̄ exempla sua nō fructificant in nobis. Jhesu qui nobile caput tuū arundine percuti voluisti da michi te caput nostr̄ p imanē vitaz non offendere sed tibi placatis moribus deseruire. Coronacio et illusio xp̄i ac eius patientia p̄figurata fuit in rege dauid quando ab imico semey tanta mala pacē ter tollerauit. semey p̄cat sup dauid lapides ligna et lutuz sic synagoga micat in xp̄m palmas spinas et sputū. semey dauid vir sanguinū et vir belyal vocauit synagoga xp̄z seductorē et maleficū appellauit. Abisay cū voluisset semey occidere dauid p̄hibuit et angeli occidissent derisores xp̄i sed ipse non permisit. Xp̄m eadē p̄figurauerunt nuncij regis dauid q̄s amō rex amonitaz tam turpiter dehonestauit. Dauid misit amon nuncios ad pacē instaurandā quoz vestes ipe p̄scidit et decertari fecit vsq; ad genas et radi mediam barbā sicut deus filiū suū ad pacē faciendā in mundū misit quē synagoga nudans vestibus barbā ipsi⁹ sputis maculauit. De p̄missis domini cōtumelijs dicat

Aug⁹. sic eñ implebañ q̄ de se dixerat xp̄s sic martires informabantur ad omnia q̄ persecutores libuit facere p̄ferenda sic paulisper occultata tremenda potentia ꝛ emendabatur p̄us imitanda patientia sic regnum qđ de hoc mūdo non erat superbū mundū nō atrocitate pugnandi sed patiendi vincebat humilitate sic illud grauū multiplicandū semmabatur horribili strumelia vt mirabili pallularet in gloria hē: Aug⁹. Ve igitur semel ve bis et ve iterū hijs qui post tam p̄clarā humilitatis speculū tolluntur superbia in altū ob p̄bria refugiunt et ad honores aspirant rursū ornamentes dei filiū quē toto ab hominib⁹ amplius omni ostat honorificē-cia dignū quanto p honore hominū indigniora sustinuit. Vnde Crisō. Tot autē et talib⁹ factis ipse stabat silens tu vero audiens hec in mente habe continue et regem orbis terrarū et angelorū dominum videns cōtumeliam patientē et omnia ferentē silencio imitare. Et iterū que igitur erit nobis cura de cetero si strumelias ab aliquo patiamur postq̄ xp̄s hoc passus est cum qđ fiebat in xp̄o vltimus strumelie terminus erat nec vana particula tamū sed vniuersū corpus patiebat̄ miurias caput p coronā et arundinē ꝛ colaphos facies q̄ cōspurbatur gene q̄ alapis cedebātur corpus totus p flagella et q̄ denudādum est et p crucīfigendi dānidis et p fictā adoratiōnē manus p arundinē quā dēcrunt et p sceptro ac si timerent ne p̄termitterēt aliq̄d grauissime p̄sumpturis. Vnde et Anshel. Regali purpura mouē sed plus in ea despiatur q̄ honorēt sceptrum in manu gestat sed ipso reuerendū eius caput feritur adorant cora ipso positis genib⁹ in terra et regē deridant et assiduo ad despuendū amabiles genas ei⁹ subsiliunt maxillas palmis cedunt et honorabile collum exhonorant hec Anshel. Omnes vero iste illusiones mihtū et strumelie malorū xp̄o illate nobis tribuunt misteria licet alia intencōne ab eis sint facta put septus tactū est supra. hec autē sm Johannē ante sententiam pylati facta fūt. sed matheus et marcus post sententiā ea q̄ obmiserant recordādo ponunt. sic ergo vt dictū est martires informabāt ad p̄ferendus cruciatus q̄ a persecutoribus inferebātur. q̄ eñ in veste duplici scz alba et rubea xp̄s illusus ēe phibet in vno puritas sue humanitatis in altero veritas sue passionis exp̄mit. In ea signat duplex martirij genꝰ quo in passionib⁹ ecclesia adornatur vt sit candida virginitate et rubicunda sanguine et ipsa ecclesia variis membrorū suorū floscu lis vernans in pace lilia gignit in bello rosas. vñ dicit admirando dilectus meus candidus et rubicundus candidus scz actione et in pace lilijs virginū ac rubicundus sanguine et in bello rose martiꝝ. In vtroq ergo habitu dominū potest omnis multitudo electorū intelligi Alba eñ veste induuntur virgines et confessores et rubea martires. vnde et dominus alba veste induitur cuius munda nitorū confessione arcūdatur rubea vestitur cuius in triūphis victoriosorū martiꝝ gloriat̄. si autē te nudum absq̄ hijs vestib⁹ inueneris veste xp̄i rubea induere et tot⁹ xp̄i passionib⁹ adornare ß nec illi suffragabat q̄ ad maiorē illusionē totā cohortē militū congregauerāt ß et pylato vbēte cora ipso et toto populo maiorum forīs expectante qui p̄pter festū non introierūt in p̄torū adduxerunt foras Jhesū sic illusū et ad derisionē et confusionē parātū omnib⁹ demonstrandū. Exiuit ergo iterū pylatus de p̄torio foras ad maiores et dixit eis ecce adduco eū vobis foras postq̄ diligēter examinaui et puniui ad finē faciendū vobis vt cognoscatis q̄ nullā in eo causam scz mortis inuemo licet afflictū et illusus sit et hoc ad voluntatē vestrā innocentē feci se sufficat in eo habitū istū ostendit in quo illusus est a ministris vt saltē acquiescāt et videntes eū sic plenum ob p̄brijs. Exiuit ergo Jhesus ex p̄cepto pylati portans spineā coronā et purpureā tunicā et damicē cocineā turpem et veterē ac sceptrū arundineū ecce q̄ lamētabile spectaculū mœstit q̄si in habitu regali sed patebat vndiq̄ despectui ecce quomodo rex et dux tuus cōfusione repletur et humiliter sustinet vt te ab eterna confusione eriperet et a superbie peste sanaret ḥ ergo mittamur vt ob p̄bria omnia p nominis Jhesu xp̄e honore sustinere parati simus ꝛ in omnib⁹ humilari studeamus. Vnde Anhel. Attende anima mea quis est iste qui egreditur habens ymagīnē quasi regis ꝛ michilominus serui despectissimi cōfusione repletus est Coronatus meedit sed ipsa eius corona cruciat⁹ est illi et mille p̄cuturis spinosū eius verticē diuulnerat hec Anhel. Et tunc quasi despectue loquendo vel eos ad misericordiā p̄uocando dixit eis pylatus Ecce homo ecce de quali homine creditis q̄ vellet sibi regnum vsurpare quasi diceret ꝛ si in aliquo male egisset tamē vltra cōdignū punitus est et ideo sufficere vobis deberet videre caput eius p̄foratū totū corpus laceratū facie cōputā et p deo cōpatiamini sibi q̄ frater noster est. Voluit eñ pylatus vt sensibiliter videret qualiter fuisset punitus et illusus vt sic moueretur ad cōpassionē q̄ animo liberandi eū fecit hanc ostensionem. Vnde Crisō. p̄terea et coronatū Jhesum adduxit ad eos et cōtinuō qđ a militib⁹ factū fuit in eū videntes pax respirent a passione et vomant venenū. Vñ et Aug⁹. hinc apparet non ignorante pylato hec a militib⁹ facta siue iusserit ea siue p̄miserit illa scz causa vt hic eius ludibria inimica libentissime videret et vltrio eius sanguinē non sitirent. egreditur ad eos Jhesus portans spineā coronam et purpureū vestimentū nō clarus impio sed plenus ob p̄brio spinis punctus sputis illusus flagellis afflictus et dicitur eis Ecce homo quasi diceret si regi mundi iam parate q̄ dejectum victis flagellatus spinis coronatus ludibrioso veste amictus amaris cōuicijs illusus alapis cesus est feruent ignominia et frigescat mundia sed non frigescit marescit paganus et metescit hec Aug⁹. Ex hoc articulo sumitur documentū q̄ nos xp̄m illusum ante oculos mentis nostre habeamus ꝛ in vestitu et exteriori apparatu non vane gloriemur q̄ dñs noster in vestitu

illusus est et maxime in hoc sequi xp̃m debent religiosi et monachi qui xp̃m repsentãt in habitu tonsura et ferulis. habitus enĩ monachalis despectibilis est q̃ si illusoribus hominib⁹ mundanis. Corona autẽ capitis monachalis repsentat coronã spineã baculus seu ferule quos antiquitus monachi portare cõsueuerant repsentant arundinẽ et sicut xp̃s nõ dedignatus est habitu illusorio populo iudeoꝝ ostendi sic nõ erubescãt monachi et alij mundi cõtemptores qui ꝑm Apostolũ spectaculũ facti sunt mundo in habitu contemptibili et insignijs regalib⁹ illusorijs p̃dictus xp̃m regẽ imitant. Item est hic documentũ q̃ istã ostensionẽ xp̃i repsentat sacerdos in eleuatione hostie quasi diceret ipse ecce homo q̃ enĩ sacramentũ altaris est memoriale dominice passionis et xp̃s ẽ passus ꝑm humanitatẽ ꝑm diuinitatẽ vero est impassibilis ideo sacerdos ostendens ibi xp̃m congruenaus dicat ecce homo q̃ ecce deus licet ipse sit et homo et deus sed homo patiens fuit in illa ostensione et deus latens. Item est documentũ q̃ nos debemus cũ eisdẽ insignijs mistice acceptis put dictum est suis loas ante cõspectũ xp̃i regis nostri in iudicio apparere cũ quib⁹ ipse dignatus fuit iudeis ostẽtari. Jhesu qui cũ illusionis insignijs iudeis ostentari voluisti da michi ostentationẽ vane glorie deuitare et cũ eisdẽ insignijs mistias ante despectũ tuũ in extremo iudicio appere. sed licet pylatus hoc agat tñ insatiabilis sacrilegoꝝ furor nõ cessat sed magis instat Ecce magna pertinacia iudeoꝝ in petendo mortẽ xp̃i obstinata malicia non emollitur misericordia. Tunc enĩ illi iudei filij diaboli cum vidissent eũ sic punitum et illusũ et cognoscerent q̃ pylatus sic voluit dimittere eũ in nullo cõpatientes ei ac punitionis correpcõne et illusionũ obprobio nõ cõtenti nec pylati excusatione placati clamabant tumultuose et alios ad clamãdum excitabãt dicentes Crucifige crucifige eũ quasi dicerent hec pena nullomodo nobis sufficiat sed petimus q̃ moriatur videntes eũ magis cõmouebantur q̃ ex aspectu eius qui odio habetur magis cõtra eũ coꝝ odietis inflãmatur. Jngemiscãt autẽ crucifige ꝑter desiderij vehementiã et q̃ voluntate et opere crucifixerũt eum Magna crudelitas q̃ non sufficiat eis altera sed vtrumq̃ nec cõtenti sunt qua cũq̃ morte sed turpissima et durissima sed cruas desiderãt occidere Clauis affligi ad lignũ querunt ne doloꝝ actus finiatur sed morte ꝑducta moriatur et vt in cruce diucius videatur et modo mortis diffametur. Et ꝑm Crisostomum timentes ne aliqua eius post ipsũ fiat memoria studeant et ad suppliciũ ducere maledictũ. Verũ vt dicat Rabanus iudei de morte pessima cogitabãt. ꝑ a domino non intelligentib⁹ eis electa erat. Ipsa enĩ crucẽ diabolo superato erat tamq̃ tropheũ in frontib⁹ fidelitũ posituras. Cerne eã nunc quomodo sic contumeliose vestitus et coronatus cui⁹ sceptro mœdit et quomodo sine dimissa stat coram tanta multitudine vociferante et damãte Crucifige crucifige eũ ac semper eũ deridente et sibi insultãte quasi sapientioꝝ eo fuerint Et sic non solũ doloꝝ et penas sed eã cõtumelias et terroꝝ recepiebat ab eis. Ex h̃ articulo q̃ in clamore cõsistit trahitur documentũ q̃ non refert ad culpe intẽtionẽ occidere hominẽ lingua vel gladio. Vnde ꝑplexa lingua eoꝝ gladius acutus et loquuntur ad litteram de iudeis clamãtib⁹ crucifige. Sup q̃ dicit Aug⁹. noli attendere mermes manus sed os armatũ iudee gladius ꝑcussit quo xp̃s occideretur. Caueant ergo sibi detractoꝝ et ꝓximoꝝ infamatores ne exacuant vt gladiũ linguas suas q̃ sicut gladio corpus sic lingua fama hominis ꝓimitur. Vnde in ꝑuer. Mors et vita in manib⁹ linguę. Jtẽ est documentũ q̃ non semp ad q̃libet interrogata est respondendũ. Ad cõformandum se huic articulo recogitet homo q̃ terribiles fuerũt illi clamores iudeoꝝ et rememoretur an ipse vnquaꝝ inquis hominũ iudicijs aut oblocuationibus seu detractionib⁹ cõtra ꝓximũ ꝑ cõsensũ cõclamauerit vel aliquas ꝑat deus dederit et sic oret Jhesu qui terribiles iudeoꝝ voces Crucifige crucifige clamantiũ audire mihi me expauisti da michi inimicoꝝ tuoꝝ verbis execrabilib⁹ non terreri et lingua mea nocumentum ꝓximo non inferre. Sed pylatus videns xp̃i innocentiaꝝ et iudeoꝝ malitiã impellentiũ ad rem illiciatã et recusans crucifigere Jhesũ dixit eis a capite eũ vos et crucifigite qui sine causa cõsueuistis innocẽtes cõdemnare. ego enĩ non inuenio in eo causaꝝ sed crucifigendi et damnandi talem sententiã. vere dixit pylatus q̃ xp̃s peccatũ nõ fecit nec inuentus est dolus in ore eius. Vnde bene dicit in eo q̃ causa mortis xp̃i non fuit in eo sed in nob Et ideo dicat Dñe. O piissime Jhesu quid tibi et mori nos peccauimus et tu luis nos debuimus et tu solueris Ac si diceret pylatus Michi nõ licet interficere innocentẽ vos crucifigite si vultis derisorie et indigniter hoc dixit q̃ non habebant potestatẽ iudicandi aliquez ad mortẽ. Vnde ꝑm Crisos. qõ dixit crucifigite execrantis fuit hoc verbũ et ad rem non cõcessam illis impellentis. Videntes autẽ iudei q̃ pylatus clamoribꝰ eoꝝ non acquiesceret cœperunt allegare racones alias q̃ supra allegauerant et accusabant eũ q̃ cõtra legem filiũ dei se fecit et ideo vt blasphemus ꝑm legẽ quã habebant mori deberet. Errabat O iudee q̃ se deũ non fecit sed pater eũ genuit deus deũ et ergo filiũ dei se dicendo nõ blasphemauit ꝑ veritatẽ dixit. vbi Aug⁹. ecce altera maior iudia parua q̃pe illi videbat velõ affectare illi ato ausu regie potestatis et tñ neutꝝ sibi Jhs vsurpauit mendaciter sed vtrũq̃ q̃ rex erat et filius dei verum est et vnigenitus est dei filius et rex a deo cõstitutus sup syon montẽ sanctũ eius et vtrumq̃ nunc demonstraret nisi quanto erat potencioꝝ tãto mallet esse paciencioꝝ hec Aug⁹. Tunc ergo pylatus magis timuit ne forte vere cet q̃ cet dei filius et sic factũ enormẽ fecisset ipsũ puniendo et illudendo et ne videretur inique agere occidendo. Jlli vero hoc dicentes nõ doluerũt ꝑ interficiũt eũ ꝑ quib⁹ oportuerat adorare ꝑm Aug⁹.

pylatus nō timuit legē eox vt ocaderet qz aliemge-
na erat et legē non obseruabat sed magis timuit filiuz
dei ne illū ocaderet pus timuit ocadere innocentē nūc
magis timet ocadere dei virtutē et ideo volēs de hoc se-
cretius et melius inquirere nō amplius interrogauit
quid fecisti· Sed ingressus est iterz in ptoziū cū Jhe
su vt veritatē magis posset cognoscere extra tumultū
iudeoz et dixit ad eū vnde es tu id est vñ duxisti ori-
ginē· p hoc querebat vtz ēet deus originē habens di
uinā vel homo habens terrenā· Jhesus autē non de-
dit ei responsū implens illud ꝓphetiū sicut ouis non
aperiēs os suū vt nobis daret pacientie exemplum· qz
enī pylatus altā quesiuit questionē nō audiuit respō
sionem nā diuina generatio infideli et incredulo expli
canda nō erat et qz suā passionē impedire nolebat cū
ad hoc venisset et ꝓ nobis pati vellet· Dixit ergo ei
pylatus ꝓuocans eū ad responsū aliquod per qđ illa
accusatio excludi posset dicens Michi non loqris mi-
rabatur de eius taciturnitate cū ēet in puncto liberatio
nis vel damnationis sue ideo sequitur Nescis qz pote
statē habeo crucifigere te et potestatē habeo dimittere te
quasi diceret michi saltē deberes respondere tua pylate
voce ostendis te ingeris tua sentētia damnaris· Si enī in te
totū est positū quare innocentē in qua nullā causaz in
uenis non absoluis ꝓ potestate ergo non ꝓ equitate
crucifigendū dominū tradis ꝓ potestatē latronē absol
uis· auctoze vero vite interficis· et qz gloriat de sua
potestate ideo respondit Jhesus ad reꝓmendū eius ia-
ctantiā non haberes potestatē aduersus me villā quan
tulamcūq habes nisi hoc ipsū quicquid est tibi ēet da
tuz et cōcessū desup sez a cesare et viterius ꝓmissū a deo
qui est potestas superior et a quo est omnis potestas
Et ex hoc arguit eius peccatū qz non acceperat pote-
statē a cesare et a deo damnandi innoxios sed magis
liberandi eos· et qz pylatus gentilis erat et superioris
potestatis timore augebatur ideo dicit eū minus pec-
care qui iudeos qui legē nouerāt et iudicia mouebant
Unde Augꝰ· qz plus peccat qui potestati innocentez
occidendū iniuste tradit qꝫ potestas ipsa si eū timore al
terius potestatis maioris occidit· nec timendo quidez
ꝓsertim innocentē hominē homo debet occidere sed ta-
men id zelando facere multomagis est qꝫ timendo hec
Augꝰ· et similiter traditor plus peccauit qui ꝓ questu
eū iudeis tradidit Magis ergo erat peccatū inde et iu
deoz qꝫ pylati qz ad occasionē xpi iudas fuit motꝰ cu
piditate· iudei autē rancore sed pylatus humano timo
re et exinde id ē ex hac causā et ꝓpter hoc sez ne peccaret
et peccatū haberet occidendo innocentē et dei filiū quere
bat pylatus dimittere eū absolutū qꝫ ius minus esset
peccans qꝫ alij qui tradiderunt illū· Non ꝓ tūc ꝓmum
caperet sed si pus volebat modo querebat· supza enī
tentabat eū dimittere sed extūc omnino et ostātī ani
mo querebat hoc facere. Judei autē non valentes per
falsas accusationes arcūuenire iudicē minuntur eidē mi-
nuria cesaris ingerere timorē et ideo ō hoc magis qꝫ de
omnibz supius dictis eū terrere putantes damnabant
dicētes Si hunc dimittis qui se regē facit nō es ami
cus et fidelis minister cesaris id est non zelator ꝓ hono
re et statute domini tui custodiendo et ideo amicitiam
eius amittis· Omnis enī qui se regem facit vsurpādo
potestatē sibi otradiat cesari imperatozes enī romam ab
stulerāt a iudeis regiā dignitatē et ideo q̄ inter iudeos
dicebat se regē videbatur facere otra imperatoris ordi
nationem sine cuius consensu non solebat quis titulo
vti regio· hec enī potestas est terrene nature qꝫ vna ē
imperans osoziꝫ aliaz· vnde et ideo cesar non patie-
batur altū ibi dominari· Unde Criso· et vnde habetis de
monstrare hoc a purpura a dyademate a curia a milici
bus nonne solus semp cū militibz incedebat ꝓ omnia
viliter trāsiens et abū et stolā et habitationē hec Cri·
Cum autē pylatus audisset minas sibi inferri a populo
de indignatione cesaris adhuc plus timuit· Nam sm
Augꝰ· Non sic potuit pylatus ꝛremuere cesarē auctō
rem potestatis siue quēadmodū legē gentis aliene· Ti
mens ergo cesarē et non audens eaā sed minimā ap-
parentiaz facere otra eius honorē adduxit Jhesū foras
extra ptoziuz et sedit ꝓ tribunali id est ante tribunal
vel in tribunali nam apud grecos hec ꝓpositio ꝓ indi-
cat qꝫ ante vel in hoc est sedit in loco sedis iudicialis
seu ad iudicandū qđ est officiū iudicantis et sedētis in
tribunali· Est enī tribunal sedes iudicū sicut thronus
vel solū regū et cathedra doctoꝝ et dicit tribunal qz
apud romanos tribuz causas particulares decernebāt
dicti a tribubz quibz ꝓponebātur· Sedit vero in loco
qui dicitur grece licostratas id est lapidū stratura siue
pauimentū varietate lapidū stratū dictuz a lichos qꝫ
est lapis et stratos qđ est stratura siue pauimentū qz il
le locus diuersis lapidibz erat pauimētatus et erat an
te domū pylati et idē locus dicit hebraice gabatha id
est collis siue sublimitas ex coacerutione lapidū qz
locus fuit sublimis vario lapide stratus in quo tribu
nal erat· Erat aūt parasciphe id est ꝓparatio pasche hora
quasi sexta greca admixtum dei greco crebro vtebant
vocabulis parasciphe aūt grece dicit ꝓparatiō atime sic
dicebatur feria sexta qz in ea ꝓparabāt necessaria ꝓ sab
bato in quo aliquid decoqui vel ꝓparari non licebat ·
sicut et in deserto duplex māna feria sexta ꝓpter sabbatū
colligebant· Dicitur autez feria sexta ꝓparatio qz iudei
ꝓparabant se mundando et ingrue sexta die a deo est sa
ctus· Sexta eaā hora dominus ꝓ homine est crucifixꝰ
qz sexta hora homo in peccatū est lapsus· Nam vt di-
cit Hiero· qz hora ꝑma adam morte peccando induxit
eadē hora secundus adam mortē moriendo destruxit ·
Sexta qꝫ hora que maior diei feruor est crucifigi vo
luit ad ostendendū qꝫ ex magno feruore caritatis passꝰ
sit· tunc pylatus iussit Jhesū sisti iudicio et allegans
ꝓ eius liberatione dixit iudeis quasi subsannando Ecce
rex vester ꝑus dixerat Ecce hō ignominiā suā demon-
strās vt eos ad miserendū moueret· Nūc vero vt eos
magis moueat promice eis insultat dicens Ecce rex

vester ꝑmo conabatur eū liberare ꝑ xp̄i ludibriū sedo
ꝓuideor ob pbriū quasi diceret eis Ecce est q̄ hunc
hominē flagellatū illusū et abiectū diatis sibi vsurpa:
re regnū talis homo est q̄ regnū muadere vl captare
nō possit. Vnde erubescere debetis q̄ eū ē regē formi:
datis. Cōpaanimi ergo illi q̄ de eo timere nō opo:
tet vel tale q̄d suspicari et tamē pylatus sup hoc timet
ab eis apud cesarē accusari et sua potestate ꝑuari. Vbi
Criso. et mmix q̄ dicta sunt erant sufficiencia vt face:
rent eos de cetero ab ira cessare. sed trepidabāt ne di
missus rursus turbas ducat ꝛ omnia ꝓo hoc agebāt
Amor enī ꝑnapatus versutū quid est et animā sufficia
ens dēre ꝓterea magis mistunt hec Criso. Vñ iu:
dei sic furibundi damabant et ex habundāaa maliae
gemmādo dicebant Tolle tolle scz ad mortem et non
quācumq̄ sed turpissimā et acerbissimā et explicātes
genus mortis addiderūt et crucifige eū. Interficere enī
eū conabantur et morte exꝑbratissima formidātes ne
aliqua eius post ipsū fiat memoria quasi dicerent tol
le eū a nobis et a ospectu nostro. Grauis enī est no
bis ad videndū nec possumus eū videre auferq̄ eū de
medio et interfice. quanto plus audiebant q̄ pylatus
vellet liberare eū tāto magis clamabāt in otrariū. vbi
Beda q̄ totā accusaonē quā aduersus dominū detu:
lerant debra et solliata pylati interrogadone videbāt
euacuatā tamē impudia ad solas se ꝑces conuertunt
vt q̄d crimmādo et quasi maoando nequiuerant iaz
postulando et vociferando ꝓficiant quē exime ordinez
seruandi eā bratoz martiz ꝑsecutores tenuisse satis ec
desiastica demonstrat hystoria hec Beda. Oulassime
Jhesu quis tā durus et impius erit vt damores illos
horribiles tolle tolle crucifige eū sine damore spiritus
et gemitu aure corporis valeat audire seu mente tra:
ctare. Pylatus vero terzorē quē de cesare ingerūt ad
huc supare conatur et volēs de ipsoz ignominia eos
frangere quos de xp̄i ignominia non potuit mitigare
allegāsq̄ in xp̄i crucifixione eoz verecūdiā dixit eis
quasi subsānādo regem vestz crucifigā q̄d redundat
in vestrā ignominiā quasi diceret exquo eum regnare
formidatis et iā de hoc fama magna fuit nō est honor
vester q̄ rex vester cōdemnet et erit vobis verecūdia
si morte sic abiecta moriet et ideo si non moue:
mini ab eius humilitate debet vos mouere eius obꝓ:
brīū q̄d ēet si crucifigerē euz sed ille se a libertate regni
dei et xp̄i excludentes imgū dyaboli sumpserunt ac ꝑ
tue seruitutī et tyranmdi se subiecerūt dicētes Regem
non habemus nisi cesarē. Exquo patet q̄ extūc ꝑtue
romanoz se obligauerūt subiectioni renuncātes om
ni alteri regie dignitati. patet eāā eoz obstinaco ad
petrandū morte xp̄i cū ꝑ eius ꝑtuaone ofessi fūt
impetuū seipsos subiectos seruituti. Vnde Criso. ha:
buerunt dei regnū et traditi sunt regno romanoz q̄
q̄d habebant non intellexerunt et ideo q̄d pederunt ac
ceperunt. Hoc idē eāā facto clamant nostri pontifices
et ꝓlati seu curati qui suas ecclesias dimittētes ingerūt
se negocijs temporalibz pnapatus vel regni. ꝓ h aūt
intz uidei timorē pylato ingerebāt. Vnde dicit Aug⁹.
aptissime em̄ otra cesarē venire videretur si regē se nō
habere nisi cesarē ꝓfitentibz aliū regē vellet ingrere di
mittendo impunitū quē ꝓpter hos ausus ei tradiderant
occidendum. Ex articulo adductionis xp̄i ad tribunal
habent duo documēta. Primū est q̄ nos debemus tri:
bunal in mente nostra ostituere et ibi iudicio astare
sicut xp̄s stetit ante tribunal ꝓpter nos vt nos discre:
tum dei iudicium possimus dedmare iuxta illud Apo
stoli Si nosmetipsos diiudicaremus nō vtiq̄ iudica
remur. Secundū est q̄ nos tempore aduersitatis iu
dicium dei cū paciencia subeamus sicut dominus no:
ster ꝓ nobis ductꝰ aīt tribunal hominis obmutuit et
non aperuit os suum cū omni paciencia subiens iudi:
cium. Nos quippe tempore aduersitatis quasi ante dei
tribunal sistimur. Vnde Apo. post verba ꝓallemen
ta subdit. Cum aūt iudicamur scz temporalibz penis
a domino corripimur. q̄ vt dicit Glosa pena ipsa no
bis ꝓpria est purgacio vt non cū hoc mundo damne:
mur quasi diceret ideo bonū est nobis hic ꝓ punicio:
nem temporalē puniri et iudicari a deo vt hic correp:
ti non damnemur in iudicio futuro. Ad oformandum
se huic articulo attendat homo documenta iaz p̄missa
et orat mente deuota Jhesu q̄ ante tribunal pylati ad
duct⁹ et in iudicio sisti voluisti da michi ante tribunal
mentis mee ostendere et meipsū de culpis meis ostē
dere testimonio districtus iudicare. Judiciū q̄ tuū in
aduersis tam pacienter hic subire vt iudicio tuo extre
mo valeā securus astare sed pylatus timore mox vin
citur et a tramite veritatis et iustiae decoxatur. potes:
tem em̄ tota multitudine iudeoz waby magna vt cru
cifigeretur tamē miser ꝓses pylatus motus timore im
peratoris et fauore iudaica populi cui ipse ꝑere et a q̄:
bus pecunias leuare sperabat otra iustiā et sciencia
qua xp̄m innocentē noverat et in quo nulla causa erat
dedit sentenciam crudelissimam de morte innocentis et
ꝓ sentenciā diffinitiuam tradidit Jhesū eis vt crucifige
retur iudicio et potestate p̄sidis. Non dixit euāgelista
vt crucifigerēt eū sed vt crucifigeretur ꝓ p̄sidis iudicio
um. sed ideo illis traditū dixit vt eos crimine implica
tos in quo aliem ē conabantur ostenderet. Non em̄
pylatus hoc faceret nisi vt id q̄d eos cupere cernebat
impleret. Itaq̄ pylatus ambiciosus nolens amittere
pnapatū quā q̄ pnunciasset xp̄m innocentē ac ꝓ hoc
eū dimittendū volens tamē ad cōplacendū clamoribz
populi satisfacere id est eoz voluntatē facere et nō q̄d
erat placitū deo et iustiae timensq̄ ne accusaret de ce:
saris rebellione cū hoc eāā nullū suspicans piculū si in
nocentē paupertē morti adiudicaret maxime q̄ otradi
ctor aliquis non apparuit ꝓtulit sentenciā et iudicauit
eū ob culpā affectati regni ē crucifigendū. Quia em̄
iudei cesarē regē et dominū ꝓfessi sunt videns q̄ sic pro
testati romanoz se subiecerunt odemnant Jhesū qua
si vsurpantē cesaris potestatē et tradidit euz voluntati

eoꝝ ad crucifigendū. Que autē fuerit forma sentencie nō est expſſū ab euangelistis. In euangelio tamen nicodemi scribit qꝫ pylatus ꝓtulerit sentenciā sub hijs verbis gens tua opbauit te regem ꝓpterea papio te pmū flagellari ſm pñapū statuta. et demū in cruce alleuari. peccauit pylatus nec excusatur qꝫ cū uideꝫ ēet tenebatur ex officio seruare uſticiā et nec timore cedere debuit nec amore vt faceret ꝺra eā qui si ommno voluſſet quē uſtum ꝓnunciauerat eripere potuſſet Minus tamē peccauit qꝫ iudei. Instituit em̄ quantum potuit vt illū ex eoꝝ manibꝫ liberaret et eius motuum fuit minus malū qꝫ iudei ad occidendū xpm moti sunt p rancorē et odiū. Pylatus vero ꝓpter timorē cesaris et fauorē iudeoꝝ. Hic ergo eis cōsensit qꝫ cū effectu furoꝛi eoꝝ obuiaſſe potuit. Cōsentit em̄ qui cū potest arguere non arguit non tamē ꝺsensit cōsensu pleno sed coacto. Sicut autē tunc pylatus sic et hodie faciūt multi iudices timore vel fauore a veritate iudicij declinantes et iuſticiā subuertentes. Ecce quomodo innocentiſſimꝰ agnꝰ vt te a iudicō et lamēto iuſte et eterne damnacōis eriperet iniuſte ꝓpter te iudicō damnati pelegit ecce que nō rapuit ꝓ te ſoluit et tu aīa mea et nequā et impia nec deuocionis ſolius grauedmem nec opaſſionis refūdis effectū Cogita quantū amia eius clamauerunt quando illā sentenciā audiuerūt. sed maledicti gaudent et exultant qꝫ intentū suū prauuꝫ habēt rident et eū qui est verus et eternus deus deridēt et eius mortē quantū possunt accelerant. non beneficioꝝ et operꝫ eius recordantur non ꝓpter innocenciaꝫ eius mouentur et qō crudelius videtur non ꝓpter afflictionē quā in eo vident retrahuntur. et sic hora tercia crucifixus est dominus ihūs iudeoꝝ et sexta manibꝫ militū. Vnde Augꝰ. quomā iudei fecerunt interfectiꝛ xpi a se in romanos id est pylatū et eius milites trāſferre conati sunt ꝓpterea marcus ea hora qua cristus a militibꝫ crucifixus est que agi sexta iam cepat ꝓtermiſſa tercia ceraus et poeus horam recordatus expſſit qua hora intelliguntur damore potuiſſe crucifige crucifige vt non illi tantū reperiatur crucifixiſſe Jheſū id est milites qui cū ligno sexta hora suſpenderunt verum eā iudei qui vt crucifigeretur hora tercia damauerunt. Et iteruꝫ appitores potestatis hora sexta crucifixerunt. ꝑuaricatores legis hora tercia damauerunt qō illi manibꝫ hora sexta hoc iſti ihūs hora tercia rei magis iſti q̄ damando seuiebāt qꝫ illi q̄ obtemporādo administrabāt hec Augꝰ. Alij dicunt qꝫ in hora tercia dominus iam ꝺamnatus eductus sit et in hora tercia inceptā ē crucifixio eius et occupatis eis in crucifixione fluxit tempꝰ vsqꝫ ad sextā et in hora sexta crucifixio fuit ꝺnūata et ideo qō ꝺicatur de tercia verꝫ est de crucifixionis pñapio et qō ꝺicatur de sexta intelligit de eiꝰ ꝺnūacione ſm veritatē potuit ēe mediciliū horarum et hora media inter tercā et sextā et qꝫ medium denominatur ab vtrozꝫ extremozꝫ ideo ab euangelistis aliqñ ꝺicatur tercia aliquādo sexta. Vnde et insignū huius ecclesia omnium inter tercā et sextā celebrat missas solemnes qua missa celebratur in memoriā passionis Ex hoc articulo ꝺemnacionis xpi ad mortē p sentenciā habitur documentū qꝫ nos cauēamus ne vnicꝫ iuſtā mortis sentenciā anime vel corporis mereamur. Jterꝫ sicut saluator noster suſtinuit ꝓ nobis iniquā ab homine ꝓ nobis ꝺicta se ferri sentenciā. sic et nos ꝓ deo ea tare non debemus iniqua hominū iudicia. Vnde Apo. michi mquit ꝓ minimo est vt a vobis iudicer aut ab humano die. Ad ꝺeum modū se huic articulo ꝺcet homo dicēdo Jheſu qui sentenciā ꝺemnacōis ad mortem aūt crucis innocenter subire voluiſti fac me iuſtā mortis sentenciā siue in corpore siue in amma nō meteri et tui amore inīq̄ hominū iudicia non timere Dicta aūt sentencia reducatur dominus intus et spoliatur damide et purpura quibꝫ fuerat ab illis indutus et ad huc nudo corā eis existente vix datur sibi licencia vestiendi. Intuere hic dominū ſm ꝺsideracōnem supra de flagellacione posita. tamē vestimentis suis quibꝫ eum spoliauerant reinduerunt eū vt ductus ad mortē magis cognosceretur in veste ꝓpria qꝫ aliena et cū esset vestimentis suis reueſtitus ducūt eū foras quamdaꝫ ne mortē eius differant ampluis vbi ligāres fune manus et collū ipſius iudicium sue mortis ei imponunt et ipſū tamꝫ malefactoꝛē extra ꝓpriā ciuitatē eiciunt Jam venerabile lignū crucis longū et groſſū et multum graue ponunt supꝫ humeros suos delicatiſſimos vt portet ipſum ad locū vbi fuerat crucifigendus. Vt em̄ ꝺicatur in hyſtorijs oppinio est crucē. xv. pedes habuiſſe in longitudine et qꝫ lignū illud crucis reputabatur ꝓphanū et immundū et mors crucis ignominioſiſſima. qꝫ vt ꝺicatur in Deutro. maledictus qui pendet in ligno ideo nullus eoꝝ lignū illud ne dū portare sed nec tangere voluit et ideo impoſuerūt illud Jheſu vt iam damnato. Agnus autē māſuetiſſimus pacīēter ſuſtinuit ſuſcepit et portat patibulū suis humeris in angariā mortis tendens ad locum paſſionis. Vnde Augꝰ. hic adimpletur illud Yſa. cuius pñapatus supᵭ humeꝝ eius. Pñapatus em̄ xpi est crux eiꝰ ꝓpter quā ſm Apo. deus eū exaltauit et sicut in signū dignitatis alij baltheū alij mitrā portāt sic et dominus crucē et in quibus inimicis non aliter in nobis regnare Jheſū niſi p asperitates quo fit vt deliciosi inimici sint crucis hec Augꝰ. Completur eaā nunc figura Yſaac obedientis et ad patris uſſiū lignū ꝓ suī ꝺmolacione portātis. Et ſm Criſo. quomodo Yſaac dimiſſus est et mactatus aries sic et hic diuina natura manet impaſſibilis sed mactata est humanitas herēs coꝛibꝫ inter vepres id ē inter reatacula peccatoꝝ quibꝫ natura humana detinebatur hic eaā opletur vidue sarepteue figura que collegit duo ligna. Vñ Anhel. vide anima mea quomodo ꝓ omnia vir iſte coartaē et spermitur sub crucis onere deorsum incuruare iubetur et suipſius portare ignominiam. O spectaculū vides ne ecce ꝓmapatus eiꝰ supᵭ humeꝝ eiꝰ hec virga ē eētatis virga regni

sui. Vnde et Jero. hic eduatur abel magz a fratre vt
pimatur hic adest Ysaac cū lignis et abrahā cū arie-
te veprib⁹ herente. hic adest Joseph cū grammeo fa
ste sommato et tumca talari sanguine linita. hic adest
moyses cū virga et serpente suspenso in ligno ḃ adē
botrus in ligno portatus. hic adest helyseus cū ligno
ad querendā securim quem ymo demersa erat et na-
tauit ad lignū id est genus humanū qđ a ligno vetu-
to in ferrū cadit p lignū crucis xp̄i et baptismū aq̄
ad paradisū natauit. hic adest Jonas de ligno sortis
in mare ventrēq; cēti triduo missus. Dñ eaā Aug⁹.
grā de spectaculū si spectet impietas grande ludibriū si
pietas grande misterū si spectet impietas grande ig
nominie documentū si pietas grande fidei mumimētū
si spectet impietas videt regē p virga regni lignū sui
portare supplicij si pietas videt regē baulātem lignū
ad semetipsū figendū qđ fixurus fuerat eaā in fronti-
bus regū. In eo spernendus oculis impioz in quo
erant gloriatura corda sanctoz. dicturo em̄ paulo
michi absit gloriari nisi in cruce domini nostri Jhesu
xp̄i ipsam crucē suā suo gestās humero commendabat
et lucerne arsure q̄ sub modio ponenda non erat can-
delabrum ferebat hec Aug⁹. portat autē xp̄s crucē vt
rex sceptz in signū glorie q̄ est vniuersale rex omni
um dominū. Jtē vt victor tropheū et signū sue victo
rie quo primapatus et potestas expoliādo trūphauit
Jtem vt doctor portat candelabz in quo ponēda erat
lucerna sue doctrine q̄ signū crucis fidelib⁹ est virt⁹
dei et sicut fūmus sacerdos quādo iuit ad tabernaculuz
vt intraret ad sancta sanctoz portabat dauem sup hu
merz suum sicut xp̄s vadens ad tabernaculū sancti san-
ctoz et volens nobis aperire portauit dauē scz crucez
sup humerz. Baulaac crucis xp̄i p̄figurata fuit in ysa
ac filio abrahe. Ysaac em̄ ligna ꝑtis humeris fere-
bat in quib⁹ eū pater suus immolare volebat sic xp̄s
ꝑtis humeris crucē baulauit in quo ipsū gens iu-
deoz suspendere affectauit. Ysaac ad obediendū pa-
tri se voluntarium exhibuit filius dei patri suo celesti
usq; ad mortē obediuit. Duo autē populi Jhesum ad
interficiendū eduxerunt videlicet iudei qui corde et gēti
les qui opere hoc fecerunt isti olim p duos exploza
tores p̄figurati erant qui botz de terra promissionis ad
desertū afferebāt p botz p̄figurabatur filius dei Jhesus
xp̄s qui p hos duos populos de Jherusalē in locū cal-
uarie est ductus. p botz illū pbabāt filij Jsrahel ter
re promissionis bonitatē p doctrinā xp̄i possumus ostē
dere patrie celestis suauitatē. Eduxerunt eū autē extra
muritatē quoz em̄ animaliū sanguis inferebat in san-
cta sanctoz hoz corpora educebātur extra castra cum
cremebātur et ymolabātur. Baulās vero crucē p hoc
nos inuitat ad sui sequelā sicut ante dixerat mouendo
ad eā si quis vult post me venire abneget semetipsuz
et tollat crucē suā et sequatur me. Sicut em̄ xp̄s au-
ctor vite sentenciā mortis sup eū data crucē sibi bau
lans ostentim ad locū supplicij foras eduatur tamquā
malefactor q̄ huius mundi vita indignus estimat
sic verus xp̄i imitator seipsū abneget crucē suā tollē-
do et extra castra secū exeat imperia eius portando tā-
quā purgamentū huius mundi factus sempz mortifi
catiōnē Jhesu in corpore suo ꝙcūferat vt et vita Jhe
su in corpore suo tandē manifesta fiat. Et nota q̄ hec
tria q̄ exuerunt eū veste regia et induerunt eū vesti-
bus suis et duxerūt eū vt crucifigerent figuratiua sunt
passionis in corpore mistico scz in ecclesia maxime tē
poribus antixp̄i. exuiāo regie vestis est spoliacio terre
ne potestatis induacio ꝑtie vestis et reuersio ꝑstine
pauptatis ductio ad crucifigendū est violencia ꝑsecu
cionis finalis. Cum igitur xp̄s pylato impante p̄cone
damante baulans sibi crucē traheret ad supplicū. tūc
eū ducēdo et accelerando et obprobrijs saturando factus
est cursus populoz post ipsū euntiū. alij sup ipsum
plangebant. alij illudentes ridebant. alij lutū et immū
dicias in caput et in facē eius ꝓiciebant. sed ipse q̄si
agnus innocens et vt ouis coram tondente se mutato
capite mœdens ad omnia tacebat qm̄ tamq̄ ouis ad
occisionē ductus est et non aperuit os suū. et sequebat
eū triplex turba. prima carnificū que eū p̄mebat. secū-
da iudeoz que eū irridebat. tercia amicoz q̄ anxie lu-
gebat. et insup quarta illoz qui ad videndū spectacu
lum veniebant. Vnde non eadē mente sequebat sed q̄
dam vt leti morientē aspicerent quē viuentē oderunt
Alij vt morientē plangerent quē viuentē dilexerunt
Ductus est autē cū socijs duob⁹ vtiz latrombz p me
diuz vrbis vbi eius confusio patebat singulis ad fores
et ostia confluentib⁹ et hec est societas sua. O bone Jhe
su quantā tibi verecundiā isti faciunt latrombz te as-
sociant sed et ceterus tibi faciunt q̄ crucē portandam
imponunt qđ de latrombz non legitur. Vnde non so-
lum cū iniquis deputatus es sed et iniquoz iniquoz
Judiabilis est domine patiencia tua. hoc ad litteram
ꝑfectū fuit p p̄phetas iudeoz vt xp̄s infamaretur so-
cietate latronū et a vulgaribz videtur in crimmibz eoz
partiapasse et sic ipsi viderentur iuste mortē eius ꝑfe
rasse. Sic et hodie frequenter maligni faciunt qui suaz
nequiciā p bonoz infamiā operire querunt. p iustitiae
eciam subuersionē hodie in multis locis deputant iu-
sti cū iniquis. xp̄s autē p̄misit hoc fieri vt ostenderet
q̄ p peccatoribz vellet pati. vnde Beda Sed ille cum
iniquis deputatus est in morte vt iniquos iustificaret
in resurrectione qui cū in forma dei esset ꝓpter homīes
homo factus est vt hominib⁹ potestatē daret filios dei
fieri hec Beda Occurrere ergo nunc aīa et vide ama
torem tuū et dominum p te crucē baulantē et ad pati
bulum ꝓperantem ac tua crimina suis penis expiantem
Cerne eū quomodo sub onere crucis curuus mœdit et
vehementer anxius anhelat compatere ei quātum po-
tes in tot angustijs et ludibrioz renouacionib⁹ posito
certe bene faceres si uuares dominuz tuum et diceres
Date obsecro michi crucē domini mei et ego portabo
eam. Nuia vero mesta mater et meroze affecta ꝓpter

multitudinem populi appinquare ei non poterat nec
eū videre iuit celeriter p aliā viā breuiorē et opendio
sum cū socijs suis et Johāne et alios p̄cedens valeret
eidē appximare. Cum autē extra portā ciuitatis in cō
cursu viaz eū obuiā haberet cernēs eū sic oneratū exa
nimata ligno tā grandi qđ ante non vidērat semimor
tua facta est et pene exammata p angustia nec ei ver
bum dicere poterat nec dominus sibi acceleranus ab
bijs qui eū duxerunt. O q̄ tristes et dolentes q̄ damā
tes et plorātes ibant mulieres et sancte sustentantes
dominā nostrā matrē eius nō valentē se sustētare seu
sustinere ymo dicit in terrā corruisse. Credē q̄ ipsa li
benter crucē portasset si potuisset et quātus non possit libē
ter accepisset. Vñ et Anselm. hac voce vt reor sequeba
tur dicens vadis xpicator solus ad ymolandū p om
nibus non tibi occurrit petrus qui dixit p te moriar.
Reliquit te thomas qui ait cū eo omnes moriamur
et nullus de bijs nisi tu solus duceris q̄ me conseruasti
castā filius meꝰ et deus meus. vez hec verba ex mag
ne pietatis affectu p̄ducta ita ad hoc memorasse suf
ficiat vt oculus ea pietatis attendens dū tante matris
gemebundis affectibꝫ opatitur fructu pie amoris il
lius aliquādo remunerari mereatur hec Anselm. vltriꝰ
autē dominus p̄cedēs paz post vertit se ad ipsas mu
lieres sequentes et flentes q̄ eā nouit dominus q̄ fuit
eius p̄term̄issa furētis populi turba ad amātes et plā
gentes se feminas oculos et ora cōuertit. Suos eā
dominus libenter respicit et dixit eis filie Jherusalē no
lite flere sup me nec lamentamini me morituz cuius
ato resurrectio morte soluere potest cuiꝰ mors et om
nem mortē et ipsū mortis auctorē destruet. Non eā
oportet flere eū qui p̄pria patitur spōte sed magis ei
applaudere. vbi cū filias Jherusalē appellat dat intelli
gi q̄ non solum mulieres de galilea eū secuti sunt sed
eā alique mulieres eiusdē vrbis p deuocationem ei ad
herserunt. typuz gerebant iste mulieres eoz qui alijs
cōpatiuntur et miserentur sed non sibi alioz peccata de
plorant et accusant sed de suis moribꝫ non curant. cō
tra quos dicitur in Ecc. Miserere anime tue placens
deo non ergo p̄hibet dominus compassionē sed p̄dicat
aliā luctus causam. Vnde subiungitur Sed sup vos
ipsas et sup vestros flete et supimminenti exadio vr
bis et gentis vestre vos q̄ ipsas et vestrā pgeniem dig
nis lacrimaz fletibꝫ abluite ne in vltionē mee mortis
damnemini eā cū p̄fidis. Sm sensū litteralē fletus ad
quē induxit xp̄s mulieres fuit p̄pter miseriā p romā
nos sup iudeos venturā et illa miseria figura fuit mise
rie sup incredulos p̄spiritus malignos venture pro
cuius euasione flendū est et orandū ante terminū hu
ius vite. Quomā ecce venient dies scz. xl. anno post
passionē xp̄i in quibꝫ steriles que non genuerunt et la
ctauerunt dicent Beati q̄ agiliores erunt ad fugien
dum q̄ grauide et p se solam anxie. In die q̄ iudicij
parentes dicent filijs se ee damnatos p̄pter minuā amo
rem filioz et econuerso filij dicent se ee damnatos p̄pter
amorē et sequelā parentū. Tunc incipiēt dicere mō
tibꝫ cadite sup nos et collibꝫ operite nos q̄ aliquid p
horroze miserie tūc dicebant vtz montes caderent su
per nos et colles opirēt nos similiter in die iudicij hoc
dicent repbi obstātes abscondi a facie domini. Quia
si in viridi ligno hec faciunt in arido quid fiet xp̄s ꝟ di
citur lignū viride faciens fructū et p cōsequens indig
num abscisione p mortē populus aūt iudaicus lignū
aridum infructuosū et p cōsequens dignū abscisione
p mortē. viride ea lignū et fructifez sunt iusti et ele
cti sed aridum et infructiferum peccatores et impij si
gitur in viridi ligno id est cristo omnium virtutum
virente hec faciunt id est tot tormenta inferuntur in
arido id est in populo iudaico et peccatore ab omni ho
nore grē destituto et arefacto quid fiet certe grauius
punientur quasi omnibꝫ dicerē si ego qui peccatū nō
fec et fructuosus fui igne passionis de mundo nō
exeo q̄ tormenta manēt peccatoribꝫ et impijs q̄ fructi
bus sūt vacui. Certe domine Jhu xp̄e vez est si tu ar
bor sancta lignū vite fructuosū et benedictū tāta pa
teris et tanta tua spoliaris quid erit de nobis miseris
qui sumus lignū infructuosū et siccū aptū p igne et
iehēne incendijs. Si ergo incipit iudiciū de domo dei
et omnes qui volunt pie viuere in xp̄o psecutionem
patiuntur quis finis eoz qui non credunt dei euāge
lio et impie viuunt. Vnde Aug⁹. Si hinc sine flagel
lo non exijt qui huc sine peccato venit quomodo fla
gellis digni non sunt qui huc cū peccato venerūt. Vñ
et Gre. quodiens mortē saluatoris attendo et patientā
am Job et mortē baptiste cōsidero tibi dico O peccator
hinc cōsidera quid passuri sunt illi quos repbat sic tan
ta passi sunt quos amat hec Gre. Bonū est de bijs co
gitare vt cogitatio tante angustie nobis timorē in
cuteret et timor meestus a nobis peccatū ipetratū expel
leret vel a ipetrando arceret exemplo Jero. dicentis
siue cōmedam siue bibam siue quid aliud facā semper
videtur auribꝫ meis insonare illa vox terribilis surgite
mortui venite ad iudiciū. in p̄dictis duobꝫ locis que
modo sunt in ipsa anxietate. sed extra ecclesiā sepulchri
scz vbi xp̄s obtinuit matri et vbi se vertit ad mulie
res et adhuc vt dicit apparent vestigia ecclesiaz que
ibi facte fuerunt in illoz memoria. Cum ergo domi
nus viterius p̄cessisset et ita fatigatus ac fractus et ex
afflictione p̄cedenti debilitatus esset q̄ lento gradu in
cederet et amplius crucē portare nō posset deposuit eā
vt aliquantulū pausaret. Illi autē pessimi nolētes dif
ferre mortē eius timentes ne pylatus sententiā reuoca
ret q̄ voluntatē dimittendi eū ostenderat. Coegerunt
symonē cyreneū dictum a cyrenen ciuitate libie pa
tris alexandri et rufi discipuloz domini de villa veni
entem et ad ciuitatē eundo eis occurrentē vt portaret
crucez post Jhesum vsq̄ ad crucifixionis locum. hoc
aūt non fecerunt ex compassione ad xp̄m sed vt cito
ducerentur ad crucifigendum. Imo vt ostenderent eū ee
hominē fatigatū infirmū et sic nō credere dei filiū. Vt

aūt dicit Aug⁹. Nullus alioꝝ accipiebat crucē bauu: lare eo qꝺ lignū detestabile putabatur et ideo Symo: ni cyreneo quasi m quādā iacturā imposuerunt crucē portandā quā alij recusabāt q̄ putauit eam corporaliter et ni vite non spiritualiter et voluntarie. tū qꝺ hoc erat turpe. tū qꝺ forsan illi erat Jhesu discipulus licet occul tus. Et vt dicit Jero. Nomē istius Symonis hic exp̄ mitur racione filioꝝ suoꝝ qui erant xp̄i discipuli. Cru cem Jhesus diu portare non poterat qꝺ ex afflictionib⁹ p̄cedētib⁹ fatigatus erat et ideo uidet crucē Symoni por tare post Jhesū imposuerunt. m quo docemur qꝺ qui libet debet portare crucē penitencie q̄diu potest sed cuꝝ vlterius non potest tunc placet xp̄o qꝺ alius p eo por tet. Iste Symon ꝑm quosdam non israhelita sed pe: grinus et aduena qꝺ fuerat gentilis et factus fuerat p selicus. et licet ipsi tamq̄ cōtemptibili imposuerit cru cem Jhesu hoc tamē non vacat a misterio. Significa ut enī qꝺ gentilitas ab ipsis humeris et mmediate cru cem susceptura ad redempcionē erat que et tenebras ignoracie ydolatrie extirparet qꝺ alexander interp̄tat et totā ecclesiā de gentib⁹ sanguine suo decoraret qꝺ sig nat rufus et pomma meroꝝ genaū p obediencia de: poneret qꝺ interp̄tatur Symon et heredes regni faceret qꝺ interp̄tatur cyreneus et crucē xp̄i m altū extolleret qꝺ sustollere crucē xp̄i signat et ad hoc cōpellerent tu: dei p hoc qꝺ verbum crucis reiecerunt reuerencia qꝺ signat angaria. Ipse ergo xp̄s primo passionē crucis sustinuit et postmodū alij et maxime aduene gētiles eū imitando. Sapiencia enī diuina ordinauit vt ip se dominus crucē primo portaret et portādo nobis por: tādā p̄beret. Vnde Hylarius indignus enī uidens erat xp̄i crucē ferre qꝺ fidei genaū erat m reliquū et crucem acapere et cōpati. Vnde et Glo. Ecce non hebreus sꝺ alienigena et pegrinus ob p̄cio xp̄i subditur vt ple tudo sacramentoꝝ transire ad gentes a uidis ostenda tur. Symon quippe obediēs interp̄tatur cyrene⁹ he res vnde bene p eū designatur xp̄iana ex gentib⁹ uersi qui quondā pegrini erant testamentoꝝ dei sed nūc cre dendo et obediendo diuinis mādatis facti sūt aues san: ctorum et domestica atq; heredes dei. coheredes autem cristi hec Glosa de villa autꝝ symon egrediens cru: cem portat post Jhesum cum populus nacionum pa ganis ritibus derelictis vestigia dominice p assionis obedienter amplectitur. Villa enim grece pagos vo catur a qua pagani nomen trahunt. Vnde paganos appellamus eos quos a cultu dei alienos videmus. Vnde Theo. ille tollit crucē suā qui venit a villa id ē qui dimittit hunc mundū et opera eius m Jherusalem id est m supernam quietem tendens. Ex hoc articulo baptismatis cruas sumuntur duo documēta. Primū est qꝺ nos xp̄iani crucē portare debemus post Jhesum qꝺ xp̄s passus p nobis reliquit nobis exemplū vt se quamur vestigia eius. Vnde Glosa por dominus cruc: cem portat qui por passus est postea imposita est Sy monī cyreneo post xp̄m portanda qꝺ debemus sequi vestigia eius. Vnde vt dicit Ambro. nō p̄cessit Symō sed sequebatur hunc dominus. In Euāgelio Si quis vult post me venire tollat crucē suā quotidie et seq̄: tur me. Vbi tria monet necessaria portanti crucē post Jhesū videlicet qꝺ portet eā voluntarie et non angari atus sicut Symon iste. Vnde dicit si quis vult. Item q̄ portet crucē suā sez p̄priā non sicut iste Symon alienaz Vnde dicit crucē suā Item qꝺ portet crucē nō p mani sed dei gloria. Vnde dicit et sequatur me. Notandum aūt ꝺm Aug⁹. qꝺ crux domini nō tantū illa dicitur q̄ tem pore passionis xp̄i ligni affixione ostruitur sed et illa que totius vite curriculo cunctaz disciplinaz virtuti bus coaptatur. Intelligendū ergo crucē non lignū pa tibuli sed vite virtutisq; p̄positū. Tota igitur vita cri stiani hominis si ꝺm euangelium vocat crux atq; marti: rū est hec Aug⁹. Et ista est crux q̄ quotidie est por: tanda. Hanc autē quidā portant voluntarie vt viri perfecti imitatores xp̄i quidā mute sicut qui cū mur: mure et coacti alicui se districtioni subiciunt vel bonū faciunt. Quidā eā portant crucē alienā nō suā sicut qui abstinenciā et districtionē sanctoꝝ p̄dicant sed in se non seruant. vel qui sub regula artissima se milita: re gloriantur sed p̄ eius obseruāciam non mortificātur. Quidā insup crucē portāt sed xp̄m non sequuntur vt q̄ p laudē humana laborāt sed adhuc dei dilectione nō trahuntur. Vnde sicut Symon crucē portāt et nō mo riuntur qꝺ corpus quidē p labore affligunt sed p desi derium glorie mundo viuunt p̄mi figurant in domino et hij faciūt penitenciā meritoriā. alij figurant in Symo ne et hij faciūt penitenciā ꝺ nō meritoriā. Vñ Hieron ve semel et ve itq; crucē portātib⁹ et nō sequentib⁹ xp̄m. ve portantib⁹ crucē non sicut saluator suā sed ad angariā sicut cyreneus alienā. si crucē portas cū crucifixo cur non moreris mundo hec Hieron. Sponte igitur et cri sti amore crucē tuā porta post Jhesū quotidie et sem per oculū mentis in eū dirige et leuius portabis que cumq; pateris. Vnde Aug⁹. quantūcumq; p̄sentat nob p̄sentis temporis tribulacio parua patimur si recor: damur quis p nobis iuit ad crucis patibulū quis nō imitat ad gloriā Caue ergo ne vmq̄ crucē xp̄o fabri ces vel dorso eius imponas. Crucē enī xp̄i ad crucifi: gendū ipsū phibetur carpentare qui ad p̄petranda ma la conatur cōsiliū et auxiliū p̄stare. et dorso xp̄i crucem baiulandā impomt qui peccatū suum diuine ordina: cioni attribuit. Secūdū documentū est hic ꝺm Theo philum qꝺ qui ad modū xp̄i magister est debet ipse p̄: mo tollere crucē et timore dei p̄priā carnē crucifigere vt sic subditis et obedientib⁹ salutari ea angaria impone re. Ad cōformandū se huic articulo rememoretur ho: mo quanta caritate xp̄s crucē portauit et quanti pon: deris crux illa fuerit cui omnia peccata mundi erant im posita que omnia agnus immolandus m humeris suis portauit potuit ea homo p ymaginacionē recolere q̄si ipse crucē portet post Jhesū et cū Jhesu ad mistar Symonis cyrenei vel alias put deuocio ministrabit.

Jhesu qui crucē tuā ꝓpijs humeris baiulare voluisti
fac me crucē aroꝛis conscientie sponte apprehendere
eāq; post te q̄tidie baiulare. Et nota q̄ quatuoꝛ poꝛ-
tauerunt crucē eaā materialē sc̄z latro siniſter qui sig-
nificat impenitentes q̄ de crucē p̄sentis penalitatis trā-
seunt ad crucē eterne calamitatis. latro dexter qui sig-
nat vere penitentes. symon q̄ signat de penitēcia mur-
murantes. et xp̄s qui signat innocentes alioꝛ peccata
poꝛtantes p̄mi sustinent penā sed non faciunt penitē-
ciam. secundi faciunt penitencīā sed meritoꝛiā et ꝓpiā
tercij faciunt penitencīā sed non meritoꝛiā. quarti faci-
unt penitenciā non ꝓpriam sed meritoꝛiā. Primo itaq;
Jhesus crucē suaz quādiu poterat baiulauit postea im-
posita est symoni cōgruo oꝛdine misterij. Jhesū autē
sic exoneratū sed vt latronē ligatū duxerunt in golga
tha qō interp̄tatur caluarie locus ad crucifigendū da-
mantes et voꝛantes post ipsū et ista ductio fuit ex
pbꝛosioꝛ et penosioꝛ inter omnes de quibꝫ dictuz est
supꝛa pluribꝫ de causis. Primo racione ignominie qz
valde ignominiosū est duci ad patibulū. Secūdo ra-
cione societatis qz ducebatur cū eo et alij duo nequā
vt interficerentur qō ꝓpter aliter factū est ad maioꝛez
suā cōfusionē vt non videretur distinctio inter xp̄m et
alios nequaz. Terao racione multiplicis comitiue et
turbe que eū sequebantur sed non vna eademq; mēte
Quarto racione loci ad quē eū duxerunt qui hoꝛroꝛez
p̄stabat pariter et feꝛoꝛē. Ex isto articulo deductionis
in golgatha ad crucifigendū tria trahuntur documēta
Primū est q̄ sicut xp̄s voluntarie ductus est ad cruci-
figendū tamquā ouis ad victimā sic et nos voluntā-
rie ducamur ad obedienciā mādatoꝛ dei et p̄latoꝛ vi-
te dei qua ꝓpria voluntas mactatur. Secundus est q̄
sequi debemus xp̄m euntē ad locū sue passionis super
nosipsos flentes cū mulieribꝫ miseriam nostre fragilis
cōdicionis. Nuda vt dicit Theo. Mens infirma q̄ sig
nificatur p femmā si sumpta coꝛdis cōtricione p pe-
nitenciam flet sequitur xp̄m. Vnde hāc ꝓcessionē plan-
gendam et lugendā post dominū rep̄sentamus quan
do ꝓcessiones et letanias p aliquibꝫ imminentibꝫ pi-
culis facimus sequentes crucē que ante ꝓcessionē ba-
iulatur quasi dicamus exeamus ad eum extra castra in
ꝓpertū eius poꝛtātes et sic mixta mandatū domini plā-
gimus supꝛa nos et supꝛa filios nostros. Similitudinem
ergo passionis illius et ꝓcessionis amarissime quam
dominus Jhesus xp̄s cōdemnatus feꝛat dū ad locū pas
sionis ducēretur explendo animo dolenti cōqueraris
crucifixo q̄ affectū tam feruidū ad suā passionem put
dignū est non habeas sicut nec hactenꝰ habuisti. Ter
cū ē q̄ peregrini p penitēciā et religiosi p obediencia
p vias euntes si aliquando lassantur rememoꝛi debent
istius itineris xp̄i quo ad patibulū ducebatur quomā
ita lassus fuit q̄ crucē p se amplius feꝛre nequiuit mi-
mix cū p totā noctē et diē illā multipliciter fatigatus
fuerit. Si ergo saluatoꝛ noster tantā lassitudinē cuz
tanta ignominia ꝓpter nobis sufferre dignatus est cur et
nos ꝓpter eū modicū laboꝛez vie et cū nostro hōnoꝛe
non sustineremus. Ad cōformandū se huic articulo re
cogitet homo cū quanta ignominia dominus noster
ductus est ad patibulum p nostra magna gloria et
fleat cū sanctis mulieribꝫ fundendo lacrimas saltē coꝛ-
dis et sic oꝛet Jhesu qui ad crucifigendū in golgatha
duci voluisti deduc me in semita mandatoꝛum tuoꝛum vt
cū sanctis mulieribꝫ tue sequar vias passionis et sup
meipsū fleā miseriā ꝓprie cōdicionis. Dicis itaq; quo
modo hec que in hoꝛa cōpletoꝛij matutinali prima et
tercia passus ē dominus absq; aliqua crucifixione ve-
hementissimi et amarissimi doloꝛis fuit et hoꝛroꝛis val
de stupendi. Cū enī in manus impioꝛum deuolutus ēet
morte turpissima cōsumādus paꝛ erat sacrilegis illis
crucifigere eū nisi ꝑus doloꝛibꝫ et illusionibꝫ animam
eius repleuissent.

Sequitur oracio.

Omie Jhu xp̄e q̄ hoꝛa diei tercia ꝓ nob⁹ mise
ris flagellari voluisti libera me ab eterne ire
flagellꝰ q̄ meruī ꝓ sanctissimi capitis tui pū
ctiones punge mentē meā mspiracione opunctꝰ noxi
as delectaciones vitare valeā et da michi post pemtē
am ꝓtingere ad coꝛonam qui eaam multipliciter de-
risus. tandē finaliter cōdemnatus es ad mortē fac me
euadere diabolicā derisionē et eternam mortē poꝛtasti
tibi crucē domine. da michi crucē meaz et sequi te meā
vtiq; que debetur peccatis meis meam eaz spontaneā
et deuotā vt ꝓ hanc puenīā ad gloriā. Amen.

De sexta Capitulum. xxiij.

Oꝛa sexta cogitab dolens et eaā tristis q̄
modo dominus Jhesus p̄cone damante et
viriuperabiliter ductus extra poꝛtā Jheru
salem puenit ad locū caluarie vtiq; feti-
dum hebꝛaycē golgatha dictū et latine
decollacionis interp̄tatū vbi malefactoꝛes puniebant
et publicū erat patibulū. Est autē caluaria testa capi-
tis pilis et pelle denudata et qz ibi decollabantur et fu
spendebantur rei et sparsa erant multa ossa coꝛpoꝛuz
humanoꝛum et maxime capitū et ideo dicebat locus cal-
uarie seu caluariaz. et id arco Jhesus ꝓ omni salute in
loco peccatoꝛ est passus vt ostenderetur pati ꝓ pecca
toꝛibꝫ vt vbi ꝑus erat area damnatoꝛum ibi erigerētur
vexilla martiꝝ et vbi habundauit peccatū superhabun-
daret gracia dei et in hoc ostenderetur q̄ ꝓ tollerancia
supplicij puenitur ad coꝛonā martirij. Ibi xp̄s decalua
tur id est a carne sua sc̄z carnali idea separatē. et sic pa
ret mortis xp̄i turpitudo ex cōdicōe loci qz in loco vbi
puniebantur peccatoꝛes et malefactoꝛes ac rei et ex
modo mortis qz crucifixio erat turpissimū genus moꝛ-
tis et racione societatis qz inter duos malefactoꝛes q̄si
noxius inter noxios est crucifixus ꝓ qō tidei mīē debāt
inducere suspicionē populo q̄ Jhesus ēet particeps et
p̄napalis in eoꝝ malefactis qz eū vilificare intendeꝛ-
bant in omnibꝫ. Crux vero que tunc erat supplicium
latronū et multe ignominie nunc a loco supplicioꝛum

feat transitus ad fontes imperatorꝝ et est immēse glo
rie. Tempus eaꝫ passionis xp̄i erat tempus solēne
et ideo tempus gaudij et misericordie et p̄ consequens
maioꝛ fuit doloꝛ tantā crudelitatē et afflictionē taliꝫ
poꝛe fustinere. Extra ciuitatē autē passus est p̄mo vt
ostenderet virtutē passionis sue nō ēe mduēndaz in
tra terminos gentis iudaice. Vnde Crisō. Non autem
voluit dominus pati sub tecto non m templo iudaico
ne putares p̄ illa tantū plebe oblatū et ideo foras ci
uitatem foras muros vt scias sacrificiū ēe omune qō
toꝫ terre est oblacio qō omunis est purificacio. Se
cundo vt ostendat q̄ quicūq; volūt cōsequi passionis
fructū debent exire mundū saltē p̄ affectū q̄ ergo xp̄s
extra portam passus est sequamur eū et exeamus ad
eū extra castra et mundanā ouersacionē imperia ipsi⁹
et penas portātes. Vnde Gerō. Xp̄s extra portā passꝰ
est ad quē egrediamur mūdane ouersacionis ꝛcrmp
tu qō est egredi de ciuitate huius mundi et hoc tribus
modis affectu vt mundū non diligamus effectu vt
eū mente et coꝛpoꝛe fundituꝰ desideremus p̄fectu vt
cuz dommo spiritus vnus fieri anhelemus. q̄ vt ait
Gre. tanto quis deo est p̄ximus quāto ab amoꝛe mū
di est alienus hic mons seu caluarie locus sanctꝰ mag
nam mīr loca sancta obtinet dignitatē et maximā ob
memoriā passionis dominice habet opunctionis vir
tutē m quo dominus noster magna et stupenda opera
ri dignatus est quib⁹ ad memoriā reductis coꝛ ꝛcritū
et humiliatū opungit et quasi teꝛculari passionis la
crime opassionis exp̄munt. de b g mōte sācto seu loco
et hijs que ibi fiebant debes sepe et maxime m tempta
cionib⁹ recoꝛdari et quando tibi extinctus ē ignis duo
cionis pge illuc et collige de lignis cruas et p̄ hec ignē
huiusmodi iteꝛ suscitabis. Mōs autē caluarie m quo
crucifixus est dominus ꝓpe quē ad quinquaginta pas
sus est sepulchꝝ eius erat extra ciuitatē ad aquilonem
Dominus enī passus et sepultus est extra portā que
locū et sepulturā domini ac montem helius imperatoꝛ
adrianus mduxit mfra vrbē ampliās eā versus aqui
lonē et a capite vsq; ad pedes muro angēs eandē. In
quo loco postea xp̄iani ecclesias duas sub vno tamē
tecto ostruxerunt montēq; caluarie et locū sepulture
et multa sacra loca mfra eas cōduserunt. A monte enī
caluarie versus occidentē descendēdo ad duas cānas ē
golgatha siue caluaria vbi est ecclesia ob longa m q̄
apparet rupis illa m qua crux sancta cū portaret domi
nus erat fixa patenter adhuc foramine m rupe ipsa qui
locus cruas dicitur trib⁹ cānis vel arca scz. xvj. gradi
bus a superficie terre hoc est a pauimēto ecclesie. Est
eaꝫ ibi alia grandis scissura p̄ totam petrā que testi
monū phibet p̄ suam scissurā sanguinē sui fabricatoꝛis
se sustinere nequaq; potuisse. Ipsa vero petra alaꝺ
est q̄ pauimentū vsq; ad genua arcūstantiū. Demde
ad quinquaginta passus vel arca est sepulchꝝ domi
ni vbi est ecclesia sancti sepulchri seu resurrectionis
dominice rotunda sed chorus p̄tendit m longū cū san
ctuario in quo est sūmū altare et sustentat. xij. colū
mne. sed vtraq; ecclesia scz ista et golgatha vno tecto
est tecta. Vnde quidā et hanc et illā vnā dicunt ēe no
minantes eā ecclesiā sancti sepulchri seu resurrectio
nis dominice. Locus autē cruas p̄dictis talis est vt
positus in medio terre ad capescendā dei cognicionem
omnib⁹ gentib⁹ ēe equalē. Vnde sup hunc locū scriptū
est grece hic deus noster ante secula operatus est salu
tem in medio terre. Tradunt autē uidi vt Iero. ait q̄
in hoc loco mōtis p̄molatus est aries p̄ ysaac. Vnde
Augꝰ. Iero. p̄spiter scripsit ab antiquis et seniꝛibus
uidis se certissime cognouisse q̄ ibi p̄molatus sit ysa
ac vbi xp̄s crucifixꝰ est. Sub isto loco est locus car
ceris xp̄i vbi stetit ligatus quādo p̄parabatur crux in q̄
debebat affigi. Et nota q̄ Ierusalem ciuitas dei sūm
omnia mundi de qua dicta sunt et dicūtur gloriosa
sita est in dedium montis latere dupliciter et ab austro
videlicet et ab occidente. ab austro quidē sita est in la
tere montis syon et inde descendit longitudo eius con
tra aquilonē et ab occidente eciā habet montē syon et
dependet ab ipso eius latitudo extra oriente vsq; ad tor
rentē cedron siue vallē Josaphat. Situs ergo ciui
tatis ab austro est elenatus et similiter p totū latus oc
cidētis et in parte orientis omnino est demissus ita vt
fordes ciuitatis tempoꝛe pluuie descendatur p̄ portam
sterquilinij in toꝛrentez cedron. Nunc igitur conspice
operios malos vndiq; nequiter operari. mittere diligē
ter singula que fiunt cōtra dominū tuū et que dicūtur
et que fiunt ab ipso et p̄ ipsū et hijs toto mentis mitti
tu exhibe te p̄sentē. Videas ergo oculos mentis alios
cū vidisset eū fatigatū sibi dari vnū mirratū seu cū fel
le mixtū in hoc eaꝫ interioꝛa dulcissimi domini amari
tare volentes et suā amaritudinem detantes. qō sin
Matheū cū gustasset noluit bibere. q̄ vt dicat Crisō.
Nichil distat simpliciter gustare et non bibere sed vnū
quid et idem signat. Et sin Marcū non accepit id est
nō bibit vel nō scz p̄fecte vt biberet. Qō enī gusta
mus nō accipimus q̄ nō tenamus illud in coꝛpus sed
statim reddimus. aliquid ergo accepit ad gustādum
modicuz vt qō scriptū erat impleret scz et dederunt in
escam meā fel et in siti mea potauerunt me aceto. et
q̄ illud qō modicū est quasi nichil videretur siue re
putatur ideo hic dicitur q̄ non accepit scz ad p̄fecte bi
bendum q̄ felleā amaritudinē in hominib⁹ dulcis et
rectus dominus numq; gustauit seu acceptauit vel
cuz gustasset id est ozi apposuisset noluit bibere p̄pter
duo p̄mo vt ostenderet ē inquitas talē potū p̄parauz
secō vt significaretur velocitas resurrectionis ei⁹. vñ
Gre. gustauit vnū sed bibere noluit q̄ mortis amari
tudinē quā gustaturus erat momentaneā et aco in
dulcedinē ouertendā significabat q̄ tra a die resur
recturus erat. Vnde et Iero. hoc aceto succus letalis
pomi abstergitur et non accepit id p̄ quo patitur vñ
de eo dicatur que non rapui tūc exoluebā vnū mirra
tum dommo p̄mat qui hereses sub pallio veritatis

doꝛet·accū cū velle mixtū dommo ꝓpinat q̄ de male acquisitis dommo sacrificauit·hoc eaꝫ fiat qu mem: bꝛa eius amaritudmibꝫ affligit·Et vniuersaliter vi: nuz mirꝛatū vl cū felle mixtū est bonū opus cū culpa factū qꝛ sicut modicū mirꝛe vel fellis bonū vinū coꝛ: rūpit sic modicū culpe mortalis totū bonū opus de struit videas ꝫ alios queꝫ ad hoc opus necessaria di sponere et ipsū alios spoliare·spoliat itaqꝫ vestibꝫ et ad pudoꝛis tumultū eaꝫ femoralibꝫ vt ventis et frigo ri exponatur nudus·Spoliatur autē cū maximo dolo re et renouatē m eo fracture qꝫ vestis interioꝛ ꝓpter sanguinē flagellacionis fortiter coꝛpoꝛi adhesit et tunc coꝛpus eius tā elegantr formatū apparuit totū cruen tatū et lnoꝛibꝫ repletū·Jn hoc eaꝫ apput passionis eius ignominia qꝫ nudus est crucifixus qꝫ hoc non fit misi ꝓmis abiectis et vilibꝫ·O quantus doloꝛ erat ti bi mater sanctissima cū oculis tuis aspiceres ista·nūc enī ospiciens mater filiū suū sic vulneratū et dispositū doloꝛe mentis mimio affligitur·Tristatur eaꝫ supꝛa modū qꝫ eū vidꝛt sic nudatū·Accelerat ergo mater et filio suo apꝛimat ac velo capitis sui eū angit et ve: lat·O m quanta amaritudme est nunc anima sua nō credo qꝫ verbū facere ponisset·Differt aūt iste articul? expoliacionis ab articulo exuicōnis m flagellacione qꝫ ibi exuebatur m ꝓtorio coꝛam ꝑside et suis militꝛis hic aūt m publico coꝛā omni populo·Jtē ibi exueba tur remouendus·hic autē non remouendus et ideo signanter ibi dictū est qꝫ exuerūt eū·hic autē dicatur qd expoliauerunt eū quasi numquā amplius vestes reabituꝝ.Ex hoc articulo documēta possunt accipi si cut ex illo·Jtē est documentū qꝫ debemus nudari ab ommbꝫ actibꝫ et rebꝫ mūdanis saluti nostre cōtrarijs Vt sm Jero·nudā crucē nudi sequamur·Jtē est docu mētū qꝫ si quē xp̄ianū ornꝫgat a ꝑsonis vestibꝫ suis spoliari recoꝛdet et xp̄m a suis crucifixoribꝫ spoliatuꝫ et erit sibi materia patiendi·Ad oformādū se huic articu lo rememoꝛet homo subsequam actus articuli et oꝛet dicendo Jhesu qui ante crucē vestibꝫ expoliari et nuda ri voluisti fac me ab ommbꝫ mūdanis rebꝫ inquantū ꝛa saluti meā sunt denudari quatenus nudū crucifi xum et nudā crucē nudus sequar·Demde eripitur filiꝰ furibunde de manibus matris non sine magnis dolo ribus gemitibꝫ et suspirijs et ducitur ad mortē cruas et nudus sup lignū cruas que in terra erat posita dire ptissime crudeliter expansus ꝓtensus et tractus discer tissime ad modū pellis hominde est extensus·Dicatur enī qꝫ foramina ꝑus fecerunt in cruce et qꝫ brachia et pedes xp̄i non poterāt foramina attingere iō ligatis funibus in brachijs et pedibꝫ tm traxerunt ac dulces manus eius et pedes ita attroiter extenderunt qꝫ om nes tūcture ossiū dinumerari potuerunt·Juxta illud ꝓphete dinumerauerūt omnia ossa mea id est dinume rabilia fecerunt·Vbi sm Aug̃·ad litterā describitur ex tensio coꝛporis xp̄i in ligno nec poterat melius descri: bi huiusmodi extensio·hec autē extensio multū peno: sa fuit et maximā penā xp̄o intulit·Vnde legitur qꝫ cuiꝫ quedā deuota ꝑsona in quadā reuelacione interroga ret a dommo quid in ommbꝫ q̄ ꝓ nobis ꝓtulit maxi: me doluisset respōdit qꝫ in cruce extensus fui ita qꝫ om nia ossa mea numerari poterant et quicūqꝫ michi ꝓ illo doloꝛe gracias egerit ita gratū obsequiū michi pꝛe stabit ac si omnia vulnera me vngēto suauissimo de limret.Ex isto articulo extēsionis in cruce sumunē duo documenta.Primū est qꝫ et nos omnia mēbꝛa et coꝛ poris nostri oꝛgana extendere debemus in obsequiuꝫ xp̄i manꝰ videlicet et brachia ad operacionē pedes ad ambulacionē genua ad oꝛacionē omnes q̄ sensus ad suoꝫ actuū sanctā et castā exercitacionē vt possimus dicere cū ꝓphete oia ossa mea dicēt domine quis simi lis tibi·Vnde Cassianus in collacionibꝫ patꝝ docet qꝫ religiose ꝛ deuote ꝑsone debēt ommuꝫ membꝛoꝝ suoꝝ ꝓmicias dommo offerre.Noꝛ enī vt a somno exacta ti a lectulo surgerent debēt ꝓmo oꝛis et lingue mo tu oꝛando laudes deo offerre et ꝑsq̄ membꝛa sua ali quo fūgantur officio arca cuiā rei familiaris debēt ea ad diuina obsequia extendere caput et facē cū ommbꝫ sensibꝫ ad celum leuando.manus ad deū in oꝛacōe ele uando·brachia in modū cruas expandendo.genua ad oꝛacionē meturando.totū coꝛpus nunc stando nunc interdū ad veniaꝫ ꝓsternendo cū reuerentē et honesta ommū membꝛoꝝ et virtū totius coꝛporis extensionē et spiritualiū virtū extensionē in sacrificiuꝫ iustitie deo offerendo.Secunduꝫ documentū est qꝫ coꝛdis oculis aspiciamus saluatoꝛē nostꝝ in cruce expansis manibꝫ extensū quasi paratū nos recipe ad amoꝛosū amplexū suum.Vnde Augꝰ·xp̄s extendit brachia sua in cruce et expandit manus suas paratas in amplexus pecca toꝝum·inter brachia saluatoꝛis meis et viuere volo et moꝛi cupio ibi securus decantabo·exaltabo te domine quoniā suscepisti me·Ad oformandū se huic articulo poterit homo brachia et omnia membꝛa sua siue stādo siue ꝓtimendo in modū cruis eaꝫ coꝛporaliter et vi res spirituales mentaliter ad laudē dei extendere re memoꝛādo illos amoꝛosos amplexus extensiones cri sticū Augꝰ·Jhesu qui in cruce extendi voluisti ita at: troiter vt oia ossa tua possent numerari.fac me om: nia membꝛa viresqꝫ coꝛporis et anime mee ad laudeꝫ tuā extendere et ad amoꝛosos amplexus tuos dulciter aspirare·Jpse autē dominus noster non solū dignatus est in cruce extendi sed et voluit cruci affigi vt cōmen daret nobis indissolubilē caritatē suā qua salutē no: stram firmauit·Extensis ergo neruis et venis ac xp̄i sis ossibꝫ et tunc turis violenta extensione affixus est cruci in manibꝫ et pedibꝫ dirissime ꝑ foratis et saucatis cū clauis grossis et durissimis cutē et carnē neruos et venas ac opages ossiū dissipātibꝫ quoꝝ stimulis ex acta et tu manus et pedes tuos ad omne bonum opus Qua cū ꝑus homo ad lignū ꝑuaricacionis manꝰ ex tendendo et pedibꝫ accedendo cyrographū damnacio: nis nostre dyabolo confecerat ideo saluatoꝛ noster vt

cyrogphū illū delere manibꝫ et pedibꝫ ligno salutifere
cruci affigi voluit· dauis mūctissime caritatis dēs
p hoc cyrographū decreti qđ erat ornatū nob et ipsū
tulit de medio affigens illud cruci· O qꝫ libenter crucē
ascendit et quanto amore omnia p nobis sustinuit·
O quāta pacta ea obediuit et quātū pater in ipsius ob
dientia delectatus fuit· O quāte voces et tristes ululā
tus et gemitus ibi de amicis suis et precipue a matre
sua mestissima audiuntur cū sic crudeliter extendit da
uatur ac foditur et toto corpore dissipat· O stupor O
pietatis abissus O caritatis mędū O mira arca mos
rue pietatis dignacio O mestimabilis dilectio caritā
tis sed cauenec tu dauos cruci xpi fabricę vel ma
nus aut pedes domini eius volueres aut ofigas· Cla
uos em cruci xpi fabricat qui inter primos discordi
as semmat· Manus vero domini videtur vulnerare
et cōfigere q de bonis a deo datis nō vult elemosinas
erogare· Pedes aut xpi dauis ferreis pforat q thea
tra seu spectacula et tabernas magis q ecclias visi
tat. Ex hoc articulo crucifixionis trahitur documentuꝫ
qꝫ et nos crucifigere debemus carnē nostraꝫ cū vicijs et
concupiscencijs vt simus fixi dauis id est p̄ceptis tuis
ac sicut cristꝰ dauis ofixus fuit in cruce· sic fecit Apo·
qui dixit xpo crucifixus sū cruci id est crux xpi extinxit
in me ardorē peccati timore dei quasi clauis affixas ba
bens carnes· Et hoc est qđ orat pphēta cōfige clauis a
timore tuo carnes meas sm translacionē· qua vtitur
Augꝰ· Ad ofirmandū se huic articulo memoretur hō
ottinendam eius et sic oret Jhesu qui durissimis clauis
cruci affigi voluisti ac p hoc cyrographū peccatorum
nostroꝝ et mortis eidē crucis affixisti ofige quesso timo
re tuo carnes meas vt p̄ceptis tuis firmiter inherēs
semp tibi ofixus sim cruci· Cuꝫ ergo crucifixio facta es
set cruce in terra iacente postea cristā affixum leuaue
runt cū cruce et hoc videtur sentire Jero· et in quadaꝫ
oracione expsse hoc dicat Innocencius papa tercius et
hoc forte repsentat ecclesia in eo qꝫ in die parasceues
crux deosculanda iacet ad terrā appodiata· Jta aūt le
uacio non dubiū quādo maximi fuerit doloris in eo qꝫ
tunc lacerabātur vulnera manuū et pedū ex ponderosi
tate corporis pfluxerunt qꝫ copiosi riui sanguinis vn
diqꝫ ex illꝰ magnis scissuris et fontibꝫ saluatoris· In al
to aūt em sm Augꝰ· eleuari et non sub tecto dominus p
uti voluit vt ea ipsius aeris natura mundaret em sc a de
monibꝫ et infectione peccatoꝝ· sed terra p sanguinem
decurrentē similiter mundabatur. Et sm Theo· vt san
ctificaret aerē qui sanctificauerat terrā ambulādo in ea
Et sm Crisō· vt a demonibꝫ expiaret aerē et ascensum
nobis pararet in celū ideo ea sic eleuari voluit vt in
cruce pendens in aere se inter deū et hominē mediato
rem ostenderet et p passionē crucis cuius cuꝫ eleuata
fuit vna pars ad celum altera vero in terrā respiat hu
manā naturaꝫ ad ofendū angelorꝝ reuocaret· Vñ Anſ
helmus Mediator dei et hominū inter celū et terrā me
dius pendens ymo superis vnit et celestibꝫ terrena cō
unxit· Ex h articulo leuacionis in cruce habē documē
tum qꝫ nos passionē domini recolentes debemus exal
tari a terra id est a terrenis affectionibꝫ vel ea a ter
rena conversacione saltē quo ad mentalē abstractionem
vt vel sic a terra surſū trahamur ad xpm in cruce pen
dentē quatenus simus de illoꝝ numero de quibꝫ ipse
pollicens dixerat omnia trahā ad meipsū· Ad ofirmā
dū se huic articulo poterit homo ex deuocione sua mē
tem surſū erigere quasi cristo corā eo pendentē in cru
ce et poterit hoc ea aliquo gestu corporis repsentare.
et sic orare Jhesu qui in cruce leuari et sic a terra exal
tari voluisti fac me quesso a terrenis affectibꝫ subleua
ri et mente in celestibꝫ conversari O qꝫ male punitū fuit
Jhesu in sua minucōne· fuit em in sua minucōne usqꝫ
ad fundōrē calefactus firmiter ligatus pfunde vulnera
tus sed male pcuratus· In tribꝫ namqꝫ punctis mi
nutis scꝫ in almome recreacione in quieta pausacio
ne et in lummis absconsione· sed dulcis Jhesus p re
creacione sol habuit et actū p quietē vexacionē cor
poris et afflictionē animę p luminis tēptacione splē
dorem meridianū· hic siste aia mea hic siste xpi sangꝫ
uine redempta· Ecce abel ocasus a fratre· Ecce Ysaac
ligatus a patre Ecce serpens eneus in deserto exalta
tus a moyse Ecce agnus ymolatus in lege Ecce deus
ocasus ab homine Ecce Jhesus crucifixus in carne ec
ce rex tuus suspensus in cruce Ecce dominus tuus cō
demnatus morte Ecce homo mitis et innocens inuo
lutus sanguine Ecce vita tua quasi pendens ante te fix
is in illa vulnera oculis mentis ma pietate cōsidera illud
corpus tenerꝫ corpus illud innocens corpus imma
culatū gratis crucis extensione grauiter laceratū· Attēn
de et vide si est dolor sicut dolor eius et licet non igno
res quid boni ofert illa passio mundo si qua fuit in te
pietatis si qua caritatis si qua compassionis viscera pie
tatis affectu compatere et emitte lacrimas et dama et dic
fiecte ramos arbor alta tensa laxa viscera et rigor lētē
scat ille quē dedit natiuitas vt supm membra regis
mitti tendas stipite· Sic em crucifixus est dns Jhesus
et in cruce extensus qꝫ dinumerari possunt omnia ossa
eius et sic gustatus undiqꝫ qꝫ se mouere non posset ni
si in capite· In hora em et in tempore illo flebili spacō
sa terre latitudo sic et defecerat ita vt nō haberet vbi ca
put suuꝫ miserijs fessū reclinaret ꝫ manatū dependit
clauis ferreis sustinēt totū pondꝰ tuaꝰ corporis vide do
lores acerrimos tollerat q vltra qꝫ dia vl cogitari pos
sit affligit· Vñ cū quanto labore et dolore dominꝰ stat
in cruce et non tradat se in seruicio suo stare· qꝫ vt ait
Petrus damianus quo laboriosiꝰ in aspectu superne
maiestatis se aspicientis quis assistit eo suauius dulce
dinē intime quietis acquirit quādoqꝫ difficultatis sui cor
poris graue dinē tollerat tanto copiosius eū ad dei me
ritum leuat· Stat ea dominus nudus corpore ac
vento et frigori expositus sed vestibꝫ amore et amo
ris calore inflāmatus a planta pedis usqꝫ ad verticeꝫ
a leua in dexteraꝫ intus et exteriꝰ crucifixus· Crux qꝫpe

a cruciatu dicatur vbi dolores acerrimi exagitant vbi diu viuitur et mors ipsa prendit ne doloz acuus similē qđ genꝰ mortis mtm̄ durissimū atq; turpissimū apđ iudeos erat vt non solum ipse vituperabilis ēet quem crucifigi otigisset sed eā tota domus eius domus crucifixi appellaretur. Vt ergo dominus a turpissima et durissima morte nos liberaret non solū durissima. sed eā turpissima morte se odemnari pmisit et vt maledictionē quā meruerāmus suppoztaret maledictam mortē scz crucis fuscepit. sm illud maledictus q̄ pendet m ligno. Vnde Apo. ait sanctus maledictus vt nos a maledictione liberaret. Vnde Augº. illa morte nichil penus fuit inter omnia genera mortiū elegit ex tremū et pessimū genus mortis qui omniā fuerat abiaturus mortē de morte turpissima ocadit omnē mortem hec Augº. Hāc autē crucifixionē xpi ysaias p̄fi guraut quē genus iudaica cū serza lignea p medū secauit. Judei em̄ cū serza lignea xp̄m p medū dimiserunt aiam̄ et corpus eius p crucē ab iuicē separauerunt. Congrue autē dominus tale genꝰ passionis elegit qđ p̄me puaricacoms reatū absolueret et qui per lignū vetitū ceciderāmus p lignū sancte crucis resurgeremus et qui p lignū puaricacoms mortui iacebamus p lignū reconciliacoms ad vitā reuocaremur in cruce ergo xp̄s mozi et sic genus humanū saluare voluit vt mozbo quementer medela respondēret vt vbi licet vnde mors oriebatur inde vita resurgeret et dyabolus qui m ligno viat m ligno q̄ vinceretur p christum. p lignū em̄ puaricacoms mors inducta fuerat et necessariū erat vt p lignū passionis pelleretur et de ligno crucis et crucifixus lignū ocupiscenie expugneret et vt dominus p ligm dolores iuictus transiens delictacoes ex ligno nocentes confutaret exp̄dit in crucē imaculatas manus p manib; icōtinenter expansis et extensis p suauu aboꝛboꝛis vetite escā fellis accepit et mse suscipiens mortē nostram mortalitatē abstulit. Vnde Ber̄. quid commisisti dulcissime puer quid feasti amabilissime iuuenis que tua noxa q̄ tua causa damnacoms Ego certe tui sū causa doloris qđ ꝓpetiauit seruus solut dominus qđ omisisti iustus solut iustus. O nate dei quo tua descēdit humilitas q̄ factus es obediens p me deo vsq; ad mortē mortem autē crucis me ad illiata traxit ocupiscenia te p me sancta caritas traxit ad crucē. ego pomū accepi tu data lamina ego pomi dulcedinē tu fel̄ gustas amaritudinē michi misero ogaudet cua tibi crucifixo plozās opatiē maria hec Ber. ēgo det michi vt totaliter totus carne et spiritu transfigar crucisq; affigar patibulo cū dilecto vt nec aliud sentā nisi Jhesū et hunc crucifixū damaboꝛ toto coꝛde quis michi det vt ego p te moziar domine Jhesu et deus meꝰ dulas michi lectꝰ sit illud lignū crucis tui domie vt ego p te moziar in quo dulciter requescā Manus tue que me fecerūt et posite sunt dauoꝛ aculeis placeat tibi vt non extendam vltra ad iniquitatē manus meas sed p sanguinez

qui de manuz tuaz plagis exiuit purifica manus et opa mea vt sine ira et mundicia leuē oculos ad te q̄ opera pietatis. Sana domine vulnera cōscientie mee que mflixi michi manib; ꝓpriis in operib; voluptatuz Beatos pedes tuos quoz scabellū terra est ligno crucis passus es affigi clauis durissimis. p hoc obsecro domine dele errata pedū meoz q̄ pfice gressus meos m semitis tuis vt non moueantur vestigia mea sed semper sint stabiles in opere sancto. Scriptū autē pylatus in quadā carta tabule affixa titulū et posuit tabulam cū titulo sup crucē vt eminencius apparet in titulo causā mortis eius Jhesus in quo exp̄mitur ꝓprium nomē eius Nazarenus quo ad patriaz q̄ sibi fuit nutritus rex iudeoz in quo exp̄mitur causa mortis ipsius quasi diceret Jdeo crucifixus est q̄ erat rex iudeorum. Mos em̄ erat romanoz supra lignū crucis ponere causaz mortis crucifixoz. Ipse autē accusatus fuerat q̄ sibi regnū iudeoz vsurpare voluit. p hac ergo causa iudei eū pylato tradiderant et pylatus eū ad mortem cōdemnauerat. et q̄ iudei cōtra voluntatē pylati fecerunt xp̄m crucifigi ideo volens se vindicare de eis p talem modū scripsit titulū vt redundaret in verecundiam ipsoz. Vnde Crisos. sicut in tropheo littere ponūtur victoriā ostendentes ita pylatus titulū crucis xp̄i inscripsit. Simul quidē p xp̄o respondens vt eū a cōmunione latronū distraheret. simil autē et de iudeis vltiscens ostendens scz ipsoz malicia dum in suū regem insurrexerunt sm Theo. Judei petebāt scribi titulus et intendebant p hunc illusorie vituperare opinionem eius qui regē se fecit seipsū vt sic ꝓtereuntes sui misereri nō valerent sed magis ei tamq̄ tyranno imꝓperarēt Sed pylatus non scripsit sicut volebant. Vñ et Jeronimus iudei illudentes et deridentes hoc fecerunt sed intencio pylati alia fuit operabatur em̄ sm Chlo. diuina vis in corde nescientis diuinitus naz sm Remigium hoc ordinatū fuit vt talis titulus sup caput eius poneretur vt p hoc iudei agnoscerent q̄ eum occidendo michil ommus regē haberēt. Vñ et Beda in quo mōstrabatur iam tunc regnū ipsius non vt ipsi putabāt destructū sed potius augmentatū. Titulus em̄ positus sup crucē eius illud ostendit qđ nec ea occidendo efficere potuerunt vt eū regē non haberent qui eius ꝓ eoz opera redditurus est. Hec autē tria verba scilicz Jhesus nazarenus rex iudeoz satis cōuenunt ad crucis misteriū. nā hoc qđ dicit Jhesus qđ interꝓtatur saluator cōuenit ad virtutē crucis p quā nobis facta ē salus. hoc vero qđ dicit nazarenus qđ interꝓtatur florid̄us ꝓtinet ad patientis innocenciā q̄ est flos q̄ de radice yesse ascendit. sed hoc qđ dicit rex iudeoz pertinet ad patientis potestatē et dominū qđ ex passione ꝓmeruit q̄ ꝓpter hoc deus illū exaltauit. sed licet ipse p crucem sit non solū rex iudeoz sed et gentiū tamē scripsit rex iudeoz tantū q̄ ipse gentiles cōuersi ad fidē spiritualiter iudei dicuntur id est cōfitentes nō confessione carnis sed spiritus et ideo p hoc qđ dicit rex iudeorum

intelligunt eciam gentiles cōuersi· Vt autē dicat Beda pulcher titulus qui xp̄m regē testat̄ non mira sed supra crucē pomē q̄ licet in cruce p nobis hominis infirmitate dolebat sup crucē tamē regis maiestate fulgebat· Dñ et Beda et Ambro· Merito autē sup crucē pomē titulus q̄ non humani corporis sed diuine potestatis est regnū qđ habet xp̄s· Scripsit autē titulum illum non in una lingua sed in tribus linguis famosis sc̄z hebraice grece et latine et in qualibet lingua integre vt diuersar̄ linguar̄ homines qui ad diē festū cōuenerant legere et intelligere possent causaz mortis ipsius et vt omnis lingua cōfiteretur q̄ dominus Ihesus xp̄s est rex regū et dominus dominantiū in gloria dei patris et vt omnis lingua memoret p̄fidiā idiotarum et ad ostendendū ipsū pati p populo omnis lingue et eis dominari impetuū· Cuius signū est q̄ pylatus titulū delere noluit vel mutare licet idei hoc peterent q̄ viderunt q̄m verecundiā eor̄ redundauit eo modo quo ipse scripsit· Vnde p̄napes idiotar̄ volentes titulū corrigere dicebant pylato Noli scribere rex idiotar̄ sed q̄ ipse dixit rex sū idiotar̄· Nam in hoc qđ ponitur rex idiotar̄ ostenditur xp̄i p̄comū et idiotaz ob p̄bri q̄ cōtumeliosū erat ideis q̄ crucifigi fecerūt regem suū· Sed si poneretur q̄ dixit rex sū idiotaz hoc redundaret in xp̄i ob p̄brū et indicaret eius culpā et hoc ipsi intendebāt vt sc̄z crucifixio famā suā auferret quam eis vno vitā abstulerant· Pylatus vero magis cōfirmauit dicēs qđ scripsi scripsi hoc est immobiliter et idebiliter scripsi quasi diceret hoc est verū qđ scripsi ideo non mutabo non corrumpā veritatē et si vos diligitis falsitatem Iteracio verbi cōfirmacio est tituli et regni xp̄i immobilitas tituli immobile regnū significat xp̄i· Fiat autē sm Aug̃· Titulus iste immutabilis non q̄ pylatus scripsit sed q̄ veritas dixit rex sū idiotaz· Vnde exclamat ide Aug̃· O ineffabilē vim diuine operacionis eciā in cordibz ignorancia nōne occulta quedā vox pylato intus quodā si dici potest diuino silencio p̄sonabat qđ tacto ante in p̄s· litteris xp̄i hec tantum est ne corrumpas tituli inscripcionē· ideo enim pylatus qđ scripsit scripsit q̄ dominū quod dixit hec Aug̃· Commendauit autē eū pylatus licet nesciens in hoc titulo a trib· Moys enim xp̄i causā erat remissionis culpe q̄ Ihesus collacionis gracie q̄ nazarenus idep cacionis glorie q̄ rex idiotaz in quo omnes erimus reges· Tres vero linguе p̄dicte ad p̄napatū in cruce titulo sunt cōsecrate q̄ ibi p̄ ceteris eminebant et p̄napales erant hebrea p̄pter religionez et idiotas in lege dei gloriantes greca p̄pter sapienciā et gencū sapientes Latina p̄pter potenciā et romanos multis ac pene omnibus iam tunc gentib̄ imperantes ac si diceret hic est rex totius religionis totius sapiencie et totius potencie· hee ergo tres gentes· vt ait Aug̃· sibi dignitatē in cruce xp̄i vendicant in quo signatur q̄ per crucē cristi subiugari et conuerti debent deuoti et religiosi qui significant p linguā hebreā sapientes qui p grecā et potē tres q̄n p latinā velint nolint ergo idei diuerse linguе omne mūdi regnū omnis mūdana sapiēcia omnia diuine legis sacramenta testamē q̄ Ihesus rex est idiotarum hoc est imperator credencū et infidelium deū· Et notandum sm Iero· q̄ triplex distinguit titulus memorialis quando scz aliqua scribuntur ad memoriā facti maxime mortuor̄ sic fit inscripcio sup sepulchra eor̄ p̄comial' q̄ scz inscribit in p̄comū et laudē vnius· sic fit in portis domor̄ vel aule tū quādo res acta describit Triūphalis qui scz obtinet causam et ordinē alicuius triumphi et talis fuit hic titulus de quo nunc dicit· post victū enim dyabolū sup caput eius fuit scriptū hic est rex idiotaz scz corde arcūfusoz spiritu non littera· et per hoc qđ eciā in morte dicitur rex idiotaz ostenditur q̄ nec in morte regnū idiotaz p̄didit sed magis acquisiuit verozz scz idiotaz ipsum corde ore et opere cōfitencium· Ex isto articulo subscripcionis tituli habitur documentū q̄ quandocūq; impugnamur a demone opponamus sibi titulū istū Ihesus nazarenus rex idiotaz qui ideo titulus triūphalis dicitur q̄ triūphū xp̄i contra dyabolū euidenter exp̄mit qđ sentiens dyabolus mox affixo titulo cruas idiotas instigauit vt a pylato tituli mutacionez peterent sed pylatus diuino instinctu in hoc facto motus immutabilē ee titulū asserut· In omni ergo impugnacione dyabolica xp̄ianus hunc titulum in corde et ore vl eciā in scripto gerat q̄ inter omnia arma passionis dominice dyabolus hunc titulum triūphalem maxime phorruit put ipsemet dyabolus cuidam p̄sone deuote in visione quadā exactus asseruit· Ad cōfortandū se huic articulo qui illusoriis fuit ex intencione idiotaz attendat homo documentū et sic oret Ihesu qui p tituli triūphalis subscripcionem illusorie diffamari voluisti da michi sub eodē titulo tuo sic strenue militare· vt tropheo tuo hostis pertersus michi non audeat appinquare· Ad litteram nota q̄ crux non habebat aliqđ sup lignū transuersum habens tria brachia ad similitudinē littere thau· Sed pylatus supposuit loco q̄rti brachij cuiusdā tabule similit ad modū thau ei affixā et in tabula scriptus erat titulus creditur autē crux domini· xv· pedes habuisse in altū et tabula suppositā pedē et dimidiū· dicuntur q̄z in cruce domini fuisse quatuor ligna diuersa et genez diuersoz sc̄z stipes siue truncus in rupe defossus in cruce erat infixa de cedro palus siue lignū erectū de cypresso transuersale de palma tabula suppositā de oliua· Dñ est iste versus Lignа cruas palma cedrus cypressus oliua· significat autē cedrus altitudinē contemplacionis cypressus famā bone opinionis palma fructū ultimae oliua leuitatem misericordie· Crux vero quadripartita quadrifariā partē mundi designat nā si recte iacendo in terraz figatur una pars ad orientez alia ad occidentē alia ad meridiē alia ad septemptrionē respiat· Cum ergo dominus huiusmodi genus mortis sustinere voluit ostēdit q̄ quadrifigium mundum saluaturus et ex quatuor mundi partib̄ electos ad suā fidē collecturus erat et

q̄ virtus passionis et crucifixionis sue ad has plagas mundi p crucē expādi debebat. Hinc eaī tale genus mortis sustinere voluit vt ostenderet p quib⁹ restaurandis patiebatur scz p supbis angelor⁹ ruinis replēdis p ustis de lymo educendis p amicis colligēdis et admirandis et p inimicis reconciliandis. pmū signat p brachiū supius. secundū p inferius. terciū p dexteram quartū p sinistrā. Et sm Crisō. In cruce eaī expansis manib⁹ moritur vt altera quidē manu veterē populū altera eos qui sunt ex gentib⁹ trahat vtrosq⁹ sibi vnum gens. Moraliter vero sancte cruas figuram describit Apō. vbi ait In caritate radicati et fūdati vt possitis cō phendere cū ommib⁹ sanctis q̄ sit latitudo et longitudo altitudo et pfundū cognoscere eaī supemimentē scientiae caritatē xp̄i. vbi ostenditur q⁹ hij qui carnē suā cuz vicijs et concupiscencijs crucifigunt latitudinē debēt habere in bona operacone. longitudinē in bona pseuerācia. altitudinē in spe celestiū pmior⁹. pfundū in cautela mscrutabiliū iudicior⁹ dei sm Aug⁹. eīm in latitudine cruas bona opera in latitudine caritatis facta signficantur q⁹ caritatis opera sunt generaliter extendenda et hoc est in ligno trāsuerso q̄ extēdunt manū ꝓpter opus significacionē. p manus eīm opera intelligimus p latitudinē hylaritatē operātis q⁹ tristicia fiat angustias. In lōgitudine pseuerancia bonī operis et sancte cōuersacionis que in tercia longitudine temporis est habenda vsq⁹ in finē et hoc est in ligno a transuerso vsq⁹ ad terciā vbi corp⁹ crucifixū stare videretur qđ signat psistere hoc ē longanimiter pmanere. In altitudine spes celestiū pmior⁹ et intencio recta qua in deū tāq⁹ in finē vltimū cuncta bona opera referuntur et hoc ab ipso ligno transuerso sursuz versusq⁹ ad caput eminet ꝓpter expectacionē supernor⁹ ne illa opera bona absq⁹ meis pseuerancia ꝓpter tempoz alia dei beneficia credatur facienda sed potius ꝓpter sempiterna speranda in p fundo inscrutabilia iudicia dei. vnde ista gracia dei in hommes venit et hoc est in illa parte ligni que terre abdite defixa latet sed mō osurgit illud qđ eminet q⁹ cuncta eius appendicia et eminencia mō osurgunt q⁹ si cut bona nostra de pfunditate gracie dei que cōprehendi ac diiudicari non potest vniuersa p̄cedunt q⁹ ex occulta dei voluntate vocatur ad partic pacionē tante gracie alius homo alius autez sic. Supereminentē vero scīēqe caritatē xp̄i eā pfecto dicit vbi pax illa est que p̄cellit omnē intellectū sm Beñ. Ips in cruce paciēciam exhibet obediencia implet humilitatē cōmendat caritatē pficit. Horis ergo quatuor virtutū genus quatuor brachia cruas decorantur. supemmēs est caritas a dextris. bona obediencia a sinistris. paciencia in pfundo radix ommū virtutū humilitas hec Beñ. In quatuor eaī brachijs cruas notanter quatuor cruas beneficia. signat eīm pars superior iamue celestis apcionem inferior inferni destructionē. a dextris gracie collacionem a sinistris peccator⁹ remissionē. Crucifixi autē sūt cū Jhesu duo latrones ꝓpter scelera damnati vnus a dextris qui in fine penituit et alius a sinistris qui in pti naca pmānsit et Jhesus in medio qui mediator ad reconciliandum fuit sed hoc quantū ad intencionē iudeor⁹ factū est ei ad ignominiā et obprobriū vt scz tā mortis eius similis iudicaretur cause mortis latronū et particeps in maleficijs ipsor⁹ videretur et eor⁹ sotietate in famaretur sed si ad misteriū attendatur hoc ad caritatem xp̄i ptinet. Nā p hoc ostenditur q⁹ p passionē suā merebatur iudicariā potestatē medij eīm tenere ꝓprie ptinet ad iudicē. vnde Crisō. pariter crucifigunt latrones non tamquā inimicā latronuz. partiapes eīm erat sceleris eor⁹ seo vt infamarent dominū Jhesū q⁹ nō sine causa crucifixus sit sed quasi qui flameosus muentus sit. vnde et Ambro. q⁹ execrabilis in facto inīcias iudeor⁹ vt quasi latronē crucifigerent omniū redemptorem. Ipse vero hoc permisit et cū peccatorib⁹ voluit crucifigi vt ostenderet se p peccatorib⁹ pati et mori et vt impleret scriptura Ysaie qui cum iniq̄ reputatus ē. Cū iniquis ergo deputatur in morte vt iniquos viuificet in resurrectione hec Ambro. pendet ergo dominus inter duos latrones quasi dux et magist⁹ criminū in medio collocat⁹ in hoc aūc misterii finalis iudicij designatur quādo venit filius hominis et iudicandos statuet hos scz agnos a dextris. et alios scz hedos a sinistris. Unde Jero. Cum iniquus veritas deputata est vnū reliquit sinistr⁹ alter⁹ assūpsit dexter⁹ sic in die iudicij fiet. Confessio breuis vitaz acquisiuit longā et blasphemia finita pena plectitur eterna. Unde et Aug⁹. Ipsa crux si attendas tribunal fuit. In medio eīm iudicē ostituo vnus latro q̄ credidit liberatus alter qui insultauit damnatus est tā significauit quid factur⁹ est de viuis et mortuis scz alios positurus ad dexterā alios ad sinistram iudicabat et in diuq⁹ immabatur. Ex hoc articulo crucifixionis latronum cum xp̄o trahitur documentū q⁹ et nos debemus cum xp̄o crucifigi in medio latronum. Nam sicut ibi sunt tres crucifixi duo latrones et medius xp̄s Jhes⁹ Sic in nobis Moraliter crucifigenda sunt tria scz caro et mundus qui p duos latrones et spiritus noster qui p Jhesum designatur. Caro crucifigēda est sicut latro dexter vt spiritui subiaceat et ei obsequat. sm illud Apō. qui autē sunt xp̄i carnē suā crucifixerunt cū vicijs et concupiscencijs mundus sicut latro sinister vt bono insultans relinquatur sm illud eiusdē Apō. mihi mundus crucifixus et ego mundo. Istis latronib⁹ in nobis crucifixis spiritus in medio crucifigatur cū xp̄o vt dicat cū Apō. Xp̄o crucifixus sum cruce viuo autem iam non ego viuit vero in me xp̄s. Est autē sciendū q⁹ latro sinister crucifixus quidē fuit non tamē saluat⁹ sed pmānsit in pfidia sua sic mundus licet crucifigatur tamē remanet in inmundicia sua. Caro autē crucifixa saluatur cū spiritu q⁹ in resurrectione sua glorificabit. Dñs latroni dextro dixit Jhs hodie mecū eris in paradiso. Ad maiorē autē euidenciā p̄dictor⁹ est sciendum q⁹ crux carnis est rigor discipline Cuius quatuor sunt

brachia scz vigilia·abstinēcia·asperitas vestium· et
disciplme verborum· Crux autem qua mundus crucifigitur est paupertas spiritus Cuius eciā fūt quatuor brachia scz ornamptus glorie pecunie patrie et parentele· Crux vero spiritus est feruor deuocionis· Cuius similiter sunt quatuor brachia scz amor·spes·timor et dolor·spes sursum·timor deorsū· amor a dextris·dolor a sinistris·Radix autē ex qua omnia hec pullulant est caritas· Vñ Apo·m caritate radicati vt possitis cōprehendere cū omnibs sanctis que sit latitudo longitudo sublimitas et profundū vbi figurā crucis et eius misterū aptissime exprimit apo. ꝟm Aug·et Glo· Ad cōformandū se huic articulo recogitet hō quō xps prepēdit m medio latronū et reuoluat m mente documentum et sic oret Jhesu qui inter duos latrones crucifigi et cū sceleratis reputari voluisti da spiritū meū m medio carnis et mundi crucifigi quatenꝰ extremis michi crucifixis m te medio requiescā· Nec tamē xpo sīc conangustiato a conuiciis parcunt sed qō pena prius est passim subsannant vndiq; pene vndiq; obprobria vndiq; ouuia· Quidā enī scz milites quatuor qui eū crucifixerant acceperunt vestimenta eius excepta tunica meōsutili et iuxta numerꝰ psonarꝰ diuiserunt sibi pdictas vestes m quatuor partes m psencia sua et tunicā superiorē similiter acceperunt arca partes pdictas quā msi scindere partiri non poterant sed vtiliter et cōmode scindi nō potuit qz erat meōsutilis id est sine sutura et reticulato opere facta qualibet mdumentis pauperes m palestina vti solent et ideo ne scinderetur ad vnū eā mr gre puenire sorcione maluerunt· Dicatur autē qꝫ ad modū cyrotheca et birretꝰ et quorundā aliorꝰ qddā ope textili facta fuerit et qꝫ beata virgo pprijs suis manibs eā fecerit et qꝫ cū Jhesu crescēt paulatim eā creuerit· Et erat desup ortexta p totū qz vt dicatur ab extra p totū de pāno alio erat appositū ad eam fortificandū et magis obseruandum· Vnde ꝟm Criso· ꝟ dicens euangelista occulte vestis vtilitatē minuat nā in palestina est quoddā genus vestū pter pauperes ex multis pānis ortū quasi vnus pānus sup alū· ꝟ autē factū est vt adimpleret scīptuue id est ad hoc et ex hoc impletū est qō dictū est p pphetā ex psona xpi diuiserunt sibi vestimenta mea scz alia a tunica et sup vestē meā miserunt sortem scz tunicā meōsutilem ꝟm Aug· Quadriptita vestis domini Jhesu xpi quadriptitam figurauit ecclesiā toto orbe scz in quatuor ptibs ostat terrarꝰ diffusam et m ommibs eisdē partibs equaliter id est decenter distributā ad quas virtus crucifixi expanditur p quatuor partes cruas. Tunica vero illa sortita ommū parauū signat vnitatem que caritatis vinculo cānet· Si enī caritas supemmet et sup omma pcepta est merito vestis qua significatur desup contexta pbibetur et addit p totū qz nemo eius est expers qui ptinere nuenitur ad totū a quo toto catholica vocatur ecclesia· Incōsutilis autē dicit ne aliquādo dissuat et ad vnum puenit qz in vnū omnes colligit· In sorte autē dei grāa emendata est qz cū sors mittit non p sone cuiusq; vel meritis sed occulto dei iudicio cedit et gra dei ꝗsi sors mittit qz nō meritis alicui dat occulto dei iudicō i vnitate fidei cedit ꝟm Jero· vestimēta xpi fūt pcepta qbs tegit corpꝰ eiꝰ scz eccla ꝗtuor milites quibs diuisa sunt quatuor genera hominū quibs data fūt pcepta scz coniugati· viduati· plati· religiosi· seu otiantes hij omnes dicuntur milites qz debent militare xpo p obediencie pfectionē non mundo p temporalitū amorē non diabolo p peccatorū ppetracionē· tunica aūt meōsutilis et indiuisa ē vnitas ecclastica vsq; ad finem durata· sors que hanc tunicā assignat vni et non alij scz fideli non infideli est dei gracia que eā huiꝰ integritatis vnitatē seruat· Xpi ergo tunica partita nō fuit·sed heu hodie peccatis exigentibs· Xpi tunica meōsutilis scz ecclesia militans praue scinditur dissuitur et sortitur qō gentiles facere noluerunt hoc pchdoxi christiani facere non verentur· Scindunt enī hereticī contra ipsam diuersas sentencias inducēdo· Scindūt eā laya affligēdo eāq; inter se dena sorciuntur et cuius erit eā dolo et fraudibs sorte parauīt · Unde dicat hic est alius hic est O xpi tunica q̄ pessima est diuisio tua Vestimenta eā xpi diuidit qui ecclesias spoliare vires primorū distrahere psumit· Videas ergo quomodo vestes xpi dantur in pdā militib sicut vestes militarū dari solent torneibs. Ex quo apparent duo documenta· Primū passionis xpi ignominia in hoc qꝫ nudū eū crucifixerunt qō nō fit msi vilibs psonis· Secundus crucifigentiū auaricia qz vestes xpi quamuis parū valerent omnes tñ sibi rapuerunt· Unde Criso· diuidunt vestimenta qō m valde vilibs et abiectis cōdemnatis sit et michil aliud habentibs quasi enī m dehonestū et abiectū ac ommū vilissimū hoc ita audebāt In latrombs quidē michil tale operati sunt sed m xpo omnia ausi sunt· Dicat enim Theo· qꝫ forsitan plures eorū egebant vel forte magis ad obprbriū et ex quadam lasciua hoc faciebant quasi subsannatiue dicerent qz iste dixit se regē habeamus singuli aliquid de regalibus vestimentis eius· Est autē miranda paciencia et dispēsacio misericordie saluatoris qz sicut agnus tondentē et occidentē de suo vellere vestit ita se tondentes spoliantes et occidentes suo vestitu vestiuit ostēdens qꝫ msi suis exemplis vestirētur ignominiose nuditas eorū cēt coram oculis dei et angelorū apparens. Ex isto articulo diuisionis vestimentorū xpi plura habentur documenta· Primū est qꝫ libenter debemus participare exempla sanctorū q̄ p vestimēta dñi signantē. Itē est documentū ꝟm Jero· qꝫ obseruancia mandatorū dei que eciaz p vestimenta signantē est diuidenda inter xpianos ꝟm diuersos hominū status· Itē est documentum qꝫ bonū est diuidere reliquias sanctorū p deuocione ad eorū honorē ampliandū qō enī isti milites pagani fecerunt xpo in obprbriū et derisionē hoc boni xpiani cōuertere debēt ad xpi et sanctorū pcomū et honorē sicut multos ritus paganicos xpiani cōuertunt ad cultū dei

Jt̄ est documentū q̄ caritas que ſm Aug̃· ſignificat p tunicā inc̄ſutilem diuidi nō potest cū ipſa cēteras virtutes connectat· Jt̄ q̄ nemo debet ſcismata diſſuere vnā ſanctā catholicā eccleſiā que in vnū omnes colligit que eadē p tunicā inc̄ſutilē ſignificatur ꝓpter q̄ eadē ſm Criſo· non caput eī amputatur vt Johannes nec ſectus eſt vt ypocrite vt corpus integrū et indiuiſibile morti ſueret vt nō fiat occaſio volentibꝫ eccleſiaſ diuidere· Ad cōfortandū ſe hunc articulo ymaginet homo exempla xp̄i et ſanctorū quaſi quedā p̄aoſa veſtimēta que partiapare quantū poſſumus ſtudeam⁹ et ſic ozemus Jheſu qui veſtimēta tua inter crucifixores tuos diuiſi· ſup tunicā autē tuaz inc̄ſutilē ſortem mitti voluiſti da michi ſanctorū tuoꝝ exempla cū mādatoꝝ tuoꝝ obſeruanaa partiapare et caritatē ſemper integrā cōſeruare· Et ſedēs iuxta crucē et obſeruabāt eū quando expiraret et ne euaderet vel ne aliquis euz de cruce vnū deponeret et ſic volebant ſuā impotenaā oſtendere ac ſi impeditus a cuſtodibꝫ non poſſit ſe iuuare· Vbi Jero· Diligenaa militū et ſacerdotū nobis ꝓfiat vt maioꝝ et apaoꝝ reſurgentis virtus appareat· Jlludebatur quippe et deridebatur in cruce a pluribus et diuerſis viabꝫ· Vñ nota in ſerie littere quantioꝝ differenaas illudenaū xp̄o in cruce· Prima eſt ſedenaz qui eū obſeruabāt· Secūda p̄tereunaū qui eū blaſphemabāt· Tercia ſtanaū ſacerdotū et ſenioꝝ· Quarta pendenaū latronū· Per hos ſignātur quatuoꝝ genera hominū virtutē eius abnegaaū inſedentibꝫ delicioſi et acadioſi qui delicijs carnis intēdunt in p̄tereuntibꝫ cupidi et auari qui p̄tereunaa ſectantur et viaz iuſtitie p̄tergredientur inſtantibꝫ ſuperbi et elati qui ſūt erecti p appetitū excellenae impendentibꝫ impaaentes et querulosi de aduerſitate· Quibuſdā ergo ſedentibus i euz obſeruantibꝫ· Alij p̄tereuntes iuxta per viā hoc eſt vulgares homines area locū cruas tranſeuntes et peiurantes blaſphemabāt cū mouentes capita ſua in ſignum deriſionis et dicentes imꝑando vach qđ eſt interiectio inſultātis ſeu deridētis et ſubſanātis q̄ deſtruis templū dei ſicut dixiſti et in triduo illud reedificas virtute tua que nunc apparet tā infirma reputāt dicta falſorum teſtiū et eis decordāt qui ſibi impoſuerūt q̄ hoc dixerat ſed falſū fuit· Saluū fac teipſū virtute quā de te p̄dicaſti in poteſtate reedificandi templū deſcendēs de cruce qui p̄miſiſti in triduo templuz reedificare· Et iterꝫ dicebāt Si filius dei es deſcende de cruce id eſt ſi potes āmoue dolores quos ſuſtines quaſi dicerēt nō potes ex quo falſitas tua patet ſed mentita eſt imāgas ſibi· plus eī ſeat de ſepulchro reſurgēdo q̄ ſcaſſet de cruce deſcendendo· Vnde Gregorius ſi tunc de cruce deſcendiſſet nimiz inſultantibus cedens virtutem nobis patienae non demonſtraret· ſed expectauit p̄aululū tolleraut ob p̄bria irriſiones ſuſtinuit ſeruauit paaēnam diſtulit āmiraaonē et qui de cruce deſcendere nolunt de ſepulchro reſurrexit· plꝰ igit fuit de ſepulchro reſurgere q̄ de cruce deſcendere plus fuit mortem reſurgendo deſtruere q̄ vitam deſcendendo ſeruare· Vide eadē ſm Aug̃· in verbis iſtis vocē filioꝝ dyaboli quo modo imitātur vocē paternaz Dyabolus dixit ſi filius dei es mitte te deorſū et modi dicūt ſi filius dei es deſcende de cruce· Similiter et p̄ncipes ſacerdotū illudentes cuz ſcribis id eſt legiſperitis et ſenioribꝫ id eſt iudaicis ordinarijs dicebant ad alterutꝝ illudendo alios ſaluos fecit et vtiq; tā ſpiritualiter q̄ corporaliter ſe ſaluum facere id ē de ſupplicio cruas eruat ſi hic eſt xp̄s id ē rex ſiue meſſias dei electus id eſt dei filius· Vbi Beda ymmo ideo ſe ſaluū facere de cruce deſcendendo noluit q̄ ipſe eſt xp̄s dei electus nā q̄ ideo venit vt p nobis crucifigeretur ideo ſeipſum ſaluare de cruce deſcendendo neglexit q̄ cū cēteris peccatoribꝫ eadē illos qui crucifigere ſaluare moriendo curauit· Et iterꝫ dicebant alios ſaluos fecit ſeipſū non potest ſaluū facere· Vbi Jero· eadē nolentes cōfitentur ſcribe et phariſei q̄ alios ſaluos fecerit itaq; veſtra vos condemnat ſenteaa· Qui enim alios ſaluos fecit vtiq; ſi vellet et ſeipſum ſaluare poterat· et iterꝫ dicebant Si rex iſrahel eſt nō qui cū p̄ſed meſſias p̄miſſus in lege ſicut ipſe dixit de ſe deſcēdat nunc de cruce vt videamus ſed virtutē ipſius q̄ alij reges non poſſent talia facere et credimus ei ſed mendabantur dicentes credimus ei· Vnde Jero· fraudulenta p̄miſſio mortuoꝝ· quid eī eſt plus valentē de cruce deſcendere an de ſepulchro mortuuz reſurgere et reſurrexit et non creditis ei· Ergo eadē ſi de cruce deſcenderet ſimiliter non credens ei ſed michi videnē hoc demones immittere· Statiz eī vt crucifixus eſt dominus ſenſerunt virtutē cruas et intellexerunt fractas ee vires ſuas et hoc agunt vt de cruce deſcendat ne faceret ſalutē quā inchoauerat· Sed dominus ſciens aduerſariorū inſidias p̄manet in patibulo vt dyaboluz deſtruat hec Jero· tamē in thobia ſup exentenaone piſcis legitur demonē ſtetiſſe ſup brachiū cruas et cōſideraſſe an ei ſtus aliquā maculaz peccati haberet vnde diſcipulis in cena dixit venit eī p̄nceps mundi huius id eſt amatoꝝ mundi ſed aduerſū me ſed in me non habet quic quā qđ ad ſe pertineat et quātus peccatū non haberet et ideo morti obnoxius non eet mori tamē voluit q̄ pater mandauit et ideo ſubieat· ſed vt cognoſcat mundus q̄ diligo patrē et ſicut mādatū dedit michi pater ſic facio ſcz p hominibꝫ morienēdo· Cōſidera modo qđ in alioꝝ exitu demon faat qui cōtra ipſū mūdi ſaluatorē et dominū venire p̄ſūpſit· Vnde Gre· Curādum nobis eſt et cū magnis quottidie fletibꝫ cogitandū q̄ ſeuus q̄ terribilis ſua in nobis opera requirens in die noſtri exitus p̄nceps huius mūdi veniat ſed eadē ad deuz carne morientē venit et in illo aliquid q̄ſiuit in quo inuenire michil potuit p̄us eī in miraculis deū cognouerat et de cognaone ſua inuenire michil potuit ſed ad dubitaaonē cadit quando hunc paſſibilez vidit hec Gre· In cruce ergo tamquam in decapula captus eſt dyabolus et victus· Vnde Aug̃· ipa morte xp̄i ē dyabol⁹ victꝰ tāq; in muſcipula eſcā recepit· Muſcipula

dyaboli crucifixi esca qua capitur mors domini. Et iterum dicebant cōfidit in deo liberet eū nunc si vult dixit enī qz filius dei sū qsi dicerent si vere dixit liberationem suā a deo statim impetrabit qz pater filios liberter liberat. Jtē illudebant ei et milites accedentes prope crucē corpore sed longe recedentes mente et acetū offerentes illi scz postea quando dixit sitio dicentes si tu es rex iudeoꝝ sicut dixisti saluū te fac scz a morte liberādo O miseri et rex iudeoꝝ id est credenaū deūqz cōfitenaū est et se saluuz faceret de cruce descendendo si vellet miseri et ea deberent supplicare saluos nos fac qm indigemus nō saluū te fac cū ipse eet saluus et salus. Sed dominus Jhesus non acquieuit docens nos in tribulacione habere perseueranā. Vide quomodo non sufficat iudeis et alijs qz xpm crucifigerent et interficerent si eaā post mortē eū diuersimode scripserunt et eaā peccata iterando eū diuersimode scripserunt. ita mali xpiam in patre suū xpm p eis mortuū desiuant quādo volūtarie peccando ipsuz iterato crucifigunt plus peccant q offendunt regnantē in dignitate qui crucifixerunt eū regnantē in humanitate sic multis nō sufficiat xpm crucifigere peccando. Sed eaā deridēt crucifixū peccata iterando vel de peccatis se iactādo. Dominū eaz deridet et subsanat qui p laude humana orat elemosinas dat vel quodcūqz bonū opus fiat. Ex hoc articulo illusionis crucifixi habetur documentū qz nos quando fuerimus in sublimi exemplacionis vel sacre actionis aut sancte religionis positi non debemus ad verba subsanacionū descēdere ad mundanas occupaciones sed pcius sustinere puerilez subsanaciones sicut xps ad iudeoꝝ insultacionē et temptatiuā exhibicionem de cruce descendere noluit sed ibi vsqz ad mortē perseuerauit. Unde dicebat vitis numquid possū deserere virum meū qđ letificat deū et homines et inter cetera ligna pmouent. similiter et olyua et ficus dixerunt sic est in ppōsito. Cum autē tempus sit crucis quādiu exterior homo corrumpitur vt p eā interior homo renouet et euacuetur corpus peccati quidā tamē p modica cōtumelia descēdūt de cruce pacēte alij de cruce macerationis carnis et penitencie p lenticula rufa et alio delectabili. alij de cruce cōpassionis p auaricia daudētes viscera sua cū viderunt xpm necessitatē habere. De cruce sanguinis et martiz non descendimus qz nec eā ascendere volumus. petitionē vero p̄dictā sepe fecit diabolus penitenti scz vt descendat de cruce qz homo cadit facilius descendendo q ascendendo et ideo vult diabolus vt descendat de cruce penitencie eā deserendo. vñ quidam nouicius parisiensis matri sue volenti eū de religione retrahi sic legitur respondisse xps ppter mattez suā non descendit de cruce sic nec ego ppter te deseram crucē penitencie. Ad cōfirmandū se huic articulo remoretur homo sensū documenti et oret Jhesu q in cruce positus exprobabilibz verbis illudi voluisti da michi p nulla diabolica vel humana suggestione de sublimi sancte religionis et cōuersacionis descendere sed in tui amoris amplexu fixū vsqz pmanere. Jtē latrones cū xpo crucifixi illudendo idipsū id est simile imperiū seu verba imperij p̄missa imperabāt et eet conuiciebantur blasphemantes sm Aug. duo dicuntur p vno et plural p singulari. Vel sm Jero. primo vterqz blasphemauit sed visis signis et elementis et rebz mutatis vnus in xpm credidit in prime negacionē sequenti confessione emendauit. Unde cū vnus q iudeos fide respuentes signat blasphemādo dicerent si tu es christus id est rex vel messias saluuz fac temetipsū et nos scz salute corporali et a morte liberando nō eum curauit de salute spirituali vel anime cōmodo. Alter qui gentes fide sequentes signat. Increpabat euz dicens neqz tu times deū qui in eadē damnacione es scz mortis et in pena simili quasi diceret licet hommes non timueris tamē deū timere debres maxime in articulo mortis in quo nunc es. et nos quidē iusti in hac damnacione sumus nā digna factis suppliciā et sm factoꝝ nostroꝝ exigenaā recepimus ecce cōfitetur culpā suā vt dicat iniquitatē meā ego cogniosco et ideo mereē misericordiā. Confitē eaā xpi innocenaā dicens hic vero michil mali gessit qz peccatū non fecit et sine peccato cōceptus fuit. Ubi querit Aug. quis inquit illum docebat nisi qui intra illū penetrabat. Erat enī illi fixus in latere sed habebat in corde. Unde cōuersus ad Jhesū qui nouit p̄cordia dixit Memento mei domine dū veneris in regnū tuum. Manifeste pater qz non loqbat de regno temporali sed eterno non de p̄senti sed de futuro Magna fides huiꝰ latronis fuit qz nō timore mortis aut amaū nec ppij doloris acerbitate nec socij sui blasphemacione nec carnis xpi apparente infirmitate nec apostoloꝝ fuge et negacione retrahitur a veritatis seu vere fidei cōfessione. vnde fuit ei remissio culpe et pene. Apparet qui de hic pfecta illius cōuersio quo ad plura. primo quo ad pfectū caritatis quā viuacem in morti sua tenuit fratrē et cōlatronē p similis scelere morientē de iniquitate sua redarguendo et ei vitā quā cognouerat p̄dicando. Secundo quo ad fidei et vere cōfessionis sinceritatē eū quē secum pariter morientē vidit deū et dominum regnantez credendo et publice p̄dicando. Tercio quo ad iustice et veritatis ppalacionē humiliter vt verus penitens reatū suū fatendo. Unde qui ficte cōfitetur vel in cōfessione mentē dominū cū sinistro latrone subsanare videt. Quarto quo ad spei firmitatē regni dei adipiscendi et cōsequendi postulando nec ppter peccatoꝝ suoꝝ magnitudinem vel multitudinē desperando. Iste latro de nullo mali de corde et lingua se iuuare poterat que deo totaliter offerre curauit. Cor quidē in cōtricione et intima compassione qz sm Glo. plus videbatur affligi ex xpi cōpassione q ex sua ppria passione primo plus plangens xpi supplicia q suū ppriū et linguā vt dictū est in veritatis cōfessione. Unde Gre. in cruce dauid manꝰ pedesqz eiꝰ ligauerunt michilqz a pedis in eo libez misi cor et lingua remanserunt inspirante deo totū illud ei obtulit qđ

in se liberꝫ mouenit et uxta ih qđ scriptū ē corde crederet ad iustiā et ore confiteretur ad salutē. Vnde et Beda Quis horum latronis animū non miretur ymo uniuersitatis eū dominī gratiā quis digne miretur digna gratarum actione veneretur ille qui talis ad crucē venit ex culpa ecce qualis a cruce recedit ex gratia. Confitebat dominū quē videbat secū humana infirmitate morientem quē negabant apostoli licet mirabilia viderēt eū diuina virtute facientē hec Beda Obsecto te domine da michi ymo cū latrone isto cognoscere te et deum de me et magnificare te qui sine culpa passus es iust⁹ p iniustis et me sicut vere peccatorē cōfiteri desiderem queso domine et petā et impetrē eisdē verbis cū eo dem memento mei domine dum veneris in regnū tuum. Per istos duos latrones significantur illi q̄ p peccatis suis expiandis cū xp̄o crucifiguntur p pfessionez in religione factā. sed aliqui reuertuntur actu et si nō habitu ad secularē vitā. de quibꝫ dicit Apo. nomen dei p vos blasphematur inter gentes quoniā scandalizāt seculares et illi signantur p latronē blasphemantem. Alij vero pfessi crucē penitentie sustinent deuote p penam et illi signātur p latronē xp̄m cōfitentē. Vnde Beda Mistice latrones qui cū domino fuit hinc inde crucifixi significāt eos qui sub cōfessione et fide xp̄i vel agonē martirij vel quelibet cōtinentie seu discipline arctioris mistica subeunt. sed quotquot hec p eterna solū celestiꝫ gloria gerunt hij profecto dextre latrom⁹ merito et fide designātur at qui vel humane laudis intentu vel qualibet mmus digna intentione seculo abrenunciant non immerito blasphematoris et sinistri latronis mentē et actus imitātur. Quidā duos latrones cuz domino crucifixos duobꝫ baptizatoꝫ generibꝫ coaptāt. Quicūq; em̄ baptizati sum⁹ in xp̄o Jhesu in morte ipsius baptizati sumus. ambo namq; simul crucifixi sed vnus in cruce blasphemus prior alter est cōfessione martir effect⁹ qz p baptismū quo cū peccatores essemus abluimur. alij cū deū in carne passū fide spe et caritate laudāt coronāntur. alij dū autē fidē et opa baptismatis habere renuunt dono qđ acceperē puant hec Beda. qđ eaā alter latronū murmurauit alter non signat p tribulationē alij patienter sustinēt et coronam merentur. alij non sustinēt patienter et damnationez cōsecuntur. Vnde de impatientibꝫ ait Hugo Dicit homines quādo penā sustinent si meruissemus non erubesceremus. Nunc autē iuste pati et sine culpa nob ignominiosū est. ymo vere si p culpa patris erubescet si sine culpa gloriari latro magis ē q̄ xp̄s et fortē sinister et blasphemator non cōfessor. Tu em̄ p culpa patris et culpā ignoscis et indicē non veneraris Considera nunc q̄ magni despectus fuit illusio latronis sinistri eo qz taz vilis et sceleratus homo et iam ad mortē damnatus et mox p suis sceleribꝫ morituꝝ insultauit vite auctori. Ex hoc articulo illusionis latronis habetur documentū tale q̄ discamus exemplo xp̄i calumnias eaā a vilibꝫ psonis semp supportare. Iterꝫ est documentū in latrone dextro q̄ iniurias dei nullatenus tollerare debemus sed reprehendere sicut fecit latro iste. Itē est documentū q̄ quātumcūq; simus peccatores sceleratī de dei tamē misericordia nullatenus desperemus exemplo istius peccatoris. qz vt dicit Aug⁹. p vnū verbū fact⁹ est heres paradisi. Ad exhortandū se hinc articulo attendat homo documenta et ozet dicendo Jhesu qui tibi ab vno latronū exprbari et ab alio venerabiliter confiteri voluisti. fac me p tui nominis gloria malignoꝝ iniperia equanimiter sustinere et cū illo latrone venerabili paradisi gaudia possidere et multa alia cōuenienter dixerunt nunc maledicti qui aderāt ibidē domino Jhesu et facebāt. ipse vero docens nos in tribulatione habere patientiā et psueratiā michi omnes psueraut et permansit in cruce vsq; in finē vt dyabolum prorsus destrueret et spolia sua ei auferret Omnia autē ista diuinē et fiunt mestissima matre sua p̄sente que stabat uxta crucē cū sororibꝫ suis et maria magdalena et Johāne cuius matris cōpassio multuz augmentauit filio passionē et ecōuerso ipsa cū filio in cruce pendebat mentali dolore et pocius elegisset cum ipso mori q̄ amplius viuere. Vñ Bern̄. O bone Jhesu magna pateris exterius in corpore sed multomagna interius in corde ex cōpassione matris omnia tecuz partia paritis hec Bern̄. Undiq; igitur sunt angustie undiq; tormenta et pene sentiri potuerunt narrari nō possunt. stabat maria cū ceteris uxta crucē corpore si in cruce tota migrauerat mente non auertit oculos a filio angustiabatur vt ipse et toto corde orabat patrez p eo et filius similiter orauit p matre. Vñ Ambro. fugientibꝫ apostolis maria ante crucē stetit et pijs spectabat oculis filij vulnera qz expectauit nō pigneris morte. sed mundi salutē. aut fortasse qz cognouerat p filij mortē mundi redemptionē aula regalis putabat se et sua m. re publico numeꝝ aliquid additurā. Sed Jhesus non egrebat adiutore ad omnū redemptionez Vñ et Crisō. in passione xp̄i duo viribus altaria vnū in pectore marie aliud in xp̄i carne. Xp̄s carnē maria ymolabat animā. Optabat quidē ipa ad sanguinē filij adere sanguinē carnis sue et cū domino Jhesu corporali morte redemptionis nostre ofūmare misterium sed hoc solus fūmi sacerdotis erat p̄uilegiū vt cū sanguine intraret in sancta sanctoꝝ ideo nec virgini nec angelo nec vlli hominū potuit in reparatōne hominis ee cōmunis auctoritas. in hoc aūt grauissime patitur pia mater qz qđ filius eius corpore ipa sustinet corde. hec Crisō. et qz Johannes crucifixioni astitit iō ea die passio sm ipsū legitur licet eaā merito postremus legatur qz postremus ipse scripsit. Omnes igitur et mater et maria magdalena sua dilecta discipula vehemēter flebāt nec cōsolari de suo dilecto dño et magistro poterāt. Compatiebantur dño et eaā dñe et sibipsis sepe eis dolor renouebat qz semp passio domini sui vel in cōuiciis vel in factis augebatur. stabant a longe aspicientes et a nullo cōsolabantur sed assistebāt undiq;

Nō ignara

p quos crucifigebantur. O quante voces et tristes vlulatus ibi audiebantur ab amicis suis. qō autē Johānes dicat iuxta crucē et alij euangeliste a longe dicūt mulieres stetisse. intelligendū est ſm Aug. q eo mirabiliter erant vt et iuxta dia possent qz in cōspectu eius pōsto aderant et sic ppe q verba xp̄i audire poterant et a longe in oparatione turbe cōmentis ꝓpinquus arcū stantis cū centurione et militibꝫ. vel erant longe respectu militū xp̄m crucifigentiū et custodientiū sed ꝓpe respectu aliox astantiū et aspicientiū. sic ergo possūt dici a longe et ꝓpe stetisse diuersis respectibꝫ. vel p̄mo erāt ꝓpe crucē et post cōmendationē matris abierunt vt a densitate turbe se eximerent et cetera que facta sunt longius mirarentur vt euangeliste qui post mortē domini eas cōmemorauerunt et longe stantes cōmemorarent. q autē mulieres stabant iuxta crucē discipulis fugientibꝫ cōmendat deuotā cōstantiaz in mulieribus Vnde Criso. Mulieres astiterunt cruci fugientibꝫ discipulis et qō masculus genus est apparuit tunc virilis ergo sicut nec a salute ita nec a misterio crucis et scie ad resurrectionis excluduntur et repellantur mulieres Et nota q beata virgo non stetit sub cruce ad aquilonem vt quidā fabulantur et sicut in picturis ponit sed cōtra facie filij ad occidentē aliquantulū tamē ad austz declinans. Ponitur enī iuxta montē caluarie quidam locus et a fidelibꝫ veneratur vbi ipsa cū alijs mulieribꝫ iuxta crucē filij sui stetit plorans et lamentans eū in quo loco est vna capilla extra ecclesiā sancti sepulchri sed cōuncta muro eiusdē ecclesie. sta et tu iuxta crucē cū ea et lamētare dominū p te morituz iuxta crucē libenter debemus stare et pias mentis q corpore habēdo memoriā saluatoris ſm statū in quo fuit in cruce. Vtilis enī valde est nobis memoria talis ibi ē nobis refugiū cōtra multa mala culpe refrigerij contra mala pene ibi erudimur arca bona gratie ibi ostenditur nobis via ad bona glorie bona et desiderabilis est umbra sub alis Jhesu virtutū est fugientibꝫ refugiū gratum fessis refrigerij. Vna ala potest intelligi prectio in ꝓsperitate alia prectio in aduersitate vna ala contra mala culpe alia contra mala pene. Vnde Gerab. hac memoria absorptus ait domine quocūqz ierō semper in cruce video. Considera nunc qualiter ipe est exaltatus qui p̄dixerat sicut moyses exaltauit serpentē in deserto ita exaltari sz in cruce oportet filiū hominis. Ille enī serpens eneus in deserto exaltatus figura fuit huius exaltationis qz sicut ille serpens serpentis quidē similitudinē habuit. serpentis autē venenum et malicia non habuit qz eneus erat. sic xp̄s cum miquus reputatus et inter latrones suspensus carnis q dem similitudinē habuit. peccatū autē nullū habuit et sicut qui mordebantur a serpente intuendo serpentē in palo exaltatū sanabant sic contra morsū et temptacōnem diaboli non est melior mediana q in cruce pro nobis passū aspicere saluatorē. Si enī aspectus illius serpentis eneī saluauit a morte corporali multo fortiꝫ fidēs xp̄i crucifixi saluat a morte spirituali Vide ecā dominum tuū stantē sup solū excelsū et paratū ad iudicandum. et ideo duo hominēs hinc inde ponunt quorum vnus saluatur alter dānatur. Vide ecā xp̄m qui est pontifex futuroz bonoruz qualiter extensis brachijs et manibꝫ offert hostiā puram sz carnē suā p̄ nobis sup altare crucis. Vide ecā magistz tuū qualiter stat in alto et p̄dicat. dominus ecā in cruce pendēs ecam vsq ad exitū spiritus nō fuit ociosus sed fecit et docuit vtilia pro nobis. Vnde ſm Aug. se habuit sicut magister in cathedra et lignū pendētis factū est cathedra docentis. vbi septē verba sacratissima que dixit in cruce pendens breuiter tibi nota et ea frequenter cum deuotione ptracta. Per hec autē septē verba possumꝰ facere exclamationes nostras modo tenendo partē domini nostri et canendo vtra uicem modo oparando domino nostro modo matri eius modo nobis miseris et in fine cuiuslibet verboz facere oratiōnē. Quidā tamen verba octo distinguunt et verbū tractū in duo diuidunt ita vt dixerit duo p peccatoribꝫ sz pater ignosce illis et hodie mecū eris in paradiso duo p homine sz mulier ecce filius tuꝰ et ecce mater tua duo p vniuerso mūdo sz sitio et consumatū est duo p seipso sz deus meus vt quid dereliquisti me et pater in manus tuas comendo spiritū meū. p̄mum verbū fuit in ipso actu crucifixionis cū p fixus crucifixoribꝫ inimicis crudelissimis ip̄m ad crucē fabricantibꝫ orauit dicēs Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt sz bonū michi et malū sibi. Reuera ita est qz qui malū alteri facit nescit quantā culpā et penā sibi inferat quantaq; gratiā et coronam alteri acquirat. vel nesciunt quid faciunt. Ignorant enī qꝫ filius tuus sum quē crucifigunt. Vnde Cri. qz dns dixerat orare p psequentibꝫ vos hoc ecā crucem ascendens fecit dicēs pater dimitte illis nō qz nō posset ipse relaxare sed vt nos p psequentibꝫ orare doceret non solum verbo sed et opere. Dicat autē dimitte eis si penituerint. facit enī penitentibꝫ si vellēt post tā taz nequiā reatus p fidē diluere hec Criso. Cū ergo dixit qz nesciunt quid faciunt patet ſm Bedā qꝫ nō p eis orauit qui p inuidiā et supbiā eū quē filiū dei intellexerunt negantes crucifixerunt. sed p eis qui zelum dei habentes sed non ſm scientiā nescierunt quid fecerunt. Erant enī ibi aliqui simplices et illitterati a sacerdotibus inuiti decepti qui psequebant xp̄m zelo legis et p istis orauit xp̄s. Alij autē erant litterati q ipsuz ee xp̄m pbabiliter nouerāt seu cognoscere deb uerāt ꝫ ex odio et inuidia excecati fuerunt et xp̄m vsq ad mortē psecuti sunt et p illis non orauit ſm Bedā nō frustra orauit sed in eis qui pōst eius passionē crediderūt impetrauit. Vnde dicitur in actibꝫ q conuersi sunt vna die tria milia et alia die quinq; milia. nec dubiū quin hoc puenerit ex virtute huius oratiōnis xp̄i. Ad quā ecā vocē multi de turba iudeoz astantiū compuncti sunt corde et penituerunt. Vt dicitur in euangelio nazareoruz et ponit in glo. Vsa. sup illo verbo et p trāsgressoribꝫ

orauit · O q̄ dulas in oratione xp̄i ad crucifixor mal leationem erat melodia de cuius sonantia uersi fuit tot milia · nec mi xp̄e ipse tantā mansuetudinē seruāt in stumelijs tantā paciencia ostendens in tormentis sic mirā benignitatē exhibens crucifixoribus euidenter de clarauit se filiū ee patris quē orauit · Quid em̄ mai⁹ miraculū ac benigna pietate hoc q̄ppe verbū magne pacientie et mansuetudinis magni amoris et mirabilis bonitatis magne dulcoris et veme fuit . In quo tri plex actus caritatis maxime apparuit . p̄mo q̄ p crucifixoribus affectuosissime orauit · secundo q̄ oratoni lacrimas admixit · tercio q̄ cum valido clamore et lacrimarum effusione p ipsis p̄ces obtulit · Vnde Gerñ · Xp̄s flagellis cesus · spinis coronatus · clauis cōfossus · crucifixus · ob p̄bris saturatus · omniū dolor⁹ immemor Ait pater ignosce illis · hinc multe miserie corporis hinc multe miserie cordis · O q̄ firmata est sup impios misericordia tua · et q̄ magna multitudo dulcedinis tue quā potabis domine desiderantes te torrente voluptatis tue hec Gerñ · Non ergo despe ret quisq̄ āmodo p peccatis pensando copiā gratie salvatoris · Vnde Aug⁹ · Quid autē uerso non ignoscitur si fusus xp̄i sanguis cognoscitur · quis homicida de speret si in spem traditus est a quo eciā xp̄s occisus est Per hoc verbū p̄mum docemur petere nos ato exaudire iniuriasq̄ remittere et vindictas non expetere ac eciā p inimicis interc̄dere et orare eosq̄ diligere · ad verbū igitur tante pietatis emolliat cor nostr⁹ sicut dicat p̄phēta hodie si vocem dñi audieritis nolite obdurare corda vestra vt dimittamus offensas debitoribus et iniuriatoribus nostris et non solū dimittamus offensas sed eciā p ipsis oremus imitatu eius q̄ patrē exorauit p persecutoribus et crucifixoribus suis · Vñ Aug⁹ · vide caritatis affluentiā et mirabilē pacientiā p inimicis fa at oratione remittit et non expetit vindictā · Cur ergo formica vestuca amis pulvis et humilia vindictā expetis remissionē petrahis cui videas regē gl'e dominū q̄ virtutū remittentē inimicas stumelias et blasphemias et dedignantē crudas molestias et reales iniurias · Vnde et Anshel · ad locū deductus supplicij mirra potat et fel le · Iam crucē leuatur et dicat pater dimitte illis q̄ ne sciunt quid faciunt · Qualis est hic qui in omnibus p̄ssuris suis nec semel os suum aperuit vt aut q̄rele aut excusationis aut ymprecationis aut maledictionis verbum aduersus maledictos canes illos p̄ferret sed nouissime verbū benedictionis quale a seculo non est auditū sup inimicos suos effudit · q̄d hoc viro māsuetudinis quid benignius anima mea vidisti · Et iterum in omnibus his obsidera illud dulcissimū pectus quā tranquillitatē seruauit pacis non suā attendit iniuriaz non penā reputat non sentit stumelias sed ipsis poenis a quibus patitur ille opatitur a quibus vulneratur ille medetur vitā p̄parat a quibus occiditur · cū qua mētis dulcedine cū qua specie deuotione in qua caritatis plenitudine clamat pater dimitte illis · Ecce ego domine tue maiestatis adorator non tu corporis interfector tue mortis veneratoz non tue passionis derisor tue misericordie implator non mis̄ imitatis imptor interpellat p me tua dulcis humanitas commendet me patri tuo tua ineffabilis pietas · Dic ergo dulcis dñe pater ignosce illis hec Anshel · O dementissime domine quanta est pacientia tua sed insidiati sunt tibi et persecuti sunt te et tuos p̄dicatores te ceperunt et maliciose te crucifixerunt et modo petis vt ignoscatur illis · O domine Ihesu pater misericordiaz oro te vt sicut tu peparsti tuis crucifixoribus et rogasti p eis fac vt p amore tuo ego parcā cunctis michi mala facientibus et tu domine parcere digneris omnibus imitatibus meis · et patri tuo in cōspectu glorie tue me misez commendare · sepe em̄ domine te offendo et quantū in me ē peccatis meis te crucifigo tamē domine tu scis q̄ te credo et te dominum meū et deū vez ymitor a quo veniā peccatoz postulo impartiri michi misero et indigno · Secundū verbū fuit ad latronē penitentē et confitentē sibi dixit hodie mecum eris in paradiso vel orto voluptatis vnde adā est expulsus nec de paradiso angelico vel celo empireo q̄ ad illū interpm nemo ascendit sed de lymbo sanctorum et sinu abrahe ad quē anima xp̄i et latronis descendit vel in paradiso id est in fruitionis gaudio et fruitione beata quā habuerunt sancti patres in lymbo cū ad eos descendit xp̄i anima et eadē die descendit illuc anima latronis huius facta particeps beate fruitionis vl' in paradiso id est in regne q̄d est ee cū xp̄o · vel hodie eris mecū q̄d est ee in paradiso · q̄ vbi est ip̄s qui est paradisus ibi est et paradisus · sicut vbicū p est papa ibi dicitur ee romana curia · Vñ Anshel · credo domine credo certe q̄ vbi tu vis et vbi tu es ibi paradisus est et ee tecū est ee in paradiso quomā venerabilis ille cōfessor et gloriosus martir tecū fuit p totum illud hodie et postea omni tempore · O q̄ beatū est ee tecū · O q̄ beati sunt illi qui tecum sunt ille vere sunt in paradiso vere sunt in requie qui tecū sunt fide et dilectione hec Anshelmus Hoc eciā dicens magnā dedit consolationē penitentibus et peccata sua confitentibus · nā reuera hodie et q̄dti die sic accidit q̄ qui deuote et pure cōfitent peccata sua statim cū dominō est in paradiso p gratiam et postea erit p gloriā · vel est in paradiso id est in quadā regne et securitate sue scientie q̄ securitas mentis seu secura mens quasi ingr̄ diuinū · ecce q̄ liberalis p̄mo q̄ p digus hodie factus est xp̄s q̄ latroni regū crucifixo celum damnato paradisū p breui petitione est largitus misericordia obtulit q̄d miseria distulit · hoc verbū secundum magni amoris et gratie ac cōsolationis fuit in quo xp̄s nobis exemplū perfecte spei et fiducie reliquit vt nullus de venia peccatoz quantūcūq̄ enormū nō dū in vita p̄mo nec in mortis articulo desperare debeat cui iste latro qui nichil bonum fecerat sed sui testimonio mortis supplicio dignus erat venā cōsecutus fuerit et Bracōnabiliter nā ipse solū de corde et lingua niuare seponuit quoz vtrūq̄ deo perfectissime obtulit Cor quidē

m pfecta cõfiaone liguam in pura et vera cfessione et ideo non mixti veniã impetrauit· Sed exemplo illius latronis nullus debet penitenciã suaz differre vsq; ad mortẽ qz priuilegia paucoz non faciunt legẽ cõmunem et pauci sunt qui in morte vere penitent·nam sicut monstruosũ ẽet ꝙ lupus caudam ouis haberet ita monstruosũ videt qz vita mala bono fine claudaẽ euolauit iste latro ꝓpter fidei meritũ et crucis quodãmodo martirũ ac nobis ouersionis et penitencie exemplum reliquit·Vnde Iero· Xps de cruce latronẽ in paradisum intulit et ne quis aliquãdo ouersionẽ seram putaret fecit homicidij penã martirũ·Vñ Ambro· pulcherrimum autẽ datur affectande cõuersionis exemplum qz tã acto latroni venia relaxatur et vberioz est gracia ꝙ peccato·Semp enĩ dominus plus tribuit ꝙ rogatur Ille enĩ rogabat vt memoz sui ẽet·dominus autẽ ait Amen dico tibi hodie mecũ eris in paradiso· vita est enĩ ẽe cũ xpo qz vbi xps est ibi regnũ· Cito igit ignoscit dominus qz ille acto cõuertitur·Vnde eaã Aug⁹· dixisti latroni hodie mecũ eris in paradiso vt desit locus desperacionis qui paras latroni vt ostendas factũ penitencie fontiz misericordie celeritatem indulgencie Tu enĩ saluas latronẽ seipsũ accusantẽ tripsũ excusantem misericordiã inuocantẽ et blasphemãtem sociũ increpantem·Vnde et Criso· O res miranda non abrahe data est promissio paradisi non patribꝰ nõ ꝓphetis sed primo latroni dicitur hodie mecũ eris in paradiso credidit abrahã deo non tali cõdicione posito sed de celo loquenti·credidit Ysaias sed sedenti sup solium excelsũ et eleuatũ·credidit Ezechiel sed ei quẽ sup cherubin cõtemplatus est·credidit moyses sed de medio ignis loquenti·sed iste vidit saluatorẽ non in regali throno ꝛ in pena socialũ latronibꝰ videt in cruce pendẽtẽ et orat quasi in celis sedentẽ videt cõdemnatũ et inuocat regẽ O admiranda latronis cõuersio inter cruafigunt q̃ noluerũt legẽ et ꝓphetas et tu latro vnde talia ꝓphetaris hec Criso· Sed demens oculus tuus O domine Ihesu respexit sup eũ et vocasti eũ in tanta vocacõne ad penitenciã quis non debet in te sperare te laudare benedicere et amare cũ ita de facili pepasti ei qui tã male cõsumpserat vitã suã·Respira ergo nunc in spe veme q̃ cunctꝰ peccatrix anima si tamen paccentis ꝓ te dñi tui non horres sequi vestigia· sed ne pereatines vsq; ad horã mortis exemplo huius latronis penitere et miserere locũ domino·et si enĩ optimũ sit et salubre cõfidere de misericordia dei querere refugiũ totũ tamẽ hominẽ ex ea pendere stultissimũ est solacioz qz misericordia et veritas in eo obuiant tibi· O pater dementissime rogo te et ego miser dignus ifernali supplicio vt sis memor mei in regno tuo·ego enĩ domine latro fui pessimus qui me et multos in anima occidi sed tu domine misericordissime memento mei in bonũ· ecce adoro te quẽ latro adorauit memento mei domine dũ veneris in regnũ tuũ·recognosce in me domine hanc oracionem sicut recognouisti eãm in latrone susciпe hãc a seruo tuo sicut suscepisti eaz a famulo tuo memento mei de regno sicut fuisti memor illius de ligno· dic igitur dic queso domine dic seruo tuo loquere ad cor meum dic anime mee hodie mecũ eris in paradiso vt ego confortatus desiderabili tua ꝓmissione fideliter pmaneam in tua fide et dilectione in splendore fidei et cõfessionis tue tecũ sim p tuã graciã spiritus vnus et sic ero in paradiso si videlicet in terra amoris tui delicias gustẽq; bus in paradiso refias spiritus beatus Vere enĩ gustare de tuo amore et tecũ ẽe est beatũ ẽe et fac me ita viuere vt aliquãdo cũ tue pietati placuerit dicas anime mee hodie mecũ eris in celo·Teraũ verbũ fuit cũ vt matrẽ et discipulũ inter angustias positos aliqualiter cõsolaretur cõmendauit matrẽ solacio destitutã ac mestam et quasi morientẽ discipulo et discipulũ matri dicens matri Mulier ecce filius tuus hoc est qui loco filij tui debet tibi obseqũ et affectione indigi quasi diceret ei vsq;modo fui obsequiũ tibi et tui curam habui sed de cetero istũ de cetero tibi qui erit loco mei·et deinde discipulo ecce mater tua hoc est cum reuerenciã et seruicio debes vt filius matri quasi diceret deputo te ad eiꝰ obsequiũ et curam loco mei·hoc teraum verbũ xpi fuit maxime sollicitudinis et pietatis eo qꝺ in tantis doloribus cõstitutus matris mestissime curam gessit et ei de ministro ꝓuidit in quo docuit nos cõpati parentibus nostris afflictis et in necessitatibꝰ subuenire ac eis q̃ indigent cum et debitũ obsequium impendere et in quo cũq; statu simus parentes quantũ bono modo fieri potest honorare q̃ ꝑus mandauit dicens honora patrẽ tuũ et matrẽ tuã hoc nunc suo exemplo docuit et fecit q̃ faciendũ amonuit·p se enĩ matri quã moriens recommendabat alteri quodãmodo filiũ ad eius curã et obsequium ꝓuidebat·In hoc autẽ qꝺ Johãni matrẽ cõmendauit magna ostenditur dignitas Johannis et quãto eum honore honorauit·Et vt dicat Iero·pudicicia virginis nulli discipulorꝫ rectius ꝙ virgini cõmendata est vt ẽet admirãde grata societas et floridus aspectus necnon et venustus cõuersandi vernãs alternatim pudicicia splendore decoratus·et ex illa hora qꝺ in vixit maria accepit eã Johãnes in suaz sez matrẽ ꝑ in quosdã sed cõgruencius subauditur in suã curã et solicitudinẽ quã de ea specialiter de cetero gerebat qz quicquid ei necessariũ erat ad ipsius curã ptinebat·tradit dominus matri Johannẽ ꝓ Ihesu seruũ ꝓ domino discipulum ꝓ magistro hominẽ ꝓ vero deo filiũ zebedei ꝓ filio dei nepotẽ ꝓ filio suo qui erat totũ suũ gaudium ac vita sua et solaciũ·que mutacio ipsam mꝰ cruciat ac matri amariozem omnibꝰ doloribꝰ corpie passionis existit et cetera corda humana licet saxea licet ferrea fecidit·Quis enĩ sine singultu audiet eum hec verba dicentẽ non dixit ei mater sed mulier ne matris dolorem amplius exacerbaret·Vnde Criso· hic mouendo questionem sic dicat O bone Ihesu qui matrẽ tuã dulcissimaz que ita diligenter te nutriuit reuerẽter tractauit et dulciter lactauit adeo indulciter alloqueris· Sed

vt dictum est non vocauit eaz matrē sed cōmuni nomine ne p matrem nominis si exprmeretur et vehemētis amoris teneritudmē aggrauaretur virginis animus ac videns filij passionē et audiens matris nomen doleret amplius. tunc enī non erat tempus ipsaz dulciter alloquendi nec matris nomē exprmendi qz si ipse dulcius sibi locutus fuisset fecit cor virginis ceperuisset. Stans autē dominus in cruce facie versus occidentem tenebat. Sed maria et johannes versus orientē ad xpi faciē respicientes vigiter lacrimas fudērūt. vnde non stetit beata virgo sub cruce versus aquilonez vt quidē fabulantur sed cōtra faciē filij ad occidentē aliquātulum tamē declinans ad austrz vt supra dictum est Contemplare et tu dñz tuū vt moueris ad opiandum Vnde Anselm. At tu cū matre et johanne accede ad crucem et pfusū pallore vultū Jhesu commuis intuere quo ergo tu sine lacrimis amantissime domine tue lacrimas videbis tu siccas manes oculis et eius animaz ptransit gladius doloris tuisme singultu audies dicentē matri Mulier ecce filius tuus et johanni ecce mater tua. et intrz inquit Mulier ecce filius tuus O immutatio p creatorem et incōmutabili bono et deo puz et corruptibilem hominē p naturali et vnico filio seruū accepit in filiz O domina qui p eam in te succedebant cogitatus cū tāmestimabilē immutatiōnē ab ipso quē sup omnia dilexeras tibi fieri audisti vere tuā animā ptransiuit gladius doloris quomā tibi amarior extitit omnib⁹ doloribus cuiuslibet corporee passionis. Nullus enī cruciatus infirmitatū est corporib⁹ martirū leue fuit aut paruus michil oparatione ipius tue passionis q mirificum fuit immensitate transfixit tua penetralia tui benignissimi cordis hec Anselm. Vnde et Aug⁹. Matri dominus in cruce tā intuitus oculis et vultu et ānuens de johanne ait mulier ecce filius tuus. ecce johannes q est nepos tuus de cetero reputabitur filius tuus et ei tam habebit tui et erit solatiū tibi fidelissimū. inde intuitus johannē dixit ecce mater tua et seruus ei et ciuam illius habe eā tibi imendo suscipe matrē tuā imo magis suscipe matrē meā dū hec pauca dicerat illi duo dilecti semp lacrimas fundere no cessabant tacebāt ambo illi martires et p mimio dolore loqui nō poterāt isti duo virgines audierunt xpm voce loquentē rauca et ipsū viderunt paulatim morientē. amare fleuerunt qz amare doluerūt. nā gladius doloris xpi animas vtro rumqz ptrahebat que magis amauit seuerior fiebat in matre. et intrz eructauit igitur os tuū verbū bonū cum diceres, mulier ecce filius tuus. crucifat te domine Jhesu crux tua sed non inimus mater tua crucifat te dolor tuus sed non inimus dolor eius nō est inz si doles et cōdoles si pateris et opateris bone fili in desolatione matris in separatione matris in imendatiōne matris nū quā enī te deseruit non in infantia non in adolescentia non in iuuentute non in passione tua nūqz defuit tibi eius solatiū sed nec eius obsequiū lactat infantē audit et sequitur predicantē videt et imitatur patientē orantem

plat⁹ ob prbria intuetur vulnera audit tua verba tu vero bone Jhesu quāqz ēet dolor intollerabilis plaga insanabilis in agonia mortis et vltimo spiritu ostituis non obliuisceris matrē tuā caput inclinans et eam in matrē johannī imendas et eū sibi in filiū adoptas felix depositū singulare priuilegiū insigne solatiū. vrgebat te siquidē domine Jhesu xpe pceptū insistis honorare patrē et matrē seruatiū qd ipa exhibuit tibi exemplaz posteris relinquendū Considerare libet bona mater gemitrix et nutrix et filia desolata quis sit dolor tuus et angustia tua. videns enī crucifixū vngenituz tuū mutas filiū magistrz in discipulū regē in exulē dominū in seruum omnipotentē in deficientē reuera viscera tua penetrat gladius configit animā tuā lancea et clauus laniat mentē tuā spinaz aculeus lacerat cor tuū filij tui amarus aspectus deest tibi p amaritudine lacrima desiunt verba deest fortitudo marcessit pulchritudo vulnera filij tui fiūt vulnera tua. O crux filij tui et crux tua mors eius mors tua. nutrix quomodo dimittis alumnum mater filiū ancilla dominū vina die orbaris patre et filio hec Aug⁹. Compatiebatur igitur filius matri opaciēti sibi amota sunt quippe omnia viscera eius super matre sua. sciunt enī ipse āgustias matrem cordis nouerat dolorez animē eius. et vt dicat Damā. qz dolores quos ipsa in sua non senserat passione hoc nunc gemmabantur sibi in eius passione ideoqz et ipse geminū dolorem passus fuit sez crucis et matris. Ad oformandum nos huic articulo opassionis matrem dolorib⁹ meditemur quantus fuerit dolor pie matris et talis matris p filio tali quē vidit tā crudeliter tractari et tam miserabiliter mori. pensemus eā quantus fuerit dolor opassionis filij ad matrē sibi opaciētē quantus amor filij ad matrē tā cordialiter eā discipulo imendantis. pensemus insup qualiter in illa imēdatione cor virgineum angebatur cuz ei p filio alienus et p homine deo homo purus dabatur O qz miserabilis immutatio quis itaqz sta deuota meditatione pensius poterit se ottinere a lacrimis quis non opiatur matri quis pietatis quis non misereatur matri quis misericordie. si gz quo ad hunc articulū volumus nos xpo oformare cōpatiamur dolenti matri sue qz opassus est et ipse Jhesu qui in cruce materne opassioni opiatēs ipsam tuo dilecto discipulo et ei discipulū imendare curasti commendo me tibi in illa fide et dilectione qua eos mutuē imendasti et supplico tibi vt p tante dilectionis pignora facias me ad amorē tuū veraciter puenire et me cotz imenda custodie vt inter huius vite diserimina ab omni aduersitate et in omni sanctitate et puritate ac castitate mentis et corporis vitā meā custodiāt et post huius vite exitū ad te te miserante perducant. Hic nota qz erat quidā religiosus qui tantā habuit deuotionem in isto verbo mulier ecce filius tuus qz fere p .xx. annos intuuit lacrimas inmanta habundancia qz multuz de illis bibit. vnde quando incepit cogitare totā passionē domini et venit ad locuz istum totus in

tamẽtã et lacrimas dissolut⁹ fuit et dixit matri o mater mea ecce qualiter pendet in cruce filius tu⁹. vide quo modo derelictus est et morit̃. Itẽ dixit filio ecce mater tua lacrimosa et dolorosa vide quomodo stat dulcissima mater tua derelicta. Tu ergo karissime frequenter ita cogita et loquere ad filiũ p matre et ad matrez p filio vt gratã obtineas vtrusq;. In hac autẽ recommendacone intelligimus non solũ Johannẽ sed et totam ecclesiã et quãlibet fidelẽ ammã in johanne beate virginis omendatã ac eius seruicio et obediencie subditam. ipsamq; ecõtra toti populo xp̃iano vsq; in finem mũdi p osilio et auxilio relictã vt ipsa nos habeat in filios diligendos et bonũ nostr̃ peniteãdo affectu mater no et nos habeam⁹ eã in matrẽ dulcissimã ipsaz semp amando et honorando. Vnde Hugo de sancto victore ex hoc loco vbi dictũ est ecce mater tua intelligitur q virgo beata non solum Johanni in matrẽ tradit̃ ymo toti ecclesie vniuersisq; peccatoribus in matrẽ assignat cũ dicitur ecce mater tua. O peccator desperate ecce mater tua O verbũ dulce O verbuz solacioſũ O verbum gaudioſũ ecce mater tua. Ipsa est enim mater dei et hominis mater rei et iudicis non decet vt inter filios discordiã ẽ pmittat. Si enim O peccator maria et mater tua ergo et Jhesus est frater tuus et pater eius pater tuus ergo et regnũ et hereditas tua ergo gracia marie quã meruit apud dominũ et thesaurus tuus ergo dilige eã et venerari tãquã p̃sentẽ tibi vbiq; et amplio⁹ noli morari sed ab hac hora acape illã in tuaz vt ipsa tandẽ te recipiat in gloriã suaz hec Hugo. sicut ergo necessaria fuit nobis passio domini ad saluãduz sic necessaria fuit hec omendacio ad nostr̃ auxiliũ et osiliuz et ꝓterea secure recurrendũ est ad eã p quacũq; necessitate et vtilitate. Ipsa enim mater misericordie nullã ofuit misericordiã denegare. vnde Bernũ. fileat misericordiã tuã virgo beata siquis equanimitatã eã in suis necessitatibz memmerit defuisse. hec quippe misericordia nobis miseris est multũ necessaria. Vnde idez Bernũ. nos quidẽ in ceteris virtutibz cõgaudemus tibi sed in misericordia tua potius nobiscũ laudam⁹ virginitatẽ humilitatẽ miramur sed misericordia miseris sapit dulcius hanc amplectimur carius recordamur seppius crebrius inuocamus nec timeas ad eã accedere q3 mitis et dulcis est valde. Vnde iterꝫ Bernũ. reuolue totã seriẽ euangelij et si quid aspexꝫ si quid duxꝫ mueneris in maria demeꝑs eã suspectã habeas et ad eam accedere veraris. Nos igitur studeamus vt exemplo Johannis virginẽ beatã habeamus in matrez si ipsam volumus habere aduocatricẽ. Cum enim sit triplex status hominis scz in vita in morte et post mortẽ ipsa in hoc triplici statu adiuuat filios suos qui eã habent in matrem. vnde cantat ecclesia Maria mater gracie mater misericordie. Aduiuat ergo in vita sed in vita quidaz sunt iusti et istis impetrat pseuerantiaz gratiã ideo dicit̃ mater gracie scz datrix et cõseruatrix. alij sunt peccatores et istis impetrat peccatoꝝ veniã et dei misericordiã ideo subditur mater misericordie. Secund⁹ status scz in morte est periculosus q3 hostes id est demones ad morientes accedunt et si qd vis habent exquirunt sed beata virgo animas in morte ꝓtegit et hostes expellit ideo subiungit tu nos ab hoste ꝓtege. Tercius status scz post mortẽ et anime egressũ similiter est piculosus q3 ibi sunt demones rugientes animã deuorare volentes. sed beata virgo animas in morte suscipit et in celum deducat ideo submittitur in hora mortis suscipe. O domine Jhesu magister bone recõmendacionẽ quam fecisti inter nos et mortẽ tuã obserua meritũ et dã nobis gratiã vt ei taliter valeam⁹ deseruire q3 digne merear eius filij nuncupari et ipsa dignetur mater et domina nostra dici. A sexta autẽ hora facte sunt tenebre visibiles vsq; ad horã nonã sup vniuersam terram q3 em̃ agnus innocens verus sol iustitie eclipsim patiebatur sol iste visibilis clarissimũ mundi lumẽ factori suo compatiens luas sue radios retraxit et occultauit non volens inuideri pendentẽ dominũ ac mortis eius vilitatez et acerbitatẽ. Vnde Crisso. Sol obscuratus est nõ em̃ ferre poterat creatura muriaz creatoris retraxit radios suos zelauit igneũ inbar ne videret impiorum audaciam hec Crisso. Hoc autẽ factũ fuit triplici racione Primo vt natura insensibilis xp̃o cõpatiens corda lapidea ad veram xp̃i passionẽ emolliret. Secundo vt eclipsacio luminis solaris subtractionem veri luminis in cordibz iudeoꝝ et militũ xp̃i crucifigentiũ ostenderet. Tercio ne corpus xp̃i nudũ in cruce et mortẽ eius exp̃bratissimã ab impijs cũ gaudio videri vel eos sua luce frui ꝑmitteret. non fuit ista eclipsis naturalis qd patet racione duracionis q3 numq̃ potest fieri naturaliter p tres horas. Secundo racõne temporis q3 impossibile est fieri eclipsim nisi in cõiunctione solis et lune et tunc luna erat plena et eregione ad solẽ. Tercio racione generalitatis. Eclipsis em̃ numq̃ potest ee super vniuersam terrã sicut dicitur hic q3 apud athenas hoc visũ fuit. Vnde Dyonisius apud heliopolim tunc p̃sens vidit hoc fieri p interpositionem lune inter terram et solẽ sicut fit in eclipsi solis q3 vidit lunã ab oriente descendentẽ versus meridiẽ et supponentẽ se soli et transacta eclipsi luna rediit ad orientẽ ita q3 in vespere fuit in oriente sole existente in occidente et sic horas eoꝝ fuit ad pristinũ statũ restituti. vnde patet eclipsim et repugnacionẽ solis non ex eadẽ parte sed econtra fuisse. Itẽ ille tenebre palpabiles erãt et obscure et nigre sicut tenebre egipti sub phaone. tenebre autez ex eclipsi naturali solis fumigenee sunt et aeree et aliquãtulũ dare patet ergo q3 illa eclipsis non potuit ee naturalis sed miraculosa et soli xp̃o q̃ ẽ causa omniũ possibilis. et q3 tribz horis ꝓtense fuit tenebre ideo has tres horas repsentamus tenebris. trium noctiũ vel paucis in memoriã triduane sepulture tribus noctibz celebramus quasi triduanas exequias xp̃i mortui q3 nec alibi monachi nouẽ lectiones faciunt nisi hic et p mortuis et tunc eã ꝑmanis tenebrarum

mſinuatus est qz in illis dieby tenebze inceperunt diez
p̄cedere bijs eaz horis scz a sexta vsqz ad nonā magis
obtenebzāt homines omes sacombz et ebzietatibus
vacando. O quanti et quales eaz religiosi hijs horis
tenebris voluptatū effrenate se mmergunt qz ea q̄ xp̄o
tunc passus est tamquā mgrati pax cogitant vel at
tendunt. Tibi domine Jhesu morienti opassus ē sol
p̄mde p̄cor et obsecro vt me quē racionabilem cōdere
dignatus es sic fiaas tua pietate cōpati tibi morienti
et p nobis impijs m cruas squalore pendēti vt m vi
ta mea non gaudeā in luce glozie tēporalis neq; diez
hominū desiderē sed toto mentis ardoze cupiā diē tuuz
Quartū verbū fuit quando arca horaz nonā p̄ nimia
doloris angustia damans voce magna et dixit hely he
ly lamazabarthani et qđ hebrayce dixit euangelista ex
ponit dicens hoc est deus meus deus meus cuius fū filius p na
turā inquantū deus. deus meus cuius fū filius p vnio
nis gracā inquantū homo et sic gemmacio duplicem
naturā ostendit in eo vt quid dereliquisti me id est pe
nis et morti exposuisti hoc non loquitur deitas q̄ pas
sa non fuit qz diuinitas in xp̄i passione semp illesa per
mansit sicut si sole supducatur in ligno securis lignum
maderat sol impassibilis p̄manet multominus verbi
diuinitas sm Ypostasim carni vnita carne patiente p
manet impassibilis et illesa. sed loquit hoc humanitas
que videbatur derelicta et dolorē sustinuit qz illa mor
ti tradita et passa fuit quasi diceret pater mi tamē mea
dū dilexisti q̄ me p ipso tradidisti et dereliquisti mo
ti et morti subtraxit enī p̄tectionē sed non soluit omo
nez hoc eaz dixit vt magnitudinē sue pene ostenderet
Ita enī grauiter doluit ac si non dei filius sed inimicus
eet et ideo penitus videbatur derelictus a deo nullum
adiuuamē vel refrigerū recipiens ab eo. Derelictuz
ergo se damat qz licet multi mlta sint passi pter deū
omnibz tamē deus aliquo ysolacionis et refrigerij mi
nistrauit. Xp̄m vero totaliter doloi subiecerat vt do
leret quantū dolere potest. Unde nō est intelligendū
q̄ diuinitas humanitatem deseruerit vel ab ea separata
fuerit. deū enī quē inuocauit semp inseparabiliter secuz
habuit qz numquā desinebat ee deus siue anima omni
cta corpori siue separata nā et tunc anima illa erat de
us et corpus mortuū erat deus. sed qz traditus ita erat
calamitatibz q̄ videbatur a deo derelict9 quasi sm hūc
sensū dicerat vt quid tā m mambz et intolerabilibz me
exposuisti doloribz et penis ac si me dereliqueris. De
hementissimo enī dolore in carne sua tnerrima tne
batur et amarissimo dolore p passione matris sue
et alioz in anima torquebat. Attamē p bono nostro
ipse mat nolut hec transire et sic sustinuit vt nos aliq̄
exemplo suo taliter patamur ac sia deo dereliqui vi
deamur siue quādo dominus vult nos p̄bare vel nos
metipsi volumus nobis eaam aliquas penas inferre
vt sic domino nostro conformemur in pena et ei possi
mus conformari in glozia vl si derelictū a deo patre di
at qz tunc vere mutilis videbatur eius passio. De to
to enī genere hominū non videbat aliquis redimi mi
latro qui vere solus m eū credidit excepta beata vir
gine que tunc eaā credidisse non ambigitur. m huius
modi enī ipsa semp exaudit. O dña mea quanto do
lore tenebaris quando filiū tuū sic damarē audiebas
Et attende q̄ m isto damore non adhuc erāt tenebre
et ideo qđ de tenebris dictū est p anticipacionē accipiē
dum est. Hoc quartū verbum xp̄i magne acerbitatis
fuit qz damādo ostendit magnitudinē sui doloris qui
tantus fuit q̄ p eius acerbitate se damat a patre dere
lictum et m acerbitate passionis omni solacio destitutuz
q̄ quidē acerbitas passionis ex hoc apparet q̄ ipse pas9
exterius m toto corpore et ex omni parte sensuum et ex
omni tormentoz genere. Intus vero ex materna co
passione que omnes xp̄i dolores corporales m seipsa
p materni cordis compassionē plenissime trāsformabat
et ex discipulorz lapsu et excecacione qui omnes tunc
a fide exciderant necnō ex paoli sanguinis tā multipli
ca de pdicacione qz ysiderauit q̄ paū sue redempcionis m
tot hominib9 ingratis depdi debuit et annichilari. Hoc
enī sm Gerū. Maiorē dolorē ei intulit q̄ omnes pene
quas extrinsecus ptulit. Unde bis ingemmat deꝰ me9
vt ex hoc ostendatur immensitas sui doloris taz m car
ne q̄ m anima quantū ad vires exteriores seu inferio
res corpori affixas qz m superioribz viribz anime fruez
batur plecte licet m inferioribz torqueret acerbissime
Clamauit eaā voce magna peccatū m damando quod
fuit tante mortis et miserie causa. qz sm Ambro. quoz
suscepit naturā hoz ploraut miseriam et vt duriaam
humani affectus ad sui exaltarat cōpassionē. Scandū
autē q̄ homo racionabiliter debet moueri ad cōpacien
dum xp̄o triplia racione. Primo ex motu creature in
sensibilis que tota xp̄o morienti cōpassa fuit. Secun
do ex cōdicione sue p̄prie nature. Natura enī tot mem
bza p̄uidit corpori humano quot sunt dies in anno
vt dicunt physici ad designandū q̄ nō sit dies vl mo
mentū in quo homo beneficiū redempcionis affectuo
se et cū gracaz actione non debeat recordari. Tertio
ex diuine waz impiacione qz ipse sponsus amaritudi
nem sue passionis subet sine intervallo imprimi nostris
mentibz dicēs pone me sicut signaculū supza cor tuuz
cui voci anima deuota obtempozans respondit fastidi
us mirze dilectus meus inter vbera mea cōmozabit
de hoc damore apparare dia possunt verba beati Aug̃.
episcopi in sermone satagentis et solliciti p nobis in
tribulacione positi verba sunt ista verba quidē teneri
tudinis et merozis verba amaritudinis et doloris naz
qui deuote considerarat exquā anxio gemitu exqua alto
singultu exquā p̄fundo luctu exquam amaro plāctu
hec vox in cruce p̄rupit ab ore domini Jhesu xp̄i nul
lus est si haberet pectus ferreū quin mollireture cōpun
ctione si saxeū quin semderetur cōpassione si ligneum
quin flecteretur cōdilectione si ereuz quin liqueretur
dēplacione. In h̄ verbo duplex natura in vna p̄sona
xp̄i damauit ad duas p̄sonas in vna essencia dei et nō

gemmatur psona sub eodē actu verbi deus deus meus vt qđ dereliquisti me. Clamabat enī m xp̄o affectio racionalis nature ꝓpter zelū ardentissime cōpassionis damabat afflictio sensualis iacture ꝓpter zelus acutissime passionis. damabat affectio racionalis deus deus meus vt quid dereliquisti me mtanto mētis suspiro et merore qui non derelinquis damātes ad te damat afflictio sensualis deus deus meus vt quid dereliquisti me mtanto carnis supplicio et dolore qui non derelinquis p̄sumentes de te magna enī patiebatur exterius amaritudinē sed longe plus cruciabatur interius ꝓpter nostrā ingratitudinē. Vnde Hugo induat eū in cruce sic loquentē cerne homo quid p te patior vide penas quibus affligor vide dolos quibus cōfodior et cū sit tantus dolor exterior meus tamē planctus est grauior tanto ingratū dū te experior. p hoc verbū quartū docemur ad deū in necessitatibus clamare et in periculis ad oracionez recurrere. Vnde Aug⁹. Insup addidisti de⁹ meus vt qđ dereliquisti me vt ostenderes effectū oracionis que sicut scitū accipienda est ortu iaculo temptacionis in tēpore tribulacionis. Orauerat siquidē dominus Ihesus in orto orat eciā in patibulo qz reuera oracio est subsidiū in periculo. Ascendē igitur anima mea turrim et castrum oracionis ipsa enī est vnguentum egrotorum scitū mirrhe optimū odoramentū auūm supnor. hec Aug⁹. Ex hoc articulo derelictionis xp̄i addo habemus documentū qm nostris tribulacionibus debemus ad deū recurrere et ei desolacōz nrām oēm oratiō vt ipse tribulacionē nostrā dignetur inspicere sicut xp̄s qui in angustia tribulacionis positus damauit ad deū patrē dicens deus de⁹ meus vt quid dereliquisti me. quod sm Glosam non solū fuerit verbū oquestionis sed et oracionis que quidē oracio hic subintelligitur. sed in ps illo ex quo xp̄s hoc sumpsit exponitur vbi dicitur deus deus respice in me quare me dereliquisti vbi hoc qđ dicitur respice est oracio et non in hebreo sed additur a .lxx. interpretibus magis sm sensū q̄ verba sequentibus qđ vero sequitur quare me dereliquisti est questio in hoc ergo verbo xp̄i fuit oratio implicata et cōquestio explicata de qua oracione videtur loqui Apo. dicens de xp̄o qui in dieb⁹ carnis sue p̄ces cū clamore valido et lacrimis offerens exauditus est p sua reuerentia. igitur et nos cōquerētes deo tribulaciones nostras semp subintendamus oracionē vt ipse in nos respiciat et adiuuet. Exponit ergo hic dominus formā tribulati et tēptati qui dū est in tribulacōne putat se quasi derelictū a deo cū tamē ꝓior sit dominus hominī in tribulacione posito. Juxta illud ꝓphete cū ipso sū in tribulacōne dereliquit quippe dominus amicos suos dū tribulacionib⁹ eos exponit ad tempus vt misereatur meternum derelinquit id est ad modū derelinquentis se habet qz ꝓtectionē suā subtrahit. Sicut enī deū penitere est ad modū penitentis se habere sic in ꝓposito. Ad cōformandū se huic articulo meditetur homo q̄ p̄ tribulacionē penis expositus fuit xp̄s quando sic damauit ad patrē et recolligat omnes passiones et tribulaciones suas et cōqueratur eas deo patri in vnionē passionis xp̄i damāsin toto corde simul cū xp̄o verba hec deus deus meus respice in me vt quid dereliquisti me nec miretur vel deficiat si tribulari p̄mittitur qz sic suo capiti cōformatur. Domine Ihesu xp̄e qui pendens in cruce p̄ces ad patrez cū clamore valido et lacrimis obtulisti da michi in omni tribulacōe et angustia mea ad te clamare nec tu me paciaris velud derelictū a tua misericordia respici sed exaudias de celo voce mea facias in tribulacōne ꝓficiū vt senaces me tua misericordia saluatū possim cantare gloriā et laudē tuā dicens voce mea ad dominū clamaui voce mea ad dominū et intendit michi Quidā autē illic stantes et audientes hoc verbū dicebant helyā vocat iste hij sm Jero. tomam milites ipsum custodientes fuisse dicuntur qui erāt gentiles nō intelligentes hebreū et putantes ꝓpter sonū et quandā affinitatē vocabuli hely quasi helyā sonare et vocari vel fuerunt undi dominū mirabilitatis mirantes q̄ helye deꝑcaretur auxiliū reputantes eū minorē fuisse helya. vel forte ipsi miri potuerunt hoc dicere nō bene intelligētes quid diceret ꝓpter tumultū obstrepentē arcūquaq. Quintū verbū fuit cū Ihesus sciēs omnia consummata q̄ lex et ꝓphete p̄dicauerant de eo et que erant scripta de xp̄o passuro et que oportebat fieri antequā acciperet accetū et tradēret spiritū vt hoc eciā cōsummaretur qđ in scriptura p̄dicta restabat et cōsummandū erat sez in siti mea potauerunt me accto dixit siao ac si diceret hoc solum ex scripturis implendū restat ꝓfiat qđ p̄dixit. Vnde ait vt cōsummaretur scriptura ly vt non pone causatiue sed cōsecutiue. non enī ideo crist⁹ hoc fecit qz scriptura hoc p̄dixerat nam tunc sequitur q̄ nouum testamentū ꝓpter veteris et eius impleacionem fecit cū tamen sit ecōtra sed ideo p̄dictū est qz p xp̄m cōsummandum erat. Ex hoc enī facto impleta est scriptura ꝓphetarum et sic in aliis suo modo intelligo. Dicit ergo siao sez hominū salutē qz hanc desiderio cordiali sitiuit videlicet sitim siciens id est desiderans vt nos sitire mus fontē vitū. hoc quintū verbū fuit maxime cōsolatorū omniū fidelium quādo dixit siao sez salutē humanā feruentissimo desiderio. In hoc enī ostenditur eius ardens desiderū de salute generis humani q̄ vult omnes homines saluos fieri. nā vehemens desiderū exprimere cōsueuimus p sitim. Vnde dicit ꝓphetasitiuit anima mea ad deū fontē vitū. vnde Bern. siao ait xp̄s non doleo. O domine quid sitis fidē vestrā salutē vestrā quā corporis mei cruciat⁹ me tenet et si nō mei saltē vestri miseremini. Et iterū O bone ihesu corona spinea fustines de tua cruce et de vulneribus tuis faces et p sola siti tua damas dicēs siao quid ergo sitis certe solā redēpcionē hominis et gaudiū humane salutis. p hoc verbū quintū docemur salutē nostrā desiderare et vitā eternā appetere. Vnde Aug⁹. adieasti eciam domine Ihesu xp̄e siao quid sitis domine Ihesu vnū de vite aut aquā de flumine sitis tua salus mea abus

tuus redēmpcio mea·sitt igitur anima mea et desidera
sicut desiderat cervus ad fontes aquaꝝ illū videlicet q̄ si
tiuit te nōne treet te anima mea rēperies aeris mole-
stia carnis et cordis pugna cū vicijs varietas for me
mutacio et mœrtitudo tēporis expectacō et timor mor
tis Cur ergo non cupis dissolui et cē cum xp̄o Cur te
retardat vita mortalis et non ꝓuocat te vita vitalis
beatitudo fontalis societas et letica spiritualis· desidera
igitur et cōsidera q̄ magna mꝰtitudo dulcedinis tue q̄
gloriosa sunt de te dicta auctas dei vbi est lumen vite
fons tocꝰ dulcedinis et beatitudo vtriusq; hominis hec
Aug⁹· In hoc verbo domini fuit magna cōpassio mi-
tris et socialis eius et Johannis et maxima exultacio
illis pessimis nā licet expoi possit q̄ animaꝝ sitit sa-
lutem tamē ad litteram estimare potes et m veritate mꝰ
tum sitiebat q̄ ꝓpter mmū laborē et sanguinis emana
cionē totus desiccatus intus et arefactꝰ et adustus erat
et ꝓpter hec sitiebat supra modū et talis sitis est maxi-
mum tormentū· et cū illi maligni cogitare nō possent
m quo amplius ei nocerent acceperunt verendi ma
terialē et dederunt ei in spongia que ꝓpter porositatē mꝰ
tum de aceto imbiberat arundini imposita vt surſum ad
os ꝓtingeret ac ysopo circūposita et circuligata vt per
ysopū herbā amarā despongia fugeret acetum seu vi-
num acetosū cū felle mixtū seu mirratū quale eaā sibi
puſq̄ crucē ascenderet ꝓmauerunt· Sic ergo bis po
tatus fuit et ante crucifixionē et in crucifixione et est
racio potacionis et racio gemmacionis hinus· Dicunt
enī quidā crucifixos acus mori si aceto potentur et nō
potatus est ipse et non alij vt acus mortemur· et hoc
vel mistructu iudeoꝝ que captabant maxime mortē
xp̄i· vel ex tedio militū vt acus a custodia eius absol
uerentur q̄ tedebat eos ibi morari· Competit autē mi-
sterio gemma potacio ꝓpter gemmā psonā que pecca-
uerat gustato ligno vetito ex qua damnata erat gene-
ris humani ꝓpagacio· In hoc eaā potu amaro amari
tudinē sue puerse voluntatis ostenderant q̄ quantus
potuerunt tantū ei nocuerunt· de quoꝝ malicia sic di
at Criso· tu autē michi temeritatē eoꝝ qui assistebāt
cogita q si decēmilia habuerimus inimicoꝝ et si insania
bilia passi simus videntes eos interfici reflectimur hij
vero neq; in hijs que videbantur facti sunt mansueti
sed magis seuiebant et insaniam intendebant et spon
giam offerentes aceto potabant hec Criso· Vnde sin
Remigiū ipsi iudei erant acetū degenerātes a vino ꝓ-
phetaꝝ et patriarchaꝝ in acetū id est in malicia et ceu
delitatē habentes fraudulenta corda quasi spongiam
cauernosis atq; tortuosis latibulis· Ob hoc autē signā
ter fel cū aceto sibi posuerunt vt in omnib⁹ sensib⁹ ip
sum amaritudine replerent· Jam enī velatus fuerat
oculis cōtra ligni vetiti ꝓcacem visionē iam maxillas
eius pugnis attriuerant cōtra pomi vetiti masticacio-
nem iā collū eius alapis ceciderant cōtra obi vetiti tra-
iectionē solum restabat os et nares affligere et ideo
nares xp̄i afflixerunt tā cadauer fetore q̄ acti odore

Os vero afflixerunt fellis amaritudine·at ipse acetū
quidē accepit non vt biberet sed gustauit vt scripturā
seu q̄ scriptū erat adimpleret· Et q̄ hely hely dama-
uerat ceteri potū ei danti dicebant sine id est expecta
videamus ꝑ experimentū an veniat helyas liberans cū
q̄ vero vocē domini male intellexerant non enī helye
sed deo loquebatur ideo frustra et maliter aduentum
helye expectabāt ecce qualis cena data est domino no
stro hora erat iā cenādi sed ꝑ labore et dolore nō pecit
aliud ꝓ cena nisi potū et filij dyaboli dederunt ei ꝓ abo
fel et ꝓ potu acetū· O nos miseri quid facimus q̄ alia-
ter cenare et aliter potare volumꝰ et delicias querimꝰ
Certe si mille āīs homo viueret et quotidie m pane
et aqua ieunaret vmcā cenā illā sufficienter cōpensare
non posset· verumtamē qui potest capere capiat q̄ du
rus est hic sermo ꝓ carnalibꝰ et ideo non sapiunt nō
sentiunt cū sapore que dei sūt et cōsolaciones internas
amittunt· q̄ si acetū dominū ꝓmatū ad mentē reduce
rent m abo et potu quātumcū ꝙ vili sapore inuenirēt
Vnde Gerū· Non est abo a deo aridus qui non efficia
tur sapidus si illius aceti q̄ dominū ꝓmatū est cōdi-
mēto fuerit temperatus· Si ergo abo ex defectu salis
vel alia ex causa fuerit tibi insipidus non apponas ibi
sal vel odimentū aliud sed ꝓpter xp̄m felle et aceto po
tatū sensualitati tue resistas cogitās q̄ ꝓ peccatis tuis
m pane et aqua abstinere deberes et q̄ multi paupes
sibi ista reputarent ad delicias et tūc videbit tibi mag
na gracia aliquid adiecisse ad hec ipsa· Ex hoc articulo
potacionis aceti trahuntur plura documenta· Primus
accipiendo ista Milicie m bono sensu sicut iudei et mili
tes multa fecerunt mala mirenacione que tamē misterū
nobis bene important et sm hoc docemur hic q̄ et nos
vinū deuocionis admixtū mirra mortificacionis car-
nis et felle amare cōpunctionis xp̄o ꝓmare debem⁹
Tale enī mirratū et fellitū xp̄s a nobis sitit et oblatū
libenter gustat sed nō vult bibere et in se traicere q̄ ip
se bonoꝝ nostroꝝ nō indiget· Quid enī xp̄o de nostra
deuocōne mortificacionē et opunctionē accrescit sed ta
lia ab eo grate amter gustata nobis relinquit quib⁹ illa
omnia cooperātur in bonū ꝑmo et amara fiunt nobis
dulcia merito sue passionis· Aliud documentū est acci-
piendo illa in malo sensu q̄ nos caueamus ne vinum
mirratū vel fellitū xp̄o ad bibendum offeramus q̄ sicut
tunc iudei ita eaā hodie mali xp̄iani dant deo ad biben
dum amaꝝ potū et xp̄o fidēti salutē animaꝝ offerunt
amaritudinem peccatoꝝ· qui cūq; enī recte credunt sed
male viuunt hij xp̄o dant bibere vinū cū mirra et fel
le mixtū q̄ vinū xp̄iane ꝓfessionis vel deuocionis mi
scent cū mirra et felle scandalose cōuersacionis inquā
tum male viuendo sic scandalizant ecclesiā· Quales
sunt p̄apue mali p̄lati sacerdotes et monachi ac alie ꝑ
sone religionis speciem p̄tendentes qui specialiter se ad
cultū dei deuouerunt qui p̄ ceteris xp̄ianis vinū deuo
cionis q̄ deū et homines letificat deo offerre deberent
sed ꝓ sua scandalosam cōuersacionē vinū suū mirra et

felle malox exēplox miscent et hoc deo offerūt quib⁹ exprobrat dom⁹ dicēs Omea mea electa ego te plā: taui quomodo ouersa es m amaritudinē· Alij fūt qui acetū in spongia cū calamo domino offerunt q extra: neas et a veritate alienas sententias ex scriptura appli cant xp̄o quasi eas dicente quales fūt qui singulares sensus a omuni ecclesie doctrina extraneos ex scriptu: ra trahere molimntur et sic in erxores hommes mittūt Dij enī spongia aceto implentes calamo scripture im ponunt et ori eius offerunt et talis potus est xp̄o mi pidus nā cū gustasset noluit bibere· Et quo eax dat nobis documentū q sicut xp̄s non dedignatus fuit p nobis acetū gustare sed non bibit sic et nos suo exem plo discamus p̄dictos agros homines tā scandalosos m vita q̄ supstiosos in doctrina gustare id est pati et tollerare sed nequaq̄ bibere eox vitā et exempla no bis mexpoxare quēadmodū dominus noster acetum non bibit q̄ tales in corpus eius traia non possunt. Item est documentū p religiosis et penitentib⁹ q si q̄n eis apponitur alb⁹ vel potus penitenaalis et nimus sa: pidus recogitent xp̄m felleq̄ et aceto p nobis potatuz Ad cōfoxmandū se huic articulo recogitet homo quāto desiderio saluatox noster salutez sitiuit p qua eaā acetū cū mirra et felle mixtum accipere non dedignatus fuit ad ostendendū q̄ nos salutē qui est vita eterna conse qui non valemus nisi p⁹ amaritudinez p̄sentis vite gustemus post concupiscenaas ergo tuas non abeas ꝫ eas viriter frangas et tunc felle amaritudinis cū dile: cto tuo potaberis· Jhesu qui nostrā salutē facens ace to et vino mixrato cū felle potari voluisti salua me tua gratuita graaa in numero saluandox et da michi ver sauuce sitire te fontez vite et aque vive corde diligendo ore laudando et p̄dicando et amoxē ad te habitū ope: xib⁹ ostendendo fac me vinū devocaoms cū mirra mox tificaoms carnis ac felle penitenaalis compunctio: nis tibi digne offexe et da michi acerbitatem calicis tui non hoxroxe sed cū gladio amplecti et bibere ad sa lutem vt p amoxe tuo amme mee siaeti amara dulaa videantur· Sextū verbū fuit cū dixit cōsūmatū est id ē totū opletū est m opere eaā vsq; ad acetū potū quecūq de me lex et pphete p̄dixerant et quicquid de me scriptū erat et opus redemp̄cōis humane et omne op⁹ meū qđ m mundo facere debui cōsūmatū est et pfectū ac eaā omnis pena et omnis pugna cōsūmata est et opleta· omnisq; labox et dolox quē suscipere venerā est finit⁹ Tempus q̄ quo inter hommes ē debui ad honorē dei patris et vtilitatē fidelū est opletū et obediena quax dedit michi pater pfecte cōpleui et quicquid oportuit fieri anteq̄ morexer factū ē et michil remanet nec quicq̄ iā restat qđ anteq̄ moxiar adhuc fieri oportet et hāc cōsūmacōnē eaā ipse p̄dixerat cōsūmabuntur m quib⁹ omnia q̄ scripta sunt p pphetas de filio hominis. Aceto so igitur et felleo poculo pp̄mato inuult consūmatū est tamq̄ si m gustu aceti et fellis totus amarissime pas: sionis cōsūmata plenitudo cōsisteret· p hoc enī diluitur p⁹mus ille male delectabilis gustus nā cū p gustū ligni suauis et vetiti totus nostre p̄dicionis causa extiterit p uaricator adā oportunū fuit et ogruū vt p viā contrariā veniret et mucniretur salutis nostre remediū· Et cū m singulis membxis ipsi⁹ acutissimax passionū militan tes sagitte crebxescerēt quax indignacio ebibebat spi ritui eius dicebat vt abi verbiq; vehiculū nequaquax remaneret immune vt verificaret illud pphete reple: uit me amaritudine mebxiauit me absinthio· hoc ver bum sextū magne pfectionis fuit cū dixit cōsūmatū est p hoc insinuans q̄ omnia cōsūmauerat q̄ p salute hu: mana ipsū xp̄m pati vel agere oportebat· Et patet ex emplariter nā sicut bonus medicus p⁹mo infirmo die tam taxat· secundo sudoxē pcurat· tercio si p̄dicta non sufficiant indicat minuacōnē p humox⁹ correctione· qr to ministrat poacōnē p male materie euacuacone· sic xp̄s vt nos a morbo peccati sanaret p nobis p⁹mo· xl· diebus ieiunauit· secundo sudoxē sanguineū p nobis ex alauit· tercio p totū corp⁹ suū minuacones celebxauit quādo p nobis totū sanguinē suū habūdantissime sup namero et mēsura fudit sic q̄ corpus suū in cruce pen dens tamq̄ cremū exarsit· quarto et vltimo p̄dictis antidotis non contentus poacōnē amarissimā sumpsit qui p nostra egritudine fugenda felle et aceto se potari p misit et ideo racionabiliter dixit cōsūmatū est minuens p hoc q̄ omnia compleuerat que p nostra salute fienda erant· p hoc verbū sextū docemur penitenaā inchoatā consūmare et vitā nostrā fine debito terminare ac om nia opera nostra ad virtutū pfectionē et debitā producere cōsūmacōnē· vnde Aug⁹· dixisti eaā domine cōsūmatū est. Consūmata etenī erant vaticinia pphetarū figure hostiax acerbitas et diversitas passionū penax eme dacio culpax felix qui potexit dicere cū Jhesu cōsūma tum est· Cum Jhesu qui est alpha et o et sermonū cō sūmacio· Non est p⁹mū in inchoacone sed in cōsūma: cone non datur denarius mapientib⁹ sed fimentibus et corona non curxentib⁹ sed puementib⁹· Inchoa igit penitenaā et consūma vt ad crucē sicut xp̄s sicut latro curxas ad penitenaā non descendas de cruce vt salutez osequaris pseueranaa hec Aug⁹· Sciendū aut̄ q̄ con sūmare idē est q̄ simul sūmare· vnde tunc aliquid con: sūmatur quando omnia singillatim acta vel passa si mul sūmantur id est in vnā sūmā simul colligunt· sic fuit in pposito nā postq̄ xp̄s omnes penas passionis sue singillatim pulit et nichil amplius extra mortē pa tiendum erat tunc demuz omnia ppassa rememorans recolligit ea simul in vnā sūmā et obtulit ea deo pa: tri dicens Consūmatū est opus obedience quā assūpsi cōsūmatū est opus totius passionis mee qđ tibi patri offero p salute generis humani· Vñ Apō· cōsūmatus factus est omnib⁹ obtemperantib⁹ sibi causa salutis eter ne· Et aduerte q̄ hec cōsūmacio non fuit sine notabili pena sicut qui pertransiuit multa pericula vel gra[illegible] supplicia nō sine magno horroxe potest recogitare ea licet ex alia parte gaudeat ea in p̄teritū trāsisse tale

horroꝛē dolorosū non dubiū quin xp̃s habuerit in cō
sūmādo omnia ꝓpessa. nec mirꝝ qꝛ talis ofūmacio vir
tualiter vel eaꝫ integraliter ottinebat m se omnes par
tes passionis quas simul in sūma signficaunt cū dixit
ofūmatū est. qđ verbū magne ēe efficacie in periculis
phibetur ab exptis et specialiter vallere diatur i immo
derato fluxu sanguinis de mamby si cum eodē sanguine
scribatur idē verbuz in fronte pacentis. et non mirꝝ si
magne efficacie sit verbū istud i quo tota sūma pas=
sionis xp̃i ottinetur. Ex isto articulo ofūmacionis toaꝫ
passionis habetur documentū ꝙ nos in fine cuiuslibet
boni operis partes habentis debemus facere sūmaz vel
epilogū. sic in sūma illud offerens deo. verbigracia
si quis ꝓ deo vadat romā puemens ad terminū om=
nes passus et omnia vestigia sua offerat deo et beato
petro dicens Consūmatū est. similiter si qs legat psal
terīū in finez omnes psalmos versus et verba toaus
psalterij in sūma offerat deo et sic de similibꝫ. ita eaꝫ fa
cimus in officio ecclesiastico quo semper in fine cū col
lecta oꝛatur que et idarco collecta diatur qꝛ in illa
oꝛacione tota vis illius officij quasi in sūma est colle
cta. Eodē modo hoc verbū ofūmatū est fuit collecta
toaus passionis xp̃i atra morte. Ad ofozmādū se huic
articulo recolligat homo in sūma breuiter omnes arti
culos passionis p̄libatos et agat ꝓ eis gracias xp̃o et
deo patri dicens ofummatū est vel aliud ꝓut deuocio
mimistrabit. Jhesu saluatoꝛ noster et ofummatoꝛ glo
riosi operis qđ accepisti a patre ofummandū qui in=
cepisti opus tuū cū multis laboꝛibꝫ et ofummasti cuz
maximis doloꝛibꝫ et tandē cōsummacionē toaus pas=
sionis tue in sūma consūmasti et deo patri obtulisti di
cens ofūmatū est. Benedictū sit domine ex hoc nomē
sanctū tuū qꝛ ad hoc ofūmasti vt nos qui sumus in to
no ofūmati et inimici nostri omnes ofumpti Rogo te
da michi mādata tua pficere et in tuis virtutibꝫ pficere
ac omnia ꝓ me te opante bene acta et passa ad tuā lau
dem ofūmare et ofūmata tibi et ꝓ te deo patri offerre
vt in hoꝛa mortis possim dicere ecce domine consūma
ui et pfecꝫ opꝰ qđ dedisti michi vt facerē et nūc vemo
ad te magistꝝ meū et dominū Jhesū xp̃m et tunc mere
ar videre facie a facē toaus consūmacionis finem.

Sequitur oꝛacio.

O Omine Jhesu xp̃e qui hoꝛa diei sexta fuisti
ante crucē vmo mirzato vel poꝰ fellito po=
tatus ac denudatus et tuis vestibꝫ spoliatus
In mamby quoqꝫ et pedibꝫ clauis acutissimis pfoꝛatus
et durissime cruci affixus. in cruce eaꝫ positus multipli
citer blasphematus et derisus ac iterum aceto siue vmo
aceroso potatus da michi qui peccatis meis crucē me=
rui vt in te aspicens totus tot aliter carne et spiritu cru
cifigar omnibꝫ murtis et otumelijs et cōfusione cōtēp=
ta tecum cruci affigar vt nec aliquid senaī misi te Jhe
sum te mquā crucifixū Amen.

De nona Capitulum. xxiij.

HOꝛa none cogitabis mente lugubꝛi et de
uota si piā habeas ammam ālīter siccatur
ipse fons vite et dulcedo cozdiū nostroꝝz
Jhesus dominus tuus amantissimꝰ et om
ni gracie plenitudine acceptissimus vemens i ex
sanguinis effusione exhaustis et viribꝫ deficientibus
appmquans morti mapit oculos languescentes de=
mere et facie pallescere et quomodo mapit mdmare
caput versus matrē suā ālī dans ei aue vltimū Aue
mquā doloꝛis et omnis desolacionis quod non poterat
oze et verbo exp̃inere ꝓ minima passione et mestima=
bili doloꝛe et ālī cōmendans ei corpus suū tā crudeli=
ter fossū laceratū et dissipatū vndiqꝫ et eaꝫ versus pa
trem suū quasi ostendens ex modo moꝛiendi ꝙ moꝛie
batur ex obediencia patris et non muoluntarie et ālī
gracias agens eidē ꝙ ipsum reuocauit ad se docēs nos
similiter gracias in aduersis agere et signficans se ꝓ va
rias tribulaciones ad ꝓmia cōsequēdū. et quasi tradēs
ei spiritū suū eaī quasi dedmare se a titulo crucis ostē=
dens et vanā gloziā vitare nos docēs Ac si diceret no
lo hic regnare nolo vt scribet aut nomimet me regem
pylatus et eciam me quasi patri reconciliato nunciams
michi pacem me salutat et osculū michi ꝓbet et aures
meis ꝓbꝫ que ꝓs nō ꝓbcerunt ad exaudiendū in=
dimat. Quo facto cōdudit vltimū verbū scz septimuz
cū damoze valido et lacrimis dicens pater in manus
tuas et in potestatē tuā cōmēdo spiritū meū ꝙ qđ volut
nobis dedmare qꝫ sanctoꝝz amime exmne in manꝰ dei
ascendunt nā ꝓs ab mferis amime omnū tenebant
donec venit qui captiuus redempcionē ꝓdicauit. Vnde
Cyrillus hec autē vox edocet ꝙ amme sanctoꝝz non
demceps in inferno dauduntur vt ꝓs sed apud deuz
sunt huius rei facto xp̃o pīncipio. Vnde et Athanasi?
Commēdat em patri ꝙ se vniuersos mortales in se vi
uificatos nā sumus membza eius. sm illud Apo. om=
nes vnū estis in xp̃o ꝓs ergo dominus damauerat
hely hely et modo damat pater in manus tuas. vñ di
cit quidā vt Jero. qꝫ ab illo psalmo Deus deus meꝰ
respice in me vsqꝫ ad illū versum in manus tuas vbi
sunt psalmi decē et versus centū et. l. xp̃s dixerit ipsos
omnes ꝓmū videlicet et vltimū versum cū damoze si
intermedios sub silencio. De isto damoze xp̃i sicut et
de supioꝛi videtur loqui Apo. cū dicat qui in dieby car
nis sue ꝓces cū damoze valido et lacrimis offerēs ex
auditus est ꝙ sua reuerencia. Et ex hoc videtur qꝫ xp̃s
tam in illis verbis hely hely qꝫ in illis pater in manꝰ
tuas lacrimatus fuerit. Alij vero dicunt qꝫ xp̃s totum
psalmū deus deus meus et demde psalmū In te domine
vsqꝫ ad versum in manus tuas mdusiue decant aut.
Commendauit dominus Jhesus patri spiritū suū non
qꝫ egeret sed ꝙ nos instrueret. in hoc em septimo ver
bo qđ maxime deuocionis fuit exemplū multiplias in
formacionis nobis reliquit ꝓut infra in documentis
articuli patebit. hoc autē verbo vltimo dicto indmato
capite tradidit seu emisit spiritū non coactus et munc

sed quando volut et voluntarie siue coactione expirauit · i · spiritū extra corpus sponte et ꝓpria voluntate misit · Unde Aug⁹ · quis ita dormit quādo voluerit sicut Jhesus mortuus est quando volut quis ita vestē ponit quando voluerit sicut de carne exiuit quando volut quis ita cuz voluerit abijt quando cū volut obijt quanta speranda vel timenda est potestas iudicantis si tanta apparuit morientis hec Aug⁹ · Hic ergo appret ꝙ xp̄s tradidit spiritū ꝓpria virtute damando orādo et lactimando · in p̄nis duobz scz m tradendo spiritū et damando diuinitas apparuit et deitatis sue potentā celsius declarauit · Tradere em̄ vel emittere spiritus ꝓpria virtute diuine potestatis iudicauz est et nemini nisi deo conuenit · Et p hoc ꝙ moriens damauit apertissime se verꝝ deū ostendit · nā hommes alij morientes non damare sed vix spirare vel tm̄uerit loqui possūt · m alijs autē duobz scz m oratione et lactimatiōne humanitas apparuit et miserationis affectū xp̄s manifestauit · quā igitur matheus dicat Jhesus autem iterꝝ damans voce magna emisit spiritū et marcus Jhesus autē emissa voce expirauit quid hac voce magna dixerit lucas aperte designat dicens et damans voce magna Jhesꝰ ait pater m manus tuas cōmendo spiritū meū et hec m̄t dicens expirauit · Johannes vero tacens de hac voce scribit cū ergo accepisset Jhesus acetū dixit consummatum est et mdmato capite tradidit spiritū emissa tamē pus voce p̄dicta · fuit autē vt dicatur ita magnus et validus damor iste ꝙ vsqz m infernū auditus fuit et celum terramqz tremere fecit · Vox ergo illa non fuit naturalis sed miraculosa qua homo magno et longo afflictus cruciatu et ex tali afflictione morti sic ꝓximus non posset sic damare virtute nature · et ideo sequitur ꝙ vox illa formata fuit dei virtute · hic nota ꝙ eadē hora q̄ p̄mꝰ adā peccauit secūdus expirauit · p̄mꝰ em̄ post meridiē peccauit voce domini ambulantis ad auram post meridiē audiuit et nunc arca horā nonā secundꝰ adaz expirauit · Unde qua hora p̄mus adā peccando mortem huic mundo mduxit eadē hora secūdus adā morte moriendo destruxit m qua hora illi paradisus est cōclusus eadē hora iste paradisū aperuit q⁹ ꝝm Beda ordo poscebat vt eodē temporis articulo quo ade peccanti obdurasset ianuā paradisi pandēret eā latroni penitēti · Et ꝝm Glosam cū sola feruore repletus est passione consummat ostendens se mori ꝓpter peccata quiby a diuina luce et dilectione m hanc morte ceadimus Item hac hora mortuus est ꝙ p eā nouē ordines angelorꝝ reparant · Notandū aūt ꝙ sicut dicatur m Glo · thobie domino m cruce passo dyabolꝰ quomodo ꝓnāte crucifixus erat aduenit querens si quid m ipso mueniret Et dicat magister m hystorijs ꝙ stabat supra brachiū crucis donec xp̄s expirauit et tunc videns se cōfusuz recessit et veniens ad tartara inuenit ibi animā xp̄i portas et seras ofrmgentē et ustoꝝ animas mde educentz et tūc mox remotū est diuine visionis impedimentuz qd figurauit gladius flāmeus et versatilis positus ante paradisuz · Sciendū autē ꝙ inter omnes penas passionis xp̄i ista pena mortis fuit acerbissima quia inter omnia terribilia terribilissimū ē mors · et hoc est ꝝm Dam̄ · ꝓpter naturalē mdmacionem anime ad corpus et fuit specialis tracio in cristo de tali anima et corpore cui vtriqz diuinitas vnita fuit in vnitate suppositi vñ oportuit ꝙ illa separacio ēet maxime penalis · Ex illo articulo expiracionis seu mortis xp̄i habentur plura documenta · Primū est ꝙ nos debemus cōmori xp̄o moriendo videlicet mūdo et peccatis si cū xp̄o meterna vita vnere voluerimus · Unde Apo · Si cōmortui sumus cū xp̄o et cōuiuem⁹ et de talibz idē apo · ait mortui em̄ estis scz mundanis et caducis et vita vestra abscondita est cū xp̄o in deo · Secunduz est ꝙ si xp̄s in āgustia mortis alta voce dmās ad patrē et cōmendās ei spiritum suum reliquit nobis exemplum mtime de uocōnis docens nos m hoc ipse bonus magister quid nos m articulo temptacionis et specialiter m agone mortis positi facere debemus · Semper enim debemus auxilū nostrum m deuz ponere et euz inuocare et spiritus nostros ei cōmēdare quoꝝ corpora quotidie tendunt ad mortē et penitus ignoramus diē et horam et specialiter in hora et articulo mortis debemus hoc facere ꝙ maxime tunc est necesse et ꝓpter hostis importunitatē maiorē et ꝓpter nostre virtutis debilitatē · Reliquit eā nobis exemplū pfecte fiducie paterne defensionis · et p hoc ꝙ m manus celestis patris homo fuuz spiritū cōmendat securus ēe debet ꝙ diuina virtute ab incursu maligno spiritū defensatur · Terciū documētum specialiter p religiosis qui morimur mundo in religionis ingressu est ꝙ ipsi debent spiritū id est voluntatē et sensum suū tradere m manus spiritualis patris scz p̄lati sic ꝙ amplius non resumat vsqz ad diez resurrectionis exemplo xp̄i qui spiritū suū quē moriens m manus patris cōmendauerat vltimus non nisi in resurrectione sua resumpsit · Commendans em̄ spiritum deo patri exemplū pfecte obediencie et subiectionis reliquit qz quilibet subditus suo p̄lato spiritū suum gubernādum et dirigendū cōmittit · Unde quilibet subditus vere obediencie superiori astrictus humiliter habet dicere suo p̄lato pater in manus tuas cōmendo spiritum meū · Illi ergo religiosi qui numqꝝ deposuerūt spiritū suum vel ante resurrectionem resumunt puta qui ꝝm voluntatē suā facere et sensū suū sequi volūt mendaces sunt et resurrectionē p̄euniunt et ideo amici xp̄i sunt · Quartū documentū est ꝙ valde vtile et salubre est legere illos locē p̄s · quos xp̄s orauit in cruce qz nulli dubiū quin deuotionis effectū legentes eos cōferant salutarē · et dicatur ꝙ specialiter valeāt ad expiationes negligenciaꝝ in horis cān · negligenter dictis Quintū documentū est ꝙ quātumcūqz aliqui sint iusti et sancti numquā se putent securos de dyabolo cū ipe nec xp̄m in cruce dimiserit quin eū obseruaret · quid ꝑsumere poterit homo miser et fragilis certe de nullo mihi solum de morte xp̄i · Unde Aug⁹ · tota spes mea est

in morte domini mors eius est meritum meum et refu
gium meum salus vita et resurrectio mea. nō possum terrere
multitudine peccatorum si mors domini in mente veni
ret qz peccata mea illa vincere non possunt. Sextum
documentum est qd nos multum tenem amare xpm qui p
nobis animam suam posuit et caput suum ad nos in morte
inclinauit. vñ Aug⁹. saluator nr caput suum inclinauit
in morte vt oscula daret dilectis suis et nos tactus
dominum osculamur quotiens in eius amore cōpungi
mur. Septimum documentum est qd quilibet xpianus mo
riens debet illa quinqz supra dicta seruare quantum po
terit que xps moriens seruauit. Ipse enim orauit dama
uit plorauit animam patri cōmendauit et spiritum tradi
dit sic et nos in extremis positi debemus orare dama
re saltē corde plorare p peccatis p vera penitencia ani
mam deo cōmendare et spiritum tradere volūtarie scz mo
riendo et voluntatem nostram diume voluntati cōmenda
do et cōformando. Ad cōformandum se huic articulo re
cogitet homo quanto amore saluator noster mortem
tulit vt nos viuificaret et qd cōditionē mortis subiit
qui vitam vniuersis creaturis tribuit et mortuus est q
mortuos suscitauit et reuoluat in mente sua documen
ta p̄missa. Ihesu qui in cruce mortem animam tuam patri
cōmendasti da michi in hac vita tibi spiritualiter con
mori quantus tu in hora mortis mee digneris animam
meam miseram habere cōmendatam. Ego autem domine in il
las tuas manus extensas et pforatas et sacro sanguine
respersas cōmendo spiritum et corpus meum et supplico
caritati tue vt in nouissima hora possim cum memoria in
tegra fide pura et spe firma animam meam in manus tuas
misericordissimas cōmendare quas p me siluando ex
pandisti in cruce et audire merear verbum illud dulcissi
mum hodie mecum eris in paradiso. Et tunc hac voce ve
lum templi qd erat foras ante facie et introitum templi
phibens aspectum sanctorum q erant intra templum scissum e
in duo a summo vsqz deorsum. nō illud qd erat intra templum
inter sancta et sancta sanctorum. Dñ Origenes. Duo au
tem vela fuisse intelliguntur vnum qd velat sancta san
ctorum alterum exterius siue tabernaculi siue templi. In
passione ergo domini saluatoris velum qd erat a foris
discissum est a sursum vsqz deorsum vt ab initio mundi
vsqz ad finem consilium velamen misteria publicentur que
vsqz ad xpi aduentum racionabiliter fuerant occultata
Cum autem venerit qd perfectum est tunc auferetur eaqz
secundum velum vt videamus eam que intus sunt
occultata scilicet veram archam testamenti et sicut ip
sa se habet natura videamus cherubim et alia hec Orige.
Per hoc ergo signum figurabat reuelata esse misteria et
secreta sacramentorum legis que ante velata erat vt om
nibus patescerent et ad agentes transirent et impletam
esse veritatem que in figuris latuit et celum apertum qd ante
clausum erat. Dñ et nos in passione domini et cruces et
reliquias et cetera sacra deregimus in ecclesia et pare
amus. et in euangelio nazareorum legitur suplimmare
templi infinite magnitudinis fracta esse audita vsqz voces
in aere virtutes angelicas phibere quondam templi fores
pariter damasse transeamus ex hijs scribo. Vt autem di
cat Criso. hoc velum scissum erat purpuratissimum de purpura
et bisso et cocco et auro et serico et iacincto contextum qd
in diebus celebrissimis suspendebatur. hac quoqz voce ter
ra mota est quasi nō valens ferre dominum suum pendentem
et non potens sustinere xpi mortem capax eum huius mor
tui esse non potuit et in signum qz iudei de ea abrasendi et
destruendi erat. Et petre scissa sunt in signum ouersionis ge
tilium et in signum qz corda quantumcumqz dura deberent cōpa
ti xpo morienti. Dicitur autem qz adhuc appareant ibi
scissure et deponunt ibi pegrini cruces suas. et monu
menta apta sunt ad denotandum qz mortis claustra erat
reserata et qz resurrectio xpi et aliorum cum ipsa resurgen
dum erat ppinqua et in signum resurrectionis que expe
ctatur futura. et multi sanctorum surrexerunt a mortuis
non tunc quando monumenta aperta sunt sed hora scz
mortis xpi sed quando resurrexit qz cum eo surrexerunt
tanqz testes sue resurrectionis et ideo nō ante sed cum eo
debebant resurgere vt ipsum ostenderent resurrexisse et
hoc est qd subditur. et exeuntes de monumentis post re
surrectionem eius id est xpi venerunt in sanctam ciuita
tem Ihrusalem et apparuerunt multis ad declarationem
dominice resurrectionis. Vnde dicit Iero. qz cum mo
numenta aperta fuit non ante resurrexerunt qz resurge
ret dominus vt esset primogenitus mortuorum seu re
surrectionis ex mortuis. vñ in Apoc. xps dicit primoge
nitus mortuorum. sed in epistola ad Corin. dicitur pri
mitie dormientium. Hec autem magnitudo signorum signi
ficat vt crucifixum dominum suum celum et terra et omnia q
in eis sunt demonstrarent. voce quippe xpi mouentur
elementa et simul cum eo vult dissolui atqz finiri omnis
creatura. Vnde Leo papa penitente aliquando in patibulo
creatore vniuersa creatura cōgemuit debebat hoc testi
monium suo mundus auctori vt in eius occasu vellet
vniuersa finiri hec Leo papa. Ecce quanta nunc appa
ret eius maiestas cuius ante apparuit tanta infirmitas.
Vnde Anselm. et tu quare infirma eius anima mea vi
disti et miserta es nunc et maiestatem eius attende et mi
raberis qualis est hic qz celum et terra cōpatiuntur ei cu
ius et more mortuos viuificat. Vnde et Aug⁹. quamqz
autem iudicaris vt maleficus crucifigaris vt flagiciosus
et impius quamuis videaris a deo derelictus non desunt
miracula non deest virtutum habundancia. Vnde eadem
Criso. mirande quanta signa fecit hoc quidem e celo hoc
autem in terra hoc autem in ipso templo simul quidem angu
stiam suam demonstrans. erant iste ire deo magne erant qui fie
bant et non simpliciter signa sed et furoris signa vni
uersa erant tenebre scisse petre velum medium scissum terre
concussio et multe angustie superhabundancia erat hec
Criso. O quantum pia mater eius tunc doluit quando hec
fieri vidit. Vnde Aug⁹. Cogitare libet quantus tunc
dolor fuerit matri cum sic dolebant que insensibilia erat
non lingua loqui nec mens cogitare valebit quanto
dolore tenebatur tunc pia mater et pia anima marie

hec Augustinus Mistice hec signa predicta habent fieri in resuscitacione et conuersione peccatoris dei quippe templum est fidelis anima cuius velum scinditur quando velamē ypocrisis et cu uisibet peccati dissipatē Sicut enī velus impediuit ne videri possent sancta templi sic peccatū impedit ne videant sancta paradisi qō tamē quantū ad sufficiencia fuit amotū p mortem xp̄i. Velum enī templi scissū fuit in signū q̄ p mortē xp̄i ablatū est impedimentū qō nos secreta gaudij paradisi ꝓhibuit cōtemplari sicut velū operiebat secreta templi. terra mouetur in peccati recogitacione et p timorem cōpunctionis interne et quando p cōpunctionem mortis xp̄i desiderū terrenū in amore cōmutatur celestium. terra enī tremuit p horrore ignominiose mortis xp̄o inflicte. ad designādū q̄ corda terrena xp̄o patienti debent cōpati et eius strictū iudicium formidare q̄ autē tremuit in resurrectione hoc designat quoddā speciale tripudiū quo omnis creatura debet cōgaudere xp̄o resurgenti sicut eadē cōpassa fuit xp̄o morienti. vñ p̄mus tremor designat metū et terrorē. secundus aūt gaudiū et exultacionē. petre scinduntur in cōtriacione et p dolorē cōtriacionis in corde et quādo duricia cordis p pietatē mollitur cōpassionis petre enī scisse sunt ad designādum q̄ corda lapidea et dura p dolorē cōtriacionis et intime cōpassionis scindi debent. Monumenta aperiūtur in cōfessione vt p pudorē cōfessionis in ore et quando terror qui intus latet foras p os ꝓdit. mortui resurgunt in spirituali viuificacione et p laborē satisfactionis in ope et quando ad boni operis exercitiū exercitatur somnus pigritie et apparent in sancta anima scz in anime illuminacione. In hora mortis tue domine velū templi scissū est Rogo te aufer a me velamen ignorancie de corde meo vt vidā voluntatē tuā et opere plenā. terra cōtremuit da michi obsecro qui sum terra et amis coā te stare cū casto timore et reuerencia filiali et meā salutē cū timore et tremore operari. petre scisse sunt da michi vt lapideū cor meum tuo scindatur timore et inhyans ardenter ad terrorē superne benedictionis accipiat et tibi germinēt fructū vite. monumenta aperta sunt et multa surrexerunt corpora sanctorū da q̄ eciā domine anime mee a sepultura resurgere peccatorū. Dicis autē hijs que fiebant scz tot et tā mirificis signis in passione xp̄i inter que eadē fuit q̄ voce magna clamans sicut ait et spōte expirauit Centurio qui crucifixoribus p̄erat et milites qui cū ipso cōstituti erant ad custodiendū Jhesū in cruce quousq̄ expirasset timuerunt valde et diuine virtutis tot et tāta miracula ascribendo glorificauerūt deū fidei cōfessione ac potestatē et veritatē diuinitatis in xp̄o cōfitētes ꝓfessi sūt dicentes Vere hic hō iust⁹ erat Vere filius dei erat iste. aliter enī tanta gloriam in eius morte non apparet Matheus dicit vere filius dei erat iste. Marcus vere hic homo iust⁹ et filius dei erat. Lucas vere hic homo iustus erat ibi resultat veritas deitatis q̄ vere filius dei ibi veritas humanitatis q̄ vere hic homo ibi veritas innocencie sue et sanctitatis q̄ vere iustus erat. et hec tria necessaria erant ad redempcionē scz homo qui deberet deus qui valeret iustus qui cōgrueret et ex istis aggrauatur scelus iudeorū q̄ occiditur deus a seruis homo a bestijs carnis iustus ab iniustis. Multū quidē istos ad fidē diuinitatis disposuit q̄ cū clamore magno sic periret et dominatiue spiritū dimisit. Videbāt enī q̄ clamor ille supnaturalis et miraculosus fuit q̄ ꝓpter defectū sanguinis et effluxū spirituū talis clamor naturaliter fieri nō potuit ab homine sic ꝓpinquo morti et ideo cōcluserunt q̄ eet factus virtute diuina et supnaturali et p cōsequens q̄ ipse eet filius dei qō eadē ex hoc penituerunt q̄ quādo voluit tunc spiritū dimisit. vt enī dicit Jero. Nullus habet potestatē dimittendi spiritū nisi ille qui animam cōditor est. Et ꝑm Aug. cū post illā vocē cōtinuo tradidit spiritū hoc maxime q̄ admirati sunt mirati. Longa enī morte cruciabātur in ligno suspensi. De isto centurione sic dicit Bern. erat ille centurio marcūasus sed non aure qui ad vnā expirātis vocē sub tot infirmitatū iudicijs dominus maiestatis agnouit ideoq̄ nō despexit qō vidit q̄ credidit quod nondum vidit. non autē credidit ex eo qō vidit ꝙ ex eo qō audiuit q̄ fides est ex auditu auditus autem p verbū xp̄i. Et ꝑm Crisо. Centurio quidā dicitur nō solum cōfessor fuit sed eā corpore beatus in fide martirū suscepit. p hoc q̄ centurio gentilis cōfessus fuit cristū tā clare significata fuit gloriosa confessio gentiliū in eorum cōuersione et duricia iudeorū in infidelitate. Vnde Jero. nouissimi autē nunc p̄mi efficiuntur q̄ gentilis populus confitetur et plebs iudaica cecata negat vt fiat eius error nouissimus p̄or priore. Vnde Beda ān ta ergo cecitas iudeorū qui tot p dominū virtutibus factis tantis in morte eius apparētibus signis credere respuerunt et insensibiliores gentilibus deum glorificare vel timere cōtemserunt. Vnde merito p centurionē fides ecclesie designat̄ que velo misteriorū celestiū per mortē domini reserato cōtinuo Jhesū et vere iustum hominē et vere dei filiū synagoga tacente cōfirmat. vñ eadē Ambro. O dura satis pectora iudeorum inquit arguit credit minister poterat scelus suū morte damnat elementa fugiunt terra cōcutitur monumenta reserant̄ Judeorū tamē immobilis duricia manet orbe concusso hec Ambro. Considera ergo et tu homo redempte quis quantus et qualis est qui p te pendet in cruce cuius trā situ et celum luget et terra et lapides duri quasi cōpassione scinduntur cuius mors mortuos viuificat et quē omnis creatura dominū suū cōfitetur. O cor humanum omnū lapidū duricia durius si ad tāti rememoracionē piaculi nec terrore cōcutieris nec cōpassione afficeris nec cōpunctionē scinderis nec pietate mollieris. vnde Jero. omnis creatura xp̄o morienti compatitur sol obscuratur terra mouetur petre scinduntur velū templi diuiditur sepulchra aperiuntur sed solus miser homo non opatitur p quo solus xp̄s patit. Vñ et Bern. ascendit xp̄s in altum vt ab omnibus videret alta voce damnari

vt ab ommibus audiretur clamori fletus admiscuit vt homo compateretur. Nu ad hanc vocez non concutit terra ⁊ mor ē petra durior sepulchro fetidior hec Ber. Erāt aūt ibi ad assocīādū ad cōsolādū ad opācēduz cū matre Jhesu johannes et magdalena et due sorores dñe scz maria cleophe et maria salome et p̄ter istas q̄ p̄ncipales erant eaā plures alie mulieres a longe stā tes et videntes que fiebant que eū secute a galilea fue rāt ex deuocone quā ad audiendum verbum eius ha buerunt ministrātes ei necessaria vite de substācia sua vt meteret eoz carnalia cuius ille metebant spiritua lia. Consuetudinis ēn iudaice fuit vt mulieres de sub stancia sua victū et vestitū p̄dicatoribz et p̄ceptoribus suis ministrarent et m alijs vt m̄p̄aracone abi et lo cone vestium seruirent qđ et dominus accepit vt ex emplū daret apostolis eoz cōsulens mfirmitati et vt euangelio magis vacarent nec tunc hoc scandalū erat Paulus aūt superogauit qui cū haberet potestatē ar cūducendi mulieres sicut alij non tamen vsus est ea ꝓpter pseudo apostolos vt eos a p̄dicacione rep̄meret et ꝓpter suspicionē remouendā maxime mier gētes vbi talis cōsuetudo non erat et ideo scandalū facere poterat Mministrabant aūt domino camalia ꝑ spiritu alibz nō q̄ indigeret dominus creaturis sed vt ostenderet typū magistroz q̄ victu atq; vestitu ex discipulis deberēt ee cōtenti. Vbi Criso. hec aūt mulieres cōsiderabant q̄ gerebantur que maxime erant cōpassibiles et que seq̄ bantur mīistrantes vsq; ad pericula affuerunt maxi mam fortitudinē ostendentes q̄ dū discipuli fugerunt ipse affuerunt hec Criso. O qualiter tunc anima ma tris iūmi doloris gladio penetrata erat cū sic penose fi lium deficere langwere lacrimari clamare et mori et se m mundo derelinqui intanto dolore et anxietate vide bat et qualiter clamauit si tamen loqui poterat et dixit O fili mi dulassime quid faā ego mestissima cui me miseā commendabam dimittis fili mi memento mei et ommis familie tue quā ita desolatā relinquis. O eme to eaā omniū qui tibi seruierunt fili mi et ego m ma nus tuas et patris tui cōmendo meipsam et totā eccle siam. O pater sancte deus omnipotens m manus tuas cōmendo filiū meū ymo dominū meū et filiū tuū. Jaz ēn defico et ante filiū meū et eius cōspectū mori deside ro talia dicēs estimo q̄ ꝓpter angustiaz multitudinē vel absorpta erat et quasi insensibilis vel semimortua facta et q̄ se sustinere non valens corruit m faciē suam sup terrā. Nullus ēn cogitare aut dicere posset quāta mestitia paentem et morientē suspirauerit et doluerit Vnde ipsa sustinuit mitis qđ filius tulit foris quid tūc johānes specialiter ab eo dilectus quid magdalena fidelis et dilecta discipula quidue sorores domine no stre fecerunt sed quid facere poterant repleti erant ama ritudine cōplete doloribz mebriati absinthio ⁊ intolle rabiliter fleuerunt. O karissime cogita ⁊ cōsidera quāto dolore ⁊ etulatu omnes amici eius plorabāt q̄ eciam bij qui sibi mchil attinebāt ⁊ cū eo michil habere vide bantur multū doluerunt sicut centurio ⁊ alij milites q̄ Jhesū crucifixerant ⁊ eū quousq; expirasset custodie runt ⁊ ommis turba eoz qui ad videndū spectaculuz istud cōuenerāt ⁊ simul aderāt ⁊ viderunt que fiebant qui pectora sua in signū penitencie ⁊ luctus percutiēs cū silēcio reuertebantur dolētes de xp̄i persecucione sin Beda q̄ percutiebāt pectora q̄ penitencie est ⁊ luctus indicium potest dupliciter intelligi siue enī eū cui? vitā dilexerāt iuste ocasū dolebāt siue cuius morte se ipe trasse memmerāt hunc in morte amplius glorificatuz timebant p̄mum p̄tinet ad bonos secundū ad malos. Condolens ergo plora ⁊ tu cū mulieribz ⁊ alijs si piā ammā habes ⁊ viscera pietatis. Vnde Anshel. stupet celum terra immutatur quid tu non mirz si sole cōtristato tu cōtristeris si terra cōtremiscente tu cōtremiscis si scis sis saxis cor tuū semditur si flentibz mixta crucē mulieri bus tu cōlacrimaris hec Anshel. Ecce iā pendet domi nus in cruce mortuus recedit multitudo tota remanet mestissima mater cū johāne ⁊ magdalena ⁊ duobus suis sororibz. Sed quid tunc mater facit leuabat ma nus p̄ corpis desiderio tangere cupiens dilectū suū vt vel sic dolori et amori melius cōsulere potuisset. Cūq; aliud solacū non haberet sanguinē fumātem et ex vul neribz filij ad terrā vsq; stillātez minia cū audiret de osculabatur intātum vt facies eius de cruore filij ocasi sanguinolenta redderetur. Vnde Aug?. mter certa sic ait mixta crucē stetit maria cōsiderās vultu benigno ci sum pendentē in cruas stipite seuo pedibusq; mīes m aitū manus leuauit amplectēs crucē ruens m oscula eius. ex qua parte sanguinis vnda crucez rigauit illic se vertit vt eā cōplecti valeret volut amplecti cristū in alto pendentē sed manus mē frustra reuerse in se re dibant. cōplexe se leuans a terra sur sū erigebat ad cr stum et q̄ tangere illū nequiuit male colnebatur ad terram mortis pallor eius p̄fuderat vultū cuz gemis et ore xp̄i cruore rubea erat. cadentes guttas sanguinis ore sacro lingebat terram deosculans quā cruoris vn da rigabat O q̄ male illi tunc erat hec Aug?. tandez ponunt se omnes ad sedendū mixta crucē cōtemplātur dilectū suum expectant a deo auxiliū quomodo ipsuz deponere valeant et sepelire. Commorantibz igitē et se dentibus eis ꝓpe crucē et aspicientibz sine intermissione dominū Jhesū sic pendentez in cruce inter latrones sic nudum et deturpatū sic afflictū sic mortuū et sic ab om nibus derelictū ecce armati multi vemebant a ciuitate versus eos qui licencia pylati habita missa fuerāt a iu deis vt ipsis crucifixis crura frāgerent vt ca? morerent et talit mortui tollerent de patibul et sepelirent ne in magno die sabbati q̄ a sexte ferie vespera mapiebat et ꝓpter ipsū sabbatū et ꝓpter festū azimoz valde sollēms erat corpora eoz in cruce pendēca remanerēt et festuz horroze diuturni cruciatus fedarent p̄ma quidem dies pasche qua crucifixus est dominꝰ sollemnis erat apud iudeos secunda tamē dies ꝓpinc fuit sollemnior racō ne sabbati apud eos q̄ in die sabbati q̄ infra octauas

occurrebat duplex festum erat ideo eaꝫ hoc fecerũt qz
m lege ꝑceptuz erat vt cadauera suspensoꝝ ꝓpter deli-
cta vsqz mane nõ essent suspensa ne mãe pollueretur
terra. Vnde Theo. Hic eñ uidebãtur in lege nõ occi
dere solẽ m hominis supplicio. Sed ẽm Crisõ. nudi hic
quidẽ m parius diligentes sunt sed m magme cõtemp
serunt et cũ tãtam fuissent operati audaciaꝫ de die dili-
genter macinãtur colãres cilicẽ et gludentes cameluz
Appmquãt ergo ipli armati cũ furore ꝛ strepitu mag
no ꝛ videres latrones adhuc viuere frangunt eis cru
ra ꝛ cadunt ac deponunt ꝛ m aliquã foueã ꝓiciunt ꝛ
ne oleãt sepelunt. duo milites fregerunt crura vnius
latronis ꝛ due alterius ꝛ sic simul venerunt ad Ihe-
sum qui erat medius redeuntibꝫ autẽ illis versus domi
num vt viderunt cũ iam mortuũ eo qꝫ acerbiora sup
plicia qꝫ latrones ptulerat vel qz forte ãte alios suspẽ
sus fuit vel qz potestatẽ ponẽdi aiam habuit nõ fre
gerunt eius crura qz illud non fiebat misi ad hoc qꝫ cru
cem non possent deponi de patibulis vt impleretur
cõsecutiue scriptura qua dicitur in Exodo Os non con
minuetis ex eo sez ex paschali agno qui vez agnum
dei sez xp̃m ꝓfigurant qui mortuus iã coctus ad esum
fidelitũ erat. Ideo eñ ordinacione diuina ostitutũ est
vt ossa agni paschalis non frangerentur qz veri agni
ossa in cruce fracta nõ sunt vt sic figura ꝛ veritas cor
responderent. sed vt crucifigerẽtur de morte ipsius vñ
militũ longinus nomine tũc impius ꝛ superbus po-
stea vero conuersus et martir factus pectus lãceam
de longe sacꝝ latus domini Ihesu dextꝝ vulnere gra
di aperuit vt impleretur scriptura qua ꝑ zachariã di-
citur videbunt in quẽ transfixerũt m qua ꝓphecia ẽm
Aug̃. ꝓmissus est xp̃s m ea qua crucifixus est carne
venturus. Et nota qꝫ iste miles erat hoc ad oplacen
dam uidelꝝ de morte xp̃i certificari volentiũ. In quo
eaã patet mimia ipsoꝝ crudelitas qz nõ saciati pẽis q̃s
xp̃o vuienti mflixerant eaã mortuum vulnerare cona
ti sunt sic et hodie xp̃m semel crucifixuz conatur rursus
vulnerare qui sine timore peccare ꝓsumit vl̃ se de pec
cato iactare. Vnde Theo. vt nudis cõplaceant lanceãt
xp̃m arca corpus examine otumelias mferentes. Vñ
et Crisõ. aperuerunt eius costã lãcea et mortuo corpo-
ri de reliquo cõuiciantes et m mortuum qui de cõuica
ri corpus militẽ multo detestus fuit qꝫ crucifigi q̃ autez
cũ lanceaut cũ fere caligassent oculi eius ꝑ senectute
et casu vel potius nutu diuino sicut et lanceauit licet
nesciens sanguine xp̃i p lanceã defluente oculos tan-
gent cõtinuo dare vidit et ꝓtinus illuminatus in cri-
stum credidit. Vnde et milicie cedens mstructꝰ ab apo
stolis m cesarea capadocie xxxviij. annis monachicaz
vitã duxit et in omni sanctitate pmanens verbo et ex
emplo multos ad xp̃m conuertit. De eo quoqz ait Ysi
dorus lãcea longinus latus aperuit saluatoris et non
tñ vemã inuenit sed episcopatus honorẽ et martirij
coronã ꝓmeruit. non sufficat nudis et alijs qꝫ xp̃m oc
ciderunt sed eaz post mortem diuersimode deriserunt

Ist ad olim fuit m absolone ꝑostẽsũ quẽ legim9 in ar
bore suspensũ et veniens Joab tres lãceas m corde ip
sius fixit et armigeri Joab gladijs ipsũ crudeliter mu
serunt. sic et xp̃s m cruce lãcea militis et msup tribus
lanceis id est tribꝰ doloribꝰ est cõfixus quoꝝ ꝑmuz ha
buit ex ꝓpriaꝝ penaꝝ magnitudine. secundũ ex dile-
cte matris sue amaritudine. tertium ꝓpter peccatores
quibꝰ suã passionẽ ꝑcernit nõ ꝓesse et msup sup hoc
nudi mucerunt eiz gladijs imguaꝝ suaꝝ acutissimis
hoc modo omnes voluntarij peccatores xp̃m mucrũt
qui sponte peccando iterato ipsũ crucifigunt plus pec-
cant qui offẽdunt xp̃m regnantẽ m diuinitate qꝫ qui
crucifixerũt cũ conuersantẽ m humanitate. sed otumelia
a nudis illata m signuz ꝓdijt qz de corpore extincto
sanguis verꝰ et aqua pura miraculose emanauit. Vñ
sequitur et otinuo exiuit sanguis et aqua ex quibꝰ ha
bent efficaciã ecclesie sacrã. hoc factũ est ad ostenden-
dum qꝫ p passionẽ xp̃i plenã obtenti sumus a peccatis
ablucõz sez a peccatis et macul̃. a peccatis quidẽ p sang
uinẽ q̃ est p̃cũ nostre redẽpcionis. ẽm illud ꝑetri nõ
corruptibilibꝰ auro et argento redempti estis sed p̃cio
so sanguine. a maculis vero p aquaz que lauacꝝ est
nostre regenerationis. ẽm illud Ezech̃. Effundam sup
vos aquam mundã ꝛ mundabimini ab omnibꝰ mãna
mentis vestris vel referri potest sanguis ad p̃cium et
nostrã redẽpcionẽ vt redimamur a pẽis aqua ad la-
uacꝝ et peccatoꝝ ablucionẽ vt purgamur a culpis
Sanguine eñ agni domus seruantur a percussione an
geli et aqua maris rubri extinguunt mimica. Effusus
est mquã ille ad redempcionem ista ad redempti ablu
cionem ille vt redimeret captiuũ ista vt abluere cap
tum et immundum. Sed hic secundꝰ sensus satis mtel
ligitur m ꝑmo qz vbi est plena a peccatis ablucio ibi
sequitur et a pẽis redempcio et vbi est a maculis ab-
lucio ibi ꝓcedit et a peccatis purgacio. Hoc eaã factũ
conpetit figure qz sicut de latere xp̃i dormientis m cruce
fluxit sanguis et aqua quibꝰ dedicatur ecclesia ita de la
tere ade dormientis in paradiso mulier que ipsam eccle
siam figurabat est formata. Et factũ est hoc miraculo
se qz de corpore mortui m quo statim p mortis frigi-
ditatẽ sanguis coagulatur et m tabem conuertitur nõ so-
let sanguis exire nec de aliquo aqua pura manare. ille
autẽ sanguis erat verus et purus et aqua vera et pura
et non vt quidã dixerũt humor aquaticus seu flegma
Considera nunc quanta fuit malicia uideoꝝ qui adhuc
nõ fuerũt saturati pẽis et ob ꝓbrijs xp̃o in vita eiꝰ il
latis quin eaã eũ ꝓsequerentur mortuum. et q̃uis il
lud vulnus lateris non senserit cũ corpus mortuũ fue
rit tamen p hoc otumelie et cõuicia sibi mferebantur
qz omnes otumelie et crudelitates illate mortuoꝝ cor-
poribꝰ reputantur ac si vius mferrentur. Ex hoc ar
ticulo lãcearionis lateris habentur tria documẽta. pri
mum est qꝫ nos cũ mortui fuerimus cũ xp̃o sez mũdo
et peccatis tũc debemus et lanceari cũ xp̃o sez cuspide
videlicet caritatis sicut anima illa se lanceataz gl̃abat

que dixit vulnerata caritate ego sum hac scaz amo
ris lancea cor suum Augustinus pforari pecit dicens
rogo te domine p illa salutifera vulnera tua que pass9
es p salute nostra in cruce ex quib emanauit ille pre
ciosus sanguis quo sumus redempti vulnera hac ani
mam meam peccatricem p qua eam mori dignatus es
vulnera eā igneo et potentissimo telo tue potentissime
caritatis ofige cor meū iaculo tui amoris vt dicat tibi
anima mea caritate tua vulnerata sum ita vt ex ipso
vulnere amoris tui vberrime fluāt lacrime die ac no
cte peute obsecro domine hanc durissimā mentē meā
valida cuspide pie dilectionis vt alacris ad intima pe
netret virtute potenti hec Aug9. Secundū documentū
est sm Crisō. q nos papere debemus sacramenta eccle
sie ea intencione ac deuocione ac si nobis de latere xpi
pfluerent. Vulnus enī lateris xpi fuit hostiū sacramē
torum q sicut de latere primi ade formata est eua ita de
latere secundi ade formata est ecclesia. vnde sm Aug.
vigilanti verbo euāgelista vsus est vt non diceret la
tus eius percussit aut vulnerauit aut quid aliud sed ape
ruit vt innuat q ibi quodāmodo ostiū vite aptum est
q mde sacramenta ecclesie manauerūt sine quibus
ad veram vitā non intratur. Et nota q hoc qd dicatur sa
cramenta manasse de latere xpi specialiter intelligendū
est de duob pāpuis sacramentis sine quib non intra
tur ad vitā scz de sacramento redempcionis et sacramē
to ablucionis quoz primum ptinet ad sacramentum eu
caristie et significatur per sanguinē primo est ipse idem
sanguis quē quotidie sumimus et qui fluxit de latere
xpi. secundū vero ptinet ad sacramentū baptismatis qd
significatur p aquā. Vnde Aug9. Ille inquit sanguis
fusus est in remissionē peccatoz. aqua illa salutare tē
pat poculū bibi et lauacrū pstat et potū. Et hoc pnūcia
uit q noe in latere arche ostiū facere iussus ē quo in
trarent animalia que non erant diluuio paritura qui
bus pfigurabatur ecclesia. De istis ergo eam sanguine et
aqua dicit de Aug9. q credibile est q latro ille cui p
misit dominus paradisū aspersus fuerit aqua et sangui
ne de xpi latere exeuntib et tali sanctissimo baptisma
te saluatus sit cū sine baptismo nemo saluetur vl mar
tirio. Tertium documentū est q nos omnē voluntatē
nostrā oformare debemus voluntati dnice et q volū
tas dei in ommb et sup omnia sit nobis accepta eo q
cor xpi vulneratū est amoris vulnere pter nos qua
tenus nos pp amorē ei accessū intrare possimus p ostiū
lateris ad cor eius et ibi omnē amorē nostrū ad ei9 di
uinum amorē coniungi vt sicut ferrū candens cū igne in
vnum redigatur amorez. Homo enī omnia desideria
sua debet fundare et ordinare in deū amore xpi q pe
dibus p quos affectus accipiuntur est crucifixus et in
omnib bonis operib se exercere et cuncta mala opa
deuitare amore xpi q manib p quas opera accipiunt ē
crucifixus est. Omnē vero voluntatē suam cōformare
diuine voluntati p illo amoris vulnere qd in cruce p
homine accepit cū in vinculis amoris sagitta cor sue
um mellifluum pforauit. Per istud vulnus quasi per
hostiū amoris Aug9. intrauit cū dixit Longinus inquit
aperuit michi latus xpi lancea et ego intraui et ibi re
quesco securus dum et lancea clamat michi q vere
reconciliatus sū xpo si eū amauero. Ad cōformandu
se huic articulo rememoretur homo q sup excellentis
simum amorē xps in aperacione lateris sui nobis ostē
derit in quo nobis aditū patibulus ad cor eius dedit.
Festinet ergo hō intrare ad cor xpi ac recolligat om
nem amorē suum et coniungat amori diuino reuoluen
do in mente sua documenta pmissa recogitet eciam ho
mo quanta caritate xps exaltare suo nobis pfuderit sa
cramenta quib intremus ad vitam eternā vl aliis
sicut dominus meditanti et oranti deuocionē ministra
bit Ihesu qui latus corporis tui mortui lancea aperiri
et exinde sanguinē et aquā exire voluisti vulnera eiso
cor meū lancea caritatis vt tuis dign9 efficaar sacramē
tis que de eodē sacratissimo latere pfluxerunt. in aper
tura lateris tui domine aperuisti electis iamā vite hec
porta tua domine tuisti intrabunt in eam. noli domine
queso inquit tū meaz recordari vt pter eas michi
dandas aditū istū quē peccatoribz et penitentibz puidi
sti et licet illud vulnus lateris xpi non senserit ipse q
mortuus beata tamē virgo mater eius bene sensit cu
ius felliissimam animā crudelis illa lancea tunc trans
fixit. tunc ipsa defiens et quasi mortua cecidit intra
brachia magdalene in terra. vides quens hodie mor
tua est tacens certe quocens vidit cōtra filiū fieri no
uitatem. vnde nunc recte verificata est in ea symeo
nis pphecia qua sibi dixerat tuā animā ptransibit gla
dius. Ex hac cordis xpi scissione a cuius archano tāq
a fonte pcium nostre salutis copiose est effluxū meri
to eā ad ppacandū et amādū vulneratur cor nostrū
qz hic maxime aperuit q copiosa apud eū redempcio
fuerit. Vnde Bernū. Ad tumulū postremo pietatis tra
didit in mortē animā suam et de ppio latere ptulit p
cium satisfactionis quo placaret patrē p qd illū plane
ad se versiculum traxit Apud dominum misericordia et
apud eū copiosa redempcio ppsus copiosa qz nō gut
ta sed vnda sanguinis largiter p quinq partes corpo
ris emanauit. Vnde et Anshel. Adhuc autem attenta
eundē intuere q grandi et interzima compassione dig
nus appareat vīs nudus et verberib lacerat in medio
latronū cruci ignominiose ferreis clauis affixū accto
felle potatū et post mortē lancea in latere vulneratū et
copiosos sanguinis riuos ex quinq vulneribz manu
um pedūq et lateris effundentē fletū deducat oculi mei
et liquescat anima mea igne opassionis sup ostiacionē
amabilis viri huius que intāta mansuetudine tātis
videns afflictū doloribz hec Anshel. Quinq autē vul
nera sibi infigi pmisit vt humani generis quinq sen
sus a dyabolo captos redimeret. Xps quippe hodie p
nobis sanguinē suum fudit pissime plenissime et acer
bissime. pissime fudit si cōsideraretur causa. nam causa
effusionis sui preciosi sanguinis fuit pissima qz ipsum

fudit ex caritate feruentissima ex quo voluntarie p nobis pati voluit qđ pulchre ostendit Aug⁹. m psona ei sti ita dicens O homo recogita qualia et ãnta p te pas sus fũ cũ ees inimicus patri meo reconciliauit te cũ tã quaz otus pdita obtinere ãsitu te et in humeris meis ptauit te patri meo reddidit te caput meũ spinis oppo sui manus meas dauit obiecta sanguinẽ meũ p te effu dit ammã meã p te posuit vt ungerẽ te michi et tu di uideris a me Conuertere ad me et ego suscipiã te. ple nissime fudit si ꝯsideretur mẽsura qz totũ sanguinẽ effu dit ita vt vnica gutta in eo non remaneret. nã sanguinem intercutaneũ fudit in flagellacione et quicquid sanguinis habuisset in vertice et capite effusum fuit in spinaz ꝯfossione. Sanguinẽ vero venaz et neruoz rum fudit in manuũ et pedum ꝯclauacione. et sanguinem qui remansit in corde vel in membris interioribus effudit in lateris aperacione et ideo qz michil in eo sanguinis remãsit nõ erat ei species neq; decor. Acerbissime fudit si ꝯsideretur natura nã quanto natura et cõplexio est nobilior et delicacior tãto est sue lesionis perceptibilior et p ꝯsequens pena inflicta et eius sensibilitas est acerbior ꝫ ostat qđ ꝯplexio corporis xp̃i fuit delicatissima qz spiritꝰ sancti artificio de virginis sanguine formata et ergo sui sanguinis effusio et penaruz illacio fuit acerbissima et ideo diat attendite sez menta liter et videte sensibiliter si est dolor similis sicut dolor meus quasi diceret non. surge ergo amica xp̃i esto sicut columba mdificans in fũmo ore foraminis ibi vt passer inueniens domũ vigilare non cessas ibi tamq̃ turtur casti amoris pullos absconde ibi os appone vt haurias aquas de fontibꝫ saluatoris. Hic enim est fons egrediens de medio paradisi qui in corda deuota diffusus fecundat et irrigat vniuersam terrã ecce hostiz in latere arche que intrant animalia non patitur di luuio. Ad huius ergo petre foramina et macerie cauernam studе nunc et in die exitus tui recurrere et in eis latitare vt ibi valeas pascua inuenire et ora leonũ euadere. Vnde Anshel. festina ne tardaueris comede fauum tuum cũ melle tuo bibe vinũ tuum cũ lacte tuo sanguis tibi in vinũ conuertitur vt mebrieris in lacrimis vt nutriaris facta sunt tibi in petra flumina in membris eius vulnera et in corporis eius macerias tua camera in quibꝫ admistar columbe latitãs et deosculans singula ex sanguine eius fiant sicut victa cocanea labia tua et eloquiũ tuum dulce. Vnde et Gze. p foramina petre vulnera manuũ et pedum xp̃i in cruce pendentis libenter intellexerim⁹. Cauernam vero macerie vulnus lateris qđ lancea factum est eodez sensu diterim. et bene columba in foraminibꝫ petre et in cauerna macerie ee dicitur qz duz in cruas recordacione pacẽ nobis xp̃i immittat duz ipsa vulnera ꝑpter eiꝰ ad memoriaz reducat qua columba in foraminibꝫ. sic simplex anima in vulneribꝫ nutrimẽtũ quo ualescat inuenit hec Gze. In hijs eaꝫ vulneribꝫ saluatoris securitatem ꝛ ꝓfectionẽ ac ꝯsolacionẽ non modicã repies

Vnde Bern. queda de verbis augusti assumẽs sic ait et reuera vbi tuta firmaq; infirmis requies nisi in vulneribꝫ saluatoris tãto illic securior habito ãnto ille potencior est ad saluãdum. fremit mundus ꝓmittat corpꝰ diabolus insidiatur non cado fundatus enim fui supꝑ firmam petrã peccatũ peccatũ grãde turbabitur cõscientia sed non ꝑturbabitur quoniam vulnerꝫ domini recordabor namq; vulneratus est ꝓpter iniquitates nostras quid tã ad mortẽ qđ nõ xp̃i morte saluatur. Si ergo in mente venerit tã potens tamq; efficax medicamentum nullum iã possuz magnitudine morbi terreri ego vero fideliter qđ ex me michi deest vsurpo michi ex viscerib⁹ domini quoniam misericordia affluunt nec defuit foramma p que affluãt foderunt manus et pedes latusq; lancea ꝑforauerunt et p has rimas licet michi fugere vel de petra oleũq; de lapo durissimo id est gustare et videre quoniaz suauis est dñs patet archanuz cordis p foramma corporis patet magnũ illud pietatis sacramentum patent viscera misericordie dei nostri in quibꝫ visitauit nos oriens ex alto qđ in viscera per vulnera patrant. In quo enim darius q̃ in vulneribꝫ tuis eluxisset q; tu domine suauis et mitis es et multe misericordie. Maiorez enim misericordiam nemo habet q̃ vt animã suã ponat quis p addictis et damnatis meum ꝓmde meritũ misericordia domini non plane sum meriti mops q̃diu ille misericordiũ non fuerit q; si misericordie domini multe multus michi⁹ immeritus ego sum. Quid enim si multoz sum michi conscius delictoz nempe vbi habundauerunt delicta superabũdauit et gracia et si misericordie dñi ab eterno et vsq; meternũ et ego quoq; misericordias domini meternũ cantabo. Quanta in foraminibꝫ petre multitudo dulcedinis plenitudo gracie ꝓfectioq; virtutũ hec Bern. O domine sicut exiuit sanguis tuus copiosa redẽpcio nostra non ꝓmittas me in hora mortis vel in die iudicij pire cũ impijs sed me tuo pio cruore redẽptũ aggrega cũ electis tuis abscondendo me interim in foraminibꝫ petre et in cauerna macerie et vulnerando me caritate tua vt amore langueã. Qui enim vere te diligit p te vulneratur et lãguat et donec te videat a mũdi actionibus est velud mortuus alienus. fortis enim est vt mors dilectio tua et dura velud infernus emulacio. Considera nunc bene corporis xp̃i in cruce positi dispositionem qz ex hoc ad spem et fiduciã rapieris maiorẽ Attestante Bern. qui ait Quis non rapiatur ad spem et ad impetrandi cõfidenciã qui eius attendit corporis dispositionẽ. vidit caput inclinatũ ad osculuz brachia extensa ad amplexũ manus ꝑforatas ad largiendũ latus apertũ ad diligendum pedũ affixionẽ ad nobiscuz manendum corporis extensionem ad se totum nobis impendendum hec Bern.

Sequitur Oracio.

O mine Jhesu xp̃e q̃ hora diei nona pendes in patibulo et clamas voce magna in manꝰ patris spiritum tuum cõmendasti et inclinato

capite eūdē spiritū emisisti et iā mortuꝰ vulnꝰ lateris de lancea militis suscepisti dignare queso nunc et semper spiritum meū tibi ꝯmendatū habere et gladio caritatis cor meū transuerberare eiqꝫ vulnera corporis tui imprimere et p hec cogitacōnes illicitas ab ipso repellere ac tamē in fine vite mee spiritū meū in manꝰ tuas cōmendatū cū beatis spiritibꝫ collocare Amen.

De secundis vesperis Capitulum·lxv·

HOra vespertina meditaberis mente lugubri et lacrimabili quomodo mater dominī et alij quatuor ponunt se intꝫ ad sepeliendū ꝑpe crucē nescientes quid facere debeant Corpꝰ enī deponere et sepelire nō possūt qꝛ nec vires sufficientes habēt nec instrumēta quibꝫ deponant. Recedere autē eo sic manente non audent et diu ibi manere nocte appmquante non valent videt mōn tasunt ꝓplexitate et eis ex corde ꝯpatere· Interim aūt Joseph ab aromathia dūtaxat nūcde leuas ab Jherusalem distāt antiquitus dicta ramatha· vnde fuerūt helchana et anna parentes samuelis diues et nobilis genere et de curio·i· de ordine curie et in officio curie imperij romanoꝝ administrans vir bonus in se et quo ad deū et iustus quo ad ꝓximum ac discipulus Jhesu non de·xij·nec de·lxxij· sed de multis alijs credentibus qꝛ omnes credentes a pñapio discipuli vocabantur ꝙ occultus ꝓpter metū iudeoꝝ ne de synagoga expellerētur q̄ non ꝺsentiebat neq; domini et actibꝫ et ꝺsilijs aliorum ꝓpm ꝓsequēcū qui et ipse sicut et alij discipuli expectabat sez certitudine spei regnū dei non temporale et terrenuz sed celeste et eternū id est regnum celorum a ꝓpo discipulis ꝓmissū venit ad sepeliendū ꝓpm antequā intraret sabbatū in quo talia facere non erat licitum. Quia em̄ erat discipulus domini ideo cupiā de corpore eius habere voluit vt cū honore sepelirentur et nō sicut damnati corpus picerētur hic virtute sanguinis ꝓpi iaz fusi roborat⁹ audacter omni timore postposito et ꝺsidenter intrauit ad pylatū nec iudeoꝝ timens inimicicias nec pylati potestatē et pecijt p magno munere vt de eius licencia tolleret corpus Jhesu de cruce et sepeliret illud honorifice hoc ꝓferens omne thesauro quātumcūqꝫ ꝓcioso· Pecijt autē hoc sibi ꝺcedi qꝛ sm leges hamanas corpora damnatoꝝ non licuit sine licencia deponi et sepeliri· et ꝓmisit pylatus tū ꝓpter petentis reuerenciā tū ꝓpter ꝓpi innocenciā sibi notā et qꝛ pluribus eius morte vidit miracula in quadaz hystoria dicit qꝛ joseph seruierat quinqꝫ annis pylato et p seruicio peciit et obtinuit corpus Jhesu ab eo· fit autē hic secularis dignitatis mencio joseph non ꝙ euāgelista hanc ꝺmendet sed qꝛ ad ꝑfidē nisi talis accedere non potuit Quia ergo diues erat et valde insignis ac pylato notus et familiaris potuit de facili ad pylatuz intrare et ab eo impetrare qꝛ vere bonus et iustus dignus fuit hoc ministerio et meruit corpus ꝓpi sepelire· Unde Beda Magne quidē Joseph iste dignitatis apud seculū sed maioris apud deū meriti fuisse laudatur et p iustica meritoꝝ sepeliendo corpori dominico dignus fuit et p nobilitatē potencie secularis idē corpus accipere posset Non em̄ quilibet ignotus aut mediocris ad ꝑfidē accedere et crucifixi corpꝰ potuit impetrare· Dñ et Augꝰ· Joseph fiducia dignitatis qua ꝑditus erat familiariter intrauit ad pylatum iam minus curans de iudeoꝝ ꝺdoꝝ quātus antea in audiendo dominō deuitaret inimicicias eoꝝ· Unde eadē Bre· grecus fuerat quando ꝙ Joseph occultus Jhesu discipulꝰ demiqꝫ vincula timoris rumpens feruencioꝝ factus dominicū corpus turpiter pendens a ligno deposuit cōparans ꝑciosaz margaritam verboꝝ modestia· Considera nunc fortitudinē joseph qꝛ non solum audet corpus ꝓpi petere sed eciam sepelire sicut homo potestatē habēs plus ex virtute q̄ ex admiroribꝫ· Unde Crisо· Inspice autē huius viri fortitudinē in mortis em̄ periculum se tradidit inimicicias ad omnes assumens ꝓpter benuolencia ꝓpi· Unde et Theo· audet audiū laudabilē non em̄ cogitauit a diuicijs deadā et expellat a synagoga si corpus petā eius qui est p blasphemijs cōdemnatus hec Theo· Qui ꝑ pus ex imperfectione meticulosus et occultus discipulꝰ dñi fuerat ꝓpter metū iudeoꝝ vitās tūc inimicicias eoꝝ nūc exēplo mortis ꝓpi animatus ac virtute et vigore audacius manifestat se ac palā et facto fatetur et ostendit se ꝓpi discipulū petēdo eiꝰ sepulturā et exequēdo minus curās de illis in ꝺ extremo officio· Cōcesso aūt sibi corpore vocauit ad sequendā viz sapientem et legisperitum discipulū ꝓpi similiter occulte nichodemū nomine Joseph igitur mercatus syndonē id est pannū lineū candentē et mundū venit ad crucifixionis locū portās secū instrumenta quibꝫ datus eualis corpus de cruce deponē et ipaz syndonē q̄ inuoluat· Iste pānꝰ mundꝰ et candidus innocenciā domini et liliosam signat castitatem vt qui rubricatus fuerat sanguine passionis candidaretur syndone innocentissime castitatis· sm illud in Cañ· dilectus meus candidus et rubicundus· Venit et cū eo nichodemus se illi associās in quo dolꝰ nō erat qui ꝑ timidus nocte ad Jhesū venerat primuz sez ante passionē ferens secū mixturā mirre et aloes libras quasi centū ad ipsū condiendū qꝛ hec sua amaritudine arcent vermes a corporibꝫ mortuoꝝ et q̄ plurimum ea ꝺseruant nec ato corrupcōni subici pmittūt Iste ante passionē ꝓpi sicut et Joseph erat discipulus domini occultus ꝙ post passionez manifestant se sicut et ille et factus est publicus sed nondū habens veram fidem de resurrectione qꝛ attulit mirram et aloe quasi corpus eius cōmunri indigeret a putredine· et ideo licet ex deuocōe huiusmodi vnctionē faceret videt tñ ꝙ plenā noticiā de ꝓpi resurrectione fidē nō haberet qꝛ de eo scriptū erat nō dabis sanctū tuū videre corrupcōnē ꝓpter qđ non indigebat vnctione cōseruante cōtra putrefactionē· Unde Crisо· Adhuc em̄ vt de nudo homine disponebant sed tamē multā dilectionē demonstrabant· de isto nichodemo legitur in reuelacione corporis beati stephani ꝓthomartiris·p Joseph q̄ interpr

accrescens significatur psona in virtutibz crescens qui corpus xpi postulat quando p digna recepacone eucharistie deu supplicater exorat · Per nichodemuz vero pitu significatur doctor bonus ferens mixturaid est doctrinam ex auctoritatibus sacre scripture cofectam ad vngendu corpus xpi misticu ad eius salute · in sydone eaa munda pauptas et castitas notat et in aromatibz virtutu varietas designatur · felix talis cosciencia cui non defiat defunctio pauptatis contra mundu mundicia castitatis contra carne flagrancia virtutu contra dyabolu · Cum aute Joseph et nichodemus fuerunt ppe locu crucifixionis genua flectentes adorauerut dominu quos du mater vidit volentes deponere corpus quasi de morte cofurgens paululu rewxit spiritus eius et applicantes recepti fuerunt p ea reuerenter et paraue rut se ad deponendu eu quibz ipsa qo poterat ministrare ut adiuterunz · Unus dauos de mambus traxit altius ne caderet corpus ex anime sustinebat Stabat maria brachia leuans in altu et du tangere eius valuit caput et manus eius depndencia traxit supra triste pectus et ruens in amplexus et oscula de dilecto suo siqua ri non poterat nec quis ipsam desup corpus attrahere valebat · Corpore igitur domini in terra deposito domina suscipit caput cu scapulis suis in gremio · magdalena vero pdes apud quos olim tanta graa merue rat · Alij aute circustant et omnes planctu magnu super eu faciunt · Omnes em amarissime plangunt eius quasi vmgemtu · Unde Anshel · Sed adhuc expecta donec nobilis ille de cruce vemes extractis dauis manus pedesq; dissoluat · vide quo fehassimis brachijs corpus amplectitur ac suo astrmgit peccatori · tunc potuit vir ille sanctissimus dicere fasciculus mirre dilectus meus michi inter vbera mea comorabitur Cerne pterea qd dulcter qd diligenter beatissimus nichodemus sacratissima eius membra tractat digitis fouet vnguentis hec Anhel · Vemas et tu karissime deuotis gressibz et spiritualibz accessibz ad deponendu dominu deu tuu de cruce et ad plagendu cu cu sua benedicta matre et alijs qui ibi aderant et ad sepeliendu et alia faciendum que ibi fiebat · Unde Ambro · Vem et tu vel sero vel nocte vel quacuq; hora · quacuq; em hora veneris Jhesu inuemes ad suscipiendu paratu nec immorem seruus vemetibz mercede pia largitate soluentes nam qui sexta hora vemt non est mercede sua fraudatus et qui · xj · plenitudme mercedis accepit hec Ambro · Deus meus bone Jhesu cocede michi quaquam p omne modu immerito et indigno vt q hijs cu matre tua et alijs qui tunc aderant corpore interesse et ea facere non meru · fideli tame hec eade mente ptractas illu ad te deu meu p me crucifixu et mortuu compassionis affectu expiat que innocens mater tua et pentes magdalena in ipsa passionis tue hora senserunt ¶ Et sciendu qd quaus ista deposicio domini de cruce no fuerit sibi in pena sed potius in honore et reuerena qua corpus erat ex anime nec fierat ei in cumelia sed potius in omne honore et reuerena pserti cu non fieret a malois sentibz sed a deuotis fidelibz eu multum diligentibz · imo eaa malois de hoc dolentibz qd cuz tanta sollemnitate depositus et coditus fuit atqz sepult? istud tame factuz deposicois in se valde miserabile fuit et lamentabile qd videlicet corpus tante nobilitatis tractabatur tamqua cadauer vile licet in veritate cadauer non fuerit ppter dumu suppositu in quo corpus illud imputribiliter subsistebat et si corpus illud non sensit pena beata virgo tame que ibi aderat pena in hoc facto sensit maxima · Ex hoc articulo depositois dni de cruce habentur duo documenta · Primuz est qd fideles comunicantes corpus domini de altari equiparant illis qui Jhesum deposuerunt de cruce · par inde em est imo plus corpi xpi sumere de ara altaris qm de ara crucis · Illi em acceperunt eu in brachijs et manibz sed isti sumut eu in ore et cordibz · Secundu documentu est qd et nos libenter debemus xpm cu Joseph de cruce deponere · Quadiu em peccator in peccatis est xpm in cruce distentu quatum in se est vinculat et crucifigit · peccata em nostra sunt in causa qd xps crucifixus est · sed mox cu p penitenaa ad deu conuertimur ipsu de cruce soluit et deponit et inter brachia nostra cu reapimus Sicut fecit Joseph qui in deponendo xpm de cruce inter brachia sua cu coplexus est · Unde sicut quis coplecrens aliqu inter brachia potis est de eo facere qcqd vult maxime si ille non repugnet · sic peccator couersus p penitenaa cofortingens iam xpm brachijs amoris potens est de omma que voluerit obtinet · Nequa qua em xps repugnat penitenti sed pacor est ad dandam graa qd iste ad reapiendu · Ad coformandum se huic articulo recogitet homo qd lamentabile factu fuit qd tale corpus qd erat deus sic tractabatur ad modu cadaueris et qd corona glorie iacuit sic sapiencia et p strata in terra quale eaa plactu beata virgo tuc fecerit sup corpus ta dilecti et dulcis filij sui vel alias ppt dominus dederit meditanti · Jhesu qui de cruce no vivus descendere sed mortuus deponi voluisti vt de morte refurgens ad electoz coformacone da michi de sacro altari tuo ac si de ara crucis corpus tuu vez digne suscipe et vt de hac cruce quaz suscepi in tui pfessione seruicij quousq; vixero non discedam sed cu tibi placuerit ab hoc corpusculo repetere anima qua dedisti tunc te vocante de cruce deponar et te inuitante ad requie paradisi producar · Post aliqua vero morula rogat ioseph dominu vt permittat corpus domini perungi ac linthea mimbz muoliu et sepeliri · Ipsa vero cotinebat dicens Nolite anma mei ta ato filiu meum michi auferre vel me secu sepelire · illu adhuc paululu relinquite michi vt facie ipsius valea cotemplari et videndo aliquatulum inde cosolari · illi volebat eum tradere sepulture et ipsa volut cu retinere et sic erat ibi pialis et miseranda cotencio inter eos fleuit illa lacrimis irremediabilibus ipsi? lacrimaz tanta vbertas fluebat vt caro cuz spiritu in lacrimis resolui putaret · Rigant lacrimis

facē et extinctū filij sui corp⁹ et pfundebat vndiq; plagas eius. Lapidē quoq; quo corpus eius positū et lotū fuerat lacrimis madebat m quo ei⁹ lacrime adhuc apparere dicūtur qui nūc mgressu ecclesie sancti sepulchri ēe memorat laut et tersit vulnera ei⁹ cruentata et osculabat ea et facē eius sacratissimā. aspexit vulnera corpis ⁊ vultū ei⁹ et caput vidit spinaq; pūcturas depi lationē barbe facē ex sputis et sanguine deturpatā et deaspiendo et flendo non poterat sanari virginis dolor narrari non posset qz male illi erat sicut ē poterat. Et ideo quantas lamentationes vlulatus plāctus et fletus sup idē corpus vna filij sui tunc erat verbis explicari non potest. Credendū tamē est qz nullos plāctus irrationabiles fecerit qz dolor eius ad rationem supiorem nō ptinxit. Magdalena vero pedes domini quos alia vice lacrimis opunctionis rigauit. Nunc multomagis vndis lacrimaruz compassionis largiter lauit aspexit pedes sic vulneratos et perforatos deliccatos et sanguinolentos et flebat amarissime vt p dolore vix debatur deficere. similiter flebant vehemēter et alij ac eaā angeli p̄sentes ibi. Vnde Aug⁹. O quis angelorz vel archangelorz illic non flesset vbi cōtra naturā auctor nature mmortalis deus mortuus homo iacuit. viderunt xp̄i corpus sic male tractatū ab impijs sic laceratum iacere et mariā totaz suo cruentatā m cruore sic amarissime flere vt nullomodo suas lacrimas potrant refrenare. Sicut enī possibile fuit deū p assūptum hommez mori sic possibile fuit angelos bonos m morte domini sui dolere hec Aug⁹. Plange ergo et tu karissime amare et dama cū Bern̄. dicēre O bone Jhesu q̄ dulciter cū hominib⁹ versatus es q̄ magna et habundantissima eis largitus es q̄ dura et aspera p eis passus es dura verba durissima verbera durissima cruciatus tormenta hec Bern̄. Contemplens eaā bene domiuz et saluatorē tuū gira et regira volue reuolue a latere in latus a planta pedis vsq; ad verticē et non mueries m eo sanitatē sed vndiq; dolorē vbiq; rubozem et cruorē. ℔ō enī est in eo membz vel sensus corporis qui suā afflictionē et infirmitatē vl̄ passionē nō sentirit. vide quid m quolibet sensu quid m qualibet parte sustinuit m capite spinas in auribz obprobria i oculi fletū m ore fel et acetū m facie alapas et sputa m collo colaphos m naribz fetorē qz m loco ex cadaueribz corrupto fuit crucifixus clauos m manib⁹ et pedib⁹ flagella m dorso laniā in pectore. Quia enī genus humanū vulneribz peccatoz fuit plenū sm illud ysa. omne caput languidū et omne cor merens a plāta pedis vsq; ad verticē non est m eo sanitas ideo Jhesus m omni parte corporis sui plagas suscepit vt p eius liuores m toto sanaremur. Homo enī erat infirmus m capite id est in intentione que est caput anime qz in hijs q̄ faciebat non sanā intentionē habebat erat infirmus m pedib⁹ qz habuit affectionē immūdā et terrenā. pes enī anime est affectus et amor corpus qz sicut corp⁹ vadit pedib⁹ sic anima vadit affectib⁹. erat infirmus in toto corpore qz habuit totā vitā mundanā et peruersationem vanā. Vt igitur xp̄s suis liuoribz et vulneribus nos sanaret voluit vulnerari m capite vt sanaret omnes nostras iniquas intentiones voluit vulnerari m manib⁹ vt sanaret nostras malas et remissas operationes. voluit vulnerari m pedib⁹ vt sanaret nostras terrenas et inmundas affectiones. voluit vulnerari m corde vt sanaret noxias et vanas cogitationes. voluit vulnerari ⁊ flagellari i toto corpore vt sanaret totā nostrā vitā et peruersationē. Vnde Bern̄. medita re inquit positiones corporis crucifixi et vide si aliquid ē in eo qđ non poterat p te ad patrē dum illud caput multipliā spinaz densitate depssatur vsq; ad cerebri teneritudinē confixū est. Ad quid hoc ne doleret caput tuum ne tua vulneraretur intentio. Caligauerunt in morte oculi tui et illa luminaria magna que illuminant orbem ad horā extincta sunt nonne illis obtenebrantib⁹ tenebre facte sunt sup vniuersam terram et illa duo luminaria magna cū illis luminaribz sese mota sūt. hoc autē totū factū est vt auerterentur oculi tui ne viderāt vanitatez et si viderent non adhererēt aures ille q̄ in celis audiunt sanctus sanctus sanctus dominus deus sabaoth audierunt in terra demoniacoz voces crucifige crucifige vt qđ istud ne aures tue obsordescerent ad clamorē pauperis ne reaperent auditū vanū ne detractionis virus apertis poris vsquequaq; susciperent. Speciosa illa facies speciosi forma p̄ filijs hominū sputis illita est afflicta colaphis addicta deluſionib⁹ quare hoc vt facies tua illuminaretur illuminata confirmaretur et diceretur de te vultus eius non sunt amplius m diuersa mutati. Os illud qđ docet angelos hominez instruit qđ diat et factū est felle potatuz est et aceto. sed hoc factū est vt veritatē et iudiciū loqueretur os tuum et cōfiteretur dominū deū suū manus ille que fundauerunt celos extense sūt in cruce clauisq; trāsuerberate durissimis vt manus tue extenderentur ad mopez pectꝰ illud in quo sunt omnes thesauri sapiencie et sciencie dei absconditi lancea militari pforatū est vt pectus tuum a prauis cogitationib⁹ mundaretur mundatū sanctificaretur et cōseruaretur sanctificatū pedes illi quoz scabellum adorare debemus quoniā sanctū est dura transfixione transfixi sunt ne pedes tui festinarent ad malum sed curzerent viā mādatoz domini quid plura p te carnem et animā posuit vt corpus et spiritui sibi vendicaret totū toto se te cōparauit. Huic igitur omnē vitā tuā debes O homo qz vitā suā p tua posuit et cruciat⁹ amaros sustinuit ne tu ppetuos sustineres. Cui vero uiuis vnā q̄ illi qui sinon morerē ego non viverez hec Bern̄. Ad hoc eaā faciendū et debitū dominō rependendum idē Bern̄. quasi monendo sic diat O homo respice oculo mentali q̄nto remuneracōnis debito astringaris domino patienti recole fudorē sanguineū. xxx. argenteos fictionis osculum alapaz stumeliā flagellorum mitiacam ictus arundinis coronā spineā sputa ludibria crucē angustiam patibuli suspendiū oculos

languentes oris pallorē fellica abarta amara pocula spongie obsequiū caput mdmatū latus pforatū vlnas extensas manus crucifixas pedes cōfossos vocē lamentabilem latrones altrinsecos garzulantes derisores titulz famosū vestimenti sortē gemanitū cruafige quid plura vilissimū mortis supplicū et ꝓbra nefandissima Et itez videre homo quo amore te dilexit dominus deus tuus vt vestigia eius sequaris ꝓ te ligatus est vt te a vinculis peccatorū absolueret ꝓ te flagellatus est vt te a flagellis eterne ire erueret ꝓ te iudicatus est vt te a iudicio eterne damnacionis liberaret ꝓ te corona tus est spinis vt te coronaret in celis ꝓ te vulneratus est medicus vt tu sanareris infirmus siue egrotus ꝓ te crucifixus est vt te a mortuis suscitaret ꝓ te sepult⁹ est vt in te viua sepelire et hec Bernh· Multa igitur ꝓ nobis sustinuit dominus Jhesus sed nos miseri ad cōfusionē nostrā vno sermone fatigamur vno verbo detamur· Omnia ergo que dominus Jhesus passus est et que circa ipm gesta sunt mente reuolue et diligenter ptracta et in his te ad patiendā in omnibz aduersis q̄ patris acange viriliter et arma· Vnde Cri· armemꝰ nosmetipsos aduersus omnē furorē aduersus omnē ira et si inflāmatū videris cor tuum signa pectus impone crucē· cōuanus est te aliqs recordare omnium que in xpo gesta sunt et omnia extinguentur non solū legamus hec omnia sed et mente feramus ea· Sufficiēcia em sunt hec cōtinue reuolutā vniuersaz ira destruere et si cōtumelia et si iniuriā patamur dicamus cōtinuo non est seruus maior domino suo· ꝓpterea em hec omnia sustinuit vt sm eius semitaz gradiamur et nos et cōtumelias feramus q̄ maxime cōtra a me abiaunt· sed tamen ipse non solū tulit hec sed omnia egit vt saluaret nos qui hec faciebant hec et nos zelemur· Nichil em deū ita ꝓpiaū facit sicut inimicos amare et in his q̄ offiaunt benefacere· cū quis offiat nō ad ipsū respicias sed ad eū qui mouet demonem et ira vniuersam aduersus illū euacua· ipsius autē et misereri q̄ ab illo mouetur cū murianē videris excogita quomam dyabolus est qui mouet eū· Non em xpiano mutile· cū igitur tibi quis inuriatus fuerit memento tui dominatoris quando et ꝓ verba et ꝓ res et detrahebant et promā multā ostendebāt· Ipse vero non solū vlasebatur sed et cōtrarijs remunerabat in humilitate et māsuetudine hunc itaq; et nos zelemur· ita em in potentiam et a conuicio omni eripi· si em non doluerit cōuicium non paciens· Quid em doles siquidē iniuste cōuicium pateris hoc maxime tristari non oportet sed illius miseri· si vero iuste multomagis flere oportet neq; doleas verbis sed corrigas in reb⁹ quare si vigilaueris dupla lucraberis· et ꝓpiaum facere deū silencio et actionē acapere ex his que dicta sunt corrige ea que acta sunt et glorią hāc humanā despicere· etiā hinc dolor nobis fit quomā multi ad insensatoz suspicionē inhyat· hec igitur vniuersa meditemur in opib⁹· Si em non hec direxerimus taliter vane et in amiter in mundū venimus· magis autē et in malo nō em sufficiat fides in regnū ducere sed hec maxime odem nare habet eos qui vitā malā demonstrant· Qui em scit voluntatē domini sui vapulabit mltis ꝓparem⁹ nos igitur ad exitus etenim nobis multis op⁹ est viaticulis vt sufficiena eterne vie acapientes viatica videamus dominū nostrū Jhesū xpm hec Criso·

Sequitur Oratio·

O mine Jhesu xpe qui hora diei vespertina a Joseph de cruce depm et inter brachia eius recipi voluisti a matre q̄z tua mestissima et aliis amicis tuis planctus fuisti fac me queso Joseph crescentē in virtutib⁹ quotidie et cōtinue et da vt peccata ꝓpter que crucifixus es et itez quasi in cruce ligatis plangendo et deponendo merear te de cruce deponere te q̄z quasi fasciculū mirre inter brachia amoris recipere vbi digneris dilecte mi semp cōmemorari et me a laqueis dyaboli custodire ne vnquaz vel in futuro valeam a te separari Amen·

De secundo opletorio Capitulum·lxvj·

Hora opletorij cogitabis dolorosꝰ et tristis qualiter tardāt hora rogat Johānes dominā vt pmittat adaptari et sepeliri corpus domini nostri antequā intret sabbatū in quo non licuit talia operari et eo ꝙ ꝓpter nimiā morā possent a iudeis pati calumniā· Tandē domina tamquā grata et discreta et cogitās qpli Johānī eēt p filiū cōmissa amplius contendere noluit ac signās et benedicens corpus vt volebāt aptari pmisit Tunc vnxerunt corpus et inuoluerunt in syndone munda quā ioseph emerat et ligauerūt illud intheis eaā alijs sez sudario qđ capiti adhibebatur in mistitis seu faltijs quib⁹ totū corp⁹ alligabatur que eaz omnia de limo erant et vt creditur in hodiernus attulerat ac eaā cū aromatib⁹ sicut mos iudeis est sepelire sez personas venerabiles hoc em acceperunt a patrib⁹ suis et semoribus· domina tamē semp tenuit caput ipsius in gremio suo qđ sibi reseruauit aptādū in magdalena pedes apud quos miseri cordia est consecuta· Tandem vero magdalena pedes lacrimis rigatos deuote abstergit a ꝓfexatur osculatur et inuolut et aptat fideliter q̄ melius nouit· Sic ergo aptato reliquo corpore respiciunt ad dominā vt ipsa cōpleat et omnes planctū rem apuunt· Omnes em sic amarissime flebāt vt vix q̄squ eoz loqui posset viderunt matrē omni solacio deditu tam et sup illā dabāt planctus planctum q̄ sup extinctū dominū suum· Remape eaā et tu planctum si forte dimiseras eū· Tunc domina videns q̄ amplius differe nō possit ponit vultū suū sup faciē filij et ex mundāa lacrimaz multomagis lauit faciez q̄ magdalena pedes abstergit aut et deosculās os eius in quodā sudario ipsū inuolut et diligenter aptat et itez benedicat eū et signat et tūc omnes adorātes flexis genib⁹ et pedes eius deosculātes acapunt et portāt eū ad monumentū qđ a monte caluarie distat passib⁹ quīquaginta· domina

tenuit caput et magdalena pedes reliqui vero erāt in medio· Vnde Anselm· sequere et tu paolissimum celi terrep thesaup et porta vel pedes vl manp brachiaq; sustenta terre defluentes mmutatim paolissimi sanguims guttas curiosius collige et puluerē pedū eip lmge dolorē quē maria exequijs filij sui tolleraut olim da uid m exequijs abner pfiguraut abner a ioab fraudulenter mterfectus erat cums mterfectionē rex dauid fe retrū sequens defleut et non solum ipse sup exequias eius plorauit sed eāā ad plorandum alios mouit Ita beata virgo et alij deuoti exequias xpi deplāxerūt et corda sua mtima ppassione fecerunt· Erat autē ppe locū crucifixionis ortus et in orto monumentū nouuz ipsius Joseph paose factū et in petra excisū id est in vno lapide sm quantitatē hominis cōcauatum in quo nondum quisq; positus fuerat in quo quia iuxta erat pter paschephe maop sepelierūt eū reuerent et deuote fletis gemby magnis singultibz et suspirijs validis· et sic dominū vite dederunt sepulture mortis sepelierūt eū m loco pmquo qz non potrāt longe portare pter sollemnitatē paschalis sabbati mminentē· Dū Crisq; vero breuitate temporis urgebantur et vespera imminebat et ideo ponunt eū m pmū monumentum Et Aug9· Accelerata vult mtelligi sepultura ne aduesperasceret quādo iā pter paraschephen facere aliq̄d tale non licebat· Tunc vt ait Aug9· illius exequias angelop milia miltum decantabant qui omnes conuenerant ad sepulchp domini sui illi cantabant laudes sed maria dabat gemitus et suspiria cordis· Dispensatiue autē m alieno pomitur monumento vbi nullus positus erat· Vt sm Ambro· et Crisq· non alius qui cū eo iacēret surrexisse a pfidis dicerētur· Vel sm Aug· sicut in marie virginis vtero nemo ante illum· nemo post illum conceptus est ita m hoc monumento nemo ante illum nemo post illum sepultus est· Et sm Jeronim9 In monumento exciso in petra conditus est ne si ex multis lapidibus edificatum fuisset suffossis tumuli fundamentis ablatus furto diceretur· Et sm Aug· Si eāā sepulchp fuisset m terra dicere potuissent suffodere runt terrā et furati sunt eū· Quod autē m alieno sepulchro dicitur positus paupertatem eius testatur· Vnde Theo· attende eāā habundanciam p nobis suscepte pauptatis· nāq; domū in vita non habuit post mortē quoq; m alieno sepulchro recōditur et nudus existēs a Joseph operitur· Vnde et Anselm· paup ita fuit xps vt non m sua domo nasceretur et veniens m hoc mūdo non haberet vbi caput suū reclinaret nec moriens vnde nuditatē suā tegeret nec mortuus vnde inuoluerētur nec sepulchp aut locū vbi corpus suū poneret Ideo eāā sm Ambro· et Aug· Saluator m aliena sepultura ponitur qz p aliena morientibz salute vt quod illi ppria sepultura qui m se mortē ppriā non habuit· Itē sm Ambro· Ad ostendendū q̄ non debuit detineri a morte Non enim ille sepulchrū mortis desiderauit q̄ de morte triumphuz quesiuit sm Jero· autē et Bedam ex simplia sepultura domini ambitio diuitū dēmnatur qui nec mortui et m tumulis possunt carere diuicijs Sed ait Aug9· pompa funeris agmma expēsaq; sūptuosa diligencia sepulture monumentop opulenta cōstructio vinop sunt qualiacūq; solacia non aduitoria mortuop hec Aug9· Non fuit m sepultura domini auq; non gēme non sericū sed lmtheamē puq et nudum Syndon enim pannus seu tela de lino est de quo eciam erant mstire quib corpus alligatū est et similiter capitis sudariū· Vñ s. m Jero· possumus mtelligere q̄ corpus domini non auro non gēmis non serico sed lithea mine puro obuoluendū sit Vnde eāā qui a m simplia syndone inuolutū est corpus Jhesu ideo siluester papa mstituit vt sacrificiū altaris non m pāno serico vel tincto vel auro texto sed puro lmtheo terreno et syndone munda cōsecretur i celebretur sm petq cantorem ex eo qd dicatur m syndone mūda i m monumēto nouo itelligi potit pallas altaris dalmaticas casulas albas sicut nec syndones fieri debere de aliqua veste pus m cōmunes vsus assumpta pter reuerenciā tāti sacramenti sed ex noua pus non mduta que domino dsecrata non debet ad omunes vsus assumi· sed nonne corpus xpi pomitur sepe m aureis aphis ita sed mediātibus pixidib nouis hec Petrus Sepulto autē domio mater eius omni corde amplexatur sepulchq et q̄ potrat voce benedixit filiū suum ad sepulchq sedēs mmixta illi manp extendit i desup illud exosculans amaro mimis dominū singultu deplorauit· accessit Johannes et lugens multū leuauit eāā lugentē i exeuntes omnes de monumento posuerunt magnū lapidē quasi p dauersa ad hostiū monumenti ne ipse locus bestijs eet patuus sed magnū q̄ non posset de facili remoueri et sine mltop auxilio amoueri ne aliqs veniēs posset tape corpus xpi qz p illud hostiū erat ad sepulchq mgressus In quo patet virtus resurgentis quē non potuit retinere magnus lapis i tollitur omns m resurrectione eius suspicio qz nec ab aliquo fieri potuit violēcia aut furtū aut fictio· Vnde Aug9· si fuisset lapis paruul9 suppositus dicere poterant dormientib nobis tulerūt eū· Et Jero· Saxū enim magnū apposuit ostendit nō absq; auxilio plurimop sepulchrum potuisse reserari· Mistice m actib Joseph i nichodemi signātur plura requisita a m nobis si xps m corde nostro debeat sepeliri· nā debet omunicans inuolutus ee lmtheamimib per munda affectionē et sciēcie puritatē· m syndone em munda Jhesū inuoluit qui eū pura mente seu mundo corde et corpore puro suscipit· Decet nāq; non solū pura amma sed eāā corpore puro corpus xpi suscipere· Inuoluere autē oportet qz misterū ei9 dauid et oculum est· debet eāā vnctus ee aromatib p feruentē deuocionem· cū mirra em et aloe Jhesū inuoluit q̄ crucifixum m corde cū amaritudine penitencie et compassionis recōdit· In nouitate vero monumēti designatur q̄ cor debet ee p gracā et puritatē mnouatū et ab omni vetustate peccati purgatū pusq; ad corpus xpi accedat

m quo eaꝫ cordꝫ ponit eum quando de ipso tngiter co
gitat qꝫ monumentū dicitur quasi monens mentem
Sumpturus igitur eukaristiā videat vt cor suū sit q̄si
monumentū nouū m quo locetur et q̄si ortus m quo
delectetur ne m monumento suo alius positus sit vel
arca hoc aliquid mutile exercuerit qđ erit si bene p pe
mtendā mundatū fuerit et mnouatū alioquī non pote
rit i eo digne sepelire xp̄m· p monumētū aūt lapideū
exasū m petra designat cordis stabilitas qꝫ debet m bo
no ꝓposito ee firmū et fixi soliditas m qua apud eccle
siam sepultus est xp̄s· hoc est fides xp̄i supra quā petrā
edificata est ecclesia· sed p custodia ommū p̄dictoꝝ
debet adhibere longanimitas pseuerande vt mens cor
pus xp̄i reapiens m p̄dictis odiationib⁹ mtendat fina
liter pseuerare et hoc designatur p saxū hostio monume
ti aduolutū· Ille eaꝫ sepulto xp̄o m corde suo aduoli
uit p dausura lapidē magnuꝫ ad hostiū qui se claudit
ne posset mgredi peccatū et ponit diligens obstaculū
cōtra peccati readitū ne xp̄s eū deserat et relinquat do
nec ipsū a mortuis resurgere faciat· Vnde Ambro· cū
pulcherrime lapis admotus est ne pateret· Q uicūq;
em m se humiliauerit xp̄m diligenter custodiat ne euꝫ
pdat ne pfidie sit mgressus· Vnde et Hylarius et qꝫ
mi p̄ter eū oporteat i pectora nostra penetrare lapis
hostio aduolutur vt michil absq; eo mferatur· Vo
luit aūt xp̄s m monumento tusti scꝫ Joseph sepeliri
Ad ostendendū qꝫ non requescit nisi m corde tusti et
qꝫ nō peccatoꝝ obscura voluit qꝫ amplius ꝓ ipsis mo
riturus non erat· Vnde Ambro· Mistice aūt tustus
corpus xp̄i sepelit talis em est xp̄i sepultura qui fraudē
iniquitatemq; non habeat tustus aūt corpus xp̄i ope
rit syndone vesti et tu dominū et domini corpus glo
ria sua vt et ipse sis tustus· Bene aūt m monumento
conditur tusti vt tustiae habitatione requescat hec
Ambro· De monumento domini fertur qꝫ domus seu
spelunca fuerit rotunda de subiacente rupe exasa· erat
em lapis seu rupis grādis m orto m cuius latere erat
monumentū exasū seu spelunca habēs octo pedes lō
gitudinis et totidē altitudinis et est tante altitudinis vt
homo mtro obsistens et m eius pauimento rectus stās
vix posset manu extensa culmē attingere mtroitū patu
lum habens ab oriente cuius lapis ille magnus aduo
lutus atq; appositus erat p hostio· m cuius monumēti
parte aquilonari sepulchꝝ domini hoc est locus domi
nica corporis de eadē petra exasus est septē pedes et me
diū habens longitudinis et a cetero pauimento glaus
emmens tres palmas et media habēs altitudinis eius
demq; existens latitudinis cuius est altitudinis qui vi
delicet locus non desup sed a latere meridiano totus
est patulus vnde inferebatur corpus vt ēet quasi sar
thophagus suppositus fundamēto et mdmatus super
latus aperturā habens a latere et nō supius· Color aūt
eiusdē monumenti ac loculi rubicundo et albo dicitur
ee pmixtus· Monumentū ergo erat ad modū domu
cule factū mtra qđ erat sepulchꝝ xp̄i positū· Hic em
sepulchra undoꝝ amiq̄t⁹ et maxime magnaꝝ psonaꝝ
solebāt fieri vt eoꝝ filij possent eaꝫ ibidē sepeliri ꝓpter
hoc dicitur frequenter de regib⁹ iuda sepultus est m se
pulchro dauid ciuitatē· Est aūt ibi m eodē loco ob reuerē
ciam dominica sepulchri artificioso opere forma rotun
da vno tantū fozamine supiori apto dominice resurre
ctioms ecclesia maxima ostructa ottinens montē cal
uarie ac locū sepulchri et multa alia loca sacra i qua se
pulchꝝ dominī est infra quādam cellulā rotundā pul
chris lapidib⁹ ostructā· hec siquidē ecclesia dominica se
pulchri est patriarchalis et habuit canonicos regula
res et p̄orē sm habitū et regulā sancti Augī· vnientes
quib⁹ loco abbatis patriarcha p̄erat cui solū obediena
am pmittebāt hec ecclesia inter sancta et venerabilia
loca non immerito obtinet p̄napatū m cuius loco taꝫ
magna et mira p dominū sunt facta et ostensa· q dies
erat parascephes id ē ꝓparatoris scꝫ sexta feria m q̄ ꝑ
parabāt illa que m sabbato omedi debuerunt et sab
batū illucescebat qꝫ vesperam ad sabbatū ptinens insta
bat a q̄ sollemnitas sabbati mpiebat· Vbi sciendū qꝫ
sicut homo sexta feria creatus est et peccauit sic xp̄s sex
ta feria p homine mortuus est et satisfecit· vñ et dixit
ostūmatū est opus scꝫ recreatoms sicut eadē ostūmatū
est opus creatoms et sicut sabbato requeuit ab om
mi opere suo sic sabbato quieuit m sepulchro m signum
qꝫ m hac sexta etate p eo operari et pati debemus vt m
septima cū ipso requescamus resurgam⁹ donec m octa
ua veniente gloria resurrectioms cū ipso simul gl̄a p
fruamur· Vñ Beda parascephe grece latine ꝓparatio
interp̄tatur quo nomine mōri qui inter grecos diuer
sabāntur sextā sabbati que nunc a nobis sexta feria vo
catur appellabāt eo qꝫ m illo ab omni ope suo requie
uit vnde et hāc sabbatū id est requiē vocari p̄cepit re
cte dominus eadē feria sexta crucifixus humane repa
racōis implenit archanū· Sabbato aūt m sepulchro
requiescens resurrectioms que octaua die ventura
erat expectauit euentū vnde nostre simul deuocoms
ac beate retribucoms p̄lucet exemplū quos m hac q̄
dē sexta mundi etate p domino pati et velud mundo
crucifigi necesse est· m septima vero etate id est cū le
ti quis debitū soluit corpora quidē m tumulis· animas
aūt secreta m pace cum domino manere et post bona
oportet opera quiescere donec octaua tandē veniente
etate eaꝫ corpora nostra resurrectione glorificata cū
animab⁹ simul m corruptioē eterne hereditatis acci
piant vnde pulchre septima dies m geneſi vesperam
habuisse non legitur qꝫ requies animaꝝ que m illo se
culo nunc est non consūmenda meroze sed plenioꝛi
gaudio futuro est resurrectionis adaugenda hec Be
da· Vbi eaꝫ nota qꝫ inter cetera misteria que hodie ec
desiā fiat hoc vnū ē qꝫ hodie p omnib⁹ orat· cuius ra
tio est qꝫ xp̄s fuit hodie valde liberalis m largiendo qꝫ
ad modicā petitioē dedit latroni regnū celoꝝ fuit
valde largus ni redimendo qꝫ non guttam sed totam
sanguinem p nostra redemptioe dedit· Vnde m ps·

Quia apud dominū misericordia et copiosa apud eū redēptio ideo eaē ad similitudinē xpi est hodie multum liberalis in orando et multum pia in parcendo hodie eaē fideles ecclesias oēs et altaria visitare consueuerunt. Cuius triplex est ratio. Prima qz illa visitatio repsentat visitationē apostolorū et sanctarū mulierū que crebro visitarunt sepulchrū. Secunda est qz xps hodie omnes sanctos qui fuerunt a pncipio mundi vsqz tunc pnaliter visitauit dū ad lymbū descendit. Tertia est qz sancti hodie debent valde liberales ee. fuerunt enī hodie de carcere liberati et m celeste imperium sublimati. Si quis enī de carcere liberaretur et m imperiū sublimaretur illā diē vtiqz multū diligeret et in illa die multū liberalis eet. Merito igitur hodie fideles sanctos visitāt vt ab ipsis de carcere liberatis et m imperium sublimatis beneficia valeāt obtinere. Mulieres autē que erāt xpo deuote funus subsecute quomodo et in quo loco corpus domini ponerēt diligenter cū rauerūt respicere et vocare vt ei postea tempore ogruo munus sue deuotionis possent offerre et officiū funeri impendere ac corpus eius mungere. p hoc signat qz anime deuote debent misteriū passionis xpi sollicite cōsiderare et eā pfecte imitari. Unde Beda sed et hactenus sancti mulieres die parasceues id est pparationis idē faciunt cū anime humiles et quo maioris sibi conscie fragilitatis eo maiori saluatoris amore feruentes passionis eius vestigijs in hoc seculo quo requies est pparanda futura diligenter obsecuntur et si forte valeāt imitari pia curiositate quo ordine sit eaē passio opleta ppendunt qua lecta audita recordata mox ad paranda opera virtutū quibus delectetur xps se ouertunt vt si mita pseuerantie vite parasceue in requie beata expectēt tempore resurrectionis occurrere xpo cū aromatibus spiritualiū actionū hec Beda. Joseph aūt et nichodemus mirabiliter domino et adorātes sepulchrū recesserunt. Maria vero et alij qui circa amauerunt remānerunt sedentes extra sepulchrū ac lamentātes dominū et expectantes eius pmissū. m quo ostēditur eas constāter et feruor dilectionis erga dominū qz recedentibus discipulis et alijs notis adhuc remānserūt circa sepulchrū. Unde Hiero. Ceteris relinquentibus dominū mulieres in officio pseuerant expectātes qđ pmiserat Jhesus et ideo meruerūt primo videre resurgentē qz pseuerauerūt vsqz in finē. Unde et Raba. Alijs notis Jhesu ad sua redeuntibus sole mulieres que arcenaus amarunt obsequium funeris inspexerūt expectātes qđ pmiserat et ideo post resurrectionē primo vident beate mulieres q̄ mimistrauerunt viuenti astiterunt morienti obsecute fūt sepulto et sic congaudent surgenti. Unde et Crisos. vidisti mulierū fortitudinē vidisti dilectionē vidisti magnanimitatē que vsqz ad mortē fuit imitemur has mulieres nos viri neqz derelinquamus in temptationibus Jhesū hec Criso. p deuotionē quippe harū mulierum ostenditur qz deuote psone mundo mortue debent cū xpo p passionē sepeliri vt mereātur resurrectionis eius participes fieri. Lava ergo et tu lacrimis corpus eius sanctissimo sanguine asperfū et unge ipsum unguētis sancte deuotionis et oracōis et porta brachijs caritatiue et humilis operationis et sepeli cū aromatibus bone conuersationis ac bonis doctrinis et exēplis cū misticis gemitibus plāctibus et lamentis et cooperi sub amoris et deuotionis pauimento discipule tue in synodone et castitate mentis et ac sudario et labore penitētie et sedebis ibi tecta eū ad monumentū donec videas ipsum a mortuis resurgētem. Queso ne mortuū p te dilectū relinquas sed totis desideriis in sepulchro reapias strigas cauidissimis cogitationū et purissimis affectionū in theamimibus roseas speciosissimas amarissimas et plagas donec te ducat in resurrectionis sue letitiā mirabilibus dotibus decoratā et in ascensionis sue excellentiaz sup omnes celi ordines eleuatā. Et nota qz licet in hac sepultura xps nichil passus fuerit qz mortuus tū hoc factū in se miserabile fuit et lamētabile pter rationes et causas sup arca deposition dñi de cruce tactas. Ex h articulo sepulture trahūtur plura documenta. Primū ē sin Theo. q nos simus imitatores Joseph in hoc quādo corpus xpi susceptū fuerit a nobis et nouimus tūc debemus ipsum ponere in monumento nouo excauo in petra id est in mēte nostra ymagine misericordie renouata et firmata in christo qui est petra. Ut dicat illud in Cañ. tenui eū neqz dimittā. Secundū est qz sicut dominus passus mortuus et sepultus ac lamētatus fuit sic et nos lamentari eū debemus p opassionē et veraz opunctionem. Tertiū est qz sicut xps sepultus custoditus fuit sic et nos eū in mente nostra sepultū firmiter custodire debemus ne latrones id est demones sepulchrū cordis nostri subintrent et furētur nobis Jhesum. Quartū est qz et nos qui spiritualiter mortui sumus peccatis discepelamur eaē cū xpo ita vt absconsamur et quiescamus a peccatis sic qz vetus homo in nobis amplius non resurgat. Unde Apo. Sepulti sumus cū xpo p baptismū in mortē. Ubi Glo. xps in psona veteris hominis habebat mēbra cōfixa in cruce ne ad pristinos actus mouerentur a quibus eaz mortuus et sepultus quieuit humanis subtractus aspectibus p hoc exigens a nobis vt membra nostra otinē ae et uisticae clausa officia habeamus ne ad pristina mala redeamus a quibus eaē ita pfecte quiescamus vt nec eoz visio nec memoria habeatur. et sic veteri homine in nobis crucifixo mortuo et sepulto ad bona resurgētes in nouitate vite abluemus hec in Glo. Ad confortandum se huic articulo ymaginet homo quasi cor suum sit xpi sepulchrū et imibi ipsum venerabiliter recondat reconditū lamentabiliter defleat et diligenter custodiat ne ipsum amittat. Consepeliat eaē seipsum in eodem sepulchro cū Jhesu et ruminet sensum documentez vel alias sicut dominus ministrabit. Jhesu q̄ in monumento sepeliri lamētari et custodiri voluisti da michi te m corde meo spiritualiter sepelire lamentari et diligenter custodire vt et ego tibi consepultus tecum merear ad

resurrectionis gloriam puenire et qui positus in sepulchro a visu hominū es segregatus in pace dormiens absconde interim me seruū tuū in abscōdito faciei tue turbacione hominū vt mundo mortuus tibi viuens in te dormiā et suauiter in te requiescā. Hic videndum est qualiter debeamus cū xpō sepeliri. Sepulchr aūt istud in quo debemus sepeliri est ipsa religio in qua ipse religiosus spiritualiter debet mundo mori sepeliri. Assimulari autē debet religiosus mortuo et sepulto quātū ad plura. Primo quantū ad sensū rei qz sicut mortuus et sepult⁹ nichil ꝓprīū habet sic et religiosus nichil ꝓprīū habere sed omnia in omuni dimittere debet. Secundo quantū ad sensū carnis et motū qz sicut mortuus ꝑuatur sensu nec sensibus gaudet sic et religiosus debet ee mortuus quantū ad delectaciones que ad sensū carnis ptinent et sicut mortuus se mouenti non obtradiceret sic et religiosus ꝑlato se regenti non debet obtradicere sed in omnib⁹ obedire. Tertio quantū ad domicilium qz sicut mortuus daditur in sepulchro sic et religiosus debet ee dausus in dausto et sicut mortuus de monumento non exit nisi missionē dei in die iudicij sic nec religiosus debet exire dausū nisi missione ꝓlati et sicut mortuus non murmurat quando transfertur de monumento in monumentū sic nec religiosus debet murmurare quando transfertur de monasterio in monasterū. Quarto debet assimulari maxime morti xpi in morte em xpi anima fuit a carne separata tm anima et caro fuerūt dumittati vnite sic in vero religioso anima debet ee separata a carne vt scz carni non consentiat in aliquo carnali amore anima tm et caro debent esse vnite anima p amorē caro p incorrupcionē vt possit dicere cū ꝓpheta Cor meū et caro mea exultauerūt in deū viuū. Sepultura xpi olim filij Jacob ꝑfigurauerūt qui fratrē suū Joseph in cisternā miserunt. hanc eciam Jonas ꝑfigurauit quē piscū de nauī in mare cetus deuorauit Jonas fuit p tres dies et noctes in cetu sic et ipse fuit vsq ad triduū in monumento. nunc recogita qualiter dominus tuus septē horis ꝑdictis ꝓpe passus sit et ausculta eū quasi te moueret et diceret. cum primo nocte surrexeris ob reuerenciā illius amoris quo me vinctū tradidi in manus malorū et quo factus sū obediens vsq ad mortē dispona in corde tuo obedire velle ad omnia que tibi mungunter. Circa primam ob reuerenciā humilitatis qua coram indigno iudice velud agnus mansuetus steti subiacas te omni creature ꝓpter me et ad quecūq vilia opera sis paratus. Ad tertiam ob amorē quo ego obtemptus ꝙputus et obprobrio saturatus sui reipsū obtemnas et vilipendas et obprobria patienter sustineas. Ad sextā crucifigas tibi mundum tecū mundo cogitans qualiter ego omnīū creator ꝓ amore tuo crucifixus sum et omnia delectabilia mundi sunt tibi quasi crux amara. Ad nonā moriari mundo et omni creature scz vt amara mors intantum cordi tuo dulcescat vt omnis creaturā delipiat. Circa vesperam qua de cruce deposit⁹ sū recolas in gaudio qualiter post mortē et omnes labores tuos felix requiescabis in sinu meo. Ad cōpletorū memoris vnionis illius qua spiritus vnus mecū effectus meipso in sūma experiēcia ꝑfruer⁹ que vnio hic in via mapit ꝓ voluntatis mee et tue concordiā in omnib⁹ tā ꝓsperis q̄ aduersis et in futuro oplebitur ꝓ eternaz gloriā in celis. Appinquante autē termino et nocte dicat Johannes domine q̄ eis expediat recedere qz non est quemadmodum ibi remanere vel mori vel de nocte ad ciuitatem redire. Tunc domina put potest surgit et ad monumentū genu flectit et ipsū amplectitur et benedicta tā crudelia gemitib⁹ fatigata doloribus afflicta ploratibus nequibat stare pedib⁹ tamē sicut potuit mulieribus sanctis aduita cunctis plorantib⁹ simul cū ea cepit recedere. Cum autē venerunt ad crucē ibi ipsa genu flexit et crucē adorauit. similiter et omnes fecerunt Cogitare namq potes q ipsa fuit ꝓma que crucē adorauit sicut et ꝓma que filiū natū adorauit. Hec autem sancta crux post passionē et resurrectionē domini per iudeos cū cruc⁹ latronuz sub monte caluarie ꝓfunde sub terra abscondita fuit vbi ducentis annis et amplius vsq ad tempora ostantini et helene latuit sed helena in lapide plusq̄ .xx. passibus fodiens ipsas cruces tres inuenit quib⁹ sublatis crucē domini ab alijs signo resurrectionis mortui ꝓbauit et discernit. Ipse autz locus in quo crux inuenta est distat a loco caluarie de cem pedib⁹ versus orientē descendendo vbi in ecclesia que continet montē caluarie est cripta ꝓfunda inferior pauimento .xl. gradib⁹ vel arca et sunt ibi quatuor columne que dicuntur mortē domini fleuisse. Demū redeunt versus ciuitatē et per viā sepe domina se vertit retro aspiciens p opassionē. intrantib⁹ autē illis ciuitatem multi videntes dominā motī pietate sup illius dolore ad luctū ouertebantur amaz et occurrit vndiq bone matrone et virgines ambulantes post ipsam et assodiantes eā p viā et ꝙsolantes ac eā lamentantes eā sed et tam hommes p quos transiuit opacebantur eidē et moti fuerunt ad fletū vndiq fit ploratus magnus et luctus nā dolor eius multos fecit dolentes vix lacrimas ꝙtinere poterant quecūq eā plorantē viderūt fiebat luctus quocūq transiuit maria plorauit ipsa plorabant et omnes ambulantes cū ea plorabant et multi venientes obuiā ei. sic itaq deducatur a ploratib⁹ ploratus quousq̄ puentū est vsq ad domū Johannis. Cum autē venerunt ad domū tunc ipsa vertens se versus dominas illas mdmauit se agens ḡcias Ille vero mdmantes se eidē valedixerunt et cū lacrimis recesserunt. Intrauit ergo domina domū ibi resedit ibi pmānsit et eā Johānes in sua cura et custodia tenuit ac sup ꝓprīā matrē omni corde amauit fleuit et plāxit valde cū Johāne magdalena et sororib⁹ suis. soluit dolori amaras lacrimas filij sui mortē nimis amaram in corde suo recolens ac passionis loca et cuncta que passus fuerat in animo reuoluens tādem Johannes hortādo q̄ desisteret ꝙsolatus est eā vt poterat. tu

Coducto

quoq; experiaris vires tuas si scires eam consolari et ofortare q; pax omedcaret et alios omedere faceret q; adhuc ieiun sunt et refectione mdigent ac eis parare et mimstrare coneris et postea benedictione ab ea et alijs singulis accepta recedere poteris· Hic nota q; ho die scz die parascephes non ofecratur hostia q; vera ho stia hodie est oblata· Jn hac eaā sexta feria m q; pass? est xp̄s multa sunt facta dwersis ām et viab; de qui bus iste versus Salue festa dies que vulnera nostra coherces Angelus est missus est passus m cruce crist? Est adā factus et eodē tempore lapsus Ob meritū dra me cadit abel fratris ab ense Offert melchisedech ysaac suppomtur aris Est decollatus xp̄i baptista Johānes Est petrus ereptus iacobi sub herode pemptus Teor iam audire et reatare uidez blasphemias· Altera eñ die que est post parascephen iā mcepta scz cū iā sexta feria transisset et sero facto post solis occasū sabbatum iam mtrasset ouenūt mez sacerdotes et phariset ad py latū dicentes Domme recordati sumus q; seductor il le dixit adhuc vwens post tres dies resurgā qō dicūt illi ex mundia est que eaā ppriū nomē non patitur et dicentes seductor hoc qō ipsemet erant domino impo nunt non sufficat seductoribz scelus mortis mū et post lacerent famā eius· Est autē seductio duplex scz bona et mala· Prima est seductio sanctitatis scz a falsitate m veritatē de qua dicit Jero· Seduxisti me domme et seduct? sū· Alia est puersitatis scz a veritate m falsi tatem et hāc imponunt uidi xp̄o· Vnde Jero· prima pes aūt sacerdotū licet mmensū fecmus m nece domini ppetrauerint tamē non sufficat eis nisi eaā post mortē eius occpte neqtiae virus exerceāt famā cuis laceran tes et quē nnocentē sciebāt seductorē vocant· Sicut autē cayphas ignorās ante ppetrauerat dicens Expe dit vnū hommē mori p populo vt non tota gens pe reat sic et modo· Seductor eñ erat xp̄s non a veri tate m erorē mittens sed a falsitate m veritatem a vi cijs ad virtutes a morte m vitā ducens hec Jero· tube ergo custodiri sepulchz nē discipuli furentur eū et di cant alijs q; surrexit a mortuis stulti custodiaz petunt quasi m sepulchro teneri valeat q; vbiq; est et ommia otinet· Vnde Ambro· Quanta malicia sacerdotū q; nō tamtū magistro sed eaā discipulis detrabūt et erit no uissimus error peior pore· Vbi Raba· Jn hoc autē ig norāter vez dicunt peior eñ fuit otemptus penitētie m uidis q; error ignorāce. peior eñ erat mfidelitas resurrectionis q; crudelitas passionis· Confitent er go plane q; prius fuit error m domini nece· Vnde et Criso· vide et qualiter eaā nolentes ocrtāt ad demō strandam veritatē irrefragabilis eñ demonstracio re surrectionis facta est p ea que ptenderunt· Quia eñ custoditū est sepulchz nulla fraus facta est· Si aūt fraus facta non est manifeste et irrefragabiliter domi nus resurrexit hec Criso· Pylatus vero iaz fatigatus dixit eis habetis custodiā id est do vobis licenciā po nendi custodes et docdo q; capiatis milites ad custo diendū eū p vestra voluntate ite et custodite sicut scitis quasi diceret si debet resurgere male potestis custodire q; impius et famus erat pylatus qui sicut xp̄m pmi sit occidi ita et custodiri eū mortī adiudicauit eis ecc am custodes dedit vadunt illi et vementes Aluc pmo corp? eius mspiciunt et eū qui auctor vite daruerat m infernī daustris retentū se deprehendisse letantes sepul chrum muniunt milites armatos custodes ponunt la pidem qui erat m hostio monumenti vnde accessus m ipsum erat sigillo p̄sidis ac eaā sigillis suis signāt ne aliquis sine scitu eoz mgredi possit et diligenter om ma faciunt et m hoc apparet malicia eoz q; eaam m cu stodibz non offidunt sed msup sigilla apponūt· hoc aūt totū volunt dominus fieri ppter maiorē certitudinē re surrectionis sue vt et ipsi quāuis nolentes sibi tamē testes fuit dominū resurrexisse et nullomodo sic positū furari potuisse· non est eñ obitū nec sapiēcia nec fortitudo contra dominū· et recte m tali loco dominus sepul turam suā elegit vbi nulla possibilitas fodiendi eet ēre nus omnē occasionē calumnīandi iudeis auferret· Ne forte si in macerta oclusus eet vel quolibet pariete di cerēt ipsi discipulos illius eū furatos fuisse. Vñ Jero· non sufficerat pñcipibz sacerdotū et scribis et phariseis crucifixisse dominū saluatorē mū sepulchz custodierūt cohortē accperent et signarent lapidē et quantū m illis est manū apponerent resurgenti vt diligencia eoz no stre fidei p̄ficeret. Quāto eñ diligencius seruatur tan tomagis resurgentis virtus ostenditur. Vnde et Cri· Et m durissimo silice erat lapide exactū et grādis lapis po situs est ad hostiū et custodia ponitur militū m arcuitu vt quamfortius seruatur ne seruari possit seu furari tantomagis virtus dei appareat eū resurrexerit· si eñ sepulchz fuisset m terra dicere possent suffodermt ter ram et furati sūt eū si fuisset lapis paruus positus dicere poterant lapis paruus fuit et dormientibz nobis tu lerunt eū· et mez diligencia scribaz p̄dest fidei nostre· seruate pharisei seruate deus m iudi non potest deus m sepulchro teneri non potest qui erat celū et terrā cunus m pugillo terra est et celū qui appendit mundū m tri bus digitis· Qui ergo appendit mundum vno sepul chro non potest cōtineri· Vñ eaā Hylarius metus fu turi corporis et sepulchri custodia atq; obsignacō stul tiae atq; mfidelitatis testimomū est cū pus p̄cepto do mini cōspexissent de sepulchro mortuū suscitatū· Pyla tus autē p̄dictus postmodū m multis apud tyberium cesarē a iudeis accusatus deportatus est m exilū lug dunum vnde erat oriundus· herodes vero qui sensit pylato et m nece domini deportatus est m exilū vien nam et ibi mortuus est·

Sequitur Oracio.

O Omme Jhesu xp̄e qui opleroris aromatibus vngi et condiri ac syndone et alijs linthels muolui et ligari matrēq; a alijs amias tui lamentantibz ad sepeliendū portari et sepeliri voluisti da michi qso vt te aromatibz vngā p feruentē deuocō

et tonaz conuersacionem syndone et lintheamimibꝫ te
inuoluā p mundā affectionē et cōscienᵹe puritatē la-
menter te lacrimis penitenᵹe et cōpassionis postremaz
brachijs caritatiue et humilis operacionis et sepeliā te
m corde meo per uigem recordacionē et memoriā vt et
ego tibi cōsepultus peruemre tecū merear ad resurre
ctionis gloriam Amen·

De hijs que passus est dominus et de laude cruᵹis Capitulum·lxvij·

Considera nūc que p salute hominis omni
tempore et specialiter hodie passus est do-
minus vt mᵹ aduertas quantuz sibi de-
beat quilibet xpianus· hec em̄ que p no
bis passus est sup omnia que operatus ē
valde amabilē eū nobis reddunt et nos ad eū amādū
foꝛcius astrmgunt· Vnde Bern̄· valde ommino michi
amādus est p quē sū viuo et sapio p hijs ergo ita sū
amans te quantum possum sed ē qđ me plus mouet
plus vrget plus accendit sup omnia mquam reddit
amabilē te michi Jhesu bone calix quē bibisti opꝰ no-
stre redempcionis hoc ommno facile amoꝛē nostrum
vendicat totū sibi hoc inquā est qđ nostraz deuocionem
et blandijs alliat et uistiꝰ exigit et arcius strmgit ac
affligat vehemencius. Multū quippe laboꝛauit m eo sal
uatoꝛ nec in omni mūdi fabꝛica tm̄ fatigacōis auctoꝛ
assumpsit· illa demᵹ dixit et facta fūt mādauit et crea
ta sunt. at vero hic et m dictis suis sustinuit cōtradi
ctiones et m factis obseruatoꝛes et m tormentis illu
soꝛes et in moꝛte expbꝛatoꝛes. et itaz memento iā ho
mo et si de michilo te factū non tamē de michilo redēp-
tuz sex diebꝫ odidit omnia et te nitꝛ omma ac vero
p totos·xxx·ānos operatus est salutē tuā m medio ter
re· O quātum laboꝛauit sustinens hec Bern̄· Vnde et
Ambꝛo· plus itaᵹ michi deus cōtulit redimendo qꝫ
creando· Creando qppe me michi dedit· redimendo aūt et
seipm̄ dedit et me michi reddidit itaᵹ si me totum illi
debeo p me facto quid iam addā p me refecto. non
em̄ tam facile sū refectus sicut factus· siquidē de omni
qđ factū est dixit et facta sunt· m me autē reficiendo
et dixit multa et gessit mira et pmlit dura nec tm̄ dura
sed eā mdigna hec Ambꝛo· Non est autē estimādū
q passionis sue penā m eius solum capacione et tradi-
cione fuerit mchoata sed pcius ab mstāti sue ꝛcepcio
nis vsᵹ ad moꝛtē eius duraut· Cum em̄ moꝛtē suam
acerbissimā quā p salute nostra pati volut firmissime
p̄sciret et eaz futurā infallibiliter cognoscꝛet opꝛtuit
qꝫ m qualibet hoꝛa pro ea naturaliter doleret preser-
tim cum cogitaret tantam moꝛtis acerbitatem et tan-
tam doloꝛis generalitatez que per totum coꝛpus et om
nia membꝛa coꝛporis et per omnes vires inferioꝛes
anime diffundi debuit· Multa vero de hijs que do-
minus est passus p nobis colligi possunt ex verbis
Aug̃· dicentis attende et intellige anima mea tempus
beatissime passionis passus ē Jhesus meus amoꝛ me
us dulcedo mea spes mea beatitudo mea ꝺsolacō mea
in omni tempoꝛe m toto coꝛpoꝛe et m omni suo opere
m tempoꝛe infancie angustias vteri paupertatē asperi
tatem et humilitatē p̄sepij psecucionē aduersarij fugaz
egipti m tempoꝛe adolescencie disputacionē p̄apita-
cionem m tempoꝛe iuuentutis amarissimam et turpis
simaz passionē· Passus est eaā m toto coꝛpoꝛe in ocu-
lis effusionē lacrimaz m auribꝫ auditū ꝺumeliarum
et blasphemiaz m gemis molestiā alapaz m naribꝫ fe
toꝛē sputi m oꝛe amaritudinez aceti et fellis m manibꝫ
vincula ꝛ pedibꝫ afflictionē plagaz m toto coꝛpoꝛe fla
gellacōz ꝛ in ope detraxerunt p̄dicacioni cōuersacionem
miraculoz operacōm traditur ꝛ ligatus iustus ꝛ inno
cens sicut agnus ad iudicium sicut latro ad suspendū
et tamē nō querit vindictam non ostendit impacien
ciaz· ymo arguit petꝛ amputantē auriculaz cū posset
obtinere a patre legionē angelicā duodenaz· Ligatur
ergo sicut latro accusatur vt latro ꝺemnatur vt la-
tro expellitur vt latro plectitur inter latrones vt pn̄
ceps latronū ligaris domme vt soluas vincula pecca
toꝛum vt dissoluas colligacones impietatis et fasci-
culos ꝺpmentes pungeris bone Jhesu spinis dauis et
lancea vt sit in nobis recta mtencio discreta operacio
manifesta dilectio flagellaris vt a me flagella tue ira-
cundie propulsares vulneratus es domme Jhesu pp̄
ter peccata nostra attritus ppter sceleꝛa nostra vt sint
plage tue nostroꝛum efficax vulnerū medicina· Tem
pus etiam dulcis Jhesu tuam aggrauat medicina
passionem· Passus enim es tempoꝛe nocturno diur
no frigido estiuo in matutinis castigatus in mane ac
cusatus in tercia acclamatus· In sexta condemnatus
In nona cum clamoꝛe et lacrimis expirasti· plange
igitur et dole et anima mea satage et deducant oculi
tui lacrimas et non taceat pupilla oculi tui super fra-
trem tuum decoꝛ nimis et amabilē sup amoꝛē mulie-
ruz q̄ vestiuit te cocano et p̄buit tuo cultui ornamen
ta· Dolebis em̄ si ꝺsideres lacrimas mulieꝛ lacrimas
piscatoꝛ lacrimas insensibilū si videas obtenebracio-
nem solis vt celaret membꝛa domini pacientis terre mo
tum ocussionē lapidū resurrectionem coꝛpoꝛ apaci-
nem monumentoꝛ et velū dissolutū lacrimas pacien
tis et lacrimas gentilis· Dolet em̄ beata virgo ma-
ter de ꝓdicione et capacione de ꝺemnacione crucifixio-
ne potissime in omendacione et deposicione locus eaā
tuā bone Jhesu aggrauat passionem· Passus est enim
dominus Jhesus m p̄sepio m deserto m templo m ho-
spicio in itinere m orto m atrio m p̄torio in loco cruci
fixionis m p̄sepio indigenā in deserto pugnā in tem
plo resistenciā in hospicio obseruacionem deuocionem
in itinere fatigacionem et molestiaz in orto sudoꝛem
sanguinis verbū et osculū ꝓditoꝛis vexacionem coꝛ-
poris ꝺprehensionem ꝛ ligacionem cohortis in atrio in
terꝛogaciones alapaz afflictionem trinā negaciones
accusacionē et in facie ꝺspuunt colaphis cedunt in fa-
ciem palmis percucunt insultādo et illudendo ꝓphetam
eum dicunt in p̄torio imquitatē testiū et accusacionez

infidelitū amarissimā flagellū iniquum iudiaū illusionē
pfequenaum·et vide puersitatez nimiam iniquitatem
maximam iudicatur iudex deridetur rex cruciatur ponti-
fex vide iniquū iudiaum ex parte testiū qz non conue
niunt ex parte rei qz accusatur innocens·defiat eaam
in isto iudiao rectitudo animi· Saebat enī qz p inui
diā tradidissent eū· defuit eaā iusta causa qz nō culpa
ppria sed aliena iustus ordo qz capitur et ligatur ante
sententiaā· Admittit pylatus accusationē falsā condem
nat innocentē ad crucis ignominiā erubesce pylate iu
dex inique· Quomodo vincēris superaris subuerteris
seduceris qui pus eū eripere conabaris iure omnium cō
sternidime loa flagello corporis erubescite infideles pfi
di iudei q magistrz et dominū vestrz crucifigitis et oc-
aditis plectitur in loco crucifixorio· Patitur namqz dei
filius amor eternus sincerus dulas et suauis in mulie
ribus plangentibz in iudeis infidelibz in latrone blas-
phemante in populo acclamante in matre lamentāte
et lacrimante· Attende eaā et intelligeanima mea ge-
nus mortis sue·fuit enī illud turpissimū amarissimū
vilissimū acerbissimum· Spoliatur enī vestibz expel
litur a cunbz crucifatur cū latronibz illudinur a militibz
illudiē in domo herodis in veste candida in domo pī
apis colaphis sputis et alapa in ptorio iudicis in ve-
ste purpurea in corona spinea in salutaaone in genu
flectione irrisoria in cathedra crucis in titulo in oppro
bio in multiplia obprobrio·fuit eaā amarissimū si ospide
res causalitatē generalitatē durturnitatē et acerbitatem
Causa enī non est tua sed mea domine Jhesu tu enim
solus fuisti absqz macula passus es generaliter·vt vi-
deas igitur anima mea generalitatē hanc vide lectum
sponsi non est floridus non est aureus vl argenteus
sed durissimus nescit emm straminia deest culatra im-
theamma coopertoria pulunaria·vide titulū famosū
tripliater a pylato descriptū ostenta abum eius et po-
tum omitatū eius scz mulierz et latronū verba et ver
bera vincula et flagella coronā et lanceā·passus ē eaā
in ommibz partibz vt misericordia redemptoris amo-
ueat puaricatoris transgressionē· Acerbitatē eaā ha
bet Jhesu passio tua et ppter innocentiā ex parte tui ex
cecaaonem et ingratitudinē ex parte populi et ppter cō
plexionē ex parte corporis opassionē ex parte matris
et tui dilecti collegii et qz patris in partibus magis
passibilibz et sensitivus qđ acadit ppter tanitatē et tene-
ritudinem carnū multitudinē ossium et collectionez
numerozuz. Pateris igitur domine deus meus et dux
meus et nutus meus in latere manibus et pedibus vt
acceleares hominū originalis actualis et venial cri-
minis medicinam· Pedisti etenim domine Jhesu xpī
sanguinē tuum in pcium redempaonis et in potū fide
libus mebraaonis in lauacrz comqunaonis in an
tidotū curaaonis in fcutuz psentis impugnaaonis·fuit
igitur bone Jhesu lectus tuus durissimus abz et potz
amarissimus crucialus singulari et acerbissimus· Nec
reuocat te nec retrahit interim? amor matris aut ti-
mor turpissime mortis non pudor spoliati corporis·
non dolor singularis aut fallaaa sponsionis qz indu-
tus es veste nupaali instructus lege legali armatus
amatura spirituali· Egredere igitē filia syon et vide glo
riaz salomonis in equitatura in ramis in vestibz et lau
dibus· Quomodo emarcuit tam ato flos glozie tue
umbra honoris tui·immix ouerunt honorē in ob-ps
brium dulcedinē in absynthiū· Portas enī crucē in
humeris spoliaris vestibz tuis cruciaris flagellis saaa
ris obprobriis de urbe expelleris vide nostri sapienaam
salomonis a parte temporis·passus est enī sexta feria
hora sexta vt hominē lapsū sexta hora et die p mortem
suā repararet a parte medij hoc enī opus nostre salu
tis ordo deposcerat vide et paaenaā ipse etenī tam-
quā agnus qui portatur ad victimā et sicut ouis ad
ocasionē ductus est vide eius humilitatē qz damnat
cū latronibz vide caritatē qz indulget crucifigentibz vi
de et paupertatē. pauper enī fuit et in laborib pauper
tatez tuā michi ostendit bone Jhesu mater tua familia
tua domus tua domus inquā psepij cenaculi patibuli
et tumuli equitatura asine et pulli vbi fuit insigna tua
rex reguz princips pastorz vbi est eqtatura tua vestis
purpurea palliaū sceptrum solū et dyadema regni
vbi sunt ornamenta tua sacerdos meternū et pontifex
futurorz honorz vbi sunt pciosa anulus et gēma bacu-
lus et cappa serica cyrotheee et sandalia vbi sunt arma
bellica fortis armate et miles noue nō defuit tibi in glo
ria alapa vestis alba et purpurea non defuit pugna
superasti latronē et mortē spoliasti infernū omnia spo
liantē infunde vincularz in lapidibz quinqz vulnerz in
baculo crucis vbi fuit codicez tui magister bone et op
time liber tuus corp? tuū scriptus intus et foris scrip-
tus spinis et datus illuminatus vnda sanguinis ligat?
vinculis signatus clausus·Attende et huius mortis dur
turnitatem et pposiaones acerbitatuz et pone eā super
cor tuū sicut signaculū inter vbera tua sicut fasciculum
sicut antidotū otra omnē morbū ascende sup palmam
crucis p opassionē meditaaonē imitaaonem vt app
hendas dulcissimos fructus eius·vade ergo o anima
ad montē mirre et odiera altitudinē pauptatis latitu
dinem caritatis longitudinē acerbitatis amanitudinē
et dolorē mortis et affer ramū virētis olive ad archā
tue ocidenie·Acape eaā columba mea granū frumē
ti semmatū in incarnaaone in terra virginis glorioso
passū in arcūlatione excussū et flagellatum in passione
candidū in mente rubicundū in corpore diuisū in late
re multiplicatū in morte reconditū in horreo in ascen
sione·hoc sit tuum edulū pulmentū et viaticū· si autē
fastidit appetitus si lacescat interior gustus adhibe ag-
num immaculatū adunge et pisce assatuz in craticula
crucis reuera bone Jhesu agnus es et ppter tuā media
nam paaenaā innocentiāqz notiaz agnoscis quippe
matrē tuā in patibulo virginē virgini euangelistam
euangeliste commendans· Si autem ampluis desiderat
gustus tuus si non quiescit appetitus sic pulmentum

de pisce assato vt cōmedas· piscis assatus xp̄s passus
est nutritus in aquis tribulacōms apertus m latere ex
quamatus in expoliacone sallitus in sputoz multi-
plicacone assatus in cruce huius felle piscis munge
oculos tuos vt videas si est dolor sicut dolor ei⁹· Si
ungat plerūq; stare i acie acape scutū militie vexil
lum victorie arcū glorie scutū hoc qđ miles contra ho
stes debet acapere ꝑter figurā picturā efficaciā et ma-
teriam crux domini arbor salutifera est huius scuti cor-
nua in manibꝰ crucifixi· Tria em̄ cornua tria exuperāt
plia· Cornu em̄ paupt̄atis superat auariciē plūs· cor-
nu humilitatis pugnā superbie sed cornu aduersita-
tis lasciuā voluptatis· Istud scutū fuit rubricatum et
picturatū sanguine veri agni· fuit eciā pforatū lancea
dauis et spinis· Si aut̄ nondum plene vales resistere
vide arcū et benedic qui fecit illū· Iste arcus habet cor
dam ex corpore lignū ex cruce· iste arcus peussit latro
nem mort̄e et vulneravit hostē serpentē antiquum sed
ne mermis et imparatus appeas p̄cedat vexillum re
gis seu regie crucis ostēdatur sanguis xp̄i militibꝰ vt
m plūs acuantur et non formidabitur fortis armatus
si insurgat flatus elacoms ventus tribulacoms nau
fragū suggestioms ascende in naviculā sancte crucis
bonis ommbꝰ refertā in dextro latere pforatā ab hosti-
bus violenter detractā cathena vinculoz ligatā· In
hac muemes filiū dormientē ventis impatiē et omni-
no naufragū ꝑpulsantē p hāc fugabis periculū et appin
quabis ad portū optimū· Ipsa em̄ crux sancta est lig-
num exiguū p qđ factū est iudiciū veritatis si sit tibi
dausa manua paradisi adhibe tibi baculum sancte crucis
et pulsa et aperietur tibi· si aut̄ hostiū dausū est et iaz
dormiūt pueri in cubili et non habes quod ponas ante
amicū tuū accede ad archā sancte crucis vt inde tres
panes acapias quos apponas hospiti recūbenti panē
humilitatis maxime paciencie panē caritatis affluen
tissime si non potes thesauruz sapiencie aperire adhibe
dauid dauid qui aperit et nemo claudit si grauat lon
gitudo itineris et odit vultus tuus et desperas de viri
bus tuis acape virgā et baculū sancte crucis quo ior
danē transeas huius mundi et viaticū ligni vite ne m
via deficias aut trepidas· si viator in solitudine huius
mundi et serpentes igniti ortia te morsū et mortē mi-
tant aspice serpentē eneū positū sup palus ne antiqui
serpentis virus mficiat vel irrepiat· si spiritus malus
quēquā arripiat acapiat atharā sancte crucis et refo
cillabitur leuiusq; habebit si mualuerit egritudo aut m
firmitas spiritualis adhibe tibi huius p̄ciosissimi sang
uinis medianā si desperas ex meritis et videras tua ope
ra nequaquā tibi sufficere de statera crucis acape decoz
p̄cium anime et acape m ara crucis hostiā immacula
tam ociciaciā ab operibꝰ mortuis emundantez· denig
crux sancta et benedicta est m xp̄i corpore dedicata et
ex membris eius tamquā margaritis ornata decora-
ta regis purpura que meruit membra xp̄i tangere q
sola digna fuit regē celorum et dominuz sustinere hec
aug⁹· Unde et beatus Andreas ductus ad crucē et vi-
dens eā ꝑrupit in laudē crucis et salutauit eam dicens
Salue crux que in corpore xp̄i dedicata es et ex mem
bris eius tamquam margaritis ornata antequā in te
ascēderet dominus timorē terrenū habuisti mō vero
amorē celestē obtines p voto susciperis· securus ergo
et gaudens venio ad te ita vt et tu exultās suscipias
me discipulum eius qui pependit in te qz amatore tuus
semp fui et desideraui amplecti te o bona crux q̄ decorē
et pulchritudinē de membris domini suscepisti diu de
siderata sollicitudine amata sine intermissione quesita
et iam concupiscenti animo ꝑparata acape me ab homi-
nibus et redde me magistro meo vt p te me recipiat
qui p te me redemit· De laude eciā crucis sic dicit Cri
sostomus si nosse desideres karissime virtutem crucis et
ānta sit vt possū ad eius laudē dicere audi crux nobis
tocius beatitudinis causa est hec nos a ceciate liberauit
erroris hec tenebris reddidit lua hec debillates q̄eti so
lauit hec alienatos deo ciuxit hec lōge distinctos ꝑxi
mos p̄sentauit hec peregrinos ciues ostendit hec di
scordie amputacō est hec pacis firmatiuentū hec bono
rum opez habunda largicio· Crux em̄ est clauis pa-
radisi· crux est spes xp̄ianoz· crux resurrectio mortuo
rum· crux cecoz dux· crux erumnaū via· crux claudoruz
baculus· crux cōsolacio paupez· crux refrenacio diui-
tum· crux distructio superboz· crux male vulneraū pe
na· crux aduersi⁹ demones victoria· crux deuictio dya
boli· crux adolescenciaū pedagogus· crux sustentacio in
opum· crux spes disperatoz· crux naufragaū guberna
toz· crux pauperaū portus· crux obsessoz murꝰ· crux pa-
ter orphanoz· crux defensoz viduaz· crux iustoz cilia
rius· crux tribulatoz requies· crux paruuloz custos·
crux viroz caput· crux senū finis· crux lumen in tene-
bris sedentium· crux regū magnificencia· crux sanctū p
petuum· crux insensatoz sapiencia· crux libertas seruo-
rum· crux imperitoz phia· crux imperatoz lex· crux pro
phetaz p̄comizacio· crux ānunciacio apostoloruz· crux
martiz gloriacio· crux monachoruz abstinencia· crux
virginum castitas· crux gaudiū sacerdotū· crux eccle-
sie fundamentū· crux orbis terre tutela· crux temploz
destructio· crux ydoloz repulsio· crux scandalū iudeo
rum· crux pdicio impioz· crux mundi doz virtus· crux
egrotanciū medicus· crux emundacio leprosorum· crux
paralliticoz requies· crux esurientium panis· crux si
tientium fons· crux nudoz ꝑtectio hec Criso· Unde et
Raba· quantas et quales fructus lignū sancte crucis
germine suo ꝑferat dignū est memorare cuiꝰ fructꝰ
eternus est et radix ꝑpetua cuius odor mundū replet et
sapor fideles saciat· cuius splendor solē superat et cāde
re obfuscat cuius cacumē polū excedit et cuius mfi-
mum inferna penetrat cuius mfirmitas humiles exal
tat et cuius potencia exaltata humiliat· Omniū emm
virtutū ioc cunditas p ipsū et in ipso mundo collata est
qz in ipso rex ꝑfectio ꝑpleta est· in cruce minuatur a
morte redempcio demonstratur sancta mox cōuersacō

intimatur ommū virtutū pfectio ꝓmittitur ad eternā vitam resurrectio eterne vite beatitudinis speraē adep tio et vere felicitatis acquisitio · O vere bona et vere sancta crux xp̄i quis te rite totā enarrare possit aut q̄s cōdigne laudare · que celestiū archamox pia es reue: latrix q̄ misteriox dei sacra es cōseruatrix quoq; sacra: mentox xp̄i ydonea es dispensatrix · m te āgeli gaudia sua accumulata cōspiaūt m te homines uita salutis sue cognoscunt m te mferi ustam retributaonez fraudis sue reaptunt · Ommby es equa ommby bona ommby usta ꝓterita renouas ꝓsentia illustras futura ꝓmōstras pdita requiris quesita muenis muenta custodis lapsa restituis restituta gradu mumis mumita m viaz paas dirigis · Tu quidē eterni regis es victoria et celestis milicie letitia terrigenarūq; potentia tu peccatox es re missio pietatis exhibitō et meritox augmētatio tu in firmox remediū laborātium auxiliū et lassox refrige: rium tu sanox mcolumitas quietox seremitas et fortu natox feliatas tu cuncta egrotos medicans tu gaudiū mestos cōsolās tu sanctas dolentes letificans tu status credentiū recte tu firmitas operantiū bene tu beatitu: do pseuerantium ritc sancta pia bona iusta benigna ra: tionabilis laudabilis venerabilis amabilis fortis suā: uis mitis sapiens potēs · Quicquid ergo cor de digne de redempaone nostra potuit cogitare vel q̄c quid lingua rite loqui omnia ad laudē tuā decentissime possunt aptari · Quia quicquid in te laudat crucifixo mi te regi xp̄o deputat · et quicquid xp̄o honoris dat ad reuerentiā fūmi patris cuius ipse vnigenitus filiꝰ est refertur · Et iterꝫ gradis cōsolatio fidelū est spectes sancte cruces et materiā tribuit laudis q̄ bonitatē nos faciat scire creatoris · Crux xp̄i via est iustox ascensus ad celum rota de infimis ad superiora nos trahēs dux celi et ianua regni huius pars erecta diuinū et trans uersa emendat amorē fraternū cuius amoris integri tatē xp̄s nobis ostendit ac suo exemplo nos instruxit qui dilectā animā suā in cruce moriens p amicis suis posuit et nos idē facere docuit · Huic amorē o deus sp amabil' laudabil' tu pone in me et timor nociꝰ atq; car nalis affectus penit recedāt et me vt gloria sancte cru cis aucta multiplicata mecuz in vera ꝓmissione dig: naq; laudē meternum persistat ipsaq; michi carmine et amore venerabilis semp laus eiꝰ more meo et in cor de exultatio sempiterna pmaneat · Vos quoq; pcor ce lestes plebes angelox animasq; iustox qui in cōspe: ctu dumine maiestatis veraciter exultatis vt sicut alle: luia sine cessatione et amen deo xp̄o meternū cantatis ita quoq; nostrā fortē pabus adiuuare studeatis qua: tenus beatitudinē verā quā tenetis iā pfecte tandem et nos p gratiā xp̄i mereamur acapere hec Raba · Vñ et Cassio · Crux est humilitū munita tutatio superbox obie ctio victoria xp̄i pdatio dyaboli mfernox destructio celestiū reformatio moris mfidelitū vita iustoruz · Et vt ait Iero · ligno hoc vehimur pmanere vndoq; ad ter tiam vitaē · De bijs eatā que passus est dominus q̄ si cōdudendo cū gratiarum actione et oratione sic dicit Anshel · Expgiscere nunc aīa mea excitare te de pulue re et exemplare attentius viz habent memoriale quē ecce in speculo euangelia sermonis quasi p̄sentem in: tueris · cognosce anima mea cognosce hic est dominꝰ Ihesus xp̄s creator et saluator tuus vnigenitus dei fi: lius verus deus verus homo q̄ solus sub sole sine ma cula mansit · et ecce quomodo cū sceleratis repu tatus est et quasi vir leprosus et nouissimus virox esti matus ē et tamquā abortiuū qd̄ piatur ab vtero et ne mo curat sic rejectus est ab vtero matris sue infelicis synagoge iste formosus p̄ filijs hominū quasi deform: mis p̄ filijs hominū factus est · siquidē vulneratus est ꝓpter iniquitates nostras attritus est ꝓpter scelera nostra et factus est holocaustū suauissimi odoris in cōspectu tuo pater eterne glorie vt auerteret indignationem tuā a nobis et cōsedere se nos tibi faceret in celestibus Respice domine sancte pater de sanctuario tuo et de ex celso sanctox habitaculo et muere hanc sacrosanctā hostiā quā tibi offert magnus pontifex noster sanctus puer tuus dominus Ihesus p peccatis fratrū suoruz et esto placabilis sup multitudine malitie nostre · Respi ce domine in faciē xp̄i tui qui tibi vsq; ad mortē obedi ens factus est nec recedant ab oculis tuis cicatrices eius imꝑpetuum vt memineris quantā p peccatis no stris satisfactionē susceperis ab eo vtinā domine appē das in statera peccata quiby nostra meruim? et calami: tatē quā passus est p nobis innocens filius tuus cer te hec grauior apparebit et magis digna vt ꝓpter ipsaz effundas misericordiā tuā sup nos q̄ sunt ista peccata vt p illis cōtineas in ira misericordias tuas gratias ti bi domine pater referat omnis lingua suphabundan: cia pietatis tue q̄ vnico filio tuo nō pepcisti sed p nob illum tradidisti in mortē vt tantū tamq; fidelē aduoca tum haberemus in celo coram te · et tibi domine Ihesu zelatorē fortissime quid gratiā quid retributaoms digne tribuā ego pulvis et cinis et vile figmentū · Quid enī p salute nostra facere debuisti et non feasti ab vmo pedis vsq; ad sūmum vertias te totū in aquas passio: nis demersisti vt me totū de illis extraheres nā et ani: mam tuā in mortē pdidisti vt meā ꝓditaz michi red deres et ecce me duplici debito obligasti nam et p eo qd̄ dedisti et p eo qd̄ mei causa pdidisti debitor sū et p mea anima quidē bis michi a te data semel in creatio ne semel in redempaone quid magis tibi iuste reddā q̄ ipsam non habeo p tua autē piaoīa anima ita tribu lata quid ab homine digne rependi possit non inue: nio nam si celū et terrā et omnem ornatū eox ꝓssez rependere certe nec sic vsq; ad mensurā debiti vllatenꝰ attingerē et si idipsū qd̄ et debeo et possibile michi est tibi domine tribuā tuū domine totū est · Diligendꝰ igi tur michi es toto corde tota aīa tota mēte et tua michi sequenda vestigia qui mori dignatus es p me et quō fiet ꝟ in me msi p te · Adhereat anima mea post te q̄ tota virtus eius pendet ex te · et nunc domie redēptor

meus te vt verꝫ deum adoro in te credo in te spero et q̄
bus desideriis valeo ad te suspiro admira imperfectio-
nem meā ad tue passionis gloriosa mirabilia in quib⁹
salutē meā operatus es me totū mdmo tue victoriose
crucis regale vexillum in nomine tuo xp̄e adoro tuuz
spineū dyadema tuos rubētes sanguine dauos tuo si
cco lateri immersum lanceā tua vulnera tuū sanguinez
tuā mortē tuā sepulturā tuā victoriosiz resurrectionē
et glorificationē. xp̄e adoro supplex et glorifico horā
viuifico odore spiritū meū a peccati morte resuscita ho
rū virtute a versucijs sathane me custodi meq; obsecro
vt et tuoꝝ mandatoꝝ tuoꝝ suaue michi fiat et onus
crucis qđ baculare membres post te humeris die mee
leue sit atq; portabile. Que em̄ fortitudo mea vt tue
ta p̄cepta tuū mūdi p̄ssuras tam multiplices inuicto
animo sustineam. sed audi queso vocē meaz et indma
super seruum tuū suauē crucē illam que lignū vite est
bijs que apprehendunt illā. istā inquā dimissimā cruz
cem humeris meis impone cuius latitudo est caritas
super omnem creaturam se extendens cuius longitudo
eternitas cuius sublimitas omnipotencia cuius profun
dum miserabilis est sapiencia. confinge illi manus
meas et pedes meos et totā passionis tue formam ser
uulo tuo mp̄me. da obsecro michi cōtinere ab operi-
bus carnis que odisti et facere iusticiā quā dilexisti et
in vtroq; tuā habere gloriā et sinistram quidē meā da-
uo temperantie dextram vero dauo iustitie in illa sub
limi cruce affixā arbitror da menti mee vigiter medi-
tari in lege tua et demde cogitatū meū iactare in te et
dextr̄ pedē meū eidē ligno vite dauus prudencie affi-
get da vt ministrā spiritus mei sensualitatē non enerz
uet labentis vite infelix felicitas nec obturet phāntis vi
te puta felix infelicitas et sinister quoq; pes meus da-
uo fortitudinis cruce te nebiē. Vt autē et spinaz tui ca
pitis aliqua in me similitudo appareat dēt obsecro mē
ti mee et salubris penitencie cōpunctio et aliene mise
rie cōpassio et stimulus zeli emulantis illud qđ rectū
est corā te et ad te cōuertar in erumna mea dū triplex
michi obsistitur spina libet vt et spongiā p arundinē ori
meo porrigas et aceti amaritudinē gustui meo adhi
beas vt p scripturas tuas racioni mee cōferas gustare
et videre q̄m florens hic mundus tamquā spongia ma-
nus est et omnis cōcupiscēcia eius aceto amarior ita
pater in me fiat vt calix ille aureus babilonis mebri
ans omnez terrā nec mam splendore seducat nec falsa
dulcedine mebriat. Tue quoq; viuifice mortis domi
ne effigiē facias in me seruū tuum vt moriar quidem
peccato sm carnē. vita autē iustitie sm spiritū. vt aūt
integra crucifixi ymaginē me portare glorier illius q̄z
qđ post mortē tuā insatiabilis malicia impiorꝝ in te ex
ercuit hanc in me similitudinē exprime. vulneret cor
meum verus et efficax sermo tuus penetrabilior om
ni lancea acutissima et pungens vsq; ad interiora ani
me mee ducat ex ea tamq̄ a dextro latere meo vite
sanguinis et aque amorē tuū domine et fratrū meoꝝ
postremo munda syndone prime stole spiritū meum
inuolue in qua requiescā ingrediens ad te in locū ta
bernaculi admirabilis et abscondas me donec pertranseat
furor tuus. die aūt terco post diē laboris post diē simpli
as glorie mane p̄ma sabbati p̄petuo inter filios tuos
me indignissimū resuscita vt in carne mea videā dei
tatem tuā et adimpleat letitia vultus tui hec Anshel-
Ymaginē itaq; crucifixi sm modū p̄missū portās in te
ora et conare vt spiritus tuus inuoluatur munda syndo
ne puritatis et innocencie in qua absconsus a mūdi
vanitatibus sepelialis in secreto mentis tue et ibi reqe-
scas in meditacione passionis dominice mortuus qui
dem mundo et viuens deo et hoc apte signatum est
vbi dicitur q̄ p̄cio sanguinis xp̄i emptus est agerfi-
guli in sepulturā pegrinoꝝ. Vbi dicit Glo. q̄ sepultu
ra xp̄i nichil aliud est q̄ requies xp̄iani et tunc cor tu
um debet sigillari sigillo passionis xp̄i et dauū teneri
et custodiri. Demde sic sepultus in secreto mentis tue
ab omnibus vanitatibus gloriosuz triduum mortis xp̄i
pagas. Quoꝝ p̄mus est dies afflictionis et penitencie
vt p. omnibus commissis vel omissis deo voluntarie sa-
tisfacias. Secundus dies est quietacionis et pacis vt in
solo die requiē mentis ponas q̄ in eo solo pax mise-
retur et tranquillitas. Tercius dies est p̄miacionis et
glorie vt eius vnctionē et amplexū feruenti deside-
rio iugiter incipiscas. Quibus transactis in mane p̄ma
sabbati hoc est in futura vita p̄petua inter filios et ele-
ctos dei gloriose resuscitetis et in carne tua videas hu
manitatem gloriosam xp̄i. In spiritu autem beati
contemplaris inestimabilem claritatem dei et per hoc
implearis p̄petua letitia vultus eius.

Sequitur Oracio.

Domine Jhesu xp̄e qui p redempcione mūdi
miserias et angustias obprobria et cōtuma ca
lumnias et iniurias penas et afflictiones pas
sionem et morte pacienter ferre voluisti tu p hec et om
nia que p̄pter peccata nostra pertulisti a peccatis omni-
bus et vicijs ab omnibus huius seculi periculis et infer
nalibus p̄nis a morte subitanea et eterna me libera.
et da michi obsecro te omnia que p me tollerasti nō
fugere vel obliuisci sed p̄ oculis semper habere et ar-
denter amplecti vt laboris et doloris p̄napē eciā requiei
et cōsolacōis tue me velis ee cōsortē āmē.

De sabbato sancto Capitulum. lxviij.

Mane autē sabbati stabat simul in domo ia
nuis dauis domina et alie socie cū Johā
ne afflicte et dolorose tāquā orphane et
plene meroze memorātes āgustias tribu
lacionis hesterne sedebant simul aspicien
tes se tantū admuicem cū lacrimis sicut cōtingere solet
magna p̄ssura et calamitate grauatis. Successiue au
tem veniunt discipuli plorātes et ipsi tamē cessantes
et ipsi a fletu de dño suo loqui inciunt et cū lacrimis
discipuli se redarguunt q̄ eū dereliquerūt. Et de bijs
que fecerat dominus Jhesus cū eis narrāt admuicē

modo vnus modo alius et sic p ordinem. Intuere autem eos diligenter et eis compacere q̄ in magna fuit afflictione. Quid enī est videre q̄ domina mundi et p̄ncepsq; ecclesiaq; et omnium populoq; ducesq; duriti exercitus sic timorosi et afflicti stant in quadam domūcula reclusi nescientes quid facere debeant nisi q̄ cōfortant et se cōfortant de verbis et factis dominī sui. domina tamen semp mente tranquilla et pacata stabat q̄ certissimā spem de resurrectione filij sui habuit et in ea sola remansit fides ecclesie in ipsa die sabbati et ꝓpter ea specialiter dies sabbati attribuitur ei. et ideo aliis luminaribus extinctis vna candela seruatur incensa in tenebris q̄ lumē fidei in sola remansit virgine maria. Vñ Aug⁹. Quē gemut virgo mulier mori dolebat sperans autē et firmiter credens ipsū sm p̄missū tercio de morte cuncta resurgere. in hac enī sola interim fides ecclesie in triduo illo stabat. et dū vnusquisq; vacillādo hesitabat et qui fidē cōcepit fidē quā semel a deo suscepit nūq̄ perdidit spes certissima resurrectionis gloriam expectauit hec Aug⁹. Non tamē poterat ipsa domina gaudenter stare ꝓter memoriaz mortis filij sui passi mulier. Et sabbato quidē siluerunt sm mandatū legis id est ab operibus que uerunt nā sabbatū custodire oportebat et tunc neq; vendere neq; emere neq; tale aliquid fieri licebat. Vnde et sabbatū ipsius requies seu intermissio est dictū. Magna est dignitas sabbati q̄ in eo tota trinitas requeuit ¶ Nā pater requeuit ab opere creationis q̄ fuit magne potentie filius ab opere redemptionis q̄ fuit minime sapiēte spiritus sanctus requeuit hodie in virgine q̄ fuit magne nimīe bonitatis ipsa q̄ stetit ceteris scz apostolis et mulieribus a gratia spiritus sancti cadentibus. Cum autē trāsissent sabbatū sero facto et stellis apparentibus post solis occasum cuius operari erat liatū maria magdalena et maria cleophe et maria salome vadunt emere aromata p̄ faciendis vnguentis ad corpus Jhesu sacratissimū pungendum. Intuere igitur eas diligenter et que faciunt quomodo eundo et redeundo mestis vultibus more viduaz et orphanoz mœdunt. Emunt aromata et redeuntes parant se ad faciendū cōtra corrupcionē vnguēta quasi nescientes illud ꝓphetici non dabis sanctum tuū videre corrupcionē. Vnde Theo. neq; tamē fidez debitā adhuc habebant sed ei quasi puro homini aromata et vnguenta parabant more uideoz q̄ talia exhibebant defunctis hec Theo. Aromata dicuntur ās aeromata q̄ diffundebant longe lateq; odorē m aerē et significant virtutes quas m conuersacione mulieres habebant et famā eruditi que longe lateq; diffundēda erat. Deuote ergo ille mulieres et sancte femine q̄ fuerant vtuti obsecute vt eā mortuo pietati officio sa famulatū possent impendere emerūt aromata et paruerunt vnguenta vt venientes mane ex deuocione ad visitandū sepulchz vngerent corpus Jhesu sacratissimum. Neq; enī vespere sabbati p̄occupante iā noctis articulo adire valuerunt monumentū. Conspice nūc quomodo fideliter et deuote cū lacrimis et suspiriis pro domino suo laborant et q̄ melius sciunt. et m huiusmodi operibus p totā noctez laborauerunt et mchil vel paz quietis habuerunt. Domina vero et apostoli aspiciunt et forte aduiuant m quibus post fūt. aduiua et tu eas si p̄mitteris et poteris. venit hic m cōsideracionem quid fecerit dominus m triduo mortis sue. Corpus quidē eius fuit m sepulchro. anima vero cū sanctis patribus m ymbo et ārtas vtriq; cōiuncta nā q̄ passio m xp̄o nō attingebat diuinā naturā sm humanā ideo in morte xp̄i facta est sic diuisio anime a carne vt tamē salua ēet vnio tā carnis q̄ anime cū diuinitate. Vnde enī Leo papa forma serui et forma dei q̄ m vnitatē cōuenerunt nec separacionē possunt habere nec finē dū ita sibimet inhesserunt vt siue m omnipotentia siue m cōmunia nec diuina m xp̄o careant humanis nec humana diuinis. Tunc impletum est q̄ de ipso dixerat. Sicut fuit ionas m ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus sic erit filius hominis m corde terre. Sepultura enim xp̄i triduana m iona qui triduo fuit in ceto fuit p̄figurata. hoc autē de sepultura xp̄i sm Aug⁹. acapiendum est synodochice scz acapiēdo partem ꝓ toto. fuit enī dominus m sepulchro p extremaz partem parasceues p quā tota dies cū sua nocte iaz p̄terita acapitur et p totū sabbatū dō mr̄ grā diē et nocte cōplectitur et p p̄mam partem diei dominice scz p noctē sequentē sabbatū p quā tota dies dominica adquā ptinet merito igitur et sic fūt tres dies naturales et quelibet suā noctē habuit p̄cedentē. et tunc mutatus est ordo dieq; naturalis non quantū ad ordinem obseruacionis sed quantū ad ordinē creacionis. nā ante ordo erat vt dies p̄cederet noctē q̄ p̄ma creata est dies et subsecuta est nox. sed demœps creator tempoz fecit vt nox p̄cederet diē q̄ nox qua surrexit adiuncta ē diei qua se ostendit. Vnde Aug⁹. Sicut p̄mo putabantur dies ꝓpter hominis cōditi lapsum a luce gratie in noctē culpe ita nunc ꝓpter hominis reparacionē p passionem et resurrectionē xp̄i a tenebris culpe in lucez gratie merito cōputantur. Vnde et Beda Dominus actor et ordinator temporū qui in vltima noctis huius parte surrexit totā eā mirifice eiusdē resurrectionis luce festiuā et choruscā reddidit. sicq; hucusq; ab exordio mundane creacionis ita temporū cursus distinguebatur vt dies noctē p̄cederet iuxta ordinē videlicet p me cōdicionis. hac autē nocte tempoz ordo mutatus est p misterū resurrectionis dominice nā q̄ nocte a mortuis resurrexit die vero sequenti eiusdē resurrectionis effectū discipulis ostendit et participato cū eis diuino veritatis virtutis eiq; miracūlis simul et gaudentibus astruxit rectissime nox illa sequentis diei lucē cōtigitur ac si temporū ordo statuis est vt dies noctē sequatur. et quidē aptissime quōdā nox sequebatur diē q̄ homo a luce paradisi peccando lapsus in huius seculi tenebras eruminasq; cecidit. Aptissime vero nunc dies sequitur noctē quādo per fidem resurrectionis a

peccati tenebris et umbra mortis ad lucem vite celesto largiente reducamur. Unde eam Petrus cantor in expositione ordinacionis regum computatur dies cum nocte sequenti qz in primaria ordinacione regum precessit dies nocte. primo enim facta est lux postea vergente luce ad occasum facta est nox et ita fuit unus dies naturalis dies precedens cum nocte sequenti. In passione vero domini facta est mutacio ordinis naturalis vt sz oputetur nox precedens cuz die sequenti p misterio noxqz precedat diem ac sup hoc dicatur Mistice fuistis aliquando tenebre nunc autem lux in domino et nox precessit dies autem appinquabit Hanc autem commutacionem naturalis computacionis in artificialez voluit dominus prefigurare in legittimis iogz precepit obseruandaz sabbati et legalium fieri a vespera in vesperam hec Petrus cantor. Et sic vt visum est quidaz dicunt hanc mutacionem factam esse in parascephe vt nox sz quinte ferie fuit eam parascephes. alie in nocte resurrectionis vt nox illa omnino fuerit sabbato et diei dominice sed totum ad vnum tendit sensum et effectum. Illa ergo hora qua saluator noster inclinato capite spiritum emisit corpore in cruce derelicto anima simul cum diuinitate ad inferna spolianda descendit. Cum autem ad inferos descenderet et chorus angelicus ante faciem eius portas priapum tolli preparet et sanctorum populus qui tenebatur in morte captiua voce lacrimabili damabat ad uenisti desiderabilis quem expectabamus in tenebris vt educeres vinculatos de claustris te nostra vocabat fuspiria te larga requirebant lamenta tu factus es spes desperatis magna consolacio in tormentis. Sed quis p singula dicere valeat quanta ibi letitia fuerit cum christus sol iustitie eis apparuit et habitantibus in regione umbre mortis diu noue expectata claritas radiauit. Et stetit dominus cum eis ibi et tunc fuerunt in gloria nam visio dei perfecta gloria est ibidem fuit et latro cui dominus dixerat hodie mecum eris in paradiso nomine paradisi notatur ibi dei fruicio et visio diuina qz pacta passione tam ipse latro qz alij qui erant in limbo viderunt deum p essenciam. istud quod xps in infernum introiuit et sanctos letificauit prefiguratus erat in tribus pueris in fornace babilonis vbi ad ingressum angeli ignis versus est in suauitatem rozis. Qui in fornace erant fuerunt pueri sic in limbo non erant nisi innocentes et puri. Qui autem ante plenariam satisfactionem decesserunt in purgatorio purgabantur et tunc ad limbum descenderunt. Istud eam prefiguratum fuit p danielem in lacu leonum cui dominus misit p abacuc prandium. Dominus daniclem illesum a leonibus custodiuit et p angelum refectionem sibi misit sic deus patres in limbo a demonibus defensauit et tamen ipse vemens diuina refectione eos pauit. Et sciendum qz nomen infernum sumitur dupliciter sz p pena et p loco pene. Secundum primum modum dicatur qz demones semp infernum secum portant. sed aput infernus p loco pene sumit sic quadrupliciter distinguuntur. Vnus est infernus damnatorum in quo est pena sensus et damni id est sensibilis pena et diuine visionis carencia et sunt ibi tenebre interiores id est absencia diuine gracie et exteriores sz corporales. Sup istum est limbus puerorum in quo est pena damni et non sensus et sunt ibi tenebre interiores et exteriores. Sup hunc est locus purgatorij in quo est pena sensus et damni ad tempus et sunt ibi tenebre exteriores non interiores qz p graciam habent lucem interiorem. Sup9 locus inter hec est limbus sanctorum patrum in quo fuit pena dami et non sensus et fuerunt ibi tenebre exteriores et non interiores et puacionis gracie diuine. Ad hunc locum xps descendit ac suos qui non propter reatum culpe. sed tantum propter reatum nature detinebantur more latronum et sic infernum monuerdit qz partem eius abstulit et partem reliquit morte vero prostrato mortis auctore quo ad electos penit9 destruxit vt ille q michil iuris habuit in capite qd minuit. p iustitiam pl9 petendi eam id posset qd habere videbat in corpore qd decepit. Xps enim sm naturam impassibilis et immortal fuit qz passio vel mors pena est peccati. sed ipse sine peccato venit et absqz peccato vixit sm potenciam vero et mortalis voluit esse et passibilis. Mercede quoqz sue mortis dedit homini p quo omnia sustinuit p passione impassibilitatem pro morte immortalitatem p peregrinacione eternam patriam Unde Leo papa phisitit impius pdo n auarus exactor in eum qui michil ipsius habebat insurgere ab illo iniquitatis exigens penam in quo nullam repit culpam et per iniusticiam plus petendi iocus debiti summa vacuatur fortis ille nectitur vinculis suis et omne comentum maligni in caput ipsius retorquetur ligato mundi principe captiuitatis vasa rapiuntur. Unde et Anshel. vitam homo deus cui ex debito mori non deberet quoniam peccator non erat spontem de suo dedit ad honorem patris cui tam sibi auferri ppt iusticiam prohibuit. dedit itaqz humana natura deo patri in illo spontem et non ex debito qd suum erat vt redimeret se in alijs in quibus qd ex debito exigebatur reddere non habebat sic homo ille redemit oes alios cui qd sponte dedit deo computatur p debito qd illi debebat Quo pacto non semel tantum homo a culpis redimitur sed quocies cum digna penitencia redierit recipitur hec Anshel. Non tamen deus dyabolum fefellit aut fallere voluit sed dyabolus seipsum in deum insurgendo decepit Unde idem Anshel. Cur bone domine pie redemptor potens saluator cur tantam virtutem operatus tanta humilitate am vt falleres dyabolum qui fallendo hominem fallit qz veritate vidit et odit vel contempsit ipse sic hominem fallendo eiecit de paradiso. Sed vtiqz veritas nullum fallit qui ignorat qui non credit veritatem ipse se fallit qz veritatem videt et odit vel contempsit ipse se fallit veritas vtiqz nullum fallit. An ideo vt ipse dyabolus se falleret sed vtiqz sicut veritas nullum fallit ita non intendit vt aliquis se fallat quod hoc dicatur facere cum prohibuit. Non enim assumpsisti hominem vt te notum operires sed vt te ignotum operires vere deum vere hominem te dixisti et operibus ostendisti. Ses p se fuit occulta non studio occultata. non sicut est facta vt absconderetur sed

vt suo ordine pficeretur nec vt aliquē deciperet sed vt quēadmodum oportebat fieret et si dicatur occultata non est aliud ꝙ ꝙ non est ommby reuelata nā ⁊ si veritas non ommby se manifestat nulli tamen se negat Ergo domine nec tu falleres nec vt aliquis se falleret sic fecisti sed vt faceres qđ et quomodo faciendū erat in veritate p omnia pfecisti qui ergo se fefellit in tua veritate non de te sed de sua ꝓpria cōqueratur falsitate hec Anshel·Predictus ꝙ locus suꝑnus scz lymby patz ad quez xp̄s descendit synus abrahe dicebatur qz ibi abrahā cū liberandis fuit cui ꝓmo huiusmodi liberatio est ꝓmissa· Sed nunc celum empirzeū synus abrahe est qz ibi iā est abrahā·A nullo autē ꝓdictoꝝ loco rum est transitus ad alū mi de terra ad quartū hoc ē de purgatorio ad lymbū sanctoꝝ· Vnde quando cātamus libera animas fideliū defunctoꝝ de penis infernj fumittur infernus ꝓ purgatorio sicut et ibi fumittur ꝓ lymbo quādo xp̄s dicitur ad inferos descendisse vel infernum destruxisse· Igitur ꝑm Gre·qđ ante passionez ꝓmisit in resurrectione sua dominus adimpleuit si ex altatus inquit fuero a terra omnia trahā ad meipsum omnia videlicet electa omnia nāz traxit ꝙ de electis suis apud inferos nullum reliquit quos suos in fide et actibz recognouit. Expansis in cruce manby exaltatꝰ a terra traxisti ad te omnia ꝓcor et obsecro te domine benigne noli me dimittere in cena decipiscentiū trahe me ad te vt crucifigar tibi et mundo moriuus tibi viuam· Quā vero iam non ego viuas autē in me cristo· Considera hic attente quanta fuit xp̄i benignitas in infernum descendere quanta caritas quanta humilitas· poterat enī vnū ex angelis ad eos mittere et facere ipsos seruos suos liberari et sibi ꝓsentari ꝓut voluisset si hoc tuus amor et humilitas sustinuisset ꝓ seipsum ad inferna descendit et nō vt seruos sed amicos dominus omniū eos visitauit et ibidē vsq ad diez dominicam ꝑpe auroꝛā cū eis stetit· Jubilauerunt autē sancti patres in suo aduentu et repleti sunt iocunditate mimensa omni miseria ꝑcul pulsa et ꝑdentes adoꝛauerunt et surgentes stabant in laudibz et cantibz coram eo cū reuerentia et magnā gaudio ac exultatione Et in huiusmodi laudibz et cantibz et ubilationby steterunt in lymbo vsq ꝑpe auroꝛā diei dominice in aspectu eaꝝ multitudinis angelorum ibidē exultantiū et ubilantium cū eis assiste et tu ac in voce exultationis et ubilationis erumne sanctoꝛumq melodie tuas ꝓces interpone·O ꝙ dulce et ꝙ iocundū est talibz interesse vl saltē a lōge talia decꝛplari nunc portis inferoꝝ confractis et dyabolo magno ⁊ alligato accepit eos dñs cū exultatione ab inferis educens et ante eos cuꝝ gloria et triumpholetus ꝓcedēs sanctoꝛūq exercitu comitante ad superos rediens posuit eos in paradiso deliciaꝝ et voluptatis qui est ad orientē in extremis maris. hic verus sampson moriens hostilem exercitū ꝓstrauit et agnus sine macula in sanguine testamenti sui de lacu in quo non erat aqua vinctos eduxit· Tunc quoq angelus loth cū suis de sodoma eripuit et nephandos igne sulphureo inuolui· Tunc etiā angelus egiptiuz deuastauit et filios israhel inde liberauit· Cū ergo fortis armatus scz dyabolus custodiret atriū suuz in ē lymbū xp̄s fortior supueniens atriū suum intrauit ⁊ ipsum p crucē suā deuincēs alligauit· istud b. mamas olim in figura demonstrauit qui ad leonē ad asternā intrans cū virga sua ipsuz ꝓstrauit· Sic xp̄s intrauit ad dyabolū ad infernū et p sanctā crucē ꝓstrauit ipsuz per fortissimū eaꝝ sampsonē xp̄s fortissimus designatur a quo infernalis leo id est dyabolus superabat et potentia sua ꝓuabat et nunc homo liberatus est et de captiuitate dyabolica que olim fuit in captiuitate egyptiaca ꝓfigurata filij israhel in egypto a pharaone oꝑssi damauerunt ad dominuz p sua liberatione et misertus dominus liberauit· eos de captiuitate ita genus humanū a pñape tenebraz eternū damauit ꝓ sua redemptione ad dominū et dominus misertus eius liberauit ipsum· Hanc liberationē hominis deus ꝓfiguraut quādo abrahā de hur caldeoꝛuz liberauit· Caldei enī hur id est ignē ꝙ eo coluerunt qđ cū abrahā renueret ipsuz in ignez ꝓiecerunt· Deus autē verus quē ipse coluit de igne eū liberauit sic et sanctos de inferno redemit hāc eaꝝ redemptionē hominis deus ꝓfiguraut quādo loth cū suis de subuersione sodome liberauit· de sodomis tātum bom liberati fuerunt. mali autē igne et sulphure interierunt sic xp̄s bonos tantū de lymbo liberauit de infernō autē damnatoꝝ nullum eripuit· et iusti quidem cum tanta letitia liberantur sed quid putas indicibilis amaritudinis et inconsolabilis doloris· ꝓmo extreme damnationis acadit remanentibz in igne inextinguibili verme immortali tenebra palpabili morte infinibili ve illis quibz datū est hec poenas expiri ꝙ credere vel timere· Aliqua vero mozula in paradiso facta cū eis et eaꝝ cū helya et enoch ipsum recognoscentibus et exultantibz dixit eis qz erit tempus vt iret ad exaltandum et reassumendū suū corpus· qui omnes ꝓdentes adoꝛauerunt rogātes vt ad oꝛ redire qz gloriosissimū corpus suum videre multū affectabāt· da et michi domine benignissime corpus tuum gloriosissimū in secundo aduentu tuo cum gaudio videre ꝑ de tua visione eternaliter cū sanctis et electis tuis gaudere·

Sequitur Oratio.

Jhesu bone nec adhuc sanata est tue ineffabilis clemencia pietatis nisi et infirmi daustra penetrans tuos captiuos redimas· Descendit igitur illa felix tua et sanctissima anima ad inferos educens victos de tenebris et umbra mortis descendat et nunc Jhesu misericors ꝓ hanc ineffabilez pietatē tuā ꝓpiciat et misericordia tua super animas famulorum famularūq tuaꝝ parentū et ꝓ inquorum meoꝝ familiarū benefactoꝝ et cōmendatoꝝ vt eas a penis quas ꝓ peccatis suis merentur eripias et ad gaudia eterna perducas Amen.

De resurrectione dñi nostri Jhesu xp̄i Ca. lxix.

Qvnc ꝑm Iero. aromatibꝫ redolentibꝫ ex
sponsa et adolescentulis que curzunt post
eā ꝺsper gimus libꝫ et cubiculū nostrum
seu mentis nostre. Nunc introducat nos
rex in cellaria sua nunc surgit amica ma-
ria hyems abijt pluuia recessit flozes visi sunt in ter-
ra nostra vox turturis audita est in terra nostra vinee
flozentes ꝺederunt odozē redit sponsus et vmbꝫ sub
q̄ ꝺormiut i meridie radix amara cruas euanuit. flos
vite cū fructib⁹ erupit et qui iacuit in morte surzexit
in gloria sol post occasum oritur aquile ad corpus cō
gregantur post sabbata tristia felix irradiat dies que
ꝑmatū in dieb⁹ tenet lucē ꝑma in ea lucescente et ꝺño
in ea cū triūpho refurgente et dicente hec est dies quā
fecit dominus exultemus et letemur in ea hec Iero.
Vñ et Aug⁹. post illusiones et verbera post aceti et fel
lis pocula mixta post supplicia cruas et vulnera et po-
stremo post ipsam morte et inferos surzexit de suo fu-
nere caro noua redit ab occaduo lares vita et in mor
te salus reseruata resurgit pulchrior redimita post fun⁹
hec Aug⁹. Veniens itaq; dominus Ihesus die domi
nico et sumo mane cū honorabili multitudine ange-
lorum ad monumentū et reacapiens illud corp⁹ san
ctissimum ꝓpria virtute resurzexit et ex ipso monumē
to clauso ꝓcessit. Nemo quippe tam facile exaltatur et
surgit a somno q̄ xp̄s surzexit a mortuis et sepulchro
q̄ exaltatus est tamquā ꝺormiens dominus qui ea q;
de se dixit. Ego ꝺormiui et sopozat⁹ sū et exurzexi q̄ ꝺo
minus suscepit me. Sic autē xp̄s exiuit clauso virgi
nis vtero sic potuit clauso ꝑire sepulchro hoc tamē
aliter fuit q̄ in resurrectione habuit corpus glorioſū
cui aliud non resistit sed exiuit de vtero virginis mi-
raculosus fuit. vt autē ait Beda surzexit dominꝰ ma
ne de monumento in quo sero iā facto erat ꝺepositus
vt adimpleretur illud ꝓphete ad vespez demorabatur
fletus et ad matutinū letitia. Et ecce terre motus domi
no resurgente factus est magnus. cuius causā subdit
Angelus em̄ dominū ꝺescendit de celo et virtute eius fa
ctus est terre motus q̄ corpoza alia obediunt angelis
ad nutū quantū ad motū localem. Sicut in passione
xp̄i terra mota est in signū tristitie sic in resurrectio
ne eius mota est in signū letitie. Ubi Beda q̄ eadem
terre motus resurgente domino de sepulchro sicut in
ipso morient⁹ in cruce factus est magnus signat terre
nā p⁹s corda p fidē passionis ac resurrectionis eius fo
re ꝺebenda ad penitentiā et salutarem pauore per
mota ad vitam sublimandā ꝓpriā. Ubi et Beda ait
Si autē sic terra tremuit cū dominus ad penas
suoz resurgeret quomodo ꝺetremiscet cū noxioz om-
nium resurget ad penas et quomodo dominū ꝑsentiā su
stinebit que angeli ꝑsentiam sustinere non valuit. Et
notandum q̄ legitur terre motus factus in legisla-
tione. Unde ꝓpheta Terra mota est etenim celi distilla
uerunt a facie ꝺei sinay a facie ꝺei israhel. In xp̄i pas-
sione mota ē terra vt visū ē sup̄ in resurrectione mo
ta est vt ꝺicatur hic in iudicio generali erit terre mot⁹
vt infra patebit. Sim hec spiritaliter in terre motu sig-
nificantur cētriaꝺe que fuerit ex quatuor ꝑm quatuor
p⁹ꝺicta videlicet ex ꝺesideratione ꝺei moꝝ mandatoꝝ
hoc est in legislatione ex ꝺesideratione passionū xp̄i et
doloꝝ et hoc est in passionis ex ꝺesideratione amisse vi
ꝺilate beatitudinis et hoc est in resurrectione. Et ex ꝺesi-
ratione pene iehēnalis et hoc est in extremo examine
Merito autē xp̄s exaltatus est a ꝺeo vsq; ad gloriam
resurrectionis q̄ ꝓpter obediendam ꝺei patris se humi
liauit vsq; ad mortē cruas. Unde Anshel. resurrectio
nis sacre gloria sublimandus iudicia pijs ꝺoꝝ aspera-
tem verboꝝ cruas obꝓbriū fellis amaritudinē et ad
vltimum mortē sustinuit admonens suos vt si post
mortē ad gloriam puenire ꝺesiderant vite ꝑsentis an
gustias et laboꝝes pro uoꝝū oꝑssiones non solum
equo animo tollerent sed omnia huius mundi aspera
p⁹ pijs eterne ament appetant et gratanter suscipi
ant hec Anshel. Sicut ergo humiliatus est cristus p
hoc q̄ mala sustinuit moriendo vt nos liberaret a mal
ta glorificatus est resurgēdo vt nos ꝓmoueret ad bo
na. Sim illud q̄ ait Apo. Mortuus est ꝓpter delicta no
stra et resurrexit ꝓpter iustificationem nostrā. sustinuit
enim passionē p nobis vt nos a pena infernī liberaret et
resurrexit a mortuis vt nos ꝺe morte ad vitā traheret
Unde vnc suā resurrectionē longius q̄ vsq; ad diez
tertiā differe noluit sed ita vt duabꝫ noctib⁹ et vna die
in sepulchro quiesceret. Nox enim ad peccatū pertinet et
natura quidē humana duabꝫ noctib⁹ tenebat obnoxia
et anime astricta ꝓpter peccatū carnis ꝓpter vindictam
peccati. Cum ergo dominus sola carne mortuus est
vt nos a morte anime et corporis liberaret recte duab⁹
noctibus et vna die in sepulchro quiescere voluit q;
videlicet lucē sue simplē mortis tenebris nostre duple
mortis aduenit et p suā simplā mortē nostrā duplam
ꝺamnauit. Si enim ipse vtramq; suscipere nos a nul-
la liberaret. Et vnā misericoꝝditer suscepit et iuste vtrāq;
ꝺamnauit simplā suā duple nostre pulit et duplam
nostram moriens subegit. Due ergo noctes significa-
ant duas nostras mortes. dies vero signat suā mor-
tem que fuit lux nostraꝝ mortiū vnā absulit alteram
ad exeraaaz electis reliq̄t quā denuo veniēs extermi
nabit. Resurrectio itaq; sua est causa efficiens resur-
rectionis nostre que fit in p̄senti et que fiet in futuro.
resurrectio que fit in p̄senti est nostra iustificatio et di
atur resurrectio ꝑma. Unde in Apoc. beatus qui ha
bet partē in resurrectione ꝑma resurrectio q̄ fiet in fu
turo est corporis resuscitaaio et ꝺicatur resurrectio se
cunda. Unde in Osee viuificabit nos post duos dies
et in die suscitabit nos. ad resurrectionē quippe ꝑmā
duo dies requruntur scz ablaaio omnis culpe et col-
laaio ꝺonate gratie. Nullus enim resurget resurrectio
ne secunda ad gloriā nisi p⁹s resurrexerit resurrectio
ne ꝑma p gratiā. Mortuus autē fuit xp̄s. xl. horis vt
quatuor mūꝺi partes que in ꝺecalogo legis mortue

erant viuificaret. ꝑma autē die ebdomade surrexit vt ea die mundū renouaret qua eū creauerat. In terra vero die passionis surrexit vt eos qui triū temporibus ſez ante legē ſub lege ſub gra am peccatis mortui fuerant subleuaret et nos qui factis dictis et cogitacōnibus labimur p fidē sancte trinitatis resurgamus. Et ſm Aug⁹. ideo post tres dies resurrexit vt m passione filij totius trinitatis monstraretur assensus triduum em̄ legitur m figura qz trinitas que m principio fecerat hominem ipsi m fine hominē p xp̄i repararet passionē. Ideo eadē resurrectionem suā dominus sic accelerare voluit ne discipulos m meſtica diu cruciari ꝑmitteret. Vnde Leo papa dominus nempe xp̄us ne turbatos discipulorū animos longa meditatio crucis annunciata triduo mortem tā mira celeritate breuiauit vt dū ad mediū ſm diez pars ꝑmi nouissima et pars tercij ꝑma occurrit et aliquantulū spacio temporis deceret et nichil diez numero deperiret. Resurrectio igitur saluatoris nec animā m inferno nec carnem diu mortua est m sepulchro et tā felix viuificata fuit incorrupte carnis vt maioribi ēet sopōris similitudo q̄ mortis quoniā deitas q̄ab vtraq; hominis substancia non recessit qđ potestate dimisit potestate continuit hec Leo papa. Passionis igitur et resurrectionis exemplū xp̄s nobis ꝑbuit passionis ad firmādaz paciencia et resurrectionis ad exitandā spē vt duas vitas nobis ostenderet m carne vnam laboriosaz quā debemus tollerare alterā beatā quā sperare debem⁹. Resurrexit autē xp̄s cū corpore glorioso cuius dotes fuit claritas agilitas subtilitas et impassibilitas. Quātus em̄ anima xp̄i a principio sue creacionis seu cōcepcionis fuerit gloriosa p apertā visionē et perfectā fruicionem diuinitatis dispensacione tamē et dispositione diuina factū est vt gloria anime eius non redundaret m corpus vt sic corpus ēet passibile et mortale adimplendum ꝑcium et misterū redempcionis humane in sua passione et ideo pacto misterio passionis et mortis anima xp̄i statim resumpto corpore in resurrectione in ipsū corpus suā gloriā diuulsit et ita factum est corpus xp̄i gloriosuz. Vt em̄ ait Aug⁹. Carnis quippe ille gerebat infirmitatē que infirmitas resurrectione ꝺsumpta est. Vñ et Leo papa Sicut ergo dicit Apo. et si cognouimus xp̄m ſm carnē sed nunc iam non nouimus eius nāq; resurrectio non finis carnis fuit sed ꝺmutacio nec ꝺsumpta est substancia virtutis augmento. Qualitas transijt non natura defecit Et merito dicitur eius caro nescire in eo statu quo nota fuit qz michil in ea passibile michil infirmū remānsit vt et ipsa sit p essenciā et non sit ipsa p gloriā hec Leo Interim igitur O anima mea deponamus pissimas tristicie querelas ac nubila merozis et in letiae respiremus serenuz qui funera redemptoris nostri ꝑsecuti sumus cū lacrimis qui mortem nostram moriendo destruxit de ipsius resurrectionis gloria iocundemur qui vitā resurgendo reparauit. Xp̄s em̄ resurgens ex mortuis iam non moritur mors illi vltra non dominabitur. Indut em̄ eū dominus pariter stola immortalitatis et glorie et coronā pulchritudinis posuit super caput eius iocunditatē et exultacionē thezaurizauit super eū. Totum igitur in eo plenū est gaudio totuz letitia tumulatū totū exultacione refectū. Caro em̄ christi flos ille pulcherrim⁹ de radice esse diat q̄ i natiuitate florint qz ex virgine sine peccato tamquā pulcherrimi floris singulare decus emicuit in passione defloruit quando neq; species neq; decor ei fuit sic in resurrectione resumpto eadē sanguine fuso in cruce cū omnibus que sunt de veritate humane nature p gloriam resurgit vt omnū decor ēet. Nā corpus illud gloriosissimū subtile agile et immortale tante claritatis superuestitū est gloria vt vere sit sole fulgentius exemplarem ꝑferens pulchritudinē suscitandoz corporum humanoz de quibus ipse saluator ait tunc fulgebunt sicut sol iusti in regno patris eoz ſez beatitudinis sempiterne. q̄ si quilibet iustus fulgebit vt sol quanti putas ēe fulgoris ipsū iustitie solem tanti inquā est vt sit spectatior sole et sup omnia stellaz dispositionē luna ornatus decor ꝑpuus non immerito iudicetur. Tūc reuocata est vt aquile iuuentus xp̄i tunc leo suū catulū suscitauit tunc femur reuixit tunc ex eodē luto factis vasis fecit aliud vas figulus sicut placuit in oculis suis tunc ionas de ventre ceti illesus exiuit tunc vestitum est candelabz auro tunc suscitatū est tabernaculū dauid qđ ceciderat tunc refulsit sol qui ꝑius erat in nubilo tunc viuificatū est granū frumenti qđ cadens in terrā mortuuz erat tunc cernuus resumpsit cornua tūc sampson tulit portas ciuitatis et exiuit tūc Joseph eductus de carcere tondetur et ostituit dominus egypti tūc consessus saccis arcuatur letitia. Magna igitur et sollēnis valde est sollemnitas paschalis et ceteras ꝑcellit sollemnitates. Vnde omnes dies dominica octaue fuit huius festi et in eo omnia signa letitie ꝓponunt dignitas quippe dominice diei notatur in hoc q̄ fuit ꝑma dieꝝ. Itē nox illā non ꝑcessit. Itē vt dicat erit vltima dieꝝ nox. itē nox illi non succederet. itē celuz et terra fuit in illa creata. itē angelus in ea est creatus et ad deum conuersus. itē ꝑmo data sunt in ea filijs israhel mādata Item xp̄s in ea natus est. itē xp̄s in ea resurrexit. itz spiritus sanct⁹ datus est in ea apostolis. itē in ea oēs resurgemus et iudicabimur. itē in ea ꝺtinuandū est ꝓpetuo in laude dei. Vnde Gre. hanc recte nobilitatē sollemnitatis dicā qz sollemnitates ceteras antecedit. Sicut em̄ in sacro eloquio sancta sanctoz vel cantica canticorum ꝑ sui magnitudine dicunt ita hec festiuitas recte dia potest sollemnitas sollemnitatū. ex hac q̄ppe sollemnitate exemplū nobis resurrectionis datū est spes celestis partie aperta et facta superne regnia p̄sumptibilis gloria. p hanc electi qui quātus in tranq̄llitatis sinu tamen apud inferos daustra tenebant ad paradisi amena reducti sunt. Que est ergo ista sollēnitas q̄ infernī daustra destruxit et ianuas nob regni

celestis aperuit · Vnde et Aug⁹ · Alacelor dies illa refulget non de visitatis solis arcubus illuminata p̄clarius sed de lumine agmi resurgētis illustrata sublimius hac em̄ die sol iustitie xp̄s ascēdit ab mferis et idarco pulsemus cytharam dauid canentes hec est dies quā fecit dominus exultemus et letemur in ea · Contemplemur hunc diē qualē noctē habuerit gemtricē. nox q̄ celum illuminatib⁹ imitatur ymo in qua celū et terra letatur nox bone parturiaonis nox sancte regeneraonis nox de qua dicitur et nox sicut dies illuminabitur et ab ipsa est dies quā fecit dominus dies dominicus. Et recte dicitur dies luas in quo fugerunt tenebre cecitatis · exclamauerunt q̄ erāt in regione umbre mortis q⁹ lux orta est illis letentur terra q⁹ nouā lucē vidit letentur et āgeli q⁹ peccatorib⁹ claritatē dominus dedit otremuerunt mferi sustinendo splendorē insolitū et incurvati et omne genu xp̄o domino celestiū terrestriū et infernor⁹ · oia g̃ nobiscū hodie triūphant et angeli et archangeli ceteriq⁹ beator⁹ spiritū ordines nobiscū festa celebrant · nos quoq⁹ imitamur cātilenā cātantes cātica celestia que adhuc humana non potest cantare lingua · Exultemus ergo in domino sed in tremore non in remissa securitate · nā et beatus Johannes p̄cursor exultauit in utero matris sed vinū non bibit p̄cepto angeli gabrielis · Nos autē q⁹ infirmi sumus sobrie bibamus / modū non excedamus vt letitia nostra cū exultacione nullā sentiat corporis impeditatē sed p sobrietatis seremitatē portū intremus salutarē / accepimus ieiunior⁹ palmā festinitatis non amittamus victoriā quā nobis tribuat dominus xp̄s adiuuādo q⁹ viat in nobis pacando vt digno carmine triūphem⁹ cantantes absorpta est mors in victoria alleluia · Igitā quippe rumpheā illam et paradisi ianuā quaz nullus effringere potuit hac die xp̄s cū latrone reserauit dicens ad angelos aperite michi portas iustitie et ingressus in eas confitebor domino ex eo inimix tempore quo passus est dominus porta hec in clausa in reserata est · Clausa quidē incredulis et peccatoribus reserata vero iustis et credentib⁹ · quomodo mater domini maria inter omnes mulieres primapatū tenet ita et inter ceteras dies hec omniū mater est hec dies vna est de septē et extra septē hec est dies q̄ appellat octaua · vñ et in quibusdā sanctor⁹ titulis supscribitur p octaua hec est dies in qua synagoga finitur et ecclesia nascitur hec est in cuius numero octo anime saluate sunt in archa noe et quid michi necesse est infinita replicare dies michi deficiat si voluero omne diei istius exponere sacramentū · hoc tamtū dico q⁹ vniuersa sabbati g̃ia et antiqua illa festiuitas populi iudeor⁹ diei istius sollemnitate mandata est · illi in sabbato non faciebāt opus seruile nos in die dominico hoc est in die resurrectionis opus seruile non faciam⁹ illi de domibus suis non egredienbantur et nos de domo xp̄i nō egrediamur illi non accendebant ignē in die sabbati nos ecō trario accendamus in nobis ignē spiritus sancti de q⁹ igne dominus ait. Ignē veni mittere in terrā et quid volo nisi vt ardeat · desiderat dominus istū ignē ardere in nobis spiritū sanctū feruere vt non refrigescat caritas dei illis agnus vel hyrcus nobis xp̄s occidatur p quib⁹ vnuersis fratres pariter osona voce cātemus hec est dies quā fecit dominus exultem⁹ et letemur in ea · Nunc ergo et a nobis alleluia decanteur qđ latine laudate dominū interp̄tatur laudemus dominū fratres vita lingua corde et ore omnib⁹ et moribus · sic enim sibi dicit deus alleluia vt nō sit in laudāte discordia O felix alleluia in celo vbi templū dei sunt angeli Ibi em̄ concordia sūma laudantiū vbi nulla lex in membris repugnat legi mentis vbi non est rixa cupiditatis in qua piciteur victoria caritatis hic ergo alleluia cantemus adhuc solliati vt illic possimus aliquā do cantare securi ēndo sez hoc mortale corpus immortale et incorruptibile factū fuerit quando tota temptacio pertranseret · O felix illic alleluia O vita secura O fine aduersario O vbi nemo erit inimic⁹ nemo perit amicus ibi laudes deo · hic laudes deo · sed hic a solliatis ibi a securis hic a mortuis ibi a semp victuris hic in spe ibi in re hic in via ibi in patria · Modo ergo fratres mei cantemus non ad delectacionē quietis ꝫ ad solacium laboris quomodo solent viatores cantare cāta sed ambula · cantando labore ē consolare pigritiā noli amare sed ambula · in bono pfice canta et ambula noli errare noli redire noli remanere hec Aug⁹ · Vnde et Beda et quamā illa vita tota in laude dei gerit̄ cōssantibus cunctis languoribus merito quinquaginta diebus in memoriā huius nostre quietissime et felicissime actionis crebrius ac festiuius alleluia canere solemus · Alleluia namq⁹ hebreus sermo est et interp̄tat Latine laudate dominum · Denique in p̄s · vbi nos cantamus laudate dominū p hoc verbo apud hebreos semper canitur alleluia qđ eciā euangelista Johannes in sua apocalipsi celestiū agmina virtutū cantantia alleluia se audisse perhibet · Sed et venerabilis pater thobias intelligens qualis supernor⁹ animum gloria quā ta ipsius Jherusalez celestis sit claritas hec mistica voce dicebat ex lapide p̄cioso et auro mundo omnes platee eius sternentur et per vicos eius alleluia cantabit̄ hec Beda resurge nunc anima mea cū xp̄o de sordido peccati sepulchro respira iam in spem resurrectionis et vite pbemus p amore dei moriamur in p̄senti vita vt post resurrectionē viuamus in futura q⁹ si p amore xp̄i nunc mortuum corpus portamus tūc in leta bundo gaudio cū xp̄o cōregnabimus · Sic ergo curremus interesse festis hominum vt mereamur etiam interesse festis angelor⁹ · Vnde Grego · ecce paschalia sollemnia agimus sed ita vtendū est nobis vt pure ad eterna festa mereamur transeunt cuncta q⁹ tem poraliter festiue celebrantur · cuncte qui hijs sollemnitatibus interestis ne ab eterna sollemnitate separemini / quid p̄dest interesse festis hominū si de ē cōtingat festis angelor⁹ umbra vēture sollēnitatis ē sollēnitas

ꝑsens· Et idarcō hanc ānue agimus vt ad illam que
non est annua sed otinua ꝓducamur cū hec statute tē
poze geritur ad illius ꝺesiderū memoria nostra refri
catur frequentacōne ergo gaudij temporal' ad eterna
gaudia mens mcaleſcat ac feruеat vt ex veritate leti
cia ꝑfruatur in patria qō ꝺe vmbza gaudij meditaē in
via hec Gre· xp̄s resurrectionē suā p sampsonē fortiſ
simū oliz p̄figurauit q̄ auitatē inimicoꝝ suozū itroiuit
et ibiꝺē nocte ꝺormiuit ⁊ cū inimīa portas auitatis cu
stoꝺirent vt ipsū mane op̄henꝺerent ⁊ occaꝺerent ip̄e
media nocte surrexit et portā auitatis secū ꝺerulit sic
xp̄s orꝺem hostiū suoꝝ hoc est mfernū potenter intra:
uit et ꝺestructo media nocte surrexit· xp̄s eaꝺ p jo
nam resurrectionē suā p̄figurauit quē in ventre ceti
p triduū viuū ꝺseruatur et post triduum cetus ipsū ꝺe
ore in terrā vuū emisit· Fuit eaꝺ resurrectio xp̄i p̄
figurata p lapiꝺē quē reꝓbauerunt edificantes templū
ꝺomini qui cū ab eis ꝑter meptitudinē abiectus eēt
tamē ꝺsūmato templo cū lapis angularis ponі ꝺebe:
ret qui in se duos parietes ꝺplecteret non est inuen:
tus ad hoc lapis aptus nisi illi qui ab edificantiby erat
reꝓbatus· xp̄s fuit lapis reꝓbatus in sua passione ⁊
factus est ecclesie lapis angularis in sua resurrectio
ne tunc adimpleta est illa ꝓphecia ꝺauid lapiꝺē quem
reꝓbauerunt edificātes ⁊ē· Et iꝺeo ipsa cantatur in fe
sto resurrectionis lapis iste duos parietes in templo
ꝺomini coꝺunauit qz xp̄s ex populo gentili et iudai:
co vnā ecclesiā edificauit· In hoc edificio ꝑ cemento
vsus est suo sanguine et p lapiꝺibus suo sacratiſsimo
coꝛpoze·

Sequitur Oratio.

Omine Jhesu xp̄e dulcoꝛ vitе q̄ ruptis vin
culis mortis gloꝛificasti coꝛpus tuū et vitā
meffabili gloꝛia resurrexisti p̄coꝛ ⁊ obsecro
te p tuā resurrectionē floꝛidam da michi
vt a vicijs et a morte anime resurgens in virtutibus
semp floꝛeaz et in nouitate vite ambulē vt que furfū
sunt querā et sapiēcia non que sup terram p tue ꝺari
tatis virtutē purga aiam meā a tenebris peccatoꝛuz
et p eaꝺē virtutē ꝺie vniuersalis resurrectionis caro
mea resurgat ad gloꝛiaz vt tecū eternaliter in vtroq;
gaudeam Amen·

Quomodo dñs Jhesus apparuit matri sue Ca· lxx·

Adem autē hora sc̄z summo mane maria
magdalene ⁊ maria jacobi matroꝛis ma
ter q̄ eaā appellat mater joseph q̄ fuit fra
er jacobi et vnus ꝺe· lxxij· ꝺiscipulis et ab
apostolis cuz mathia statutus et quāꝺoq;
maria deophe sc̄z filia appellatur et maria salome sc̄z fi
lia que eaā mater filioꝝ zebeꝺei vocatur et cetere q̄ cuz
eis erant licenciā p̄us petita a ꝺomina ceperūt ex ꝺeuo:
cione et fiꝺe quam ad dominū habebant ire cū vnguen
tis admonumentū ad mungenꝺū coꝛpus ꝺominicum
Domina aūt remansit domi vacans interim lacrimis
et oꝛacioni· et pulchre hee mulieres vno cēsentur no
mine vt quiby vna erat volūtas parq; ꝺesiderū vnū
eēt vocabulum· Vbi sciendū q̄ tres sunt status ho:
minum saluandoꝝ quoꝝ quilibet querit xp̄m et extra
hos nemo saluatur sc̄z mapienaū ꝑfienaū et pfecto
rum siue penitenaū activoꝝ et otemplativoꝝ· Et hij
tres status signantur p tres marias que quereb at do
minum quantū ad triplicē nominis maria mterp̄tacō
nem· Status penitenaū signatur in maria magdale
na que famosa peccatriꝛ fuit et peniuit et licet p ipsam
alibi acapiatur vita otemplativa et tamē marcus hic
ꝺe ea loquitur ꝺicens Maria autē erat ꝺe qua ꝺomin9
eiecerat septē ꝺemonia sic inter penitentes reputat p̄mo
ipsa in euangelio p̄nitencia penitenaū fuisse ꝺinoscit
et ꝑm hoc bene ꝺuenit ei nomen ꝑ put mterp̄tatur ma
re amaz ꝑm ethymologiā latinā vel ꝑm ꝺerivacones
ebraycam a vocabulo mara qō latine est amara· Vnꝺe
Ruth non vocetis me noemi id est pulchrā sed vocate
me mara id est amara qz amaritudine valꝺe repleuit
me ꝺominus qō verificatur in maria magdalena quā
do ante pedes ꝺomini lacrimis lauit maculas crimmis
Sicut et petrus penitens fleuit amare/ vñ cuilibet ani
me vere penitenti ꝺicatur illud in Treñ· Magnuz est
velud mare amaz otricio tua filia syon· Status pe
ro pfienaum et activoꝝ signatur in maria Jacobi
que fuit mater jacobi mmoris· ad pfientes enī pti:
net supplantare vicia et luctari in exercicio spirituali
virtutū/ quemit alia impetracio marie ꝑ put mterp̄tatur
ꝺomina syriace· Quia enī pfiere volentes fiūt in cōti
nuo ofectu ꝓpter ꝓnitate ad malum et difficultatem
ad bonum necesse est pfientes ꝺommari passionib
p tracionē ne temptacionib cēdant/ ex qua luctа quā
doq; videlicet tacio p̄ꝺominaē sensualitati/ generaē vir
tutes nā virtus in infirmitate pficitur· Status autem
pfectoꝝ et otemplativoꝝ signatur in maria salome
que fuit mater filioꝝ zebeꝺei sc̄z jacobi maioris et jo:
hānis postulauit filijs suis regnum· sic pfecti et con
templativi non occupātur nisi arca regnū ꝺei p̄mo ip
si in se habent regnuz ꝺei et hic p̄gustant quoꝺāmo ꝺo
regnū ꝺei· vnꝺe eaā salome mterp̄tatur pacificans nā
in hac vita nulla pax est homini nisi in actu otempla
cionis et hinc osonat terna mterp̄tacio nominis marie
put mterp̄tatur illuminata· vnꝺe anime otemplative
ꝺicatur illud ysa· Surge illuminare Jheruſalē qz ve:
nit lumen tuū/ quelibet istaz mariaz habet sua aroma
ta seu vnguenta/ penitenaū aromata fiūt ꝺolor cōtri:
cionis pudor confessionis et labor satisfactionis· ex hijs
cōficitur vnguentū quo libenter vngitur ꝺomin9· Cō
ficitur autē hoc vnguentū ex mirra aloes et thure· per
mirrā que valꝺe amara est signatur amaritudo cōtri:
cionis· p aloes qō eaā est amaz et valet ꝺiu retencoꝝ
menstruoꝝ id est peccatoꝝ signatur verecundia cōfes
sionis· p thus cuius oꝺor cuz fumo ascendit signantur
opera satisfactionis que p rectā intencionē in ꝺeū ꝺi
riguntur· Sed ex hijs triby non bene cōficitur vnguē
tum nisi apponatur oleum misericoꝛdie ꝺiuine sine q̄
oīs penitencia est inefficax· Admixto autē oleo optimū

vnguentum efficiatur et tale fuit vnguentum marie magdalene que omnes partes penitencie perfectissime impleuit assistēte sibi misericordia saluatoris vt patet in euāgelio. ipsa enī lacrimas copiose effudit ex amaritudine cōtriciois cōmuātes non erubuit ex pia impudencia cōfessionis pedes domini lacrimis lauit capillis terſit osculabatur vnxit et se totā xpi obsequio deuouit et impendit et hoc ex immenso affectu satisfactionis. Aromata ergo pñciencium sūt penitencia humilitas et perseuerancia seu longanimitas ex quibus cōficitur vnguentū actuoz et hoc vnguentū intrant mirra et gutta et cassia que fluunt a veste vite xpi mirra bona est in omni vnguento et ideo licet posita sit in vnguento penitencium cōuenienter tamē ea pponitur in vnguento pfectoz. Mirra enim arcet vermes igitur penitencia arcet vermes que mordere solent cor penitentis ne contra murmurantem dolore mordeatur et hec penitencia maxime opus est proficere volentibus in exercicio spirituali. Quia ſm Grego. virtutes inter pſuras passionum et puncturas temptacionū crescunt. Per guttā autem que et aromata dicitur signat humilitas q gutta pellit omnes inflaturas et tumores sic humilitas curat cordis duricias hec ea est opus pficientiū. q ſm Grego. Origo virtutis est et ideo illa in nobis virtus veraciter pullulat que in radice pprie id est in humilitate pdurat aqua si abscidatur arescit q viuificante se in mimis humore pdit. Per cassiam que et fistula dicitur signatur perseuerancia seu longanimitas vt videlicet quis in exercicio spirituali non frāgatur desperacione aut tedio nec statuat sibi terminū in pfectu sed semper tendat in melius sine termino q in spirituali pfectu non est status. Cassia enī in aquosis locis nascit et crescit in immensū. sic bonꝰ pficiēs aqs diuinaz gracia fecundatus crescat in immensū de virtute in virtutem et numq̄ cessat donec videat deū deoz in syon sed et hec aromata non bene cōficiuntur si non apponatur oleum letitie vt videlicet homo letitiā spiritualē habeat in bonis operibus suis et illā ponat in corde atq̄ conscienciā non in laudibus hominū. et istud est vnguentū marie iacobi que habuit quatuoz filios scz iacobū q interpretatur supplantās scz passiones p paciēciā symonem qui interpretatur obediens p humilitatē ioseph q interpretatur augmentū vel apposicio p longanimitatē et iudā qui interpretatur glorificans scz deū p spiritulez letitiā. Perfectoz seu cōtemplatiuoz aromata sunt carnis omnimoda mortificacio dei fica cōuersacio et caritatis pfectio ex quibus fit vnguentū fragrantissimi odoris q̄ intrant mirra cynamomū et balsamū p mirrā acapit totalis mortificacio carnis que cōuenit pfectis nā penitentibus cōuenit mirra mortificans peccata p amaritudinem cōtriciois pficientibus cōuenit mirra mortificans passiones vermē scz remordentē cōtra tollerandam passionū. sed pfectis cōuenit mirra mortificās cogitacionem a speculacia rebellionis ne videlicet caro rebellet spiritui et hec est mirra electa ꝑma et ꝓbatissima De qua dicit m Can. manus mee distillauerūt mirrā et digiti mei pleni sūt mirra ꝓbatissima. manus enī id est opera penitenciū et actuoz distillāt quidē mirram vt dictū est sed digiti id est spirituales et subtiles exercitaciones cōtemplatiuoz siue cōtemplanciū sūt pleni mirra ꝓbatissima. ꝓbata quippe est mirra penitencium ꝓbacioz pficiencium. sed ꝓbatissima est contemplatiuoz et pfectoz. p cynamomū acapitur dei fica cōuersacio. Cynamomi enī cortex cū frangitur spiramentū visibile reddit admodū nebule vel puluueris et valet ad tenuem odorē oris. sic pfectus si frangitur vituperacione vel iniuria corporali molestia vl īmedia labor frequencia vel quecūq̄ sibi acadunt aduersa semp spirat visibiliter odorē dei fice conuersacionis et emittit odorē dulcis responsionis. p balsamū caritas pfecta intelligitur que foras mittit timorem et omne cū quo ipsa stare non potest. Balsamus enī purgat et non adustratū corpora a corrupcione cōseruat sic vbi caritas pura et pfecta ibi nulla corrupcio hominis interioris. qua ſm Aug. habere omnia sacramēta et malus ee quis potest. habere autē caritatē et malus ee nō potest. Sed ex istis pfectoz aromatibus non fit vnguentū sine admixtione olei dulcedinis q̄ semp ꝑdicta tria comitatur qđ oleū ꝑgustauerat ꝓpheta cū dixit q̄ magna multitudo dulcedinis tue domine quā abscondisti timentibus te. et istud est vnguentū marie salome que fuit filia salome vxoz zebedei et mater Jacobi maioris et Johānis. p iacobus maiorē intelligit̄ totalē supplātacio vl mortificacō hominis exteriozis. p salome intelligitur dei fica cōuersacio que nō est nisi in homine bene intra se pacificato. p Johānem caritas intelligitur q erat p̄ceteris a xpo dilectus. sed p zebedeum qui interpretat fluuius intelligi potest dulcedo dulcedo q̄ talis anima fluit et affluit delicijs interius. itaq̄ quelibet anima p statu suo debet istas mulieres imitari et cū istis vnguentis Jhesū querere et vngere vt videlicet instanter penitenciā faciat viriliter temptaciones sustineat pacifice ad ꝓximum se habeat. Ista enī tria faciunt apparere Jhesū et cuilibet ſm statū suum ſm Deum. Mozaliter p illas tres mulieres signātur in tristo quolibet mens lingua manus que habent valde ꝑ aosa vnguenta. Mentis vnguenta sunt tria cōtriciois passio et deuocio. Primum scz contriciois cōficitur ex vilissimis speciebus scz ex peccato que crescūt hic in nostro orto ꝓprio. Secundum scz cōpassionis cōficitur ex amarissimis speciebus scz ex primoz miserijs que crescunt in orto alieno. Teraum scz deuocionis cōficitur ex pacis speciebus scz ex xpi beneficijs que crescunt in orto dominico. Lingue vnguenta sūt tria oracio deuota cōfessio integra et ꝑdicacio vera. Primū scz oracionis cōficitur ex herbis que sunt mundicia recta attencio firma et affectio pia. Secundū scz cōfessionis cōficitur ex herbis que sunt pudor cōmissi dolor amissi et timor supplicij. Teraum scz predicacionis cōficitur ex

De caritate

herbis que sunt fidei instructio morum informacio et
viaoz mercpacio· Manus autē vnguenta sunt septē
opera misericordie de quibz est iste versus Colligo po
to abs redimo tego visito cōdo· q aūt vult p̄dicta vng
uenta habere oportet ea emere· Ille em̄ qui emit dat
de suo et accipit de alieno sic m opibz virtuosis opor
tet aliquid p̄nere de nostro scz voluntatem et aliquid
recipere a deo scz operādi facultatē vel a deo recipim⁹
graā p̄uementē de nostro appommus voluntatē sub
sequentē· Quātus autē multe mulieres alie dommuz
sequerentur iste tamē p̄apue venerunt qz xp̄o plus
obligate erāt ex eo qz plura beneficia ab eo receperant
Maria em̄ magdalena multū xp̄o tenebatur qz ab ea
septē demonia eiecerat· Maria autē jacobi et similiter
maria salome xp̄o multum tenebantur tum qz nepos
eaz erat tum qz filios suos carnales scz apostolos fe
cerat sed mirz videtur qz beata virgo maria cum istis
mulieribz ad monumentū non iuit sed domi remānsit
Sup hoc autē possunt tres cause assignari vna quia
mater sepulchz filij sui sine magno dolore vidēre nō
potuisset et maxime recēter sepulti· Si em̄ sepulchz
filij vidisset quasi doloris gladius ammā eius pforas
set et satis p̄babile est q ire voluisset Johannes ei⁹
custos ℔ nō p̄misisset p̄mo eā ceteri apostoli dixissent
Johāni nullomō eā illic ire p̄mittas qz si illic ierit tm̄
ibi flebit et se mactabit qz se vere occidet· Secunda
causa est qz m parascephe et sabbato tantū fleuerat et
tantū se mactauerat qz eā ire non vel iret fust mere
nō posset· Vt em̄ dicit Beñ· Oportuit qz mter mam⁹
discipulorz tamquā semiuua de cruce ad domū p̄tā
portaretur· Vnde et Aug⁹· illa pia mater m mani dolo
re etulans et pectora delicata cōtundens ita viscera om
nia fatigauerat et membra vt iā sensu deficiens vix po
tuisset ad funus xp̄i puenire· Tercia causa est qz p̄dic
te mulieres putabant corpus xp̄i adhuc m monu
mento ēe et volebant put antiquitus consuetudo erat
ipsū corpus mungere vt conseruaretur a feroze a ver
mū corrosione et ab maneracione sed erant decepti qz
corpus xp̄i erat certe imbalsamatū et ideo si p decēm
lia annoz m terra iacuisset nō potuisset putrefieri nec
manerari nec a vermibz corrodi· beata aūt virgo scī
uit qz ibi nō erat ℔ qz iā immortalis et incorruptibilis
resurrexerat et ideo illuc ire nolebat sicut nec portat
Ipsa itaqz ex quo vnigenitū filiū suum teneri flagellari
et crucifigi vidit delicatis mamb delicata pectora tun
dens et se mimio dolore vigilijsqz et ieunijs affligens
tam viribz pariter et spiritu attenuata alicubi sola m se
creto domus sedit et de hijs que sibi acciderant calami
tatibus lamentabat et fleuit· Domma igitur orāte et
lacrimis dulater emitrente ecce subito venit dominus
Jhesus in albissimis vestibz glorie et resurrectionis
nouitatis sue vultu sereno speciosus gloriosus et gau
dens et matri desolate ⁊ merenti totus festinus apparēs
At illa adorans et surgens cū lacrimis p̄ gaudio eum
amplexatur ⁊ tota acerbitas merozis m letiā vertit

Deo apparuit mani

postea cōsedentibz eis pariter curiose intuebatur eum
dem in vultu et acatriabz et p totū diligenter querens
si omnis pena transisset et omnis dolor ab eo discef
fisset· O quanto gaudio mater implet cū ipsa natū im
passibilez intuetur non solū meritū victuz ℔ et celo
terze et omni creature phenix ure dominatuz· Stāt
igitur et collocantur admirē gaudētes ac pascha de
lectabiliter et amanter ducentes· et narrat ei dominus
Jhesus qualiter populū suum liberauit de inferno et q
feat in illo triduo· ecce igitur nunc magnus pascha
De hac igit̄ appariçone q̄ ate ceteros virgini gloriose
apparuisse creditur nichil in euangelio habetur sed iō
ipsam posui et ante alias p̄misi qz sic pīū est credere p
ut in quadā legenda de resurrectione domini plenius
cōtinetur· Dignū namqz erat vt matrē p̄ ceteris visita
ret et de resurrectione sua p̄us letificaret que p̄ ceteris
plus dilexit eius amoris desiderio pi⁹ ommb⁹ afflige
batur plus de eius morte doluit plus dolore afflicta
eius resurrectionē expectauit· et licet hoc ab euangr
listis subticeatur pie tamen sic creditur· vnde et roma
na ecclesia hoc approbare videtur que statim ipsa die
apud sanctā mariā maiorē rome celebrat stacionem
p hoc innuens beate marie p̄mo factā apparicionem
Quid em̄ si euangeliste hoc non dicant· Non em̄ vt
ait Johānes omnia eius facta scripta sunt̄ nam si hoc
ideo non creditur qz nullus euāgelistaz testatur conse
quēs est vt post resurrectionē numquā sibi apparue
rit qz vbi vel quando nullus euangelista edisserit sed
absit vt talem matrē talis filius tali et tanta negligē
cia dehonorauerit qui patrē et matrē honorari p̄cepit
sed ideo forsan hoc euangeliste subticuerunt qz eorz
fuit officiz solū resurrectionis testes inducere matrē
autē ad testificandū p filio suo eos inducere nō decuit
Si em̄ verba extranearz mulierz delramenta fuit vi
sa quomodo nō magis matrē p honore filij crederēt
delirare· hoc igitur euangeliste scribere noluerunt sed p
cōstanti reliquerunt· hoc eā testatur Ambro· dicens
Vidit maria resurrectionem domini et p̄ma vidit et
credidit· vidit maria magdalena quamuis adhuc ista
mutaret· Vnde et Anshel· At si aliquis quereret cur
euangeliste non referunt ipsū piissimum dominum a
morte resurgentē huic dulcissime matri vt eius dolo
res mitigaret p̄mo ac p̄apue apparuisse· dicamus qz
a quodā sapiente de hoc ipso scisciantes audiuimus·
ait ergo tanta scitur ēe auctoritas narracionis euāge
liste vt nichil in ea dependens vel mane vel supfluū
reperiatur· itaqz si matri si domine mundi ipse filiꝰ ei⁹
ab inferno resurgens scriberetur sicut alijs apparuisse
eāqz de sua resurrectione docuisse quis non tale scrip
tum superfluum diceret· Regina videlicet celi et terze
omnisqz creature coequaret illi vt illi quib⁹ apparuit
viro vel mulieri· spiritus eius plure atqz perfecte m
illa quiescebat qui sibi et ēe illius et omnia facta eius
lucē dignus reuelabat et euangeliste scribēret tunc vt
tunc illi talem ac talez semet exhibuisset hec Anshel·

Vnde eadam Sedulius semper virgo manens huius visibz astans luce pelam dominus pus obtulit· Dicit eadā Ignacus q primo dominus apparuit matri sue post resurrectionē et cōsolabatur eā ex quo tanto repleta fuit gaudio q oblita fuit omnis dolozis quez habuerat de sua passione· Quod ergo mfrā dicat apparuisse pmo marie magdalene intelligit inter eos quibus voluit suā resurrectionem pbare· Matri em virgini primo omnium apparuit non vt suā resurrectionē pbaret sed vt eā de visu suo letificaret·

Sequitur oratio.

Maria dei gemtrix et virgo gratiosa omnium desolatoz ad te damaticum cōsolatrix vera p illud magnum gaudiū quo cōsolata es qñ cognouisti filiū tuuz Jhesū xpm die tertia a mortuis impassibilem resurrexisse sis cōsolatrix amine mee et apud eundē tuū et dei natū vnigenitū in die nouissimo quando cū anima et corpoze resurrecturus ero et de singulis meis factis rationē redditurus me digneris tuare q ppetue damnacoms sententiā p te pia mater et virgo valeā euadere et cū electis dei omnibz ad eterna gaudia felicer puenire Amen·

Quomō maria magdalene et alie marie et petr9 ac johānes venerūt ad monumentū Ca. lxxj·

Vespere igitur sabbati id est nocte sequente sabbatū· nomine em vespere qd ptīet pū noctis est signat nocte sez aperte totū et ideo mutat genus referens ad sensum et ad nomen et ait que sez nox lucescit id est lucescere mapit m pma sabbati id est pma die post sabbatū seu pma die septimane que apud nos dominica dicitur valde diluculo et mane orto iam sole id est ortu suo celū illustrante quāuis nondum appareret interris raris adhuc tenebris existentibz hoc est iam rubescēte aurora et celo ab orientis parte ob solis viamitatem iam albescente· Aurora em media est inter tenebras noctis et pfectā lucē diei et ideo tamquā mediū ab vtroq extremo potest nominari maria magdalena et alie due marie uerunt et venerunt ad monumentum cū vnguentis ex deuocione· Vbi sciendum q sicut gentiles denominabāt dies toti9 septimane a nominibz deoz suoz sez planetarū vt a luna die lune a marte die martis et sic de alijs· Ita eaz uidet q dies sabbati apud eos sollemnior habebatur sabbatū sic nominabant absolute ppter reuerenciā illius diei et ab eo tamquā a digniore omnes alios dies denominabāt ita q dies immediate sequens sabbatū dicebatur pma sabbati alia secunda sabbati et sic cōsequenter. et q hebrei et greci nomibz numerabilibz p ordinabilibz nominibz vtuntur ideo vnum apud eos in ordine diez signat primum· Vnde et in Gen· dicitur factū est vespere et mane dies vnus id est primus et ideo cōsequēter ibi subditur secundus et tertius et sic de alijs· Vnde Lucas dicit vna sabbati id est pma die post sabbatum vel pma die septimane· Quia em sabbatum apud hebreos non tantū diem primapalez a quo septimana apud eos mcepit sed eā septimanaz ex prerogatiua sabbati denominat vt ibi ieunio bis in sabbato id est in ebdomada· ideo eā cū dicitur pma vel vna sabbati potest intelligi pma die septimane seu ebdomade q apud nos ppter dominicā resurrectionē vocat dominica a q eā apud nos incipit septimana nob em celebritas veteris sabbati uersa et trāslata est in dnicā q ceteris diebus celebrior est ppter dnice resurrectionis sanctitatē gaudiū et reuerenciā· latini vero seu romana ecclesia modo dies vocant ferias die dominicā vocantes ferias pmā die lune secundā et sic de alijs vsq ad sabbatum Et vocatur feria a feriare qd est cessare vel a ferendis victimis q omni die feriare id est a peccato cessare et victimas ferre et offerre debem9· Mulieres ergo iste venerūt ita mane q adhuc tenebre erant· Vt dicit Johānes· Et sm Lucā venerūt diluculo que est claritas media inter noctis tenebras et diei claritatē qd aurora appellari solet· Sed sm Marcū venerant orto iam sole· et potuit ee ad litterā q valde mane cū adhuc tenebre essent venire cœperunt· Diluculo autē venerūt sed orto iam sole ad monumentū puenerunt· Et nota q non sine misterio euangeliste sic diuersimode loquuntur de isto mane sed omnes cōcordant in hoc q fuit mane· Nā vt patet ex pmissis istud euāgelium sūi stice pcedit sm tres status electoz p tres marias significatas· Quod em Johānes dicit cuz adhuc tenebre essent respicit statū mapienciū· Quod vero Lucas dicit diluculo respicit statū pficientiū· Sed qd marcus addit orto iam sole respicit statū pfectoz· Debent ergo fideles querentes xpm quilibet p statu suo mane venire quod est contra pigros· Debent eadam venire vna sabbatozum p quod pax et quies cordis significatur· Sabbatū em quies interpretatur qd est otia discolos et discordes· Debent eā venire ad monumētum et ibi querere dominū· Monumentū est mēs humana quantū ad quēlibet statū· Nam cor penitentis dicitur monumentū racione lucti9 qui arcā monumēta fieri solet et penitencia est lugere et flere sup seipsos Profitentis autē cor dicitur monumentū racione operis misericordie qd in sepeliendo mortuos exercetur et actuoz est ministere operibz misericordie· Contēplatiuoz vero cor monumentū dicitur racione quietis dicuntur em corpora in monumentis quescere et quies maxime ad cōtemplatiuos noscitur ptinere· In tali q monumento p quolibet statu recte queritur xps debent eadam obstacula impedienca remouere que intelliguntur p lapidē magnū ad hostiū monumenti aduolutū et p āgelū vt statiz infra patebit reuolutū· Nā in quolibet statu est aliqs lapis obstās ne quis possit intrare in intima mentis et exercere actus suo statui cōpetentes. lapis obstans penitentibus est pauitas ad malum· lapis obstans pficientibz est difficultas ad bonum· sed lapis obstās cōtemplatiuis est materialitas spēcez et iste lapis p quolibet statu plerūq remouet

ad solum desiderū anime pie querentis p gratā spiritus sanctū felix maria id est anima que ad sepulchrū xpi venit videre p meditacōz plangere p cōpassionez et ungere p devocaonē. inimicū g et nos easdē sanctas et devotissimas mulieres vt sicut ille cū aromatibz dominū toto corde ac desiderio querebāt in sepulchro qđ est ppriū mortuoz locus ita et nos cum matris aromatibz scz opinione bonoz operū et odore virtutū sua utatez oracionū toto affectu mentis ad cū p sancta desideria ppiascamur et queramus eū in sepulchro sed in cælo quo ipsū ascendisse credimus atqi nouimus. Vnde Gre. sancte mulieres que dominū fuerant secute cū aromatibz ad monumentū venerunt et ei quez vuentē dilexerant eam mortuo studio humanitatis obsequuntur et nos ergo in eū qui est mortuus credētes si odore virtutū referti cū opinione bonoz operuz dominū querimus ad monumentū ppfecto illius cuz aromatibz venimus hec Gre. Misticē monumentū est corpus dominicum ad qđ accedere nemo debet misi vna sabbati id est in pace et ꝗete pectoris et valde diluculo id est cū feruore mane em signat feruorē quez rendi vel diluculo id est expulsis vicioz tenebris per dulcescentē gratā portās aromata operacōnis et fame bone qui aliter accedat caueat sibi ne iudicium māducet et bibat. vnde Beda q autē valde mane mulieres venerūt ad monumentū iuxta hystoriā quidē magnū ꝗrendi et muniendi dominū feruoz caritatis est indiciū. Juxta intellectū vero misticū datur nobis exemplum illuminata fide discussisq; viciorū tenebris ad sacrosanctū dominici corpus accedere nāt sepulchrū illud venerabile figurā dominica habet altaris in quo carnis eius ac sanguinis solent misteria celebrari. Aromata autē que mulieres deferunt odorē virtutū et oracionū suarum affectū quibz altari appinquare debemus significant hec Beda. Mulier ergo que prima iuit ad culpā nunc primā venit ad veniā et que prima pfidiā fūpsit in paradiso festinat nunc prima fidē sumere de sepulchro et cōtendit de morte rapere vitā que de vita rapuit mortem. q autē dominus diluculo resurrexerit huic cōsentit auctoritas illa que dicit dominū. xl. horis fuisse mortuum. et totidē diebz ante ascensionē post in terra mortuū qz ꝗtuor horis parascephes et. xxxvj. duaz noctū et vnius diei qđ ecclesia ostendere videtur q matutinas laudes celebrat p xpi resurrectione. Vnde Petrus cantor valde mane dicit diluculo. Diluculum em est inter tenebras noctis et diei claritatē in qua salus humani generis felix viamitate promit in ecclesia declarando more solis qui prima luce cōsurgens roseā premittit aurorā vt tātus splendor preparatis oculis possit intueri quādo tempus dominice resurrectionis illuxit vt tunc scz diluculo laudes xpi tota caneret exemplo sanctaz feminarum ecclesia quādo genus humanū exemplo sue resurrectionis animauit quādo vitā restituit et lumē credulitatis infudit. ergo xps mane et viamo ortu solis surrexit sm Aug. qui dicit dominū tm. xl. horis quez iuisse in sepulchro sexta hora pascephes passū et ita cū eēt equinoctiū diluculo surrexit. Ecōtra Jero. dicit dominū surrexisse media nocte. Legitur em in libro Judicū tunc sampsonē asportasse portas gase vsq; in supalitū montis. Soluco autē cōtrarietatis est q in tempore medio inter diluculū et mediā noctē surrexit hec Petrus. Dum ergo mulieres ad monumentum euntes extra portam ciuitatis essent renouabāt ad memoriaz afflictiones et penas sui magistri et domini et in omnibz locis in quibz cōtra ipsū et p ipsū notabiliter aliquid factū fuerat aliquantulū subsistebant genua flectentes et osculantes terrā gemitus et suspiria dantes atqi dicentes hic obtenuimus ei cū cruce sup collū qm mater eius semimortua facta est et se hic vertit ad mulieres hic crucē deposuit fatigatus et sup isto lapide se parūp appodiauit h fuit vbi sic crudeliter et fortiter eū impulerunt vt velocius ambularet et eū quasi curzere coegerunt hic spoliauerunt eū et iudicauerunt et h eū cruas patibulo affixerunt. et tunc cū magno damore et inundacione lacrimaz pcedētes in facies suas adorauerunt et osculate sunt crucē adhuc paoso sanguine dominī rubricatā. Demde surgentes et versus sepulchrū euntes cū sexus sui fragilitatem cōsiderarent et magnitudinē lapidis recolerent qui tā magnus fuisse referitur vt vix a vigmti hominibus moueri posset dicebant admodū et colloquentes se mutuo interrogabant quis reuoluet nobis lapidē ab hostio monumenti vt scz possimus in illud ingredi quasi dicerent non possumus p nosipsos reuoluere qz erat magnus valde sed quāuis talia dicerent non tamē ab accepto itinere cessabant credentes domino ee possibile qđ humane fragilitati videbatur impossibile. Et respicientes viderunt reuolutū lapidē p angelū qui ptens domino suo obsequium venerat ad manifestandū xpi resurrectionem tā factā et ipsū angelū dominī sedentē sup lapidem extra monumentuz. Monumentum potest dici scriptura in q̄ dominus olim iacuit multis figuris occultatus sed post resurrectionē angelus magni cōsilij scripture difficultatē aperuit. Vnde sm Bedā revolucio lapidis Misticē revelacionē sacramentoz xpi q velamine littere legalis tegebatur insinuat. Lex enim in lapide scripta fuit et ideo p lapidē designat. Et sm eundē Angelus sedit sup lapidē quo hostiū monumēti dauebatur vt daūstra mferoz ipsa ipsū dominū virtute deesse doceret. Moraliter hic lapis designat penitencie pondus ad qđ aspicientes sapientes ad deū conuerti timere incipiunt ne possint in hoc tā penitenciam cōsumare ideo dicunt in gemiscentes quis revolvet nobis lapidē ab hostio monumēti id est a corde in quo xps affectat sepeliri. sed non debent diffidere nec retrocedere sed cū hijs mulieribz eamus procedere/et videbunt quātocius lapidē revolutū. descendet em angelus de cælo id est gra spiritus sancti que lapidē amouebit qz totū pondus penitenti subleuabit. ipse em ait iugū meū suaue est et onus meū leue scz graua dei

Et introeuntes ab oriente in monumentū id est intra clausurā et domūculā rotundā que erat circa sepulchrū viderunt alterū angelum sedentē a dextris sepulchri Jhe sustola candida cooptuz et obstupuerūt et p̄ gaudio et admiracone tante visionis. Viderunt enī iuuenem ipso habitu corporis iuuenilis p̄cedentē immortalitatē resurrectionis in qua renouatur vt aquile iuuentus et nemo senescit sedentem in dextris id est ad meridianaz partē loci illius vbi corpus positū fuerat. hoc q̄ppe in dextris Jhesu erat. Corpus enī domini qđ supinuz iacens habebat caput ad occidentē et pedes ad orientē dextrā manū necessario habebat ad meridiē et sinistraz ad aquilonem. Ex quo tempore cōsuetudo excreuit ei stamoz ad hāc similitudinē corpora sepelire defunctorum. viderūt iuuenē sedentē a dextris coopertū stola candida id est alba et candente ppter gaudiū resurrectionis et obstupuerūt p̄ admiracone tante visionis in dextris et in albis angelus apparuit qz dextra ppetuā vitā designat et candor vestis splendorē sollempnitatis denunciat. Vnde Gre. in dextra sedebat qui in stola candida apparuit qz in sue et nostre festiuitatis gaudia inuitauit. Illa enī domini resurrectio et nos ad immortalitatē reduxit et angelorū numeruz restituens celestis patrie damna reparauit hec Gre. In stola eā candida angelus apparuit ad designandū puritatē vite quā post baptismuz quisq; debet obseruare. Vnde et vestis alba in baptismo traditur in signū gloriose resurrectionis ad quā p baptismum puenitur. sic ergo duo erāt angeli ppter testimonij sufficiencia qz in ore duorum vel triū stat omne verbū. iam quidē terremotus factus erat dño resurgente et monumento clauso egressus erat Jhesus ante reuolucionem lapidis sicut intrauit ad discipulos suos ianuis clausis. sed post egressum accedens angelus reuoluit lapidē vt sepulchrum vacuū ostenderet ac resurrexisse dominū et egressum eis iā factū indicaret. Nō enī indiguit in resurrectione auxilio angelorum qui ppria virtute clausura dissipauit inferorū. Vnde Criso. Cuius grā da igitur venit angelus et leuauit lapidē post resurrectionē ppter mulieres. ipse enī viderūt eū in sepulchro vt igitur credāt quomā surrexit vident sepulchrū corpore vacuum ppter hoc vtiq; abstulit lapidē. Vnde et Beda Angelus reuoluit lapidē non vt egressuro domino ianuā panderet sed vt egressus iam facti hominib; indicū p̄staret. Cum enī mortalis adhuc clauso virginis vtero potuit nascendo mundū ingredi ipse iam factus immortalis clauso licet sepulchro potuit resurgēdo exire de mūdo hec Beda. hoc tamen aliter et aliter fuit qz in resurrectione habuit corpus glorioſū cui aliud non resistit sed exitus de vtero fuit miraculosus. Vbi nota qđ cuidam monacho sancti laurencij rome extra muros admiranti quomodo xp̄s clauso sepulchro exire potuerit angulus quo tunc? erat resolutus dilapsus est et vox in aere facta est/sic potuit xp̄s clauso pdire sepulchro Igitur vt dicat Gre. mulieres angelos vident que cū aromatibz venerunt qz ille mentes supnos ciues aspiciunt que cū virtutū odoribz ad deū p̄ sancta desideria p̄fascuntur. Et describitur angelus aspectu fulgureo et vestitu candido vt aspectu malos terreat et vestitu bonos mulceat ad credendū xp̄i resurrectionē. timor enī et amor debent inimare ad credendum. Erat autez aspectus eius sicut fulgur qz facies eius videbatur ignea ad mouendū terrorē custodibz vestimenta eius sicut nix ad dandū cōsolacionē mulieribz. fulgur enim terrorē timoris denotat. Candor vero vestis gaudiū dominice resurrectionis denunciat vnde vsus ecclesie habet vt eo tempore in ecclesia in albis psallant et cōsuetudo est palestinis dies festos celebrantibz vt alba vestimenta induant ppter qđ subditur. p̄ timore autē et fulgore vultus eius exterriti fūt custodes et stupefacti ad instar mortuoz iacentes ecce quomō malos terruit et eis durꝰ fuit. Vbi Raba. Timoris angustiam sunt exterriti qui amoris fiduciā non habebant et facti sunt velut mortui qui resurrectionis veritatē credere noluerunt. Et Seuerianus Custodiebāt enī credulitatis studio nō pietatis obsequio. Stare autem non potest quē cōscientia destituit/impellit reatus Hic nota qz in hoc cognoscitur bonus angelus a malo a p̄napio. qđ bonus in p̄napio terret ex suo fulgore in medio cōforcat ex suo allocucione in fine letificat ex immissa cōsolacōne. Malus autē angelus ecōtra in p̄napio terret ex sua horribili voce in medio decipit ex fallaci p̄missione et in fine cōtristat ex subsecuta decepcione. Et respondens angelus mulierē trepidacionem dixit eis Nolite timere vos ac si ꝑm Gregorem dicat/paueant illi qui non amant aduentū supernorum amicuz/ptimescant qui carnalibz desideriis p̄sti ad eoz societatē ptingere desperant. Vos autem cur ptimescitis qui seruos eius quē queritis et vestros cōciues videtis. ecce quomodo bonos mulcet et eis blandus existit. in quo ea ostenditur qz dominus Jhesꝰ xp̄s qui est angelus magni cōsilij dictus in vltima et generali resurrectione apparebit et terribilis reprobis q̄ bus dicet. ite maledicti in ignem eternum. et blandꝰ iustis quibz dicet venite benedicti patris mei possidete regnum. sic Rozaliter p̄latus bonus qui angelus domini exercituum est obstinatos terret et penitentes demulcet Hic enī demonstrantur due condiciones que debent esse in angelo/sacerdote ac p̄lato et p̄dicatore qz debet primo venenum peccati p terrorē extinguere et secundo p honeste cōuersacionis amorē bonos allicere. et subiungit Scio enī qz Jhesū id est saluatorem qui crucifixus est queritis in sepulchro sicut mortuū qui crucifixꝰ est additur ad differenciā aliorū qui eā nomine Jhesu vocabantur. Itē additur ad beneficij passionis commemoracionem. Vnde ait Apo. Recogitate eū qui talē tē. Itē additur ad cōmendacionē mulierū q̄ et Jhesū et crucifixū querebant. Multi enī Jhesū querunt id ē salutē sed non crucifixū qz non p crucē cū tamen illa nō nisi in ista inueniat. Vnde Criso. Multi libenter q̄rūt

purpuratum sed pauꝫ quẽrunt eũ crucifixũ vel flagellatuꝫ sed antequã muemiatur purpuratus ꝓmo queri debet flagellatus. marcus addit nazarenũ et sic tangit nomen et patriã et ordinem. Et subdit angel⁹ Nõ est hic scꝫ p̃ presenciã carnis et corporis qui nusq̃ deest p̃ presenciam diuinitatis et maiestatis. Surrexit enĩ p humanitatẽ qui nulluꝫ casũ patitur in diuinitate et addit sicut dixit vt reducerat ad memoriã verba xp̃i dicta ante passionem suã vt sic magis crederent resurrectionem eius iã facta. Impossibile enĩ est nõ fieri qõ ipse dixit quasi diceret et si michi non creditis memento re verboꝫ illius. Deinde ostendit eis locũ dicẽs venite et videte locũ scꝫ vacuum vbi positus erat dominꝰ hoc est dominicuꝫ. Vnde Crisa. Corpꝰ domini dominꝰ dicitur. dictas enĩ numq̃ separata fuit a corpore eaꝫ mortuo ac si dicat angelus vultis certificari de eius resurrectione ecce locus vbi posuerũt eũ. si verbis meis non creditis/visui et vacuo sepulchro credatis ꝓpter hoc enĩ et lapidẽ reuoluerat vt locũ ostenderet. vnde cũ per vniuersum mundũ dicatur a fidelibꝫ surrexit dominus de sepulchro qui p nobis pependit in ligno/soli canonice ecclesie resurrectionis dominice specialẽ gaudent p̃rogatiuã/dicentes/et ad oculũ demonstracionẽ facientes/surrexit dominꝰ de hoc sepulchro. Similiter in euãgelio paschali cũ dicitur surrexit non est hic diaconꝰ qui legit euãgelũ digito demonstrat dominicũ sepulchrum. Et subiungit Sed ite festinanter dicite discipulis eius omnibꝫ/et petro specialiter qꝫ surrexit et p̃cedet vos in galileã ibi videbitis eum sicut dixit vobis ante passionem/et ideo sequimini eũ ibidẽ quasi diceret non est accessum vobis hoc gaudiũ occulto cordis tenere sed similiter amantibꝫ pandere non debet amatoribus mundi sed discipulis xp̃i. Sm vero Gre. non sunt discipuli xp̃i q̃ cũ eo pascha non facũt nõ sunt discipuli qui retro aspiciunt quos curiositas vite detinet illecebra capit et spine retrahunt scandalozꝫ ibi eum videbitis in p̃mqua regione et p̃mquo tempore in galileã p̃cessit/vt vbi fuit miraculum splẽdoris gracie ibi eet miraculum splendoris glorie. Voluit eaã dominus specialiter in galilea apparere vt veritas resurrectionis p̃baretur qꝫ ibi plura miracula est operatus et amplius conuersatus et iõ melius cognitus. Mulieribꝫ ergo dicitur ab angelo vt nuncient apostolis vitã resurgentis qꝫ suadent diabolo mors nunciata fuit ade p̃ mulierẽ vt sicut fuit p̃gressus in p̃ma cẽptacõe mortis a diabolo in mulieres et a muliere in virũ sic in p̃ma ãnunciacione vite fieret p̃gressus ab angelo in mulierẽ et a muliere in viros. Dicat autẽ specialiter et petro tũ p̃pter p̃rogatiuã eius inter discipulos tũ ne desperaret de reconciliacione p̃pter magnitudinẽ peccati apostasie tum ne ad p̃senciã dñi quẽ negauerat et ad discipulos venire trepidaret qꝫ vt ait Iero. se indignũ iudicabat discipulatu dũ ter negauit magistꝝ. Vnde et Gre. si hũc angelus nominatim non exp̃meret qui magistꝝ negauerat venire inter discipulos non auderet vocatus ex nomine ne desperaret ex negacione. Sed sm Augustinũ et Iero. peccata p̃terita non nocent quãdo nõ placent. Videamus autẽ sm Aug. cur ab angelo et a domino dictuꝫ est qꝫ p̃cedet eos in galileã cũ hoc sit post multa opletũ et tamẽ sic mandatũ vt aut hoc solũ aut hũ primũ expectaret fieri debuisse. et solum sm eundẽ Aug. qꝫ hoc ꝓphetice et significatiue est accipiendũ. galilea namꝫ interp̃tatur vel transmigracio vel reuelacõ In galilea vero sm transmigracionis signũ et significacionem intelligenduꝫ occurrit qꝫ de populo israhel transmigraturi erant ad gentes que apostolis p̃dicantibus nõ crederent nisi ipse dominus eis viaꝫ in cordibꝫ hominum p̃uenies ꝓpararet et hoc intelligitur p̃cedet vos in galileã ibi eũ videbitis id est ibi membra corporis eius qđ est ecclesia in hijs qui vos susceperunt muenietis. Sm illud autẽ qꝫ galilea interp̃tatur reuelacio non iã in forma serui intelligenduꝫ est sed in illa in qua est equalis patri quã p̃misit dilectoribꝫ suis et illuc nos p̃cessit. vñ ad nos veniens non recessit et quo nos p̃cedens non deseruit. illa erit reuelacio tam quã vera galilea cũsimiles ei erimus ibi eũ videbimꝰ sicuti est. ipsa eadem erit beatoꝝ transmigracio ex isto seculo in illã eternitatẽ si eius p̃cepta sic amplectamur vt ad eius dextraꝫ segregari mereamur. Et sm Gre. qꝫ galilea transmigracio sancta interp̃tatur recte in galilea dominus videndus nunciatur siue qꝫ ipse de corrupcione ad incorrupcionẽ de mortalitate ad immortalitatem transijt siue qꝫ illi ad speciẽ eius ꝓtemplandaꝫ peruenire merebuntur qui modo transmigrant de vicijs ad virtutes/de amore mundi ad amorẽ dei/dedicãtes a malo et facientes bonum/querentes et sapientes non terrena sed celestia. Cum autẽ dicatur ibi eũ videbitis sm Iero. breuis est sentencia in syllabis sed ingens in quãtitate p̃missio ibi est gaudij nostri fons et salutis nostre eterne origo p̃parata ibi cõgregãtur dispersiones et sanãtur cõtricciones. ibi inquit euꝫ videbitis sed non sicut vidistis hec Iero. Mulieres vero fraudate spe sua qꝫ corpus domini muenire sperabãt non attendentes ad verba ãgeli que audierant cõterriti ex insolita apparicione ãgeloꝝ et gementes qꝫ non mueneruꝫ dominũ redeunt ad discipulos dicentes corpus domini ẽe sublatũ nunciãt discipulis vt aut secũ quererent aut secũ dolerẽt. de ãgelo quidẽ et de eius verbis quibꝫ dominum resurrexisse audierant michil eis dixerunt hoc solum nunciãtes eisdẽ scꝫ dominũ in monumento non ẽe et visa sunt eis verba ista sicut deliramenta id est q̃si fantastica et non vera scꝫ qꝫ dominus resurrexisset a mortuis et illis ideo non credebãt qꝫ res noua erat et cõtra consuetudinem qꝫ mortui resurgerent. Vt enĩ ait Theo. est naturaliter incredibile mortalibꝫ resurrexisse quẽquã siue resurrectionis miraculũ. Petrus autẽ et Johãnes hec audientes tollunt moras et cucurrerunt ad monumentum ex desiderio videndi factum qꝫ ignis materie impetus/nõ nouit moras/isti duo p̃ ceteris currebãt qꝫ p̃ ceteris xp̃m amabãt et sicut familia

res intuicz se tenebāt ꝓpter qđ in pluribꝫ locis legūtur simul conbinati sed Johānes acius ꝑcucurrit petro qz erat tumor et agilior illo non tamē introuit ꝓpter petri reuerētiā quē expectauit qz ipso senior et mr apostolos pncipalior erat. Conspice nūc bene ipses currūt ipsi currūt magdalena et eius socie post eos omnes currunt ad querendum dominū suū coꝛ suum et aiam suā. currunt multuz fideliter multūq; feruenter multū ātie et multuz studiose currere et tu post eos siue pocius cū eis vt cū eis osolari mereaꝛis. Cum autem puenissent ad monumentū respicientes in ipsū ꝑ exteriꝰ hostiū intrauerunt ꝑmo petrus et deinde Johānes et quidē ꝑm litterā Johānes qui ꝑmo venit non intrauit ꝓpter reuerentiā petri cui ꝑmuz ingressū seruabat Sed Misticē ꝑm Gꝛe. ꝑ Johānem synagoga ꝑpetruz ecclesia designat venit synagoga ꝑoꝛ ad monumentum sed minime intrauit quia et si ꝑmo scripture sacramenta cognouit tamen ad fidē passionis dominice intrare distulit secuta posterioꝛ ecclesia gētiū introiuit ad monumentū qz xp̄m Jhesuz et cognouit carne mortuū et viuentē credidit deū. sed post petꝛ intrauit et Johānes qz in fine mundi ad redemptoris fidē eccā uidelicet colligetur. Et introeuntes nō inuenerūt coꝛpꝰ ß viderunt sola scz sine coꝛpoꝛe intheamina quibus coꝛpus fuerat inuolutum posita et bene dispositā et plicata et sudariū capitis non cū intheaminibꝫ positū scz indistincte et confuse sed separatim inuolutū id est bene plicatū in vnū locū ac si ex industria eēt factū qđ totū factū est ad ostendendū xp̄i resurrectionē iā factaz et ꝙ coꝛpus non fuerat sublatū et crediderunt vez ee qđ mulieres dixerant scz coꝛpus xp̄i de monumento sublatū ee. nō autē surrexisse. nondū em̄ sciebāt scripturas de xp̄i resurrectione loquentes qz nondum erat eis apertus sensus vt intelligerent illas. et recesserunt stupefacti de xp̄i resurrectione loquentes et apud se mirantes euentū rei qualiter sola intheamina derelicta fuere sine coꝛpoꝛe puncto vel quantā opoꝛtuit tatz fur habuisset vt hec seriatim inuoluta dimittēs ꝓsentibꝫ militibꝫ coꝛpus auferet non cogitātes de xp̄i resurrectione nec intelligentes nō ee sublatū qz simul fuissent intheamina asportata et maxime quia ꝓpter vnctionē erant foꝛtiter coꝛpoꝛi adherenta et ideo per hoc ꝙ sic pāni relicti et dispositi fuerant manifeste apparebat ꝙ surrexerat. Separatio em̄ intheaminū a coꝛpoꝛe domini et deserto eoꝝ in sepulchro signū fuit dominice resurrectionis non trāsportationis. Vñ Cri- Considerant intheamina posita et sudariuz separatim inuolutū in vnum locū qđ erat resurrectionis signum Neq; em̄ si transposuissent quidā hoc fecissent coꝛpus denudantes neq; si furati eēnt huius rei solliciti fuissent vt leuarent sudariū et inuoluerent et ponerēt in vnū locū seoꝛsū a intheaminibꝫ sed simpliciter vt se habebant suscepissent vtiq; coꝛpus. ꝓpter hoc em̄ et Johannes ait quomā cū mirra sepultus est multa que conglutinat coꝛpoꝛi intheamina vt nō decapiaris ab hijs qui dicunt eū furto sublatū ee. Quid autē est seoꝛsum intheamina iacere et sudariū seoꝛsū inuolutum vt discas quomā non erat festinātū hec res sz seoꝛsū q: dem illa. seoꝛsū vero hoc et eaz inuoluta ee. non em̄ ita insensatus eēt qui furaretur vt arca rem supfluam tantū studium adhiberet hec Criso. Mozaliter monumentū in quo sunt intheamina sola potest dici claustralis in quo est vestis religiosa exterius tantuz sine habitu interioꝛi. Vnde legitur in libꝛo Regū Cum venissent qui quereb.nt dauid/inuentū ee simulacꝛ super lectū eius/hec est tunica Joseph inuenta sine ipso/hec est vestis oūna sub qua latet mens lupina. hic ꝑm Gꝛe. diuine dispensacōnis magnitudo pensanda ē ꝙ discipulox coꝛda ꝛct accenduntur vt querant et differuntur ne inueniant quatenus infirmitas animi ipso suo meroꝛe crucciata purgacioꝛ ad inueniendū fiat et tanto validus teneat quanto tardius inuenit qđ q: rebat. Conpatre igitur ipsis discipulis et mulieribus qz in afflictione magna sunt/querunt dominum suuz et non inueniunt et nesciunt vbi eum amplius querere debeant Igitur dolentes et flentes discipuli et non audentes diu manere arca sepulchꝛ ꝓpter metū iudeorum abierunt ad semetipsos id est ad hospicia sua et illuc vbi habitant et ꝑus latitabant et vnde ad monumētū curzebāt nichil certi scientes de dñi resurrectione marie vero ibidē remānserūt et dū mētes osternate ēent id est stupefacte/de hoc qđ viderant qz et lapidez tam immense magnitudinis reuolutū stupebant et coꝛpus tā eximie veneracōnis non inuentū dolebant respicentes in monumentū viderunt duos viros id est duos angelos in specie viroꝛ stantes arca illas in vestibꝫ albis/ad designandum gaudiū dominice resurrectionis. angeli non solum verbo sed eaz fulgenti habitu gloriam annunciant triūphantis. Apparationes em̄ angeloꝛ fiunt ad instructionē hominū et solent p illum modum apparere qui optat rei de qua debent instruere. Candoꝛ autem vestis splendoꝛē denunciāt solennitatis/et ideo in albis apparuerunt vestibꝫ ad denotandum gaudiū dominice resurrectionis. Apparuerunt aūt duo ad sollemnius denunciandū xp̄i resurrectionem qz sollemnius denunciatur ꝑ duos ꝙ ꝑ vnuz Vbi Beda. Quomodo autem posito in sepulchro coꝛpoꝛi saluatoris angeli astitisse leguntur ita eā celebrandis eius sacratissimi coꝛpoꝛis misteriis tempoꝛe obsecracionis assistere sunt credendi monente apostolo mulieres habere velamē ꝓpter āgelos in ecclesia cūq; mulieres timerent ex visione angeloꝛ insolita et dedinarent vultus in terra ex verecundia dixerunt angeli ad illas consolando eas benigne et instruendo de xp̄i resurrectione quid queritis viuentem iam resuscitatū cū mortuis quasi dicerent Nolite cuz mortuis hoc est in monumento qui locus est ꝓprie mortuoꝛ querere eū qui ad vitā iā resurrexit a mortuis vez tamē multi querunt Jhm viuentē cū mortuis vt illi q̄ licet sint boni tamen libenter uersant cū malis quibus potest

dicā illud sine vt mortui sepeliant mortuos suos. Et subiungit ¶Non est hic sez in sepulchro presencia corporis q̄ tamen nusq̄ deest p̄sencia deitatis sed surrexit mōr sez ꝓpria virtute et addunt dicti sui ofirmacionem dicentes ¶Recordamini qualiter locutus est vobis qui verax est et nō fallit cū adhuc in galilea eet dicens q̄ oportet filiū hominis tradi in manus peccatorū et crucifigi et tercia die resurgere quasi diceret diu ante p̄dixit hec omnia et ideo non miremini si modo auditis esse facta iubetur verbū recordari vt p̄dictione eventus futuri ofirmaret in fide iā facti. Quia vero vt dictū est mulieres visis angelis timentes dēmauerunt vultus in terrā. Misticē cum celestibus misteriis appinquamus exemplo mulierū hanc vultū in terrā demittere debemus nos terrā et puluerē ee recolētes. Vñ Beda ¶Nos ergo exemplo deuotarū deo feminarū quotiens ecclesiā intramus et misteriis celestibus appinquamus siue ꝓpter angelice p̄sencia virtutis siue ꝓpter reuerentiam sacre oblacōnis cū omni humilitate et timore ingredi debemus. Ad ospectū quippe angelorū vultum demittamus in terrā cū supnorū auiū que fūt gaudia eterna contemplantes nos cinerem ee terrāq̄ recolimus Sicut beatus abrahā loquar inquit ad dominū meū cū sim pulvis et cinis. Et notandū q̄ sancte mulieres astantibus sibi angelis nō in terrā ceadisse sed vultū dimisse in terrā demisse. vnde nos obtinuit ecclesiasticus vt in memoriā dominice vel in nostre spē resurrectionis et omnibus diebus dominicis et toto quadragesimo tempore nō flexis gembus sed demissis in terram vultibus oremus hec Beda. Ille autem mulieres nec tunc attenderunt ad verba angelorū nec aliquā ꝺsolacōnē receperunt de visione eorū q̄ nō querebāt angelos sed dominū angelorū ymo ille due marie sez Jacobi et salome cōterrite et quasi absorpte fugerunt de monumēto exeuntes et elongauerunt se inde aliquātulum et sedebant dolentes q̄ tremor et pauor et stupor eas inuaserat ꝓpter visionē angelorū et custodum et nemini de custodibus quicquā dixerunt nec eciam angelis loquentibus responderunt. Unde Aug⁹. mrelligamus ipsis angelis nullam ausam fuisse quicquam respondere ad ea que ab illis audierant aut certe custodibus quos iacentes viderunt hec Aug⁹.

Sequitur oracio.

Domine Jhesu xp̄e vnica ꝓles fūmi dei q̄ dilectis tuis desiderātū te querendi mdidisti sed vt magis accenderent effectū inuemendi distulisti eosq̄ in galilea te visurus p angelū certificare voluisti da michi misero ardenter te querere et gaudenter inuenire vt de vicijs ad virtutes et de amore mūdi ad amorē tuum transmigrans merear post hāc vitam ex isto seculo transmigrare in illaz eternitatē teq̄ deū deorū in syon et in galilea vera cū electis tuis te gracia tua largiente tunc videre Amen.

Qñ dñs apparuit marie magdalene. Ca. xxij.

Magdalena vero amaritudine plena estuans amore et nesciens quid aliud deberet facere q̄ sine magistro non poterat viuere nec ibi cū inuenebat et vbi eū quereret ignorabat stabat ex feruore et ostanda q̄ vis amoris nec sedere nec iacere sinebat ad monumentū foris et ab extra sez in orto ante domunculaz in qua erat sepulchr̄ plorās et lamentās dominū suū Tanto enī cordis ferebatur mœndio tāta pietatis affectebatur dulcedine tā validis trahebatur vinculis caritatis vt femmee infirmitatis oblita nec tenebraz caligine nec p̄seutoz inimanitate retraheretur a sepulchri visitacione quin potius foris stās et lacrimis monumentū irrigans recedentibus discipulis nō recessit p eo q̄ diuine dilectionis igne succensa et tam inualescente vrebatur dulcedine et desiderio et impatēter vulnerabatur amore vt michil ei saperet nisi flere posseteq̄ illud ꝓphetici veraciter eructare fuerūt michi lacrime mee panes die ac nocte dū dicit michi quotidie vbi est deus tuus Sm Aug⁹. feruencior et deuocior erat ad xp̄m alijs mulieribus et minus ardor amoris eam solicitabat. Maria enim quicquid voluit flendo obtinuit flendo obtinuit venia peccatorū flendo obtinuit fratris resuscitacionē de faucibus infernorū flendo obtinuit consolacionē de resurrectione lacrimas ergo fudit opus actionis cōpassionis et deuocionis. Ubi Gre. qua mente pensandum est quanta vis amoris accenderat huius mulieris mentē que a monumento dominici eciā discipulis recedentibus nō recessit. vnde ocigit vt eū sola tūc videret que remansit vt quereret q̄ virtus bone operis preueniaa est. Ubi et Aug⁹. Viris enī recedentibus mirmiorē sexū in eodē loco fortior figebat affectus vt oculi qui dominū quesierant et non inuenerant lacrimis iā vacabant amplius dolentes q̄ fuerat ablatus de monumento q̄ q̄ fuerat ocasus in ligno quomam magistri tanti cuius et vita subtracta fuerat nec memoria remanebat tenebat itaq̄ ad monumentū iā dolor cogebat eā plorare. stabat et circūspiciebat si forte videret quē diligebat plorabat vero q̄ sublatum estimabat quē querebat. dolor renouatus erat ei q̄ quē ꝑius doluerat defunctū nunc dolebat ablatū et iste dolor maior erat q̄ nullā cōsolacōnē amplius habebat ꝓxima ergo fuit causa doloris q̄ vnū poterat sed de hoc dolore aliquantulā cōsolacōnē habebat q̄ mortuū remanere videbat. Nunc autē de isto dolore consolari non poterat q̄ nec corpus defuncti inuenebat meminebat ne amor magistri sui in suo pectore refrigesceret quo viso recalesceret plorabat itaq̄ maria vehementer quomā dolor addictus erat sup dolorē. duos itaq̄ dolores eximios vno gestabat in corde quos mitigare lacrimis volunt ac ideo tota posita in dolore mēte et corpore defiebat et quid ageret nesciebat. Petrus q̄dem et Johannes timuerunt et ideo non steterunt maria non timebat q̄ michil suspicabatur sibi supēe pro quo timere deberet. poterat enī magistr̄ suū quez ita

singulariter diligebat vt ꝑter ipsū nichil posset diligere vel sperare pdiderat vitā amme sue et tā melius arbitrabatur fore sibi mori q̄ viuere q̄ forsitan mortēs muenire quē viuens muenire nō poterat fortis nāq; vt mors est dilectio quid nā amplius faceret in maria facta erat exanimis facta erat insensibilis. sentiens non sentiebat videns non videbat audiens non audiebat sed neq; ibi erat vbi erat q̄ tota ibi erat vbi magister suus erat & quo tñ vbi ēet nesciebat. Querebat autē eū et non inuemebat et ideo stabat ad monumētuz et plorabat tota lacrimabilis et tota miserabilis certe iā nichil sapiebat maria nisi diligere et ꝑ dilecto dolere oblita erat timorē oblita erat semetipsam oblita erat denīq; omnia ꝑter illum quē diligebat sup omnia sensus nullus in ea remanserat omne cōsilīū ab ea perierat spes omnis defecerat solūmodo flere superat hec Orige. Dum ergo fleret ꝓpter corporis absenciā mutauit se corporaliter et pspexit in monumentū q̄ semper sperabat eū ibi inuenire vbi eū sepelierat et amor inquisicionē multiplicauerat. sicut em̄ nos cū aliquaz rem pdimus quāuis huc illuc querendo discurramꝰ tamen ad eū locū sepe respiamus vbi eū habuisse meminimus ita et hec mulier quāuis huc illuc domini corpus quereret anxia tamen de eius absencia frequēcius monumētū aspiciebat vbi eū positū nouerat. vñ Gre. amāti semel aspexisse non suffiat q̄ vis amoris intencionem multiplicat inquisicionis. Quesiuit ergo ꝑus et minime muenit pseuerauit vt quereret vñ contigit vt muenire actūq; est vt desideria dilata crescerent et crescendo caperent q̄d muenissent. Sancta em̄ desideria dilacione crescunt. si autē dilacione defiunt desideria non fuerunt hoc amore arsit quisquis ad veritatē ptingere potuit hec Gre. Quāuis ergo maria vidisset corpus ꝓpi abēe volebat tamē adhuc videre si aliq̄d eius vestigiū posset capere et ideo nō sufficiat sibi semel respexisse in hoc q̄ ipsum scimus se et pspexit in monumentū dat intelligi q̄ cū humilitate cordis debemus pspicere mortem ꝓpi et in hoc q̄ intuz pspexit datur exemplū ottinue oculo mentis morē ꝓpi pspicere. et vidit maria oculis corporeis ipsos duos angelos ꝑfatos in albis sedentes supra sepulchū et loculū corporis vnū ad caput et vnū ad pedes ꝓpter reuerendam loca cōsecrati ex tactu corporis domini. Ex feruore em̄ deuocionis quā habebat illā visionē meruerat angelus ad caput est reuelās diuinitatis archana q̄ caput ꝓpi deus est. Angelus autē ad pedes est docēs eius humanitatis obsequia in redempcione nobis impensa qui dicunt illi mulier quid plorasꝫ angeli lacrimas ꝓhibebāt et futuz quodāmodo gaudiū nūciabāt ac si diceret plorare noli. non em̄ habes causam flendi sed magis gaudendi ex resurrectione ꝓpi non est plorandū sed plaudendum hic dies letitie est nō meroris leta vemmus nunciare tibi. noli ergo plorare sed pocius ad illum respice quē tāto amore desideras videre at illa eos ꝑsentās interrogare quasi nescientes et non angelos ēe sed homines ꝓdit lacrimaz causas q̄ tulerunt inquit dominū meū de monumento et nescio vbi posuerunt cū arbitrās custodes vel miseros eū esse furatos. magnus ergo dolor me flere cōpellit magna tristicia viscera mea coartat. Timebat em̄ ne inde corpus ꝓpi in aliquā inhonestū locū ꝓiecissent minuere honori sepulture eius vel ne forte asportassent vt ei ignominiā facerent agebat mea vis amoris vt nō muentū non crederet nisi sublatū et hec angustie causa erat q̄ nesciebat vbi muenire et officiū funeris impendere non dicat corpus domini mei sed dominū a toto designans partē sicut omnes cōfitemur Jhesū ꝓpm filiū dei sepultū cū sola eius caro sit sepulta. vide hic mirabilem opacionē amoris paulo ante audierat ab vno angelo q̄ resurrexerat et postea a duob⁹ q̄ venerat et non recordatur sed dicat nescio amore hoc faciebat q̄ anima sua non erat vbi ipsa erat sed ibi erat vbi magister suus erat. Nam sm Orige. Spiritus marie magis erat in corpore magistri q̄ in suo nesciebat cogitare loqui vel audire nisi de ipso. et nescio inquit vbi posuerunt eū hec erat et maior causa doloris et desolacionis q̄ nesciebat quo iret ad cōsolandū dolorem et vbi eū inuenire. maria q̄ vidit lapidē sublatū credidit ꝓpm furatū et deportatū. Lapide em̄ sublato corpus facilius ammouetur de monumento q̄d fieri nō potest quādiu lapis suppositus est sic quādiu lapis timoris dei in corde est ꝓps ab eo auferri non potest. si autem āmouetur ato ipsū pdit. Cum autē maria sic plorauerat nec de angelis aliquid curauerat amor suus magister sibi amplius se tenere non potuit. Dominus igit̄ Jhesus refert hoc matri sue et dicat q̄ vult ire ad cōsolandum eā valedicēsq; matri venit in monumento mox to. vbi erat magdalena stat mulier et plorat adest Jhesus merendum consolator et pias mulieris lacrimas mitigatur eiq; ab angelis se vertenti et retrorsū cōuerse apparere dignatur. Per hoc ostenditur q̄ si quis ꝓpm videre desiderat oportet vt ad deū conuertatur q̄ illi ad videndū eū pueniunt qui se totaliter in eum per amorē ouertunt. Vbi Crisō. Cur non expectauit eoz responsū sed cōuersa est retrorsū cū ad inm̄ homines multe reuerencie apparerent dic q̄ cū maria illa diceret ꝓps aduenit cui angeli reuerenciā exhibentes assurexerunt q̄ magdalena admirans conuersa est retrorsum vt videret ad quid assurrexerunt et non cognouit quia Jhesus esset quia videbat eum in specie nō gloriosum quem angeli gloriosum videntes honorabant. Ipsa em̄ nondum habuit fidem de ꝓpi resurrectione et ideo talis apparuit in corpore qualis apud eā erat in mente non q̄ uxta hereticos commutasset formā vultuz mutasset vt p voluntate diuersus ac varius videretur sed quo maria obstupefacta erat miraculo. Vnde Bern̄. O delectabile pietatis spectaculū q̄ querit et desideratur occultat se et manifestatur occultat se vt ardencius requiratur et requisitus cū gaudio muenīatur et inuentus cū sollicitudine teneat et tentus

non dimittatur Sm Gre. maria que adhuc de domini resurrectione dubitabat cōuersa est retrorsū vt videret Jhesū qz videlicet p eandē dubitacionem suā quasi tergum in facē domini miserat quē resurrexisse minime credebat. & qz amabat et dubitabat videbat et nō cognoscebat eū qz illi et amor ostenderat et dubietas absconderat. Et dixit illi Jhesus mulier quid ploras quem queris nō petit quasi ignorans sed vt eius responsione cōsolemenaus eū nitruat Sm Gre. mirrorgatur doloris causa vt augeatur desiderū quatenus cū nommaret quē quereret m amor eius ardēs estuaret. At illa em adhuc non cognoscens putauit eū ē ortulanuz cui mcūbebat cura orti illius m quo mentē erat eo qp mane primo eū m ortu videbat. Estimabat em nullum area locā ista occupari nisi eū qui eoz cultor erat. Bene autz spiritualiter ortulanus ei erat qz sentes pfidie et vicioz iam eradicauerat ac virtutuā semma fidei et virtutū p amoris sui vim m eius pectore et orto anime seminare et plantare curabat. sicut em ad ortulani officium ptinet noxias herbas eradicare vt bone possint pficere ita dominus de orto suo id est de ecclesia quottidie vicia eradicat vt virtutes pficere valeant. Vnde Ozige. O maria si queris Jhesuz quare non cognoscis Jhesum ecce Jhesus venit ad te quem tu queris et tu existimas ortulanū ē vez quidē est qđ existimas sed tamē m hoc erras dum eū sic ortulanū existimas vt Jhesū ē non cognoscas. Est em Jhesus est et ortulanus qz ipse seminat omne bonuz semen m orto anime tue et m cordibz fidelū suoz ipse omne bonuz plantat et rigat m animabz sanctoz et ipse est Jhesus qui tecum loquitur hec Ozige. Marie eaz in specie ortulani apparuit tale em officium talis actus tale exercicū talisq nominis mterptacio magistrantibus ogruit. Oportet em vt peritus gerat morem ortulani scz vt omnia nociua eradicet et bona miserat. Si ergo vt appareat tibi verus ortulanus oporteat te herbas nocuas eicere et salutiferas inserere. Illa vero vt ebria respondit ei sicut ortulano dicēs domine si tu sustulisti eū dicto michi vbi posuisti eum qui michi est singularis thezaurus eaz mortuus et ego eū tollaz cū omni desiderio et accipiā dominū vocat vt benuolenaz eius capiat nō dicat si tu sustulisti Jhesū crucifixū loquendo determinate et nominando eū vel alias designando sed eū dicat m generali michil addēdo qz vis amoris et affectus eū desiderio querentis vt fr uenter amantis hoc agere in animo solet vt quez ipse querit vel cogitat omnes cogitare estimat et nullum alū ignorare credat. vnde quasi de cognito loquē et quem ipsa diligebat omnes scire cogitabat nec putabat alteri incognitū quē sicut ipsa omnue plangit desiderauit. si ergo tu pter timorē iudeoz leuasti euz hinc dicto michi vt et ego eū accipiam. Timebat em ne uideri eaz corpori insecurēt exanimi et ideo volebat m alū locū incognitū eū trāsponere mirabilis mulieris audacia quā mortui non retrect aspectus et cuius vasitudo ad gue mortui tumus ptus nitempt at tollendū qđ possit. Ex virtute em amoris credebat se posse tantum corpus eaz mortuū portare qz feruenter amanti michil videtur difficile. Cum em sexus femmeus fragilis sit ad onera referenda et pauidus ad mortuoz cadauera bajulanda quicqđ alijs impossibile est propter magnitudinē amoris leue et possibile arbitratur. Vñ Ozige. Joseph timuit et ausus non fuit tollere corpus de cruce mi m nocte et mi hoc petisset a pylato maria autē nocte non pstolatur non postulat nec veretur & audacter pmittit dicens ego tollā eum. O mirabilis mulieris audacia O mulier iam non mulier nullū locum excepit michil antepomit sine timore dicat absolute pmittit dicto michi vbi posuisti eū vt ego tollā eum O maria magna est cōstancia tua magna est fides tua hec Ozige. Hic ergo ostenditur magna marie deuocio et dilectionis feruor non meruit quē mortuum quē rebat vnū videre et audire respice bene eā quomō lacrimabili vultu suppliciter et deuote ipsū exorat vt sibi illum quē querit ostendat. semp em sperabat audire aliqua noua de suo dilecto sup omnia. postquā aūt vt ait Gre. eam omum vocabulo appellauit ex sexu et agnitus non est vocat ex nomine ppio vt eā magis mentā faciat et talem se exhibet vt cognoscat dicens Maria desiderū eius vlterius affligi nō sinens p vocacionem nominis apertā sui dederat cognicionem ac si aperte dicat recognosce eū a quo recognosceris. Cum em apud deū certus sit numerus electoz magna gaa aliquibz datur quādo ppriis nominibz deo noti ē ostē duntur. ppio ergo nomine vocat mariā vt designet specialē quā ad sanctos habet noticiā. illa vero conuersa corde et oculis mentis sicut ante erat conuersa corpore et oculis carnis mox vt se suo nomine vocare audiuit eū in voce sicut bona ouis pastorem recognouit pus em conuersa corpore Jhesū ē qđ non erat putauit nūc cōuersa corde qđ erat agnouit ac quasi reuiuiscens et adorans cū indicibili gaudio dixit Rabon id est magister sic em ante passionē eū vocari consueuerat qz doctores apud iudeos vocantur magistri tu es quem querebam quare tādiu te michi zelasti. Quia ergo pseueranter vt querere cepit vt inuenret. Vnde Gre. Maria ergo qz vocatur ex nomine recognouit auctorē atq eū ptinus rabboni id est magistz vocat qz et ipse erat q querebatur exterius et ipse qui eā interius vt quereret docebat. Vnde et Ozige. O mutacio dextre excelse conuersus est dolor magnus in gaudiū magnuz mutate sunt lacrime doloris in lactimas amoris et exultacionis. Vt ergo audiuit hoc verbum maria sic em consueuerat eā vocare magister suus pcepit in ipso nomine quandā singularem vocacionis dulcedinē et p eā cognouit ipsū a quo vocabatur ē magistz suū. Vñ eaz Anshel. Noli magdalene deserere comitum sed paratis aromatibz cum ea dominicū sepulchz visitare memento. O sicut illa oculis ni m spiritu cernere merearis nunc sup lapidē reuolutum ab hostio monumenti

angelum residentem nunc intra monumentū vnū ad caput alterū ad pedes resurrectionis gloriaz ꝓdicantes nunc ipsum xp̄m mariā flentē et tristē tā dulcia oculo respicientē tā suauia voca dicētē maria rumpunt ad hāc vocē omnes capitis catharacte ab ipsis medullis eliquuntur lacrime singultus atq; suspiria ab ymis trahuntur visceribꝫ maria O beata quid tibi mentis fuit quid animi cū ad hanc vocē te ꝓsternens et redens vicem salutanti clamores rabboni quo rogo affectu quo mētis desiderio damasti rabboni. ¶Nunc plura dicere lacrime ꝓhibent cū vocē excludat affectus omnesq; anime et corporis sensus mmus amor absorbeat. Et intuitu nominat dominus osuetū malle nomē et cognoscat amalla osuetā dommi vocē puto vel certe affirmo q; sensit solitā suauitatē qua vocari cōsueuerat maria O vox delectabilis O quantū blandimenti quantum saporis amoris nec celerius hoc exp̄mi potuit scio que sis et q̄ velis illico mutate fuit lacrime. nō em̄ credo mox ē restrictas p̄m quas otritū cor se torquendo p̄us exprimebat eas postmodū cor gaudens effūdebat. O q̄ dissimilia fuit rabboni et si tu fustuhisti eū diuto michi O q̄ dissona fuit tulerunt dommū meū et nescio vbi posuerunt eū et illud q; vidi dommuz et hec dixit michi hec Anshel. Et currens ac pedes maria ad pedes Jhesu vestigia eius adorando statim voluit ex deuocōne amplecti vestigia eius quē recognouit ac pedes eius tāgere et osculari vt osueuerat O amor impacies et fortis nō em̄ sufficiebat ei videre Jhesū nisi eā tāgeret Jhesū. sciebat em̄ q; virtus de illo exibat et sanabat oēs. ¶Ipse vero volens fidē in corde illius vt ostendamus seminare et animū eius ad celestia eleuare dixit ¶Noli me tangere scz manibꝫ corporis quem nondū retigisti fidē cordis quasi diceret potius volo vt tangas me tactu mentis credens me patri equalem q̄ tactu corporis credens me hominem puz et patre minorez Adhuc em̄ carnaliter in eū credebat quē sicut hominez flebat. ꝓhibita ē ergo q; ꝓpter defectū fidei indigna erat et ideo subdit. ¶Nondū em̄ ascendi id est eleuatus sū scz in corde tuo ad patrē meū id est ad equalitatem patris q; non credis me puenisse ad equalitatē ei⁹ ac me filiū equalem et coeternū patri qui me suscitasset a mortuis sed ē sublatū tamquā cadauer puz ac si diceret q; me tamquā mortuū in sepulchro queris et resurrexisse non credis ideo viuentē tangere non meris. tibi em̄ nondū ad patrē ascendi quē viuentem cū mortuis queris cū tibi ascendero ad patrē tunc mereberis me tangere patri equalem. Unde Anshel. sed O dulcia Jhesu cur a sacratis et desideratissimis pedibꝫ tuis sic arces amantē noli inquit me tangere vt quid domine quare nō tangā illa desiderata vestigia tua pro me pforata clauis pfusa sanguine non tangā nec deosculabor an immundor es solito q; gloriosor ecce nō dimittā te nec recedā a te non parcā lacrimis pectus singultibꝫ suspiriisq; rumpetur nisi tangā et ille mḡt nos timere non auferetur tibi hoc bonuz sed differtur hec

Anshel. Sic ergo maria dubijs plena luctu inquieta ꝓpatione mdiguit antequā ad tāgendum tāta sanctitatem accederet. si autem illa que dominū resurgentē ꝓma post matrē eius videre meruit que tm̄ dilecta ē a dommo et tota eius mācipata obsequio ab omni peccato ab eo liberata a tactu pedū eius est ꝓhibita q̄n tomagis polluti vicijs ne eū totū tangat cōficiendo vel sumendo sed vade iā letificata dic et nunca fratribus meis scz apostolis. q; surrexi et ascendo id est ascēdam ad patrē meū p generacionē et naturaz et patrem vestz p adopcionē et gracā deū meū q; me hominem creauit et sub quo ego homo fiū ꝑm humanitatē et deum vestz qui vos creauit et ab errore liberauit et mē quos et ipsū ego mediator fiū quasi dicat m ꝓximo ē vt viderant ascendentē loquitur m ꝓposito mquantum homo q; ascendere non opetit ei ꝑm diuinitatz seu ꝑm diuinā naturā que est altissima qō eaā patet ex hoc q̄ vocat apostolos fratres ꝓpter similitudinē et conformitatem nature humane et ꝓpter specialitatē amicae et eaā ꝓpter adopcionē gracie q; eius patris sunt filij adoptiui cuius ipse est filius naturalis. Unde Beuerianus vocat fratres quos corporis sui frat ē germanos vocat fratres quos patri suo adoptatur m filios vocat fratres quos benign⁹ Jhesus sibi ꝓstitit coheredes vocat frarres q̄s ꝓpter specialitatē amicae quā habuit ad ipsos. Unde et Ambro. descendisti quidē filius hominis nec patri cū descenderes abhuisti sed descēdisti nobis vt te oculis et mentibꝫ videremus et m te credēremus Ergo et ascende nobis vt te sequamur mentibꝫ quem oculis videre non possumus hec Ambro. Stant ergo dilecti cū iocunditate et gaudio magno loquentes adinuicē sicut amicus cū amico. ecce igitur et hic similiter magnū pascha sic itaq; dominus a matre redies apparuit p̄mo marie magdalene q̄ ipsis apostolis aut aliquibꝫ alijs. Unde Iero. O Marie magdalene p̄mo ostenditur de qua eiecerat septem demonia quia meretrices et publicani p̄cedent synagogā in regnū dei vt latro p̄cessit a postolos. locus autē vbi dom⁹ apparuit marie magdalene distat quindecim passibus a sepulchro. hanc igitur mulierem que mane surrexit amare fleuit ardentissime dilexit diligentissime quesiuit et iō p̄ ceteris muenit et nos imitemur eiusq; exemplum gerentes cū lactimis et pseuerancia dominū quera mus vt simul cū ipsa dominū muenire et ab eo osolari mereamur. Unde Orige. sequamī ergo karissimi huius sancte mulieris affectū vt puenia⁹ ad effectuz ploret vnusquisq; ad Jhesū et querat fideliter Jhesuz q; non deest anime querenti illū. Discе ergo o homo peccator a muliere peccatrice cui tamē dimissa fuit omnia peccata sua disce peccator homo plorare dei absentiā ac mme desiderare eius p̄sentiā. disce a maria Jhesum amare et Jhesū speraре Jhesū indesinenter querere et querendo muestigare nullā aduersam formidare nullam osolacionē extra Jhesū reapere omnia preter ipsum contemnere. disce a maria querere Jhesum in

monumento cordis tui reuolue lapidē ab hostio monumenti dei āmoue omnē duriciā et repelle omne obstaculum a fide tua tolle ergo omnē cōcupiscentiā et mundiciā a corde tuo et diligenter pscrutare si sit Jhesus in eo. Si autē nō mueneris in te Jhesū ita fortis et ploza et pmane in fide et respice fortis ad alios si forte et alicubi muenias et videas in aliquo eū et plorando ora Jhesū vt dignetur intrare ad te et habitare in te et ne forte erecta cernice repellas eū a te humiliando mdma te et intz pspice in monumento dei qđ debet ē in te. et si ibi videris duos angelos vnum ad caput et vnum ad pedes id est si cognoueris in corde tuo quasi celestia desideria tā ad implatiuā vitā qz ad actiuā ptinencia p que adhuc non possis Jhesū videre nec Jhesū habere noli hijs dementis ē noli adhuc deficiendo quescere sed ploza et quere Jhesū in te donec mueniias. Et si forte aliquo modo tibi apparuerit et desiderio tuo se repsentauerit noli pſumere de te tamquam ex tuo desiderio vel merito tibi apparuerit et tamquā eius agnoscas sed bōitati pietatiq; eius attribuas et interroga illum et ora vt indicet tibi seipsum. Audeo enim tibi confidenter pmittere si in fide ad monumentum cordis tui steteris si plorando Jhesū queris et querendo pseueraueris si cū humilitate te mdmaueris si exēplo marie nullam aliā cōsolationē de Jhesu nisi ipsū recapere volueris ipso reuelante ipsū sine dubio inuenies et ipsū agnosces ita vt nō sit tibi necesse querere ab alijs vbi est Jhesus sed tu magis indicabis eū nūciās qz vidi dominū et hec dixit michi hec Origz. Post aliquantulā vero morulam dominus discessit docens qz et alios eū visitare oportebat. tūc magdalena benedictione ab eo recepta et domino descendente recessit et iam credens ad socias suas venit et hec eis nunciauit. Ille vero de resurrectione domini gaudentes sed qz eū non viderant dolentes recedunt cū ea de monumēto id est de loco ante monumentū sez de septis orti in q erat monumentū cū timore et gaudio magno currentes nunciare hec discipulis domini de ipso ſm Glosam duplex erat affectus in eis sez timoris et gaudij alter de magnitudine miraculi alter ex desiderio resurgentis et vterq; illoz gressū ordinabat feminēū.

Sequitur oratio.

Piissime domine Dulcissime magister qz bonus es hijs qui recti sūt corde qz suauis hijs qui diligunt te O qz felices sunt q queunt te et qz beati qui sperant in te vez certe est qz tu diligis omnes diligentes te et nullos desperātes sperantes in te. Ecce eñ hec dilectrix tua simpliciter querebat te et veraciter inuenit te sperabat in te et non est confusa a te sed plus ē cōsecuta p te qz expectarat a te. Obsecro ergo te domine da et michi diligere et querere te ac sperare in te vt et ego a te diligi et te inuenire merear et a te numquā deficiam Amen.

Quō dñs apparuit tribus marijs Ca. lxxiij.

Quum ergo iste tres marie simul pergerent reuertendo de monumento interquā pueri rēt ad ciuitatē et ad apostolos occurrit et apparuit eis dominus Jhesus dicēs aue te. Vbi Jero. Pergebant enī ad apostolos vt p illos fidei seminariū spargeretur. Que autē sic querebant que ita curzebant merebantur obuiā habere dominū resurgentē. et vt ait Raba. Per hoc ostendit se ommby iter virtutū inchoantibz vt ad salutē ppetuam puenire queant aduiuando occurzere. Glanda quoq; salutatione dominus dilectas erigens et verbo solatorio tristes solās ait auete ex eua formās aue Vbi Jero. Primo mulieres merentur audire auete vt maledictū eue mulieris in mulieribz soluerētur. Ille vero vltra qz dici posset ex hylaritate accesserunt vt iam credentes et p fidē illuminate. qz vt ait Apo. accedentē oportet credere et tenuerunt ac deosculate sunt pedes eius ex deuotione humanitatis in qua surzexit probātes aperte et de resurrectione eius certificate deū ac dominū adozauerunt adozatione latere tamquā fidem trinitatis astruentes. Vnde Criso. Tenuerunt pedes eius et cū suphabundanti ad eū letitia curzentes acceperunt et p tactū cōiecturā et certitudinē resurrectionis et adozauerunt eius fortassis aliquis vestz vellet et ſm illas effici mulieres et pedes detinere Jhesu potestis et nunc quecūq; vultis non pedes et manus soluz sed et caput detinere sacz illud terribilibz poētes misteriis pura cōscienciā. non hic autē solum sed et illa videbitis die eū cū ineffabili gloria illa et plebe angelorz veniente si volueritis ee misericordes et audietis verba illa Venite benedicti patris mei hereditate regnum paratū vobis ante cōstitutionē mundi hec Criso. Iste est modus veniendi ad vitā sez accedendo ad pedes xpi. vnde debemus ire ad osculum pedū xpi p deuotam oratiōnē eius sez considerando humanitatē si vis capere celsitudinē dei cape pius humanitatē xpi. Moraliter accedimus ad xpm p fidē illuminatē. Vñ in ps. Accedite ad eū et illuminamini. Tenetur p caritatē coniungentē. Vnde in Cā. tenui eū sez dilectū meū nec dimittā adozat p debitū cultus exhibitionē. Vnde sup in euangelio dominū deū tuū adorabis et illi soli seruies. et tūc marie magdalene est datū sez vt tāgeret eū qđ sunt ātea dilatū quādo querebat viuentē cū mortuis sez in sepulchro et loco mortuoz. Cū magna igit iocunditate locūtur adinuicē et faciunt similiter pascha magnuz. hic vt ait Anshel. quādiu potes morare nō has deliciās tuas semnus interpellet nullus exteriorū tumultus impediat. Tunc ait illis Jhesus nolite timere hoc dicit ad eoz pfectā cōsolationē qz timor qui eas inuaserat adhuc totaliter ab eis non recesserat sicut occurzit curzentibz auete dixit gaudentibz ita timorē expulit a timentibz et subiungit ite nūciate fratribz meis vt eāt in galileā ibi me videbunt. Vbi Jero. Non in iudea sed in multitudine gentiū gratia enī transmigrauit de iudea ad gentes pcedit viā in cordibz pparādo

De galilea hāc materia lacus est dictū ante p̄cedēs capitulum· vides hic et supra q̄ magister humilitatis vocat discipulos suos fratres eos amicabilius soluto nommās vt securius ad eū accedāt et non timeāt accedere ꝓpter hoc q̄ eū in sua capacione relinquerāt et vt verā resurrectionē doceat vt ad amorē et honorē accendat· Vnde Raba· vera fraternitas est que fratres veneratur deuotū et corripit dissolutū que p̄senti obseq̄tur et absentē nō rodit sano applaudit infirmū nō deserit placatū non ꝓuocat iratū meruit vt maiorem hec Raba· Angelꝰ apostolos vocat discipulos racione humilitatis debite domino dās honorē· Jhesus autē quātus dominus vocat eos fratres et caritatis et humilitatis racione in quo datur p̄latis forma caritatis et humilitatis· Juxta illud Ecc̄· rectorem te posuerūt esto in illis quasi vnus ex illis· numq̄ Jhesus omnium dominus humilitatē dimisit sed vsq; ad mortē p̄mo et post ascensionē fidē ei seruauit nonne in fine p̄dēs discipulorꝫ lauit nōne humiliatus ē vltra q̄ dici possit cruas patibulum sustinendo nonne post resurrectionem vocauit discipulos fratres nonne eaā post ascensionem locutus est paulo humiliter quasi ad oparē suum spiritualē Saule saule quid me p̄sequeris nec nominauit se deū sed Jhesū nazarenū nōne eaā in sede maiestatis assistens dicturus est in die iudicij quā diu feastis vni de hijs fratribꝰ meis minimis michi feastis nonne sine causa virtutē hanc tantuz amauit et suo nobis exemplo omendauit· Sine hoc enī fundamento frustra fit aliaꝫ virtutū edificatio vel cōstructio Vnde nec de castitate nec de paupertate nec de aliqua virtute vel opere confidas sine humilitate· Venit ergo maria magdalena cū alijs duabꝰ ad denunciandū bonos rumores xp̄i discipulis tristibꝰ de morte domini Hec enī dies bonī nuncij fuit nuncians eis q̄ vidi dominū et hec que dicta sunt dixit michi sed nunciare vobis mulieres opus fuit eu angeliste factiq; apostole apostolorꝫ festinant ad ānunciandū mane miserecordiā domini· Omnis enī q̄ recte intelligit alijs annūciare debet· Juxta illud Apoc̄· qui audit dicat veni vñ p istā que p̄ omnibꝰ fuit solliciata videre xp̄i sepulchꝫ ꝓpter q̄d et dominus p̄mo apparuit significatur quelibet p̄sona de cognicōne veritatis dum me valde solliciata et p hoc meretur hanc assequi cognitionē et talis debet veritatē agnitā nunciare alijs sicut maria nūciauit discipulis ne de abscondito talento debeat merito reprehendi· Vnde Beda In eo autem q̄ hec mulier discipulis xp̄m resurrexisse nunciauit omnes monemur maxime quib⁹ est cōmissū p̄dicandi officiū vt si quid eis celitus reuelatū fuerit studiose p̄mis ꝓpalent hec Beda Misericordissima dei pietas in hoc loco erga sexuz femineū declaratur mulier accipit resurrectionis p̄ma misterū et mādata custodit vt veterē p̄uaricacionis errorē aboleret· Jnde ꝑm Gre· humani generis culpa p̄scinditur vñ p̄cessit mulier in paradiso ꝓmauit viro mortē a sepulchro mulier nunciauit viris vitaz et dicta sui viuificatoris narrat que mortiferi serpentis verba narrauerat· mulier que fuerat ianua mortis p̄ma p̄dicat resurrectionē et ostendit ianuā vite. Ac si ꝑm Gre· humano generi non verbis dominus sed rebus dicat de qua manu vobis illatus est potus mortis de ipsa nunc suscipite poculum vite· Vnde Aug⁹· resurgentē deū p̄oris femine apostolis nunciauerūt nunciauit viro suo mortem femina in paradiso nunciauerunt et femine salutē viris in ecclesia resurrectionem xp̄i apostoli erāt gentibꝰ nunciaturi apostolis femine nunciauerūt. Vnde et Ambro· Sicut in p̄napio mulier auctrix culpe viro fuit· vir executor erroris ita nunc qui mortē p̄mo gustauerat resurrectionē p̄oris vidit culpe ordine remedio p̄oris ne ꝓpetui reatꝰ apud viros obprobriū sustineret que culpā viro transfuderat transfudit et gratiā veterisq; lapsus operiat erumpnā resurrectionis iudicio p os mulieris mors ante p̄cesserat p os mulieris vita reparatur· Vnde eaā Beda· O q̄ felices femine que triūphuz resurrectionis mūdo meruerūt ānunciare ac mortis quā eua serpentino affatu seducta otraxit imperiū disruptū p̄dicare quanto feliciores anime virorum pariter et femmaꝫ quotq; in die iudicij pauore ac digna plagone repbis ipse celesti gratia adunte triūphare de morte et gaudiū beate resurrectionis meruerunt intrare hec Beda· Et q̄ constanciā p̄dicandi non habet sexus inferior et ad exequendū infirmior in mulieribꝰ in ecclesia docere non p̄mittitur mandatur viris officium euangelizādi Hic autem nunciat mulier iam non vt mulier sed vt ecclesiā gestans· Recte quoq; hec mulier que letitiam dominice resurrectionis p̄ma nunciauit a septē demonibus· i· vniuersis vicijs curata ē memoratur vt habūdauit peccatū superhabūdauit et gratia mōstraretur et ne q̄sq; digne penitēs de venia omissoꝫ desperaret videns eā q̄ tot erat sūbita vicijs mūdi culminis subito ē promota vt ipsis euangelistis atq; apostolis p̄ma miraculum resurrectionis euangelizaret tū eaā vt nulli de sua innocencia p̄sumat aut peccanti despiciat tū vt pateat q̄ ex dei habundanti gratia peccator aliquando resurgit melior q̄ ante casū fuerat beati cū peccant lapis est motus et euulsus Cadat iustus labatur iustus resurgat iustus melior erit· Sanctis enī omnia cooperantur in bonum·

Sequitur Oracio·

Jhesu nostra redemptō amor et desiderium qui deuotis mulieribꝰ te querentibꝰ te desiderantibus et a tuo sepulchro redeuntibꝰ resurgēs a mortuis ꝓpicius occurrēs apparere voluisti quero ego te quē diligit anima mea Jhesu dulcissime quero et non inuenio occurre igitur anime querēti te o vite et fili dei patris et si differs in p̄senti desiderabilē tuā p̄senciam non auferas in futuro vt in vitima resurrectione fiducialiter michi cū eis te ipsū placidū ac benignuz exhibeas vt de tua p̄sencia phenniter cum electis tuis merear iocundari Amen·

De mendacio custodū Capitulū·lxxiiij·

Emde cū mulieres abissent a monumēto ad explendā uisionē dominicā quidā de militibꝫ illud custodientibꝫ qui uidērūt factum et audierunt verbū angelicū venerunt ipsa die resurrectionis m ciuitatē sc̄z Jherusalē et pñcipibꝫ sacerdotū a quibꝫ positi erāt ad custodiendū xp̄i sepulcꝝ nunciauerunt omnia q̄ fuerant facta sc̄z xp̄i resurrectionē et āgeli terribilē appitionē ac terre motū et ex hijs q̄ viderant et audierāt facti fūt vellent nollent testes et p̄dicatores veritatis et resurrectionis domini triūphatoris mortis· et hoc q̄ppe est validū testimoniū qđ ab inimicis et crucifixoribus xp̄i uidi audiunt surrexisse dominū· Unde s̄m Crisostomū Mira āgeli apparitiō et terre motus p̄ter milites facta sunt vt sic stupefierent et ab eis fieret testimoniū veritatis· Veritas enī a cōtrarijs diuulgata magis effulget qđ et otigit quādo p̄dicti custodes nunciauerūt pñcipibus omnia q̄ facta fuerūt· Ubi notandū q̄ volētes impedire diuinā p̄uidentiā contra suā intentionē primo mouent illā sicut fratres Joseph vendiderunt ipsū ne adorarent eū et p hoc celebriter opulti sunt adorare eū s̄m ordinē p̄uidentie diuine· sic pñcipes uidentes volētes impedire celebritatē nominis xp̄i fuerunt valde diligentes de custodia sepulchri et p hoc celebrata est fama de veritate sue resurrectionis et p̄sequens sui nominis· modicta igitur simplicitas custodū facitur veritatem· astuta vero duplicitas pñcipum modum querit quo astruat falsitatē· Unde Raba· Simplex animi q̄ litras et modicā hominū rusticitas sepe veritatē rei vt ē sine fraude manifestat· ecōtra versuta malignitas falsitatem verisimilibꝫ verbis p̄ vero cōmendare decertat hec Raba· Unde nequicia uidentiū p hoc non quieuit q̄ cōgregati cū seniorib⁹ ad ordinādū falsitatē consilio congregato dederunt militibꝫ pecuniā copiosam ad puertendum veritatē mutuentes eis vt ad denigrandā resurrectionis famā dicerent q̄ ipsis dormientibꝫ discipuli eius nocte furati eū essent ecce apertū mendacium Unde Remigius Stulta misericordia dormientes testes adhibes si dormierunt quomodo furtū viderunt si non viderunt quomodo testes sunt q̄ si eā fures viderūt cur non eos detinuerunt· Unde et Crisō· vere formā mendacij habebat qđ dicebant· Qualiter enī futurentur discipuli homines paupes et ydiote et nec apparere audentes· si enī adhuc xp̄m uiuū fugerunt videntes quasi ter mortuo eo non timuissent tot militū multitudinez Quidquid hostiū sepulchri potuerant euertere· lapis enī immanebat magnus multis indigēs manibꝫ· Quidquid eā erat sigillū impositū quare nō p̄suasibilia fūt que de furto dicta sunt· unde p que resurrectionē xp̄i obumbrare conātur p hec eā faciunt darere· Dicētes enī q̄ discipuli furati sunt ostenditur corpus non ee m sepulchro furtū autem ostendit ee mendax custodia militū et discipulorū pauor hec Cri· p hoc eā molieban̄ discipulorū p̄sonē imponendo eis furti crimen· Spiritualiter aūt xp̄i fures erant q̄ ab ingratis uidelis scripta noui et veteris testamenti ablata m vsū ecclesie cōferebāt et saluatorē qui eis p̄missus fuerat illis nocte dormientibꝫ hoc est infidelitate torpentibꝫ abstulerunt gentibꝫ tradēs credendū· Et vt dicat Seuerian⁹ amiserūt milites p̄dicerūt uidi ⁊ discipuli magistꝝ suū nō furto sed fidei virtute non fraude sanctitate non crimine uiuū non mortuū sustulerunt· De templi vero erarijs et oblationē paupeꝝ non de bursis p̄cipijs acceperunt pecuniā et copiosam vt ea famā xp̄i extingueret cuius sanguinē et vitā pius huiusmodi pecuniā emerant· De omnium p̄digi sum⁹ a deo vt de p̄cio mi erogemus si p̄cietas diligitur et omnino dimittur· Dñ Jero· Custodes miracula ostendunt· illi aūt q̄ post tale testimoniū deberant cōuerti ad penitenciā et Jhesum querere resurgentem p̄seuerant in malicia et pecunia que ad vsus templi data fuerat virtutem et redemptionem mendacij sicut et ante· xxx· argentros mōe dederant p̄ditori· Omnes igitur qui stipe templi et hijs q̄ offeruntur ad vsus ecclesie abutuntur in alijs rebꝫ mundis suā expleant voluntatem scribis et sacerdotibꝫ similes sunt redimentes mendacium sanguine saluatoris· Unde et Hylarius Emitur ergo resurrectionis silencium et furti mendacij argēto q̄ honorē seculi quia pecunia est et cupiditate gloria xp̄i denegatur hec Hylarius Istis eā uidelis similes fūt qui cū magnis fūptibꝫ et laboribꝫ conantur ad subuersionē veritatis huiusmodi sunt aduocati dolosi et doctores vane glorioſi et illi qui eos ad hoc mouēt quibuscūq; modis Ubi Crisō· non mireris si pecunie milites superauerūt que apud discipulū tantā ostenderunt virtutem vt eū facerent magistri p̄ditorē· Nichil enī dauſū vel occultum qđ non pecunia indagante sit ostitū p̄ter qđ dicitur nichil iniquius q̄ amare pecuniā· Unde et Raba· O pestis magna auaricie semp homis animis detestāda quid illesū quid incōcussū dimittis tu genus hominū ofudisti tu discipulū comitem xp̄i ab apostolatu p̄apisti tu milites custodientes xp̄i sepulchꝝ captiuasti Quidquid bene dictū est pecunie obediunt omnia hec Raba· O quot socios et heredes uidi et milites in hoc scelere eosq; apud magnos et potentes reliquerunt q̄ pecunia corrumpuntur et corrumpunt ac p̄ temporalibus et transitorijs agentes inique credunt nichilominus sed vane q̄ sic animē eoꝝ requiescant in pace et partem habeant cū xp̄o in resurrectione· Custodes vero accepta pecunia corrupti fecerunt sicut erāt edocti et dixerunt nobis dormientibꝫ furati sunt discipuli corpus Jhesu· sed mentita est iniquitas sibi ⁊ auaricia ipsi sicut et discipuli sunt decepti· Hec autem irrisio heu multis hodie ingruit pigris illa hora dominice resurrectionis torpentibꝫ· Unde Petrus damianus Cauēdum est autem ne somno quis vel ad monumentum quidē moperentibꝫ horis assentiat et maxime iuxta diluculum vt quo videlicet tempore grauius incubit ac dia canonicas nobis inuenit occupatos officijs· absit

enim nos tunc sopori vel ignauie cedere qua videlicet hora cōstat redemptorē nostr destructo mortis imperio surrexisse ne si nunc dormiam⁹ quando oriente cor pore eo meliori eadē noster homo lucē debeat m ocaduā expectare qđ absit irrisio nobis videatur illa cōgruere discipuli eius nocte venerunt et nobis dormiētibus furati sunt eū hec petrus. Istud autem mendaciū mili tum uidei emerunt cate qđ adhuc eos tenet merore Vnde dimulgatū est et manit hoc verbū sc̄z q̄ crist⁹ furatus fuisset et non surrexisset tamquā verū qđ tamē erat falsum apud uideos vsq̄modo et hodiernū diem et vsq̄ hodie suū non vident neq̄ intelligunt errorez Vnde Raba. Error empti mendacij p qđ resurrectio nis negant veritatem perseuerat in iudeis ne in xp̄m credant et reatu eos cōstringit pretio hec Raba. Ad tē pus aūt mendaciū p̄ualuit sed non semp nam contra fictū mendaciū iudeoz refulget efficax et irrefragabile testimonium resurgentiū mortuoz q̄ multa corpora sanctoz qui dormierant somno mortis surrexerūt post resurrectionē eius tamquā testes sue resurrectionis et exeuntes de monumentis venerunt in sanctaz ciuitatem jherusalē que dicitur sancta p̄pter templū diuino cultui deputatū et p̄pter sancta sanctoz et ob distinctio nez aliaz verbū in quibz p̄dola colebantur vel p anti quo nomine vt matheus publicanus dicitur et appa ruerunt multis testificantes de domini resurrectione sc̄z p̄doneis ad declarationē resurrectionis dominice hijs sc̄z qui videre meruerunt et resurgentem dominū susce perunt sed non ommibz q̄ non erat resurrectio generalis que apparebit ommibz bonis et malis. et hoc diuini tus factū est cōtra iudeos et milites in testimoniuz q̄ xp̄s dominus p̄micie dormiendū vere surrexit a mor tuis. Vnde Criso. aperta sunt monumenta et surrexe runt mortui et intrauerunt in sanctā ciuitatem vt in excusabilē relinquerent causam et domini resurrectio firmaretur hec Criso. forte hij fuerunt de quibz sup̄ epi stolam ad hebreos legitur q̄ multi affectauerunt se pelliri in terra sancta et cū domino resurgente resurge rent. in euangelio etiam nazareoz legitur q̄ duo virl sancti mortui ante xl. annos venerunt in templū et scripserunt quomodo illi qui fuerunt in lymbo exulta uerunt in descensu domini ad inferos et demones tri stabantur. Vbi Leo papa Qui mortalitatis grauabā tur sepulchris diruptis obstaculoz mora p̄iliat ap parere nunc quoq; in ciuitate sancta id est ecclesia dei future resurrectionis indicia et qđ credendū est in cor poribz fiat in cordibz hec Leo. Recte aūt in tempore re surrectionis domini alij surrexerunt vt eū se peracpere desperare homo qđ in se ostenderat deus homo hoc in se fieri posse p̄sumeret qđ in puris hominibz factum cog nosceret. Vnde Gre. Ad instruendā ergo ignorantiā nostram ad roborandam infirmitatem nostram sue re surrectionis exemplū nobis sufficere noluit sol⁹ illo in tempore mortuus est et tamen solus minime resur rexit. Neq̄ enim quis dicat sperare de se nō debet homo qđ in carne sua exhibuit homo deus ecce cū deo homi nes resurrexisse cognoscimus hec Gre. Considera hic q̄p magna fuit nequicia iudeoz circa dominū q̄ et post eius mortem non cessauit et q̄p magna bonitas ei⁹ cir ca illos de quoz salute nichilominus curam habuit q̄ bus exemplis et nos prouocemur vt eius bonitatem circa mutantes nobis imitemur.

Sequitur oratio.

OMnime Jhesu xp̄e ad cuius resurrectionis famā demgrandā milites pecuniam co piosam dederunt et ad puertendū veritatem eos corruperunt da michi vt pecuniā non corrumpar vel corrumpā nec p̄ temporalib⁹ et transitorijs mique agā sed semp in veritate p̄maneā et liberer p eā da ea am michi vt sicut post resurrectionē tuā surgentes te stes extiterunt tibi sic et ego merear de te verbo et ope re testificari et in resurrectione gñali tecū et cū electis tuis partem habere et cū eis corā te in regno tuo sine fi ne te miserante gaudere Amen.

Quomodo dñs apparuit petro et joseph et jacobo mi nori ac sanctis patribz Capitulum. lxxv.

QUm ergo magdalena et socie ei⁹ redeūtes ad domū narrassent discipulis resurrexis se dominū petrus merens q̄ dominū suuz non viderat nec cōsolare valēs p̄pter amo ris vehemenciā quā ad eū habebat discessit subito ab alijs ad querendū dominuz et solus ibat versus sepulchz nesciebat enī vbi eū alibi q̄reret. duz ergo p̄gret dominus Jhesus in via ei apparuit licet euāgelista vbi vel qua hora factū sit non designaue rit tunc petrus videns dominū p̄cidit in terrā et vemā peciit de hoc q̄ eū dereliquit et pluries negauit. domi nus aūt peccata sibi dimittens et eū consolando cōfortās dixit ei vt cōfirmet ceā fratres suos stans simul et cuz gaudio collocuntur admirācē et fit hic similiter pascha magnum Singulariter ergo petro apparuit qui singu lariter eū negauit. Omniū aūt virorū quos euāgeliste et apostoli cōmemorant p̄mo dominus petro p lu ribus de causis apparere voluit. Prima est vt qui p̄ mo cōfessus est eū xp̄m ee p̄imo resurrectionē eius meretur videre. Secunda vt mentez eius que in pas sione titubauerat reformaret et qui timore passionis euidenciis cecidrat p̄ spem resurrectionis p̄us resur geret. Tercia vt peccatū trine negacionis ei indultuz ostenderet consolās eū ne desperaret. Quarta vt apo stolatus eius ordinē cōsolidaret et ipsū in eo roboza ret. Quinta vt eīm facto doceret qualiter subditis suis penitentib⁹ descendere deberet quātumcūq; peccassent Sexta vt peccatoribz ommibus spem misericordie et veme daret ostendendo q̄ peccatores non despiceret. Septima potest addi sm Criso. qui dicit. Nō enim simil ommibz se manifestabat vt sereret fidei semina nā q̄ p̄mo viderat et certus erat alijs referebat. demde ser mo p̄diens p̄parabat animum auditoris visioni. et iō p̄mo digniori et fideliori ommibz apparuit. Erat enim

opus anime fidissime que ꝑus acꝑerat hūc aspectū vt in mime turbaretur mopinata visione· ꝓst petꝛ vero alijs apparuit quādoq; paucoꝛib; quādoq; pluri bus hec Criso· Petrus vero benedictione a domino acꝑta rediens ad dominā et condiscipulos narrauit eis omnia et cœpis fidelis in omnib; multū deo per mānsit· Petrus interꝑtatur obediens· et typum obedi enciam gerit· quib; dominus sepius obedire consueuit Discedens igitur dominus Jhesus a petro apparuit Joseph qui cū sepelierat in monumento suo· nā vt le gitur in euāgelio nazareoꝛ· cū audissent mulieꝛes Joseph a pylato corpus Jhesu petisset· et ipsum ita ho noxificē in monumēto suo sepellisset· indignati aduer sus eū ꝛeperunt ipsū eadē vespera q̄ sepeliuit dominuꝫ et in quodā cubiculo diligenter clauso et sigillato redu dentes incarceraverunt alligātes eū· ad columnā in ip so carcere et volentes post sabbatū ipsū occidere. Et ec ce statim in ipsa die resurrectionis· suspensa domo a q̄ tuoꝛ āgulis domin⁹ ad eū intrauit· et ei letus apparuit eūq; osolans facē eius exterſit et osculum dedit ac dein de saluis sigillis eū educens et liberans in domū suā in aramathia ipsuꝫ adduxit· Vide quomō dominꝰ suos non obliuiscitur nec derelinquit vsq;quaq; sed tandeꝫ eos cōsolatur et adiuuat suo tempoze q̄ est ipse adiu toꝛ in opoꝛtunitatib; in tribulacione· Vñ Criso· mos siquidē dei est iste certissimus vt cū mala ad tumuluꝫ suum venerint cūq; viderit suos grauiter affligi et ad uersarios tyrannide quadā extra se impietatis atrolli vt pocius mentis ebrietatē bachari diuinitatis sue potes tā ꝑ signa demonstret hec Criso· ſſRichodemū vero ip sius Joseph soluz in sepeliendo dominū dicunt quā interim latuisse ꝓpter metū iudeoꝛ· Joseph interꝑtatē augmentū vel appositio ꝑ longanimitatē et typū ge rit pseuerandi in bono opere quib; sepe dominus dig natur apparere· Apparuit eā dominus ipa die Jacobo minoꝛi vt in epistola ad coꝛinthios tangitur qui in cena dnouerat et iurauerat se non cōmesturū panē ab illa hoꝛa qua calicē domini biberat donec eū a mortuis resurrexisse videret· Cū ergo vsq; ad diē resurrectio nis Jacobus cibum non gustasset apparens dns dixit et hijs qui cū eo erant ponite mensam et panē· Deinde panē acꝑpiēs bñdixit ac fregit et post dedit Jacobo di cens et frater mi comede panē tuuz q̄ filius hominis a mortuis resurrexit· Hec refert Joseph et similiter Je ronimus in libro de illustribus viris. vide quomō hic qui non solum panē subsumere ale sed eā sup substan cialem scz Jhesū esuriebat vtroq; cōsolari et refici me ruit· ſſNon em̄ pmittit dominus illos qui euz vel ꝓpter eū esuriunt fame vel media deficere sed dat in se spe rantib; escam opoꝛtuno tempoze et implet eos bene dictione. Jacobi interꝑtatoꝛ luctatoꝛ et typum gerit eoꝛ qui in temptacionib; foꝛtes sunt et viua viriliter supplantant quib; dominus eciam frequenter se mani festat ergo esto petrus obediendo jacobi vita supplan tando esto Joseph de virtute in virtutē ꝓficiendo et in hoc pseuerando et non obliuiscetur dominus te ꝑ suaz gracam visitare et ꝓut tibi expedire nouerit osolari· Et sciendū q̄ animam cui se dominus in quacūq; spe cie dignatur ostendere numq̄ dimittit sine cōsolacio ne et aliqua salubri reuelacione qō patet in ommibus reuelacionib; suis post resurrectionē suam factis· ſſMaz marie matri sue plus ceteris de morte sua dolēti et re surrectionē eius expectanti totus festiuus et glorio sus apparens totū meroꝛē in leticiam conuertit ita q̄ omnis doloris ꝑstini oblita fuit· Mariam eciaz mag dalenam cui in specie oꝛtulani apparuit plorantē con solabatur vocās eam ꝓprio nomine et dicens Maria quo verbo statim cōuersa ac cōsolata et edocta cogno scens dominū cū gaudio magno dixit rabboni reuela uitq; ei dominus misterū sue voluntatis dicens vade ad fratres meos et dic eis ascendo ad patrē meū· Jtē tres mulieres quib; occurrit cōsolatus est dicēs aue te· et deinde subiungens nolite timere eisq; misterium suū reuelauit dicens ite nunciate fratrib; meis vt eāt in galileā ibi me videbunt· Jtē duob; discipulis eun tib; in via apparuit in specie peregrini quib; aperuit sensū scripture et eoꝛ coꝛda frat arcāa et demū in fra ctione panis eos plene cōsolabatur sui noticia· Jterz cū apparet discipulis cōgregatis in vnū in ꝓpria spe cie cōsolabatur eos dicens Pax vobis q̄d turbati estis ego sū nolite timere videte manus meas et pedes me os et aperuit illis sensū vt intelligerēt scripturas et sic cōsimiliter dns in q̄libet alia sua reuelacione cōsola tus est videntes se cū aliqua reuelacione· Unde nō est dubiū quin similiter et hic istos suos dilectos cōsola tus sit· Et notandū q̄ diuina cōsolacio acquiritur pri mo ꝑ timoꝛē· secundo ꝑ lactimacionē seu lacrimaz de uocionem· tercio ꝑ tribulacionē sustinendā· quarto ꝑ sui humiliacionē· quinto ꝑ terzene osolacionis vitacō nem· sexto ꝑ supnoz cōtemplacionez· Dominus igit̄ Jhesus discessit inde q̄ nondū sanctos patres post re surrectionē suā visitauerat quos in paradiso delicia ruz dimiserat· Rediit ergo ad eos ꝓcedens in stola cā dida cū multitudine angeloz quē ipsi in tāta glozia a longe cōspicientes cū mirabili gaudio exultacione et iubilo cantias et laudib; eū susceperūt et ꝓcedentes in terzā adozauerunt· Deinde resurgentes et stantes coꝛā eo reuerenter et iocunde cōpleuerunt laudes suas fer uenter et omni qua potuerant deuocione· O qualis can tus et quanta gaudia ibi erant vbi tanta concio san ctoꝛum simul psallebant· O q̄ bonū et q̄ iocundum talib; interē vel saltē aliquid de hijs pape· Appinqua ergo et tu si pmitteris et admisceꝛe laudib; illis vt sal tem auscultā a lōge et iocundare cū eis et in eis·

Sequitur Ozaco.

Domine Jhesu xp̄e da vt sim petrus obediē do et jacobi vita supplantando et joseph de virtute in virtutē ꝑ augmentū ꝓficiendo et ꝑ longanimitatē pseuerando vt tuq̄ illis in angustijs dignatus es apparere digneris et me sepe ꝑ tuā gra

ꝑpicuus visitare. da eciam michi vt sicut sancti patres gaudiū de tua ꝑsencia habuerunt cum te post resurrectionem tuā glorificatū videre meruerunt ita et ego in illo meffabili gaudio quo nunc tecū gaudent in celis merear de cōspectu tuo semp gaudere cū eis Āmē.

Quō dñs apparuit duobꝫ discipulis i via ca. lxxvj.

Ipsa autē die resurrectionis domini duo ex. lxxij. discipulis eiꝰ de Jherusalē egressi ibant versus castellū emaus qđ distabat a Jherusalem stadijs. lxx. id est septē milibꝫ passuū et quingentis extra occidentē. Octo quidē stadia faciunt miliare vnū et sic distabat a Jherusalem ꝑ septem miliaria et dimidiū quoꝫ duo vel ſm quosdā tria faciunt vnā leucā. vnius istorum duoꝫ nomen exꝑmit lucas cui inquiens nomē deophas. alterius vero nomē tacet causa humilitatis. qꝫ ſm Gre. creditur fuisse ipse lucas. Sed ſm Ambro. fuisse putatur amahon filius rufi. et cū ipsi quasi desperati de Jhesu admiscē de hijs que acciderant sez de eius cōuersacione et morte tristes cōferrēt maxime dolētes qꝫ eū sine culpa et innocenter occisuꝫ nouerant venit dominus Jhesus et iunxit se illis sez corporaliter et spiritualiter et ibat cū eis tamquā socius itineris interrogans et respondens ac verba salubria cū ipsis ꝑferēs. Vnde ſm Bedā fidē siue resurrectionis mentibꝫ eorum intenderet qđ se factuꝫ ꝑmiserat impleret sez vbi sunt duo vel tres in nomine meo cōgregati ibi sū in medio eoꝝ. In ipso autē loco in quo se eis iunxit postea capella facta fuit. et qꝫ minus in corde dominū amabāt sed de eius resurrectione dubitabant ideo dominus eis foris in corpore apparebat sed quis ēet vt agnoscebant hoc apud eos agebatur foris in oculis corporis qđ agebat intus in oculis cordis. Quia enī amabāt videbant qꝫ vero dubitabant eū quē videbāt nō cognoscebant et hoc est qđ dicit. Oculi autē eoꝝ tenebantē ne eū agnoscerēt qꝫ incredulitas eoꝝ et dubietas demerebatur qꝫ ꝑps cognicionē sui corporis ab eis retardaret tenebantur oculi eoꝝ veritate non falsitate. sed ipsis non valentibꝫ veritatem recipere vel perdipere vnde non ab ipso domino Jhesu sed ꝓpria dubitacione tenebantur. Vbi Aug⁹. qđ autē ait marcus eis in alia effigie dominū apparuisse hoc lucas dicit qꝫ oculi eoꝝ tenebantur ne cognoscerent eū. Oculis quippe eoꝝ accidebat aliquid qđ ita pmanere pmissū est vsqꝫ ad fractionem panis non qꝫ dominus non potuit transformare carnē suā vt alia reuera ēet effigies quā solebant intueri sed non ita factū est hec Aug⁹. Et ait ad illos qui sunt hij sermones quos cōfertis adinuicē ambulantes et estis tristes non querit ex ignorancia sed vt ex eoꝝ responsione incredulitas eoꝝ cōueniēnꝫ arguatur. Vnde dicit Grecus Conferebāt quidē inter se quasi non amplius expectantes ꝑm venientē. sed deplorosi quasi perempto saluatore. et respondens deophas dixit et tu solꝰ peregrinus es in Jherusalē et nō cognouisti qꝫ facta sunt in illa hijs diebꝫ hic solus nō fuit exclusionem aliorꝫ peregrinorꝫ cū valde multi peregrini et de diuersis partibꝫ venissent in Jherusalem ad diē festū pasche. sed notat exclusionez cognicionis ab isto sic apparente sez notice mortis Jhesu quā solꝰ videbatur ignorare vt sit sensus Cum multi peregrini hijs diebꝫ venerunt in Jherusalē miꝫ est qꝫ tu solꝰ inter illos pegrinos ignoras ea q̄ sunt nota alijs omnibꝫ. Vnde Theo. tu solus quasi tā peregrinus es et extra cōsinia Jherusalem habitans et expers eoꝝ que in medio eius otigerūt vt hec ignores. vbi et Beda Peregrinū putabant eū cuius vultū non cognoscebant ſ reuera pegrinus erat eis a quoꝫ nature fragilitate ꝑcepta iam resurrectionis gloria lōge distabat et a quoꝫ fide vtpote resurrectionis eius nesciamanebat extraneus et tamē non ex ignorancia sed vt ex responsione eos argueret de factis in Jherusalē que nā ēent eos interrogaret dixerunt de Jhesu nazareno qui fuit vir ꝓpheta potens in opere sez miraculoꝝ et sermone sez p̄dicacionis et doctrine et quomodo esset traditus in mortē et crucifixꝰ. Vbi Beda ꝓphetam fatētur filiū dei tacēt vel nondū pfecte credentes vel solliciti ne inciderēt in manus iudeoꝝ pſequencū qꝫ nesciebant quis ēet qꝫ veruꝫ credebant celantes. Et subungunt qꝫ sperabant ipsū redemptuꝫ israhel quasi iam euanescerent spes eoꝝ cuius causam subdunt qꝫ iā tercia dies ab illis factis erat qua se resurgere p̄dixit at tamē adhuc discipulis non apparebat licēt tercia dies ꝓpe finez ēet. Et addunt qꝫ quidaꝫ ex eis abeuntes ad monumentū terruerunt eos de resurrectione xp̄i quā nunciabant sed de ablacione corporis eius non inuenti quā discipuli timebant. Et ipse dixit ad eos ex responsione eoꝝ arguens eos. O stulti ꝓpter cecitatem intellectus et tardi corde ꝓpter tarditatē affectꝰ ad credendum in hijs que locuti sunt ꝓphete de xp̄i morte et resurrectione. nonne hec oportuit pati xp̄m tū ꝓpter patris p̄ordinacionē tū ꝓpter xp̄i exaltacionē tū ꝓpter humani generis redēpcionē tū ꝓpter scripturaꝫ impleacionem et ita sez p passionē et mortē intrare in gloriam suā ad quā nemo puenīet nisi p viā passionis et interptabatur et exponebat illis in ommibꝫ scripturis que de ipso erant inducendo testimonia aliqua et aperiendo misteria quantū ad ꝓpositū ostendendū sufficiebat ostendens eis omnia circa ipsū facta ante fuisse p̄dicta. firmitas enī fidei in eo est qꝫ omnia que in christo venerūt p̄dicta sunt. Considera hic multiplicem domini benignitatē et bonitatē primo qꝫ non potuit eius feruens amor sustinere suos sic tristari et errare vere fidus est amicus fidelis comes ⁊ benignus dominꝰ tungit seipsis querit tristicie causaꝫ et exponit eis scripturas inflāmās corda eoꝝ sic quotidie facit spiritualiter nobiscū. Si enī aliqua ꝓplexitate et accidia grauati pie de ipso loquimur statim adest ꝑsentās corda nostra et illuminās et eciā in amorē suū inflāmās. Optimum enī remediū est cōtra tales ꝓplexitates loqui de deo similit et cogitare de ipso ꝓpt qđ istoꝝ discipulorꝫ

exemplo cū p viam incedimus de salutiferis loqui de
bemus vt xp̄m nobiscū pgentē habeamus et non solus
pgentē sed eādā nos docentē sicut istis discipulis cū q;
bus ibat scripturas aperiebat et vniuersaliter vbiq; bo
num est loqui de Jhesu bonū est eū semp in mente ha:
bere qui nec ipse obliuiscitur eos qui memores sūt
eius sicut hic videmus· p̄misit em̄ q; vbi duo vl tres
cōgregati sunt in nomine eius ibi est in medio eor
Specialiter autē de sua passione loquentes comitatur
dominus q; amplius placet ei recordacio eor q ipse
p nobis est passus· Vnde ad hoc specialiter monet di
cens recordare pauptatis mee sez cōtra diuicias et trās
gressionis id est vilitatis sez contra honores absynthij
et fellis sez contra delictas· Secundo cōsidera benignitatē ei⁹
non solum ex amore vt dictū est iā supra sed eaz ex
humilitate p̄funda· Conspice quomodo humiliter va
dit dominus omniū cuz istis discipulis quasi vnus ex
eis nonne tibi videtur rediisse ad p̄mordia humilita:
tis· sed et in alio attende humilitatē eius q; non est de:
dignatus hos discipulos inferioris gradus· Non em̄
erant isti de apostolis sed de alijs innocuis discipulis
et tamē familiariter se iungit ipsis vadit et loquit cuz
eis non sic faciunt elati qui nolunt nisi cū p̄apuis vi:
ris ambulare et conuersari· Item in alio relucet hic sua
humilitas· naz si videres illatos videbis q; nolūt ver
ba ampullosa spargere inter paucos q; ea p̄dita exi:
stimarent nec illos dignos suscipere ea reputarent·
Sed dominus eadā cū duobus loquitur archana sua
nō vilipendit paucos & nec eadā vnū sicut facit loquē
do cū samaritana iuxta puteū· Tercio cōsidera domini
benignitatē et vide quomodo discipulos suos instruit
ac sermonibz cōsolatur et reficit inducens eos ad credē:
duz et dicens O stulti et tardi corde ad credendū nē q̄si
diceret nobis O stulti et tardi ad credenduz O stulti et
tardi ad inquirendū p̄cepta et voluntatē dei O stulti ⁊
tardi ad implendū intellecta et faciendū ea humilie
mus ergo nos vt sacrā scripturā inquiramus et intelli
gamus et sm̄ eā viuamus humiliemus eadā nos ad
tollerāda passionū vt participes passionis xp̄i effecti
simꝰ et socij resurrectionis et glorie ipsius· Qui em̄
non cōpatitur non intrabit in gloriā illā quā eadā p̄ce
dit mandatoz inquisicio et implecio· Vnde Beda hoc
nobis in loco non vllā scripturam interp̄tandi sed ge
mina nosipsos humiliādi necessitas incubit qui neq;
in scripturis quantuz oportet edocti neq; adimplenda
que nouimus quantū deceat sumꝰ intenti· Sēā si moy
ses et omnes p̄phete xp̄m locuti sunt et hunc p̄ angu:
stiam passionis in gloriā suā intrauit p̄dixerūt qua
racione gloriātur se ee xp̄ianos qui iuxta virtū suaz
modulum neq; scripturas qualiter ad xp̄m pertineāt in
uestigare neq; ad gloriā quā cū xp̄o habere cupiūt p
passiones tribulacionū desiderant attingere hec Beda
xp̄s em̄ p passionē et morte tamquam p portam an:
gustam intrauit in gloriam suaz ostendens nos p mul
tas tribulaciones intrare in regnuz· Delirant ergo et
fatui sunt qui sine pati et tribulacionibz p̄sumunt intra
re in gloriā alienā cuz xp̄s sine hijs non intrauerit in
gloriam suam· sed oportebat multa pati illū cuius na
turaliter est regnū multomagis nos quoz nō est reg
num mi de graca oportet p multas tribulaciones in
trare in regnū celoz· Exemplū habemus de omnibz ca
ris et electis xp̄i qui omnes p viam passionis volun
tarie puenerunt ad regnū dei· Nisi quippe ēet si quis
intrare vellet p portam aliam quam rex suus non in
trasset· Vnde Bernh· Caput nostrū p passiones et an
gustias celū introire vidimus et nos membra ei⁹ no
bis alia itinera sommamus· Monstruosa res est si per
vnū foramen caput transire videmus p aliud corpus
pudeat ib̄ spinato capite mēbra fieri delicata hec Bern
hardus Hereditas quippe transit ad heredes cum suo
onere et honore deus autē hereditati beatitudinis eter
ne adunxit onus id est tollerancam passionis et cum
isto onere habuit eam xp̄s q; vt hic dicatur oportuit
xp̄m pati et sic intrare in regnū dei habuerunt eaz apo
stoli q; p̄secucionē p xp̄o vt ipse eis p̄dixerat sustine:
runt habent eam omnes fideles· q; vt dicat Apostol⁹
omnes qui volunt viuere in xp̄o Jhesu p̄secuciones
pacientur· Qui ergo vult assequi eternam beatitudi:
nem et nullam pati tribulacionē videtur q; velit ee et
xp̄o dignior et apostolis sanctior et cunctis fidelibus
melior· Et cū appinquaret castello quo ibant tūc ipse
Jhesus fixit se longius ire vt sez eor augeret desiderū
vt mutaretur ab eis et tenerentur· Vnde Bern· Simu
labat se longius ire non q; volebat sed volebat audi
re mane nobiscū domine quoniam aduespera scit hec
Bern· In hoc tamē nulla falsitas fuit q; sicut aliquid
potest fingi verbis ita et factis· Primuz autē fuit sine
falsitate vt patet in parabolis testamenti noui et vete:
ris quib⁹ aliquid fingitur verbis ad veritatē aliquam
quemcūdas designandā et eodēmodo hic xp̄s finxit se
longius ire ad designandū distanciam a cordibz eoruz
p̄pter fidei defectū· Vñ Aug· qd nō ad mendacū per:
tinet· nō em̄ omne qd fingimus mendacū est sed q̄n
id fingimus qd nichil signat· Cū autē fictio nostra fer
tur ad aliq̄ significacionē nō est mendacū sed aliqua
figura veritatis· Sicut autē dicta ita eciam finguntur
facta sine mendacio ad aliquaz rē significandam hec
Aug⁹· Ipsi autē desiderantes adhuc audire ipsū coegē:
runt illū factis sez manibz trahendo vt maneret ac ver
bis et racionibz alliciendo obnixe rogauerunt dicentes
mane nobiscū quoniā aduespera scit et inclinata est iā
dies sez ad occasū· Quo exemplo sm̄ Gre· colligit q;
pegrini non solū ad hospicuz mutandi sunt sed eadā
trahendi quilibet nostri appinquans et ad vesperam seu
occasū vite tendens ogruenter eadā posset hoc verbuz
dicere et dominū ad manendū secū corde et ore muta
re· tamē intrauit cū illis et recūbens cū eis accepit pa
nem et benedixit ac fregit et porrigebat illis· Cōspi:
ce bene quomodo ad eor mutacionē et coaccionem
benigne cū eis intrat mensaz ponit apos afferit pisces

acapit ac benedicẽs eos manib⁹ suis sacratissimis frã
git et porrigit illis facens m hoc sicut ante passionem
quando adhuc mter eos ꝯuersabatur facere ꝯsueuerat
Vnde p hoc seipsũ eis reuelat q⁹ tunc aperti sunt oculi
eor⁹ scz mterlozes et cognouerunt eũ m modo fracto
nis panis assuetã eius ꝯsuetudmẽ videntes·sic eñ frã
gebat panẽ sola manu ac si semꝺeretur cũ cultello·cog
nouerunt eũ ex modo frangendi et eãꝫ benedicẽdi pa
nez·Legitẽ eñ panẽ sic fregisse et benedixisse pluries
Primo in quinq⁹ panũ multiplicacone· Secundo m
septẽ panũ distribucone·Tercio m sui corpozis con:
secracone. Quarto hic m discipulorũ illumnacone
In hijs autẽ quatuor fractionib⁹ sigmficatur quadru
plex exposicio sacre scripture sm quatuor ei⁹ sensus scz
hystoricũ tropologicũ allegoricũ et anagogicum·
Vbi Aug⁹·non incõgruenter accipimus hoc impedi:
mentũ m oculis eor⁹ a sathana fuisse ne agnosceretur
Jhesus sed tamen a xp̃o facta est pmissio vsq⁹ ad sa
cramentũ panis vt vnitate corpozis eius participata
remoueri mtelligatur impedimentũ inimica vt cristus
possit agnosci·vbi et Theo·sed et aliud mnuit qđ scz
sumentib⁹ sacr⁹ panẽ aperiuntur oculi vt eum agno
scant·Magnam eñ et meffabilem vim habet domini
caro hec Theo·Ita arcã discipulos gesta quotidie fa
cat dommus nobiscũ mulnbiliter et m anima nã teneri
vult et eãꝫ mutari p ꝺesideria oracones ac sanctas
meditacones et ideo oportet orare et nõ ꝺeficere· ista
eñ facit ad nostram erudicionẽ vt scz mtendamus m
opera caritatis pietatis et hospitalitatis et quomõ non
sufficiat diuina eloquia legere vl audire msi cõpleãtur
opere q⁹ dommus non est cognitus dũ loqueretur ß
dignatus est cognosci dum pascitur·pi⁹ et misericors
dominus fidei istor⁹ subuenit quos misericordes repe
rit eisq⁹ misericordiã impendit·Hmc ergo cognosce
re possum⁹ q⁹ fides sine operib⁹ mortua est q⁹ dominũ
quem discipuli nec ex visione nec ex scripturar⁹ mter:
pꝛacone et exposicione agnouerant mox vt opus qđ
scripture p̃apuint pfecerunt eũ m fractione panis cog
nouerunt·audiendo scripturas et p̃cepti ꝺei illumnati
sunt·facẽdo autẽ scz ipsũ trahendo ad hospicium
et apponendo abum illuminati sunt q⁹ non auditores
legis sed factores iustificabuntur apud ꝺeũ·m oper:
bus ergo pietatis et misericordie vt m hospitalitate
huiusmodi amplius cognoscitur ꝺeus q⁹ m lectione
disputacione et scripturar⁹ exposicione· veritas enim
melius operando q⁹ audiendo mtelligitur et meli⁹ ip:
so opere q⁹ verbo manifestat·Nos ergo qui pegrini
in hoc mundo sumus q⁹ hinc non habemus quietem
manentẽ sed futuram inquirimus si spiritualiter m no:
bis habemus que in se habebant isti pegrini erit do:
minus comes itineris nostri pegrini isti laborabant
q⁹ ambulant tristabant̃ et ꝺe xp̃o ꝺsabulabant̃ sed cri
stus se eis iungit cor⁹ vrit scripturas aperit longius se
re fingit si tales essemus scz laborando cõtra acadiaz
se nobis iungeret cor⁹ accenꝺeret scripturas aperiret et
mtellectũ daret licet aliquando se lõgius ire fingeret
vt nos ꝓbaret· Itẽ pegrinus ab ommib⁹ ad eũ non p
tinentib⁹ se exonerat et alienat viã querit fiimo ꝺesi:
ꝺerio patriã suã·operit cor et oculos ab ommib⁹ ne re
trahatur vel impediatur et auertit·Esto talis pegri:
nus et apparebit tibi xp̃s et hec tria facet tibi sicut et fe
cit illis duob⁹ peregrinis·tempus abbreuiat per dulce
vite colloquiũ viã istruit dãs vez mtellectũ vltimo
pane benedicto p seipsũ fracto refiat affectũ et hoc si
cõpellis ipsũ se longius ire fingentẽ manere tecũ· p
istos discipulos eũres m emaus signatur polẽtes im
plere ꝺsilia dominq⁹ emaus mterꝓtatur ꝺesiderũ cõsi
lij quib⁹ dommus sepe sua visitacione dignatur appa:
rere·Nõ autẽ ꝺedit dommus istis discipulis suis tunc
magnã sui copiam sed statim porrecto pane euanuit
ab oculis eor⁹ vt ex hoc ipsor⁹ augeret affectum simul
ostendens se corpus glorioſũ habere qđ p dotẽ agili:
tatis subito potest disparere· Subtrahebatur carnalibus
oculis species mfirmitatis vt mentib⁹ eor⁹ imperet
apparere gloria resurrectionis·vnde iam certi eũ re:
surrexisse·dixerunt admirãnonne cor nostr⁹ ardens
erat m nobis scz ardore caritatis dũ loqueretur m via
et aperiret nobis scripturas nos mstruendo ex eis q̃re
eũ non tenuimus quare ad pꝺes eius non corruimus
quare nosipsis et cordib⁹ nostris non credidimus vbi
eũ queremus vbi muememus·Per qđ vt dicat Ori:
genes mnuunt q⁹ plati sermones a saluatore accende
bant audiencũ corda ad amorẽ diuinũ· Vnde Gre·
ex audito quippe sermone marꝺescit anim⁹ corporis
frigus recedit fit mens m superno ꝺesiderio anxia a cõ
cupiscẽcijs terrenis aliena audire et libet p̃cepta cele
stia et quot mandatis mstruitur quasi tot flab⁹ mflã:
mãtur hec Gre· Idarco quoq⁹ ato euanuit q⁹ eaam
alios consolari festinabat cum quibus tamen simul et
istos ꝺsolatus est vt statim mfra patebit·

Sequitur ozacio·

Omine Jhesu xp̃e qui discipulis euntib⁹ m
emaus apparuisti et corda eor⁹ tuo amore
mflãmasti illumina queso cor meum vt leta
voluntate m plenã tui ꝺsilij ꝺesiderũ videlicet vt puri
ficem me ab ommib⁹ operib⁹ malis et facã opera miseri
cordie et pietatis vt m futura resurrectione ꝺelicatar⁹
tuã mutacionẽ gaudenter cũ electis tuis audiã re ita
dicente·venite benedicti patris mei perapite regnu⁹
qđ vobis paratũ est ab origine mundi quã vocẽ dul:
assimam fac me audire o vmgente fili ꝺei Amen·

Quomodo dominus apparuit discipulis reclusis tho:
ma absente Capitulum.lxxvij·

Vrgentes autẽ eadẽ hora p̃dicti duo disci
puli regressi sunt ipsa die m Jherusalez
ad alios discipulos ꝓpter metum iudeorũ
inclusos·Vnde Theo·Ardebat ergo cor
eor⁹ igne verbor⁹ domini quib⁹ mflebat
et a deo beati fuit vt nullã morã passi mox reuersi fuit
m Jherusalem·vide hic discipulor⁹ diligenciã et fidei

feruozē ad reuelādum resurrectionez qz tarda scilicet vespertina hora nec mensa seu fatigacōne itineris de tenti et remoto iudeoz timore ad ānunciādum aposto lis resurrectionē dominicā et qđ de ea in via oparerāt cucurrerunt impigri·nec mirū si eadē die et hora surrexerunt·Erat enī dies bonī nunciī et ideo timere poterant si different vsqz mane illud qđ illi timebant q dicebāt hec dies bonī nunciī est si tacuerimus et nūciare noluerimus vsqz mane sceleris arguemur p̄dicacio enī non est differenda et ea que sunt ad omunem salutē non sunt tacenda sed reuelanda·Ex quo exēplo plati moti ad diligenciā p̄dicacionis dēnt accendi· Et inuenerunt eos in monte syon subtus cenaculum ogregatos et inclusos ꝓpter metū iudeoz et ꝓpter passionis metū·xj·et qui cū ipsis erant de·lxxij·discipulis loquentes mutuo et dicētes ipsis duobz qz surrexit dominus vere et apparuit symoni et ipsi duo ad maiorem certitudinē faciendā de resurrectione renarrabant illis que gesta erant in via et apparicionē factaz eis et quomō cognouerunt cū in fractione panis·ꝯ quida ex eis nec istis duobz nec alijs credebāt ex q̄bz vnus thomas erat·Considera modo quanta ibi letica fuit dum isti et illi vicissim sua gaudia nunciarent·Et dū hec loquerentur admuicē exiuit thomas inde quo egresso dū adhuc alij colloquerentur de hijs que audierant et viderāt et fere iā ēet die illa p̄dicta scz vna sabbatoz id est pma post sabbatū que est dominica h ē eadē die resurrectionis dñice et fores ēent clause·i· hostia que fores dicuntur qz de domo ducunt foras ꝓpter metū iudeoz qđ eā diuina ordinacione est factū vt scz Jhesus intrans ad discipulos ianuis clausis manifestaret eis virtutē sue potestatis et glorioſi sui corporis venit dominus Jhesus ad suos a desiderio eoz vocatus indutus albissimis vestimentis glorie resurrectionis sue et nouitatis et intrans ad eos ianuis clausis stetit in medio eoz vt videretur ab omnibz qz congregati erant in nomine eius ſm Bedā Jdeo sero apparuit eis qz tūc maxime timidi erant·et ſm Theo·p stolabatur vt omnes cognoscerent·hostijs vero clausis vt se corp⁹ glorioſuz cui aliud nō resistit habere ostē deret·Ipse eā ad ogregatos venit et spiritus sanct⁹ ad ogregatos descendit qz xp̄s et spiritus sanctus non missi in caritate ogregatis assūt·stetit in medio vt omnes eū certitudinaliter agnoscerent et omnes osolacionem sue presencie acāperent·Et nota q sicut dicit Salustius medius locus est dignitatis et debetur honorabilioribz ꝓpter qđ xp̄s stetit in medio discipulorum sicut sol inter sidera vt eos illuminaret sicut flos inter lilia vt eos decoraret sicut p̄nceps inter milites vt eos roborāret sicut magister inter discipulos vt eos informaret sicut pater inter filios vt eos docēdaret sicut cor inter mēbra vt eos vinificaret et sicut omunis amicus vt omnibz se cōmunicaret·vnde quādo plures sumus aliquē diligentes si supuenerit statuimus eum in medio vt singuli possim⁹ fruī eius p̄sencia·Est aūt ibi altare in loco vbi dominus dicitur tunc stetisse·Cōsiderandū est hic q de se colloquentibz dominus in medio stetisse dicitur vt intelligamus qz eū nobiscū habitantē habebimus si quocūes in vnū ogregamī ea q ad eiz laudē nr̄am salutē p̄tinēt agim⁹·iuxta qđ ait vbi fuerint duo vel tres ogregati in nomine meo ibi sum in medio eoz·Quando autē Jhesus saluator ad discipulos venit sero factū erat et erant in timore erantqz ogregati et fores clause·in quibz quatuor insinuātur nobis valde necessaria vt saluatorē quē expectamus suscipe mereamur·Primū est timor qui donum sciēde mundat·ſm illud Ecc̄.timor domini expellit peccatum ſmā qui sine timore est nō poterit iustificari·Secundum est cōtemptus mundane glorie qđ signficat in hoc qz sero factū erat ad eū cum dominus venit cui lux mūdane glorie occubuit et qui vere eā detestat·Tertium est vnitas qz erant in caritate ogregati·nō erit visitat saluator homines discordes·Vnde Apo·pacez habete et deus pacis erit vobiscum·Quartū est stabilitas qua aliquis in domo sciencie manet non curiose exterius euagando vnde fores sensuū clauēnde sūt et sic saluator est expectandus·Per istos vero discipulos in vnū foribz clausis ogregatos signficantur religioſi si cū foribz quinqz sensuū clausi quibz domin⁹ se pe apparet eosqz sua visitacione osolatur et letificat·et dixit eis pax vobis non pax t̄poris qz exponēdi erāt multis tribulacionibz·sed pax pectoris et pax eternitatis p̄ma in p̄senti secunda in futuro·De vtraqz dicitur in Johanne pacē scz pectoris relinquo vobis in p̄senti pacē meā scz eternitatis que est specialiter pax mea do vobis id est dato dabo·Dicat ergo pax vobis scz recōciliacionis quā ad deū factū ānunciauit ac caritatis et vnitatis quā eis seruandā p̄cepit·Jterqz eternitatis et inmortalitatis quā eis futurā p̄mittit pacē offert q ꝓpter pacē venerat·Vñ pontifex papa⁹ sponsus ecclesie in persona xp̄i sicut specialis vicarius eius dicat Pax vobis cū in missa pmo se vertit ad populū qz hec fuit pma vox xp̄i ad discipulos post resurrectionē ad instar vero aliox sacerdotū dicat postea dominus vobiscum vt se vnū ex nobis ostendat·Cū autē ecclesia p̄mitiua quotidie et generaliter et post tantū diebz dominicas·post vero tantū in tribz sollemnitatibz cōmunicaret corpori et sanguini domini nunc ecclesia p osculum pacis quo designatur vnitas ecclesiastica omunicat in missa spiritualiter et si non sacramētaliter et pulchre resurgens a mortuis dominus pmo pacē discipulis omendauit vt illos ad sui visionē puenturos ē demonstraret qui pacē et concordiā corde et corpore seruant· Ex quo patet qđ illi sunt pacifici qui vere sunt xp̄i discipuli ſm Crisō·Discipulis dixit Pax vobis qz plūs impugnabile ad iudeos habebāt·Mulieribus autē gaudiū euāgelizat qz in tristicijs gen⁹ illud erat Alternatim igitur viris quidē ꝓpter p̄lūs pacē mulieribus vero ꝓpter tristiciā euangelizat gaudiū et ne discipuli cū alīū vel fantasma putarent·subiunxit ego sū

ſez in pſona ꝓpria non res fantaſtica ſeu illuſio dyabo-
lica nolite timere vel dubitare. Quidaz vero ex ipſis
ꝺturbati p̄ ſtupoꝛe ⁊ ām̄iracōne et oꝛꝛoꝛi p̄ timoꝛe ſeu
quodā naturali hoꝛꝛoꝛe quo viui ſolent moꝛtuos hoꝛ
rere exiſtimabant ſe ſpiritū quē in paſſione emiſerat
non carnē vidēre. nondū em̄ credēbāt vt tercia die re
tam carnē potuiſſe de ſepulchro reſurgere vel reſuſci-
tatam ianuis cluſis ad eos poſſe intrare. Diuina au
tem ꝓuidencia ꝓmiſſi ſunt dubitare ad maioꝛē certifi
cacionē fidei de dominica reſurrectione. et dixit eis q̄o
id eſt qua de cauſa turbati eſtis et cogitaciones aſcen-
dunt quaſi ab infimo et tamquā falſe et fantaſtice non
deſup de celo deſcendentes tamquā vere et bone in coꝛ
da veſtra infirma et dubitancia. et qz ad illud coꝛpus
q̄ videre poterat fides intuencū dubitabat vt veritā
tem carnis ꝓbaret exhibuit eis manꝰ et pedes et latus
ad videndū et palpandū declarans q̄ ipſe qui crucifixꝰ
moꝛtuꝰ et lanceatus fuit in illo eādē coꝛpoꝛe reſurrexit
Videte inquit manus meas et pedes meos q̄ ego ip
ſe ſuꝫ quaſi diceret eis p huiuſmodi cicatrices potiꝰ
ꝓpe q̄ ego fuī q̄ paſſus fuī et reſurrexi. p cicatrices
em̄ remanentes oſtendit q̄ erat idē coꝛpus numero.
Reſurrectio em̄ vera eſt eiuſdē in numero ītrata ſur
rectio. palpate et videte q̄ ſpiritus carnē et oſſa nō ha
bent ſicut me videtis habere coꝛpus veꝛ non fantaſti-
cum. Ad dubitanciū em̄ coꝛda ſananda vulneꝛ ſunt
ſeruata veſtigia et ideo vulneꝛ cicatrices oſtendit vt
dubietatis et infidelitatis eoꝛ vulnus ſanaret. Oſten
dit ergo manus vt mōueret ad pugnandū quaſi dice
ret videte manꝰ quib⁹ p vobis fideliter pugnaui. has
vobis ideo oſtendo vt et vos pugnetis q̄ ſine pugna
victoꝛes non eritis. viriliter ergo agite q̄ vincēti da
bo ſedere mecū in throno meo. oſtendit eādē eis latꝰ
vt ꝓuocaret ad amādum quaſi diceret videte latus a-
pertū coꝛ vulneratū vt videatis quātuꝫ dilexerim vos
vt et vos me diligatis. oſtendit et pedes vt ſtabiliret
ad ꝓſeuerandū vt ab mēpacōne bone vite non deſiſta
mus. vnde ꝓſeuerancia vel ſtabilitas eſt quādo homo
nec mimis nec amoꝛe nec timoꝛe nec omodo nec mēō
modo a bona vita vel a ꝓceptis vel a voto q̄ vouit
retrahitur. Sunt autē ſex pncipes dyaboli impugnā-
tes nos cōtra quos debemus ee fortes. Primꝰ eſt amoꝛ
culpe et iniuſtaꝫ reꝛ vel amoꝛ carnis vel amoꝛ hoꝛ
noꝛis in quoꝛundam coꝛdibus eſt ita fortis q̄ p eo cele
ſtem gloriā deſerunt. Secundus eſt timoꝛ diffidēde
qui eā multos impugnat quaſi dominus nolit eos
iuuare q̄ poſſint in bono ꝓſeuerare vel q̄ non poſſint
ſuſtinere duā pemtenciā cū tamē debeant ſuſtinere du
riozem iehenne penā. Tercius eſt doloꝛ delectacōnis
carnis vel mundi dimittende vl̄ iam dimiſſe O miſer
quid facis moꝛtē eligis ꝓ ſanitate moꝛtē ꝓ vita triſti
ciaꝫ ꝓ leticiā penā ſempiternā ꝓ gloria. Quartus eſt
puꝺoꝛ operacionis bone quādo quis cogitat q̄ homi-
nes deridēt ipſū ſi humili veſte incedat ſi ieiunet oꝛa
re gemiſcat et ſimilia faciat. Quintus eſt ſpes veme
quādo quis dicit deus miſericoꝛs nos de facili nō dam-
nat et ꝓpiam ſumus hoꝛ ſpes ꝺfunditꝰ q̄ ſpes eſt certa
expectacio future beatitudinis ex meritis ꝓuenies ſed
iſti qui carent meritis non ꝓprie ſperant ſed p̄ſumunt
Hoc autē q̄ ſe palpabile p̄buit factuꝫ eſt miraculoſe
qz coꝛpꝰ domini incoꝛruptibile et immoꝛtale a coꝛrup
tibilib⁹ ⁊ moꝛtalib⁹ naturaliter palpari erat impoſſibile
Viro ergo et ineffabili modo ſm̄ Gre. coꝛpus ſuuꝫ
palpabile p̄buit vt reformaret ad fidē et incoꝛruptibi
le demonſtrauit vt mutaret ad p̄miū ſiue et palpabi
le exhibuit et incoꝛruptibile vt oſtenderet ſe eiuſdē ee
nature cuius fuerat ante paſſionez id eſt carnē habere
et alterius glorie id eſt eandē carnē incoꝛruptibilē ee
et q̄ in domini reſurrectione noſtra generalis reſurrec-
tio eſt p̄figurata oſtēdit p hoc noſtra coꝛpoꝛa poſt re
ſurrectionē ita ee incoꝛruptibilia et ſubtilia p effectā
ſpiritualis pmitende vt poſſint ee palpabilia a coꝛpo
ribus cōſimilib⁹ et p veritatem nature. Caro em̄ no-
ſtra abſq̄ coꝛrupcione vel fragilitate mortis in ver-
tute ſubſtande eſt reſurrectura. Vnde Beda ꝓꝛ fuit
oculis ſe videncū p̄bere ſi non p̄beret eā mamb⁹ tre
tandū qui dum palpanda diſcipulis oſſa carnēq̄ de-
mōſtrant aperte ſtatū vere reſurrectionis que et in ſe
facta et in nobis eſt futura ſignat. Vñ et Gre. nō em̄
in illa reſurrectionis gloria coꝛpꝰ noſtꝝ erit palpa-
bile. ſed ventis aereq̄ ſubtilius vt euāgelium dixit ſed
ſubtile quidā p effectū ſpiritualis potencie. palpabile
autē p veritatē nature. Sed vt dicit Aug⁹. claritas
qua iuſti fulgebunt ſicut ſol in regno patris ſui in cer-
ſti coꝛpoꝛe cū reſurrexit ab oculis diſcipuloꝝ pocius
abſcondita fuiſſe q̄ deeſſe credenda eſt. non em̄ eaz
ferret infirmus ateq̄ humanus aſpectus quādo ille a
ſuis ita deberet attendi vt poſſet agnoſci. Et cū quidaz
eoꝝ adhuc dubitarent peciſſ ab eis ſi aliquid ad mā
ducādū haberent vt p omeſtionē melius reſurrectio
nem aſtrueret. At illi obtulerunt ei partē piſcis aſſi
cuius fozte iā alia partē omederant et fauū mellis fue
runt autē ei hec duo oportenter oblata. ipſe em̄ erat pi
ſcis aſſus p nature humane paſſionē ſed fauus melꝰ
p nature diuine dulcedinē. In fauo q̄pe mellis vtraq̄
natura ſue pſone expꝛimitur. fauus em̄ eſt mel in cera
hoc eſt diuinitas vel diuinitatis dulcedo in humanita
te. hec aūt duo domino oblata ſignificant duo que et
nos debemus domino offerre ſez piſcez aſſum p carnis
moꝛtificacionē et fauū mellis p mentis deuocionē vel
in abo ſuo dominus piſci aſſo diungi voluit fauū mel
lis qz vt piſcis latere dignatus eſt in aquis humani
generis et rundi mundi fluctib⁹ ac capi laqueo no-
ſtre moꝛtis et aſſari igne et tribulacione ſue paſſionis
et decoqui in ara cruds et qui piſcis aſſus fuit in paſ-
ſione fauus mellis et melle dulcoꝛ nobis extitit in re
ſurrectione. piſcē ergo aſſū et fauū mellis ei offerūt
qui fidē paſſionis et reſurrectionis eius tenerūt. Vñ
ſm̄ Theo. per piſcē aſſū ſignat vitā actiuā aſſumentē
noſtram humiditatē laboꝝ p̄ns. Cōtemplatiuā vero

signat p fauū melliſ ꝓpter dulcedinez eloquioꝝ dei et manducaut coꝝ eis p qđ oſtendit ſe corpus habere vnū anima vegitatiua animatū·manducaut quidez non q̄ tunc alio carnali ſuſtentari indigeret ſed vt m veritate carnis ſe reſurrexiſſe oſtenderet et monſtraret q̄ omedere ꝓprie ad corpus non ad ſpiritū pinet·vñ Beda ad miſinuandū reſurrectionis ſue veritatē non ſolū tāgi a diſcipulis ſed eaā cōmeſti cū illis dignat non quidē quaſi poſt reſurrectionē alio indigēs nec quaſi nos m reſurrectione quā expectam? alis egere ſignificans ſed vt eodēmodo naturam corporis reſurgentis aſtrueret ne illud non corpus ſed ſpiritū arbitrarentur et ſibi non ſolide ſed ymaginaliter apparere. Secōm ſenſū ergo litteraleꝝ certificaut eos de ſua reſurrectione p tria. Primo p viſū dicens videte manus et pedes q̄ ego ſū· Secundo p tactū dicens palpate et videte q̄ ſpiritus carnē et oſſa non habet· Tertio p guſtū cuꝝ dixit habetis hic aliquid qđ manducem Miſtice vero xp̄m reſurrexiſſe vident qui reſurrectionis eius gloriā meditantur ipſū tangunt et palpāt qui ſibi m caritate copulāntur piſcē aſſum offerūt qui paſſionis igne tribulacionis decoctā habent p nomine xp̄i· ſed illi offerunt fauū melliſ qui membris eiꝰ exhibent opera pietatis· Et cū manducaſſet coꝝ eis dedit eis alioꝝ reliquias ſcz ad maiorē ꝓbacionē q̄ vere reſiduū māducaſſet ād inſinuādum q̄ ſuā paſſionez eis imitādā ee oſtendit que amara eſt m dolore corporis ſed dulciſſima m gloria remuneracionis· Illos ergo m ſuo corpore ad eternā requiē ſuſcipit qui cuꝝ hic tribulacones p deo ſentiunt ab amore eterne dulcedinis non recedunt·qui hic p veritate quaſi piſcis afflictionib? aſſantur illic quaſi fauo vera dulcedine eterne beatitudinis ſaciabuntur. Deinde certificat eos de reſurrectione p auditū dicens Hec ſunt verba id ē res verboꝝ· verbū em̄ quādoq; dicatur vox quā pferimus quādoq; res quā p vocē ſignificamus que locuꝰ fuit ad vos ſcz ſupra dicens Ecce aſcendimus Jheroſolimā ꝛē· cū adhuc eem vobiſcū ſcz m carne mortali mte paſſionis miſteriā quā neceſſe eſt impleri p̄terum exhibicionez omnia que ſcripta ſunt m lege moyſi et ꝓphetis et pſalmis de me· In hijs em̄ tribꝰ vetus teſtamentū oꝝhendit·p hoc qđ loquebatur ſenſibiliter et eaā rationabiliter reducens ad memoriā que eis dixerat ante mortē ſuā oſtendit ſe habere corpus animatū anima ſenſitiua et intellectiua et eadē qua ꝓus· Tunc poſt p̄dicta aperuit illis p gracā interiorē ſenſū et intellectū qui ſcz ꝓus erat clauſus vt intelligerent ſcripturas et ex illis cognoſcerent reſurrectionē ſuā ſicut p p̄cedencia ꝓbauit veritatē fide reſurrectionis quantum ad humanitatē ſic p iſtud illam ꝓbat quantū ad deitatē q̄ illuminare mentes ignorancū intellectū ſacre ſcripture et ſubito eſt ipſius deitatis ꝓprū· Sicut em̄ ante paſſionē declarauit ſe vez deum et hominē ita eaā poſt reſurrectionē ſuā et dixit eis inſtruendo p doctrinā quomā ſcriptū eſt quaſi diceret bene debetis credere quomā ſic ſcriptū ē ſicut euenit et ſic cōtigit ſicut ſcriptū eſt. Vñ ſubditur et ſic oportebat xp̄m pati ſcz p lignuz crucis et reſurgere a mortuis die tercia q̄ vt dixat Beda poſuit xp̄s fructū paſſionis ſi non eet veritas reſurrectionis· Oportuit quidez non p ſe ſed p nobis vt p ſuā meritā paſſionez a debita pena nos liberaret et p ſuā ſanctā reſurrectionē nos ſecū regnaturos oſtenderet· Qua ſicut ait Apo· Mortuus eſt ꝓpter peccata noſtra et reſurrexit ꝓpter iuſtificacionē noſtram aperuit eis ſcripturas·tunc em̄ agnus qui occiſus eſt iudicatus eſt ee dignus accipere librū et p ſpiritum ſeptiformis ſolucre ſeptē ſignacula eius hoc eſt quecumq; ſcripta ſūt de ſacramētis incarnacōis baptiſmatis p̄dicacionis et operacōis ipſius ac paſſionis reſurrectionis et aſcenſionis eius· Ex hoc patet q̄ ſacre ſcripture non poſſunt ſufficiēter intelligi niſi ille aperiat qui habet clauem dauid qui aperit et nemo claudit· Et cur pro nobis· vt dictum eſt mori et reſurgere voluerit manifeſtatur cū ſubditur et p̄dicari in nomine eiꝰ penitenciā ſcz ex parte hominis et remiſſionē peccatorū ſcz ex parte dei cuius ſolius eſt peccata remittere hominibus in omnes gentes non in vna tantū gente iudeoꝝ vel in vna parte terraꝝ q̄ non eſt accepcio ꝓſonaꝝ apud deū· Commendata igitur ſuī corporis veritate commendat vt ſi dictū eſt vnitatē eccleſie· q̄ vt dicat Theo· non dicebat amplius baptiſmū ee genus humanū et iudeos et gentiles· A penitencia ergo ſicut a xp̄i ſic et p̄ceſſoris et apoſtoloꝝ cepit p̄dicacio· Et ne aliqs ꝓpter magnitudinē peccatoꝝ deſperaret de venia ſubiunctū eſt incipientibꝰ ab Jheroſolima· Jheruſalem em̄ eſt in medio terre habitabilis et ideo conuenienter ab illa cepit p̄dicacio euangelij vt p xp̄i diſcipulos arcūquaq; p orbem diſperſos in omnē terraꝝ exiret ſonus p̄dicacionis eoꝝ· Vnde dicit Theo· q̄ iō vt omnes in vnū venirent mandauit incipere ſermonem ab Jheruſalē et ad gentes terminari· Nullus ergo p magnitudine peccatoꝝ ſuoꝝ remiſſionē ſe poſſe conſequi deſperet qñ ipſis Jheroſolimitis cognoſcit multitudo qui cruentis manibꝰ et mendacio voci ipſum ſanguinē p quē gen? humanū redemptū eſt effuderūt Vnde ſm Bedam ab Jheruſolima non ſolū q̄ credita ſunt illis eloquia dei et eoꝝ eſt adopcio filioꝝ et gloria· Dez eaā vt gentes varijs erroribꝰ implicate hoc indicio diuine pietatis ad ſpem venie puocent q̄ eis qui filiū dei crucifixerunt vera dicitur· Vnde et Cri· Inſuper ne dicerent aliquid q̄ omiſſis notis venerunt oſtentaturos ſe extraneis ideo p̄mo apud ipſos ocaſores pandunt reſurrectionis inſignia in eadem auctate in qua prupit temerarius auſus· Vbi em̄ crucifixores credere videntur reſurrectio plurū demonſtratur et q̄ ante paſſionē eis dixerat· Iterū videbo vos et gaudebit coꝝ veſtꝝ hoc nunc opere oſtenditur impletū· Vnde ſequitur Gauiſi ſunt diſcipuli viſo dominō id eſt ꝛeſurrecto et qui ante erant triſtes et ſic expauefacti letāntur coram eo conſolati· quos em̄ ſine gaudio magno videret

tm̃ pietatis spectaculū. Ostēdit mam? et pedes dauis pforatas quib? operatus est salutē i medio terre pedes quib? p̄dicando discurrit et m itinere lassatus fuit lat? ex quo sacramenta redemp cōis ꝓfluere feat m quib? ommb? ad dubitamaū corda sananda vulnez fūt seruata vestigia. et ideo m talib? signis pietatis gaudi fūt discipuli viso domino qz iste visus non potuit ee sine maxima letiaa et gaudio. Et sic duplex eoz tristicia est amota scz de morte xp̄i et metu iudeoz. Erant em̃ turbati de ipsius morte et de iudeoz persecuaone eis imminente potentiaq; eos p suā p̄senaz custodire et de sua resurrectione certificare. Dixit ergo iterz eis pax vobis geminat pacē ꝓpter duo p̄cepta caritatis scz dei et ꝓximi. gemina em̃ pacē seruant qui hanc geminā dilectionē habent. siue ideo repetit qz ipse est qui vtraq; vnū feat. Iterat ergo pacē vt monstraret p suū sanguinē ee pacificata que m celo et que in terra sunt quasi diceret pacez relinquo id est reliquias pacis scz pectoris m p̄senti do vobis pacez meā scz eternitatis m futuro do id est dabo vobis eaā hanc pacē iterū vt ostendā vos deo reconciliatos homines angelis homi nem homini vt homo deū diligat et homo hominē ꝓpter deū. Et sm Crisō. Simul quoq; demonstrat crucis efficaciā p quā soluit omnia tristicia et attulit omnia bona et hec pax est. Deinde subiungit sicut misit me pater ad veritatē fidei docendā m mundo et ego mitto io ē mittā vos ad hanc veritatē publicandā p totū mūdū meos vicarios vos cōstituo vice mea vos mādo meū officium vobis cōmendo ad docendū p̄dicandū et bapti3andū et meū et patris nomē glorificādū vos mitto Medium et mediatorē se ostendit cū ait ille me misit et ego vos mitto misit deus pater filiū suū quādo eum incarnari cōstituit misit filius apostolos quādo eos ad p̄dicandū incarnacionē eandē p orbem vniuersū direxit. et sicut pater amans filiū misit eū in mundū ad p̄sumas et passionē tollerandas p salute fidelium ita et filius amās apostolos misit eos ad mala et passiones tollerandas p suo nomine non ad mundi gaudium. Dñs Gre. itaq; dicitur sicut misit me pater et ego mitto vos id est ea caritate vos diligo cū miter scandala p̄securoz mitto qua me pater diligit quē venire ad tollerandas passiones feat. Et qz execuao huius officij non potest cōuenienter fieri sine gracia spiritus sancti ideo cū hoc dixisset insufflauit in eos et dixit Accipite spiritū sanctū insufflādo spiritū sanctū dedit vt seipsum ee ostenderet qui in facie p̄mi hominis spiraculū spiraue rat vel certe vt ostenderet spiritū sanctū a se ꝓcedere sicut ꝓcedit a patre et non patris solius sed et filius esse flatus enim ꝓcedit a flante non tamen est intelligē dum q̄ huiusmodi flatus cristi fuerit spiritus sanctus sed signum eius. Vnde Augustinus flatus ille corporeus substacia spiritus sancti non fuit sed demonstracio p cōgruā significacionē non tātū a patre sed eam a filio ꝓcedere spiritū sanctū hec Aug9. Vnde cōsuetudo ecclesiastica obtinuit vt in eoz facie qui p gracia spiritus sancti regenerandi sūt a sacerdotib? insufflent et q̄ p spiritū sanctū remissio peccatoz tribuitur qui est fructus et effectus spiritus sancti recte post eundē spiritū datū discipulis dicitur. Quoz remiseritis peccata remittuntur eis et quoz retinueritis retenta sunt vbi dedit eis potestatē ligādi et soluēdi ministerio nō auctoritate eos quoz peccata ipsi remiserint vel retinuerint id est retinenda iudicauerint vel non remiserint hoc tamē intelligendū est quādo iudiciū ecclesie diuino iudicio cōformatur. Vnde Aug9. vt euidencius ostenderet dominus a spiritu sancto quē donauit fidelib? suis dimitti peccata non meritis hominū cōtinuo subiecit ꝗ cui dimiseritis peccata dimittunt ei hoc est spiritus dimittit non vos. Spiritus autē deus est deus ergo dimittit non vos. deus ergo habitās in templo sancto suo in sanctis fidelib? in ecclesia sua p eos dimittit peccata qz vna templa sunt hec Aug9. Licet ergo solus deus ꝑpaliter peccata dimittat tm̃ ministri ecclesie p virtutē diuinā ad hoc misterialiter operantur. Dimittuntur autē peccata in ecclesie vnitate et caritate cōstitutis sed non alijs. Vnde Aug9. Ecclesie caritas que p spiritū sanctū diffunditur in cordib? nostris partim pū suoz peccata dimittit. eoz autē qui nō sunt partiapes tenet hec Aug9. Potestas ergo cōficiendi corpus xp̄i vez data fuit discipulis in cena quā do dominus dixit eis hoc facite in meam cōmemoracionem sed datū potestas sup corpus xp̄i misticū q̄ promisse fuit petro et in petro ceteris et post iterū exp̄sse alijs hic eis collata fuit. Et nota hic dominū ordinasse apostolos episcopos. Dñs Aug9. Nemo dubitat tūc dominū apostolos episcopos ordinasse cū insufflans eis dixit accipite spiritū sanctū nē. vides quomodo omnia ista sūt plena iocunditate et leti et hic nunc ee magnum pascha. O qualis domuncula in qua fiunt ista et q̄ gloriosū habitare in ea. ex quo facto appariaoms dominī tria spiritualiter et misticē acapiuntur que in anima fideli appariaonē et p̄senaā verbi eterni mentaliter flagitant exiguntur. Primuz est anime ab omni opere exteriori vacāo qđ notatur p diē sabbatoz. p sabbatū em̃ requies significāt quo iudei ab omni opere vacābant. Secundū est virtū ab omni specie extranea custodiao qđ notatur p fores clausas. fores em̃ anime sunt sensus corporis et vires anime. Teraum est virtū omniū ad intima recollectio qđ notatur per discipulos cōgregaonē. vires em̃ anime sūt quasi quedā discipuli sub magisterio verbi eterni. sed dominus nō venit ad animā nisi de sero ꝓpter qđ dicitur cū esset sero. p sero intelligitur perfectio boni operis. nō em̃ in imao boni operis dominus apparet sed sero postquā sol diuine gracie curfū suū in perfectione operis pegit tunc deus homini se ostendit. Jhesus autē veniens in animā operat ibi quinq;. Primo stat in medio discipulorum omniū videlicet virtū id est in intimo anime quā inhabitat et ipsam cenaā anime que medium est omniū potenciaz p gracia perfat et secundat cōferendo

sibi ee diuinū. Secundo ānunciat discipulis pacē ecce quibꝫ loquitur discipulis videlicet pacē. esto et tu discipulꝰ discipline xp̄i capax et audies. Tercio ostēdit eis manus et latus cōferendo scz eis et diuinas operationes et p manꝰ et affectiones que p latus vbi cor latet designantur. Quarto facit gaudere discipulos videlicet in eis gaudiū interiū qz gauisi sunt discipuli viso dommo. Quinto insufflat dando eis spiritū viuificacoms ad nouā vitā vt vuāt tā sibi qꝫ alijs ad salutem sed dommus cū discipulis tunc pax stetit qz multum sero fuit tū forte ipsi eā coegerunt eū aliquantulū plus stare rogantes ne sic ab recederet ne hoc dommo displicebat teneri eū vult put supra dictū est Tandē benedicens omnes discessit ab eis cū qꝫ ab eis euanuisset redijt thomas qui ante domini aduentū erat uerat. dixeruntqꝫ alio lecto alij ad eū nunciātes ei bonū nunciū vidimus dominū sic eū ante passionē appellauerat eū qui dixit se non creditur nisi videret et eā tā gerat cicatrices vulnerꝫ vt si visus deficeret saltē tactus nunciaret veritatē voluit certificari duplici sensu scz visu et auditu. isti eīm duo sensus sunt qui minus decipi possunt. Tanta quippe viderat mortis supplicia qꝫ resurrectionis et vite non poterat accipere documenta seu argumenta nisi non solū visu sed eā tactū peteret ea. Vnde Crisō. Alijs enī grossior existens ea q̄ est p sensū grossissimū scz tactū querebat fidē et neqꝫ oculis credebat. Remanserunt autē discipuli simplicia et stitibundi et de dominio suo de quo tanta confidere habere cōsueuerant et eū sepe suspirijs et desiderijs reuocabant. per istos discipulos in vnū forte clausis congregatos significātur religiosi cū foribꝫ quibꝫ sensuꝫ clausi quibꝫ dominus sepe apparet eosqꝫ sua visitacōne cōsolatur et letificat. vidisti quodam hodie pascha habuisti nam omnes p̄dicte apparicoms in die resurrectionis fuerunt de quibꝫ tantuꝫ quinqꝫ in euangelio scripte sunt. Et has quinqꝫ repsentat sacerdos in missa quinquies se vertens ad populū et quasi p apparicoms ne repsentās eis vultū suū. sed terna visio est cū filio que nescitur vbi vel quando facta fuerit p hoc eadem eas repsentat qꝫ quinqꝫ viabꝫ dominus vobiscuꝫ dicat sed forte audisti non tū sensisti qz nec forte in passione cōpassionē habuisti. Credo enī qꝫ si in passione cōpati scires et mentē vnitā et non sparsiꝫ ad secularia aut superflua vel curiosa haberes in qualibet vice sentires pascha et hoc tibi cōtingere potest qualibet die domini ca si mente integra feria sexta et sabbato re in passione domini ꝑpares. qz sin apo. si fuerimus socij passionū erimus et cōsolacoms. Tunc vero dominus Ihesus redijt ad sanctos patres qui cotā eo non ociose sed vigilanter laudibꝫ insistebant iocundātes. Stabāt enī in cāa. et laudibꝫ omnes sancti patres et angeli coram domino reuerenter et alacriter deuote ac taquā glorioſi iubilabant cōtinue. Conspice igitur eos et tu cū letitia eis ogratulare ac disce deū venerari et laudare et libi gaas agere et sua beneficia recognoscere ac toto cordis ad illā gloriā tēdere nō cessis vbi sp in aspectu dei tui cū tā nobili milicia me in laudibꝫ dei pseueres.

Sequitur oracio.

O Alme fili dei patris qui foribꝫ clausis apparuisti discipulis in vnū cōgregatis obstrue q̄so clausira sensuū meoꝝ interioꝝ et exterioꝝ cōtra picula temptacoms sancto timore reuerende tue mortifica in eis omnia mala cū vinculo tue caritatis delicate et illumina eos cuꝝ lumine religioms diuine vt merear tua leta visitacōne desolari pacēqꝫ pectoris in p̄senti et eternitatis in futuro te donante valeam in uenire vbi cū ageis ac omnibꝫ sanctis et electis tuis te laudare merear sine fine Amen.

Quomodo dominꝰ apparuit discipulis inclusis thoma p̄sente Capitulū. xxviij.

Hoc sente autē octauo die resurrectionis iteruꝫ apparuit dñs Ihesus discipulis suis nā qz non malicia sed ignorāa dubitauit thomas noluit pius magister tā dilectū discipulū in infidelitate relinq̄re sed ad fidē eius informandā iteꝝ dignatus est apparere. Igitur cū in p̄dicto mōte syon iteꝝ ēent discipuli mitus et thomas cū eis pastor bonus et de pastilo grege solliatus venit ianuis clausis et stetit in medio eorum vt posset videri ab omnibꝫ et dixit illis pax vobis ſſumqꝫ potest ee pax in collegio nisi p̄latus sit in medio ita qꝫ non plus ad partē vnā inclinet qꝫ ad aliaꝝ Sicut columna numqꝫ sustinet edificiū si sit ad partē ꝓpe parietē et non in medio omnia elementa p̄ter terram mouentē qz non sunt in medio terra autē immobilis est qz in centro est et in medio. Sepe dñs pacem discipulis nunciat cōmendat ac psuadet habere qz sine pace impossibile est deo placere. In eis enī qui pacē et cōcordiā diligūt habitat deus quia facta est in pace locus eius pacē oemens attulit et hinc abiens pacem reliquit qz tota p̄fectio xp̄iane vite et religioms in pace et dilectione cōsistit. Cū magna ergo diligēa debemus eaꝝ querere et studiose obseruare. Vnde Gregorius nazanzenus vel nyssenus putāt ergo nos pacis munus deferre quā nobis hinc descendēs et discedēs xp̄s reliquit pax et res et nomen dulce quā et dei ee accepimꝰ. Iuxta illud pax dei et eius ee deū. Iuxta illud dei pacis et ipsam ee deū. Iuxta illud ipse est enī pax nostra. pax bonū mandatū ab omnibꝫ obseruatū autoꝝ a pacis. Que autē est causa fortassis ambicio domini aut facultatū aut luxuꝝ aut oduꝫ aut contemptus aut aliqd huiusmodi ex hijs que dei ignaros videmꝰ mouere. Deinde dicit thome quasi respōdens petacioni huꝰ suppositi infer digitū tuū huc et vide manꝰ meas non qꝫ in digito sit visus quasi dicerat tange hoc et experire. vnde videre in hoc loco p sentire et intelligere ponitur qd genus locucionē a deo visitatū est vt p omnes sensus curiose videat. Sicut cū dicimus audi et vide qꝫ modulate cāat et olfac et vide qꝫ suaue redolet

palpa et vide q̄ leue sit gusta et vide q̄ dulce sit. Ꝑ̃
m ꝓdo dicatur Cunctus populus videbat voces
id ē sentiebat. visus ergo ꝓpter sui certitudinē p om-
m sensu accipitur. Vnde ſm Aug̃. Nomine visus gña
liter alij quatuor sensus cōsueuerunt nominari. ⁊mo
eaā aliquando ꝑ mtellectu accipitur vt cū alicui di-
catur vides tu hoc id est mtelligis vl simpliciter dicꝑ
test q̄ Jhesus ad verba thome respondet m quo eaaz
suā ēitatem dedarat mquantū absens corporaliter sua
verba sciebat. Thomas em̄ duplia sensu scz visu et ta
ctu certificari volens dixerat mli videro m manibꝫ eiꝰ
fixuram clauoꝝ et mittā digitū meū m locū clauoꝝ et
manū meā m latus eius non credā. Jhesus vero qua
si respondens dicat ei infer digitū tuū huc scz m locuz
clauoꝝ et vide manus pforatas et clauoꝝ fixuras. Ꝑ
mde subiungit et affer manū tuā et mitte m latus me
um lancea pforatū et cognosce me illū eundē ēe q̄ pe-
pendit m cruce. Magnū certe fuit vulnus illud sacra-
tissim lateris m quo non digitū sed manū mittere de
bebat. Mistice per digitū signatur discretio p manus
opꝰ nostꝝ. Mone ergo et digitū et manū m locum
clauoꝝ et lancee mnoescere vt quicqd̄ m nobis est
discretōnis et operis m seruicaū xp̄i expendamus. Ꝑ
mde subdit et noli ēe incredulus hoc est ad credendū
tardus sed fidelis hoc est fide firmus q̄ m peccato nisi
delitatis me ꝛꝝ crucifigis causam mee ire trans passio
ms hoc dixit Jhesus q̄ thomas dixerat discipulis resur
rectionē xp̄i nunq̄ntibꝫ se aliter non credituꝝ. Sic
cut ergo thomas ꝑ ceteris dubitauit ita ꝑ ceteris pa
pare et mouetur videre. Vbi Crisō. Tu vero cū vide
ris decredentē discipulū excogita dommatoris demen
eaā qualiter et p vna anima ostēdit seipsū vulnera ha
bentē et accedit vt saluet vnū. Non aūt statim ei appa
ret sed post dies octo vt m medio a discipulis āmo
mtus accendat ad matus dēsiderū et fidelioꝝ fieret m fi
nuꝝ. Tunc thomas cicatrices domini tetigit et non so
lum corde credendo sed eaz ore cōfitendo q̄ vtrūq̄ ad
salutē requritur exclamat dicens Dominꝰ meus et deꝰ
meus scz tu es dñs meus ſm humanitatez m qua me
sanguine tuo redemisti et oparasti et deus meus ſm di
uinitatē q̄ me creasti et de limo formasti iā michil du-
bito certus sū ofirmo resurrectionē ꝑdico mmortali-
tatem tu es dñs meus et magister meus ego seruus
et filius amalle tue tu es dñs mi ꝫ deus meus qui me crea
sti et p me carnē suscepisti quā vt me redimeres mor
ti tradidisti et vt me tecū resuscitares nunc a morte re-
surrexisti hec est fides mea ita sencio et ita credo O fe-
lix thoma q̄ felicē habuit licenciā manus tua. Magz
na quippe licencia et magna gracia est mittere manuz
m latus illud dulcissimū m latus illud saluberrimū. m
latus inquā vnde ab ira saluamur vñ culpa sanamur
vñ m gracia generamur vnde m gloria sublimamur. Ipse
q̄ thomas q̄ dicit didimus ꝓpter dubiū cor m credendo
q̄ didimus grece gemimus est latine bene eaā dicatur
abyssus q̄ altitudinē diuinitatis certa fide penetrauit
Quantā aūt remuneracionē fides habeat manifestat
cū subditur dicit ei Jhesus beatificando ofessionē eiꝰ q̄
vidisti me thoma id est q̄ expertus es eaā p tactū nō
credidisti beati qui non viderunt et crediderunt. m hoc
versiculo non solū fides thome emendatur sed eaam
nostra salus futura ꝑdicatur ac si diceret dñs tu quidem
beatus es q̄ eū vidisti me et credidisti. sed et illi beati
erunt qui non videntes me corpore crediturꝰ sūt mēte
Vbi ſm Aug̃. ꝑteritū temporis vsus est verbis ꝓpter
certitudinē tamquā ille qui qd̄ erat futuꝝ m sua nouez
rat ꝑesse m agone iā factū q̄ apud eius psenciā omnia
futura ꝑterita sunt sed aliud thomas vidit et palpauit
corpore et aliud credidit m corde q̄ fides saltē ad actū
non potest ēe de visis et apparentibꝫ nā fides est argu
mentū id est ostensio non apparenciū. Arguere em̄ di
cebant antiqui ostendere hominē namq̄ seu humanita
tez vidit et tetigit et deū seu deitatē q̄ m ꝑsenti videri nō
potest credidit. Dicēdo em̄ dñs meus humanā naturā
cui datū est regnū creature dominiū. dicendo vero deus
meus diuinā que omnia odidit ofessus est et vnū eū
dem deū et dominū. Vnde Theo. Qui ꝑius mfidelis fue
rat post lateris tactū optimū se theologū ostendit nā
dupliceē naturā vnicāq̄ y post assim xp̄i edisserit. Ros
ergo osolando subiunxit beati qui nō viderūt et credi-
derunt. Vnde Gre. Letificat autē valde qd̄ sequit beati
qui non viderunt et crediderunt m qua sentencia nos
specialiter signati sumus qui em̄ quē carne non vidi-
mus mente retinemus si tamē fidē nostrā operibꝫ seq̄-
mur. Ille em̄ vere credit qui exercet operando qd̄ cre-
dit hec Gre. Ꝑ hijs aūt qui fidē nommemus reti-
nens ꝑaulus dicit cōfitentur se nosse deū factis autem
negant. Et Jacobi fides sine operibꝫ mortua est. Cum
ergo vt dicit Crisō. aliquis nunc isto tempore dixerit
vnā m temporibꝫ illis fuissem et vidissem xp̄m mira
cula facentē tunc excogitet beati qui non viderunt et
crediderunt. potuit aūt ēe q̄ post ofessionē qua dixit
dñs meus et deus meus dñs Jhesus msufflās dixerit
acipite spiritū sanctū quoꝝ remiseritis peccata rē. li
cet hoc non dicat euangelista q̄ multa fecit Jhesus q̄
non sunt scripta m libro hoc vel ipse qui virtutē suaz
non alligauit sacramētis potuit sine signo sensibili da
re spiritū sanctū et ofere ei potestatē et ordinē episco
palem. nā credendū est q̄ eū sicut alios episcopū or-
dinauit. Attende hic q̄ xp̄s thome apparuit quando m
errore fuit m quo magna xp̄i pietas ostenditur qui
ꝓpter vnū solū venit. Vnde Crisō. Considera dommato
ris demenciaz qualiter p vna anima ostendit seipsam
vulnera habentē et accedit vt saluet vnū. hoc autem de
thome dubitacione dispensatore pmissū est vt euiden
cioribꝫ argumentis resurrectio dominī ꝓbaretur ideo
em̄ dubitauit est ab illo ne dubitet a nobis ſm Gre.
non casu sed diuine pietatis dispensacione gestū ē vt
ille electus discipulus tunc ēēet qui audita resurre-
ctione dubitaret dubitās palparet et palpās crederet
vt a nostris cordibꝫ omnē dubitacionez expelleret et

dum in magistro suo vulnera palparet carnis in nob vulnera sanaret infidelitatis·plus eñ in nobis incredulitatis thome q̄ aliox credulitas ad fidē pfuit q̄ dū ille ad fidē palpando reducatur mens nostra omñ dubitacione postposita in fide solidat· et non solū nostrā fidē roborauit sed eā hereticox errorē diffinauit ihesū vex corpus non habuisse excluſit· Vnde et leo papa suffecat thome ad fidē pfectā vidisse qđ viderat sed nob operatus est vt tāgeret qđ videbat· vnde et Gre·de ipsius thome et alioz eā discipulox sic dicat q̄ resurrectionē dominicā discipuli tarde credidērunt non tā illox infirmitas q̄ nostra vt ita dicā firmitas fuit· Ipsa nāq; resurrectio illis dubitantibꝫ p multa argumēta monstrata est que duz nos legentes agnoscim⁹ qđ aliud q̄ de eozuz dubitacione solidamur· Manus eñ michi maria magdalena pstitit que aqua credidit q̄ thomas qui diu dubitauit· Ille eñ vulnex acatrices tetigit et de nostro pectore dubietatis vulnus amputauit hec Gre· Dispensacionis autē gracia non ex curādi impotencia dñs qui mortis regna destruxit signa mortis delere voluit· Sed pluribꝫ de causis vestigia passionis acatrices vulnex in corpore licet incorruptibili reseruauit· pmo ad destruendā et pbandā resurrectionem ac reformandā et corroborandā discipulox fidē de sua resurrectione dubiā vt credāt q̄ ipe q̄ crucifix⁹ fuit in eodē corpe nūo resurrexit· In eo eñ q̄ vulnera ostēdebat manifestabat q̄ idē resurrexerat q̄ in cruce pependerat· Vñ Lucas Videte manꝰ meas et pedes meos q̄ ego ipse ſū· secundo ad emendandā eiꝰ arcā nos dilectionez vt q̄ misericorditer sumus adiuti ostensis sue mortis indicijs instruct nosq; ad dilectionē reparandā magis puocet· Vnde in Apoc· qui dilexit et lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo· Terao ad ostendendū nostrā redempcionē q̄ illa vulnera fuerūt nostre redempcionis signū· Vnde Ysa· ipse vulneratus est pter iniquitates nostras ideoq; misericordias domini cātare nō cessent sed dicāt qui redempti sūt a domino quomā bonus quomā in seculū misericordia eiꝰ Quarto pter nostrā edificacionē et instructionē si eñ in corpore xpi glorioso eā manebant signa sue passionis et nos quasi opacando eadē vulnera quotidie in mente portare et p eis gracias agere debemus· Vñ Apo·ß eñ sentite in vobis qđ in xpo ihesu· Rursus pter nostri recordacionē et memoriā apud se semp retinendā· Sequaq; eñ nostri obliuiscit p quibꝫ sic crudeliter plagatis dinoscitur· Vñ in Ysa· ego tui nō obliuiscar ecce in manibꝫ meis descripsi te· Sexto pter dei patris reconciliacionē vt deus pater ignoscat humano generi p quo filius sic voluit plagari· Vnde Apo· Aduocatū habemus apud patrē Ihesū xpm iustū et ipse est ppiacio p peccatis nostris q̄ p nobis rogat nā patri p nobis supplicat obediencia; repsentans et quale genus mortis p mortalitū vita ptulerit semper ostendens qđ est quodā modus inueniendi p nobis vt sic eū qui misereri non cessat ad misericordiā efficacius puocet· Vnde Hern̄· Secuꝫ accessū habes ad deū o homo vbi habes filiū ante patrē matrē ante filiū filius ostendit patri latus et vulnera mater ostendit filio pectus et vbera nec vlla ibi potuit ee repulsa vbi tot caritatis occurrūt insigna· Septimo ad impiox maiox effusionē vt ostensis eis in iudicio vulneribus denunciet q̄ iuste damnari debeant· Vnde sm Aug̃· vt conuincens eos de peccato suo mortis dicet Ecce hominez quē crucifixistis videtis vulnera que infixistis agnoscitis latus qđ pupugistis quomā p vos et pter vos apertum est nec tamen intrare voluistis· Octauo ad electox exultacōz dū in deo suo insigna amoris papue quē ad eos habuit videbūt· Nā sm Bedam Magnū gaudiū erit sanctis videre vulnera in carne xpi fulgida p que victor triūphauit de morte et saluauit electos· Veniens ergo dñs ad iudiciū in eadē forma omnibꝫ apparebit sez iustis et multis vt isti videntes quanta et qualia p eis sustinuit in eius amore amplius exardescant et in laude de gracia; actione p ficiant· Iniusti vero deterius puniant confundant et pereant quantomagis tantis beneficijs ingrati extiterunt et largiora beneficia dei indignius dempserūt· Nono vt triūphū seu titulū triūphalē et signū victorie sue omni carni ostendat et impetuū arcuiferat que eū victorē diaboli p infinita secula demonstrent verbi g̃· Asa Miles p totius gentis salute fortiter egit et multis vulneribꝫ pfossus est hostem tñ interficit eiusq; spolia diripuit et victoriā sue genti reportauit· ait ille medicus vis sanari sine omni acatrice vel cū acatricibꝫ sine omni deformitate puto q̄ in signuz sue victorie et p exemplo animādi alios ad idē reseruaret sibi acatrices Ille eñ acatrices sunt in xpo non in deformitate sed in magnā pulchritudinē· Vnde dicit Cri·q̄ acatrices in xpo super radios solis sunt lucidiores· Vnde eā sm Augustinum in illo regno apparebunt in corporibꝫ beatorum martirum acatrices vulnerum que pro xpi nomine pertulerunt sicut stella in celo sicut lapis pretiosus in anulo sicut flos in stipite et sicut rubeus color in rosa· Non enim deformitas in eis sed dignitas erit et quedam quamuis in corpore nō corporis sed virtutis pulchritudo fulgebit· Nec ideo tñ sine aliqua martirijꝫ amputata vel ablata sunt membra sine ipsis membris erunt in resurrectione mortuox·sed vbi membra pfecerentur pcussa sunt vel secta ibi acatrices sed tñ eisdē membris redditis non pditis apparebunt· Conspice nunc dominū et considera solitā eius benignitatē humilitatē et amorē feruentē quo videlicet monstrat thome et alijs discipulis vulnera vt tollant omnē obscuritatē de cordibꝫ eox ad ipsox et nostram vtilitatē· Stat igitur cū eis p aliquā morulā loquēs de regno dei consolatoria stant et ipsi cum eo in letitia magna audientes verba illa excelsa et aspicientes facē eius plenā gaudio et decore et gra attende bene eos familiariter arcūtrista stantes sta et tu reuerenter et verecunde sed gaudenter a longe tñ si forte misericordia

motus fiaat te vocari licet immeritū· Tamē dicat eis q̄ in galileā vadant et q̄ ibi eis apparebit sicut p̄mi serat et benedictione data discessit ab eis ipsi vero re manserunt vt p̄rius de ipso familia et sitibundi ·sed plurimum confortati·

Sequitur oratio·

Omine Jhesu x̄pe qui thome dubitanti loca clauoꝝ et lancee ostendisti et eum p digiti et manus immissionez ab errore reuocasti da michi vt tuoꝝ vulneꝝ et passionis semp habens me moriā digitū et manū hoc est quecquid discretionis et operis in me fuerit totū in seruitutē tuā mittā et expen dam vt cū thoma confitear q̄ tu es deus meus qui me creasti et dñs meus qui me sanguine tuo cōparasti vt q̄d de credenciuz salute futura ei p̄dixisti in me merear expiri et te largiēte beatus apud te muemiri Amen·

Quomodo dominꝰ apparuit septē discipulis ad ma re tyberiadis Capitulū·lxxix·

Postea facto intervallo temporis manife stauit se iterꝝ Jhesus ad mare tyberiadis id est se visibilē p̄buit et hoc eā modo di citur apparere q̄d idē ē q̄ manifestari· Nā ſm Ambro·illud apparet in cuius pote state est videri et non videri piscabātur simul septē di scipuli nocte quadā vt abū haberent scz petrus et tho mas et nathanael qui vt creditur frater philippi erat ꝛ filij zebedei scz Jacobꝰ et Johānes et alij duo quoꝝ no mina non exp̄muntē q̄ ſm quosdā erant mimozes vl ſm quosdā videntē fuisse philippꝰ et andreas et pisca bantur in naui aliena eis accomodata vel locata seu aliomō liate accepta q̄ a p̄napio sue cōuersionis re liquerat nauē et reaa piscabātur autez liate· Quia ſm Aug̃·non fuerunt phibiti ex arte sua liata et concessa victū necessariū querere seruata sui apostulatus inte gritate si quādo vñ vuierent aliud non haberent x̄pi q̄d et paulꝰ scenofactoria artē didicit vt cū necessitas vel ecclesie vtilitas occurreret de labore suo viueret Et ſm Ore·Negociū q̄d ante cōuersiones sine pecca to extitit hoc eā post cōuersiones repetere culpa non fuit· Q̄d autē ad peccatū implicat ad hoc necesse ē vt post cōuersionē animus non recurrat· Vnde post con uersionem suā ad piscationē suā petrus redijt mathe⁹ vero ad theoloneū non resedit· et p totā noctē illaz hij discipuli septē mu anū laborauerunt et michil de pi scib⁹ ceperunt q̄ diminum auxiliū deerat cuius carencia nox dia potest hoc ideo factū est vt capcio sequens ma nifeste miraculosa videret· Mane autē facto p q̄d in telligitur gloria resurrectionis dñs Jhesus apparuit eis stās in littore maris non apparuit supra aquā sed in terra solida ad ostendendū q̄ amplius non erat cuz eis in fluctib⁹ vite corruptibilis sed magis transierat ad statū vite immortalis non tñ cognouerunt discipuli q̄ Jhesus erat ſm Crisō·non statim ostendit Jhe sus seipsū vt p miraculū q̄d facturus erat agnoscerent eū· Attende hic que acta sunt q̄ locū dignissima sunt q̄ rebat ab eis quasi pisces emere volēs si pulmentariū haberent id est aliquid q̄d decoqui et commedi posset pulmentariū potest dici illud q̄d pam ad dulcorādū admingitur et quo panis vt magis cōmestibilis sit cō ditur· Pulmentariū autē hic vocat pisces ad edendum dulces et delectabiles· Vt dicat Crisō·interim huma nus loquitur vt deus quid emere ab eis· Mistice a nobis pulmentariū petit dñs Jhesus vt recipiat q̄d est obediencia mādatoꝝ dei ad quā omnes obligātur Vñ supra dixerat meus cib⁹ est vt faciā voluntatē eius qui misit me· Et respondērunt ei nō credebant em̄ eū ce mercatorē pisces emere volentē· Cūq; autē ad man darū eius missent in dextrā nauigij rethe impleue runt illud et non valebant trahere p̄ piscū multitudi ne· Quia em̄ obedientes fuerunt ex obediencia fructū cōsecuti sunt· Per septē piscatores q̄ hic enumerantur vniuersitas p̄dicatoꝝ ecclesie designatur qui sine x̄pi virtute michil p̄endunt et michil p̄ficere possunt q̄ si ne instructione eius interiori frustra laborat lingua p̄dicatoris sed mane quādo venit lux illuminans cor da ipso x̄po p̄napaliter opante capiūt copiosam mul titudinem piscū p quā signat multitudo credenciū p p̄ dicationē apostoloꝝ et similiter multitudo penitenciū p p̄dicatores ad bonū cōuersoꝝ· dicatur q̄ pisces fugi unt retia fracta et corrupta nec libenter nitrant ea et p ter hoc qui piscantur cū talib⁹ retib⁹ paucos vel nul los pisces capiunt secuntur tñ recta odorifera et mūda et ideo cū talib⁹ capiuntur melius· Rethe x̄pi est ver bum dei pisces sunt omnes peccatores dextera spiritua lia sinistra temporalia· Iste ergo qui p̄dicat p̄ter lu crum temporale vel vanā gloriā piscatur ad sinistram et retia fracta habet et ideo pax x̄pi fiat sed qui in doctri na et p̄dicatione querit salutē audiencium ille piscatur ad dextrā et retia odorifera habet et ideo multum x̄pi fiat Recipiꝝ q̄ vt dicatur in puer·vias que a dextris sūt nouit dñs· Puerse autē sunt que a sinistris sunt Johā nes itaq; cōsiderato miraculo facto q̄ vidit impletū si cut p̄dixerat recognouit eū et dixit petro quē p alijs diligebat et eā q̄ inter alios p̄or erat dñs est cui scz et pisces obediunt· dñs em̄ est nomē potestatis et per potestatē in miraculo piscū est hic manifestatus Jo hannes qui tamquā virgo ceteris purior erat et spi cacior in cognoscēdo actus alijs cognouit x̄pm q̄ pu ritas mentis et corporis maxime disponit hominē ad cognitionē diuinoꝝ ſm Bedā Cognouit p̄mus do minū sine miraculo istius piscationis sine sono p̄cepti ne quis sue p̄me remissionis piscationis· Vbi Petrꝰ cā tor p petri actiua et laboriosa vita· p Johannē contem platiua et quieta designatur· Contēplatiua actiue dū quē cōsiderat ostendit si in die in actione fuisti saltem in nocte dicat tibi contemplatiua dñs est ne ita distra haris operib⁹ q̄ ipsū aliquādo non oscideres hec Petrꝰ Tūc petrus audito q̄ dñs est tunica sucinxit se vt cuz maiori reuerencia accederet ad eū· Erat em̄ nudus id est pax vestitus vt apcor esset ad piscationis opus.

Vnde Beda dicitur petrus nudus fuisse ad cōparatōnem ceteroꝝ vestimentoꝝ quib⁹ uti solebat · sic nos solemus dicere aliquē simplici vestimento vidēmur dutū quare nudus incedis. Vnde et Theo. pānxit autē se linteo amictu quē femōres et tyri piscatores circūuoluunt sibi cū nudi sunt siue eaā ceteris vestimentis apponunt et ex deuocaone et feruore dilectionis misit in mare vt aqua ad eū veniret memor domini quē feruenter diligebat · alij vero discipuli trahentes rethe piscū cū mania festinaaone nauigio venerūt q̄ita feruidi sicut petrus non erant · petrus quidē moras nauis expectare non poterat sed amoris impensitate cogēte in mare se p̄cipitauit vt velocius et magis festinus ad dominū venire p̄uisset vbiq⁹ petrus feruentioris fidei et maioris dilectionis inuenitur · Vbi Beda Eodē autē ardore quo et multa alia fecerat venit ad Jhesū · Non intelligendū est petr⁹ sup fluctus venisse sed aut natando aut pedib⁹ ꝑgens q̄ erant ꝑterea · Et sm Crisō. Optime ponitur hic cōdicio Johannis et petri q̄ Johānes ꝑspicacior erat intellectu petr⁹ vero feruentior affectu ꝑterea quidē Johānes ꝑius cognouit Jhesū · petrus vero ꝑius iuit ad eū · Mistice p mare significatur tribulacio ꝑsentis seculi vnde illi q̄ desiderant ad xp̄m puenire mittunt se in mare q̄ nō refugiunt tribulaaones huius mundi scientes q̄ p multas tribulaaones oportet intrare in regnū dei et tamē inter tribulacōnes securus et illesus xp̄i seruus euadit sic petrus illesus puenit · p nauigiū vero significat ecclesia · Vnde alij discipuli veniunt nauigio id est p̄ceti societate ecclesie · sm illud ꝑphete ꝑteges eos in tabernaculo tuo. Et cū descendissent in terrā viderunt p̄unas in litore positas id est ordinatas ad calefaciendū et piscē illis suppositū et panez iuxta positū · ecce aliud miraculū nā non ex materia subiecta sicut alias multiplicauit panes sed de nichilo et de nouo fecit virtute diuina carbones accensos et piscē et panē ad maiorem discipulorū in fide resurrectionis xp̄i cōfirmacōnem de bethsaida ad vnā leucā cōtra orientē est locus vbi stetit Jhesus in litore cuius adhuc vestigia ibidē ostenduntur in lapide et inde nō ad iactus lapidis memorat⁹ locus vbi viderunt p̄unas et piscē suppositus et panē · Et iussit Jhesus afferri de piscib⁹ quos p̄endiderunt nunc ipsius · Ascendit autez symon petrus et traxit rethe in terrā plenū magnis piscib⁹ centū quinquaginta trib⁹ · Dicit Victorinus q̄ omnia genera piscū ad istū numerū reducuntur et q̄ apostoli debebāt ee piscatores omniū hominū ideo tot et non plures pisces pisceati sunt · et cū tāti eēnt nō est scissū rethe · numerū magnitudinē exp̄mit ad declaraaonē miraculi ex tanta capaaone eorū et intra ex rethis integritate q̄ nōē scissum, et vocans dns discipulos ad prandendū et simul cū ipsis omedens ad declaraaonē sue resurrectionis et ad ostendendum nō ee fantasma qđ factū est eis fecit omnū et festū magnū cū ipsis in litore maris · et nemo discūbentiū audiebat eū interrogare quis ee[t] non ꝑpter austeritatē et formidinē sed ꝑpter reuerenaē auctoritatis et cognaonis certitudinē scientes discreta cognaone q̄ dns est cui cū metu et reuerenaa oportet inhārere et ideo frustra fecissent de hoc questionē q̄ non oportebat facere eā · Vbi est em veritas exhibita aptē ibi nulla op⁹ est interrogaaone · Vñ Cri · Et nullus audebat eū interrogare sed cū silencio et formidine multa et reuerenaa sedebāt attendentes in eū · nā sciebant quidē quoniā dns est forma aut alteraaonez videntes et multa admiraaone plenā valde erant stupefacti · Vnde et Aug⁹ · Nemo audebat dubitare q̄ ipse eet · tāta em erat euidencia veritatis qua illis Jhes⁹ apparuit vt nullus eoꝝ auderet non solū negare sed nec dubitare et ideo stultū eet interrogare et ꝑsueti humilitatis sue more ministrās eis accepit panē et dedit eis benedictū vīn et distribuendo fractū et piscē similiter et omedit cū eis · nā eomodo diuidebat eis sicut ꝑsueuerat ante passionē ad declarandā suā resurrectionē · stat igitur reuerenter multūq⁹ alacriter isti septez discipuli cū dño suo pariter omedentes cū eo · aspiraunt desiderabilem et iocundā fiduciā eius et exultant in cordibus suis · acapiūt de sacratissimis manib⁹ eius escas desiderabiles et refiauntur nonnulli⁹ spiritualiter q̄ corporaliter · O quale est illud conuiuiū Considera bene p singula et si potes pascaris cū eis in exultaaone et letiaa in hoc conuiuio ecclesie spirituali xp̄s ꝑparat p̄unas caritatis quas de celis portauit ad terrā q̄ ignē venit mittere in terrā et valt vt accendat · Vīde ꝑparat piscē suppositū p̄unis qui est ipse xp̄s qui sup p̄unas pone q̄ ex incendio caritatis ꝑnobis in cruce ꝑmolatus Ipse ꝑparat panē quo refiamur qui est et ipse · nā ipse refiat nos p doctrinā et eā dando corpus suū nobis in cibū · Dedit eā dns discipulis piscē q̄ suā passionē imminendā ostendit dedit et cū pisce panē q̄ post collectāā passionis gaudia eterne societatis repromisit · Vñ Aug⁹ · fecit dns p̄anditū septē discipulis de pisce assō et alijs quos ceperant · piscis assus xp̄s est passus ipse est et panis qui de celo descendit huic cōparatur ecclesia ad participandū beatitudinē eternam ꝑpter qđ dictum est · Afferte de piscib⁹ quos p̄endidistis nūc vt omnes qui hanc spem gerimus p illum septenarium numerū discipulorū p quē ponit nostra vniuersitas intelligi figurata tāto sacramento nos omnicare possemus et eidē beatitudini sociari hec Aug⁹ · Ideo eā vltimū conuiuiū cū septē discipulis piscantib⁹ voluit celebrare q̄ ille post vniuersale iudiciū cū dño eternū conuiuiū sunt celebraturi qui septiformi spiritus sancti gra repleti fluctus ꝑsentis seculi dulcedine amoris calcant et in lucrandis animab⁹ mugilant · Vnde Bze. cur cū septē discipulis vltimū conuiuiū celebrat nisi q̄ eos tam tūmodo qui septiformi spiritus sancti gratia pleni fūt futuros secū in eterna resurrectione refectione denunciat. Septē quoq⁹ diebus omne hoc tempus euoluitur et sepe septenario numero pfectio designat · illi ergo vltimo cōuiuio de ꝑsentia veritatis epulantur q̄ nūc

pfectionis studio terreno trāscedunt quos huius mū di amor nō ligat quib⁹ et si vtrumq; p temptamenta obstrepit cepta tamen eor⁹ desideria non rescindit hec Gre. Sicut ergo dñs m alia piscatione signficauit ecclesiā qualiter nūc est sic m hoc loco qualiter m fine seculi scz m vltima resurrectione mortuor⁹ futura sit mare eñ p̄sens seculū signat litus qđ est finis maris finē seculi designat. vnde ibi ihesus ascendit in nauez qz adhuc m fluctib⁹ vite corruptibil' cū discipulis erat hic autē m littore stabat qz iā ad statū vite immortalis transierat. ibi non m dextrā nec sinistrā sed indifferēter mquit laxate rete vestra m captura vt intelligamus bonos et malos. hic autē mittit mquit m dextrā nauigij rethe vt signficaret eos q̄ stabunt ad dextrā solos bonos. ibi nūs piscū nō reperitur qz multiplicia sunt sup numez. hic vero certus est numerus scz centum quinquagintatres qui numerus habet quinquagenariū p quē designatur nobilemus m quo cunctus populus ab omni opere quiescebat et insup habet tria pter misterium trinitatis. Ideo autē dictaz est q⁹ erant magni qz omnes electi magni sunt in regno celor⁹ licet gradus sint diuersi. ibi rethe pter signficanda scissmata rupebatur. hic vero nō est scissū rethe quoniaz in illa sūma pace elector⁹ et sanctor⁹ nulla erunt scissmata. et ideo ad hoc emendandū valet q⁹ Johannes ante hanc apparitionē tamquā finē libri sui interpositum dicens Multa quidez et alia signa fecit Jhesus in cōspectu discipulor⁹ suor⁹ que non sunt scripta in libro hoc qđ licet cā securē narrationis qua phemium attendē nichilominus q̄ sequimur qz pulcherrima sunt et vtilia. nā opleto isto sollemni numero et refectionis beneficio omnib⁹ communiter exhibito dicit dñs specialiter symoni petro volens ei offerre beneficiū speciale Symon iohannis diligis me plꝰ his id est plus quā isti me diligunt Quasi diceret quid michi dabis quid michi p̄stabis qz diligis me. Ubi Alchuin? Mistice autē symon obediēs Johānes gratia dicitur. Merito ergo hoc nomine vocatur id est obediens Grē dei vt ostendatur q⁹ ardentior illū caritate amplectit nō meriti humani sed diuini ē muneris. Interrogat dñs an se diligat quē semp et vbiq; maioris amoris affectionē erga se ostendere videbat. Symon mquit Johannis diligis me plꝰ his q̄ tui amoris affectū plus quā hij arcā me ostenditur in quo apparet q⁹ ille q̄ eligitur ad officiū p̄lationis debet deū diligere p̄ ceteris et q⁹ ceteris paribus melior et perfectior debet p̄fia m platum qz dñs requirebat p̄fiendū amplius diligere eū et plus haberet caritatis que est vinculū perfectionis. Sā in omni regimine ille qui p̄sidet et gubernat debet excellentior ee et ad plura maiora et magis ardua tenetur p̄latus q⁹ quicūq; subditus. Quia sicut se habet anima ad corpus qđ regit et rector ad vires inferiores et pastor ad gregē et homo ad bruta animalia sic se debet habere p̄latus ad subditos. et ideo videt q⁹ ille qui aliquē eligit ad tale officiū tenetur semp eligere meliorē non tamē intelligitur melior litteratior vel astutior sed ille qui omnib⁹ cōditionib⁹ pensatis melior est ad tale officiū ad honorē dei ē vtilitatē ecclesie aliter autē eligēs vel promouens non videtur iudicium euadere. Qđ autē sm una sufficiat eligere bonū et proueū hoc est sm iudiciū humanū p qđ talis non est puniendus. tū sm Aug̃. aliqua permittunt humano iudicio incorrecta pter maiora mala vitāda que tamē sunt diuino iudicio corrigenda. nā aliquid sufficiat sm iudiciū humanū qđ non sufficiat sm iudiciū diuinū sm iudiciū humanū sufficiat illud de quo homo nō potest accusari nec electio eius improbari. Contingat autē difficile ee electiones fieri si possent ex hoc reprobari q⁹ inueniatur alius melior q̄ iste qui est electus. vnde sufficiat sm iudiciū humanū vt electio sit recta et eligatur proueus. sm vero iudicium diuinum et cōscientiam necessariū est eligere meliorē quantū ad honorē dei et vtilitatē ecclesie. Si vero aliquis immus bonū p̄eligat et aliquid puritatis puta affectio carnalis spes beneficij et cōmodi temporalis eū moueat est fraudulenta electio et psonar⁹ acceptio et peccat. Quaerens ergo dominus interrogat. Sciebat enī q⁹ non solū eū diligeret verū eciam plus omnib⁹ diligeret sed minuit vt et corde credamus et ore cōfiteamur. Nescienς autem petrus quantū alij p̄m diligebat non est ausus respondere plus q⁹ alij qz cor alterius videre non poterat ꝫ cū modestia locutus est et absolute respondit. etiā hoc est ita dñe tu scis qz amo te quasi diceret tripliciter tacite mihi loco qui secretor⁹ es scius qz amo te et tu qui mysteria cōsiderans scis si plus alijs amez te qđ ego nescio. tu scis quantū diligo te et qz integro corde te diligo quātum vero alij te diligant nescio. Iterū qz ex parte propie fragilitatis in p̄i negatione fuit cautus de se respondit nec vltra offerre in p̄i dilectione ausus fuit. sm quantitatē fue dilectionis in iudicio p̄i qui secreta cordiū intuet posuit nec audet inuocare conscientiā propriam in qua pius deceptus fuit sm dominū cōscientiam inuocat dicens tu scis dñe qz amo te ac si dicat tu nosti plus q⁹ ego humiliās se apostolus non dicit plꝰ his sed simpliciter amo te instruens nos q⁹ nō debem⁹ nos aliis p̄ponere sed alios nobis. qđ ergo de se nouit scz q⁹ diligeret dixit q⁹ nesciunt scz vtr⁹ plus alijs diligeret tacuit docēs nos q⁹ in dubijs suspensa debemus sentētiam tenere et non temere de occultis diffinire dixit ei dñs officiū pastorale sibi cōmittens Pasce agnos meos quasi dicat hoc michi dabis hoc p̄stabis si amas me vt pascas gregē meū. in hoc scīā et experiar q⁹ me amas si scz gregē meū pascas exhibitio operis sit probatio dilectionis. Dilectio enī dei probatur in dilectione p̄simi qui vero opus pietatis p̄simo non impendit mm⁹ deū diligit. Vñ Aug⁹. Confitenti aūt amorē suū oues suas commendauit tāq; nō ēet vbi petrus ostenderet amorē suū in p̄m nisi ēet pastor fidelis sub p̄nāpe ommū pastor⁹. Cūq; dñs secūdo ab eo quesisset si ip̄m diligeret et petrus idē qđ supra respondisset iter

subdit pasce agnos meos· Cū vero dñs terāo q̄reret si eū amaret cōtristatus est petrus eo q̄ sepius est m terrogatus ab eo qui sciebat qđ interrogabat et turbatus fuit eo q̄ sciebat eū scire eā omnia futura ꝑ qđ timuit ex tali replicatione ne ꝑs vellet sibi ꝑdice re aliquē casū suū futurū sicut supra ꝑdixerat ei suā tri nā negationē futurā et ideo merito timuit et turbatus fuit· Vnde ꝑm Cri· Rursus secundat ne forte estimās se diligere si non diligat corripiatur sicut et prius cor reptus est multū se estimans forcm Dā ad ipm ꝑm refugit et dicit ei dñe tu scis oia et meffabilia cordis et ꝑsencia et futura et de vltimo cordis ꝓfuit amantis voē dicens tu scis q̄ amo te quasi diceret tu scis et ꝑ sencia et futura et iō tu scis q̄ nunc te diligo ꝑ qđ michi sit futurū ego nescio tu scis· Demde post terāo petri re spōsionē dñs adicit pasce oues meas· interrogauit autē eū ter non ignorās quo animo ostineret ꝑi amo rem· sed vt trina cōfessione amoris deleret trinā ne gationē timoris ter negauit timor ter ofessus ē amor Vnde Aug⁹· redditur negationi trine trina confessio ne minus amori lingua seruiat q̄ timori et plus was elicuisse videatur moris immmens q̄ vita ꝑsens· Et ꝑm Ambro· interrogauit non vt disceret sed vt docē ret quē eleuandus in celū amoris sui velud vicarium relinquebat· non vult dñs suas oues vel agnos cō mittere nisi illi qui eū diligit quos ipse tm dilexit vt ꝑ eis mori dignaretur· et ideo pus ecclesie pastorem interrogat an se diligat et sic postea ad pascēdū suos agnos et oues ei cōmittit· Sicut enī fuit timoris m diaū negare pastorē sic est amoris officiū pascere do minicū gregē· Vnde Crisо· Si diligis me mquit ꝑsi ste fratribꝫ et feruentē amorē quē ꝑ omnia demonstra sti nunc ostende et animā quam dixisti ponituꝝ te ē ꝑ me hanc ꝑ omnibꝫ da meis ostendens quāti appaat ꝑ sistenas ꝑriaꝝ omnū et quomā hoc est maxime eiꝰ q̄ m ipsū amoris signū· Vnde et Gre· Si ergo signū di lectionis est cura pastoris quicūq̄ virtutibꝫ pollens gregē dei negligit pascere sūmū pastorē cōmunat nō amare. Vnde et Aug⁹· quid est aliud diligis me pa sce oues meas q̄ si diceret si me diligis non te pasce re cogita sed oues meas et sicut meas pasce nō sicut tuas gloriā meā in eis quere nō tuā dominū meū non tuū lucra mea nō tua· Vnde eā Bern· Nō oīa ose tor quens repetitū est petre amas me in cōmissione omnuꝝ et ego qui id significatū ꝓnde puto ac si illi dixisset Jhs testimoniū mihi tibi phibēt cōscientia q̄ me ames et valde perfecteq̄ ames hoc est plus q̄ tua plus q̄ tuos plus q̄ eā te vt trine repetitionis mee nūs impleat nequaq̄ suspicias cuī hāc nec te intromittas de om nibus meis ꝑ quibꝫ vtiq̄ sanguis meus effusus est· ter ribilis sermo et q̄ possit eā in pauda quoꝝ vis tyrā noꝝ corda deuere ꝓterea attendite vobis quicūq̄ opꝰ ministerij huius sortiti estis· Attendite inquā vobis et ꝓtoto depposito qđ vobis creditū est hec Bern⁹· Vide quo ꝑs cōmittendo petro pastorale officiū ipsū ter ex āmimat de dilectione q̄ pastores ecclesie debent deuꝝ ac eā ꝓmū ꝑ ceteris diligere· non ergo debet quis eligi in ꝑlatū nisi habilis certis signis et argumētis de dilectione eiꝰ erga deū et ꝓximū· Dñ Bern· an nō in cōgrue de dilectione requirit q̄ pascendo gregi ꝑpo nitur· Ille enī ꝑcē debet alijs qui vno caritatis debita tus exestuat immemor sui vt nō querat que sua sunt sed magis que Jhesu xp̄i· Attende eā q̄ dñs pastora le officiū mungit trina exāmmacōne ꝑmissa et ideo q̄ ad hoc officiuꝝ assumit ꝑus exāmmari debet diligēter Primo autē et secūdo agnos imperfectos quodā lacte vescendos et tertio oues perfectiores solido alo alēdas petro cōmisit q̄ nō solū pastorē sed et pastoꝝ pasto rem eū cōstituit· Sunt enī in ecclesia tria genera seu tres status hominū fideliū qui sicut agnet oues in ec clesia sunt pascendi sez imꝑpientes et ꝓficientes q̄ quasi adhuc imperfecti nomine agnoꝝ et perfecti qui nomine ouū possunt intelligi· et bis dictum est pasce agnos meos sed semel pasce oues meas q̄ confirmi et adhuc teneli in fide ampliori pastorali cura et solliciudine indigent q̄ fortiores et grāduiculi qui se regere va lent nec tanta cura egent· Pascit ergo petrus agnos pascit et oues pascit filios pascit et martires quia re git et subditos et ꝑlatos· Omniuꝝ igit pastor ē q̄ ꝑter agnos et oues in ecclesia michil est· Nichil inquā qđ suis pastoribꝫ cōmiserit· sed cū Johānes a dño magis ēet dilectus quare non est alijs apostolis ꝑlatus sed petrus q̄ erat adolescens et si ēet ꝑlatus illis scādalizā rentur forte in eo sed non ita in petro q̄ senex· Item ne videretur amicos carnales exaltare et eos alijs ꝑ ferre vtinā ecclesia imitaretur hoc exemplū et non face ret in multis cōtrariū· Considera hic solitā dommi cari tatē et benignitatē· apte enī vides quo diligenter et affe ctuose impmit reiterat et recōmendat petro animas nostras· Ter enī interrogās eū de amore ter subiūxit pasce non diat tunde munge macta et māduca sed di at tribꝫ viabꝫ pasce sez doctrina sancte ꝑdicationis verbo vite et honeste cōuersationis exemplo et tempo ralis sustentationis subsidio· Ter ergo dictū est pa sce ad significandū q̄ habens curā animaꝝ debet sub ditos pascere pastu triplici sez verbi dei boni exempli et put potest temporalis subsidij· sed istud qđ dicit ter pasce quidā male intelligunt et mutāt in tunde mūge et occide q̄ multi hodie subditos exactionibꝫ oppimūt malis suasionibꝫ exemplisq̄ corrūpunt et occidunt· ꝑ de pastu triplici ꝑdicto paꝝ cogitāt vel curant· Dein de post q̄ petrus dommū ter se amare respondit et ꝑ hūc amoris sui ꝓtestū cōfirmauit morte suā ei dñs nū cians martirium suū sibi ꝑdixit in qua morte quāuꝝ pe trus eū dilexerit demonstrauit apte q̄ ꝑlati ecclesie tā taꝝ debent caritatē habere vt parati sint se morti ꝑ gre ge exponere· Vñ ait xp̄s loquens petro parabolice cū ees timoꝝ nō tā etate q̄ sensus et virtutis imbecillitate qua negasti me angebas te et ad libitū tuuꝝ ꝓparabas et ābulabas vbi ꝑm appetitū volebas· Cū aūt senueris

non tã etate q̃ sensus et virtutis stabilitate sicut iã tua demonstrasti cõfessione extendens manus tuas sez ad crucẽ hoc est crucifigeris vbi ꝓmptitudo eius ad martirũ tollerandũ designat et genus mortis et alius sez tor tor te angret et ligabit vinculis. fuit emm ligatus cor dis et sic m cruce positus non clauis affixus vt longi? uueret et longior eet eius cruciatus et ducet te id est viliter trahet quo tu non vis ire naturaliter ſm appeti tum sensituũ sez ad mortem quã refugit sensualitas et voluntas naturalis voluntate tñ deliberata et electiua qua cupiebat cẽ cũ x̃po in vita eterna et ſm appetitu intellectuũ eaã senex voluit ad mortẽ duci et crucifi gi sequens magistr̃ suũ qui ait non mea sed tua volũ tas fiat. sed si fieri posset vitã eternã ꝑter mortis mo lestiã cõcupisceret. Est emm in homine duplex appetit? sez sensituus et intellectiuus et vterq; aliquãdo et lar ge loquendo voluntas nominatur q̃ solus appetitus in tellectuus ꝓprie voluntatis dicatur licet ergo appeti tus intellectuus in petro eet ꝓmptus ad martirũ sen situus tñ refugiebat q̃ mors est vltimus terribilium Et eodẽ modo in x̃po fuit vt visũ est supra vbi ad pa trẽ orauit. Nã inter animã et corpus est adeo natura lis amor q̃ nũq̃ vellet anima a corpore separari nec econtrario et ideo dicit quo tu non vis sez ſm nature in stinctũ qui sic est naturalis vt nec senectus eã petro auferre potuerit sed desiderũ gratie hoc immittit. Vñ dicit Apo. cupio dissolui et ee cũ x̃po. Vnde Crisо. di cit ergo quo non vis ꝓpter naturalẽ cõpassionẽ am me que in vita separat a corpore deo hoc vtiliter dispẽ sante vt non multi mortẽ sibi inferant violentam hec Crisо. Sed ſm Aug̃. quanta cũq; sit molestia carnis debet ea vincere vis amoris quo amat x̃ps qui eaz mori voluit p nob q̃ si nulla eet vel sal tẽ parua mole stia mortis nõ eet tã magna martirij gl'a. Vñ Gre. Neq; enim si plenissime petrus nollet ꝓ x̃po pati po tuisset. sed martirũ qđ p infirmitatẽ carnis noluit per virtutẽ spiritus amauit qui dũ p carnẽ ad penas ire tre pidat pspiritũ ad gloriã exultat. Actũq; est vt crucia tum martirij nolendo voluisset sic nos quoq; cũ gau diũ querimus salutis amaz poculũ sumimus purga tionis. amaritu do quidẽ in poculo displicet sed restitu enda p amaritudinẽ salus placet. Cuz ergo cognouit dñs q̃ diligeret a petro ꝑdixit ei fructũ dilectionis sez coronã martirij quo oues pascere et ecclesiã multi plicare et se caput sequi deberet. Vnde Glosa passuruz ꝑdicat qui negaturz ꝑdixerat hoc iam poterit sez pati p x̃po ratione firmatus qđ in mature pollicebat infirm? iã non meruit huius vite meritũ q̃ resurgẽte dño vi te altertus ꝑcessit exemplũ. Vnde et Crisо. Et mirum hoc volebat et cupiebat idarco ei et hoc manifestũ fecit Quia emm dixit animã meã ponã p te et si oportuerit me mori tecũ non te negabo credit ei qđ desiderabat q̃ emm petrus semp volebat cẽ in eis qui p eo periculis cõ fidit ait. ita emm tuũ implebo desiderũ vt que nõ pass? es in uenis existens hec te oportebat pati senẽ factum hec Crisо. hoc autẽ qđ ait alius te cinget et te ducet de bet ꝑcedere h̃ qđ dicit extendes man? tuas nã m alteri? ratione exꝑmit impositio vinculoz a persecutore. Vñ Aug?. Extendens inquit manus tuas hoc est crucifige ris. Ad hoc autẽ vt venias alius te cinget et ducet nõ quo vis sed quo non vis ꝑus dixit qđ fieret et demõ strat quo fieret. non enim crucifixus sed crucifigendus quo nollet est ductus hec Aug?. Et bene dicit cũ senueris nã post tempus quo verba ista dicta sunt vsq; ad tẽ pus mortis petri fluxerunt fere. xxxvij. anni. vnde pa tet q̃ satis senex erat. In hoc autẽ q̃ petrus cũ senuisset et ꝑ terminũ vite iã eet passus ẽ molestiã crucis. Ni stice significatũ est q̃ post peccati remissionez toto tpe vite sue debet hõ p peccato suo dolere et vsq; ad termi nũ vite miseriã sustinere. Vñ Glosa eaã remissis pec catis tollerat homo miseriã inquantũ ex peccato venit Productio est emm pena q̃ culpa ne parua videretur culpa si cũ illa simiretur et pena. in petro typus est se cularũ et religiosoz. Secularis emm quo vult vadit dñs est sue voluntatis sed religiosus supioris sui li gamine anctus grauitate religionis senioz et ꝓfessio ne marturioz ꝑcepta maioris frequẽter duat quo nõ vult nisi ꝓpter obedientie fructũ. hoc autẽ dixit Jhesus petro significans q̃ eet crucifigendus et hac morte deũ clarificaturus. Martirũ emm petri fuit ordinatũ ad glo riã dei q̃ sicut ne angeretur vinculis cũ dño x̃pm ob scurauit in cordibz audientiũ negationez ita extendendo manus in simili cruce sicut x̃ps glorificauit x̃pm p ex emplũ cõstantie in veritatis cõfessione in auribz cruci figentiũ torton. Quãtus emm x̃ps nõ clarificetur in se a malis et infidelibz clarificat tñ quotidie p exemplũ pacientie a sanctis et bonis fidelibz. Mors ergo sancto rum est ad gloriã x̃pi q̃ ex hoc ostenditur magnitudo dominj q̃ p eius veritate et fide sancti exponũt se mor ti. Cuz emm vis amoris graues vincat molestias mor tis ꝓfecto martires morte sua deũ clarificant ostendẽ tes ea quantũ colendus et amãdus sit. Et nota q̃ cri stus indirectũ crucifixus est petrus ob reuerentiam do mini in cõtrariũ sez deorsũ sed andreas in transuersum Et cũ hoc dixisset Jhesus petro nuncians ei suã passio nem et mortẽ ne dura et intollerabilis petro videretur passio hanc suo exemplo prius magister lenire cura uit et ad hoc genus mortis exemplo sui eũ inuitans dixit Sequere me id est imitare me. sequi emm do minũ imitari est Ac si diceret tanto tollerabilius cru cis passionẽ sustinebis quãto in eius sufferentia mea te sequi vestigia recordaberis vt sicut ego p tua salu te crucis patibulũ sustinere non distuli ita quoq; tu p cõfessione nominis mei te pati debere memẽto q̃ i eo glorioſiorẽ palmã martirij cõsequeris quo ad hãc ꝑ merendã arcius iter magistri sequeris. Nunc emm pe trus ꝑus singulariter ad hanc se exhibuerat sequelaz dicẽs quare non possũ te sequi animã meã p te ponaz ideo singulariter ab eo exigit dñs ꝓmissũ dicẽs sequere me sez in genere mortis. Si me inquit diligis sequere

me veni post me vt sicut ego p te ita et tu moriaris
p me et sicut ego sic tu crucem ascende morte pacifico
vnde non dixit ei soli sed signanter p alijs qz ipse pre-
ommibz debebat animā ponere p grege et oibus hoc
autē dicēdo dñs iuxta exit et a loco ouuij ne cepit et sic
p illā sequelā corporalez id est significabat qđ petrus
petro p verba exp̄sserat. Sicut enī in veteri testamē
to pphete significabant aliqua verbis et aliqua factis
similiter xp̄s faciens hic postq̄ verbis p̄dixerat petro
suum martirium mcepit ire et tunc dixit et sequere me
scilicet in hoc quod tibi predixi. Conuersus petrus re-
trahendo oculos a conspectu domini vidit Johā-
nem quem diligebat jhesus eaim sequentem qz sicut
et petrus ceperat ire post cristum et volens certificari de
morte johānis ex amore quo eū diligebat de eo domi
nū quesiuit dicens hic autē quid scz paciet quasi dice-
ret ecce ego sequar te in passione. hic aūt quē vt me
diligo nūquit morietur sicut et ego. postq̄ petr⁹ au
diuit se crucifigendū voluit eaī agnoscere fratris exi-
tum. Diligebat enī petrus johannē speciali dilectio
ne et ideo volebat eū in martirio socium habere. Vñ di
cit Crisō. qz valde diligebat petrus johannē et audiēs
tā magni amoris munia a dño qz videlicet simili ge-
nere mortis secuturus ceet dominū quo dñs p̄cesserat
petz cupiebat tā magnoz munez johannē habere so
cium. De hoc autē qz petrus interrogauit eaī johan-
nes interrogasset ⁊ non audebat. Dilexit autē vt hic
dicitur Jhesus johannē nō quidē singulariter solū sed
p̄ ceteris familiarius et specialia signa dilectionis ei
ostendēdo p̄ ceteris et hoc signū inter ceetera vt p pacez
exiret de vita nō p certamē passionis. Diligebat q̄ppe
primo eū ꝓpter mundiciā puritatis qz virgo est electꝰ
a deo et virgo p̄manſit. secundo ꝓpter sublimitatē sue
sapiencie qz ceteris alacus archana diuinitatis vidit.
tercio ꝓpter fauorē sui affectꝰ ad xp̄m qui diligētes se
diligit. Et respondit Jhesus petro dicens sic eum volo
manere id est expectare absq; passione martirij donec
ecclesia sua pace firmata veniā scz ad eū vocandum et
p placidā morte de hoc mundo ad gloriā celestē assumē
dū quasi dicā tnolo eū mori p martirū et me seq̄ p viā
passionis sed magis volo eū occupari in quiete contē
placionis donec me vocante de hac vita in aliā trans-
feratur suauiter et io cūde habet in legenda eius qz xp̄s
apparuit sibi arca finē vite sue cū discipul⁹ suis vocās
eū ad gloriā et ad epulādū cū illis quid ad te scz inue
stigari de ipso qz ad petz non ptinebat scire quid de⁹
ordinabat in futuz de johanne sed tantū ptinebat ad
ipsū verbo xp̄i ꝓmpte et humiliter obedire ideo sequē
tu me sequere scz ceuas passionē. Vnde Crisō. sic eum
volo manere mḡt qđ ad te p hoc erudiens nos nō anxia
ri neq; multum inuestigare neq; vltra ea que placent
el querere et nichil vltra q̄ oporet arcūscrutari. hoc
autē faciebat ab intempanea opassione quo de se mu
cem diuidens eos. Quia enī debebāt oibus terraz p-
curacionē acapere non oportebat eos ad semucē dere
liquo ēe ꝓplexas. pfecto enī magnū hoc ōbi terraz
factū ēet damnū ꝓterea ait opus omissū est tibi il-
lud attende et pfice et exerce et arca hunc vero si vul-
uero eū hic manere quid ad te tu ea que tuipsius sūt
attende et de hijs solliatus sis hoc Crisō. Exiuit ergo ser
mo iste inter fratres id est discipulos qui erant vnti
fraterna caritate et diuulgatū est in publicū p narra-
cionē vnius ad alterū qđ discipulus ille non moritur
hunc intellectū ceperunt ex verbis xp̄i et in illo in-
tellectu sermo ille reputatur qđ johānes non ēet mori
turus sed donec cristus ad iudicium veniret victurus
sed non erat hoc magnum donum si datuz ēet discipu
lo cū melius sit dissolui et ēe cū xp̄o ille tamē intelle-
ctus fuit erroneus qz johānes sm veritatē est mor-
tuus et ideo statim excluditur cuz subditur et nō dixit
Jhesus non morietur qz sentencia mortis in omnes in
originali peccato natus plata est sed dixit sic eū volo
manere a dolore psecucionis alienū donec veniā vocā
do eū in morte p resolucionē naturalē ad celū quid ad
te hoc remittitur legendū est qz non queritur sed solūmo
do recitat hoc qđ aūt dixit habebat autē Johānes. xcv.
ānos cū moreretur et sexagint octo ānis p̄dicauit. ⁊
est discipulus ille scz johānes de quo saluator tā locu
tus est qui testimoniū phibet de hijs que vidit et audi
uit ꝓpter qđ eius testimoniū est efficax ⁊ vez et scrip
sit hec tamquā testis verax phibens de eis testimoniū
Modus enī erat ātiquoz qz illi scriberent hystoriam
qui vidissent ꝓpter qđ dicit hystoria ab hystore qđ
est videre qz qui vidit qđ fit potest mde hystoriā con-
texere et ideo johānes qui verba xp̄i audiuit et facta
eius vidit ouementissime scribere potuit. Omissa aūt
omni oparacione inter istos duos discipulos de dile-
ctione potest ad misteriū referri et mistice accipi nam
p hos duos duplex significatur vita scz actiua et otem
platiua. p petz enī cui dictū est a dño sequere me la
bor exp̄imitur vite actiue ad quā ptinet necessitatibus
ꝓximorum inuidare ac p veritate et iusticia si neces se
fuerit vsq; ad morte certare. p johannē vero suauitas
designatur vite cōtemplatiue ad quam ptinet omnib⁹
alijs omissis soli deo inherere de quo bene dictū est sic
eū volo manere donec veniaz id est eos quos gustu
mee otemplacōis debziauero semp̄ ꝓficere volo quo
usq; me in die iudicij cū eterna remuneracione apparē
te de fide transeant ad spem et de imperfecta vite huius
otemplacione ad perfectā glorie otēplacionē. vtriusq; au
tē vite finis et obiectū est deus p quo exercetur hec
et illa sed vita actiua plus diligit q̄ otemplatiua qua
magis sentit angustias p̄sentis vite et estuamus desi
derat ab ea liberari et ad deū ire. Contēplatiuā vero vi
tam deus plus diligit qz eā magis obseruat. Non enī
simul finitur cū vita corporis sicut vita actiua et ideo
in ps. dicit diligit dñs portas syon sup omnia taber-
nacula jacob. vñ dicit dñs de vita otemplatiua sic euz
volo manere id est expectare donec veniam vel in fi-
ne mundi ve in morte otemplatiua. sed vite actiue

diat tu me sequerē q3 templatiua hic mchoata non p fiat sed manet et expectat donec xp̄s veniat pficēdo cū venerit · sed actiua vita pfecta et informata eius passionis exemplo interim sequitur xp̄m patiendo p eo potiusti itaq3 attendere q3 multa et q3 magnifica dicta et facta sunt in hac apparitione · et hanc apparitionem vocat Johannes terciā scz a numero dieꝝ sed nō numero apparitionū p̄ma apparitio fuit in p̄ma die q̄ surrexit in qua pluries se manifestauit. Secūda post dies octo q̄n thomas vidit et credidit. Tercia hac die quādo de piscib3 prandiū frat · sed post quot dies ab octaua resurrectionis id fecerit euangelista nō determinauit vel potest referri ad vices q3 nō legit q3 mltis vel pluribz simul discipulis apparuit nisi p̄mo thoma absente et secundo eo p̄sente et tercio hic ad mare. Vnde signanter in plurali dicat discipulis suis et demceps apparuit vsq3 ad die ascensionis quo dicens voluit quamuis non omnia scripta sint. Tandem dominus benedictione data discipulis disparuit ab eis.

Sequitur Oratio.

Omīe Jhesu xp̄e psta michi misero vt pulmentariū tibi exhibeā mandatis tuis obedie do tu enī nostra obediencia quodāmodo refi cieris q3 in ea q3 plurimū delectaris fac quoq3 me indignū tui cōtinuij participē vt te pisce asso et p nobis passo reficiar p te patiendo et te pane vero sacer nūc in tua doctrina et tui corporis sacramento et tandē in eterne societatis gaudio · da eā michi dñe vt cū petro merear te diligere et p te mala pferēdo et cū johāne a te diligi tibi inherendo et in hoc semper pficere et vsq3 in finē perseuerare Amen.

Quō dñs apparuit · xj · discipulis in galilea et eā quingentis fratribz Capitulū · lxxx ·

Post hec videam discipuli abierūt in galileā sm mandatū xp̄i et angeli in montē et locū vbi p̄nūpalit eis ordinatū erat vbi dñs ordinauerat se visibilē p̄bere eis. vñ Beda Nā pgens dñs ad passionē ait discipulis post3 resurrexero p̄cedā vos in galileā. angelus quoq3 mulieribz ait q3 p̄cedet vos in galileā q3 prter tuitionē magistri obediencia discipulorū obsequē q3 vis enī supradicta apparitio ad mare tyberiadis fuerit in galilea vbi est idē mare non tñ illa p̄nūpalit intendebatur cū ibi pauci scz septē tantū essent discipuli sed populus ista in qua simul omnes erant cōgregati. Et sciendum q3 pe montē oliueti ex parte borealī ad vnū miliare est mons qui appellatur galilea vt dicunt quidē q3 ille est mons p̄dictus ad quē discipuli · xj · abierunt non q3 mons sit in galilea cū sit in iudea ꝑ q3 mons ipse appellatur galilea. alij q3 magis videē dicūt hoc fuisse in monte thabor in quo dñs transfiguratus fuit qui vere in galilea ꝓsistit · ibi enī paucis scz tribz discipulis ostendebat gloriā sue future resurrectionis et ideo ibi resurrectionē suā opletā manifestauit omnibz suis discipulis · vnde ꝓbabiliter creditur q3 ibi eā fuerunt quingenti fratres p̄ter p̄dictos · xj · discipulos et q3 illa fuit manifestacio de qua ad Corinscribit apostolus dicens · Demde visus est plusquaz quingentis fratribz simul hic tñ non exp̄munt nisi · xj · apostoli q3 erant p̄ncipales discipuli xp̄i · Vñ Eusebius Duo enī euangeliste scz lucas et Johannes solis · xj · habent scribunt apparuisse Jherusalē ceteri vero in galileā pperare non solū · xj · sed vniuersis fratribz et discipulis dixerunt saluatorē et angelū tuisse de quibz et paulus meminit dicens · demde apparuit plus3 quingentis fratribz hec Eusebius Quomodo autem tot fratres erant ibi cū apte dicat in actibz q3 omnes discipuli erant in jherusalē in cenaculo congregati et nō erant nisi centū et · xx · Potest dici q3 omnes credentes de jherusalem cū apostolis non erant nisi totidē nūti tamē erant credentes de alijs ciuitatibz et locis quibz apparere voluit ad ipsoz consolacionē · et ibi scz in monte apparuit eis dñs q3 illi eū quādoq3 videre merebunt in altitudine celoz qui nunc celsitudinē perfectionis ascendentes in p̄ma calcant celestia terrenoz · Vnde Raban mōre quidē apparuit eis dñs vt significaret quomā corpus qd de omni generis humani terra nascendo susceperat iā sup omnia terrena resurgēdo subleuauerat et vt admoneret fideles si illic celsitudinē resurrectionis cupiunt videre hic ab infimis voluptatibz ad supna studeant celestia transire hec Raba. Discipuli aūt dominū videntes vtiuz adorauerunt in aduentu suo adoracionē latre et ante eū humiliauerunt se credētes dominū deū et hominē immortalē resurrexisse. Quidā autē dubitauerunt ꝑter rei nouitatē quoz dubitacō nostrā auget fidē. Ex quo patet q3 ibi erant alij q3 apostoli q3 omnes iā erant certificati eā thomas q̄ inter eos fuit magis erat incredulus · Dubitacio quidē discipulorū nostre fidei fuit confirmacio q3 quo amplius dubitauerunt eo solliciuus inquisierunt et quo veritus p bauerunt eo firmius crediderunt et non solū nostram fidē corroborauerūt sed eā hereticoz insaniā destruxerunt. Pius autē et demens dñs credentes in fide cōfortat et fidē eoz roborat ac dubios ad fidē reducat et dubietatē eoz exludit intimās eis ad quantā gloriam puenerit · Vnde vt omnē dubietatē a cordibz eorum auferret accedens locutus est eis ad certificandū de sua resurrectione dubios dicens Data est michi omnis potestas in celo et terra q3 licet xp̄s quantū ad diuinitatē ab eterno haberet hāc potestatē et inquantū homo ab instanti sue cōcepcionis haberet potestatē in celo et in terra auctoritatē tñ executiue nō habuit ante suaz resurrectionē sed voluit passibilitati ee subiect3 ꝑter nostrā redempcionē · hec ergo loquit apte humanitatis in quo inferiorat est paulominus ab angelis nō a pte diuinitatis in qua patri est coeqz et coequalis · nā sm diuinitatē tantus est pater aut filius aut spiritus sanctus quantus est pater et filius et spiritus sanctus · Vñ Aug3 · Tota est sola trinitas in solo patre vel in filio vel in solo spiritu sancto quanta est simul in patre et

filio et spiritu sancto hec Aug⁹. Ygit̄ sm dumitatē sp simul cū patre et spiritu sancto ommipotēs sup omnia sm humamtatē omnium rex et inter omnia potestatē accepit et omnia m manu eius sunt tradita vt homo ille qui nuper factus est in celo dommetur et in terra Habet em̄ potestatē m celo coronandi quos vult et in terra eligēdi quoscūq; vult qz et hic et ibi faat qđ vult Non solū ergo in terra sed eaā in celo potestatē accepit qua in humamtate exaltatus ad dexteraz patris ē collocatus et sup omnes angelos eleuatus nomenq; sibi datū est qđ est sup omne nomē vt in nomine Jhesu omne genu flectat̄ celestiū terrestriū et infernoz non solū est sup ommiū hominū nomē sed eaā sup omnium āgeloz sanctissimū. Nulli em̄ hominū vel āgeloz dcm̄ fuit vt natura filius dei dici posset nisi illi soli cui a patre dictū est hic est filius meus dilectus in quo michi oplacui. Nulli q̄ sanctoz vl̄ āgeloz datū est vt in nomine eius daret salus mundo nisi soli deo de quo petr⁹ ait nō est in aliq̄ sal⁹ alio. Nec em̄ aliud nomē datū est sub celo hominib⁹ in quo oporteat nos saluos fieri. In natura quippe hominis a patre accepit qđ in natura deitatis eaā ipse donauit. Vñ Hylarius. Filius quippe dei filio virginis deus hominū deitas carni tulit qđ semp ipe cū patre possedit. hec aūt potestas sibi data peccatores nō spernit ꝫ omnes sine psonaq; acceptione colligit. vnde osequenter instituēs baptismū subungit Euntes p mundū docete fidē omnes gentes id est omnia genera genaū sine distinctione psonaq;. Ex hoc patet q̄ p̄dicatores eūāgelij debent ommib⁹ et magnis et parūs sine acceptione p̄dicare Euntes ergo qđ est extra negligentes qui re nolūt docere qđ est extra ignorātes qui docere nescunt et officiū assumūt omnes gētes qđ est extra psonaq; acceptores q̄ tm̄ adhiquos vadunt baptizantes eos qz nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto nō potest intrare in regnū celoz in nomnie ꝑter vnitatē substantie patris et filij et spiritus sancti ꝑter distinctionē psonaq; vt quoq; est vna dumitas vna sit largitio. Nō ait in nomin̄ patris et filij nē. sed in nomine vt in diuduā trinitatē vnū deū ē insinuet. Ista ergo ē forma baptismi a xp̄o instituta sed familiari osilio spiritus sancti quodāmodo mutata fuit in p̄mitiua ecclesia qñ apli baptizabāt in nomine xp̄i qđ tūc odiosuz erat nomen vt ipm̄ publicaret et magnificaret p ambitū mundi. Et addit docētes eos seruare ope et psuerantia omnia quecūq; mandaui et dixi vobis scz sacramento a xp̄o instituta et alia ad fidē catholicā ptinē tia ac mozes circa dilectionē dei et ꝑximi instituēdo ꝑceptū qđ dñs ante passionē suā discipulis dederat scz qz solis iudeis p̄dicarent et in viā gentiū nō abirent ad tēpus erat certū qz ante xp̄i resurrectionē fides cristi non erat dmulgāda p orbem vniuersū et ideo post resurrectionē p̄cepit eis vt in omnes gentes irent et p̄mo docerent id est katheizarent et in fide instruerēt deinde fidei sacramento scz baptismo intingerent qz adulti ꝑus debent instrui de hijs que ad fidē ptinent q̄ baptizari et ideo catheizmus debet baptismū p̄cedere et tāē post doctrinā fidei et post baptismū omnia quecūq; essent obseruanda patent. Qua vt dicat Jacob⁹ oportet non tm̄ auditoz̄ ee verbi sed eaā factoz̄ et qui offendit in vno factus est omnium reus ogru⁹ aūt orbis ꝑmo em̄ auditor in fide est docēdus qz nisi ꝑus anima fidē recipiat nō est dādus baptism⁹ qz sine fide impossibile est placere deo nec valet baptismi mūdacio si nō quantū potest bonis operib⁹ insistat qz sicut corp⁹ sine spiritu mortuus est ita et fides sine operib⁹ mortua est ideo oportet omnia seruare quecūq; mādauit ipse. cui hoc videt impossibile solā teneat et custodiat caritatez Vnde Aug⁹. dilectio fortis res est fratres vultis videre q̄ sit fortis dilectio quisq; p aliquā necessitatem non potuerit implere qđ uult deus amet illū qui implet. Et iterū dumaz scripturaz multiplicitatē habundāaā latissimāq; doctrinā sine vllo errore ꝓhendit et sine vllo labore custodit cuius cor plenū est caritate dicēte Apostolo. Plenitudo aūt legis caritas ē. Tam magnitudinē diuinoz eloquioz̄ secura possidet caritas qua dominū ꝑximūq; diligimus. Docet enim celestis vnus medicus nos et dicit. Diliges dominū deum tuū ex toto corde tuo et ex tota anima tua et diliges ꝑximū tuū sicut teipsū. in hijs duob⁹ ꝑceptis tota lex pendet et ꝓphete. Si ergo nō vacat omnes paginas sacras scrutari omnia inuoluera sermonū inuoluere omnia scripturaz secreta penetrare tene caritatē vbi pendet omnia ibi tenebis qđ ibi didicisti. Si em̄ nosti caritatē aliquid nosti. vñ et illud pendet qđ forte non nosti. et in eo qđ in scripturis intelligis caritas patet et in eo qđ nō intelligis caritas latet. Ille itaq; tenet in qđ patet et qđ latet in duinis sermonib⁹ q̄ caritatē tenet in moribus. Et iterū quanta est caritas q̄ si desit frustra habent̄ cetera si assit habent̄ omnia. Et iterū homo fide spe et caritate subnixus et eas inconcusse retinens nō indiget scripturis nisi ad alios instruendos Multi p hec tria in sollitudine sine codicib⁹ vixūt hec Aug⁹. Est eaā tm̄ bonū caritas vt nō tm̄ defectus nostros suppleat sed eaā bona aliena nostra ee faciat. vñ Oze. Alioz bona opa nostra sunt q̄ si imitare nō possumus in alijs amem⁹ et amicum fiunt quecūq; amātur in nobis. Vnde et Aug⁹. pensent inuidi quātū bonuz est caritas que sine labore nostro aliena bona nostra faat. Et iterū si amas vnitatē habes q̄ tibi habet q̄sq; in illa aliquid habet. Tolle inuidiā et meū est qđ habes. tolle inuidiā et tuū est qđ habeo luoz̄ separat caritas ungit hec Aug⁹. Per caritatē quippe est homo in participio ommiū bonoz̄ ecclesie et ex defectu caritatis amittit homo meritū ommiū bonoz̄ ecclesie et eaam bonoperis ꝑximi. Et vt dicat Hieron. Caritas est virtus in qua nec minimū opus respuit̄ sine qua nec maximum acceptum. et breuiter cōcludendo caritas virtutuz tenet pīapatū qz sine ipsa ad pfectionis culmē nemo ascendere valet. Tūc em̄ homo pfectus est qñ caritate

plen⁹ est· Demde qz magna eis mūxit erigēs eoz
sensus et eos ꝺfortās ait·et ecce ego vobiscuz sū ꝓtē
ctione dulie virtutis coopacōe labozis et opis ac eaz
sacramētali p̄sencia opis et cozpis domīca ommb⁹ die
bus vsqz ad ꝺsūmacionē seculi mclusiue cū finitis la
boziby et ꝺsūmato seculo mecū regnabitis cuiꝰ rei pig
nus est p̄sencia mee deitatis et ḡae eaz m p̄senti ex q̄
patet quāta merces pie ꝺuersacoms quale ve pig
nus future beatitudinis eaz m p̄senti fideles maneant
et ꝙ vsqz ad finē mundi fidēs non deficat quātum cūqz
tribulacoib⁹ agitē· Ac si dicat ꝝm Cri· nō excusetis
vos nec michi dicatis difficultatē muncoꝝ negocō
rum qz ego vobiscū sū qui omnia facia leuia hec Cri·
Magna ꝓmissio magnus et msupabilis dnpeus secu
ritatis·Ego mquit vobiscū sū m vobis pugno vos de
fendo michil timeatis ite securi· Si emz deus p nobis
quis otra nos dicamus ergo m deo faciemus virtutez
et ipse ad michilū deducet tribulātes nos et īmicos no
stros·et specialiter p̄dicatoꝛib⁹ m euāgelio ꝓmittē assi
stencia domini cū dicit et ecce ego vobiscū sū scz diri
gēdo sermonē ad salutē audiencū et meritū vestꝝ ꝝm
Crisō·non tm̄ loquē illis qui tunc erant nec cū illis
solū se dicat futuꝝ ee sed et p ipsos loquē ommb⁹ futu
ris qui post illos credent cū quib⁹ eaz semp erit·Non
em̄ vsqz ad ꝺsūmacionē seculi apostoli pmansuri erāt
sed sicut vni cozpozi loquit fidelib⁹ quib⁹ ounge vt ca
put membris hec Cri· Quāuis em̄ dns quo ad p̄sen
cia cozpozalē absces surus eet a discipulis tm̄ p p̄sencia
ꝺuinitatis et spiritualē mfluxū suoꝝ donoꝝ et siue gra
cie p̄sens semp manet et manebit cū fidelib⁹ vsqz ad fi
nē seculi· Sapiēs em̄ et fidelis nauta nauē nō dimit
tit donec fuerit ad portū applicata· Ecclesia vero ē na
uis et xp̄s est nauta regens ipsam qui eaz non dimisit
nec dimittet donec ad portū paradisi puemat hec eccle
sia m Apoc· de celo descēdere dicit·qz ꝝm Aug· celestis
est gracia qua deus eaz frat· Ubi Raba· Ex hoc autē m
telligitur ꝙ vsqz ad finē seculi non sunt de futuri in mū
do q̄ ꝺuinia mansione et mhabitacione fuit digni· qō
autē dicit vsqz ad ꝺsūmacionē seculi ꝝm Beda finiuz
ꝓ mfinito ponit·nā qui m p̄senti seculo manet cū ele
ctis eos pregendo et p occultos mstincꝰ spiritus san
cti dirigendo ipse cū eis post finē seculi manebit eos
remunerando et sine fine eos sua p̄sencia sciando· vñ
et Leo papa Qui em̄ ascendit ad celos non deserit ad
optatos et ipse deoꝛsū ꝺfortat ad paciencū qui surſuz
mutat ad gloriā· Manebit eaz cū fidelib⁹ m p̄senti se
culo non solū virtualiter sed eaz p p̄sencā cozpozalem
m eukaristie sacramento vbi est xp̄s totus et post finē
seculi videbunt eū facie ad faciē luce clarius· Rememo
rat autē eis vt ait Crisō·et cōsūmacionē seculi vt eos
magis attrahat et ne p̄sencia singulariter mspiciat solū
q̄ simul cū p̄senti vita dissolui sed et futura bona et si
ne fine mansura quasi diceret tristia que sust mebitis
simul cū p̄senti vita dissoluent cū et totū seculū in ꝺsū
macionē deuemat· bona autē quib⁹ paciemini sunt in
eternū mansura hec Cri· Considera nunc bene discipu
los et ea q̄ modo sunt eis dicta qz sunt valde magnifi
ca Stat m magna iocūditate cū dño manifestat eis
qualiter est dns ommū dat eis mandatū de p̄dicādo et
dat formā baptismi dat et vigoꝛē p maximū dū dicit
ꝙ semp cū eis erit· Et statim benignus dns familiari
ter mter eos p̄dicans et loquens de regno dei magna
eos iocūditate replet et letica menarabili· Videꝛ
quantā cōsolacionē dat eis et quot ostendit signa ca
ritatis Apparet ꝙ isti dommū cū desiderio et solliatudie
expectare cupauerunt et ideo eū leti aspicere meruerūt
Sic et nobis cōtingere sentiremus si m expectādo do
mmū et aduentuz eius fervidi et solliati essemus· Per
istos quib⁹ dns m monte thabor apparuit otemplatiu
designatē qz m hoc monte transfiguratus dicit et tali
bus ipse frequenter apparere dignat· Demde dns ab
eis discessit et mozesolito ad sanctos patres redijt· di
scipuli vero cuz magno gaudio remanserunt et postea
m Jherusalem redierunt·

Sequitur Ozacio·

Omine Jhesu xp̄e fili dei viui qui coꝛda di
scipulozꝝ de morte tua dolencū tue exhibicō
ne p̄sencie gaudio incredibili m monte eis
apparens pfudisti Da michi misero vt nunc celsitudi
nē pfectioms ascendens in yma studea desideria terre
noꝝ calcare et ab mfimis voluptatib⁹ ad eterna deside
ria transire quatenus te merear quoniaz m altitudine
celoꝝ videre fac eaz dñe me omnia que mādasti ser
uare et mane nobiscum m hoc seculo ꝓtegendo et diri
gendo ac post finē seculi remunerando et sine fine tua
p̄sencia saciando Amen·

Epilogus apparicionum domini post resurrectio
nem Capitulum·lxxxj·

Dices igit·xij· apparicōes post dñi resurr
rectionē vsqz ad ascensionē absqz duab⁹
cū ascensione ꝓme dicēdis et sic appari
cōes·xiiij·fuerūt de quib⁹·x· in euāgelio
scripte fūt Potes eciaz meditari de pl'ib⁹
nā verisimile ē ꝙ benignꝰ dns sepe matrē et discipu
los ac magdalenā dilectā discipulā visitauerit cōfoꝛ
tās et exhilarās eos q̄ sic vehemēt de sua passione o
reristi et cōtristati fuerant· Qd autē beatus Augꝰ·senti
re videt loquens de tpe post domini resurrectionē nō
omnia mquit scripta sunt· Crebra em̄ erat cū eis con
uersacio pusqz ascendisset m celuz·et forte ipsi sancti
patres maxime abzahaz et dauid ad quos specialiter
facta fuit ꝓmissio filij dei veniebāt cū eo ad videndu
illā excellentissimā filiā suā matrem domini q̄ p eis et
ommb⁹ gracia muemt et redempcionē genuit· O qz li
benter eā cōspiciebant et qz reuerēter se eidē mclinabāt
et omm qua poterant benedictione cōplebant quam
uis ipsi non viderent ab illis qui cozpozaliter ibi erāt
Potes eaz hmc cōsiderare benignitatē caritatē et humi
litatē domini mozesolito q̄ m ommb⁹ factis eiꝰ relucet
ꝙ eaz postqz gl'ose vicerat et resurrexerat pegrinari

adhuc p dies·xl· voluit vt suos discipulos cōfirmaret et roborare· digne nāq; post tot ānoz curricula post tot labores ⁊ afflictiones post tā crudelē ignominiosaz ⁊ acerbā mortē poterat triūphatoz ad suā gloriā remea re et apostolos p suos angelos confortare p suo nutu et cōfirmare· Sed hoc non placebat caritas sua perso naliter voluit cōuersari cū eis et veritatē resurrectio: nis multis pbauit argumentis id est sensibilib⁹ et eui dentissimis signis multa in corpore ppio ostendens p ter naturā corporis immortalis vt sic veritatē resurrec: tionis astrueret et ab apostol' eoruq; posteris omnē ommino causaz hesitacionis āmoueret· In corpore enī ppio cicatrices ostēdit cū tñ a natura corporis immor talis penitus aliena sit omnis deformitas cicatrias cō medit cū esset bibit cū tñ corpus spirituale alioz ali moma misericordie ingeat· Sed sciendū est alios a dño āte mortē suptos in eius alimonia cessisse q illos in se cōuertit post resurrectionē vero suptos nullā ei alimoniā pbuisse q illos in se non conuertit cū haberet corpus glorificatū et incorruptibile· sed mor spiritua li eius virtute absuptos sicut absumitē aqua missa in ignē. Aliter enī absorbet aquā terra siccans aliter exsic cat radi⁹ solis calēs illa absorbet et in se trahit indigēta iste exsiccat et consumit potentiā· Mīducauit ergo dñs post resurrectionē potestate nō necessitate vt eo modo resurrectionē et vitā veram non ymaginariā ostende: ret. Si enī non esset veritas resurrectionis potius esset fructus passionis. Vnde Aug⁹· Et de saluatore q̄z fides xp̄iana non dubitat quin post resurrectionem in carne spirituali·& tñ vera cibū et potū cū discipul' sūp: serit non alimentoz indigentia sed ea et qua hoc pote rat potestate· Non enī edendi et bibendi talib⁹ corpo: rib⁹ auferet̄ potestas sed egestas quoniā certo et nullo labili munere immortalitatis induent̄ vt nō nisi velit possibilitate nō necessitate vescant̄ hec Aug⁹· Preter hec argumenta lucas scribens hystoriā actuū aposto loz pont et alia·fuit argumentū vere resurrectionis q̄ per dies·xl·multiformiter apparuit eis loquens de regno dei· Non est intelligendū q̄ singulis·xl· diebz apparuit eis sed q̄ infra numeruz tot diez pluries appa ruit exhibens se oculis ad videndū et manib⁹ palpādū cū eis comedendo et bibendo sicut ante consueuerat vt re surrectionē suā pluribz modis ostenderet· Sed ad de monstrandū gloriā sue resurrectionis nō decebat cū cū illis conuersari vt pius cōtinue ne putaret̄ ad vitam mortalē resurrexisse. facto ergo intervallo apparuit discipulis et non conuersabat̄ continue cū eis vt ostende ret se resurrexisse ad immortalē vitā ab hominib⁹ hui⁹ vite separatā· Itaq; non statim post resurrectionē ascē dit vt multiplicaret resurrectionē p̄baret et discipulos desolando refoueret et vt nostrā informaret patientiaz q̄ debemus equanimiter expectare mercedē nostram Vnde sicut fuerūt·xl·hore mortis eius sez quatuor pa rasceues vespertine et·xxxvj·duaz noctiū et vnius diei ita·xl·diebz cū eis conuersatus est post resurrectio nē q̄ diuina desolacō excedit humanā tristiciā p eis fa ct hoc et p nobis sed non aduertimus dilexit et dilig git sic vehementer et nō diligit̄ cū tñ ad talē et tñ ig nē non solū calefieri sed eā ardere deberemus· Vnde Beda resurrectionē suā certā et veram multis et varijs documentis psuadere dignatus est p̄ter edificandam fidē et fugandā de corde pfidiā omnēq; dubitacionē de sua resurrectione tollendā· Vnde eā Heron· Xp̄s di citur triplex panis subaneriaq⁹ in incarnacione reuersa tus in resurrectione triticeus in nude deitatis ostensi: sione. Panis subanericius est deus homo·nā quid est deus nisi vita et panis·quid est homo nisi cinis et pul uis et quid est in vna psona deus latens et homo patens nisi panis subanericius· Panis ergo subanericius est panis sub anere deus latens sb homine ⁊ hoc erat xp̄s ante resurrectionē panis reuersatus est econuerso ho mo deus sez post resurrectionez· p̄us enī quasi cinis panē occultauit post vero quasi panis a nere celauit q̄n enī habuit corpus glorificatū tunc humanitas in eo quasi celata fuit· Vnde ante passionem humanitas in eo manifesta fuit deitas latebat et ideo tunc p mira: cula et p̄dicacionem deitatē p̄bare et mundo ostendere oportebat· Post resurrectionē vero magis p̄bacom humanitatis q̄ diuinitatis insistebat· vñ nunc visu ta ctu esu et multis alijs argumentis se vez ē hominem ap̄bauit· Panis triticeus sine omni anere est sine fur fure sine emgmate sed de similia purissima hec est nu: da deitas hic panis est deus deus verus· Nā quocōm non sufficiat semel dicere deus· vox enī quota est deus deus meus hec faciat michi deus et hec addat vt sit de⁹ deus meus· Quid enī p̄derit michi deus si nō sit deus meus hec Heron· Et sciendū q̄ non iniquis hominib⁹ et mundi amatoribz sed solis apostolis alijsq; fidelib⁹ post resurrectionē suā saluatorē apparuisse legimus. neq; enim quemens erat vt xp̄s a mortuis resurgens ta: ctusq; iā eternus et immortalis iniquis hominib⁹ deo mortuus et a vita q̄ xp̄s est separatis se manifestaret· Vnde et ante dixerat adhuc modicū et mundus qui sez modo videt me oculis carnis iā nō videt me. vos aūt videbitis mē· Vnde Theo·de cetero non cōuersabat in ter plebem q̄ sez post resurrectionē conuersacio eius nō erat digna hominib⁹ sed diuina magis qō eā forma est resurrectionis future in qua sicut angeli conuersabi mur et filij dei hec Theo· Manifestauit autē se disci: pulis suis et alijs fidelib⁹ vt visus videret̄ a viuentib⁹ Vnde dicit Aug⁹·q̄ qui resurrexit non est visus nisi a suis· Vnde et in actib⁹ hunc deus suscitauit tertia die et dedit eū manifestū fieri non omni populo sed testib⁹ predestinatis a deo nobis qui manducauim⁹ et bibim⁹ cū illo postq̄ resurrexit a mortuis· fuit autē cōuenies q̄ non omnib⁹ sed testib⁹ tñ predestinatis resurrectio: nē suā manifestaret q̄ infima p media reduat in sup ma et iō quosdā meditatores elegit p quos vniuer: so orbi resurrectio manifestari posset· Sic g̃ domin⁹ p dies·xl· multiformiter apparens discipulis ac eden

loquensq; cū eis et argumentis nos illuminauit ad fidem et p̄missis erexit ad spem vt sit tandē domus celitus datus accenderet ad amorē. Et ꝑm Iero. ostendit immortalitatē mortalibus ad grauē actionē debitā vt intelligamus quid fuerimus et sciamus quid futuri erimus. De misterio autē p̄dictaꝝ apparitionū et duaꝝ sequentium sic dicit Beda hac ergo frequentia carnalis siue manifestationis ostendere voluit dñs in omni loco se bonoꝝ desiderijs p̄sentē ee diuinitus. Apparuit nāq; ad monumentū lugentibus feminis adest et nobis eius absentiae recordationē salubriter ꝛristatis. Occurrit reuertentibus a monumēto vt agnita resurrectionis gaudia p̄dicaret adest et nobis dū bona que nouimus p̄mittit fideliter ānunciare gaudemus apparuit in fractione panis his qui se pegrinuz ee putantes ad hospitiū vocauerunt adest et nobis cū pegrinis et paupibus quecūq; possumus bona libēter impendimus adest et nobis in fractione panis cū sacramentū corporis eius sez panis et vini casta ac simplicia cōscientia ac sumimus apparuit in abdito de sua resurrectione loquentibus adē et nobis qui modo eius dono idē agimus adest et nobis semp cū ab extrinsecis operibus ad tempus vacātes de eius gratia locuturi quemimus. apparuit cū foribus clausis cū discipuli metus metu ualdeoꝝ residerent. apparuit cū immorato eodē metu aptis eius gressibus in montis verticē quererent. Affuit quondā confortaturus suo spiritu ecclesiā cū ab infidelibus p̄meretē et ad publicum venire ac dilatari p̄hiberetē adest eidē et nunc cū indurato ad fidē culmine regali terroꝝ quelit p̄secutionis et omnis mundi sublimitas apostolicas est substrata vestigijs. apparuit piscatoribus eosq; diuinis aduuit beneficijs adest et nobis cuiꝝ necessaria vite temporalis recta intentione curamus tristisq; nostris laboribus subsidiū adiungit sue pietatis. apparuit recūbentibus ad elt et nobis cū iuxta apostoli monita siue mādducamus siue bibimus siue aliud quid agimus omnia in gloriā dei faciamus. apparuit p̄mo in uidea deinde in galilea post hec in uidea rursū die quo ascendit in celum aderat ecclesie cui p̄mo solus uidere terminis claudereē adest modo cū uidis ob culpā p̄fidie derelictis trāsmigrauit ad gentes et aderit in futuro cū ante finez seculi reuertetē ad uidēā et sicut Apo. ait intrante genaū multitudine sic omnis israhel saluus erit. Nouissime illis apparuit ascendens in celū aderit et nobis vt eum post mortē ad celos sequi mereamur si ante mortē eum in bethaniā unde ascendit id est in domū obedientie seq̄ curamus. Ipse etenim celos ascensurus bethaniā venit. qui sicut Apo. ait factus est obediens usq; ad mortē mortem autē crucis ꝓpter quē et deus illū exaltauit. venimus ibidē et nos si quē ille mouet agimus quē p̄misit intendimus. Esto fidelis ait usq; ad mortē et dabo tibi coronā vite fitq; ipsius gratia largiente vt qui nobiscum usq; ad vite huius terminū manet post hāc nos vitaz ad videndū seculi vite celestis p̄mia subleuet hec Beda

Sicut ergo quadragesimā sic et quinquagesimā xp̄s nobis sacrauit et nos utraq; sollemnitate Mistice instituit. de quibus simul Beda sic ait utrāq; sane hāc sollemnitatē hoc. xl. et. l. non quorūlibet hominū sed ipsius domini ac saluatoris nostri p̄ma nobis sanxit auctoritas. xl. videlicet meo q̄ dieb; ac noctib; xl. ieiunauit in deserto victaq; uersuta tēptatoris ministerijs fruebat angelicis ubi suo nos informauit exēplo qz p macerationē carnis aduersarij spiritualis machinas euitare et ad angelos debemus ascensum puenire Postea. l. nobis gaudia in eo seruando monstrauit q̄ post resurrectionē seipsū discipulis unus in multis argumentis p dies. xl. p̄buit et illos sue frequētia uisitationis letabundū hoc tps habere designat ac festū in quo non solū futuri seculi gaudia que cū illo sumus habituri p̄signauit vez et ineffabilē arca nos sue pietatis affectū ostendit qui deposita iā infirmitate corporis et p resurrectionis uirtutē in celestē gloriā immutata dignat adhuc tū discipulos interē omnio vt sanos eos habere possit in celo et p̄cepta quib; ad regnū dei puenirent uiuacius ipsa familiaritate commendat atq; illius tē pōris memoria roborat de quo eis āte passionē suā p̄mittēdo p̄dixerat et ego dispono vobis sic disposuit michi pat meus regnū vt edatis et bibatis sup mēsaz meā in regno meo ß et in celū ascēdēs nequaq; eis p̄ste sue p̄sentie dulcedinē abstulit sed eā dem potius p̄misso spūs sancti carismate cumulauit. Demaz mox illi regressi sunt in ierusalē cū gaudio magno et erant sp in templo laudātes et benedicētes deū Hoc q̄ nobis gaudio ac laude et benedictione celesti qua spūs sancti p̄stolabamē aduentū usq; ad die quinquagesimū quē greca pentecostē appellāt sollēnitatis huius letaā docuerūt ee celebrandā. Merito ergo sacrosanctis diebus his nos maioribus epistolis atq; p̄mis celestibus uacamus ob reuerenaā dominice resurrectionis ob memoriā dñica ductus cū discipulis simul et ob spē future nostre quietis ac vite immortalis sed et genu in oratione minime flectimus qz flexio genuū penitentie et luctus est uidelicet q̄ eā omnib; diebus dominicis obseruandū ꝓpter eiusdē resurrectionis dominice vel nostre sacramenta patres instituerūt. Recte ergo q̄dragenario nūo diez ieiunuz animē celebramus vt p hoc spiritualius admoneamur qz quādiu in mundo viuimus p celestiū p̄miorum adeptione semp laborare debemus. Recte eā quinquagenario diez numero statū future nostre beatitudinis in ymagine venerantur ieiuna videlicet relaxādo allelua canēdo stantes orando que sunt aptissima ꝓprie quietis resurrectionis et laudis p̄fatia hec Beda.

Sequitur Oratio.

Omine Jhesu xp̄e p gloriosaz resurrectionez tuaz qua discipulis et fidelibus tuis unus et immortalis apparuisti p gratissimam moraz et colloquia et dulcissima q̄ cū eis p quadragīta dies fuisti in quib; multis argumentis apparens eis et loquens de regno dei eosq; cōfortans et cum eis cōuescens vt

resurrectionē verā in te ꝓbarēt ⁊ crederēt totalē dubi
tacōem de ipox cordibus abstulisti obsecro te Jhesu
bone et pie da michi inter testes pordmatos a dco te
stem fieri rsurrectionis tue non lingua tm̄ ⁊ verbo sed
ope et caritate Amen.

De ascensione dñi nostri Jesu xpi. Ca. lxxxij.

QJrca ascensiōz dñicam te vigilē ee optet
naz hec sollēmtas valde solēnis ē vt mfra
patebit et saltem hoc ad attencōnem te ami
met amplius q nūc dominus opleto sue pe
regrinacōis cursu est ꝑsencia corporali re
cessurus vnde ipius verba et facta sunt attencius cō
sideranda. Quelibet em̄ anima fidelis debet sponsū suuz
dominū deū suū in eius discessu diligentissime et vigilā
tissime obseruare et que p eū dicūtur et fūt viscerios
mente amplecti ac eidem se devocius et humilius re
cōmendare et totaliter animū suū ab alijs abstrahere.
Quadragesimo aut̄ die a resurrectione voluit dominꝰ
ascendere vt demonstraret eos qui decalogū legis per
quatuoz euangelia ipleuerī posse celū scandere. Tunc
itaq sciens dominꝰ Jhesus q venit eius hora vt tran
seat ex hoc mūdo ad patrem cū dilexisset suos nūc vere
m finē dilexit eos Accipiens igitur de paradyso terre
stri sanctos patres et omnes illas scās et benedictas
animas ac benedicens helye et enoch ibi remanētibꝫ
et ad huc viuentibꝫ venit ad vndecim discipulos suos
qui erant m̄ monte syon cū matre ipius ⁊ alijs omēs
siquidez tam apostoli q̄ alij discipuli nec non ad mu
lieres habitabant m̄ monte syon sed m̄ cenaculo in q̄
dominus cenauerat habitabant tunc maria et vndecim
discipuli scz apostoli ceteri vero discipuli et mulieres
ac cūctaq; pdiuersa hospicia erant diuisi dum ergo recū
berent seu comederēt vndecim apostoli m̄ illo cenaculo
cū beata virgine et forte alijs q̄ dignioz tm̄ fūt ex
pīsse apparuit eis dominus ⁊ comedit cū eis benigne ma
gister ante discessū suū in signū et memoriale spiritua
lis dilectionis et gaudij quia cū apostoli nō erāt cū
amplius in carne visuri ideo antq recederet mandu
catut cū eis quēadmoduz amia cū abmunem separi
debent simul manducāt et bibūt. Ommbꝫ igit simul hō
ra tarda comedentibꝫ cū letitia magna m̄ hoc vltimo do
mini sui otuio vt oēs testes ēent et narrarēt que cō
muniter viderūt et audierunt sciens dominus Jhesus
tēpus ē ut reuerteret ad eū q̄ misit ipm̄ exprobrauit illꝫ
incredulitatē eoz q̄ prius habuerunt vt succederēt
credulitas et duricia cordis lapidei ut succederet cor ca
neuz caritate plenuz q̄ hijs qui viderant eū surrexisse a
mortuis non crediderant misi et ipi cū viderēt cū itaq
post resurrectionem suam euangelū ꝑdicantes gentes
credide erant eū resurrexisse quem non viderant ergo
inexcusabilis es si testimonio videntis rez de qua testat
nō crediderīs exprobracō est obiectio exprobro q̄ probū
fuit q̄ tantis visis argumentis resurrectionis et tantis
auditis signis per testes ꝓpositis nō crediderūt quam
uis em̄ petrꝰ et maria magdalena et duo illi discipuli
quibꝫ in via dñs apparuit certissime firmissimeq; nun
ciarēt dominū resurrexisse seq; illū vidisse ceteri tamē
illis non credebant. hanc aut̄ exprobracōnē maxime
tūc dñs feat cū ad ꝑdicandū p vniuersū mundū disci
puli ire debebant q̄si daret eis intelligere et dicere mi
tomagis debetis vos nunciantibꝫ resurrectōez meā
credere antq̄ me videretis q̄ gentes q̄ credēt vob̄ ꝑdi
cantibus euangelium ⁊ me nō videbunt Post illā q̄
exprobracōem dixit eis ut irent m̄ mundū ad predican
dum Idarco eciam tūc eos increpauit cum corpaꝝ
reliquit ut defectum suū cognoscentes remanerēt hu
miliores ostendens eis m̄ suo discessu q̄tū ei humilis
tas placet q̄si eam peculiariter eis dē recōmendaret vt
verba q̄ recedens dicebat m̄ cordibꝫ audiencū graus
impressa remanerent Post increpacōem igit admo
nendo dixit eis Euntes ⁊ continuis ꝓficibus in predi
cando ꝓficientes Jn vniuersum mundū non in tide
am tm̄ predicate euangelium quod omnem aliam do
ctrinam precellit sicut caput corpori ꝑeminet Qnia
sm̄ innocencium euangelium est verbū verbi quod
erat in principio apud deum sermo sermonis qui a re
galibꝫ sedibus venit sapia sapiencie que attingit a fi
ne vsq; ad finem fortiter et disponit omnia suauiter.
Predicate mq̄ euangelium michil aliud omni creature
id est omni humano generi seu indifferenter ⁊ sine ac
ceptōe oi hoi ꝑ quo facta est omnis creatura vl iō
q̄ habet ꝓncipium ⁊ incrementū seu aliquid cōe cū om
ni creatura Vnd ⁊ homo microcosmos id est minoz
mundus dicitur q̄i omnem creaturam ptinens Per ee
em̄ convenit cū mineralibꝫ Per vivere cū vegetabilibꝫ
et plantis. Per sentire cū animalibus. Per intelligere
cū angelis ideo designat nomine omnis creature Jtē
homo dicitur omnis creatura q̄ ꝓpter eum omnis cre
atura mundi videtur esse ꝓducta sumus em̄ quāmodo
fines omniū Vel omni creature cui predicandū est
et multa in scripturis inueniuntur quibus hec vna de
terminacō sufficere potest q̄le est illud Cū exaltatus
fuero a terra omnia trahaz ad meipsū s. trahenda Et
illud caritas omnia credit scz credenda Jta dicit deus
erit omnia in omnibus id est vnicuiq; sufficiencia Et
illud Omnia que audiui a patre meo nota feci vo
bis omnia s. ad salutem et beatitudinem pertinencia et
sic m̄ alijs suo modo acceptis Hoc aut̄ quod de euan
gelio predicando dicitur fiendū erat post receptōnem
et cōfirmacōem spūssancti q̄ ante non erant sm̄ man
datum xpi ab ipo discessuri Jn hoc eciā q̄ de euange
lio omnibus predicando mandatur indoctꝫ abiectio
et gencium electio apertissime monstratur Qui ergo
primus dixerit m̄ viam gencū ne abieritis nunc dicit p
dicate euangeliū omni creature id est omni nacōi pri
mo iudeo. secūdo gentili q̄ vult omnes homines sal
uos fieri ⁊ ad cognicionem veritatis venire Deinde
salutem ꝓmittendo credentibus et dampnacionem cō
minando incredulis subiunxit. Qui crediderit fide for
mata et p dilectionem operante scz p se vt in adultis

vel p alīū vt in paruul' et baptizatus fuerit baptismo
aque si fieri potuit saluus erit eterna salute a peccatis et
penis liberāte. Non enī sufficiat fides absq; baptismo p
quē aliquis incorporat xpō si assit facultas recipiendi
baptismū ab aliquo. Si autē non sufficiat baptismus
sanguīs vt in martiribus qui p xpō interficiunt ante
quā sint baptizati. vel flāmis vt habentibus fidē xpi
et desiderantibus baptizari sed puenīt mortē antequā
hoc possit impleri. per alios ergo paruuli credunt in
ecclesia sicut ex alijs trahūt peccata q illis in baptismo
remittunt in confessione aliena. Prūm est enī vt id qđ p
peccatū alienū amiserunt p alienuz auxiliū vt ecclesie
et patrimoz in quibz credere dicunt recuperare et rea-
pere possint. Qui vero nō crediderit p se vl' alīū ꝺē
nabit eterna damnacōne p meritū iustitie infidelitatis
Non ait qui baptizatus non fuerit qz p fidē sine bap
tismo saluat̄ homo cū eū excludit articuli necessitatis
non ꝺtemptus religionis. Unde qđ dictū est nichode-
mo nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu nō po-
test introire in regnū dei. Hic debet intelligi qui con-
tempserit renasci. Noli autē psumere de fide nisi ostē
das eā in ope qz sine hoc non potuit te saluare. fides
enī sine operibz mortua est sicut et opa sine fide. Unde
Gre. Fortasse autē vnusquisq; apud semetipsū dicat
ego iā credidi saluꝰ ero vez dicat si fidē operibz teneat
Vera etenī fides est q in hoc qđ verbis dicat moribus
nō ꝺtradiat et ille credit qui exercet operādo qđ credit
Unde et Jacob Quid pderit fratres mei si fidē q̄s di-
cat se habere. opa autē nō habeat nūquid poterit fides
saluare eū. sicut enī corpus sine spiritu mortuum est
ita fides sine opibz mortua est. Demde eā signa p
fidei argumentacione et confirmacione ꝓmittendo adiū
git. Signa aūt eos qui crediderūt hec sequent̄ ꝓpter
meritū fidei suo tpe et cū fuerit necesse i nomine meo
invocato et honorato id est in virtute nominis mei de-
monia eicient qđ de multis legimꝰ quibz mundi spiri
tus obediebāt linguis loquent̄ nouis hoc factū in die
penthecostes in apl'is et alijs credentibz serpentes tollēt
et auferent vel dispergent qđ de apl'o paulo patet. et
si mortiferū quid biberint non eos nocebit qđ de Jobe
euāgelista factū fuit. Sup egros manꝰ imponent et
bene habebūt qđ eā multi fideles fecerūt. Omnia enī
hec in ꝓmissa ecclesia non solū apl'os et alios maio-
res sed eā frequenter alios simplices fecisse legimus
p infidelibz cōuertendis et vt fides credencū cresceret
ac nutriret̄ et firmaret̄ miraculis qua nunc radicata et
aucta nō sic necessariū est nūc fieri sicut passim tunc
fiebat qz sufficiat ea que facta fuit solūmō legere et au-
dire et eis fidē adhibere. Si ergo queat̄ aliqs ꝑdicato-
res et fideles moderni talia signa non faciunt respondē
tur sm Gre. qz cū fides catholica sit sufficienter pbata p
miracula xpi et apl'oz eiꝰ nō oportet vltra hāc pbacō
nē reiterare apliꝰ. Sicut ea arbusta cū primo plātan
tur frequenter irrigant̄ quisq; cōtinuisse videant̄ Cū aūt
in terra radicem fixerint talia subtrahunt̄ Verūtn ꝺeꝰ
in posteris tpibus et multa miracula fiat ad cōsolacōz
fidelium ut patet ꝺe tpe martirū et confessoz Fiunt in
sm eundē Gre. spiritualiter nūc in ecclesia q olim cor-
poraliter fiebant in ea. Nā sacerdotes populū exorcizā
do baptizādo et ad penitenciā vocando ꝺemonia eiciūt
dumq; secularia verba relinquētes fidei et noue legis
misteria insonāt linguis nouis loquunt̄. Qui duz bonis
fructis exortacōnibz vitia et malicia de aliorum cordibz af
ferūt serpentes tollūt et dū hereticoz libros legūt vl'
mortifera in confessionibz vel pestiferas suasiones audi
unt si tn nō offendunt et ad prava nō pertrahunt mor-
tiferū est qđ bibunt sed eis non nocebit. qui quotiens
ꝓximos in fide vel bono ope infirmari cōspiciunt dū
eis tota virtute cōcurrunt et exemplo sue bone opera
tionis illoz vitam roborant vel animas infirmas su-
is oracōibus sanant et deo reconciliant Sup egros ma
nus imponunt et bene habebunt Que mirū miracula
tanto maiora sunt q̄to spūaliora et quanto p hec non
corpa dūtaxat si et aīe sanāt̄ In hoc eā mistruim qđ q
verbis predicamus bonis opibus cōfirmemus Item
ꝺemonia eiciunt qui ꝺemonum temptacones fide et si
gno crucis repellūt Linguis loquūtur nouis q̄ dei lau
des et verba sacra narrant dimissis fruolis et ociosis.
Serpentes tollunt q̄ ꝺtractores efficaciter reprehendūt
Mortiferū bibunt sed eis non nocet qui persuasiones
pestiferas seu amara cōuicia audiunt sed surda aure trā
seūt et p nichilo ducunt Sup egros manus iponunt
et bene habebunt qui per bona verba et opera alios a
peccatis retrahūt et in bonis confirmant Et hec sil'r sig
spūalia sunt corpalibus meliora quanto que sunt aīe
corpalibus pferūtur Et dixit eis vos aūt spēal'r estis
id est eritis testes eoz. q̄ vidistis et audistis et q̄ lo-
cutus et operatus fui in medio vestri vl' hoz supius re
scriptoz quantū ad xpi incarnacionem predicacōnem
passionem et resurrectionem Et ne turbati cogitarent
quō nos homines ꝺeoꝛ testimonū perhibebimus
gentibus et uidis qui te ocꝺerunt Subiungit Et e
go mitto id est mittam ato et de propinquo ponendo
pūs p futo et rōe cīnitudis et rōe xpi pūs tpis Pro
missū vobis auxilium patris mei i vos id est spm scm
in signo visibili ut sufficiatis ad testandū et predicāꝺ
ostāt vbiq; veritatem euāgelij pr enī pmisit cū dixit
Effundam de spū meo super omnem carnem et qz filiꝰ
pmisit dicens Cū venerit paclitus quē ego mittam
vobis a patre meo ideo et pater pmisit cū opa trinita
tis sunt indimsa qui licet procedat ab vtroq; est tn pa
tris auctr spiracōis Et ne imperfecti predicare presu-
rent adiunxit Vos aūt qui debetis esse testes mei sede
re et manere hic in civitate irl'm quoadusq; induami
sq; undiq; tamq; armatura spūali virtute non humana
sed celesti id est spūs sancti grā ex alto id est de celo. hoc
idem tangitur in actibus cū dicitur Et conuescens id e
simul cū discipulis comedens precepit eis ne ab irl'i-
mis discederent sed expectarent ꝓmissionem patris
q̄i dicerat Hic et ibi nō estis sufficientes ad predicāꝺ

constanter veritatem euangelij donec confirmati fueritis per donum spūs sancti ut stetis ante reges ꝛ pre
sides intrepidi Unde Cryſ. Sicut milites mlt̄os in
uasuros nemo simt exire donec armati sint sic ꝛ discipulos ante spūs sci descensum ad oflictum egredi nō
permittit Cur aūt non xp̄o presente vel eo discedente
stati spūs ſ. venit Decebat eñ eos fieri cupidos rei ꝛ
dei reape gracam Tunc eñ ad deum magis erigim̄
cū melibit necessitas Diat aūt donec mduamini virtute exalto nec expressit qñ ut sint mgiter vigiles. qđ
igitur mraris si diem nouissimum non pandit vbi di
em hunc primum pandere nolut Hec Cryſ. Licet
ergo xp̄us dixisset discipulis scripturaꝝ intellectum
et cōmisisset predicacōis officium tñ distulit execucōz
predicandi vsqz ad spūs sancti receptōem m signo visibili per hoc mſinuans qđ predicans actu prius debet
habere suffragantem sacre scripture notiam ꝛ gratam
spūs sancti p inspiracionem scz qđ non sit ociosus sibi de peccato mōtali Debent quippe predicatores sedere in ciuitate id est in claustro vbi debet esse animum vnitas vacando ibi studio ꝛ contemplacōi ut ibi hauriant quod
postmodū in predicacōe alijs effundant Unde Iero⁹
Nichil nobis rectū videatur nisi quod discimus ut p⁹
multū silenciū de discipulis magistri efficiamur docemus aūt oīs m ecclesijs quod nescimus omnes
alias artes absqz doctore non discimus sola hec tā vilis ꝛ tam facilis est ut preceptore vel doctore nō egeat Unde ꝛ sm eundē Gre. notandū est quia sunt qđs
a predicacionis officio vel mfectio vel etas phibet
et tñ precipitacio impellit Qui āmonendi sūt ne dū
sibi tm̄ onus officij preapitacōe arrogant viam sibi
subsequentis melioris abscidant Et ut considerent qđ
ipsa veritas que repente quos vellet roborare potuisset ut exemplū sequentibus daret ne imperfecti predicare presumerent Postqz plene discipulos de virtute
predicacōis instruxit illico adiunxit. vos aūt sedete m
ciuitate quoadusqz mduamim virtute exalto In ciuitate quippe sedemus si mtra menciam nostraꝝ nos claustra constringimus ne loquendo exterius euagemur
ut cū virtute diuina perfecte mduemur tunc qđi a nobismetipsis foras eciam alios instruētes exeamus hec
Gre. Comedunt igit̄ ꝛ gaudent discipuli pter pñaam dñi sui sed michilominus pter discessū ei⁹ turbati
Tanta eñ amoris teneritudine eum diligebant qđ e
tiam verba discensionis sue eq̄ aīo sustinē nō poterant
Cūqz comedissent eduxit oēs verbo ſ. nō manu foras
id ē extra ciuitatē in bethaniā. i. adūſ⁹ bethaniā qz mōs
oliueti ad quem exierunt est m via versus bethaniam
Bethania m latere montis oliueti est sita Eduxit eos
foras ut viderent eum ascendentem per hoc mſinuans
qđ ciuitas tumultuosa nō est locus aptus ad diuinoꝝ
contemplacionē prius eduxit eos foras extra ciuitatē
ut signficaret non habere nos hic manentem ciuitatē
dēde in bethaniam que mterpretatur domus obediēcie vt qui ex obia descendit ꝛ humiliatus est ad morte
ostendatur ex meritō obedience ascendisse ꝛ exaltat⁹
in celum sm illud humiliauit semetipsū factus obediens vsqz ad mortem pter quod ꝛ deus exaltauit illū
et ut signet p obediēce opa eos transituros ad celestia
et qđ non est ascensus in celum nisi per obediencie meritum Sic ergo inobediencia hominem de paradiso eiecit
sic obediencia introducat Ite sm Bedam eduxit eos m
bethaniam pter situm ciuitatis ville q̄ in latere montis
oliuarum est posita quia obedientis ecclesie videlicet
domus in ipsius sūmi montis id est xp̄i latere fidei spei
dilectōisqz fue fundanta locant. Postqz ergo eos
foras duxisset dixit eis qđ in montē oliueti transirēt et
inde eum in celum ascendentem viderent quia inde ascendere volebat in celum et tunc disparuit ꝛ euanuit
ab oculis eoꝝ per montē mtelligit eminencia spūs in
contemplacōe per oliuas aūt pinguissimi spūs dnoco
vlterius vero post ista non restat nisi saltus amme i
celū Igit̄ apli vndeam cū matre domini ac alijs discipulis ꝛ mulieribus vnanimiter statim venerunt in
montem oliueti et ibidem itez eis apparuit Ecce quō
habes hodie duas apparicōes Conspice nunc bene eos
et cuncta que fiunt Considera michilominus scōs patres ibidem mvisibiliter existentes quō libenter et reuerenter mtuent dominam ꝛ affectuose benedicunt per
quam tantum assecuti sunt beneficium quomō eciam
intuentur illos excelsos pugiles ꝛ duces diuini exercitus quos inter oīs ad expugnandum ꝛ vincendū
vniuersum mundū elegit dñs Tunc quidam ex hys
qui conuenerant cepernt eum interrogare dicentes.
Domine si in tpe hoc restitues regnum israhel Quidam impiti ꝛ carnal⁹ sapientes videntes alienigenam
regnare ꝛ iudeos sub pressis esse considerabant qđ reg⁹
ipsum naconi redderetur iudaice ꝛ querebant de restitucione regni israhel tpalis ꝛ si rex iudeis daretur hoc
tpe putantes tunc a domino regnum restituendū et
a dño alienigenarū ſ. gentiliū q̄ iudeis dñabantur liberandū sicut ꝛ duo discipuli putabant dicentes Nos
aūt sperabamus qđ ipse esset redempturus israhel
ac si isti mterrogantes eum dicerent Nunqđ hoc tpe
regnabis sicut ꝛ salomon ꝛ dauid ꝛ dominaberis nacionibus Alij vero magis instructi scientes restitucōz
illam non nisi finaliter futuram ſ. circa tps iudicij gerebant de restitucōe regni spūalis ſ. liberacōe et dilatacōe
ecclesie Ac si dicerent Nunqđ in hoc tpe facies quod
promisisti ecclesie Unde Aug⁹ Ergo discipuli xp̄i deducturi aspectu ascensurum xp̄m mterrogauerunt et dixerunt ei dñe si in hoc tpe presentaberis et quando regnum israhel Quod regnum israhel de quo dicamus
aduenire regnum tuum Quando regnum tuoꝝ quādo regnum humilium qđ tu typus superboꝝ Quando venturum sit quid ad te Sic vnde quasi hodie vēturꝫ sit ꝛ nō timebis cū venerit Hec Aug⁹. Dñs aūt
sup hoc nō ctificauit eos eqđā tm̄ mſiōe i eius posito
possent mtelligere restitucōz illā mlt̄is tpib⁹ differēdā
Non est mquit vestꝝ nosse tēpora vel momenta que

pater posuit in sua potestate .i. num tempora et momenta vsq; ad finem seculi q̄ tm̄ patent scientie patris mei non est quippe aliquorum nosse tpa vltra qđ reuelatur vel traditur p scripturas qz hoc est pfūpecōis ⁊ sm̄ scripturas nosse est eruditionis. Ac si diceret ad vos non pertinet scire futura q̄ m̄ sola dei dispositione sunt posita de quorum nūo est regni vnitatis restitutio. Nā ipsū restituendū nō est carnaliter sed spiritualiter qñ arca finem seculi videt credēt in xp̄m q̄ fuit rex ipsorum et qñ regnabit in domo jacob vere sine fine seculi meternū. Nichil in quā ad vos querere de secretis huiusmodi nec ad ea perscienda estis ydonei sed de hijs q̄ ad vos spectāt estote solliciti qz reuera accipietis virtute spiritus sancti supuenientis in vos cuius virtute fortificati et purificati vt possitis verba mea loqui et doctrinā meā ferre eritis michi testes ouersationis et doctrine mortis et resurrectionis mee p̄mo in jherusalē secundo in tota judea postea in samaria tandē vsq; ad vltimū terre. Ac si tacite diceret ante regni illius restitutionē nō solū jherosolimā sed et omnes fines videre et samarie ac eā mundi terminos p arcanū euāgelij fama peruenit. p̄mo siquidem p̄dicatū est euangelium in jherusalē sed ppter lapidationē stephani et mortē jacobi gladio occisi egressi sunt de jherusalē p̄dicantes in finibus videre. postea aūt trāsierunt ad samaritanos. Inde p̄cesserūt p mundum ad alios. Vbi Aug⁹. Quo aūt pacto ab apl̄is est p̄dicatio ista opleta qñ adhuc vsq; fūt gentes in quibus modo cepit et in quibus nondū cepit impleri. Sō vtiq; hoc a dño sic mandatū est apl̄is tamē ipsi soli quibus tūc loquebat tm̄ minus fuerunt impleturi sed sicut eis solis videt dixisse Ecce ego vobiscū sū vsq; ad cōsummationē seculi qđ tn̄ eū vniuersa ecclesie p̄misisse q̄ alijs morientibus alijs nascentibus hic vsq; in seculi cōsummatōz futura est quis nō intelligat hec Aug⁹. Et qz euāgelium p̄mo p̄dicatū est in jherusalē. inde est q̄ audita p̄dicatione euāgelij vertim̄ ad orientē quasi ad jherusalem gradas agentes et dicentes gl̄a tibi dñe qz inde venit ad nos euangelium. Vñ scriptū est de syon exibit lex et verbū domini de jherusalē. Vñ et Aug⁹. Cepit enim ecclesia ab jherusalē ista terrena vt gaudeat in deo in illā jherusalē celesti. Abhac eā inchoauit ad illā terminat in illa tota ecclesia erit ab ista exordium fidei sūpsit hec Aug⁹. Sed verba euāgelij lenita pnunciaturus vertit faciē ostia aquilonē vt ostendat verbū dei dirigi contra eū q̄ p aquilonē designat scz ostia diabolū qui dicebat in corde suo sedebo in latere aquilonis et ero similis altissimo. Et dñs Jhesus postq̄ locutus est eis q̄ ad eruditionē suā ptinebāt et consolationē vnūquēq; osculatus est in mutuo amore cordis sui. qz sm̄ Ambro. apostolis reliquit oscula pacis. Deinde valedicēs eis eleuatis manibus vt suos patri offerret benedixit eis scz bona optando p̄mittendo cōferendo vt eos contra hostem munirēt et bonis celestibus augeret. Et vt dicat Theophorte in hac benedictione vim cōseruatiuā eis influxit vsq; ad spiritus sancti aduentū. Ex loco isto duxit ecclesiā in consuetudinē q̄ episcopi in fine misse debēt benedictionē. Vbi Origē. q̄ aūt eleuatis manibus benedixit eis signat q̄ decet benedictē ozanatū ee varijs opibus et ardus respectu aliorum. sic enim manus tollunt in altū hec Origē. in recessu suo benedixit xp̄s discipulis sicut pat recedēs a filijs benedicat eis et b̄ fecit eis primo ppter maiorē eorum necessitatē. sm̄ illud cū essem cū eis ego seruabam eos quos dedisti michi ait. vbi petit eos post recessū suū seruari a malo. Secundo ad ostendendū finalē et pseuerante erga eos suā dilectionē sm̄ illd cū dilexiss̄ suos q̄ erāt in mundo vsq; in finem dilexit eos instruxit eā p hoc supiores in ecclesia vt recedētes a subditis benedictionibus eos deo omendēt. Dijs finitis ad orientē versa facie. vt dicat Dam. cepit sua ppria virtute nō aliena eleuari ab eis et ascendere videntibus illis quos scz tanta visione dignabat et videndo deducentibus vt scz desiderū veniendi ad ipsum in eis exaltare tur et triūphaliter ppio motu p dotē agilitatis in celū supmū vñ venerat ferebat. tunc mater et omnes alij aspicientes eū in celū eleuari paduerunt in terrā adorā tes et ppter discessū lacrimas tenere nō potuerāt. mitū tn̄ gaudebāt q̄ ipsū sic gloriose celū petere cernebant O q̄ libenter mater cū filio de hoc mundo recessisset. ⁊ eā ad tp̄s hic manere dñs voluit qz ppter confirmādos credētes vtile et expediens fuit. Nostre eaā fidei necessarium erat qz ipsa post ascensionē domini inter apl̄os cōuersando multa eis reuelauit q̄ de misterijs illis cognouerat. Vñ Anshel. Sed O bone Jhesu istius tue dulcissime matris pissime fili quō pati potuisti vt te in regnū gl̄e tue remeante illā quasi orbatā in miseriis mundi relinq̄res et non eā statim regnitura assumeres. Erat vt michi videt necessaria nostre fidei ouersacio sua post ascensionē domini inter apostolos eius qz licet ipsi p reuelationē spiritus sancti edocti fuerūt omnē veritatē in parabilitter tn̄ manifestius ac eminenaus ipsa p eundē spiritū ipsius veritatis intellexit pfunditatē ac p hoc multa eis p illā reuelabant q̄ in se non solū simplici scientia sed et ipso effectu et ipso experimēto cognouerat de misterijs eius dē domini nostri Jhesu xp̄i. nec dilatio fue assūpcionis quoquō iactu tam inferre valebat inmensitati amoris et gaudij sui qñ ipa pfectio amoris ⁊ gaudij ita illā refocillabat plenitudini sui vt incapū ei ad augmētū amoris et gaudij magnope fieret q̄ illic se ee videbat vbi deū quez p cunctis amabat velle magis sciebat. Igit et vbicūq; erat et ipsa in deo et deus in ea iocūdabat qua ipa iocunditate felix hoc p ceteris vbiq; fieri cupiebat qđ sapienae dei potissimū placere intelligebat hec Anshē. Et est notabile q̄ dñs suos p̄mo de cuitate eduxit. secundo eos in bethaniā duxit. tercio eis benedixit. quarto ascendit in quo datur intelligi q̄ peccatores p̄mo educat de peccato. secundo in bethaniā id est in domū obedienae ipsū duat statū eius mutādo. tercio eis benedicat gracia replendo. quarto ascendit id est ascendere faciat ad supiora trāsferendo. Et ascendēs dñs Jhesus duxit

se cū illā multitudinē nobilē scz cāptiuā captiuitatē. i. captiuos captiuitate ifermi qs se cū victor eduxerat et celi apta iā porta pandēs iter ante eos se sequētes vt Michheas pphēta p̄dixerat exules mtroduxit m regnū patris sui cōdues illos facēs angelor et domesticos dei quatenꝰ et ruinas angelicas restauraret et eterni patris honorē cumularet et se triūphatorē ostēderet et domnū exercituū cōparet. dns itaq; gl'osus candidus et rubicundus splendidꝰ et gaudiosus p̄cessit eos viam eis ostendēs et ipsi sequebant̄ eū cantantes et nubi lātes. Interim autē michahel p̄positus paradisi pgens ad patriā celicā nunciauit q dns ascenderet ad eā. Et ecce p̄cōes beatorꝝ spirituū ordines occurrerūt eidē decent et seriatim p aeres suas vnus ex eis non remānit q domino suo obuiā nō venerit. Et inclinātes se cū omni reuerencia qua poterāt eū cū ymnis et cantibus mesabilib; deducebāt. Quis enī posset cantus et nubilos q ab ipsis fiebāt explicare et qs posset hoc gaudiū enarrare. sed et illud gaudiū quis dicere posset q tā beatissimi spiritus q̄ sanctissimi patres habuerāt cū sibi ad mutuē occurrerunt. Omnes ubilabāt et psallebant. Iā uxta pphētā Ascendit dns mubilatione qđ maxime referē ad vocē iocūditatis redemptorꝝ cū ipso ascēdentiū qui p̄us voce lacrimabili damauerāt m partibꝫ mferni aduenisti desiderabilis quē expectabamus mte nebris. Et dns m voce thube qđ referē ad sonū p̄dicationis et apl'orꝝ qui tunc fuit eis mtinctus dño dicēte Euntes m mundū vniuersū p̄dicate euāgelium omni creature. Extunc enī m omnē terrā exiuit sonus eorū tū post spiritus sancti receptionē. Cūq; psallerēt tam āgeli q̄ anime beate dns manib; unctis deuote et sursum āte pectus erectis et nubecula sub pedib; ascendit et omnes beati simili modo unctis manib; cū dño ascenderunt. Dño autē ascendente quidē chori angelorum ipsuꝝ p̄cesserunt quidē sequebant̄ alij a dextris et alij a sinistris cū ipso omittabant̄ simul et cū beatis animab;. Ascendebat vero dns plane et mozose pter cōsolationē matris et discipulorꝝ quousq; poterāt videre eū. Extunc autē nubes lucida et cādida suscepit euꝝ ab oculis eorū carnalib; q̄ claritate nubis arcūdatus vlterius non est visus vt qui xp̄m sm carnē nouerāt vltra iam sic non noscerent. ascēdit vsq; ad nubes ea forma quā ante passionē habuit. Susceptus autꝝ a nubib; ea q̄ m monte apparuit. Quasi m globo bauule nubis ascendit non p modū vehiculi et q̄si ad ascēdendū egeret mmisterio angelorꝝ vel nubis q̄ sua pria virtute ferebat̄ sed p modū obstaculi vt ab oculis mortaliū non videret et vt p hoc ostenderet q̄ omnis creatura parata est obsequi suo creatori. Nubis enī q̄ sbtrahit eū ab oculis aspiāeū et āgeli assistētes ibi ostēdebāt q̄ creatura spūalis et corporal' sbiecta obsequio xp̄i est parata. et tunc m momento cum angelis omnibus et patribꝫ sanctis erat m patria celestis beatitudinis. Ascendit ergo xp̄s et p nubem celos penetrans assūptus est m celū empireū seu ethereū nō virtute aliena sed pria tm racione dētatis q̄ omnia potest tm racione humanitatis gl'ose q corpus gloriosū obedit ad nutū anime quantū ad motuꝫ localē p dotē agilitatis q̄ est m tali corpore. Vñ non curru non angelis subleuat? legit̄ q qui fecerat omnia sup omnia sua virtute ferebat. Enoch vero ab āgelis translatus est et Helyas curru subuectus est m celuꝫ aereū non virtute pria q̄ homines puri erant et virtute mdigebāt aleina et q eorꝝ corpora nondū sunt gl'ificata. Stabant autem mater et discipuli et magdalena et alij mtuētes m celū euntē illū q̄diu apparebit oculis eorꝝ. Vñ Ambro. stabant beati apli toto suspensi corpore et ascendentē m celum dnm q̄ incessu non potrant oculis sequebāt̄. Et licet ad deducendū saluatorē visio humana deficeret fidei tñ deuocio non defiat vsq; ad nubem eñ deducunt xp̄m oculis. vsq; ad celos autē cū xp̄o fidei deuocione mutant̄. Vñ ait Apls scims fidē nostrā m celis ee cū dño. Nostra autem cōuersacio m celis est hec Ambro. O quid erat videre dnm sic gloriose ascendentem et si q̄s potuisset audire et videre illos beatissimos spiritus et animas sanctas cū eo pariter meedentes forte p̄ gaudio anima illius a corpore separata fuisset et cuꝫ eis eā pariter ascendisset. Cumq; iā dns sbtractus esset ab oculis eorꝝ et aspectu adhuc tñ suspensis vultibꝫ intuebant̄ m celū pterea duo angeli m forma virorꝝ steterunt uxta illos m vestib; albis vt gratulacō mōstrare ex ipsis indumentis et dixerunt eis viri galilei quid statis aspiaentes m celū galilea apl'orꝝ patria fuit. vñ et viri galilei dicunt̄ ac si dicerent statis h et m celū aspiatis quasi oblit quid facere debeatis redite m ciuitatē et expectate pmissionē patris sicut dictū est vobis recedite nec expectate Jhesū vt modo redeat sed in fine temporꝝ sic veniet quēadmodū vidistis eū euntē m celū id est sicut bauulis nubib; vidistis euꝝ m celū ascendentē sic bauulis nubib; videbitis eū in aere ad iudiciū descendentē et quēadmodū vidistis eū ascēdentē m celū in forma humana cui optet videre oculis corporalib; et moueri de loco ad locū ita veniet m eadem forma humana et m carnis sbstanciā ad iudicium qz sicut fuit iudicatus m forma humana sic veniet ad iudicandū mundū. verūtn iudicatus fuit m forma humana passibili. ascendit autē in celū et veniet ad iudicium m forma humana gloriosa et impassibili. Vnde Aug?. sic veniet quēadmodū vidistis eū euntē m celuꝫ id ē m forma humana m q̄ iudicatus est iudicabit vt eā illud pphetic cū ipleat videbūt i quē pupugerūt Et iterꝫ itaq; si redituꝝ eū credim?. nos expectare debemus ne sic nos ꝯphendat aduentus illius non suspicantes dicens sicut ꝯphendit nunc castigacio delinqntes. Coherco nāq; p̄senciā ymaginē habet m se futuroꝝ. cauendū est ergo ne si in p̄senti vita verbere nō corrigam̄ futura seueritate damnem̄ hec Aug?. Cōsidera hic quō dns Jhesus de suis sollicitus fuit. Iā statiꝝ cū euanuit de eorꝝ oculis misit āgelos suos tū vt me stus de absencia dnī cōsolarent̄ et coforarēt tū vt

eū vere ascendisse in cælū sez in regionem angelorum
demonstrarent non sicut Enoch ⁊ helyas q̄ trāslati sūt
in paradisū terrestrem Qui licet eminens sit cū tantū
cōtingit ad sublimarem regionem cū ne diuinus ibi
morarentur et nimium ibi stantes fatigarentur sed po-
tius recedentes promissum patris expectarent.
Angelis itaq; disparentibus ipi in loco vbi steterunt
nouissime pedes eius adorantes xp̄m sez deum et homi
nem ut deo psonaliter victum reuersi sunt a monte q̄
vocatur oliueti ꝓpter copiam oliuaꝝ sabbi habens iter
id est itinere sabbi s. spacō miliarij distans a hierl'm q̄
non ampliori spacō licebat iudeis ꝓgredi in sabbato
de villa vel ciuitate in qua erāt sed arca p mille pass9
deambulare poterant Dicitus edicō habet a monte tritū
summum Sic aut̄ dictus est mons oliueti q̄ deno
cte ex pte occidentis illuminabatur igne tēpli vbi erat
ignis iugis in altari mane ex pte orientis Primo ex
capiebat radios solis anteq̄ illustrarent ciuitatem habe
bat eam copiam olei quod est luminis fomentum.
Et regressisunt in hierl'm cū gaudio magno q̄ omnia
misteria erant impleta in xp̄o letantes de dei ⁊ domini
sui glorificatione quem post triumphū resurrectōis
eam celos cognouerunt penetrasse de humani gene-
ris cōpleta redēptione ⁊ restauratione ruine angelo-
rū et de electōe dēmonum ⁊ confusione iudeoꝝ infidelium
de spūssancti ꝓmissione de humane nature exaltacōe
de certa spe resurrectōis generalis ⁊ ascensionis futu
re Exquo eī caput resurrexerat ⁊ ascenderat idez et de
mēbris ꝑcto separe poterant Hanc aūt vltimam pro
cessionem discipulorū post ihm qui vnanimiter sunt
egressi rūtat ecclesia dūicas diebus egrediendo de ec
clesia ⁊ redeundo ad eam quasi de hierl'm rediens in hie
rusalem Vnde in eoq; de ecclesia egredimur crucē dūi
preferendo representamus q̄ illi egressi sunt p̄euntes
cruacifixo in eo aūt q̄ cū cruce dominī redimus licz illi
sine cruacifixo redierint ꝛpresentamus q̄ ayt vobiscū
sum vsq; ad consumacionem seculi q̄ licet non redie
rit cruacifixus cū eis presencia corpali redyt tn cū eis
presencia spūali In primatia aūt ecclesia huiusmodi
representacio ferta quinta fiebat que tūc solēnis erat
ꝓ veneracione ascensionis sicut prima feria sez dies
dominica ꝓ reverencia resurrectōis Sed q̄ supuene-
runt festa sanctoꝝ ⁊ celebrare tot festa erat q̄si onero-
sum ideo solēnitas quinte ferie est sublata ⁊ ꝓcessio
ad dūicam trāslata De loco aūt ascensionis dicit fu
pliaus eps Jerosolomitanus q̄ cū ibi postea edifica
ta esset ecclesia Locus ille in quo steterunt xp̄i ascen
dentis vestigia nunq̄ potuit sterni pauimento post-
modum imo resiliebant marmora in ora collocata
Calcati eam a domino pulueris hoc dicit esse docūm
tum q̄ vestigia impressa cernuntur ibidem ⁊ eandem
adhuc spēm velut impressis vestigijs terra custodit
Et vt ayt Beda cū terra eadē a credētibus cottidie mi
nuatur tn eadem vestigia ꝓistinū statum continuo
reapiunt Nec sūmum ecclesie cacumen ꝓpter domina
corpis meatum otegi potuit sed a terra transitus cristi
vsq; ad celum patet Adhuc est ibi ecclesia in qua so-
lebant esse nigri monachi cū abbate ⁊ ē ibi sepulchr
marie egyptiace ⁊ locus vbi apli opōsuert symbolū
Tūc ascenderūt apli cū mre dūi ⁊ aliis mlieribꝫ ac di
scipul' i cenaculū montis syon ⁊ ibi morabant expe
ctāres ꝓmissionem put erat eis a dño mandatū Ibi
est locus vbi tunc beatus mathias inter ascensionem
et penthecostē fuit loco iude in apl'm electus Et erant
oēs in oracōe vnanimiter ꝑseuerantes ⁊ assidue debi
tis horis sine intermissione orantes p oracionem ⁊ re
cepacionem spūs sancti se ꝓparantes cottidie ut ꝓmis
sum mererentur accipe Et q̄ppter dictū sit q̄ erant ꝑse-
uerantes in oracione ⁊ non sit additum in ieiunio qui
dam tn a festo ascensionis vsq; ad penthecost. ieiunāt
exemplo apl'oꝝ quos ayunt ieiunasse in spacio illo
q̄ dictum est in euā. Venient dies in quibus aufe-
retur sponsus ab eis ⁊ tunc ieiunabunt Orabant er-
go et ieiunabant q̄ xp̄us sponsus ab eis ablatus car
ne recessit Et erant semper id est cōiter vel frequen-
ter in templo quod est locus oracionis Laudantes deū
de beneficijs suis ⁊ benedicentes id est magnificantes
de ꝓmissis diuinis ⁊ orantes deuote ꝓ recipiēdis spi
ritus sancti donis vel laudantes deū ō ꝓpria sua bonita
te in se ac p dūi sui glorificacione ⁊ benedicentes id ē
gras agentes de bonoꝝ suoꝝ cōicacione ac ꝓ spūs san
cti ꝓmissione ⁊ eoꝝ per angelos facta consolacione
Non aliquo mundano distrahuntur sed omnibus con
tēptis iugiter diuis ministrant laudibꝫ ut in loco oracōis
laudū ⁊ inter deuocōes ꝓmissū sancti spūs aduentū
ꝓmptis et patis p omnia cordibus expectent viasim
quod est habitabant mō in tēplo ad oracionem mō
in cenaculo ad quietem Vnde hoc aduerbium semp
dicit hic fre q̄nqz ⁊ opōtunitatē non more duracionē
ōtinuā Quos nos imitantes in sacra vita semp deca
mus Laudātes deū et bñdicentes Sic eī ⁊ nos cotti
diana illius merebimur benedcōe sublimari si cotti-
die triumphalis illius in celum ascensionis memores
laudantes ⁊ benedicentes deum in hierl'm id est in sup-
na pacis sperata ac desiderata visione queseimus ⁊ o
rantes ut dona ipsius recipe possimus similes homini
bus expectantibus dominū suū q̄n reuertatur a nup
cijs Vnde Beda Et semp et in loco hoc maxime fres
krīni meminisse nos decet sermonis domini quo disci
pulos glorificans Beati inquit oculi qui vident que
vos videtis Quis etenī dicere q̄s digne valeat cogita
re q̄ beata opunctōe oculos ad terram deflexerunt q̄
bus ipsū quem adorabant celi regem deuicta morta
litate quam assumpserat ad paterne claritatis solium ia
redire cōspexerant q̄ dulces lacrimas q̄nta spe ac leti
cia feruentes ꝓ ingressu celestis patrie fuderunt quo
deum ac dominū suum ptem sue nature iam ferre ēne
bant Merito ergo tali spectaculo refecti postq̄ ado-
rauerunt vbi steterunt pedes eius postq̄ vestigia que
nouissime dixit lacrimis rigauere profusis confestim

redire irl'imam vbi aduentum sancti spūs exꝑectare
fūt iussi et ut dignī celestibus ꝓmissis existerēt erāt
semp in templo laudantes ⁊ benedicentes deum scien-
tes certissime qz illa solūmodo corda spūs sancti mise-
re et inhabitare dignatur que locū habitacois sepe
frequentacoe que laudi ⁊ benedictōi dūme viderit
esse edita Vnde ⁊ in actibus eoꝝ legitur de ipsis hij
oīes erant vnanimiter pseuerantes in oracōe Quod ⁊
nobis est testimoniū opis aplica ymitandū videlicet
ut qui celestia ꝓmissa habemus qui p hys acapiēdis
sedulo supplicare ꝑsimur ⁊ oīes ad orandū ouemus
mus ⁊ in oracōe psistamus ⁊ vnanimi dīm deuocone
precemur Nec dubitandū est qz sic nobis orantibus
ptus conditor auditum accomodare ⁊ spūs sui gracā
nostris q̄ cordibus infundere dignabitur qz nostros
q̄ beatos faciet oculos ⁊ si non ut aplī qui omorā
tem in mundo dominū qui descendentem ⁊ mirabilia facien
tem qui post triumphū mortis resurrexisse atq; ad ce-
los redeuntem videre meruerunt ẽt ut eoꝝ de quib⁹
thome aplo dicit qz vidisti me credidisti beati qui nō
viderunt ⁊ credidērūt Cunctis etenī credentibus siue il
lis qui incarnacōis eius tpā nascendo ꝓcesserunt siue
hys qui in carne eum viderunt siue nobis qui post a-
scensionem eius credimus quis est eius hylarissima
ꝓmissio q̄ dicit beati mūdo corde qm ipsi deū videbūt
Hec Beda Dominus ergo ihesus cum vniuersa pdi
cta felia multitudine ianuas apiens paradisi vsqz nunc
humano generi clausas intrauit triūphaliter ⁊ gaudē
ter in eas Ascendit aūt in celum empyreū sup omnes
alios celos ymmo sup omnem spīm btm ⁊ omnem
creaturā ⁊ sup illud qđ noīatur in h̄ seculo vel futuro
Et nota qz triplex ē celū Apls insinuat dum dicit se
raptū vsq; ad tertiū celū inter q̄s celos ſm Aug. Pri⁹
ē corpale sole luna ⁊ stellis ornatū Secūz ē spūale spi
ritibꝫ angelicis deputatū Tertiū ē supintellectuale soli
dūimitati appriatū Ad h̄ tertiū raptus fuit paulus qz
nō ad visionē corporū celestiū spūum ⁊ ad contempla
cōez nudam dūme essenie ſm August. ⁊ in hoc celū
ascen' xp̄s Et sedet ad dextris dei non qz sessio dei intel
ligatur corpaliter ut xp̄s sedeat adextris ⁊ pater alīs
stris sed dicitur sedere ꝓpter iudiciariam potestatē quaz
a patre accepit qz sedere iudicantis est Sedere aūt ad
xtris si referatur ad xp̄m rōe deitatis sic ista sessio im
portat equalitatem cū patre qz oregnat patri in eq̄li
tate maiestatis ſm deitatem ſm quam filius est patri
equalis Si aūt referatur ad xp̄m rōe humanitatis h̄
potest esse dupliciter vno modo imꝑfū est vnita actu-
aliter ipsi deo ⁊ sicut ista sessio importat quandā assu-
macōem honoris qz eadē veneracone venerat⁹ huma
nitas inquantū vnita verbo cū ipsa deitate sicut vestis
regia cū ipso rege quando est ea actualiter indutus ⁊
sic xp̄m in dextra dei patris sedere est humanitatem in
gloria diuinitatis requiescere Alio modo ſm se ⁊ sic
sedere adextris pris dignat ẽ in potioribꝫ eius domi
sue toms sicut dextra ē ps nobilior et potior corporis

Merito xp̄s dicitur sedere ad dextram dei Sedere quid
quia laborauit ad dextram aūt quam sinistra aduersi-
tatis diu fuit dei vero dicitur qz post abiectōem merito
gloria sequitur Dicitur ergo sedere qz equalis est pri
m potestate iudicādi dicitur ⁊ stare quia suos iuuat in
miliaa presenti Nos credimus xp̄m adextris patris
sedentem quia credimus eum regnantē ⁊ quiescentem
que notantur per sessionem Stephanus aūt vidit eū
adextris dei stantē qz in tribulacōe positus habuit eū
ꝓpugnatorem ⁊ susceptorem que notantur per stacōez
Sicut enī sedere quiescentis est ⁊ iudicantis ita stare
pugnantis ⁊ adiuuantis Sedens ergo ad dextrā pa
tris iugiter vultui benignissimi patris apparet ⁊ vul-
nerum que p nobis ptulit cicatrices ostendit ad inter
pellandum p nobis Omnes vero sancti patris ⁊ bea
tissimi spūs iubilant coram deo laudes Si enī moyses
et filij isrl' post trānsitum maris rubri cecinerunt carmē
domino et maria ꝓphetissa soror eius ac reliqe mulie-
res eam sequentes canebant domino in tympanis et
chorīs quantomagis modo omnes hoc faciunt electis
aduersitatibꝫ supatis Oīes igitur ibi ostituti psallunt
oēs cantāt oēs letantur oīes gaudent oīes iubilant
oīes manibus plaudunt omnes tripudiant oīes io
cundantur oīes iocundantur Vere nunc in superna
iherusalem auditur cantici letice ⁊ p oīes vices eius
ab vniuersis dicitur allelui Nunq; ab origine mū-
di tale festū ⁊ tā sollēne pascha ē celebratū in patria
nec vnq; erit nisi forte post diem iudicij cū oīes ibi cū
corpibus gloriosis pntabimur electi Magnū itaq;
et sollēne est hoc festū nam quidđ deus vsqzmō fecit
fecit ut ad hunc diem puenirēt Celū ⁊ terra ⁊ omnia
que in eis sunt facta sunt ꝓpter hominem homo autez
ꝓpter gloriam habendam celestem ad quā vsqzmodo p
tingere post peccatū non poterat quantumcūq; iustus
esset Quia ergo omnia completa sunt in ascensione
magnificis est dies iste Hodiernus quippe dies p̄e
est festum sollēnissimū domini ihesu qz hodie cepit
sedere ad dextrā patris et requiē capere a laboresue pe
regrinacoīs Est eciam p̄e festum omniū supnorū
spirituum qz de domino suo quē ante ibi in humanita
tis forma non viderant nouum suscipiūt gaudiū et qz
hodie primo maptūt restaurari trunc ipsoꝝ in tanta
multitudine beatoꝝ ⁊ cognoscunt numeꝝ suū p pec-
catum diminutum p dominū ihesū reintegrandū Si
ergo gaudium est in celo coram angelis dei sup vno
peccatore penitenciam agente quale putamus gaudiū
eoꝝ fuisse qn tot milia animaꝝ sanctaꝝ ad suū vide-
runt consoraū transire Eciaz quippe est festū patriar-
charū ꝓphaꝝ ⁊ aliaꝝ aiaꝝ scāꝝ qz ad supnā patriā ho-
die primitus intrauerunt Si ergo festū facimus de a
liquo sancto ad celos migrante quantomagis de tot
milibus ⁊ quantomagis de sancto sanctoꝝ Est eciaz
festum domine nostre que filium suum vnigenitū in
ea carne quā de se assūptam nouerat coram oculis su
is gloriose sic vidit tanq; deum verum super excelsa

ascendere et omnes celos dominandi ure penetrare ac m dei patris ascensum ascendendo ptmgere Est eciam michil ommus ppe nostr festum qz humana natura hodie sup celos est exaltata et homo perditus ad regna celestia et ad societatem angelor per dominū ihm est reuocatus Ipse enī dei filius qui exiuit a patre non p loca mutacō; sed p eternam generacōez et personalem distmctōem hodie reliquit mundū per presenciam corpalem et iuit ad patrem faciendo naturam mortalem paterne glorie consortem Igitur solemis est dies iste et anima que dūm ihm bene diligeret merito hodie exultaret Si diligeretis me inquit gauderetis vtiqz qz vado ad patrem Unde Leo papa Dicat quid dñs ihus discipulis suis si diligeretis me gauderetis vtiqz quia vado ad patrem Vobis autem hec prestatur ascensio et super omnes celos ad patris dextrā collocāda vestra in me humilitas eleuatur vmui enī vos michi et factus sum filius hominis ut vos filij dei esse possitis Qua igitur xpi ascensio nostra p uectio est et quo precessit gloria capitis eo spes vocatur et corpis digmis dilectissimi exultemus gaudijs et pia grāz actione letemur hodie enī non solum paradysi possessores firmati sumus sed eciam celor m xpo superna penetrauimus ampliora adepti p ineffabilē xpi graciam quam p dyaboli āmiseramus inuidiam Nam quos virulentus inimicus primi habitaculi felicitate dereliquit eos sibi incorporatos dei filius ad patris dextrā collocauit Unde et Aug9 hodie sicut audistis fratres dominus noster ihs cristus ascendit in celum ascēdat et cū illo cor nostr sicut enī ille ascēdit nec recessit a nobis sic et nos cū illo iam sumus quāuis non dū m corpe nro iā factum sit quod promittitur nobis Cum ascendit in celum nos ab illo non separamur Non nobis inuidet celum sed q̄dāmodo clamat mea membra estote si ascendere vultis in celum In hoc ergo intī roboremur m hoc votis ommibus estuemus In h̄ meditemur m terris quod cōputamur in celis Tunc exuturi carnem mortalitatis nunc exuamur āmine veniatis fiale corpus leuabitur in alta celor si non premat spūm sarcina peccator Et iter Qua vero xpi temporali presencia viduati sumus ad eternam eius visionem tota intencōe festinemus eiqz dicamus Tibi dixit cor meum quesiui vultū tuū vultū tuum dominē requiram Tota namqz dispensacio humanitatis xpi michil aliud erat nisi vt intencōem nostram ad superna dirigeret n tpe nostre mortalitatis ad manifestam visionem sui produceret ac productos eterna vultus singula sociaret Et iterū hec quippe sollēmitatis huius est racio ut xps ad dextram dei patris iā regnare credam? et interim eum q̄ gēmis virtutum alis caritatis seq et spei subseq̄mur ut cū tradiderit regnū deo et patri sine fine cū eo regnemus Ascendamus cū xpo miteri corde vt cū dies promissus aduenerit sequamur et corpe Hec Aug9 Unde et Greg9 Unde fratres karissimi oportet ut illuc sequamur corde vbi eum corpe Ascendisse cre

dimus a sidera terrea fugiamus Quib iā nos delectet in mimis qui patrem habemus m celis Et si adhuc h̄ tnemur m infirmitate corpis sequamur tñ eum passibus amoris Non aūt deserit desiderū nostr ipse q̄ dixit ihs xps dominus noster Hec Greg. Ascendit ergo xps ut corpali presencia subtracta puocet affectū nostrum et toto corde eum desideremus Et ideo q̄ sursum sunt queramus quo ad vim intellectiuam q̄ sursum sunt sapiamus quo ad vim affectiuam Sic ascēdit corde miles quid q̄ m ptibus vltramarinis oia loca m quibo saluator noster fuerat solliate cū lacrimis visitauit et dum omnia sancta loca deuote pquisisset vltimo venit ad montm oliueti vnde dominus ascēdit vbi post longam oracionem cū lacrimis dixit Ecce domine vbiqz quesiui te diligenter vnd dū venerim ad locū vbi celos ascendisti nescio vbi amplius te requiram tube ergo spūm meum suscipi vt ad dextrā p̄ris videam te residentē in gloria Et hys dictis spūm suum cū dolore reddidit Sic n nos dūm p singla sua opa et virtutum exercicia queramus ut tandē ad eum ascendere valeamus Ascensio domini olim m scala Iacob figurata fuit que vna extremitate terram et alia celum tangebat et angeli p eam descendebant et ascendebāt Sic xps de celo descendit et reascendit quando celestia et terrestria reunire voluit Oportebat enī q̄ mediator dei et hominū deus et homo esset qz aliter pacem inter deum et hominem reformare non posset Deus cū altissimus est et homo infimus erat et ideo xpūs inter celum et terram scalam faciebat Descenderunt aūt āgeli per illam nobis graciam apportando et reascendūt animas nostras m celum reportando Hanc eciā ascēsionem xps prenotauit qñ patrolam d vna oue ex centum perdita et inuenta p̄dicauit Quis vna pdita est quādo hō mandatū dei transgressus est deus aūt. xxx. id est nouem choros angelor celo dimisit et venēs in hunc mundū hominem perditum per. xxxiij. annos quesiuit et m tñ se fatigauit q̄ de corpore suo sudor sanguineus emanauit Inuentam autem ouem super humeros posuit et portauit qñ crucem p peccatis nr̄is xpūs humeris baiulauit Amicos ad congratulandū sibi inuitauit qñ cū homine ascendit et omnem celi curiā letificauit Hec eciam ascēsio domini olim fuit in trāslacōe helye transfigurata Helyas legem dei m iudea predicauit n transgressores legis audacter increpauit propter quod magnam sustinuit a iudeis psecucōem sed apud deū meruit in paradisū translacōem Ita xps m iudea viam veritatis docuit et propter hoc a iudeis mltas psecuciones sustinuit sed deus illum super omnes celos exaltauit et nomen quod est super omne nomē illi dedit Oportebat enī pati xps et ita intrare in gl̄az suā et multomagis oportet nos tollerare propter vitā eternā

Sequitur Oracio.

Ihesu corona celsior resurgēs a mortuis ad patris ascendisti dexteram trahe ad te mentē meam ut te solum ardenter desiderem n in

quiram da queso toto dēsiderio ⁊ studio tendere quo te credo ascendisse ut m presenti quidē miseria solo tenear corpe teal aūt sim cogitacone et auditate ut ibi sit cor meum vbi tu es thesaurus meus desiderabilis et amabilis trahe me post te ut per tuam graā de virtute m virtutem ascendens te deum deoꝝ videre merear m syon Amen.

De scripture euangelice ac fidei fine et vtilitate Capitulum·lxxxiij·

Quod et alia multa signa et facta m multitudine mcōphensibili existēa ꝑter ea q̄ ab euāgelistis sunt scripta q̄ fecit Jhesus m terra m se et m alijs tā q̄ actibꝫ corporis et opis āte suā resurrectionē et post eandē que ꝑ multitudine sua non sunt scripta que si scribantur p singula quo ad facta particularia et cōdicones et virtutē eoꝝ nec ipm̄ arbitror mūdum id est hommes huius mūdi capere posse nec libros qui essent scribendi· Non em̄ spacio locoꝝ credendū est mundus cāpe non posse q̄ m eo scribi nō possent si scripta nō foret· Sed capacitate intellectus legencū et audiencium et quo ad incredulitatē infidelitū et quo ad misteria et sensū cōphendi fortasse non possent. facta em̄ et verba xp̄i non sunt hōmis tm̄ sed et dei q̄ ista humanitas erat organum diuinitatis et ideo non possunt ad plenū ab hominib⁹ explicari vel eā cōphendi qd̄ patet ex hoc q̄ a p̄incipio ecclesie ceperunt sancti et doctores libros scribere ad explicacōē verboꝝ et factorum xp̄i et adhuc ad plenū non sunt eluadata ꝑmo si mundus duraret ꝑ mille milia annoꝝ et semp libri scriberentur numq̄ ad plenū eluadarent q̄ sicut dictum est facta sunt et dicta dei que sunt nobis mcōphensibilia ꝑter eoꝝ excellenā respectu intellectus nostri et ideo debemus subiugare et captiuare intellectum nostrum m obsequium xp̄i vt ei assencientes p fidē q̄ est m enigmate tandē veniamus ad contemplandū facie ad faciem· Dñs em̄ Crisc· nec Johānes alie nec euāgeliste oīa dixerunt sed que erant sufficiencia attrahere ad fidē audientes quoniā qui non credit his que dicta sunt neq̄ pluribꝫ attendit· qui vero hec suscipit nullo indigebit alio m fidei racōnē· tm̄ em̄ descripserunt quātus ad fidē credencium sufficere posse cognouerunt et ideo pauca de pluribꝫ elegerunt vt facilius intelligātur diligencius querantur fide credātur et memorie tradātur Vnde et Aug⁹· Cum multa fecisset dñs Jhesus nō omnia scripta sunt electa sunt autē que scriberent q̄ salutī credencium sufficere videbant hec Aug⁹· Materia siquidem euāgelij et omniū euāgelistarꝫ est eadē sc̄z sancte trinitatis misteriū xp̄s em̄ diuinā et humanā naturā dicta et facta eius aliorūq̄ facta et dicta ad ipsū omnes em̄ agunt de istis et materia istoꝝ· Intencio vero et finis omniū est p xp̄i gesta et doctrinā fidē de eo astruere qd̄ ex fine libri Johannis ꝑpenditur vbi dicit· hec aūt scripta sūt vt credatis sc̄z fide formata caritate q̄ Jhesus est xp̄s filius dei sc̄z naturalis m potencia sibi equalis et p sequēs idē m deitate q̄ diuina natura est indiuisibilis· Credatis inquā corde ad iusticiā et ore confitemini ad salutē opa ostendētes ad fructū vite q̄ fides sine operibus mortua est· ecce scripture vtilitas sc̄z effectꝰ fidei ad hoc em̄ ordinatur tota scriptura noui et veteris testamenti· Quā autē vtilitatē ex hac credulitate cōsequanī manifestat cū subiungitur et vt credentes vitā sc̄z eternā m qua dare videbitur qd̄ nunc creditur habeatis nunc m spe et m futuro m re vel vt credētes vitam habeatis hic vitā iusticie que habetur p fidē iustus em̄ ex fide viuit et m futuro vitam spei que habetur per gloriam et hoc m nomine eius id est p sc̄z nomīs xp̄i q̄ non est aliud nomen sb̄ celo datum hōminib⁹ m quo oporteat nos saluos fieri virtute ergo nomīs xp̄i et saluatoris habetur vita eterna Dñs Johānes hec est vita eterna vt cognoscant te vez deū et quem misisti Jhesū xp̄m finis itaq̄ id est finalis causa euāgelij est sane credere pfecte diligere sacramētis insigniri et horū finalis causa est vita eterna· Ad hec quippe adipiscenda fuit intencio scribere et p̄dicare euāgelia veteris quidē testamenti intencio est nouum figuris et enigmatibus demonstrare euāgelij autē ad eterne beatitudinis gloriā mentes humanas accēdere fides ergo catholica id est vniuersalis omnib⁹ est necessaria ad vitā et salutē eternā fidei succedit spes et spei succedit beatitudo caritas aūt eadē fide et spe decedētibꝫ pmanet et augebit et ideo maior horū dicitur· Que vero credenda sunt ex symbolo habere possunt· est em̄ Symbolū appendicula collectio omniū ad salutē spectantium· Sunt autē tria symbola· Primum apl̄oꝝ· secundū nicēnū concilij trecentum octoginta· p̄mum factū est ad fidei instructionem· secundum ad fidei explanacōnē· tercium ad fidei defensionem· De p̄mo ergo in quo est fidei fundamentum hic videamus solum q̄ hoc magis est ad ꝓpositū Vbi sciendum q̄ si respectus habeatur ad eos q̄ edidere hoc symbolum tunc articuli sunt· xij· sm̄ numerum· xij· apostolorum· Si aūt consideremus que radicaliter sunt credenda tūc articuli sunt· xiiij· quorum septem spectant ad diuinitatem· et septem ad humanitatem· et hec significata sunt in septem stellis et in septem candelabris aureis m quoꝝ medio ambulabat filius hominis· Sunt igitur septē articuli fidei qui pertinent ad diuinitatē· Primus est vnum deū ee q̄ notatur ibi credo m vnum deū. Credere deū est credere deū ee sc̄z q̄ est credere deo est credere verbis ei⁹ et sacre scripture credere m deum est credendo deo fide et affectione seu fide p dilectionem opari m ipm tendere et ire ac membris ei⁹ incorporari. Secundus est patrez ee deū qui notatur ibi patrē qd̄ hic psonaliter tenetur pater vero essencialiter tenetur vbi agit̄ de paternitate adoptionis qua paternitate ipsa trinitas pater est bonitatis vel creacionis qua paternitate tota trinitas ꝑter est tam bonorum q̄ malorum omnipotentē appriate quamuis et filius sit omnipotens et spūs sanct⁹ q̄ potēcia appriatur attribuit patri sicut sapiencia filio et bonitas spiritui

sancto·Creatorem celi et terre vbi p celum et terram
intelligitur tā spiritualis q̄ corporalis creatura· Crea-
re quippe seu creatorem ee potius sonat potentiā q̄ sa
pientiam vel bonitatē q̄ opacio egreditur a potentia
et ideo appriate attribuitur creare hic patri sicut potē-
tia cū tñ creet omnia pater p filiū cooperātē spiritu san
cto q̄ indiuisa sunt opa trinitatis et tote tres persone
vnus sunt creator· Ueraus ē filiū ee dñm q̄ notatē ibi
et m jhesū x̄pm que duo nomina frequenter iungū-
tur m nouo testamento q̄ vnum scz jhesus qđ interp
tatur saluator expmit eius diuinitatē nā mquātū deus
saluator est reliquum scz x̄ps qđ interptatur vncti ex
pmit eius humanitatem q̄ mquantū homo vnctus est
p cōsortibus suis filiis eius vnicū id est naturalem non
ad optimum· Vel vnicū dicat q̄ non est vnus filius
inquantū deus et alius mquantū homo sed vnus eiusq̄
m duabus naturis scz deitate et humanitate et tribus sūtā
cijs scz deitate amme et carne vnctus est filius dominū
nostrū sicut enī pater dñs est omniū et omnipotēs ita
et filius qđ intelligitur sed deitatē p quam humanitati
x̄pi collata sit omnium sciencia non tñ omnipotencia
Quartus est spiritū sanctū ee deū qđ ibi notatur cre-
do m spiritū sanctū et circuloquitur hec vox spiritus san
ctus qñ tenetur dictionaliter tota psonam intrinita
te qñ m vi oracionis tenetur essencialiter tenetur et su-
mitur et quemt trinitatē· Sic ergo patet q̄ predicti
quatuor articuli sūt de diuine essencie vnitate et perso
narum trinitate· Quintus est credere remissionē pec-
catorum hijs qui sunt m ecclesia qui notatur ibi sanctā
ecclesiā catholicā sanctorū omunionē id est credo san-
ctam ecclesiam catholicā siue militantē siue triūphan-
tem ee cōmunionē id est cōgregacionē vel societatem
sanctorū vel sic credo sanctā ecclesiā catholicaz adhuc
m terris militantē et credo eaā sanctorū omunionez
id est associacionē in celis scz ee ecclesiā triūphantem
quasi dicerē credo vtrāq; ecclesiā. Est autē ecclesia san
cta in tres diuisa vna est m mundo que adhuc est m
timore et expectacione. alia est m celo que est sine ti
more et expectacione tercia est m purgatorio que me
dio modo se habet q̄ est m expectacione cū adhuc glo
riam non habeant et tñ sine timore q̄ habent libe-
rum arbitrium m bono confirmatū· Catholicon grece latine so
nat vniuersale et dicitur vniuersalis duabus de causis scz
q̄ est vniuersaliter predicata p quatuor partes terre et
q̄ articulos habet veros vniuersaliter m quibus nullus
falsū potest sūee Remissionem peccatorum id est credo re
missionem peccatorum fieri scz p deū in baptismo triplici
scz flāminis fluminis et sanguinis siue post baptismum
in penitencia· Sextus est resurrectionē mortuorum qui
notatur ibi carnis resurrectionē in qua resurrectione
credendum est idē corpus qđ p mortē cecidit ad eundē
spiritū id est ad eandē animā redituz· Septimus est
bonorum remuneracio sub quo et cōprehenditur malorū pu
nicio qui notatur ibi vitā eternā quasi diceret Credo
vitam eternā p̄mium bonorum et mortē eternā supplicium
malorum et isti tres vltimi articuli ad diuinitatē ptinent
q̄ p virtutē diuinitatis fit peccatorum remissio que ē ani
me viuificacio et corporum resurrectio atq; corporis simil
et anime glorificacio· Alij sunt septē articuli qui pti-
nent ad humanitatē x̄pi p̄mus est credere filiū dei cōcep-
tum de spiritu sancto qui notatur ibi qui cōceptus ē
de spiritu sancto id est opacione spiritus sancti· Uno
enī eodēq; momento segregata fuit illa caro assūpta
a reliqua carne virginis opacione spiritus sancti et ani
mata anima racionabili et deitas vnita ei· Unde ly de
non denotat circūstanciā cause materialis sed pcipis effi
cientis· Quāuis enī incarnacio filij sit opus tocius trini
tatis q̄ qđ operatur vna psona operantur omnes eo q̄
sunt indiuisa opa trinitatis tñ ipsa graciam ediante q̄
natura humana vnitur diuine est donum appriatum
spiritui sancto q̄ hec gracia appriate precedit a caritate si-
ue a benignitate dei q̄ spūi sancto appriatē Nō enī deus
inq̄tū potēs vel inq̄tū sapiens sed inq̄tū bonus et be
nignus nostrā redempcionē operatus est p incarnacionē
et tāgitur hic natiuitas x̄pi in vtero scz qua natus est
de spiritu sancto· Secundus est filiū dei natū ex ma-
ria virgine qui notatur ibi natus ex maria virgine
scz natiuitate ex vtero· Ueraus est filiū dei mortuum
p nobis in cruce qui notatur ibi Passus sūponcio py
lato id est sūb potestate pylati poncij genere cruciatus
ad distinguendū passionē eius a passionibus aliorū qui
in patibulis sustenduntur et aliis mortuntur mortuꝰ
vera morte p dissoluacionē anime a corpore diuinitate
tñ semp iuncta vtriq; et sepultus non tñ vt alij cor
ruptus et maneratis· Quartus filiū dei descendisse ad
inferos sed animā qui notatur ibi descendit ad infer-
na descendit tñ in anima deitate vnita q̄ corpus in se-
pulchro quieuit deitate eaā ei vnita· Quintus filiuz
dei resurrexisse qui notatur ibi tercia die resurrexit a
mortuis vt p synodochen pars ponatur p toto vt vi
delicet ptes illius parascephes que mortuꝰ est corpitē
p die vna vt nox sequens cū die sabbati sequentis p
die alia et nox sequentis dñice cuius mane surrexit p
tota· Isti duo articuli dicunt totū qđ x̄ps nobis me-
ruit p mortē suā hoc autē ēst redempcio in anima q̄ cō
pleta est p fracturam inferni in descensu ad inferos et
redempcio in corpore que completa est in resurrectione
p gloriā corporis sui. Sextus eundē ascendisse ad pa
tris equalitatē qui notatur ibi ascēdit ad celos scz in
quātum homo et sm humanitatē q̄ vbiq; est sm diui
nitatem Sedet ad dexteram dei patris omnipotentis
oregnās patri meq̄litate sm deitatē et fruens potissi
mis bonis patris sm humanitatē pacifice gloriatur et
omnia quiete cū patre iudicat et dispont· Septimꝰ
filiū dei iudicaturꝰ bonos et malos qui notatur ibi In
de venturꝰ est iudicare vivos et mortuꝰ inde id ē post
modum vel inde id est de celis quos ascendit ventu
rus ē in die iudicij iudicare vivos et mortuos ad lit
teram q̄ tunc vivi et mortui reputantur iudicandi· Illi
tñ vivi morientur sed statim in momento resurgent

tudiaum cū resuscitatis receptuꝝ jsti·xiiij· articuli col
liguntur de symbolo qđ apostoli cōdiderunt. articulus
pmꝰ et secundꝰ de dumitate posuit petrꝰ et andreas
teraum bartholomeus quartū symon quintū thadeus
sextū mathias septimum· Itē pmum et secundū articu
los de xpi humanitate posuit iacobꝰ maior johannes
terauꝰ thomas quartū matheus quintū jacobꝰ minor
sextū philippus septimum· Si autē queratur an tenea
mur aliqua credere que nō sūt articuli dicendū q sic·
Oportet em̄ credere deo qđ est credere verbis eius et
sacre scripture. sane arca hoc est sciēdū q pars dumne
scripture que est testimonialis et euangelica in libroꝝ
quatrinario ordinetur· Sunt eaā quatuor euāgeliste
quasi quatuor testes q homo ille qui dictus est jhe
sus fuit xps in lege promissus rex et dñs omniū saluatoꝝ
hominum filius dei· Dividuntur ergo inter se libri q
tuoꝝ euangelistaꝝ qꝝ matheus intendit pñapaliter de
clarare illum hominē fuisse xpm et ideo in pñapio di
cens liber gñacionis jhesu xpi non expressit filij dei sed
filij dauid filij abrahā· Et in sequentibꝰ subdit gñacio
xpi sic erat hinc est q figura hominis inter quatuor ani
malia euangelistas repsentancia designat matheuꝰ qꝝ
maxime immoratur arca hominē xpm ostendendo jhe
sum fuisse illuꝰ qui promissus fuit in tota serie scripturaꝝ
rum· Unde quasi de homine exorsus est scribere dicens
liber gñacionis jhesu xpi nē· Marcus vero pñapali
ter intendit declarare illum hominē fuisse regē et domi
num omniū sicut in daniele habetur in diebꝰ quatuor
regnoꝝ suscitaret dñs celi regnū quintū qđ non corrū
petur cuius potestas erit eterna hinc est q marcus de
signatur p leonē qui est rex et dñs alioꝝ animalium
Uñ in eo auditur vox leonis in deserto rugientis et da
mantis· hinc est eaā q maxime arca miracula immora
tur et arca resurrectionē et paxꝰ ponit de doctrina xpi
qꝝ pñapaliter intendit potestatē eius et dominiū et vir
tutem explicare que in resurrectione et in miraculis
maxime eluceſcunt· Lucas vero intēdit pñapaliter de
clarare illuꝰ hominē fuisse saluatorē hominū et ideo in
pñapio introduat gabrielē dicentē vocabis nomen
eius jhesū ipse em̄ saluum faat populū suum a pecca
tis eoꝝ et in secundo capitulo subdit verbū angeli ad
pastores natus est nobis hodie saluator i ciuitate da
uid hinc est q maxime immoratur arca gesta et facta
xpi que sonant in demenaā et in salutē et remissionē
peccatoꝝ et pter hoc in referendo passionē maxime ex
plicant verba dulaa et demenaa xpi vt est illud pa
ter dimitte eis qꝝ nesciunt quid faaūt et illud hodie me
cum eris in paradiso et illud pater in manus tuas com
mendo spiritū meū et ipse solus refert quomō factus
est sudor eius tāquā gutte sanguinis decurrentis in ter
ram quasi in signū balnei salutaris et medicinalis hic
eaā est q p figurā vituli qui aptus est ad īmolandū
designatur· vñ et a zacharia sacerdote iniuꝰ sumpsisse
legitur· Johannes vero pñapaliter intendit declarare
illum hominē fuisse dei filiū et verꝰ deū et q hec sit con

ducio quā ipse intendit ipsemet explicat arca finē sui
euangelij vbi ait hec autem scripta sunt vt credatis
quoma jhesus est xpus filius dei et vt credentes vitam
habeatis in nomine eius Hinc est q mapit a xpi dei
tate dicendo in pñapio erat verbum et fere in quolibꝫ
capitulo euangelij semp infert illum hominē fuisse fi
lium dei hinc est eaā q p aquilam figuratur qꝝ assūp
tis pēnis aquile ad alaora volēs de verbo dei disputas
et pdicatur· Sic ergo quatuor libri euangelistaꝝ ha
bent p subiecto idē scz hominem jhesum et de illo sbie
cto quatuor declarare intendunt· Matheus quidem q
fuit xps in lege promissus johannes vero q est verꝰ
deus et dei filius· Lucas autē q est saluator hominum
Marcus vero q est rex et eaā imperator omnjuꝫ et ꝫ
pbant pfecta et dicta que testificantur illum hominē
fuisse in ospectu discipuloꝝ suoꝝ et in̄itudinis inco
rum et sic quatuor euangelia distinguunt non penes q
tuor subiecta sed penes quatuor predicata de eodē sbie
cto et ordinantur sm ordinē originis vel dignitatis
materie· Incepit ergo matheus partē testimonialem
scripture dumne et pbat hominē jhesum messiā et xpm
in scripturis promissum fuisse et hoc sibi maxime ingrue
bat qꝝ in media hebreo sermone et fratribꝰ iudeis ad cri
stum conversis scripsit· intendit ergo inmorē omnis ra
cionis pbare ac si ita velit argure ille homo in quem
concordant voces omniuꝫ pphetaꝝ quantū ad omnia q
pphetata fuerunt de illo qui dicebat ee messias et xps
ille inquā homo fuit vere xps· Non em̄ est possibile
q omnia occurant in aliquā psonā que de xpo dicta
sunt quin illa persona sit xps· Quamuis em̄ due vel
tres condiciones predicte in pphetis possent alicui alteri
psone conuenire nō tn̄ omnes alioquin vana et absq
vlla vtilitate reuelacō pphetica processisset in nullo em̄
nos introduxiss ad xpm sed potius erandi materiaꝫ
pbtulisset pter qđ saluator dicebat q necesse est imple
ri omnia que scripta sunt in lege pphetis et psalmis de
me· et quib⁹ patet q ille vere debuit dici xps in quē
conuenit omniū pphetaꝝ voces sed modo sic est q in il
lum sacrꝝ hominē qui dictus est xps jhesus est xps
concordauerunt voces pphetaꝝ omniū quantū ad cur
sum omnium condicionū quas de xpo predixerant ergo
homo ille fuit xps hāc autē intentionē pbare intēdit eua
gelista matheus quātum ad·xxij· condicōnes in genere
quas de futuro xpo predixerunt pphete et intendit sic ar
guere. in illo homine qui dictus est jhesus testis sum
ego q oīa occurrerūt q̄ pphete predixerāt futura ee in ve
ro xpo siue quātum ad propagacionē regiam et dauiti
cam siue quantū ad generacionē et gignacionē virgi
neam· siue quantū ad appicationem sydereā et adora
nem regiam siue quātum ad nominacionē florideaꝝ et
nazareā siue quātum ad acclamacionē precursoris pre
uiam siue quatum ad obsequiū angeloꝝ et ministracō
nem sedulā siue quantū ad conversacionē primariā in ga
lilea et interra zabilon et neptalim siue quantū ad expo
sicionem decalogi et legis dacionē autenticaꝝ et nouā

siue quantū ad multiplicem operacionē deificam et mi
raculoz choruscacionem mirificā siue quantū ad con-
uersacionē pacificam et humilimā siue quantū ad eru
dicionē parabolicā et doctrinā figuratiuā siue quantū
ad nutricionē puidā et benignā ex panibz multiplica-
tis siue quantū ad detestacionē veridicam omnis ypo
crisis et ceremoniaz siue quātū ad colligacionē gemi
nam duaz naturaz dumtaxat humane in vno homi
ne siue quātuz ad ecclesiasticā dispositionē et ierarchiā
ordinacionē vnius noui regni ecclesie siue quantuz
ad ostentacionez pauperimā et sessionē sup pullum
asine siue quātuz ad execracionē iudaicā quo ad pha
riseos et populi semotes siue quātum ad reservacionez
pphete archanoz et futuroz siue quantū ad institucō
nem mirabilē et insolitā nouoz sacramentoz siue ēqn
tuz ad tolleranciā amare et salutifere passionis siue ēqn
tum ad suscitacionē magnificā et resurrectionē stupi
dam siue quātum ad vocacionē multimodā omniuz
gencū linguaz et populoz. Hec em vtiqz verificata
sunt in hoc homine sacro jhesu que pphete pdixerant de
xpo ergo ipse est verus xps nec est alius expectan
dus Marcus vero apostoli petri discipulus q̄ in ita
lia euāgelizū grece scripsit pbat de illo felix homine q̄
dictus est jhesus q fuit rex et dñs ommū et excedens
vere i potestate et virtute omnē hominē et omnē crea
turam qd patet qz non tractat nisi de papibus et excel-
lencioribz miracul' eius et fere in quolibet capitulo cō-
cludit magnitudinē potencie et virtutis in eo et istam
oclusionē semp infert in toto euangelio finitq deū cuā
gelium in ascensione in celū i sessione adextris dei et q
discipuli puecti pdicauerunt vbiqz dño cooperante
et sermone confirmante sequentibz signis Sic ergo pa
tet q hec est oclusio quā marcus in euangelio suo in-
tendit hominē scz jhesū ee et fuisse virtuosuz dominuz
imperatorē ac regē ommū. nam hac conclusione finit
suum euangelium et ipsam intexerit in suo processu quasi
p totū hanc autē oclusionē suo testimonio pbat nar-
rando facta illius hominis et intendendo vnū tale silo-
gissimū ille homo cuius virtutē ac potestatē extēdi vidi
mus ad oēm spiritū creatū et increatū scz ad spiritū pphe
ticum et dumū et angelicū ac apostaticū et quā extēdi
vidimus ad lāguores et potestates ac infirmitates cor
porum et quā extendi vidimus ad remissionē pecca-
toz et ad infirmitates animaz et quā extendi vidimus
ad totā legē mosayca et sabbatum immutandū et quaz
extendi vidimus ad transferendū virtutē et potestatez
in alteraz vt et ille similiter operetur virtuose et quā extē-
di vidimus sup mare et ventū et sup aque et aeris ele
mentū et quā extendi vidimus ad mortis vinculuz et
quorūcūqz vinculum siue hominū siue bestiaz et quā
extendi vidimus ad multiplicandū corporale cibum et
alimenta panū et quā extendi vidimus ad dispēsanduz
sup statum humanum et quam vidimus ad restituen
dum auditū et loquele instrumentū et quā extendi vi
dimus ad illuminādum tā spirituale q̄ corporale visū
et quā extendi vidimus ad naturā passibilē et impassi
bilem immutādum et quā extendi vidimus non solum
in pmquum sed eaā ad omnē distātem locū dum tā
muemret fidelē hominem et credulū et quā extendi vi
dimus et ad interpretandi mandata legalia et supadē
dum pfectionis ostilia. et quā extēdi vidimus ad reg
num et thronū dauid obtinenduz iuxta miraculosum
damorē populi et iuxta testimoniuz qd fuerat p pphe
tas pdictū. et quā extendi vidimus ad ostendū potē
cam et omnē aduersariorum austuciam et machina-
cionem et quam extendi vidimus ad precognoscen-
dum ommum futuroz euentū et totū seculi decursum
vsq in finem et quā extendi vidimus ad tollerandum
fūme fortiter et magnanimiter omne aduersū et pa-
pue mortem amarissimaz que est vltimum terribilū
et quam extendi vidim? ad reuoluendū pretū monu
mentum et mox egrediendum cum tamen vere mor
tuus fuisset et quā extendi vidimus ad aperiendū celū
et ad sedendum sup regale et ēnale glorie solū et ad
dexteraz patris ille vtiqz hō fuit vere rex virtuosissim?
et dñs ommū sed homo qui dict? est jhesus habuit cō
dicones pdictas igitur ipse fuit ommium dñs et rex
virtuosissim? hāc immorē seriose marc? deducat in quā
tum ad xx. cōdicones eius in euāgelio suo pbat. lu
cas autē apli pauli discipulus q̄ in achaye bithinieqz
partibz euāgelium grece edidit intendit istā oclusio-
nem scz q homo ille qui dict? est jhesus fuit saluator
hominū et medicus animaz qd sibi cōgruebat qz erat
arte medicus. Vt dicat Jero. hinc est q in primo capi
tulo introducat agelum dicentē vocabis nomen eius
Jhesū hoc est saluatorē et zacharīā dicentē Salutez ex
inimicis nostris et de manu ommuz qui oderunt nos
et āgelum euangelizantē natus est nobis hodie salua-
tor et symeonē dicentē viderunt oculi mei salutare tu
um et vbiq p totū euangelū semp agit de illo homi-
ne sub racione qua saluator est et medicus animaz vñ
solus ipse narrat de maria magdalena et sol? ipse po
nit multas parabolas ad pietatē misericordiā et remis
sionem peccatoz pertinentes p qd patet q sua intencio
principalis fuit pbare oclusionē pdictā intendit igit p
bare eā p talem racionem et silogismū homo ille cuius
ingressus et introductio cuius eductus et conuersacio
cuius conatus et recollectio cuius affatus et erudicio
cuius discessus p mortē et ascensio cuius regressus
a mortuis et resurrectio fuit p modum cuiusdā spiri-
tualis antidoti et mediane salutaris ommium hominuz
vtiqz homo iste censend? est saluator hominū et medic?
animaz sed ita fuit de illo homine qui dictus est Jhe-
sus ergo ipse fuit spiritualis hominum medicus et sal
uator innozem istius quantū ad sex oclusiones posi-
tas in maiori intendit lucas deducere in suo euange
lio et pbare. Primo em pbat q huius hominis intro
ductio et ingressus fuit p modū cuiusdā saluatoris mū
di et media spiritualis et tractat de triplici introductio
ne istius hominis. Prima quidē in vtero maternum p

ceptū. secūdam mundū p natiuitatē ⁊ ozū. terqa ad totū populū arca annū. xxx. Secundo ꝓbat q̄ huius hominis ouersacio et victus cū hominiby fuit p moduz veri saluatoris et ostendit ꝗliter iste hō p sui ouersacōz et cōuictum contemplarem visus est homines medi: cari et saluare describens eū fuisse exemplar omms pe nitencie exemplar omms deūocois et latre exemplar mittatis et pacencie exemplar liberalitatis ⁊ beneficē cie exemplar humilitatis et benuolencie exemplar pe ritatis et existencie contra omnem ypocrisim exemplar omnis pfectois ⁊ superexcellentis vite exemplar opaf sioms ⁊ mie atq; demencie et ex hys octo condicōiby patet qualiter sua conuersacio ⁊ structus fuit ad me dicandum et saluandum mundū Tercio ꝓbat q̄ illi? hominis totalis conatus et recollectio fuit ad saluan dum hommes ⁊ tribuendum eis spūalem medicinaz et ostendit qualiter homo ille conatus est ad salutē vo care ⁊ reducere homines p seipsū ⁊ p alios sc̄z p duo: decim apl'os ⁊ lxxij. discipulos. Quarto ꝓbat q̄ hois huius affatus ⁊ erudicio ostendit ipsū fuisse omnium hominum saluatorem qua tota sua erudicio ordina: batur ad pellendum peccata et morbos animarum et pomt plures morales erudicōnes sume ac comode ad hommū salutē et curacōnem seu remocōem a vicijs ptmentes Quinto ꝓbat q̄ illius hominis discessus et cōsumacio p mortem fuit vere medicinalis ⁊ veri sal uatoris mundi Vnde introducat eum dicentē hoc est corpus meum quod p vobis tradetur hic est sanguis meus qui p vobis fundetur et plura alia verba demē de prius dicta Sexto ꝓbat q̄ istius hominis regref sus ad nos et resurrectio fuit veri saluatoris mūdi vñ ostendendo q̄ ipse erat iste qui omnium gēaum erat medicus et saluator mduat q̄ sicut scriptū est oporte: bat pati et resurgere xp̄m a mortuis tercia die ⁊ p̄dica ri m nomine eius pmtcnā am et remissionem pecca: toz̄ in omnes gentes Johes vero qui m Asia euan gelium scripsit grece introducat istā oclusionez q̄ ho mo ille qui dictus est Jhūs fuit vere filius dei qđ nō debet intelligi q̄ sit filius dei p adopcōem et graā hūs solum humanam naturam ymmo habens in se vere il lum qui ab eterno fuit filius a patre genitus in substā cia diuina Nec debet eā intelligi q̄ sit homo ille filius dei per ouersionem deitatis in carnem sed debet intelli gi p assūpcionem carnis a filio dei hanc ocl:sionē p bat multipliciter ⁊ deducat intendens racōz vnicā ⁊ vni cū silogismū ad eam ꝓbandū sic arguit homo ille q̄ est vere media psona intrinseca in trinitate et est deo vere equalis in auctoritate in efficacia et salubritate respectu hominū et est deo equalis i illapsu et immen: sitate ⁊ est deo equalis in mō opandi et auctoritate et est deo equalis in refigendo mentē et in cordis sua tate et graa et est deo equalis in instruendo et in ve: re doctrine claritate ⁊ est deo equalis in duracōe ⁊ etē nitate et est deo equalis i honore ⁊ gloria ac cultu seu latrie ⁊ adoracionis dignitate et ē deo equalis ymmo idem cū patrē in essencia et maiestate ⁊ est deo equal' in bñuolēcia ad homines et pietate et est deo equalis in dominio ⁊ regni sollēnitate et est deo equalis i ami cicia ⁊ caritate et est deo equalis in misericordia mutua in se mucem ⁊ intimitate ⁊ est deo equalis in confe: renda graa hominibus ⁊ influenda sanctitate ⁊ ē deo equalis in sapiencia ⁊ sciencie lumnositate et est deo equalis in beatitudine et eterna feliatate et est deo eq̄l' in pacencia ⁊ longanimitate et est patri equalis i p ducendo spūm ⁊ inspiratiua fecūditate ille vtiq; homo est filius dei Nam iste xvij. odiacones intermedie pro bant ipsū esse vez deū Prima vero cōdicio et vltima ostendunt ipsū esse vez deum q̄ est filius dei q̄ hec due ꝓprietates opetūt filio Sed homo ille qui dict? est ihs habuit predictas. xix. cōdicōes ut manifesta experiencia iohez ⁊ alios discipulos edocuit ergo ipse est vere filius dei Probat ergo q̄ iohes istos xix cō diacones fuisse in homine qui dictus est ihesus sm q̄ ipse vere exprtus est et ceteri discipuli qui erant cū eo et tandem conclusionem diffuse ꝓbatam infert recolli git et cōcludit dicens hec aūt scripta sūt vt ⁊ vos cre datis q̄ ihs est xp̄s filius dei viui Et pomt vltriozē fine ad quem ordinatur ⁊ ista cōclusio subdens et vt credentes vitam habeatis in nomine ipsius Vltimo vero tanq̄ tabellio et notarius publicus concludit q̄ ipse ē discipulus ille qui testimoniū phibet de hys et scripsit hoc ⁊ scimus q̄ vez est testimoniū eius po: nitq; condicōz suā de familiaritate q̄ recubuit in sinu eius in cena illius hominis et idarco multa secreta di dicerat vnde predicta ꝓbantur et notarius ille aute ticus redditur ⁊ sollēnis Ad hanc aute partē facere scrip ture testimonialem ⁊ euangelicam ascendendū est p a scensū scalarem et celicum Sunt em̄ euangelia scala iacob q̄ eis imittitur dominus ⁊ ibi repitur Jbiq; vi dentur angeli ascendentes ⁊ descendentes q̄ diuina ope ra quibus voluit nobis condescendere ⁊ nos in celum erigere ibi per euangelistas quasi per verba quatuoz cherubin sm iherommū disserūt de quo ascensu scrip tum est in Geñ. q̄ vidit iacob in somnis scalam ⁊ ca cumen eius tangens celum ⁊ angelos dei ascendentes et descendentes ⁊ dominū ipsi scale inixum.

Sequitur Oracio.

O Omme ihu xp̄e qui nos p scripturam ⁊ doctrinam euāgelicam vocare dignatus es ad fidem catholicam ut credentes vitam habeā? eternam nunc quidē in spe ⁊ in futuro in re et hoc in nomine tuo ⁊ p fidem nominis tui q̄ nō est aliud no men sub celo datum hominiby in quo oporteat nos sal uos fieri presta michi immerito et omnium mimo ut corde credam ad iusticiam et ore confitear ad salutē ac opere ascendam ad vite fructū ⁊ vtilitatē quatenus te miserante ad eterne beatitudinis gloriam nunc mente ascendar ⁊ tandē re ipsa puenire merear ihu mundi saluator Amen.

De pent hecostes capl'm. lxxiiij.

Die vero pentecostes id est quinquagesima a resurrectione sed decima ab ascensione domini narrat dñs ihus patri de promisso quod discipulis fecerat de spū scō mittendo patre ergo gratum hoc habente mittit spiritum Sanctum vt ad discipulos descendat Eosq; repleat ⁊ consoletur roboret et instruat ac cumulum virtutum et gaudiorū eis conferat Et statim patris spiritus scūs subito venit et sup eos descendit Notandū aūt sm Bedam q dominus ihesus eundē spm veritatis et a se mittendū ee p̄dixit et eundē mox a patre pcedere subiūgit non q̄ idē spūs aliter a patre pcedat q̄ cū a filio mittitur sed ideo filius eum a se mittit ⁊ a patre dicit pcedere ut aliam patris ailam esse suam personam designet Atq; in eadē distinctōe personaꝝ vnaꝝ esse operationem ac voluntatem suā cū patris voluntate et operatōe denunciat Cum em̄ eiusdē spūs gracia datur hominibus mittitur p̄fecto spūs a patre mittitur et a filio pcedit a patre pcedit et a filio quia et eius missio est eius pcessio que ex patre pcedit ⁊ filio venit et sua sponte q̄ sicut cōequalis est patri et filio sic eiusdem habet voluntatem cōmunem cū patre ⁊ filio Hec Beda Pentecostes interp̄tatur quinquagesima et est grecū vocabulū sic pascephe et scenophegia. Iudei em̄ admixti greas qui inter eos sicut ⁊ cetere nationes diuersabantur greas crebro vocabulis vtebantur. Est aūt pentecostes equinoctū ad quinquagenā et eius sollēnitatem septē diebus p̄relatam tria em̄ erant festa septē diebus durancia scz pascha pentecostes et scenophela Cum ergo cōplerentur dies pentecostes id est quinquagene a resurrectōe ⁊ inchoarent dies pentecostes id est illius sollēnitatis septē diebus p̄cedentis erant pariter in cenaculo montis syon vbi cena facta fuerat discipuli fere centū ⁊ vigīti vtriusq; sexꝰ congregati in oracōe perseverantes et p̄missionem sancti spūs expectantes Duodenarius ille apl'oꝝ numerus iam erat decuplatus Et hora diei tercia factus est repente de celo. i. de aere sonus q̄ fragor q̄dā insonuit tā q̄ aduenientis spūs. i. flatꝰ vehementis sic nota sil'itudis acsi dicēt vel spūs m sil'itudie vēti vehementis vt tanq̄ vel tanq̄ spūs sancti vehementis vt tanq̄ sit expressiuum veritatis q̄ vere spūs scūs dicitur vehemēs quasi vehens nos a mente id est a mentis affectibus nos alienans Vel q̄ ve adimens id est eternam damnationem auferens Potest ergo ad sonum et ad spiritū sanctū referri quod dictū est tanq̄ aduentus spūs vehementis q̄ equinoctū est ad vtrūq; Venit m sono ad terrendum rebelles ⁊ in flatu q̄ ab anteriori p̄cedit ad viuificandum deuotoꝝ affectus Et replevit sonus ille vel spūs sanctus totam domū vbi erant sedentes. i. oēs m domo sedentes implentes quod eis dictum fuerat a domino sedete m ciuitate quoadusq; induamini virtute exalto Hec em̄ dona nō misit vnū congregatis p̄ assensū et ad supiora subleuatis p̄ desiderū venit. potuerunt Et lingue diuise sunt velud igneę et apparuerunt illis disperdite lingue tanq̄ ignis id ē radioli ignei m modū linguaꝝ residentes capitibus singuloꝝ Vt ayt Gre. Bene in igne spūs apparuit q̄ ab oī corde quod replet torporem frigoris excutit ⁊ hoc m desiderio sue eternitatis accendit Vnde ⁊ oriḡ. Deus noster ignis consumens est q̄dtu in nobis sunt q̄ consumi digna sunt cū aūt ostūpta fuerint iam non erit ignis consumens sed illuminans Vnde ⁊ Jeroꝰ Ignis duplicem naturam habet q̄n ⁊ lucet ⁊ vrit sic et deus lucet iustis ⁊ peccatores mœndit Insup et septem dona spūs sancti congrue demonstrantur in igne Spūs em̄ scūs ad instar ignis Primo purgat p donum timoris Secundo liquefacit per donū pietatis. Tercio decorat p donū scie Quarto solidat p donū fortitudinis Quinto eleuat p donū consilij Sexto illuminat p donum intellectus Septimo dulcorat p donū sapie Primus effectus ignis patet in veste salamandre secūdus in cera. tercius in metallis. quartus in lateribꝰ. quintus in vaporibus. sextus in lucernis. septimus in abis Et sic repleti sunt omnes spū sancto ⁊ deinde ceperunt loqui varijs linguis sm impetū eiusdē spiritus sancti et put ipse spūs sanctus dabat eis pnunciare et eloqui illis q̄ diuidens singulis put vult ⁊ spīās vbi vult q̄n vult quantum vult quō vult ⁊ quibus vult radioso lumine scientie omnem eos veritatem edocuit et mextinguibili caritatis ardore ad omnem dilectōem accendit ⁊ inuincibili vi fortitudinis in omni virtute firmauit inspirans illis omniū linguaꝝ notitiam Juxta qđ legit in libro sapiencie Spūs domini replevit orbem terraꝝ ⁊ hoc qđ dicit omnia scz hō scientia habens cū omni creatura ⁊ p̄ter quem facta est omnis creatura sciam habet vocis id est linguaꝝ Ac si diceret Spūs scūs replens orbem terraꝝ dedit discipulis scientiam linguaꝝ vt linguis omniū gentiū loquerentē Tunc em̄ ecclesia in vna gente erat cuiq; loquerentur linguis omniū signabatur q̄ ecclesia crescendo p omnes gētes linguis omniū locutura esset q̄ iam ecclesia linguas omniū habet Vbi ergo iam omnes lingue loquebantur omnes lingue crediture ostendebantur Ipsa aūt spēs creature in qua spūs scūs visibiliter descendit ad quem vsū tūc in apl'os descenderit exp̄ssit vt scz ozi verbū intellectu lucem affectui ardorem et corde robur mīstraret Lingua em̄ vēba explicat ignis illuminat calefacit ⁊ testem roborat Sed ad altum vsum scz ad relaxandū peccata datus fuit q̄n post resurrectōem suam dominus discipulis ⁊ apl'is insufflauit et dixit Accipite spūm sanctum quoꝝ remiseritis peccata remittuntur eis et quoꝝ retinueritis retenta erunt Vbi notandū q̄ spūs sanctus bis missus est sup cristū et bis sup apl'os Sup xp̄m quidē ⁊ in spē colūbe in baptismo et in specie nubis i transfiguracōe quia gra xp̄i que datur p spm̄ sanctū deitatis erat ad nos p propagacōz gracie in sacramentis ⁊ sic descendit i spē columbe que est alis fecundū et p doctrinam et sic descendit in nube lucida Vnde ⁊ ibi ostenditur doctor ipsū

inquit audite Sup apl'os aũt Primo descendit m
flatu ad designandum ꝓpagacõnẽ gracie in sacramen
tis cuius ipsi ministri erant Vnde dicitur Quoz remi
seritis peccata remittunt eis Secũdo in linguis igne
is ad signandũ ꝓpagacõnem gr̃e per doctrinam Vnde
postꝯ repleti sunt omnes spũ sancto statim ceperunt
loqui varijs linguis Dis ergo sm Gze. scripturã legi=
mus apl'os manifesta dacõe spũs sancti accepisse pri
mo dño consistente in terra p mnsufflacõnẽ Postmod
presidente in celo in varijs linguis p ignem qz carit=
tae que in cordibus p spũm scm diffunditur duoby p=
ceptis scz dilectõe dei et primi impletur In terra da
tur spũs vt diligatur primus e celo datur spũs ut di
ligatur primus e celo datur spũs ut diligatur deus
Et sicut vna est caritas et duo precepta ita vnus spi=
ritus et duo data et quia p dilectõem primi puenit
ad dilectõem dei recte primo datur spiritus in terra et
postmodũ e celo Sicut em̃ ayt iohes Qui non dili
git fratrem suũ quem videt deũ quez nõ videt quomõ
potest diligere in sup datus est eaũ apostol' spũs san=
ctus ante passionẽ ad purgandũ quãdo fuerũt bapti
zati et ad faciendũ mirabilia qñ ad p̃dicandũz fuit missi
et dictum est eis egros sanate demones eiate mortuos
suscitate Vnde Jero⁹. ego quidez audacter pnũctio
apostolos ex eo tempore quo crediderunt dño semp
spm̃ sanctum habuisse Nec absqz gracia spũs signa fa
cere potuisse sed cum p modulo atqz mensura recepis
se prima aũt die resurrectõis eius acceperunt gra=
ciam sancti spũs qua peccata dimitterent et baptizarent
ac spm̃ adopcionis credentibus traderent Die vero pẽ
thecostes eis amplius pmissũ est scz qd virtutem ex
alto recipent qua et euangelium xp̃i cunctis gentibus
predicarent Vnde et leo papa Non igitur ambiga
mus qd cũ in die penthecostes impleret discipulos do
mini spũs sanctus non fuit huius inchoato muneris
sed adiectio largitatis Nam et patriarche et pphe et sa
cerdotes omnesqz prioz tpm sancti sunt facti eiusdem
spũs sanctificacõne vegetati et sine hac gracia nulla vn=
qꝯ instituta sunt sacramenta nulla celebrata miste=
ria vt eadẽ semp fuerit virtus caritatis quãuis nõ ea
dem fuerit mensura donoz Hec leo Et sciendũ qd spiri
tus sanctus datur seu mittitur visibiliter et mnsibiliter
Visibiliter cum in aliquo visibili signo demonstrat Est
aũt in quintuplia spẽ demonstratus primo in spẽ co=
lumbe sup xp̃m baptizatũ Secũdo in specie nubis luci
de sup xp̃m trãsfiguratum Tercio in spẽ flatus qñ in=
sufflauit et dedit spm̃ scm̃ ipso die resurrectõis. Quar
to in specie ignis et lingue in quadruplia spẽ apparuit
hodierno die Jnuisibiliter aũt mittitur cũ ad sanctifi
candum crãturam mentibus castis illabitur Vnde dic
tur spũs vbi vult spirat et vocem eius audis sed nescis
vnde veniat vel quo vadat Nec mirũ qz ut dicat Bñ.
d verbo inuisibili p oculos non intrant qz non est colo
ratũs neqz p aures qz non insonuit neqz p nares qz a
eri non admiscetur sed menti neqz p fauces qz non est
mansum vel haustũ nec tactu cõperi illud qz palpabi
le non est Queris igitur cũ sint muestigabiles vie e
ius Vnde illud adesse nouerim Nempe ex motu cor=
dis mtellexi presentiam eius et ex fuga vitioz carna
lium qz oppressione affectuũ aduerti potẽciam virtutis
eius et ex discussione siue redargucione occultoz me
orum admiratus sũ ꝓfunditatem sapiencie eius et ex qꝯ
tulacioqz emendacione moꝝ meoꝝ exptus sũ bonitati
tem mansuetudinis eius et ex reformacione et renova
cione spũs mentis mee pcepi vtrũqz spẽm decoris ei⁹
et ex contuitu omniũ hoꝝ expaui multitudinis
magni
tudinis eius Hec Bñ. Vñ et Crisꝰ. Si qñ bñ aliquid
cogitamus simul sciamus qz spũs scũs habitat in no=
bis Si vero aliquid mali signum est qz spũs sanctus
recessit a nobis Vñ eaũ Augꝰ pmis tpib cadebat su
p credentes spũs scũs et loquebãtur linguis quas nõ
didicerant quomõ spũs sanctus dabat eis pnunciare
Signa erant tpe opportuno optebat em̃ ita significa
ri in omnibus linguis spm̃ scm̃ qz euangelium dei p
omnes linguas curriꝝ erat toto orbe terraꝝ Sigmfi
catum est illud et transijt Si ergo p hec mirabilia nõ
fiat hodie testimoniũ presencie spũs sancti vnde fit vñ
cognoscit quisqz accepisse se spm̃ scm̃ Jntelligat cor
suum si diligat fratrem manet spũs dei in illo videat
ꝓbet seipsũ coram oculis dei Videat si est in illo dile=
ctio pacis et caritatis ac vnitatis et dilectio ecclesie to=
to terraꝝ orbe diffuse non attendat cum solum dilige
re fratrem quem attendit ante se Quitos em̃ videmus
fratres nostros et in vnitate spũs illis copulamur.
Quid miꝝ qz nobiscũ non sunt in vno corpe sumus
vnum caput habemus in celo Ergo si vis nosse qua
accepisti spm̃ scm̃ interroga cor tuum si est ibi dilectio
fratris securus esto non potest esse dilectio sine spũ
dei qz paulus clamat caritas dei diffusa est in cordib
nostris per spm̃ sanctũ qui datus est nobis Hec Aug⁹
Missio ergo spũs sancti mnsibilis fit in habitacione
creature rõnalis sed missio visibilis fit ad mhabitacõz
demonstrandum alijs Et notandum qz spũm sanctum
alicui esse certitudmaliter scire non possumus qz sps
vbi vult spirat et nescis vñ veniat aut quo vadat Cõ
iecturaliter tñ colligere possumus aliqua p signa et p
effectus ex ãbꝯ vtrꝝ colligere possumus et cõicere
spũm sanctũ alicui adesse vel inesse et hoc differenter
sm triplicem statũ scz sapiencium ꝓficiencium et ꝓfe
ctorum Nam sm cuiuslibet status exigenciam spũs
sanctus diuersimode in hominibus opatur et sm h̃ di=
uersimode signa acapiuntur Nam spũs sanctus spirat
mhabitat et replet Spirat quo ad sapientes mha=
bitat quo ad ꝓficientes replet quo ad pfectos Sig
aũt spũs sancti quibus spirat quo ad sapientes sm
Bñ. sunt tria primum est dolor de culpa preterita qz
spũs sanctus odit sordes nec habitare potest in corpore
subdito peccatis Secundũ est firmũ ꝓpositũ cauendi
futura peccata cũ effectu quod nullatenꝰ haberi potest
conatu ꝓprio sine spũ sancto per graciam assistentem et

infirmitatem nostram adiuuantem Terciū est ꝓmittu
do boñ qz ꝑm Ezech. Amor dei qui est spūs sanctus nūqꝫ
est ociosus opatur em̄ magna si est Quo ad ꝓficien
tes vero sūt tria alia signa quibus spūs sanctus cō
matur eos inhabitare Primū est frequens ꝛsciendie
et iusta examinacio non solū de peccatis mortalibꝫ ym
mo et de venialibus qz sicut spūs sanctus oponitur
peccato mortali ita feruor caritatis q̄ ast a spū sancto
oponitur peccato veniali ut ipsū ab anima expellat
ne spiritui sancto displiceat Secundū signū est ꝛcu
piscentie diminucio quanto em̄ in ꝓficiente caritas ꝛp
augetur tanto cor a tpalibꝫ elongat Vnde dicit Aug⁹
qꝫ caritatis venenū est ꝛcupiscentia tpalium et nutrimē
tum caritatis est diminucio cupiditatis Terciū signū
est studiosa mandatorꝫ obseruacio qz obseruacio man
datorꝫ sine vera dilectōe esse non potest et potit de hoc
exemplum Aug⁹ Quis est inquit qui dicat diligo im
patorem sed odio legem suam Si ergo dicis te dili
gere deum mandata eius obserua Quo ad ꝑfectos
aūt sunt alia tria signa ex quibus cōiecturatur spirit⁹
sanctus eos repleuisse ꝓmū est diuine veritatis ma
nifestacio Cum em̄ spūs sanctus sit spūs veritatis ꝓ
prium est sibi docere omnem veritatem et ideo in quo
cūqꝫ fuerit spūs scūs per aliquas reuelacones diuino
rum secretorꝫ se pandit et ei tanq̄ amico secreta cōmu
nicat Secundū signū est nichꝫ timere nisi solum deum
ꝑfecta em̄ caritas foris mittit timorem hec em̄ nichꝫ
penale habet timor aūt penam habet. Vnde Apl's vbi
spūs domini ibi libertas libertas aūt non stat cū timo
re seruili Terciū signū est ꝛsideriorum dissoluacionis vt
sez homo ex vehemencia diuini amoris cupiat dissol
ui et esse cū xp̄o qz spūs sanctus leuat mentem ad ꝛsi
deria supnoꝝ felix ergo anima que cupit dissolui et
esse cū xp̄o q̄m certissimū habet signum qꝫ spūs scūs eā
repleuerit ꝓter predicta aūt signa sunt alia tria ꝑ
que potest quis omnino se spm̄ sanctū habere Ideo em̄
spiritus sanctus in triplici signo apparuit sez in specie
nubis super xp̄m in transfiguracione in spē columbe i
eius baptismate et in specie ignis sup Apl'oꝝ congrega
cionem primū ergo signū est habundancia lacrimaꝝ
et ideo apparuit in spē nubis Sicut em̄ aduenientē au
stro nubes resoluuntur in pluuias sic aduenientē spū
sancto mentes resoluuntur in lacrimas Secundum
signum est dimissio murmuris ideo apparuit in spē co
lumbe que felle caret Terciū signum est ꝛsideriū su
pnoꝝ ideo apparuit in specie ignis Sicut em̄ ignis sp
sursū tendit sic spūs sanctus corda sursum eleuari fa
cit Erant aūt inde viri religiosi in Jer'm et in Judē
a habitantes et ꝓter illos multi alij fere ex omni na
cione que sub celo est supuenientes qz multis captiui
tatibus inde dispersi fuerant et modo ordinante deo ad
diem festum omis cōuenerant Audito ergo fragore
et sono venti qui supra cenaculum in aere msonuerat
intm̄ qꝫ p totam ciuitatem audiri poterat cōuenerunt
omnes ad discipulos et mirati sunt qz audiuit vnus
quisq; lingua suam eos loquentes Alij aūt irride
bant eos dicentes qz musto pleni sunt id est vehemē
ter ebrij qz vehemencior est ebrietas de musto qꝫ de vi
no decocto Et q̄us hoc irridendo dicerent tñ verū erat
qz nō vino veteri qđ in nupcijs fuit sed musto gracie
spūalis impleti erant de quo dicitur alibi nemo mit
tit vinum nouum in vteres veteres Tunc surrexit pe
trus cū xj ostendens eos non ebrios cū esset hora di
ei tercia et non dum esset tpūs inebriandi nec solent
inebriari ieiuni sed potius spū sancto repletos et ꝓpha
tū esse a Joel ꝓpha spūs sancti aduentum super homi
nes Tunc ergo xp̄s q̄ū ascēderet dedit dona id ē spm̄
sanctum hominibus qz omnia nostra bona dñi sūt
quo ipse ascēdit Tunc impleuit quod ante passionē
suam ꝓmiserat dicens Si ego nō abiero paracletus nō
veniet ad vos si aūt abiero mittam eum ad vos Si
enim carnaliter adheseritis capaces spūs non eritis sen
sus est Non potestis plene capere spm̄ q̄dui ꝑm carnē
sum vobiscum Vnde ille qui iam cepit spūm ayt Et si
nouerimus ꝑm carnem xp̄m sed nunc iam non nou
mus Vbi attendant carnalibus ꝛsideriis et delectacio
nibus dedit verbū beati Joh̄. dicentis Si Apli carni
adhuc dominice inherentes que sola sancta qz sancti
sanctorum erat spū sancto repleri neq̄erant donec tol
leretur ab eis carnis tue que sordida ē et diuersaꝝ spur
tiaꝝ sanctis repleta astrictus et agglutinatus illum
veraciissimū spūm te posse putas suscipe nisi istis carna
libus consolacionibus funditus renunciare ꝛpt̄aueris
Reuera cū mepis tristicia implebit cor tuum sed si ꝑ
seuerauerit tristicia tua conuertetur in gaudium Tūc
em̄ purgabitur affectus et voluntas renouabitur ut
noua creabitur et erit vt que prius difficilia ymmo
impossibilia videbantur cū multa pauxant dulcedi
ne et auditate Hec Hern. Si ergo delectaciones spūs
desideras delectaciones carnis respuere debes qz ut ayt
Grez⁹ si carni quod libet abscidimus mox m spū quod
delectat inuenimus Sed heu pauci sunt hodie spūa
les et delectaciones spūs delectacionibus carnis ꝑferē
tes licet multi deferant habitum spūalem Possunt au
tem spūales et carnales cognosci ex verbis apli dicē
tis q̄ ꝑm carnē sunt que carnis sunt saptiunt qui vero
ꝑm spm̄ sunt que spūs sunt sentiunt Specialiter tamē
ex quibusdaꝝ ꝓbatur homo vere spūalis videlicet si tā
to et tm̄ fugit locū vbi ledi potest m spū sicut vbi of
fendi potest m corpe et si tam libenter studet meditari
spiritui sicut corpi qz quanto dignior est spūs corpore
tantomagis cauendum est spūi q̄ corpi a lesione Itē
si aby spūalis siue sit oracio siue predicacio siue scrip
tura siue lectio siue corpus xp̄i siue diuinū officiū tm̄
delectat et confortet spm̄ sicut corpalis abus corpus et
si tam minus negligit tpūs abi spūalis sicut tpūs abi
corpalis Itē si tam diligēs est arca spūm sicut hō car
nalis arca carnem Sōlliciti em̄ sunt homines carna
les vt in singulis tpibus habeant necessitates corpis
in victu et vestitu hyeme et estate competentibus ita

spiritualis homo solliatari debet qua grāa indigeat m aduersitate et qua m psperitate et q̄ egrat ad amicos et qua ad mmicos quomodo se habeat solus cum deo et quomodo mter hommes uersando et sic de ceteris·sed quis est hic et laudabimus eū· Quāuis enim aliqui huius tēporis viri bona operent dimidi⁹ tamen operis sunt q̄ alij largitatis grāā sunt adepti sed carnis incōtinencia sunt lubrica·Alij vero corpore quidē sunt casti sed auaricie estu sunt cupidi· Alij autē grāz lemitatis habentes sed rancore ammi sūt pusillanimes Alij vero non recordando miurias suas aīo ignoscūt sed minus caute cor custodiendo aausq̄ nascēdo rixas puocant·Alij q̄ deus singulis largiendo donauit m hō quasi ꝓpio labore acquirentes gloriant· Alij corpus m abstinencia affligunt sed supbiā auaricā inuidiam et alia nephanda admittunt vel detrahendo ꝓximo q̄si carnes illius cū sanguine eius comedūt· Et sic m mltis hodie qui optimus in eis est quasi paluius et qui rect⁹ ūsi spma de sepe· Sciendū aūt q̄ plā fuit necessaria homini valēti ꝓficere et i vita spūali deo seruire·p mū ē data et pfecta noticia suoz defectuū et infirmitatū Secundū est ira magna et feruēs otra suas naturales malas mdinacōnes et voluntates. Tertium est timor magnus quē debet habere de offēsis hactenus otra deū factis q̄ modo est certus aute bene satisfecerit et si cū deo pacem fecerit· Quartū est magnus timor et tremor qui debet cē m ipso ne p suā fragilitatē relabatur iterū m similibz vel maioribz peccatis·Quintū est forcis disciplina et aspera correctio ad regendū quinq; sensus corporales et totū suum corpus subigādum spiritui m obsequiū Jhesu xp̄i· Septū est vitare virtuose omnē personam et omnē aliā creaturā que impellit eum et non solū ad peccatū sed eā ad aliq̄ imperfectionem spiritualis vite sicut vnū demonē infernalē. Septimum est dulcis et ctinua recordacio beneficioz q̄ hactenus recepit et quotidie recipit a dño Jhesū xp̄i cū grāaz actione· Octauuz est nocte et die stare m oracione· Nonuz est q̄ oportet sup se crucē xp̄i q̄ quatuor habet brachia·quoz p̄mum est mortificacio mortuoz vicioz·secūdū ē derelictio oīm bonoz t palū· teraū p cessio ommū affectuū carnaliū animatoz· quartū fuit ipsius ereptus et abhominacio et āmichilacio· Discipuli itaq; spiritus sancti virtute docti et illuminati accensi et adiuti cōfortati et roborati cōsolati et omni gaudio repleti cū paua essent et simplices totū mundum deuicerūt et p magna parte sibiecerunt partimq; veris signis partim pfectis exemplis partim mirandis prodigijs p totū mundu ecclesiā plantauerunt que et eiusdē spiritus sancti virtute purgata illuminata et perfecta amabilis facta est sponso eiusq; paranymphis q̄ speciosa minis miraq; varietate circūdata sathane vero et āgelis eius terribilis vt acies castroz ordinata·perfecte quidē sunt non tam passibz pedum q̄ passibus virtutū sed supra dictū xp̄i mandatū non m mediate post ascensionē sed post spūs sancti accepcōne nec statim accepto spiritu sancto diuisi sunt p mundū sed perdurauerunt adhuc crater·xij āmis m medea et demde solemnis eoz diuisio facta est p orbem vniuersū cū eatenus m medea trā p̄dicassent sicq; perfecti et diuisi p̄dicauerunt mtelligenda credenda agenda et appetenda·vbiq; p orbem terraz vniuersū dño sine quo mchil facere poterant cooperante hoc est virtutē operis mīstrāte et sermonē confirmante sequentibz signis vt m virtute nominis Jhesu xp̄i ipararēt ommibz creaturis et mortis ·nam vt p̄dicacionis eoz doctrina credibilis fieret et firma adhibita sūt signa et miracula Sermo enī qui sup naturā et racionem est non nisi signis confirmari potest·Unde Chrē·Precepti obediencia sequitur obediencia signa omittantur. Sicut vero tunc p̄dicacō confirmata est signis ita nunc quēlibet p̄dicatorē sermonem cōfirmare oportet signis bni operacionis· Unde Theo. Sciendum autē est q̄ nunc sermo p opera confirmatur sicut m apostolis tunc opera confirmabant sermonem sequentibz signis· Fiat autē O xp̄e vt nostri sermones quos de virtute dicamus p opera cōfirmentē et actus vt tādem simus pfecti te cooperante m ommibus verbis et operibz q̄ te deceat et sermonū et operuz gloria cū sis virtus dei et sapiencia m secula seculoruz hec Theo· Et tunc adimpleta est ꝓphecia que ait m omnē terrā exiuit sonus eoruz et m fines orbis terre verba eoz·Seminauit quidē igneus et sanctificatus spiritus m apostoloz corda sermones et vt sapiēs ad muentoz·xij·tibias fidei m organo politas nouo flatu impleuit diuersisq; spiritalibz curzens m fistulis cūctis verba dominice virtutis sparsit omnes gentes delectabilem inuitauit ad sonū et trimtatis p̄dicauit misterium·Igitur effectus et fructus non modicus ex hoc subsecutus ostendit q̄ magna veneracione sit digna sollemnitas hodierna·Dñ Chrē·pensate fratres karissimi post incarnacionem vngeniti filij dei qualis sit hodierna sollemnitas de aduentu spiritus sancti sic em illa ita quoq; et hec est honorabilis·In illa quippe deus m se pmanens suscepit hominē·m ista vero homines venientē desup susceperunt deū· m illa deus naturaliter factus est homo m ista p adopcionē homines facti sūt dy Pensate quāta sit ista sollemnitas habere m cordis hospicio aduentuz dei·Tergat ergo sordes prauas opis qui deo ꝓparat domū mentis hec Chrē·Et notandum q̄ non statim post ascensionē sed post·xij·dies misit spiritum sanctū·primo vt apostoli ieuniis et oracionibz se aptos eius aduentui ꝓpararent·secundo q̄ hij spiritū sanctum paterent qui·x·p̄cepta implerēt. misit aūt ·l·die a resurrectione vt sicut populus iudeoz post liberacionē ab egypto·l·die accepit legē timoris Ita populus fidelū post liberacionē suā a mundo·l·die acciperet legē amoris. In tubileo eā id est m·l·anno recepit popul⁹ iudeoz libertatē amissam q̄ hereditatē ita hac die recepit populus xp̄ianus libertatē amissaz et paradisi hereditatem·Dies ergo penthecostes erat apud iudeos celebris sz m ea acceperunt legē·l·die

egressionis de terra egypti qz tunc descendit dñs sup montē syna m flāma ignis ⁊ cunctis audientibꝫ dedit legē eis m.l. die a pascha spiritus sanctus m monte syon sup discipulos m cenaculo congregatos m linguis igneis descendit et legē nouam gracie spiritualis eoꝝ mentibꝫ imprssit. Dñ Beda hec mimꝝ sollemnitas nō tm carnalibꝫ consecrata est euangelicis. vex ea legalibus iam olim est pignata misterijs ac dño ubē rep omnes annos sacris obseruata ceremonijs. liberati qppe de egypciaca seruitute filij israhel p ymolacionē agni paschalis exierunt m desertū vt venirent ad terram repmissionis pueneruntqz ad montē synai ⁊ descendens dñs m igne sup montē. L. autē die pasche pacta legis decalogū eis disposuit atqz m memoriam date legis statuit eī die p annos singulos sacrificiuz sibi de frugibꝫ ciusdē anni ad altare deferri. Que autē sit agm paschalis ymolacō que egypcie seruitutis absoluacio cunctis legentibus liquet qz videlicet pascha nostrum ymolatus est xps et ipse verus est agnus qui abstulit peccata mundi qui sui sanguinis pcio nos a seruitute peccatoꝝ redemit sue resurrectionis exemplo nobis spem vite et ppetue libertatis ostendit. Quinq gesima ergo die post occasionem agni data est lex descendente dño sup montē synai m igne et.l. eque die post resurrectionē nostri receptoris data est gcia spiritus sancti discipulis m cenaculo cōstitutis. et ꝟ autez altitudo cenaculi et ibi cacumen montis sublimitatez p cepto⁊z et dono⁊ mdicat celestiū et qz nemo mfimis adhuc desideriis mherens vel duinis obtemperare mandatis vel supmis possit dignꝰ existere doms hec Beda Hic ergo spūs sancti missio fuit m legis dacione pfigurata et festū penthecostes qđ modo pagitur ab ecclesia olim quasi figuraliter pagebatur a synagoga. qđ quadragesimo eī die post quā uidi de egypte exierunt .x. pcepta m monte syna a dño receperunt ita.l. die postquā nos fuimus ab mferno liberati receperunt discipuli gcia spūs sancti istud pfiguratū fuit m supha bundancia oley qđ datū est paupercule vidue per pces helisey qui misericordia motus sup paupcula im petrauit ei a dño oley habundancia. Per viduā istaz designatur sancta ecclesia que ablato sponso suo xpo videbatur tamquā vidua sed dñs misericordia motus dedit ei oley habundancia hoc est spūs sancti gracam et lmguaz intelligencia. Istud miraculū de intelligencia lmguaz quasi p figurā deus pmonstrauit m eo qm edificacione turris babel diuersas lmguas creauit. tūc eī vnā lmguaz in diuersas mutauit modo vnicuiq intelligenciaz ommū illaz dedit. nec miraculum istud nunc fecisset si diuisionē lmguaz tunc non pmisset et sicut tunc p lmguas cōfudit edificantes ita modo p līguas cōfudit uideos qui multiz cōfusi fuerunt qñ tam grande miraculum audiuerunt. m hac ergo sollemnitate laudemus totis viribꝫ dominū exultemus et letemur in ea qñ inde fructū non modicū nos qui ad fidē venimus cōsecuti sumus. Nō solum autē hominibꝫ gaudium ex hac sollemnitate puenit sed et beate virginis gaudiū m mcrementū accepit. De qua Anselm. sic ait Sed et gaudioꝝ suoꝝ magnitudo nonnichil mcrementi accepit cū supuenīet sup discipulos spū sancto mox ad pdicacionē illoꝝ fidē filij sui tāta hominū mltitudo suscepit. Ibi naqz excepto gaudio qđ de salute generis humani m istoꝝ cōuersione cōapiebat mtellexit filiū suum nō fuisse gratis id est frustra mortuuz cū tā efficaciter videbat operari fidē mortis eius eaz in eis qui actores illius extiterunt genus humanum ad salutē vocari videbat cuius rei gracia filiū de se meoꝝ portatū et in cruce passū āte mtellexerāt. quapter letabatur qz species quā añ cōceperat iam m rem veram transibat. Gaudebāt et gaudent hommes qz qđ amiserunt centuplicati pcij fenore reapunt. corruerunt seminando resurgunt fratres et filij hec Anselm. Et quāuis p cipue et specialiter in sollemnitatibꝫ mchilominus tm semp et momentis ommbꝫ deū laudare debemus. Naz vt dicit Boe. mix est qđ hō semp deū non laudat qz qlibet creatura ad deū laudandum nos mutat. Ad hoc autem nobis valde necessaria est gracia spūs sancti. Unde Beda. si quis timet de laude dei certissimū habet in se experimentū qđ non habeat in se spiritū sanctum qz vbi spiritus sanctus mhabitat ad laudē dei excitat. Invocantes ergo spiritū sanctū semp laudemus deum ad hoc eī facti sumus vt deū sine fine laudemus sicut enim supni angeli semp deū laudāt et cōtinue vbi semp sunt dies letitie et numquaz deest sollemnitas et gracarum actio et vox laudis. Scriptū est eī Beati qui habitant m domo tua dñe m secula seculoꝝ laudabunt te. Hoc maxime veri monachi faciunt qui die ac nocte deo psallunt. Unde Iero. Monachi debent habere puritatem martiꝝ siquidē et ipsi martires sunt. Qđ enim faciunt āgeli m celis hoc monachi psallentes quotidie faciunt m terris hec Iero. Et hoc maxime assimulat nos celestibꝫ quāuis adhuc m terris pegrinantes. vñ Beda. Michil ita ꝑprie quendā terris repsentant celestis habitacōnes statū sicut alacritas laudandi et bene dicendi deū dicente scriptura Beati qui habitāt i domo tua dñe m se. secu. lau. te hec Beda. felicmemus g et nos mgredi m illā requiem vbi tāta suphabundat mensurabiliter letitia et ad patriam nostrā totis conatibꝫ suspiremus mesti m seculo qz pegrinati a dño Qui eī non pegrinatur a corpore suo pegrinatur a dño Multo autē melius est dissolui a corpore et adherere deo. Odiamus ergo huius miseri et putridi corporis nostri cōpagmē et ei cuiā m desideriis non faciamꝰ qđ hic nos detinet carcerates et pegrinos a tanto bono. qz sm Apo. quādiu in hoc corpore sumus pegrinamur a dño. Dicamusqz cū eodē apostolo cupio dissolui et ēe cū xpo et iterū Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Desideremus eius dissolucōnem et eā obtinere a dño postulemus qz p nos eā cōsequi non valemus et interim saltē moriamī mundo et pompis ac concupiscencijs et abstrahamus nos corde forti et

pseuerãti ab hijs reb caduas ⁊ a miseris breuibus et
leuib hãz rez visibilũ solacunculis que ammas no-
stras vicijs mficiunt ⁊ virtutes a nobis exdudunt· qz
ſm Gre· Concupiscens visibilia mutibiles virtutes
amittit· Et ſm Criſo· nulla res sic ꝑcidit virtutẽ sicut
voluptas carnalis· vñ ⁊ Leo papa hoc maxime interio
ra hominis corrumpit qđ exteriora delectat ⁊ tanto fit
racionalis anima purgacior quanto fuerit substancia
carnis afflictior· Et breuiter vt ait Aug⁹· cetera crea-
tura vilescat vt solus creator in corde dulcescat· Naz
ſm Apo· vanitati creatura subiecta est ⁊ ideo amato-
res suos facit vanos ⁊ multos decipit mcautos· O q̃
felix quẽ mundi misera vanitas non seduxit que nũc
ꝑcipue multis illudit· Vnde Criſo· semper quidem sed
nunc ꝑcipue operanter dicitur vanitas vanitatũ ⁊ oia
vanitas· Hunc versiculũ si saperent qui m pictis ver
santur in parietib ommib et vestib suis scriberent in
domo in ianuis et in ingressib et ante omnia in cõsci-
encijs suis vt semp eũ oculis cernerent et corde senti
rent· Quomã quidem multe sunt facies multe ymagi-
nes false que decipiunt incautos· Istud oportet q̃tidie
die salutare carmẽ et in prandijs et in cenis et in omni
ocupacõe vnumquẽq; ꝓprio suo canere et a ꝓprio
suo libenter audire qz vanitas vanitatũ est et omnia va-
nitas hec Criſo· Amorẽ ergo deficiendi ad incorrup
tibili transferamus et ad sublimia vocati celestib dele
ctemur· Vnde sancti gaudent mẽ gaudeamus horũ
diuicias ocupiscentes ꝑ bonam emulacionẽ ad ipsos
tendamus cũ quib nobis fuerit cõsorcium deuocionis
erit et omnino dignitatis mentẽ nostrã in celis semp
habeamus et ad dominũ multipharie nos vocantẽ toto
corde et desiderio tendamus· Quia vt ait Aug⁹· exulta
nt vt gygas ad currendũ viã· non enim tardauit sed
cucurrit clamãs dictis factis morte vita descensu ascẽ
su vt redeamus ad eũ et discessit ab oculis vt redeamus
ad cor et in veniamus eũ· Ad ipsũ quoq; aspicientes
et eũ semp in corde retinentes pugnemus viriliter
qz tota hec ꝑsens vita miliaa est et afflictus et pugna
Nam ꝓspera et aduersi feruor et tepiditas refectio ⁊
media sopor et vigilia solliatitudo et pigritia fletus et
letitia quies et labor salus et infirmitas afflictio et vo
luptas et quecũq; in hoc mundo sunt pugnant contra
nos et insidiantẽ nobis· et qz numquid deest nobis ad-
uersarius insidiando sit semp paratus animus noster
resistendo qz certamẽ nostr breue est ꝑmiũ vero eter
num nec vmq̃ a pugna cessemus qz quãtumcũq; vi-
cerimus semp tñ restat q̃ vincamus· Vnde Leo papa
donec licet sanctis suis cottidiana diuina gracia victo
riam non aufert tñ dimicandi materiã qz et hoc ipsũ de
misericordia ꝓtegentis est qui nature mutabili ne de-
fecto ꝑnio supbiret semp voluit supẽe q̃ vincere·
Vñ et Criſo· sancti et si vina a carne non possunt qua
si iam spiritales tñ penis possunt quasi adhuc carnales
hec et Cri· Igiẽ quicqđ delectamẽti vel cruciat⁹ transi
torij occurrit statim hoc tamquã ꝑteritũ reputem⁹ et
ad id qđ semp manet mentis oculos dirigamus· Naz
omnia que in mundo sunt velud vmbra velociter trã
siunt ita vt cũ ꝑterita nec fuisse putentur· et ideo mo-
mentaneũ est et ato transit qđ hic delectat vel cruciat
sed eternũ est et sine fine manet qđ ibi cruciat vel dele
ctat nec tñ digna facere vel pati hic possumus ad ea
que ibi sequi vel euadere speramus· Vnde Gren· nõ
sũt odigne passiones huius temporis ad peccata que
omisimus ad beneficia que accepimus ad penas mfer
ni quas euasimus ad ꝑmia eterna que expectamus·
hec Gren· Tanta quippe est ꝑmmencia eterne glo
rie ad temporales et transitorias passiones et diligẽs
ꝓspector deberet pocius eligere multis annis inforna
ce ignis ardentis velle torqri et multa malia pati quã
minimo ꝑmio in futurũ sibi reseruato velle ꝓuari qz
labor est cũ fine et merces sine fine· Vñ Aug⁹· O ani
ma mea si oporteret quotidie nos pati tormenta et p
ferre penas si ipsam ieiunij longo tempore tollerare
vt ꝑpm in gloria sua possemus videre et sanctis eius
associare nõne ẽet dignus pati omne qđ triste est vt
tanti bonitatez glorie participes haberem· Insidiantẽ
ergo demones parent suas temptaciones frangant
corpus ieuniis ꝑmant vestimenta labores grauẽt vi
gilie exiccent mclamet me iste inquietet me ille frig⁹
iciunet oscitacia mẽ murmet calor vret caput doleat pect⁹
ardeat mfletur stomachus palleseat vultus infirmet
totus defiat in dolore vita mea et anni mei in gemi
tibus ingrediatur putredo in ossib meis et subter me
sternat vt requiescã in die tribulacionis et attendam
ad populum acinctum nostr· Vñ et Criſo· Omnia
agamus vt non a gloria exciadamus· Nequaq̃ enim
difficile si voluerimus nequaq̃ onerosũ si attenderim⁹
Si enim sustinuerimus et regnabim⁹ Quid est si su
stinuerimus si tribulaciones ferimus si pscuciones si
artam ambulauerimus viã arta enim via est et laborio
sa opacione vero nostra leuior fit spe futuror· Trãspo
namus igitur oculos in celum et semp illa ymagine
mur et videamus· Si enim in illis semp oueribimur
nõ a voluptuosis que hic sunt pacem quid neq; tristi
cia vt grauia portabimus sed hec et hijs similia deri-
bimus et nichil neq; nos subicere neq; eleuare poterit
solum si illuc desiderũ tenderimus si ad amorez illum
aspiciemus et quid dico quomã non dolebimus in ꝑ-
sentib versucijs· neq; enim videre ea putabimus dereli
quo talis enim est amor spiritualis eos demq; qui nõ ꝑ
sentes sunt nobiscũ sed absunt diligunt aũt ꝑm vnã
quãq; ymaginem die· magna enim amoris tyrannis ab
omnib enim desistit et ei qui diligitur aliligat animã sed
ita ꝑpm amauerimus omnia que hic sunt vmbra oĩa
ymago videbuntur et contemnum et dicemus et nos q̃s
nos separabit ab amore xpi tribulacio vel artacõ nõ
dixit pecunie vel diuicie vel pulchritudo· hec enim val
de vilia et desiderabilia sũt sed q̃ videbãtur ee grauia po
suit fames psecuciones mortes demde ille quidẽ et hec
vt nichil existencia exput· hec igiẽ oĩa excogitantes

et voluptatē voluptati ꝓpantes eligāmus que melio
ra sūt vt et futuris fruamī bonis hec Crisō.

Sequitur Oratio.

Ihesu largitor bonorū omnium qui in ignis
specie sup discipulos tuos misisti spiritū san
ctuz ꝑcor et obsecro pissime vt hec dona q̄
discipuli tui de tua sumpserunt largitate licet indigꝰ
sūmam ad salutē meā te largiente et mitte sup nos ser
uos tuos spiritū tue caritatis dilectionis et paas q̄ cor
da nostra visitet a vicijs purget virtutibus illustret in
vmculo dilectionis astrīgat lumme tue dilectionis
et cognicōnis illustret et ardore tue caritatis mflāmet cō
dona nobis peccata et dona vitā eternā Amen.

De laude diuina Capitulum.lxxxv.

Ad q̄ dictū est de laude diuina qua semper
deū laudare debemus idarco ꝙsequenter de
ea aliquantulū laaus videamus mmensa
quippe tui creatoris et oditoris beneficia q̄
tibi o aīa mea ab eo cū te ex michilo crea
mit et odidit collata sunt ad debitū otinue dilectionis
ac graaaꝝ actionis et laudis tuginter redendū te astrī
gunt. Ad hoc em cū non ees sola et gratuita bonitate il
lius creata et ad similitudinem dei facta es vt diligē
do semper et sine fine collaudes. Vnde Anshel. Euigila
amma mea euigila adhere diuicijs bonis mtende sem
piternis temporalibꝰ derelictis Conſidera in ipso crea
tionis exordio quid sublimitatis quid dignitatis cō
ditor tibi otulerit et ꝑpende quo amore qua veneraco
ne colendus sit. Certe cū vniuersitatē rez visibiliū et
inuisibiliū creans et ordinās humanā naturā facere di
sposuisset sūmo consilio de tue cōditionis dignitate tra
ctauit vtpote quā ceteris creaturis que in mundo sūt
alaus honorare disposuit. Vide igit sublimitatem tue
creationis et retracta debitū reddendi amoris faciam⁹
ait deus hominem ad ymaginez et similitudinē nostrā
Attende igitur diligenter quid sit ad ymaginē et simili
tudinē dei te ee creatā. aliud agnosce ee similitudinem
aliud ymaginē verbigraaa potest habere similitudinē
quandā cū homme equus bos et cetere similes creatu
re ymaginē vero hominis non habet nisi alter homo.
Manducat homo manducat et equꝰ Ecce quedā simi
litudo actionis omunis inter naturas diuersas ymagi
nem vero hominis non imitatē nisi alter homo eiusdē
nature cuius ymago est. dignior igit est ymago q̄
similitudo. Similitudinē itaq̄ ad deū hoc modo poteri
mus habere si eū habere poterimus si eū bonum ee osi de
rantes nos boni ee studuerimus si eū iustum ee cogno
scēres nos iusti ee otendamus si misericordiā otemplā
tes nor misericordie operā debemus. Quomodo autez
ad ymaginē suā attende deus semp memimit sui mtel
ligit se amat se et tu ergo si ꝑ modulo tuo mfatigabi
liter memor fueris dei mtelleeris deū amaueris deum
eris ad ymaginem eius q̄ hoc facere mteris qđ sp fiat
dñs deus. Ad memorandū et mtelligendū atq̄ amā
dum sūmum bonum totū debet homo referre q̄ viuit.

Ad hoc omnis cogitaco omnis voluntas cordis te
torqueatur arceatur ofirmetur vt infatigabili affectu
sis memor dei mtelligas deū ames deū et tue creaaco
nis dignitatē que ad ymaginē dei creata es salubriter
exꝑmis vt quid te deus tā ꝑdare odinonis ꝓtulegio
sublimaret misi te suis laudibꝰ indesinēter mtendere vel
let. Ad laudandum igitur creatorē tuum creata es vt
eius laudibꝰ vacans et hic iustitie merito in illum sem
per ꝓficias et in futuro beate vnias. Laus em eius et ꝭ
tusticiam et ibi beatitudinē tribuit. sed si laudas ex toto
corde lauda diligendo lauda. hec est em sanctis laudā
di ꝓposita regula. de omni corde tuo laudauit dominuz
et dilexit deū qui feat illum. Lauda ergo et ex toto cor
de lauda et quē laudas dilige q̄ ad hoc facta es vt lau
des et diligas laudat nāq̄ ꝭ ex toto corde non laudat
quē ad benedicendū deū ꝓsperia demulcent sed a benedi
cendi munere aduersa restringunt laudat quoq̄. sed
non diligit qui in dei laudibꝰ aliud q̄ ipsū deū laudā
do requirit. Lauda igitur et digne lauda vt nulla in te
cura nulla mtēcio nulla cogitaco nulla solliatudo mē
tis inquamuz tibi virtus suppetat a laude dei sit vacua
ab eius laude nulla te vite huius ꝓsperitas reuocet
nulla ꝺpescat aduersitas sic em ex toto corde laudabis
dominum Sed cū ex toto corde eū laudaueris et dili
gens lauda nil aliud ab eo q̄ ipsum exꝑtens vt ipse
sit finis desiderij tui ipse ꝑmiū laboris ipse solacū hiuꝰ
umbractilis vite ipse possessio illius beate vite Ad hoc
itaq̄ facta es vt eum sine fine collaudes quod tunc
vtiq̄ plenius mtelliges cū eius beata visione sublima
ta videbis te sola et gratuita bonitate illius cū non ees
de michilo tam beatā et ad tam ineffabilez beatitudinē
creatam vocatam iustificatam glorificatā. Talis nāq̄
otemplacio infatigabilē tibi amorem dabit eū sine fi
ne laudandi ex quo per quē et in quo tantis et tam in
mutabilibus bonis te beatificatā videbis hec Anshel.
Nō solum autem hec premissa sed maxima q̄ recepto
ris et saluatoris tui beneficia quibus te cū ꝓdita esses
redemit et saluauit ac mirabiliꝰ multisq̄ modis vi
sitauit et sublimauit ad laudandum te ꝓuocant mul
tipliciter et obligant Exerce ergo te in omni laude diuina
q̄ ad hoc tibi membra sunt data aut deo laudes canās et
graaas ei referas Vnde Cryp. Nam et oculos et os et
auditum ꝓterea in nobis posuit deus ut omnia ipsi
membra seruirent ut que ipsius sūt audiamus que ipsi
us sunt loquamur que ipsius sūt opemur eiq̄ laudes
canamus assiduas et graaas ꝑ cuncta referamus per q̄
hec oīa ofcientie nostre secreta mundemus hec Cryp.
vt aūt melius in laude diuina te valeas exercere pus
humilia te deo valde et dic ex intimis precordijs tuis
humiliter et deuote O pater misericordiaꝝ scio et vere
cognosco q̄ me peccatorem miseꝝ magis deceret corā
te iacere pstratū et cū fletu ac gemitu peccatoꝝ meoꝝ
veniam flagitare q̄ te ore polluto laudare Sed tamē
de tua pissima bonitate et mgemita dulcedie omnibus
mortalibus promulgata virtute cōfisus te laudare

cupio ex intimis ꝓcordijs obsecrãs viscera miserico=
diaꝝ tuaꝝ ⁊ miseracionũ ut me vermẽ immũdũ canẽ
mortuum ⁊ cadaũer putridũ non despicias dñe deus
meus Nempe virtutes celoꝝ te odigne laudare neque
unt quantumĩmus homo fragilis putredo ⁊ vermis bo
noꝝ quidẽ meoꝝ non indiges sed tuꝑm superexcellen=
tem bonitatem tanto nobis manifestam facis quanto
infirmitatibus nostris magis miserando odescendis ⁊
gracam gratis ex sola liberalitate largiris Umbrã q̃d
mittur apprehendere ⁊ sequi ventũ qui se ex cõdigno
te laudare extimat Impossibile attẽptat qui te ad ple
nũ laudare laborat Nec tñ ideo a laude cessand est ꝙ
michi ꝑiterq; omnibus creaturis laudare oĩemit suũ
creatorem q; nulla creatura est que opificem suũ non
laudet vel saltẽ laudabilẽ reddat Non ignoro dictũ
ꝑphetẽ q; videlicet rectos decet collaudacio ⁊ q; non
est speciosa laus ĩ ore peccatoris et ideo ve michi q; q̃d
dicam non habeo et quid respondebo michi cũ ipse fece
rim Si emĩ iustificare me voluero os meũ odẽpnabit
me Sed nũquid ideo te nõ laudabo q; mmundũ me
esse cognosco Nõne ⁊ vermes ⁊ tane mmundos ex pu
tredine generate coaxitantes ĩ paludibus te suũ crea
torem laudare cupiunt put sciunt ⁊ pñt Nã et sive
laudula ⁊ philomena dulciter cantare nescĩũt sed nec
velud hõmo rõnalis te cognoscere possunt saltẽ ꝙ faci
unt q; te cognoscentibus materiam tue laudis tribuũt
O vtmã cimbala suauia mstrumenta musicalia celestes
q; armõme ac terrestres melodie de cordibus meis sursum
procederent ⁊ odignas laudes tã dulciter psonarẽt ut o
culis dñe maiestatis tue grate fierent ac totam cele
stem curiam nouo quodam ⁊ meffabili gaudio letifi
carent Sed quid dicam memetipsũ domine tua laud
mdignum esse cognosco q̃ obrem precor ut saltẽ ce=
terẽ creature tue nobilitate predicare impfectum meum
dignentur supplere Igitur opto ⁊ ex toto corde desidero
vt ozbes planetaꝝ ac celum sidereũ limpidissimo lu
mine radiosum floriferaq; gramina vernali decore cõ
spicua pulchrisq; coloribus adornata necnon ⁊ omnia
igmite caritatis desideria de cordibus te vehemẽtissimo
amore diligendũ ꝓcedencia te laudent ⁊ benedicant in
secula Optarẽ eciã ex mtimis precordijs meis ut si iu
uentus celerius consumata annositatẽ mathusalẽ coe
quasset q; vnus quisq; annus tam longeui tpis prede
ceti et vnusquisq; mensis annoꝝ predictoꝝ ⁊ vnaq;q;
ebdomada horꝝ mensium ⁊ quilibet dies ebdomadarũ
⁊ quelibz hora ipsoꝝ dieꝝ ⁊ quodlibet mimutũ horaꝝ
predictarum seu predicti tpis te ex persona mea col
laudarent tã deuote ⁊ affectuose quantũ vnq; aliquis
de numero beatoꝝ spũum in splendoribus sanctoꝝ te
laudare in tanta duracione potuisset ach hec omnia i
propria persona complewissem ⁊ q; huius laudis fre
quens mnouacio in sua mfinitate omnes excederet
species numeroꝝ Quid plura fac de me hoc quod ti=
bi placuerit q; quãdiu est alitus in naribus meis a
tue laudis preconijs non cessabo Sed ⁊ cũ virtus lo

quendi mortis hora mortis decreuerit ⁊ meũ Jhm am=
plius ꝑ debilitate pferre non valebo peto ut saltẽ nutꝰ
oculoꝝ vel extensio digitoꝝ sit mnouacio ⁊ confirma
cio ommũ desiderabilium affectuũ et verboꝝ atq; ope
rum preteritoꝝ et futuroꝝ que vsq; ad extremũ iudicij
diem tibi cũ deuoto famulatu offerre vellem si tãdiu
vuere possem Jnsuꝑ dilecte hoc adiuo desiderans coꝝ
de affectuoso ut eũ corpus meũ fuerit m puluerem mi
nutissimos reductum et lapide dausum q; de qualibet
pulueris ꝑticula mmutissima vox amẽa laudis et glo
rie tue exurgat que durissimũ lapidẽ penetrans celoꝝ
altitudinem transcendat et vsq; ad extremam iudicij
diem vtne laudis preconiũ extollat donec m resurrec=
cione beata corpus et amma piter vnita ĩ tue laudis
glorificacione eternaliter copulentur Sane quãdiu
hic fũ m hoc corpis ergastulo a laude tua non tacebo
Nimiꝝ videmus q; plerũq; mter dulcissimas nemoris
auiculas et amantes philomenas corũ q; cocantium
assunt ĩ hoc eciã modico quod acceperunt creato=
ri suo subseruientes Sic et ego peccator cũ sim cau
tũ ad manus habeo pcõꝝ et put possũ deũ meũ p ip
sum laudo et glorifico ĩ eternũ Siquidẽ aliud de deo
dula? cauere nescio mſi hoc q̃m suauis est dñs vniuer
sis et q; mia eius sup oĩa opera eius O deus meus mi
sericordia mea ĩ hoc letatur ecclesia et amma deuota
exhilarantur sciencia et gaudio mmenso irriganẽ om
nia ossa mea hoc suaue canticum anima mea vsq; in
seculum mter spũale genus alũum cũ leto corde dulci
cant carmine Quocienscũmq; enĩ mẽte reuoluo qua
lis aliq̃n fui qualia discrimina euasi a quantis periculis
me ꝓtexisti et a quibus malis me eripuisti Disrupi=
sti vincula mea sanasti vulnera putrida et laqueos pi
culosos contriuisti et me dulciter ac paterne liberasti
Cum hec mq; et alia bona a te michi exhibita ptracto
mirum est q; ĩ horꝝ ommũ affectuosa recordacione mei p
fũ pamore portare valeo ardentissimis siquidẽ amo=
ris igmbus mcandesco O deus meus quamdiu pecca
torem tibi recalcitrantẽ pacienter expectasti quocien
et q; paterne nunc quidẽ dulciter nunc vero dure me
amonuisti nesciente ĩ bñdcoiby dꝰ cedis quemsti filio
ꝓdigo et peccatis ꝑgrauato ac gracijs nudato in oc
cursum vemens paterne occurristi abitinerante vias
prauas misericordem facẽ tuã non auertisti sed sp et
vbiq; pius et misericors fuisti Et q; hys ommbus ma
ius est q; hys ommbus bonis taz multiplicabus ingra
tus semp extiti nec tu fiũma bonitas ꝓter hoc destitisti
donec me tandem dulciter attraxisti Ach fiũma et mesti
mabilis pietas nũquid in hys ommbus meipsũ a lau
de tua continere potero nequaq; deus meus mia mea
p hys oĩby et alijs mnũis beneficijs opto et desidero
vt talis tamq; iocunda laudacio sit tibi ex me qualis
fuit beatoꝝ spũum laus tunc cũ m primo aspectu tue
dulcissime maiestatis gaudebant se eternaliter in tua
laude confirmatos malos vero a te sine fine detrusos
Itemq; tã magna tamq; iocunda sit illa laudacio q̃ ta

et animaꝝ sanctaꝝ cum a carcere purgatorij erepte vultui tue glorie primo presentantur ut tua iocunda facie inuentur et quanta erit laus in plateis celestis Jhrlm post finalem omnium resurrectionem quando electi a malis segregati deum iocundo corde laudabunt ac de sua saluacione eternaliter gloriabunt O amantissima sapientia bonitas immensa te precor vt oculi mee diuinaliter cum ad te surrexero in oculos apuero simulque cor meum in tua laude apiat ac quadam lucifero splendore et flameo ardore laudis tue facula immensa ex eo fulgurat Et peto vt hec laus blande et suauiter resonet in corde tuo paterno sicut sonare consueuit suo modo olim at baredorum et musicalium instrumentorum suauis modulacio in corde iocundo statu iuuentutis florido et in hac laudis facula simul ascendat tue laudis tua odorifera fumi virgula tua gratiosa acsi esset opposita ex omnibus aromatibus mirre et thuris et vniuersi pulueris pigmentarij tam speciosa sicut cui vernali tpe flores herbaꝝ pullulant in campis coloribus pulchris et arbores stant floribus ornatis gratis odoribus Sitq; laudis huius facula tam amorosa et deliciosa vt in ea oculi tui delectabiliter ferantur totaq; celestis aula resultet hec dulciter sine intermissione feruido estu et rapidissimo calore tui amoris surgat et exurgat ex corde per deuotam meditacoem ex labijs per feruidam oroem seu locucoem et ex oibus opibus meis per sanctam ac celestem ouersacoem Et hec laudis facula sua virtute omnes inimicos repellat gratia augeat finem beatum obtineat et gl'am eterne beatitudinis acquirat vt finis huius tpalis laus sit inicium eterne laudis patrie celestis Vt aut ad dei laudem magis puocetis abstrahe queso mentem tuam a terrenis et elegua eam ad celestia toto conatu quo poteris ac considera quomodo illius celestis curie aues delectantur et letantur tubilant et exultat in deo continue singulorumq; gaudia rememorans tandem put poteris et permitteris ipse letantibus et tubilantibus te iunge et immisce Exclama ergo corde toto et dic ex intimis cum Aug. Deus meus quid melius quid amabilius te estimauit super terram ut abstrahere cor meum ate ad decipiendum quidquam in mundo abste Cur amatum quare concupitum in oi vita mea quidquid per te ihm deum meum Quare distuli cur intermisi in illo tpe te ihesu versari in corde te tota mente apprehendere et delectari in tua dulcedine omma interiora ipius mei Ubi eram qn tecum mente non eram quo defluerunt qn n te solum habuerunt desideria mea Jam ex hoc nunc omma desideria mea incalescite et effluite in dominum ihm currite quia satis hactenus tardastis apprehendite quo pacius queritis quem queritis Jhm queritis nazarenum crucifixum Ascendit in celum non est hic Amantissimus domini habitat confidenter et flagellum no appropinquat tabernaculo eius Sup altitudinem celoꝝ super omnem excellentiam angelorum potencia virtute ascendit super solium singularis glorie in dextra patris cui coeternus et consubstancialis sedet et diuino amictus lumine coronatus gloria et honore vt decet vnigenitum dei serenus in letitia plenus omnipotentatu dominus in celo et in terra Jdeo adorant eum omnes angeli domini et vniuersa multitudo ciuium celestis Jpse in ipso vnammiter letantur omnium corda in eius desiderabili facie pascunt omnium oculi beatorum in ipsum undiq; confluunt desideria omnium sanctorum Ipsi tubilat ipsi applaudit ipsum magnificat tota vranica curtas gloriosa per omne modum in splendoribus eius Exulta et lauda habitacio Jpse quia magnus in medio tui scus israhel Per ipsum decies centena milies millena assistunt in stuario vtma templi intendentes vultum maiestatis claro et inflexibili visu ac psonantes armoniam inestimabilis ympni in gloriam trine et simple diuinitatis Per ipsum milia milium ad deplendum pris misteria alacri discursu huc ter meant inter celum et terram qui apes negociose mel aluearia et flores disponentes omnia suauiter ppl'us acanctus nesciens labem vel inobediencie morã Per hos quippe sima nostre salutis administrantur negocia sunaq; supni consilij ad nos referuntur archana per hos sanitates mortalium preciantur Per hos consistunt regna et impia mundi Inter quos precipuum nuntius michahelem figmentum nobilem celi quem qui stat per acie dei viuentis extendens rupheã ppugnacois ac voce terrifica intonans quis vt deus Sup eos qui ex aduerso sunt Exultate in nobili filio vestro vos illustres patriarche quia impleta est in eo omnis expectacio vestra et ipse sublimis est valde et implentur in ipso vestro semine omnes gentes sic enim polliatus est primo diuinus Gaudete in ihu ppha magno vos pphete viri veraces quia mirifice et gl'ose videtis impleta omnia que de ipso nunciastis in spu sancto et fideles inuenti estis per ipsum in cunctis sermonibus vestris Gaudete in dominum ihm meum magistrum vestrum Vos milites pces celi beati apli gaudete in ipso ipse et iterum dico gaudete cum ipso familiari letitia Ecce enim quem vidistis in medio vestri ceruicem et siccitatem fatigatum et his similia carnis infirma tollerantem ab omnibus reputari cum sceleratis reputari quomodo viat quomodo regnat quomodo et omma sub pedibus sunt quia glorioslus in suo diuino lumine fulget et gaudij sui ineffabilisq; glorie fue nunc socios vos habet qui olim pmansistis cum ipso in temptacionibus suis et vexacionum eius cosortes fuistis adorate nunc duplicia genua que se curuauerunt ante vos vsq; ad terram sedentibus vobis ad sacratissimam cenam Adorate nunc sacrosanctas illas manus quibus pulueres pedum vestrorum rex regum lauare et extergere dignatus est Gaudete in Jhesu pnape milicie vestre vos martires victoriosi qui ipsum per quos tradidistis in morte animas vestras ipsum in qua Jhesum filium dei possidetis pmium certaminis vestri Gaudete in Jhesu summo doctore veritatis o venerandi confessores et doctores qui quem olim doctrinis sacris et operibus instis confessi estis coram hominibus nunc offitetur vos coram patre suo et sanctis angelis eius Gaudete in Jhesu virgine et virginum sanctificatore vos pudicicie virgines

vos angelis similes q̄ ecce quez amastis quē optastis quem ardentib⁹ desiderijs expetistis p̄ cuius amore terre nos sponsos et omnez seculi ornatū otiosistis sūm regis filiū nūc videtis nūc tenetis q̄ in eius castis āplexib⁹ quescitis et dūcelli a vobis nulla insidiatoris fraudulencia potest · Dez aūt inter omnes celicolas vbertimū tibi gaudiū sit o maria virgo virginum virgo singularis rosa celice amenitatis pulcadū sydus inter p̄meuas lucernas diuini lumīs susceptiuas in tuo Jhu dulassimo filio sola p̄ omnibus gaude gaudio magno q̄ quem vt hominez peperistis et p̄ ipis vberib⁹ enutristi ipsum cū angelis et vniuersis ciuib⁹ celi adoras vt deum vnū et verū Gaude felix mater q̄ quem vidisti in ligno crucis pendentem vides in celo regnantem cū gloria magna vides omnem altitudinem celestiū terrestrium et infernoz̄ maiestati eius inclinatam et omne robur inimicoz̄ eius attritū gaudia gaudioz̄ sint tibi omnis pulchritudo sanctoz̄ Beata Jherusalem mater nostra que surrū es felicitate age letabūda et inestimentez munsione p̄fica tui Jhesu libertatis tue auctoris Et tu nūc rursum eleuare anima mea quali pons conatu et sacris te īgere miliby letanda in dño Jhesu illuc fidei et spei vehiculo perge ibi p̄ caritatis ardorem quersare vbi xp̄us est in dextra dei sedens intende mētis oculum in lumine vultus eius lustra ac deosculare gratulabunda deuocōe singula loca felicia plagaz eius d̄ quib⁹ egressi sunt p̄dicti illi liquores sanguinis sacri que te ap̄parauit vngentis dei et sanctificauit in vitā eternaz Amen hec Anselmus.

Sequitur Oratio.

Gracias et laudes tibi ago domine deus meus misericordia mea qui me dignatus es creare et redimere atq; ad tui cognitionem p̄ducere et p̄ sacri baptismatis ablucōnem inter filios adoptionis aggregare te laudo te glorifico q̄ me sepe p̄ multa defluentem vicia ad emendacōnem expectasti ac de tribulacōnib⁹ et periculis multis liberasti tibi gracias ago p̄ inceptis in me gracie tue donis que deprecor vt misericorditer p̄ficias meq; in viam salutis eterne dirigas et ad tuaz visionem feliciter p̄ducas Amen.

De assūpcōne et laude beate marie. Ca. lxxxvj.

Remansit autem beata virgo q̄diu vixit in mōte syon p̄dicto vbi ē cella in qua post ascensionem filij sui morabatur oracioni vacando et ea que cognouerat animo reuoluendo Et eciam ibi alia cella beati Johānis euangeliste que fuit prima ecclesia mundi in qua celebrauit primo missam in conspectu beate virginis et q̄diu ipsa vixit post ascensionem sui filij Quoq; tpe quantis doloris et amoris ardoribus estuauerit testatur Jeron. qui de ea sic ayt Certe rogo cogitate actenāus et p̄pendite diligencius quibus afficiebat beata et intemerata virgo doloribus post xp̄i ascēsum ad celos expletis omnibus que de ipso erant ab angelis p̄phetata et a p̄phetis multipharie multisq; modis p̄signata diuinis dedarata oraculis virtutib⁹ exhibita et que humanitatis sunt ostensa p̄sagijs Queso si q̄ sunt in vobis viscera pietatis consideret qua cruciabatur amore quo vehementi desiderio estuabat hec virgo dum reuolueret animo cuncta que audierat que viderat q̄ cognouerat puro q̄ quidq̄d cordis est quidquid mentis quidquid virtutis humane si totum adhibeas non sufficiat vt cogitare valeas quāto in desinenter cruciabat ardore pij amoris quanto mouebatur votis repleta spiritu sancto quātis celestium secretoz̄ transportabatur inclamentis Fortassis ergo p̄ nimio amore in loco quo sepultus dicatur inter dum eā habitare credimus q̄tenus pasceretur internus amor obtutibus Sic ergo locus medius est hinc inde constitutus ut adire possit ascensionis eius vestigia et locum sepulture ac resurrectōis seu omnia in quibus passus fuerat loca minime non q̄ tā viuentem quereret cū mortuis sed vt suis solaretur aspectibus Et ideo q̄ sepe locoz̄ recreabat visitacōibus et que genuerat fideli spū mentis cōplexabatur amplexibus Et iterū q̄ sane angelus gabriel intacta custodiuit et iohes virgo virginem seruauit suisq; deseruiuit obsequijs Non q̄ eximus ille sanctorum choz̄ Apl'oz eam deseruerit inter quos post resurrectōem intrans et exiens familiarius intulit d̄ xp̄i incarnacōe et ad exemplum humane vite conuersacio eius post ascēsionem xp̄i generaliter cū apl'is fuit q̄s q̄ dispersi sunt hec Jeron. Est aūt in monte syon magna et deuota ecclesia infra quā est cella in qua habitauit beata virgo diebus vite sue post ascensionē filij sui et ppe illā cellā est et alia cella in qua migrauit ad celum p̄ angelos assumpta cuius dormicōi oēs apl'i dicuntur interfuisse et in vallis iosaphat medio eā sepelisse Ibi em̄ sepulchz̄ eius multum venerabile ostenditur quod in maxima reuerēcia ecclā apud sarracenos habet Nec aūt vallis licet adhuc sit valde profunda multis tm̄ est impleta Sepulchz̄ enim virginis gloriose tūc erat in superficie ipsius vallis nunc est longe sub terra intm̄ q̄ eā ecclesia eiusdē cū sit valde alta et re studinata cū ipso sepulchro penitus sit sub terra et vallis desup plana In supficie tm̄ vallis est edificatū modi cū quasi vmus capelle quod post q̄ quis intrauerit descendit p̄ gradus .l. in ecclesiā ad sepulchz̄ Vbi est pulcherrimū altare marmoreū et cripta ac desup edificata ecclesia pulcherrima rotūda et tabulata lapidea discreta in honore ipsius beate virginis dedicata cuius in suptoribus quatuor habentur altaria et in inferioribus vnum in orientali plaga et ad eius dextrā monumentū vacuum cernitur in quo sancta maria aliquando pausasse dicatur et aut quo vel q̄n sit ablatus nescitur hanc ecclesiā intrantes vident ad dextrā insertā pietri petram in qua dominus nocte qua tradebat orauit vestigijs genuum q̄si cere molli impressis Et solebāt in ea esse monachi nigri cū abbate et regulā beati benedicti dño seruientes Sed quo ordine beata virgo hinc ad supna transierit regna nulla catholica narrat

hystoria nec inuenitur apud latinos aliquis tractatorum de eius morte aliquid apte dixisse cū nec ipse q̄ hanc ante crucem accepit m suā id est iohīs euangelista de hoc pōteris aliquid retinendū scriptis legitur mandasse Nullis enī hoc fidelius narrare potuit si illud de⁹ manifestare voluisset q̄ ille q̄ hāc vtiq; nutriendā suscepit Restat ergo ut homo mendaciter non fingat aptum quod deus voluit manere occultū Vñ Iero. Monstratur aūt sepulchra eius cernentibus nobis vsq; ad presens in vallis iosaphat medio que vallis ē inter montem syon et montem olyueti posita Vbi i eius honore fabricata est ecclesia miro tabulatu lapideo in quo sepulta fuisse ab ommbus ibidē predicatur ⁊ nūc vacuū cernentibus ostenditur hec idcirco diximus q̄ multi nostrorū dubitant vtr assūpta fuerit simul cū corpore an abierit relicto corpore quo mō aūt vel quo tpe aut a quibus personis sanctissimū corpus eius sit ablatum fuerit vel vbi transpositū vtr vē sepulcrum reperit nescitur q̄ius nōnulli astruere velint eam iā resuscitatam ⁊ beata cū xp̄o in mortalitate m celestibus vesci Verūtn quid horū verius censeatur ambigimus Meius tn deo totū cui nichil impossibile ē cōmittimus q̄ aliquid temere diffinire velimus auctoritate nostra quod non probamus Hec Iero. De ⁊ Aug⁹ in quodā sermone longo inter cetera sicut diximus nō tn asserendo de sanctissimo corpore p̄petue virginis marie cuius q̄ sacre anime assūpcōe loqui suscipientes hoc ipsū dicamus quod in scripturis post q̄ dominus eam in cruce discipulo cōmendauit nichil de ea reperīmus preter quod lucas in actibus cōmemorat dicens hi omnes erant perseuerantes vnanimiter in oracōne cū maria matre ihesu quid ergo de morte quid de eius Assūpcone dicendū est vnde scriptura nichil omendat nisi q̄rendū rōe qđ cōsentiat veritati Fiat ergo ipsa veritas auctōs sine q̄ nec valz auctoritas Memores igit odicōis humane mortē illam beatissime tpalem dicimus non metuimus sed si eam dicamus resolutam in cōmunem putredinem vermem ac cinerē libranduum est si tamē conueniat sanctitati tante aule dei p̄rogatiue Damus enī dictū primo petri q̄ pulcrius es et in puluerem ibis Nanc cōdicōem caro xp̄i euasit q̄ corrupcōem non sustinuit Excipitur ergo ab illa generali sña de virgine sūpta natura Mulieri q̄ dixit deus multiplicabo erūpnas tuas in doloze pies Erūpnam maria sustinuit cuius aiam dolozis gladius ptransiuit sed sine dolore genuit Maria ergo excipitur a q̄busdā generalibus quā tanta extollit dignitatis prōgatiua Si ergo dicamus eam morte subisse nec tamē vinculis retineri nūquid impium erit Si voluit dñs integram matrem virginitatis pudoze et cur non voluit incorruptam seruare a putredinis feroze nunquid non ptinet ad integritatem domine matris seruare honorem qui legem solūere non venerat sed adimplere Qui enī in vita p̄ ceteris illam gracia sui conceptus honorauit prum est credere eam in morte singulari sal uacone et speciali gracia honorasse putredo et vermis humane est obprbrīū odicōis Ab hoc obprbrio cū ihesus sit alienus natura sancte virginis marie excipitur quā ihūs de ea sūpsisse probatur Caro enī ihesu cristi caro est sancte virginis marie quā supra astra transuexit honorans omnem humanam naturam et multomagis maternā Si natura matris est filius cōuenīēs est vt sit et filij mater non quantū ad vnitatem persone sed quantum ad vnitatem corporalis nature Quantum igitur intelligo quantū credo sancte marie anima ex excellencia quadā prerogatiua a filio honoratur possidens corpus suum quod genuit glorificatū Et quare non suum p quod genuit q̄ tanto sanctificacio dignior est celo ⁊ terra Tam preciosū thesaurum digmus ē celum seruare q̄ terram tantam integritatem merito incorruptibilitas non putredinis vilia corrupcio seq̄t Illud sacratissimum corpus in escā vermibus traditum quia sentire non valeo dicere timesco qua estimacionem pauli pellit incōparabilis ergo munus qđ me dicere multarum scripturarū consideracio mutat Confitendum igitur censeo mariam ad eternitatis gaudia assūpta benignitate xp̄i honorabilius susceptā ceteris quā gracia honorauit p̄ceteris atq; ad cōmunem hūanitatem non esse adductam post mortem putredinis videlicet vermis et pulueris q̄ suum et omnium genus in saluatorem Si elegit diuina voluntas inter ignīū flāmas puerorū vestimenta seruare illesa cur abnuat in matre xp̄a quod elegit in veste aliena Jonam seruare in ventre ceti incorruptū voluit sola mia mariā incorruptam non seruabit gracia Seruatus est Daniel in ferocissima fame leonum non seruanda est maria tantis donata meritis virtutum Hec ergo cuncta que diximus q̄ naturam seruasse cognoscimus integritate q̄ marie plus gracie q̄ naturam potuisse nō dubitamus Xp̄s ergo fiat letari mariā anima et corpore in xp̄o filio nec vilem sequi erūpnam corrupcionis quam nulla secuta est tamē piendo filium integritatis corrupcio ut sit sp incorrupta quā tanta effudit gr̄a sic integr̄tr vnēs que oim integrā genuit vitam Si ergo dixi vt debui approbatione tui et tui sed vero non vt debui ignosce obsecro tu et tui hec Aug⁹ Sic ergo non est credendū q̄ maria mortua non fuerit ⁊ mortua est attn caro eius non deputauit anima cui cita est iterato corpori mortuo et ita assūpta est in celum cū corpore glorificato Vera autē et indubitata de eius assumcio sentencia hec ē probatur Vt sm Apostolum in corpore siue extra corpus ignorantes assumptam tn et exaltatā sup omnes choros angelorū credamus Vnde Greg̃ hec est dies p̄clara in qua vsq; ad throni celsitudinē intemerata mater et virgo p̄cessit atq; in regni solio sublimata post xp̄m gloriosa resedit Sic itaq; vbiq; cōfidenter de illa sancta dei genit ecclesia qđ de nullo alio sanctorū probatis est credere et vltra angelorū et archangelorū merita trāsenderit q̄ et si similitudo p̄mittitur sanctis veritas denegat ad cuius p̄fecto

exequias quantum phas est credere famulabantur an
geli et vniuerse celoꝝ ogratulabantur curie qꝫ creden
dum est milia cœloꝝ cū suis agminib⁹ festiue obuiaꝝ
venisse gemtria dei eiꝫq; mgenti lumine circumfulsisse
et vsqꝫ ad thronum olim sibi eā ante ostitucōnē mū
di paratū cū laudib⁹ et cantias spiritualib⁹ pduxisse. nul
li dubiū omnē illam celestē Jher usalē tunc exultasse
meffabili letia a tunc iocunditatē ē mestimabili caritā
te tunc cū omni ubilacone tubilasse quomā festiui
tas hec que nobis reuoluitur ānua illis oniib⁹ facta
est otinua nec immerito creditur enī qꝫ saluator omni
um p se totus festiuus occurrit et cū gaudio eā in thro
no secū collocauit qꝫ si gaudiū sit in celis de quol bet
peccatore uerso mltomagis putandus est ꝑ tante vir
ginis exaltacone et gloria exultacionem ē in supis
Cuius mimꝫ festiuitas omnium supnoꝝ est gloria
cio celicolarūꝫ ogratulacio pⁱtim qꝫ eius celebritas
laus et fauor saluatoris. vnde credimus vt supⁱ dictus
est qꝫ non hanc tū diem sollemnē ducit ꝑ ei⁹ amo
re annuum vel otinuum eā et eternū iocunditatis
ac letici veneracōnis osequio cū omni tripudio amo
ris et gaudij nec imerito omnis illa celestis curtas cō
gratulatur et venerat matrē cuius semꝑ adorat filiū
regem amat quē tremunt potestates et curuatur omne
genu quā si diligēter aspicias mchil virtutis est nichil
speciositatis nichil splendoris et glorie qđ in ea nō re
splendeat et ideo si placet talis ac tāta virgo placeat
et opⁱ virtutis cuius vita omniuꝫ disciplina est cuius
mores instituere sunt omnium ecclesiaꝝ que ꝑcellit cū
ctis supemnit vniuersis ꝑterea quecūq; virgo si ab
eo optat ꝑmiū et implorat auxiliū debet imitari exem
plum hec Jero. Vnde et Herū. Paosiꝫ hodie munus
terra nostra direxit in celum vt dando et accipiendo fe
lici amicaaꝫ genere et federe copleantur humana diui
nis. Illuc enī ascendit fructus terre vñ data optima
descendunt. ascendens in altū virgo sancta maria da
bit ipsa qꝫ dona hominib⁹. Siquidē nec facultas ei de
ē potest nec voluntas regina celoꝝ est misericors est
mater vnigeniti dei. Nichil enī sic potest potestatis ei⁹
sed pietatis magnitudinē omēdare misi forte aut nō
creditur dei filius honorare matrē aut dubitare quis
potest omino in affectū caritatis transisse marie vi
scera in quib⁹ ipsā que ex eo caritas nouē mensib⁹ cor
poraliter reqeuit. Et hec quidē ꝓpter vos dixerim fra
tres vt tū interim sileā beneficia que ꝑ ipsius glorifi
cacione ose quimur eā diligimus gaudebimus vtiq; qꝫ
vadit ad filiū misi forte qđ absit nuētria gratie omni
modis nuemiam ingrati. Quē enī in castelluꝫ mundi
huius intrauꝝ pus ipsa susceperat ab eo suscipit hodie
sanctam ingrediens curtatē. sed cū quanto putas ho
nore cū quanta exultacone cū quanta gloria nec in
terris locus dignior virginalis uteri templo in quo
dei filiū maria suscepit nec i celis regali solio quo bea
tam mariā hodie filius sublimauit felix mmꝫ vtraq;
suscepcio meffabilis vtraq; qꝫ vtraq; inexcogitabilis
est vt quid enī hodie ea in ecclesiis xp̄i euangelica le
ctio recitatur in qua mulier benedicta in mulieri
bus excepisse intelligitur saluatorē Credo vt hec qui
celebramus excepcione aliquatenus extimetur ꝓmo
vt ūxta illius mestimabilem gloriā inestimabil cog
noscatur et ista. Quis eā si lingue angeloꝝ et homi
num loquatur explicare valeat quēadmodū supuenī
ente spiritu obumbrante virtute altissimi dñs maiesta
tis quem nō capit vniuersitas creature inter virginea
sese dausit viscera factus homo. sed et illud quis cogi
tare sufficiat qꝫ gloriose regina mundi hodie ꝓcesse
rit et quāto deuocionis affectu tota mens occursuꝫ ce
lestiū legionum ꝓdierit multitudo. Quis explicare
queat quib⁹ ad thronum glorie cantias sit deducta qꝫ
placido vultu qꝫ serena facie qꝫ letis ālexib⁹ suscepta
a filio et sup omnē exaltata sit creaturā cū eo honore
quo tāta mater digna fuit cū ea gloria que tm decuit
filiū felicia ꝓfus oscula labijs impssa lactētis cui vir
gineo mater applaudebat in gremio. Dex nūquit nō
felicioza celebramus que ab ore sedētis in dextera pa
tris hodie in beata salutacone fuscepit cū ascēderet ad
thronum glorie epitalamū canens et dicens Oscule
tur me osculo oris sui xp̄i generacionē marie assump
cionem quis enarrabit. Quātum enī grade in terris
est adepta ꝑ ceteris tm et in celis obtinet glorie singu
laris qđ si oculus non vidit nec auris audiuit et in
cor hominis nō ascendit que ꝑparauit deus diligentib⁹
se et qđ de reb⁹ certū est diligenti ꝑ omnib⁹ quis loq;
tur felix plane maria et multipliciter felix siue cū eū ex
cepit saluatorem siue cū a saluatore suscipit hec Herū.
Vnde eā Anselm. Cum xp̄s matrē suā in regnū suū
assumere et ei magnificenaā glorie decreuisset ostē
dere tunus ꝑcor dignitatis et honoris apparatib⁹ inten de
bat tota curia angeloꝝ quib⁹ votib⁹ exultacionis atq;
salutis resonabant vniuersa tabernacula antiquoꝝ
patꝝ ipsi curie tūc nup assocatoꝝ Certe credendū om
nes illius patrie ciues festiuiori solito et sublimioris
decoris mitore ad aduentū matris domini sui ꝑparari ac
noua quadā et meffabili iocunditatis grada ꝑ tante
rei expectacone ornabilare. et quid miꝝ ipse Jhesus
deus et dñs omnium filius istius castissime virginis et
dñe rex ipse et sic vnice matri sue totus festiuus oc
currere volebat et aliquis de familiarib⁹ suis se a tanti
gaudij mmensitate subtraheret. vtiq; moris inter ho
mines ē scit vnumquēq; bonus seruū cuiusuis potētis
domini eo maiori gaudio in aduentu amici sui exulta
re quo ipsum dominū suum cognoscit aduentantem
amicū magis amare. Cum vero de aduentu parentū
domini sui agitur de quoꝝ speciali dilectione nullus
vlla dubitacone tenetur ille mmiꝫ magis felicem se
estimat qui maiori ubilo et festiuiori occursu letitie
frena relaxat. si ergo hec ita se habent apud homines
quib⁹ siqua bonitas est longe tū supnoꝝ diuū bonitati
impar est cōtemplet animo qui potest quo gaudio q̄
festiuitate quib⁹ decentibus tubilabant omnes beatoꝝ

spirituum ordines quando et vnicam matrē dñi sui aduentare et ipsum dominum deū suum et videbant omni gloria sua decoratum velle occurre. Stipatus itaq; mille milibꝫ ꝑmo immirabiliū angelorꝫ agminibꝫ deus ipse huic pissime matri sue de hoc mundo migrāti occurrit eāq; sup omnes celos exaltatā cuncte secuꝫ creature plenā iure dominatuā in throno glorie collocauit O dies tanti occursus gloriosa et felix dies tā ꝑclare exaltacionis. Beata et celebris dies tā sublimis glorificacōis festiua et omni seculo admirabilis. dies eñ illa vion solum te dña meffabiliter sublimauit. sed celum ipsum qō penetrasti necnō cūcta que in eo sūt noua et meritumabili gracia decorauit. noua quidē gracia celum decorauit/q; ꝓrē gloriā eius ex ꝑsencia tua vltra q̄ dici possit aut cogitari magnificauit. Nam tu dñs illuc ascendens noua illud ac ꝑcellenti virtutum tuaꝫ dignitate irradias immensaꝫ miseracionū et gracaꝫ luce plustras. Eadē quoq; dies tui ascensus eos qui aues celi ab inicio creature cē meruerunt solito festiuiori exultacionis gaudio mouit. quia nāq; p gloriosum fructū fecundē virginitatis tue vident semiternam auctatem suā remitegrari vere in tuo aduentu p quem tm̄ bonum meruerunt gaudij sui magnitudo iure debuit augmentari. Terciā eadē diem exaltacionis tue O beatissima femina mira gracia inrigauit q; dum te q̄ de se et in se alioꝫ hominū lege ꝑ gemitam nouit vsq; ad creatoris ommū thronum exaltari recognouisset. Antique maledictionis penā quā in peccato ꝓmorum filioꝫ suoꝫ se merito excepisse sciebat nā p tāte benedictionis tue habundanciam sese euadere nodubito credebat. Quid amplius dicere possum dñe immensitatem quippe gracie et glorie tue ꝑsiderare cupienti sensus deficit lingua fatescit quēadmodū eñ omnia q̄ in celo sunt p glorificacionē tuā meffabiliter decorantur ita p eandē glorificacionem cuncta que in terra subsistunt meffabiliter sublimant. Singula nempe immē se dignitatis deus ꝓfecerunt cū p tuā beatā et integerrimam virginitatē deū suum quē non cognouerāt agnoscere et agnitū colere atq; amare meruerunt quādo omnes celos ascendere ac in dextera dei sui benedicti filij tui exaltari cognouerunt. In eo eā didicerunt se eidem filio suo totū debere qō sunt quando tu que inter illa et de illis vna fuisti tantā dignitatis emmenciam meruisti. Nichil igit aut ydolis homines aut vlle alie rei speties ydoloꝝ cultoribꝫ se debere intellexerūt vbi et singularem actorē sui ex castissimo vtero tuo ad restauracionem prime creacionis sue ꝓgenitū susceperunt et te p quā amissam dignitatem suam recuperauerunt omni creature taꝫ sublimiter ꝓponi mīperarunt quas igitur laudes quas ve gracaꝫ actiones non solum humana s̄ eā omnis creatura huic sacratissime virgini debet purissima namq; sanctas ac sanctissima puritas pissime pectoris eius omnē omnis creature puritatem seu sanctitatem incōpabili sublimitate transcendēs hoc ꝓmerunt vt repatrix ꝓlis orbis digmissime fieret

Vnde quid laudis ꝑ tā ineffabili bono ipse p eā reparatus mundus et iure debeat cor alicuius sub carne mortali viuentis estimare nullatenus sufficiat vtiq; cuncta que deus fecit et vtiliter bona in eo statu quo condita fuerant cē destiterunt et p hanc beatissimā virginez in statū pristinum restituta sunt. Sicut ergo dei sua potencia cuncta parando pater est et dñs omniuꝫ ita beata maria suis meritis cuncta reparando mater est et domina rerū. Deus est enī dñs omnium singula in sua natura ꝓpria missione cōstituendo et quēadmodū deus ex sua substancia genuit eū p quē cunctis originez dedit ita maria de sua carne peperit illum qui in decorē prime creacionis omnium cuncta restituit. Itē sicut nulla rez species nisi p dei filiū facta substitit ita lex debite damnacionis nemimem deserit nisi quem ab eo filius marie absolut. Quis igit ista recto sensu ac cor de sincero ꝑpendens plene ꝑpere queat excellencia domine huius p quā tā ineffabili gracia a tā mestimabili electione erectus est mundus. Quis mqua miram et omni rei ꝑter hanc maudictā mulieris istius gracia oculis mentis aspicens non obstupescat et non modo eimguis vexeā atamie rei ꝓhensione ꝑsimmunis fiat quaꝑter ea que nobis sunt inpenetrabilia et intermittentes ꝑabi impetrare mitanī vt qō intellectu capere nequimus salutari effectu obtinere meremur. p has ergo racones impossibile est vt aliqs homo ad eam cōuersus et ab ea respectus damnetur Namq; ipsa genuit eū p quē mortua reuiuunt p quez homines ex peccato saluantur q; nō est iustificacio nisi quā ipsa in vtero fouit nō est sal? nisi quā ipa peperit Ipsa est ergo mater iustificantis et iustificatoꝝ et ipa est mater saluātis et saluatoꝝ. Igitur mater dei qui solus damnat qui solus saluat quem solum timemus in quo solo speramus est mater nostra Iudex et saluator noster est frater noster quomodo ergo desperemus cū salus siue damnacō nostra ex bon fratris et pie matris pendeat arbitrio. Nunquid sustinebat bon? frater pueri fratres suos quos redemit bona mater damnari filios suos quoꝝ ipsa redemptoꝝ genuit Dulas mater rogabat dulcem filiū suum pū fratrez nostꝝ filiū ꝑ filijs vnigenitū p adoptatis pius filius libenter audiet matrem ꝑ filijs vnigenitis ꝑ hys quos adoptauit dñs ꝑ hys quos liberauit hec Anshel. Exultemus ergo et nos miseri cuꝫ celicolis et creaturis vniuersis put possumus ac talem et tantā virginem ꝑ nostro modulo laudare studeamus Unde Iero. ad hec nos ꝑ uocans et multās inter cetera sic ait Idcirco letamini et laudate q; si deū ore ꝓphetico in suis sanctis laudare ubemur multomagis eū in hac celebritate beate virginis matris eius oportet cū ymnis et cāticis diligenta? extollere et dignis deo tubilare ꝑconijs ac muneribꝫ honorare muneribꝫ nulli dubium quin totiꝫ ad gloriā laudis eius ptineat quicquid digne gemitria sue impensū fuerit ac sollēniter ꝓfecto quicqd humanis potest dictis verbis minus est a laude celi qua diuinis est

et ãgelicas extellenas ꝑdicta et laudata ꝑconijs a ꝓphe
tis q̃z ꝑnũciata a ꝑriarchis figuris et emgmatibꝫ ꝑ
signata ab euangelistis exhibita ⁊ mõstrata ab angelo
venerabiliter ac officiõsissime salutata tñ et si ad hec ne
mo ydoneus inuenitur votis ommbꝫ cessare non debet
eã qulibet peccatoz a laudibꝫ quãuis explere nõ q̃at
qõ sentitur· Dñi et sermo dumus cũ de peccatore age
ret in ꝑs. Sacrificauz mqut laudis honorificabit me
et illic iter quo ostendã illi salutare dei ac si patenter di
cat illic iter est laudis ad laudẽ sine fine mansuram sed
nemo ãphendit illud nisi ego ꝑmõstrauero ꝓ tres a
q̃ iter salutis noster in laudibꝫ est saluatoris horor vos
et cõmoneo in hac sacra sollemnitate gemtrias dei ma
rie nolite cessare a laudibꝫ et q̃tus speciosa nõ sit laus
in ore peccatoris noli cessare q̃ mõe ꝑmittetur tibi ve
ma vnde et ommibꝫ vt laudes· alioquin nisi iuxta mo
dulus mgenij nostri deũ laudare in sanctis suis studea
mus quomõ eus iuxta multitudẽ magnitudinis eiꝰ
laudare poterimus· Ommino hoc ꝑtermittendũ nõ est
qõ impleturi sumus quandoq̃ ꝑm qõ dicatur beati q̃ ha
bitat in domo tua dñe in secula seculoz laudabunt te
Interim vero q̃ mmensus est qõ voce non possumus
nec facundia valemus exequi mẽ votis et medullis cor
dis hec Jero· Assumpcio beate virginis fuit olim ꝑfi
gurata quando archa domini in domũ regis dauid est
translata· Rex dauid coraz archa dñi cytharizauit
et eã cũ magno tubilo in domus suã adduxit in archa
manna celi ꝺinebatur et cõuemẽter p eã beata virgo
designatur q̃ pane angelorꝫ quez homo manducauit
ipsa genetauit· Archa de lmgnis cethim in putribili
bus erat facta figurans q̃ maria virgo in putredine
non est redacta Rex dauid qui coram archa subsiliendo
cytharizauit regem celi et terre xp̃m ꝑfiguauit qui
vt creditur matri sue psonaliter occurrit et eã cũ mag
no tubilo in domum suã introduxit· Assumpcio eadem
marie olim fuit Johanni in pathmos insula ꝑfigura
ta Nam mulierẽ quandaz admirabilẽ in celo videbat
que sole amicta erat et maria dr cũdata varietate ĩ ce
lum ascendebat luna sub pedibꝰ eius ẽe videbatur p qõ
ꝓpetua stabilitas marie designatur· Luna em mstabil
est et non diu manet plena et designat mundũ et om
nia terrena hec mstabilia maria cõtemnens sub pedibꝰ
calcauit et ad celum vbi omnia stabilia sunt anhela
uit Coronam eã in capite suo mulier habebat q̃m se
stellas· xij· ꝺinebat Corona consuevit ee honoris sig
num et signat honorem gloriose virgini cõdignũ per
· xij stellas apostoli intelligũtur qui in discessu marie
omnes affuisse dicuntur Mulieri sunt date ad volan
dum due ale p quas mtelligitur assumpcio tã corpis
q̃ anime festiuitas autẽ huius sancte assumpcionis fi
gurata fuit in matre salomonis· Salomon em rex in
throno glorie sue residebat et matri sue thronum ad
dexteram poni faciebat in quẽ ipsa a dextris suis locauit
et quodcũq̃ petierat sibi nõ negauit sic et xp̃s matrem
suam a dextris suis locauit et omma q̃cũq̃ voluerit ab
eo impetrabit· O felix maria et omni laude dignissima
O virgo maria dei gemtrix glorioſa O sublimis pu
erpera que deũ auctorem celi et terre quẽ omnis crea
tura non capit tuo mmaculato vtero dausum gestasti
Quid nos tãtilli quid actione pusilli q̃s in tuis lau
dibus referamus cũ eã si ommũ nostrꝝ membra ver
terentur in linguas te laudare nullus sufficeret Quid
dicam paper mgenio cũ dre quicquid dixero minor
laus est q̃z dignitas tua mereatur· Quid g̃ de te dig
num dicam quid referam cũ non sufficiat lingua carnis
tuas enarrare virtutes O maria tui recordacio nomi
nis melle dulcior nectare suauior fessos recreat· me
stos letificat oppssos releuat errantes ad viã salutis re
uocat et peccatores ne desperent fue suauitatis odore
cõfortat· Sicut em tempore vernali cum ad alta celi
sol mapit ascendere et terris fecunda radiorꝫ suorꝫ lu
minositatẽ mfundere vegetabilia cuncta hyemali gla
cie districta mapuit remmiscere· animãtia· volatilia q̃
m antris et specubꝰ ac diversis quibusq̃ latibulis ab
scondita ad tante luas nouitatẽ respirare mapuit ac
vires resumere et cordis letiã cantibꝰ et plausibꝰ lãta
bundis ostendere· homines q̃ senes cũ uxoribꝰ eius
in aduentu exhylarantur et tota supficies terre decore
mduitur et applaudit ac ogratulatur· sic nobis accidit
cũ sole amicta virgo fecunda regina celi preelecta vt
sol fines cordis nostri mgreditur et memoria eius mẽ
tibus nostris rutilanaus absq̃ nube mfunditur conti
nuo namq̃ duriaa ommis ad tante luas immensitatez
resolvuntur arida cuncta rore celestis grace irriganntur
fugantur tenebre lumen nouum exoritur et gaudioꝫ
nobis materia mmensa cumulatur O nomen admira
bile O nomẽ delectabile O nomen graudũ sacramẽ
tis et dumis plenum misterijs O nomen glorioſum
O nomen celeberrimũ O nomen sublime ante tẽpora
vniuersa m dei ꝑdestmacione opositũ et m tẽpore dig
ne psone ꝺm rem cõuenienter impositũ O nomẽ quod
nominatur sepius et frequentatur dulaus m ogrega
cione et cõsilio vstoꝫ et qõ versat demendus m ore
peccatoꝫ quis em vnquam crimmũ vemã pecijt nisi
medi,ate maria· Omnes mariã inuocant oẽs mariaz
nominant mariã ꝑ ommibꝰ amant· Ommis etas sexꝰ
et pfessio mariã studiose redamat· Cum em sũmum
regem peccando ꝓdimus cũ angelos et sanctos oẽs
offendimus cum eã nobisinetipsis graues sumus et
ommno nescimus quid agere deb eam? hoc solũ restat
miseris vt oculos cordis et corporis ad te leuemus cõ
siliuz querentes petentes auxiliũ. Vnde Anshel· michil
certe vtilius post deũ memoria matris dei michil salu
brius meditacione pij amoris quo feruebat in me
moria et otemplacione filij sui michil iocundius sapo
re ptracti gaudij eius quo multipliciter pascebat in
eodem et p eundẽ filiũ suum. Sepe quidẽ vidimus et
audiuimus plurimos hominũ in suis periculis recorda
ri nominis ipsius beate marie virginis et illico omnis
piculi malum euasisse Velocior est em nonnũq̃ salus

memorato nomine eius ꝙ̄ muocato nomine domini Jhesu vnica filij eius. Et id quidem non ideo fit ꝙ ipsa maior eo sit aut potior nec enī ipse magnus aut potēs est ꝙ illā sed illa ꝙ ipsū quare ergo salus ꝓmptior in recordatione eius ꝙ̄ filij sui sepe papiatur dicaꝫ qđ sencō filiꝰ quidē eius dñs est et uidet omnū discernēs merita singulorꝫ dum igitur ipse a quouis suo nomine muocatus non statim exaudit ꝓfecto iusto iudicō id facit. Jnuocato autē nomine matris sue et si merita muocantis non merentur merita matris intercedūt vt exaudiatur hec demiq; humanus usus q̄tidie ꝓbat cū quis ꝓposito amica nomine ab eo impetrat efficatior qđ simpliciter sua p̄ce nequaq̄ impetrare valebat Jtaq; si tam utilis est in subuenīendo memoria nominis matris dei nō mirū si magis afferat et fructū freqñs meditatio sancti amoris eius si plenā iocunditatē dabit dulci studio cogitata et recogitata immēsitas gaudij eiꝰ hec Anſh. tibi ꝙ o spes nr̄a gaudiū et letitia cordis nr̄i ego peccatorū mea cē salutationis et laudis cupiens ꝓrumpe teq; ex intimo cordis cū gemitu et lacrimis et deuota cordis genuflexione affectuosissime matrem salutare et laudare ei mente ptracto uiros illustres qui te ab inicio laudauerūt p̄ stupore deficio et uitra spiritū non habeo. sed cū ad meipsū redeo hec intra me reuoluo dicens Salue optata dei mater et virgo quā laudat orbis terre a plenitudo eius celi celorꝫ et omnis uirtus edā quicquid de tuo p̄conio lingua dicere potuit calamus scribere ualuit cor potuit cogitare omnibꝫ illis simul collectis et cōscriptis et in vnū manipulum cōgestis centuplicata corde deuoto aureo cū decore mellifluo sapore et odore aromatico tibi porrigo ad laudandum et glorificandum te virgo beata nunc et meternū. Dñi et Augꝰ. acape itaq; quasumq; meritis tuis impares gratarū actiones et laudes et cū susceperis vota culpas nostras orando excusa admitte nostras p̄ces intra sacratū pie exaudationis et reporta nobis indutū recōciliationis sit p te excusabile qđ p te ingerimus fiat impetrabile qđ fideli mente poscimus acape qđ offerimus impetra qđ rogamus excusa qđ timemus qz nec precibꝰ meritis meremur ad placandā iram dei as ꝙ te q̄ meruisti mat exīstē eiusdē redemptoris et iudicis. Succurre ergo miseris una pusillanimes refoue flebiles ora p populo intercede p clero intercede p monachorū choro ora p deuoto femineo sexu sentiant omnes tuum uultum quicumq; deuote celebrant tuā assūptionem sit tibi cōpassio super afflictis sit pius affectus super celorū peregrinis. et cui te semper tantum aspicis. fletus ꝙ nostros ad deū ipsa admittas eūq; vt ꝓprium filiū p nobis interpelles p̄camur. Nos enī adhuc in hac terra afflictionū murijs latescimus ob pbrijs afflictū esurimus sitimus somnus patimū in carcere retinemū. Tu vero in celestibꝰ regnis p̄lata es cunctis virginū choris tu agnū quocūq; preierit sequeris tu virgineos choros a ab mœnitue carnis illecebris alienos p albentia lilia rosasq; vernās ad fontem phennis vite potandos inuitas tu in illa beatorū felicissima regina prima ordinis dignitate insempta plantis roscidis oberras inter paradisi amenitatem grammeosq; et crocos tenero poplite gressiaq; palma violas immarcessibiles carpis tu cōamplexus sine fine chorīs iuncta angelicis archangelicisq; sociata indefessa uoce sanctus clamare non cessas tu in cubiculo regis beatitudine gēmis ac margaritis ornata existis tibi thronus ab angelis est collocatus in aula regis eterni teq; ipse rex regum vt matrē veram et decoram sponsaꝫ p̄ omnibꝰ diligens amoris amplexu assocat nec mirū si dignetur tibi ad gaudere deus regnans in celis quē tu paruulū ex te hominē natū tociēs asculta es in terris. Vias ergo tuas felicitates possidēs cōuertere ad nostram miseriarū salutē. Inter hec fratres karissime toto mentis affectu beatissime virginis intercessionibꝰ nos cōmittamus omnes patrocinio omnipotentis dei implorem⁹ vt duce nos supplicia eā obsequio frequentamus in terris ipsa nos sedula p̄ce emendare dignet in celis. Neq; enī dubiū est eā que meruit ꝓ liberandis ꝓferre p̄cium posse plus sanctis omnibꝰ liberatis impendere suffragiū Sed quid nobis prodest hanc interpellare uocabꝰ nisi eā humilitatis eius exēpla teneamus Curemus ergo dulcissimi fratres vt cū primus diei festinitate interē cupimus vestimentis humilitatis atq; caritatis induti apparemus Nō nos inuidia aliene felicitatis torqueat non ira usq; ad dimissionem dilanet non cupiditas a nobis p̄cium exludat nō seculi nos tristitia exurat nō ꝓsperitas eius mentē rapiat nō luxuria inquinet non immūdicia polluat nō elatio corrumpat non superbia inflet vt cūnos virtutibus ornatos caritate cōunctos humilitate fūdatos beata dei genitrix maria sue nos interē festinitati pro speret ardenqus nobis subuenire festinet apud filiū et dominū suū Jhesū deum saluatorē nostrū qui coronis phennis regit dotificat sanctos suos et ē eterna laus et expectatio omnibꝰ electis suis hec Augꝰ. Vnde et Anſhel. Rogamus ergo te dña p ipsam gratiā qua te prius et omnipotens deus sic exaltauit et omnia tecum possibilia donauit quatenus illud apud ipsū nob obtineas vt plenitudo gratie quā meruisti in nobis sic operetur ꝙ participium beati p̄mij eius misericorditer quandoq; donetur Ad hoc quippe deus noster p te factꝰ est frater noster vt quemādmodū ipse factus est consors humanitatis nostre sic nos mereamur cōsortes fieri sue diuinitatis. Intende ergo piissima dña vt nob ad effectū pueniat ꝓpter qđ deus noster ex tuo castissimo utero factus homo inter homines venit. nec sis quesumus ad exorandū difficilis qz ꝓculdubio idem benignissimus filius tuus erit ad exaudiendū quicquid voles ꝓmptus et exaudibilis. tantūmodo itaq; velis salutem nostram et vere nequaq̄ salui ee poterimus Quid ergo stringes larga uiscera misericordie tue ostia nos dña vt nolis saluari nos certe deus noster te ste ꝓphēta misericordia nostra ē et tu eiusdē dei nostri

absq; dubio vera mater es Si tu ergo que dei es et
reuera mie mater denegas nobis effectū mie cuius tā
mirabl'r facta es mater quid facemus cū idem filius tu
us aduenerit cūctos equo iudicio iudicaturus Siq;
dem licet ipse filius tuus sit per te factus frater noster
Vtiq; tamen vbi voluntatem tue sue videlicet dulassi-
me matris magis porrectam aduerti illuc seruata eq
tatis racōe aquare nullatenus discrepare velle videbit
iudicij sui sententiā siue ad misericordiā flectendo siue
ad iusticiam intendēdo ꝓmulgabit. Subuem g̃ no-
bis domina et nō obliterata peccatoꝝ nostroꝝ multitu-
dine velle tuū admittendū nobis inflecte cogita que
uis et recogita aput te q; nō ad dampnandus sed ad
saluandū peccatores conditor noster factus est homo et
te. Cur itaq; non inuabis nos peccatores que in tāta
celsitudinem es ꝓpter nos eleuata vt te domina habeat
et veneret tota piter creatura an ideo vtiq; peam? am-
plius nō curabis q; quicqd de nobis miseris vltra eue
niat glorie tue nulla iactura inde ꝓueniat et hoc qui
dem fortassis aliquo modo bona dña posses si ꝓ tui so
lius exaltacione et vtilitate mater dei facta fuisses sed
vtiq; deus qui hominē assūpsit et tua castissima carne
hoc fecit ꝓ tua et nostra cōmune salute Si ergo tu que
plena salute es potuisti ñ medis ut eadē sal? ꝓ modulo
nostro ecā ad nos vsq; ptingat iam tuoꝝ sufficiens
omodoꝝ nostroꝝ negligens esse videberis q̄ ꝓ totius
mundi saluacōe meruisti fieri mater altissimi cū nos
postposueris quos obuoluit simus sci. Quid ergo
queso ꝓderit nobis tua felix et gloriosa exaltacio et
qua inde habemus dulcis et affectuosa exaltacio vt
ergo filium tuū totius mundi saluatorem et te eius re-
cōciliatricem veraciter esse sentiamus eo nos ꝓpensio
ri studio una precamur et foue quoniam scabus mundi
natos et alios poteris leuamine ꝓpias indigere Ab
imo dentiq; renouacōis humane omnibus sub tuū p-
sidiū confugientibus huiusq; succurristi et idcirco p̄ om
nem creaturam omni laude digniissima dia et esse meruisti
Eya succurre nobis et oramus ut laus quā p tot secu-
la possedisti omnia tibi duret in gracia ipsa qua mūdo
subuenisti Tibi ergo nos cōmendamus tu ꝓtina ne
pereamus Efficere potens ut salus nostra de die in diem
multiplicetur et filio tuo domino nostro ihu cristo vi
ta nostra iugi deuocōe famuletur Hec Anshelmus.

Sequitur Oracio.

DEus dator gaudij largitor solacij luctus re
leuator merorisq; fugator qui beatā virginem
matrem tuam maiestatis speculū angelorū
solacium tue bonitatis ymaginem nostre salutis ozi-
gnem multiplica gaudio in terris et in celis letificasti
concede michi supplici tuo vt qui ad eam quasi ad fon
tem gaudij in doloribus meis fiducialiter recurrere p̄
sumo valeam ipsius meritis et intercessione presentis
et perpetui gaudij effectū sentire et ad illud meritabi-
le gaudium quo assūpta tecū gaudet in celis feliciter p
uenire Amen

De finali iudicio Capt'm-lxxxvij.

POst predicta que iā implet a sunt Restat
ut de finali iudicio et quibusdam aliis nō
dū impletis aliquid videamus Finale nā
q; iudicium quedam sunt antecedencia scz
pena purgatorij ecclesie suffragia et antechristi psecucio
quedā cōcomitancia scz oflagracio mūdi et corporū re
surrectio Et quedā sequēcia scz pena infernalis et glo
ria celestis De purgatorio sciendū q; in eo duplex pe
na est vna dāpni de carencia dulcis visionis Alia sen
sus de afflictōe caloris aut frigoris vel pene alterius
generis et quantū ad vtrūq; minor pena purgatorij
maior est q; maxima pena huius mundi Vñ sm Aū.
Sola dies purgatorij superat passiones sanctoꝝ Racō
aūt acerbitatis pene purgatorij est ista q; cū deus pl?
querat emendā q; penā plus ponderat in penitēcia vir
tutem bone volūtatis q; penā afflictōis Vnde plus pō
derat deus modicā penā volūtariā in presenti q; multā
non ita voluntariā in futuro sicut plus valet modicū
auri q; multum plumbi Vnde sm Aug. Vna gutta a
que lacrimaꝝ tm̄ fiat hic ꝓ emenda quantū decē ānī
in purgatorio Et oportet qđ ibi defiat in volūtate sup
pleatur in acerbitate Necesse est aūt ut ayt Augu? q
tm̄ murat dolor quantum inhserat amor Tanto em̄
quisq; torqueatur diucius quanto affectus eius vena
libus inhserebat foetus Vnd tādiu differtur q̄s a gl'a
quousq; fiat sine macula sic erat in baptismo Nolit er
go detēpnere venialia ꝓ quibus tanta pena est expec-
tanda Cur aūt anima in corpe corpalibus pena te
neatur declarat Aug? dicens Anime que in corpib vi
uentes p dilectōem rez visibilium corpalibus ymag-
inibus affiduntur a corpalibus exeuntes in eisdem
ymaginibus tormenta patiuntur ꝓterea em̄ corpa-
libus passionibus ibi teneri p̄nt q; a corrupcōe corp
alium affectōm h̄ mundate non fuerunt q̄z corpulen
tiam de corpis delectacōe traxerunt Et ut? Si enim
anima a corrupcōe rez tpalium hic non mundatur
corpe exuta corpalibus tenetur passionibus Studeat
ergo in hac vita se ab huiusmodi fetulencia mun
dare quatenus cū hinc exierit mich corporeum secū trā
hat et a corpis passione immunis existat Hec Augu?
Suffragioꝝ aūt sunt quatuor modi generales ad q̄s
omnes modi alij reducuntur scz oracio elemo-
sina et sacramentū altaris Hec suffragia defunctis
ꝓsunt sed magis et minus p diuersitate meritoꝝ in
mortuis vel ꝓ caritate viuoꝝ qui magis solliciantur
ꝓ mortuis aliquibus q̄z alijs Illa em̄ suffragia q̄ spe
cialiter fiunt ꝓ aliquibus ꝓ plus valent illis q̄z alijs
licet eadem alijs aliquo modo quocentur Suffragia
vero que cōmuniter fiunt ꝓ defunctis quibus omnib
ꝓ modulo suo ꝓsunt illis tm̄ amplius qui dū essent in
statu vie magis meruerunt vt sibi prodessent Vnde
Greg. Illis sacre victime mortuis ꝓsunt qui hic vi-
uendo obtinuerunt vt eos eā post mortē bona adiu
uent que hic ꝓ ipsis ab alijs fiunt Inter hec aūt pe

sandum est q̄ tuor via sit ut bonū quod quisq; post mortem suam speret agi p alios agat dum vivit ipe per se Heacus quippe est liber existere q̄s post vincula libertatem quereret Tunc ergo vere p nobis hostia accepta erit cū nosmetipsos hostiā fecerimus et fideer dico q̄m hostia salutari post mortē non indigebimus si añ mortē deo hostia ipsi fuerimus Hec Greg. Insuper ne aliquod bonum peat illa bona que quis peccando operatur mortificata alijs saluandis dabuntur Sic quando corporali morte quis moritur fratres et proximi qui m bonis eius succedunt Antixp̄us vero quatuor modis subuertendi hommes armabitur Primo callida psuasione miraculoz opacome bonoz largicōne tormentoz exhibicōe predictis quatuor modis multos ad se trahet Trahet aūt malos p munera bonos per tormenta simplices per predicationes et miracula Habebit secum magos et maleficos regis q̄s et primates Vnde m Apoc. Vidi de mari bestiā ascendentē id ē antixp̄m habentē capita septē. i. primates vniuersos et cornua decem id ē illos qui impugnāt decalogum Hic ex pentibus sembus cōapietur et nascetur m babilone de tribu Dan et sic m xp̄o omnis plenitudo divinitatis inhabitauit Ita m antixp̄o omnis plenitudo iniq̄tatis inhabitabit q̄ i ipso spūs malignus caput omniū malox ppter quod et filius perdicōis vocabitur Inter occultū aduentū añxp̄i q̄ erit p natiuitatem et manifestum qui erit p predicacōz et apertā persecuacōnē veniet helyas et enoch ut ipsi repugnēt et erātes ad viā veritatis reducant q̄ vtriq; p zachariā due olive. i. spū sancto vncti et p iosem duo candelebra id est lumē dā tres alys nominantur et predicabunt diebz mille. cc. lx. id est tribus ānis et dimidio sicut et cristus predicauit amicti sacas id est penitenā predicantes et exēplo sui ostendentes Et oēs qui cognoscere et cōfiteri verum deū volunt hos duos senes et veraces testes sū sequuntur iniquum errorem deserentes q̄m ipsi coram deo et corā ppl'o fulgebūt vicos et ciuitates et plateas atq; alia loca vbicūq; filius pdicōis cōtrariā doctrinā suā efflauerit pcurrentes ac m eis multa signa m spiritu sancto facientes ita vt omnes populus qui ea viderit m maximā āmiracionem ducatur Idarco hec magna signa supra firmā petrā solidata hys dabuntur q̄ tenus illa cōtraria et falsa signa abiciantur Tandē antixp̄s occidet eos m ir'm et iacebūt corpa eoz in plateis tribus diebus et noctibus et dimidio q̄ nullus audebit corpa eoz sepelire ppter metum antixp̄i ut q̄cūq; viderint timeant eis cōformari Post tres aūt dies et dimidium resurgent et m celū in nube ascendent Antichristus vero q̄dam dieb regnabit post mortē illoz Regnabit aūt tribus ānis et dimidio postea dominus potestate sua occidet eum siue p se siue p michahelem Archangelū Occidetur aūt in monte olyueti m papilione et m solio in loco illo vnde dominus ascendit scz in prefati montis vertice qui dicitur melius q̄ ex eo saluator ascendit ad patrem ibi namq; pibit Vbi dominus ascendit Quo interfecto non statim veniet dominus ad iudiciū sed cōcedentur .xlv. dies ad refrigerium sanctoz et ad penitenciam subuersoz Quantū aūt sit spaciū inter illos .xlv. dies et finem mūdi nemo scit Judei tunc ad predicacōnem Enoch et Helye convertent ad fidem et sanctā ecclesia vsq; ad finem mundi pacifica quiescet q̄ ex tunc fraudulenta et seuissima dyaboli pmissus deficiat Circa cōflagracōem mundi scienduū est q̄ ignis pmissus aduentū iudicis preuenet et faciem eius precedet q̄ virtute diuina non solum ignis q̄ est m spera sua sed oīs ignes et qui sunt m terra et q̄ fiūt sup terram ad mundi cōflagracōz occurrant p istū ignē quasi simul fiet purgacio iustoz et punicio maloz m aeracio corpū et consumpcō terrenascencū Habebit enī ille ignis officiū quatuor ignū scz īfernalis ignis ad reprobox punicōz ignis purgatorij ad bonoz a vemalibus purgacōem ignis terrestris ad vegetabiliū et sensibilium consumpcōem et corpū maneracōz et ignis elementaris ad elementoz subtiliacōem et mouacionis eoz dispositionē Per hunc ergo ignem ita facies terre exuretur q̄ figura huius mundi pibit sicut et olim p diluuiū factum fuit Et merito primū iudiciū dei fuit m aqua vtra ardorem luxurie que tūc vigut Vltimum vero iudiciū erit m igne cōtra tepozem caritatis que tūc senescente quasi mundo refrigescet Quo facto statim erit resurrectio mortuoz corpoz cū aduentu iudicis ad iudiciū et tūc inflāmabitur totus mūs p arcuitū q̄ enī homo meruit et demeruit m alia simul et corpore punietur vel premiabitur m vtroq; et ideo m eisdē oportet eū resurgere Resurgent aūt omnes tā bom q̄ mali nulla m eis existente differencia quantū ad ordinem tpis sed quantū ad ordinem dignitatis Nam mali surgent deformes et passibiles ymmo tā ignominiosū erit corpus peccatoris q̄ anima resumens ipsum stupebit quando ipsū videbit et ipsum videre abhorrebit et vellet poius habere tale corpus quale quando dimidium cōmestū fuit a vermibus In bonis aūt natura seruabitur et vicia detrahentur et erit corpus separes darius q̄s sol sit mō Quanto fuerint crimia malox abhominabiliora a tanto erunt corpa eox deformiora Et quanto fuerint merita iustox plura et maiora tanto erūt corpora eox pulchriora et dariora Corpus minimi pueri septēpl'r darius sole erit Si alius fuerit m decuplo eo sanctior illius corpus m decuplo erit illo darius Et sic' intelligo decades et milleries Et sicut cristus infimides sanctis ommibus sanctior ita est infimides corpus illius ommibus sanctis darius Omnes aūt tam bom q̄ mali resurgent incorrupti et integri corpe scz sine aliqua diminuacione membroz m debita statura sm mensuram etatis plenitudinis cristi sed bom tm̄ m gloriam immortalitatis imutabuntur ȳn Augus Sed si cristus in ea mensura corporis in qua mortuus est resurrexit nephas est dicere cū resurrectionis omniū tēpus venerit accessura corpori eius eam magnitudinem quā non habuit vt longissimus

possit fieri equalis Si aūt dixerim⁹ ad dominica cor
poris modum eā mmox maioꝛq corpora redigen
da Peribit ō multoꝛ corpibus ꝑ plurimū cū ipse nec
capillum periturꝫ esse permiserit Restat ergo vt q̄sq;
reapiat suam mensuram quā vel habuit m iuuentute
si senex est moꝛtuus Vel fuerat habiturus si est ante
defunctus Et ideo non est dictū ab Apl̄o ī mensuram
statute sed m mensuram etatis pleritudinis xp̄i quā
resurgēt corpa moꝛtuoꝛ m iuuenili etate ꝛ robore ad
q̄ xp̄m puenisse cognouim⁹ hec Aug⁹. Resurrectio ḡ
tria corriget m natura scz defectū sicut scz in pueris et
mutilatis siue et in dimmuta natura mēbroꝛ superfluus
s. vnguīū crinū ꝛ hui⁹ erroꝛem sicut est m monstruo
sitate mēbroꝛ. Resurgent quoq; corpa eoꝛ nūo eadē
que pus ex eodem puluere m quez redacta fuerāt ita
q̄ inquasc̄q; autes vel sinus puluis ille fuerit disper
sus ad eandē animaꝫ redeat que ip̄m p̄mitus vt vne
ret et cresceret animauit nec solū resurgent corpa quā
tū ad mēbra p̄napaliora sed eaꝫ salus capillis et ce
teris mēbris ad decoꝛem facientib⁹. Resurgent eñ hoꝛ
mines quātū ad ēe ꝛ quantū ad mrgꝫ ēe ꝛ quantū ad
decoꝛū ēe et hoc ī momēto id ē bꝛeuissimo et angustissimo
tp̄is spacō in ictu oculi id est q̄ acto radius oculi trāsuo
lat media et trāsit ad remota m nouissima thuba et p
vocem magnam et manifestā postq̄ nō erit alia. Hec
thuba damoꝛ ille mtelligit de quo euāgelio dicit me
dia nocte damoꝛ factus est ecce sponsus venit exite
obuiam ei. Sp̄ō eñ tūc veniet cū speraī sed media no
cte id ē occulte valde et insperatē Tube nomine aliqd
euidens ꝛ p̄daꝫ signū accipit qd nutu diuino dabitur
qd archāgeli voꝫ et tuba dei alibi ꝛ eadem voꝫ filij dei m
euāgelio dicit et bñ dicitur tuba dei q̄ quasi ad bellum
contra inimicos veniet et efficacem dabit ei et q̄ per
illā moꝛtui resurgent Vox ergo tube sm q̄sdā est imp
tum xp̄i resurgere impātis sm alios vero ē manifesta
xp̄i apparitio. Post resurrectionem vero statim erit
iudicū. Erit aūt m valle iosaphat que sita est ad oriē
tem inter ir'm et montem oliueti q̄ ir'm et terra adia
cens est locus medius omnium omnibynacōmbus ac
famosissimus et publicus ꝓpter opa nostre redēp̄cōis
Josaphat aūt interpretatur iudicium domini Ad iudi
cium ergo domini congregabūtur omnes impij vt dā
nentur iusti vero non descendent m vallem iudicij vt
dampnentur sed m nubibus obuiam xp̄o eleuabuntur
Xp̄s eñ non descendet in terram ad iudicū sed m aere
sedebit extra locū mōtis oliueti ex q̄ ascendit stipatus
agmīb⁹ et virtutib⁹ celoꝫ Et erit iudicū illō horribile
ex oī pte Supra erit iudex iratus subtus patens infer
nus mt⁹ oscia remordēs ex mōs ardēs a dextris pecca
ta accusantia a sinistris infinita demonia terrentia ēca
boni angeli m infernū pellentes ꝛ mali ad ipsū trahen
tes Ibi eadē erunt omnes sancti sp̄m iudicis appbun
tes et omnes mali cū bonis peccata damnatoꝛ cogno
scentes Et tunc xp̄s blandus iustis et terribilis appare
bit iustis adeo quod iratus reꝓbis videbitur vt dicāt
montibus et petris cadite sup nos et abscondite nos a
facie sedētis sup thronū ꝛ ab ira agni Stigmata quoq;
monstrabit et passionis insignia scz crucem clauos lā
ceam coronam ꝛ flagella Tota quippe trinitas in iudi
cio futuro iudicabit auctoritatiue et m iurisdictōe ordi
naria sed xp̄s inquantū homo iudicabit executiue
et iurisdictione delegata q̄ iudex debet esse manifestus
omnibus iudicandis Deus autem Pater vel Filius
sm diuinam naturam non videbitur ab omnibus in iu
dicio q̄ tunc omnes erunt beati cū in visione cōsistat
beatitudo et ideo executio iudicij data est a deo patre
xp̄o homini qui potuit ab omnibus videri Vnde pote
statem dedit ei iudicū facere executiue q̄ filius homi
nis est ab omnibus visibilis homis ꝛ malis Non appare
bit in forma dei q̄ solis mundis corde p̄mittitur visio
forme dei sed in forma serui vt possit ab omnibus vi
deri iuste iudicaturus m ea forma m qua iniuste iudi
catus est Vnde Aug⁹. Forma illa erit iudex que stetit
sub iudice illa iudicabit que iudicata est Nam si iudica
tum non fieret nisi inter solos iustos appareret tamq̄
iustis forma dei Nunq̄ vero iudicium futuꝫ est iusto
rum ꝛ malorum nec licet vt imq̄ viderint deum talis appa
rebit iudex qualis videri possit ꝛ ab eis quos coronatu
rus est ꝛ ab eis quos dampnaturus est hec Aug⁹
Ordines aūt quatuoꝛ erunt in iudicio quoꝫ duo erūt
electoꝫ a dextris ꝛ duo reꝓboꝫ a sinistris Ex pte elec
toꝫ quidam non iudicabuntur sed iudicabunt ꝛ salua
buntur ut quoꝫ merita bona sunt imp̄mixta malis si
cut p̄fectoꝫ paupertū xp̄i qui hic seipsos iudicauerūt
qui p̄cepta legis p̄fectōis virtute trāscendūt et oia
relinquentes nudum xp̄m secuti sunt quibus voce do
minica dicetur vos qui reliquistis omnia ꝛ secuti estis
me cū sederit filius hominis in sede maiestatis sue sede
bitis ꝛ vos sup sedes xij. iudicantes xij. tribus israhel
Dicuntur aūt iudicare id est iudicanti assistere q̄ cum
iudice tamq̄ assessores eminentius sedebunt non q̄ ip
si sententiā ferāt q̄ hoc solus iudex erit sed q̄ approbēt
et confirment Sedebit eñ xp̄s supra in eminentioꝛi
loco cū sanctis mali vero stabūt subtus in terra quā
dilexerunt Quidā vero iudicabuntur ꝛ saluabuntur
ut quoꝫ merita bona sunt aliquibus malis venialib⁹
p̄mixta qui vite maculas lacrimis tergunt qui mala
p̄cedēntia sequentibus factis ꝛ misericordie operib⁹
redimentes quicquid illiciti alīs fecerunt ab oculis
iudicis bonoꝫ operū subductione cooperunt quib⁹ iu
dex veniens dicat Esuriui et dedistis michi manducare
sitiui ꝛ dedistis michi bibere hospes eram ꝛ collegistis
me nudus ꝛ cooperuistis me infirmus ꝛ visitastis me
in carcere et venistis ad me Ex pte reꝓboꝫ quidā iudi
cabuntur ꝛ dampnabuntur vt quoꝫ merita damna
bilia p̄mixta sunt aliquibus bonis sicut illoꝫ qui xp̄i
me fidei imitatī misteriis opa fidei exercere otēpnunt
et fidem sine opibus habent quibus m damnatione dici
tur Esuriui ꝛ non dedistis michi māducare sitiui ꝛ nō
dedistis michi potū hospes eram ꝛ non collegistis me

ſſudus ⁊ nō opuſtis me infirmus ⁊ in carcere ⁊ nō viſitaſtis me Quidā vero non iudicabuntur ſed damnabuntur ut quoꝝ mala merita ommino ipmixta ſunt bonis ut qui fidem reape noluerunt ⁊ fundamēto fidei caruerunt vl qui ſuſceptam fidem quaſi p apoſtaſiam reiecerunt de quibus dominus dicat qui non credit iaz iudicatus eſt Et de quibus ꝑaulus ayt qui ſine lege peccauerūt eaam ſine lege peribunt De quibus eaā ꝑpha ayt ſſon reſurgent impij in iudicio Reſurgent quippe eaā omnes infideles ſed ad tormentū non ad iudicium Vnde petrus Cantor Qui non credit non hns ſeꝝ karactēm fidei iam iudicatus eſt non fit enī cū tali diſcuſſio ⁊ examinacio cū caruerit caractere ⁊ hominio regis ⁊ conſtet curie talem eſſe de rebis nec de familia dei Vnde ſine ſentenaa rapietur in ignem eternū habens aūt karacterem regis ⁊ ſignum quo ab alijs ſeparus erat atabitur vt homo regius fieriq; diſcuſſio et diſceptacio cū eo eſurui et non dediſtis michi mā ducare nē. tamēq; p non ſeruato karactere ⁊ hominio regis feretur ſentenaa in eum Vnde ⁊ Gze? ſſā ⁊ pī ceps terrenam et rem publicam regens ⁊ aliter puniet quē miſerius delinquentē atq; alias hoſtem externus rebellantem Jn illo enī tuta ſua cōſulit cōtra hoſtem vero bella mouet ⁊ de pena eius quid lex habeat nō reqrit Hec Gze?. Perfecti ergo iudicabunt ⁊ non iudicabuntur alij fideles facta diſcuſſione euangelica de operibus miſericordie iudicabuntur quid ad gloriā quidaz ad penam Jnfideles aūt iam iudicati ſunt Vbi nō putatur per tractum ⁊ morā tpis fieri examinacio ſingulorum ſed merita ſingulorꝝ ſimul diſcuſſa iudicabit Tunc enī libri ſcienaaꝝ pandentur ⁊ ipſe liber apietur qui dicatur liber vite quo fit ut ſil ommū omnia ſecreta ommbus tāta certitudinis daritate patreſcant vt contra teſtimoniū veritatis loquentis i cuiſto ⁊ conſcienae cuiuſq; piter conteſtantis nulla infitiandi defendendi vel excuſandi ſeu ſubterfugiendi pateat ſemita quin reapiat vnuſquiſq; ſm merita ſua vñ Aug. Fiet enī virtute diuina vt cuiuſq; opa ſua vel bona vel mala cuncta in memoriā reuocentur ⁊ mentis nitutu mira celeritate ēnantur vt accuſet vel excuſet ſciena cōſcienaā Hec Aug? Tunc aperta erit ſeparacio moꝝ fic ⁊ vite ſingulorꝝ Dicat aūt Aug? q tot hommes ſaluabuntur quot demones ceciderunt Ds Gze dicat q tot hommes ſaluabuntur quot angeli ꝑſtiterūt Dixerunt eaā quidā q duo parietes erunt i celo vnꝰ ſeꝝ hominū et alter angelorꝝ ⁊ q ruina angelorꝝ ſtaurabitur p virgines ⁊ de alio pariete tot erunt ſaluandi quot in alio pariete ſunt virgines ⁊ angeli Bonū eſſet et vtile de hoc iudicio frequenter cogitare ut cogitacio tante anguſtie nobis timorem incuteret ⁊ timor iuſtus a nobis peccatū ꝑpetratum expelleret et nos a ꝑpetrando arceret exemplo Jero. dicentis Huic comme dam ſiue bibam ſiue aliquid aliud faciam ſemp videtur in auribus meis ſonare illa voꝝ terribilis ſurgite mortui et venite ad iudiciū Vnde et Gze. Hi qua ē pūtis tpis letiaa ita agenda eſt vt nunq; amaritudo ſequentis iudicij recedat a memoria Vnde eaā Anſhel?. Jn matutino id ē in cōtemplacione extremi iudicij quod nocti preſentis vite tanq; lux matutina ſuccedit inter ficc omnes peccatores terre id eſt delicta atq; peccata conuerſacōis terrene vt diſperdas d dultate domini q; vite illi edificare debes omnes opantes iniquitatē id dyabolicas ſuggeſtiones odibiles deo delectaciones mortiferos conſenſus ⁊ opa peruerſa Ab ommb; bijs tanq; anitas dei debes emundari ut placatam in te māſionem ſibi creator inueniat obtineat et poſſideat. Hec Anſhel. Hec ergo omnia penſantes euigilemus totis viribus et voluntati dei obtpantes remedia queram? beneficia dei arca nos cogitātes aſſidue peccata ſtudeamus vitare vt iudicio illo terribili mereamur ſecuri aſſiſtere Ad quod bene hortatur nos Aug? dicēs Melius eſt hic puā amaritudinem ſuſtinere et poſtea ad eternam dulcedinem puenire q; hic habere falſū gaudium ⁊ illic ſuſcipere ſine fine ſuppliciū Certū eſt fres krīni q; ſi ſemp beneficia dei noſtra que nobis nullis p cedentibus meritis noſtris collata ſunt aſſidue cogitamus peccata nobis aut non dominantur aut ſi forte te ſubrepſerint ato p penitenaā corriguntur Quis enī vel mente dape non diā verbis poſſit exponere q;ta arca nos ſint beneficia dei noſtri Feat enī nos cū nō eſſemus Repauit nos poſtea cū piſſemus Mortē ſuſcepit precioſo nos ſanguine liberauit ad īferna deſcēdit de fauibus nos eterne mortis eripuit celoꝝ eaā nobis premia ꝓmiſit Hec omnia fratres dilectiſſimi pio ac benigno animo cogitantes quantū poſſumus cū ipſius adiutorio beneficijs ſuis vicem rependere feſtinemus non reddamus mala p bona ſed quantum poſſumus voluntati illius obtpare fideliter ſtudeam? totis viribus mittentes ut precepta ipſius magis nobis pariant de ſequaatate remedium q; de tranſgreſſione iudiciū ſam quid faciemus krīn mi illo metuē do iudicij die cū trementē mundo dominus ptinentibꝰ angelorꝝ bucams in illo maieſtatis ſue trono arcūdatus celeſtis milicie luce cōſcenderit ibiq; de terre gremio et antiquo puluere ſuſcitate humano generi aſtante teſtimonio ſcienae ſingulorꝝ poſitis in cōſpectu peccatorꝝ penis uſtorꝝq; premijs racionem vite ceperit poſtulare ⁊ plus iam iuſtus q; miſericors ſeueritate iudicas dtēpte miſericordie reos ceperit accuſare ⁊ dicere Ego te homo de limo mambus meis fea ego terrenis arnubus infudi ſpūm ego tibi ymaginem noſtraz ſimilitudinem emq; conferre dignatus fui ego te inter paradiſi delicias collocāui Tu vitalia peccata cōtempnēs deceptorem q; dominū maluiſti Cum expulſus de paradiſo iure peccati mortis vincūlis teneris virginalem vterum ſine diſpendio virginitatis pariendo intrōiſti Jn preſepio expoſitus ⁊ pannis obuolutus iacui Jnfantie ornmelias humanoſq; dolores quibꝰ tibi ſimiles fieret ad hoc ſeꝝ vt te michi ſimilē facerem ptuli irriſiones palmas et ſputa ſuſcepi acetū cum felle bibi

flagellis ce suis vepribꝫ coronatus affixus cruci pfossus vulnere vt tu eripereris morte animā in tormentis diuisi en clauoꝝ vestigia quibꝫ affixus pependi en pfossū vulneribꝫ latus Suscepi dolores tuos et tibi glaz meā darem suscepi mortem tuam meternum vulneres Condinus iacui in sepulchro vt tu resurgeres in celo cur qō p te tuli podisti cur ingrate redempcionis tue munera renuisti · Non tibi ego de morte mea queroz Rede michi vitā tuā p qua meā dedi Rede michi vitam tuā quā vulneribꝫ peccatoꝝ inexsimenter ocadis cur habitaculum qō in te michi sacrauerā luxurie sordibus polluisti cur corpus iam meū illecebrarū turpitudine maculasti cur me grauore crimmū tuoꝝ crucē ꝑ illa in qua quondā pependeram afflixisti · Grauor enī apud me peccatoꝝ tuoꝝ crux est in qua victus pendeo ꝑ illa in qua tui miserius mortem tuā ocasurus ascēdi Cum ēem impassibilis p te pati dignatus sū sed tu despexisti deū in inferno salutem in inuia reditū in uindicē venīā in cruce vitā in supplicijs medicinā et quia post omnia mala tua ad medicamenta penitencie refugere noluisti ab auditu malo non mereberis liberari · hec Aug⁹. Terminato iudicio tota caliditas illius ignis p maximi de quo dictū est exequitur iudicio sententiam inoluit enī peccatores et traxit in infernum Et ita patet q̄ille ignis aduentuꝫ iudicis et p̄cedit et comitatur et sequitur · Vñ Gre · ille eadē ignis qui celum aereū et terram deremabit peccatores p̄ culpa dolio distringet in pena sue damnacionis · Ipse enī redemptor noster in filio tunc terrore videbitur eiq; ignis ultricij in reproz vindictam famulabit et intz extremi iudicij die eterna tunc iudice terribiliter apparēte astātibus ilegibꝫ angelorꝝ assistente cuncto celestū milicio potestatū atq; omnibꝫ electis ad hoc spectaculum deductis antiquus hostis dyabolus belua videlicet crudelis et fortis in medū captiuus ducetur et cuz suo corpore · i · cū reprobis omnibꝫ eterne gehēne incendijs mādabitur cū a dño dicetur Discedite a me maledicti in ignē eternū qui paratus est dyabolo et angelis eius O quale erit illud spectaculū qñ hec in ma missima belua electoꝝ oculis ostenderetur que belli hoc tempore in mis eos terrere poterat si videretur ō occulto ac miro dei cōsilio agitur vt et nunc p eius gradam a pugnantibꝫ non visa vincatur et tunc a letis victoribus iam captiua videatur · tunc aūt tuti domino adiutorio quamū debitores plenius recognoscent qñ tam fortem beluā viderint quā nunc infirmi vicerūt q̄ in hostis sui cōspiciunt immanitate quantū debeant defensoris sue gracie hec Gre · Vnde et Aug⁹ · post iudiciū pergat hinc ducetq; secū corpus captū est et offert regnū et redemptos sanguine suo deo patri tunc plane videbitur forma illa dei que non potuit videre ab iniquis quoꝝ visioni forma serui exhibenda erat · Vñ et Anſh · Sublatus aūt impijs ne viderent gloriā dei de iustis singulis ꝑ gradum suū et meritū angelicis ordinibꝫ inseritis fit illa gloriosa p̄cessio ꝑpo p̄cedēte capite nostro omnibusq; suis membris sequentibꝫ et tradēte regnum deo patri vt ipse regnet in eis et ipsi i eo regnuz illud papientis qō paratū est illis ab origine mundi Post p̄dicta statim erit innouacio mundi que nō cōsumplebitur quādu peccatoz est in mundo id est quousq; detrudatur in infernum · Sic enī ignis ille pmaxim⁹ elementa purgabit cū habeat virtutē forma extrinsice expulsiuā sic mundum innouabit cū habeat virtutem subtiliatiuā · Vnde differencia est inter purgacionez et innouacionem q̄ purgacio erit penalitū qualitatū detractio et elementoꝝ ab impuritate quā ex cōmixtione habent ad puritatez mutacio sed innouacio erit pulchrioris forme inductio · Sicaūt purgabuntur elementa qō p̄scidetur ab igne vis combustibilis ab aere obscuritas ab aqua glacialis frigiditas a terra ponderositas et opacitas q̄ de omnibꝫ elementis qō ignobile est tendit deorsū et ad locū penaz defluet et ibi horrorem carceris multiplicabit · Rex ergo mutabilitū sez frigus estas grandines turbines fulgura tonitrua et alie incōmoditates penitus miscribunt elementa vero purgata pmanebūt innouabunt eaq; tota terra erit sicut paradisus et planabitur et aer erit clarior nec habebit impressiones quas habet modo per spiculum q̄ in aqua et lux in igne manebunt et fient ignis et aq puriores. Orbes vero celestes ꝓpter impermixtionem nullam impuritatē habentes nulla indigebunt purgacione sicut elementa sed tantūmō cessacōne motus et ideo innouabuntur sed non purgabunt · Innouacio vero eoꝝ est a statu veteri in statū nouum omutacio et requirit in illis duo sez motus cessacionē et claritatis splendorē amplius qñ sol stabit in oriente et luna in occasu vbi creati sunt et ibi sine fine manebunt Mutacio est illa q̄ corpora superiora facta sunt ad vsū hominis dupliciter Vno modo ꝓpter necessitatem corporis sez statū gñacionis et corrupcionis et ideo cessante illo statu cessat et motus · Motus enī celi et trāsmutacio in elementis ordinata sunt ad complendū numerum elementoꝝ et ideo ipso numero completo in iudicio cessabunt sicut ea que sunt ad finē habito fine cessant · Cessante aūt motu celi cessabit et tempus qō sequitur motū celi · q̄ sm Apo · tempus non erit amplius et ex hoc patet dies resurrectionis gñalis erit dies nouissimus · Vnde Job dicit Et in nouissimo die de terra surrecturus sū · Alio modo sunt facta ꝓpter delectacōnem et pulchritudinē creature et ꝓpter cognicionē dei in illis et ideo lux eoꝝ non cessabit sed assumet demaz celum sol luna et stelle que nunc feruntur cursu stabili quasi cupientes in meliorē statū mutari tunc fixa et immobiliter manent et quieta et mirabili glorificacione immutata · Sā celum gloriā solis induet sol luna et stelle vestient ineffabili splēdore · vñ Haymo Tunc eaā implebitur id quondā prophetam p̄dictum Erit lume lux sicut lux solis et lux solis septuplicabit sicut lux dieꝝ · Hoc enī post illum extremi iudicij die erit cū sez celum nouum ac terra noua fuerit · Omnia namq;

que p spaciū sex dierū operatus est deus ꝑpter hominē facta sunt et m eius lapsu omnia elementa detrimentum sustinuerunt. Nam antea terra spinas et tribulos non ꝓferebat nec aer iste tante asperitatis vt nunc ꝑ purior erat. sic eciam sol et luna et ꝑdicta sua luminis sustinuerunt determinata. In die vero iudicij terminato illo examine cū fuerint omnes reꝓbi vna cū diabolo oduci in infernū sustollet sed dñs Jhesus pariter cū corpore suo qđ omnes electi sunt in celum et tunc sibi luna splendorē solis sibi mutuabit sol vero septempliciter q̄ modo lucebit recipiet q̄ splendorē quem homine peccante amisit hec Haymo. Patet ergo q̄ celum et terra transibunt quantū ad formam sed non quantum ad substanciā. Vnde Aug⁹. elementa id est celū et terra non credamus abolenda sed in melius cōmutāda figurā mundi id est ymaginē non substāciam piuram. Vnde Gre. Celum et terram ꝓ eam quā nunc habent ymaginē transiunt sed tñ ꝓ essenciā sine fine sibi sistunt. Celum igitur et terra et transit et erit quoniam ab ea quā nunc habet spem ꝓ ignem tergiē et tñ semper in sua natura seruatur. Vñ et ꝓ ꝑs. dicitur Mutabis ea et mutabunē hec Gre. Mundum aūt innouari id ē pulchriorem mouere debere ostenditur triplici racōne Primo q̄ sicut dignū fuit q̄ elementa purgarentē ꝓ eo q̄ infecta erant ꝑpter peccatū hominis ita dignum erat vt innouus innouetur ꝑpter glorificacionē hominis et honorē beatorū vt homine glorificato cūcta creatura eciā innouetē cū eo. Secundo vt creature remunerentur ꝓ labore quo hominī seruierūt. Tercio vt totus mundus ꝓ hoc speculum deū cognoscat. Vñ oportet in futuro speculum purgari et meliorari q̄m pulchritudine creaturarū amplius resultat species creatoris Hoc aūt non erit ad necessitatē vt deus videatur ꝓ creaturas sicut modo sed ad iocunditatē vt videlicet iocūditati visionis intellectualis addatur delectacio visionis sensibilis.

¶ Sequitur Oracio.

Jhesu dēgmissime qui p immensam bonitatis tue paciencia ad emendacionē me expectas da michi misero vt in ꝓsenti me discutere et diiudicare ac omnia q̄ tibi displicent vitare et que tibi placent implere valeā sicq̄ tibi placitus et gratus fiaz quatenus in futuro iudicio cū electis tuis dextris positus te ꝑpicium et placatū intuiens paratum eis regnum paradisi tua desiderabili ad quā suspiro phenniter fruiturus ꝑsencia Jhesu dilectus meum desiderium ꝑmanum et vita Amen.

¶ De pena infernali et gl̄a celesti ¶ Ca. lxxxviij.

Finale vero iudicium secutē pena infernī et gloria celi. De pena infernali est sciendum q̄ cū in damnatis sit diuersitas peccatorū erit et diuersitas penarū. ¶ Cum enī in peccato sit aduersio ā creatore et conuersio ad creaturam sez ad bonum immutabile spreto bono incōmutabili sez deo et dei ordinacio voluntatis ꝓtra institucionis merito pena variabitur ꝑpter ista. Vñ ꝑpter aduersionem erit carencia visionis dei sed ꝑpter conuersionem erit pena materialis ignis et incendij ꝑpter inordinacionem autē racionis et voluntatis erit pena inuersi que consistit in afflictione varia et acerba et eterna. Ibi enī erit calor ignis rigor frigoris tenebre fumus lacrime miseriores aspectus demonū clamor impetuum malei percucientium serpentes et dracones ariditas sitis fetor sulphuris vermis cōscientie vinculum carcer timor dolor pudor et confusio peccatorū omnibus patentium mundi rancor tristicia carencia diuine visionis ablacio spei omnis salutis Ipsū eciā esse qđ omnis creatura appetit pena eis est q̄ querent mortē naturalē et non inuenient. Nā q̄ homo in suo eterno peccauit .i. quādiu vixit nec voluntas eius finē peccandi habuit ideo iuste meretur dei et eternaliter punietē. Vñ Gre. ad districti iudicis iusticiā pertinet vt nūquā careant supplicio quorū mens in hac vita numquā voluit carere peccato et nullus detur iniquo terminus vindicte q̄ quādiu valuit habere noluit terminū crimini. Et iterū iniqui cū fine deliquerunt q̄ cū fine vixerunt nam vt iussum est vtiq; si potuissent sine fine viuere vt possent sine fine peccare. ostendunt enī q̄ in peccato semper viuere cupiunt qui numquā desinunt peccare duz viuunt. Justum est igitur vt numquā careant supplicio qui numquā voluerunt carere peccato hec Gre. Vñ et Aug⁹. Factus est autē homo malo dignus eterno q̄ hoc in se permisit bonum qđ ēe posset eternum. Et vt ait Bern. iuste ꝑfecto si peccat patitur qđ nolit qui non peccat nisi velit. videbunt eciā damnati semuicez non vt inde desolentur sed vt magis torqueantur. vñ Gre. Quātus illis ignis ad desolacionem nō lucet tā ad aliquid vt magis torqueat lucet eos quippe quos reprobi nunc mordinate diligunt secum tunc in tormentis videbunt vt penā ꝑprie punicionis exaggeret carnalis cognacio auctori ꝑposita pari inter oculos vindicionis damnata. Vnde et Ysido. Ignis iehenne lucebit miseris ad miserie augmentū vt videant vnde doleāt non ad desolacionem vt videāt. Et breuiter sm Jero. tanta in inferno erit vis doloris q̄ mens ad aliud dirigi non potest nisi ad qđ vis doloris impellit et singulis diebus quibus erunt damnati in inferno vna lacrimam materiale emittrent plus exieret aque per processum temporis ab vno damnato q̄ omnia vasa huius mundi caperent ꝓmo plus q̄ omnia maria aque contineant. O pia corda illud interminabile et crudele eternum supplicium respiate lugere et flere heu heu cur nō hec maxima futura vobis mala ꝓuenietis cū robur adest et tempus opportunum vtinā et de tempore toto in utiliter expenso supēet tunc nobis vel vna horula tāte pene in remedium cessa. Sed heu sentencia interminate diuine iusticiaē ꝓduitur nobis salutis via negatur misericordia spes omnis est ablata. O dolores et miserie et in eternum pmansure angustie in terra hac obliuionis vbi nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat q̄

plura nos miseri et miserabiles tm̃ tunc affligimur et dolemus de illo ve eterno vel qualiscūq; terminus excogitatus dum finitus esset nobis solaciosus Vnd̄ posito per impossibile q; cēt aliquis lapis molaris adeo magnus q; vbiq; circumferencam celi contingeret et q; aliqua auicula minime quantitatis post centū milia ānos veniens de lapide p̄dicto solūmodo tm̃ p rostrū suum auelleret quantū est de arena ps milij. Et iterū post centū milia annoꝝ sicut p̄us vnā particulā auelleret ita q; m deres centemis milibus annis non plus diminueretur quantitas lapidis misi quantū habet in magnitudine granū vnius milij en pchdoloz nos miseri multū grati essemus q; post talē longā et plenam ocium cōnēe tras lapidis finē haberet sentencia nr̄e eterne dānacionis sed heu hec eadē ociosa miseris a diuina iustica pemius est negata. Super omnes autē penas inferni est carencia visionis dei q; mali nō tm̃ dolebūt de ipse tormento q; q; repellentur a tali ociosa. Vnde Criso. nōnulli impitoꝝ putabant sibi ēe satis et optabile videri si iehēna careant tantūmodo. ego autē multo gratiores ēt iehēnam dico ēe cruciatus remoueri et abia ab illa gl'a exclusi a bonis q̄ p̄parata sūt sanctis tm̃ gñat cruciatū et tm̃ doloꝝ vt eadem si nulla pena extrinsecus torqueret hec sola sufficeret omnes igit̄ iehenne supat cruciatus. Et iterū et videtur quādā vna tā tūmodo pena ēe obiti. si vero aliqs diligenter ocideret duplex hic inueniet ēe supplicium qui in iehēna vrit̄ celoꝝ regnum p̄sus amittit que certe pena maioz est q; cruciatus ille flāmaꝝ. Nonn autē q; plurimi solum ptimescant iehēnam ego tm̃ illius glorie amissionē multo amarius q; ipsius iehenne dico ēe supplicium. Intollerabilis quādē res est iehenna et supplicium illud horribile tm̃ si mille aliquis pemt iehēnas nichil tale dicturus est quale est beate illius glorie honore p̄pelli exosūq; ēe x̄po et audire ab illo non noui vos atq; vultū illum mansuetudinis pietatisq; plenū nobis tm̃ aduersitatē videre et illos vocaus tranquillitatis oculos nequaquā nos aspicere sustinentes sed neq; q; istō p̄cauāmi O vnigenite fili dei neq; expiani intollerabile illō horrendūq; supplicū hec Cri. Vndecī Aug⁹. A regno dei exulari a gaudiū dei alienari a vita cadere taq; grauis est pena vt ei nulla possint tormenta que nouimus oparari. Vñ et Gre. nazazenus Vbijs ergo qui regno celoꝝ indigne reperientur erit eadē cū certis maioz pena q; a deo p̄cipientur et pudoz et confusio cōscientie cuius finis ac remedū nusq; erit hec Gre. Si pena damni est grauissima ergo paruuli punient pena grauissima qđ est cōtra Aug. sm quē pena eoꝝ est mitissima Dicendum q; pena damni potest considerari vt vt ē sūbtracto tāti bonī cū sensu et merito sūbtractōis et sic est grauissima vel sine sensu et merito et sic ēmitissima We nobis q; de hijs malis nō cogitamus ē ēsi securi torpētes et aie cure negligētes ad b̄ sine cessacōe p̄peram? postremo de gl'a celi sciendō ēq; tot et tanta sunt in celis gaudia q; omnes arismetrici huius mundi non possunt ea numerare omnes gromet̄ria non eam mensurare omnes grāmatica dyaletica rethorica n̄ possunt ea sermonibus explicare q; oculus non vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit que p̄parauit deus diligentibus se Gaudebunt quidē sancti supra se de dei visione Infra se de celi et aliarum creaturarum corpalium pulchritudine Intra se de corporis et amme glorificacione Juxta se de angeloꝝ et hominum associacione Intūm namq; gaudebit quisq; de bono alterius quantū de bono p̄prio qđ tm̃ intelligēdū est nō de gaudij intensione sed de gaudioꝝ numero Ibi eadē singuli a singulis cognoscentur et videbit vnusquisq; cogitacōes alterius put vult q; vt ayt Gre. Vnusquisq; mentem ab alterius oculis corpulenca nō abscondet videbunt itaq; iustos vt gaudeant videbunt q; penas reprobrum ut de periculoꝝ euasione gracias agāt videbimus ibi deum in se deumq; in nobis et nos in deo et deum in creaturis et creaturas in deo Ibi erit deꝰ oīa in ommbus id est sm Augustīmū erit quecūq; ab ommibus desiderantur et vita et salus et copia honoꝝ pax et omma bona Qui sm Gre. tā mestimabilis pulchritudinis est vt angeli qui solem septimo sua vmerit pulchritudine tugiter in euꝝ desiderent insaciabiliter p̄spicere Ibi eadē sm Aug. Sensus hominis interioꝝ refitiatur in contemplacōe diuinitatis et sensus exterioꝝ in cōtēplacōe humanitatis q; p̄terea deꝰ hō factus est vt totum hoiem in se beatificaret Deus omnes sensꝰ spāli et ineffabili delectacione reficiet cū ipse obiectū oīm sensuum sit futurus. Erit namq; deus speculum visui cithara auditui mel gustui balsamū olfactui flos tactui Ibi erit candor lucis estiualis amenitas vernalis habūdācia autūpnalis reqes hyemalis illa beati tudo sm Aug. in duobꝰ cōsistit scz in necessaria p̄nia oīs boni et in nocua absencia oīs mali. Et breuiter sm Aug. Et Gre. tāta est ibi pulchritudo iustice tanta iocūditas lucis eterne vt eadē si non liceret in ea amplius vitē seu manere q; vnius diei mora p̄pter hoc solū immumerabiles huius vite dies pleni delicijs et affluencia tp̄alium bonoꝝ recte meritoq; contempnerentur Non em̄ falso aut quo affectu dictū est q; melioꝝ ē dies vna in atrijs tuis sup milia Nec aūt vita eterna consistit in stola anime et corpis Stola aūt consistit in tribus dotibus eius scz in manifesta cognicione sūme trinitatis que succedit fidei in p̄fecta eius fruicōe que succedit spei In p̄fecta eius dilcōe q; non euacuabitur sed p̄ficietur caritas ipsius dei Stola aūt corpis in quatuō dotibus eius consistit scz in claritate in passibilitate in subtilitate aet gilitate Dotes anime sūt de p̄mio subsequenti dotes corpis de p̄mio accidentali. Prima ergo dos amme est cognicio que et visio dicitur qua diuina essencia videbitur ab ommibus tota sed non totaliter put est infinita videbitur tamen essencia diuina lym pidibus ab vno q; ab alio iquantū vnus erit magis perfectus lumine glorie ēt alter et sic iste dēfectus erit ex p̄te videntis quia idem erit visuꝝ ex p̄te cuius cū sit

simplicissimū nīla ꝑt esse diuersitas Triby aūt modis cognoscit aliqd scz qd est vl sic ē vel quid ē Primo modo cognoscitur ds in via eād a malis Secundo modo videtur in patria a bonis Unde Iero. Similes ei erimus quoniā videbimꝰ eū sicut est. i. maiestatem claritatem bonitatē ⁊c. Terdo modo neq; a bonis nec videbitur neq; a malis neq; in via neq; in patria qz finitū nunquā capiet infinitū Secunda dos aīe est dilectō sed inter dilectōem virtutem et inter dilectōem dctam est differenda qz virtus ꝓprie est illud quod transit de statu gratie in statū glorie Dos aūt quod supra meritum dat in ductōe sponse fides et spes sm rē euacuabuntur in patria Caritas vero neq; sm rem neq; sm actū eius euacuabitur sed solūmodo sm modū qz imperfectio tolletur Unde dicit Aug. qꝺ fidei succederet species quā videbimus speī succedet beatitudo ad quā pueniri sumus sed caritati nichil succedet qz potius augebit Terdia dos aīme est cōprehensio que est tensio visi ⁊ amati ⁊ sumitur hic cōprehendere ꝓ tangere et circūplecti diuinam maiestatem vel immensitatem hec eād a quibusdā appellatur ilxeid a quibusdā vero fruitio Sunt ergo iste tres beatoꝝ perfectōes ꝑpue scz visio inobfuscabilis dilectio infallibilis tenacio amissibilis Prima dos corpis ē claritas sed dicit aliqd dez dupliciter aut quia ꝓprium sicut dicitur vitz dez aut quia luciduꝫ sicut dicitur stella data Corpus autem glorificatum ⁊ erit ꝓprium ⁊ luciduꝫ et ideo vtroq; modo erit dez Et erunt corpora clarificata sepācs tā data sicut modo est sol Sed corpa sanctoꝝ non equaliter erunt data qz melioꝝ anima corpus luciduꝫ habebit. Secunda dos corporis est impassibilitas que resultat ex virtute anime suum corpus potenter cōtinentis ita vt a nullo exteriori agente valeat immutari Unde si eād corpus glorificatū poneretur in inferno nō sentiret ex hoc lesionem i aliquo Terdia dos corpis ē subtilitas que est ex perfecta victoria forme sup materiam ⁊ aufert grossiciem corporis que est ex opposicione elementariū qualitatū Et sciendū qꝺ sicut duo corpora non glorificata non possunt simul esse in eodē loco sic nec duo glorificata aliqn in vno corpore glorificato eēt potencia agendi et intrandi pres corporis alteri in alio vero esset impotencia resistendi Corpus vero glorioſū potest simul esse in eod loco cū corpore non glorificato qz potest illud penetrando subintrare manēte distinctōe dimensionum corpis vtriusq; Quarta dos corpis est agilitas que sm Augustinū tanta erit qꝺ vbi vōlet spūs ibi ꝓmptus erit et corpus natum erit totaliter erit subdita voluntati et ideo mouebitur corpus ad imperū spūs Verūtn sicut melioꝝ anima corpus habebit luciduꝫ sic et agilius ita tn qꝺ voluntas sanctoꝝ erit omnino cōiuncta racioni et ideo voluntas eoꝝ nunquā appetit quod non debet qz vt dicit Aug. nec volet aliqd spūs quod nec spūm posset decere nec corpus Quidam insuper spāliter habebunt aureolam que est mentis spāle gaudium et corporis singularis decor veniens ex opere excellenti et priuilegiato scz martirio virginitate ⁊ predicacione ut sic aureola nō tñ sit in mente sed per quandam redundanciam fulgeat eād in carne Aureola diminutiue dicitur in cōparacione ad auream ⁊ ideo nota qꝺ inter aureā ⁊ aureolā et palmam est differencia Aurea enī est premiū subitū dicte quod methaforice dicitur corona tñ ex pte meriti qz non respondet gracia opi sed radici caritatis tñ ex pte ꝓmy qz per hoc efficitur homo ꝓticeps deitatis et ꝓsequens regie potestatis tñ rōe pfectōis quod significat figura circularis Aureola vero est premiū accidentale non tñ quodlibet accidentale sed illud quod respōdet opi excellenti scz martirio virginitati ⁊ ꝑdicacioni Palma est premiū accidentale quod nec radici nec operi debetur sed voluntati Tale premiū habuit martinus et multi alij qui desiderium martirij licet opus nō fuerit subsecutum qz et si gladio persecutoris occisi non fuit palmā tñ martirij non amiserunt Hec aūt palma nec aurea dicitur nec aureola Patet ergo qꝺ martiribus ac virginibus et predicatoribus debetur aureola Unde ve. sus Aureolam si ferre volam foze virgo scu debo Martirūqꝫ scribo pios populosue doctoꝝ. Et intꝝ aureolam martir doctor virgoq; meretur Anshel. vero ponit septē bona corporis et septem bona anime q̄ habebunt in celestis patrie beatitudine et primo ponit bona corporis que sunt pulchritudo velocitas fortitudo libertas sanitas voluptas eternitas dicens. In illa igitur vita pulchritudo iustoꝝ solis pulchritudini q̄ septēpliciter qꝺ modo sit speciosior erit adequabitur quē admodum diuina scriptura testatur fulgebunt iusti in quiens sicut sol in ꝺspectu dei. Velocitas nos tanta comitabitur vt ipsis angelis dei eque celeres simus qui a celis ad terras et a terris ad celos dicto citꝰ dilabuntur huius q̄ velocitatis exemplum in radio solis licet minori qui statim eo scz sole orto in plaga orie tali ptingit in vltimo plage occidentalis vt in eo ꝓpē damus non ee impossibile qd de nostra dicamus futura velocitate ꝑsertim cū reb⁹ animatis soleat n esse maioꝝ velocitas qꝺ animatis ꝑstabunt viribꝰ quecūq; meruerunt quibꝰ supmis assocari intantū vt nullatenus illis obsistere qui equa valeat vel si mouendo vl euertendo voluerint quid a suo statu quocūq; deuertere non illico cedat Hec in eo qd dicamus maioꝝ conatu laborabūt qꝺ nos modo in menti oculoꝝ nostrorum ꝓpe queso exōdat animo quā adipiscemur angelorum similitudo quatenus si hic aut bijs que dicturi sumus aliud exemplum non occurrerit ipsa occurrat atq; in quibꝰ angelos vallere cōstiterit eād nos eque vallere ꝓbet et asserat. Qui cūq; igitur angeloꝝ fuerit similitudinem ꝺsecuti eoꝝ et libertatem necessario cōsequentur itaq; sicut angelis nichil obsistit nec aliquid eos impedire vel ꝺstringere potest quin ꝓ velle suo cuncta liberrime penetrent ita non erit obstaculū vllū qd nos retardet nec dauium q̄ nos detineat nec elementum qd nobis ad velle pax obsistat. De sanitate

quid melius dia poterit q̄ qđ p̄s canit Hal⁹ inquies iustoꝝ a dño q̄d aũt fuerit a dño vera sanitas q̄ sub ripe poterit infirmitas credere et incũctãter astruere licet sanitatem vite future ita ingem et in omutabilem ac in violabilem fore vt meffabili quadã atq; sensibili suauitatis dulcedine totũ hominẽ repleat et omne qđ in se alicui⁹ vialsitudinis mutabilitatis et lesionis suspicionis p̄tendere queat pellat arceat atq; repellat in illa futura vita in effabilis delectacio quedam bonos inebriabit et dulcedine sui totos eos inestimabili ex undacia saciabit· Quid dixi totos oculos aures nares os manus pedes gutt̃ cor iecur pulmo ossa medulle ex ea eadã ipa et cũcta sigillatim singlaq; mẽbra eoꝝ in omune tam mirabili dilectionis et dulcedinis sensu oplebũtur vt vere totus homo torrente voluptatis dei portetur et ab vbertate domus eius inebrietur· Qui q̄ hec bona fuerit adeptus nõ intelligo ad quid p̄ omodo corporis sui viterius porrigatur affectus solũmodo assit sibi quam cũctos appetere debemus diuinitas vite sed isti illa minime deerit quia iusti in ꝑpetuũ viuẽt· Sũt eadem alia que quidem his que digessimus non minus amant sed ad animã sicut illa ad corpus referẽtur que michi omittimus in septenario nũo ostituta nõ modicũ placent mẽti que ipoꝝ fuerit sapore imbuta· Sũt aũt hec sapiẽcia amicicia concordia potestas honor securitas gaudium Sapiẽcia igitur in futura vita hominis erit tanta vt eoꝝ que scire voluerint michil sit qđ ignorent Scient enim cũcta que scienda sciat deus tam ea que preterita q̄ ea que huius seculi sunt futura Ibi a singulis omnes ibi ab omnibus singuli cognoscẽt nec quicq̄ omino latebit q̄ pria q̄ genus qua stirpe q̄s editus fuerit vl quidi vita vl q̄s fuit ul fecerit Amicicia mtiũ singuloꝝ intima ergo singulos suo feruore oplebit vt amor cuiusq; in quedã suffia et cuiq; presertim cũ omnes vnũ corpus sint x̄pi et x̄ps qui est pax ipsa sit ommũ caput nec mirori se affectu cõplectantur qua mẽbra vnius corpis sibimui cem copulantur Amabis igitur omnes ut tipsũ et a materis ab omnibus vt ipsi a se putas habundans eris in dilectõe q̄ hec tibi fuerit in possessione Attñ istam transi et exemplare ipsũ per quẽ hec bona tibi puenere et papies q̄ ille plusq̄ tu ipsũ et q̄ omnes alij incõpabiliter amabit te et tu super tipsũ meffabili quadam suauitate illum amabis Erit itaq; tanta in cũctis cõcordia vt in nullo sentes aliquem discrepare ab eo quod te cõstiterit velle Corpus vnũ erimus ecclesia vna erimus sponsa x̄pi erimus quicũq; ibi erimus Nõ ergo maior inter nos discordia erit q̄ nũc est inter vnius corpis mẽbra vez sicut vides in motu oculoꝝ q̄ illuc quo vnus vertitur mox alius sequitur ita quo cũq; tuum velle cõuerteris velle ommũ sñ discrepacione illico tibi presto habebis Quid dixi oim ipsa dei voluntas non erit a tua diuersa sed sicut tu qđ ille ita et ille in cunctis quod tu Caput nãq; a suo corpore quomõ discreparet Cũ itaq; deum et omnes voluntati tue concordes hueris p̄fecto michil voles qđ non possis· Omnipotens igitur eris tue voluntatis quoniã ipsum ommpotentẽ habebis in omnibꝰ cõcordantẽ tue voluntati Itaq; cũ hec tibi tanta ptãs affuerit honor decens prãti minime deerit Igitur dum possessionem hoꝝ bonoꝝ qui digessimus felix fueris nõne sufficiens tibi videberis· Maxime iniquis itaq; cũ tua vita ꝑpetuo duret in illa vita et hec omnia tibi habenti securitas q̄ ea amplius non pendi cerne arriserit obsecro quid existimas tibi erit Securus igitur tantoꝝ bonoꝝ ꝑpetuo eris nec alic⁹ tibi adulari volẽtis metuis timebis Potest ne ergo illius gaudij modus a q̄q̄ hoie penetrari cũ ultra mille milia et decies centena milia innumerabiles ibi sint et omnes eadem beatitudine pfruantur nec vllus eoꝝ sit qui non tñ de bono alterius gaudet quantũ de suo Preterea videntes deum ipsũ supra quã ipsi se amabunt ipsos amantem et inter gentes mirabiliter plusq̄ semetipsos illum amantẽ in gloria eius mira et meffabili exultacõe exultabũt Cum igitur iusti fuerint tanta felicitate beati restat ut iniusti per contrariũ sint inestimabili quadã infelicitate miseri Sicut enim istos mira pulchritudo velocitas fortitudo libertas sanitas voluptas alacres facit et ubi lantes ita illos immanis et iestimabilis feditas tarditas imbecillitas seruitus languor atq; dolor merentes reddat et eiulantes Same diurnitatem vite qua isti p fruendis bonis summo amore cõplectentur illi p interminabili pena qua torquebuntur qñ merit illis summo odio execrabuntur De sapienca q̄ quid dicã nõ mouemo nisi q̄ sicut iustis erit in gaudium et honorẽ ita iniustis quidquid scient in merorẽ et cõfusionẽ Amicicia autẽ qua pij mutuã summa iocunditate copulantur fiet impijs erit in tormentũ eis erit Quo enim magis quo usq; amabunt eo grauius in eoꝝ pena dolebunt Discordiam habebunt cũ omni creatura et omnis creatura discordabit ab illis Hinc ergo p potestate honorũ tanta impotencia eos sequetur ut omnino michil eoꝝ que voluerint possint et quodquod habuerint nolint Igitur p honore sanctoꝝ obtinebunt plene ob pbri um et hec quo fine dandentur vere sicut amici dei secuti erunt se nunq̄ amissuros bona sua ita isti inimici dei ommno desperabunt se amplius iam pdituros hec mala sua Pro eterno ergo et meffabili gaudio beatorum hereditabunt incogitabilem tristiciã oẽs qui p impenitudine reatus sui transituri sunt in societate demoniorꝝ Hec Anshel Sunt eadã in inferno sicut et in celo diuerse mansiones meritis singlorꝝ correspondentes Vnde Cypr. Sicut in regno celesti mãsiones multe sunt id est differencie pmiorꝝ sic et in gehẽna diuse sũt mansiones· i· differẽcie supplicioꝝ oẽs tñ penã eterna sustinebunt sicut omnes electi equalem eandẽ habebunt quẽ pater familias dabit omnibus qui in vinea sunt operati Homine quippe denarij aliquid omnibus electis cõmune intelligitur sc̃z vita eterna deus ipse quo omnes quidẽ omuniter sed inpiter fruentur

Nam sicut differens erit claritas corporum ita differens erit gloria animarum Stella enim a stella in claritate Sic et electus ab electo differt in vtraq; substantia et corporis claritate Alij nimirum alijs viamus darusq; speciem contemplantur et ipsa contemplandi differendi mansionum diuersitas vocatur Una igitur est domus in qua manus sed diuersitas est ibi mansionum id est diuersitatis in beatitudine que vnum est ac summum bonum et vita omnium Hec Cyprianus Unde et Augustinus quoq; ait ibi futuri sint pro meritis premioru eaq; gradus honoru atq; gloriarum nullatenus est ambigendum atq; id quod beata illa ciuitas magnum in se bonum videbit quo nulli superiori videbitur nullus inferior tam nollet vnusquisq; esse quod non accepit quam nec in corpore vult esse oculus qui est digitus Sic itaq; habebit donum alius alio minus ut hoc ipsum donum habeat nec velit amplius Hec Augustinus Possumus ergo diuersas mansiones omnium electorum sumere sin chorus angelorum ad quorum ruinam restaurandam homo est creatus qui cum de singulis choris aliqui angeli cecidissent et in tanto numero quod vnum chorum pene fraussent ideo dicitur decimus chorus decidisse et ideo ruina eius libet chori debet per electos reparari.

Sequitur Oratio.

Omine Jhu xpe michi fragili concede ut inter huius vite dulcedines corpore vulnerata mente in infernum descendam et penas peccatoribus paratas considerans et meditans magis sollicite a peccatis caueam ne moriens illuc descendere et penas ipsis expiri compellar Da michi eam domine inter multas huius vite amaritudines diuine dulcedinis inhiare et ad eternam beatitudinem suspirare illicq; mentem tenere et fac vt semper tibi adheream michil preter te diligam michil queram michil eam cogitare desipiam et tandem ad te deum et dominum meum perueniam Amen.

De conclusione libri et significatione ipsius. lxxxix.

Habes igitur ex predictis viam dni nostri Jhesu xpi qualitercunq; descripta et p magna ex parte meditationibus tibi traditam in qua et per quam nos miseros mirifice desolando reformauit et spem nobis peccatoribus magnam prebet nam p peccatoribus est incarnatus et cum peccatoribus libenter conuersatus p ipsis eciam in morte preces fundere et tandem p talibus mori non est dedignatus Habes quippe meditationum spualium seminarium quibus diuini amoris fructus vberiores oriantur et crescat vt meditatio affectum excitet affectus desiderium piat desiderium lacrimas extorqueat vt sint tibi lacrime tue panes die ac nocte donec appareas in conspectu domini ihu et suscipiaris ab amplexibus eius Dicasq; illud quod scriptum est in cantibus Dilectus meus michi et ego illi inter vbera mea id est inter affectiones meas commorabitur Unde Ber. Sic dulcis et suauis affectui dominus ihs extra male vtiq; dilectos vite carnales illecebras et vincat dulcedinem dulcedo sicut clauus clauum ex-

pellit Hec Ber. Suscipe itaq; reuerenter et gaudenter predicta et meis versari in pigritiis sollicitudine et deuotione tota que hec est via et vita tua hoc est fundamentum super quo potenis magnum edificium construere et ab hoc te oportet incipere si ad sublimiora vis ascendere Nam hec vite xpi meditatio non solum pie dulciter pascit sed eciam ad maiorem altum transmittit hec enim sunt que dominus Jhus gessit in carne sed longe sublimius est eum in spm intueri ad quod per hec scalam poteris puenire sed in hac interim oportet immorari Nec tu qui ad maiores contemplationem ascendunt hec dimittere debent p loco et tpe qa hoc esset magne presumptionis et superbie Unde Ber. Qui contemplatore altissimus fuit hanc nunq; dimisit put supra in prologo videre quis poterit Hec quippe dulcius sapit ac fiduciam et consolationem magis tribuit Unde Anselmus Jesu bone qm dulcis es in corde cogitantis de te et diligentis te et certe nescio qa nec plene apprehendere valeo Nisi hoc q dulcior es in corde diligentis te in eo q caro es qm in eo q verbum es dulcior in eo p humilis qm in eo q sublimis Siquide longe dulcius est memorie diligentis te videre te ex matre virgine in tpe nati qm in splendoribus ante lucifer a patre genitum Tenere ipsum exinanisse formam serui accepisse qm in forma dei equalem te deo esse dulcius te videre coram tuis mortem in ligno qm dominari sup angelos in celo Intueri te inter omnia subiectum qm sup omnia prelatum hominem humana pertulisse qm deum diuina gessisse Redemptorem esse peremptum qm conditorem esse non existentem O qm dulce est bone ihu in secreto cordis ad memoriam reuocare te p nobis de virgine absq; pollutione concepti absq; lesione virginitatis eius natum panis in luto in presepio reclinatum sustinentem comitata tacentem ad obprobria preces discipulorum lauantem inter hec tergentem de nocte piissimus orantem suorem sanguinis emittentem triginta argenteis venditum osculo traditum cum gladijs et fustibus captum ligatum iudicatum flagellatum coronatum dapinatum ad occasionem ut agnus innocens ductum os tuum cum male tractareris non aperientem cum accusareris in multis non respondentem colaphisatum, alapas patientem, derisum Adoratum arundine capite percussum in veste alba illusum ad mortem condemnatum crucem tuam baiolantem et in ea affixum p crucifixoribus orantem aceto potatum felle abatum a latrone consolatum sanguinem tuum p quinq; vulnera corpis tui effundentem caput inclinante spm emittentem dilectam animam tuam in manus patris commendantem et hec omnia p nobis fuisse metem Hec ora formant et adaugent magis ac magis exultacionis fiduciam et consolationem amoris et desiderium Quis enim letetur et exultet quis non supra modum iocundetur et gratuletur videns conditore suum non solum p se hominem esse sed tam dura tanqua indigna sustinuisse qd in mente fixamus rumineur quid dulcius gustatur qd dulcius excogitatur quis michi aufert locum in regno

vbi is omꝰ est qui caro mea et frater est quis michi
euentus aliqñ mgeret ꝺsolacionem cui spes tanta tam
tam confert ꝯtitudinem quō tristicia aliquē locū ha
bere potest in eo in quo mꝺsinenter versatur ista cogi
tacio Hec Anselm. Libenter itaq; conuerseris cū dño Je
su et vitam ipsius tanq; euangelium in corde studeas
insepabiliter collocare q; in illo solo pax et requies ē
Jhesus enī est iocunditas mierenaum eternitas vnē
aum suauitas dolenaum obertas egenaum sanitas lā
guenaum quod significant quinq; littere huius nois
ihesus Vnde Bern. Cista et regina versa et reuersa nō
inuenies pacē vel requiem nisi in solo Jhesu qua ꝓpt
si quiescere vis pone Jhesū vt signaculū sup cor tuuz
q; tranquillus ipe tranquillat omia hec Bern. Ama
ergo eū qui te tm amauit redꝺe ei vicem qui te in be
nedicōibꝰ dulcedinis sue ꝓuenit q; si hoc feceris semp
in gaudio et in ꝺlicijs magis eris. Vñ Anselm. Jhesu q
non amat te amarbena sit qui te nō amat amaritudi ini
bꝰ repleatur castus est amor tuus domine et michil im
puritatis admittit sobrius sapor amoris tui et nichil mē
tem alienat a recto Suauis est amor tuus et michil
habet amari nam et que amara sunt mundi mulcat
et dulcia eius reddit amara Inter angustias non ar
tatur inter pressuras non oppimitur Mora peribit sub
inopia non merore contrahitur In laboribus ma
net equanimis inter minas securus inter blandimen
ta mens ruptus inter tormenta perseuerat mundus in
morte semper ē vnus sicut in thesauro cupidus gau
det et sicut i amore vnius filij ꝺlectatur mater ita gau
dium et ꝺlectacio est grata in caritate tua dulcis ihesu
anime amanti te dulcedo mellis suauitas lactis vini sa
por medicinalis cunctaq; ꝺlicie nō sic ꝺlectant fauces
gustantium se amor tuus mentes diligentiū te. Hec
Anselm. Et vt magis ad hec omnia ꝓuocetis et hic li
ber in nomine ipsius domini ihesu qui est liber signa
tus condudatur et signetur attende q; de hoc salutari
nomine ihu Bern. sup hoc verbo oleū effusum nomē
tuum scribit dicens Est ꝓculdubio inter oleum et no
men sponsi similitudo nec ꝺcose spūs scūs alterutrū cō
pauit Ego aūt dico in triplici qualitate olei quod lu
cet pascit et vngit si vos nō habetis meliꝰ fouet ignē
nutrit carnem lenit ꝺlorem lux abus mediana vi
ꝺem nunc et de sponsi nomine lucet predicatū pascit
recogitatum muocatum lenit et vngit Et ꝓcurramus
singula Vnde putatis in toto orbe tanta tamq; subita
lux fidei nisi de predicato ihesu Nōne i huius nominis
luce deus nos vocauit i admirabile lumen suum quib
illuminatis et in lumine isto vidētibus lumen dicat
merito paulus fuistis aliqñ tenebre nunc aūt lux i do
mino Nec tm lux est nomen Jhu sed et abus An non
vides confortaris quocies recordaris quid eq; men
tem cogitantis impinguat quid ita ꝺleratatos repat
sensus virtutes roborat vegetat mores bonos atq; ho
nestos castas fouet affectiones Aridus est omnis ille
anime abus si non oleo isto mūꝺitur nisipidus est
si non hoc sale condiatur Si scribas non sapit michi ni
si legero ibi Jhesūm ꝺisputas aut cōferas non sapit mi
chi nisi sonuerit ibi ihus Jhus mel in ore et in aure me
los in corde tubilus Sed est et mediana Tristat ali-
quis vestr veniat in cor Jhus et inde saliat in os et
ecce ad exortum nominis lumen nubilum omne di-
fugit redit serenū labitur quis in cremen curzit insup
ad laqueum mortis ꝺsperando nōne si inuocet nomē
vite cōfestim respirabit ad vitam Cui aliquando stetit
ante faciem salutaris nominis duricia aut assolet cordis
ignauia torpor rancor animi languor accidie Cui fōs
forte siccatus lacrimaꝝ inuocato Jhesu non otinuo e
rupit vberior fluxit suauior Cui in periculis palpitanti
et trepidanti inuocatū virtutis nomen non statim fidu
ciam prestitit expulit metū. Cui queso in dubijs æstu
anti et fluctuanti non subito ad inuocacionem dari
nominis emicuit ꝯtitudo. cui in aduersis difficēti ia;
iamq; ꝺficienti si nomen admitorij sonuit ꝺfuit fortī-
tudo Primitz morbi et languores anime isti sunt illud
mediana Demq; ꝓbare licet inuocame inquit in
die tribulacōis eruā te et honorificabo me Michil itaq;
impetum ire cohibet superbie tumorez sedat sanat inuo
ria vulnus restringit luxurie fluxum extinguit libidi
nis flāmam sitim tempat auaricie ac inanis mōroris
fugat penurigimen Siquiꝺ cū nomine ihu homines
michi ꝓpono mitem et humilem cor de benignū sobriū
et castum misericordem et omni ꝺmq; honestate et sancti
tate cōspicuum eumq; ipsū ꝺū omnipotentem qui suo
me exemplo sanet et roboret admitorio hec omnia sit
michi sonāt cū insonuerit ihs Sumo itaq; michi exē
pla de homine et auxilium a potente Illa tamē pigmē
tarias species hoc tamē vnde actū eas et facio ofectōz
cui similem medicoꝝ nemo facere possit hoc tibi elec-
tuarium habes o anima mea reconditum in vasculo
vocabuli huius quod est Jhs salutifeꝝ certe qdq; nulli
vnq; pesti nue inuemiatur mefficax Semp tibi in sinu
sit semp in manu quo tui omnes in ihu et sensus di-
rigantur et actus Demq; et muitaris pone me inē
ut signaculum in corde tuo signaculum in brachio tuo
Hec hoc alias Nunc vero habes vnde et brachio mede
aris et cordi habes inē in nomine ihu vnde actus tu
os vel pauos corrigas vel minos pfectos adimple
as Item vnde tuos sensus et serues ne corrumpant aut si corrumpuntur sanes hec Bern De hoc eadē dul
a nomine ihu idē Bern. alibi quasi tubilando sic dicat
Jhu dulcis memoria dans vera cordis gaudia si sup
mel et omnia eius dulcis pena. nil canitur suauius. nil
auditur iocundius nil cogitatur dulcius q; ihus dei fi-
lius Jesu spes penitentibus q; pius es petentibus q;
bonus te querentibus sed quid inuenientibus Jhesu
dulcedo cordium fons vitus lumen mentium excedis
omne gaudium et omne ꝺsiderium Nec lingua valz
dicere nec lra exprimē exprus potest nosce quid sit
Jesum diligere Jesū quez in lectulo clauso cordis cu
biculo priuatim et in publico quetam amore sedulo

cum maria diluculo Jhm queram in tumulo damore cordis querulo mente queram non oculo Tubam pfu dam fletibus locu replens gemitibus Jhesu pvoluar pedibus strictis herens amplexibus Jhesu rex amira bilis et triumphator nobilis dulcedo meffabilis totus desiderabilis Mane nobiscu domme et nos illustra lu mme pulsa mentis caligine mundum reple dulcedie quando cor nostr visitas tunc lacet egperitas mun di vilescit vanitas et intus feruet caritas Amor ihesu dulassimus et vere suauissimus plus milies gratissim? q dicere suffiamus· hoc pbat tuus passio hoc sangui nis effusio per quam nobis redempcio datur et del visio Jesum omnes cognoscite amorem eius poscite ihesu ardenter querite querendo mardescite Sic amante di ligite amoris vicem reddit in hunc odorem curite et vota votis reddit Jesu auctor demee tocius spes le tiae dulcoris fons et gracie vere cordis delie Jesu mi bone sencam tui dulcoris copiam da michi p presenci am tuam videre gloriam cu digne loqui nequea de te no scam amor faat vt audam cu solu de te gaudam Tua ihesu dilectio grata mentis refectio replet sine fastidio dans famem desiderio Qui te gustant esuriunt q bibunt adhuc sitiunt desiderare nescunt msi Jhm que diligunt Quem tuus amor ebriat nouit quid Jhesus sapiat q felix est que saiat non est vltra quod cupi at Jesu decus angelicum in aure dulce canticum i ore mel mirificu in corde nectar celicu Desidero te mihes Jesu mi quando venies me letum quando faces me de te qu saces Amor tuus continuus michi languor af siduus michi Jhesus mellifluus fructus vite gpetuus Jesu suma benignitas mira cordis iocunditas mcopre hensa bonitas tua me strngat caritas Bonum michi diligere Jhm mi vltra querere michi gpsus desicere ut illi queam vulere O ihesu mi dulassime spes suspi rantis anime te querunt pie lacrime et clamor mentis mme Quocuq loco fuero meum ihesu desidero q le tus cu muenero q felix cu tenuero Tunc amplexus tunc oscula que vincunt mellis pocula tuc felix cristi copula sed m hys breuis morula Jam quod quesiui vidi quod concupiui teneo amore Jhesu langueo et corde totus ardeo Jhesus cu sic diligitur hic amor no extinguitur non repescit nec moritur plus crescit et ac cenditur hic amor ardet dulciter dulcescit mirabiliter sa pit delectabiliter delectat et feliciter Hic amor miss sus celicus herat michi medullitus Mentem mcen dit penitus hoc delectatur spiritus O beatu mendum o ardens desiderium o dulce refrigerium amare dei fili um Jhesu flos matris virginis amor nostre dulcedi nis tibi laus honor numinis regnu beatitudinis Jhesu sole feremior et balsamo suauior omni dulcore dulcor pcunctis amabilior Cuius gustus sic affiat cunis o dor sic refiat in que mens mea defiat solus amati suf fiat Tu mentis delectacio amoris consumacio tu mea gloriacio ihu mundi saluacio sequar quocunq ieris michi tolli non petitis· cu meum cor abstuleris Jhesu laus nostri generis Dilecte mi reuertere consors pa terne dextre hostem viasti pspere iam regno celi frue re Celi aues occurrit portas vestras atrollite trium phatori diate salue ihesu rex mdite rex virtutu rex glo rie rex msignis victorie ihesu largitor gracie honor ce lestis curie tu vere lume patrie tu fons mie pelle nu bem tristicie nobis lucem dans glorie te celi chorus p dicat et tuas laudes replicat ihesus orbe letificat et nos deo pacificat Jhesus in pace impat que omnem sen sum superat hunc mens mea desiderat et illo frui gperat Jhesus ad patrem rediit celeste regnu subijt cor meu a me trasijt post ihesu simul abijt Jaz psequamur lau dibus ihesu ympms et preabus vt nos donet celesti bus cu ipso frui sedibus Amen·

Sequitur Oracio·

O Omme ihesu criste fili dei vui p hys et om mbus que de te pie credimus et credere de bemus tibi gras licet indignas referimus et p es te supplicter exoramus vt teipsum ex pte ommu ce lestium terrestrium et infernor deo patri offeras indi gnam laudem ommu m qubus sumam trinitate laus dabilem recognoscis et in plenam grax actoem pro quolibet benefico a singulis debitam creaturis atq in veram emendacoz ommu malor ab origine mundi co missor et msufficientem psolucone ommu bonorum vnq obmissor in supplecoz q meriti ommu beatifica torum et gracie ommu iustificator ac emendacois om nium peccatorx refrigerijq ommu purgandorx necno m reuelacoem omnis mdigencie corpis et anime sin gulor· Amen.

Et sic est finis huius operis vita cristi nun cupati et a quoda religioso fratre Ludolpho ordinis Carthusiens. Montis Beate virgi nis extra ciuitate Argen. monacho magnoq et precellenti theologo copilati cui deus in premium presentis laboris et ommu p eum benefactorum et malorum sustentor requie et sempiternu gaudiu miserecorditer impendere dignetur. Impssi su Anno dni· ſ·c·ſ·c·

1474

Rubrice capitulorum secunde partis huius operis.

De confessione vere fidei quã petrus fecit p oibꝫ ca·j·
De exhortacone ad sequendum xpm et sue passionis exemplum Capitulo·ij·
De transfiguracone domini Ca·iij·
De sanacone lunatici Ca·mj·
De tributo p domio et petro soluto et de questione discipulorꝫ supra maioritate eorundem Ca·v·
De pusillis et paruulis non scandalizandis exterius et non diminendis interius Capitulo·vj·
De tribus parabolis scz ouis ac dragme et filij prodigi Capitulo·vij·
De modo correpcionis fraterne et dimittendo fratri septuagiessepties Capitulo·viij·
De rege q̃ voluit racionẽ ponere cũ seruis suis Ca·ix·
De causa dimittendi uxorẽ et de puul' dño oblatis·x·
De pfectione paupertatis Ca·xj·
De duodecim ofilijs euangelicis Ca·xij
De difficultate et impossibilitate intrãdi diuite in regnuz celorꝫ et de pmio relinquentiũ oia et sequentiũ xpm ca·xiij
De denario diurno Ca·xiiij·
De villico iniquitatis Ca·xv·
De diuite epulone et lazaro mendico ad ianuã eius
De resuscitacõe lazari Ca·xvij· iacente Ca·xvj·
De ospitacõe pontificũ et phariseorꝫ extra ibm ca·xviij
De decẽ leprosis a dño curatis Capitulo·xix·
De samaritanis hospitanti dño negantibꝫ Ca·xx·
De petacone filiorꝫ zebedei Ca·xxj·
De uno ceco ãte ingressũ iericho illuminato Ca·xxij
De zacheo et eius domino Ca·xxiij·
De.ij.ceis pr egressũ a iericho illumĩatis Ca·xxiiij
De effusione unguenti sup caput ihesu Ca·xxv·
De sessione domini sup pullum et asinã Ca·xxvj·
De gloriosa domini susceptione Ca·xxvij·
De fletu dñi sup iĺm et ingressu ipius in eã Ca·xxviij
De sedis electione emendaũ et vendendaũ a templo ca.xxix
De duoby minutis vidue ac de pharisei et publicani oracone Capitulo·xxx·
De maledictione ficulnee et de grano frumenti et de principe mundi Ca·xxxj· ·xxxij·
De.ij.filijs q̃rum unꝰ in vineã iuit et aliꝰ ire neglexit ca
De locacõe vinee et sanguinarijs vineatoribꝫ·xxxiij·
De nuptijs ad nupcias et non habente vestem nuptialem Capitulo·xxxiiij·
De questione sup tributo soluendo et de muliere septem viros habente Capitulo·xxxv·
De primo et magno ac sedo et sibi legis mãdato·xxxvj
De scribis et phariseis in doctrina audiendis sed non in vita imitandis Capitulo·xxxvij·
De illis quibꝫ debetur ve eternum Ca·xxxviij·
De signis aduentus dñi et ofĩmacõis seculi ca·xxxix·
De aduentu et psecucione ãtixpi Ca·xl·
De remedijs contra spirituales nouissimi tpis tẽptaciones et de exercicio mentis in deum Ca·xlj·
De oracõe et expectando aduentũ dñi et de posteriorib
signis aduentus eius et ofĩmacionis seculi Ca·xlij·
De aduentu xpi iudicis Ca·xliij·
De electorꝫ consolacione ex appmiquit redẽpcione et de similitudine ficulnee Ca·xliij.
De die domini iuxta exemplum noe et loth subito vẽturo ac de uno assũpto et alio relicto Ca·xlv·
De familia patrisfamilias custodientis contra furem domum suam Capitulo·xlvj·
De lũbis pcinctis et lucernis ardentibꝫ Ca·xlvij·
De decem virginibꝫ Capitulo·xlviij·
De talẽtis et domis a dño seruis suis traditis Ca·xlix·
De ventilacõe aree et extremo iudicio Ca·l·
De pascha et diuersis hui nomis accepcõibꝫ Ca·lj
Qua die et cur iudas vendidit dominum Ca·lij·
De meditacõe in pmis vesperis in cena dñi Ca·liij·
De ablucione pedum Capitulo·lmj·
De caritatiua correpcõe pdictorꝫ in egressu eiꝰ ca.lv·
De institucione sacramenti Capitulo.lvj·
De sermone domini in cena Ca·lvij·
De passione domini nostri ihesu cristi Ca·lviij·
De primo completorio Capitulo·lix·
De matutinis Capitulo·lx·
De prima Capitulo·lxj·
De tercia Capitulo·lxij·
De sexta Capitulo·lxmj·
De nona Capitulo·lxmj·
De secundis vesperis Capitulo·lxv·
De secundo completorio Capitulo·lxvj·
De hijs q̃ passus est dñs et de laude creaturas Ca·lxvij·
De sabbato sancto Capitulo·lxviij·
De resurrectõe dñi nri ihesu cristi Capitulo·lxix·
De eo quo dñs noster ihs apparuit matri sue Ca·lxx·
De eo quomodo maria magdalena et alie marie et petrus et Johes venerunt ad monumentũ Ca·lxxj·
De eo quo dñs apparuit marie magdalene Ca·lxxij.
De eo quo dñs apparuit tribꝰ mariis Ca·lxxiij·
De mendacio custodum Capitulo·lxxmj·
De eo quomodo dñs apparuit petro ioseph et iacobo minori ac sanctis patribꝫ Capitulo·lxxv·
De eo quo dñs apparuit duobꝰ in via Ca·lxxvj·
De eo quo dñs apparuit discipulis iduisis thoma absente
De eo quomo dñs apparuit discipulis in ca·lxxvij
clusis thoma presente Capitulo·lxxvmj·
De eo quo dñs apparuit·vij·discip·ad mare tyberiad ca·
De eo quo apparuit·xj·discipul' in galilea ca·lxxix
et quingentis fratribꝫ Capitulo·lxxx·
De epilogo apparicionũ dñi post resurrectionẽ·lxxxj
De ascensione domini nostri ihesu cristi Ca·lxxxij·
De scripturis euangelice ac fidei fine et utilitate ca.lxxxiij
De pentecostes festo Capitulo·lxxxmj·
De laude duma Capitulo·lxxxv·
De assũpcõe et laude btissime virginis marie ca·lxxxvj
De finali iudicio Capitulo·lxxxvij·
De pena infernali et gl'ia celesti Ca·lxxxviij·
De oclusione libri et signacione ipsius Ca·lxxxix·

Incipit registrum euangeliorum totius anni dominica prima aduentus.

Cū appmāret jhs jherlm Luce.xix.ptē scda ca.xxviij.

Dominica secunda.

Erūt signa in sole et luna Luce.xxj.ptē scda ca.xl.

Dominica tercia.

Cū audisset johes in vinculis Math.xij.ptē.j.ca.lvj.

Dominica quarta.

Miserūt ihel ab iherosolimis Joh.j.ptē.j.ca.xix.

Feria quarta quatuor temporum.

Missus est gabriel angel⁹ Luce.j.ptē.j.ca.v.

Feria sexta.

Exurgens maria Luce.j.parte.j.capitulo.vj.

Sabbato.

Anno quinto decimo Luce.iij.parte.v.ca.xxvij.

In vigilia nativitatis domini.

Cū esset desponsata Math.j.ptē.j.ca.viij.

In gallicantu.

Exijt edictū a cesare augusto Luce.ij.ptē.j.ca.ix.

In sūmo mane.

Pastores loqbantur ad invicē Luce.ij.ptē.j.ca.ix.

In die sancto.

In principio erat verbū Joh.j.ptē.j.ca.j et.xviij.

In die sancti Stphani

Ecce ego mitto ad vos Math.xxiij.ptē.ij.ca.xxxviij.

In die sancti iohannis euangeliste

Dixit jhs petro seqre me joh.xxj.ptē.ij.ca.lxxix.

In die innocentum

Angel⁹ domini apparuit Math.ij.ptē.j.ca.xij.

Thome cantuariensis

Ego sū pastor Joh.x.ptē.ij.ca.lxxxv.

Dominica infra nativitatem domini

Erat Joseph et maria Luce.ij.parte.j.ca.xij.

Silvestri pape

Sint lumbi vestri Luce.xij.ptē.ij.ca.xlvij.

In octava domini

Postq̄ circumcisi sunt Luce.ij.parte.j.ca.x.

In vigilia epiphanie

De functo herode Math.ij.parte.j.ca.xnij.

In die sancto

Cū natus ēet jhesus Math.ij.parte.j.ca.xj.

Dominica infra octavam

Cū factus ēet Jhesus annor Luce.ij.ptē.j.ca.xv.

Feria quarta infra octavam

Vidit Johannes ihesū joh.j.ptē.j.ca.xxj.

In octava epiphanie

Venit Jhesus a galilea parte.j.ca.xxiij.

Dominica prima post octavam epiphanie

Nupcie facte sunt joh.ij.ptē.j.cā.xxv.

Dominica secunda

Cū ascendisset ihesus de mōte Math.viij.ptē.j.ca.xlj.

Dominica tercia

Ascendēte ihu in naviculā Math.viij.ptē.j.ca.xlvj.

Dominica quarta

Simile est regnū celor Math.xiij.ptē.j.ca.lxnij.

Dominica quinta

Confitebor tibi dñe Math.xj.ptē.j.ca.lvij.

Dominica in.lxx.

Simile est regnū celor Math.xx.ptē.ij.ca.xnij.

Dominica in.lx.

Exijt q̄ seminat seminare Luce.viij.ptē.j.ca.lxnij.

Dominica in.l.

Assūpsit Jhs.xij.discipulos Luce.xviij.ptē.ij.ca.xxij

Feria quarta in capite ieunij

Cū ieiunatis Math.vj.ptē.j.ca xxxvj.et.xxxviij.

Feria quinta

Cū introisset ihs capharnaū Math.viij.ptē.j.ca.xlij.

Feria sexta

Audistis q̄ dictū est Math.v.parte.j.ca.xxxv.

Sabbato

Cum sero ēet factum Math.vj.parte.j.ca.lxix.

Dominica prima in.xl.

Ductus est ihesus in desertū Math.nij.ptē.j.ca.xxij.

Feria secunda

Cū venerit filius hominis Math.xxv.ptē.ij.ca.l.

Feria tercia

Cū intrasset ihs in naz Math.xxj.ptē.ij.cā.xxviij.et xxix

Feria quarta

Accesserūt ad ihesū Math.xij.ptē.j.ca.lxxnij.

Feria quinta

Egressus ihs secessit Math.xv.parte.j.ca.lxxix.

Feria sexta

Erat dies festus in diebus Joh.v.parte.j.ca.lxxviij.

Sabbato

Assūpsit ihs petr et iacobū Math.xvij.ptē.ij.ca.iij.

Dominica secunda in.xl.

Egressi ihs secessit i ptes tyri math.xv.ptē.j.ca.lxxix

Feria secunda

Ego vado et q̄ritis me Joh.viij.ptē.j.ca.lxxxij.

Feria tercia

Locutus ē ihs ad turbas Math.xxiij.ptē.ij.ca.xxxvij

Feria quarta

Ascendens ihs in naviam Math.xx.ptē.ij.ca.xxj.

Feria quinta

Homo quidā erat dives Luce.xvj.parte.ij.ca.xvj.

Feria sexta

Homo erat pfām familias Math.xxj.ptē.ij.ca.xxxij.

Sabbato

Ipō q̄dā habuit duos filios Luce.xv.ptē.ij.ca.vij.

Dominica tercia in quadragesima

Erat ihs ejiciens demoniū Luce.xj.parte.j.ca.lxxij.

Feria secunda

Quanta audivimus facta in Luce.nij.ptē.j.ca.lxv.

Feria tercia

Si peccaverit in te frater tuꝰ math.xviij.ptē.ij.ca.viij.

Feria quarta

Accesserūt ad ihm ab jerlmis math.xv.ptē.j.ca.lxxix

Feria quinta

Surgēs ihs de synagoga Luce.nij.ptē.j.ca.xliij.

Feria sexta

Venit Jhesus i ciuitatē samari· Joh̄·iij·pte·j· ca·lxiij
Sabbato·
Perzexit Jhesus in montē Joh̄·iij·pte·j· ca·lxxxij·
Dominica in media quadragesima
Abijt ihesus trans mare Joh̄·vj·pte·j·ca·lxvij·
Feria secunda
Prope erat pascha Joh̄·ij·pte·j·ca·xxvi·
Feria tercia
Jam die festo mediante Joh̄·vij·pte·j·ca·lxxxij·
Feria quarta
Preteriens Jhesus vidit Joh̄·ix·pte·j·ca·lxxxv·
Feria quinta
Ibat Jhesus in ciuitatem Lucē·vij·pte·j·ca·xlnij·
Feria sexta
Erat quidem languens lazarus Joh̄·xj·pte·ij·ca·xvij
Sabbato
Ego sum lux mundi Joh̄·viij·pte·j ca lxxxnij
Dominica in passione domini
Quis ex vobis arguet me de peccato·Johannis·viij·
parte·j·Capitulo·lxxxnij·
Feria secunda
Miserūt pñapes et pharisei Joh̄·vij·pte·j. ca·lxxxj·
Feria tercia
Ambulabat ihesus in galileā Require vt supꝰ pxime·
Feria quarta
Facta sunt encenia Joh̄·x·pte·j·ca·lxxxvj·
Feria quinta
Rogabat Jhm quidā phariseus Lucē·vij·pte·j·ca·lx
Feria sexta
Collegerūt pontifices Joh̄·xj·pte·ij·ca·xviij·
Sabbato
Cogitauerunt pꝛmapes Johāms·xij·pte·ij·ca·xxv·
et vj·ꝛ·vij·et·xxxj·
Subleuatis ihs oculis Joh̄·xvj·pte·ij·ca·lvij·
Dominica in ramis palmarum
Cū appinquasset ihesus Require vt supꝰ in aduentu
Feria secunda
Ante sex dies pasche ioh̄·xij·pte·ij·ca·xxv·
Feria tercia passio ꝟm marcum
Erat pascha et azima·
Feria quarta
Passio ꝟm Lucam Appinquabat aūt dies festus
Feria quinta
In cena domini ante diē festū ioh̄·xiij·pte·ij·ca··lnij
Sexta feria passio domini ꝟm Johannem
Egressꝰ ihs trāsce dro pte·ij·ca·lvij·cū seqñtiby pbis
Sabbato sancto
Vespere aūt sabbati Mth̄·xxviij·pte·ij·ca·lxxj·
In die sancto pasche
Maria magdalena et maria iacobi Mar·xvj·pte·ij·
Capitulo·lxx·et·lxxj·
Feria secunda
Quo ex discipulis ihesu Lucē·xxnij·pte·ij·ca·lxxj
Feria tercia
Stetit Jhesus in medio Lucē·xxnij·et ioh̄·xx·pte·ij
Capitulo·lxx·
Feria quarta
Manifestauit se ihesus ioh̄·xx·pte·ij·ca·lxxix·
Feria quinta
Maria stabat ad monumentū ioh̄·xx·pte·ij·ca·lxxij·
Feria sexta
Vndecim discipuli Mth̄·xxviij·pte·ij·ca·lxxx·
Sabbato
Vna sabbati maria ioh̄·xx·pte·ij·ca·lxxj·
In octaua pasche
Cū eet sero ioh̄·xx·parte·ij·ca·lxxvij·
Dominica secunda post pascha
Ego sum pastor ioh̄·x·pte·j·ca·lxxxvj·
Dominica tercia·
Modicū et iā non vidē·ioh̄·xvij·pte·ij·ca·lvij·
Dominica quarta·
Vado ad eū qui me misit ioh̄·xvj·pte·ij·ca·lvij·
Dominica quinta
Amen dico Joh̄·xvj·pte·ij·ca·lvij·
In letania maiori
Quis vestꝝ Lucē·xvj·pte·j·ca·xxxix·
In vigilia ascensionis
Sublenatis ihesus oculis ioh̄·xvij·pte·ij·ca·lvij·
In die ascensionis
Recūbentiby vndecī discipul' mar·xvj·pte·ij·ca·lxxxij·
Dominica infra octauā ascensionis
Cū venerit paūditus ioh̄·xv·pte·ij·ca·lvij·
In vigilia penthecostes
Si diligitis me ioh̄·xnij·pte·ij·ca·lvij·
In die sancto
Si quis diligit me require vt supra pxime·
Feria secunda
Sic deus dilexit mundū ioh̄·iij·pte·j·cā·xxvj·
Feria tercia·
Qui non intrat p hostiū ioh̄·x·pte·j·ca·lxxxv·
Feria quarta
Nemo potest venire ad me ioh̄·vj·pte·j·ca·lxx·
Feria quinta
Conuocatis ihs vndecim apl'is Lucē·ix·pte·j· ca·lj·
Feria sexta
Factū est in vna dieꝝ Lucē·v·pte·j·ca·xlviij·
Sabbato
Surgēs ihesus de synagoga Lucē·nij·pte·j·ca·xliij
Dominica in octaua penthecostes
Erat hō ex phariseis nicodem⁹ ioh̄·iij·pte·j· ca·xxvj
Dominica post octauam pentecostes
Hō q̄dā erat diues et induebat Lu·xvj·pte·ij·ca·xvj
Dominica secunda
Hō quidā fecit cenā magnā Lucē·xnij·pte·j·ca·lxxxj
Dominica tercia
Erāt appmānes ad ihm Lucē·xvj·pte·ij·Ca·vij·
Dominica quarta
Estote misericordes Lucē·vj·pte·j·Ca·xxxix·
Dominica quinta
Cū turbe irruerent ad ihm Lucē·v·pte·j·ca·xxix·

